

Irena Bratičević

VIA VIRTUTIS /
PUT VRLINE

Epigramatski opus Rajmunda Kunića

Knjiga 2.

EX LIBRIS
ZAGREB MMXVI

UVOD

KNJIŽEVNA OSTAVŠTINA RAJMUNDA KUNIĆA

Od 1734, kada je s petnaest godina napustio rodni grad da bi ušao u isusovački novicijat, Dubrovčanin Rajmund Kunić (1719-1794) veći je dio svojega života proveo u Rimu, gdje je postao iznimno cijenjen latinistički pjesnik, prevoditelj i predavač. Bez dvojbe je Giulio Natali imao na umu upravo njega, uz Rudera Boškovića, Kristofora i Benedikta Staya i Bernarda Džamanjića, kada je u svojoj monumentalnoj povijesti talijanske književnosti osamnaestoga stoljeća, dajući presjek intelektualnog i književnog života u Rimu, ustvrdio kako su najbolji latinisti onoga vremena u tom velebnom gradu bili Dubrovčani.¹ Kunićeva predanost književnom stvaranju na latinskom – jeziku koji je u to doba definitivno napuštao europsku kulturnu scenu – rezultirala je obimnim pjesničkim i proznim opusom, nadahnutim s jedne strane književnom tradicijom antike, s druge suvremenim prigodama i osobama. U tom će se opusu tako naći pjesme prigodnog karaktera i nerijetko idiličnoga tona koje je pisao u okrilju tada najutjecajnijega talijanskog književnog društva, Akademije Arkadije, ili pak govori koje je držao kao isusovački redovnik i profesor na Zavodu sv. Andrije na Kvirinalu (od 1751. do 1764.) odnosno na Rimskom kolegiju (od 1764. do smrti). Tu su primjerice i prijevodi s grčkoga na latinski, posebno epigrama iz Grčke antologije te Homerove *Ilijade*, čija su izdanja do kraja 18. stoljeća u nekoliko navrata bila rasprodana, i stotine epigrama koje je Kunić pisao tijekom cijeloga života, no ponajviše nakon ukinuća Družbe Isusove 1773, kad je postao biskupijski svećenik i kad se sve češće okretao druženjima u kulturnim krugovima svjetovnoga Rima.

Kunićeva književna ostavština zapanjuje svojom veličinom i raznovrsnosti. Ona obuhvaća u autorskom dijelu opusa nešto više od 3500 epigrama, 46 elegija, 13 heksameterskih poslanica, 13 dužih

¹ »I migliori latinisti erano ragusèi«; Giulio Natali, *Storia letteraria d'Italia, Il Settecento*, 2 sv. Milano: Vallardi, ³1936, sv.1, str. 31. Natali i inače Kunića redovito svrstava među najistaknutije ličnosti rimskoga kulturnog života u drugoj polovini osamnaestoga stoljeća; v. *isto*, str. 30, 67, 139, 443, 514, 527-528 (sv. 1), 1057 (sv. 2).

pjesama u heksametru (*carmina*), 46 pjesama u falečkom jedanaestercu, 20 parafraza Horacijevih i 4 Katulovih pjesama te 14 govora; među prijevodima s talijanskog prepjev 7 Zantottijevih soneta, jednog Durantijeva i jednog M. Colonne, potom prepjev Cordarine berneske o vlasulji Ruđera Boškovića te početak Tassova *Oslobođenog Jeruzalema* (prvih 18 oktava) i među epigramima madrigal Q. Rossija i pjesmu G. Golta; u prijevodima s grčkoga prepjev *Ilijade*, Himne Cereri, gotovo petsto epigrama iz Grčke antologije, jedne Kalimahove, jedne Tirtejeve i fragmenta Mimnermove elegije, 26 Teokritovih idila te 28 basni. Sačuvana privatna pisma, pisana talijanskim ili latinskim, vrlo su malobrojna. Nema, nažalost, svjedočanstava o tome da je Kunić stvarao na svom materinskom, hrvatskom jeziku.

Navedene brojke potvrđuju Kunića kao jednog od najplodnijih pjesnika i prevoditelja u hrvatskome latinizmu. Unatoč tomu, vrlo je malen dio njegova stvaralaštva do danas objavljen tiskom. Kad je riječ o epigramima, što u periodičkim publikacijama, prigodničarskim izdanjima ili skupnim zbirkama u Italiji, što u dvama većim izdanjima – parmskom (1803) i dubrovačkom (1827), svjetlo dana nije ugledala ni jedna polovica. Tiskana je 21 elegija, jedna poslanica i dvije duže pjesme u heksametru, kao i 22 pjesme u falečkom jedanaestercu. Otisnut je i jedan govor u cijelosti i nekolicina njih fragmentarno. I površnim bi se izračunom, dakle, moglo ustanoviti da je do danas objavljena tek oko četvrtina Kunićeva autorskog opusa. Od prijevoda s talijanskog izišla je Cordarina šaljiva pjesma o Boškovićevoj vlasulji, a zapravo su najsretniju sudbinu imali Kunićevi prijevodi s grčkoga, osobito za njegova života: prepjevi Mimnerma, Kalimaha i Teokrita, te oni koji su ga u najvećoj mjeri proslavili – prijevodi epigrama iz Grčke antologije i, posebice, *Ilijade* – pretiskivani su u zadnjim desetljećima osamnaestoga stoljeća u više navrata.

Jedan je manji dio Kunićevih djela preživio i u autografima. S Kunićevim autografima započinje zanimljiva povijest prikupljanja i priređivanja njegove književne ostavštine. Nakon njegove smrti našli su se u rukama Giuseppea Marottija, također nekadašnjeg isusovca, Kunićeva prijatelja i dugogodišnjeg kolege na katedri retorike Rimskog kolegija, kojega je Kunić imenovao izvršiteljem svoje oporuke. U biografiji koju je godinu dana nakon pjesnikove smrti objavio Gioacchino Tosi navodi se Marottijeva tvrdnja kako je iza Kunića ostalo toliko puno pjesama da bi se njima moglo ispuniti go-

tovo dvanaest tomova.² Sam je Marotti osjećao obavezu da Kunićevu rukopisnu ostavštinu sredi i djela postupno objavi, no mjesto tajnika u službi pape Pija VI. dopustilo mu je tek da dio građe, tijekom kratka boravka s prognanim papom u Parmi, povjeri glasovitom tiskaru Bodoniju, koji je potom 1799. tiskao Kunićeve prepjeve s grčkoga (Teokrita i epigrama iz Grčke antologije), a 1803. izdanje s 585 izvornih Kunićevih epigrama i 22 pjesme u falečkom jedanaestercu.³

Uskoro, u veljači 1804, umire i Marotti, nakon što je Kunićevu književnu ostavštinu oporučno prenio na Ivana Luku Volantića, jednog od podtajnika Dubrovačke Republike, k tomu i predanog prepisivača književnih djela.⁴ Volantić se, budući da je znao za spomenutu Marottijevu izjavu kako u Kunićevoj ostavštini ima pjesama za dvanaest svezaka, nemalo razočarao kad mu je pristigla pošiljka iz Italije od izvršitelja Marottijeve oporuke: primio je, kako je sam zapisao, gomilu listova sa stihovima Kunićevih učenika i prijepisima iz antičkih autora, velik broj sveščića s već objavljenom Kunićevom poezijom, i još više nuzgrednih papira koje je ocijenio posve beskorisnima.⁵

Stoga se Volantić odlučio obratiti četirima osobama u Rimu za koje je znao da su bili Kunićevi pokrovitelji i prijatelji, pa je pretpostavljao da je u njih ostalo sačuvano nešto njegovih stihova, i zamoliti ih da mu pošalju prijepise. Bili su to Maria Pizzelli, učena dama s čijom je obitelji Kunić proveo mnogo vremena nakon ukinuća Družbe i posvetio joj nekoliko stotina epigrama, Baldassare Odescalchi, koji mu je bio prijatelj i književni mecena, zaslužan za objavljivanje velebnoga prepjeva *Ilijade*, polihistor Francesco Cancellieri, jedan od Kunićevih najuglednijih učenika, te rimski senator Abondio Rez-

² »Marottus vero cum epigrammata, tum alterius generis carmina tam multa, illo [sc. Cunichio] mortuo, repperit, ut volumina ferre duodecim ex iis compleri possint; ut nos ab eodem Marotto accepimus«, [Joachimus Tosi], *De vita Raymundi Cunichii commentariolum*. Romae: in typographio Paleariniano, 1795, str. XVII-XVIII.

³ Bodonijeva su izdanja *Theocriti Idyllia et epigrammata Latine conversa a Raymundo Cunichio Ragusino. Opus postumum nunc primum in lucem editum*, Parmae: ex regio typographeo, 1799. i *Raymundi Cunichii Ragusini epigrammatum libri quinque. Accedit endecasylaborum libellus*, Parmae: ex publico typographeo, 1803.

⁴ U hrvatskoj je književnoj povijesti Volantić ostao zapamćen kao priređivač Gundulićeva *Osmana* za njegovo prvo tiskano izdanje, koje ipak nije nikada ugledalo svjetlo dana; opširnije o tom Volantićevu pothvatu: Đuro Körbler, »Četiri priloga Gunduliću i njegovu 'Osmanu'«, *Rad JAZU* 205 (1914), str. 135-220; Jakša Ravlić, »O prvom izdanju Gundulićeva 'Osmana' (1826)«, *Anali Historijskog instituta JAZU u Dubrovniku* 4-5 (1956), str. 705-717; Žarko Mulić, »Novi podaci o pripremanju 'Osmana' za štampu«, *Dubrovnik*, 6.3-4 (1963), str. 15-21.

⁵ Svoj je rad na Kunićevoj rukopisnoj ostavštini Volantić opisao na prvim stranicama kodeksa koji se danas čuva u Arhivu Male braće u Dubrovniku (dalje: AMB) pod signaturom 594.

zonico, koji mu je i sam bio prijatelj, a osim toga je postao nasljednik biblioteke rano preminuloga Kunićeva učenika a kasnije vjerojatno i pokrovitelja, kardinala Ignazija Buoncompagnija. Od svih je njih Volantić doista i dobio Kunićeve pjesme, među kojima je, kako svjedoči, bilo mnogo onih njemu do tada nepoznatih. Rukopisi koje je primio iz Italije od Kunićevih prijatelja danas se, kao i autografi koje je naslijedio od Marottija, čuvaju u Arhivu Male braće u Dubrovniku.⁶

Volantić je zatim marljivo prionuo na posao prepisivanja i priređivanja Kunićeve pjesničke građe. Prepisujući tekstove, bilježio je predloške iz kojih ih preuzima (odnosno autografe, talijanske prijepise ili pak spomenuto parmsko izdanje epigrama iz 1803), uspoređivao verzije iz različitih predložaka, birao inačice kojima je odlučio dati prednost u tekstu, unosio ispravke, dodavao natpise pjesmama koje ih nisu imale. Epigrame je razvrstao po skupinama, odredio im redoslijed u svakoj pojedinoj skupini i izradio njihova kazala prema početnim stihovima. Kako se saznaje iz mjestimičnih marginalnih bilježaka i svjedočanstava suvremenika, oko problematičnih mjesta koja je bilo teško iščitati ili razumjeti pomagao mu je bio nekoć blizak Kunićev suradnik Bernard Džamanjić.⁷ Rukopisi koji svjedoče o Volantićevu radu na Kunićevoj ostavštini – koji je vjerojatno trajao od 1804. do njegove smrti 1808. – danas su nam sačuvani samo fragmentarno. Nakon njegove smrti prešli su u ruke njegova prijatelja Sebastijana Marinovića. U jednom trenutku nešto je od toga otkupio Franjo Marija Appendini i potom dao na upotrebu drugom važnom Kunićevu priređivaču, Rafaelu Radelji.

Radelja, inače svećenik i kanonik dubrovačke katedrale, ali i jedan od zasigurno najproduktivnijih prepisivača dubrovačke književne baštine na prijelazu iz osamnaestog u devetnaesto stoljeće, nastavio je Volantićev rad. Pritom je na raspolaganju imao i nove, manje ili veće prijepise Kunićevih epigrama nastale u međuvremenu – kao što je, primjerice, prijepis Antuna Agića načinjen u Rimu 1807. iz

⁶ Jedan rukopis prispio od Marije Pizzelli danas je AMB 118, a drugi čini prvi dio rukopisa AMB 119, koji upotpunjuju prijepisi koje se poslali Odescalchi i Cancellieri, dok je četvrti rukopis, iz Rezzonicove zbirke, prema mojim pretpostavkama sada središnji dio kodeksa AMB 594. Kunićevi autografi koji sadržavaju epigrame danas su rukopisi AMB 594 (u drugom i četvrtom dijelu), 988, 990, 991, 993-1003, 2246 i 2248, te jedan pohranjen u Znanstvenoj knjižnici u Dubrovniku pod signaturom 550.

⁷ Franciscus Maria Appendini, *De vita et scriptis Bernardi Zamagnae, Jaderae: typis Joannis Demarchi, 1830*, str. 41.

Kunićevih autografa ili pak prijepis Antuna Krše iz 1823.⁸ Radeljin zauzet rad iznjedrio je, između ostaloga, novo tiskano izdanje Kunićevih epigrama, s nešto manje od tisuću pjesama. Objavljeno 1827. godine u Dubrovniku, u Martecchinijevoj tiskari, ono donosi isključivo epigrame nezastupljene u parmskom izdanju iz 1803. Drugi veliki rezultat Radeljina prepisivačkog pothvata rukopis je koji se danas pod rednim brojem 1156 također čuva u arhivu franjevačkog samostana u Dubrovniku te je poslužio kao predložak za ovo novo i dosad najpotpunije izdanje Kunićevih epigrama.

⁸ Agićeva napomena u podnaslovu prijepisa (»Epigrammata haec ex ipsius Cunichii autographis schaedis exscripta sunt«) jasno upućuje na to da je 1807. u Rimu bilo još Kunićevih autografa, odnosno da nisu svi poslani u Dubrovnik u Marottijevoj ostavštini. No Agić ne daje podatke gdje je autografe imao na raspolaganju i do sada im nisam uspjela ući u trag. Njegov se prijepis danas nalazi unutar rukopisa AMB 244. Kršin dvosveščani prijepis, načinjen na temelju nekoliko predložaka, čuva se u privatnoj zbirci Ivana Dubravčića u nizozemskom Delftu.

RUKOPIS AMB 1156:
PRIJEPIS KUNIĆEVIH EPIGRAMA NA KOJEM SE TEMELJI
OVO IZDANJE

Rukopis AMB 1156, ispisan rukom Rafaela Radelje, sadrži po žanrovskom ključu razvrstanu Kunićevu poeziju i većinu njegovih prijevodnih ostvarenja. Otvara se epigramima, razdijeljenima u devet skupina. Slijede duža heksameterska *carmina*, pa potom 28 elegija koje je prepisivač izdvojio kao netiskane, dok je onima za koje je znao da su već objelodanjene samo popisao naslove i početne distihe. Prijepis se nastavlja pjesmama u falečkom jedanaestercu (*hendecasyllaba*), parafrazama Horacija i Katula i prijevodima s talijanskoga. Potom dolaze prijevodi s grčkoga, i to Tirtejeva elegija, Himna Cereri i 28 basni. Na kraju se nalaze poslanice. Nema naznaka iz kojih bi se moglo zaključiti je li bila prepisivačeva intencija ovdje završiti s prijepisom ili ga je iz kakva višeg razloga morao ostaviti nedovršenim. Ako bi bilo točno da preostale prepjeve s grčkoga nije ni htio prepisati, moglo bi se reći da se (kao i kod elegija) vodio kriterijem publiciranosti, pa je izostavio djela koja su do kraja osamnaestoga stoljeća bila tiskana – prijevod *Ilijade*, epigrama iz Grčke antologije, Mimnerma, Kalimaha i Teokrita. Korpus koji bi još nedostajao da Kunićev opus u AMB 1156 bude kompletan, jesu govori – jedina njegova proza.

Da je pak Radelja prepisao i navedeni, tada već tiskom objavljeni ostatak Kunićeva opusa, ovaj bi njegov prijepis bio otprilike dvostruko opsežniji negoli je danas. No i bez toga riječ je o izrazito golemu prijepisu. Rukopis AMB 1156 čine 103 međusobno neuvezana svešćića, u novije vrijeme podijeljena u dva snopa (1156/I i 1156/II) zaštićena kartonskim omotima: prvi snop sadrži 56 svešćića, drugi 47. Svaki svešćić ima osam neuvezanih listova, a Radelja je nakon što bi završio s prepisivanjem pojedinih skupina epigrama ili pojedinih Kunićevih žanrova, ako nije došao do kraja svešćića, preostale

stranice ostavljao praznima. Njegov prijepis obuhvaća ukupno 832 lista ili 1664 stranice, od kojih je 109 praznih (raspršenih duž cijelog rukopisa), a 1555 ispisanih. Dimenzije listova su 24×16,5 cm, broj redaka po stranici između 22 i 26. Na ispisanim stranicama olovkom su naznačene okomite crte uz lijevi i desni rub lista, kojima se prepisivač u većoj ili manjoj mjeri pomagao pri pisanju. Folijacija ili paginacija rukopisa nije provedena. Da bi se što bolje razumjela njegova struktura, potrebno je rukopis AMB 1156 nešto podrobnije opisati.

Na naslovnoj stranici prvoga svešćića, koja je danas i početna stranica cijeloga rukopisa, Radeljin je natpis *Epigrammata*. Svi su ostali zapisi na toj stranici iz kasnijega vremena: stari broj 493, pod kojim je rukopis zaveden u Kaznačićevu katalogu biblioteke fra Inocenta Čulića; nova signatura 1156 u lijevom gornjem kutu olovkom i u lijevom donjem kutu na naljepnici; iznad Radeljina natpisa, olovkom, »P. Rajmundo Kunić« i »103 snopića«, te ispod »Sacra« i žig franjevačke biblioteke. Poledina je prvoga lista prazna, a na prednjoj stranici drugoga lista stoji, Radeljinom rukom, popis devet epigramatskih skupina (*Sacra, Votiva, Moralia, Encomiastica, Satyrica, Sepulcralia, Ludicra, Varia, Epigrammatum libellus ad Lydam*), pri čemu je kasnija ruka uz »Sepulcralia« dodala »et Lugubria (N. B.)«. Ispod popisa nalazi se prvi epigram, izdvojen izvan ostalih skupina, *Ad lectorem epigrammatum numerum improbantem* (Čitatelju koji prigovara zbog broja epigrama). Četvrta je stranica prazna, a na petoj počinje prijepis epigrama iz skupine *Sacra*, numeriranih arapskim brojkama od 1 do 75, koji obuhvaća 29 stranica i jedan umetnuti listić. Stranice 34-46, do kraja svešćića, prazne su. Na novome svešćiću započinje prijepis zavjetnih epigrama, naslovnicom na kojoj stoji samo natpis *Votiva* i čija je poledina prazna, a epigrami se protežu na str. 49-58, numerirani brojevima 1-22. Do kraja su svešćića dva prazna lista. Nakon natpisne stranice s naslovom nove epigramatske skupine, *Moralia*, slijede epigrami obrojčeni 1-327, na str. 63-172, s jednim umetnutim listićem, te još jednim neispisanim listom. Pohvalni epigrami (*Encomiastica*), čiji je natpis na str. 175, teku od str. 177 do 326, pod brojevima 1-407, uz osam zapisa na umetnutim listićima. Pet je listova do kraja svešćića ostavljeno praznima. Potom slijedi najbrojnija skupina u Kunićevu epigramatskom opusu, *Satyrica*, najavljena natpisom na prvome listu. Ona obuhvaća ukupno 28 svešćića (str. 337-778, te još tri prazna lista), dok pjesme nose brojeve 1-1472. Od str. 785, s natpisnim listom, do 805, prepisani su

nadgrobni i žalobni epigrami (sada je i Radeljin naslov potpun, *Sepulcralia et lugubria*), s numeracijom 1-71. Do kraja sveščića ostalo je 11 praznih stranica. Iza lista s natpisom *Ludicra* počinje prijepis šaljivih epigrama koji završavaju brojem 238 i zauzimaju 66 stranica; str. 885-894 prazne su i njima završava prvi dio rukopisa 1156.

Prvi sveščić u 1156/II na naslovnom listu nosi natpis *Liber carminum ad Lydam*. Na poledini je Radeljina bilješka kojom tumači komu je posvećena ova skupina epigrama, koji slijede na str. 897-1109, pod rednim brojevima 1-635. Posljednja skupina, koja počinje na novom sveščiću nakon devet praznih stranica, uključuje nerazvrstane epigrame (*Varia*), pod brojevima 1-329, čiji tekst počinje na str. 1121 i završava na 1239, nakon čega slijedi još pet praznih stranica. Time ujedno završava Radeljin prijepis Kunićevih epigrama.

Kako se Radelja i dalje držao pravila da s novom žanrovskom skupinom Kunićevih pjesama započne na novom sveščiću, s prvim listom kao naslovnicom i početkom teksta na sljedećem listu, te ostavljao prazne stranice u sveščiću kad je trebalo prijeći na novu vrstu, raspored tekstova u nastavku prijepisa izgleda ovako: *Carmina* (str. 1245-1351 i 9 praznih stranica), *Elegiae* (str. 1361-1440), *Hendecasyllaba* (str. 1441-1468 te jedan prazan list), *Paraphrases carminum ex Horatio et Catullo* (str. 1471-1500, 7 stranica praznih), *Versiones ex Italico* (str. 1507-1570 i jedan prazan list), *Versiones ex Graeco* (str. 1573-1619 te prazna str. 1620), *Epistolae* (str. 1621-1660). Do kraja posljednjega sveščića u cijelom prijepisu ostalo je potom pet praznih stranica (1661-1664).

S obzirom na izniman opseg ovoga rukopisa, prilično je izvjesno da upravo o njemu govori Vlaho Stulli (1768-1843) kad spominje Radeljin prijepis Kunića koji je otkupio fra Beninj Albertini na javnoj dražbi Radeljine imovine (koja se morala održati nakon 17. prosinca 1831, kada je Radelja umro).⁹ Nakon Albertinija Radeljin je prijepis

⁹ Bilješka se nalazi u jednom drugom Radeljinu prijepisu Kunićevih epigrama, koji je danas pohranjen u Slavenskoj knjižnici u Pragu pod signaturom T 4206 (kao dio zbirke Milana Rešetara), na prednjoj strani prvoga predlista. Iznad Stullijeve nalazi se Čulićeva bilješka, koja joj je vremenski prethodila, u kojoj je Čulić popisao Kunićeva neobjavljena djela, a zatim i epigramatske skupine. Svakoj skupini epigrama pridružio je broj sastavaka koji se u njoj nalazi – i to točno onaj broj u kojem su epigrami zastupljeni u Radeljinu prijepisu AMB 1156. Stulli pak u svojoj bilješci koja ispod slijedi prvo obavještava da je taj popis pisan rukom Inocenta Čulića i da je Čulić u posjedu Kunićevih autografa, te potom dodaje kako je jedan njihov prijepis, iz Volantićeva pera, otkupio Franjo Appendini, a drugi, koji je načinio Radelja, da je u vlasništvu Beninja Albertinija. Danas su poznata tri Radeljina prijepisa Kunića, a budući da se ostala dva nalaze u drugim zbirkama (jedan je spomenuti praški, drugi je prijepis u Osobnom arhivskom fondu don Luke Pavlovića u Državnom arhivu u Dubrovniku, sign. DADU

mogao dospjeti u franjevačku knjižnicu preko zbirke u ono doba naj-agilnijeg sakupljača rukopisa i tiskanih izdanja, fra Inocenta Čulića. U katalogu Čulićeve biblioteke, koji je objavio Ivan August Kaznačić, Radeljin je rukopis evidentiran pod brojem 493. U kataložnom opisu popisane su epigramatske skupine s brojem epigrama i naslovi pjesama koje potom slijede.¹⁰ Čulićeva je zbirka nakon njegove smrti postala dijelom franjevačke biblioteke. Rukopis AMB 1156 nije međutim uključen u djelomični katalog zbirke koji je 1952. objavio Mijo Brlek, nego je zaveden samo u internom kartičnom katalogu. Iz kartičnog kataloga opis rukopisa preuzeo je Jozo Sopta u pregledu svih rukopisa s Kunićevim djelima koji se danas nalaze u Arhivu Male braće.¹¹ Pjesnički korpus koji je u tom rukopisu donesen dosad su u svojim radovima prikazali Željko Puratić i Pavao Knezović.¹²

U katalogu Čulićeve biblioteke prvi je put navedeno i da je prepisivač Kunićevih tekstova u ovom rukopisu bio Rafo Radelja, a ta je atribucija prijepisa preuzeta u kasnijim katalozima i opisima rukopisa 1156. No atribuciju ipak nije naodmet poduprijeti dokazima: u prilog joj kao ogleadne primjerke Radeljina duktusa možemo navesti njegovo pismo nepoznatomu poslano iz Župe 13. studenoga 1795, pi-

283, sv. 68) i da je Albertini i prije odlaska na dužnost škadarskog biskupa (1827) knjige ostavljao franjevcima pa se može pretpostaviti da je to činio i kasnije, sklona sam vjerovati da je Radeljin rukopis koji je, prema Stulliju, otkupio Albertini bio upravo današnji AMB 1156.

¹⁰ *Biblioteca di fra Innocenzo Ciulich nella libreria de' RR. PP. Francescani di Ragusa*. Zara: dalla Tipografia Governiale, 1860, str. 146-149. U Kaznačićevu je prikazu sadržaja rukopisa Radeljino izdanje omaškom datirano u 1828. umjesto u 1827, a broj satiričkih epigrama umanjnjen za 10. Iz popisa djela izostavljeni su prijevod Durantijeva soneta, pjesma *Ad Sanctum Aloysium preces* i tri poslanice Ignaziju Buoncompagniju. Redosljed skupina epigrama u katalogu je drugačiji nego u samom Radeljinu prijepisu AMB 1156, u kojemu su danas sveščići poredani u skladu s Radeljinim popisom skupina na prednjoj stranici drugoga lista u rukopisu. Kaznačić je zabilježio da nedostaju epigrami Lyd. 405-459. Zapravo jedan od 103 sveščića cijeloga prijepisa sadržava upravo epigrame Lidi 406-459. To je deseti sveščić u ciklusu Lidi prema Radeljinoj numeraciji sveščića. Čini se da je on u trenutku kada Kaznačić opisuje rukopis bio zagubljen ili možda posuđen, no danas se nalazi na svom mjestu u rukopisu AMB 1156.

¹¹ Jozo Sopta, »Književna ostavština Rajmunda Kunića SJ (1719-1794) u Arhivu Male braće u Dubrovniku«, *Anali Zavoda za povijesne znanosti HAZU u Dubrovniku* 34 (1996), str. 9-28; opis rukopisa 1156, na str. 23, u glavnom svom dijelu glasi: »Tu su 103 snopića njegovih latinskih epigrama, soneta, satira, uz prijevode s talijanskoga i grčkoga«. No soneti, kad ih ima, nisu Kunićevi, a satira nema niti nam je poznato da ih je Kunić pisao.

¹² V. Željko Puratić, »O nekim neobjavljenim radovima Rajmunda Kunića«, *Živa antika* 13-14 (1964), str. 227-234; *isti*, »Kako je dubrovački kanonik Rafo Radelja početkom XIX stoljeća pripremao izdanje djela Rajmunda Kunića (Prilog za proučavanje opusa Rajmunda Kunića)«, *Živa antika* 20 (1970), str. 215-218; Pavle Knezović, »Rajmond Kunić pjesnik i prevodilac«, *Isusovci u Hrvata. Zbornik radova međunarodnog znanstvenog simpozija 'Isusovci na vjerskom, znanstvenom i kulturnom području u Hrvata'* (Zagreb, 8. do 11. listopada 1990.), Vladimir Horvat (ur.), Zagreb: Filozofsko-teološki institut Družbe Isusove – Beč: Hrvatski povijesni institut, 1992, str. 345-355.

smo poslano Ivanu Bizzaru 2. rujna 1826. iz Dubrovnika u Brsečine, te svjedočanstvo spomenutoga suvremenika Vlaha Stullija, koji na početku Radeljina prijepisa Kunićevih epigrama koji se čuva u Pragu bilježi kako su u tom rukopisu doneseni objavljeni i neobjavljeni epigrami Rajmunda Kunića, ali kako mnogi još i nedostaju jer je Rafo Radelja, kad mu je napor dojadio, prekinuo s prepisivanjem.¹³

Uz Radeljinu se ruku međutim na stranicama rukopisa AMB 1156 pojavljuje još jedna ruka: u prvome dijelu, u kojem su prepisani epigrami, kudikamo češće nego u prijepisima drugih Kunićevih pjesama. To je ruka Antuna Krše (1779-1838), kako se da zaključiti usporedbom s brojnim pismima, potpisanim najčešće oblikom »Ant.° Stef.° Chersa«, koja je Krša slao svojem rođaku Ivu Bizzaru u Veneciju u periodu od 1800. do 1823.¹⁴ Kršini su zahvati na Radeljinu prijepisu brojni: unosio je ispravke, bilježio varijante, mijenjao redoslijed epigrama, prepravljao ili nadopunjavao njihove natpise, ponegdje opremao tekstove komentarima i objasnidbenim bilješkama. Neke anotacije svjedoče da je Kršina riječ u takvu zajedničkom priređivanju teksta epigrama bila odsudnija te bi se stoga moglo pretpostaviti da je on na ovom rukopisu imao svojevrstu redaktorsku ulogu.¹⁵

Radeljin prijepis AMB 1156 nema nikakve naznake o vremenu kada je pisan. Dosad su se okvirnim razdobljem njegova nastanka smatrale godine od 1803. do 1811. Kao donja granica uzimana je

¹³ Prvo se navedeno pismo nalazi u fondu *Litterae privatae saec. XVIII*. Državnog arhiva u Dubrovniku (dalje: DADU), F.X/3, pod br. 287, a drugo također u dubrovačkom arhivu, Obiteljski arhivski fond Bizzaro (DADU 255), AB2. Spomenuta Stullijeva bilješka na str. 588. Radeljina prijepisa Kunića u Pragu (SK T 4206) u cijelosti glasi: »Haec sunt Raymundi Cunichii epigrammata vel inedita, vel etiam illa quæ Romae, Parmae, et Rhacusae edita fuere, multaque alia in hoc manuscripto desiderantur, sed Raphael Radeaglia laboris pertaesus hic manum sustulit«.

¹⁴ Čuvaju se u DADU 255, Obiteljski arhivski fond Bizzaro, AB3.

¹⁵ Primjerice, za epigram Enc. 269 Radelja je zabilježio da se nalazi i u ciklusu satiričkih (»Vide Satyr. n.° 413«), ali Krša određuje da treba ostati među enkomijastičkim: »hic retinendum«. Prije spomenuti Radeljin prijepis koji se danas čuva u Državnom arhivu u Dubrovniku (DADU 283, sv. 68) prijepis je učisto Kunićevih enkomijastičkih i satiričkih epigrama. Budući da su u njemu provedene sve upute koje su si Radelja i Krša ostavili na marginama rukopisa AMB 1156, on je ujedno i mjesto provjere koji je od dvojice priređivača imao veći utjecaj na uređivanje zbirke Kunićevih epigrama. Kršini su ispravci u samom tekstu epigrama prihvaćeni, dodane su njegove anotacije i doneseni njegovi natpisi pjesama. Pa ipak, ima i Kršinih zahtjeva koji nisu bili sasvim uvaženi. U skupini pohvalnih epigrama on je na posebnom listiću zapisao napomenu kako prerazmjestiti tekstove: »Osservazione. Desidero che il Sig.^r canonico Radeaglia scriva sotto l' epigramma Encom. 245 che comincia colle parole 'Dixi ego, quum solido' l' altro, che trovasi trascritto tra i Sepolcrali sotto il n.° 28 e che principia colla parole 'Nota suis fuerat'«; – Radelja ovdje nije neposredno nakon epigrama koji počinje s »Dixi ego« (br. 248) napisao onaj iz Sepulcralia koji počinje s »Nota suis«, već je potonji uvrstio pod br. 253, uputivši na nj kod 248.

1803. godina, u kojoj je izišlo izdanje epigrama u Parmi, jer se vjerovalo da je Radelja autor predgovora u AMB 594, u kojem se opisuje tijek prikupljanja Kunićevih rukopisa u Dubrovniku nakon parmskog izdanja.¹⁶ Kao godina nakon koje prijepis nije mogao biti načinjen uzimana je 1811, kad jedna Kunićeva elegija, koju je Radelja naveo među netiskanima, izlazi u Dubrovniku u antologiji Urbana Appendinija, a smatralo se kako ne bi bilo moguće da Radelja za to izdanje ne bi znao. Puratićeve i svoje zaključke sažeo je Knezović riječima: »[...] u Radeljinom rukopisu se nalazi [sc. elegija *Ad amicum in Illyrico prope Epidaurum rusticantem*] pod ovim naslovom i među netiskanim što govori da je Radeljin rukopis nastao prije 1811. a poslije 1803. kada su u Parmi izašli Kunićevi epigrami«.¹⁷

Novija su istraživanja pokazala da prvi Kunićev priređivač, koji u današnjem kodeksu AMB 594 opisuje rad na prikupljanju građe nakon Marottijeve smrti, nije bio Radelja nego Volantić.¹⁸ Sada je također jasno da Radeljin prijepis nije ovisio samo o parmskom izdanju već i o Volantićevu priređivačkom radu, koji datiramo u razdoblje od veljače 1804. (kad umire Marotti) do ožujka 1808. (kad umire sam Volantić). Franjo Marija Appendini svjedoči da se Radelja za pripremu izdanja epigrama tiskanog 1827. poslužio Volantićevim kodeksom, koji je Appendini kupio od Volantićevih nasljednika i dao Radelji na raspolaganje.¹⁹ To se moglo dogoditi još za života Volantićeva izravnog nasljednika, Sebastijana Marinovića, što sugerira i suvremenik Čulić²⁰ ili pak nakon Marinovićeve smrti 1821, kad su njegovi nasljednici rasprodali biblioteku – o čemu piše drugi ono-

¹⁶ V. osobito Puratić, »Kako je dubrovački kanonik Rafo Radelja početkom XIX stoljeća pripremao izdanje djela Rajmunda Kunića«, str. 215-218.

¹⁷ Pavle Knezović, »Tragovi Vergilijevog stvaralaštva u Kunićevim elegijama«, str. 202, bilj. 11; usp. i Puratić, »O nekim neobjavljenim radovima Rajmunda Kunića«, str. 229-230. i Knezović, »Elegije Rajmunda Kunića«, str. 104.

¹⁸ Više o tome u: Irena Bratičević, *Via virtutis / Put vrlina: Epigramatski opus Rajmunda Kunića*, Zagreb: Ex libris, 2015, str. 39-69.

¹⁹ »Hunc quoque codicem Volantii manu descriptum item nos ab eiusdem haeredibus nobis comparavimus. Ex illo clar[issimus] vir Raphael Radeglia Metropolitanae Ecclesiae Rhacusinae canonicus mille epigrammata selegit, quae ad commodum rei litterariae, patriaeque decus hoc titulo nuper vulgavit 'Raymundi Cunichii Rhacusini Epigrammata nunc primum in lucem edita' Ragusii typis Antoni Martechini 1827.«; Appendini, *De vita et scriptis Bernardi Zamagnae*, str. 58.

²⁰ Volantićeva oporuka, u kojoj univerzalnim nasljednikom svih svojih dobara proglašava Sebastijana Marinovića, nalazi se u fondu Miscellanea saec. XIX. Državnog arhiva u Dubrovniku (DADU 61). Čulić u pismu Francescu Carrari: »Egli [sc. Appendini] aveva tutti i manoscritti di Gian-Luca Volanti comprati in una cassa grande da Sebastiano Marini erede di quello«; Čulićeva pisma Carrari čuvaju se u Arheološkom muzeju grada Splita – Arhiv Francesca Carrare; pismo od 16. svibnja 1842, f. [2v].

dobni svjedok, Ivan Bizzaro.²¹ A ako je – kako tvrdi Appendini – Radelja tek na osnovi Volantićeva kodeksa priređivao izdanje epigrama koje će Martecchini tiskati 1827, može se pretpostaviti da dotad svoj prijepis nije imao jer mu onda Volantićev ne bi bio prijeko potreban; kudikamo je vjerojatnije da je, kao i izdanje, i Radeljin prijepis AMB 1156 nastao na temelju Volantićeva kodeksa, dakle nakon 1808. ili čak nakon 1821.²²

Uz potonju pretpostavku trebalo bi se također odrediti prema argumentu da je Radelja morao znati za objavljivanje elegije *Ad amicum in Illyrico prope Epidaurum rusticantem* u prvoj dubrovačkoj latinističkoj antologiji, koju je sastavio Urbano Appendini, što bi značilo da je prijepis morao završiti do 1811, kad je ona tiskana, jer inače tu elegiju ne bi uvrstio među netiskane. No i Puratić je već primijetio da je Radelja pogrešno među netiskane uvrstio elegiju *Arcadia instaurata a Clemente XIII P. O. M.*, koja je objavljena u zbirci *Arcadum carmina* 1768,²³ a isto se dogodilo i s elegijom *Ad Michaelem Sorgium* izdanom 1788. u Vicenzi. Krša, koji je svoj prijepis iz 1823. naslovio »Raymundi Cunichii Ragusini carmina quae nondum typis edita manu descripta circumferuntur« (Pjesme Dubrovčanina Rajmunda Kunića koje su još neobjavljene i prenose se u rukopisu), elegiju posvećenu prijatelju koji boravi u domovini nema, ali ima prepjev Tirteja koji je također bio otisnut u Appendinijevoj antologiji dvanaest godina prije. Moguće je dakle da je došlo do Radeljine omaške pa je spomenutu elegiju uvrstio među netiskane. Stoga se ni godinu 1811. ne mora nužno uzeti kao trenutak do kojega je Radeljin prijepis AMB 1156 bio dovršen.

²¹ Prijepis Marinovićeve oporuke, koja je otvorena 18. kolovoza 1821, dostupan je u Osobnom arhivskom fondu Ernesta Katića u Državnom arhivu u Dubrovniku (DADU 276), kut. 16, F 26. Ivan Bizzaro u bilješci na prednjoj strani prvoga predlista autografnoga kodeksa *Besjeda duhovnih* Bernarda Zuzorića: »Anzi alla sua morte, in un cogli altri suoi libri, lo lascio [sc. Volantić] in testamento al Sig.^r Sebastiano Marini, ricercator solerte di opere autografe di autori Ragusei. Morto il Marini, furono clandestinamente venduti a poco a poco dalli suoi eredi tutti li suoi libri«, Bernard Zuzorić, *Besjede duhovne*, rkp. D. a. 7 Biblioteke Bizzaro u Zavodu za povijesne znanosti Hrvatske akademije znanosti i umjetnosti u Dubrovniku.

²² Najkasnija godina koja se spominje na stranicama samog prijepisa AMB 1156 jest 1805, kod Radeljina prijepisa Cordarine berneske o Boškovićevoj vlasulji, gdje je zabilježio da se u izdanju Maura Bonija, objavljenom u Veneciji te godine, nalaze varijantne lekcije, no on da se držao osimskog izdanja iz 1792. Pretpostavimo li da je bilješka unesena istodobno kad i prijepis teksta, godina 1805. bila bi siguran *terminus ante quem non* barem za dio Radeljina prijepisa.

²³ V. Puratić, »O nekim neobjavljenim radovima Rajmunda Kunića«, str. 230.

O OVOM IZDANJU

Najvažniji razlog zbog kojega je za ovo izdanje Kunićevih epigrama kao predložak odabran rukopis AMB 1156 leži u njegovoj obuhvatnosti. Osim što je jedini rukopis koji na jednom mjestu, kao što je već rečeno, okuplja gotovo cjelovit Kunićev opus, s 3557 epigrama taj prijepis daleko nadmašuje sve ostale prijepise epigrama i sadrži otprilike pet puta više epigrama nego što nam je sačuvano u danas poznatim Kunićevim autografima. Na koncu, kako su u parmskom izdanju i u drugim talijanskim publikacijama pa zatim i u dubrovačkom izboru bila objavljena ukupno 1852 epigrama, u rukopisu AMB 1156 – a onda i u ovom izdanju – nalazi se 1975 epigrama koji nikada dosad nisu bili tiskani.

S obzirom na broj epigrama, treba reći da je Radelja u rukopisu proveo njihovu numeraciju zasebno u svakoj skupini. Kada bi se broj prepisanih epigrama računao prema toj numeraciji, izišlo bi da se u njegovu prijepisu nalazi 3612 pjesama (uključujući početni epigram *Ad lectorem*, koji je smješten ispred prve skupine). Međutim, Radeljina je numeracija imala i svoje slabe točke. Prvo, ne iznenađuje činjenica da su se uz tako veliku količinu tekstova u prijepisu dogodile i mjestimične omaške pri bilježenju brojeva. Osim toga, čini se da je Radelja nastojao zasebno obrojčiti svaki tekst (odnosno, i epigrame koji su zapravo prijevodi ili pak bliske varijante pjesama), no to načelo nije uvijek dosljedno provodio. Stoga se, u svemu, njegova numeracija ne može smatrati dokraja pouzdanom.

U ovom je izdanju uspostavljena nova numeracija pjesama. Ona poštuje cjelovitost rukopisnoga predloška, pa svaki novi tekst u nizu označava novim brojem, i onda kad su posrijedi pjesme koje je Kunić preveo (odnosno nisu njegovi originalni epigrami) i kad su posrijedi prijevodi njegovih stihova, potom bliske varijacije na istu temu i dva-put prepisani epigrami. Slijedom takve nove numeracije, proizlazi da je u prijepisu AMB 1156 zapisano 3625 epigrama. Nova je numeracija ovdje donesena na prvome mjestu, ali je, kako bi se pjesme mogle lakše pronaći u rukopisu, u uglatim zagradama ostavljena i ona Radeljina.

S brojem od 3625 numeriranih tekstova u ovom izdanju, još uvijek ne dolazimo do točnog broja Kunićevih autorskih epigrama koje AMB 1156 i ovo izdanje donose. Tomu je prije svega tako zbog epigrama koje je (slučajno ili ne) Radelja prepisao dvaput. Tek kad se sumi od 3625 tekstova oduzmu identične, ali dvaput prepisane pjesme, te zatim i uvrštene pjesme drugih autora, talijanski stihovi koji su naknadni prijevod Kunićevih latinskih epigrama i epigrami koji su zapravo njegovi prepjevi s grčkog ili talijanskog, dolazi se do ukupnog broja Kunićevih autorskih epigrama u AMB 1156: njih 3557. Od toga je broja 3555 epigrama sastavljeno u elegijskom distihu, a dva u heksametru. Ukupno sadrže 20410 stihova.

U ovom izdanju najpotpunijega prijepisa Kunićevih epigrama provedeni su sljedeći zahvati: ispravljene su prepisivačeve pogreške (i to oni uobičajeni pisarski lapsusi prešutno, dok su krupnije emendacije zabilježene podno teksta uz napomenu *corr. za correxi*), razriješene su kratice, modernizirana je interpunkcija gdje je bilo potrebno radi olakšana čitanja, a pisanje velikog i malog slova, s obzirom na to da Radeljinu praksu karakterizira iznimno česta uporaba majuskula kod općih imenica, usklađeno je sa suvremenim uzusom u objavljivanju latinskih tekstova, te su jednako tako Radeljini grafemi æ, œ i j zamijenjeni s ae, oe i i.

Kad su u pitanju Radeljine i Kršine marginalne bilješke, izostavljene su one koje upućuju na epigrame tiskane u parmskom izdanju iz 1803. jer se taj podatak, kao i podatak o tiskanima u dubrovačkom izdanju iz 1827, nalazi u kazalu incipita na kraju ovog izdanja. Dvaput doneseni epigrami u rukopisu su najčešće bili obilježeni napomenom »bis scripta« uz naslov. Ovdje nisu označeni na isti način, nego je na njih upozoreno tako da se uz broj jednoga teksta navodi i broj drugoga, sa znakom = ako mu je posve identičan, odnosno sa znakom ≈ ako manje nepodudarnosti između njih ipak postoje, a rukopisni su priređivači svejedno na njih u oba slučaja upozorili kao na »bis scripta«. Ostale Radeljine i Kršine opaske donesene su u bilješkama: uz varijantne lekcije u bilješci se navodi samo slovo *R* odnosno *K* ovisno o tome registrira li lekciju Radelja ili Krša, a bez obzira na to je li ona zapisana na margini ili iznad retka; slično tomu, uz njihove opaske koje se tiču stvarnih podataka ili uređenja zbirke navodi se *R not.* odnosno *K not.*, ovisno o tome koji je od njih opasku zabilježio (*notavit*).

Radelji je kao prepisivaču cijeloga kodeksa dana prednost, pa se tekst pisan njegovom rukom donosi kao glavni, a Kršin u bilješci ispod glavnoga teksta; iznimka su Kršini ispravci Radeljinih pogrešaka, kad je njegovo čitanje uvršteno u glavni tekst, a Radeljino u bilješku, te naslovi dvjestotinjak epigrama koje nije upisao Radelja, već samo Krša (u tom su slučaju Kršini naslovi, radi razlikovanja, dani u kurzivu). Takav prikaz priređivačkih intervencija omogućuje uvid u ambicioznost i ozbiljnost njihova pothvata i daje primjer žive prepisivačke i priređivačke djelatnosti koja je u Dubrovniku upravo u ono doba doživjela svoj veliki zamah.

Radeljin je prijepis AMB 1156 naposljetku bio osnova njegovu izboru 967 epigrama za izdanje *Raymundi Cunichii Ragusini epigrammata nunc primum in lucem edita* (Dubrovnik, 1827), kojim je taj priređivač zadužio ne samo onodobnu već i našu kulturnu zajednicu jer je skoro stoljeće i pol bilo jedini predložak, a od pojave ponovno na njemu temeljena izbora u *Hrvatskim latinistima II* (Pet stoljeća hrvatske književnosti 3, Zagreb 1971), i dalje jedan od predložaka proučavateljima Kunićeva epigramatskog opusa.²⁴

U ovom se izdanju iza tekstova epigrama, i nakon kazala u njima spomenutih vlastitih imena, donosi i kazalo incipita. Budući da su ondje naznačeni i dosad tiskani epigrami, iz njega se lako da vidjeti koji se epigrami ovdje objavljuju prvi put.

²⁴ Za relevantne priloge o Kunićevim epigramima v. Bratičević, *Via virtutis / Put vrlin: Epigramatski opus Rajmunda Kunića*, osobito bibliografiju na str. 491-511.

KUNIĆEVI EPIGRAMI

Poimanje Kunićevih epigrama kao kratkih pjesama u elegijskom distihu koje vlada u našim književnim proučavanjima danas, jedno je od naslijeđa koja nam je ostavila priređivačka tradicija, a ne autor samih stihova. Kunićevi autografi naime pokazuju kako su za njega samoga i njegove pjesme u falečkim jedanaestercima bile jednako epigrami kao i one u elegijskim distisima. U autografnim sveščićima danas uvezanima u AMB 594 vidi se kako je Kunić pjesme u falečkim jedanaestercima nizao u slijedu s onima u elegijskom distihu, međusobno ih izmjenjujući.²⁵ Na naslovnici prvoga sveščića, u kojem se već na prvoj stranici nalaze hendekasilabi, stoji natpis pisan također Kunićevom rukom, »Raymundi Cunichii epigrammata temere collecta«. Prema svemu tome barem za jedno razdoblje autorova života znamo da je i svoje pjesme u falečkim jedanaestercima ubrajao u »epigrame«.

Osim toga, hendekasilabi okupljeni u Radeljinu prijepisu glavninom govore o temama kojima su posvećeni i epigrami. Mnogi su prigodnice pohvalnoga tona, neki govore o nabožnim temama ili o književnim pitanjima, mnogi su opet satirički ili šaljivo intonirani komentari raznih oblika ljudskog ponašanja. No pjesme u falečkom jedanaestercu odijeljene su pod naslovom *Hendecasyllaba* već u Marotti-Bodonijevu parmskom izdanju iz 1803, a to su spremno prihvatili i dubrovački priređivači. Volantić je svoje izdanje zamislio kao »sedam knjiga epigrama i knjižicu hendekasilaba«, kako znamo po rukopisnoj naslovnici njegova čistopisa.²⁶ Radelja je, kao što je već rečeno, kratke pjesme u elegijskim distisima okupio pod natpisom *Epigrammata*, a u drugom dijelu rukopisa AMB 1156, među ostalim žanrovima, donio 46 pjesama pod natpisom *Hendecasyllaba*; nijednu od njih nije uvrstio u izdanje iz 1827.

²⁵ Budući da je sam i numerirao tekstove, o tome nam najbolje govore brojčane oznake pjesama u AMB 594/II: u prvome sveščiću među pjesmama 1-104 u hendekasilabima su 5, 6, 7, 8, 53 i 54; u drugome pjesme broj 1, 12, 13, 27, 28 (od 32 ukupno); u trećem 48 i 82 od 82 pjesme; u četvrtome su među pjesmama 1-38 u hendekasilabima 2 i 2', 4, 9, 14 i 22; u petome od 202 pjesme 20, 31, 32, 108, 146, 148, 149, 181, 182, 183, 186; u AMB 594/IV nalazi se nastavak s pjesmama 209-221, gdje su u hendekasilabima 215, 216 i 217.

²⁶ AMB 594/I, 23r.

Korpus koji se danas smatra epigramatskim proživio je također nekoliko različitih raspodjela u skupine – od parmskog izdanja, preko talijanskih, Volantićevih i Radeljinih prijepisa do Radeljina izdanja iz 1827. U rukopisu AMB 1156, nakon uvodnog epigrama *Čitatelju* nalazi se 75 pjesama prvoga, nabožnoga ciklusa (*Sacra*), čiji su epigrami, upućeni svetim osobama kršćanske vjere ili pak suvremenici, lišeni dubljega teološkog promišljanja i usredotočeni na moralne poruke i opomene na dublju pobožnost. U brojčano najskromnijoj skupini opusa, zavjetnoj (*Votiva*), neki su od 22 epigrama tijesno oslonjeni na modele grčke epigramatike, ili su čak i njihove prerade, dok i oni kršćanske tematike svojim strukturalnim i izražajnim obilježjima jasno ukazuju da se upisuju u tradiciju proisteklu još od stvarnih, fiksniranih natpisa u antičkoj Grčkoj. U 327 moralnih epigrama (*Moralia*) Kunić ulazi u brojne filozofsko-etičke teme kako bi iznio svoja razmišljanja i ponovno uputio na moralno djelovanje. U njima se, da bi pojačao savjetodavni učinak, rado služio nizom retoričkih sredstava kao što su apostrofe i imperativi, antiteze, *exempla* i gnome. Sljedeći ciklus okuplja 415 pohvalnih epigrama (*Encomiastica*), od kojih neki hvale i osobe zakrivene pod fiktivnim imenima, no veći dio upućen je Kunićevim suvremenici i poznanicima, pa ta galerija čuvenih imena svjedoči o autorovoj prisutnosti u samom središtu kulturnoga života u Rimu druge polovine osamnaestoga stoljeća. U tim se pjesmama Kunić pojavljuje kao kroničar crkvenog i svjetovnog društvenog života, a zahvaljujući tomu što govore o stvarnim događajima, mnogi se epigrami mogu i datirati: najraniji kojemu se može odrediti vrijeme nastanka potječe iz 1755, a najkasniji iz godine Kunićeve smrti, 1794. Skupina često teško razlučivih nadgrobnih i žalobnih epigrama (*Sepulcralia et lugubria*), s njih 73, ponovno autoru daje priliku da ukazuje na istinske životne vrijednosti, dok hvali i oplakuje uzorne osobe ili pak izvlači pouke iz sudbina onih koji su stradali zbog svojeg ili tuđeg prijestupa.

No zacijelo se najintrigantnijom u recepciji Kunićeva epigramatskog stvaralaštva pokazala skupina u kojoj se nalaze epigrami posvećeni Lidi (*Liber carminum ad Lydam*), odnosno Mariji Pizzelli pod pseudonimom koji joj je dao autor. U ovu skupinu uključeni su i epigrami posvećeni članovima njezine obitelji, s kojima je Kunić bio dugogodišnji prijatelj. Ukupno su u toj skupini 632 pjesme. U njima se evociraju svakodnevni doživljaji iz obiteljskog života ili pak salonskih druženja na kojima je Kunić, kako svjedoče suvremenici, stvarao stihove sa začudnom lakoćom. Dio njih, u kojima pjesnik

iskazuje osjećaje posebne naklonosti prema naslovljenici Lidi, ne prestaju mamiti na autobiografsko čitanje, budući da je riječ o stvarnim osobama i stvarnom društvenom kontekstu.

U posljednjoj skupini opusa, u koju su smještena 362 raznolika epigrama (*Varia*), ima pjesama koje se svojom tematikom ne mogu prispodobiti s onima iz drugih skupina, ali i onih koje bi se, prema postojećim priređivačkim kriterijima, lako moglo svrstati u više nego jednu skupinu. Zanimljivi su epigrami u kojima autor iznosi književne stavove, te preporučuje ugledanje na klasične modele i horacijevsko načelo o zabavnosti i korisnosti poezije.

Najbrojnija skupina, u kojoj je 1479 satiričkih epigrama (*Satyrica*), povezuje se sa skupinom koja sadrži 239 šaljivih (*Ludicra*), budući da su u njima najčešće prisutne iste teme, ali im se različito pristupa: ili s oštrijom porugom ili s blagonaklonijom šalom. Dio motiva naslijeđen je iz bogate tradicije žanra, dio je reakcija na onodobne prilike. Nije naime teško također uočiti da među satiričkima ima i onih epigrama u kojima nije izražena poruga, već prevladava opomena koja ovaj epigram približava moralnome. Kunić je u nekim programatskim pjesmama jasno iskazao što mu je cilj: govoriti o ljudskim glupostima koje vidi oko sebe, s jedne strane, kako bi olakšao sebi, s druge pak kako bi ukazivanjem na nepromišljenosti u ljudskom ponašanju koristio onima koji ga žele slušati. Pritom je, kako izjavljuje, promijenio imena da se oni koji su na meti opomene ne bi prepoznali, odnosno, ako se sami i prepoznaju, da drugi ne bi shvatili o komu je riječ. Ta Kunićeva očitovanja ukazuju na ono što je bilo poznato i iz suvremenih svjedočanstava o nastanku njegovih epigrama: on je, naime, prisustvujući salonskim i književnim druženjima, promatrao ljude i ljudske odnose te je svoje komentare vješto pretakao u stihove. Činio je to često, na zamolbu koga od nazočnih i, jednostavno, radi zabave sebe i svoje okoline. Za takvo umijeće bile su potrebne godine vježbanja i golemo pjesničko iskustvo: da je Kunić doista bio majstor forme, pokazuju strukturna obilježja njegovih epigrama koja ih približuju grčkim i rimskim žanrovskim modelima. Iza fiktivnih imena protagonista njegovih pjesama nerijetko se kriju stvarni ljudi koje je takoreći svakodnevno susretao. A u nastojanju da im koristi blagom opomenom i savjetom za moralno djelovanje, na besprijekoran se način služio pjesničkim oblikom za koji ga je pripremila dugotrajna uživljenost u humanističku retoričku tradiciju.

Sacra
Votiva
Moralia
Encomiastica
Satyrice
Sepulcralia *et Lugubra* (N.B.)
Ludicra
Varia
Epigrammatum Libellus ad Lydam.

Ad Lectorem.

Epigrammatum numerum improbantem.

Nostra nimis qui multa doles Epigrammata, transi,
Dum Librum evolvis, plurima, pauca lege.
Que transis, aliusque leget fortasse, queretur
Omnibus et lectis pauca fuisse nimis.

Sl. 1. AMB 1156, prijepis Rafa Radelje, prva stranica s popisom skupina
i epigramom *Ad lectorem*

1.
De Domo Pizzellia

Una mihi requies longa Pizzellia cura
Est Domus, una meis portus et ara malis.
Exul Aemulea videar mihi Regere in Urbe,
Hanc mihi praecedant si meae fata Domum.
Itae mors si pateat semper, quocumque cadat ibro,
Nullo non aequo tempore laetus agam.
Hic Helicon, Pindusque mihi est, hic est bona, carmen
Cusidue' aetate, quae meae Lyda, mihiis.

2.

Ad Lydam

optimam optimi viri uxorem.

Lyda, viro es felix; felix te. Coniuge, Lyda,
Ipsa tuus est; ambo quos mea Musa colit;
Quos mihi si liceat sacris monstrare futuris,
Atque mors pulchre pingere Pieris;
Non erit, ut desit, donec mea carmina vivant,
Exemplum fidi, normaue Coniugis.

3.

Ad Lydam

De duplici Amicitia.

altera in corporis, altera in animis bonis fluidata.
Es forma praestas, et moribus, optima Lyda;
Dente malo ac formam. Detent usque dies.

Sl. 2. AMB 1156, početna stranica Radeljina prijepisa skupine epigrama Lidi

A Paris Deo quum sedit vertice, et Hector
 Sedisset Index, et Priamus paniter,
 Iuno foret Priamo, Pallas foret Hector, cred,
 Quoque fuit solum iudex, pulchra. Venust.
 Cuique solet multas inter, praestantior eves
 Forma etenim, ingenio quae magis apta suo est.

244.

Quet sidere quo modo sibi vult pingis Amorem
 Docte, mihi aligerum, Actor ne pingito Amorem:
 Hac vittam, gerat hac vellera densa manu.
 Extra virum amboctus noctem ut patendat ocellis,
 Occludant ambas vellera ut auriculas.
 Utilium quidquam verum ne cernere. pomet,
 Neve audire, malus quem premit ille fuer.

245.

Nec sperni, nec plangere, quum Deet, aspinari Debet genus
 Nolo ^{foemineum} foemineum sperni. Penus, alta locari
 Aska super nolo: nil placet immoedium.
 Flammatus inter Juvenes, glacieque rigentes
 Multa, Haue, itnes est, aliquid medium,
 Atque hinc, atque illinc utroque a fine reductum,
 Constatat verum pulchre ubi iudicium.

246.

= Nacta viam es, quā te crūies, Nā. =
 Quae nunquam fient, motus tamen usque. fictura,
 Auxia et asiduo, Nā, pavore hemis.
 Nacta viam es, quā te crūies; rebusque secundis

Sl. 3. AMB 1156, Radeljin prijepis epigrama iz skupine *Varia* s naslovima koje nadopisuje Antun Krša

101

Nullus conquisit ^{ut quicquid} caros unde undique pifces
 Et quaecunque mari squalida concha lateat,
 Et sibi bilctos, sibi vult fragrantia poni
 Advecta externis tubera litoreibus.
 Vina deinde posuit Marastica, Chia, Taleria,
 Atque alia atque alia de meliore nota.
 Ebrius atque fatur laudat jejunia, saepe
 Lactat quod vetitis abstinat alio libus.

102

Ninofusquidem et praparcus Mania gaudet
 Ebrius esse foris sobrius esse domi.

103

Si placet efurios macum inquit ^{Mania} ^{hic} ^{Mania} ^{hic}
 Ut solet, loca joco dictum ^{Mania} ^{hic} ^{Mania} ^{hic}
 Nos vere dictum fensi: tand pauca paravit,
 Illa ut non fuerit coena sed efurios.

104

Cellula parvo mihi fatis est, abritaque vestis,
 Et tenuis fauli mēsa parata dape.
 Cui fatis haec, popum dices ridere, tuumque
 Plania frutritum et granda superitum.

Sl. 4. Kunićevi epigrami u autografu, danas dio rukopisa AMB 594

EPIGRAMI

EPIGRAMMATA

Ad lectorem epigrammatum numerum improbantem
Nostra nimis qui multa doles epigrammata, transi,
Dum librum evolvis, plurima, pauca lege.
Quae transis, aliusque leget, fortasse queretur
Omnibus et lectis pauca fuisse nimis.

SACRA

1.

Poeta Iesu Puero se ipsum

Dona ferunt reges tibi ditia. Dic, Puer, a me,
Cui nihil est, ferri quae tibi dona velis.
Me tibi vis ipsum. Do quod vis; nec meus esse,
Care Puer, iam nunc sed tuus incipio.

2.

Ad Puerum Iesum

Stramineum, formose Puer, iam linque cubile,
Linque istaec saevo frigida tecta gelu.
Hospitium et quando Bethle tibi dura negavit,
Huc veniens nostro te citus abde sinu.
Quid loquor? Hic sinus est, heu, stramine vilior ipso, 5
Hic sinus est ipsa frigidior glacie.
Huc tamen, huc, Puer alme, veni. Si veneris, esse
Nec vilis, nec iam frigidus incipiet.

3.

Pueri Iesu Puero carmina

Ut tibi thura duces myrrhamque aurumque Sabaei,
Utque dedit niveo de grege pastor ovem,
Sic pueri, doctis pubes operata Camoenis,
Haec tibi, sancte Puer, carmina culta damus.
Nec metus est spernas ne carmina; laeta dedere 5
Ipsi vix nato carmina coelicolae.

4.

Puer Iesus Deus et homo

Cur Puero substat stramen? Cur stella superstat?
Esse hominem ut pariter noveris atque Deum.

5.

Iesus Puer Deus fortis

Qui iacet argenti Puer hic tremebundus in antro
Et molles tristi flens rigat imbre genas,
Bella tamen fortis gerit, horrida bella, draconis
Et Stygii parvo sub pede colla premit.
Ipso quin pugnat fletu; nullisque virorum 5
Vinci quae poterant ferrea corda minis,
Nunc miti vultu et pulchris bellator ocellis
Incipit et blandis vincere lacrimulis.

6.

In imaginem Pueri Iesu, cor inflammatum in pectore,
catenam in manibus gerentis

A. Quis Puer hic? B. Iesus. A. Quid flamma in pectore gliscens?
B. Ardet inextincto plenus amore sinum.
A. Cur dextram tendit? Blandis quid poscit ocellis?
B. Corda sibi turba vult ab amante dari.
A. Illa catena sibi quid vult? B. Parat aurea cordi 5
Vincula, non ulla dissoluenda die.

7.

De Puero Iesu in antro Bethlaeo iacente

Antra polo tenet ecce Puer demissus ab alto,
Horrida contemptis urbibus antra colit.
Nec piget hic brumae ventos perferre nivales,
Parva nec adstricto membra rigere gelu.
Nec pudet hic pecudes inter sibi figere sedem, 5
Nudum et stramineo decubuisse toro.
Sic docet exemplo, praestet¹ quo vivere pacto;
Sic coeli ad culmen quae via certa ferat,

¹ praestet] pro praestat R

Sic docet: in ventos abeunt praecepta: magistrum
Indociles prava spernere mente iuvat.
Heu miseri, clamo, miseri, quo tendimus? Una est
Ad coeli sedes, qua praeit ille, via.

8.

Ad reges Sabaeos

Eoi reges, laeti procedite, sydus
Quo iubet, a patria iam procul ite domo!
Nec grave sit solium, nec regia linquere sceptrum
Et natum externo quaerere in orbe ducem,
Illius et genibus sterna ad cunabula flexis,
Illius et dulci colla iugo inserere.
Felices, subdet vos quo sibi scilicet ille,
Sceptrum praeit longe regia servitium.

9.

De sacro Iesu infantis praesepe

Hanc rupem, densis haec saxa horrentia dumis
Incoluit coeli missus ab arce Puer.
Impulit hic moestis primas vagitibus auras,
Hic riguit duro mollia membra gelu.
Pastorum hic nullo vidit munuscula cultu
Et regum ante suos sceptrum iacere pedes.
Hospes, flecte genu, demisso et vertice pronus
Fige solo multis oscula cum lacrymis.

10.

Dirae in Iudam

Dure, potes dulcem pretio mutare Magistrum,
Et potes, heu, Dominum tradere, saeve, tuum?
Et potes hostilem primus ducere phalangem,
Quae furit insontem perdere morte virum?

11.

In eundem

Cur tua divinum contra furit ira Magistrum?
Tam bene cur meritum perdere, saeve, cupis?

12.

In eundem

Perdere tu Dominum, tu certae opponere morti
Es potis? Admissi nec piget, heu, sceleris?
Ocyus at miserum mutata mente pigebit,
Ipse tuo necet et laqueum iugulo.

13.

Inferorum terror in Christi morte

Ille mala primos qui lusit fraude parentes,
Ille draco humani perniciis generis,
Vidit ubi a gemino pendentem stipite regem
Coelicolum et laceris artubus exanimem,
Infrendensque gemensque "Heu heu, iam vincimur atque
Terrarum e veteri pellimur imperio!"
Sic ait et fugiens cum luctu ululatu
Undas praecipitem se dedit in Stygias.

14.

Ad Dei Filium cruci affixum

Ista quis inflixit saevus tibi vulnera? Parce,
Parce loqui! Nosco iam satis auctor opus.

15.

Ad eundem

Ten', mea vita, istos pro me perferre labores!
Tene meum tali caede piare nefas!
Nec mihi adhuc sancto moerent praecordia luctu?
Nec mihi adhuc sancto fervet amore sinus?

16.

Ad eundem

Nate Deo, pendes probroso in stipite, sanguis
Membra rigat, totum vulnera corpus habet.
Hoc opus omne meum est. Insons crudelia tu fers,
Quae mihi erant sonti debita, supplicia.

17.

Crux Domini

Quae fueram quondam poenis addicta nocentum,
Probrum ingens, foedi nomen et opprobrii,
Quam melior nunc facta color, qua maximus orbis
Et patet, haud ullus iam mihi deficit honos!
Et mea belligerae sequuntur signa phalanges,
Et me regalis dextra caputque gerit.
Quid ni, divino quae sum perfusa cruore,
Nullis non longe praeferar arboribus
Et coeli merear suprema in sede locata
Stare ipsos inter fulgida coelicolas?

18.

De sepulcro Christi Domini

Hoc iacuit victor post praelia dura sepulcro,
Ingens aetherei Filius ille Patris.
Sponte sua iacuit; vitae dein rursus in auras
Morte celer sese rettulit edomita.

19.
De eodem
Heic dura stratus, nec victus morte iacebat
Ingens aeterni Filius ille Patris.
Nunc sua regna colit victor. Mansere trophaei
Busta loco mortis conscia perdomitae.
20.
De Sanctissimo Eucharistiae Sacramento
Huc ades, o quicumque pius, tibi namque paratur
Dives coelesti mensa beata dape.
Exigit haec animo curas durumque laborem,
Et male pressa gravi pondere corda levat.
Haec totum complet mira dulcedine pectus
Et bona fert verae gaudia laetitiae.
Hinc vigor est menti, mores hinc coelite digni,
Vitaque divinum quae decet illa genus.
Quidvis opta; aberit rerum pars nulla bonarum
Nacto fontem, ipsum profluet unde bonum.
21.
In idem argumentum
Ite procul, moneo, procul hinc abscedite, clamo,
Queis tacitum obiectant conscia corda nefas.
Ponitur haud ulli mensa haec tangenda nocentum,
Dives coelesti mensa beata dape.
Ipse Deus parva nivei sub imagine crusti,
Sub vini facie conditur ipse Deus.
Clamo iterum: sontes abscedite; triste paratur,
Si veniant, moneo, sontibus exitium.
Heu miseri, quibus ipsa infert medicina venenum!
Heu miseri, ipsa quibus vita fit interitus!
22.
De Sanctissimo Corde Iesu
Aestuat heic ignis formoso in corde sinuque
Perfosso pulcher sanguis et unda fluit,
Hoc Amor ut volucres tingat de fonte sagittas,
Accendat puras hoc ut ab igne faces.
23.
De eodem
Dius Amor clara faciens praeconia voce
Omnia clamabat per fora: "Terrigenae,
Iesu corda fero vestro venalia corde,
Quis non rem tantam tantulo emat pretio?"
- Clamabat, sed vox nulli non sprete per auras
Ibat lascivis ludibrium Zephyris.
24.
Sanctissimum Cor Iesu perflugium ad omnes casus
Usque novos Erebi moveat rex ille tumultus
Et vafer e Stygio concitet usque lacu
Obscoenas fraudum facies caecumque Furorem,
Horrentesque atris anguibz Eumenidas.
Nil aget infelix praedo, metus omnis abesto!
Iesu cor dulci me teget in latebra.
- 25.²
Ad Pompeium Batonem Sanctissimum Cor Iesu
pingentem
Sanctum Cor Domini pingis, Bato, profluit unde
Terrarum et partes quattuor implet Amor.
Tam mire pingis, perculso ut pectore clamem:
"Non ars, ipse manum sed tibi ducit Amor!"
26.
Ad Virginem sine labe conceptam
Quae te, Virgo, dies conceptam vidit, Olympum
Complevit diae lumine laetitiae,
Complevit terram³ terraeque abstrusa piorum
Illa tot in tenebris agmina sancta patrum,
At foedum nigri regem tremefecit Averni
Imum qui se se condidit in barathrum,
Infrendensque ululansque horrendum, adspergere quidquam
Nec tibi speravit posse vafer maculae.
Salve, o spes mundi, salve Orci terror et ipso
Iam nunc digna, olim es quem paritura, Deo!
27.
De die natali Beatae Mariae Virginis
Nascitur Isacidum clara de gente puella,
Illa ingens magni numinis illa parens,
Illa oriens Aurora, diem quae proferet almum
Et late offusas discutiet tenebras,
Illa hominum generi pacem et latura salutem.
Haeva parens, culpa desine damna queri!
Qui tibi porrexit pomum fatale, draconis
Tartarei dirum conteret illa caput.

² Encomiastica/Sacra. Ponendum inter Encomiastica. *R not.*³ Quae ... terram] Alibi incipit: Haec te, Virgo, dies conceptam gaudet, Olympum / Haec diae complet lumine laetitiae, / Et terram complet *R*

28.
In idem argumentum
Vitales prodit Virgo Iessaea sub auras,
Illa, Deum puro quae feret alma sinu.
Gaude, hominum foede nigris gens mersa tenebris,
Surgit, io, multa luce serena dies!
Aurora exoritur: iam pleno lumine coeli 5
Sol quoque ab astriferis sedibus exiliet.

29.
Ad Tartareum serpentem de ortu Beatae Mariae
Virginis
Saeve quid exultas coluber, felicibus hortis
Est quod pulsa tuo foemina prima dolo?
Quod miserae afflasti virus lethale, per omnem
Quod se se posset fundere progeniem?
Vana tumes: oritur Iessaea e gente puella, 5
Uni cui fraudes nil nocuere tuae,
Una tuos ausus quae ridet, dira frementis
Et pede virgineo conteret una caput.

30.
De purificatione Beatae Mariae Virginis
Siste gradum, vulgo matrum nec te insere, Virgo,
Virgineos partus februa nulla decent.
Quid loquor? In medias dat se, nec casta videri
Ante alias omnes, casta sed esse cupit.

31.⁴
De festo Sanctae Mariae ad Nives
Dum stella insani multo furit igne leonis
Et gravis arentes aestus hiulcat agros,
Puram, Virgo, nivem coelo demittis et aedes
Sacra deo qua sit parte locanda, mones.
O utinam haec referas hodie portenta, iuventae 5
O utinam hic, nimio qui calet igne, sinus
Virgineoque nives aequet candore Deoque
Praestet mansuram tempus in omne domum!

32.
De mense Maio Virgini sacro
Maius flore novo redimitus, quem sibi Virgo
Mensem prae cunctis vindicat alma, venit.
Ferte rosas, pueri, certatim certa paremus
Floreas virgineas implicitura comas!

Serta sed haec parvo languent, heu, tempore: primo 5
Mane vigent, sero vespere lapsa iacent.
Ergo aliis virtus addatur floribus, una
Virtus fit longa pulchrior usque die.
Hanc amat, hanc sertis, hanc ipsis praeferet illa,
Quae gerit ambrosio vertice, sideribus. 10

33.
"Stabat iuxta crucem Mater eius"
Stantem lego, flentem non lego
(Sanctus Augustinus)
Stabat moesta Parens luctu cor saucia, Gnatum
Cernens probroso in robore semianimem.
Stabat, celsa velut stans rupes obvia ventis,
Spumaea quam vasti verberat unda maris.
Stabat, nec gemitus audita est fundere tristes, 5
Nec visa est molles fundere lacrimulas,
Quippe dolor penitus gliscebant pectore in imo,
Abdita ceu rapidis flamma voluminibus
Convolvitur se se vasta in fornace, nec usquam
Rima est, qua se se proferat ac vacuas 10
Obicibus ruptis undantem effundat in auras,
Sed circum duris irrita parietibus
Luctatur caecoque immugit murmure frustra.
Diva utinam flesses atque iterum atque iterum
Isset materno singultus ab ore! Gemitque 15
Fletque levis maeror: mole ubi luctificus
Incubuit dolor ingenti, silet anxia cura,
Nec gemitu et moestis fletibus egeritur.

34.⁵ [= *Vot. 16.*]
Virgini Deiparae votum
Quod varios pelagi casus et caeca pericla
Ventosque et tristes incolumis scopulos
Effugit Imeris, longo et post tempore tandem
Conspexit patriae limina cara domus,
Hic te marmoream posuit, bona Virgo, tuumque 5
Testatur grato pectore promeritum.

35.
Virginis patrocinium imploratur⁶
Aret ager, tellus late morientibus herbis
Non homini, non fert pabula grata gregi.
Diva Parens, huc verte oculos! Iam cuncta virebunt,
Grata homini surgent pabula, grata gregi.

⁴ Post hoc epigramma scribendum aliud sub n. 43. *R not.*

⁵ Ponendum inter *Votiva*. Scriptum etiam inter *Votiva* sub n. 16. *R not.*

⁶ Virginis patrocinium imploratur siccitatis tempore *K*

Pro tristi gemitu, pro luctisono ululatu
Laeta tuis passim laudibus aura fremet.

36.

In idem argumentum

Diva potens, coeli cui parent nubila, venti,
Largus et arentem qui rigat imber humum,
Tellurem effusus duram si molliet imber,
Uda queant validi findere ut arva boves.
Nos tibi primitias pleno de rure feremus
Atque tuae dabimus spicea sarta comae,
Pagus et⁷ una omnis clamabimus: "Optima Virgo,
Res nobis dono est vitaeque salva tuo!"

37.⁸

In idem argumentum

Veris opes ubi nunc? Ubi dives copia florum
Et nova foecundis germina in arboribus?
Gramen ubi et laetae segetes lactentibus herbis
Et quidquid miseri spem fovet agricolae?
Virgo potens, coeli cui parent nubila, venti,
Iussus et effusa depluit imber aqua,
Tu faciles huc flecte oculos, tu cuncta potenti
In melius nutu vertere, Diva, soles!
Iam tibi servati certatim dona feremus,
Reddemus laeti iam tua dona tibi:
Vere novo flores, flavos aestate maniplos,
Autumno larga dulcia poma manu.

38.⁹

Ad Virginem Dei Matrem pro recuperata valetudine
Clementis XIII. Pontificis Maximi

Roma tibi grates agit, o bona Virgo, recepit
Quod prope depositum, te tribuente, patrem,
Utque seni dulcem serves, tua munera, vitam
Incolumi, ad multas orat Olympiadas.
Diva, preces audi! Nam quod rogat illa, piorum
Idem hominum toto est quidquid in orbe rogant.

39.

De Sanctissimo nomine Mariae contra metricas leges
producto

Dic "Mariam", haud culpo, sed enim dixisse "Mariam"
Mi placet, in nostro ut longius ore sonet.

⁷ Pagus et] *pro* Et pagus *R*

⁸ Vide etiam aliud epigramma in idem argumentum n. 75. *R not.*

⁹ Ponendum inter Votiva. *R not.*

5 Atque utinam hoc adeo produci possit, ut ipsas
Mi labro insideat nomen ad exequias!

40.

De Virginis imagine italicae dictae *Dell' Orto*

Hospes, quam cernis, divinae Matris imago
Hortorum septis abdita delituit,
Phyllis ubi aut Alcon verno mihi flore solebant
Aut viridi sanctum cingere fronde caput.
5 Nunc templo Regina color fulvamque coronam, 5
Venit Romulea quae mihi ab urbe, gero.
Scilicet id merui benefactis, plurima testor
Haec aram circum pendula vota meam.
At nunc largibor maioraque, pluraque: crescit
Quam cultus, mea tam crescere dona solent. 10

41.

Deiparae Parthenius pubem

Hanc tibi, Castalii fontis quam ducit ad undam,
Virgo, dicat pubem, candida, Parthenius.
5 Tu face, Pierios puro bibat amne liquores,
Discat et Aoniis fundere verba modis.
Munere docta tuo tibi serviet illa, deserto 5
Certabit laudes dicere et ore tuas.

42.¹⁰ [= Vot. 17.]

Ad Dei Matrem, quae in aditu Floridianae domus colitur

Arcto hic in spatio deprensus torva minantis
Saeva bovis timui cornua Cunichius
Atque tuo, Virgo, coleris quae proxima, casum
Effugi duri funeris auxilio.
Gratus ob hoc memori fateor testorque tabella: 5
Quod spiro et vivo, munus id esse tuum.

43.

Ad Virginem Dei Matrem cultam in Esquiliiis

Diva, meo cuius tollunt se adversa cubili
Et turre et gemino templa superba tholo,
Templa nivis missu Sextili mense cadentis
Quae tibi sunt celsis condita in Esquiliiis,
5 Da, quoties istuc prospexi, frigidulum cor 5
Mi toties dulci flagret amore tui
Ut Kostka, hinc istam quoties prospexerat aedem,
Flagrabit dulci totus amore tui.

¹⁰ Vide inter Votiva n. 17. et ibi ponendum. *R not.*

44.¹¹ [= Vot. 20.]

Vates suum calamum Virgini

Virgo, tibi calamum dicat hanc Perelau ad aram,
Quo suerat laudes scribere saepe tuas.
Tu face, quae scripsi de te, nec livida turba,
Longa nec infesto tempora dente terant.

45.

De Sancto Iosepho

Coelicolas inter multa qui clarus Ioseph
Luce nitet sponsae proximus ille suae,
Quae gnato subnixa suo, regina potenti
Sublimis gestat regia sceptris manu,
Ille venit, venit ille suos visurus honores,
Iam facili praesens audiet aure preces.

5

46.

De Sancti Ioannis Baptistae martyrio

Heu heu, regalis laeta inter fercula mensae
Demessum saevo ponitur ense caput!
Ponitur, incestae merces promissa puellae,
Quo nullum est toto sanctius orbe, caput!
Quod postquam inferri vidit, credo, ipse Cupido,
Qui malus horrendum suaserat, heu, facinus,
Intremuitque horrore artus, avertit et ora,
Nec potuit totis non rubuisse genis.

5

47.

Maria Magdalene de se ipsa

Picta genas, ferro vibratos compta capillos
Et laxos auro conspicienda sinus,
Deceptis vanae captisque cupidine formae,
Magdala, quod nollem, terrigenis placui.
Nunc pallens, atra macie consumpta, solutam
Hirta comam, laceris vestibus horridula,
Vix parva eximiae servans vestigia formae,
Quod laetor, magnis coelitis placeo.

5

48.

Ad adolescentes belle dicendi studiosos de Sancto
Ioanne Nepomuceno

Admoto cernis digito quem labra prementem,
Rex tumido insanas dum tonat ore minas,

Nempe audita silet, nec mortem, nec sibi quidquid
Durum morte magis comparat ira, timet.
Ergo viro, sacri merces praeclara silenti,
Cingunt fulgidulum sidera clara caput.
Quae bene posse loqui, pubes, tibi scilicet optas,
Opta isto potius posse tacere modo!

5

49.

De Sancta Agnete flammae imposita

Flamma furit subter, stat virgo immota superne
Et siccas gaudens tollit ad astra genas,
Ore, oculis, habitu, manibus prope saxea dicens:
"Rex superum, pro te quam mihi dulce pati!"

50.

Ad Lycorim Sanctae Agnetis imaginem
contemplantem

Cerne, Agnes mollis primaevae in flore puella
Carnificum ut saevos haud metuit gladios!
Ridet ut instantis vultumque et verba tyranni,
Morti ultro et se se devovet horridae!
Nempe vigor coelo venit hic tam mirus ab alto.
Plena Deo, humanum iam sapit illa nihil.
His freta exemplis aude sperare, Lycori:
Numen opem spondet, foemina cuncta potes.

5

51.

Ad Sanctam Agnetem

O praestans animi virgo, quam flectere nullae
Blanditiae, tristes nec potuere minae,
Horrenda quamvis instaret voce tyrannus
Ora tumens, torvos igne micans oculos,
Adstaret lateri quamvis iam tortor, acuto
Innocuum et peteret iam ferus ense caput.
Gaude ista virtute, tuus, fac, cultor eodem
Atque animo quaevis dura et acerba feram
Atque Deo addictus constanti pectore vitam,
Res ubi sic poscat, proicere haud dubitem.

5

10

52.

De Sancto Aloysio Gonzaga inter voluptatis
illecebras integerrimo

Sirenum infames scopulos, squallentia semper
Nautarum eiectis litora funeribus,
Olim Itacus tereti constrictus brachia malo
Quod potuit salva praeteriisse rate,

¹¹ Scriptum etiam inter Votiva sub n. 20, ibi ponendum. *R not.*

- Mirarer; si non mirer magis, inter inanes
Lusus atque levi plena theatra ioco,
Regales inter mensas pompasque chorosque,
Omnigenasque aulae divitis illecebras,
Gonzagam intacti servantem iura pudoris
Indelibata virginitate frui. 10
- 53.¹²
De eiusdem virginali candore
Florentes Minci ad ripas dum forte vagatur,
Vidit Amor pulchrum surgere lilium,
Captus et eximii floris candore nivali,
Festinat cupida carpere velle manu;
Nactus at hirsutis vallatum sentibus, ad se
Frustratus cupidam rettulit inde manum.
54.
De eodem puellae umbram osculari iusso
Iussa puellari puer oscula quod negat umbrae,
Seque cita Lodoix proripit inde fuga.
Admonet exemplo contra tua tela, Cupido,
Unam pro clypeis omnibus esse fugam.
55.
De eodem ad pueros
Huc agite, o pueri, cura certemus et acri
Magnum quis melius pingat Aloysium!
Non opus hic tabula nobis varioque colore;
Nunc alio pingi se iubet ille modo.
Nos sibi vult similes et mente et corpore: "Viva
Haec mihi prae cunctis", clamat, "imago placet!" 5
56.
Ad eundem de Francisco Cancellario suo cultore
Quam bene te laudat Franciscus, tam bene vita
Moribus et referat te, Lodoice, suis;
57.
Eidem poeta adolescentis
Hanc tibi vernantem primaevae flore iuventam
Do, Gonzaga, tuos atque dico ad cineres.
Tu bonus, o, servaque omnes, dextraque potenti
Et rege et omnigenis affice muneribus!
Da docile ingenium, da vitam, Sancte, pudicam 5
Cordaque nullius conscia flagitii!
Da, tibi quos sacro, videam post tempore parvo
Esse tibi et vultu et moribus assimiles!
58.
Ad Carolum orantem ad aram Sancti Stanislai
Kostkae
Carole, quas Kostkae fudisti pronus ad aram,
Ne dubita, praesens audiit ille preces.
Audi tu contra quid postulet ille vicissim
Teque mea, si fas dicere, voce rogat.
"Qui mihi", ait, "vultu par es, ne, Carole, posthac,
Ne mihi tam dispar moribus esse velis!" 5
59.
De Sancto Stanislao Kostka depicto in hortis
tyrocinii Romani Societatis Iesu
Hospes, quae lustras florentia septa, colebat
Kostka olim aetherio plenus amore puer.
Hic sedit fontem ad gelidum, flammata beato
Igne fovens udo pectora linteolo,
Indomitus si forte aliqua mitesceret ardor, 5
Nec totum in flammis verteret ac cinerem;
Quae facti famam ne longa oblitteret aetas,
Adverso pulchre in pariete picta vides.
Sed vidisse modo quid prosit? Quo puer arsit,
Posce, tuos etiam compleat igne sinus. 10
60.
Ad Sanctum Franciscum Xaverium ad Indos
proficiscentem
I procul aequoreas, Xaveri magne, per undas,
Eoi qua te litoris ora vocat!
I felix, i carpe viam per caerula, quo te
Rex superum forti provehit ipse manu!

¹² Credo hoc esse translatum ex Italico epigramma Quirici Rossi Societatis Iesu, quod incipit: "Presso del Mincio alle fiorite sponde". *R not.*; Sopra S. Luigi Gonzaga madrigale del p. Quirico Rossi della Comp. di Gesu. *Sicut lilium inter spinas.*

Presso del Mincio a le fiorite sponde
Un amoretto passeggiando un giorno,
Biancheggiar vide un bel Giglio odoroso;
Rivolse passi allor da le chiare onde,
E in ver lui vago, leggiadretto e adorno
Stese la man, di corlo disioso:
Ma la ritrasse, che trovò di fuore
Cinto di spine il delicato fiore. *K not.*

Tempus adest lucem populis inferre beatam,
 Quos premit, heu, diris horrida nox tenebris.
 Adventu se cuncta tuo iam vertere cerno
 In melius: noxae diffugit omne genus,
 Foeda iacent simulacra solo prostrata, nec usquam
 Monstra deum quisquam thure merove colit.
 Alma Fides tecum curru fulgente triumphet,
 Virtutum gaudet cui comes ire chorus.

5

61.

Ad Sanctum Camillum de Lellis olim in Lycae
 Collegii Romani auditore
 Qui linguae heic, Lelli, coepisti elementa Latinae
 Discere septenas natus Olympiadas,
 Nec pudit teneramque inter considerare turbam
 Iussaque cum pueris reddere pensa virum,
 Paullatim ingenuas excultus rite per artes
 Humanum ut posses rite iuvare genus,
 Tu face, ut haec, eadem celebrat quae septa Lycae,
 Trita tuo quondam tecta beata pede,
 Qualis eras, talis non abnuat esse iuventus,
 Praebeat et se se morigeram et docilem,
 Litterulas vano laudis ne discat amore,
 Docta sed humano consulat ut generi.

10

5

10

62.

Quantum Roma debeat Divo Petro apostolorum
 principi
 Quantum, Roma, Petro debes! Quo sub duce maius
 Atque tibi melius contigit imperium
 Et parta est ingens, manifesto numine, quanta
 Sub priscis nunquam gloria consulibus!
 Olim vastatrix regnorum, foeda cruore,
 Triste ferens victis gentibus exitium,
 Nunc orbis caput es vere, quum diditur omnes
 Munere per populos vita salusque tuo.

5

63. [= Enc. 44.]

De Pii Sexti pontificis maximi erga Sanctum Petrum
 pietate
 Usque Pius te, Petre, colit visitque tuosque
 Longum suspirans alloquitur cineres
 Atque tua paullo ne longius absit ab ara,
 Tecta Quirinalis despicit alta iugi.
 Cultorem tu, Dive, tuum servaque iuvaque,
 Fac sacrum et sospes sospitet usque gregem!
 Sic regat et gentes, duce te, tu regna ferare
 Ut tua sub Sexto restituisset Pio.

5

64.¹³

David Deo ense Goliath
 Hunc superum regi Iessides dedicat ense,
 Arma Gigantaeo rapta, puer, lateri,
 Queis caput horrendum secuit docuitque timendum
 Nil homini, aetherea quem Deus auctat ope.

65.

De Heliodoro ab angelis caeso
 Qui sacros rapitis thesauros, Heliodorum
 Pulsatum horrendis cernite verberibus
 Afflictumque solo foede torvumque frementis
 Contusum saevis calcibus alipedis.
 Discite, quos habeat custodes sacra, Tonantis
 Quaecumque in magni condita gaza domo est.

5

66.

De monialibus Teutonicis
 Devia Teutonicae servant haec templa puellae,
 Quarum indefesso carmen ab ore sonat:
 Carmen, quo Dominum vescae sub imagine frugis
 Perpetuo tota nocte dieque canunt.
 Hoc opus, huic instant curae, sic vita beate
 Degitur heic magnis aemula coelicolis.

5

67.

Libro Evangeliorum inscriptum
 Haec hominum generi vitae praecepta reliquit
 Ingens aetherei Filius ille Patris.
 Qui sapis, hunc versa noctesque diesque libellum,
 Hic claram in tenebris praeferet usque facem,
 Hic reget errantes gressus, dum nocte fugata
 Fulgeat aeterna candida luce dies.
 Noxia quid veterum quaeris tot scripta sophorum?
 Parvus habet, quod te sospitet, iste liber.

5

68.¹⁴

De imagine Beatae Mariae Virginis a Guido depictae
 Hospes, picta vides Iessaeae Virginis ora,
 Mirantur magni qualia coelicolae.
 Sic pingi ut possent, vel, credo, Guidus in astra,
 Virgo vel in Guidi venerat ipsa domum.

¹³ Inter Votiva ponendum. *K not.*
¹⁴ Encomiastica/Sacra. *R not.*; Ponendum inter Encomiastica. *K not.*

69.
Ad quemdam, cui Dies cinerum bonam mentem reddit¹⁵
Cur palles, moesto cur figis lumina vultu?
Cur dolor informem duxit in ore notam?
Insanisse pudet, lusus atque orgia damnas
Et risu et multo plena theatra ioco.
Unde nova haec subito venit sapientia? Fallor, 5
Profuit extremos an meminisse rogos?
O utinam iste, bonam potuit qui reddere mentem,
Fronti, dum vives, haereat usque cinis!

70.¹⁶
De imagine Iesu Christi a Pompeio Batone picta
Orane sint Iesu picta haec, an vera, tuentes¹⁷
Mirantur magni qualia coelicolae
Quaerimus attoniti. Mens haeret, pectus amore
Mira defixis ardet in effigie.
Sic pingi ut posset, dic, Bato, duxit in altum 5
Tene polum, ex alto venit an ipse polo?

71.¹⁸
De imagine Beatae Mariae Virginis ab Angelo salutatae
a Raphaele Mengsio picta
Sic pingi ut superum posset Rex et bona Virgo
Foecundo numen mire utero excipiens,
Aligerum et formae iuvenum, credo, optime, sedes
Te te aliquis, Menxi, sustulit ad superas,
Nec speciem hanc tellus praebet, qua laetus et ipse 5
Inter mi videor degere coelicolas.

72.¹⁹
De imagine Beatae Mariae Virginis in coelum assumptae
a Leucone picta
Quo fugis, ah, spes una aegris mortalibus? Istaec
Invida quo nostris te rapit ex oculis
Ablatam longe nubes, Regina? Tua sic
Vera velut cernens in tabula extimui.²⁰

O Leucon mirande, poli dum celsa petentem 5
Regna Dei Matrem scilicet adspicio!
Nec secus ac fieret si tum res ipsa, relictis
Ereptum terris praesidium indolui.

73.²¹
In Ponticum de Deo, prima rerum causa
Primum aliquid moveat nisi res, immota manebit
Summa haec haud ullo concita principio.
Unum id si dederis, dabis omnia, Pontice, menti
Sponte sua occurret conditor ille Deus,
Ille prior cunctis, rerum fons, unde habet ortum 5
Quidquid vi propria non pote confieri.
Haec clamo frustra. Vix te ipsum vivere sentis.
Unde trahas vitam, corde agitare piget.

74.
De omnipotentia Dei,
in quemdam qui dixerat esse quaedam in humano
corpore queis meliora fieri potuissent²²
Quae tibi non placeant humano in corpore, quaedam
Esse ais et fieri queis meliora velis,
Magnum spernis opus, nec scis quam providus aptet
Cuncta suis mire finibus ille Pater,
Ille opifex rerum, sapiens, qui cuncta videre, 5
Quae vult, cuncta unus qui potis est facere;
Cuius humi stratus numen venerare tremensque
Dic: Rectum est quidquid condidit ista manus.

75.
Tempore siccitatis desiderantur publica vota
Nubila cur toto pendent errantia coelo,
Nec dum etiam largae decidit imber aquae?
Fallor an exspectant sacris operata Quiritum
Absolvat castas dum pia turba preces?
Fortunae tribuat ne quis coelestia dona, 5
Muneris actorem constet at esse Deum.

¹⁵ Ad quemdam de cinerum die. *K*

¹⁶ Encomiastica/Sacra. *R not.*; Inter Encomiastica. *K not.*

¹⁷ Orane ... tuentes] Alibi sic: Pictane sint Iesu corda haec an vera tuentes *R*

¹⁸ Encomiastica/Sacra. *R not.*; Inter Encomiastica. *K not.*

¹⁹ Encomiastica/Sacra. *R not.*; Inter Encomiastica. *K not.*

²⁰ in tabula extimui] *pro* extimui in tabula *R*

²¹ Volanti inter Moralia. *R not.*

²² In quemdam qui dixerat esse quaedam in humano corpore quae melius fieri potuissent *K*

VOTIVA

1.

Perelai votum pro Pio Sexto pontifice maximo
Aureolum hunc Petri collem super hanc locat aram,
Heic niveas pascit qui, Perelaus, oves
Inscribitque arae laetus quae nulla vetustas
Deleat haec pulchris carmina pauca notis:
“Salvo, Petre, Pio dicat hanc Perelaus et orat
Cultorem serves ut, bone dive, tuum,
Pro quo, sit longum ut sospes florensque vigensque,
Ipse suum pastor devovet, ecce, caput!”

2.

Ad Cererem votum

Diva potens frugum, foecundae pacis alumna,
Primaque munificas inter habenda deas,
Seu tu praesenti firmas modo numine glebas
Perque suos segetem provehis articulos,
Seu tibi maturam iactat modo Gargara messes,
Sive tuo sis ubi munere flavet humus,
Aspicias ut pluvius contristet Iupiter annos,
Aspicias assiduus ut ruit aether aquis?
Tertia virgineum suffudit iam ore ruborem
Delia, quo insolitus verberat imber agros.
Tu face ut ignivomus radiis maturet aristas
Sol et diffugiant nubila sparsa polo,
Tu face ne vanis messis nos ludat aristis,
Sed rumpat victis horrea liminibus!
Tum subito, alma Ceres, meriti reddentur honores
Atque tuas cingent spicea sarta comas.

3.

Naufragi votum ad deos marinos

Nereides, Neptune, Ino, Melicerta, deorum
Quidquid habent vasti caerula regna maris,
Naufragus hanc vobis tabulam do, vela daturus
Quae moneat, vobis credere se ut metuant.

4.

Daphnydis et Antigenis votum pro perpetua amicitia

Hanc vobis aram Permessi ad flumina, Musae,
Ponunt unanimes Daphnis et Antigenes:
Ille senex vestrae monstrator non malus undae,
Hic sibi monstrato potus in amne puer.

Ponunt iuratique ambo sic voce precantur:
“Ara sit haec longae testis amicitiae,
Quam – prohibete nefas! – nostrum si fallat utervis,
Vos illum e Pindo praecipitem eicite!”

5.

Puer Dorylas Apollini laurum

Hanc parvus Dorylas laurum tibi, Phoebe, per altas
Qui Pindi rupes fert puer usque pedem
Pegaseos quaerens latices fontesque beatos,
Unde pii vates, turba diserta, bibunt,
Et rogat, hinc illi pulchra de fronde corona
Implicitet ut doctas, te tribuente, comas.

6.

Ad Auroram¹

Quae terris almam portas, dea candida, lucem
Et noctem ad Stygias cogis abire domos,
Damonis, bona diva, tuo si munere somnus
Vel semel ignavis fugerit ex oculis,
Daphnis odoratis tibi spondet bina ligustris
Binaque puniceis plena canistra rosis.
Si proprium id fuerit, florum sibi quidquid in hortis
Proveniet verno tempore, sola feres.

7.

Ad Somnum

Haec tibi, Somne, fero lethaea papavera, lacte
Haec niveo et rutilo pocula plena mero:
Carmina caenatus cum scribo, tu procul absta,
Scripsi ubi, tum facilis tu mihi, Somne, veni!

8.

Ad Phoebum pro incolumitate Petri Pizzellii, filii
Mariae Pizzelliae dictae Lydae

Phoebe pater, vocum et citharae moderator eburnae,
Cui cordi est dulces quisquis amat numeros,
Cultori tu, dive, tuo, quae parvula morbi
Restat adhuc praesens, exime particulam!
Tunc tibi ego laetum scribam poeana, canoros,
Ut solet, egregie condet at ille modos.

¹ Ad Auroram, votum pro Damone somnoloso K

9.

Ad divos pro incolumitate supradicti Petri et
Violantae, eius sororis

Petre, vales, Violanta simul valet; una duobus,
Pro, superi, est uno tempore parta salus!
Nil non fraternum sensit soror et tulit omnes,
Corpore quas frater, mente animoque vices.
Iure igitur saluum pariter gaudemus utrumque,
Pro gemino et divis dona damus capite.

10.

Pro Clemente XIII. votum

Albani colles castrumque in collibus et tu,
Frigida supposito condita lymphae lacu,
Et mites animae spirantis lene Favoni,
Et quaecumque cives lenior aura nemus,
Vos, morbi quod restat adhuc, depellite; vos, o,
Clementem, humani delicias generis,
Delicias et praesidium, recreate, valentem
Vos urbi et votis reddite Romulidum!
Tunc urbs, tunc hominum dicet genus omnia vobis
Deberi de se tam bene promeritis.
Tunc vos laudabit Clemens multoque reverti
Ad vos saepe loci captus amore velit.

11.

Votum pro grege Daphnidis

Tu nemore in magno dormis, heu, Daphni; Melampus
Nec vigilat somno victus et ipse. Gregi
Quid misero fiet? Si quis deus es, bone Somne,
Raptore etiam sterne sopore lupos.

12.

Ad Eurum

Arenti longum quod terrae effuderis imbrem,
Eure, tibi grates reddimus innumeras.
Reddemus plures, pluviam largitus opimam
Aeoliam repetes si, tua tecta, domum,
Si Zephyrum regnare sinas octobribus horis
Dum cives campos ruraque laeta colunt,
Dum captare auras coelo iuvat usque sereno,
Innubi et, quo mens iusserit, ire die.
Crede, sat est, tellus Boreaque et Sole perusta
Officio semel est quod madefacta tuo.
Cede procul tecumque aufer tonitruque severum
Et plena obscurae nubila moestitiae!
Venisti nulli non gratus, gratus abito:
Perdet longa tuum iam mora promeritum!

13.

Pro Rogerio Boscovichio, quum e gravi ulcere, quo
affectus diu fuerat, convalesceret

Qui vulnus, Rogere, tibi tetrum abstulit ac te
Optanti saluum reddidit Ausoniae,
Vitam illi haud solus debes, debemus at ipsi
Vitam et si vita carius est aliquid!
Qui modo te absumptum, vita o mage care, sodales
Flevimus, audimus nunc subito incolumem,
Laetamurque, deis tanto et pro munere vota
Certatim flavum solvimus ad Tyberim.

14.

Menalcae votum

Mens bona, si qua dea es, foedam quae pectore noctem,
Errorum caecas discitis et tenebras,
Thura merumque tibi portat supplexque Menalca
Haec te pro socio Thyrsidae pauca rogat:
Fac, senio effoetus Pollae qui flagrat amore,
Noscat, quo flagrat, quam sit ineptus amor!

15.

Pro Pio Sexto votum post quinquennium imperii sui peractum²

Vota pii solvunt vates, quinquenne peregit
Sospes et incolumis quod Pius imperium,
Cui non quinque annos, at saecula quinque peracta
Esse putat quisquis tot benefacta videt:
Tam vastas operum moles mirandaque rerum,
Quae vincunt quodvis carmen et ingenium
Atque suis per se, vatum nihil indiga, ab ortu
Solis ad occasum clara micant radiis.
Vatibus hoc superest unum: tam magna gerenti
A superis annos poscere Nestoreos.

16.³ [= Sac. 34.]

Virgini Deiparae votum

Quod varios pelagi casus et caeca pericla
Ventosque et tristes incolumis scopulos
Effugit Imeris, longo et post tempore tandem
Conspexit patriae limina cara domus,
Hic te marmoream posuit, bona Virgo, tuumque
Testatur grato pectore promeritum.

² Pro Pio Sexto votum, peracto quinto pontificatus sui anno. *K* Leggesi stampato questo epigramma nell' *Efemeridi letterarie di Roma* sotto il n. II del dì 8. Gennaio 1780, p. 10; ed altresì nella raccolta intitolata *I Voti Quinquennali celebrati dagli Arcadi nel Bosco Parrasio ad onore della Santità di Nostro Signore Pio VI*, nella Stamperia Salomoni in Roma 1779. in 8o. *K* not.

³ Ponendum inter votiva. *K* not.

17. [= Sac. 42.]
Ad Dei Matrem, quae in aditu Floridianae
domus colitur

Arcto hic in spatio deprensus torva minantis
Saeva bovis timui cornua Cunichius
Atque tuo, Virgo, coleris quae proxima, casum
Effugi duri funeris auxilio.
Gratus ob hoc memori fateor testorque tabella:
Quod spiro et vivo, munus id esse tuum.

18.
Pholoes votum ad deos agrestes
Liba Pali, flores Nymphis thyrsumque Lyaeo
Dat Pholoe multum lac fluat ut domino,
Ut gregibus multae plenis de fontibus undae,
Multa sibi e pleno dulcia vina cado.

19.⁴
Nisae votum ad Paphiam⁵
Nisa dico speculum hoc Paphiae, quod me ipsa videre
Qualis sum nolo, qualis eram nequeo.

20. [= Sac. 44.]
Deiparae Virgini poetae votum
Virgo, tibi calamum dicat hanc Perelaus ad aram,
Quo suerat laudes scribere saepe tuas.

Tu face, quae scripsit de te, nec livida turba,
Longa nec infesto tempora dente terant.

21.
Pro Violantae⁶ salute votum
Aegra caput fessum posuit Violanta, sub imo
Torret languidulam febris acerba sinu.
Ferte at opem, faciles Nymphae, vestroque valescat
Munere iam vestro digna puella choro!
Si facitis, divae, laudis praeconia vestrae
Scribam laetifico carmine gratus ego.
Scribam carmen ego: solemnes carmen ad aras
Structum fraternis concinet illa modis,⁷
Utque solet, mira vocis dulcedine captis
Nempe meram affundet sensibus ambrosiam.

22.
Ad Charites Corydonis votum
Formosae Charites, dium genus, queis sine pulchrum,
Queis sine iucundum nil pote confieri,
Has vobis Corydon verno de flore corollas,
Inque suis ponit dulcia mella favis.
Vos facite ut vestro madeant sua verba lepore,
Cantet ubi sumptis carmen arundinibus,
Nullaque non verno ridens mage flore, nec ulla
Sit vox Mopsopiis, sit mage grata favis.

⁴ Non est Cunichii; vide inter Votiva in *Anthologia Graecorum*.
K not.

⁵ Paphiam] Id est Venerem. *K not.*

⁶ Violantae] Pizzelliae *K not.*

⁷ modis] "Modos enim faciet Petrus Aloysius Violantae frater, cuius singularem in eo genere scientiam nemo ignorat, nemo non admiratur"; sic in editione Parmensi pag. 45. De his plura epigrammata sunt in Libro epigrammatum ad Lydam. *R not.*

MORALIA

1.

Ad Quintum de Lycoride, famula formosa

Pauper, inops, patrio deducta huc rure Lycoris,
 Quinte, tuam subiit pulchra ministra domum.
 Fallor an huc vilis quae venit, Quinte, ministra,
 Pulchra quod est, fiet iam domini domina,
 Teque reget ductans et capta mente sequentem 5
 Usque suum quovis flectet ad arbitrium?
 Quaere aliam, iussusque pati quae possit heriles,
 Iurgiaque et saevas pertimuisse minas.
 Formosae nulli suerunt servire puellae;
 Quo veniunt, semper sceptrum superba gerunt. 10

2.

Ad Antonium, nimis multa discentem

Quod tibi opus, tibi disce; alii discenda relinque.
 Esse opus, Antoni, quae sibi quisque putat.
 Discere qui cupide vult omnia, denique nescit
 Id, sibi quod fuerat scire opus eximie
 Et dici prudens alienae dum studet artis, 5
 Turpiter ignarus dicitur ille suae.

3.

Ad Ponticum, stulte optantem divitias

Pontice, divitiae, si recte utare, bonae sunt;
 Sin contra, quis non autemet esse malas?
 "Recte utar", dicis. Rem dicis, Pontice, magnam,
 Multo et, quam reris, pol' mage difficilem.
 Unde, malum, tanta est fiducia, posse nocere 5
 Nil tibi, quod nocuit, quod nocet innumeris?
 "Quid mi ergo suades?", inquis. Nil, Pontice: tu ne ut
 Spernas, stulti omnes quod sibi discipiunt.

4.

Ad Avitum, dum alios curat, sui oblitum

Das patriae, domui das tempus, das et amicis;
 Das nullum interea tempus, Avite, tibi.
 Nec tibi quid prosit quaeris quidve obsit, in aevum
 Vita sit aeternum, morsve parata tibi.
 Quid iuvet, heu, servasse alios, si te male perdas? 5
 Vive aliis, primum vive sed ipse tibi.

5.

Ad senem annos occultantem

Foeda tegi nulla potis est ratione senectus
 Atque, tegi cum vult, foeda fit illa magis.
 Corporis est vitium, studeat ni fallere tantum;
 Corporis atque animi, fallere si studeat.

6.

Ad Corvinum inopes laedentem

Vi fretus vexas inopem, Corvine, referre
 Nec metuis dignam ne queat ille vicem.
 Nemo adeo est parvus, magnum quin laedere possit,
 Seu re, seu verbo, cum gravis ira furit.
 Ulcisci qui se non vult iramque coerces, 5
 Hunc amat, huic poenas exigit ipse deus.

7.

Ad Phyllin puellam aequo blandiorem

Rustica sit nolo, nolo sit blanda puella,
 Nec sylvis, nec mi fornice digna placet.
 Verum hirtas malo quam turpes: foemina turpis,
 Phylli, mihi est ultro quae petit ipsa viros.
 Quod tibi dissimiles faciunt, quod, Phylli, caveto, 5
 Ne facias, dici rustica dum metuis.

8.

Ad Quintum, se illius dictis nequaquam moveri

Nil moveor dictis, res est ubi pulchra, protervis;
 Pulchra ubi res non est, laude nihil moveor.
 Ipse mihi de me credo mihi conscius uni,
 Nec studeo dici, Quinte, sed esse probus.
 Dic quaecumque placet; vacuas tua verba per auras 5
 Irrita in aëros cuncta volant Zephyros.

9. [= Sat. 943.]

In Varum risorem

Vare, levis dicti levis est et gloria; risu
 Ullus non minor est fructus et ingenii.
 Futile fit quidquid ridetur? Fit, mihi crede,
 Qui risum captat, futilis ille magis.
 Audit scurra etenim: vitae non ille severae 5
 Utilis, in solo mirus et ille ioco.

10.

Ad Glauciam, invidia flagrantem

Glaucia, dum rides populum, dum spernis inepte,
Factus es, heu, spreto fabula iam populo,
Teque doles passim rideri et denique sentis,
Iunxit ubi vires, quam gravis est populus.
Sentis, nec quid agas iam scis: succendere pronum est, 5
Sedare haud pronum scilicet invidiam.
Flagrat ubi et laxis qua se se immittit habenis,
Cuncta vorat, nigrum vertit et in cinerem.
Hanc licuit monito flammam vitare. Moneri
Nunc quid opus, flamma qui perit in media? 10

11.

Ad Lycorin, de Doryla nec mirando, nec contemnendo

Vertit Amor rerum species, odium quoque vertit:
Hinc magni Dorylas fit tibi, mi nihili.
Ambos, credo, error ludit malus, heu, procul ambo
Aeque diversis partibus abripimur.
Est quiddam medium: modo sit meus aequa, Lycori, 5
Nec magni fiet, nec nihili Dorylas.

12.

Ad Corvinum, de gemma in qua Amor columnae
alligatus nequidquam cupiens papilionem apprehendere¹

Maeret Amor durae devinctus membra columnae,
Quaeque miser patitur ferrea vincla gemit.
Papilio volitat iuxta, quem prendere gestit,
Nec potis est, retinet firma catena manus.
Papilio levis hic mentem corpusque columna, 5
Fac, referat, referet te tibi vinctus Amor.
Utiliter gemmam poteris, Corvine, tueri,
Servitio et finem ponere velle tuo.

13.

Ad Cinnam, cuiusmodi adolescentem probet

Qui placeat iuvenis mi prima aetate, requiris?
Dicam: prosit enim si facile audieris.
Is placet, haud nimium gestit qui cuique placere,
Et fieri, quoquo venerit, eximius,
Quem pudor ingenuus commendat, qui sapit omnes, 5
Nec vult confestim noscere quam sapiat,
Qui tacitus plerumque sedet, qui discere mavult,
Doctoris fungi quam temere officio.
Qui (longo sermone sequar ne singula) nulla
Non est re prorsum, Cinna, tibi absimilis. 10

¹ Ad Corvinum de gemma in qua Amor columnae alligatus
nequidquam cupit papilionem apprehendere *K*

14.

Ad Tullam de amore diuturno

Si quis amor veniet, vis omne is duret in aevum?
Ne quid agas cuius postmodo poeniteat,
Nil facias, tibi causae unquam quod deinde pudori
Sit, nimius cum se, Tulla, remittet amor.
Hoc male neglectum, primo quas credere possis 5
Aeternas leviter solvit amicitias.

15.

Ad Quintum, amicum inconstantem

Non ego, Quinte, mihi si quis contingat amicus,
Possum perpetuas ferre in amore vices.
Quisquis amat constanter, amo; qui vertitur aura
Ut levis, instabilem, quo lubet, ire sino;
Nec sequor atque insto fugienti: hunc ferre laborem 5
Tarda aetas, durum vel iuveni, renuit.

16.

Ad Lycorin. Foeminam non modo a probro, sed
etiam a suspicione probri abesse oportere

Expertem probri non est satis esse, Lycori,
Suspecta est probri foemina si qua, mala est.
Est bona quam, si quis culparit, fama tuetur,
Vitaque laudatis moribus acta tegit.
Haec ego dicebam. Sprevisi vera monentem. 5
Nunc fieri populo fabula falsa doles.

17.

De temperantia et continentia

Nec sentit stimulos vesani Flaccus amoris,
Sentit, nec stimulis Gellius obsequitur.
Hunc laudo, ille omni pugna caret, hic sibi palmam
Bellator pugna quaerit at in media.
Hanc virtus homini fert laudem; fert magis illam 5
Natura ut duris quercubus ac silici.

18.

Ad Phyllin, Amori obstandum antequam mentem
subeat

Coepit Amor mentem quoties tibi, Phylli, repente
Ebria fis, vidi saepe micare oculos,
Vidi ardere genas flammato sanguine, verti
Ipsam et mutatis moribus ingenium,
Totum errare animum, praecludi pectus amico 5
Monstrantem, recti quae via, consilio.
Pugna, ne capiat; pugna, dum sobria sana
Mente vales, una est haec tibi, Phylli, salus.

19.

Ad Tullam, de patientia

Multa quidem miseram vexant mala, sed grave nullum
 Est magis hoc, nescis quod tua ferre mala.
 Fac mentem obfirmet patientia, Tulla; malorum
 Plusquam pars aberit iam tibi dimidia.

20.

De amatore et amico

Foedus amicitiae fatuo quam praestat amori!
 Desit amor, perstat foedus amicitiae.
 Praefer amatorem quantum vis, Gellia, amico:
 Ille fugit, seros hic manet ad cineres.

21.

Ad Levinum, de amore innocuo

“Vince animum, compesce malos, Levine, calores;
 Ni facis, in praeceps te tuus ardor aget!”
 Clamavi et clamo. Rides et dicis: “Amore
 Istud succendi pectus ab innocuo”.
 Innocuum cupio, magis at solet ille nocere
 Quo magis, heu, caecis creditur innocuus.

22.

Ad Ponticum, in via virtutis nunquam consistendum

I porro ad metam pulchrae virtutis, eodem
 Non est mortalem, Pontice, stare loco.
 Aut iuga perpetuo conniti ad summa necesse est
 Aut imum volvi praecipitem in barathrum.
 Nil medium est: virtus vel crescit vel minor usque
 Fit male dum foedum desinat in vitium.

23.

De simulacro mortis regi oblato

Aspice: Mors geminas aequato examine lances
 Sustinet, hinc rastros, hinc tua scepra locat.
 Rerum inter se se quae tam differre videntur,
 Hac nihil est maius, nil minus in trutina,
 Quam tu, rex, adhibe. Nec te mirabere, spernes
 Nec prae te sortem pauperis agricolae.

24.

De vera et falsa nobilitate

Nobilitas quiddam est pulchrum et memorabile, seram
 Clarat ubi patrum gloria progeniem.

Nobilitas at, quae nil possit praeter iniquas,
 Duxerit unde ortum dicere divitias,
 Proh, superi, quid habet magni, quid continet usquam
 Praecipuo ut se se poscat honore coli?
 Cur tumet, a proavis cui res est magna relictā,
 Fraude sed aut saevis parta latrociniis?
 Nempe auri fulgor perstringit lumina, nec qua
 Quisque habeat, quantum, quaerimus, ast habeat.
 Hinc stulti sobolem Thersita patre creatam
 Inter magnanimos ponimus Aeacidas.

25.

Ad Lycorin, qualem eam esse velit

Rustica sis nolo, nolo sis blanda, Lycori,
 Est quiddam haec inter, quod teneas, medium,
 Officii quo plena queas, at casta probari,
 Nulli et non aequae grata placere viro.
 Inter utrumque ito. Scyllam et vitare Charybdim
 Hic opus est: frustra fugeris alterutram.

26.

Ad Postumum, divitias optantem

Esse cupis dives, sanus magis esse labora;
 Obsunt vesano, Postume, divitiae.
 Nitens divitiis miserum se denique perdit,
 Conficit atque suo quae struit exitio.
 Quaeque sibi dixit falso bona, re docet ipsa,
 Tandem prave uso² magna fuisse mala.

27.

Ad Cinnam, veterem amicum

Nec mustum antefero maturo, Cinna, Lyaeo,
 Nec veteri hesternam sanus amicitiam.
 Tucā placet, quod erit fidus, ni fallor, amicus,
 Tuque places, longo tempore quod fueris.
 Hoc certum est. Dubia tantum spe nititur illud,
 Quae nempe in ventos irrita saepe volat,
 Quam frustra miseri nisu sectamur inani
 Praensamusque diu, nec tamen arripimus.

28.

De dando

Si magno es censu, da, res quod poscit amici;
 Si parvo es censu, quod tua res patitur.

² uso] *pro usu R*

29.
Ad Varum, de malis vitae humanae
Vare, hominum vitam culpas quod plena malorum est,
Et praebet rerum plurima, quae doleas.
Cur non te potius culpas, qui tot bona vitae
Sponte tua inspersa perdis amaritie?
Qui curam struis ipse tibi pectusque fatigas 5
Usque tuum indomitis ipse cupidinibus?
Fac animum infraenet ratio flectatque; malorum
Iam vitae multo maxima pars fugiet,
Iam bona se affundent multa omni ex parte, levisque, 10
Quam culpas, fiet vita tibi et facilis.
Iam dices: non res, sed mens facit una beatos;
Vitam omnem perdit stultitia una hominum.
30.
Ad Avitum de vigilia
Quam potis es, vigila. Quod somno demis inertis,
Id vitae apponis tempus, Avite, tuae.
31.
De senectute
Quidquid id est, iuvenum quo mens tumet, ira, cupido,
Gliscentes trepido in pectore laetitiae,
Discordes veluti fluctus, posuere. Senectus
Scilicet hoc tantum mi tulit alma boni.
Salve, o pars vitae longe optima! Non freta sanus 5
Fervida ego placidis portubus antefero.
32.
Ad Quintum hominem iracundum
Irasci facilis, tibi nunquam irascersis ipsi,
Quod munus foede negligis usque tuum.
Parce aliis, saevi te contra, discute somnum,
Rumpe moras et te strenuus increpita.
Ira tibi fiet virtutis, Quinte, satelles, 5
Ira tibi ad laudem iam tibi calcar erit.
33.
Civitates pessumdari copia atque egestate
Copia rerum urbes, urbes male perdit egestas,
Actaea clamat magnus ab urbe Plato.
Vox hac fatidicis non ulla est dedita Delphis
Unquam Phoebaeo verior e tripode,
Quam stulti rident cives, urbiq; sibique 5
Utramque hanc certant addere perniciem.
- Gliscit opum assidue certamen, quisque beatus
Vult fieri et vitam quod beat, arripere.
Hic rapit, huic rapitur: miserum male perdit egestas
Vulgus, pessum aequae copia dat proceres. 10
34.
Ad Ponticum, amoris vim accusantem
Posse nihil contra Idalium te dicis amorem.
Dic potius, dic, te, Pontice, velle nihil.
Cur nequeas, possunt quod millia multa bonorum,
Quos amor haud ullo flectit ab officio,
Quorum fraena regit ratio, nec lora remittit 5
Unquam vesanis victa cupidinibus?
Infelix! Non te vires, sed viribus uti,
Cuius opus proprium est, mens bona destituit.
35.
Ad Gelliam, de fugienda aequae libidine ac avaritia
Quae iuvenum turba stipata est semper amantum,
Vendit vel donat, Gellia, se mulier.
Spes iuvenum incestas fovet utraque, praebet amoris
Utraque se pravo morigeram et facilem.
Quae magis, ignoro. Foeda utraque sive libido 5
Sive illam potius perdat avarities.
Quare ne placeas, moneo, tibi munera spernens,
Aequae alium vites, Gellia, ni scopulum.
36.
De malo Amore omni cura vitando
Quam potes, Idalii stimulos averte furoris!
Nescis, quam multos perdidit iste furor?
Flamma levis primo caecas illapsa medullas,
Dein aestu effraenis volvitur indomito.
Victa iacet ratio, victum ius fasque triumphat 5
Ille puer nostro laetus ab exitio,
Ille malus Veneris puer et sibi plaudit
Victor et incestas subicit usque faces.
Nec mora dum quidquid pulchri, dum quidquid honesti
Est super, extremos verterit in cineres. 10
37.
Ad Aulum adolescentem de muliebri consuetudine
Aule, malum non est, res est modo plena pericli,
Usque colis iuvenis quod muliebri genus.
Esse malum nec te dico, nec dicere fas est,
Sed neque mi videor dicere posse bonum.
Non bonus est, nimium sibi qui confidit et audet 5
Id fieri multos perspicit unde malos;

Non bonus est, cura qui non sibi providus omni
Prospicit esse diu possit ut, Aule, bonus.

38.

De multiplici artium studio

Artem scit nullam qui multas scire laborat;
Unam etiam prorsus discere difficile.
“Ars est longa, brevis vita haec, quam ducimus”, unis
Non scripsit medicis maximus Hippocrates.

39.

Ad Tullum de libidine coercenda

Fraenum duc rapiat si te vesana libido,
Prome alacer vires, cum furit illa, tuas.
“Deficiunt”, inquis, “vires”; at posce supremi,
Ultro quod spondet, numinis auxilium.
Haec ni, Tulle, facis, iam non tibi dira libido, 5
Tute tibi sed fers improbus exitium.

40.

De animo

Ipsum se se animus sentit vivitque vigetque
Atque agilis nutu flectitur usque suo
Aeternumque acres curas extendit in aevum,
Spe calet, alterno saepe metu quatitur,
Parvus et immensum peragrat terras, mare, coelum, 5
Cuncta suo late pervolat ingenio,
Semotum et longe sua per vestigia verum
Invenit et caecis protrahit e latebris.
Materiem haec brutam qui rentur posse, pol, aequant 10
Brutam vecordi pectore materiem.

41.

Ad Postumum de fine hominis

Conditus e nihilo es; scis curnam, Postume? Summum
Ut numen tota mente animoque colas.
Hoc nisi fit, prorsum vita, mi Postume, in omni
Fit nihil; incassum vita laborque cadunt.
Nec quidquam superest, imo ni fletus in Orco, 5
Frustra quod fueris conditus e nihilo.

42.

Ad Postumum, curari quae negligenda, negligi
quae curanda sunt

Quae raptim fugiunt, curamus, Postume; in omni
Quae mansura aevo sunt bona negligimus.

Felices iuvat esse viam dum carpinus, at sors,
Excipiet quae nos postmodo, pro nihilo est.
Nimirum stulti solo rerum omnia sensu 5
Metimur brutae non secus ac pecudes.
Quod praesens non est prorsum nihil esse videtur,
Nec subit, heu, praesens iam fore perpetuo.

43.

De incontinentia

Idalio quisquis non ponit iura furori
Laxaque dat foedis froena cupidinibus,
Naturam culpat frustra; se culpet ineptus
Naturae quod iners turpiter obsequitur. 5
Hoc aris passim colitur quae casta iuventus,
Clamant virginei millia multa chori.
Clamant; quaeque sibi blanditur, voce refutant,
Concordi atque vetant hiscere nequitiam.

44.

De sera iuvenum sapientia

Verba senum spernunt iuvenes ridentque protervi,
Concitus Idalio dum furit igne sinus.
Ardor ut insanus posuit, culpamque fatentur,
Verba senum et dicunt vera fuisse nimis. 5
Dicunt, sed frustra: nil prosunt, mos ubi pravus
Convaluit longo tempore, verba senum.

45.

Ad Glauciam, frustra olim monitum

Scita senum rident iuvenes, laudant sua scita,
Dein magno docti flent sua scita malo.
Remque suam atque suae plorant dispendia famae,
Ipsi et se se horrent ac sua flagitia. 5
Haec tibi praedixi quondam monuique futura.
Risisti monitus, Glaucia stulte, meos.
Nunc misero haud risum, sed moestas quis mage dignus,
Illo pro risu, Glaucia, do lacrymas.

46.

De stirpe omnibus communi

Hic tacet obscuros, claros crepat ille parentes:
Omnibus est aequae terra sed una parens.

47. [= 275.]

Ad Tullam, quo pacto omnibus probari possit

Tulla, rogas quam possis cara omnibus esse?
Eximie nemo si tibi carus erit.

48.

Ad Varum de huius saeculi moribus

Vare, probas teneris addicta haec saecula puellis,
Unde virum immanis flectitur ille rigor.
Non odia exercent urbes vesana domosque,
Saeva nec alterno sanguine tela madent.
Id fateor, saeculum nec laudo molle, ferinus
Nequitia nam dum flectitur ille rigor,
Heu, sine quo nil fit magnum pulchrumque, virilis
Nequitia pariter frangitur ille rigor.
Opto aliud remedi, vitium quod tollat, amice,
Virtutem foede nec simul interimat.

5

10

49.

Ad amicum

Durum est ingenue quod peccas dicere velle,
Durius est multo dicere velle nihil.
Durius hercle mihi est multo id mage. Praestat amico
Displicuisse etenim quam nocuisse tibi.

50.

De Amore litterariam palaestram ingresso

Musarum domus haec et doctae Palladis; expers
Mentis ab hac longe sede facessat Amor.
Esse vel hic si vult, fiat doctusque bonusque
Et sibi se praestet quam pote dissimilem.
Quid loquor? Improbulus maneat si tempore longo,
Musasque et doctam Pallada pellet Amor.

5

51.

De divitiis et felicitate

Si dites faciat populos rex, nil reor esse,
Idem felices ni faciat populos,
Felicem nec res quemquam facit, ipse suis at
Quisque animi felix dicitur esse bonis.
Haec bona si desint, omnis miseros misere omnes
Aerumna et reges opprimet et populos.

5

52.

Ad Ponticum de iis regibus, quorum omnis cura
in aerario augendo consumitur

Aere, argento, auro qui rex ditaverit urbem,
Creditor is genti consulere eximie.
Ne peccent cives, foedis ne regna laborent,
Flagitiis, prorsum, Pontice, negligitur.
Usque pedes veluti si quis cura obliget omni,
Stultus difracto nil faciat capiti.

5

Quid prosunt nummi, corruptis moribus, eheu,
Omnis quando omni crimine vita perit?

53.

Ad Flaccum, quid de hominibus existimandum

Fallitur, hercle, bonos omnes si quis putat esse;
Fallitur aequae omnes si putat esse malos.
Est medium in vita quiddam: nolo mihi simplex
Sis nimium, nolo sis mihi, Flacce, vafer.
Esse puta haud paucos queis tuto fidere possis,
Multos queis magna est fidere stultitia.

5

54.

Ad Pollam amorem tegi non posse, tolli posse

Polla, tegis frustra, quo foede insanis, amorem;
Proditur et flammis fulgurat usque suis.
Tolle malum, cerni tunc solum desinet ille,
In gelido cum iam pectore nullus erit.

55.

De optimo regimine

Sic, pater ut natos, populum rege. Nullo erit ut rex
In media indigeas urbe satellitio.

56.

Ad Postumum de promisso nequaquam servando

Qui promissa tibi memorat tua Quintus et urget,
Promisuisse nefas quod fuit, ut facias,
Hoc agit ut culpa culpam addas improbus et qui
Peccasti ut pecces, Postume, nunc iterum.
Quod male promissum est qui non facit, ille feretur
Servasse officium, non violasse fidem.

5

57.

De Amore et Amicitia

“Quam gelida es! Lento quam torpes pectore!”, quondam
Visae parvus Amor dixit Amicitiae.
“Quam levis es! Fluxo quam nutas pectore!”, Amori
Subridens parvo dixit Amicitia.

58.

Ad Gelliam

Cedere Amicitiam parvo aiunt, Gellia, Amori.
Quid tum? Parvus Amor transvolat, illa manet.

59.
Ad Quintum amico nec roganti opitulandum
Largus opem fer, Quinte, ultro; quicumque rogari
Vult, is vult meriti perdere dimidium.
60.
Aliud
Quo servas nummos? Dixit sua damna sodalis;
Audisti nec fers, quod potes, auxilium?
Scilicet expectas dum poscat? Comparet, eheu,
Vis magno gratis quod dare debueras.
61.
Ad Gallam duris assuescendum
Quod nil, Galla, pati duri vis, hoc, mihi crede,
Hoc uno fiunt omnia dura tibi.
Sic omnem vitare auram qui suevit, is omnis
Flatu aurae insuetus laeditur a tenui.
62.
Ad Postumum, conando nihil non effici
Posse puta quidvis, quantum vis, Postume; nil non
Ille potis facere est quod pote quisquis agit.
63.
Ad Postumum de laetitia
Quam tu laetitiam dicis, me nomine vero
Vera iubet ratio dicere stultitiam,
Spinosas quae corde studet dum vellere curas,
Haud vellit, penitus figit at usque magis.
Quippe sibi indulgens animus dum gaudia captat
Froenaque dat fatuis laxa cupidinibus,
Immemor ipse sui paullum mulcetur, inani
Suaviter et rerum ducitur a specie,
Dein redit ad se se, nec quod sperabat adempta
Sentit, at aucta malae semina moestitiae
Atque iterum aegrescit curis et mente recepta
Ipse suas plorat, Postume, laetitias.
64.
Monitum salutare adolescenti
Esse aliquid gestis Romana denique in urbe?
Veram, quam nescis, Quinte, capesse viam.
Nil opus est nosci multis, cursare nec usque
Huc illuc iussit quo levis ambitio.
- Doctrinam assiduo praestat quaesisse labore
Frugiferaeque animo condere vim sophiae.
Huic fide, ad meritos haec te producet honores,
Haec famae ac rebus consulet una tuis.
65.
De se ab externa specie interdum decepto
Grata mihi est quovis, vel foedo, in corpore virtus;
Verum eadem in pulchro est corpore grata magis.
Forma, color, vultus lepidi quiddam esse videntur,
Unde ipsis virtus conspicua est oculis,
Unde suos prodit radios mentemque bonorum
Permulcens dulci vindicat illecebra.
Hoc miserum at laedit: virtutem nulla ubi virtus,
Interdum his credo noscere ab indiciis.
Et mihi dum videor verae virtutis amator,
Virtutis falsis ludor imaginibus,
Dumque capi virtute reor, non me capit illa;
Forma, color, vultus et lepidi capiunt.
66.
Ad Polam de adversa fama vitanda
Ut reor, es; verum non est satis esse pudicam,
Quod non es vulgo si videre tamen.
Non res una etenim, mens et tibi conscia probri,
Foemineum perdit fama sed ipsa decus.
Turpis et est, patitur quae turpis, Polla, videri
Sit licet eximia Penelopaea fide.
67.
De libertate
Libera mens partem quo vult se flectit in omnem,
Tacta malis, nusquam rapta sed illecebris.
Frustra pinnigeri vires culpantur amoris
Atque faces, certa et spicula missa manu.
Imputet ipsa sibi ratio quod munere divum,
Quas nacta est, vires exeruisse negat,
Quod vinci mavult, quam vincere, quod sibi turpe
Nescio quid fingit libera servitium.
68.
De rege improbo
Qui late populis victor dat iura subactis,
Ipse suis servit sed male flagitiis,
Hic vulgo felix, miser est mihi, vilior omni,
Omni et perditior, clamo ego, mancipio,
Cui dominus non colla premit, sed pectore saevis
Armatus stimulis insidet in medio.

69.

De senili amore

Quintus amat Pollam senior. Miraris? Amari
Credis enim, dempto corpore, posse nihil.
Quid si quem capiat virtus moresque bonorum,
Quidquid et haud sensu tangitur, ast animo?
Is, mirum est, senior quemquam si captus amore 5
Carum habeat, cuiquam carus et esse velit?
Incestus nullo est non turpis tempore, nullo,
Crede mihi, est turpis tempore castus amor.

70.

Ad Petrum de feris in urbem advectis

Petre, ferae media viden' ut versantur in urbe
Nec cuiquam saevo dente vel ungue nocent?
Vincla tenent avidas caedis, sitis illa cruoris
Conatu gliscens frangitur in medio.
Sic utinam dura legum constricta catena, 5
Noxia nulli urbes incolat improbitas!

71.

De viri ac foeminae societate

Nil vir, cuncta timet mulier. Coniungitur apte
Extremum extremo prodeat ut medium:
Ne timor hanc, illum ne contra audacia perdat,
Alter sed morbum demat ut alterius.
Quoque carent ambo seorsum sibi nempe relict, 5
Hunc habeant pariter iunctus uterque modum.

72.

Ad Varum de vita beata

Otia vel liceat non sperni lenta sequentem
Vel rerum haud laedi fluctibus in mediis,
Alterutro vivam laetus portuve receptus
Innocuo aut pandens carbasa plena mari.
Frustra haec optavi, frustra opto, Vare, quietum 5
Dedecus, ast agilem saeva pericla premunt.

73.

Laudem labore comparari

Optas laude frui, durum fugis, Eune, laborem:
Vis metam in primis tangere carceribus.

74.

In hominem cupiditate abstractum

"Auferor in praeceps", dicis; dic, Postume, "Ferri
In praeceps lento pectore me patior".
Urget frustra etenim mentem vesana libido
Mens dederit victas ni tamen ipsa manus.
Consensus nocet, haud sensus: qui corrui ultro, 5
Ipse sui culpam sustinet exitii.

75.

Ad hominem cupiditate incitatum

Quo ruis in praeceps furiata mente? Libido
Quo rapit atque Dei atque tui haud memorem?
Quin vires contra contendis? Quin tibi coeli,
Quae nihil haud potis est vincere, poscis opem?
Posce, adhibe vires! Iamiam prope naufraga puppis 5
Sirenum horrendos effugiet scopulos.

76.

Quid in vita magni fieri debeat

Quam dulcis fuerit, quam dives claraque vita,
Nil refert, nil quam manserit illa diu.
Hoc refert, bona quam fuerit, quam functa sit omni,
Grata adeo ut fieret, gnaviter officio.
Haec solida est vitae laus una atque unica; vani, 5
Laudamus quoties caetera, desipimus.

77.

Ad Lycinum de iactura rei familiaris

Perdita res animum luctu si complet amaro,
Ut tua res, sic tu perditus es, Lycini.
Sin minus, amissa re tantum, tuta petisti
Incolumis facto littora naufragio.

78.

De hominis conditione

Unde venis? Quonam tendis? Quae vita futura est,
Cum venies illuc, tempus in omne tibi?
E nihilo egressus pergis per tempora in aevum
Venturus cursu praepete perpetuum.
Illic nempe coles, miser usque vel usque beatus, 5
Quam tibi nunc ultro construis ipse, domum.
Haec mihi saepe iterum. Mulcet spes, at metus acer
Mentem animi penitam, proh, superi, horrificat!

79.

Ad Cinnam, libidini obsistendum

Quod per prona trahit correptum dira libido,
 Id non turpe tibi est, Cinna, sed est miserum.
 Quod tristi obsequeris monstro per prona trahenti,
 Id miserum est etiam, sed mage turpe tibi.
 Sta contra, contende animis, pugnamque capesse: 5
 Turpe nihil fuerit, nil fuerit miserum.

80.

Ad Aulum, de animi constantia

Nempe iaces cum sors adversa est, fractus et idem
 Exultas sortem nactus, amice, aliam,
 Mancipium infelix fortunae, quae trahit usque,
 Vertit et arbitrio te levis usque suo.
 Stare loco decet, Aule, virum; quascumque subit res, 5
 Mente sua nullas velle subire vices.

81.

De vita humana

Si sapias, pulchris defixo pectora curis,
 Ventus uti lapsu praepete vita fugit.
 Ni sapias, curis vacuo tibi lenta trahuntur
 Tempore et est anno longior una dies.
 Heu miseri, quis vel vitam servare negatum est, 5
 Sentitur tantum vita vel insipiens!

82.

Libidini obsistendum etiamsi vires ceperit

Indomitas cepit vires vesana libido.
 "Ne victas", clamo, "da tamen, Aule, manus!"
 Fac ratio evigilet, fac arma capessat, amicus
 Alta quae coeli praebet ab arce deus.
 Illa licet saevis quantumvis effera flammis 5
 Exultat, vires non habet indomitas.

83.

Libidini obstandum antequam vires capiat

Miraris quod te gliscens vesana libido
 In praeceps toties abripit, Antigene.
 Mirer ego contra, postquam illam es gliscere passus,
 In praeceps ni te quolibet abripit.
 Igni obsta primo cautus, restinguere flammam 5
 Durum opus est vires coepit ut indomitas.

84.

Ad Levinum, laudantem praeposteram patriae suae lenitatem

Hoc patriam laudare audes, Levine, quod illa
 Haud plectit si quis dogmata prava serat?
 Quid si quis, vitae noceant quae, dira venena
 Misceat? Idne etiam negligitis facinus?
 Corporis an vobis res magnaue dignaque cura, 5
 Res nihili mentis creditur esse salus?

85.

Qualem amicum sibi expetat

Qui me collaudent, multos nanciscor ubique
 Et pronum est cuivis dicere quod placeat.
 Qui mihi me ostendat peccantem et culpet aperte,
 Vix unum in multis millibus invenio.
 Hunc ego amo ante alios: quanto et minus ille placere 5
 Mi curat, tanto mi placet ille magis.

86.

Ad Levinum inanem esse doctrinam sine moribus

Multa legis, melior nec fis, Levine, medullas
 Urit adhuc geminis dirus amor facibus.
 Ira furens tumido fervet sub pectore, gliscit
 Nullis laeta satis plausibus ambitio.
 Quo vigiles abeunt curae, quo tanta supellex 5
 Doctrinae, frustra quam tibi, stulte, paras?
 Ni purgent animum, quae discimus, otia praestat
 Laeta sequi et nullo scire labore nihil.

87.

De reprehensore blando

Distat adulanti paullum reprehensor ineptus,
 Carpit ubi verbis crimina blandiloquis.
 Ille probat noxas, hic sublevat: omne, venuste
 Quod carpas, vitium creditur esse leve.
 Corrector facile quod fert, nihil esse videtur, 5
 Esse aliquid tandem, cum fuit, ira docet.

88.

Ad Varum de senectute

Vare, senem spernis. Cur sperni digna videtur
 Sera aetas? Metam quod prope contigerit?
 Cur pigeat vitae ad calcem venisse? Laboris
 Anne grave est longi non procul esse modum?
 Quam miser est cursus qui curritur, adspice; dices: 5
 "Cui minus hinc superest, hunc miserum esse minus".

89.

Praestare civitatem bonam esse quam divitem

Ut bona sit divesque eadem gens, Postume, nisu

Molitur frustra multa supervacuo.

“Alterutrum possit, fieri non possit utrumque!”

Actaea clamat magnus ab urbe Plato.

Ut bona sit, praestat; pestem virtutis, opimas,

Dii, tutela hominum, perditte divitias!

5

90.

Ad Tullam amoris obsistentem

Te malus urget amor. Stas contra, Tulla, protervo

Nec pares, forti mente sed imperitas.

Perge pari virtute, fugam dabit ille, ferere

Victrix indomitum tu domuisse deum.

91.

Ad Accam de formae instabilitate

Obvius adspexi Phloen Aeglenque sorores,

Neutra erat a longo tempore visa mihi.

Agnovi foedam; contento lumine quamvis

Spectarem, pulchram noscere non potui.

Pulchram olim; veteris iam nec vestigia formae

Ulla inerant possem ut dicere: “Pulchra fuit”.

Ingemui, stabili quod displicet esse tenore,

Quod placet, heu, celeri vertier, Acca, vice.

Haec tibi me Phoebus iussit narrare, leporem

Ob formae interdum quod nimis, Acca, tumes.

5

10

92.

Ad Aulum, a vero desciscientem

Quod semel est verum, verum non desinit, Aule,

Esse unquam, incertas non subit, Aule, vices.

Vertuntur mores hominum rerumque, videtur

Longe alius, versis moribus, esse color.

Utque oculus videt arquati flava omnia, stulti

Mens vitio sic res inficit usque suo.

Ipse sibi foede varians,³ variare putat res

Atque, prius verum quod fuit, esse negat.

Aule, tuos mores componat denique virtus:

Quod verum est, verum iam tibi semper erit.

5

10

93.

De libertate fabella

Pendentem lino e tenui conspexit alaudam

Nequidquam filum rumpere velle puer

Et secum admirans: “Proh”, dixit, “quam leve vinclum

Fert infelici, quam grave servitium!”

Quidquid id est, parvum quantumvis atque pusillum,

Ingens, libertas si perit inde, malum est.

5

94.

Ad Varronem de adversa fortuna interdum utili

Fles quod pulsatae perierunt grandine vites,

Enecti morbo quod periire greges.

Fles, nequeas, Varro, sed dicere prosit an obsit

Ista, ciet lacrymas quae tibi, pauperies.

Aequa malam iniecit; quid si verso ordine iniqua,

Stulte, malam aspellat Fors tibi nequitiam?

5

95.

Ad Lupum de amoris nomine amicitiae eodemque
nequitiae attributo

Nomine rem foede geminam confundimus uno,

Virtutem et stulti iungimus, heu, vitio.

Suavis amicitiae foedus fert nomen amoris,

Nomen idem turpis fert, Lupe, nequitia.

Hinc laudatur amor toties, culpatur et idem

Et vitae pestis fertur et esse salus.

Vox eadem fallit: res ab re dissidet hercle,

Quam coelum a terra dissidet astriferum.

5

96.

Ad Gallam, nihil libidinosum leve esse

Nil licet obscoenum, quamvis parvum atque pusillum,

Quodque solet vulgus, Galla, putare nihil.

Urit ubi miserum pectus vesana libido,

Tacta saepe manu confit adulterium.

Confit saepe oculo: penitus latet ut tamen omnes

Fallat, non minus est, heu, grave flagitium!

5

97.

Ad Avitum de somno

Qui somno indulget nimio, sibi tempora vitae

Contrahit inque arctum cogit, Avite, suae.

Nam quid agit somno stratus, quod dicere vitam

Possis, vinxit ubi membra animumque sopor?

Quid stulto sapiens, quid fortis distat inerti?

Quid causae est, quisquam cur velit esse aliquid?

Cur se illi anteferat, nullo qui natus in aevo est

Et nihilum aeterno conditur in nihilo?

5

³ foede varians] *pro* varians foede *R*

98.

De adolescente obscoenam tabulam contemplante

Tres videt Idaeo pictas in vertice divas,
 Miratur doctum Quintus et artificem,
 Ille quidem prima calidus fervensque iuventa,
 Pulsatusque feris corda cupidinibus.
 Quid dicam? Optabo, quod possum scilicet unum, 5
 Miratur solum semper ut artificem.

99.

Victus frugalis

Intermisce epulis ieiunia, ne gravet esca
 Foede animum, corpus ne male destituat.

100.

Ad Pollam de Aulo dexteram porrigente

Polla, tibi dextram toties quod porrigit Aulus
 Desque tuam contra cogit ut ipsa manum,
 In te quid possit, notum vult omnibus esse,
 Sciri et quam carus sit tibi et eximius.
 Improbulo hanc de te palmam concedere noli 5
 Atque manum frustra porrigat usque sine.
 Fiet amabilior, passus cum saepe repulsam
 Incipiet fieri iam minus improbulus.

101.

Ad Gelliam, ne tantum placere, sed etiam prodesse velit

Ut nil non placeat, quae dicis, Gellia, cunque
 Expendisque acri singula iudicio,
 Quamque potes, multo contingis verba lepore
 Atque studes omni spargere dicta sale.
 Verum hoc et meretrix quod vafra expromere possit, 5
 Pace tua laudis nil habet eximiae.
 Vis praestans animi dici matrona? Severe
 Dictum, quod prosit, Gellia, dic aliquid.
 Dic aliquid quo, te quae stipat, plurima turba
 Possit non fieri laetior, at melior. 10

102.

Ad Eunum, aliena consilia aspernantem

Consiliis uti qui non vis ullius, Euni,
 Te, reor, haud hominem credis, at esse deum:
 Quem tamen esse hominem nihili, solet ipsa docere
 Gesta inconsulto res male quum cecidit.
 Perge miser! Sapiens "Vae soli", clamat, "habebit 5
 Nil etenim, in praeceps cum ruet, auxilii!"

103.

Ad Postumum, querentem se contemni

A me saepe doles fieri te, Postume, parvi,
 At tu da magni, Postume, quod faciam.
 Nil me divitiae, nil forma et robore praestans
 Corpus, nil magni vis movet ingenii,
 Degener et proavum narras quod gesta tuorum 5
 Atque tumes vanos turgidus ob titulos.
 Una movet virtus, pretium facit una virorum;
 Qui caret hac, is mi dicitur esse nihil.

104.

De muliere impudica et viro timido

"Nec mulier, thalamum laesit quae infida iugalem,
 Nec semel abiecto vir profugus clypeo,
 Amissam reparat laudem, sed tempus in omne
 Flet miser aeterno mersus in opprobrio".
 Haec ego dicebam, risit lasciva Lycoris, 5
 "Quam tua te fallunt tempora", Varus ait.

105.

Ad Postumum, filio suo divitias parantem

Pauperiem nato metuis pergisque parare
 Olim quas perdat, Postume, divitias.
 Quas perdat, quibus infelix perdaturo ipse,
 Mollis et ignavo perditus otio,
 Omni semotus cura foedoque veterno 5
 Mergens neglectum turpiter usque animum.
 Vis nato prodesse tuo? Non magna relinque
 Praesidia. "Ille famem nolo sibi ut metuat,
 Nolo malum ut frigus nequeat depellere, nolo
 Tecti expers vitam sub Iove nudus agat". 10
 Haec provisiva suo patri fac debeat: amplos
 Solerti census quaerat ab ingenio.

106.

Ad Cinnam ex amore aegrotantem

Idalios qua, Cinna, potes compesce furores,
 Froena trahe insanis arcta cupidinibus,
 Curas, diram animi pestem vitaeque venenum,
 Quam potes e totis exige pectoribus.
 Incipies, qui nunc aegrotas, Cinna, valere, 5
 Purpureus veniet rursus in ore color.
 Una salus haec est, res haec potis una mederi,
 Instanti et miserum subtrahere exitio.
 Ni facis, indomito perges tabescere morbo,
 Nil succi, herbarum nil erit omne genus. 10
 Frustra erit ipse alto veniat si missus Olympo
 Detque sua Poeon pharmaca trita manu.

Nemo potest alius; tibi tu potes, une, saluti
Esse volens animo ponere iura tuo.

107.

Ad Varum de eius parsimonia

Tot bona quae superi tibi dant, mi Vare, fruenda,
His renuis nimium parcus, amice, frui
Ne quid forte olim desit; nunc plurima desunt,
Arcassis, metuis quod tibi, sponte malum.
Quae praesens fortuna feret, fac commoda carpas, 5
Nec quod opus desit seu tibi sive tuis.
Res male ut eveniat, postremo te premet ista,
Nunc miser ipse facis quam tibi, pauperies.

108.

Ad Herophilam de Quinto amatore ac philosopho

Et sophiam et fatuos exercet Quintus amores,
Idem et, ais, mire desipit atque sapit.
Id pote si fieri credis, tu nil sapis ipsa,
Crede mihi ac tantum desipis, Herophila.
Iungetur glacies igni prius hercle, quietae 5
Iungat amor quam se sollicitus sophiae.

109.

Ad lusorem victoria stulte abutentem

Nempe iterum atque iterum ludo instas victor eidem,
Cinna dolet, risu victus et excipitur.
Cinna tibi carus quondam, nunc vilis, ineptus,
Cepit ubi vanae pectora laudis amor,
Quam fers, amisso damnum at facis, Aule, sodali: 5
Quantula res quanto quaeritur, heu, pretio!

110.

Ad Quintum de Perilla

Pulchra, sagax, varias artes et docta Perilla est,
Clara genus, magnis incluta divitiis.
Haec fateor, magni facio nec, Quinte, Perillam.
Vis faciam? Vere, si potes, adde: proba est.

111.

De Acca, non temere amicitias iungente

Deligit Acca sibi quos diligit; ergo perennes,
Quae varient nunquam, iungit amicitias
Nec queritur linqui se se, nec linquit amicos,
Commutat cives nec levis hospitibus.

Iudicio expensos ratio quoscumque probavit,
Vera etenim hos semper vera probat ratio.
Qui placere, sua digni virtute placere,
Hi (virtus aevo non perit) usque placent.

112.

De Polla visa in scena atque extra scenam

In scena vidi Pollam divamque putavi;
Vidi extra scenam, facta iterum est mulier.
Tunc lusit, species an me nunc ludit inanis?
Iisdem oculis eadem cernitur anne alia?
Fallit quod procul est an quod prope? Luce iuvatur 5
Clara spectantis visus an obteritur?
Quidquid id est, praestat variae non credere formae
Nec pulchri haud stabili fidere iudicio.

113.

Ad Hermogenem sero sapientem

Quid sit opus nescis in praesens; re male gesta
Scis tantum, fuerit quidnam opus, Hermogene.
Sera nocet misero sapientia, noscitur error,
Ut frustra erroris te modo poeniteat,
Eversam et plores post navim denique, viso 5
Eludi potuit quo gravis unda modo.

114.

Ad Postumum de eius prudentia intempestiva

Cum male res cecidit, clamas: "Hoc", Postume, "et illud
Debuerat fieri ne male res caderet".
Utile quid fuerit, nugator, parce futurum
Dicere; dic si nunc utile quid sit habes.
Res ubi praeteriit, sera est sapientia, stultum, 5
Nil ubi mutari iam pote, consilium.

115.

Ad Postumum ineptum hominem Corvini ineptias
nequaquam ferentem

Corvinus gravis est tibi, Postume, tu gravis illi,
Ille gravem sed te fert tamen assidue.
Redde vicem carumque itidem tu ferto sodalem:
Alternis vitae hoc vivitur officiis.
Da veniam, nactus veniam; faciliq; bonoque 5
Fac, quamquam gravis est, sis bonus et facilis.
Nemo est quem possint minus omnes ferre, molestum
Quam si quis nullum, Postume, ferre potest.

116.
Ad Franciscum Galliae regem, amplectentem
Leonardum Vincium animam agentem
Amplexu petis, heu, morientem, cui nihil isto,
Francisce, amplexu vilis esse potest.
Quod regi carus vixit, fuit utile; regi
Quod carus moritur, nil habet id pretii.
Nempe illuc properat nulla est ubi gratia regum,
Nec regi distat sutor et agricola.

117.
De Encyclopedia
Omnem qui sophiam petit, omnem deserit, Aule,
Conatu et fractus deficit immodico.
Sic totum in solem contendens lumina frustra
Spectator lucem nil videt ob nimiam.
Partem aliquam seponere tibi; res ardua Veri est
Vel parvam penitus cernere particulam.

118.
Ad Phyllin de muliebri litteratura
Ingenuas artes liba, Phylli optima, nec sat
Esse puta docta quod bene pingis acu.
Iam patria deducta domo nova nupta virorum
Versari in mediis coetibus incipies.
Turpe tibi fuerit nugas et inania fari,
Auribus et dignum promere posse nihil.
Turpe unam ob faciem laudari scilicet uno
Et cultam dici corpore mente rudem.
Dedecus hoc tibi, Phylli, malum tu quam potes arce
Atque artes liba quam potes ingenuas.

119.
Inscriptum tabulae
Hic Tereus furiisque ardens Philomela, cruenta
Et Progne et ferro vindice sectus Itys.
Muta pavet Natura et vultum aversa refugit
Portenta horrendi ne videat sceleris.
Disce, ruit froenis quum caeca mente remissis,
Quas tandem in clades ducere possit amor!

120.
Ad Aeglen, Helenae vetulae imaginem tuentem
Cana comam rugisque genas iam foeda nitenti
Vidit ubi se se Tyndaris in speculo,

Quae fuerat, nec erat, flevit dispendia formae,
“Cur”, et ait secum, “bis ego rapta fui?”
Aegle, hanc in tabula quae cernis parce tumere,
Dic et⁴: “Qua niteo nunc ego forma fugit”.

121.
Ad Gallam et Pollam, alteram nimis male,
alteram nimis bene de viris iudicantem
Nullum nosse bonum dicis te, Galla, virorum.
Credo; namque bonus te, mala, quisque fugit.
Nullum nosse malum dicis te, Polla, virorum.
Credo; namque malus te, bona, quisque fugit.
Ut quaeque est mulier, sic sunt cuicumque sodales,
Hos videt, hos tantum noscere nempe solet.
Altera pars fugiunt ac vitant, posse placere
Cui se desperant moribus absimili.
Nulla viros stulte vel tollat vel premat omnes,
Nec totum e parti iudicet alterutra.

122.
Ad Alphium, ex cuiusdam, ut aiebat, oraculi responso
invidiam spernentem
Invidiam sperni patior si quam tibi virtus
Attulit, eximiis clara micans radiis;
Quae fulgore oculos nimio perstringit inertes,
Hanc patior sperni quam lubet invidiam.
Ipsa tua si quam tibi culpa fers, male fastu
Inflatus vanum pectus ab immodico,
Te iactans, primae poscens tibi praemia laudis
In tota vates unicus Ausonia;
Censorum turbae tot quos incuria fudit
Monstranti maculas, asper et indocilis,
Hanc, oraculum istud quidquid responderit, Alphi,
Crede mihi, stulte spreveris invidiam.

123.
De Varo et Rufo, altero omnes improbante,
altero omnes probante
Quisque, malus Varo est, Rufo bonus: an quod uterque
In cunctis mores perspicit ipse suos?

124.
Ad Meniscum de Leonilla
Pulchra tibi est, Quinto foeda est Leonilla, Menisce,
Mi media est, partem nutat et in geminam.

⁴ Dic et] *K* pro Dicet *R*

Illam tu sequeris, Quintus fugit, ipse moveri,
Sive absit seu sit proxima, nil soleo.
Hoc iuvat, hoc cupio mihi foemineum genus omne
Nec placeat pacto, nec male displiceat.

125. [= Var. 234.]

Ad Phyllim, cuiusmodi foeminam esse oporteat

Blanda nimis fieri metuis fisque aspera, Phylli,
Et rusco et duris sentibus horridior.
Hirta nimis fieri metuis, fis mollior aequo,
Nec servas morem quam decet ingenuum.
Est quiddam medium, Phylli, est; laudatur utrumque
Navis devitat callida quae scopulum.
Hirta odio est, blanda est contemptu; carior auro est
Quae, quorsum vergat,⁵ dicere non valeas.

126.

De Quinto in Pollae vultu optimum ingenium
ac mores vidente

In Pollae vultu Quintus mira omnia, praestans
Ingenium, mores et videt aureolos.
Sed videt in caro quod vultu stultus amator,
Vanam ultra speciem res docet esse nihil.
Ille malus certe primum ut deferbuit ardor
Et verum coepit mens bona dispicere,
Ipse sibi dicit moestus: "Quae mira videbam
Nunc ubi sunt? Vidi somnia falsa vigil".

127.

Ad Levinum de malo sodali

Iunge malis bona vina, boni quod iungis acescit;
Venit ubi in coetum, praevalat usque malum.
Hoc causae est tibi cur metuam, Levine, sodalem
Qui tibi iunxisti tam bonus improbulum.
Ille tibi similis non fiet, crede monenti,
Illi sed fies denique tu similis.

128.

De Galla et Tulla

Galla domo in parva colitur coetuque frequenti
Primorum Romae cincta sedet procerum.
Tulla domo in magna vix ulli visitur unquam
Atque velut nudo in littore sola sedet.
Non domina, hercle, domum Romae clarescit ob amplam, 5
Amplam clarescit sed domus ob dominam.

⁵ Quae, quorsum vergat] Foemina quam quae sit R

129.

Ad Gallae amatorem

Ureris et Gallam visis. Pol, quam mage vises,
Tam mage sollicitus visere discupies.
Non requiem ardori praesens fert illa molesto,
Pulchra sed ardorem suscitatur usque novum.
Apposita stulte vis flammam extinguere flamma, 5
Vis sanare malis vulnera vulneribus?

130.

Narcissus

Flos roseo hic faciem pictus niveoque colore
Erravit pulcher per nemora alta puer.
Scit fastus quae passa Echo longumque rigorem,
Ah misera, in durum dirigit lapidem.
Non impune premunt ingratos facta, figurae 5
Ad fontem infelix artis amore suae.
Multaque flens frustra paullatim extabuit atque
Formosa in florem membra abiere novum.
Nunc illum fulgente locas dum, Nympha, capillo,
Cui sponsi haud proprius corda perussit⁶ amor, 10
Quae fastum ac tumidae nescis fastidia mentis,
Si quis inest sensus, dicit: "Ego mi utinam
Mores, Nympha, istos in prima aetate parassem!"
Illa hominis misero forma maneret adhuc.

131.

Ad fratres, foede inter se iurgantes

Heu, miseri fratres, quae vos mala vexat Erynnis?
Quis furor, heu, subitas condit in ossa faces?
Cur flammis arsere oculi torvumque minantur,
Cur saevo gliscunt iurgia cum fremitu?
Ah, cohibete animos, patrios nec laedere manes 5
Hostili fratres pergite dissidio!
"Iungat amor, iungit quos sanguis": sic pater alto,
Sic genitrix clamat mortua de tumulo.

132.

Ad Ponticum absenti detrahentem

Absentem culpas; num iure? Id, Pontice, dicam,
Quem culpas, Varum si prius audiero.
Unam nempe dedi iudex tibi quae superest mi,
Servo aliam Varo, cum volet, auriculam.
Sustinet aequa duas lances Astraea: quod unam 5
Si demas nullum sit, puto, iudicium.

⁶ perussit] corr. e perusit

133.

Ad Quintum de bono senectutis

Nunc te, Quinte, regit ratio; quondam ille regebat
 Mentis inops, praeceps, lumine captus amor.
 Tu tamen amissam revocas plorasque iuventam
 Et maeres celeres praeteriisse dies.
 Crede mihi, est tanti, ut sapias, amittere quidvis:
 Nullo non pretio mens bona possit emi.

5

134.

Ad Gelliam amore solutam

Te tibi surripuit miseram duraque catena
 Idalius nuper, Gellia, vinxit Amor.
 Et miror quamvis discusso fungeris unco,
 Sisque iterum iuris, Gellia, facta tui.
 At cave nunc pueri insidias fraudesque dolosi
 Atque novum vix dum libera servitium.
 Cuius ab inessis nuper te invasit ocellis,
 En iterum flavus, Gellia, Thyrsis adest.

5

135.

Ad Gelliam, muliebrem mollitiam causantem

“Foemineum nil posse genus pervincere duri”,
 Dicis; dic potius, Gellia, “velle nihil”.
 Naturam falso culpas; te, Gellia, culpa
 Quae tam naturae segniter obsequeris.
 Prona fertur aqua lembus tibi, sponte remittis
 Languida quod lento brachia remigio.
 Fac nervos ratio contendat et exerat ipsam
 Se virtus, durum quidlibet efficies.

5

136.

Ad Gelliam nequitiam amore excusantem

Molle tibi dicis cor, Gellia, quo malus ille
 Gaudeat assidue figere tela puer.
 Nimirum nescis, contra tela omnia virtus
 Quam duro vinci durior est calybe,
 Quam firmum opponat clypeo septemplete tegmen
 Maximus ille homini spesque salusque pater.
 Hoc tibi tutamen geminum tu adscisce. Sagittis
 Iam petet incassum te malus ille puer.

5

137.

Ad Phyllin, nequitiam suam amore excusantem

Quidquid, Phylli, patras, tenerum causaris amorem,
 Proberi omnis culpam sustinet unus amor.

Quid ratio? Tenero quae nunquam pugnat amanti
 Laxaque dat foedis froena cupidinibus,
 Nullum crimen habet, nervos quod lenta remittit,
 Strenua nec vires exerit ipsa suas?
 Nec si deficient vires urgente periculo
 Coelestem duro in tempore poscit opem?
 Hanc, Phylli, est aequum culpari denique solam:
 Haec nequam ni sit, nil nocet ullus amor.

5

10

138.

Aquila apud divitem dominum alligata

Alituum regina, Iovis pennata satelles,
 Sueta olim tractus carpere sidereos,
 Ferro vincta pedes teneor, nec iam super ulla
 Spes est me tristi exsolvere servitio.
 Quid tum, si facilis video hic mihi fata senectae,
 Dives ubi large pabula praebebat herus?
 Libera in aeriis praedari montibus opto.
 Vitam odi, rapto vivere ni liceat.

5

139.

In Tullum specie docilem, re indocilem

Multa quidem moneo, nec tu asper, Tulle, monenti es
 Dasque manus, vero et cedere laetus ais.
 Quid tum? Quod monui, frustra est: mea dicta per auras
 Cassa volant rapidis ludibrium Zephyris.
 Nil est correptum vinci culpamque fateri,
 Culpa ni facias denique, Tulle, modum.
 Odi quae mitis patitur se cuncta doceri,
 Quas didicit rerum nil facit, improbitas.

5

140.

De Cinna et Tucce, altero bonitate, altero opibus
praestante

Cinna potest paucos, multos vult usque iuvare;
 Vult paucos, multos Tucce iuvare potest.
 Velle bonum praestat multo quam posse; volentem
 Quae bona sunt, tantum dicimus esse bonum.
 Quae bona sunt contra tantum praestare potentem,
 Iure omnes passim dicimus esse malum.

5

141.

Ad Pollam de forma

Aiunt esse tuam ob formam te, Polla, superbam;
 Nec scis, quam leve sit, quam breve forma bonum?
 Nil ultra est speciem vanam cassumque colorem,
 Ocyor et ventis aufugit aeriis,

- Aut casu aut morbo, tacitis aut interit annis;
I nunc ob formam, Polla, superba tuam. 5
142.
Ad quemdam de Phyllide anu amicos colente
Irrides quod Phyllis anus se gaudet amari
Et sibi conciliat, qua potis, arte animos.
Quid? Quae consenuit, tumulo se condat oportet,
Sponte sua et vitam ponat et ante diem?
Quid? Vesanus amor postquam deferbuit, ullus 5
Non restat dulci sensus amicitiae?
Crede, istam praeter quae te capit una iuventam,
Est aliquid mulier quo placuisse potest.
Da mores, da consilium, da verba diserta,
Possum Hecubae fieri certus amator ego. 10
143.
Ad Quintum in recte factis gloriantem
Egregium si quid patrasti, Quinte, supremum
Scit numen, caecis haud latet in tenebris.
Nil opus est narres tua mi benefacta: rependam
Quid tibi ego, laudis ni leve praemium?
Hoccine mutari tam parvo tamque pusillo 5
Praemia vis, superum quae parat ille pater?
Quae tibi – ne propera fluxa haec praecerpere – large
Solventur laetis maxima in Elysiis.
144.
Ad Gallam, nulla sua culpa male audientem
Esse bonam frustra dicis te, Galla, popellus
Quod te nimirum dictitat esse malam.
Quid? Famam praeter ventosam et nomen inane
Virtutis nullum, Galla, putas pretium?
Id si forte putas, digna es quam quisque popelli 5
Dicta probans passim dictitet esse malam.
145.
Ad Cinnamum uxore uti nescientem
Uxorem culpae. Culpa te, Cinname: nunquam es
Uxori qualem te decet esse tuae.
Servus eras nuper; versa vice protinus esse
Coepisti vecors mente fera dominus.
Nunc mitis nimium, nunc saevus, stultus utroque 5
Froena nimis laxans, froena nimis retrahens.
Est quiddam medium. Nolo tu scilicet illi,
Cinname, nolo itidem serviat illa tibi.
146.
Ad Pollam, stultam Euni amatricem
Quae tua sunt, caro quae tu tibi fingis in Euno,
Deme, tuus prorsum, Polla, residet amor.
Nec sentis vigilem te somnia vana videre?
Nec sentis quod amas, quo furis esse nihil?
Nunc ego te miror stulte tua visa sequentem, 5
Abreptam et cassis re sine imaginibus.
Olim tempus erit cum te miraberis ipsam,
“Quem vidi”, et dices, “ille ubi flos iuvenum est?”
Ille ubi tam lepidus, tam doctus, tamque disertus,
Ille ubi quem nulli non fatue antetuli?” 10
147.
Ad Cinnamum olim asperum, nunc blandum
Asper eras, nulli et non saevus, Cinname; in omnes
Nunc es, quod miror, Cinname, blandiloquus.
Nec fueras odio magis olim saevus et asper
Quam nunc es cunctis, Cinname, blandiloquus.
Quidnam igitur faciam, vis? Inquis: “Semper utrumque, 5
Quam pote, vitabis, si sapiēs, scopulum”.
Est certe quidam mella inter et inter acetum,
Est medius mire qui placet ille sapor.
148.
Ad Cinnam
Cinna, manus cohibe, teneras ne attinge puellas.
Non satis Idalio vel procul igne nocent?
149.
Ad Pollam de Cinna
Cinnam, Polla, pati potis es pudibunda protervum,
Te mulcet blandis cum toties manibus?
Id iuveni de te liceat? Nec comprimis ausus,
Nec famae saltem consulis ipsa tuae?
Quippe aliquis, nondum satis es cui cognita, quod fit 5
Turpiter id fieri te tibi velle, putat.
150.
De Varo, specie quam re meliori
Varus mel loquitur, nullam at sibi speret ab illo,
Tempus ubi auxilii venerit, ullus opem.
Odi mendaces pulchro sub cortice fructus;
Rem quaero, cassa nil moveor specie.

151.

γάμοι πλήθουσιν ἀνίας

Nube; animum tristi complebis, Gellia, cura,
 Multus sollicitam te premet usque dolor.
 Aequa mente potes tua nunc perferre; tuorum
 Aequa non poteris mente tulisse mala.
 Saepe virum at miserum plorans vel pignora dices: 5
 "Cur soli miserae non licet esse mihi?"

152.

Ad Postumum de amore diuturno atque innoxio

Postume, quem ratio et virtus haud iunxit amorem,
 Extremos raro permanet ad cineres
 Aut miserum exitio mergit perditque supremo,
 Si fors extremos manserit ad cineres.
 Is tibi amor placeat qui longa aetate manere 5
 Quique manens possit nil nocuisse tibi.

153.

Ad Quintillam, cur ei Pollam anteponat

Odi equidem blandas visoque coloque severas,
 Allicit una oculos forma severa meos.
 Hoc est cur, Quintilla, tuis praepondere suerim
 Illecebris Pollae triste supercilium.
 Ante alias Paridi visa est Venus; esse videtur 5
 Formosa ante alias torva Minerva mihi.

154.

Ad Tullam de Lycida

Tulla, tibi Lycidas est visus pulchra puella,
 Nunc subito Lycidas foeda videtur anus.
 Dic, tam mire illum quid vertit, num mala Circe
 Mutatam rugas indidit in faciem?
 Anne amor ille tuus miseram te vertere gaudet 5
 Et mire alternis fallit imaginibus?
 Pelle hunc: incipiet non pulchra puella videri,
 Non anus, at verus nempe quod est Lycidas.

155.

Ad Aulum festivum intempestive

Festivum laudo puerum; vir displicet, Aule,
 Festivus, lusu multus in omnigeno,
 Qui sibi quique aliis modo risum quaerit ineptus,
 Garrulus argutos et serit usque iocos.
 Ludum prima aetas, media et postrema severum, 5
 Vitam ni libeat perdere, poscit opus.

156.

Ad Eunum aliena curantem, sua negligentem

Nullum non curas, nulli non consulis, Eune,
 Rem bonus interea negligis ipse tuam.
 Laudarem; vetus at dictum est: "Frustra sapit, ipsi
 Qui prodesse sibi non potis est, sapiens".

157.

Ad Pollam de Quinto, eius manum osculari cupiente

Polla, manum serva, Quinti vita oscula, dextrae
 Isti quae cupidus figere multa furit,
 Et queritur stulta urbanis quod moribus obstat,
 Nec quo more aliae te patiari coli.
 Nempe istas promit flammato e corde querelas 5
 Improbis, officii nomine tectus, Amor.
 Cui quae victa gerit morem dum praebet amanti
 Illa manum hoc dicit: "Duc age, laeta sequor".

158.

Ad Postumum stolidè audacem

Multa pavet sapiens; stultus nihil, omnia tuta
 Esse putat; caecus qua via nulla ruit.
 Clamo iterum atque iterum: "Serva, locus iste minatur
 Lubricus, heu, certam, Postume, perniciem".
 Omnia me terrent; terret magis omnibus hoc me 5
 Quod tibi non faciunt ulla pericla metum.

159.

Ad Postumum de Gellia, dexteram ab osculo retrahente

Oscula quae dextrae perfert impacta, protervi
 Et iuvenis patitur foemina pulchra manum,
 Praetexit morem, plerumque at servit amori
 Ipsa suo tacitae conscia nequitiae. 5
 Id verbis negat usque suis, at mente fatetur
 Plurima more isto facta puella nocens.
 Ergo manum retrahit quod Gellia, Postume, laudo;
 Non laudo si quae, Postume, non retrahunt.

160.

Ad Rufam interdum in dictis parum verecundam

Ne quid non dicas lepide, tibi plurima cura est,
 Laus culti mire quod placet ingenii.
 Cura prior ne quid non dicas, Rufa, pudice,
 Sit volo: foemineus mi placet usque pudor. 5
 Hoc quaecumque caret, Venerem licet illa lepore,

Ingenio vincat Pallada, mi nihil est
Et multo insulas post omnes ponitur, una
Contemptuque omni dignior atque odio.

161.

Ad Pollam stulte gloriantem se nimis bonam esse
ac precibus resistere non posse

Esse bonam nimium dicis te, Polla, roganti
Et cuivis rerum posse negare nihil.
Parce istis, oro, verbis. Tibi detrahis ipsa
Et famam stulte laedis inepta tuam.
Nam mala ni prorsum es, quamvis roget usque, necesse est,
Ut cuivis possis, Polla, negare aliquid.

162.

Stulte ad publicam felicitatem numerum
tantummodo civium augeri

Nimirum cives quo multi evadere possint,
Contendis curis omnibus assidue.
Hac servari una clamas bellique domique,
Hac una magnos re fieri populos.
Id tibi ego credam, multos cum feceris, idem
Arte bonos aliqua si potes efficere.
Sin minus, aucta magis numero quid denique prosit
Haud video miseris urbibus improbitas.

163.

Ad Tullum, de se in amicitia nihil dissimulante

In te displicuit si quid mihi, Tulle, monere,
Quidquid id est, soleo dicere et ingenue.
Odi in amicitia qui pectoris intima celat,
Servat et in tacito vulnera caeca sinu.
Quod dolet, expromo, nec te convincere noxae,
Convinci erroris sed magis ipse volo.
Si verum obieci, prosum tibi; sin mage falso
Quid timui, prosum doctus id ipse mihi.

164.

Ad Antigenem de multiplici artium studio

Orator, medicus, pictor, simul omnia mire
Vis fieri, fies at nihil, Antigene,
Et foedam referes, insomnia Graia, Chimaeram,
Fingi quae potuit, vivere non potuit.
Esto unus: pugnat naturae quisquis ineptus
In se vult formas iungere dissimiles.

165.

Ad Quintillam, Bacchanalibus scurrantem

Et vultum et morem scurrae, Quintilla, protervi
Induis: id Bacchi festa decere putas.
Festa malas habeant leges Bacchaeae; pudicis
Inconculsa manet lex bona virginibus:
In facto dictoque omni servare pudorem,
Quae sint in mediis et meminisse iocis.

166.

In hominem ab alterius vitae mentione abhorrentem

Quid prodest misero nunquam meminisse, parantur
Sontibus inferno quae mala sub barathro?
Nempe animum exterret species horrenda, micare
Cogit et incusso frigida corda metu.
At si non metuas, stulte hoc ruiturus in ipsum es,
Quod fugit is tantum qui metuit barathrum.

167.

Ad Eunum, hominem flagitiosum, sibi nequaquam
displicentem

Ludis, amas cura vacuus, iucunda voluptas
Et mentem et sensus vindicat, Eune, tuos.
Heu, miser es, miserum nec sentis te tamen esse,
Quod duplo est miserum scilicet esse magis.
O utinam noris qui sis doleasque: salutis
Nulla super spes est, ni tibi displiceas.
Ut miser es, miserum ni te sentire tuamque
Flere vicem curis ni lacer incipias!

168.

Ad Gelliam, nimis anxiam in consilio capiando

Quidquid agis, longo moliris tempore, pendes
Semper et incertis anxia consiliis.
Vis, non vis, rumpisque moras nectisque nec ullum
Das unquam rebus, Gellia, principium.
“Ne quid poeniteat, metuo”, inquis. Non magis istud
Poenitet, in turpi vivere desidia?
Nam mera desidia est, multa et praeclara minantem
Nil facere, incassum plurima consulere.

169.

Ad Glauciam

Tu te, habeas quod multa, ego me me, Glaucia, magnum
Esse reor, multis quod nihil indigeam.

170.

De vera nobilitate

Virtus nobilitas una est atque unica. Inerti
Quidnam prosit avus Iupiter, haud video.

171.

De misera hominum conditione

Heu, natum in curas hominum genus, atra malorum
Cui seges assiduas praebet amarities,
Quae postquam venere, angit praecordia moeror;
Ne veniant, gelido mens tremit usque metu.
Sic quae sunt et erunt miseri mala iungimus, acri
Nostros ut morsu dilanient animos.

172.

De curis⁷ (fragmentum)

Qualis, dum venti convolvunt turbine fluctus,
Cymba nequit tumidum findere tuta salum,
Anxius horrescit stridentes navita ventos,
Vertere et ipse sua non valet arte ratem
Et prora horrissonis huc illuc acta procellis,
Inscia quo tendat, marmora coeca secat,
Sic ego diversis incerto pectore curis
Distrahor et coecas cogor inire vias.

173.

De fallaci huius vitae conditione⁸ (fragmentum)

Ergo deficiamus; celeri sors omnia cursu
Versat et incerto labitur usque pede.
Ite, leves animi, vanis confidite rebus
Atque ampla instabili ponite regna solo.
Cuius erunt tanto constructa palatia cultu,
Quid iuvat ingentes aedificare domos?
Non bene vos nostis miserae fallacia vitae?
Quo ruitis vel quo vos rapit iste furor?
Non ita odoriferis languescunt lilia in hortis,
Non rosa procumbit deficiente die *etc. etc.*

174.

De rebus asperis⁹

Aspera ego nec digna metu, nec digna dolore
Esse reor; nam cur aut metuum aut doleam

Instare ac fieri, quo dempto, vix licet hercle
Forti, quo nil est pulchrius, esse viro?

175.

Mortis citus adventus

Quam cito frugiferis arescunt gramina in arvis
Cum medius siccos Phoebus adurit agros!
Quam cito purpureae languescunt munera florum
Intempestivis cum ruit aether aquis!
Tam cito primaevae spoliamur flore iuventae,
Namque venit tacito pigra senecta pede.
Tam cito ad extremam properamus funeris horam
Et brevis immiti nos tegit urna situ.

176.

Ad Fabullum, quidquid velit se assequi praedicantem

“Quae volo, cuncta”, inquis, “prorsum assequor”. Ergo, Fabulle,
Si bona sunt, quae vis, gratulor ex animo.
Sin mala sunt, doleo tum quod vis ista, Fabulle,
Numine tam laevo quod miser assequeris.

177.

Se non tam a commodo quam ab amore in officio
tangi ostendit

Sic ego sum: quovis dilecti, Quinte, sodalis
Quantumvis parvo tangor ab officio.
Nec quid contulerit, nec quanta iuverit in re,
Quaero, sed fuerit quam memor ille mei.
Hoc satis est: alius penset sua commoda, longae
Fructus amicitiae sit mihi solus amor,
Cuius, ne possit spes me irrita fallere, certum
Saepe habeo tenui pignus in indicio.

178.

Ne quid nimis

Frigida vesano tremefactus corda pavore
Haeres legiferis anxius in tabulis
Inque tuos mores inquiris nocte dieque,
Nec potis es somni, nec memor esse dapis
Omnia dum expendis veri momenta bonique,
A summo ne quid discrepet officio.
Curas disce, precor, nimias compescere, rebus,
Quem decet in cunctis disce tenere modum.
Crede mihi, medium virtutis transilis, Aule,
Nec bonus es nimium dum cupis esse bonus.

⁷ De statu hominis diversis curis distracti K⁸ De misera huius vitae conditione K⁹ Non debere res asperas nec metui nec angere K

179.

Ad Tullam se probam non haberi querentem
Tulla, doles de te multi quod multa loquuntur,
Qualis et es, nemo te putat esse probam.
Parce queri. Tua tu debes tibi probra, quod ipsam
Rem tantum curas, negligis et speciem.
Et proba quandoquidem es, credis te posse probari, 5
Nil operae impendens ut videre quod es.

180.

Cuius animi sit Battus, se didicisse ex eius sodalibus
Non ego te novi, novi sed, Batte, sodales,
Queis arcta vivis iunctus amicitia.
Nil opus est aliud; novi et te, Batte, tuamque
Odi atque aversor sanus amicitiam.

181.

In Glauciam. Paucis contentus, satis dives¹⁰
Cellula parva mihi satis est attritaque vestis
Et tenuis facili mensa parata dape.
Cui satis haec possum dites videre tuamque,
Glaucia, stultitiam et grande supercilium.

182.

Hominis desiderium nil praeter Deum explere potest
Nullo laeta bono satis est quo denique parto
Mens aliquid cernit, quod velit, ulterius.
Hoc tibi si memori defiges pectore, Tulle,
(Heu, Tulle, usque favet cui bona fors, animus
At desiderio nunquam non flagrat inani!) 5
In solo incipies figere vota Deo.

183. [182b]

Ad Tullam, in officio peccare nimium dubitantem
Tulla, rogas quidnam pecces. Peccare videris
Hoc unum interdum quod nimium dubitas
Anxia ne pecces, quod cuncta expendis ubique
Momenta exigui quamlibet officii,
Nusquam et non trepidas, multos et consulis, ulla 5
Res ubi non poscit parvula consilium.

184. [183.]

De Quinto, sibi uni se vivere falso profitente
Non aliis, sibi se tantum inquit vivere Quintus.
Cui Lyda: "Id nequeo credere, Quinte, tibi.
Nam qui nunc nulli es non carus scilicet, esses
Invisus tali cuilibet ex merito".

185. [184.]

Amici sinceri officium

Quod te laudavi toties, me dicis amicum
Et certe dici, Lydia, promerui.
Sed mage promerui quod te reprehendere si quid
In vita peccas, Lydia, sustineo. 5
Illud mi facere est semper iucunda voluptas,
Multa hoc mi pectus complet amaritie.
Illud largiri derisor pol quoque possit,
Hoc tribuit vere cultor amicitiae.

186. [185.]

Ad Postumum, ut facile ferat servitium mulieris
Ut semel iniecit froenum, te, Postume, coniux
Qua lubet arbitrio versat agitque suo.
Fer bene servitium saltem facilisque volensque
Id patere invitus quod patiere tamen.

187. [186.]

De fatua Leonillae pulchritudine
Ingenium vultu prodat mihi si qua placere
Vult. Fatuo vultu non placet ipsa Venus.

188. [187.]

Monitum ad senes

Qui senuit nulli iucundus postulet esse.
Hoc satis est nulli si queat esse gravis.

189. [188.]

Ad Aulum, nimium sibi, nihil amicis consulentem
Ne tibi quid noceas dum consulis, Aule, sodali,
Prospicis: hoc prudens diceris egregie.
Malim ego sed prudens dici minus atque sodali
Ipse mei oblitus consuluisse meo. 5
Qui nimium cavet usque sibi consultus, amico
Improbis interdum non cavet ille satis.

¹⁰ In Glauciam, paucis contentum satis divitem esse K

190. [189.]

Ad Aulum, ut alios iuvet, quin tamen noceat sibi
 Qui sibi obest sapiens, frustra sapit. Aule, iuvato
 Sic alios noceas ne tamen ipse sibi.

191. [190.]

De Aegle per aetatem deformata
 Multas post hyemes longinquo ex orbe revertens
 Aeglem ut conspexit Lolius, attonito
 Olim quam similis miroque ardebat amore
 Atque suam suerat saepe vocare deam,
 Tabentesque genas vidit rarumque capillum,
 Incurvum senio corpus et indecori,
 Haesit vimque aevi contemplans atque furores
 Mente suos versans in memori erubuit
 Avertitque alio vultus primamque salutem
 Vix potuit moesto dicere cum gemitu.

192. [191.]

Qua statura vir, qua mulier sibi probetur
 Nec mihi vir parvus, mulier nec magna probatur.
 Robore nam parvus, magna lepore caret.

193. [192.]

Ad Gelliam publico carentem ob mutatam in
 deterius fortunam
 Fortunam ploras mutatam, Gellia, lucem
 Et fugis in vidua sola puella domo.
 Quid? Sperni metuis, curru modo vecta superbo,
 Ire vias urbis si videre pedes?
 Parce metu. Non te spernet, te, Gellia, visa
 Fortunam si quis dixerit esse levem.
 Atqui nil aliud sapiens pote dicere: stultus,
 Gellia, quid dicat, quaerere stultitia est.

194. [193.]

De Phyllidis ingenio in amatoribus aucupandis
 atque exagitandis
 Blanda tibi est Phyllis quod se non credit amari.
 Credet ubi, fiet iam tibi blanda minus.
 Inde ubi firmato iam sat confidet amori,
 Saeva erit et duris sentibus hirta magis.
 Hoc habet ingenium: quos cepit blanda, severi
 Implicitos vinclis torquet acerba viros.

195. [194.]

Ad matrem in custodienda prole nimium sollicitam
 Narcissum quondam sevit formosa Lycoris,
 Eduxit curis sedula et omnigenis.
 Dein verita est multo surgentem germine florem
 Ne sol, ne pluviae laederet imber aquae,
 Abstrusitque abdens tecta in penetralia: longum
 Nec tempus laetus languit¹¹ ille vigor.
 Amissae frondes terram stravere; Lycoris
 Florem, dum servat, perdidit ipsa suum.
 Hanc tibi narrari fabellam credito, mater,
 Prolem quae nimia sedulitate necas.

196. [195.]

Qua trutina pensanda laus hominum sit
 Ne tibi nobilitas imponat, ne tibi census,
 Metire ingenuis moribus, Aule, viros.
 Crede mihi, hac trutina si penses, saepe erit, Aule,
 Fossorem ut magnis regibus anteferas.

197. [196.]

Cuiusnam formae uxor sit a Quinto eligenda
 Nec pulchram haud pulcher, nec foedam ducito, Quinte,
 Uxorem, forma si qua sit at media.
 Foedam non poteris tu longo tempore teque
 Longo non poterit tempore pulchra pati.

198. [197.]

Ad lusorem se nec in victoria, nec in iactura
 temperantem
 Gaudia qui victor prodit victusque dolorem,
 Aule, suum, ludo si sapit abstineat;
 Quo res cumque cadat, victor victusque feratur
 Ne levis et famam prodigat ipse suam.

199. [198.]

Cur Ponticus in magno censu pauper sit,
 poeta in parvo dives
 Dives ego parvo in censu, tu, Pontice, magno
 In censu es pauper scilicet egregie.
 Multa tibi desunt, contra mihi multa supersunt:
 Tu tibi multa cupis, mi cupio ipse nihil.

¹¹ tempus laetus languit] *K pro tempus languit R*

200. [199.]

De inani Opimii laetitia in divitiarum affluentia

Divitias nactus fatue laetaris, Opimi,
Divitiae at multis multa tulere mala.
Utque ferant aliud nihil, istam num leve censes
Esse malum, tulerunt quam tibi laetitiam?

201. [200.]

Ad Postumum, in improvisis opibus insolescentem

Plorabas pauper; subito nunc dives inani
Exultas foede, Postume, laetitia.
Usque levi pluma levior, sursum atque deorsum
Fortunae volitas ludibrium instabili.
Fac virtus animum firmet, variantia rerum
Iam poterit mentem nulla movere loco.

202. [201.]

Ad Gelliam, singula male consilio gerentem

Quidquid agis, quamvis perparvum perque pusillum,
Expendis longo, Gellia, consilio.
Ut quaeque est, omnem rem cura: multa geruntur
Pol melius nullo, Gellia, consilio.

203. [202.]

Ad Ponticum, stulte plurima concupiscentem

Stulte optas dives tibi rerum plurima, nec scis
Quam toti praestet, Pontice, dimidium.

204. [203.]

Longus amor in pretio habendus

Nil meruisse, Albi, veterem de te inquis amicum.
Quid, longus meriti non habet instar amor?

205. [204.]

De Rullo amicitias vitante¹²

Rullus amicitiam vitat, cogatur amici
Ne qua olim in rebus toedia ferre malis,
Nec scit amicitiae cultores dulcis amici
In rebus capiant gaudia quanta bonis.

206. [205.]

Ad Eunum, ut non pulchra tantum sed utilia etiam
carmina scribat

Scribe aliquid prosit quod moribus, Eune; libellos
Odi ubi nil pulchro in carmine frugis inest.
Dux ubi virtutis vitaeque magistra poesis,
Lena velut dictis pectora blandiloquis
Pertentat nervosque animi succidit ut ille
Sirenum Siculis cantus in aequoribus,
Quem sapiens Laertiades, multo vafer astu,
Vix potuit salvis puppibus effugere.

207. [206.]

In eos qui suorum tantum commodorum studio
ducuntur

Si sua quisque sibi curat modo commoda, si nil
Largitur praesens ni referat pretium,
Si tantum proprio semper ductatur amore,
Scin', quid iam fiat vita? Latrocinium.

208. [207.]

De viri senis amicitia

Turpe seni lascivus amor, vesana libido
Ridendum flammis cum ciet indomitis,
At si quem pulchro conspecta in corpore virtus
Ducit ad ingenuae foedus amicitiae
Pacatumque animi, servantem et iura decori,
Et nusquam sancti non memorem officii,
Hunc si quis ridet iuvenum, scit corporis unas,
Ignorat mentis perditus illecebras.

209. [208.]

Amicitiae laus

Antra colat solus montesque ac lustra ferarum
Qui pulchrae foedus nescit amicitiae.
Nos decet alterni sanctum certamen amoris,
Quo nihil est usquam dulcius aut melius,
Quo sine regna mihi nolim, nec me iuvat ipsa
Posse deum in coetu vescier ambrosia.
Sic sum: iucundo fructus et commoda amico
Nulla ego praetulerim, nulla ego contulerim.

210. [209.]

Felicitas ex animo

Felix quisque animo est. Animus quem deserit, ampla
Sit licet, haud illum res iuvat ulla tamen.

¹² De Rullo amicitias vitante] *titulus ex editione Parmensi*, pag. 8.

211. [210.]

De artis atque ingenii ad doctrinam necessitate
 Ingenio tantum qui fedit, negligit artem,
 Unum se praefert millibus innumeris.
 Pro certis incerta probat notumque relinquit,
 Ignotum, nulla est qua via, tentat iter.

212. [211.]

Ad Gelliam, ut formidinem inanem ex animo excutiat
 Mente viros aequas; animis ingentibus aequa,
 Gellia, ne laudis pars labet ulla tuae.
 Vulgares timeant umbrasque aurasque puellae,
 Tu tibi, quod ratio iusserit, una time.
 Haec, mente ut tenebras expellit, sic et inanes
 E toto pellat fac tibi corde metus,
 Ne, si mente marem videam, non corde, vocare
 Te merito incipiam, Gellia, semianimem.

213. [212.]

Qua ratione dignosci hominis natura possit
 Difficilem dicit Varum Corvinus; eumdem
 At contra iurat Glaucia perfacilem.
 Quid credam? Credo falli ambos dicere utrumque
 Talem illum qualem senserit ipse sibi.
 Vulgus ego quaero qualem se praestet in omne,
 Cuius scire volo quale sit ingenium.

214. [213.]

In senem verbis lascivientem
 Cana aetas quoties verbis lascivit inersque
 Ipsa rapit calidos in vitium iuvenes,
 Bile mihi tumidum fervet iecur iraque menti
 Continuo flammam subicit indomitam.
 Lentus enim quisnam possit perferre patique,
 Quorum aliena solet vita regit monitis,
 Flagitiis monstrare vias ultroque ruenti
 Latum iter in praeceps pandere nequitiae?

215. [214.]

Ad Meniscum immeritis omnia donantem
 Perdere te credis quae donas cuncta, Menisce,
 Et perdis, donas cuncta etenim immeritis.
 Quod si promeritis donares, nulla profecto
 Tempus in omne foret res tibi salva magis.

216. [215.]

Ad Crassum, connubio vili domum dedecorantem
 Quo ruis? Ignota vilem de gente puellam
 Nec ditem properas ducere, Crasse, tibi?
 Nec celerem ingenio, nec pulchram corpore, nec quae
 Esse aliquo possit grata lepore viro?
 Hanc tibi connubio festinas iungere teque
 Atque tuam stultus dedecorare domum?
 Quo ruis, infelix? Parce, o, demittere te te
 In praeceps, nequeas unde referre pedem.
 Heu, loquor incassum! Ratio, quae praecipit, heu heu,
 Despuat ac vecors omnia diffolat amor.

217. [216.]

Laudat invidiam ex virtute coortam
 Invidiae metuo flammam cumque, Aule, coorta est,
 Demittoque aures et misere excrucior.
 Invidiam sed enim, virtus quam gignit, opimam
 Esse reor laudem, non reor invidiam.

218. [217.]

Ad Gaurum a Phyllide deceptum
 Imposuit mire, Phyllis, tibi, Gaure, fefellit
 Mire vafra suis te, malecaute, dolis.
 Disce miser nimium argutis non credere ocellis,
 Nec vultu et verbis fidere blandiloquis.
 Nosce prius quid ames: praecedat lenta viamque
 Exploret ratio, pone sequatur amor.

219. [218.]

Ex Graeco Aesopi
 Assa super prunis igni gliscente sonorum
 Stridorem expirans forte dabat cochlea,
 Quam puer adspiciens ac mirans, "Pessima", dixit,
 "Cantas igne tibi dum perit usta domus?"
 Intempestive quod fit, nil posse probari –
 Phylli, tibi hoc dico – fabula parva docet.

220. [219.]

De se senescente
 Nunc ubi mi placidi mores, ubi mite, nec ulli
 Non ultro arridens comiter ingenium?
 Fallor an aetatis vitio iam pectus acescit
 Mens et habet senio perdita dulce nihil?
 Hoc est nemo mihi quod iam placet; omnibus ipse
 Hoc est mutatus quod male displiceo.

221. [220.]

Ad Postumum, benefacta in se minime agnoscentem

Non ego par cupio reddi mihi, Postume; gratum
Esse tibi cupio quod bene promerui.
Non mercor si quid feci bene, pro benefactis
Agnosci tantum sed benefacta volo.

222. [221.]

In Marcum ingratum

Quod bene, Marce, tibi feci sentire putabam;
Tam sentis sentit quam lapis aut frutices.
Sed bene quod feci non poenitet. Una voluptas,
Quam cepi feci cum bene, Marce, sat est.

223. [222.]

Ad Aulum, ut a foemina pellaci caveat

Aule, istam alloqueris, multos quae vafra fefellit?
Nil metuis, multis queis periere, dolos?
An nescis blandi quidnam pellacia vultus,
Verba quid Hyblaeo dulcia melle magis,
Quid ducta ex alto suspiria pectore possint,
Uda quid haud veris lumina lacrimulis?
Has habet illa artes, his te, malecaute, capessas
Ni celer, Aule, fugam, vinciet illecebris.
Carpe fugam, moneo, primo at fortasse paratis
Congressu haesisti captus in insidiis.

5

10

224. [223.]

Praesagia infausti coniugii

Quam misere optasti, nubit tibi denique, Tulle,
Gellia; tu divis tete ais esse parem.
Gaude sorte tua nunc dum licet. Ocyus umbra,
Ocyus et vento sors fugit ista levi,
Nec quidquam superest parvo post tempore praeter
Deflendum longo tempore servitium.

5

225. [224.]

De tribus curis in amatoribus

Haec sit cura prior, ne quo capiaris amore,
Posterior captum nesciat ut mulier.
Quod si captus eris, captum si sciverit, haec sit
Tertia cura feras ut miser omne malum.

226. [225.]

De Gellia senescente

Cultum animi spernens olim, fulgore iuventae
Purpureo et roseis Gellia freta genis,
Formosa in facie venientis prima senectae
Vidit ubi haud dubiis turpia signa notis,
“Me miseram”, dixit, “quo flos fugit ille? Remota
Quid mi, ne spernar, linquitur heu specie?”
Deiecitque oculos moerens vultumque rigavit
Nequidquam seris anxia lacrimulis.

5

227. [226.]

Amor amoris nomine indignus

Quid miseram incestus captas vexasque Lycorin?
“Cara est una”, “Unam”, Cinnamon, dicis “amo”.
Iste amor est? Isto saevus venator amore
Quam sequitur dici possit amare feram;
Quam sibi vult ipsi, cuius sua commoda quaerit
Extrema infestus, Cinnamon, pernicie.

5

228. [227.]

Unde in amicitia voluptas

Fructus amicitiae quinam sit, Postume, nescit
Metitur fructu quisquis amicitiam.
Commoda non tangunt mea me tam fidus amici
Quam, mea qui curat commoda, tangit amor.
Hinc oritur completque animum iucunda voluptas,
Unam ego quam cunctis fructibus antefero.

5

229. [228.]

Ad Gallam de coniuge obsequiis pelliciendo

Quod coniux te, Galla, tuus fugit, anxia moeres
Atque tuam defles sola relictica vicem,
Dein reducem culpas, questu nec parcis amaro,
Questu at, crede mihi, nemo coactus amat.
Quin tu illum vultu, dulci quin blanda loquela,
Omni quin tu illum pellicis obsequio?
Coniugio soli cur fidens negligis artem,
Illum rivalis qua tenet arte tua?

5

230. [229.]

De sapientis iudicio in hominum fortunis comparandis

Multi regna tenent digni servire; tenere
Dignum hunc regna premit fors mala servitio.
Intus ut est hominem sapiens videt, inspicit in se
Qui sit, non quali quisque loco sedeat,

Et dominis famulos praefert magnumque dynastam 5
Saepe inopi ridens posthabet agricolae.

231. [230.]

Cur Cinna non vocandus fortis quod sibi vim intulerit
Tulle, vocas fortem qui se se Cinna peremit.
Fortis dura, reor, non fugit, at patitur.

232. [231.]

Ad Phyllida nimium formae suae fidentem
Inflat, Phylli, tuae nunc te fiducia formae,
Multus et in roseo qui viget ore lepos.
Nec cernis Pholoen, morbo quae lurida pallet,
Nec Meram, incana quae tremit alba coma?
Quarum olim formae primam tulit utraque laudem, 5
Nunc monet exemplo quam breve forma bonum.

233. [232.]

De formae mutabilitate
Forma bonum nihili est, vento fugit ocyus omni.
Illa etiam magno Tyndaris orta Iove,
Illa deum atque hominum bello memoranda bilustri,
Heroum et tantis incluta funeribus,
Foeda situ veteres frustra quaesivit amicos, 5
Flevit et in vacua sola relictā domo.

234. [233.] [= Sat. 949.]

Quaenam bona sint vere iudicanda
Quae tu summa vocas, Varro, bona, nec bona dico,
Sed leve fortunae ludibrium instabilis.
Nil census et opes, nil tecta ingentia miror,
Quaero aliquid fiat quo melior dominus,
Quaero aliquid possim quo viso dicere tandem: 5
“Hoc Varro haud alii debet, at ipse sibi”.

235. [234.]

De iuventutis ac senectutis flagitiis
Ignosco iuveni; miror frigente senecta
Quisquam si quidquam flagitii faciat.
Alter enim prope vi trahitur, contra ruit alter
Sponte sua foedum perditus in facinus.

236. [235.]

Lascivus amor cur non vocandus amor
Velle bonum lascivus amor si nescit, amori
Lascivo cur sit, Cinname, nomen amor?

237. [236.]

Lascivus amor nihil differt ab odio
Odisti ante alias omnes quam dicis amare,
Cui te non nescis, Cinname, velle malum.

238. [237.]

De animi aequitate retinenda in varia ludi fortuna
Non turpe est vinci, nec pulchrum vincere ludo,
Utraque res aequae futilis ac nihili est.
Turpe sed extolli quum ludo viceris, angi
Atque animo quoties, Postume, victus abis.
Veram nec ludus fert laudem, semper at aequa 5
Mens, eadem ludo quae manet in vario.

239. [238.]¹³

De falsa simplicitate
Haec tibi simplicitas quando est, nil posse tacere,
Insano fieri quid pote simpliciū.

240. [239.]

Quid deceat
Quid deceat? Hoc, nemo quod si laudaverit, ipsum
Intus perpetuae sat sibi laudis habet.

241. [240.]

Quid prosit
Quid prodest? Quidquid rerum deceat, Aule. Decoro
Semper non fallax it comes utilitas.

242. [241.]

Quid iuvat
Quid iuvat? Ad parvum pol tempus plurima rerum:
Virtus, Marce, una atque unica, perpetuo.

¹³ Vide epigramma satyricum sub n. 472. *R not.*

243. [242.]
De mentis instabilitate
Usque labas, firmus nec re consistis in ulla,
Fluctuat ut medio parva carina mari.
Vis, non vis; sequeris, vitas; damnasque probasque,
Alternasque omnes nocte dieque vices.
Turpe viro, instabili nunquam consistere mente. 5
Cerne, cape, arreptum perge tenere decus.
244. [243.]
Contemptus divitiarum
Non mihi divitias opto: sat mi reor esse
Mentem qua possim spernere divitias
Atque mea, quam sum, contentus vivere sorte.
Haec dum continget mens mihi, Croesus ero.
245. [244.]
Ad Eunum mortem et dedecus forti minitantem
Nec mortem forti, nec dedecus, Eune, minare.
Mortem contemnit, dedecus haud recipit.
246. [245.]
Falsum de Phyllide amatoris iudicium
Diva fuit quondam, quo primum tempore Phyllis
Visa tibi penitos ussit amore sinus.
Nunc flagrante ira, dirarum est una sororum,
Pestis missa oras foeda sub aetherias.
Quae te ni gemino mens falleret icta furore, 5
Foemina multarum scilicet una foret.
247. [246.]
Rosa de se
Flos rosa sum pulchrae Veneri sacer, illius olim,
Ut perhibent, fuso e sanguine progenitus.
Ora deae grato refero iucunda calore,
Quas infert curas sentibus horridulis.
248. [247.]
Ad Lentulum de filio munditias negligente
Quod male composuit vestem compsitque capillum,
Ingens id reris, Lentule, flagitium
Et dulci haud dubitas convicia dicere nato,
Dedecus ut vestrae si foret ille domus.
- Ne saevi, cultus nunc istos negligit, unum 5
Cura omni solers quod colit usque animum.
Haec si cura olim – superi prohibete! – residet,
Externas quaeret pol sibi munditias.
249. [248.]
Fortuna non laedit virum
Nil fortuna virum laedit: quocumque cadat res,
Immotus firmo stat tamen ille gradu.
Fors varie circum ludit, dat, detrahit, extra
Quae sunt; prorsum intus, quod fuit, ipse manet.
Seque sua involvens penitus virtute, ruat si 5
Orbis, in extremo non pavet exitio.
250. [249.]
Amator sapiens
Cara mihi est Phyllis prae cunctis, nec foret, essem
Prae cunctis illi si quoque carus ego.
Aequa est quod multos praefert mihi; praeferat illis
Me si, qui meritis vincor, iniqua foret.
Nec virtus quem fecit amor consistere possit 5
Ni teneat, virtus quem iubet, ipsa modum.
251. [250.]
Haud raro displicet id quod subito placuit
Qui tibi tam placuit, placeat mihi, Polla, necesse est.
Hoc doleo tantum quod placuit subito
Ac tacitus vereor, longo ne cognitus usu,
Atque tibi atque mihi denique displiceat.
Posse id non reris fieri. Fit, Polla, profecto 5
Multum ubi quis placuit, sed placuit subito.
252. [251.]
Mens culta in corpore culto
Ut gemma in pulchro quae pulchre inclusa metallo est,
Sic mens in culto corpore culta placet.
253. [252.]
Ad Postumum, muneribus populum corrumpentem
Laudo non uni dives tibi, ponere gaudes
Toti etiam partem, Postume, quod populo.
Non laudo, ut puero si quis det grata venena,
Istis quod perdis muneribus populum.
Pone aliquid, possit quo sumpto vita iuvare, 5
Urbs fieri nec iam laetior, at melior.

254. [253.]

Ad Quintum, omnia amicorum dicta ad trutinam expendente

Hoc mihi cur factum, cur dictum hoc, Quinte, requiris,
Nil non exactam pendis et ad trutinam.

Quaere alium, vexes isto quem more, sodalem,
Isto quem semper sollicites odio.

Me iuvet is, quicum liceat sic vivere, possim 5
Ut simplex rerum plurima negligere.

255. [254.]

Paucis contentus

Quod mi opus est, habeo; quod non opus, optet habere
Ille supervacuum qui sibi quaerit opus.

256. [255.]

Ad Pollam, qua arte possit tenere virum

Arte virum quaeris, qua possis, Polla, tenere.
Polla, tuum si non duxeris esse virum
Nec fidas nimium vinco securi iugali,
Nec solam credas omnia posse fidem, 5
Sed velut externum quae vafra illexit amantem,
Illigat usque novis, quam potis, illecebris,
Sic tu aliquid semper facias dicasve, tuus vir
Ut magis atque magis gestiat esse tuus.

257. [256.]

Iuvenem inter senes verecundum, non disertum esse oportere

Quinte, verecundi frugem praeferre pudoris
Suevi ego verbosi floribus eloquii,
Praesertim cum te nullas non culta per artes
Circumstat iuvenem turba verenda senum,
Vel Priamo coram quis Troilon esse disertum, 5
Nestore vel coram quis ferat Antilochum.

258. [257.]

Facies mendax

Istam odi faciem qua vulgus fallitur, Aule,
Quae spondet quiddam scilicet exiguum.
Sed tantum spondet, nec praestat, nata docere
Externa quam res discrepet a specie.

259. [258.]

De Tulla ac Phyllide, altera irae, altera amoris parentibus

Tulla irae, Phyllis vesano paret amoris.
Harum quae peccet plus tamen, Aule, rogas.

Ambae, credo, aequae. Furit utraque concita ut oestro
Et nescit captae mentis habere modum.
Spreta iacet ratio et pedibus calcatur utrique, 5
Haec pecudi similem se facit, illa ferae.

260. [259.]

De Phyllidis amoribus

Phyllis amat, rigido Phyllis memoranda pudore,
Phyllis foeminei gloria magna chori.
Phyllis amat sic ut nec sit memor illa pudoris,
Gloria foeminei nec velit esse chori.
Siccine, Amor, vertis mentes? Sic desinit esse 5
Quod fuerat quisquis sub tua iura venit?

261. [260.]

Cur qui sapiens externis non sibi sapiens sit

Ab se se abscedens posset si cernere se se,
Ut sapit externis, quippe sibi saperet.
Sed quando potis est se nemo abscedere ab ipso,
Qui sapit externis, non sapit ipse sibi.

262. [261.]

In Flaccum honore indignis posthabitu

Quo tu dignus eras, retulit non dignus honorem;
Non tamen idcirco est laus tua, Flacce, minor.
Nec gemmae pretium decedit scilicet, illi
Mente carens vitrum si puer antetulit.

263. [262.]

Veri ac falsi amoris indicia

Inde seni, hinc iuveni blanditur Polla, sed illae
Frigent, haec iactant fulgura blanditiae.
Hanc videat iubeo, si quis vult noscere quantum
A vero falsus denique distat amor.

264. [263.]

De recti norma

Norma placet, recti sed normam transilit, ipsam
Qui recti normam consulit immodice.

265. [264.]

De amore cum sapientia coniungendo

Quidquid amas, sapienter ama si, Galla, perennis,
Quo gaudes, maneat vis tibi semper amor.

Ni facis id parvo post tempore vel tibi amicus,
 Illi erit aut contra tu minus ut placeas,
 Inque locum stulti succedat denique amoris
 Aut odium aut pravi conscius ille pudor.

266. [265.]

Amicitiae stabiles, quas iungit virtus

Nectit amicitias virtus. Quod sanxerit illa
 Foedus, ad extremos permanet usque rogos.
 Sic nisi iungaris, parvo post tempore amicus
 Vel tibi vel tu illi, Postume, vilis eris,
 Venit et ut vanus causa sine, sic sine causa
 In ventum et nubem vanus abibit amor.

267. [266.]

Rebus, non verbis fidendum

Verbis deceptus toties, nil fidere verbis
 Securus quod quis dixerit, edidici.
 Rem video; verbis cum res non consonat, ipsa
 Si quid Suada iubet credere, nil moveor.

268. [267.]

De viro et uxore sani aut insani capitis

Vir caput uxoris fertur. Quid si caput uxor
 Sanum habeat, sano vir careat capite?
 Recte si fiat, mutatis partibus, aequum est
 Uxor ut incipiat iam caput esse viri.

269. [268.]

De virtutis dotibus

Cultum odi mollem, cor molle ac mollia verba.
 Rus odi atque hirtam, Pontice, barbariem.
 Nec careat nervis, nec sit nervosior aequo
 Virtus. Digna viro sit solo, digna homine.

270. [269.]

De amoribus Afrae et Galli

Afra palam exercet, crebros et Gallus amores,
 Non vetulae foedos, ridiculos vetulo.

271. [270.]

Ad Postumum nimis diligentem in uxore
 custodienda

Uxorem assidue custodis, Postume. Fida est

Quae nunc, infidam vis, reor, efficere.

272. [271.]

Recta filiorum educatio

Non laxe nimium, genitor, non arctius aequo
 Gnatum habeas: fiet, Cinname, uterque malus.
 Exleges ibunt: freno hic quod nempe carebit,
 Hic frenum tandem quod ferus excutiet.

273. [272.]

Prodendum pectoris ulcus ut sanari possit

Cur tacitus moesto defigis lumina vultu,
 Elinguem vincis mutus et Harpocratem?
 Quidquid id est, intus quod saevit, prode sodali.
 Crede mihi, fiet iam tibi cura minor.
 Corde gerit tacito qui curam, saucius optat
 Fixa suo condi spicula dira sinu.
 Queis quanam possit Podalirius arte mederi
 Dum latet ac medicam respuat aeger opem?

274. [273.]

De carmine amatorio

Addictus sacris odi quaecumque protervae
 Lascivo tractant carmine Pierides.
 Gnidus Amor, Veneres tibi nec, qui scribis, amice,
 Nec mihi conveniunt, qui tua scripta lego.

275. [274.] [= 47.]

Docet Tullam quo pacto omnibus placere possit

Tulla, rogas quonam possis cara omnibus esse?
 Eximie nemo si tibi carus erit.

276. [275.]

Qualis mulier, tales sui sodales¹⁴

Nullum nosse virum dicis te, Galla, pudicum.
 Credo: pudicus enim te sibi quisque timet.
 Audax vel prope te si venerit, esse pudicus
 Nequitia victus desinet ille tua.
 Pollam at, Galla, roga; dicet fortasse, pudore
 Qui careat, nullum nosse, pudica, virum.
 Crede mihi: ut mulier quaeque est, sic illa sodales
 Vel trahit ad se se vel facit adsimiles.

¹⁴ Pares cum paribus congregari K

277. [276.]

Ad Pollam pulchellos tantum admirantem¹⁵

Virtus in pulchro laudatur corpore tantum;
 In foedo sordet corpore, Polla, tibi.
 Plus oculis quam mente sapis. Spectatur imago
 Futilis, ipsa quidem res male negligitur,
 Res omni mansura aevo dum praeterit curis
 Ocyor ista levis quae tibi forma placet.

278. [277.]

Ad Tullam, comites pudici decent pudicam¹⁶

Tu nupta es; virgo est, quae tecum, vivit, Elysa.
 Verba sed ambarum quum tamen accipio,
 Virgo intacta soles tu, pol, mihi, Tulla, videri,
 Illa tribus deinceps foemina nupta viris.
 Tam tibi dissimilem noli iam ferre: pudicam
 Usque adeo comitum turba pudica decet.

279. [278.]

Facta virum clarant

Facta virum clarant, mores, prudentia; natus
 Unde sit, id vulgus viderit ac procerum
 Pars vulgo haud melior. Non quaero quis pater illi,
 Qui fugit in primo pulvere victor equus.

280. [279.]

Puella, quae victa culpa palam succubuit, semper turpis¹⁷

Turpi succubuit quae culpa victa puella,
 Cuius Roma mali est conscia flagitii,
 Turpis erit, Pylis vivat si Nestoris annos
 Et longa incanae saecula Deiphobes.
 Turpis erit quamvis solemni more sacrorum
 Nubat, quem foede pertulit ante, viro,
 Regali vel si thalamo se se inferat illa
 Atque gerat domina sceptrum superba manu.
 Turpis erit, digito quam monstrat Roma, "Pudorem",
 Et dicat "quondam prodidit illa suum".

281. [280.]

Utramque sortem aequae fert¹⁸

Quidquid erit rerum, sortem ferto aequae utramque.
 Incertum est homini quid ferat hora sequens.
 Caeca rotam versat fors: fletum in gaudia, tristes
 Et risum vertit, quum lubet, in lacrymas.
 Nil constans, proprium nihil est; quo dicimus esse
 Triste quid aut laetum tempore praeteriit.

282. [281.]

Mulier publice impudica venia caret¹⁹

Casta, velim fias. Id non potes? Aelia, saltem
 Effroenis, procax ne videare, cave.
 Parce viros oculis venari, parce virorum
 Quemlibet iniecta velle tenere manu.
 Parce magis viridi quo floret quisque iuventa,
 Hunc lateri comitem iungere velle tuo,
 Huic ridere uni, longo hunc sermone morari,
 Huic facere, huic omnes dicere delicias.
 Quam pudet, ignosci possunt huic multa; pudorem
 Quae posuit, venia iam caret improbitas.

283. [282.]

Monet Ponticum ne foeminarum blanditiis credat

Dicebam: "Vafris ne crede, o Pontice, verbis,
 Pontice, foemineas aufuge blanditias".
 Dicebam, at monitus risisti saepe fideles
 Et mea per vacuum verba tulere Noti.
 Nunc sentis fraudem laesus, tua vulnera sentis,
 Quam sit et illa nocens et miser ipse, vides,
 Et piget et flagras vesano incensus amore,
 Et miser usque peris vinclaque et effugium
 Dispicet, attonitusque haeres, nec ferre nec istud
 Iam potis es collo deposuisse iugum.

284. [283.]

Hominis origo et finis²⁰

Limo nati homines nuper limusque futuri,
 Aevo quid frustra multa brevi struimus?
 Cur laetis inflat pectus iucunda voluptas,
 Cur premit, heu, moestis anxia corda dolor?
 Vita fugit; magnum in vita quodcumque putamus,
 Dum loquor, in fumum vertitur et cinerem.

¹⁵ Ad Pollam pulchellos tantum laudantem K¹⁶ Ad Tullam, non decere pudicam cum parum pudicis versari K¹⁷ Puella quae culpa palam succubuit semper turpem futuram K¹⁸ Utramque sortem aequae animo ferendam esse K¹⁹ Mulierem quae pudoris expers sit, venia carere K²⁰ Quae sit hominis origo et finis, docet poeta K

285. [284.]

Ille laudibus divumque honore dignus, quem non
opes, sed virtutes ingenuaeque artes decorant²¹

Pauperies me nuda iuvat prae divite censu
Ridentem vestras, Glaucia, divitias,
Argentumque aurumque et rura ingentia et hortos,
Marmoreasque aedes signaque Phidiaca
Sculpta manu, pulchris et ficta aulaea figuris, 5
Vecordem et dominum, singula qui tumidus
Hospitibus monstrat vel narrat; solus in ampla
Re, foeno atque alga vilior aequorea.
Ergo istaec propter qui te cantetque colatque,
Glaucia, quaere alium. Si quis at extiterit 10
Aut magno aut parvo in censu, quem multa supellex
Virtutum atque artes ingenuae decorant,
Hunc ego cantabo aut, deerunt si carmina, mirans,
Ut divum colimus numina sancta, colam.

286. [285.]

In idem argumentum

Hortos atque domos quod condis, magnus habetis,
Magna sed haud magnum res facit, Aule, virum.

287. [286.]

Ad amicum de Polla

Pollam vir spernit, quam tu miraris, amice.
Quid causae est? Multo est notior illa viro.
Unam tu faciem, laevos vir noscere mores
Et fatuum infelix cogitur ingenium.
Crede viro, sperni formosam iure puellam 5
Expertus magno ne fateare malo.

288. [287.]

Cito annos labi et fugere

Aevi flos fugit, fugit matura iuventus,
En fugit, heu, celeri tarda senecta pede.
Nil actum misero, vani periere labores,
Nil superest, serus ni dolor et lacrymae.
Nec serus dolor est, risu traducta profano 5
Si modo vita pias desinat in lacrymas.

289. [288.]

Veram nobilitatem virtute constare

O proceres, proceres, vulgum ne spernite, in imo
Vestrum etiam vulgo millia multa iacent.
Nec census quemdam, veterum nec sanguis avorum
Ex humili, at virtus eximit una loco.
Haec ubi adest, magnis privatos regibus aequo, 5
Haec ubi abest, servis posthabeo dominos.

290. [289.]

Ad Postumum, ne sibi soli consulat

Quae sunt facta aliis, tibi, Postume, facta putato.
Facta tibi quae sunt, facta putato aliis.
Nec laedi nimium argutus tua iura querere,
Nec tacitus laedi iura aliena feres.

291. [290.]

Ad Quintum, quod Bacchanalibus non interfuerit

Orgya quod vitas iuvenis, laudo. Ignibus hercle
Nil opus est ignes addere, Quinte, alios.
Aetas prima calet per se sibi, sponte calenti
Qui sapit externas arceat usque faces.
Inceste, heu, Quinte, faces, laeta orgya circum 5
Quas iacit et iuvenum pectus adurit amor.

292. [291.]

In Quintum impudenter foeminas inspicientem

Foemineos dicis vultus te, Quinte, videre.
Dic mage te vultus cernere foemineos.
Qui videt, is raptim celeri perstringit oculo,
Qui cernit, cupidam figit in ore aciem.
Primum impune licet, res altera plena²² pericli est 5
Atque dedit multos et dabit exitio.

293. [292.]

Verte oculos alio tibi si vidisse quid obsit

Fige oculos pulchro in vultu, iam corda calescent,
Ibit et in penitos flamma recepta sinus.
Verte oculos alio: veris maiora sibi mens
Finget et insanus tum quoque gliscet amor.
Sed tamen hoc praestat dirum non sponte venenum 5
Excipere, exitium nec sibi velle suum.

²¹ Illum laudibus praecipuoque honore dignum esse quem non opes, sed virtutes ingenuaeque artes decorant K

²² plena] corr. e pena

294. [293.]

Amorem senes etiam quandoque tentare

Quinte, cave, nimium gelidae ne fide senectae,
 Rugas Idalius non timet ille puer,
 Quin petit interdum ne molli scilicet aevo,
 Soli sed palmam debeat ille sibi.

295.²³ [294.]

De epitaphio Raphaelis Mengsii pictoris et philosophi

“Pictor, philosophus iacet hic”. Inscribere, Menxi,
 Quis tantum hoc pulchro sustinuit tumulo?
 “Pictor, philosophus”. Quid tum? “Pius, integer”, adde.
 Extremos restant haec modo post cineres.

296. [295.]

Ne vir moveatur ad arbitrium sortis²⁴

Incertum est quid fata ferant, quam crastina surget
 Nubila vel pura luce serena dies.
 Spes inhibe atque metus rerum hoc in turbine, quum fors
 Arbitrio vitam versat agiturque suo.
 Una virum haec firmet sententia certa: moveri 5
 Nil usquam fatuae sortis ad arbitrium.

297. [296.]

Quocumque abeas, ubique mala²⁵

Urbem agris, agros mutat Levinus et urbe,
 Nunc peregre, in patria nunc dolet esse domo.
 Nunquam non odit praesentia dum sibi stultus
 Vitam omni expertem quaeritat esse malo,
 Nec sentit quocumque abeat, ceu piscis in unda est; 5
 Sic hominem in mediis degere ubique malis.

298. [297.]

De siccitatis causa

Foeta imbri nubes cur siccos circuit agros,
 Usquam nec pluvias roscida fundat aquas?
 Scilicet haud usquam, solis coelestia dona
 Queis portat, castas invenit illa preces.

299. [298.]

Ad Leonillam defendentem puellam parum pudicam

Cur casta incestam curas, Leonilla? Tuere
 Sic aliam noceas ne tamen ipsa tibi,
 Ne quis communem te credat dicere causam
 Sumptaque pro patriis arma movere focis.
 Parce patrocínio, mores quod dedecet istos, 5
 Tuque tuum retine, quo caret illa, decus.

300. [299.]

Aliud

Ne tibi dissimilem lauda, Leonilla, puellam
 Ne quis dissimilem te putet esse tibi.

301. [300.]

Haud frustra benefacta cadunt²⁶

“Omnia sunt ingrata usquam non redditur ulla
 Aequa meis”, inquis, “gratia promeritis”.
 Perge tamen, factisque bonus dictisque iuvato
 Quos potes, haud frustra nam benefacta cadunt.
 Multa homines pensant. Nullum non pensat ab alto 5
 Res hominum cunctas qui videt axe Deus.

302. [301.]

Haud culpae, damni piget²⁷

Aerumnam horremus, causas tamen addimus omnes
 Aerumnae proni quodlibet in facinus.
 Proh, scelus, haud culpae, damni piget. Esse beatus
 Quisque, malo indignus nec tamen esse cupit.
 Heu, miseri quos usque prement rerum aspera multo, 5
 Heu, mage, si tales aspera nulla prement.

303.

In funere extremo quisque videt nil cuncta fuisse²⁸

Vita levi est somno similis: quaecumque geruntur,
 Raptim, cassa velut somnia, praetereunt.
 Nec dolor est quidquam, nec quidquam grata voluptas,
 Advenit et lapsu praepete quodque fugit.
 Quod teneat solidi, nihil est, nil cuncta fuisse, 5
 Ceu vigil extremo in funere quisque videt.

²³ Ponendum inter sepulcralia. Leggesi nell' *Efemeridi letterarie di Roma* dell' anno 1781, pag. 48. che il cavaliere Antonio Rafaele Mengs, detto in Arcadia Dinia Sipilio, morto in Roma, “ricevette i funebri omaggi di un' Arcadica adunanza e meritossi in un pubblico monumento eretogli per le mani dell' amicizia il bel titolo di Pittor Filosofo”. *K not.*

²⁴ Virum moveri ad arbitrium sortis non debere *K*

²⁵ De humanae vitae conditione *K*

²⁶ Haud frustra benefacta cadere *K*

²⁷ Non culpae, sed damni quod inde oritur homines pigere docet *K*

²⁸ Humanam vitam somno esse similem nihilque solidi habere docet poeta *K*

304.

Virtus una hominem facit beatum²⁹

Virtus una, reor, potis est praestare beatum,
Aspera quae forti pectore perpetitur
Obduratque omnes ad casus aequa nec unquam
Se sorti, sortem subdit at ipsa sibi.
Hanc mihi ego solam, tibi tu sapientior opta
Quaevis instabilis, Postume, dona deae.

305.

Vita fugit

Vita bonum instabile est: fugit, avolat ipsaque se se
Conficit inque dies fit minor atque minor.
Vivendo absumit vitam sibi quisque, citato
Ad tumulum a cunis fertur et usque pede.
Quidquid agat, gradus est, primo festinus ab ortu,
Quo ruit extremum semper ad interitum.

306.

Vir bonus, etsi non relata, sibi tamen conscius gaudet
laude merita³⁰

Quid narret vulgus mendax, quid fama loquatur,
Quaerat is ad speciem cui satis esse bono est.
Vir bonus haud placeat multis nec laude relata
Gaudeat, ipse sibi conscius at merita.

307.

Omnes morituri³¹

Tellure egressos parvo post tempore tellus
Materno reduces excipiet gremio.
Huc summi, huc imi pariter properamus, eundum
Regibus huc magnis, huc humili agricolae.
Lex eadem cunctis: *Vitae sors utraque, tristis,*
Laeta, brevi extremos desinat in cineres.
Hanc miseri scimus: nec curae est omnibus unum,
Extremos unum quod fugiet cineres!

308.

Paucis contentus, satis dives³²

Parva domus, vilis mihi vestis parcaque mensa est.
Id satis est, reges divitiis supero.

Multa illis desunt, aliquid mihi semper abundat.
Multa illi, sanus nil cupio esse mihi.

309.

Tales mores, quales socii³³

Quosnam habeas mores non quaero, Gellia, quasnam
Scire sat est, habeas, Gellia, amicitias.
Incesti castae quanam ratione puellae,³⁴
Incestis quanam casta placere queat.

310.

In idem argumentum

Tulla, probam possim te dicere, nil tibi factum,
Nil unquam dictum novi equidem improbole.
Improbulo quaecumque sibi sed iungit amicos,
Vel non est, cito vel desinit esse proba.

311.

Amicus incestus foedat famam vel castae puellae³⁵

Tu casta, incestus Cinna est. Fuge, Galla, sodalis
Foedabit famam sordibus iste tuam.
Nemo illum dicet similem tibi scilicet; illi
Te similem multi dicere iam incipiunt.

312.

In idem argumentum

Incestos inter castam te vivere dicis;
Iuratae id nequeam credere, Galla, tibi.
Nec vulgus credit, sed quod res cogit, amicis
Esse tuis prorsum te putat assimilem.
Et merito: nec enim milvis gaudere columba,
Versari in mediis nec solet agna lupis.

313.

Principiis obsta³⁶

Pulchra tibi Pollae facies placet, Orphyte, pulchra
Defigis vultum fervidus in facie.
Mirabor qui froena oculis laxaris, amice,
Ni laxes cupidus froena etiam manibus.
Primo siste gradu, sapiens, per lubrica labi
Pronum est, labi ultro si semel incipias.

²⁹ Solam virtutem hominem facere beatum *K*

³⁰ Viro bono pluris esse debere suam conscientiam quam omnium laudes; ex Cicerone *K not.*

³¹ Minime homines in vita meditari quae post mortem Deus paret *K*

³² Paucis contentum, satis divitem esse *K*

³³ Qualis sit unus quisque, se ex eius amicitias discere *K*

³⁴ Incesti ... puellae] Subintelligitur: "queant placere" *R not.*

³⁵ Amicum incestum foedere famam vel castae puellae *K*

³⁶ Principiis obstandum est *K*

314.

Nemo nimium sibi ipsi credat debere³⁷

De te, Galle, tibi nimium ne crede, videre

Nec te, quae peccas, omnia posse puta.

Fidis da monitis aures vitaeque magister

Esto alii cui vis, non tamen ipse tibi.

Caecus amore sui fertur praeque omnibus unus

Desipit ante omnes qui sibi, Galle, sapit.

5

315.

Ad Pollam, ne ullum det amori aditum³⁸

Polla, tibi nullo flagrat quum pectus amore,

Cuncta vides, acri et perspicis ingenio.

Venit amor, subito nusquam est quidquam mage caecum,

Acre illud subito deficit ingenium.

Hinc sapiens audis interdum, Polla, repente

Hinc mira interdum praedita stultitia.

5

316.

Ille dives, qui non cupit plura iis quae habet³⁹

Quis dives? Facilis rerum cui suppetit usus,

Qui quod habet fruitur, nec sibi plura cupit.

Hoc modo cui divum contingit munere, ditem

Dicatur Crassum vincere divitiis.

317.

Quem superum cura deducit, huic tuta via est⁴⁰

Felix quem superum deducit cura: per ignes

Tutum se adversas expeditque acies,

Arma locum deflexa dabunt gressumque ferenti

Decedit rapidis flamma voluminibus.

Non mare, non venti, non fulmina saeva nocebunt.

Quaelibet huic quovis tempore tuta via est.

Quisquis at inceptat quidquid sine numine divum,

Infelix portu mergitur in medio.

5

318.

Monet Franciscum Cancellarium, absentem discipulum
suum, ut Deum sibi praesentem semper habeat

Ille tuus custos, tuus et, Francisce, magister

Agros Romulea dum procul urbe colo,

Ne tibi, me coram quae nolles facta, licere

Forte putes, dictum hoc pectore conde memor:

Est qui cuncta videt praesens Deus, haud latet illum

Quidquam, illo fieri nil sine teste potest.

Illum, ut semper adest, si semper adesse putaris,

Perges laudata quam teris ire via.

5

319.

Quis felix⁴¹

Multa adversa cadunt miseris mortalibus, omnes

Exercet variis fors inimica malis.

Felicem possis vel nullum dicere, solum

Vel mala qui forti pectore perpetitur.

320.

Vel malus iam vel malus esse incipit, qui habet⁴²

Hoc Deus, hoc ratio, res hoc docet ipsa, sub alto

Hoc, Levine, tibi pectore conde memor:

Ille, malum iungit sibi qui vesanus amicum,

Vel malus est fieri vel malus incipiet.

321.

Adversa aequo animo ferenda⁴³

Mente bona adversam fer sortem. Lenius omne,

Quinte, malum leni redditur ingenio.

322.

In idem argumentum

Mens bona fac adsit quum res mala te premit, Aule;

Sic licet aerumnae demere dimidium.

323.

Scelestos poena tandem consequitur⁴⁴

Crede mihi, stulte laetaris, tot male facta

Quod tua successus cuncta habuere bonos.

Tarda venit claudio gradiens pede poena, scelestos

Poena tamen claudio vel pede consequitur.

³⁷ Neminem nimium sibi ipsi credere debere *K*³⁸ Ad Pollam de amore *K*³⁹ Vere divitem esse qui sua sorte contentus est *K*⁴⁰ Nihil homini prospere procedere posse nisi Deus opituletur *K*⁴¹ Virum constantem felicem esse *K*⁴² Cavendum ab improborum hominum amicitis *K*⁴³ Adversa aequo animo ferenda esse *K*⁴⁴ Scelestos poenam tandem consequi *K*

324.

Ille fortis, qui se ipsum scit vincere⁴⁵

Fortem vulgo aiunt alios qui vincere; fortem
Aio ego se se ipsum vincere qui didicit.

325.

In hominum calamitosorum derisorem

Irridet miserum vesanus; nam bene sanus
Ipse quoque incipiat ne miser esse timet.

326.

De ira nocente⁴⁶

Pone⁴⁷ animos froenisque iram compesce: nocere
Vult aliis crebro, sed nocet ira sibi.

327.

Beatum esse qui sua sorte contentus vivat

Quinte, doles, tibi quod contingit parva supellex

Macraque ieiuni iugera pauca soli

Et, quae vix possint ventos arcere nivales,

Iam prope lapsurae vilia tecta domus.

Haec tu, Quinte, doles; doleo magis ipse quod aequa 5

Mente cares tibi quod re minor est animus.

Crede mihi, satis est dives, satis ille beatus,

Cui satis est parvo sub Lare quidquid habet.

Cerne, bonus vivat quam laeta mente Nearchus,

Ad sua dum niveas pascua ducit oves [...] 10

⁴⁵ Illum esse fortem, qui se ipsum novit vincere *K*
⁴⁶ Iram pluries sibi nocere *K*
⁴⁷ Pone] Seu: Vince *R*

ENCOMIASTICA

1.
De laudibus Ragusae patriae suae
Sergi saxa vides, hospes, praeclsa, Ragusae
Urbem et suppositis exiguum in scopulis.
Libertas heic pulchra tamen viget usque, coluntur
Usque bonis artes civibus ingenuae.
Omnis et est Italo par cultus, magna virorum
Nec cedunt Italis ingenia ingeniis.
Copia nec rerum deest omnis. Docta carinis
Currere nam ponti gens vada velivolis
Quidquid in externis terrarum nascitur oris,
Id natum sibi cur non putet esse domi?

2.
Rogerio Boscovichio Roma discedenti Cunichius
Cur te iterum reducem conspexi, magne Rogeri,
Curve tuo vesci contigit alloquio?
Anne iterum ut raptus mi sis dolor? An mihi rursum
Obductum ut longo tempore vulnus hiet?
I tamen, i, placitum sic divis. Hanc brevis horae
Pendamus ego perpetuis laetitiam lacrymis.

3.
Ad Benedictum Stayum, pro recuperata valetudine
Quem tristi extinctum fato prope luximus, ut te,
Stayade, leti cernimus incolumem!
Omnibus ut dulci miscentur pectora motu
Exultantque imi corde micante sinus,
Surgimus ut cupidi ruimusque in colla sodales,
Prodimus ut plausu gaudia laetifico!
Et merito: quisquis virtutem nam colit almam,
Qui Phoebum atque artes diligit ingenuas,
Publica res animum cui tangit, saepe iuvare
Quam scripto mire consilioque soles,
Quid ni, te salvo, sic mentem in gaudia solvat
Laetitiae ut nullum possit habere modum?

4.
Ad Benedictum Stayum, pro recuperata valetudine
Rogerii Boscovichii
Aeger perdiderat luctu Rogerius ambos,
Ambobus nunc fert laetitiam incolumis.
Cur mea nunc, tua cur nunc cessant, maxime vatam,
Quos tulit haec aetas, carmina, Stayade?

Cur non laeti una testemur gaudia, grates
Cur non certemus reddere coelitibus?
Communi et patriae servatum dicere civem,
Ingenio qui se, qui decorat patriam?¹

5.
Ad Benedictum Stayum, ut quemdam in clientelam recipiat
Si quis forte locus, si quis locus, optime Stay,
Inter amicorum millia multa vacat,
Hunc puerum trado qui te miratur et optat
Hoc unum, fieri si patiari tuus.
Dignus et est fieri: sanctas colit usque Camoenas
Atque puer scribit digna placere viris.

6.
De coma Rogerii Boscovichii a se Latinis versibus
expressa ex Italicis Iulii Caesaris Cordarae
Ne coma Rotgeri, Tusco quam carmine laudat
Iulius, in sola clareat Ausonia,
Sed linguae quacumque patent regna ampla Latinae
Cantetur gentes nota per innumeras,
Haec verti, at quisnam ingenuos aequare lepores,
Nativas Iuli quis valeat veneres
Atque iocos, genus omne ac venam dulce fluentis
Eloquii? Nemo: non ego, non alius.
Ipse² queat digne, credo, sua vertere solus,
Tusca cui quantum, ludere carminibus
Coepit ubi Tuscis, tantum, sermone Quiritum
Quum prisco ludit, Musa Latina favet.

7.
Ad Bernardum Zamagnam
Quae mihi dictarit versus, Bernarde, rogasti
Musa, Thaliane an candida Calliope?
Neutra mihi visa est auditave: quod mihi de me
Testanti si non credis, utramque deam
Tute roga, visit nam te nunc atque canenti
Certatim adspirans utraque diva favet.
Tempora me laetis transgressum versibus apta,
Si qua cano, ridens utraque diva fugit.

¹ Ingenio ... patriam?] Alibi additum: Vel dico vel melior debet quo munere fungi, / Cur solus fungor munere deterior? *R not.*

² Ipse] *K pro Saepe R*

8.

Ad Bernardum Zamagnam de quadam eius elegia in
laudem canis

Carmines quo, Bernarde, canem super astra locasti,
Ipsam etiam pariter te super astra locas
Atque novo insubres percillis lumine, vates
Ante alios multo clarus et igne micat.
Me iuvat in dulci visus hinc figere alumno: 5
Partem in te laudis miror et ipse meae.

9.

De Benedicto Stayo

Vidi egomet – sacri, Phoebus monstrante, poetae
Quidquid agunt manes cernimus et superi –
Vidi umbram ingentem Neutoni umbramque Lucreti
Stayadae obscura nocte subire domum.
Nec mora: dia viro scribenti carmina magni 5
Ad latus hinc atque hinc astiterunt comites,
Alter et incoeptum doctrinae luce rigavit,
Alter musaeo nectare sparsit opus.

10.³

Ad Benedictum Stayum frustra a Lyda et Puccino
rogatum ut aliquid carminis scriberet

Necdum etiam incaluit, Stay, mens frigida, necdum
Vincuntur blanda ferrea corda prece!
Carmen Lyda tuum poscit sibi, Lyda, iubere
Digna magis, toties carmen inane rogat!
Et rogat, heu, frustra: perstas adamantinus ut quae 5
Stat rupes mediis horrida in aequoribus,
Nec quoquam cedit, quoquam nec pulsa movetur,
Spumea ne quicquam verberat unda latus.
Crede mihi, flecti praestat. Iam probra paramus
Ni victus cedas dicere multa tibi. 10
Diceris gelida infelix torpere senecta
Nec Clario ut quondam corda calere deo,
Diceris iam non vates, quem vatibus aetas
Haec merito, quot sunt, omnibus antetulit.

11.

De Stayo valente

Stayus ecce valet. Sanctae, gaudete, Camoenae,
Immotum Pindi stat decus et columen.
Vos vestrum servate diu si gloria vatium,
Si vestra est vobis gloria cara, deae.

³ Vide aliud epigramma sub n. 19. *R not.*

12.

Sub imagine Benedicti Stay

Staiadae faciem cernis. Vis cernere mentem?
Eximii vatis carmina dia lege.

13.

Aliud⁴

Stayadae os vera nosce hic in imagine: norunt
Ingenium in libris nostri etiam antipodes.

14. [13.*]

Seu

Stayadae os vera nosce hic in imagine: vatis
Ingenium norunt nostri etiam antipodes.

15. [14.]

De Benedicto Stayo, poeta et philosopho praestantissimo
Newtoni sophiam, numeros aequare Lucreti
Stayadae faciles annuerunt superi.
Unus habet duplicem lauroque oleaque coronam,
Phoebus, Cecropiae carus et ille deae.

16. [15.]

Ad Thysillum de Benedicto Stayo

Eximium et similem priscis nullum tibi vatem
Romana inventum scribis in Arcadia?
Stayada magno quid factum? Vivit? Haberi
Pastorum coetu pergit in Arcadico?
Illum etiam priscis reris, Thysille, minorem? 5
Illum etiam vatem non satis eximium?

17. [16.]

Ad Eunum de Benedicto Stayo

Cur tibi Stayadem nemo non praeferat, Eune,
Saepe rogas. Paucis dicam equidem ingenue.
Quod vult Stayades, dicit; tu, quod potes, Eune,
Te versus, versum ducit at ille suum.

⁴ Stampato sub n. 39, pag. 46, con questa correzione: Stayadae os cernis vera hic in imagine mentem: / In libris cernunt nostri etiam antipodes. *R not.*

18. [17.]

De Varo et Stayo

Varus posse negat quemquam clarere Latino
 Horum hominum qui nunc vivimus eloquio.
 Quod verbis negat ille, docet re Stayus ipsa,
 Antiquo antiquis non minor eloquio.

19. [18.]

De Stayo aegrotante

Stayus aegrotat: sanctae properate Camoenae,
 Ferte et opem, qui vos auxit honore, viro.
 Quem iuvet, hunc vester ni vatem servet Apollo,
 Vatum omni mire qui sapit in numero,
 Cuius ob ingenium, passim quae spreta iacebant, 5
 Carmina opus dici futile desierunt?

20. [19.]

Ad Benedictum Stayum, a Lyda et Puccino frustra rogatum ut aliquid carminis scriberet

Crudelis, Lydaeque preces et carmina dia
 Puccini ventos irrita ferre sinis?
 Crudelis, duras quae possent flectere quercus,
 Flectere te blandis non potuere modis?
 Nil scribis, frustra, Stay, tam saepe rogatus, 5
 Mutus et es Phario non minus Harpocrate.
 Saltem ne ferus, ah, dicare ac ferreus esse,
 Si non vis illis scribere, scribe tibi.

21. [20.]⁵

Ad Phosphorum de Clementis XIII. regno inito

Exere purpureo flavum caput, exere ab ortu,
 Lucifer, auroramque antevolans, niveum
 Redde diem, triplicis quo regni coepit habenas
 Clemens et magno maximus in solio
 Consedit. Dextra mitis clementia, laeva 5
 Adstitit elato torva Themis gladio,
 Concordes divae, sacri comes utraque regni.
 Quae simul ut longo res hominum imperio
 Utraque diva regat, referas, bone lucifer, almam
 Hanc lucem ad multas clarus Olympiadas. 10

22. [21.]⁶

De Clemente XIII. pontifice maximo, vi subita morbi prope extincto et paullo post valente

Noctem, Roma, colas memor hanc qua tristior ulla
 Nunquam, qua nunquam laetior ulla fuit,
 Qua prope vi subitae luxisti mortis ademptum,
 Qua gavisa patrem es protinus incolumem.
 Digna coli est, luctum brevis abstulit hora, manebunt, 5
 Vaticinor, longis gaudia temporibus.

23. [22.]

Ad Phosphorum de die creationis pontificis maximi Clementis XIII.

Os nitidum Eoa profer, iam profer ab unda,
 Lucifer, et solis nuncius auricomi
 Redde diem quo rex Urbi, pater obtigit orbi
 Clemens, quem pietas, quem sibi sancta Themis
 Virtutesque aliae servari ad longa senectae 5
 Optant incolumem tempora Nestoreae,
 Ut pulchre quod coepit opus detexere possit,
 Ut Latium antiquo restituat decori,
 Ut misero quo nil quidquam corruptius orbi
 Detergat labes foedaque flagitia. 10
 Optant nec rerum pater et rex tam pia vota
 Negliget. Hoc mentem nixus in augurio
 Vaticinor: referes, referes, bone lucifer, almum
 Saepe diem hunc, nobis gaudia saepe iterans.

24. [23.]

De recuperata valetudine Clementis XIII.

Vita quidem dulcis, sed vita dulcius hoc est,
 Quod magnis grates laetus agit superis,
 Quod te servato sic orbis gaudeat ut si
 Extremo ipse foret sospes ab interitu.⁷

25. [24.]

In idem argumentum

Qui vita fueras nunquam non clarus in omni,
 Nunc ipso es visus maior in interitu.
 Sic, quae clara micat media vel luce, coruscat
 Fax tamen obscuris clarior in tenebris.

⁶ Vide alia sub n. 23, 24, 72. *R not.*⁷ Vita ... interitu] Alibi supradictum epigramma sic incipit: Quam tibi crudeli praecisam iam prope morbo, / Clemens, praesentes protulerunt superi, / Vita quidem dulcis &. *R not.*⁵ Vide aliud sub n. 22. *R not.*

26. [25.]⁸

Ad Clementem XIII., mitem bonis, acerbum improbis
Cuius habes agni solium, mitissime Clemens,
Quidquid agis, mores ingeniumque refers.
Nec tamen Adriaci piguit meminisse leonis:
Ille etiam quo nil mitius esse potest,
Agnus, ubi improbitas vult frangi, nescia flecti,
Horrescit rictuque asper et ungue leo.

5

27. [26.]

Ad Clementem XIII., quum Romae Societatis Iesu
sodales ex Hispania hospitio exceperisset
O terrae decus, o pater orbis, siccine egenos,
Siccine palantes te patrio excipere
Tute sinu gaudes? Illo⁹ cui se Deus ipse
Infundit totus? Quin ope munificus
Solaris blandusque foves, ut sedula mater
Sollicito prolem pectore languidulam.
Divitias alius habeat sibi; me iuvat una
Pauperies istos quae potis una tuos
Accipere amplexus, gemmis quos omnibus, omni
Quos auro et regnis omnibus antefero.

5

10

28. [27.]

Ad eundem

Te patrem regemque Tybris vix, maxime Clemens,
Senserat inque tuum nomen agebat aquas,
Nunc Adriam quam vis, Neptune, mihi obice, dixit,
Quod tulit hunc almo progenitque sinu.
Aemulus an Adriae Tyberis; par gloria utrique
Ortum illa, hic summum contulit imperium.

5

29. [28.]

Subscriptum imagini Clementis XIII.

Ora vide magni Clementis; pingier isto
Rex, dices, vultu debuit atque pater.

30. [29.]¹⁰

Ad Clementem XIII., e rusticatione Romam redeuntem
En agite affusi redeuntem rure, Quirites,
Clementem laetis plausibus excipite,
Clementem, qui vos praesens, qui cogitat absens,
Vel cum Urbem vel cum frigida rura colit,

Cui quamquam multo est melius ne cesserit omnis
Languor adhuc, vestri sedula cura facit,
Cura patrem camposque inter sylvasque secuta,
Cura gravis, patri sed tamen apta comes.

5

31. [30.]

Ad Romanam Arcadium, cum Auronti, id est Clementi
XIII.¹⁰, ob datam pecuniam ad Parrhasii nemoris
instaurationem gratiae agerentur

O nemus Arcadiae pastorumque aurea sedes,
Foeda modo et densis vepribus horridula,
Nunc pulchra atque nitens et coetus digna Quiritum,
Moenalios vatum digna videre choros,
Salve; Aurons non immerito quam curat amatque,
Salve, omni Aurontem quae redamas studio,
Illius et niveo servas in marmore nomen,
Illius et multa laude sonas. Iterum
Atque iterum mi salve, Aurons quam diligit, omni
Aurontem contra quae pietate colis.
Haec tibi me miro res utraque iungit amore,
Haec facit agrestes nescio quos calamos,
Atque lyrae, atque tubae, silvestrem et Pana Camoenis
Omnibus et Phoebio laurigero anteferam.

5

10

32. [31.]

Ad Clementem XIII. poetarum nomine in quemdam
poetam

Dum te servatum gaudemus, maxime Clemens,
Nostraque testamur gaudia carminibus,
Asper et infertus quidam nos ecce poeta
Increpat ac tumida voce silere iubet.
Quem quidem erat iustum veniam sibi nempe rogare
Ipsi te viso sospite quod tacuit,
Nunc addit culpam culpae, damnandus utroque
Tam male quod tacuit, tam male quod loquitur.

5

33. [32.]

De Caietano Goltio, canente Clementem XIII.,
Arcadiae restauratorem

Roma, tibi merito gaudes quod septa ruentis
Largus opum Clemens fulciat Arcadiae.
Gaude etiam, mirus praestanti pectore vates
Quod tibi, quodque tuae contigit Arcadiae.
Sublimi nitens coeli super alta volatu
Audit qui voces et videt ora deum,
Inde redux altum spirat nec pastor avenas
Tractat, Moeoniae sed canit apta tubae.

5

⁸ Vide aliud epigramma sub n. 33. *R not.*

⁹ illo] Nimirum: sinu *R not.*

¹⁰ Vide aliud sub n. 99. *R not.*

34. [33.]
Ad Clementem XIII., ut se bonis mitem, improbis
acerbum praebeat
Sacrorum antistes, laudo quod candidus agni
Innocuos mores ingeniumque refers,
Saepe sed irati similem decet esse leonis.
Ille etiam, in summi qui sedet arce poli,
Agnus, ubi improbitas vult frangi, nescia flecti, 5
Horrescit rictuque asper et ungue leo.
35. [34.]¹¹
Ad Antonium Canovam
de mole sepulchrali Clementis XIII. pontificis maximi,
in templo Vaticano ab eodem constructa
Vidi opus, o Canova, tuum molemque sepulchri
Et mole in celsa quae tria signa micant.
Vidi atque admirans perculso pectore dixi:
“Magne opifex, magnorum aemule Graiugenum,
Qualis eris quondam, primis qui tantus in orsis 5
Aequas Phidiaca marmora sculpta manu!”
36. [35.]
Ad Ioannem Baptistam Rezzonicum, inter clericos ac
praesules adscriptum, ineunte anno tertio pontificatus
Clementis XIII., patrui sui
Clementi magno quod tertius incipit annus,
Ex quo sacrorum froena tenet solio
Regali exceptus, laetamur pectore toto:
Attamen huic ingens laetitiae cumulus
Accessit tibi quod, iuvenis venerande, profanam 5
Caesariem sacra praesecat ipse manu
Datque togam panditque viam qua ingressus, eumdem
Quem tenet ipse, olim possis adire locum.
37. [36.]
Ad Abundium Rezzonicum, nepotem Clementis XIII.,
senatorem urbis
Scande iugum laetus Capitoli quo tua Roma,
Princeps,¹² te niveis provehit alitibus.
Scande, vocant quo te iamdudum publica vota
Inque omni gliscens pectore mirus amor.
Felix, tanta capis quod praemia, sed mage felix, 5
Praemia quod populo tanta probante capis,
Quod procerum et vulgi sic implent gaudia mentem,
Ullus ut haud usquam sit locus invidiae.
- Caetera contingunt fortunae munere cuivis;
Mercedem hanc virtus vindicat una sibi. 10
38. [37.]
Ad eumdem Abundium Rezzonicum
Aurea dum scandis, princeps, Capitolia, pompam
Atque tuas laudat dum rude vulgus opes,
Ipsum ego te tota mirabar mente: decore
Ut tua purpureus tingeret ora pudor,
Ut luxu in tanto nec vultu fastus inesset 5
Ullus nec nubes ulla supercilio.
Mirabar, mecum et tacitus: “Quam dignus honore
Omni est, qui tanto nil ab honore tumet?”
39. [38.]
Oppidum Sancti Archangeli, patria Clementis XIV.,
de se
Laudabar pulchro quod structum in colle, quod agri
Dives sum, campis fertile et uberibus
Atque frequens populo, claris et nobile gestis,
Magna sed haec parvi nunc facio decora.
Pro cunctis satis est laus una atque unica divum 5
Munere te, Clemens maxime, quod genui.
40. [39.]
De Clementis XIV. monumento a Canova exarato
Clementis tumulum decorant quae signa, Quirites,
Turba frequens plausu dum super astra ferunt,
Nescio quis torvusque oculos vultumque severus
Atque genas tristi lividus invidia
Mussavitque diu, ceu visa et denique menda: 5
“Sella”, ait, “est Clemens qua sedet ampla nimis”.
Ipsam sic Venerem haud ausus reprehendere Momus
Reprendit, pedibus quae suberant, soleas.
41. [40.]
Ad Pium VI., pontificem maximum
Iure pius dici vis nomine quem negat omni
Eximie in vita nemo fuisse pium,
Esse pium, regni primo quem sentit in ortu
Nec cohibet tacito gaudia Roma sinu,
Sed tibi certatim plauditque ac fausta precatur 5
Tamque piis nil non sperat ab auspiciis.
Et merito: pietas quod regnum condidit una,
Una etiam prisco restituet decori.

¹¹ Vide epigramma sub n. 39. *K not.*¹² Roma, / Princeps,] *K pro princeps* / Gloria *R*

42. [41.]

De Pio VI., pontifice maximo, eiusque insignibus
Lilia Borbonidas, volucrum regina faventes
Indicat Austriadas, propitium astra deum.
Quid nivei flores, Zephyro qui flante vigescunt?
Vitam, rege Pio quae viget, innocuam.

43.

Versio Italica

De' Borboni il favor mostrano i gigli,
L' aquila il genio dell' Austriaco Impero,
Gli Astri propizio Iddio co' suoi consigli:
Ne' bianchi fiori, poiche all' urto fiero
Reggon de' venti, del pastor regnante
Veggio il candido cuor fermo e costante.

44. [42.] [= Sac. 63.]

De Pii VI., pontificis maximi, erga Sanctum Petrum
pietate

Usque Pius te, Petre, colit visitque tuosque
Longum suspirans alloquitur cineres
Atque tua paullum ne longius absit ab ara,
Tecta Quirinalis despicit alta iugi.
Cultorem tu, dive, tuum servaque iuvaque,
Fac sacrum et sospes sospitet usque gregem,
Sic regat et gentes, duce te, tu regna¹³ ferare
Ut tua sub Sexto restituisse Pio.

45. [43.]

Ad Romam de Pio VI., Vaticani templi sacrarium
dicante

Sexto plaude Pio: Petri sacraria templo,
Vota quod optarunt publica, digna vides.
Tentavere alii frustra; tibi, Roma, favente
Ille Deo magnum denique fecit opus
Iamque dicat. Plausum late da, Roma; dicanti
Ipsos credo equidem plaudere coelicolas.

46. [44.]

Sacrario Sancti Petri inscribendum

Digna vides Petri templo sacraria: Sextum,
Roma, Pium memori pectore grata cole!
Optatum quondam votis frustra omnibus ille,
Tandem vota forent ut rata, fecit opus.

¹³ te, tu regna] *K pro te, regna R*

47. [45.]

Ad Pium VI. perfecto sacrario templi Vaticani

Publica quod frustra poscebant vota peractum,
Sexte, sub auspiciis vidimus esse tuis.
Post opus hoc tantum quid poscant publica vota?
Magne, opere ut longum, Sexte, fruiare tuo.

48. [46.]

Museo Pii VI. inscribendum

Heic veterum collecta Pius monumenta locavit
Roma suas demi ne sibi ploret opes,
Ne tot mira queat domina subducere ab Urbe,
Ornari et nostris barbarus exuviis.

49. [47.]

De vite enata e basi marmorea in Quirinali

E saxo prodit vitis. Gaudete, Quirites,
Atque omen laetis mentibus accipite!
Dicite: "Foeda palus gleba tulit ubere fruges,
Dura uvas Sexto principe saxa ferunt".

50. [48.]

De imagine Pii VI., pontificis maximi

Externam ut fingunt faciem, sic fingere mentem
Marmore si possent aere vel artifices,
Non foret haec tantum Sexti viventis imago,
In terris Sextus viveret at geminus.

51. [49.]

Ad Pium VI., subscriptum imagini suae

Effigiem sine mente vides. Mens quanta viro sit
Urbs passim, passim Gallia tota docet.

52. [50.]

Ad Pium VI., Roma digressum

Carus eras Romae praesens, o Sexte, videris
Nunc absens idem carior esse tamen.
Dulce fuit structas moles cultuque subacta
Stagna loqui atque tuae tot benefacta manus;
Dulce loqui magis est, quam forti pectore pastor
Pro caro superas quanta pericla gresse.

53. [51.]

Ad Pium VI., Vindobonam proficiscentem

Urbs effusa sua tecum est de Sede, Quiritum
 Tecum una cunctis impetus ire fuit.
 Nemo ubi te celeres rapuerunt, Sexte, iugales
 Non udis rediit sub tua tecta genis,
 Nemo sibi molestus patrem non plorat ademptum
 Votaque pro dulci mille facit reditu.
 Perge tamen: per te dum publica commoda constant,
 Fert desiderium qua pote Roma tuum.

54. [52.]

De Pio VI., Vindobonam eunte

Saevit hyems, gelidas festinat Sextus ad Arctos,
 Pro caro vitam devovet ille grege.
 Ille sacrum ne quid perdatve aut laedat ovile,
 Nulla timet forti mente pericla sequi
 Nec dubitat glaciem et gelidas calcare pruinas,
 Ire nec aggesta per iuga tecta nive.
 Hoc satis est mi scire unum: quocumque cadant res,
 Qui facit hoc pastor noscitur esse bonus.

55. [53.]

Ad Pium VI., Vindobonam festinantem

Nulla mora est: gelidas curris festinus ad Arctos
 Horrida nec saevo frigore terret hyems,
 Nec verna expectas ut coelum temperet hora,
 Nec Zephyri aggestas solvat ut aura nives.
 Cunctando Fabius Romanam restituit rem,
 Quod nil cunctaris tu, Pie, restitues.

56. [54.]

De Roma, Pio VI. absente

Sextus abest; sola interea quid Roma? Veretur
 Absentem et memori pectore fida colit.
 Quam valeat, quid agat, quo venerit usque requirit,
 Nata velut caro quae timet usque patri.
 Sic desiderium verbis testatur amicis:
 Sextus abest, Sexti nomine Roma sonat.

57. [55.]

Ad Pium VI., Vindobonam proficiscentem

I felix, i, Sexte! Praeit te Petrus euntem,
 Praesens cultorem servat et usque suum.
 Ille auctor sacrum ad cinerem dum cernuus oras
 Nempe fuit, iussae dux erit ille viae.

Hoc duce successum poterit res nulla morari.
 Hoc duce, vaticinor, prospera cuncta cadent.

5

58. [56.]

De Pio VI., iter faciente

Auget, Sexte, tuam passim praesentia famam;
 Auditis in te plura vident populi
 Et laeti haud Romae tot de te mira loquutae,
 Verum oculis gaudent credere quisque suis.
 Nescio quid claro nimirum prodit ab ore,
 Quod mulcet, mentes quod rapit attonitas,
 Quo viso exclamant sacra formidine rapti:
 "Corpus humi pronum sternite, numen adest!"

5

59. [57.]

Ad Pium VI., Vindobona reducem

Quam densi gliscunt plausus, quam laeta frequentum
 Certatim fervent gaudia Romulidum!
 Ut superis grates reddunt, ut longa precantur
 Incolumi aetatis tempora Nestoreae!
 Iure, pater, fulgetque hilari tibi risus in ore,
 Dulcibus et lacrymis immaduere genae.
 Regibus haec merces una est: curam atque labores
 Magnaque communis gesta rependit amor.

5

60. [58.]

Ad Pium VI.

Publica res tecum supremo erepta periclo est,
 Te salvo salvam se tua Roma putat,
 Mundus ad occasum primo et sibi gaudet ab ortu,
 Passim et laetitiae dat bona signa suae.
 O Roma, o mundo seculi melioris origo,
 Communi a superis, o, date Sexte bono!

5

61. [59.]

De valetudine recuperata Pii VI. et cardinalis Spinelli

Magne vales iam Sexte, valet Spinellius una,
 Salvum Roma simul gaudet utrumque caput.
 Scilicet eximius desit ne legibus auctor,
 Desit ne custos legibus eximius.

62. [60.]

Subscriptum imagini Pii VI., pontificis maximi

Maiestas et amor vultu iunguntur in uno:¹⁴
 Hoc regem, hoc possis noscere in ore patrem.

¹⁴ uno] *K pro omni R*

63. [61.]

Pio VI., pontifici maximo, ad paludem Pomptinam
invisendam proficiscenti

I pater, i, quos ante palus limosa tegebat
Vise agros, curis iam loca culta tuis.
Appia iam teritur mannis, late obsita iunco
Quae fuerant, laetis frugibus arva nitent.
Iussum pergit iter gravis unda et devius ante 5
Amnis froenatis in mare fertur aquis.
I, cupidos iam pasce oculos, i, cerne, secundet
Cuius habes solium quam tua vota Deus.
Ille operum princeps, operum meta ille tuorum,
Quidquid agis, magna promovet usque manu. 10

64. [62.]¹⁵

De Pio VI., pontifice maximo, obeliscus Quirinalis

Parvus ego statuor celso heic in colle Quirini
Atque sua Sextus me quoque servat ope.
Sarciri et fractum iussit pulchreque poliri,
Aeris et ornari lumine fulgiduli.
Principis haec magni laus est non ultima, curans 5
Grandia quod parvum negligit ille nihil.

65. [63.]¹⁶

Ad Antinorium, mirum sub Pio VI. opificem, gratulatio

Invidiae prope iam discerptus dente cruento
Crevisti victa maior ab invidia,
Vasta tuae moles arti iam paruit, ingens
Ardua quo iussus pectora flexit equus.
A Borea solis iam se convertit ad ortus 5
Immani docilis corpore Tyndarides.
Roma sonat late plausu. "Salve, inclyte", clamant,
"Salve opifex magno digne reperte Pio,
Digne operum ad partes magnorum saepe vocari,
Augustus Caesar queis sua posthabeat!" 10

66. [64.]

Ad Pium VI., pontificem maximum, ad agrum
Pomptinum invisendum se ferentem

Magnanimus fert se Pomptinum Sextus in agrum
Atque suum praesens visere gestit opus.
Magnum opus, haec mirans aetas quod suspicit, aetas
Omnis quod semper postera suspiciet.
Laetus eat, laetus maneat redeatque, beatos 5
Ab se se fieri gaudeat et populos!

Scilicet eximiis haec regibus una voluptas
Pro cura et factis redditur eximiis.

67. [65.]¹⁷

De machina Italice "Filatoio", Pio VI. dicata¹⁸

Machina deproperet quae Serum fila reperta est
Haec mihi magna tuis, Sexte, sub auspiciis;
Quam sacroque tibi, precor, et quot stamina ducet,
Tot vitae accedant stamina longa tuae.

68. [66.]

Domus in qua Pius VI. paludes Pomptinas invisens
divertebat, de se

Qualiscumque, domus ferar omni nobilis aevo,
Quod laetam Sextus me Pius incoluit.
Mirum opus, exhaustas et visens saepe paludes,
Huic aliud nullum praetulit hospitium.

69. [67.]

De statua damae munificentia Pii VI. restauratae¹⁹

Terga canis damae fugientis corripit, hostis
Discerpi saevo territa dente timet.
Dente nec illa tamen periiit, peritura sed aevo
Iam foede laceris artubus, heu, fuerat!
Quod vivit vivetque omnes servata per annos, 5
A Sexto id se se dicit habere Pio.

70. [68.]

Ad Pium VI., pontificem maximum, de ludo aleorum

Alea Romulea nusquam non fervet in urbe;
Res iam, Sexte, tuam publica poscit opem.
Pone modum culpae. Vesana licentia sanctas
Fac metuat leges et grave supplicium,
Nec mores perdat, lucris nec turpis amore 5
Aurea, quae conditis, saecula dedecoret.

71. [69.] [= 377.]

Ad Pium VI., pontificem maximum, de duobus signis
equorum in colle Quirinali positus

Vincere Alexandrum, qui vicerat omnia, durum est;
Durum est indomitum vincere Bucephalum.

¹⁷ Ponendum inter Votiva. *K not.*
¹⁸ De machina Italice *Filatoio* Pio VI. dicata, cuius inventorem hic inducit poeta *K*
¹⁹ De Damae simulacro munificentia Pii VI. restaurato *K*
¹⁵ Vide aliud sub n. 64. *R not.*
¹⁶ Vide sub n. 69, 372, 373, 374, 375. *K not.*

Stant obnixa ambo non cedere. Roma, timori
Parce tamen: magno cedet uterque Pio.

72.²⁰ [70.]

Ad Pium VI., pontificem maximum, de Febronii
Palinodia

Sexte, Petri augusta narras dum laetus in aede
Quae tibi Febronii est littera scripta manu,
Excepit sacer admirans tua verba Senatus
Atque aliquis secum talia dicta dedit:
“Clamasti errantem revocans victorque reversam 5
Laetaris merito nunc, bone pastor, ovem.
Illius o utinam quae per vestigia pessus
Ibant atque alias vox tua servet oves!
Nullaque sit quae non docilis tibi pareat ultro,
Te duce monstratas et velit ire vias!” 10

73. [71.]

Occiso Romae anno 1793. Hugone Bass-ville Gallo,
populus Romanus clamaverat: “Viva il Papa!”

“Vivat, io, Sextus!”; laeti clamate, Quirites,
Sospite quo sospes nil sibi Roma timet,
Libertas quo dira fugam victore capessit,
Religio et celsum tollit ad astra caput.
Vivat, io, servetque suos virtute suorum 5
Fretus et externas videat usque minas.
Haec eat, haec Romae totum vox impleat orbem,
Intremet et iusto Gallia tacta metu.

74. [72.]²¹

De Clemente XIII., pontifice maximo, vi subita morbi
prope extincto et paullo post valente

Clementi magno instabat mors pulchra, laborum
Quos tulit in vita praemia laeta ferens.
Obtulit instanti se se nil territus ille,
Pallida sed scisso Roma sinu ingemuit
Et “Mihi”, ait, “tantum, proh divi, avertite vulnus, 5
Mi tantum, ah, miserae avertite perniciem!”
Sollicitae valere preces. Mors iussa recessit
Sacratoque manus abstinuit capite
Atque ita discedens: “Tibi praemia salva manebunt,
Communi interea vivere perge bono.” 10

75. [73.]

Ad cardinalem Iulium Somaliam

Eximium Sextus tibi quod, Somalia, honorem
Largitur, toto gratulor ex animo.
Sed magis ex animo tibi gratulor, hoc quod honore
Dignum Roma omni te putet eximio,
Sexto et certatim nemo non plaudit, honorem 5
Praesule in eximio quod locat eximium.

76. [74.]

Subscriptum imagini cardinalis Somaliae

Hoc ore, hoc vultu est Somalia: caetera pinget
Olim orbis late qua patet historia.

77. [75.]

Ad cardinalem Flanginium

Romano clarus quod fulges denique in ostro,
Id, Flangine, tibi gratulor ex animo,
Sed magis hoc tibi delato quod gaudet honore
Clarior ob titulos Roma futura tuos,
Nemo tua Sexto quod cessat plaudere causa, 5
Virtuti solvi praemia quisquis avet.

78. [76.]

Ad cardinalem Aloysium Turrigianum

Re praestas pulchro quod praefers nomine Turri,²²
Flectere non ullae te potuere minae
Aeriam ut turrin nequeunt inflectere venti:
Aeolii circum turbinis ira fremit,
Iam cadit impulsu valido prostrata cuppressus, 5
Eruta iam quercus, pinus et alta iacet.
Illa sua stat mole, usquam nec flectitur ictusque
Incursusque omnes ardua perpetitur.
Macte animis, macte, o, praestanti robore mentis,
Magne vir, invictum te dabit ista deis, 10
Te dabit ista parem virtus; spe decidet omni
Edomita elisis anguibz Invidia.

79. [77.]

Ad cardinalem Durinum

Virtutes vulgare tuas, Durine, parabam
Atque meis coelo atollere carminibus.

²⁰ Nell' *Efemeridi letterarie di Roma* del 1779, pag. 1, e detto
“che Pio VI lesse e pubblicò nel dì 25 Ottobre 1778 la ritratta-
zione di Monsignor Febronio”. *K not.*

²¹ Vide aliud epigramma ad Pium VI. sub n. 100. *R not.*

²² Re ... Turri] Seu, ut alibi: Re praestas, praefers quod
nomine, Turrigiane R

In manibus citharae, iam vox exibat in auras, Torva sed ex sacro prodiit una choro Et roseas suffusa genas frontemque pudore Pulchraque transverso labra premens digito, Audacem vetuit merita quidquam hiscere laudis. Ergo adsto admirans, attonito et similis Atque tua – hoc certe potis est vis nulla vetare – Verso animo et tacita mente colo decora.	5 10
---	---------

80. [78.]

Ob felicem ingressum Bononiam Andreae Ioannetti, episcopi Himeriensis et administratoris archiepiscopalis Ecclesiae Bononiensis Felsinei cives, vestrae si gloria gentis, Si patriae dulcis pectora tangit amor, Gaudete, hic vestrae talis quod contigit urbi Magnorum praesul munere coelicolum, Qui vigiletque gregique abigat furesque luposque Et facilem ductor monstret ad astra viam, Nec duris instet iussis, at voce morantes Blandus et exemplis incitet usque suis. Haec ego polliceor, nec spe male ludor inani: Est aliquid Sexto tam placuisse Pio.	5 10
--	---------

81. [79.]

Ad Laurentium Riccium praepositum generalem Societatis Iesu Optarent nostrae cum te laudare Camoenae, O pater, o gentis fama decusque tuae, Continuo iste tuus pudor obstitit. Ergo negantem Aggressa est tali callida Musa dolo: “Parce metu”, dixit, “sapiens laudabitur unus, In nostro sapiens carmine solus erit”. ²³ Sic pudor elusus, mutato nomine sic te Extulimus meritis laudibus astra super. Nemo etenim in populo non sensit, scilicet uni Ille tibi ignotus quis fuerit sapiens.	5 10
---	---------

82. [80.]

Ad convictores Seminarii Romani, qui praepositum Societatis Iesu publice laudant O flos Italiae, pubes generosa, beatam Si quis Loyolae dicere vult sobolem, Quod multa illorum cumulastis laude parentem, Dicturum id vere non ego diffiteor.	
---	--

²³ Parce ... erit] Poeta loquitur de elegia cuius titulus est *Ad amplissimum praesulem suppresso nomine. K not.*

Illa tamen multo esse beatior est mihi visa, Tales eduxit sedula quod iuvenes, Praestantes Phoebi, praestantes Palladis arte, Praestantes grato pectore et ex animo Gaudentes, altrix ipsorum nacta parentem Munere quod divum est eximio eximium.	5 10
---	---------

83. [81.]

De Petro Leopoldo Austriaco Magno, Etruriae duce, Roma loquitur O divae genus Austriados, quo fratre superbit Coesar, quo gaudet Flora beata duce, Etruscis meus adveniens huc Tibris ab oris Multa mihi de te magnaue rettulerat: Mitem, magnanimum, nullis non dotibus auctum, Narrans heroum corpora quae decorant Quaeque animos. Maiora fide narrasse putabam, Sed tua praesentis factaque cum licuit Dictaque mirari, clamavi Roma: “Minora Veris cuncta meus mi retulit Tiberis!”	5 10
---	---------

84. [82.]

De Romanorum principum hymenaeis Odescaldiadas, Corsinos, Chisiadasque, Albanosque vide, Roma, tibi quatuor Unde ortos nosti magnis claros benefactis, Quorum viva cluet gloria, pontifices. Hae se se ut claro gentes iunxere hymenaeo, Nonne meram spondent semideum sobolem?	5
---	---

85. [83.]

De Parmensis ducis filia, prima coniuge Iosephi II. imperatoris, in Arcadam coetum adscripta Hoc erat, hoc nuper quod capripedes satyrisci Maenalon ingenti non sine laetitia Lustrabant agili tollentes corpora saltu, Hoc quod Pan iunctis nuper arundinibus Mulcebat cantuque auras! Nova gloria nempe Accessit nostrae moenibus Arcadiae: Illa quod Austriaco iuveni nuptura puella, Magnorum proles incluta Borbonidum, Illa colit quam Parma, ingens quam mox colet Ister Florentem eximie laudibus eximiis, Maenalia scribi gaudet sua nomina trunco, Diva nec agrestis pars negat esse chori.	5 10
--	---------

86. [84.]

De Florentia et Dante²⁴

Te fraudum sedem ac sceleris, Florentia, Dantes
 Ille tuus dixit; nec tamen eripuit
 Splendoris tantum quantum dedit. Illa dolentis
 Credita non ulli vana querela iacet,
 Sed magis atque magis tua laus viget, esse fereris
 Quod semper Tusci patria Moeonidae.

5

87. [85.]

De Venetiis

Dum Venetam se se iactat Neptunus ob urbem,
 Reddidit haec fratri Iupiter: "Ista tuam
 Quam dicis, Neptune, urbem, tua dicier ipsa
 Nolit te victo quae tua regna tenet,
 Nec servit pelago, verum imperat, Adria late
 Qua patet, edomiti magna maris domina.
 Nec magna est aedes media quod condit in unda,
 Sed sibi quod regnum condidit eximium,
 Regnum, fortunae possit quod vincere fluctus
 Quasque ferunt rebus tempora longa vices".
 Iupiter haec, doluit Neptunus, verba tonantis
 Laudarunt laeto caelicolae fremitu.

5

10

88. [86.]

In nuptiis Ioannis Vidman nobilis Veneti

O praestans iuvenis, cum te diamque puellam
 Candidus aeterno foedere iunxit Hymen,
 Urbs maris Adriaci regnatricis laeta favoris
 Vultuque et plausis signa dedit manibus.
 Nam quae vos novit, vestros novitque parentes,
 Novit avos, proavos et proavum proavos,
 Omnes omnigena praestantes laude, suaeque
 Ingens et decus et praesidium patriae,
 Coniugio ex isto nil parvum sperat, ituram
 Sed, qua clara patrum gloria praegreditur,
 Progeniem, Venetam quae rem servetque superque
 Astra manu fortis consilioque ferat.

5

10

89. [87.]

Octaviae Odescalchiae²⁵

Laeto cuncta sonant plausu, laetus venit Hymen
 Et gerit in nivea vincla facemque manu.
 Aedibus e patriis iam prodi, Octavia, cari
 Aedes et iuvenis iam tua tecta pete.

Quid precer interea laetum faustumque? Rogari
 Quid tibi tu divos, dia puella, velis?
 Hoc precor, hoc posci tibi vis, reor, ipsa: paternae
 Omnigena cedat nil tua laude domus
 Virque tuum tuus exaequet virtute parentem
 Tuque tuae matris tot decora aequipares
 Et, quae nascetur proles tibi multa tuorum,
 Sit fratrum eximiis dotibus assimilis.
 Evenient: probat ipse preces ac ter face mota
 Haec mea festivus vota secundat Hymen.

5

10

90. [88.]

Ad Octaviam Odescalchiam

Sponsi dona tui, raras, Octavia, gemmas
 Inspexi multo lumine fulgidulas
 Admirans, tacitus mecum dein talia: "Gemmae
 Fulgidulae, vobis iam cadet omne decus,
 Illa ubi vos capite in flavo collove locarit
 In niveo, stellis ut cadit omne decus
 Sol ubi sydereo coetu se se intulit almus,
 Unus et auratis fulgurat in radiis".

5

91. [89.]

Ad eandem

Luce micant pulchra tot gemmae, Octavia, sponsi
 Dona tui; gemmis tu quoque pulchra micas.
 Nec tamen a cultu es tu pulchrior, ipse decorem
 Sed magis a pulchro corpore cultus habet.

92. [90.]

Octaviae Odescalchiae novae nuptae e patria domo exeunti

Felix praestanti vir coniuge! Tu quoque felix,
 Praestans eximio nupta puella viro!
 Queis merito plaudis, quos et colit inclita Roma
 Miraturque, amplis laudibus et cumulat,
 Esse cupit vestro et surgent qui sanguine, vobis
 Et proavis similes, fratribus et proavum.

5

93. [91.]²⁶Ad Sigismundum Chisium de principibus Odescalchiis²⁷

Livius hanc genuit, peperit Victoria nympham,
 Quae tibi, magne, parat nubere, Chisiada.

²⁴ De Florentia et Dante Aligherio *K*²⁵ In nuptiis Octaviae Odescalchiae et Nicolai Rospiliosi ducis Zagaroli *K*²⁶ Vide epigrammata de nuptiis Sigismundi Chisiis sub n. 101. et 125. *R not.*²⁷ Ad Sigismundum Chisium de Flaminia et de principibus Odescalchiis *K*

- Nata nec eximios non aequat laude parentes
Corporis atque animi dotibus eximiis.
Di faciant, qualis qualique est edita stirpe, 5
Tali prole tua compleat illa domum.
94. [92.]
Balthassari Odescalchio natum filium gratulatur
Primus formoso qui te vocet ore parentem,
Prognatum toto gratulor ex animo,
Cui quidnam verax praesago pectore verax
Non sine Phoebeo numine vaticiner?
Cuncta simul, matura virum quum fecerit aetas, 5
Aequabit laudes, Balthasar, ille tuas.
95. [93.]
Ad Balthassarem Odescalchium de Homeri
illustrationibus
Moeonidae interpres magnum mirabar Homerum
Nullis non illum vatibus antefrens.
Nunc magis at miror, diae quum fulgura lucis
Clara illi affundis, Balthasar eximie,
Atque suis olim scripsit quae Popius Anglis, 5
Vis nota esse tuis non minus Ausonidis.
Urge opus inceptum, lingua et mirandus utraque,
His patrios fines affice muneribus
Atque doce veri quae sit forma illa poetis,
Igotam nostris quam doleo Arcadibus. 10
96. [94.]
Subscriptum imagini Balthassaris Odescalchi
Odescalchiades hic Balthasar, inclytus ille
Musarum cultor, fama, patrocinium.
97. [95.]
De aula Odescalchia pro excipiendo Alberto Austriaco in
templi Bacchici similitudinem exornata
Bacchi templa vides priscis meliora, decorae
Candida ubi fervent gaudia laetitiae.
Austriacum hic iuvenem dia cum coniuge, laeta
Sed non et nimium Roma soluta colit.
98. [96.]
Ad Sigismundum Chisium de museo in eius domo picto
Chisi magne, tuas Helicon migravit in aedes
Et colit hos Phoebus Pieridesque Lares.
- Arma operis tibi quaeque sui, viden, omnia praebet
Atque suam in quaevis carmina spondet opem.
Quo te cumque rapit sacer impetus, i, licet audax: 5
Aut lauri aut hederæ præmia prima feres.
99. [97.]
Ad Paullum Borghesium de domo ingeniose ad
speciem aucta
Pulchram, Paulle, domum vidi. Pars altera fabri,
Ingenio pars est altera structa tuo.
Dispositis iteras speculis conclavia, quaeque
Et res adspectu bis placet a gemino.
Arte tua gaude: laxatas tollimus aedes, 5
Solertem ad coelum tollimus et dominum.
100. [98.]
De Victoria Odescalchia, Romam advecta
Si qua tumet pulchram ob faciem formaeque leporem,
Ponat iam fastus victa puella suos.²⁸
Argivæ haud impar Helenæ Victoria linquens
Ripam Arni flavum se tulit ad Tyberim.
Haec quocumque venit formas una anteit omnes, 5
Formosae in cunctis nomen et una refert.
101. [99.] [= 344.]
Ad Clementem XIII., pontificem maximum
rusticantem
Dum te rura tenent, contractae seria frontis,
Regnorum et curas magnaue consilia,
O pater, et Thracum turbas et si qua timentur,
Cuncta sub Albano tristia merge lacu!
Quidquid ages, quoquo flectes vestigia, circum 5
Te Spes, te circum Gaudia laeta volent,
Ingenui et Lusus et suavis turba Leporum,
Et Iocus et vultu Risus hians hilari,
Queis sine nil gelidi fontes, nil florea rura
Umbraeque et lenes profuerint Zephyri, 10
Nec tibi decedet fesso de corpore languor,
Nec bene erit nobis, queis pote nil melius,
Nil quidquam in vita iucundius esse, valentem
Imperii quam te froena tenere diu.

²⁸ suos] *K pro suas R*

102. [100.]

Ad Pium VI.,²⁹ pontificem maximum, ut tandem Romam
redeat et omnium salutem ob latronum multitudinem
periclitanti consulat

Sexte, veni, miseros urget mala turba Quirites,
Securis nulla iam licet ire via.

Furum plena fuit, nunc plena est Roma latronum,
Surripuisse olim, nunc rapuisse iuvat.

Rem servare suam nemo audet summaque voti
Haec una est, fodiat ne modo sica latus.

Sexte, veni, spes una tuis; fac, optime princeps,
Nostra simul redeat te redeunte salus.

103. [101.]

De nuptiis Sigismundi Chisii et Flaminiae Odescalchiae

Et saepe audiui te, Sigismunde, loquentem
Magnumque admirans ingenium obstupui,

Et tibi desponsae vidi quondam ora puellae
Visaque Spartana pulchrior est Helena.

Ergo connubii maturo tempore vobis
Aurea dum sanctus vincula nequit amor,
Quid precer? O superi, prolem his concedite, matrem
Quae facie patremque ingenio aequiparet.

104. [102.]

De Victoria Odescalchia eiusque gnata Flaminia³⁰

Totque ac tam raris gnatam Victoria praestet,

Flaminia an matrem dotibus ambigitur.

Hoc omnes inter sed plane constat utraque

Esse nihil toto cultius et melius

Foemineo in coetu, nec pol fore ni dea summis
Huc aliqua e coeli sedibus adveniat.

Iure igitur matremque olim tam laeta recepit
Nympharum sacras Parrhasidum in tabulas

Et nata in tabulas quod nunc dat nomen easdem,

Parrhasii nec pars abnuit esse chori,

Exultat partumque sibi testatur honorem

Et plausu et laetis cantibus Arcadia.

105.³¹ [103.] [= Sep. et Lug. 28.]

In funere Flaminiae Odescalchiae Chisiae

Optatam ut prolem vitales fudit in auras,

Chisiadum et claro consuluit generi,

Aurea mortales coetus terrasque reliquit

Atque domos abiit Flaminia in superas.

Illa quidem felix, nec fleri digna, sed, eheu,

Coniux, heu, genitrix et pater unanimis,

Et soror et fratres, altum quis vulnus adegit,

Roma, tibi tristes eliciunt lacrimas!

Hos ploras? Ipsam te plora; nam tibi, Roma,

Eximium hinc abiens abstulit illa decus.

106. [104.]

In idem argumentum

Omni quae in vita nunquam non clara fuisti,

Clarior es tua post funera, Flaminia.

Sic quae clara micant media vel luce, coruscat

Fax tamen obscuris clarior in tenebris.

107. [105.]

Inscribendum hortis Alexandri cardinalis Albani

Quales Luculli vidit seu Coesaris hortos

Roma vetus, tales heic nova Roma videt.

Hospes, Alexandri mirare ingentia facta!

Antiquum patriae reddidit ille decus.

108. [106.]

Ad Balthassarem Odescalchium de carmine
quo hyemem laudat

Tristis hyems ante hac mihi, Balthasar optime, visa est,

Pigra gelu, nigris horrida turbinibus,

Digna odio, nullis non probris digna, sed illam,

Magne, tuo dum tu carmine concelebras,

Incipit en eadem grata et iucunda videri

Et dici verno tempore laeta magis.

Nimirum ut carmen possit convertere mentem,

Audieram; nunc re doctus id experior.

109. [107.]

Ad Balthassarem Odescalchium, Cunichius de se
audiente carmen ab eo scriptum in autumnum

Autumnum exegi Romae caruique beati

Ruris non laeto pectore deliciis.

Autumnum sed tu dum, Balthasar optime, scribis,

Pingis et agrorum gaudia mirifice,

Urbe procul tecum rapior rurisque beati

Hercle fruor laeto pectore deliciis.

²⁹ VI.] *corr. e VII.*

³⁰ De Victoria Odescalchia eiusque gnata Flaminia in Arcadum coetum cooptata K

³¹ Pare che il seguente epigramma sia più encomiastico, che lugubre; perciò l'ho messo fra gli encomiastici. R *not.*

110. [108.]

Ad Balthassarem Odescalchium, se eius carminis lectione
nunquam satiari

Tale mihi saevus carmen si diceret hostis,
Fratre mihi fieret carior ille meo;
Quid tu cum dicis, quo nil mihi carius uno est,
Iunctius et sanctae foedere amicitiae?

Incendor totis flammato corde medullis 5
Inque tuo exulto, Balthasar, ingenio.
Atque iterum atque iterum posco gratum mihi carmen,
Dulci unquam fio nec satur ambrosia.

111. [109.]

De Xisti V. Vaticana pyramide a Benedicto XIV. sublati
inanibus ornamentis circa basim positae pristinae
maiestati restituta

Xiste pater, gaude: Benedicto vindice foedis
Illa tua erepta est pyramis e pedicis.

112. [110.]

De Spinelli urbis praefecti et Preti praefecti viarum in
fungendo munere diligentia

Tutus eo mundusque urbis per compita. Servas
Tu, Spinelle, caput, tu mihi, Prete, pedes.

113. [111.]

De docili Romanorum ingenio ad Spinellum
praefectum urbis

Fortis equi Roma est similis³²: non apta domari
Cuilibet, at doctam sentit amatque manum.
Hinc, Spinelle, tibi docilem se praebet agique
Se nutu gaudet, magne vir, illa tuo.

114. [112.]

De eximia Spinelli praefecti urbis auctoritate in ea regenda

Quam tibi morigeri se dent, Spinelle, Quirites,
Quae nutu froenas, plena theatra docent.
Nemo malos audet cantores laedere, nemo
Plaudere te plausum non praeaeunte bonis.
Nil turbae est usquam, nec solum cuncta canuntur, 5
Cuncta sed et fiunt ad numerum atque modum.

115. [113.]

Simulacro Ciceronis subscriptum

Salve, urbis decus aeternae, salve, optime Tulli,
Salve, o magnorum maxime Romulidum,
Eloquii princeps quo sub duce Roma Pelasgos
Vicit, quos armis vicerat, ingenio!

116.³³ [114.] [= Sep. et Lug. 72.]

De Tullio servato apud hominem stolidum³⁴

Tullius hoc vivit sub marmore, sed tacet, huius
Quod domini stolidas despiciat auriculas.
Veneris huc, Stay, vel tu, Bonamice, loquetur
Ore merum promens nectar et ambrosiam.

117. [115.]

Ad celebrem oratorem

Eloquio adsuetus, Tulli, tua verba probavi.
I, te laudatum iam reor esse satis.³⁵

118. [116.]

Ad Ignatium Veninum S. I., eximium oratorem, cum
initio a paucis, sed iis nobilissimis ac doctissimis audiretur

Audiris paucis rhetor longe optimus, isti
Sed pauci sunt pars optima Romulidum,
Quos fora mirantur, quos curia sancta, Lyceo
Queis parta est ingens gloria in omnigeno.
Hos tu auditores mihi nactus, quaerere perges
Quo cerdo et fartor fugerit et lanius? 5

³³ Il Bonamici, di cui si parla in questo epigramma, e il famoso monsignor Filippo Questi (come leggesi nell' *Efemeridi letterarie di Roma*, t. 14, n. XVI. del 16. Aprile 1785, pag. 122-125), morì in Roma nel mese di Novembre 1780, e fu onorevolmente sepolto nella Chiesa de' Lucchesi, dove gli fu eretto un monumento con una onorevole ed elegante iscrizione di monsignor Stay, segretario de' brevi a principi ed amicissimo di lui. E le opere sue alla sua vita furono stampate in Lucca, sua patria, coi tipi di Giuseppe Rocchi nell' anno 1784. in 8o, congiuntevi le opere di Castraccio Bonamici, fratello di Filippo, ed uomo nello bello scrivere eccellentissimo. *K not.*

³⁴ De Tullii simulacro apud hominem stolidum *K*

³⁵ I ... satis] Vel: I, mihi laudatum te satis esse reor. *R*

³² Roma est similis] *pro* est similis Roma *R*

119.³⁶ [117.]

Ad eundem de eiusdem voce

Quam, Venine, tibi dulcis modulataque sit vox,
 Multi saepe rogant. Queis ego: "Dispeream
 Si scio vel memini; nam rerum copia mentem
 Occupat atque sibi vindicat attonitam
 De numeris nihil ut quaeram; sic ut rude vulgus,
 Omnis cui gemina est sensus in auricula".

5

120. [118.]

De eodem Venino, concionem habente de gloria beatorum

"Ludimur an divum patuit penetrare? Pyropo
 Cerno urbem et flavis undique chrysolitis
 Fulgentem clare, quam pulchro interluit amni
 Torrens ambrosio dulce fluens latice.
 Haec illa, haec divum sedes, haec magna beatis
 Civibus a magno numine structa domus".
 Talia iactabam, coeli dum regna potenti
 Veninus mire pingeret eloquio,
 Nec iam audire, mihi sed cernere cuncta videbar.
 Quum subito fari desiit (hora nimis
 Praepete desiderat lapsu brevis), ilicet omnes
 Mi penitus toto e pectore laetitiae
 Exciderunt animoque elapsa ingentia quae me
 Aequarant magnis gaudia coelitis.

5

10

121. [119.]

De eodem mirifice de officio coniugum disserente

Orantem sacra Veninum nuper in aede
 Miransque horrescensque, attonito et similis
 Audivi et mecum: "Salve, o, salve, unice", dixi,
 "Orator, cui vel Tullius invidet!"

122. [120.]

De eodem Venino ad Romam

Roma, cave ne, si Veninum spreveris, omni
 Spernaris late quam patet Italiae;
 Namque virum novitque omnique ad sidera tollit
 Laude omnis late quam patet Italia.
 Nec sibi vult dici eloquio quam polleat ille,
 Sed tu acri quam sis praedita iudicio.

5

123. [121.]

De eodem cum desiit concionari³⁷

Desiit audiri tua vox, Venine, sed alto
 Illa mihi penitus pectore fixa manet
 Atque utinam evelli possit; nam postmodo quidquid
 Audiero, metus est ne male displiceat,
 Ut quaecumque olim fuerant iucunda palato,
 Gustata incipiunt nil sapere ambrosia.

5

124. [122.]³⁸

Ad Minzonum oratorem sacrum

Pars laudat, pars te culpat, Minzone, Quiritum,
 Sed quae te culpat pars adeo exigua est,
 Parva, minuta, levis, dicam hoc ut iure: Quiritum
 Omni laudaris mirifice a populo.

125. [123.]

Ad eundem Minzonum

Romulea orator loquitur dum multus in urbe
 Templaque facundis vocibus alta sonant,
 Et placuisse bonis laus est sua³⁹ magna, sed hercle
 Maior, Minzoni, est displicuisse malis.
 Illa quidem multis, uni haec tibi contigit; unum
 Probris Ianseni turba proterva petit.

5

126. [124.]

Ad amplissimum praesulem Honoratum Caietanum

Moeonidem laudas meque uno carmine, princeps,
 Auctor mi laudis perplacet et socius.
 Dicere nec possum quid sit iucundius, hercle
 Utrumque est dulci dulcior ambrosia.
 Utroque haec gaudet mea Musa et posse videtur
 Inter Pierios ire superba choros.

5

127. [125.]

Ad Octaviam Odescalchiam, Zagaroli ducis
coniugem, de eius foecunditate Urbi iucundissima

Auges prole domum quod dulci, Octavia, totam
 Late Urbem video fervere laetitia.
 Nimirum passim gliscunt quae gaudia, laudant
 Et coelo attollunt teque tuumque virum.
 Quippe etenim haec causa est laetandi, vestra futura
 Quod proles vobis creditur assimilis.

5

³⁶ Se non altrove, vedesi stampato questo epigramma pel padre Venini nell' *Efemeridi letterarie di Roma* del 1781, pag. 327. *K not.*

³⁷ Ad eundem quum concionari desiisset *K*

³⁸ Vide aliud epigramma de Minzono sub n. 366. *R not.*

³⁹ sua] *K pro tua R*

128. [126.]

Viro amplissimo Hieronymo Iuliano, oratori Veneto,
ab Urbe discedente

Urbis deliciae, moesta discedis ab Urbe,
Quae memor haud unquam desinet esse tui.
Tu quoque sis, facito, memor illius ac tibi semper
In medio haec sedes hae reat alma sinu.
Utque tuas cupide laudes Roma usque loquetur,
Sic Romae usque tuo nomen in ore sonet.
Pendeat ambiguum, dici tu carior illi,
Carior an dici debeat illa tibi.

5

129. [127.]

De Nicolao Azara, Hispaniarum regis oratore,
facinorosis hominibus infestissimo et publicae
quietis studiosissimo

Hispanum quae turba ferum scelerosa frequentas,
Hic male tuta, alium iam tibi quaere locum.
Hunc sapiens Azara locum regit, ille severus
Aequa fovet vigili iura patrocinio,
Atque sibi atque suo regi primum decus esse
Nil praeter iustum velle piumque putat.
Hunc, superi, servate urbi, pacalis olivae
Huic meritum sacra cingite fronde caput!

5

130. [128.]⁴⁰

Ad comitem Augustinum⁴¹ Tanam, de eius poetico
augurio Neapolis regi inscripto

Legi, Tana, istud, supremo in vertice Pindi
Quod tibi dictarat Delius, augurium.
Legi equidem dignum quos laudas regibus, isto
Dignum quo polles magne vir, ingenio.
Iure tibi liquidis plaudit Sebethus ab undis,
Iure tibi flavo Tibris ab amne pater,
Praesentemque alter praesens complectitur arcte,
Alter at absentem nocte dieque vocat.

5

131. [129.]

Ad eundem Tanam de eius diversoriolo

Tana, tuam vidi latebram placuitque: pusilla
Quam magis est, vati tam magis apta bono est.
Aedibus ex magnis nil magnum prodit. Homeri
Hospes amat parvas Calliopea domos.

132.⁴² [130.]

Ad Aulum de Petro Metastasio

Non omnis periit vatum flos. Aule, querelis
Parce, suum doctae stat decus Arcadiae.
Quamquam vestrates primi periere poetae,
Nostras vivit adhuc, Aule, Metastasio.

133. [131.]

De Homeri *Iliade*

Caetera privatis vatum scripta; *Ilias* una,
Rex Macedo ut dixit, regibus apta legi.

134. [132.]

Ad Homerum de eius carminibus

Te multi caecum perhibent, sed carmen, Homere,
Illi quod perhibent, id negat hercle tuum.
Te te ipsum et clamat nil non vidisse prius quam
Nostris quae cantas subiceret oculis.
Tot variam rerum speciem formasque, colores
Et pingi a caeco qui putat omnigenos,
Dum te oculis caecum frustra contendere pergit,
Dumtaxat caecum se probat esse animo.

5

135. [133.]

Ad Marcum de Homeri carmine

Marce, tibi longum est divini carmen Homeri;
Mi magis atque magis quod placet, usque breve est.

136. [134.]

In idem argumentum

Carmen, Homere, tuum dico breve: mi breve quidquid,
Quantumvis longum, longius esse velim.

⁴⁰ Nell' *Efemeridi letterarie di Roma*, tomo 15, n. XXII, del 3. Giugno 1786, pag. 175, e riportato tutto intiero questo epigramma del Cunich sotto la rubrica *L' Augurio: Canto stampato in Napoli nel 1786*. Leggesi ivi essere il detto canto del conte Agostino Tana, e questi averlo scritto in occasione di parto di S. M. la Regina di Napoli. – E questi e quello stesso Tana che nel 1782 pubblico coi tipi Bonducciani in Firenze alcune sue poesie intitolate *Versi di vario metro*. *K not.*

⁴¹ Augustinum] *K pro Caietanum R*

⁴² Vide aliud de Metastasio epigramma sub n. 196. *R not.*

137. [135.]

Ad Iosephum Taruffium. Respondet eius elegiae
incipienti "Carmina Graiorum coepit qui
vertere primus"⁴³

Non mihi ego tantae merui praeconia laudis,
Illa meus nec fert, dulcis amice, pudor.
Quod priscos miror vates doceoque iuventam
Magnorum ad normam scribere Graiugenum,
Quod nostri fucumque odi pigmentaque saeculi, 5
Laudis, deme alias, haec modo summa mea est.
Hac utinam Romae prosim gignamque poetam
Magnum aliquem atque tibi, magne vir, adsimilem!
Tunc dicam: "Tantae merui praeconia laudis",
Tunc feret illa meus, dulcis amice, pudor. 10

138. [136.]

Iosephi Taruffii responsum

Quos mihi nempe tuas conanti attingere laudes
Rescribis, vatum maxime, versiculos,
Grata verecundi praebens munuscula plectri,
Dulcis versiculos, pignus amicitiae,
Illos ni memori mansuros pectore condam 5
Quippe ego sim ferro durior⁴⁴ et chalybe.
Nam quidquid Charitum, quidquid fert Musa leporum,
Pol brevibus nosti claudere versiculis
Et nunquam Phoebaea tibi non Musa canenti
Adflat, abest nunquam condita Calliope. 10

139. [137.]

Ad Petrum Rossium de Psalmis Davidis Latino carmine
redditis

Adsuetis cantu vitam incestare profano
Parca rapit furva, quae cecinere, manu.
Tu contra tua, Petre, feres haec carmina tecum,
Divi ubi perpetuas laeti agitant choreas,
Iessidaeque ibis magno comes ac tibi magni 5
Certabunt aequae plaudere coelicolae,
Nec minus interea terras tua clara per omnes
Fama coronatis vecta feretur equis.
Teque canet palma insignem vatesque Latinos
Et vates natum vincere Graiugenos, 10
Maioremque illis tanto coelestia quantum
Humanis virtus anteit et sceleris.

140. [138.]

Ad Raymundum Cunichium Petri Rossii responsum

Nulla solet vox grata magis nullumque acroama,
Quam sua laus nostris auribus accidere,
Quod si a laudata veniant praeconia lingua,
Tum vero optatum nil magis esse potest.
Munere, mi Raymunde, tuo contingit utrumque, 5
Nec tamen his capior dulcibus illecebris;
Nam me animus nimis ipse sui sibi conscius urget
Atque his indignum laudibus increpitat.
Quare age verte alio laudes et quidquid in illo
Peccavi scripto, simplice voce mone. 10
Tu censor mihi, tu iudex tuque esto magister,
Quando te talem Roma diserta probat.
Discipulorum unum e numero me finge tuorum,
Aevo iam quamvis ingenioque senem.
Emerita Ascræo nempe etsi barbata⁴⁵ trunco 15
Suspendi, facies, doctior ut moriar.

141. [139.]

De suis et Francisci Cancellierii carminibus

Non gemini fratres, partu quos mater eodem
Fudit, sunt inter se se adeo similes,
Ut, Francisce, meis tua carmina. Si quis utrumque
Damnat, fors recte sentit, at alterutrum
Qui damnat seorsum, nil sentit prorsus et acri 5
Mente caret, doctis et caret auriculis.

142. [140.]

De eodem Francisco Cancellierio

Quae scribis, Francisce, probem licet omnia, laudo
Vix quidquam modice parciter et timide.
Namque meo tuus iste color sic convenit ut quae
Scribis tu alter ego scribere mi videar,
Nec large laudare ausim, ne dicar ineptus 5
Ipse meis auctor plaudere carminibus.

143. [141.]

De eodem⁴⁶

Carmina quae scripsi nunquam, Francisce, putavi
Pulchra et lectorum digna tenere oculos,
Sed cum tu miro descripsisti cuncta lepore,
"Pulchraque sunt", dixi, "et digna tenere oculos".

⁴³ Ad Iosephum Taruffium K; Poeta respondet eius elegiae inci-
pienti *Carmina Graiorum coepit qui vterere primus* etc. K not.

⁴⁴ durior] K pro durior R

⁴⁵ barbata] K pro barbara R

⁴⁶ Ad eundem de suis carminibus eius manu descriptis K

144. [142.] [= 401.]

De se et Pompei versibus⁴⁷

Carmina, Pompei, mea cum tot laudibus effers,
Ipse mihi videor scilicet esse aliquid.
Sed conferre tuis coepi ut mea carmina, rursus
Non mi aliquid videor, prorsus at esse nihil.

145. [143.]⁴⁸

Ad Hyppolithum Pindemontium de eius carminibus

Veronae decus et nova gloria, Pindemonti,
Cur tua Romanum Calliope ad Tiberim
Suavidicos prompsit cantus auditaque sensus
Omnes mi totam surripuitque animam?
An desiderio frustra ut tabescere inani
Cogar et avectam nocte dieque vocem?
Avectam indomito postquam heic incendit amore
Omnia, longinquam, proh dolor, in Meliten.

146. [144.]

De Verzae laudibus⁴⁹

Hic sedit, cecinit, sub lauru hac Verza, canentem
Audivere animis Arcades attonitis,
Illius et plexas Phoebeae hinc fronde coronas
Certatim flavis imposuere comis.
Alto Romulidum sonuerunt omnia plausu
Et Tyberis laetis pulchrior ibat aquis.
Haec vidi, haec rarae gavisus laude puellae
In lauri scripsi cortice Daphnis ego.

147. [145.]

Ad Amaryllin abeuntem⁵⁰

Heic quod eras, nuper gaudebat Parrhasis ora
Et vatium est tota quidquid in Arcadia.
Hinc quod abis longe, maeret nunc Parrhasis ora
Et vatium est tota quidquid in Arcadia.
Nil mortale etenim cecinisti, dia Amarylli,
Sed canit in Pindo qualia Calliope.

148. [146.]

Ad Cocciam de sua canendi scientia⁵¹

Coccia, solerti laudamus mente puellas,
Multiplices potuit discere si qua modos.
Unam te attoniti miramur, cui datur uni
Omnigenos alias posse docere modos,
Artis et Orphea supremum tangere culmen
Aetas floridulae dum tibi vernat adhuc.
Scilicet eximium seris non indiget annis,
Quodque modo aspexit, pervidet ingenium.

149. [147.]

Ad Vincentium Montium de eius *Aristodemo*

Monti magne, tua haec quod prima tragoedia magnos
Percellit miro carmine Romulidas
Invaditque imos sensus et pectora miscet
Atque sibi mentes vindicat attonitas,
Laetor ego et mecum tacitus: "Divine poeta,
Hinc orsus, quonam denique pervenies?"

150. [148.]

De Strozzi, actrice eximia

Mapheo debes, Verona, tragoedia nusquam
Scripta quod in tota est pulchrius Italia,
Strozziadi at debes, Verona, tragoedia nusquam
Acta quod in tota est pulchrius Italia.
Hanc quoque fac statuas Pario de marmore dignam
Civibus eximio semper honore coli;
Par nec honos desit fratri, quo se duce culmen
Artis ad ignotae dia puella tulit.

⁵¹ Ad Mariam Rosam Cocciam de sua modos faciendo scientia. Questo epigramma trovasi stampato nell' *Efemeridi letterarie di Roma* del 1780, pag. 251, sotto la rubrica *Elogio Storico della sig. Maria Rosa Coccia Romana Maestra pubblica di cappella, Accademica filarmonia di Bologna e tra i Forti di Roma Trevia, con aggiunta di varie lettere a lei scritte da uomini illustri ed eruditi, e di vari componimenti poetici consecrati al di lei merito*, Per Cannetti nella strada detta l' Arco della Ciambella 1780, in 8o, Roma. Ivi è detto: "Veramente egli è un portento degno di essere tramandato alla più remota posterità quello di una dongella, la quale, compiuto appena il terzo lustro, può gareggiare coi primari maestri di questa difficile arte (musica e contrapunto) in un paese come il nostro, il quale lungi dallo scarseggiarne, e anzi nel diritto di provvederne quasi tutti gli altri paesi del mondo. Un somigliante prodigio non ha forse l' eguale nel nostro sesso più forte: *Le Donne son venute in eccellenza / D' ogni bell' arte, ov' hanno posto cura*". *K not.*

⁴⁷ De suis et Hieronymi Pompei versibus *K*

⁴⁸ Vide aliud ad Pindemontium epigramma sub n. 191. *R not.*

⁴⁹ Credo hanc esse Sylviam Curtioni Verzam, de qua plura scripsit Hyppolites Pindemonte et Balthassar Odescalchi. *R not.*

⁵⁰ Theresiam Bandettini, inter Arcades Amaryllin Hetruscam *R not.*; Clari nominis poetriam hanc esse opinor. *K not.*

151. [149.]

Ad Nicolaum Spedalierium de eius in omnibus praestantia⁵²

Nulla non praestas re, maxime Spedalieri,
 Mirum aequas miris ingenium manibus;
 Orpheos addis cantus mentesque virorum
 Et sensus mulces omnibus illecebris.
 Quem qui non cupide iungit sibi, sensibus ille, 5
 Ille omni pol, me iudice, mente caret.

152. [150.]

De poetis Graiis opificibus Graiis comparatis

Miraris Graio priscos tu in marmore vultus
 Ductaque sollerti signa venusta manu.
 Miror ego formas Dircae vatis, Homeri,
 Formas divina miror in *Iliade*,
 Nil ubi non rerum vivit spiratque, tuentem 5
 Nil non sic pulchris lactat imaginibus:
 Ut nugas veluti puerumque crepundia spernam
 Aeraque Lysippi saxaque Praxitelis.

153. [151.]

In solempni ingressu exteri oratoris apud Sanctam Sedem

Romuleam inveheris dum rite orator in urbem
 Atque teris curru divite Flaminiam
 Et pompam sumptusque tuos, vir magne, Quirites
 Mirantur, densi mentibus attonitis,
 Ipsum mirantur sed te magis hercle tuasque 5
 Certatim laudes sidera ad alta ferunt,
 Nec iam aurum aut vestes memorant currusque superbos,
 Sed quo nil urbi gratius est dominum,
 Magnanimum, facilem, sapientem, suaviloquentem,
 Nullis non carum dotibus eximiis. 10

154. [152.]

Ad Grimaldum, catholici regis oratorem

Nos, Grimalde, tibi multum debere fatemur,
 Queis laeti currunt te tribuente dies,
 Quique solet tacita maerere autumnus in urbe,
 Albanas gaudet vincere laetitias.
 Per te spectaclis gaudemus; tu tamen isto, 5
 Isto hilari vultu gaudia prima facis.
 Dulcius hoc multo spectaclis omnibus unum:
 Te laetum nostra cernere laetitia.

155. [153.]

De Eurynome Arcadica

Eurynome, o Charitum mater, laeti Arcades aram
 Hanc tibi Parrhasio ponimus in nemore,
 Addimus et vario plexas de flore corollas,
 Munera parva tuae, diva, sed apta comae,
 Concordesque una sic mente ac voce precamur: 5
 "O dea, Parrhasium saepe revise nemus!
 Tuque tuumque genus Charites hinc pellite, si quid
 Insulsi restat, si quid et illepidi,
 Et facite ut quivis Arcas madeatque lepore
 Et sapiat vester quam sapit Astridius". 10

156. [154.]

De eadem

Eurynome Arcadias coluit⁵³ quondam dea sylvas;
 Fallor an hoc iterum nunc subit illa nemus?
 Se certe prodit vultuque et corpore toto
 Quae possit magnas forma decere deas
 Et circum ludit manibus per mutua nexis 5
 Triplex composito gratia iuncta choro.
 Non fallor. Salve, o Charitum formosa decentum
 Mater, adesque tuis Arcasin, Eurynome!

157. [155.]

De adventu Eurynomes inter Arcadas

Arcadium nemus et celsi dumeta Lyciae
 Antraque muscosis roscida pumicibus
 Fluminaque et liquidi fontes, gaudete: beatas
 Pastorum ad sedes huc venit Eurynome,
 Quaque venit perfusa novo micat aura lepore 5
 Et viret et florum germine vernat humus.
 Ut divam excipiunt, laetae ut comitantur euntem
 Naiades Nymphae, Nymphae et Amadryades!
 Ludor an e patrio rursum huc migravit Olympo
 Candidus et niveos pascit Apollo greges? 10
 Non ludor, videoque deum noscoque: sub illa
 Rupe sedet magno proximus Astridio
 Atque viro quiddam narrat, fortasse futuros
 E dia pandens Arcadas Eurynome.

158. [156.]

Ad Clementem Franciscum, Bavariae ducem, inter Arcades cooptatum

Arcadiae rupes Romanaque Moenala, vatium et
 Sanctarum sedes ardua Pieridum,

⁵² Ad Nicolaum Spedalierium de eius in rebus omnibus praestantia *K*⁵³ coluit] *K* pro colerat *R*

Et virides ripae subter, Tiberinus et almo
 Qui virides ripas perfluis amne, pater,
 Gaudete! Ille artus regum de sanguine Clemens,
 Carminis ille artem doctus Apollinei,
 Quamque probat Mavors artem et Tritonia Pallas, 5
 Arcadio dici nomine pastor amat.
 Iamque aderit, iam vos lustrabit, rura beata,
 Pastoresque inter sylvicolasque deos
 Percurret patruus quam trivit Coesar avenam,
 Phoeboque et patruo Coesare digna canat. 10

159. [157.]

De duobus fratribus Pisauriensibus in militarem
 Sancti Stephani ordinem adscriptis
 Et merito, egregii fratres, duo clara Pisauri
 Lumina, dant sacrae nomina militiae
 Ut magna ingenti se se domus efferat auctu
 Altius atque novis clara micet titulis;
 Et tantum egregios mirentur Tusca nepotes 5
 Aequora, magnanimos Belgica quantum atavos
 Mirata est quondam tellus, cum infesta moveret
 Arma deum contra dira⁵⁴ superstitio.

160. [158.]

Ad eosdem fratres crucis insignibus donatos
 Haec vestris defensa atavis insignia quondam,
 Ex merito vobis ferre dat alma fides.
 Vos, olim Odrysiam dabitur cum tendere contra
 Classem et barbarico praelia inire mari,
 Hoc illi, reddi sibi quod dea postulat unum, 5
 Reddite vestrorum fortia facta atavum.

161. [159.]

Ad Boccagiam (Madame du Bocage) de eius carmine
 in laudem Columbi
 Tune viris frustra tentatum foemina carmen
 Condere, tu extremi littus ad oceani
 Appulsum incolumi potuisti classe Columbum
 Dicere et eximii fortia facta ducis
 Eximio aequasti cantu, cui magnus Homerus 5
 Ipsaque cui merito Calliope invidet?
 Macte tua virtute, ingens, macte, o Doriclea,
 Felicis pulchris ausibus ingenii,
 Gallia queis plausit, plaudit nunc maxima Roma,
 Nullo non plaudet tempore posteritas. 10

162. [160.]

Ad patrem, filio disputante
 Macte, pater, gnati doctrina. Mira docentem
 Iure illum toto pectore suspicimus,
 Sed mage te, pomis ceu ditem grandibus hortum
 Qui videt, is doctum suspicit agricolam.
 Abs te nam didicit, quae nunc docet, omnia. Patrem 5
 Te sibi naturae, te sibi habet sophiae.

163. [161.]

De Newtoni philosophia eiusque obtrectatoribus
 Natura et leges naturae in nocte iacebant,
 Newtonum ast hominum cum tribuit generi
 Ille opifex rerum, fulserunt omnia, fugit
 Late discussis horrida nox tenebris.
 Est tamen, est, diam nescit qui cernere lucem, 5
 Nocturnae ut se se proripiunt volucres,
 Aurora exoriente et noctem nocte fugata
 Obscaenae in faedis inveniunt tenebris.

164. [162.]

Ad comitem Carolum Roncallium de Italica versione
 plurium epigrammatum e Gallico idiomate ab eodem
 exarata
 Roncalli, vincis quae vertis carmina, Musae
 Gallica succumbit semper et Ausoniae;
 Quidquid et illa canit salum lepidumque, lepore
 Miratur fieri salsius usque tuo.
 Perge opus ob magnum late clarescere, perge 5
 Externas patriis vincere divitias.
 Auctori interpres antistas cuilibet et quae
 Docte auctor cecinit doctius ipse canis.

165. [163.]

Ad Ignatium Boncompagnium quo die inter Romanos
 praesules adscriptus est
 Ignati, violae nunc te color almus, at olim
 Lucida Sidonio murice lana teget;
 Forsitan et niveo mutabis rubra colore
 Texta premetque tuum trina corona caput.
 Id si contigerit, gaudebo nempe, iuventae 5
 Sed memor in primo limine qui fueris,
 Laetitia in tanta nil mirans, "Debita", dicam,
 "Debita erant illis talia principii".

⁵⁴ dira] *K pro mira R*

166. [164.]

Ad eundem Boncompagnium de litterati hominis
solitudine

Secretum a turba possum te dicere, solum
 Haud possum quamvis te loca sola tenent,
 Ignati; nam te cum magno saepe Marone,
 Saepe ferunt magno cum Cicerone loqui,
 Saepe etiam vafro Flacci sermone teneri
 5 Sparsaque Cecropio dicta probare sale.
 Hos nactum comites, quisquam te dicere solum
 Audeat, urbano es quod procul a strepitu?
 Mi certe solus nunquam minus esse videris,
 10 Quam cum isto soli contigit esse modo.

167. [165.] [= 384.]

Ad Torquatum rusticantem

Nondum uno, Torquate, die procul urbe moratus,
 Iam desiderium posse tui videor
 Vix ferre, absentem suspiro, in collibus Albae
 Quam trahis immodicam conqueror esse moram
 5 Et tardo facio soli convicia, "Longo",
 Et clamo, "haec anno est longior una dies!"
 Haec qui miratur tua vel benefacta necesse est
 Vel certe ingenium nesciat ille meum.

168.⁵⁵ [166.]

Cardinali Ignatio Busca de Roma a latronibus liberata

Quid tum Roma fuit, miseros cum saeva Quirites
 Latronum premeret nocte dieque manus,
 Cum rem cumque caput vix spes foret ulla tuendi
 Eversis foede legibus incolume!
 Quid fuerit, memini; quod nunc est, laetor, acerno
 5 Nec cesso grates reddere laetus equo
 Et clamo: "Pallas Troiam vastavit; acerno
 Romam Busca – omnes plaudite – servat equo!"

169. [167.]

De interprete Latino Torquati Tassi

Torquati carmen Latio donare, Philippe,
 Quod potis es, vates diceris eximius.
 Rem fieri sed quod tam parvo tempore tantam
 Vidimus, id vere reddidit attonitos.
 5 Hoc verum est. Laudi quidquam nec detrahit, usus
 Fraude aliqua es si fors, aemulus ille tuus.

170. [168.]

Ad quemdam privatam vitam ducentem otia dum
aliquando⁵⁶

Fessum operi paullum nunc te furare; redibit
 Iam tibi opus, iam res publica poscet opem.
 Illa diu nec te quibit, vir magne, carere,
 Nec tu illam in mediis spernere turbinibus.
 5 Haec clamo attonitus divino pectore vates,
 Privatus patrium dum repetis Tiberim.

171. [169.]

Ad nobilem adolescentem Pisanum⁵⁷

Tam iuvenem ad tantos quod patria tollit honores,
 Pisane, id pulchrum quis neget esse tibi?
 Pulchrius at multo est quae defert, omnia credit
 Nondum etiam meritis quod satis aequa tuis.

172. [170.]

De Aefrae constantia in paupertate perferenda

Ampla excussa domo parva latet Aefra sub aede
 Fertque gravem forti pectore pauperiem
 Et censu in tenui tamen omni sedula cura
 Ingenium, mores et colit ingenuos,
 5 Nec deiecta animi, dites volat ante puellas,
 Qua verax pulchrum gloria pandit iter.
 Aefra, tuam laudo fortunam. Saeva premendo,
 Materiem laudi praebuilt illa tuae.

173. [171.]

De Cornelia Knight Angla doctrina et scriptis clarissima

Quales prisca aetas olim tulit heroínas,
 Corpore praestantes, ingenio eximias,
 Talem Romuleas ad sedes, dia puella,
 Te patrio advectam cernimus a Tamesi
 5 Et Graio et Latio, Tusco et sermone loquentem
 Promentemque alto pectoris ex adyto
 Doctrinae oracla attoniti miramur, at aevo
 In viridi tantam suspicimus sophiam,
 Quantam posse sibi vix longa aetate videmus
 10 Palladia insignes arte parare viros.
 Gaude istis memoranda orsis teque ipsa tuosque
 Orna et foemineum, gloria rara, genus!

⁵⁶ Ad quemdam qui privatam vitam publicis muneribus praetulerat K⁵⁷ Ad nobilem Venetum iuvenem cognomento Pisanum K⁵⁵ Vide aliud epigramma sub n. 345. Huic anteponendum. R not.

174. [172.]

Ad dominam Catharinam Iustinianam,
Balthasaris Odescalchi ducis Ceritum uxorem,
more Indico cultam

Indorum tales habeat si terra puellas
Qualis cultu Indo, Ceria, conspiceris,
Extremas iret mundi mercator in oras,
Non aurum et caros quaereret ut lapides,
Sed quae aurum, lapides quae caros⁵⁸ vincere posset 5
Duceret ut sedes inde aliquam ad patrias,
Europam specie quae mira incenderet omnem,
Nec sineret priscam nomen habere Helenam.

175. [173.] [= 403.]

De laude Henricae canentis

Henricam audiui pangentem ut carmina mirans
Atque manus tollens talia dicta dedi:
“Ars nihil est; natura potens facit omnia. Testor
Sponte sua tibi quae carmina prima fluunt”.

176. [174.] [= Sep. et Lug. 19.]

De Rufina Batonia

Scribere longa piget. Batoni nata, sodales,
Laudetur versu mi satis hoc gemino:
Quam pater est forma picturae magnus in omni,
Tam cantu in dulci filia magna fuit.

177. [175.]

Ad Aloysiam, Francisci Cancellieri sororem,
uxorem Stephani Antonii Martinetti

Quod maior nondum lustris, Aloysa, duobus
Tam bene dedalea stamina ducis acu,
Foemineo in coetu praestas, sed tam bene ducis
Quod pulchras docto pollice litterulas,
Foemineam supra sortem te laudibus effers, 5
Vincit et ingentes parva puella viros.

178. [176.]

Ad Aeneam de sidere ominis causa oblato

Candida cui profugo clarum facit omina sidus –
Quod credo, ipsa suis diva Venus manibus
Aureolum astrorum coetu a fulgente refixit
Utque facem obscuris praetulit in tenebris –

Parce metu; periire aliis, tibi Pergama restant 5
Fatorumque ordo pulchrior exoritur,
Cui reges Asiae, cui victrix Graecia vel si
Ulla unquam gens est clarior invidet.

179. [177.]

De coma Ascanii ardente, ex libro 2.do Virgilii⁵⁹

Et merito Iliaci clarum caput ardet Iuli,
Laneus et flavo in vertice fulget apex:
Nempe haec venturos portendunt monstra nepotes
Factaque magnorum fortia Iuliadum,
Quos vigor in totum late feret igneus orbem, 5
Quorum, se vasti qua patet unda maris
Quaque mari tellus circumflua, gloria fundet
Et flamma et solis lumine fulgidior.

180. [178.]

I. Coelestino

Coelestine, mihi est tua littera lecta simulque
Ingenium, mores et placuere tui:
Ingenium, scripsti quod carmina plena leporis,
Mores, quod ruri scribere non piguit.
Perge, sagax te mens constanti iuncta labore 5
Victorem sistet vertice in Aonio,
Dignum et Phoebaea praecingi tempora lauro
Atque parem priscis vatibus efficiet.

181. [179.]

De classibus Britannicis Nereidum vaticinium

“Dicite *Io*, miserae, quas vexat Gallia, gentes:
Tandem fert lapsis Anglia rebus opem.
Illa malo inciet victrix iam froena furori,
Illa premet valido colla superba iugo.
Nec, quaecumque lubet, patietur cuncta licere, 5
Everti et foedo iura latrocinio”.
Haec, dum vela dabat magni gens arbitra ponti,
Nereides laeto concinuere choro.

182. [180.]

Ad Bozzolum Tusco carmine Homerum vertentem

Bozzole, Moeonidem sic vertis Tusca videri
Possit ut ipse istaec scribere Moeonides.

⁵⁸ quae caros] *pro* caros quae *R*
⁵⁹ Seu: De Iulo et futura eius progenie. Vide aliud inter *Va-*
ria sub n. 199. *R*

183. [181.]

De Phyllidis dotibus

Olim quae miro iuvenes incendit amore,
Nunc miro incendit Phyllis amore senes.
Corporis egregii florebat dotibus olim,
Nunc animi floret dotibus illa magis.

184. [182.]

Ad Salicetum archiatrum de recuperata valetudine

Ereptum quae te servat, Salicete, periclo,
Tecum hominum servat millia multa salus.
Ergo iure omnes cordi queis publica res est
Munificae haud cessant solvere vota deae.
Nec te unum tantum, verum se se prope cunctos
In te uno pariter convaluisse putant.

185. [183.]

Laus Saliceti a solitudine civium in eius periculoso morbo

Tam carum Romae qui te, Salicete, probavit,
Si fas est, morbum gratulor hercle tibi.

186. [184.]

De Quinti praestantia in coetu procerum disputantis

Purpureos inter proceres te, Quinte, loquentem
Audiui; spreui continuo et proceres
Quotquot erant, unum te admirans verbaque melle
Grata magis patulis auribus excipiens.
Et dixi: "Magni parvo concede; quoquo est
Sanguine, prae cunctis dignior ille coli est".

187. [185.]

De virtute nunquam in Delia cum aetate senescente

Multas post messes vidi te, Delia, longo
Fessam aevo, at caram, cara ut eras iuvenis.
Nil etenim rarae solam quam semper amavi
Virtuti potuit demere longa dies,
Quae magis atque magis duratque et crescit ab annis,
Tristia damna senis nec timet omnivori.

188. [186.]

De Quinti constantia in fortuna mutata

Non ego nunc inopem facio te, Quinte, minoris,
Quin pluris quam quo tempore dives eras.
Quod se mutarit fortunae est culpa superbae;
Laus tua, mutatam quod bene, Quinte, feras.

189. [187.] [= 379.]

Ad duos fratres Roma Neapolim redeuntes

Vos procul hinc patrias revocat Sebethus ad oras,
Floriduli, nomen queis Rosa dat, iuvenes!
Nos flavum ad Tiberim vestri meminisse iuvabit,
Amborum et mores dicere et ingenium
Atque optare, redux rursus ut nos visat uterque
Et coetum hunc iterum atque iterum exhilaret.
Haec optare iuvat: spe ne ludamur inani,
Vos, facite, o, nostri, frater uterque, memor!

190. [188.]

Ad Corillam de Phoebi erga eam amore

Dilexit Phoebus Daphnen Peneida; amore
Nunc idem fervet, docta Corilla, tuo
Et tibi grandiloquos dat cantus et tibi complet
Ipse suo pectus numine magnanimum
Sublatamque alte, nil et mortale sonantem
Ostendit passim gentibus attonitis.
Quam tua sors praestat! Divae formam abstulit illi
Phoebus amans, te dis efficit assimilem.

191. [189.]

Ad Puccinum auctoris carmina recitantem

Sic mea mi recitas, Puccini, carmina ut hercle
Illa rear, quam sunt, esse venusta magis
Ac tumeam fastu, nugas nec ludere inanes
Mi videar, Phoebi at numine digna loqui.
Fastus at hic brevis est; rursus me agnoscere cogor
Ista tuae ut vocis constitit illecebra.

192. [190.]⁶⁰

Ad Clementinum Vannettium, qui Alexandri Georgii vitam scripsit typisque Senis edidit anno 1779.

Quod vitam eximii scripsti, Vannette, Georgi,
Ille tuo clarus vivet ab ingenio.
Vives tu clarus simul eximiusque fereris
Scriptor et eximius cultor amicitiae.

⁶⁰ Vide aliud epigramma inter Encomiastica sub n. 323. R; Questo epigramma pel cavaliere Vannetti, dottissimo letterato Roveretano, morto di punta a 13. di Marzo dell' anno 1795, in età di quarant' anni e quattro mesi, leggesi stampato nell' *Efemeridi Letterarie di Roma* del 1780, p. 205. *K not.*

193. [191.]⁶¹

Ad Hyppolitum Pindemontium

Esse mei memorem te, candide Pindemonti,
 Tam gratum est toto laeter ut ex animo.
 Melli etenim est vati carum quod contigit esse,
 Quo pote nil quidquam carius esse mihi.
 Vos facite, ambobus communia numina, Musae,
 Perpetuo me sic ille ut amatur amet.

194. [192.]

Ad Lycoridem de eius pulchritudine

Qui formae partem tibi morbus, pulchra Lycori,
 Abstulit, humano consuluit generi.
 Vel corrupta urit quae multos, integra quem non
 In flammam, heu, facies verteret ac cinerem?

195. [193.]

De Phyllidis pulchritudine

Floret adhuc postquam tacite labentibus annis
 Explevit denas Phyllis Olympiadas,
 Floret adhuc patresque olim quae torsit amore
 Nunc torquet natos mira puella suo.
 Forsitan et seros torquebit pulchra nepotes,
 Falciferi haud metuens tristia damna senis.
 Aegiden Helene sic Thesea; deinde sequenti
 Saeclo Priamiden ussit amore Parin.

196. [194.]

Ad Guasum merito honore affectum

Quod tibi quo fulges tandem post tempora longo est
 Partus honor, toto gratulor ex animo.
 Sed tibi quod partum nemo non gaudet honorem
 Esse reor, multo gratulor unde magis.
 Illud fortunae partim, virtutibus omne
 Acceptum hoc debes, Guasce, referre tuis.⁶²

197. [195.]

In idem argumentum

Martinelle, tuo nemo est non laetus honore;
 Parvus honor hinc fit maximus iste tibi.

198. [196.]

Ad poetas de Petro Metastasio

Luce sua heroas perfudit, clarior ipse
 Luce sui Petrus fulgurat ingenii.
 Vatum turba, sile: toto ut laudetur in aevo,
 Ille nihil vestris indiget ingeniis.

199. [197.]

Ad comitem Victorium Alferium de eius tragoediis

Apta parum soeclo molli sunt fortia dictat
 Quae tibi, Victori, carmina Melpomene.
 Incipe quod pronum est, enervi natus in aevo,
 Enerves tandem scribere versiculos,
 Degener ac tragicos iam dudum oblita cothurnos
 Tota tibi palmam deferet Ausonia.
 Palladiis Vates ridetur dignus Athenis,
 Regnat ubi mentes molliet et usque Venus.

200. [198.]

Ad eundem in idem argumentum

Foemineos quaerunt comptus, odere viriles,
 Victori, passim qui tua scripta notant.
 Herculeam gestet nervosa tragoedia clavam,
 Vi freta et molles negligat illecebras,
 Nec Veneri, at similem se se velit esse Minervae,
 Non pol suaviloquam, sed mage grandiloquam.

201. [199.]

Ad eundem in idem argumentum

Hirsutum legi carmen placuitque, severa
 Ut mulier comptu quae placet horridulo.
 Hoc decet, hoc tragicum, Victori, molliat autem
 Glabra modis aptans verba Metastasius.

202. [200.]⁶³

Ad Victorium Alferium de eius tragoediis

Quae scribis nequeo, Victori, scribere, at hercle
 Quae scribis, quam sint mira, videre queo
 Ac te Pegaseo vectum trans nubila dorso
 Stratus humi attonito pectore suspicio.
 Et magnos laudo nisis clamoque profundos
 Admirans sensus, robur et eloquii:
 "Salve, o Cecropio, salve, o vir digne theatro,
 Sole Sophoclaeis aemule carminibus!"

⁶¹ Vide aliud ad Pindemontium epigramma sub n. 366. *R not.*
⁶² tuis] *K pro tuae R*
⁶³ Vide inferius aliud epigramma sub n. 331. *R not.*

203. [201.]

Ad Quintum, affirmantem in Alferii tragoediis
magis conatum quam vim perspicere

Vis sine conatu magnum nil efficit; ausu
Conatus sine vi deficit in medio.
Haec ubi conspirant simul et iunguntur amice,
Tunc opus eximium, Quinte, fit eximie.
Conatum Alpheri qui laudas, vim quoque lauda:
Utraque res Italum iuncta dedit Sophoclem!

5

204. [202.]

Ad Victorium Alferium

Formosam vidit Venerem; quod carpere posset
Momus et in toto pectore nil habuit.
Diceret ut malus ergo aliquid: "Sandalia", dixit,
"Esse deae pulchro non satis apta pedi".
Sic quicumque tuam, Victori magne, poesim
Carpere vult, ipsam carpere putidulus
Nec potis est, carpit verborum paucula Tusco
Sermoni haud suetis auribus apta parum.

5

205. [203.]

Ad eundem de eius carminibus

Nempe tuum carmen quoties legis ipse probatur,
Victori, denso mirifice populo;
Ore alio lectum durumque hirtumque videtur
Et mentem, teneras laedit et aurículas.
Sic pictura horret, spectandum in lumine vero
Artifici pictor ni locet ipse manu,
Sic pravo in speculo facies horrenda puellae est
Qua nihil est recto pulchrius in speculo.

5

206. [204.]

Ad eundem de eius *Saule* inter Arcadas lecto

Cissidae audiui Furias regnumque supremo
Et caput ipse suum cum daret exitio.
Audiui atque tuo percussus carmine tota
Mente animi ac totis artubus intremui.
Horrebantque comae pallorque infecerat ora;
Plaudebant alii, mutus ego attonito
Adstabam similis, Victori magne, putavi
Nec dici dictum quod fuit at fieri.

5

207. [205.]

Ad eundem de eius *Philippo*

Quid tua visa mihi sit fabula, docte, requiris,
Alferi: dicam more meo ingenue.

Carolus iste mihi, mihi displicet iste Philippus,
Efferus hic nimium, mitis at ille parum.
Horrore hic nimio me trux percellit; acerbus
Elicit haud ullas ille mihi lacrymas.

5

Deme hinc, huc adde, o, quantum decet; ista cothurno
Esse Sophoclaeo fabula digna potest.

208. [206.]

Ad eundem Aedipodas legentem

Aedipodum tristes furias et mutua fratrum
Carmine dum tractas funera luctifico,
Mens mi horret, gravibus torpent praecordia curis,
Corda dolor multa complet amaritiae.
Et tamen hoc quiddam interea sub pectore gliscit
Alferi, dulci dulcius ambrosia:
Nempe tuo attonitum ingenio captumque lepore
Me magis atque magis qui tibi iungit amor.

5

209. [207.]

Ad comitem Alferium de eius *Antigona*

Ista quid in pleno faciet rite acta theatro,
Quae mihi me surpit lecta modo, *Antigone*?
Quam cur docte negas, Alferi, lucis in auras
Proferre? Ut gentes attonet Ausonias,
Ausonium et toties quo despexere cothurnum,
Gallorum minuat grande supercilium?

5

210. [208.]

Ad Hieronymum⁶⁴ Grimaldum, catholici regis
oratorem, de *Antigona* in eius aedibus primum acta

Auspice te dias lucis processit in oras
Antigone atque avidis auribus excipitur,
Statque Sophoclaeae par grandi nixa cothurno
Seque recens priscae laudibus aequiparat.
Illi qui plaudunt, pariter tibi plaudere gaudent
Itque tuum sedes nomen ad astriferas,
Quidquid et heic sensus mentesque capitque beatque,
Grimalde, id munus dicitur esse tuum.

5

211. [209.]

Ad comitem Alferium de *Antigona* scriptore et
actoribus

Actores digni palma dignusque poeta,
Atque hunc atque illos tollimus astra super.

⁶⁴ Hieronymum] *corr. ex N.*

Nec scribi nec agi melius potuisse, Quiritum
Testantur plausus et lacrymae, *Antigonam*.

212. [210.]

Ad eumdem de eius *Antigona*

Alferi, magnus tibi quam dictavit Apollo,
Audi arrectis auribus *Antigonam*,
Admiransque, manus et tollens: "Cedite, Galli",
Clamavi, "prisci cedite Graiugeneae:
Musae qui tragicae palmam sibi vindicat unus,
Invicta est natus denique in Ausonia!"

5

213. [211.]

Ad eumdem de eius *Antigona* primo acta paucis
spectatoribus adhibit

Salve, Itali cumen, salve, o, spes una theatri,
Stat tua, perpetuo stabit et *Antigone*!
Acta placet mire paucis spectantibus, at quos
Nemo non multis millibus anteferat.
Quos potis est numero quantovis vincere vulgus,
Non potis est vero vincere iudicio.

5

214. [212.]

Inscribendum theatro ubi primum acta est Alferii *Antigona*

Hic primum Alferii *Antigone* commissa theatro
Excepta est Urbis plausibus attonitae.
Hic voti compos tandem caput extulit, ortum
Esse sibi Sophoclem sensit et Italia.

215. [213.]⁶⁵

Ad Octaviam Odeschalchiam, Nicolai Rospiliosi ducis
Zagaroli uxorem, *Antigona* partes mirifice agentem

Te Bato, novus, *Antigone*, si pingat Apelles,
Cedet quam priscus pinxerat illa Venus.
Atque utinam ut vultus, oculi, frons, sic quoque pingi
Posset quidquid agis, quidquid et eloqueris,
Pulchri omnis posset mirans omnisque decori
Exemplum in sola cernere posteritas.

5

216. [214.]

Ad Mariam Catharinam Giustinianam, Balthassaris
Odeschalchi ducis Ceritum uxorem, Argiae partes
mirifice agentem

Si talis patria coniux venisset ab Argo
Aedipodae, qualem dia puella refers,
Si tam blanda foret iucundis gratia verbis,
Tam pulchrae ex oculis si fluerent lacrymae,
Ut lapides ferrumque, Creon, adamantaque durum
Vinceret, inciperet mollior esse tamen,
Nec dictis miseram vellet proscindere acerbis,
Pacato et saevas poneret ore minas.

5

217. [215.]

Ad comitem Alferium, Creontis partem agentem

Istum odisse velim nec possum odisse tyrannum,
Cuius agis partes, magne vir, egregie.
Ipse etenim tanto complex mihi pectus amore
Totum odio ut quidquam non queat esse loci.
Grandiloquum admiror carmen, percellor acuto
Ingenio; qui sis, non quid agas, memini.

5

218. [216.]

Ad Balthassarem Odeschalchium, de *Antigona* Alferii
in lucem producta

Eximius vates, recitas quod carmina vatis
Eximii, scenae tradis et *Antigonam*,
Coniugis auxilio doctae doctaeque sororis,
Laeta tibi plaudit, Balthasar, Italia.
Coepo insta, lucem in mediam protrude pudore
Ille malo quidquid nunc premit in tenebris.
Solut in Ausonio ter te regnare theatro,
Dignus ut est, scriptor maximus incipiat.

5

219. [217.]

Villa Strozzi, secessus comitis Alferii poetae optimi

Pindus ego nunc sum, non Strozzi villa. Camoenae
Me dulces, Phoebus me pater ipse colit.
Nimirum Alferi cantus citharamque sequuntur:
Orpheus arte feras, ducit at ille deos.

220. [218.]

Ad Alferium de *Antigona* typis in lucem edita

Et placuit spectata mihi, mihi lecta placere,
Alferi, et pergit mirifice *Antigone*.

⁶⁵ Estratto dall' *Effemeridi letterarie di Roma*, n. 50. del dì 14. Dicembre 1782: "Nella sera del 20. Novembre 1782. nel Palazzo del Signor duca Grimaldi Ambasciatore di S. M. Cattolica presso la Santa Sede fu affidata alle scene l' *Antigona* del Signor conte Vittorio Alfieri da Asti. Era l' *Antigona* rappresentata da donna Ottavia Odeschalchi Rospigliosi duchessa di Zagarolo; l' Argia da donna Cattarina Giustiniani Odeschalchi duchessa di Ceri; il Creonte dallo stesso Alfieri; e la persona di Emone da don Baldassarre Odeschalchi duca di Ceri". *R not*.

Nil ego, nil metuo iam fraudis, dicta ubi versans
Expendi lento singula iudicio.
Spectator plausi; lector fidentius arti
Atque tuo plaudo, magne vir, ingenio.

221.⁶⁶ [219.]
De horto comitis Alferii

Hortum, Alferi, tuum medio florere decembri
Vidi equidem et mecum pectore sub tacito:
Nimirum hoc flores alieno tempore vatis
Eximii Musaeque et Charites tulerunt.

222. [220.]
Ad Balthassarem Odescalchium in scena alienam
personam agentem

Tam mihi, care, places in vita, Balthasar, ut vix
In scena patiar te tibi dissimilem
Et cupiam ponas alienam tam bonus actor,
Personae incipias auctor ut esse tuae.⁶⁷

223. [221.]
In idem argumentum

Gratus et in scena es mihi, Balthasar, attamen ipsa
Mi multo in vita gratior esse soles.
Nullas non mire partes agis, ast ego mire
Tum capior partes quando agis ipse tuas.

224. [222.]
Ad Balthassarem Odescalchium, simulantem sacrum
Dianae⁶⁸

Dum Scythicae sacrum simulas crudele Dianae
Bacchantum laetis, Balthasar, in thyasis
Vulgusque et vulgo melior pars acre decori
Iudicium tollit laudibus astra super,
Magnificos nec tam sumptus quam suspicit istud
Felix inventis grandibus ingenium.

⁶⁶ Vide aliud ad Alferium epigramma sub n. 331, 364. *R not.*
⁶⁷ *Neque actor sum alienae personae, sed auctor meae. Cicero, De oratore. R not.*

⁶⁸ Ad Balthassarem Odescalchium, in personato coetu sacrum Dianae exhibentem *K*

225. [223.]
In idem argumentum
Ebria tu simulas tam belle verba loquentem,
Ipsa quoque ut placeat, Balthasar, ebrietas.

226.⁶⁹ [224.]
De tabulis Raphaelis Mengsii
Quanam animus forma pingatur quove colore,
Ignoro; pingi sed video, Raphael,
Inque tuis tabulis cerni Spes, Vota Metusque
Laetaque cum tristi Gaudia Moestitia.
Cuncta geri credo praesentia, cuncta moveri,
Attonitus monstro vivere cuncta puto.

227. [225.]
De Menxio pictore
Postremam eximii defixo lumine Menxi
Dum tabulam specto nuper, et ingemui
Et lacrymis oculos suffudi moestus obortis,
Invida quod talem tam cito mors rapuit.
Sed prope cum vidi studio quam pinxerat olim
Ipse suam ingenti, mirum opus, effigiem,
“Huic atrox certe”, dixi, “Libitina pepercit,
Menxius heic sua post funera vivit adhuc”.

228. [226.]
Ad Raphaelem Mengsium de tabula Persei
Tam levis est, Romae ostendis quem, Persea, Menxi,
Sic vigor in toto corpore mirus inest
Ut verear flammae similis talaribus actus
Ne pulchra fugiens avolet e tabula.

229. [227.]
Ad eundem Mengsium de pictura Andromedes
Cerne ut adhuc monstro pectus tremefacta⁷⁰ marino
Ignotique oculos casta verens iuvenis
Andromede, gaudensque simul, simul anxia rupem
Libera iam vinclis deserit aequoream,
Quam Iove prognatus laetanti pectore Perseus
Ora, sinum et flagrans excipit incolumem.
Iamque aget abducens claram qua lampada praefert
Ore vafer prodens gaudia, parvus Amor.

⁶⁹ Vide de Raphaele Mengsio inter Lugubria sub n. 18, 63, 64, 65, 66, 67. *R not.*

⁷⁰ monstro pectus tremefacta] *K pro monstro tremefacta R*

Hanc spectans doctamque manum laudare memento,
Ingenium et magni, quisquis es, artificis. 10
Ipse animi attonitus clamo: "Salve, inclute Menxi,
Quem sibi nec Raphael iam neget esse parem!"

230. [228.] [≈ Sep. et Lug. 68.]
In imaginem Hectoris

Cessantem in thalamo quo turbidus increpat Hector
Ore Parin, quae vis fulgurat ex oculis!
Hectoris haud forma haec, sed vitae redditus Hector:
Iam vox, iam mi aures exsiliens feriet.

231. [229.]

De ultima pictura Raphaelis Menxi (Mengs)

Hoc opus extremum Menxi est; miransque dolensque
Roma viro plausum dat simul et lacrymas.

232. [230.] [= Sep. et Lug. 69.]
In idem argumentum

Mirum opus hoc Menxi, coeptum quod morte sub ipsa
Optavitque omnes exigere ad numeros,
Exegitque aliis, at non sibi, tangere metam
Nec pulchri, quam mens viderat, evaluit.⁷¹

233. [231.]

De Briseide a Vienno mirifice picta

Si tam pulchra olim Briseis vera fuisset,
Haec quam pulchra tua est picta, Vienne, manu,
Frustra illam duci maior iussisset Atrides
Celsis Aemonii puppibus e iuvenis.
Talem quam formam, vitam demi sibi mallet, 5
Nec bello in Graios parceret, Aeacides.

234. [232.]

De tribus Horatiis a Davide pictis

Tergeminam faustis prolem pater instruit armis,
Romulei column robur et imperii.
Muta metu circum maeret domus, ardet in ore
Spes iuvenum, vis et Martia magnanimo.
Gaude, Roma, tibi palmam haec fiducia spondet, 5
Vincit tam certa qui capit arma manu.

235. [233.]

Ad Pompeium Battonem celeberrimum pictorem, se
suaque opera laudantem

Praestans arte tua laudo, Bato, quod tibi fidis,
Quod pretium tabulis dicis et ipse tuis.
Tantus nempe opifex expectes quod tibi de te,
Rebus deque tuis dixerit Antigones
Aut alius quivis, censuram vindicet ultro 5
Qui sibi, verborum prodigus, arte rudis?
Non te aliis, alios potius tibi credere par est:
Ius est ignaros gnarus ut edoceat.

236. [234.]

De imagine Camilli a Rossio picta

Mire pinxisti quem, Rossi docte, Camillum
Spectans, laudavi magnanimum hercle ducem.
De te nil dixi. Non pictam namque videbar
Illius at veram cernere mi faciem.

237. [235.]

Ad Pompeium Battonem, N. Barbadicae imaginem
pingere volentem

Pulchram Barbadicae faciem vis pingere, Bato,
Illa velut pingi possit ab arte tua.
Tu potis es formam, potis es fortasse colorem,
Non potis es multas pingere sed veneres, 5
Quae mire captos mulcent dulcedine sensus,
Quae mire captos illiciunt animos,
Quae simul ac micuere, calent circum omnia, nullum
Non pectus flammis uritur indomitis.
Has nec ego possum, quidnam sint, dicere, nec tu
Picta, quidquid agas, exprimere in tabula. 10

238. [236.]

In simulacrum Palladis

Hanc Venus occurrens videat si Pallada, dicat:
"Praeferri digna est pulchrior ista mihi!"

239. [237.]

De Roscia, quae moechum vim afferentem confodit

Vi foeda instantem confodit Roscia moechum,
Invicta et probrum reppulit omne manu,
Casta eadem et fortis, digna et quam Roma magistram
Officii nuptis omnibus esse velit,
Atque foro in celebri saxove aut aere, decorum 5
Exemplar sanctae stare pudicitiae,

⁷¹ Ponenda inter Lugubria. *R. not.*

Testari et nostro quo nil corruptius aevo est,
Foemineum ex aliqua parte manere decus.

240. [238.]

Ad Leonillam, amatorum vecordiam sapientia moderantem

Advenit, Leonilla, tibi cum stultus amator,
Cordata stultum mente regis sapiens.
Nec sinis officii finem transcurrat, amor
Nec nimium laxet libera froena suo,
Nec pateris quidquam faciat vel dicat inepte,
Materiem et risu det levis indecori.
Nimirum factisque doces dictisque probari
Nullum posse tibi qui tibi non sapiat.

241. [239.]

Ad Nigellum optimum ignavi domini aurigam

Quam decet iste color fuscus, quam torva, Nigelle,
Te facies! Corpus viribus et validis
Subnixum, partes et pulchre mobile in omnes,
Flectat ut admissos, sistat et alipedes!
Quae vultu prodit fiducia certa, periclis
Ars, animus semper crescit ut in mediis!
Talis Achillaeos Phrygii prope flumina Xanti
Versabat currus armiger Automedon,
Cui tamen hac una concedis laude; ministras
Turpiter ignavo tam bonus, heu, domino.

242. [240.]

Ad Orphytum de Galla nequaquam indotata

Dotem Galla tulit, non quae dos dicitur esse
A vulgo, mores at bene compositos,
Coniugis at cari, soli cui vivit, amorem
Mansurum extremas semper ad exequias,
Naturam at, flecti docilis quae possit, acerba
Vivere cum socru quae sciat unanimis,
Ingenium at mire solers operumque laborem,
Quaeque bonas auctat sedula cura domos,
At genus et formam pauper tulit. Orphyte, Gallam
Duxti dotatam, crede mihi, eximie.

243. [241.]

Ad Alexim, putantem omnes esse bonos

Esse tibi similem nullum non reris, Alexi:
Ut bonus es, credis quemlibet esse bonum.
Ergo vir innocuus, fraudis vir nescius omnis,
Assidue fraudes damnaque perpeteris.
At tu crede bonum quantum vis quemque; caveto
Sed tibi ne noceat si velit esse malus.

244. [242.]

De Quartilla loqui verecundante

Admiror tacitam; malo Quartilla pudorem
Quod praefert quam si praeferat ingenium;
Nec tamen ingenium non praefert dia puella,
Quod sentit praestet quam pudor ingenio.

245. [243.]

Ad Lucam Sorgium, rogantem ut in Rogerii
Boscovichii parentalibus aliquid scriberet

Supremum volui Rogero solvere munus,
Funereum tristes carmen ad exequias,
Ingeniumque ingens, clara et laudare reperta
Et vitam, mores dicere et eximios.
Nec potui; cari admonitu mens aegra sodalis
Frangitur, haud voces, haud subeunt numeri,
Ima fodit moeror luctu praecordia, manant
Perque genas largae perque sinum lacrymae.
Has patriae possum, dulci has persolvere amico,
Has tibi, qui me urges, inclyte Sorgiade.
Nunc plorat meus hic tantum, post tempore longo
Fors erit, ut fundat verba diserta dolor.

246. [244.]

De Herophila adolescentula mire psallente

Iuppiter, aetatis quae vix tria lustra peregit,
Nullo non psallit doctius Herophile,
Et dulci ut nemo cantu praecordia mulcet,
Nimirum aetatem praevolat ingenium.
Nec tardo summam gressu perrexit ad artem,
Primo illam nisu protinus assequitur.

247. [245.]⁷²

Ad Vincentium Karapheum, Liviae coniugem,
nummo cuso et carminibus collectis iusta solventem

Dixi ego quum solido coniux tua cusa metallo est:
"Vivet, io, multas Livia Olympiadas!"

⁷² Osservazione. Desidero che il signor canonico Radeaglia scriva sotto l'epigramma Encomiastico 245, che comincia colle parole *Dixi ego, quum solido* l'altro, che trovai trascritto tra i Sepolcrali sotto il n. 28 e che principia colla parole *Nota suis fuerat*, portendovi il seguente titolo: Ad Vincentium Karapheum de Liviae coniugis imagine ad auctorem missa. Nè mal mi sapprebbe che a questi due epigrammi fossero preme-ssi gli altri cinque, fatti per la stessa Principessa, parendomi essi più Encomiastici di quello che o Sepolcrali o Lugubri. *K not.*

Idem quum docto celebrata est carmine dixi:
 “Vivet, io, innumeras Livia Olympiadas!”
 Ite ambo clari per gentes nuptaque virque,
 Exemplum sancti nobile coniugii.

248. [246.]

Ad puellam laudabiliter festivam
 Quod laeto exhilaras, Aegle, sermone sodales,
 Quidquid id est, laudis non reor eximiae.
 Eximiae hoc laudis reor, Aegle, laeta sodales
 Exhilarans frugi quod tamen esse facis
 Inque ioco morem prodens veneranda severum,
 Exemplo, virtus quam sit amanda, doces.

249. [247.]

Ad Gelliam de stabili erga eam benevolentia
 Pulchra places aliis, sapiens mihi. Non ego formae
 Damna tuae, annorum non ego vim metuo.
 Grata quidem es iuvenis, fies et gratior olim,
 Longa dies cum te, Gellia, reddet anum.
 Quippe sequor sero quod non marcescit in aevo,
 Quod flos aetatis cum perit iste viget.

250. [248.]

De Polla, pulchra et proba
 Mollia corda virum quod pulchra incendit amore
 Polla suo, id laudem non reor eximiam.
 Pollae nemo suos audax quod narrat amores,
 Id demum, id laudem, pol, reor eximiam.
 Non magnum flammis formoso est ore ciere;
 Magnum est innocuis moribus opprimere.

251. [249.]

Simulacrum Palladis paciferae
 Saeva prius pugnaque diu lassata virorum,
 Laeva hastam versa cuspidem Pallas habet.
 Dextra paciferae ramum praetendit olivae,
 Subridet vultu mitis et in placido.
 Quaere alium, bello si quis laetaris et armis,
 Haec pacem et pacis munera Pallas amat.

252. [250.]

Ad Deliam canentem cum aliis multo doctioribus⁷³
 Tu rudis es, doctas at vincis, Delia; quanto
 Ars et natura sit minor, hercle doces.

⁷³ Ad Deliam canentem cum aliis quoad artem multo doctioribus K

Adde artem ingenio, velis remisque supremum
 Divinae ad finem veneris harmoniae:
 Quanto alias omnes et sueta es vincere, tanto
 Ipsam te incipies vincere iam spatio.

253. [251.]

De Deliae mirifico ad canendum ingenio
 Ingenium misera quanto est felicius arte,
 Cantu parva suo Delia me docuit.
 Nondum docta alias vicit quas longa labori
 Ars duro assuetas scilicet edocuit.
 Audivi et mirans: “Alienam hae rite sequuntur,
 Haec artem”, dixi, “condit ad ipsa suam”.

254. [252.]

Inscribendum Melitae
 Romae arcem, scopulum Byzanti suspice, claram,
 Hospes, flore virum belligero Meliten.

255. [253.]

Ad Caesarem Romam ingredientem
 Magne subi fausto, Caesar, pede celsa Quiritum
 Moenia queis toto sanctius orbe nihil.
 Haec Roma est, olim terras quae magna profano,
 Maior nunc sacro quae regit imperio,
 Cuius froena pati si quis negat, ille Gigantum
 More gerit soli bella cruenta sibi,
 Ille deo pugnat, coelesti fulmen ab arce
 Ille suo arcessit sponte sua capiti.
 Tu mea dicta memor serva sanctaeque, tonantem
 Dum metues, urbis laedere iura time.

256. [254.]

Ad Petrum Pizzellium de hymno Sancti Petri
 quem Stayus scripsit cuiusque modos ipse fecit
 Quam res, verba, modi constant! Quam quidque cohaeret
 Ac verae ad leges nequitur harmoniae!
 Stayus aptavit rebus verba omnia; verbis
 Omnes aptasti tu bene, Petre, modos.
 Ergo quod canitur non solas influit aures,
 Dulci sed mentes commovet illecebra,
 Clavigerum et coeli dum laudant carmina, miro
 Interea nostrum pectus amore calet,
 Nec solum audimus fundi, sed fundimus ipsi
 Certatim auditas corde silente preces.

257. [255.]

De statua discobuli

Cerne hunc ut se se validos collegit in artus,
 Ut discum elata librat in alta manu!
 Iam lapis effugiet magno stridore per auras,
 Iam finem celeri turbine transiliet.
 Ante etiam iactum: "Hic victor!", clamo, "Date palmam, 5
 Tanta nec fulmen vi rapidum iacitur!"

258. [256.]

Ad Varum de eius mirifica in scribendo facilitate atque
 elegantia

Quae prima occurrunt, scribis, Vare,⁷⁴ omnia; quidquam
 Nec scribis mire non sapidum aut lepidum.
 Hoc alios vincis vates: rerum optima quaeque
 Prima tibi occurrunt omnia mirifice.
 Non opus est ullo delectu, nil nisi pulchrum 5
 Isto sponte sua prodit ab ingenio.

259. [257.]

Ad convivatorem bona carmina recitantem

Cui coenam praebes, recitas tua carmina, corpus
 Te penes egregie pascitur atque animus.
 Duplex debetur iucundae gratia mensae,
 Pinguior unde abeo scilicet ac melior.

260. [258.]

Ad Aulum, cur Titam visere nolit

Vel semel, Aule, rogas, Titam cur visere nolim?
 Non est quae visi possit, amice, semel.
 Illam quisquis adit (tam suavis tamque venusta est)
 Nemo non avide rursus adire cupit.
 Hoc mihi ego vito cautus metuoque receptum 5
 Frangere quod nequeam, subdere colla iugo.

261. [259.]⁷⁵

De rate aeria

Ingenio nulla est res dura atque ardua: celsas
 Per nubes puppis Gallica tendit iter.
 Fors etiam aethereis olim se se inferet astris,
 Argiva coelo dignior illa rate.

262. [260.]⁷⁶

Ad Thyphin de rate aeria

Thyphi Argive, tuam sileat iam fama carinam,
 Hanc memoret coeli quae secat alta vias.
 Graiugenam vicit Gallus: tu per vada ponti
 Curris; in aeriis nubibus ille volat.

263. [261.]⁷⁷

De navi aeria

Et terra et ponto victrix iam Gallia regnat,
 Restat ut et campis regnet in aeriis.
 Haec etiam ut possit rerum pars tertia subdi,
 Altivola nubes transvolat illa rate.

264. [262.]⁷⁸

Ad Graeciam de Gallico ratis aeriae invento

Daedaleos iactas quid nisis, Graecia? Fluctus
 Gallia sola potest nare per aérios.
 Laude sua quae te tam vincit Gallia, mendax
 Fabula quam vera vincitur historia!

265. [263.]

Ad Quintum docilem monenti

Multa quidem peccas, peccantem, Quinte, moneri
 At satis est; vero protinus obsequeris
 Et fidi prima correptus voce sodalis
 Flectis iter, iustam nec pudet ire viam.
 Tam docili nihil est quod non ignorare possum, 5
 Erratum quod vis et reor esse leve.

266. [264.]

Ad Quintum amicis omnibus antelatum

Quinte, mihi es dulces inter tu primus amicos,
 Tam primus nemo ut proximus esse queat,
 Tam primus longe ante alios ut, Quinte, secundum,
 Qui te consequitur, non reor, at decimum.

⁷⁶ De navi aeria epigramma III. *R not.*⁷⁷ De navi aeria epigramma IV. *R not.*⁷⁸ De navi aeria epigramma V. Vide VI. inter Varia n. 60. et inter Encomiastica 266. ep. VII. *R not.*⁷⁴ Vare] *corr. e Varo*⁷⁵ De navi aeria II. Vide I. inter Varia sub n. 56. *R not.*

267. [265.]
Ad Aulum, optimum re et specie
Commodus es verbis, magis es re commodus, Aule,
Vir bonus ante omnes nempe videris et es.
Nec miror nemo quod te non diligit, ipsis
Inque oculis, dulci captus amore, gerit
Res multos, plures species capit: at pote nemo
Non capi ubi placuit res simul et species.

268. [266.]⁷⁹
De navi aeria
Scire piget vitae quos duci possit ad usus
Cymba recens nubes acta per aerias.
Scire sat est coeli vectum sub caerula templa
Isse leves inter tandem hominem Zephyros.
Scire sat est fieri quod numquam posse putatum est, 5
Humano effectum denique ab ingenio.
Scire sat est tot post laudum decora ampla tuarum,
Hoc tibi partum uni, Gallia pulchra, decus.
Eximium decus et cunctis memorabile saeculis,
Desit ut, haud deerit quae tamen, utilitas. 10

269. [267.]⁸⁰ [= Sat. 413.]
Ad Phyllin, cum sene iucunde colloquentem
Phylli, senem alloqueris gaudens audisque loquentem
Vultu quo iuvenem blanda puella solet.
Nempe alias corpus, te mens capit, optima Phylli,
Saepe sub incana pulchrior illa coma.

270. [268.]
De crumena sibi data a Clementina Rossia
Iuppiter hanc auro licet impleat usque crumenam,
Omni erit haec auro cara crumena magis,
Quarta mihi Charitum multa quam sedula cura
Clementina sua texuit ipsa manu,
Cecropiae illa deae ante omnes dilecta puellas,
Ingenio illa deae par prope Cecropiae. 5

271. [269.]
Ad Quintilium falsis criminibus frustra appetitum
Nuper⁸¹ apud Graios inventus dicitur ignis
Obrutus effusus qui tamen ardet aquis.

Sic tua, Quintili, fama est; livor malus atri
Nil non affundit criminis, illa viget.

272. [270.]
De Neptuno, viator et Neptunus⁸²
V. Quidnam istic, Neptune, tibi cum dulcibus undis?
N. Esse mari hunc fontem progenitum doceo.
Unde alii fonte, patior nescire, Quirites;
Virginis auctor aquae nosci ego discupio.

273. [271.]
De eodem
V. Cur fonte in summo stas arduus, Enosigae?
N. Prognatum hunc fontem gloriore esse mari.

274.⁸³ [272.]
De eodem
Neptunus fundo salsum hac de rupe liquorem,
Quem Romae ut dulcis contigit aura, salis
Tetrum deponit virus populoque salubris
Romulidum oblita currit amaritie.

275. [273.] [= Var. 94.]
De Aenea et Anchisa
Aeneas, Troia extremo dum corrui igni,
Impiger annosum sustulit ipse patrem.
Mox ait: "O genitor, te salvo ex ignibus uno,
Alta ego vix Troiae moenia versa queror".
Cui genitor: "Gnate, incolumi te, moenia versa 5
Numquam ego et Iliacas esse fatebor opes".

276. [274.]
De Virgilio poetarum principe (fragmentum)
Me neque tam variis halantes floribus horti,
Nec iuvat aereo lymphae voluta iugo,
Nec dulces teneris rixantes frondibus aerae,
Populeas inter nec philomela comas,
Quam tua, magne Maro, dulci mage dulcia melle, 5
Musi et Clario carmina digna deo.
Seu iacet umbroso patulae sub tegmine fagi
Tityrus et Siculis ludit arundinibus,

⁷⁹ De navi aeria epigr. VII. *R not.*

⁸⁰ Vide Satyrica n. 413. *R not.*; Hic retinendum. *K not.*

⁸¹ Nuper] Mirus *R*

⁸² De Neptuni simulacro aquae Romae dictae Virgini superimposito *K*

⁸³ Vide n. 391 Encomiastica. *K not.*

Seu terram durus curvo proscindit⁸⁴ aratro
 Rusticus arboreum seu colit arte genus
 Et ducit pingues ad pascua laeta capellas,
 Et dites flavo nectare carpit apes. ☞

10

277. [275.]

De eodem (fragmentum)

Ah, valeat, quicumque unum legit usque Maronem
 Atque aliud vatū despuīt omne genus!
 Non Maro quod primos tenuit sibi victor honores,
 Nulla est Romani gloria Callimachi,
 Nec tua, Graiugenas doctos imitate, Catulle,
 Carmina sunt medio digna natāre mari,
 Nec cinerem in nigrum digni sunt ire Tibulli,
 Scilicet atque tui, Naso diserte, modi.
 Vere novo ut vario se tellus gramine vestit,
 Cultus et omnigenas explicat hortus opes,
 Hic violae florent, hic nigrantes hyacinthi,
 Hic rosa purpureis suave rubet foliis ☞.

5

10

278. [276.]

Ex novi diei effectū comparatio (fragmentum)

Qualis ubi roseis invectus Apollo quadrigis
 Mane novo Oceani gurgite tollit equos,
 Occuluere suas errantia sidera flammās,
 Luna nec ardenti quo prius igne micat.
 Aethereum properat sub caerula phosphorus agmen
 Cogere postrema versus et ipse face.
 Illicet afflictis remeant nova gaudia terris,
 Laeta novo statim lumine ridet humus
 Et tacitae plaudunt volucres Phoebumque salutant,
 Narcissi et lacrymam parva requirit apīs ☞.

5

10

279. [277.]

De effigie Antinoi

Adde vel Antinoo pennas vel detrahe Amori:
 Antinous fit Amor, fitque Amor Antinous.

280. [278.]

Ad Pretum, viarum Romae praefectum

Prete, vias mire curas: hoc te super astra
 Omnes certatim laude ferunt merita.
 Omnes, dempto uno quem nolo dicere, verso
 Qui lapsare suos pulvere clamat equos.

⁸⁴ proscindit] *corr. e* proscindat

Tu sine, lapsantes frangant vel crura caputve,
 Illos nī melior denique rector agat.
 Turpe tibi fuerit versa in convicia laude
 Si dicare hominī praeposuisse pecus.

5

281. [279.]

De Societate Iesu inter Sarmatas

Quam flevi extinctam, te ad vitam surgere laeter,
 Sancta mage, eheu, oculis gens mihi cara meis,
 Laeter nī metuam, vitam qui reddere gestit,
 Ne rudis et cineres dissipet ille tuos.

282. [280.]

Eadem Societas Iesu loquitur

Quae Romae ingenti iacui deiecta ruina,
 Rursus in extrema surgo ego Sarmatia.
 Parva quidem fateor, magni at rex altus Olympi
 Saepe solet parvis addere rebus opem.
 Ille modo faveat, fremat invida turba, resurgam
 Supremo longe pulchrior e cinere.

5

283. [281.]

Ad Antonium, qui curru suo poetam exceperat

Gratuler incolumi ut Sexto, Nivildus⁸⁵ in aestu
 Scandere Parrhasium me iubet ecce iugum.
 Id mihi ne febrim misero ferat, optime, curru,
 Antoni, tu me tollis in alta tuo.
 Ergo illic superis pro salvo principe, at una
 Solvam pro salvo me quoque vota tibi.

5

284. [282.]

Laudes amicitiae

Te procul a patria morientem sede, tuorum
 Cura omnis foede, Postume, destituit.
 Solus ad extremum nulla tibi defuit in re
 Varus constanti iunctus amicitia.
 Et docuit vincere homines vinco arctius omni,
 Mutua quae fidus vincula nectit amor.

5

⁸⁵ Nivildus] Nomen arcadicum Ioachini Pizzi, qui tunc temporis erat supremus Arcadiae custos. *R not.*; Credo Ioachino Pizzi, qui inter Arcades Nivildus Amarinthus vocabatur. *K not.*

285. [283.]

Iturus ad Balthassarem Odescalchium, poeta de se
 "Quid currum praebes? Ad te quae ducit, amice,
 Aspera nulla mihi, nullaue longa via est.
 Sed tamen et currum quod praebes, laetor, amorem
 Atque tuum, mea qui commoda quaerit, amo".
 Haec vates tuus ille, rotas dum scandit ab Urbe,
 Balthasar, et laetus ad tua rura venit.

5

286. [284.]

Ad Celsum, virtus sola facit magnum virum⁸⁶
 Ingentes laudo sumptus, laudo acre videndis,
 Quo mire polles, artibus ingenium,
 Hortos atque domos et quae struis omnia magna,
 Dignaque Romanis omnia caesaribus.
 Non tamen idcirco magnum te, Celse, putarim
 Officii fuerit ni tua vita memor,
 Virtutem et praestet solidam, qua scilicet una
 Metior ingentes, Celse, proboque viros.

5

287. [285.]

Ad quemdam qui rei publicae iniqua nactus tempora
 valedixerat
 Fert onus impositum sapiens curamque, laborem
 Et durum forti pectore perpetitur,
 Strenuus ut prosit multis nec publica segnis
 Commoda socordi negligat ingenio,
 Pulchrum opus urgenti si fata adversa resistant,
 Praecidat si quis laevis et orsa deus.
 Irrita ubi vacuas prorsum dilapsa per auras
 Spes ventum et nubes fugit in aerias,
 Ne casso frangat corpus mentemque labore,
 Tandem oneri dorsum subtrahit imposito
 Nec fatuos ponit rumores ante salutem
 Infelix vanae victima gloriolae.
 Magne vir, hoc ratio fieri iubet, hoc tibi factum
 Laudoque et toto gratulor ex animo.

5

10

288. [286.]

De Daphne a Meuccio picta

Phoebe, tenes frustra Daphnen. Comprensa virescit
 In frondem subito dia puella novam.
 Heu, heu, qua Nymphas inter non pulchrior ulla est,
 Horrida iam duro cortice laurus erit.

Flenda tibi, Penaeae pater, tibi flenda, cruenta
 Qui miseram gemina cuspidis perdis amor.
 Haec mecum, fieret ceu nunc res ipsa, Meucci,
 Quam tua miranda pinxerat arte manus.

5

289. [287.]

Ad Phoebum de eius imagine a Meuccio picta
 Quod debet cantor tibi, Phoebe, Meuccius, omne
 Id pictor solvit largiter ille tibi.
 Tu liquidam iuveni vocem numerosque dedisti,
 Ille tibi hanc qua nil pulchrius est faciem,
 Qua visa poterat percelli scilicet ipsa
 Atque fugax Daphne forsitan esse minus.

5

290. [288.]

Theugenidis laus

Magna, venusta eadem, vita et veneranda pudica,
 Omne opus et mire sedula ad ingenuum,
 Theugenis est. Talem qui non observat amatque,
 Possit vel divam spernere Cecropiam.

291.⁸⁷ [289.]

Ad Leuciam, italice "Santo Leucio", ob leges ei datas a
 Ferdinando IV., utriusque Siciliae rege

Leucia parva pio quae nacta in rege parentem
 Semoto felix aevum agis in nemore,
 Nulla ubi vesanis fervent mala iurgia rixis,
 Turgida non inflat pectus et ambitio,
 Nullus perdit opes luxus nec vulgus inerti
 In vita et molli desidet otio,
 Sed mores colit usque bonos instatque labori,
 Monstratum verae laudis et urget iter.
 Salve, o, teque tuus nunquam non diligit auctor
 Atque suas pergat dicere delicias.
 Salve, parva orsu primo, iam iamque futura
 Sed magna in magna nobilis Ausonia.

5

10

292. [290.]

De imaginibus a Leucone, eximio pictore, pictis

Unde istas promissis, Leuco doctissime, formas
 Pingens quos iussus pingere cumque deos?
 Tu facili volitas dextra celer, at mihi mentem
 Horror nescio quis percipit attonitam.

⁸⁶ Ad Celsum, se homines sola virtute metiri K

⁸⁷ Hoc epigramma impressum fuit Neapoli 1789. inter alia carmina Leucia dicata, pag. 52. R not.

Miror enim fieri prope nullo in tempore, dignum
Quod quivis longo tempore spectet opus.

293. [291.]

In tabulam Apollinem exhibentem

Os Phoebi hoc alium Iuno si viderit ipsa,
Dicet privigno pulchrius esse nihil.

294.⁸⁸ [292.] [= Lyd. 437.]

In tabulam Dianam exhibentem

Unde isthaec pulchrae deprompta est forma Dianae,
Optavit pingi quam Violanta sibi?
Fallor an eximiae formoso ex ore puellae
Quae deceant ipsas perspicis ora deas?

295. [293.]

In tabulam Achillem exhibentem

Hoc olim vultu Phrygiae vastator Achilles
Hectora sub muris terruit Iliacis.
Acres igne micant oculi, frons torva, minaci
Ille tamen mirus fulget in ore decor.

296. [294.]

In tabulam Ulyssem exhibentem

Quam pulchra est Ithaci, quam, Leucon, pingis, imago!
Ut vafrum in vultu cernimus ingenium,
Quanta viri se vis cano sub vertice prodit,
Quam mira in valido corpore forma seni!

297. [295.]

Poeta de sua imagine a Leucone picta

Nunquam forma mihi placuit mea: nunc placet, hercle,
Illa tua, Leucon, tam bene picta manu.
Qualiscumque, satis pulchra est in imagine ficta,
Quam verae formam cernimus assimilem.

298. [296.]

De imagine Lodoici Cappocciae a Leucone picta

Thersiten forma Nireus quam vicit, imago
Tam longe vincit te, Lodoice, tua.

5

299. [297.]

De Lodoici Cappocciae et Violantae Pizzelliae imaginibus

Quantum oculos nuper, Cappoccia, laesimus ambo,
Tantum picta oculos nunc Violanta iuvat.
Una manus damnum pensat; sic Pelias hasta,
Ut perhibent, quondam vulnus opemque tulit.

300. [298.]

De imagine Clementinae Rossiae

Vidit ut hac pulchram sub imagine Clementinam
Advertitque oculos, dixit et Anna parens:
"Quaere aliam quam vis matrem tibi, non mea proles:
Pulchrior est multo nata ego quam genui!"

301. [299.]

De imagine Periclis

Nosce sit Actaei facies quae vera Periclis.
Scripta ubi sunt nosci possit ut ingenium?

302. [300.]

De imagine Hannibalis

Hannibal hic, belli fulmen, Mars alter, aventi
Romanum invidit cui Venus imperium
Atque viro pedicas Campana iniecit in urbe,
Illa suis metuens exitium Aeneadis.

303. [301.]

Ad Corvinum de imagine Lycoridis

Formosam in tabula vidi, Corvine, Lycorin:
Fronte, oculis, agili est corpore visa Venus.
Agnovi errorem. Quiddam huic spirabat ab ore,
Mos etiam ut nosci possit inesse bonus.

304. [302.]

In imaginem Lagoidis

Ornat flore caput quam cernis picta Lagois,
Flore sinum, niveas flore decente manus.
Flos tamen Idaliis haud ullus nascitur hortis,
Quem non formosis vicerit illa genis.

305. [303.]

In idem argumentum

Quaenam haec pulchra genis nec vultu diva protervo
Audax, lascivis laeta nec illecebris?

⁸⁸ Vide ad Lydam n. 436. *R. not.*

Hac Amor, hac adstant geminae de parte columbae,
Signa haec Idaliae sunt manifesta deae.
Illaec nimirum vulgo male cognita, coelo
Huc, reor, e summo est lapsa pudica Venus.

306. [304.]

In idem argumentum

Oblitus matrem sequitur te, pulchra Lagoi,
Saeva gerens dextra spicula parvus Amor.
Et bene habet: duce sub tali puer improbus esse
Iam melior versis moribus incipiet.

307. [305.]

In idem argumentum

Et puerum et niveas quaerit Cytheraea columbas,
Frustra: secum illos pulchra Lagoi habet.
Huius enim ut miros primum videre lepores,
Confestim spretam deseruere deam.

308. [306.]

Aliud

Ore tuo pingi gaudet Venus ipsa, Lagoi.
Nunc demum et dicit: "Mi mea forma placet".

309. [307.]

Aliud in idem argumentu

Quaenam est? Pulchra deae in speciem depicta Lagoi,
Aetas dum primo florida vere viget.
Salve, o torquatis vectari digna columbis,
Digna, Amor assidue cui comes ire velit!

310. [308.]

In idem argumentum

Quaenam haec picta puella: Venus ne an pulchra Lagoi?
Utrique est similis. Cui magis? Id dubito.

311. [309.]

Ad Lagoidem Roma Neapolim proficiscentem

Sebeto mutas Tiberim, formosa Lagoi,
Digressu maeret maxima Roma tuo
Et queritur non illa memor quam tempore parvo,
Sed memor, heu, quanto sit caritura bono.

312. [310.]

In idem argumentum

Parthenopem viset Roma digressa Lagoi.
Cui formae hinc abiens regna superba dabit?
Cui veniens illuc adimet, quaenam omnibus una
Heic erit aut illic desinet esse prior?

313. [311.]

Ad Lagoidem Neapoli Romam redeuntem

Digressam flevit, reducem nunc Roma Lagoi
Excipit ingenti non sine laetitia.
Salve, dia puella: refers tu gaudia nobis
Aspectuque urbem pulchra tuo exhilaras!
Vere novo campos rediens sic Flora revisit:
Purpureo florum germine ridet humus,
Mitior et tacitas rursum ciet aura volucres,
Nusquam non laeto carmine rura sonant.

314. [312.]

Ad Gelliam ne spernat Tullam, domo parvam, sed
meritis aliquanto maiorem⁸⁹

Parva Tulla domo est, magna tu, Gellia; nec tu
Idcirco Tullam, Gellia, sperne tamen.
Estis clarae ambae, sed tu ceu luna tuorum
Luce nites, ceu sol fulgurat illa sua.

315. [313.]

Laudat Phyllidis pulchritudinem

Vidit Amor Phyllin, forma et deceptus eadem,
Cernere se Paphyae credidit ora deae.
Nec mora, formosae penna plaudente puellae
Optatum laetus devolat in gremium.
Hic se deceptum sentit, sed Phyllidis esse
Ille tamen mavult, quam, Cytherea, tuus.

316. [314.]

Aliud

Phyllida vidit Amor, matrem et vidisse putavit
Ille deam; in teneros involat ergo sinus.
Sensit ibi errorem, sed enim nec Phyllida linquit
Nec dubitat matri praeposuisse deae.

⁸⁹ Laudat Tullam, quam illa spreverat K

317. [315.]

Monet Lycorim ne se Neapolim Romae praeferre
aperte dicat

Sebetum Tyberi praefers, formosa Lycori,
Grataque prae Roma est Parthenope usque adeo,
Expers ut vitae prius omnis vivere tandem
Vecta istuc niveis coeperis alitibus?
Quidquid id est, decuit celari; Martia Roma,
Cum se posthabitam turpiter audierit
Teque mori sciet hic, istic et vivere tantum,
Huc reduci tristes ne paret exequias;
Quamque sibi claram praeclara in luce locarat,
Invisam in coecas abiciat tenebras.

5

10

318. [316.]

In idem argumentum

Parthenopen Romae praeponis, flava Lycori:
Quo tibi iudicium, quo tibi mens abiit?
Iudicio magnis praefers quod parva; quod istud
Non celas tacito in pectore, mente cares.

319. [317.]

De Mareotidis pulchritudine

Et Iuno et Pallas visa Mareotide: "Nobis",
Dixere, "hanc poteras praeposuisse, Pari!"

320. [318.]

Aliud

Pulchra Venus visa Mareotide: "Non ego," dixit,
"Hanc si vidisses, o Pari, prima forem!"

321. [319.]

Carlillae forma vel in tenerrima aetate amore adurit
omnes quicumque eam spectant⁹⁰

Expletis nondum lustris Carlilla duobus
Spectantum attonitos urit amore sinus.
Ah, miseri queiscumque olim florente iuventa
Mirandam occurrens obiciet speciem!
Exoriens quae forma urit, cum ceperit auctus,
Quem non in flammis verterit et cinerem?

5

322. [320.]

Pholoe pulchra, docta et gravis⁹¹

Spectasti Pholoen, visa est Venus aurea; docta,
Si fantem audieris, Postume, Pallas erit;
Sed male si prodes quo iam es correptus Amore,
Fiet Iuno gravi torva supercilio.

323. [321.]

Inscia Delia se pulchram et sapientem esse, miranda erit
cunctis si sibi miranda non erit⁹²

Et pulchra est, pulchram nec se scit Delia; mire
Et sapiens nec se Delia scit sapere.
Sic, oro, maneat semper: mirandaque cunctis
Mirari nunquam se tamen incipiat.

324. [322.]

Ad Barbaram, Barbara nomine, placida tamen et bona
morbis⁹³

Qui te tam duro, tam saevo nomine dixit,
Barbara, tam mitem, tam placidam atque bonam,
Is liquidos, credo, lapides atque aera durum,
Corvum album, nigram duxerit esse nivem.
Falsaque perversis cum dixerit omnia verbis,
Hoc mage perversum dixerit ille nihil.

5

325.⁹⁴ [323.]

In laudem Alexandri Georgii

Festina lente, doctrinae pulchra cupido
Acrem animum flammis cum ciet indomitis,
Dum nimium properat, primaevio in flore Georgi
Illaec, heu, virtus incluta procubuit!
Quantas spes secum abstulit, heu, qua patet, omnis
Heu raptum ob iuvenem quam dolet Ausonia!

5

326. [324.]

Ad Lycinium in laudem eius uxoris

Uxori servire tuae te scilicet olim
Audieram et mirum mi fuerat, Lycini,
Ut qui te nossem, qui scirem excellere in omni
Doctrina, in paucis et sapere eximie.
Sed tua visa mihi postquam est auditaque coniux,
Perculsum et raris dotibus attonuit,

5

⁹¹ Pholoes laudes *K*⁹² Deliae laudes *K*⁹³ Ad Barbaram de eius comi mitique ingenio *K*⁹⁴ Vide inter Encomiastica epigramma sub n. 190. *R not.*⁹⁰ De excellenti Carlillae forma *K*

“Non mirum est”, dixi, “Digna est, cui quilibet uni
Vir quamvis doctus serviat ac sapiens”.

327. [325.]

Laudat Lagoidem, quae ubi Pallas, nil choreis intenta,
eximias artes exercet⁹⁵

Quod molles ductare choros te, dia Lagoi,
Non decet, id laudis nil tibi demeruit.
Illa etiam, in coetu fulget quae prima dearum,
Pallas lascivis nil valet in choreis
Atque leves aliis lusus concedere gaudet:
Artes ipsa sibi vindicat eximias.

328. [326.]

Vestis refert dominae candorem⁹⁶

Candida cur nigro praetexta est palla? Referret
Candorem dominae candida tota suae.

329.⁹⁷ [327.]

Quintum eximie laudat eumque ut se Romam redeat
hortatur

Quinte, abis hinc patrias longe digressus in oras,
Nos desiderium triste tui macerat.
Me primum ante alios cui pol tua factaque semper,
Quod scribam, large dictaque suppeditant.
Te dempto pereunt mihi centum epigrammata; dempto 5
Nam te nulla ioci materies superest.
Nemo est qui faciat quidquam vel dicat inepte,
Nulla seges lepidi carminis exoritur.
Quinte, redi: praesens tu me facis usque poetam,
Te sine Musa mihi desit et ingenium. 10

330. [328.]

Ad Lycoridem, prae eius decora facie miratur mores et
ingenium⁹⁸

Foemineo in coetu praecellere, dia Lycori,
Te cunctas oculis credideram ipse meis.
Audiui ut fantem, credo auribus atque decora
Prae facie mores miror et ingenium.

⁹⁵ Laudat Lagoidem se a choreis abinentem *K*

⁹⁶ Laudes modestae puellae *K*

⁹⁷ Ponendum inter satyrica. In Quintum, hominem ineptum
Roma discedentem *K not.*

⁹⁸ Ad Lycoridem se prae eius decora facie mirari mores et inge-
nium *K*

331. [329.]

De Camillo Romano

Disce boni officium civis. Viden' alta Camilli
Ingratam ut virtus restituit patriam?
Laus haec digna viro est, hostes ultricibus armis,
Ingenti cives vincere promerito.

332. [330.]

Ad Burghesium, qui pingi iussit Camillum, ut eius
exemplo quisque flagret amore suae patriae⁹⁹

Exemplum hoc mirae cernis pietatis ut exul
Ingratam servet magnanimus patriam.
Quod pingi iussit Borghesius, ardet ut ipse,
Nemo ut non patriae flagret amore suae.

333. [331.]

Ad comitem Victorium Alferium in suarum
tragoediarum lividulos¹⁰⁰

Lividuli carpunt tua carmina: nunc mihi demum,
Victori, vates diceris eximius.
Multa etenim dicunt, possunt nec dicere quidquam,
Approbet auditum candida quod ratio,
Quod non contemnat, non prorsum despuat, ortum 5
Nec sciat ex animo futile lividulo.
Sic utinam semper carpant tua carmina teque
Ornent dum cupiunt laedere lividuli!

334. [332.]

De effigie Octaviae Odescalchiae exhibente Musam

Musa tuo vultu picta est, Octavia. Quam mi
Post illa caepit Musa placere magis!

335. [333.]

Aliud

Musa tuos simulat vultus, Octavia. Posthac
Certatim fieri quisque poeta volet.

336. [334.]

De Lagoide *Iliadem* legente

Moeonidae magni carmen formosa Lagoi
Dum legit et muris bella sub Iliacis,

⁹⁹ De Paulo Burghesio, qui pingi iussit Camillum eo animo ut
eius exemplo quisque amet suam patriam *K*

¹⁰⁰ Ad comitem Victorium Alferium de eius tragoediarum
obtrectatoribus *K*

“Quam mirum est Helenae pulchro”, inquit, “concita vultu
Millia tot saevas conseruisse manus!”
Cui Leucon: “Tam pulchra Helene quam pulchra Lagoi es 5
Si fuit, id mirum non reor”, inquit, “ego”.

337. [335.]

Ad Alexandrum cognomento Re

Dictus Alexander se digno est nomine: pastor
Inclytus haud pecudes, at regit ille viros,
Nec patriis tantum regnat mirandus in oris
Quo se cumque ferat, sed sibi regna parat.
Regna virum fundata alto sub pectore solus 5
Quae condit, solus condita servat amor.
Arcades haec etiam largimur regna merenti:
Rex erit heic ut rex dicitur ille virum.

338. [336.]

In laudem Cardinalis Zeladae

Quid valeat qui vir tempus non prodigit ullum,¹⁰¹
Discimus exemplo, magne vir, usque tuo.
Publica nam fungens privataque munia centum
Nullum non munus fungeris egregie.
Una dies vincit mensis longi acta, labori 5
Magno ubi se magnum iunxerit ingenium.

339. [337.]

In laudem Gasparis (forsan Gozzi) de eius *Leandro*

Saeva canis miseri, Gaspar, dum fata Leandri
Atque pari extinctam funere Sextiada,
Audiui attonitus, “Nec vana est fabula”, dixi,
“Posse feras duci saxaque carminibus”.
Credo equidem id factum, credo, si Thracius Orpheus, 5
Graius et Amphion his cecinere modis.

340. [338.]

In nuptiis Octaviae Odescalchiae

Uraniae genus en summis delabitur astris
Et gerit in gemina vincla facemque manu.
Felices ambo, sacro quos foedere iunget,
Quos nectet stabili tempus in omne fide.
Felicem veri si quid canit augur Apollo, 5
Vestro quae surget sanguine progenies
Atque aliam atque aliam laudes et facta parentum
Diffundet nunquam degener in sobolem.

341. [339.]

In imaginem Honorati, canonici Vaticani

Cernis Honorati vultum. Vis cernere mentem
Ipsam etiam? Vatis carmina pauca lege.

342. [340.]

Laudat Catullum

Servatus passer tibi, Lesbia, voce Catulli est,
Cui vitam aeternis versibus ille dedit.

343. [341.]

Ad Rosam de libro ad se misso

Aureolum legique avidus, tua dona, libellum
Magni quo ploras funera Borbonidae.
Orator gravis et sapiens rerumque peritus,
Et lectum admirans talia verba dedi:
“Orsis macte tuis, sapiens Rosa, numen amicum 5
Cui dedit haec puero scribere digna sene”.

344. [342.] [= 101.]

Ad Clementem XIII., recuperandae salutis causa
rusticantem

Dum te rura tenent, contractae seria frontis,
Regnorum et curas magnaue consilia,
O pater, et Thracum turbas et si qua timentur,
Cuncta sub Albano tristia merge lacu!
Quidquid ages, quoquo flectes vestigia, circum 5
Te Spes, te circum Gaudia laeta volent,
Ingenui et Lusus et suavis turba Leporum,
Et Iocus et vultu Risus hians hilari,
Queis sine nil gelidi fontes, nil florea rura
Umbraeque et lenes profuerint Zephyri, 10
Nec tibi decedet fesso de corpore languor,
Nec bene erit nobis, queis pote nil melius,
Nil quidquam in vita iucundius esse valentem
Imperii quam te froena tenere diu.

345. [342.]¹⁰²

Pio VI. monumentum

Colle super sedem queis hanc largitus amoeno est
Notam plumosi laudibus aucupii
Hoc, quod nulla utinam monumentum oblitteret aetas,
Coligulae Sexto constituere Pio.

¹⁰¹ ullum] *pro* unquam *R*¹⁰² Ponendum inter votiva. *K*

346. [343.]¹⁰³

Sis licet annosus, toto et sis vertice canus,
Non tamen idcirco te reor, Aule, senem.
Ille senex dici est dignus qui cessat; agendo
Magnum aliquid patriam qui iuvat, est iuvenis.

347. [344.]

Gratulatur Pontico honorem suae virtutis proemium¹⁰⁴
Gratulor eximium tibi, Pontice, laetus honorem
Quem fers, virtutis proemia digna tuae.
Virtutis quae te primis nutrit ab annis,
Ipsa suo quae te fovit amica sinu,
Ipsa manu quae te rupes vexit in altis 5
Fixit ubi aeternam gloria clara domum.

348. [345.]

Ad cardinalem Ignatium Buscam
Magne vir, imperii Roma plaudente ministrum
Iure sibi magnus quem iubet esse Pius,
Lora cape ac miseros horrenda a caede Quirites
Eripe, latronum quos premit improbitas.
Rem serva vitamque prius, dein aurea saecula 5
Augusti saeculis condite¹⁰⁵ laeta magis.

349. [346.]

Gratulatur Aegle natam suo merito amandam¹⁰⁶
Moribus, ingenio et praestans quod contigit, Aegle,
Nata tibi, toto gratulor ex animo,
Quod tibi quae fuerat qualiscumque esset amanda,
Est talis merito quod sit amanda suo.

350. [347.]

Ad Aeneam

Quid furis invisam contra, dux magne, Lacenam
Certus foeminea spargere caede manus?
Non Paris, Iliacos mulier non hospita muros
Vertit et antiquas proruit igne domos,
Sed Iuno et magno saevus pater ille tridenti, 5
Diva sed e summi vertice nata Iovis.
At regit invicto qui Iuppiter omnia nutu,
Et gentem in summo nunc locat Argolicam,
Fors idem versa fatorum lege vocabit
Amissi Teucros culmen ad imperii. 10

¹⁰³ De sene patriae suae res perpetuo curante K

¹⁰⁴ Gratulatur Pontico honorem virtute partum K

¹⁰⁵ condite] corr. e condito

¹⁰⁶ Ad Aeglen de eius nata K

351. [348.]

Anchises Troia excedens

Dii patrii, densos vestra en simulacra per hostes
Haec ego et e mediis ignibus eripio,
Vos natumque nurumque meam parvumque nepotem
Eripite e duris casibus incolumes
Et date mansurasque domos vastandaque nunquam 5
Saevorum bello moenia Graiugenum.
Haec mihi sollicitat mentem unica cura meorum;
Ipse mihi nam, dii, quid metuam aut cupiam
Qui iam postremo languens in fine senectae
Nec felix possum nec miser esse diu? 10

352. [349.]

*De se qui ingeniose quae in quadam pictura
continebantur versibus descripserat*

Non dixi pulchram, retuli tibi carmine at ipsam
Sic tabulam ut iures pulchrius esse nihil.
Hoc ego opus magnumque reor dignumque poeta;
Pulchram si libeat dicere et ipse potes.

353. [350.]

*Hortatur Balthasarem Odescalchium ut Romam redeat,
grassante Neapolitanos inter epidemia*

Carpe fugam, princeps, morbo gliscente, relinque
Dum licet infestae moenia Parthenopes
Atque redi flavum ad Tiberim patriosque penates.
Tu forti ut praestas pectore nil metuis
Scilicet ipse tibi: metuit tibi sed tua mater 5
Incluta, sed genitor, sed soror unanimis,
Sed fratres cari metuunt. Quid dia puella,
Desponsam fidus quam tibi servat hymen?
Ut dolet, ut totam assiduus mentem anxia curis
Ingemit! Ut largis uda sinum lacrymis 10
Ploratu longo indulget caroque severas
Parcarum leges permetuit capiti!
His, bone, te serva; serva ocyus atque periculum
Dum licet ac praeceps, dum sinit hora, fuge!

354. [351.]

Mulier virtutibus praestans satis dotata¹⁰⁷

Indotata Macro fertur nupsisse Lycoris.
Falsum id; quae mores namque habet egregios
Ingeniumque, manus et doctas et bona quotquot
Vel natura indit, cura vel assiduo

¹⁰⁷ Mulierem virtute praestantem abunde dotatam esse K

Adiungit cultu, nummum licet haud ferat unum,
Dote virum ditatque et beat eximia.

5

355.¹⁰⁸ [352.]

Ad Amaryllidem eximiam poetriam

Te sibi praesentem gavisus est Moenalis ora
Et vatū tota est quidquid in Arcadia.
Absentem sibi te ploravit Moenalis ora
Et vatū est tota quidquid in Arcadia.
Nil mortale etenim cecinisti, dia Amarylli,
Sed canit in Pindo qualia Calliope.

5

356. [353.]

Unum pulchrum: virtus¹⁰⁹

Virtutem quod habet, quodque indicat, hoc ego pulchrum
Esse reor: virtus scilicet una placet.
Una subit mulcens mira dulcedine pectus,
Una oculos, mentes et capit implicitas.
Nec pulchrum est quidquam, quidquam nec amabile, virtus
Non aliquo se se prodat ubi indicio.
Atque utinam ipsa queat manifesto in lumine cerni!
Terras late omnes ureret et maria.

5

357. [354.]¹¹⁰

De effigie Clementinae Rossiae

Clementina, ipsam qui te non vidit, imago
Huic uni potis est haec placuisse tua.
Qui semel at vidit, mortali sentit ab arte
Coelestem pingi non potuisse deam.

358. [355.]

Ad Nicolaum Tiberium de eius carmine¹¹¹

In me quod versus, Tiberi, es tu nocte sub alta,
Gratum est: ista tibi somnia fingit amor.
In te ego sed verti malim, vernare iuventa
Et viridi et laetis fervere pectoribus
Quae nequeo senio fractus; tum denique possem
Carmina carminibus digna referre tuis.

5

359. [356.]

Ad amicum ex paupere divitem¹¹²

Me visum in turba vitas, cupis atque latere,
Tingis et ingenuas, Quinte, rubore genas.
An parva iuvi quod te stipe saepe rogantem
Quo frigus posses et tolerare famem?
Idne pudet nunc te iam ditem? Nec subit esse
Eximiae id laudi, dulcis amice, tibi;
Quod tua te virtus fortunae obnixa prementi
Illis ex vitae sordibus eripuit?

5

360. [357.]

Laudo, quod dives frugi es

Laudo quod dives frugi es, quod ponere gaudes,
Quem res non ponit, tu tibi, Cinna, modum.
Pulchrum est fortunae virtus quum praevallet, inter
Divae blanditias et sua iura tenet.

361. [358.]

De Theonis laudibus

Ignarum dicis morum vitaeque Theona,
Quod nec amat coetus visere foemineos,
Nec fatuos audit scurras, nec perdit ineptis
Maiorum oblitus tempora longa iocis.
Quid vitam et mores mulier docet aut nebulonum
Turba levis nullo praedita¹¹³ consilio?
Nil doctae prosunt voces madidaeque lepore
Socratico? Ad vitam nil facit historia?
Omnis et ingenii cultus causasque latentes
Scrutantem assiduus nil iuvat ille labor?
Crede mihi, ignarum quem dicis, Quinte, magistrum
Dic vitae et morum verius eximium.

5

10

362. [359.]

Laudatur qui non Venerem, sed Palladem sequitur¹¹⁴

Florea sarta dabat ridens Venus, altera lauro
E viridi contra docta Minerva dabat.
Macte tuis generose animis: Amathusia spernis,
Gestas Cecropiae dona superba deae.

¹⁰⁸ Vide quae dicta sunt sub epigramma n. [] Encomiastica *K* not.; & 408. *R* not.

¹⁰⁹ Nil praeter virtutem esse pulchrum et amabile *K*

¹¹⁰ Vide aliud epigramma n. 407. *R* not.

¹¹¹ Ad Nicolaum Tiberium, de carmine quo poetam de quodam eius somni certiore fecerat *K*

¹¹² Ad amicum ex paupere divitem factum *K*

¹¹³ praedita] *K* pro perdita *R*

¹¹⁴ Laudat iuvenem qui posthabitis voluptatibus optimis disciplinis et literis operam navaverat *K*

363. [360.]

Omnia in Theone, nil sine Theone videt¹¹⁵
Quum video te, pulchre Theon, video omnia. Si te
Ipsum non videam, ast omnia, nil video.

364. [361.]

Ad Ciceronem de eius scriptis
Magne places, Tulli, seorsum, componere sed te
Coepi ubi scriptorum cuilibet, usque adeo
Percellis mentem attonito, garrire putentur
Ut mi alii, solus verba diserta loqui.

365. [362.]

*Ille se multum profecisse sciat, cui Cicero valde
placuerit.* Quintilianus.
Profecisse putas te multum, quod tibi Tulli
Aurea prae cunctis scripta, Sabine, placent.
Atqui ni placeant prae cunctis, non ego paullum
Profecisse putem, sed magis hercle nihil.
Non bonus est oculis, non prorsum caecus at ille
Cui sol est cunctis fulgidior facibus.

366. [363.]

Ad Angliam, Garrichium extinctum flentem
Garrichium fato raptum fles, Anglia, quaerens
Frustra alium, arte sua callidus omnigenum
Actor mutatis vincat qui Protea formis,
Se se mille unus vertat et in facies,
Idem vir, mulier, caupo, rex, Davus et heros
Et quidquid fieri denique collibuit.

367. [364.]

Ad comitem Victorium Alferium
Cecropiam ad legem tibi scripta tragoedia, quid si
Non habeat similem Cecropio populum?
Nempe cadet; nec te, vates cordate, sed ipsum,
Crede mihi, arguerit stultitiae populum.

¹¹⁵ Se omnia in Theone, nil sine Theone videre K; Credo poetam in hoc epigrammate puellam Theonis amore captam inducere voluisse. K not.

368. [365.]¹¹⁶

Ad Hypolitum Pindemontium de eius tragoedia quae
inscribitur *Ulysses*
Culparis quod te culpasti censor iniquus.
Innocuum nec se laedere, amice, licet,
Nec tibi quam scriptus famam quaesivit Ulysses,
Tota tua est, partem sed domus et patria,
Ausonia et partem sibi magnam vindicat olim
Ingenio felix illa vocanda tuo.
Omnes per gentes praestanti laude feretur
Quod te Maffaeo progenuisse parem.

369. [366.]¹¹⁷

De Onuphrio Minzono, clarissimo concionatore
Minzonum dicis tantum, Corvine, docere.
Id fieri quanam possit, ego haud video.
Non etenim ludicra docet nec inania rerum,
Verum aeterna homini pendeat unde salus:
Quidnam servatum coelo queat addere, quidnam
Neglectum horrendis mergere suppliciis.
Haec quicumque docet, non menti lumina tantum
Praefert, cor penitum spe ciet atque metu.

370. [367.]

De Virgilio et Homero¹¹⁸

Quanti Virgilius, quanti sit magnus Homerus,
Nescis pol, quamquam, Postume, scire putas.
Amborum ignoras pretium; componere utrumque
Vis tamen et palmam das, rapis alterutri.
Nec minus interea rideris quam si puer astra,
Si terra ignarus comparet ex humili,
Dicat et hoc illo maiusve aut altius esse,
Nec dicti caussam noverit ipse sui.

371. [368.]¹¹⁹

In idem argumentum

Virgilio magnum magno componis Homerum,
Quisnam sit maior, Postume, uti statuas.

¹¹⁶ Leggesi nell' *Efemeridi Letterarie di Roma* dell' anno 1779, pagina 189, ciò che segue: "Ulisse, Tragedia del cav. Ippolito Pindemonte con alcune osservazioni dello stesso autore contro la medesima, Firenze 1778 in 8o. Questa Tragedia di merito singolare fu pubblicata dall' autore nella età appena di quattro lustri". E raccogliessi dalle stesse *Efemeridi* (di ciò in fuori che è detto nel titolo della stessa tragedia) averne lo stesso autore fatto una lunga critica. K not.

¹¹⁷ Vide alia epigrammata de Minzonio n. 128 & 123. R not.

¹¹⁸ In Postumum, male et inepte de Virgilio et Homero iudicantem. Ponendum inter satyrica. K not.

¹¹⁹ Ponendum inter satyrica. K not.

Id video et ridens miror, mi Postume, tantos
Tantilla poni tam fatue in trutina.
Ut velit in gemina si quis suspendere lance 5
Hinc Haemum, hinc celsis culminibus Rhodopem.

372. [369.]¹²⁰

In idem argumentum

Magnum Virgilium, maiorem dicis Homerum,
Nec falso dicis forsitan id, Licini.
Sed certe dicis temere; metitus utrumque
Vatem namque tuis exiguis modulis,
Non potis es quam sit magnus deprendere uterque, 5
Ignoto ignotum turpiter antefereus.

373. [370.]¹²¹

Laudat Homerum praefereus illum Newtono

Newtonum Graio si quis praeposit Homero,
Divinum humano posthabet ingenium.
Hic facit, hic rerum prodit quae facta, sonoro
Hic tonat, hic surdo mussitat eloquio,
Hic luce in media est ac rebus magnus apertis, 5
Hic magnus coecis creditur in tenebris.

374. [371.]

De Serassi effigie perfecte in tabula expressa

Vivum te in tabula, vivum, Serasse, videmus:
Haec non forma tui est, ipse tui at geminus.

375. [372.]¹²²

Horum, Sexte, faber positum qui mutat equorum,
Hoc tandem impensis grandibus efficiet,
Adversi mire qui cunctis ante placebant,
Adversi cunctis ut male displiceant.
Serva opus eximium, vesana et coepta coerce: 5
Adscribet meritis hoc quoque Roma tuis.

376. [373.]¹²³

Stat gravis ac tentos non audit pila rudentes
Atque suum servat firma tenaxque locum.

Illa quidem verti docilis non cuilibet, at qui
Rite sciat numeros, pondera, lineolas,
Venerit hic; duci partem patietur in omnem 5
Et veniet nulla iussa venire mora.¹²⁴

377. [374.]¹²⁵ [= 71.]

Vincere Alexandrum, qui vicerit omnia, durum est;
Durum est indomitum vincere Bucephalum.
Stant obnixi ambo non cedere. Roma, timori
Parce tamen: magno cedit uterque Pio.

378. [375.]¹²⁶

“Serva haec”, clamavi, “serva haec tu signa, Quirine,
Signa haec unde tuus nomina collis¹²⁷ habet.
Impingent motu in medio si tracta, fragore
Ingenti ad terram pondera vasta ruent!”
Haec ego. Discissos gavisa est Roma rudentes, 5
Sensit opem et plaudens, magne Quirine, tuam.

379. [376.] [= 189.]

Ad eximios iuvenes Roma Neapolim proficiscentes
Vos procul hinc patrias revocat Sebethus ad oras,
Floriduli, nomen queis rosa dat, iuvenes!
Nos flavum ad Tiberim vestrum meminisse iuvabit,
Amborum et mores dicere et ingenium 5
Atque optare, redux rursum ut nos visat uterque
Et coelum hunc iterum dein iterum exhilaret.
Haec optare iuvat: spe ne ludamur inani,
Vos, facite, o, nostri, frater uterque, memor.

380. [377.]¹²⁸

Caunius hic. Caesar donum immortale, parabat
Quod mater, meritis hoc dedit eximiis.

381. [378.]

De Gelliae laudibus

Non movet os pulchrum, movet at me vultus in ore
Qui pulchro mores indicat ingenuos.

¹²⁰ Ponendum inter satyrica. *K not.*

¹²¹ Credo hoc epigramma eo scriptum fuisse quod aliquis dixisset
Newtonum Homero, quoad ingenium, praestitisse. *K not.*

¹²² De equis in colle Quirinali, cuius positum mutari iusserat Pius
VI. pontifex *K*; Ponendum inter varia. *K not.*

¹²³ De eisdem equis in pila lapidea constitutis *K*; Ponendum inter
varia. *K not.*

¹²⁴ Vide n. 375. *K not.*

¹²⁵ In idem argumentum *K*; Ponendum inter varia. *K not.*

¹²⁶ In idem argumentum *K*; Ponendum post epigramma sub
n. 373. *K not.*

¹²⁷ collis] Et re vera Collis Quirinalis dicitur hodie Monte Ca-
vallo. *K not.*

¹²⁸ De effigie principis Kaunitzii *K*

Sic fit quae vulgo formae laudantur ab omni,
 Uni ut saepe mihi, Gellia, displiceant.
 Ore places toto sic tu cui candida virtus
 Ipsa sua vultum fingere visa manu est.

382. [379.]

Ad Gelliam de Quinto

Quintus amat senior vetulam te, Gellia; quid ni?
 In qua multa videt digna placere seni,
 Multa, gravi quae nec senio tentata fatiscunt
 Atque ipsa florent aucta vigentque die.

383. [380.]

Ad eandem de se

Vera ne sint, de te quae scribo, Gellia, amore
 Anne tui ludar, dicere pol nequeo.
 Hoc possum: de te quae scribo, cuncta videri
 Visa velut claro in lumine vera mihi.

384. [381.] [= 167.]

Ad Torquatum rusticantem

Nondum uno es, Torquate, die procul urbe moratus,
 Iam desiderium posse tui videor
 Vix ferre, absentem suspiro, in collibus Albae
 Quam trahis, immodicam conqueror esse moram
 Et tardo facio soli convicia, "Longo",
 Et clamo, "haec anno est longior una dies!"
 Haec qui miratur tua vel benefacta necesse est
 Vel certe ingenium nesciat ille meum.

385. [382.]

De Lesbia bene morata, non vana

Moribus ornari quam gemmis Lesbia mavult,
 Iure aliena suis posthabet illa bonis.

386. [383.]

Laudat pennam quam Cinnae suo discipulo vates donat

Hanc anceps pennam cycni quam dempsit ab ala,
 Aptam olim campos nare per aerios,
 Nunc atro niveam ductu signare¹²⁹ papyrum
 Doctaque Palladiis condere verba notis,
 Accipe, Cinna, tui munus nec sperne magistri,
 Uti quo bene si munere non pigeat;

Fundet opes auri quae vincant pondera, vincant
 Omnes carorum divitias lapidum.
 Nam caros lapides atque aurum conficit aetas:
 Quod fluit hinc, aetas perdere nulla potest.

387. [384.]

De virtutis laudibus

Virtutem tibi, Quinte, para: pulchra omnia virtus
 Anteit, hanc puro in pectore quisquis habet.
 Laetus, honoratus, dives ludibria sortis
 Ridet et obscuro in carcere liber agit.
 Hac quicumque caret, nescit quid vera voluptas,
 Quid sit honos, quid sint denique divitiae
 Incertamque pavet sortem celsoque triumphans
 In curru servo est vilior indecori.

388. [385.]

Vates quae de suis carminibus eventura praedicit¹³⁰

Saeculum triste iret quum vatibus, haec ego scripsi
 Atque, ut sunt, luci credere non timui.
 Quae niger averso livor male spernet ocello,
 Vivere sed pergent non minus illa tamen
 Atque aliquem invenient qui se legat ac probet aequus,
 Audax et media laudet in invidia.

389. [386.]

Ad puerum, quos discendi ardor et labor fructus ferat¹³¹

Disce, puer, moneo, duro nec parce labori:
 Gignit opes, famam, gaudia vera labor.

390. [387.]

De viro sapiente

Quam praestat stulto sapiens! Rebusque secundis,
 Rebus et adversis laeditur insipiens:
 Qui sapit usque sibi fortunam dexter utramque
 Cogit ferre aliquid gaudet unde boni.

391. [388.]

Ad Fabronium optimum praesulem auctoris carmina
 laudantem

Quod mea dilaudas, Fabroni, carmina, gratum est
 Quamvis laudari me rear immerito.

¹²⁹ signare] Sive: sulcare R

¹³⁰ Non defuturos suis carminibus lectores praedicit K

¹³¹ Ad puerum, laborem gignere vitae commoda et ornamenta K

Ista etenim est quo vera minus laus, optime praesul,
Hoc magis est verae pignus amicitiae.

392. [389.]

Ad Ignatium Boncompagnium

Pauperies acuit mentes aptatque labori,
Dives alit rerum copia desidiam.
Hoc ego te, Ignati, facio pluris, labor iste
Assiduus magnas quem iuvat inter opes,
Cui non tam quidquam cordi est, quam nulla diei
Doctrinae addicto segnis ut hora fluat.
Macte tua virtute: labor veram tibi laudem
Et parat ingentes divitias animi
Queis sine quid magni sensus, quid regia prosint
Tecta, quid heroum sanguine ducta domus?

393. [390.]¹³²

Quanti faciat amicitiam Auli

Non flocci facio quod me vocat Aulus amicum;
Unum ex sexcentis millibus esse piget.

394. [391.]¹³³

De aqua Romae dicta Virgine

Heic ubi aqua e scabro Virgo exit murice, Roma
Neptunum pulchro dedicat in scopulo.
Ille datam ob rupem gaudet, "Nec iam tibi rupem
Tarpeiam", dicit, "Iupiter, invideo".

395. [392.]

Ad Fernandum, qui munus miserat

Quae, Fernande, mihi misisti munera nuper,
Sunt vel Mopsopio dulcia melle magis,
Muneribus sed quem missis testaris amorem,
Is vero est ipsa dulcior ambrosia.

396. [393.]¹³⁴

De viro sapiente

Qui sapit, is late regnat; qui desipit, inter
Aurum et gemmarum lumina mancipium est.

397. [394.]¹³⁵

In idem argumentum

Qui sapit, is rerum nil non habet et sibi quoquo
Venerit imperium lataque regna parat.
Nec se fortunae dat coeca mente regendum,
Fortunam arbitrio sed reget ille suo.

398. [395.]

De Flacci in amicitia iungendis prudentia

Semper amat semel occepit quem Flaccus amare.
Hoc fit quod cautus iungit amicitias,
Nec blanda facie, dulci et sermone movetur,
Sed lente quaerit, sub cute quid lateat
Et postquam ingenium, mores vitamque probavit,
Tum demum placido pectore dicit: "Amo".

399. [396.]

De Coelio se aegrotum invisente sive
De laudibus amicitiae

Languebam fractus vires et pallidus ora;
Languentem ut visit Coelius, en valeo.
Quod succis medici haud poterant, hoc dulcis amicus
Ut venit dulci praestitit alloquio.
O melior succis meliorque potentibus herbis,
O, vitale mihi nectar, amicitia!

400. [397.]¹³⁶

Ad Aulum de amicitia

Dulcis amicitiae qui nescit foedera, amari
Nec se vult alii, non amet ipse alium;
Antra colat sylvasque, hominum commercia laevus
Vitet, montivagus tristior ille feris.
At me sanctus amor sic fido iungat amico
Spiret ut in gemino corpore mens eadem,
Illi ut ego, ut contra mihi vivere gaudeat ille,
Una sit ambobus res ut et una salus.
Hoc opto, hoc prope iam quia contigit, Aule, beatus
Ipsam vix divis ambrosiam invideo.

401. [398.] [= 144.]

Ad Hieronymum Pompeium

Carmina, Pompei, mea quum tot laudibus effers,
Ipse mihi videor scilicet esse aliquid,

¹³² Ponendum inter satyrica. *K not.*

¹³³ Ponendum post epigramma sub n. 272 Encomiastica. *K not.*

¹³⁴ Ponendum inter Moralia. *K not.*

¹³⁵ Ponendum inter Moralia. *K not.*

¹³⁶ Ponendum inter Moralia seu potius Varia. *K not.*

Sed conferre tuis coepi ut mea carmina, rursum
Non mi aliquid videor, prorsus at esse nihil.

402. [399.]

De libro cuidam e proceribus oblato

Do parvum hunc librum magno tibi. Thure pusillo
Placari magnus Iuppiter ille solet.

403. [400.] [= 175.]

De Henrica canente

Henricam audivi pangentem ut carmina mirans
Atque manus tollens talia dicta dedi:
“Ars nihil est; natura potens facit omnia. Testor
Sponte sua tibi quae carmina prima fluunt.”

404. [401.]

Clarissimo viro Philippo Honorato, Maria Pizzellia de
Burrono

Macte, Honorate, tua virtute et fortibus ausis,
Burronum debet maxima Roma tibi.
Tu facis Orphea patriam doctissimus arte
Possit ut ille suis usque beare modis.
Iure igitur laudesque tuas celebramus ovantes,
Tollimus et cuncti nomen in astra tuum.
Prima et ego cupiens quas possum reddere grates,
Pauca tibi haec grata carmina mente cano.

405. [402.]

Ad Daphnin de Amaryllide

Differ, Daphni, tuos tu cantus:¹³⁷ nunc Amaryllis
Una sibi totam vindicat Arcadium.
Ceperit illa suae postquam sibi praemia laudis
Et tu quae capias praemia laudis erunt,
Et tu magnus eris, fies et proximus illi
Cui se nec Pindi numina praetulerint.

406. [403.]

Laudat quemdam vatem, sed docet: debere carmen
rebus consonare

Magna studes rerum versu cantare pusillo:
Ingens materia est, carmen at exiguum.
Dissonat hoc illi, male dissonat atque poetam
Vix decet omnigenam qui canit harmoniam

Harmoniam late caelo miratur in amplo,
Laudat in humanis moribus harmoniam.
Fac numerus rebus iam consonet, “Optime vates”,
Clamabo, “eximiae nil tibi laudis abest”.

407. [404.]

Ad Gelliam, quo animo sit erga eam docet
Ullum non renuo tibi quod sumpsisse laborem
Acceptum debes, Gellia, ferre tibi.
Quippe etenim es tanti, te propter sumptus ut omni
Mi soleat requie dulcior esse labor.

408. [405.] [= Var. 194.]

Ad Gerardum de fabula scenis commissa

Gerarde, Actaeo tua fabula plena lepore
Quod cecidit, fatuo nec placuit populo,
Non tibi tu doleas, populus sibi sed magis ipse,
Stultitiae testis quod fuit ipse suae,
Cuius ego sensu pulchrique bonique carentis
Laudibus et plausu sibila praetulerim.

409. [406.]

Ad Quintum de Pompeio Batonio

Quae pinxit Raphael, mire scis omnia, Quinte,
Nescit quem spernis maximus ille Bato.
Quae pinxit Raphael, potis es quam dicere sed tu,
Tam potis efficere est maximus ille Bato.

410. [407.]

Ad Clementinam Rossiam

Clementina, tuum tua nuper quod mihi nomen
Scripsit tam lepidis dextera literulis,
Servo equidem ac laetus servabo tempus in omne
Parvum at dulce tuae pignus amicitiae.
Hoc mi lectum animo sistet tot magna deorum
Dona quibus mire, dia puella, nites.
Hoc mi virtutis qua polles inclita verae
Conspectum assiduo proderit admonitu
Et mentem incendit pulchre tua nomina gustans
Par tibi ut innocuis moribus esse velim.

411. [408.]

Ad Amaryllim poetriam

Ni tecum certent Musae vel Delius ipse,
Praeripiet palmam nemo, Amarylli, tibi.

¹³⁷ tu cantus] *pro* cantus tu *suprascr.* R

412. [409.]

Ad Caphniam de eius historiis

Ingenio praestans, nulli et non aequa virorum
 Antiquas pingis, Caphnias, historias.
 Cuncta vigent ridetque omni perfusa lepore,
 Cui prisci, credo, Cecropidae inuideant.
 Hoc mirum est certe, multo at mirum magis illud
 In tanta quod non foemina laude tumes;
 Quod laudata aliis ipsam te despicias una
 Quantaque sis nondum scilicet una vides.

5

413. [410.]

Ad Lebruniam de sua imagine in tabula picta

Qualis eras olim quinto, Lebrunia, lustro,
 Pulchra tua heic mire pingeris ipsa manu.

Reddidit ars quod tempus edax tibi dempserat, haec et
 Constans una omni vindicat a senio.
 Esse parem superis haec te facit una deabus
 Nullo non unquam tempore floridulam.

5

414. [411.]

In idem argumentum

Totam heic se pinxit Lebrunia. Quidquid habebat,
 Quidquid habet formae, cernimus in tabula.

415. [412.]

In idem argumentum

Se qualis nunc est Lebrunia pingere non vult:
 Usque solet se se pingere qualis erat.
 Laudo artem cohibet quae pingens, cedere et annos
 Cogit et in formae posse decore nihil.

SATYRICA

1.

Quid sibi propositum habeat in satyra scribenda

Humanas narro vidi quascumque libellis
Ipse meis verso nomine stultitias.
Sic famae parcens alienae promere suevi
Quae nequeo tacito clausa tenere sinu.
Sic mihi ego prosum, saeculis prodesse futuris
Sic forsán possum, certe equidem studeo.

5

2.

Genus vitii culpatur

Agnoscat si forte meo se in carmine quisquam,
Arguto parcat dicta dolore queri
Ne, fuerit si forte loquax, se scilicet ipse
Prodat et invito vulnus ab hoste ferat.

3.

Ad Varum de eius libro

Legi equidem tua scripta; rogas quid sit mihi visum.
Stat nil, Vare, boni dicere nilque mali:
Ne tibi displiceam verax repressor, amice,
Laudator mendax ne mihi displiceam.

4.

Ad Marcum de Aeliae partu inexpectato

Spondebat decimo, quarto edidit Aelia prolem
Mense tibi postquam ducta marita domum est.
Esse tuum clamas quod natum est, Marce, sed hercle
Id quorsum clames haud equidem video.
Non etenim uxorem purgas, tute ipse fateris
At probri tantum causa fuisse tui.

5

5.

Ad Corvinum, rogantem quid scriberet

Quaeris quid scribam? Tibi nil, Corvine, venusti
Cui nullus fatuo in corpore sensus inest,
Cui fragor et strepitus tantum, cui verba probantur
Deducta in longum grandia sesquipedem,
Quasque malo ampullas ebullit comitus oestro
Daphnis Romana magnus in Arcadia.
Is, Corvine, roga quid scribat. Parce rogare
Quid tenui dictet mi mea Musa sono,
Quid soli scribam Lydae qua iudice malo
Esse aliquid toto iudice quam populo.

10

6.

De tumulo Lucii Scipionis Barbati Cnaei filii
censoris, detecto ad Portam Capenam

Scipiadae hic tumulus censoris priscus; et ipse
Quid si alto censor prodeat e tumulo,
Nequitiam et videat foedam luxumque nepotum?
Se rursus exclamans abderet in tumulum
Nec tam dissimiles vellet possetque severus
Illis qui fuerant cernere Romulidas.

5

7.

Ad quamdam de Varo custode

Quae Varum ducis custodem, quis tibi custos
A Varo qui te protegat est alius?

8.

Ad Quintillam de Varo eam comitante

Cui scis immodico succendi pectus amore
Atque cupidinea fervere corda face,
Custodem ducis Varum, Quintilla, pudoris:
Sensi equidem, credi casta nec esse cupis.
Ni foret id nolles uti custode pudori
Insidias primus qui struat ipse tuo.
Pelle istum, dein sola ito quocumque libido est:
Crede mihi, longe tutior ire potes.

5

9.

In poetam, puerum recens natum celebrantem

Infantem puerum tam longo carmine laudas,
Quem laudas puero stulte poeta magis.
Odi equidem nugas et inania verba crepantem,
Quaerentem et laudes nil ubi laudis inest.
Expromet cum se ratio, tum denique noscam
Qui sit, quam felix regius iste puer.

5

10.

Ad indoctum doctorum contemptorem

Prima virum magno contemnis, Glaucia, fastu,
Quorum fama ingens docta per ora volat,
Non secus ac celsos vasta si mole Gigantas
Contemnat parvo corpore pumilio.
Nosce ipsum te iam, cuivis dein confer, inepte;
Quem possis merito spernere, nullus erit.

5

11.

Ad ineptum rempublicam administrantem

Nempe tumes rerum tractas quod multus habenas
 Nullaque non per te publica res geritur.
 Id levis ostentas; nec te pudet, improbe, pessum
 Quod male das, per te tam male quod geritur.
 Quas geris, Aule, nequis rebus prodesse: gerendis
 Abstineas rebus denique ne noceas.
 Hoc tibi turpe putas, multo est at turpius istud,
 Perdi opera assidue teque tuosque tua.

5

12. [≈ 896.]

Ad Attalum poetam extemporalem

Ultro quae in buccam veniunt canis, Attale, raptim,
 Inde tumes, vates mirus et esse putas.
 Falleris: hoc nomen potis est vix ille mereri,
 Acri qui expendit singula iudicio,
 Quem limae exercet durus labor, usque retractat
 Carmina qui cura pervigil assidua.
 Sic pauci: temere quo tu canis, Attale, pacto,
 Nemo fuit lauro dignus Apollinea.

5

13.

Ad Sextium de Voltaero

Esse levem dixi Voltaerum, qui ruit usque,
 Esse gravem, Sexti, dicere debueram.
 Sic gravis est tantum: quo se cumque incitat, imum
 Decidit errorum plumbeus in barathrum.
 Idem sed levior pluma est, fastigia rerum
 Cum libat, veri nec subit in latebram.
 Qui facit hoc, patiere, virum sic et mihi dici,
 Ut passim doctis dicitur, esse levem.

5

14.

Ad puellam nimis blandam

Blanditiis nimium grassaris, Gellia; sordent
 Quas vulgo impertis, Gellia, blanditiae.

15.

Aliud

Omnibus acceptam fieri sese cupit Aegle
 Et fieret, fieri ni cuperet nimium.

16.

Aliud, in idem argumentum

Cara cupis fieri nec fis tamen, Aelia; quaeris
 Qui fieri possis? Si minus id cupias.

17.

Aliud

Aelia dum cunctis passim blanditur inepte,
 Hoc fit cara minus quo studet esse magis.

18.

Ad Nisum de Lycoride nec pulchra, nec ingeniosa

Praestantem ingenio quam dicis, Nise, Lycorim,
 Praestantem et forma, si mihi sunt oculi,
 Si mihi mens, neutro praestat; praestabit utroque,
 Mi quoque amor mentem si malus eripiat
 Atque suis oculos vertet falletque venenis,
 Quod nigrum est nivea candeat ut specie,
 Ut, quod reptat humi, iurem sublime volare
 Per liquidum pennis aera praepetibus.
 Haec mihi si fiant, praestabit, Nise, Lycoris
 Iudice me forma, forsitan et ingenio.

5

10

19.¹

Ad Corvinum, profitentem se tradere "artem videndi"

Tanto quam tradis fastu, Corvine, videndi
 Artem si quisquam gnaviter arripiat
 Et tua si facilis nusquam non dicta sequatur
 Cuncta videns quo tu more videnda doces,
 Hoc spondere illi, vere hoc promittere possum,
 Artis ubi summum venerit ad columnen
 Spectator mirus, verso rerum ordine pulchrum
 Thersiten foedam viderit esse Helenam.

5

20.

Ad philosophum communis vitae ignarum

Plurima scis vulgus quae nescit; vulgus et omne
 Te passim stultum praedicat ac fatuum
 Miraturque rudem sensus communis, ineptum
 Omnibus et vitae ridet in officiis.
 Ignosco vulgo; cernis qui Linceus astra,
 Ante pedes quae sunt, aspice, philosophe.

5

21.

Ad philosophos inani fastu elatos

Ignorat qui se, frustra scit caetera; malim
 Vilis in agresti rusticus esse casa,
 Ipse mihi vilis, me spernens ipse nec ullum
 Non hominum quot sunt ipse mihi antefereus,

¹ Post hoc scribendum epigramma sub n. 70 libri 2. *K not.*

Quam magnis turgere animis vestroque, superbi,
 Inflari fastu pectora, philosophi,
 Et coelo et terris rerum quaecumque geruntur,
 Late mirantes pandere per populos;
 Me nescire unum interea nec posse videre
 Ignorat qui se quam nihili est sapiens.

5

22.

Ad Aulum suo Marte omnia discere volentem
 Nullum audire unquam, nulli vis, Aule, doceri,
 Ipse tuo fretus scilicet ingenio.
 Ingenio sed ni careas, non hercle putares
 Omnia posse uno confieri ingenio
 Nec malles arcto conniti ac repere calle,
 Ampla gestari quo licet, Aule, vici.

23.

In dicacem

Parva cutim invasit Getuli musca leonis
 Ac laesum rostro credidit esse suo.
 Et cum quos sive rugitus ille cieret,
 "Vulneribus", dixit, "quam dolet ille meis?"
 Haec tibi scripta puta, morsu qui parvus inerti
 Perstringis magnos, Eune proterve, viros.

10

24.

Ad Varum, dicentem anum pulchram
 Pulchram dicis anum: glaciem sic, Vare, tepentem,
 Sic potis es flammam dicere frigidulam.

25.

Ad Marcum de Quinto eius amico
 Quod nequam est Quintus, patior; quod censet honore
 Se dignum, nequam sit licet, haud patior.
 Te quoque vix patior, talem quod, Marce, fovere
 Pergis, quod praefers omnibus unum aliis.
 Quam te dedecoras! Quam tu tibi detrahis ipse,
 Illi quod tribuis largiter, omne decus!

5

26.

De Aulo causicidico et pictore
 Picturam et causas tractat simul Aulus, utroque
 Et dici mirus postulat in genere.
 Nec fert desultor geminae sibi praemia laudis,
 Utroque at foede spernitur in genere.
 Causidicos inter namque audit nil nisi pictor,
 Inter pictores nil nisi causicidicus.

5

27.

Ad Glauciam effraenata licentia exultantem
 Audax, incestus, nulla non lege solutus,
 Nullo non turpis, Glaucia, flagitio,
 "Quod volo", ais, "facio". Vis felix, ut reor, esse,
 Inque diem felix es minus atque minus.
 Ipsum te perdis misere miser; id facis ipse
 Dum tibi, quod non vis, "Quod volo", ais, "facio".

5

28.

In Quintum astronomum

Quae Caper atque Aries, quae Taurus cornua caelo
 Clara gerunt fulvis aurea syderibus,
 Omnia, Quinte, vigil numeras thalamumque domumque
 Oblitus cura dispicias assidua.
 Quae geris interea neglectae uxoris ob iras,
 Infelix nondum cornua foeda vides,
 Capro et stellanti mentem defixus, in urbe
 Maximus, heu, tota diceris esse Caper.

5

29.

Ad Quintum de Phyllide pulchra atque insulsa

Visa procul diva est Phyllis tibi, Quinte; videri
 Incipiet propius cum veniet mulier.
 Quos ignota tuo sub pectore suscitavit ignes,
 Haud mora cum fuerit cognita discutiet.
 Hoc habet eximium: flammam infert eminus, omnes
 Perfundit multa cominus at glacie.

5

30.

Fastus inanis

Curnam Galla tumet? Quod magnas incolit aedes,
 Quod curru egrediens fertur in aureolo?
 Ardet quod multo clari fulgore pyropi,
 Quod regum nuptis tegmina digna gerit?
 Haec inflant fatuum; nec dives, cogitat, ille
 Cultus quam vili discrepet a domina.

5

31.

Cur Gellia Postumum spernat

Gellia te foede spernit. Ne spernere pergat,
 Quam pote tu fieri nempe studes melior.
 Heu, tua te stultum spes fallit. Spernere perget
 Semper, ni fias, Postume, deterior.
 Et certe mirer, tam nequam tamque superba,
 Quemvis illa sibi si probat absimilem.

5

32.

Contemptrix merito contempta
Non curru invehitur, non pulchra veste renidet
Quod Phyllis diti spernitur a Beroe.
Illa tacet, secum tacito sub corde superbam
Ridet, freta suis dotibus, at Beroen.

33. [= 1176.]

Ad Silvanum amantem Phyllin
Non miror quod amas Phyllin, Silvane: venusta est
Illa quidem et lepido non rudis ingenio.
Hoc miror fieri quod credis posse rudem te,
Informem, illepidum Phyllis uti redamet.

34.

In senem nunquam canescentem
Et merito senior non cano es vertice, prudens
Dissideat fatuo ne coma consilio.

35.

Carpit Tuccam nimis in narrando prolixum
Quae dicis, dic, Tucca, brevi. Cognoscere finem
Haud possum quoties principium haud memini.

36.

In concinnum malorum carminum recitatorem
Sic recitas nemo ut melius; nec me tamen, Aule,
Fallis. Laudo unum hoc, tam bene quod recitas.

37.

In inopem divites spernentem
Spernis inops magnos opibus. Vel res tibi maior
Vel fastus, cupio, sit minor, Antigene.

38.

In Glauciam acceptis honoribus indignum
Haud honor acceptus decorat te, Glaucia; honorem
Tu magis acceptum, Glaucia, dedecoras.

39.

In idem argumentum
In summo non tu clares, ut credis, honore;
In te sed summus, Glaucia, sordet honor.

40.

In Barrum plurima se scire ostentantem
"Plurima scit Barrus". Potius dic: plurima nescit.
Nescit qui partem scit modo dimidiam.

41.

Ad Rullum, nulli se odio esse iactantem
Esse odio nulli iactat se Rullus; opinor
Sic est: quem spernit, nemo habet hunc odio.

42.

Ad Quintum in errore tuendo pertinacem
Errorem agnoscis? Veniam do, Quinte. Tueris?
Culpo cum parvo pravum etiam ingenium.

43. [= 996.]

Ad Quintum elinguem assidente poeta
Fis mecum elinguis; nec miror, Quinte. Molesto
Si quando assedi, mi quoque lingua perit.

44. [= Lud. 99.]

Cur praesente Corvino taceat Polla
Cur taceat, Pollam rogitas, Corvine. Recede
Tu procul; id quisquam non erit ut rogitet.

45. [= Lud. 98.]

De Phyllidis felicitate in fatuis ac foedis amandis
Phyllis amat mentem fatuos et corpora foedos.
Felix! Nemo illi quos amat eripiet.

46.

De Varo, omnia fortunae tribuente
Fortunae tribuis quae iactas omnia, Vare.
Infelix! Tandem da tibi quod tribuam.

47. [= Lud. 121.]

De pulchritudine
Forma quid est? Fulsit quae mira tempore parvo
Quum specie, in rugas desinit ac senium.

48.

Ad Pollam, quaerentem cur suo viro placeat exera tellus
Polla, viro quaeris placeat curnam exera tellus.
Quaere domus potius cur sua displiceat!

49.

In aegre ferentem nocentis supplicium
Comprendique doles Burrum plectique nocentem.
An tibi quod multum profuit ille nocens?

50.

De Rulli insipientia
Rem male quod verbis corrumpit Rullus ineptis,
Infans est, sed enim creditur insipiens.

51.

Ad Postumum in coetu amico nihil dicentem
Cuncta audire placet, nil dicere: Postume, turpe est
Pasci velle aliis, pascere nolle alios.

52.

Ad Avitum moribus minime cultis
Quid rudis ingenuo in coetu versaris, Avite?
Ut tu aliis, alii displiceantque tibi?

53.

In Rullum loquacem et ad singula verba haerentem
Saepe uno in verbo peccas duo vel tria, Rulle.
Nec verbis, iussus parcere, parcis adhuc!

54.

In ardelionem, caetera omnia praeter sua gerentem.
Ardelio, curas omnes atque omnia: solum
Resque tuas et te negligis, ardelio.

55.

In quo constans Afra
Esse levem credis; nihil est constantius Afra.
Quemquam alium nunquam, se modo semper amat.

56.

In Glauciam inamabilem
Te quod amas, nulli non, Glaucia, credis amari;
Nulli et non odio es, Glaucia, te quod amas.

57.

In Cinnamum fastu gravem
Esse gravem sese vult Cinnamus; et reor, illo
Qui vultu et fastu est, omnibus esse gravem.

58.

Ad Postumum, beneficium quod tribuit praedicantem
“Quod tribuo”, dicis, “magnum est”; mihi, Postume, sed fit
Continuo parvum quod mihi sic tribuis.

59.

Ad Varum, venientem atque omnia se videre dicentem
“Adveniens video”, dixti, Vare, “omnia”. Quid? Quam
Non gratus venias, id quoque, Vare, vides?

60.

De Glycone, secreto Tullam alloquente
Multa, Glyco, Tullae secretam dicis in aurem,
Cui non es carus quo videre tamen.

61.

In Gallam et Quintum aequae vecordes
Cur vecors Gallae Quintus placet? Anne quod illi
Quo magis est vecors hoc magis est similis?

62.

In Glauciam illepidum
Esse aliquem cui non placeas, o Glaucia, crede:
Non erit ut toties tam male displiceas.

63.

In Porcinam foeda dicentem
Pace mea dicis te dicere foeda: pudere
Me, Porcina, tui dicam ego pace tua.

64.

Ad Marcum nil grate facientem
Plurima grata facis, grate nil, Marce; refertur
Hoc tibi pro meritis gratia nulla tuis.

65.

De Antigene nimium coeli incommoda metuente
Nunc Austros culpat, Boream nunc; laeditur aestu
Nunc nimio, nimiis nunc male frigore,
Nec placido tam grata fluit lux ulla tenore,
Quam non incuset scilicet Antigenes.
Haec solvit nervos, haec contrahit, haec caput urget 5
Languidulum, infirmis haec gravis est genibus,
Haec somnos adimit, fert haec fastidia ventri,
Haec angit tristi pectora moestitia.
Quid credam? Variis tot gigni incommoda ventis?
Illius an solo nascer e cerebro? 10
Cui pulchrum quiddam, reor, ingenuumque videtur
Languor et enervi in corpore mollities.

66.

De Tulla rubescente

Arrisit si quis Tullae dixitve salutem
Blandius aut oculos fixit in ore diu,
Continuo incensum lascivo credit amore,
Vesanis uri corda cupidinibus
Deiectoque rubet vultu pudibundaque culpae 5
Ac probri metuens lumina figit humi,
Laudo; laudarim multo at mage, conscia lapsae
Iam formae ac vero credula si speculo,
Nullum se norit iam posse incendere, inani
Desinat et frustra falsa timere metu. 10

67.

In Antigenem malum poetam

Nescio quod pulchrum narras te scribere carmen
Id re si vera scripseris, Antigene.
Mirabor fieri quod scis vix posse parente
Formosam e foedo surgere progeniem.

68.

De Aulo omnia ad numerum faciente

Nil non ad numerum facit Aulus, nil sine lege.
Ad normam incedit, stat, sedet, eloquitur.
Non sentit se, quod vult omni ex parte decere,
Idcirco haud quidquam sic facere ut deceat.

69.

In Aulum, minime quam multa peccet perspicentem
Odi te peccas quod plurima, sed magis odi 5
Quod peccare putas² te tamen, Aule, nihil.

70.

In malum Torquati interpretem

Torquati interpres, quid de te sit mihi visum,
Dicam equidem, mos est ut meus, ingenue.
Multum operae positum video tibi carmine in isto,
Nullum operae factum sed video pretium.

71.

Aliud in eundem

Quam iaceat versis eadem sententia verbis,
Torquati vertens verba, Menippe, doces.

72.

In eundem

Nec te, Torquatum nec nosti, crede, Menippe,
Tantillus tantum reddere posse putans.

73.

Ad Ponticum laudando laudatores aucupantem

Pontice, me laudas, contra ut lauderis, at ipse
Mentiri ingratus ne puter, haud soleo.

74.

In Gaurum poetarum contemptorem

Contemnit vates Gaurus. Miremur an ullis
Non tangi brutam carminibus pecudem?

75.

Ad Cinnam nimis suo ingenio fidente

Ingenii, mihi crede, tui fac, Cinna, periculum.
Ingenio incipies fidere, Cinna, minus.

76.

In magna minantem, nihil extricantem

Plurima facturum se dicit Glaucia: mallet
At fecisse aliquid diceret aut facere.

² putas] corr. e putat

77.
In scriptorum omnium contemptorem
Scriptores spernit cunctos, at scribere si quid
Incipiet, spernet se magis ipse Conon.

78.
Cur Crassi mens nequeat ulla ratione pervinci
Nulla potest ratio Crassi pervincere mentem:
Crassi etenim mentem nulla subit ratio.

79.
In Fortunam
Fortunae irascor quae te, Cinna improbe, iussit
Postremum primo caeca sedere loco.

80.
De Aulo, cogitabundo et nihil cogitante
Quid tacitus volvit secum, quid cogitat Aulus?
Quaeris? Crede mihi, cogitat ille nihil.
Zenonem vultu vincit magnumque Platona;
Mente animi est bruta non melior pecude.

81.
In contemptorem suorum carminum
Quae facio raptim, spernis mea carmina; verum
Tu tua, Cinna, facis lentius, haud melius.
Frustra operam ingentem iactas mihi. Fac opera ingens
Maius maiori tempore ponat opus.
Nam si ponit idem, parvum aequae ac futile, stulte
Narras, plus operae quam male perdidit.

82.
Contemptorem contemnit
Cinna, tibi patior sperni mea carmina, sperni
Dum mihi iudicium tu patiari tuum.

83.
De Glaucia sene amari se a puellis iudicante
Ultra dena aevo progressus Glaucia lustra,
Pulchrum et floridulum se putat esse tamen,
Illius et captas forma languere puellas
Certatimque illi dicere blanditias,

Et si qua ingemuit forte illi proxima, retur
Fixam angi telo corda cupidineo.
Quid, caret ergo oculis? Speculum non consulit unquam,
Non rugas, canum non videt ergo caput?

84.
In Postumum senem multorum flagitia sine
indignatione narrantem
Annosusque gravis cano et iam vertice, multa
Multorum narras, Postume, flagitia.
Quae cum depingis, nec damnas, tu, mihi crede,
Ipse facis magnum, Postume, flagitium.

85. [= 742.]
In malum scriptorem, qui mirabatur a poeta decies
Flaccum lectum fuisse
Miraris decies Flacci quod scripta relegi?
Miror ego legi quod tua scripta semel.

86.
Calamum Aeneum carminibus scribendis accommodatum
Menippo mittit
In versu nil molle tuo est audire, Menippe,
Murmur ego serrae, non tua dicta velim,
Quae calamo ut scribas quali decet, hunc tibi mitto
Aeratum quo nil durius est calamum.

87.
De durissimis Quinti carminibus
Aerato scribis calamo tua carmina, Quinte,
Carmina sed calamo sunt mage dura tuo.

88.
In idem argumentum ad Corvinum
E duro tractas calamum, Corvine, metallo,
Scriptor et es calamo durior hercle tuo.

89.
Lucem a Phoebo petit ad obscura Tuccae
carmina intelligenda
Lucis Phoebe pater, si lucida carmina panget,
Scire queam ut tandem quid sibi Tucce velit
Nec male verborum, male rerum nescius usque
Errem nilque altis dispiciam in tenebris;

Gratus ego non thura feram, non dulcia liba
Multave purpureo cymbia plena mero,
Sed quae scripsit adhuc, ipsa magis omnia nocte
Coeca tuis uram carmina, Phoebe, focis.

90.

Ineptus in senibus amor

Tulla seni blanditur anus tibi, Postume; contra
Tute illi haud cessas dicere delicias.
Quisquid adest ridetque ambos et frigidus iste
Extemplo discit quam sit ineptus amor.

91.

In malum poetam sua carmina iactitantem

Scripta mihi semper iactas tua, Cinnam; iacta
Laudandum quod sit, si quid habes, melius.
Scripta quidem sperno, sint quamvis multa; disertos
Inter postremo te reor esse loco.
Ipsum hoc et video nimium tribuisse benigne,
Nullum postremo quod reor esse loco.

92.

In Glauciam, se unum agendo consulentem

Unum quidquid agit, se consultit: omnia rerum
Inde facit nullo Glaucia consilio.

93.

Cur non flendus ab Acca uxore vir mortuus

Morte viri ne fle, miserum nec dicito. Non est,
Crede mihi, qui te fugerit, Acca, miser.

94.

Damna coniugii

Uxorem ducis, dotem et superadicis, Aule.
Ingens aere tuo quaeris, amice, malum.

95.

De simulato Gelliae luctu in obitu viri

Foedum, difficilem, male parcum Gellia dixit
Usque suum iurgans nocte dieque virum.
Illius extincti plorat nunc tristia multo
Cum gemitu et multis funera cum lacrymis.
Plorat; sed rerum fallunt ni me omnia, plorat
Extra aliis, intus ridet at ipsa sibi.

5

96.

Valedicit importuno interpellatori

Non satis est praesens quod me vexare, Nearché,
Usque soles omnique excruciare modo,
Usque mihi mandans aliquid mittensque vocansque
Atque iubens fieri quae tibi semper opus?
Non satis haec; absens absentem ni male plectas
Compellans multo creber epistolio
Atque alia atque alia obtrudens mandata molestus
Quae posthac mens est omnia negligere
Atque odium vitare istud, nec velle tuis iam
Rebus, sed capiti consuluisse meo,
Quem miserum misere quondam tua dicta necabant
Et miserum misere nunc tua dicta necant.

5

10

97.

Ad Corvinum, profitentem se tradere "artem videndi"

Tu doceas artem, tu nos, Corvine, videndi,
Qui tibi nil sani scilicet ipse vides?
Cui foedum est, aliis quod pulchrum est cunque magistris,
Cui pulchrum est, foedum quidquid et est aliis.
Malim equidem caecus fieri nec cernere quidquam,
Isto quam tecum falsa videre modo.

5

5

98.

De Leonilla anu, se pulchram putante

Quae senuit Leonilla, tamen sibi pulchra videtur.
Credo, aetas oculos perdidit ut faciem.

99.

Ad eandem

Iam vetula es, tibi pulchra tamen, Leonilla, videris.
Credebas; speculo nunc quoque crede tuo.

100.

Ad Aulum insulse iocantem

Parce ioco, talem non te decet, Aule, iocari;
Frigidus insulso prodit ab ore iocus.
Nemo tibi arridet, nemo non dicta moleste
Fert tua et invitis excipit auriculis,
Nemo, unus fatuos tollis dum saepe cachinnos,
Non altum irato pectore dat gemitum.
Parce ioco, parce, o, tandem, tacitusque sedeto
Si potes es; moestum dic aliquid potius.
Hoc potius: gravis est mala naenia, sed tamen omnis
Est magis, Aule, tuo naenia grata ioco.

5

10

101.

Ad Ponticum, valetudines suas narrantem

Narra istaec medicis, tibi quae male sederit esca,
 Aura ubi te flatu laeserit immodico,
 Quam tibi distenti crucient praecordia nervi,
 Quam male sit ventri, quam lateri aut capiti.
 Hoc toties audire nocet mihi nec tibi prodest.
 Tristis enim postquam desiit historia,
 Digredimur nihilo corpus tu sanior, atra
 Aeger ego mentem, Pontice, maestitia.

102.

Ad Antiphilam, anum libidinosam

Non ego te sperno quod longa es fracta senecta;
 Sperno quod frangi non potes, Antiphila.
 Sperno quod stulto finem non ponis amori
 Cum tibi iam stulti praeteriere dies,
 Quod tibi nec seris prudentia venit ab annis,
 Rugoso ut formae fugit ab ore lepor,
 Quod vitia aetatum iungens virtute remota
 Fis magis atque magis foedaque et insipiens.

103.

In Cinnam nequiter simplicem

Nil tegit atque suam quod cuivis Cinna profatur
 Nequitiam, simplex dicitur eximie;
 Nam cur non audax potius cassusque pudore
 Atque gravis castis auribus atque animis?
 Improbis et patrat quod turpia nequiter et quod
 Narrat quae patrat nequiter improbius.
 Nequitiae finem quum vir pervenit ad ipsum,
 Tum amat ipse suam prodere nequitiam.

104.

In Marcum, hominem loquacissimum

Multa quidem dixit Marcus; quae dixerit, horum
 Dicere partem ullam, si queo, dispeream.
 Hoc tantum possum testari: multa per aures
 Isse³ diu, mentem nil subiisse mihi.
 Nec vigil attendi quidquam mersusque sopore
 Denique sum, nil non futile dum loquitur.

105.

Ad Marcum intemperanter loquentem

Non satis est bene posse loqui; bene, Marce, tacere
 Est opus, ingenuis coetibus ut placeas.
 Hoc tu posterius quia nescis, Marce, molestus,
 Quo te cumque feras, omnibus esse soles
 Adventuque tuo multos discedere cogis
 Atque sibi celeri consuluisse fuga,
 Ast alios quotquot non aequa mente manemus
 Excipere aeternas auribus Iliadas
 Atque tibi interea tacitos mala multa precari,
 Perpetuo male dum plectimur eloquio.

106.

In Licinium de generis nobilitate gloriantem

Clarum saepe genus iactas male degener. Unde
 Sis, quid opus sciri,⁴ qui nihili es, Licini?
 Quem nihili esse omnes scimus quid scire necesse est,
 Queis ortum, infelix, duxeris a proavis?
 Inachidam vel te quantumvis vel magis istud
 Si forte arrisit, dicito Cecropidam:
 Inachus et Cecrops insigni laude feruntur,
 Tu tamen, his ortus, non minus es nihili.

107.

De Cinnae severitate simulata

Cinna senes inter mire sapit hercule, at idem
 Floridulos inter desipit, heu, iuvenes.
 Nec meminit nec dat vitae praecepta severae
 Et dicta Idaliae dicit amica deae.
 Odi qui vertit faciem; male displicet omni
 Ille vafer scopulo polypus assimilis.

108.

Ad Pollam de Cinnae loquacitate

Quam mihi Cinna placet, vellem tibi, Polla, placeret.
 Insulsum totis aedibus eiceret,
 Insulsum, narrat sua qui tibi facta, molestus
 Longas de nihilo textit et historias.
 Garrulus et semper vitae locutus in omni,
 Audit dignum dicere nil potuit.
 Nec poterit, semper narrabit sed sua facta,
 Longas de nihilo textit et historias.

³ Isse] *K pro Ipse R*

⁴ Sis, quid opus sciri] *K pro Scis quod opus fieri R*

109.

In Tullum maledicum

Dente malo absentes gaudes quod rodere, Tulle,
 Nempe audis magno praeditus ingenio
 Salsusque et lepidus; quae dicis non sine risu
 Laudantur multis omnia laetifico.
 Sed tibi ne nimium placeas tamen. Hos dare plausus 5
 Praesenti suerunt scilicet; abfueris
 Ut paullum, nemo est quin, quod facis, hoc tibi reddat
 Nec magno, pravo sed vocet ingenio,
 Nec salsum et lepidum, nigrum at plenumque veneni,
 Nec dignum laetis plausibus, ast odio. 10
 Horum aliquam posses si partem audire, pigeret
 Posthac absentes rodere dente malo.

110.

In Quintum fatue loquacem

Novi equidem innumeros qui multis dicere pauca,
 Novi et qui paucis dicere multa queant.
 Hunc prius audirem quam te; non hercule noram
 Qui posset multis dicere, Quinte, nihil,
 Auribus obstreperet qui tota luce, videndum 5
 Tam longo menti nil daret eloquio.

111.

Ad amatorem sibi de se plus aequo credentem

Dicis amicitiam, quae foeda est nempe libido,
 Ipsum et te fallis scilicet, Antigene,
 Incestusque Paris, caeca tibi mente videris
 Esse tamen casto castior Hyppolito.
 At quicumque videt, qui te audit cumque loquentem, 5
 "Hic miser Idalio", dicit, "ab igne calet".
 Quid? Tibi tu, Antigene, soli ... de te tibi soli,
 Quam toti mavis credere tu populo?

112.

De Polla parum castigata iocante

Esse probam dicunt Pollam castisque pudicam
 Moribus, at verbis ludere turpiculis.
 Id miror; pandunt nam mores verba vetusque,
 Si memini, dictum est "Te, ut videam, loquere".

113.

De Polla et medico

Vulgo audit gracilisque infirmo et corpore Polla,
 Iudice me duro durior est silice.
 Quid ni? Quae, a medico multos vexata per annos,
 Tot mala postquam hausit pharmaca, vivit adhuc.

114.

In Lupum, loquentem fatue atque invenuste

Nil dignum audiri loqueris, Lupe, verbaque ducis
 Tractim singultu frigida languidulo.
 Praestat pauca loqui, sermoni et parcere inepto,
 Quam potis es... Unum res habet hoc remedi.
 Atque utinam fieri mutus iam denique possis! 5
 Sic erit ut nulli iam, Lupe, displiceas.

115.

Ad Lycotam senem spurcicum

Spurciculos odi iuvenes damnoque, Lycota.
 Anne senem possim ferre ego spurcicum?
 Quem iam non calidus vernanti corpore sanguis,
 Sed mera frigidulum nequitia extimulat,
 Ut malus ingenuas pergat corrumpere nuptas 5
 Et saltem verbis patret adulteria.
 Haec tu posse pati quemquam rere, improbe: iustum
 Nec metuis cano convicium capiti?

116.

Ad Gelliam aequo blandiorem

Tot iuvenes qui te visunt, cum blandior aequo
 Verborum multis excipis illecebris,
 Dic mihi, fallacem dici te, Gellia, mavis
 Ardentem an foedis corda libidinibus?
 Fallis enim, si quae non sentis voce profaris; 5
 Ardes quae sentis candida si loqueris.
 Officium noli culpae praetendere: certos
 Se se intra fines continet officium.
 Hos ultra quidquid processit, sive libido
 Est mala, crede mihi, Gellia, sive dolus. 10

117.

De Tucce male officioso

Multus in officio Tucce est: visitque colitque
 Cursans huc illuc impiger innumeros.
 Ipse suum interea munus male negligit et, quod
 Urget praecipue, rarus in officio est.
 Falsi ergo officii dum laudem quaerit inanem, 5
 Veri desertor dicitur officii.

118.

In Lycinium male officiosum

Is ultro citroque alacer visisque colisque,
 Quantam vix possim dicere, turbam hominum;

Ipse tuum quod sit, nil curas, res tibi pessum,
Pessum uxor, pessum filius it, Lycini.
Tu studio interea totum te impendis inani
Urbani cultor sedulus officii.
Officium at primum est, quo debes munere fungi:
Omnibus hoc praefert vir bonus officiis.

119.

Ad Quintum inverecunda iacentem

Improbis incestos foede testantia mores,
Quinte, domo in casta turpia verba iacis.
Nonne vides circum tacitos mussare sodales
Atque tuos tristi spernere fronte iocos?
Nec praebere aurem fanti vultuque severo
Sermonem quovis vertere velle alio?
Quaere domos nequam, tua sit quibus apta libido:
Haec colit innocuus candida tecta pudor.

120.

Ad Flaccum, puellae corruptorem

Ducere corruptam te cogunt iura puellam,
Eluere infectam turpiter et maculam.
Ne facias, pugnat mater, totamque querelis
Urbem implens vanos aegra ciet strepitus,
Illa tuo metuens foedatam crimine gentem,
Impar ne foedet nobilitate nurus.
Mater digna coli nato est, sed digna bono sunt
Iura magis civi fasque piumque coli,
Nec pietas ulla est sanctas contemnere leges
Nec pietas ulla est fallere, Flacce, fidem.

121.

Ad Levinum intemperantem, de se loquentem

Nunquam non loqueris de te, Levine; loquentis
"Dixi ego", "ego feci", semper in ore sonat.
Quid factum dictumque tibi, nil scire laboro,
Tam parva et tenui laedor ab historia.
Parce, precor, nugis aures obtundere ineptis
Tamque tuum crebro dicere stultus "ego".
Parce, precor; de se toties tam multa loquentem
Vel magnum patiar vix ego Scipiadam.

122.

Ad Quintum, valetudines suas narrantem

Quinte, meus satis est venter mihi; quid tuus iste
Aegrotet, nolo discere et edidici

Iam satis et multo plusquam satis; omnia possum
Dicta mihi decies, Quinte, referre memor.
Laetum si quid habes, narra, hospes; postmodo dices
Ista ubi iam fueris carior usque mihi.
Incipiens laetis pasci vult, tristitia perfert
Magnus ubi est longo tempore factus amor.

123.

Ad Gelliam de eius cultu inverecundo

Nudasti scapulas, nudasti Gellia pectus,
Pulchra omnes dici dum cupis ante alias.
Diceris et forsan, spreto sed pulchra pudore
Foemina nil magnae, Gellia, laudis habet
Ac viget in media quam vult floretque Suburra;
Ingenuo in coetu putida despuitur.

124.

In Varum indecore sedentem

Ingenuo in caetu quantumvis, Vare, sedeto;
Quod facis at foede, Vare, cubare veto.
Offendis mentem atque oculos pronusque supinusque
Et latus acclinis cum placet in geminum.
Ista domi coram servis fac; inter amicos
Hic aliquis dignus, quem vereare, sedet.

125.

Ad Quintum nihil cuiquam donantem

Scis, quae donantur, non perdi, Quinte; pusillis
Magna trahi haud raro munera muneribus.
Id tibi ubi fiat si quid des, pol, reor esse
Turpe, animo dignum nec satis ingenuo.
Turpius at vel cum spe lucri nil dare cuiquam
Velle tamen foedam propter avaritiam.⁵
Iacturam ut metuens parvae si frugis arator
Foecunda nolit ponere semen humo.

126.

De ingenio Rulli

Ingenio celer ante omnes vult Rullus haberi,
Ille statim quidquid quaeritur expediens.
At celer immodice libat rerum extima tantum,
Ingenio et passim dicitur esse levis.

⁵ avaritiam] *pro avaritiam suprascr. R*

127.

Ad Quintum de suis amoribus loquentem

Quam tibi conspecta flagret cor, Quinte, puella,
 Nil opus est coetu dicere te in medio.
 Ista pati miserum est, aliis narrare protervum;
 Parce tuae testes quaerere nequitiae.
 Vulnus habe tacitum. Pandis cum vulnera, Quinte,
 Pars vocat enervem, pars vocat improbulum:
 Enervem, Idaliis quod figeris usque sagittis;
 Ultro id quod narras omnibus, improbulum.

128.⁶

Ad Aulum de eius garrulitate

Si quam multa loqui, tam multa audire soleres,
 Nulli non hominum carior, Aule, fores.
 A te nunc omnes laedi sua iura queruntur,
 Sermonis quod pars non satis una tibi.
 Nec duo nec plures, totum at tibi sumis, amice,
 Sermonem immodico garrulus eloquio.
 Partem sume tuam, nobis quae nostra relinque.
 Quid, conviva unus fercula cuncta vores?

129.

Ad Postumum futilia narrantem

Multa mihi narras multo quaesita labore,
 Quae mihi cum narras, Postume, scire piget:
 Gellia cui nubat, pereat quo Varus amore,
 Quid Cinna, agrorum quid sibi Flaccus emat.
 Et genus hoc sciri quae nil mea, nil tua refert,
 Nil audita bonae dictave frugis habent.
 Postume, dic aliquid tandem quod profit utrivis,
 Dic mea quod poscat vel tua res aliquid.

130.

De Gellia, se vel citra vel ultra modum vestiente

Ne multa pinguis videatur Gellia veste,
 Veste carens glacie contremuit in media.
 Aestu eadem contra metuit quod macra videri,
 Vestem non sumit quanta opus, at nimiam.
 Sic miseram nunquam non torquet cura placendi,
 Sic vestit se se non sibi, sed populo.

131.

In Lycurgum, hominem arrogantem

Nusquam non odio es quo te fers cumque, Lycurge,
 Isto cum vultu, fronte, supercilio,
 Quoquo etenim venias, confestim regna capessis,
 Quaeque dedit nemo, tradita spectra putas,
 Imperium exerces in cunctos cunctaque dici,
 Cuncta tuum fieri poscis ad arbitrium.
 I, servis da iura tuis: quae libera turba est,
 In caetum socios excipit, haud dominos.

132.

In inficetum narratorem

Esto, Quinte, brevis cum narras quidlibet: unum
 Tam male narranti hoc video remedi.
 Ut placeas unquam, spes nulla est; hoc age saltem,
 Si sapis ut parvo tempore displiceas.

133.

In idem argumentum

Tormentum est ingens cum narras, non caput, Aule,
 Aule, pedes tua quod non habet historia.
 Invertis, turbas, misces foede omnia, non res,
 Apti suo veniunt non tibi verba loco.
 Tormentum est ingens, quo cur torquere sodalem
 Vis carum et longo perdere supplicio?
 Serva istam si forte aliquis tibi venerit hostis
 Hinc procul ingratam quod fuget historiam.

134.

In idem argumentum

Nec mihi nec natura tibi dedit, Aule, faceti
 Narranda quidquam dicere in historia.
 Verum ego mi caveo parvus narrator, at ipse
 Narrandum quidvis qualibet aggredieris.
 Crede mihi, pars est non ultima laudis, inepte
 Cum facias aliquid, parciter id facere.

135.

In inficetum narratorem

Tam male quod narres, non miror; miror at ultro
 Quod narras, narres tam male cum, Lycini.

136.

In Aulum intempestive blandum

Si tria lustra aevi numeret, salsus puer Aulus
 Nempe foret, multa plenus et illecebra.

⁶ Post hoc scribendum epigramma sub n. 169, lib. 4. *K* not.

Lustra aevi numeret sed cum iam sena, vir Aulus,
Insulsusque, omni est cassus et illecebra.
Vir pueri in morem nam cum blanditur inepte,
Quod decuit puerum, dedecet hercle virum.

137.

De Aulo festivo intempestive

Festivus puer est Aulus, iam sena peregit
Qui lustra in ludo futilis atque ioco.
Festivus puer est: garrit, blanditur, ineptit
Atque viro dignum nil agit aut loquitur.
Festivus puer est, centum et si vixerit annos,
Nunquam festivus desinet esse puer.

138.

Ad Meniscum de carmine longo et brevi

Longum ais esse alii quidquid cecinere, Menisce,
Esse putas tantum, quod canis ipse, breve.
Est breve mi canitur quidquid bene; quod male, longum.
Ilias ipsa brevis, longum epigramma tuum.

139.

Ad Cinnam, de divitiis gloriantem

Divitias iactas. Vitae istaec dira venena
Usus contigerit ni bonus esse reor.
Et malus est usus certe iactantis inepte
Verbis mi sua tot commoda stultiloquis.
Irus malim equidem fieri quam turpiter isto
Propter divitias, Cinna, tumere modo.

140.

Ad Glauciam loquacem

Usque loqui gaudes, nil rerum et dicere. Non es
Facundus, tantum es, Glaucia, multiloquus.
Hoc tacitus fanti non ullam advertere curam
Nec soleo cassis mentem adhibere sonis.
Ire piget, sermone tuo quo ducis, eodem
Atque diu frustra circumagi in spatio,
Auditu et longo fessum, nil discere tandem
Non leve, non alga vilis aequorea.

141.

Ad Glauciam loquacem de Cinna taciturno

Multiloquus Cinnam contemnis pauca loquentem;
Ille tamen quam tu dicere plura solet.
Multiloquus promissis tu nil quod tollere possim,
Promittit at ille aliquid, Glaucia, pauciloquus.

142.

Ad Nearcum de se inepte loquentem

5 Facta tibi narras, narras tibi dicta, Nearce,
Longam de nihilo condis et historiam.
Quae facis et dicis, nihili sunt omnia et ipse,
Pace tua hoc liceat dicere, tu nihili es.
Quare aliam posthac ne sis narrator ineptus, 5
Praestat sermonum quaerere materiem.

143.

De Glaucia protervas laudante

5 Glaucia praeponit pudibundis usque protervas.
Haud miror, mores sic⁷ probat ille suos.
Miror, praeponens pudibundis usque protervas,
Quod stulte mores indicat ille suos.

144.

Ad Ponticum fatue multiloquum ac suavidicum

Multa loqui fateor te, Pontice; multa loquenti
Nil pretio dignum prodit ab ore tamen.
Suave loqui fateor te, Pontice; suave loquenti
Nil pretio dignum prodit ab ore tamen.
Dic breve, dic non suave aliquid quod tollere possim 5
Dum quid ab agresti prodeat ore tamen.

145.

De Cinna frustra memoria valente

5 Cinna memor rerum thesauros possidet in se,
Thesauris uti nescit at ipse suis.
Ligna velut si quis, lapides coementaque cogat,
Efficere exiguum nec sciat inde domum.
Materies nihil est quantumvis multa peritus 5
Materiem certa ni struat arte faber.
Quo mihi tota Paros nil gnaro sculperet? Sculptor
Vel parvo faciet mirum opus in lapide.

146.

De Varrone, homine ignoto ac foedo, efferente se ob
generis nobilitatem

5 Obscurus fama Varro est, obscurus et ore,
Qui claris natum se crepat a proavis.
Narret se natum vel claro a sole; tenebras
Externa haud poterit vincere luce suas,
Esse nec obscurus fama, nec desinet ore, 5
Quantumvis claris editus a proavis.

⁷ sic] *K pro quod R*

147.

In Ponticum, de alienis flagitiis loquentem

Nequitiam culpas alienam censor eadem

Qui scis te perdi, Pontice, nequitia.

Hospitibus coram nec culpas, sed quibus omni

Vita tua est prorsum cognita flagitio.

Mutua qui taciti se adspectant dicere visi:

"Nescius hic nostri est an magis ipse sui?"

148.

De Batto notescere cupiente

Notus adhuc paucis, nosci vult pluribus, omnem

Se vulgo in coetum Battus et insinuat.

Sperni vult, credo, multis: paullum modo norit

Tam laevum quis non spreverit ac fatuum?

149.

Ad Gelliam anum fucata

Cum tacita es, iuvenem simulas te, Gellia, fuco;

Cum loqueris, tremula voce fateris anum.

150. [= Var. 19.]

Ad Leonillam formosam et fatuam

Ut potis es, mihi crede, tace, Leonilla; tacentis

Nemo non corpus suspicit egregium.

Cum loqueris, nemo non voces odit ineptas

Et miram egregio in corpore stultitiam.

Da te oculis quam vis aures fuge: digna videri es,

Audiri non es digna. Tace, ut potis es.

151.

In foedam mulierem gemmis ornatam

Foeda istaec facies gemmis ornatur Eois?

Anne sit ut multo in lumine nota magis?

An, tota in claris defixa ut mente lapillis,

De foeda quaerat nil populus facie?

An facies oculos quam laedit foeda tuentes

Pulcher ut assidue tam iuvet ille nitor?

Quidquid id est, luce in media nox displicet ista,

Mire ubi rixantur lumina cum tenebris.

152.

Ad Aulum, nosci cupientem

Aule, hominum nullis non vis notescere; quanto

Sed notus magis es, sperneris, Aule, magis.

Id nihil est. Cursas teque offers omnibus ultro,

Fama placet veniat seu bona sive mala.

Et mala pol veniet: digito monstrabere vecors

Captator fingis quam tibi gloriolae.

153.

Ad Varronem de eius iudicio

Quod tibi displicuit carmen, mihi perplacet, ipsum

Hoc propter, Varro, quod tibi displicuit,

Cuius ego soleo nusquam non futile, nusquam

Non vero abludens temnere iudicium.

Atque inter doctos promo cum scripta sodales

Quae dictat vati Calliopea suo,

Saepe, bonum ut carmen me dicam promere, dico:

"Hoc Varro carmen iudicat esse malum".

154.

Ad Quintum de eius sodali garrulo

Quidquid id est, ludens quod scribo, Quinte, sodalis

Nec legat id, scriptum nec sciat iste tuus.

Rimarum est plenus; quidquid deponis in aure,

Effundit turbam garrulus in mediam.

Hoc quoque rimosum quod dico, si sciat, ultro

Effundet turbam, credo equidem, in mediam.

Ipse suum et malet probrum vulgare, sub alto

Quam tacitum quidquam velle tenere sinu.

155.

Ad Aulum hominem levissimum

Quaere alium, quem vis, qui te ferat, Aule, natantem

Instabili hac illac turpiter ingenio.

Certa placent: odi mutantem Protea formas,

Mollem, hirtum, alternis difficilem, facilem.

Qui vis cunque, esto, liceat modo dicere de te:

"Qualis hic est hodie, cras mihi talis erit".

156.

In Hermogenem inficetum narratorem

Narras quae spernam narret si Tullius ipse,

Romani princeps et pater eloquii:

Quos equidem haud norim⁸ quo morbo quisque laborent,

Opponas morbi quid remedi, Hermogene,

Sanguine quis misso, quis ducta leniter alvo⁹

Aeger Apollineae senserit artis opem.

⁸ norim] *K pro* norit *R*⁹ alvo] *K pro* aulo *R*

Haec somnos faciant quamvis narrata diserte;
 Quid cum narrantur more tuo Hermogene?
 Quid cum haeres? Cum te revocas, cum fine sine ullo
 Auribus inculcas quod satis audierim?
 Turbas, confundis, permisces, clara fuere
 Quae prius, obscuras deicis in tenebras?
 Nempe fit, historia valde ut qui laedor amara,
 Valdius indocto laedar ab historico.

157.

In Eunum malum re et specie

Re nulli, nulli verbis es commodus, Eune.
 Mirer si gratus cuilibet esse queas.
 Mirer ni specie, ni re quicumque movetur,
 Te coetu ex omni praecipitem eiciat,
 Ni pomum in flumen iaciat foedamve cloacam,
 Cuius nec succo nec capitur facie.

158.

Ad Postumum verbosum

Multis pauca soles effari et dicere semper,
 Quidquid ais, longo, Postume, circuitu.
 Quaere alium, tibi qui faciles iam praebeat aures
 Atque istas lentus perferat usque moras.
 Nolo ego vexari curvisque amfractibus illuc
 Semper agi recta quo licet ire via.
 Nolo animi pendere miser sententia dum tot
 E verbis tandem inutilis extiterit.

159.

De inani Vari loquacitate

Quae Varus loquitur, sperno simul omnia: nil est
 Non cassum, nil non futile et exiguum.
 Sensus abest prorsum, large funduntur inani,
 Unde nihil possim dicere, verba sono.
 Aures ergo illi do solas, corpore solo
 Et praesens, alio mente animoque feror
 Et me dum fatuo male pulsatur murmure, in illum
 Interea soleo pangere carmen ego.

160.

In Varum incontinentem

Quae deceant, quae non deceant, videt omnia Varus,
 Sed frustra, fervent dum male corda, videt.
 Mens probat officium quae gliscit foeda libido
 Nullum non ultro deserit officium.

Infelix ratio cui tantum hoc praestat ut, omni
 Dum malus est culpa, se sciat esse malum.

161.

Ad Ponticum, narrantem se dicto laesisse virum
 optimum neque id aegre tulisse

De te quod narras, turpe est tibi, Pontice. Quid nam
 Vis faciam cupio qui tibi consulere?
 Credam? Non credam? Mendacem praestat haberi
 Anne ferum atque hirtis moribus horridulum?
 Nam ferus est laesisse virum nil tale merentem
 Qui dicto potuit, nec doluisse tamen.

162.

Ad nebulonem, effutientem quae in buccam venerint

Dic quaecumque placet, lauda, culpave; movemur
 Nil, damus aeriis et tua dicta Notis.
 Fulsa etenim veris misces utcumque tulit fors
 Atque vigil narras somnia, Quinte, mera.
 Perge; carent quae verba fide, non verba putamus,
 At strepitum, vanos et sine mente sonos,
 Nec longo et vario quidquam sermone docemur,
 Hoc praeter solum: quam levis es nebulo!

163.

Ad Quintum in sermone odiosum

Insulsus semperque omni sermone molestus
 Et multo Alpina frigidior glacie,
 Ingenuo in coetu qua possis arte placere,
 Quinte, rogas. Dicam quod breve, quod facile est.
 Queis natura salem dedit, hos sino dicere quidvis;
 Tu reside in mediis, mutus ut Harpocrates.
 Nimirum hoc superest unum, postquam omnia frustra es
 Expertus, fari nescius ut taceas.

164.

In molestum, id minime suspicantem

Esse ulli dicis nunquam te, Cinna, molestum.
 Vera loqui si vis, dic magis id te agere.
 Hoc scis tute: tua pulsati voce sodales,
 Nimirum quod agis, scimus an efficias.

165. [= 804.]

Ad Gelliam de homine pulchro et insulso

Quam placeat mihi Cinna, rogas me, Gellia. Dicam:
 Multum oculis, auri nil placet ille meae.

166.

Ad Antigenem clamorū in sermone

Clamas qui loqueris toties tam digna taceri,
 Clamas Stentoreis vocibus, Antigene.
 Vis, credo, nosci a cunctis quam stulta loquere,
 Quam pravo peccis plurima iudicio.
 Quisque hoc – clamori iam parce ac supprime vocem – 5
 Te pluris faciet, quo minus audierit.

167.

Ad eundem

Cur coetu in socio vocem sic tollis, amice,
 Pulsatas nobis rumpat ut auriculas?
 Non heic oramus causas, de more vicissim
 Sed, quod res tulerit, mutua colloquimur.
 Omnibus audiri non est opus omnia, quae¹⁰ tu 5
 Praesertim effutis tam male, tam leviter.
 Voci parce, oro; nulla est iactura loquentem
 Si te nec sessor proximus audierit.

168.

Ad Cinna de Hermogene medico

Morbum, Cinna, tibi metuis. Levis est tibi morbus
 Morbum ni veniens ingravit Hermogenes.
 Hunc tibi ego metuo: nil non lethale pusilli
 Fit morbi admota quod iuvat ille manu.
 Pestem, credo, aliquam saevus quacumque tulit se 5
 Extremis mortem fert, reor, in digitis.

169.¹¹

In garrulum

Illato vesci cupiunt sermone sodales
 Atque suam partem sumere quisque sibi.
 Non licet id per te. Sermonem conficis omnem,
 Nullam alii linquis, Postume, particulam.
 Hinc odio es coetu in quovis: laedi sua iura 5
 A te, qui tacitus cogitur esse, dolet.
 Nec dolet immerito convivam nactus unicum
 Communem solus qui vorat usque dapem.

170.

Ad Postumum, hominem morosum

Nemo non gravis est tibi, Postume; crede, vicissim
 Tute itidem nulli, Postume, non gravis es.

Ferto alios ferri ut possis; qui despuat omnes,
 Nulli non passim, Postume, despuatur
 Urbe procul dignus montes errare per altos, 5
 Vitam et solivagae degere more ferae.

171.

In Aeglen superbam

It subnixa Aegle, vesano et turgida fastu,
 Delapsam et coelo se putat esse deam,
 Ante omnes formosa alias, mira, indita, saeculi
 Fama sui et sexus gloria foeminei. 5
 Haec auditque avide ventoque inflatur inani
 Semper adulantum credula blanditiis.
 Eximias sic dum sibi laudes arrogat, ipsum
 Si quid erat laudis perdidit exiguae
 Et cunctis potuit modice quae visa placere, 10
 Qua se cumque tulit, displicet immodice.

172.

Ad Cinna in verecunde loquentem

Spurciloquus laedis Pollam Pollaeque sodales,
 Sive ingrata audes dicere sive (pudor
 Quae vetat ingenuus fari vel dicta probare)
 Audit haec nobis, Cinna, grata putas.
 Linguam inhibe posthac infraenem; desine tandem 5
 Laedere quos non vis laedere spurciloquus.

173.

Ad Praxitelem inani doctrina praeditum

Si quot res nosti, curas nugator, ineptas,
 Aptas tot noris res tibi, Praxitele,
 Posthabeo quam te doctis nunc omnibus, omnes
 Quotquot sunt, doctos tam tibi posthabeam. 5
 Possim et ferre unus tibi quod, vesane, videris
 Alter Aristoteles, alter et esse Plato.
 Quas noris, quaero, non quot res noris: inanes
 Odi nugacis divitias sophiae.

174.

Ad Aulum de Erote incredulo, quem suis cupiditatibus indulgentem *beatum* dixerat

Si nihil est ultra mortem, bene vivit Eros,
 Usque suis laxans fraena cupidinibus.
 Sin ultra est aliquid, vivit male, perditus, eheu,
 Atque miser, fletu dignus et assiduo. 5
 Ille metu, dum se fallit, caret, Aule: sed, eheu,
 Multo est perditior, quod caret, Aule, metu.

¹⁰ quae] *K pro* quod *R*¹¹ Ponendum sub n. 128. *R not.*

Certius hoc flammis, nigro mergendus et Orco,
Quo flammis, Orcum quo minus ille timet.
Aule, cave hunc posthac dicas credasve beatum:
Non expers, magni at nescius ille mali est.

175.

Ad Aulum, scabentem se inverecunde

Vel pectus vel crura tibi scabis, Aule, vel alas
Aut ventrem aut quidquid denique collibuit.
Nec mora, nec requies; ultro citroque sonanti
Abradens squamas it redit ungue manus.
Non pudet id toties medio in sermone? Vereris
Nil coetum, circa qui sedet, ingenuum?
Nil Lydam, offendi quam tanta sorde necesse est,
Qua nulla est unquam lauta puella magis?
“Diram”, ais, “haud possum scabiem perferre”. Fatemur,
At potes hinc, scabies cum furit, aufugere.

176.

In amici peccatis conniventem

Postume, connives quidquid peccavit amicus,
Errantem veris nec revocas monitis.
Nempe times odio ne sis. Quid? Perfide, amicum,
Dum ne displiceas, perdere non dubitas?

177.

Ad Cinnam se amare non officiosos homines,
sed praestantes viros

Omnibus officiis tibi me vincere laboras,
Cinna, ego sed nimis laedor ab officiis,
Nec quam sit blandus, sed quam sit dignus amari
Ob dotes quaero quilibet eximias.
His quicumque caret ceu tu mihi spernitur; hercle
Quod careo his, primus spernor ut ipse mihi.

178.

Ad Postumum de amico destituto

Fortunae infelix culpam cur pendit amicus,
Re fracta et subito, Postume, deseritur?
Quem decuit quavis facto dictove iuvari,
Esset pars animi si qua tibi ingenui?
Nempe malae metuis contagia sortis; amicum
Nempe doces uni te, miser, esse tibi.
Heu, miser atque odio nulli non dignus haberi,
Cui nullum est sanctae foedus amicitiae,
Cui iurata fides levis est, cui dulcis amicus,
Res fracta ut subito est, improbe, deseritur!

179.

Ad Amyntam, putantem omnes esse malos

Improbis esse tibi quod quisque videtur, Amynta,
Moribus id debes improbus ipse tuis.
Mores in melius, moneo, converte, bonorum
Tam passim occurrent millia multa tibi.
Ut sumus, esse omnes nimirum credimus, unum
In multis vulgo se sibi quisque videt.
Sic oculo arquati flavescent omnia circum
Et vitium in rebus cernitur usque suum.

180.

In hominem inter virtutem ac vitium fluctuantem

Vis, non vis, nutas partes male claudus in ambas,
Perque vices crebras fis bonus atque malus.
In laevam tales demum procumbere suerunt;
Alternis¹² nec iam, semper at esse mali.

181.

Ad Varum, consilio suo praefidentem

Consilii satis est in te tibi, Vare, sagaxis,
Iudice te. Qui sis, Vare, satis video.
Consilio prorsum caret omni qui satis uno
In se consilii vir putat esse sibi.
In rebus credit quod veri est cunque videre
Unus, qui veri nil videt, insipiens.

182.

De Aegla nequiter frugi facta

Spernebat nuper, virtutem nunc amat Aegle,
Virtutem caro quod videt in iuvene,
Qui si nequitiam versa iam mente sequatur,
Aegle virtuti nequitiam anteferet.
Fungi gaudet enim speculi vice, carus in illa
Se moresque suos ut videat iuvenis.
Quem, siquidem bonus est, vere nunquam exprimet in se,
Falsa fors captum decipiet specie.

183.

In divitem avarum

Quo magis es dives, hoc fis tibi parcius, Aule,
Te crucias, lucro sordidus immoreris.
Quid tibi pro tali iam comprecper, improbe, noxa?
Hoc unum: fias dives ut usque magis.

¹² Alternis] Subintelligitur: vicibus *R* not.

184.

In amatorem stultum

Stultus amor tuus est: credit se, Quinte, latere,
 Nusquam at non claris proditur indiciis.
 Non tegitur, varias furtim at molitus inepte
 Artes ostendit se modo velle tegi.
 Ergo fugis cupidi fatue dum nomen amantis,
 Nulli non et amans diceris et fatuus.

185.

Ad Gelliam de Pholoe

Miraris Pholoen, vesana mente furem,
 Gellia, iam nulli parcere nequitiae.
 Miror ego, sancti rupit cum froena pudoris
 Flagitii potuit si qua tenere modum.
 Principiis obsta: semel ut prolapsa libido est,
 Per praeceps altum desinit in barathrum.

186.

Ad Pollam de Amore

Quod tibi Amor saevis tentat praecordia flammis
 Et malus Idalio calfacit igne sinus,
 Id doleo, vitio nec do tamen; improbus ille
 Quo vult incestas conicit usque faces.
 Ipsa malo at facilem quod te permitis Amori,
 Polla, mihi hoc nequam diceris et nihili.
 Consentire malum est, miserum sentire. Repugna
 Quod potes, opprobrio non erit ullus Amor.

187.

Ad Ponticum in parvis libidini obsequentem

In parvis vincit rebus te foeda libido,
 Nimirum tanto es, Pontice, deterior.
 Qui parva mercede potes succumbere culpae,
 Magna ubi sit merces, Pontice, quid facies?

188.

Ad Marcum religionis contemptorem

Quod te religio tremefactum corda premebat,
 Coepisti excusso vivere, Marce, iugo,
 Asper et indomiti lascivi more iuveni,
 Et procul a domini voce manumque fugis
 Pubentesque oleas et vites proteris almas
 Et premis audaci quae vetat arva pede.
 Illa ictum indocili differt, sed lenta protervum
 Exitio sternet cum volet ira caput.
 Servus herum quam vis fugito, sperne omnia iura
 Servus heri quam vis; non tamen effugies.

189.¹³

Ad Rullum de more et lege

Esse putas legem quod mos tulit omne; quid omne
 Si mos iam se se proruat in facinus,
 Iura tori violet, spreta pietate parentes
 Extinguat, vertat templa Dei in cineres?
 Haec etiam tulerit si mos iam posse licere,
 Posse tegi legis nomine, Rulle, putas?

190.

Ad Rullum, horribilem Ioannis Hispani exitum in theatro spectantem (Don Giovanni Tenorio)

Rulle, vides nigri demergi in faucibus Orci,
 Amburi et piceis Eumenidum facibus,
 Quem tibi vidisti similem ruere in scelus omne,
 Laxa dare et foedis froena cupidinibus.
 Hunc tu, Rulle, vides, spectacro captus inani,
 Elatis cessas plaudere nec manibus?
 Nec metus interdum subit hic, vesane, parem ne
 Flagitiis te par exitus excipiat?
 Nec tremis horrescisque artus? Nec tu tibi dicis:
 "Quam specto, mea mi pingitur historia?"

191.

Ad Gelliam de filiarum institutione

Nempe tuae discunt bene psallere, Gellia, natae,
 Compositos choreis et bene ferre pedes
 Et mulcere aures cantu bene, pingere formas
 Tot bene, tot linguis et bene posse loqui.
 Vivere qui miseras doceat bene, dic mihi, num quis
 Officii doctus iura magister adest?
 Curantur nugaeque leves et inania rerum,
 Quod caput, in quo sunt omnia, negligitur.

192.

Ad Varum amore correptum

Igne ardes gemino infelix: hinc fervida flammam
 Aetas, hinc flammam subicit acer amor.
 Nec metuis, nec, Vare, fugis? Caraeque puellae
 In vultu figis lumina floridulo?
 Vare, fuge, heu, totos pestis descendit in artus
 Et furit et vires iam capit indomitas.
 Vare, fuge! Incassum moneo, iam incendia gliscunt
 Saeva magis; de te vix cinis, heu, superest.

¹³ Post hoc scribendum epigramma sub n. 196 huius libri. *K not.*

193.

De Vari amoribus

Exercet Varus, Plato quos laudabat, amores,
In pulchro pulchrum corpore amans animum.
Credam equidem id fieri ni foedo in corpore nactus
Quantumvis pulchrum dispuat usque animum.
Pol magni quae fit, medio cum fulget in auro,
Gemma, nec in medio spernitur illa luto.

5

194.

Ad Petillum de verecundia

Nempe times facias ne quid servile, Petille,
Hinc te fastu infers coetibus immodico,
Hinc nulli procerum suesti submittere fasces,
Quemlibet appellans frater ut unigena,
Hinc tacitus raro es, plenis hinc plurima buccis,
Primus ut in cunctis verba crepare soles.
Perge isto servis pacto differre, monendus
Hoc tamen es quamvis indocilis monito:
Non est maiores, non est servile vereri,
Nec pudor ingenuus dedecet ingenuos.

10

195.

Ad Festum genio foede indulgentem

Ludum, potum, epulas, quaeque hinc lasciva sequuntur,
Mente avida quaeris gaudia, Feste, tibi.
Vita placet pecudum: defigis lumina terrae
Atque domos nunquam suspicis astriferas.
Infelix, hominem nasci quid profuit? Anne
Talem ut post vitam des modo supplicium?

5

196.

Ad Rufam mori novo plus aequo tribuentem

Mos novus instituit si quidquam, Rufa, licere
Id clamas; quod fit nec dubitas facere.
Quid novus instituat si mos contemnere leges?
Quid si fraena omni solvere nequitiae?
Idne etiam fieri contendas, Rufa, licere,
Id patrare etiam, Rufa, nihil dubites?
Nec dubites, mos iste novus si duxerit illuc,
More novo et Stygias laeta subire domos.

5

197.

Ad Glauciam de amore Platonico

Quid sit amor, quaeris, Plato quem dilaudat. Amare
Quo tu non potis es, Glaucia, sed sapiens.

Possit amor corpus qui spernere, mente morari

In sola atque alii non sibi velle bonum,

Cui vigilet, quem sollicitet noctesque diesque,

Cui bene vult fiat perpetuo ut melior,

Nil extra ut numerum faciat, virtutis honore

Ut magis atque magis clareat omnigeno.

Hunc Plato nimirum sed non tibi laudat amorem:

Non cuivis quidvis, Glaucia, posse datum est.

5

10

198.

De Lycoride pulchra et iniucunda

Cur nulli placeat nulli non pulchra Lycoris,

Quaesitum id frustra dicere nemo potest.

Possumus hoc, omnes hoc uno dicimus ore:

Pulchra est, pol, nulli sed tamen illa placet.

Foeda etiam, quaevis, vel paucis vel placet uni,

Non paucis, uni pulchra nec illa placet.

Id quinam fiat, quas vita laedit in omni,

Iratae norunt, credo equidem, Charites.

5

199.

Ad quemdam de Hermogenis medicina stulta et improba

Corpus uti serves, animam te perdere iussit

Arte sua fretus scilicet Hermogenes.

Istam di perdant artem, depellere damno

Maiori damnum quae minus edocuit!

Istam di perdant medicum, servare laborat

Qui servum Domini perfidus exitio!

5

200.

In puellam male festivam

Quemcumque alloqueris, multo fit laetior, Aegle.

Laudarem fieret si pariter melior,

Si, quam blanda places, tam prosis nempe severa

Iungaturque levi mos gravis ingenio.

Nunc quam fers laudem, tumeas ne sorte relata,

Vel Phryne in foedo fornice ferre queat.

5

201.

Ad formosam de inepto laudatore

Quam sis pulchra, vides, speculo quae affixa nitenti

Nugatrix totos perdis inepta dies.

Nil opus id dici semper tibi; dicit amator

Id¹⁴ tuus et dempto fine iterat Chariton.

¹⁴ Id] *K pro Ut R*

Dempto fine queat nemo ut iam ferre nec illum,
Nec te, nec formam quae tibi cunque tuam.
Pulchra Helene, mage pulchra Venus; laudarit utramque
At si quis toties, utraque displiceat.

202.

Ad Lesbiam nimis blandam

Lesbia digna peti foret omnibus, at petit ultro
Ipsa omnes multis putida blanditiis.
Hae miseram perdunt, has propter futilis audit,
Penditur et parvi, penditur et nihili.
Iure quidem id: nulli quae se non venditat ultro,
Nulli non merito foemina despicitur.

203.

De Tullae amoribus

Tulla amat ingenium moresque et verba diserta,
His tantum rebus sese ait illa capi.
Qualiscumque tamen, nemo illi posse placere
Speret ni fuerit praeterea iuvenis.
Id verbo licet usque neget pudibunda, fateri
Ore, oculo, signis cogitur omnigenis.

204.

Ad Quintum causidicum, inanibus officiis distentum

Nusquam non cursas, nullum non, Quinte, salutas
Et teris assiduo limina magna pede.
Officium id dicis. Falso, nam munus omittis
Ipse tuum tali multus in officio.
Officium est, quidquid fueris, prorsum esse. Diserte
Officium est causas dicere causidicum.

205.

Ad Tullam senex opinione deceptus

Addixi tibi me, mentem cui, Tulla, putabam
Vel sine floridula posse placere gena.
Visa etenim es sapiens, quae spreto cortice posses
Intus quod lateat sub cute perspicere.
Poenitet; optavi frustra vesanus et amens,
Foemina foemineo ne foret ingenio.

206.

De puella cuius amores multi, coniugium nemo expetat
Ostentat natam passim Leonilla, iuventam
Idalia incendit pulchra puella face.

5 Cuncti addent roseasque genas flavumque capillum
Atque hilares blanda luce oculos inhiant.
Qui velit interea nuptam sibi ducere, nemo est,
Inter amatores tot caret illa proco.
Nec miror: quae tam multis amat una placere,
Nemo unum huic se se posse placere putat.

207.

Ad Cinna multiloquum et clamosum

Iussus pauca loqui submisce, Cinna, recedis,
Nempe times rumpi plurima ni blateres,
Istam ni effundas vocem quae grandinis atrae
More furens magno densa ruit strepitu
Diffinditque aures sonituque abnormis acuto
Post horam in medio tinnit adhuc cerebro.
Quare, Cinna, fugam laudo; quae scilicet una
Et nobis potis est et tibi consulere.

208.

De Varo plusquam blando

Omnibus occursat blande, blande accipit omnes
Varus ceu multa iunctus amicitia.
Nullum amat interea mortalem: gestit amari
Atque suis fieri carus ab illecebris.
Frustra. Tam large quas vulgo effundit ineptus,
Nemo iam quisquam tangitur illecebris.

209.

In aedificatorem

5 Aedes regali pergis dum condere sumptu,
Effundis patrias, Cinname, divitias.
Prodigus hoc uno, vita hinc at parcus in omni
Atque tibi foede sordidus atque tuis.
Istas in cinerem di vertant inque favillam
Aedes, pestem omnem tabificam officii,
Istius et fontem, nimiis a sumptibus orta
Quae te quaeque tuos perdit, avaritiae.

210.

In Ponticum, vulgari notitia contentum

Pontice, Romulea iamdudum es notus in urbe,
Notus adhuc nullo at nobilis in genere.
In vulge ut cerni fecisti plurima; vulgo
Secerni ut possis, denique fac aliquid.
Hoc ut contingat nec multos visere, crebro
Nec satis in celebri est currere Flaminia.

211.

Ad Fabullum, beneficia exprobrantem

Nil bene de me unquam studeo mereare, Fabulle
 Es nimium meriti nam memor usque tui.
 Et quidquid cuivis fecisti forte benigne,
 Id tibi magniloquo semper in ore sonat.
 Hoc mihi ego metuens caveo semperque cavebo, 5
 Dent tua mi magnum ne benefacta malum.
 Magniloquus mihi ne fias quem non sine risu
 Et stomacho multis magniloquum video.

212.

Ad Accam, affirmantem omnes iuvenes libidini deditos esse

Indice te iuvenum nemo est non perditus, Acca,
 Omnis enim te non perditus, Acca, fugit.
 Moribus ipsa tuis debes quod quidquid in urbe est,
 Te circum sueris cernere nequitiae.
 Nemo ad te veniat cui sancti cura pudoris, 5
 Nemo cui famae cura sit ulla suae.
 Mores ipsa tuos muta, pars altera quam tu
 Nescis certatim se feret hic iuvenum.
 Nemo et non castus, nemo et non, Acca, pudicus
 Iudice te dici protinus incipiet. 10

213.

De Phyllide et Rullo

Phyllis amat Rullum non formae incensa lepore,
 Verborum dulci capta nec illecebra,
 Nec dotes mirata ulla, laudare pudica
 Unde queat iuvenes ingenuos mulier.
 Quid placet ergo? Mali mores praecepsque libido, 5
 Aptum et nequitiae quod videt esse suae.
 Haec propter tantum potis est pol Rullus amari;
 Haec propter tantum Phyllis amare potest!

214.

Ad Varum de puero doctore astronomo tradito

Quae magis attingunt vitam, odit Cinnamus artes,
 Orbem scrutatur¹⁵ multus et astriferum.¹⁶
 Huic puerum tradis? Quid, Vare, ut discat an hospes
 Turpiter ipse sua degat ut in patria?
 Atque domum atque suos oblitus seque peritus 5
 Orbis amet dici mensor ut astriferi?
 Et sciat immani quae sunt distantia tractu,
 Ante pedes quae sunt proxima non videat?

¹⁵ scrutatur] *K pro* scrutator *R*
¹⁶ astriferum] *K pro* astronomum *R*

215.

De Varo filium erudiante

Quem genuit puerum Varus, pater en docet ipse,
 Nempe timet ne sit doctior ille patre.
 Esset enim certe inciperet si traditus ulli,
 Quas pater ignorat, discere litterulas.

216.

Ad Aulum de eius domina

Saeva tibi mulier collum gravat, Aule; furorem
 Expertus toties fers tamen indomitum
 Et pulsus tamen usque redis metuisque subisque
 Rursum impacatae saevitium dominae.
 Forma placet misero nimium: posses tua colla 5
 Ni sit foeda ipsi subdere Tisiphonae.

217.

De turbis Genevensibus

Foeda ruit studiis in partes scissa Geneva
 Atque malo praeceps mergitur exitio.
 Sic vita gaudent felici scilicet urbes,
 Obteritur pedibus vera ubi religio,
 Falsa ubi se tantum ratio miratur amatque 5
 Et negat auctori credere velle Deo.
 Dant coelo invisae, dant seras denique poenas,
 Exemplo et terrent postera saecula gravi.

218. [= Lud. 5.]

In odiosos tragoediarum recitatores

O tragici vates, dirum genus atque cruentum,
 Pergite me vestris perdere carminibus,
 Quae toties iam lecta iterumque iterumque necesse est
 Mi tamen invitis auribus excipere.
 Scribetur, credo, de me quoque fabula: dicar 5
 Vatibus et vates perditus a tragicis.

219.

In poetas obscoenos

O vates, vates! Vestra ut di carmina perdant,
 Queis hominum foede perdita vita perit,
 Suaves, blandiloquae Syrenes, capta iuventus
 Quarum vi caecos ducitur in scopulos.
 Illa utinam sapiat, cera et sibi praestruat aures, 5
 Ut vestra in ventos irrita verba volent.

220.¹⁷

Ad Cinnam Aristothelis et Platonis contemptorem

Temnis Aristothelem, divinum, Cinna, Platonem
 Temnis et id passim dicere non dubitas?
 Nil opus est ultra: satis hoc audire superque est,
 Noscare ut sanae mentis habere nihil.
 Legistine ambos? Non lectos temnere magna est,
 Est maior lectos temnere stultitia.

5

221.

Ad Quintum, qui loquens de tabula picta eam dixerat
“calidam” et “succis plenam”

Dispeream si scis quid dicas, Quinte, calore
 Cum pictam, succis plenam ais et tabulam.
 Novi quid succus, quid sit calor, hercule; neutrum
 At video picta quid velit in tabula.
 Nec tu, Quinte, vides, sed verba ignota profaris,
 Ignaris fucum scilicet ut facias.
 Et quae nobiscum nescis, videaris ut unus
 Scire tamen, rerum nomina monstrifrice
 Vertis et hinc illinc aliena vocabula transfers
 Remque fugis verbo quamque vocare suo.

10

222.

Ad Graecinum, cantorem procerum delicias

Exsectis quod te nervis, Graecine, canentem
 Usque adeo magni suspiciunt proceres,
 Non ego te pluris facio, verum hercle minoris:
 Magnos, qui te adeo suspiciunt, proceres,
 Quos Musae expertes maioris parva voluptas
 Ista capit, brutas quae ciet auriculas.

5

223.

Ad Levinum poeseos contemptorem

Spernere te sacram dicis, Levine, poesim.
 Te ut spernam, dici nil opus est aliud.
 Id satis est unum noscare ut durus et asper,
 Hirsuto et foede barbarus ingenio
 Et fatuus qui non dubitas tua probra fateri,
 Sponte tua et narras dedecus ipse tuum.

5

224.

Ad Tuccam, cur eius de suis carminibus iudicium
contemnat

Esse aliquid videor quod carmine, Tucca, Latino,
 Non mihi tu id, saeclo sed magis huic tribuis,
 Quo Latias pauci tractant noruntque Camoenas,
 Inter quos fieri sit facile eximium.
 Id quidem ego credo; credo at mihi, non tibi, Tucca,
 Cuius nempe reor futile iudicium.
 Qui mea, dispeream, tanto quae carmina fastu
 Spernis metiri si potis es digitis,
 Qui quae lecta parum nec pulchra et grandia dicis,
 Dispeream si scis quid sibi verba velint.

5

10

225.

Ad Battum de malo carmine

Batte, Lupum scripto laceras. Nihil ille reponit,
 “Nempe timet”, dicis; spernere dic potius.
 Quid metuat fatui scriptoris carmen ineptum?
 Quid metuat nulli scripta probanda bono?
 Immundas quorum pars multo maxima sellas
 Iam tenet ac merdis innatat in mediis.

5

226.

De pictoribus qui ab Italis dicuntur *Manierati*

Veram hic naturae formam videt, hic sibi falsam
 Ipse suum temere fingit ad ingenium.
 Pingit uterque: alter nativo quaeque lepore,
 Alter quaeque suo corpora compta modo.
 Hunc quando haud patitur me haec dicere lingua *modosum*,
Monstrosum soleo dicere, quod patitur.

5

227.¹⁸

De vitio picturae quod ab Italis vocatur “Maniera”

Quis modus est Italis, quo pictam saepe tabellam
 Damnantes “plenam” dicimus esse “modo”?
 Ille modum oblitus, quem dat natura creatrix,
 Nempe sibi pictor quem facit ipse modus.
 Hic turpis modus est; hoc foede si quis abundat,
 Haud modicum possis dicere, at immodicum.

5

¹⁷ Post hoc epigramma scribendum illud sub n. 235 huius libri
 necnon sub n. 236. *K not.*

¹⁸ Post hoc epigramma scribendum illud sub n. 259 libri 6.
K not.

228.

Ad Postumum de eius carmine

Gibbum equidem nuper quod scripsti, Postume, carmen
Et foedum adnatis dico ego tuberibus.
Aedepol hinc, *sane* hinc, *revera* hinc prominet, esset
Queis carmen demptis pulchrius et levius.
Hoc tibi de verbis. De sensu hoc, Postume, dico,
Non gibbum est, fateor, carmen, at aridulum.
Aridulum *sane, revera* – valdius ut rem
Adfirmem iurans – *aedepol*, aridulum.

229.

Ad Aulum scriptorem obscurum

Nescio quid scribas; nescis, an fallor, et ipse
Atque ruis caecis andabata in tenebris.
Nosce viam primum; certum quemvis pete finem,
Fac videas quae te semita quoque ferat.
Quid faciant comites obscura in nocte miselli,
Queis malus extincta dux praet, Aule, face?

230.

In Varum obscuritatem affectantem

Vare, crucem gaudes lectori figere, longum
Quaerat ut incertus quid tua verba velint.
At quod opus fieri faciant si, Vare, Quirites,
Iam nemo quaerat quid tua verba velint,
Et quae sponte tua tu coeca in nocte locasti,
Curet nemo suis eruere e tenebris.
Obscuro haec poena est scriptori; expertia lucis
Lector uti sapiens omnia praetereat.

231.

De Virgiliana lectione a Lucio interpellata

Carmina divini mecum mea Lyda Maronis
Dum legit, Hyblaeo dulcia melle magis,
Lucius, heu, venit subito nugasque loquaxque
Ambos garritu perdidit illepido,
Ipse suas laudes, sua factaque dictaque narrans,
Insulsum ostentans multus et eloquium.
Et potui hunc geminas tam lentus ferre per horas!
Et potui bili ponere iura meae!
Profuit exemplum Lydae; quemque illa ferebat,
Me puduit dici non potuisse pati.

232.

Ad Aulum, scriptum quoddam scurrile
ac maledicum dilaudentem

Salsa putas atro plena istaec scripta veneno,
Miraris fatuos et levis, Aule, iocos.

Malo quippe levem quam nigrum dicere, legem
Ridentis scurrae cui placet improbitas,
Illum qui laudas: nec, stulte, verere maligna
Mente illi ne quis te putet assimilem?

5

233.

De scripto a Lupo calumniose reprehenso stulte edito
Quod satyra invasit scriptum Lupus edidit ipse,
Ipse suam stultus perdidit et satyram.
Nil opus est scribi contra; lector videt ultro
Quam scriptum est sapiens, quam satyra insipiens,
Quam scriptum est dignum laudari, quam male flammis
Tradi carnificis digna manu est satyra.

5

234.

Videndum ut scribamus potius apte quam nove
Esse putas magnum quod nemo dixerit unquam,
Id tibi si soli dicere contigerit;
Continget, credo, si quae res postulat ipsa
Haec tibi tu statuas dicere cuncta nefas.
Sic ulli non picta volet qui pingere pictor
Hunc iubeo formas pingere monstrificas.
Ah, mihi ne veniat tantus furor; usque, Camoenae,
Non nova ego vestro munere, at apta canam.

5

235.

In Tuccam, Platonis contemptorem
Tantillus tantum contemnis, Tucca, Platonem?
Legistine unquam scripta diserta viri?
Turpe est, ignotum si spernis; turpius hercle
Si notum stulta spernere mente potes.
Dic quod vis, quam vis tibi partem delige: magnum est,
Crede mihi, utrumvis dixeris opprobrium.

5

236.

In idem argumentum

Ignoras totum, credo, mi Tucca, Platonem
Quando illum frugis dicis habere nihil.
Ignoras totum, credo, te, Tucca, Platonem,
Quando iudicio pendis inepte tuo.
Nec sentis tu stratus humi, super alta volentem
Astra illum nequeas prorsus ut adspicere?
Ut prorsus nequeas voces tam docta sonantis
Tam rudis indoctis¹⁹ auribus excipere?

5

¹⁹ indoctis] *K pro indoctibus R*

237.

Ad Corvinum, unum e gloriosis huius aevi philosophis

Naturam e caecis protractam denique lustris,
 Clamas quod latuit fulgere perspicue;
 Fulgere iam clara manifestum in luce, beatum
 Saeculum hoc cui licuit singula dispicere.
 "Felices nasci hoc saeclo queis fata dedere, 5
 Tot rerum vera qui fruimur specie!"
 Haec clamas risuque mihi es, Corvine, recordor
 Istaec nam proavum verba fuisse eadem.
 Et priscum agnosco morem se ut stulta priori
 Aetas posterior quaelibet anteferat. 10
 Crede: istac homines iam saepe in luce fuere,
 Cimmerias at lux desiit in tenebras.

238.

Ad Levinum, omnia recentiorum inventa
veteribus tribuentem

Detrahis inventis hominum, Levine, recentum,
 Cuncta et ais priscis nota fuisse viris.
 Quae nunc est aetas tua cur tibi displicet, illa
 Quae fuerint olim saecula aliena placent?
 Invidia an rebus quod parci saeva remotis, 5
 Quae prope sunt nigro rodere dente solet?

239.

De carmine nequaquam simplici et uno

Carminis haud geminas partes, at carmen in uno
 Fudisti geminum carmine monstrefice.
 Scis Phoebo, scis haec doctis invisa Camoenis
 Concreta e duplici corpore prodigia.
 Scis Flacci legem, scis Pindo nil super alto 5
 Simplex atque unum ni fuerit recipi.²⁰

240.

Ad Maevium, non bonum virum, malum poetam

Quam malus es vates, licuit hinc noscere, Maevi,
 Quod, te dum vatem dicimus esse malum,
 Iste tuus qui te laedi nolebat amicus,
 Esse bonum haud vatem dixit, at hercle virum.
 Vir bonus ille quidem, puro qui pectore stultum, 5
 Quam mendax dictum dicere maluerit.

241.

Ad Cinnamum de inani doctrina

Scire nihil malo quam tot quas, Cinname, scis tu
 Res nihili. Nullus mi labor, assiduus
 Est labor iste tibi, verum irritus; hercule praestat
 Nil facere in studiis quam nihil efficere.

242.

Ad Quintum, exprobrantem obvia esse quae scribat

Quae scribo, dicis, Quinte, obvia; forsitan et sunt
 Obvia, sed visus, Quinte, tuos fugiunt,
 Illaque tum demum nulli non obvia sentis
 Uni cum cernis, Quinte, reperta mihi.

243.

Ad Varum, scribentem de pulchro

Plurima de pulchro quae scribis carmina, Vare,
 Magna reor, magno nempe ruunt sonitu.
 Verane sint etiam rebusque accommoda, dicam
 Quidnam sit pulchrum scire ubi contigerit.
 Tu quoque de pulchro scribis qui plurima, quid sit 5
 Pulchrum, si possis dicere, dispeream.

244.

Ad Quintum pictorum censorem pingendi ignarum

Multa loquax censor tabula tu carpis in omni,
 Censura at moveor nil ego, Quinte, tua.
 Picturae voces, non artes nam bene calles
 Et doctus lingua, sed rudis hercle manu es,
 Omnia pictorum et turbae dum praecipis omni, 5
 Tute aptus nullam es pingere lineolam.
 Deterior tanto quovis pictore pusillo
 Quanto res minor est dicere quam facere.

245.

De aedibus magno sumptu, nulla arte constructis

Sumptibus immensis, immenso extructa labore
 Est domus haec: molem saxaque suspicite;
 Artem opere in tanto quae nulla est quaerere frustra
 Spe vana elusi parcite, Romulidae.
 Nimirum haec artes dum parvas excolit aetas, 5
 Magnas, quod pudeat dicere, dedidicit.

246.

Ad Postumum de scientia

"Multa scio", dicis. Dic: "Nescio", Postume; nescis
 Nam quorum parvam scis modo particulam.

²⁰ Simplex ... recipi] *Sit quodcumque voles, simplex dumtaxat et unum*; Horatius. *R not.*

247.
In poetam obscaenum et maledicum
Impune hic domina vates grassatur in urbe,
Spargit et impuro quoslibet ore iocos?
Quos vult infesto male plectit carmine, qua vult
Tincta Lycambaeo tela cruore iacit?
Hoc tu, lex, facinus potis es perferre patique
Nec caput insanum ferrea vincla tenent?
Tractat adhuc calamum manus haec tam saeva, triremi
Quo digna est, remum nec gerit in media?
248.
Ad Quintum de novitate in scribendo
Posse novum scribi nil dicis, Quinte, priorum
Acre virum quod non scripserit ingenium.
Difficile id prorsum est, multo mage sed tamen illud
Est, ni me fallunt omnia, difficile;
Lectorum in stulta nancisci denique turba,
Quae nova scribuntur, qui sciat esse nova,
Nec veterum ignoras quod promas cunque deserti,
Thesauro id promi censeat e veterum.
249.
Ad Quintum epigrammatum scriptorem
Laudo quod condis carmen breve; pol mage, Quinte,
Laudarim si iam nec breve condideris.
Laetor quod minuis pestem vitaeque venenum;
Quid si iam prorsus, di facite, abstuleris?
250.
Ad Ponticum, bene sed immoderate loquentem
Eloquio, fateor, praestas, mi Pontice: quisque
Hoc tamen a coetu te procul esse cupit.
Huc quoties infers te, magno moesta sodales
Cum gemitu ad terram lumina deicimus,
Deprensi et veluti verso pallescimus ore,
Torpent frigidulo praescia corda metu.
Quippe ingens instat clades, audire loquentem
Perpetuo, contra posse referre nihil.
Hac Cicero in coetum veniat si lege, facesse,
Clamarem: "Nulli non gravis es, Cicero!"
251.
De inscriptionibus
Casam odi linguam: nostro quae cognita saeclo
Esse volo, nostro scribere more iuvat.
- Non placet inscribi saxo quae verba, Latine
Qui sciat, haud primo noverit intuitu.
Quaero ego quae populus; tu, sis, tibi quaere pusilli
Dicant nota uni quae tibi grammatici.
252.
Ad Marcum bonum recitatorem, malum scriptorem
Carmina quae recitas commendas voce liquenti,
Ore, oculis, gestu corporis eximio.
Ergo audita placent, oculo sed lecta fideli,
Non erit ut cuiquam, Marce, placere queant.
Languida, barbarico passim fucata colore,
More nec Ausonio culta nec Argolico.
Scribe legi dignum quod sit, quod muta papyrus
Ostensum sensus inferat in penitus.
Marce, bonus qui nunc tantum mi diceris actor,
Mi dici scriptor tunc bonus incipies.
253.
Ad Quintum, exprobrantem obvia esse quae scribat
Obvia sunt, fateor, quae scribo; devia contra
Esse reor quae tu scribere, Quinte, soles.
Hinc fit uti dicam interdum quod dixit Homerus
Aut alius vatum tot veterum e numero.
Tu melior quidquid scribis, ne scripserit ullus
Aut vetus aut novus id iure tibi haud metuis.
Sic graditur quicumque via, vestigia eodem
Ponit saepe alii quo posuere loco:
At spreta quicumque via, per confraga fertur,
Calcat nulla alio signa relicta pede.
254.
Ad Tuccam in tragoedia nunquam non grandiloquum
Esse nefas quoties tragica desaevis in arte,
Humano quidquam dicere more putas.
Et semel ut celso vinxisti crura cothurno,
Dignum aliquid succo promere, Tucca, pudet.
Id forsitan laudare queam. Verum occinit unus,
Unum quem multis millibus antefero:
"Et tragicus plerumque dolet sermone pedestri".
Scis qui vir quondam id scripserit; esse viri
Scis et dicta magis vera illius omnia quam quae
Respondit sacro Pythia de tripode.
255.
Ad Varum de Ioanne Casa
Vare, Casam dicis verbosum, quod reor esse
Hercle tibi, cui res praetereunt animum,

Aures verba unas cassa dulcedine mulcent.
Mentem adhibe, scriptor singula quae sapiens
Expromit pensa lentus; dicitur, amice,
Qui nunc verbosus dicitur, esse brevis.

256.

Ad Varum de Petri Bembi carminibus

Petrarcae similem Bembum ne despue, Vare,
Laudem ne vitio da, precor, eximiam.
Sic osor Bembi, quoties tua carmina scribes,
Bembum aliqua inferior parte tamen referas.
Nec magno pergas, similis quam dicitur ille,
Tam tu Petrarcae dicier absimilis.

257.

In quemdam Horatiani carminis reprehensorem

Tantillus tantum haud dubitas reprehendere vatem
Et Flacci carmen dicere frigidulum?
Nec metus est Pindi sacro de vertice Musae
Ne te furcillis praecipitem eiciant,
Nec metus est odio dignus dignusque cachinnis
Alter ne dici Zoilus incipias?
Crede mihi, magnum tacitus mirare poetam,
Neu cycni cantu gracculus obstrepito.

258.

Ad Quintum de eius scriptis ac praepostera gloriae cupiditate

Componis, scribis, recitas magnoque videri,
Quod natura negat, vis tamen ingenio.
Ridemus fatuos nisos, orsa irrita, parvo
Et magis atque magis nosceris ingenio.
Quinte, sat est, moneo; votum in contraria cedit:
Esse tuae praeco desine stultitiae.

259.

Ad Antigenem, pictorem eius generis quod ab Italis
dicitur *Manierato*

Pingis more tuo; naturae pingere posses
More velim, veras ponere et effigies,
Apte omnes omni et formas variare lepore,
Non quo tu, sed quo res amat ipsa modo.
Pictores hoc stant magni: rem scilicet illi,
Ipsum te pingis tu magis, Antigene.

260.

Ad Levinum de pictura iudicantem

Pictorum tabulas contemplans – res mihi risum
Saepe movet, bilem saepius haud modicam –

Nil dubitas, tibi nil dicis, Levine, *videri*,

Decidis certis omnia iudiciis:

5 Hoc rectum, hoc pravum est, hic peccat forma, venustus 5
Ille nimis color est, floridus ille parum.
Istud non patiar faciat si doctus Apelles;
Quid tu expers artis cum facis omnigenae?
Quem scimus non posse unam carbone decenter
Picturae ad leges ducere lineolam? 10

261.

Ad Aulum, poetam extemporalem

5 Mirantur multi, subito quod carmina fundis;
Mirer ego, fundas tam male ni subito.
Nil magis est primum quam quod bene; plurima frustra
Expertus, nequeas id facere, Aule, cito.

262.

De inani grandiloquentia

5 Nostri magna sonant vates, at magna sonantum
Dicta bonae video frugis habere nihil
Nec mulcere animos apte, pertingere in imum
Musaea pectus posse nec illecebra.
Tantum magna sonant ceu quae vesica repente 5
Rumpitur et vanos vana ciet strepitus,
Quos puerorum aetas cupide sectatur amatque,
Aetas aversa respuit aure virum.

263.

Ad Varum de lingua Latina

5 Vare, ais et pugnas, linguam perisse Latinam;
Haud periit, doctis vivit at usque viris.
Doctorum, ut vixit, sic vivit in ore virorum
Et vivet saeculis innumerabilibus.
Nolo illam prorsum dicas periisse. Popello 5
Dic vili, si vis, dic periisse tibi.

264.

Ad Levinum Raphaelis Sanctii tabulam declarantem

5 Artem pingendi nescis, Levine; docere
Nos tamen has crebro garrulus aggredieris.
Cernere te solum credis quae cernimus omnes,
Uni acres ceu si contigerint oculi,
Unus ceu noris, populo quae Sanctius omni 5
Noscenda in claris proposuit tabulis.
Non placet interpres. Raphael divinus abunde
Usque sua, quod vult, indicat usque manu.

265.

Ad Tuccam, poesi ineptum

Scribere conaris carmen, nec fundere carmen,
Expertus frustra plurima, Tucca, potes.
Quid super est? Nempe ut dicas te odisse poesim,
Quod nostri suerunt dicere causidici,
Magnum ut te credas Musis quod natus iniquis
Nil nisi barbarico scribere more soles.
Sic fieri fucum patitur sibi Roma, pusillum
Sic opus est se se venditet ingenium.

5

266.

De Italico epigrammate quo laudatur puella
Iuliae partes agens

Quam laudat Petrus, si digna est laude puella,
Laudarine illo se ferat ipsa modo?
Gaudeat illa sibi dici hoc: "Iura omnia prae te
Sprevissem indomito caecus amore tui.
Non me Vesta parens, non Iuppiter ipse teneret,
Sacris te victor ne raperem ex adytis".
Id brevius potuit dici nec apertius: "In te
Uror, io, foedis, pulchra, cupidinibus",
In media possit quod vix audire Suburra
Si qua sibi mulier corpore quaerit opes.

5

10

267.

Ad Aulum, poetam extemporalem

Si pulchrum est carmen subito quod concinis istud,
Cur non id fidis subicis, Aule, oculis?
Si pulchrum non est, quid mirum res habet ista?
Carmen vel subito fundere posse malum?

268.

De Cinnamo poeta malo ac superbo

Eximium iactat se vatem Cinnamus, urbem
Per mediam fastu plenus et ingreditur
Nec digne credit laudari scilicet ipsi
Laude illum ni quis Moeonidae anteferat.
Huius ut audiui carmen, "Proh, Iuppiter", inquam,
"Quam caret ingenio, quam prope mente caret!
Quam malus est vates, quam nullo dignus haberi,
Primo qui dignum se putat esse loco!"

5

269.

De Varo, malo scriptore famae cupido

Quidquid id est Varus caepit quod scribere dixit
Victurum saeculis innumerabilibus.

Quid? Toties quae iam scripsit, non omnia vidit
Uno quo fuerunt nata perire die?

Spe falsus toties, voto delusus inani,
Famae impar, famae praemia spectat adhuc?
Scribit adhuc, multo annorum quae nata labore
Uno itidem foede sunt peritura die?
Supplicium hoc pendit laudum ventosa cupido:
Caepit ut et caeptis excidat usque suis.

5

10

270.

Ad Varum, orationem legentem minime Tullianam

Vare, meas aures si quid sapis effuge; suerunt
Divino Tulli vescier eloquio.
Quaere alium, ambrosiam qui non gustaverit, isto
Contentus vili possit ut esse cibo.
Hoc moneo. Tua scripta legis tu, Vare, monenti,
Ergo nil prorsus non mihi despuir, 5
Nil non insulsum prorsus fatuumque videtur
Et dignum caeco sub lare nocte tegi,
Nocte alta, nemo ut videat, nemo audiat unquam,
Tulli qui suerit vescier eloquio. 10

271.

In poetam extemporalem

Carmina consulto fac scribas, carmina qui nunc
Praecipiti, casus ut tulit, ore canis.
Os praeit ingenium, sequitur manus; haud sine mente,
Spero equidem, scribes qui sine mente canis.
Heu, frustra moneo! Mavis citus esse poeta 5
Quam bonus et vulgo, quam placuisse mihi.

5

272.

Ad tragoedum nimis vocalem

Nec quisquam hic surdus, longo nec, Postume, tractu
Distamus; vocem comprime Stentoream,
Quae nobis miserasque aures obtundit et ipsum
Diffindet medio iam cerebrum in capite.
Isti parce etiam vetulae, collata videtur 5
Quae tecum vocis prorsus habere nihil.
Optimus in re omni modus est, scis et caput isti
Esse arti, *ne quid*, Postume, *dedeceat*.

5

273.

Ad Corvinum, vaticinium de lingua Latina

Scita vides Pario sapientum in marmore scripta
Posset ne quidquam longa abolere dies.

Frustra: signa manent non intellecta, tuemur
 Et cassas rerum, res latet ipsa, notas.
 Fata prement nostros eadem, Corvine, libellos
 Hasque videns aetas postera litterulas
 "Haec", dicet, "verbis olim sunt scripta Latinis";
 Non noscet sibi quid verba Latina velint.

274.

In negantem quaedam verba esse usquam in Tullio
 "Tullius hoc nusquam scripsit?" Bona verba!²¹ Vereris
 Non tibi ne id memori fugerit ex animo?
 Multa cadunt oblita, olim quae legeris: aevum
 Delet praeduro sculpta vel in lapide.
 Quid, cerebro in molli quae sunt vix pressa fugaci,
 Umbra velut, vana et somnia, nempe nota?
 Haec tu firma putas, audes et dicere "nusquam est"
 Quod sibi mens lectum fors tamen haud meminit?

275.

Ad Ponticum, molestum recitatorem

Voce ista recites magni si carmen Homeri,
 Ille pater vatum, Pontice, displiceat.
 Quid tua cum recitas? Quid cum sine fine modoque?
 Quot simul a rebus laedimur, heu, miseri!
 Odimus et quidquid Musarum est iamque timemus
 Perdi tormento, quot sumus, horribili,
 Cui par non Siculi quondam invenere tyranni,
 Dum vivos lentis ignibus excruciant.

276.

In grammaticum suae artis ignarum

Quae vis cumque roga, dicet mire omnia Quintus,
 Dummodo quam tractat ne quid in arte roges.
 Philosophus, rhetor, vates et quidlibet; unus
 Nescit, ait quas se tradere, litterulas.

277.

Ad Postumum, iis quae scripserit auditores colligentem

Quae scripsti, audiri vis atque audita placere.
 Quid, si audita magis, Postume, displiceant?
 Et coetu dicare virum ad tua verba vocato,
 Stultitiae testes ipse vocasse tuae?
 Id mihi ego metuo, vix soli et solus amico
 Interdum timide pol mea scripta lego.

278.

In malum scriptorem

Cur tua non placeant, quaeris, mihi scripta, Menisce.
 Nimirum hoc veterum quod mihi scripta placent.
 Adsuetus frugi Graiae, frugique Latinae
 Haud possum pappos ferre, Menisce, tuos,
 Mirari et strepitus fatuos et inania verba
 Et perterricrepros at sine mente sonos.

279.

Ad Levinum de illius carmine

Egregium promiss carmen, Levine, tuisque
 Legi quae toties omnibus absimile.
 Gracculus et Phoenix nido non prodit eodem,
 Tam dispar foetus dispari ab ingenio est.
 Quid vis? Mendacem dicam te nunc semel esse,
 Mendacem toties anne fuisse prius?

280.

Ad Rufum de eius carmine

Non res, verba mihi placuere in carmine tantum,
 Rufe, tuo, cultus ceu mihi saepe placet.
 Quae culta est mulier, morbosa et foeda putatur,
 Inque auro et gemmis displicet omnigenis.

281.

Ad geometram, versus ineleganter scribentem

Mensuras, numeros tractas, geometra, perite,
 Non has mensuras, non tamen hos numeros
 Quos Pindo super aereo docet altus Apollo,
 Celsa ubi sanctorum sunt loca Pieridum,
 Quo niti frustra noli, magnus geometra
 Ne dici vates futilis incipias.

282.

Ad Antonium, qui in sacris fastis pro Raymundo
Nonnato scripsit Raymundum Coesonem

Casca male, Antoni, revocas cur verba, suo cur
 Non quo nunc pollet, nomine quidque vocas?
 Nonnato est nomen Raymundo. Dic mihi, Coeso
 Unde iste in fastis tam vetus exoritur?
 Cognomen mutas; cur non et nomen? Id usquam
 Non vidi antiquo nomen ego in lapide.
 Expecto, nequid non prisco more loquaris,
 Christi etiam e fastis nomen ut ecias.

²¹ Bona verba] Seu: Meliora loquere *R not.*

283.	Varus Aeliae coniugi de funebri Indorum ritu picto	Has mi, oro, Musae faciles, monstrate: poetas Odi ego praevalidos, odi ego languidulos.
	“Vir iacet ecce rogo impositus, festinat eodem Una viro dulci nupta futura comes. Nec pallet, verso absistit nec territa vultu Et flammam gaudens irrui in mediam. Stant aliae circum flentes pudibundae celant Ora, dolent, pariter non licuisse mori. Haec ubi tanta fides? Procul hinc, procul, Aelia, longe Litus ubi Eoo tunditur Oceano.” Sic ait ac gemitum Varus dedit; Aelia ocellos Deiecit tacitae conscia nequitiae.	288. Ad convivatorem mala carmina recitantem Das coenam, simul et recitas tua carmina. Coenam Corrumpis foede praebitor ipse tuam.
	284. Ad Varum de eius carmine amatorio Hirtus amor tuus est, trux, efferus, horret amantis Triste, Vari, tetris carmen imaginibus. Talis Trinacria quondam Poliphemus ab Aetna Cantabat fluctus versus ad aequoreos Et saeva indomitos iactabat voce furores; Non Venus in verbis, non lepor ullus erat. Risit Acis, risit claro Galatea cacinno Tam duri foedam carminis illecebram.	289. In idem argumentum Et coenam praebes, recitas et carmina; suavis Coena mihi est, laedor, Postume, carminibus. Quid remedi est? Aures obturem ut scilicet ante, Dein conviva tibi surdus ut adveniam.
	285. In Fusium saltatorem Fusius in scena foedus modo saltat amores, Hoc uno est actor mirus et in genere, Quem possit, fateor, meretrix laudare proterva, Moechus et obscoenis notus adulteriis. Romae pars melior spernitque oditque, pudorem Turpi etiam a mimo poscit et ingenium Nec quaerit deceat quas illum ostendere, sed quas Res deceat sanctos cernere Romulidas.	290. Aliud Tolle dapes, carmen potius vel tolle molestum, Appositis odi mixta venena cibus.
	286. Qualis orator esse velit Fit res parva ingens, ingens fit parva loquenti Rhetor qui mirus dicitur, Hermogene. Aequa mihi rebus contingat dicere, malim Quaeque suum et teneat res mihi dicta modum. Esse cavo nolim nec curvo, quod male fallat, Esse velim plano sed similis speculo.	291. Poetae unici imagini subscriptum “Magnum” monstrifice scripsi “Mare”. Cedite, Graii Scriptores, uni cedite, Romulei. Nulli ego sum similis vatum quocumque fuerunt, Quotquot erunt, similis nemo erit hercle mihi. Omnes deme alias mihi laudes, invida turba; Haec satis est cunctis quod feror absimilis, Dicar et ingenii parva rate per “Mare magnum” Errasse haud ullo vel duce vel comite.
	287. Ad Musas Hic nubes captat, tellure hic reptat in ima, Rarus et est medias qui sciat ire vias.	292. De mercede cantoribus ac poetis constituta Cur magna est merces cantori, parva poetae? Ingenio hic, brutis auribus ille placet. Brutas ille aures nusquam non invenit, usquam Hic raro sapiens invenit ingenium. Iudice digna suo est merces quam solvat asellus, Ut bonus auriculis, sic malus ingenio.
		293. Ad Corvinum, poesim prae historia contemnentem Esse meras dicis nugas, Corvine, poesim, Nil ubi sit possis dicere quod solidum. Esse meras fateor nugas tibi quem latet intus Quidnam sub primo cortice deliteat.

Fabula quae veri²² est similis morataque recte, 5
 Omnem fruge bona vincit at historiam.
 Nec quae facta semel sunt rerum singula narrat,
Morem aperit vitae sed mage perpetuum.
 Hoc solidum est, dignum hoc, sapiens quod scire laboret, 10
 Securus cursu quin fluat instabili.

294.

Ad Gallam de eius laudatore

Hunc tu, Galla, potes, potes hunc tu ferre sodalem
 Usque onerat qui te laudibus innumeris?
 De te qui toties tibi narrat mira, puellas
 Quam vincas omnes moribus et facie,
 Et sibi quam placeas et quam sis digna placere, 5
 Nugarum et quidquid garrit ineptus amor?
 Hunc tu ferre potes quem sana mente sodales,
 Istas dum pergit dicere delicias
 Et tibi, dum fatuis mulcet praecordia dictis,
 Saepe ira, risu saepius excipiunt? 10
 Stultum, oro, cohibe tandem ne te quoque, Galla,
 Aut ira aut risu qui sapit excipiat.

295.

Ad Leonillam de Hyla eius proco

Ambit Hylas ditem ac vetulam gestitque venire
 Non thalamum, extremas at vafer in tabulas,
 Utque diu sine te vivat, Leonilla, beatus,
 Paullisper tecum sustinet esse miser.
 Insidias necdum sentis male cauta nec arces 5
 Instantem cano Vulturium capiti?

296.

Ad Corvinum, flagitiosum remedii genus monstrantem

Istam qui monstras aegro, Corvine, medelam,
 Uti qua nequeat ni malus et fatuus,
 Dic brevius morbo sic illum posse levare
 Tecto ni renuat se dare praecipitem.

297.

Ad Gallum, improbum adolescentem, equos mirifice agitantem

Ducis equos pulchre; mallem te ducere pulchre,
 Galle, queas quavis nec ferus ire via.
 Paret equus, spretis tibi mens at fertur habenis,
 Mirus equum domitor, te quoque, Galle, doma.

298.

Ad Pollam de Lycota

Pergis, Polla, tuum mihi tu laudare Lycotam,
 Pergo ego laudanti credere, Polla, nihil.
 Somnus amor, somni est vel frater, somnia cernit
 Falsa sibi, narrat somnia falsa aliis.
 Id bene qui norim, somno dum stertis in alto, 5
 Nil possum verbis credere, Polla, tuis.
 Credam ubi discusso fugient tua visa sopore
 Si qua voles vigili dicere forte vigil.

299.

Ad Pollam, optimam foeminam, patientem se ductari ab homine flagitioso

Eximie caram qui te nunc ductat amator
 Ductavit multas pol tibi dissimiles.
 Queis, metuo, incipias similis ne forte putari
 Atque levi fias fabula ne populo
 Et quod habes famae nulli non culta bonorum 5
 Iste malus cultor ne tibi surripiat.
 Nec tu luce tua fidum ornes, Polla, sodalem,
 Ille tuis sed te dedecoret tenebris.

300.

Ad Gelliam, dicentem se nescire quid sit amor

Quid sit amor, nescis? Nemo id, pol, Gellia, nescit
 Te coram flavus cum stetit Antigones.
 Flagrant ora, oculi ignescunt, se dextera dextrae
 Implicat, omnigena vox scatet illecebra;
 His faede indomitum signis testaris amorem, 5
 Et nescis, prohi di, Gellia, quid sit amor?

301.

In Gelliam, iuvenum tantummodo virtutes laudantem

Solam nimirum virtutem, Gellia, laudas,
 At solo est virtus pulchra tibi in iuvene.
 Externo formae ni se induat illa lepore,
 In se nil pretii quo capiaris habet.
 Infelix, cupidus tantum ductaris ocellis 5
 Et nequam es virtus cum placet ipsa sibi.

302.

Ad Phyllin, amores suos oculis prodentem

Disce oculos nimium, disce, o, cohibere loquaces,
 Isthinc, Phylli, tuus et male prodit amor.

²² veri] *K pro viri R*

In caro vultum defigis Daphnide et haeres
 Uni sollicitis anxia luminibus.
 Quid prodest blandis nequidquam parcere verbis?
 Nil opus est verbis, vultus ubi eloquitur.

303.

Ad Accam, Lycidae virtutes praedicantem

Virtutem Lycidae miraris multa; Lycotae
 Virtutem, maior sit licet, usque taces.
 Virtute haud ulla nimirum ducersis una
 Tantum, crede mihi, ducersis a facie.
 Cui pulchra est facies, nemo non magnus habetur,
 Qui caret hac, alga est vilior aequorea.

304.

Ad Phyllin, Vari lasciviam aequo animo ferentem

Quam te dedecorant quos tecum exercet amores,
 Conventu Varus turpiter in medio!
 Quam te dedecorant spreto quae multa pudore
 Conventu in medio turpia verba iacit!
 Ah, pudeat probri, pudeat longeque protervum
 Longe hinc, Phylli, caput quam potes eicito!
 Grande tibi est probrium, laedunt quae dicta pudicas,
 Quod sibi te tuto dicere posse putat.

305.

Ad Corvinum bibliothecarium de eius cultu

Munditiem in cultu laudo, Corvine; decori
 Finem ultra nolo prodeat illa tamen.
 Istaec mundities teneram, Corvine, puellam
 Quae deceat mire, dedecet hercle virum,
 Praesertim cui sit deformis, foeda vel ipsa
 Thersitae Graii deterior facies;
 Praesertim docto, librorum in pulvere qui se
 Versari assidue nocte dieque crepet.

306.

In hominem leviora studia gravioribus anteponentem

Hos tu qui docte pingunt sculpuntve domosve
 Aedificant, doctis omnibus anteferas?
 His cedat vitae doctor legumque peritus,
 Divinaeque adytum qui subit in sophiae?
 Scite qui tractant lapides, formam atque colores,
 Magni; qui mores, iura, Deum, exigui?
 Nugari hos, nebulas sectari et dicis inanes,
 Unus nugator maximus et nebulo?

307.

De Polla, profitente se viris omnibus infensam esse

Polla viris ait infensam se se omnibus aequae;
 Quid ni prorsum omnes oderit illa viros,
 Tam laevos propter mores prorsum omnibus aequae
 Invisam se se quae videt esse viris?

308.

Ad Aulum deformem, delicias dicentem

Tam foedus, tam deformis blandire puellis
 Nec dubitas multas dicere delicias?
 Ipse Paris nimium blandus male displicet; aequo
 Thersiten blandum quis feret, Aule, animo?

309.

De Polla, profitente se viros odisse

Polla viros odit; mirer si diligat omnes
 Infensos postquam redidit ipsa sibi;
 Mirer, si mulier sapienti pectore dicat:
 Cunctis displiceo quod male, culpa mea est.

310.

Ad Gallam, praeter modum blandam

Quod multi dicunt de te, quod dicere nemo
 Audet, Galla, tibi dicam equidem ingenue:
 Cuique studes cupide nimium dum blanda placere,
 Haud ulli sapiat qui modo, Galla, places.

311.

Ad Quintum de amici rebus minime sollicitum

Seu bene contingat quidquam mihi, seu male, Quinte,
 Neutra tibi risum res ciet aut lacrymas.
 Quidquid id est, animo sortem audis aequus utramque,
 Nilque meum quod sit credis, amice, tuum.
 Hoc merui, de te cui semper plurima cura est?
 Hoc merui, mihi te qui miser antefero?

312.

Ad Gelliam amantem inconsulto

Iudicio praecurrit amor tibi Gellia: peccat
 Hoc tuus et parvo in tempore desit amor.
 Nempe ignara malum stulta arripis, inde repente
 Cogaris arreptum ponere gnara malum.

313.

Ad Quintum de eius coma

Ne nimium placeas longo tibi, Quinte, capillo,
 Longa magis nitido se iuba fundit equo.
 Exiguum decus est, nec vera in laude putandum,
 Quo collata hominem vincere bruta queunt.

314.

Ad Tullam, viris imperantem

Posse putat cuivis se quidvis Tulla iubere,
 Quod pulchrae faciunt, quod faciunt iuvenes.
 Pulchra fuit nunquam, iuvenis iam desiit esse;
 Quid tum? Pulchra sibi est, Tulla sibi est iuvenis.
 Et iubet, at risu excipitur, quoties sua venti,
 Aeriae et nubes irrita iussa ferunt.
 Mire animo quoties fudit, regnumque potita
 Quo numquam est, stulte fingit inepta sibi.

315.

Ad Gallum de eius sodalibus

Improbior quanto quisque est ac nequior, ille,
 Galle, tibi tanto carior esse solet.
 Hoc satis est, qui sis, novi. Sibi quisque sodales
 Moribus et vita deligit assimilēs.

316.²³

Ad Ceselliam, cultam inverecunde

Ostendis populo nudas, Cesellia, mammas,
 Is totum et laxo pectus aperta sinu.
 Imam et cervicem, strophio vittisque remotis,
 Et scapulas, dorsum detegis et medium.
 Tamne iuvat dici formosam, quolibet istam
 Mercari ut laudem non renuas pretio?
 Nec renuas dici foedo vel fornice digna,
 Dum quocumque venis, pulchra vocere tamen.
 Hoc studium est solum; furor, Evias, hic tibi solus
 Commotam stimulis mentem agit assiduus.
 Hoc modo contingat, mulier queis fertur honesta,
 Fama, decus, verax gloria negligitur.

317.

Ad Marcum de Herophila

Herophilen fac, Marce, colas, mireris amesque,
 Esse alga ut vili vilior incipias.

Hoc habet Herophile: spernit vel spernitur, ardet
 Qui fugiunt, odit quos semel arripuit.
 Sic petit ac petitur frustra, sic torquet amicos,
 Ipsam se misere sic misera excruciat.

5

318.

Ad Postumum, Corvini laudatorem

Corvinum immodice tollis coelum super altum
 Et falsas veris laudibus accumulas.
 Quarum nullam equidem credo, discernere quando²⁴
 Haud possum quid tu scilicet addideris.
 Istam aufer pompam verborum: dic habet in se
 Ille quid egregium, Postume, simpliciter.
 Qui narrat maiora fide laudator ineptus
 Quemque ornat nil non dicit habere boni,
 Non decus illi hominum, quem dis coelestibus aequat,
 Sed risum, infestam quaerit et invidiam.

5

10

319.

Ad Aulum de Aegles rusticitate

Culta aliis, uni tibi rustica dicitur Aegle,
 Aspera congressus quod fugit, Aule, tuos.
 Nempe istos metuit mores et dicta proterva,
 Quae bonus aversa respuit aure pudor.
 Hanc tu carpe, licet quam vis: ea sidera in alta
 Digna meo est ferri carmine rusticitas.

5

320.

Ad Ponticum

Anglum nempe doces Romae loca; te simul Anglus
 Romanam interea dedecet iste fidem.
 Dat nummos demitque bonos tibi, Pontice, mores,
 Nequitiae in partem cogit et ire suae.
 Vel Cresi tibi donet opes, mercaris, amice,
 Crede mihi, magnis turpiter exigua.

5

321.

Ad Gallum de Eugenide, mortua in ipso flore aetatis

Parce insperato praereptam dicere letho,
 Parce malum fati crimen et obicere.
 Quae tecum vixit lustrum pulchra Eugenius uno,
 Mire vivacem, Galle, fuisse reor.
 Credideram tot laeva etenim tua dicta ferentem
 Factaque, vix unum vivere posse diem.

5

²³ Vide et hic pone epigramma sub n. 329 libri 7. *K* not.²⁴ quando] *K* pro quarum *R*

322.

De Gellio, ducta uxore, cum foeminis liberius agente

Uxorem duxit quod Gellius, omnia credit

Tuta sibi, taedas nec timet Idalias.

Nec studet externi stimulos avertere amoris,

Icta malum ne mens proruat ad facinus.

Blandior appellat, pulchras spectatque puellas

Et dextram dextrae conserit assiduus.

Vidi haec et mecum: "Non uni, ast omnibus iste

Se credit iunctum foedere coniugii".

323.

Ioannes Philippo eum laudare nolenti

Qui laudas alios, cur me laudare merentem

Abnuis, ingenio victe Philippe meo?

Magnus ego ni sim, parvus dicare necesse est

Tu quem cantando vici ego magnifice.

Crede, tuae si vis laudi servire, locato

Carminibus coeli me super astra tuis.

Victori victus quantum largitur honoris,

Opprobrii tantum detrahet ipse sibi.

324.

Ad Gelliam, faciem pileolo celantem

Quam decet iste tuus te cultus, Gellia, celat

Pulcher ubi mediam pileolus faciem?

Fac totam prorsus celet; magis hercle decebit

Et magis aetatis tristitia damna teget.

325.²⁵

Ad Leonillam de cultu inverecundo

Ostendis populo totas, Leonilla, mamillas

Isque velut scisso Moenas aperta sinu.

Tamne iuvat dici formosam, nulla pudoris

Ut iam, proh divum numina, sit ratio?

Cur non plura etiam, cur non prorsum omnia nudas,

Quidquam ne pulchro in corpore deliteat?

Quid deceat, quid non, quaerunt curantque pudicae;

Cura tibi est una atque unica, quid placeat.

326.

Ad Leonillam, flagitiosi iuvenis laudatricem

Egregium dicis iuvenem, Leonilla, puellas

Usque malis blandus qui petit illecebris,

Cui Venus imperitat, quem frangit foeda libido,

Mollem animi, enervi corpore languidulum.

Tam nequam iuvenem, egregium quaecumque vocavit,

Crede mihi, mulier nil habet egregium.

327.

Ad Gelliam, nimis fastidiose de hominibus iudicantem

Hic tibi verbosus, verborum hic pauper et infans,

Hic macer, hic pinguis dicitur esse nimis,

Nemo non animi, nemo non turpis abundat,

Corporis aut parti deficit ex aliqua.

Hinc odio est quivis; iam vir, iam foemina prorsum,

Iudice te ferri, Gellia, nulla potest.

Ipsam te miror, quod fers, cui demere certe

Multa bonus iudex, addere multa velit.

328.

De Varo, amicum curru tollere nolente

Varus parcat equis tolli si est usus amico;

Nil parcat quoties utitur ipse sibi.

Solum nimirum sibi se se ducit amicum,

Nullam aliam hanc praeter novit amicitiam.

Nescit et infelix quam sit iucunda voluptas,

Mutuus officio qui bene certat amor.

329.

De Acca virum fugiente iuste, sed indecore

Acca virum fugit; possum ignovisse relicto,

Si Varum hic etiam linqueret illa, viro.

Ipsa suos secum sed quando avexit amores,

Irascor quod sic fugerit Acca virum.

Nempe ferum fugiat, sed famae opprobria vitet.

Non fuga, sed socius displicet ille fugae.

330.

De vidua pallente

Credo equidem raptio maeret Leonilla marito,

Cor penitum ingenti saucia tristitia,

Multus at exanguis est viduae quod pallor in ore,

Fit (laudem id quisnam dixerit eximiam?)

Haud luctu, sed quod metuens convicia vulgi,

Non audet minio pingere ut ante genas.

331.

De laude ingenii homini nefario attributa

Ingenio dicis praestantem seque, sodalem

Atque suum certo qui dedit exitio

²⁵ Vide epigramma sub n. 316. *K not.*

Atque humana furens pedibus divinaque iura
Obtrivit, sceleris dux malus atque comes.
Ingenium possem saltem damnare pusillum,
Partem aliquam et culpa dicere stultitiam!
Id fieri haud pateris, cum coeli ad sidera tollis
Mirandum immodicis laudibus ingenium.

332.

Ad Aulum de Phyllidis levitate

Regnabas, nunc regna alius tenet, inde tenebit
Tertius et quartus, qui novus adveniet.
Usque recens placet, Aule, recens qui desiit esse,
Hinc ni vult sperni protinus aufugiat.
Vana leves tantum Phyllis meditatur amores;
Odit constantis pondus amicitiae.

333.

Ad Aulum, de re ignota contendentem

Ignotum ambobus de quo contendimus, Aule, est,
Pauca loqui praestat vel magis, Aule, nihil.
Rideri possit nostrum quod dicet utervis,
Si taceat, nulla est causa futura ioci.
Hoc mihi ego malo: ni vis parere sodali,
Dicta crepa famae tu nocitura tuae.

334.

Ad Aulum, cur eum fugiat

Cur male te fugiam, quaeris. Quia displicet, Aule,
Quidquid agis rerum, quidquid et eloqueris.
Id cur displiceat, quaeris. Pol dicere causam
Haud possum, possum at dicere, sic fieri.
Et nolim et doleo fieri, sed plurima conans
Ne fiat, possum non tamen efficere.
Quod superest, fugio miserum ne laedere pergat
Quidquid agis rerum, quidquid et eloqueris.

335.

Ad Aulum de se se usurpantem Virgilianum illud
"Parcere subiectis et debellare superbos"

Parcere subiectis et debellare superbos
Dicis te genti Romuleae similem,
Quanto at Romulea minor es tu gente, proterva
Istaec vox tanto te decet, Aule, minus.
Subiciat quisquam vir se tibi, qui modo se se
Cogitat inque animo noverit esse virum?
Nonne pati quidvis praestat quam cedere inert
Sponte sua et flexo procubuisse genu?

Bella para; malo vinci veniaque carere,
Ultro quam tali me tibi subicere.

10

336.

De Gellia, querenti sibi virum zelotypum contigisse
Zelotypum esse virum queritur sibi Gellia; caram
Gellia nimirum se dolet esse viro.
Uxor cara sua est cui namque hoc tempore, spretam
Quisquis non animo deferit immemori,
Neglectam et patitur cui vult se tradere amanti,
Is solet hoc dici tempore zelotypus.

5

337.

Ad Gallam de eius simulatione

Nunc lacrymas, verso risum nunc incipis ore
Et mutas vultum quo placet usque modo.
Non aequae Proteus se se vafer ille solebat
Formarum omnigena condere sub specie.
Quae sis, Galla, tibi tu scis: ego dicere tantum,
Galla, queo cui tu te facias similem.

5

338.

Ad Quintum de saltatione impudica in theatro exhibita

Qui deceant motus vix foedum, Quinte, lupanar,
Ostendi hos denso nempe vides populo
Atque rapi sacram forma praestante puellam
Et longis victam cedere blanditiis.
Lege nihil fieri; raptorem haud pendere poenas,
Ille homines quamvis laeserit atque deos.
Haec tu, Quinte, vides, haec fers, haec, improbe, laudas?²⁶
Ambabus parcis plaudere nec manibus?
Sibila nunc cessant: promentur scilicet olim
Si quis erit, virtus quem regat una, chorus.

5

10

339.

Ad Quintum, maiora viribus aggredientem

Nil non perpetuo moliris, Quinte, labore
Ut venias clarum nomen in ore virum.
Parvum, operi magno nec par sed, Quinte, labascit,
Ingenium et nisu deficit in medio,
Saxum urges tamen usque adverso, Sisyphe, monte
Praeceptum quod prono volvitur inde iugo.
Menti pone modum cupidae, compesce furentem
Sanus ventoso in pectore gloriolam.

5

²⁶ Lege ... laudas?] *K pro* Lege nihil fieri; raptorem haud pendere poenas, / Haec tu, Quinte, vides, haec fers, haec, improbe, laudas? *R*

Quandoquidem quae vis non es potis, incipe tandem
Velle tibi haec tantum quae potes efficere.

340.

Ad Gelliam eximiae tantum pulchritudinis amatricem

Est aliquid praeter faciem²⁷ quod possit amari,
Aetatem et praeter, Gellia, floridulam.
Sed nihil est faciem praeter quod possit amari,
Aetatem et praeter, Gellia stulta, tibi,
Cui natura oculos large dedit, haud dedit, uno
Quo dotes animi cernimus, ingenium.

341.

Ad Glyconem, obtrectantem cuidam post eius digressum

Praesentem laudas, digressum, perdit, culpas,
Averso tantum fortis in hoste, Glycon.
Magnanimus conferre manum solet obuius ultro
Atque palam pulchro proelia Marte gerit,
Devitat pugnam timidus vulnusque dolosa
Furtivum tergo devius arte parat.

342.

Ad Gelliam, post longum tempus sciscitantem
quid soror peperisset

Quid soror ediderit, nescis, tua? Stulta rogare id
Tempore post multo, Gellia, nec dubitas?
Edidit illa marem se dignum; quam tua vincit
Te soror et natos vinct ut ille²⁸ tuos.

343.

Ad Postumum de Phyllide

Hirtum animi nulli non praefert Phyllis Amyntam:
Quam magis est asper, tam magis ille placet.
Melle aliae, capitur tetro tamen illa veneno
Et rerum inversis legibus odit, amat.
At bene habet: talem qui spernit, dignus amari²⁹ est;
Esse odio, talem, Postume, quisquis amat.

344.

In semidoctum

Curas multa nimis, nil non vis scire. Quid ergo?
Attingis rerum plurima, pauca tenes.

Indoctum nec te possum, nec dicere doctum,
Horum sed quiddam, quidquid id est, medium.
Quidquid id est, certe perparvum perque pusillum,
Quod de te nolis dicere sponte tua,
Quodque alii de te cum dicunt, cogeris, Aule,
Irasci ac totis erubuisse genis.

345.

De Cimarosa exploso

Cimarosa dici placuit, nunc displicet urbi.
Urbs levis est artem nescit an ille suam?
Nescit qui scibat nuper tam multa, doceri
Ipsa mirifice visus ab Harmonia?
Urbs levis est, omni magis est urbs mobilis aura,
Nec stat, iudicio sed natat usque suo.
Priscaque si dentur, quaerit nova; si nova dentur,
Nauseat atque iterum vult sibi prisca dari.

346.

Ad Postumum in ludo et ioco philosophantem

Laetifico in coetu venaris, Postume, verba,
Dicta Stagiraeam pendis et ad trutinam.
Et carpis temere fusum quod mente soluta est,
Non omnes veri si quid habet numeros.
Nempe locus nescis et res quod postulat, ista et³⁰
In ludo atque ioco quam gravis est sophia,³¹
Nescis; quique putas in multis te sapere unum,
In multis unus desipis eximie.

347.

Ad Postumum a quo indocilis dictus est

Indocilis dicor, quem sentis, Postume, nunquam
Velle tuo quidquam credere iudicio.
Forsitan indocilis tute es qui credere nunquam
Mi vis esse tuum futile iudicium.
Hoc mihi si docilis credas qui dicor, amice,
Indocilis, dicar iam catus ac sapiens.

348.

Ad Postumum, acrem eorum quae a quoque aguntur
investigatorem

Quid quis agat passim vestigas nare sagaci,
Inventum et lucem protrahis in mediam.
Res parit ista odium, speculator displicet, acres
Atque oculos nemo non sibi permetuit,

²⁷ praeter faciem] pro faciem praeter suprascr. R

²⁸ ille] pro illa suprascr. R

²⁹ amari] K pro amore R

³⁰ et] K pro est R

³¹ sophia] K pro trutina R

Utque malum furem, curacem vitat amicum,
 Qui studeat quae sunt condita surripere.
 Hoc nisi si fieri sentis, pol, naris obesae es,
 Nec quod opus sentis, Postume, tu quid agas.

349.

Ad Pollam de munere seni apto, iuveni oblato

Antiquum munus, iuvenem quod dedecet hercle,³²
 Per te, Polla, vides posse decere senem
 Et tamen id iuveni defers; non te subit ulla
 Cura decor quidnam postulet et quid amor.
 Cui munus placeat, non deligis: ipsa placere
 Cui malis, vero deligis ex animo.

350.

In Tullum muliercularum convictu effoeminatum

Dum teneras inter versaris, Tulle, puellas
 Et coetu in molli tempora longa teris,
 Una mihi e teneris iam facta videre puellis,
 Nil est molle magis, nil magis est fatuum.
 Digna viro nec agis, nec scis, enervis, ineptas
 Et tantum doctus dicere delicias.
 Tulle, vale, fueras vir quondam; facta puella es.
 Salve, Tulla, viri foemina sub specie.

351.

Ad Aulum, omnibus merito invisum

Nec facto es cuiquam, nec dicto commodus usquam,
 Ergo odio es vulgo civibus, Aule, tuis.
 Cui soli servis, soli es tibi carus et ipsi,
 Tam ferus, heu, carus si potes esse tibi.

352.

De medicis ac medicina

Non culpo medicum, culpo artem nil ubi firmum est,
 Docti perpetuo quod teneant medici.
 Artem illi haud produnt, ars foede prodit at illos,
 Non secus ac fracto qui cecidit baculo.

353.

Ad Hermogenem de medicae artis inconstantia

Quae scimus vere, stant omnia; quod male nutat
 Id sciri haud quaquam dixeris, Hermogene.

³² Antiquum ... dedecet] Vel: Priscum mnemosynon, iuvenem quod dedecet R

5 Hinc medica sciri nil prorsum apparet in arte,
 Quae mire formas vertitur in varias
 Et laudata olim damnat damnataque laudat. 5
 Quod vitam tulerat, ferre ait exitium,
 Exitium contra tulerant quae dira venena,
 Mira haec morborum nunc vocat antidota.
 Artem odi, sibi quae non constat: discere nolo
 Quidquam hodie, quod cras dedidicisse velim. 10

354.

Ad Cinnam, hominem severum amore captum

5 Usque gravis, sapiens usque es, ni flava Lycoris
 Adsit; ubi haec est, fis, Cinna, statim insipiens.
 Cinna, levi levior fis pluma, nulla decori
 Est ratio, quidquam nec pudet improbulum. 5
 Blandiris, garris, rides, expromis amores
 Ore, oculis, illam quae petit usque, manu.
 Macte: laudis eras populo iam, Cinna, Quiritum,
 Materies multi magna futura ioci es.

355.

Ad Ponticum, incaute mores suos aperientem

5 Quos habeas mores, non quaero: noscere sat mi est,
 Quos spernas homines, Pontice, quosque probes.
 Improbulo laudas, rides persaepe modestos.
 Hoc satis est; qui sis, Pontice, iam video.

356.

Ad Glauciam, monenti amico irascentem

In te quod culpo, dicam tibi, Glaucia, non vis.
 Quid, scripto id dicam carmine vis aliis?
 Ni damnare licet te iudice quod male factum
 Est tibi, damnabo iudice iam populo.

357.

Ad Quintum minus vocalem

Quae dicis, clamas, Quinte, omnia; supprime vocem.
 Nil damni est si nec proximus audierit.

358.

Ad Quintum nimis clamantem

Clamas nec surdo loqueris; nae prodige vocis,
 Quantum vel toti sat fuerit populo.
 Nil opus est quidquid garris turba audiat, unum
 Testem stultitiae praestat habere tuae.

359.

Ad Ponticum Aviti patroni sui divitias ostentantem

Divitias mihi si tam saepe ostendet Avitus
Ipse suas, moveat, Pontice, mi stomachum.
Quid tu divitias quum ostentas illius omnes
Ac rerum narras tot numerum et pretia?
Gloriolam haud possim patroni ferre; clientis
Parvi gloriolam ferre queam immodicam?
Quam levis est, risu quam dignus, non sua cui sors
Inflat turgidulum pectus, at alterius?

360.

Ad Quintum de patrono

Patronum es nactus quod magnum, Quinte, superbis;
Nempe tumes quod te magna catena tenet.
Esse patrociniū quod dicunt, maior ubi aequo est
Patronus, regnum verius esse puto.

361.

Ad Rullum, indocilem monenti

Quid moneam frustra? Peior fis, Rulle, monendo;
Is praeceps froenum ne videare pati.
Indocilis tumidusque viam per lubrica tende,
Ipsū dum venias fortis ad exitium;
Quando consiliis quam vivere dulcis amici
Stat magis arbitrio velle perire tuo.

362.

Ad Varum de eius indolentia

Atrox, heu, facinus; ferro vesanus acuto
Ut sibi Corvinus guttura dissecuit;
Custos, Vare, tuus, doctor tuus ille, parentis
Ille tibi cari qui fuit usque loco.
Sic narras modo rem post gestam nec tibi sermo
Singultuque alto rumpitur et gemitu?
Nec pavor, informis nec verso est pallor in ore,
Udis nec lacrymae prosiliunt oculis?
Non saevos culpo mores: male displicet istud
Ingenium Alpino frigore frigidius.
Culpo istaec ullo tangi quae corda dolore
Haud possunt, brutis aemula stipitibus.

363.

Ad Ponticum, flagitiosos acriter defendentem

Pugnas pro foedis non belle, Pontice, moechis,
Esse quibus credi vis tamen haud similis.
Credo equidem, at pugnas tam saevo Marte, videri
Ut possis pro re bella ciere tua.

364.

Ad Gallam, Varum Rufo inepte anteferentem

Quod Rufo Varum pudibundo, Galla, protervum
Praefers, ingenium prodīs inepta tuum.
Nec mihi fit pluris Varus Rufusve minoris,
Tu fis dumtaxat, Galla, mihi nihili.
Nam nihili est certe mulier qua iudice dignus
Est pudor, heu, turpi cedere nequitiae.

365.

De Euno, tormenta perferente

Supplicium vitans, torqueri pertulit Euni,
Hoc peior, pol, quo firmior improbitas.
Supplicio tam digna magis quam victa domari
Non ulla potis est re nisi supplicio.

366.

Ad Pollam pulchram, sed fatuam

Forma mihi tua, Polla, placet, sed displicet istud
Formae quam laudo non simile ingenium.
Quaere alium qui te captus visatque colatque,
Sola ego tam demens non capior facie,
Aequa mente dici nec possum ferre puellam,
Apta oculis animo quae sit inepta meo.

367.

Ad Gelliam, de Thyrside, una illa iudice,
nequaquam verboso

Verbosus qui aliis, brevis est tibi, Gellia, Thyrsis.
Illum numquam aliis tu cito desinere
Semper ais, blando questu nec parcis inepta,
Visque, satis dictum quod semel est, iteret.
Usque adeo variat curnam sententia? Num quod
In re quam loquitur mens solet esse aliis?
At tibi, pace tua liceat mi hoc dicere, tota
Mens est in solo, Gellia, qui loquitur.

368.

De Glaucia, comi omnibus, nemini commodo

Congressu in primo nullum non torret amore
Glaucia, tam comis creditur et facilis.
Inde placet minus atque minus dum denique cunctos
Miro perfundens frigore displiceat.
Comis enim curat se tantum; blandus amicis,
Interea soli commodus ipse sibi est.

369.

Ad Glyconem, servientem divitiis

Nempe tumes quod multa, Glycon, te credis habere,
 Aurum ingens, culti iugera multa soli
 Et quidquid rerum per noctem cernit avarus,
 Cassas cum praebent somnia divitias.
Credis, habet nec enim rem qui se non habet ipsum:
 Census vile sui mancipium, haud dominus.

370.

Ad Pollam, utentem pincerna formoso

Usque tibi gelidam Thyrsis fert, Polla; calescis
 Atque rubes faciem tu magis atque magis.
 Nimirum, ut perhibent, glaciem gelidasque pruinas
 Atque nivis Scythicae frigora vincit amor.
 Pincernam remove flavum: calor iste residet
 Quavis et gelida iam tibi pulsus amor.

371.

Ad Aulum medicum terriiloquum

Morbi quid metuas, aegris tu dicere noli,
 Tantum adhibe tacitus quod potis es remedi.
 Sic erit ut prosisque aliis, improvidus obsis
 Nec famae interea quod facis ipse tuae.
 Nam te aiunt, magnum quiddam ut fecisse puteris,
 Magnos terriiloquum, fingere saepe metus.

372.

De Aulo medico, instantes tantummodo morbos curante

Si rubet aut livet sincero in corpore quidquam,
 Pestem instare malam protinus Aulus ait
 Et melle aut oleo lymphisve a fonte petitis
 Tristes Poenonia discutit arte minas.
 Malim discutiat morbos si magnus haberi
 Vult quos iam quivis sentiat ac videat.
 Nil magis est pronum, quam quovis demere pacto
 Quos quis morborum fecerit ipse metus.

373.

Ad patrem intempestive severum

Saeve pater, natum increpitas quem laudibus omnis
 Roma deum sedes tollimus ad superas:
 Praestantem ingenio, praestantem moribus aureis,
 Cultorem sancti mirificum officii.
 Saeve pater, non prole ista, sed iure severis
 Quam posses dictis fingere dignus eras.

374.

Ad patrem intempestive indulgentem

Stulte pater, nato indulges qui perditus omni
 Dedecorat probro seque suamque domum.
 Nec mites audit monitus et fine sine ullo
 Pergit flagitiis addere flagitia.
 Stulte pater, pugna indocili quem flectere non est
 Blanditiis dura denique vi cohibe.
 Degener illecebram patrii non sentit amoris,
 Frangetur patriis forsitan ille minis.

375.

De Quinto, se aliis anteferente

Quinte, aliis etiam posses fortasse placere,
 Ipsi ni placeas, Quinte, tibi nimium.
 Hoc peccas in te laudis quodcumque pusillae est
 Aut modicae, hoc magnum reris et eximium.
 Et male te iactas et prae te despicias omnes
 Unus virtutis prodigium omnigenae.
 Quare odio es cunctis nec, quod vis, mirus, inanis
 Gloriolae at plenus diceris et fatuus.

376.

De Cinna lapso ex equo

Cur sit lapsus equo, causatur plurima Cinna
 Verborum longo non sine circuitu.
 Sed frustra causis causas contextit inanes,
 Ullam non faciunt plurima verba fidem.
 Simplex causa placet cunctis, quam praeterit unam:
 Indoctus rexit quod male sessor equum.

377.

In idem argumentum

Lapsus equo es tantum conspecta, Cinna, puella,
 Quae tibi te apparens obvia surripuit?
 Nimirum id stulte causaris: non tibi lapsus est
 Quam profers, lapsus causa pudenda magis.
 Foedum, equus excussit quod corpus; bruta libido,
 Quod mentem excussit, foedius esse puto.

378.

De Leonilla virum regente

Cinna suae imperitat domui ferus et iubet omnes
 Esse sibi soli morigeros domino.
 Id ridet Leonilla, viro nec saeva repugnat,
 Effraenem blandis at capit illecebris

Et captum ducit quo vult et cassa iubentis
Numquam non tandem fit domini domina.

379.

In Cinnamum patrem familias imperiosum

Trux, ferus impersitas uxori, Cinnam, natis
Atque tuis, ulli nec locus est veniae.
Clamas, obiurgas, contra hiscere non licet ulli,
Cuncta tuo fiunt – ius tacet – arbitrio.
Fortunam laudo, pauper quod natus inopsque
Exerces parvum scilicet imperium;
Regnandos tibi si populos daret illa, tyrannos
Istaec barbaries vinceret Odrysios.

380. [= 819.]

Ad Postumum, de Venere infracta conquerentem

“Marmoream infregit Venerem quod castus Amyntas,
Culpatur!” vestris questubus aura sonat.
Nec laudo factum; tot questus, Postume, nolo
Effundi at parva re super atque levi.
Questu parce omni quum millia multa virorum
Thure dato vivas tot colitis Veneres.

381.

Ad Tullam, sua culpa male audientem

Tulla, malam populus vulgo te dicit. Id audis,
Sed tibi te dicis credere, non populo.
Atqui, si nescis, populus tibi credidit ipsi,
Quodque illi ostensum est, scilicet id loquitur.
Stultitia est de te famae nil credere quum tu,
Quidquid ait, famae dixeris ipsa tuae.
Peccet idem, speculum si quis culpaverit et se
Velle sibi dicat credere, non speculo.

382.

Ad Leonillam de amoribus Lycidae

Quod te incestus amat Lycidas, Leonilla, pudori,
Id nullum dicis dedecus esse tuo.
Hoc fateor, sed quod vesanos narrat amores
Ille tibi multis non sine deliciis
Tuque audis toties tam lenta fronte, pudori,
Dedecus id magnum pol reor esse tuo.

383.

Ad Pollam, divitias ostentantem

Divitiis ne, Polla, tume: despectior urbi es
Quanto es divitiis praedita, Polla, magis.

5 Divitiae, quae sis, clamant et probra loquuntur,
Queis male dedecoras teque tuamque domum.
Tales divitias, si quis pudor, occule: praestat,
Si iam ferre nequis, fingere pauperiem.

5

384.

Ad Postumum adolescentem, otio indulgentem

Noctes atque dies cursas quo vana voluptas
Te vocat ac ludo tempus inane teris.
5 Sic menses abeunt, sic anni, Postume; ineptus
Sic tibi, sic patriae fis magis atque magis,
Sic de te fuerat quae spes fugit omnis in auras
Irrita, magnum illud sic perit ingenium
Teque aliquis digito monstrans ait: “Improbis ille
Esse aliquid poterat, maluit esse nihil”.

5

385.

Ad Gallum, praeproperum amatorem

Tulla coli se vult primo, dein forsam amari
Maturo demum tempore, Galle, volet.
5 Tu stulte properas nimium festinus et audes
Occursu in primo dicere delicias
Et comes affigis lateri te proximus arcte,
Secretam et garris multus in auriculam.
Quare odio es; tam, Galle, citos pol mirer amores
Si qua vel e vulgi foece puella ferat.

5

386.

Ad Aconem de Phyllide expergefacta

Phyllis, Acon, de te dulci quae capta sopore
Somnia tot vidit, fallor an evigilat?
5 Nec videt omnigenas virtutes, nec videt acre
Ingenium, mores nec videt aureolos,
Et quaecumque tuens mirata est scilicet, unum
Quum te sexcentis millibus antetulit,
Quum caetu in iuvenum sibi te nil dulcius omni,
Nil te uno quidquam dixit amabilius.
Omnia iam pulso perierunt cassa veterno,
Errorem agnoscit iam vigil illa suum,
5 Ut nocte arrepto per somnum dives in auro,
Mane novo vacuis nil habet in manibus.

10

387.

De Glaucia ob Pholoen atque a Pholoe irriso

Glaucia ridetur, quod multo pallet amore,
Totus formosa quod stupet in Pholoe.

Rideri at caros inter se se ille sodales

Mavult, formosam linquere quam Pholoen.

Nec miror: praefert aliis unam omnibus, illud

Pol mirans tollo, Quinte, supercilia;

Rideri a Pholoe quod mavult turpiter ipsa,

Formosam sanus linquere quam Pholoen.

388.

Ad Fabianum, ex amore desipientem

Nusquam non sapiens, nusquam, Fabiane, decori

Non memor, in sola desipis Herophila.

Atque, tegi quem vis, tam stulte prodis amorem,

Nemo ut non prorsum sentiat et videat,

Nemo ut non clamet victum nil posse pudorem,

Et famam effraeni cedere nequitiae.

Hoc miror moneoque iterum, si prosit, in una

Hac perdis palmas tot, Fabiane, tuas!

Nusquam non sapiens, nusquam, Fabiane, decori

Non memor, in sola desipis Herophila.

389.

Ad Phyllin de Lycida, eius opera stolido

In lapidem Gorgo fertur mutasse tuentes,

Id pulchra in docto, Phylli, facis Lycida.

Te visa, ipse sui stupet immemor et sine sensu

Torpet nec bruto discrepat a lapide.

I nunc, tolle animos: laus est praeclara, videntem

Quod laedis vultu noxia monstrifico.

390.

Ad Cynnam, populari gaudentem aura

Cinna, places populo; mallet uni, Cinna, placeres,

Mens bona quem fatuo segregat a populo.

Scurra etiam populo placet improbus et placet omni

Improba quae populo morigera est mulier.

Haec etiam placeant hominum cui probra, tumere

Noli, Cinna, oro, quod placeas populo.

391.

De Leonilla sapienti, Barbulae amore capta

Ingenuo in coetu Pallas Leonilla videtur,

Omnes virtutis tam sapit ad numeros.

Fac illi assideat modo flavus Barbula; dices

Aut Venerem aut si quid nequius est Venere.

Figit blande oculos, iuncta prope fronte coniscat,

Tam sapiens multis non fit inepta modis.

392.

Ad Cynnamum oratorem male popularem

Turpis adulator vera es re, nomine tantum

Orator, solum factus ad obsequium.

Quod gratum semper dicis, non utile quod sit

Atque comes vulgi es, quem decet esse ducem.

Blande, sile: mulcere aures turbamque morari

Blandius, incassum, Cynname, scurra potest.

393.

Ad Leonillam, ne quid nimis

Quod satis est, nusquam sentis, Leonilla; placere

Nil posse immodicum nec, Leonilla, vides.

Hoc perdit miseram, fines transvecta, decorum

Praeteris, indulges officio nimium.

Ornaris nimium, quidquid placitura loquere

Vel facias, nimium est quod facis et loqueris.

Ergo quibus sapiens laudem et sibi quaerit amorem,

His risum atque odium tu tibi, stulta, paras.

394.

Ad Pallam, cur eam nequaquam invisat

Tu mihi, Palla, places mire, sed displicet istaec

Scurrarum stipat quae tibi turba latus.

Quorum sermones lususque aversor ineptos,

Odi et quae dicunt omnia vel faciunt.

Quin tu dissimilem tibi coetum limine toto

Furcillis properas praecipitem eicere?

Se circum tales habeat si Pallas amicos,

Palladius renuam scilicet esse comes.

395.

Ad Quintum de eius libro in quo scripsit rem quaeri oportere, non verba

In libro non verba tuo me quaerere, sed rem,

Quinte, iubet; quaero, nec tamen invenio.

Ingerit innumeras mihi res liber, ast ego quaero,

Qua de agitur, mihi rem, nec tamen invenio.

396.

In Tiberium, Capreis luxuriantem

Dire senex, quo te deiecit foeda libido,

Nec morum humani nec memorem ingenii?

Haec Urbem Capreis, Tiberi, mutare, beatum

Nec regem, ut reris, iussit at esse caprum,

Cui densas inter pecudes marcet graveolenti
Segnis in assiduis vita libidinibus.
Huic monstro humanum servit genus? Inclyta sacro
Hoc monstrum Augusti nomine Roma vocat.

397.

Inscriptum imagini Cai Marii

Saeve Mari, Musis utinam florente litasses
Olim aevo, melior nunc tua fama foret,
Nec quicumque tuo defigit lumina vultu
Horrendis Romae cladibus ingemeret!

398.

Cur secundus ordo foeminarum a primo segregetur

Ultro dum cives ad gaudia laeta vocantur
Et iuvat aestiva ducere nocte choros,
Ordo cur medius summo secluditur, ordo
Summus an incipiat ne fieri medius?
Urbis enim florem cultas lepidasque puellas
Ordo habet innumeras, ut perhibent, medius.

399.

In hominem ingenio difficili ac malevolo

Cui nemo est carus quos nosti cunque virorum,
Miror si carus, Cinna, vel ipse tibi es.
Non aliis odio tantum est, sibi displicet ipsi,
Cui, quod bile tumet cor male, nemo placet.

400.

Coniugium turpe ac miserum³³

Tulla virum spernens alios sibi quaerit amores,
Vir Tullam spernens fervet amore alio.
Nec lites ullae interea, nec iurgia gliscunt,
Dicitur et multa pace beata domus.
Bella utinam surgant! Tali mercede redempta
Pace quit ambobus turpius esse nihil.
Turpius ante, dehinc postremo *tristius* aevo
Externus quando nempe residet amor
Vinclaque coniugii restabunt sola nec ullus,
Mentes qui possit iungere, nexus erit.

401.

De Polla, ob amoris impotentiam a se ipsa descisciente

In coetu est quoties matura aetate virorum,
Polla sapit, mores Polla habet eximios.

5 Et prope iam magnis par dicitur heroinis,
Quarum virtutes fama vetus celebrat,
Sed veniat si quis florenti aetate, repente 5
Cor sapiens, mores mutat et eximios.
Non est quae fuerat, saeculi decus, heroina,
Fit de foece levis foemina Romulea.

402.

De reprehensio supervacanea

Quam se dedeceant, quos vulgo exercet, amores –
Non adeo est caeco pectore – Tulla videt,
Sed tamen exercet: famae dispendia ferre
Mavult quam menti ponere fraena suae.
Quid moneam? Coner frustra cur dicere, frustra 5
Dicit iamdudum quae, reor, ipsa sibi.

403.

Ad Cinna de Tucce temere laudato

Laudatur, viles iuvenis quod Tucce puellas
Saepe fugit, coetus et petit ingenuos.
Hoc mire ille tibi, Cinna, est probus atque pudico
Aequatur castis moribus Hippolyto.
Quid, non et caeno versari suetus in alto, 5
Saepe volutabro sus tamen egreditur?

404.

In malum scriptorem, patroni potentia subnixum³⁴

Patroni auxilio nixus tua scripta, Meneni,
Tuta vides, nemo despuat illa palam,
Sed cum eadem spernunt taciti ridentque legentes,
Iam nil patroni te iuvat auxilium.
Dicere quae vulgo metuit, dicit sibi quisque; 5
Nulli non scriptor diceris esse malus.

405.

Ad Levinum astronomum, Gallam Veneri comparantem

Gallam quo Venerem dicis, Levine – monenti,
Crede mihi hoc – nullam carmen habet venerem.
Non illam decorat quam vis attollere coelo,
Sed rude et illepidum te male dedecorat.
Haec tibi me cultrix Parnassi dicere iussit, 5
Quae numquam astronomis cernitur, illa Venus.

³³ De coniugio turpi ac misero *K*

³⁴ In malum scriptorem patroni ope subnixum *K*

406.
Ad Postumum, cur eius iudicio nihil tribuat
Nempe tuum, causam tu noris, dissidet usque
Doctorum a sensu, Postume, iudicium.
Hinc soleo, quidquid damnesve probesve, putare
Esse tuum prorsus futile iudicium.
Et miror quinam, quod doctis dissidet usque,
Ipsi non tibi sit futile iudicium.
407.
Ad Cynnamum de Hermagora stulte laudato
Praestantem sophia quem dicis, morte sub ipsa
Libros usque suos perlegit Hermagoras.
Haec illi est requies curarum, gaudet ineptus
Venturae cernens praemia gloriolae.
Praestantem sophia noli iam dicere; vulgi
Iudice me turba ponitur in fatua.
Qui sophiae addictus vita non vidit in omni
Quam nihil est nostra haec, Cynname, gloriola.
408.
Ad Tullam de Lycidae pulchritudine
Pallidulum, exilem, succo nervisque carentem
Ante alios pulchrum, Tulla, vocas Lycidam.
Prava itidem incipies, credo, iam recta vocare;
Dicetur carbo iam nive candidior.
Ipse quidem posthac si quid male comprecere hosti,
Optabo fiat pulcher ut ille tibi.
409.
Ad Gelliam de eius rectore
Rectorem vitae legisti, Gellia, nulla
Qui potis est ulli devius arte regi.
Ille tibi sapiat sibi qui male desipit ipsi,
Te servet se se qui dedit exitio?
Gellia, malim omni careas rectore tuumque
Unum te laedat futile consilium,
Quam geminam incurras cladem pereasque tuaque
Rectorisque tui perdita stultitia.
410.
Ad Levinum, navim aeriam construentem eaque re gloriantem
Aeriam ob puppim, Gallorum exempla secutus,
Romanum exiguum quam struis ad Tiberim,
Sic, Levine, tumes, sic turges hercule possis
Puppe sine ut nubes ire per aeras.
- Nil tibi opus fumo; fumo levis est magis omni
Quae gliscit vacuo in pectore gloriola.
411.
Ad Flaccum, puellae corruptorem
Quam stupro opplesti, tibi ducere, Flacce, puellam
Cogeris; haud alia coniuge dignus eras.
Digna alio fuit illa viro, te denique dignam
Se facit foedo perdita flagitio.
Ita pares, ita indecores, o, tempus in omne
Probro vir nuptae, nupta futura viro.
412.
Ad Postumum de Rufae simplicitate
Postume, quod multas tibi laudat Rufa puellas,
Iudice te, simplex audit et ingenua,
Si nescis, duplex et vafra est, laudibus istis –
Mule, nec id sentis? – rem gerit illa suam.
Quod male fert, alio quovis transferre laborat,
Nempe tuae ingratum pondus amicitiae.
Arte abigit, dura quem vi depellere non vult.
Haec est, quam laudas, Postume, simplicitas.
413. [= Enc. 269.]
Ad Phyllin, cum sene iucunde colloquentem
Phylli, senem alloqueris gaudens audisque loquentem
Vultu quo iuvenem blanda puella solet.
Nempe alias corpus, te mens capit, optima Phylli,
Saepe sub incana pulchrior illa coma.
414.
Ad Ponticum, frustra prudenter admonitum
Dico aliis, quae dicta volo tibi, Pontice, verso
Multa loquor de te nomine saepe tibi,
Si qua forte queam pravam convertere mentem
Atque tuae finem ponere stultitiae.
Nil at ago, sentis prorsum nihil, irrita longe
Verba volant levibus ludibrium Zephyris.
Vis te compellem? Vis clamem? Pontice, ineptis
Et furis in foeda turpiter Antiphila.
415.
Ad Cinnam, dominum servis suis deterioorem
Nempe opibus vincis, nulla non vinceris at re
A servis alia, Cinna beate, tuis.

Vincunt ingenio, te vincunt moribus, ipsa
Te longe vincunt, si quid id est, facie.
Quos ego cum video, Fortunae irascor iniquae,
Servo uni quae tot subdidit, heu, dominos!

416.

Ad Cynnamum, suos metus indecore narrantem

Umbras vir metuis cassas? Formidine vana,
Si quidquam increpuit, corda viro trepidant?
Digne, o, cum pavidis lanam tractare puellis
Et trahere imbelli mollia pensa manu!
Degener, enervi recipis quod pectore, stulte,
Quod narras turpes, Cynname, sponte metus.

417.

Ad Aulum, scurrae partes agentem

Scurram agis ad populum, nec te pudet, Aule, tuorum
Quos dolet id fieri, nec pudet, Aule, tui.
Rideri gaudes, clamas, rixaris, ineptis
Ore, habitu, dictis, quam pote, stultiloquis.
Istaec caesaries quam dedecet istaque vestis
Magnum opibus, clarum sanguine Romulidam.
Verba miser perdo, plausus iuvat: omne decorum
Oblitus foede scurram agis ad populum.

418.

De Phyllide, eius amicitias difficile, amores facile nasci³⁵

Phyllis amicitias, exercet Phyllis amores:
Illas Alpina frigidior glacie,
Hos contra Aetnaeo longe ferventior igne,
Flammas eruptis cum vomit aggeribus.
Cui sit amica viro, non pronum est noscere; amatrix
Cui sit, non dubiis noscitur indicis.
Quippe oculis, vultu, factis dictisque, pudore
Posthabito, pectus saucia clamat: "Amo".

419.

Ad Lycum, de bellis externis assidue loquentem

Hic pax alma viget, longe Galli atque Britanni
Bella gerunt; licet hac, mi Lyce, pace frui?
Non licet; heu, narras classes et praelia semper,
Ingrata miserum perdis et historia,
Usque adeo perdis, quam bella audire, molestum
Ut rear esse minus, iam prope bella pati.

³⁵ De Phyllidis in amoribus exercendis inverecundia K

420.

Ad Cinnam, cur ab eo secedat

Quod comitem assiduum fers me, Cinna optime, grande
Id fateor grato pectore promeritum.
At durum est tantum tam longo tempore ferri
Seque gravem multis noscere ab indicis.
Ergo vale, hoc demo pondus tibi denique; talis
Debetur tali gratia promerito.

421.

Ad Quintum de eius in comitu ac vestitu elegantia

Quam coma te deceat, quam vestis, Quinte, rogasti,
Id tua Polla tibi dixerit aut Lalage.
Dicam ego pol curare virum quod praestat, omisso
Ista sequi te quam ludicra dedeceat.

422.

Ad Gelliam de Cinna, se inverecunde scabente

Laedit Cinna oculos atque aures, Gellia, ventrem
Et faedum irato dum scabet ungue femur.
Quando cuncta decent Cinnam te iudice coram
Te, coram nobis, dic: "Decet hoc etiam".

423.

De Gellia, nihil non probante in Varo

Quidquid agit Varus, miratur Gellia; nil est
Illa quod Varum iudice dedeceat.
Nil prorsum est. Ipsam id quam dedecet, ipsius acre
Cogar ut in Varo quaerere iudicium?

424.

Ad Fabullum de novo sodali veteribus antelato

Iste potest veteres poni longe ante sodales,
Qui tibi succendit pectus amore novo:
Attamen – hoc dictum fige alta in mente – Fabulle,
Non erit ut fieri possit et ipse vetus.

425.

Ad Ponticum de cuiusdam severitate ac silentio

Quae sedet elinguis vultu matrona severo
Nosque gravi spectat moesta supercilio,
Ne talem credas qualem nunc conspicias esse
Ostendi nobis, Pontice, perpetuo.

Garrula iam fiet, iam fiet blandior aequo,
Cum primum flavus venerit huc Lycidas.

5

426.

In molestum suarum valetudinum narratorem

Nunc algere, inquis, nunc te sudare, laborem
Nunc tibi ob immodicum languida membra trahi,
Aut longas duci somni sine munere noctes,
Aut caput aut aegros condoluisse pedes.
Ista tuae narra matri; quid perdis inepta
Nos, qui tale nihil quaerimus, historia?
Nostrum scire, tibi quid fiat, nemo laborat;
Qui sis sisque usquam, noscere nemo cupit.

5

427.

De Varo gloriant se quidquid adamarit constanter amare
Quidquid amat, dicit semper se Varus amare;
Laudo quidquid amat si bene semper amat.
Sin male, cur laudem, puteum delapsus in altum,
Imo defigi quod solet in puteo?
Fortunae tribuo quod decedit; usque manere
Quod gaudet foedo in gurgite, nequitiae.

5

428.

De Phyllide prave simplici ac veridica

Quae sentit Phyllis, fuco procul ablegato,
Promit veraci quaelibet ex animo,
Nec metuuit multos vero ne laedat inepta,
Quidquid at in buccam venerit eloquitur.
Esse sibi hunc morem fert prae se ac iactat, amore et
Dignam hunc ob morem se putat eximio.
Qui mos quando illi mire placet, utar eodem
Et sine fuco itidem dicam ego simpliciter:
“Phylli, odio est nimium simplex, male displicet urbi
Ista rudis, pugnax, barbara simplicitas”.

5

429.

Ad Ponticum de Tulla populo invisa

Tullam odit populus, tu, Pontice, diligis, ornas,
Falli omnem, dubitas dicere nec, populum.
Tamne tibi, quaeso, fidis, te posse videre
Ut credas unum quod latet innumeros?
Uni se, quaeso, virtus dedit illa tuendam,
Sexcentis quae se millibus occuluit?
Crede, sapis nimium: populum Plato corrigat, haud nos,
Qui sumus, heu, stulti parvula pars populi.

5

430.

De Gellia, immodice laudante sodales suos

Audit adulatrix falso: dicatur amatrix
Gellia, cum laudes laudibus accumulat.
Fallere non alium vult quemquam, fallitur ipsa,
Intus dum nimio pectus amore calet.
Quos amat eximie, eximios creditque vocatque
Et laudat, parce dum putat, immodice.
Nil fingit, simulat prorsum nihil: intima prodit
Sensa animi simplex iudice me nimium.

5

431.

Ad philosophum, inverecunda scribentem

Naturam rerum pandens, foeda omnia pandis,
Quae condi coecis par fuit in tenebris,
Ingenuus possit quae nemo audire nec idem
Continuo totis erubuisse genis,
Quae si forte legat, noceant ne lecta, repente
Eicere averso cura sit ex animo,
Ne maneant defixa alte, ne bruta libido
Succensa obscaenis flagret imaginibus.
Haec sophia est morum cultrix illa incluta? Magne,
Sic purgas hominum pectora, philosophe?

10

432.

De Phyllide anu, illecebre loquente de alienis amoribus

Cuique suos loquitur queis servit, captus, amores,
Hac Phyllis iuvenes vindicat arte sibi.
Dicere de se aliquid mallet, verum impedit aetas,
Et rugae et tremulae in vertice canities.
Illecebra, ut placeat, foeda haec modo linquitur uni,
Cuique suam ut laudet, lena velut, dominam.

5

433.

De Auli ingenio

Eloquio celer est Aulus: laudatur ob hanc rem,
Praeditus et celeri dicitur ingenio.
Tale mihi ingenium nolim; non ille volare,
Dum celer eloquitur, nam solet, at ruere.
Ocyus et dicto, non veri evadit in arcem,
Sed salsi caecum decedit in barathrum.
Ingenio hunc – dicenda suo si nomine res est –
Non celeri, at possim dicere praecipiti.

5

434.

Ad Aulum, acerbum officiorum omnium exactorem

Officii trux ad rigidas expendere leges,
Aule, soles, quidquid dicimus aut facimus.

Reprendis paullum si quid peccavit amicus
Nec potes id miti dissimulare animo.
Tam ferus officii exactor, tam ferreus, Aule,
Praecipuo es vitae mutus in officio.
Nemo etenim officium laedit magis, omnia quam qui
Ad summi leges exigit officii.

435.

Ad Phaonem, somnia narrantem

Somnia mi narras tua plurima; somnia dicis
Tota te assidue cernere nocte, Phaon.
Id quidem ego haud miror cernis quod somnia nocte;
Miror quod cernis somnia vana die.
Spesque metusque tui quid sunt, nisi somnia vana?
Quid vigili dignum mente agis aut loqueris?
Hoc monstrum est ingens, hoc tu mihi dicito si quid
Vis magni atque novi dicere prodigii.

436.

De Cinnae ingenio celeri, at parvo

Ingenio celeri est, sed parvo, Cinna; labore
Exiguo quod res conficit exiguas,
Ut levis, haud ullo quae pressa est pondere, cymba
Citro ultro flatu pellitur a tenui,
Nec tamen aerata Neptunia terga carina
Fidens longinquo a littore lucra petit,
Nec vastos inter fluctus interrita fertur
In mediis nusquam devia turbinibus.
Sic ego sim nisque ferar vel tardus eodem;
Cinna suas mutet, vertat et usque vias
Et celer hac illac leviter quocumque ferat sors
Usque vagus volitet per sata papilio.

437.

Ad Gelliam de Tulla, varia pro eorum quibuscum
versatur varietate

Tulla probos inter frugi est moresque pudicae
Innocuos praestat verbaque Penelopes,
Improbula improbulos inter dictisque procaci
Omnibus et factis nequior est Helena.
“Tam levis est?”, inquis. “Sibi tam male dissidet ipsa?”
Quin constat prorsum, Gellia, mirifice.
Unum agit hoc semper: cunctis vult blanda placere,
Huc dextro, huc laevo tramite pergat iter.
Penelope est capiat sapientes ut sibi Ulyssas,
Est Helene fatuos ut capiat Paridas.

438.³⁶

In Cynnamum, ab alterius vitae mentione abhorrentem

5 Tecum de superis nil possum, Cynname, rebus
Dicere, quin videam triste supercilium,
Demitti et nigram fronti se effundere nubem,
Testantem in tacito vulnere facta sinu.
Hoc vitae praesentis amor facit, improbe; felli est 5
Quidquid id est, vitam quod monet esse aliam.

439.

Ad Postumum, clamatorem odiosum

Quid clamas? Validam praestat submittere vocem,
Audiri dicis pleraque digna parum.
Fantibus ignosco stultis timide atque modeste;
Odi clamosam, Postume, stultitiam, 5
Ipsa sibi fidens altum quae tinnit et effert 5
Oracla ut sacro Pythia de tripode.

440.

Ad Afram mulierem foedam, formae studentem

Quid faciem pingis? Non te decet, Afra, venustam,
Afra, minus foedam, non erit, ut facias.
Scin', quid te deceat? Decet unum: scire videri
Quam te, quidquid agas, omnia dedeceant.

441.

De Varrone, numquam irato

Irasci numquam Varro solet ac sibi laudi
Esse putat, multo quod riget usque gelu;
Hac illi stipes possit contendere laude
Et lapis et sensu quidquid ubique caret. 10
Omni odio atque omni prorsus nam cassus amore est, 5
Haud unquam stimulis quem ciet ira suis.
Nescit quid vitium, quid virtus, aequus utrique
Pacato quisquis pectore cuncta videt.

442.

Ad Cinnam, eius carmina contemnentem³⁷

Dicis, Cinna, meae quidquid cecinere Camoenae,
Esse nihil, lusus et sine mente iocos.
Cerne: hic sunt, vitam quae possint lecta iuvare
Resque bonae multum ludicra frugis habet.
Cerne. Quid at cernas, nugator? Spernere vatam 5
Scripta potes, non et noscere, Cinna, potes.

³⁶ Hoc epigramma inter *Moralia* potius ponendum; inter quae est aliud epigramma huic consimile sub n. 166. *R not.*

³⁷ Ad Cinnam, poetae carmina contemnentem *K*

443.

Ad Postumum de Varo, inani amico

Varus amat blando vultu blandaque loquela
 Et blandis tantum, Postume, te manibus.
 Id satis esse putat, vere ut se Thesea possit,
 Teque suum ut vere dicere Pirithoum.
 Quaere fidem, officium, quidquid re iungit amicos,
 Quidquid id est, nugas verbaque vana putat.
 Postume, tu tali socio laetaris, imago
 Dulcis amicitiae te levis ista capit?

444.

Ad Cinnam, bonis ac malis placentem

Cinna, places aequae cunctis; hoc displicet in te
 Passim te laudat quod bonus atque malus.
 Id fit enim similem sibi te quod credit uterque
 Inque tuis cernit moribus ipse suos.
 Audit fari eadem atque eadem sentire putat te,
 Verum unus falsa luditur a specie.
 Virtus pol numquam vitii sub imagine fallit,
 Virtutis vitium sumere tegmen amat.

445.

Ad Gelliam de eius nequitia

Semper ab Idalio falli te dicis amore,
 Posse nec aligeri vincere tela dei,
 Igne tibi hunc multo medias torrere medullas,
 Urere et assidua mollia corda face.
 Flagitium pulchris praetexis, Gellia, verbis
 Atque mero phaleras addis adulterio.
 Nil opus est ambage ista! Dic, Gellia, vere:
 Me vincit, perdit me mea nequitia.

446.

Ad Tullum de sodali uno omnibus antelato

Nulli postponi satis est: cur, Tulle, sodales
 Omnes iste unus ponitur ante alios,
 Quem nihil est quisquam sibi cur praeponere possit,
 Nullis praestantem dotibus eximiis?
 Perge unum curare, uni te impendere; credo,
 Qui nunc est primus, iam tibi solus erit.

447.

De Phyllide, amante Eunum, a quo contemnitur

Phyllis amat solum, soli cui spernitur, Eunum,
 Et merito solum si videt hunc sapere.

Nam sapit hercle, videt quos temni, solus amantum
 Censeri innumero quod fugit in numero.
 Sic utinam sapiant, Phylli, omnes; quaerat amores
 Contemptu posthac et sibi quisque tuos.

448.

Ad Varum, ab Aegle omnibus antelatum

Parce tumere unum quod te miratur et uni,
 Vare, tibi cunctos posthabet Aegle alios.
 Nimirum haud raro mulier regalia calci,
 Carboni aut nigro fercula posthabuit.

449.

De Phyllidis querela

Sponte viros nimio succendit Phyllis amore,
 Deinde sibi nimium quos dolet esse graves.
 Si tamen illa dolet, non falsa vera querela
 Ostentat vires scilicet ipsa suas
 Et putat hoc magnum, frustra contemptus amator
 Quamlibet invitam quod tamen usque fovet.
 Quidquid id est, fugio Phyllin: pol non erit unquam
 Me vere aut falso dicat ut illa gravem.

450.

Ad Quintum de catella, ut putabat, amicorum fraude perempta

Quinte, tuam quereris mactatam fraude catellam;
 Parce queri, morbo est illa perempta suo.
 Quod tibi tam caram si mactavere sodales,
 Quorum te fido pectore quisque colit,
 Quorum nemo tuo non mire flagrat amore,
 Parce queri; merito est illa perempta suo.
 Hoc pudeat: mordax periit quod fraude tuorum,
 Quam decuit iussu, Quinte, perire tuo.

451.

Ad Quintum senem, catellam plorantem

Iam canus lacrymas raptae das, Quinte, catellae,
 Crede mihi, lacrymis dignior ipse tuis.
 Non quod rapta catella tibi est, sed quod dolor esse
 Iam cano tantus rapta catella potest.

452.

Ad Aulum, Phyllidis laudes praedicantem

Te pulchrae laudes narrantem Phyllidis, Aule,
 Audivi longo tempore, mirificas.

Audivi ac didici, nimio cui pectus amore
 Flammatum est, veri cernere posse nihil.
 Ac sibi, quae fingit, sua somnia dicere tantum,
 Quae vigiles risu scilicet excipimus,
 Qui vero abludens quoties nugatur, amantem
 Mendacem haud suemus dicere, sed fatuum.
 Mollius aut placuit si quando imponere nomen,
 Nec fatuum, ereptis sensibus at miserum.

453.

Ad Phyllin, Lycidae amore captam

Defixi semel ut flagrantia lumina, Phylli,
 Haud unquam pulchro deicis a Lycida.
 Vulnus habes, necdum sentis: mens tota, decori
 Immemor ipsa sui, mergitur in Lycida.
 Ridet Amor saevosque parat tibi, Phylli, dolores,
 Absentem quaeres perdita cum Lycidam.

454.

Ad Postumum, frugi fieri cunctantem

“Cras sapere incipiam”, dicis; mox crastina venit
 Lux ubi, cras “Iterum” dicis et inde “Iterum”.
 Interea magis usque dies tibi nigra propinquat,
 Crastina sit postquam nulla futura dies.
 Crede mihi, propera, “sapiam cras” dicere serum est;
 Dic hodie, dic nunc, Postume, “Iam sapio”.

455.³⁸

Ad Postumum, profitentem se de rebus, non de verbis
 sollicitum esse

De re sollicitum dicit se Postumus esse,
 Verba quibus niteat res bene negligere.
 Neglectum possim verborum forsitan aequo
 Ferre animo ut squallet corpus ubi egregium.
 Hoc ferre haud possum, de re se scilicet esse,
 Audet qui toties dicere, sollicitum,
 Congeret innumeras quod res; rem, proh pudor, unam,
 Unam qua de agitur negligit interea.

456.

In Quintum, in familiae peccatis conniventem

“Nil pecco”, dicis. Peccas, Quinte, omnia: peccant
 Omnia nam famuli te patiente tui.

457.

In Ocnum honore affectum

5 Non virtus, fortuna isthuc te sustulit, Ocne,
 Immeritum dici dum cupit omnipotens.

458.

10 In Quintum, quem malus poeta vocarat Catullianum

Qui docto similem dixit te, Quinte, Catullo,
 Fallitur; haud quidquam est nam mage dissimile.
 Ipsa lucidior splendet prope luce Catullus,
 Obscuris at tu obscurior es tenebris.
 Ille sua ingenuo contingit scripta lepore,
 Tu rude nescio quid scribis et illepidum.
 Illum docti omnes mirantur, te probat unus,
 Quem sua quum recitat carmina nemo probat.

5

459.

In Battum, res mathematicorum proprias versibus
 pertractantem

Grata mathematicis non sunt, non grata poetis
 Carmina quae scribis, Batte. Mathematicus
 Nosse negat linguam se Phoebi; scita mathesis
 Ponderaque et numeros nosse poeta negat.
 Ergo aliud scribe aut aliter; qui ingratus ubique es,
 Incipias fieri gratus at alterutris.

5

460. [= 1354.]

In Glauciam, propriis laudibus carentem

Vis te laudari. Quid laudem, Glaucia? Mores?
 Ingenium? Formam? Vae misero, proprium
 Nil est; namque genus quod iactas non tua laus est,
 Sed veterum a quibus tu degeneras proavum.

461.

5 In Coecilianum, hominem molestum et illiberalem

Dives ego verbis, tu nummis: verba rogantem,
 Quid si te nummos, Coeciliane, rogem?
 “Turpe”, ais, “id”. Fateor, multo at mage turpe, rogando
 Quem vexas illi reddere nolle vicem.

462. [= 895.]

De Tucca, homine indocto libros coemente

Emit librorum tria millia Tucca; rogas quid
 Legerit inde. Omnes, quotquot erant, titulos.
 Hoc tantum e libris discit sibi; caetera discit
 Si quis erit limo de meliore nepos.

³⁸ Vide aliud sub n. 926. *R not.*

463.

De homine ex vulgi opinione cordato

Nil audere loqui, vel nil vel paucula, vulgo
 Cordati egregie dicitur esse viri.
 O nimium excordes! Isto non stipes, eodem
 Cordatus possit vel lapis esse modo?

464.

De Cinna, homine levissimo

Quid nunc Cinna velit, vis longo doctus ab usu
 Dicam? Vult, quod heri noluit. Ingenium
 Tale habet; assidue natat huc male firmus et illuc
 Alternatque levi pectore propositum,
 Possis ut erroris nullo dixisse periclo:
 Sprevit Cinna heri hoc? Ergo amet hoc hodie.

465.

Ad Lycum de invidia

Spernere te invidiam dicis, Lyce; dico ego contra
 Te potius sperni tantulum ab invidia.

466.

De Batto, in invidiam declamante

Battus in invidiam declamat; pagina nulla est
 In qua non aliquid scribit in invidiam.
 Quam male vexari patior, namque est mala pestis
 Digna peti, quot sunt, omnibus opprobriis.
 Attamen hanc pestem qui contra exarserit ille,
 Non video; nigro quem petere invidia
 Curnam dente velit tam parvum, tam que pusillum
 Scriptorem nugarum et carminis illepidi?

467. [466b] [= 847.]

In Aulum de invidia

Nec tibi, nec Varo quisquam invidet, Aule: facis te
 Hoc magni, Varo dicis et esse parem.
 Falleris: invidiam supra volat ille, tuo tu
 In coeno infra omnem voveris invidiam.

468. [467.]

In Cinnam, bonum oratorem, malum poetam

Orator cunctis placuisti, Cinna; poeta
 Factus ut es, soli iam tibi, Cinna, places.

469. [468.]

Ad Phylliden, magis de corpore quam de animo sollicitam
 Corpus, Phylli, ornas. Quid mentem? Servus ubi auro
 Fulget, cur pannis obsita squallet hera?

470. [469.]

Ad Ponticum de suis atque illius carminibus

Tenuia sunt, fateor, quae scribo, si mea vatum
 Carminibus veterum carmina contuleris;
 Verum eadem conferre tuis quum, Pontice, nugis
 Incipio, haud fateor tenuia, magna voco.

471. [470.]

Ad Quintum de Varrone, scripta eius probare dicente

Scripta probat, dicis, Varro mea; dic mage, Quinte,
 Dicit se Varro scripta probare mea.
 Adde: "Mihi dicit"; multos nam saepe videmus
 Scriptori haud eadem dicere quae populo.

472. [471.]

Ad Rullum, nimium sibi confidentem

Fidis, Rulle, tibi, nec quare fidere possis
 Quidquam est, sed fidis tu tibi, Rulle, tamen
 Et quocumque venis, vir magnus credis haberi,
 Nulli non ipsis carior esse oculis.
 Omnes te laudant, omnes mirantur et optant,
 Ingenio capti, moribus atque tuis.
 Felix! Vecordi, si possim, cur ego demam,
 Tanta tibi quae fert gaudia, stultitiam?

473. [472.] [= 795.]³⁹

Ad Quintum, male celantem animi sensus

Qui celare animi sensus nequit, abdita rerum
 Et prodens, aliis et sibi saepe nocet,
 Non simplex, qualem te dicis, Postume, verum
 Est imposve animi scilicet aut fatuus.
 Ut qui vel rerum nescit discrimina, nullis
 Praecipitem aut froenis mentem inhibere potest.
 Haec tibi, simplicitas quando est nil posse tacere,
 Insano fieri quid pote simplicius?

³⁹ Questo epigramma si trova stampato a carte 105. fra i Satirici sotto il n. CLXXVI; ma non è stampato l'ultimo distico. Vide de hoc disticho in edizione Bodoniana epigramma Moralium sub n. 238. *R not.*

474. [473.] Ad Fernandum, in coetu amico mente suspensa versantem Immotoque haeres vultu, Fernande, nec audis Si quis compellans excitat attonitum. Nempe tuas versas res tecum et mente sub alta Nescio quid curae concoquis assiduae. Verum hoc ut faceres, quam coetus visere amicos, Te fuerat satius, crede, manere domi.	5	Lascivos inter laetus conviva sodales Iecit spurcidicis libera verba iocis Atque cibi ingessit ventri, quod sat foret urso, Certavit largis strenuus et cyathis; Inde gravis multisque epulis multoque Lyaeo Vix potuit sera nocte redire domum. Scilicet haec illa quondam sub fronte latebat Seque dato effudit tempore nequitia.	10
475. [474.] In Gelliam Quanti te faciam, si nondum, Gellia, nosti, Quid dicam? Nihili, Gellia, te facio.		480. [479.] In medicum Quod se non patitur curari more bubulci, Naturam ac morbi dispicit ac remedi, Fallor an hoc Varro fatuus stultusque videtur Atque tibi mire displicet, Hermogene? Tunc fiet, credo, sapiens se se tibi mutus Mactandum brutam quum dabit ut pecudem.	5
476. [475.] In Nearchum, sibi uni commodum Nil obstore tibi pateris, nec scire videris Esse aliis etiam iura, Nearchē, sua, Nec fas esse tibi quasvis imponere leges Atque tuum quemvis flectere ad arbitrium. Aere para servosque tuos rege: libera turba Non damus indecori colla premenda iugo.	5	481. [480.] In Ligurinum scurrantem Miror, amo, cuicumque dedit natura leporem Ingenuo ut posset spargere dicta sale. At foedos odi scurras fugioque, popina Audiri dignos et reor in media. Quaere illic, Ligurine, tibi qui plaudere possint, Ingenuis tantum plauditur hic salibus.	5
477. [476.] De arrogantia Hermogenis Naturae leges tu te deprendere, frustra Quaesitas aliis, posse ais, Hermogene, Protrahere et verum claras in luminis oras, In coecis quod adhuc delituit tenebris? Tamne alios, tam te ignoras, tam magna pusillus Audes tam stulte promere pollicita?	5	482. [481.] Aliud Non soleo quod tu rides, Ligurine, procacis In morem scurrae dicere ridiculum. Te soleo spernenda iacis cum dicta procacis In morem scurrae dicere ridiculum. Crede mihi, quotquot sapiunt, non quae male rides, Sed risum rident, o Ligurine, tuum.	5
478. [477.] In Sabidium, verbis tantum se gratum profitentem Saepe mihi debere uni te cuncta fateris Idque facis vero, ceu reor, ex animo. Quod gratum est, Sabidi, mihi sed qui cuncta fateris, Me debere tibi, fac aliquid fatear.		483. [482.] In medicos Quot medici pestes numerant, proh Iuppiter, usque Humanum passim queis perit omne genus! Et pulchre numerant si tot modo pestibus unam Ante alias ipsos adiciant medicos.	
479. [478.] Fronti nulla fides. In Origenem Fronti nulla fides: figit qui lumine terram Interdum et coelum suspicit Origenes, Ingemit et lapsos nullo iam vindice mores, Prisca patrum et nobis tempora commemorat,		484. [483.] In idem argumentum O miseri, vestras flete artes, pharmacopolae, Nil herbis, succis nil opus est variis:	

Ut fullo maculas, sic omnem smegmate morbum
 More novo sapiens eluit Hermogenes.
 Scilicet id solum restabat dira venena
 Postquam verti usus vidimus in medicos.

485. [484.]

In idem argumentum

Arte nova purgas omnes qui smegmate morbos,
 Vis fullo dici, Lygdame, non medicus.

486. [485.]

In Quintum, a nemine se carpi patientem

Aures obtundi clamant sibi Quintus, amice,
 Quod merito dictis carpitur ille tuis.
 At si laudari se se audiat, auribus aequis,
 Crede mihi, longas audiat *Iliadas*.

487. [486.]

Ad Calinum de rebus ad Societatem Iesu pertinentibus
 inter Sarmatas

Sarmatae antistes quam fideique bonisque
 Moribus hoc duro in tempore prospiciat,
 Communi magis an prosit noceatne saluti,
 Audiri si vis, parce, Caline, loqui.
 Publica negligitur, cordi res est sua cuique,
 Nec quaerit quo sit fasque piumque loco,
 Sed quam cara domi vilisque annona, parari
 Quo possint pretio pabula vel segetes.

488. [487.]

De Postumo, plura scire cupiente

Nil non scire avidus, nunc hoc, nunc arripis illud
 Et nulla certum figis in arte pedem.
 Hinc libasse quidem praeclaraque multaque rerum
 Diceris et rerum, Postume, scire nihil.

489. [488.]

De homine male rudi et indocto

Cum vidi, possum bipedem te dicere; cum te
 Audivi, possum dicere quadrupedem.

490. [489.]

De homine parvo ingenio

Frons refugit; cerebri est sedes angusta, sed arcto
 Exiguum in spatio laxa habitat cerebrum.

491. [490.]

In senem lasciva loquentem

Iam tua canities decet ipsum Nestora: sermo
 Cur tuus, Aule, ipsum dedecet archemorum?
 Effoetae vires frigent in corpore; curnam
 Sola calet foedis lingua cupidinibus?
 Qui tua desuevit iamdudum facta timere,
 Foemineus metuit cur tua dicta pudor?

492. [491.]

In Cinnamum, sybillarum furentium more
 sua carmina recitantem

Te vidi in medio coetu iacuisse supinum,
 Distorquere oculos, triste supercilio
 Nescio quid torvo minitari, adducere frontem
 Et mentem apposita saepe fricare manu,
 Nil fari, vultu defixo ardere; furore
 Esse malo captum, Cinname, credideram.
 Nunc coepi ut nugas recitantem audire, furentem
 Haud ego te credo, Cinname, sed fatuum.

493. [492.]

Ad Aulum, olim comitem suum

Quid me, cui comes assiduus dudum ire solebas,
 Nunc fugis, Aule? Mei te piget an miseret?

494. [493.]

Cur laudatus ab Aulo Aulum minime laudet

Quod te non laudo laudatus carmine, acerbè
 Iratus passim diceris, Aule, queri.
 Huic finem ut statuum questu iam denique, totam
 Verax rem paucis vocibus expediam.
 Immeritus nec amo laudari versibus, ullum
 Nec laudo ipse meis versibus immeritum.

495. [494.]

In avarum

Mutua qui nummum te millia quinque poposcit
 Postumus, hunc vitas, hunc, Mariane, fugis.
 Iure pudet, credo, socio quod, dure, negasti
 Speratam extremo in tempore dives opem.

496. [495.]

Cur vitat Cinnam

Disco aliquid mecum, nil tecum, Cinna; rogas et
 Cur solus malim quam comes ire tuus?

497. [496.]

In fastu tumentem

Fastum pone, aliquid fortasse videre; totum,
Si quod habes, fastu perdis, Avite, decus.

498. [497.]

In garrulum

Eloquio, Bolane, putas te posse placere,
Ullo nec parcis tempore multa loqui.
Interea coetu e socio pars oscitat, ora
Pars alio vertit, pars etiam obloquitur.
Nec sentis nec te sentis, insulse, loquentem,
Quidquid agas, nullo posse placere modo?
“Quid mi igitur suades”, inquis? Quod scilicet unum
Est remedi posset si modo confieri,
Sed flammam frigere prius glaciemque calere
Quam te mutatum posse tacere puto.

499. [498.]

In hominem nimis apertum

A te iure cavet sibi Lesbia: quae tibi dixit,
Dicere tu toti, Marce, soles populo.

500. [499.]

In Aeglen, pravis moribus foeminam

Pulchram Aeglen renuit pulchrarum Flaccus amator
Ducere. Quid, formam non videt eximiam?
Pol videt, at mores formae concedere sensit,
Ipse suo et quiddam pertinuit capiti.

501. [500.]

In medicos

Cur valeat Quintus, vacuos ut venit in agros,
Quaeritis? Id lenes non faciunt Zephyri,
Non dulces avium cantus umbrosaue Tempe
Puraque de gelido lympa voluta iugo.
Nempe valet quod, quos hic semper consulit, illic
Ad latus haud ullos Quintus habet medicos.

502. [501.]

In phylosophum ineptientem

Istas venari nugas et inania, magne,
Non pudet atque iocis ludere frigidulis?

Sectari adsuetam rerum sublimia mentem
Omnigenamque omnis cernere vim sophiae,
Verborum levis ad lusus demittis ineptos,
Vecordes fatuo quae sale detineant,
At sanos certe laedant cogantque dolere,
Tantam esse in tanto stultitiam ingenio?

5

503. [502.]

In Eunum medicum

An ducenda uxor tibi sit, me consulis, Eune?
Duc age quam primum quandoquidem es medicus.
Duc ex parte aliqua, sarci tot damna Quiritum,
Pro multis aliquod redde caput patriae.

5

504. [503.]

In medicos

Sperne, licet, medicos. Quid? Quam facis ipse medellam
Non medicus, sperni non magis, Aule, decet?
Errore in tanto, tanta in caligine rerum
Indoctum doctis scilicet anteferam.

505. [504.]

Ad Cinnam, foedam uxorem ducentem

Uxorem ducis tam foedam? Quis tibi, stulte,
Ambos exemit ne videas oculos?
Horrendam hanc faciem, terret quae visa tuentes,
Tu vitae sociam vis tibi perpetuam?
Vis modo, Cinna, brevi at nolis longoque peribis,
Frustra vincla querens tristia, supplicio.

5

506. [505.]

De cantoribus et poetis

Cur vocem pluris cantor, quam carmina vates
Vendit? Res dictu est et brevis et facilis.
Vox multis, paucis carmen sapit, Ortale; pollet
Auriculis hominum pars bona, mente caret.

507. [506.]

In Bassum, lentum et frigidum in dicendo

Nil moveor dictis, dicens quod, Basse, moveris
Tu nihil Arctoa frigidior glacie.
Frigora frigoribus gignuntur, gignitur igni
Ignis; corda cale corda ut ego caleam.

508. [507.]

De Gellia et Varo

Perditus indomito Varus tabescit amore
 Et gemit et moesto perluit imbre sinum
 Languidosque artus aeger trahit et sibi fatum
 Haud procul extremi funeris esse videt.
 Gellia quid, tantos quae incendit blanda furores
 Atque suis miserum perdidit illecebris?
 Aequa mente sedens pereuntem spectat, opinor,
 Vim tantam et formae gaudet inesse suae.

5

509. [508.]

In stultiloquum Vari sapientis contemptorem

Multiloquum dicis Varum, rerum optima sacro
 Cum promit docti pectoris ex adito.
 Quid cum tu effutis rerum tot inania, cum nil
 Profers, quod prosit cuilibet aut placeat?
 Multiloquum dici te vis an verius hercle
 Multave si dicas paucave stultiloquum?

5

510. [509.]

In invidum

Audes quod scribo carmen ridere, Philippe,
 Ac prae te spernis me, facis et nihili.
 Nil ego sum, nil sunt mea carmina; pars tamen illa
 Aequa tuis multo pol meliora putat.

511. [510.]

In fatuum

Cinna domum liquit, patriam carosque penates,
 Externis longum vixit et in populis.
 Inde redux quidnam retulit? Nil praeter eamdem
 Quam patrio extulerat limine stultitiam.

512. [511.]

In Aulum, insulsis iocis gaudentem

Frigidulis gaudere iocis te suspicor, Aule,
 Quos audis fundi cum numero innumero,
 Sic blande quereris possis ut iure videri,
 Sistere non illos velle, sed elicere.

513. [512.]

In amicum insulse iocantem

Desine iam miseros tandem vexare sodales
 Tot iam frigidulis, dulcis amice, iocis.

Sit modus, ah, tandem, nostris parce auribus; ipsi

Si non vis nobis parcere, parce tibi.

Ne quamvis celer ingenio dicare pusillo

Verborum parvum natus ad aucupium.

5

514. [513.]

In nebulonem sibi honores poscentem

Stultus, iners, primos tibi, Glaucia, poscis honores,
 Omnia credis avos quod meruisse tuos.
 Hoc quoque avi meruere; illis servata, nepotum
 Publica uti vitio res male dispereat.

515. [514.]

In medicos

Corpore quam valido, quam firmo robore, Phylli, es –
 Mitto alia – hoc certe noscimus indicio.
 Consulis assidue medicum paresque iubenti
 Et tamen – id fieri qui pote? – vivis adhuc.

516. [515.]

De Phyllide

Omnes dum spernit, dum vitat Phyllis ineptos,
 Nullo non facta est Phyllis inepta magis;
 Nulli non odio est, quos et sibi cunque dolebat
 Esse graves, cunctis se dolet esse gravem.
 Has pendit poenas et vita pendet in omni
 Aspera difficilis scilicet ingenii.

5

517. [516.]

Quod rudis est, ultro docet omnes Cinna

Quod rudis est, ultro docet omnes Cinna, docere
 Desinet, incipiet cum minus esse rudis.
 Errorem expertus metuet verique timebit
 Pro vero falsam ne arripiat speciem,
 Ne certa incertis mutet, ne cernere credat,
 Quae nondum caecis dispicit in tenebris.
 Forsitan et quorum se nunc vult esse magistrum,
 Se se horum subdet sponte magisterio.

5

518. [517.]

De Rullo

Rullum quosnam habeat caros carasque rogasti.
 Quin tu Rullum, habeat quae modo cara, rogas?

519. [518.]

In hominem asperi ingenii

Quod te omnes fugiunt, stulte miraris, Ofelle,
Sentibus a rigidis quisque manum retrahit.

520. [519.]

De Phyllidis instabilitate

Nempe die decies ploratque et ridet in uno
Alternatque omnes Phyllis inepta vices.
Odit, amat, vitat, sequitur, probat, improbat; horam
Non unam potis est esse sibi similis.
Cui quam placeas? Nulla est via, Postume, prorsum
Ni simul incipias albus et esse niger.

521. [520.]

In hominem nullius pretii

Si tibi non placeo, placeo mihi, Postume; et ipsum
Pol mihi ob hoc placeo quod tibi non placeo.

522. [521.]

In medicos

Languidulo, enervi, quamvis florente iuventa,
Quaeque dies morbi fert aliquid, Lycini,
Et feret usque, istum iubeas dum abscedere, te te
Usque suo medicus qui regit arbitrio.
Ille senes; corpus curet iuvenile palestra,
Venatus, cursus, longum iter, acer equus.

523. [522.]

In Glauciam iactatorem

Teque, tuas et res loqueris mihi, Glaucia, nec scis
Teque, tuas et res quam nihili faciam,
Quam ferri haud possit quisquis sermone molesto
Assidue inculcat quae facimus nihili.

524. [523.]

In medicos

Saxeus est certe Varro vel ferreus: omnes
Usque audit medicos et tamen usque valet.

525. [524.]

Quem putat medicorum esse optimum

Quinte, rogas quem nam primum reor esse medentum?
Aegris, Quinte, sua qui minus arte nocet.

526. [525.]

De Gracchi instabili ingenio

Omnem pluma velut Gracchus mutatur ad auram:
Vult, non vult, mutat, diruit, aedificat,
Quod petiit, fugit, repetit quod fugerat ante,
Nutat et aeterna mobilis usque vice.
Qui foede ludi, falli qui protinus optat,
Instabili fidat credulus ingenio.

527. [526.]

In nugatorem

Magna voce crepas nugas et inania rerum,
Quae nollet parvus dicere, Quinte, puer.
Unde, rogo, tanta est stultae fiducia linguae,
Istos, dic, tantos quinam animos faciat?
Culpa tua est, faris quod talia, nostrane fantem
Talia quod lento pectore perpetimur?

528. [527.]

In hominem parvi ingenii

Impendis curam parvis, mi Postume, rebus
Ingentem, versas quodque dici tacitus,
Consulis et nugas magno molimine ceu si
Vel tua vel patriae pendeat inde salus.

529. [528.]

In idem argumentum

Desine sollicitas curis superaddere curas
Et te consultis et cruciare tuos.
Consilium sit res ut poscit quaeque; capesse
Quod nihili est nullo, Postume, consilio.

530. [529.]

De se et Postumo

Obscurus tibi sum, nec possum clarior esse
Primas ni discas, Postume, litterulas
Et linguae noris leges et verba Latinae.
Haec si perdisces, Postume, clarus ero.
Sin perges foede nescire, haud lux mihi deerit,
Sed tibi, queis lucem pervideas, oculi.

531. [530.]

“Stultum aio nullum quod tu non despicias, Aule”

Nullum non rides, nullum non despicias, Aule,
Turgidus hoc fastu diceris immodico;

Ast ego non fastum soleo quod despicias omnes,
Sed puram putam dicere stultitiam.
Nam civesque suos seque ipse ignorat, opinor,
Omnes qui fastu despicit immodico.

532. [531.]

De Cinnae fatuitate

Nil nisi mens deerat patriam tibi, Cinna, colenti;
Haec, credo, externis quaeritur in populis.
Sed qui mente caret, mentem non invenit usquam,
Extremum et fatuus permanet ad tumulum.
Hoc unum assequitur visens regna extera se se,
Quamvis insipiens, ut sapere ipse putet.

533. [532.]

De anu

Ultro dicit anum se Gellia, quod videt esse
Qui dicat contra floridulam et viridem;
Sit qui dicat anum, rugosaeque canae dicet
Ipsa, reor, se se floridulam et viridem.

534. [533.]

Quare Postumus uxorem non ducat

Omnes vestigas, sectaris et usque puellas,
Ullam coniugio nec tibi iungis adhuc.
Si quia nulla placet, mirum est pol; si quia nulli
Tu potius, miri, Postume, nil video.

535. [534.]

De Cinna, clamante: "O tempora! O mores!"

Clamas "O mores!"; clamas "O tempora!"; ferri,
Cinna, et tu clamans forsitan ista potes;
Verum eadem clamant – id quis ferat aequus? – et illi
Moribus haec si qui tempora dedecorant.

536. [535.]

In hominem loquacissimum

Permagnus hoc peccas; ne disrumpare vereris
In buccam si, quod venerit, id taceas.
Interdum et, dictum ne perdas, perdis amicum
Et mordax famam prodigis ipse tuam.
Foedius hoc multo est quam si quis fine sine ullo
Id quod ais pergat rumpere, amice, tibi.⁴⁰

⁴⁰ Is enim, ut sibi quemdam amicum hominem crebra eiusdem carminis recitatione perquam molestum esse declararet, dixit, Italico ac vulgari modo locutus, eum sibi culum rumpere. *R not.*

537. [536.]

In idem argumentum

Laudaris tacito quod nil sub pectore celans
Cuique soles mentem, Quinte, aperire tuam;
Verum istam possit laudem fatuusque mereri
Quisquis et epotis incaluit cyathis.
Ergo alium pro me quem vis tibi quaere sodalem,
Istaec delectet quem tua simplicitas.
At mihi di faciant sapiens contingat amicus
Nil unquam simulans multaque dissimulans.

538. [537.]

Si sapis, ingenium ne iacta

Ingenio pollet Varus magnoque feretur
Ingenio iactet si minus ingenium.

539. [538.]

In idem argumentum

Ingenio praestare putat se Varus, acutis
Ergo suis dictis venditat ingenium.
Omnia vult scite, salse vult omnia; quidquam
Dicere vulgari more modoque fugit.
Nec, reor, ingenio prorsum caret, omnia nec quae
Dicit, stulta reor, nec reor illepidae;
Ingenio sed si praestaret, nosset ineptus
Quam sit qui cupide venditat ingenium.

540. [539.]

In loquacem

Quod celer eloquio es, magno tibi, Quinte, videris
Ingenio; verum falleris egregie.
Nam celer eloquio es, quod nunquam plurima rerum
Quae fantem possunt sistere, Quinte, vides.

541. [540.]

In Postumum, culum sibi rumpi perpetuo dicentem

Nescio quid rumpi dicis tibi, Postume, dictum
Et semel inde iteras atque iteras toties.
Urbe at iam tota sit nemo cui tua dicta
Non rumpant caput et non cerebrum excutiant.
Parce, precor, tandem, tandem et miserere Quiritum,
Crambe eadem toties quos repetita necat.

542. [541.]

In Cinna scurrantem

Multo rideri mavult quam Cinna taceri;
Hinc placido sannas pectore perpetitur,

Ludibrium et fieri gaudet quin se solet ipse,
Ni faciant alii, ludibrium facere.
Felix quem voto spes non frustratur inani,
Tam facilem quaerit dum sibi gloriolam.

543. [542.]

In Philippum de se perpetuo loquentem

Nusquam non de se gaudet garrere Philippus,
Hinc laudesque suas et sua probra refert,
Rideri et se se patitur fatuumque putari
Dum ne sit quo non tempore dicat: EGO.

544. [543.]

De Quinti arrogantia

“In puteo verum”, dixit Democritus; id tu
Ceum pateat claro in lumine, Quinte, vides.
Nec metus incautum ne quis malus auferat error,
Ne quid te falsis ludat imaginibus,
Nil usquam dubitas, aperis rerum omnia qualis
Arcano Phoebi Pythia de tripode.
Hinc sapiens stultis fortasse videre, sed illis
Qui sapiunt stultus ne videre, cave.

545. [544.]

De amico suo, insulsa loquente

Frigida curantur calidis, reor, omnia praeter
Frigora, tot gelidis quae facis ipse iocis,
Queis neque Caesaeae possunt certare pruinae,
Victa nec adstricto Strymonis unda gelu.
Hoc si quem frigus glaciatur, tua munera frustra
Potat Nicaeum, dulcis amice, merum.

546. [545.]

De Aulo

Quod facis, Aule, tuum iacta genus: id nisi iactes,
Crede mihi, nullo proditur indicio.⁴¹

547. [546.]

In hominem nequam

Tempus habes vacuum numquam, nec miror: habere,
Postume, quis possit quod male perdiderit?

548. [547.]

In Aulum, genere superbientem

Se se Aulus perhibet claris maioribus ortum,
Garrulus et magnos saepe recenset avos.
Laudo, namque genus si quis non audiat, hirtam
At faciem et mores viderit horridulos,
Illum nobilium non clara e gente Quiritum,
Sed natum e vili dixerit agricola.

549. [548.]

De laevo Hipponoes ingenio

Miraris tam pulchra, domo tam clara, sodales
Circa se paucos quod videt Hipponoe.
Miror ego se circa ullum tam laeva sodalem,
Tam facilis laedit quod videt Hipponoe.

550. [549.]

In senem coram puero turpia narrantem

Foede senex, puero coram qui turpia narras,
Ut video rursum es factus et ipse puer.

551. [550.]

In Varronem, publica munera sibi deposcentem

Pubblica deposcis, Varro, tibi munera, magnis
Cui parvo nasci contigit e proavis,
Romanam ut, proavi quam servavere tui, rem
Incipias stulta perdere mente nepos.

552. [551.]

Ad Cinnam, honoribus sibi immerito delatis
intumescens

Cinna, tumes aliis magno praelatus honore,
Quem paucis, abeat quo tumor, hoc doceo.
Nondum etiam inveni quemquam in tot millibus unum,
Ceum credi tanto dignus honore queas:
Ipsi qui lucem quondam qua fulsit honori
Non demptam credat sordibus esse tuis.

553. [552.]

In Orestem medicum: “Plectit me visens, non qui non
visit Orestes”

Aegrum non visit me, credo, ut plectat Orestes,
At pol si visat plecteret ille magis.

⁴¹ indicio] *K pro ingenio R*

554. [553.]

In medicum obtrectatorem medicorum

Eximii peccant te iudice, Vare, medentes,
Ipse docens peccat multa etiam Hippocrates.
Te quoque credo equidem tanto peccare minorem,
Cumque sciant illi paucula, scire nihil.

555. [554.]

In Glauciam, subducto vultu incedentem

Subducto incedis vultu gravis atque beatum
Esse putas si quem comior alloqueris.
Hoc ego te aversor male spretum, Glaucia, tantae
Si quid forte queam demere stultitiae.

556. [555.]

In Varum, omnia se scire profitentem

Omnia scit Varus, nulla versatus in arte,
Nullum doctrina non praeit artificem.
Ut modo quod factum, medicus febrim autumat aegro
Haud esse; ille refert esse, latere tamen.

557. [556.]

In fatuum se omnia scire putantem

Quaere tibi quidvis: respondet stans pede in uno,
Nec solvit nodos, at secut Antigenes.
“Tamne audax”, inquis? “Tam stultus?” Dico: “Rerum
Quod, quas respondet, perspicit ille nihil”.

558. [557.]

In Licinium, nimium suae scientiae tribuentem

Omnia qui rerum respondes, hoc mihi, quaeso,
Responde: fidens quem geris iste animus,
Unde tibi est? Rerum quod scis mire omnia, mire
An rerum ignoras omnia quod, Licini?

559. [558.]

Renuit credere Postumo, sive affirmanti, sive neganti

De multis toties quae facta infectaque narras,
Callidus et multa pingere ab arte soles,
Scitaris quidnam renuam tibi credere? Tantum
Haec duo: quodque negas, Postume, quod et ais.

560. [559.]

Ad Glauciam importunum, sero se venisse excusantem

Quod sero venias, purgas te, Glaucia: purga,
Crede mihi, potius, Glaucia, quod venias.

561. [560.]

In idem argumentum

Numquam importunus venias ne forte, vereris;
Hoc importunus, Glaucia, saepe venis.

562. [561.]

Ad Gelliam, viris nobilibus quibusque delicias facientem

Magna domus si quem commendat, dignus habetur,
Omnes cui facias, Gellia, delicias;
Sit licet abnormis nec sensu praeditus ullo,
Ullis nec cultus pectora litterulis.
Quid dicam? Ignosco tibi Gellia; quod facit omne
Vulgus, cum vulgo, stulta puella, facis.

5

563. [562.]

Ad Aulum de Gellia, eum semper sibi comitem quaerente

Omnes stultitia qui vincis scilicet, unum
Vult sibi te comitem, Gellia, perpetuum.
Unum impune potest quodquam vult spernere et unum
Testem stultitiae non timet, Aule, suae.

564. [563.]

In Aeglen, nimis sedulam et officiosam

Nullum non curat, nulli non consulit Aegle,
Sedula nullum omni non iuvat officio.
Ergo placet cunctis? Cunctis quin displicet: omnes
Urget enim nimia sedulitate gravis.

565. [564.]

Cur certi honores Lollium maneant

Pulchellus, dives, claro de sanguine cretus,
Quinte, rogas quo sit Lollius ingenio.
Nil opus id quaeri: culmen pertinget honorum
Ille tamen quoquo praeditus ingenio.

566. [565.]

In Corvinum, mortalium omnium contemptorem

Quod spernis cunctos, aliis, Corvine, superbus,
Irae mi potius diceris impatiens.

Spretus enim nullum contra non spernis, inultus
Ut ne sit qui te conficit iste dolor.

567. [568.]

In superbum Tullae fastidium

Dum tibi quisque gravis, Tulla, est, hoc denique nacta es,
Ut nulli non sis tu quoque, Tulla, gravis.
Et merito; tam tristis enim, tam turgida fastu,
Credo equidem, ferri vix queat ipsa Venus.

568. [567.]

In arrogantis ingenii iactatorem

Quae tu mira vides, alios haud posse videre,
Celse, putas acri quamlibet ingenio.
Est tamen, est, aliis quod visum, tu tamen unus
Nescio qui nunquam, Celse, videre potes
Istud nempe ipsum: quam stultus, quam sit ineptus,
Qui se acri praefert omnibus ingenio.

569. [568.]

In stultum sibi invideri iudicantem

Invidere tibi dicis me, Rulle, nec hercle
Diffiteor; sed scin quid tibi ego invideam?
Invideo talem quod te non spernis et esse
Non risu dignum credis, at invidia.
Hanc tibi pol laetum quae te facit atque beatum,
Hanc tibi, ego fateor, stultitiam invideo.

570. [569.]

Ad Postumum, rarius et serius se venisse excusantem

Quod rarus venias, venias quod serus, id aequa
Phyllis ut ignoscat, Postume, saepe rogas.
Illa quidem ignoscit, sed multo ignoscat, opinor,
Aequa magis, nullus, Postume, si venias.

571. [570.]

In idem argumentum

Te serum venisse inquis: mi Postume, serum
Quandocumque venit, nil reor esse mali.

572. [571.]

Ad Laberium, nugarum propugnatorem

Propugnans nugas: crebrae quae denique litis
Digna refers, quaeso, praemia, dic, Laberi?
Nunc alios falli pandis, nunc falleris ipse:
Contemptum haec, odium res parat illa tibi.

573. [572.]

In Levinum, quaedam signa male collocantem⁴²

Istud ne signum ruat, omnis Roma timemus,
Hoc, Levine, magis quo minus ipse times.
Corda metu quatit hoc: nil magnum posse, putamus,
Qui se mire audax omnia posse putat.

574. [573.]

Quaenam bona sint vere iudicanda

Magna, Flacce, domo, magno te dicere censu,
Flacce, queo, magnum dicere pol nequeo.
Vulgus enim supra nil surgis vile vel ista
Quod bona quae tribuit fors tibi, magna putas.

575. [574.]

In Quintum, summa tantummodo probantem

“Summa probo tantum, quaevis mediocria sperno”,
Quintus ait; credo, nos ubi quid facimus.
Ipse ubi quid fecit, quale est id cunque, remotum
A summo certe quam probat immodice.

576. [575.]

In Quintum, dicentem nil sibi placere nisi perfectum

Nil sibi non omni perfectum e parte placere
Quintus ait. Quinto nil placet ergo suum?

577. [576.]

In Aulum, honores nequaquam sibi debitos poscentem

Egregie fungi quo dicis munere Cinnam,
Deterior cupide cur petis, Aule, tibi?
Idne putas verum, potes id deposcere, cedant
Publica privatae ut commoda gloriolae,
Nec, quod opus, fiat dum tu dicare sodales
Inter delectus qui facias aliquid?
Rem potes hoc uno communem, crede, iuvare,
Communis rei si nihil attigeris.

578. [577.]

In idem argumentum

Publica tu poscis tibi munera, publica sed te
Munera non poscunt, Glaucia stulte, sibi,
Gloria nec cuiquam tua tanti est, illius ergo
Sperni ut communis debeat utilitas,

⁴² In Levinum quamdam statuam male collocantem *K*

Cui male consultum fore, quis non pervidet, excors
Communem si rem qualibet attigeris?

5

579. [578.]

In hominem molestum

Adventum accedens tardum celeremque recedens,
Dein abitum excusas; id quid⁴³ opus, Licini,
Quem nemo est quacumque hora veniasve abeasve
Quin venisse cito, sero abiisse putet?

580. [579.]

De se et medico

Nescio quid morbi furit intus, quod mihi ne iam
Sponte ferat misero perniciem metuo,
Perniciem sed enim certam reor esse futuram
Adiutor morbo si veniat medicus.

581. [580.]

Ad Cinnam de Vario⁴⁴

Aes aurum sprexit prae se quod nempe cieret
Aures percussum deteriore sono.
Huic aurum, tam vana istaec ne quaere; sonore
Haud pulchrum est quemquam vincere, sed pretio.
Hoc tibi habe dictum, vocalis Cinna, pusilla
Voce catum fari despice nec Varium.

5

582. [581.]

“Et victor Quintus ridetur, victus et idem”

Laetari nimium victor victusque dolere,
Quinte, soles: hoc sors neutra secunda tibi est.
Nam ludus quocumque cadat vanusque levisque,
Et purus putus diceris esse puer.

583. [582.] [= Var. 113.]

De Glaucone et Nigello⁴⁵

Tu parva, Glaucon, ingenti voce Nigellus
In coetu loquitur: mi male utrumque dolet.
Aurea tu sapiens obscuras dicta; molesta
Ille aures pergit laedere stultitia.
Di faciant, versa tandem vice, vox tua grandis
Illius exiguo prodeat usque sono.

5

584. [583.]

De Postumo, lingua parum sibi nota loquente

Ignarus linguae garris sine more modoque,
Pergis et invitis auribus obstrepere;
Verbaque moliri magno prope singula nisu,
Multa nec expertus dicere posse tamen.
Ohe, iam satis est, aerumnae denique finem
Pone tuae tacitus, Postume, pone meae.

5

585. [584.]

De Pontico, male de rebus iudicante

Iuras vera, tibi quae soli vera videntur,
Usque tuo suetus fidere iudicio,
Nec metuis tibi te ratio qua ducere visa est,
Error ne illusum devius abstulerit.
Verum id non metuis quod tu tibi, saepe videmus
Multo cum risu, Pontice, nos fieri,
Quosque tuo credis mirari mentis acumen,
Miramur solam, Pontice, stultitiam.

5

586. [585.]

In Quintum, ne perpetuo ineptiat

Frigida ridentes⁴⁶ exceptant dicta ubi rebus
Apta putant; abs re sunt ubi, despiciunt.
Hoc tibi tu cave sis, in re qui saepe severa
Imples frigidulis omnia, Quinte, iocis.

587. [586.]

In Cinnam, qui tertia die postquam venerat
discesserat Roma⁴⁷

Cinna tribus Romam se se vidisse diebus
Credidit inque oras hinc alias abiit.
Nil addo: satis est noris ni caetera, solum
Hoc specimen mirae noscere stultitiae.

588. [587.]

De perversa Cynnam sapientia

Quonam isthaec hauris tua scita e fonte, refutat
Quae mos et sensus vitaeque tota hominum?
Haec tria quod falsum clamant, id, Cynname, pura
Haud usquam veri profluit e scatebra.
Nec rectum est, resti specie sed fallit inani,
Error quos pessum devius abstulerit.
Parce igitur longis rationibus; haud mihi sensum
Communem ulla queat pol ratio eripere.

5

⁴³ quid] *K pro* quod *R*

⁴⁴ Ad Cinnam fatuum ac clamoratum de Vario *K*

⁴⁵ De Nigello et Glaucone, altero clamoroso, altero exili voce loquente *K*

⁴⁶ ridentes] *Ramnenses R*

⁴⁷ In Cinnam, qui quidquid erat Romae videndum se tribus diebus vidisse profitebatur *K*

589. [588.]

In idem argumentum

Nempe uni effulget veri lux, caetera turba
Omnis Cimmeriis volvitur in tenebris:
Nos prima in rerum facie consistimus, unus
Ima subis rerum viscera tu penitus
Inque ipsas acri sublapsus mente medullas
In sua dissolvit omnia principia
Atque istud mirum ingenii scrutantis acumen
Ullam non pateris particulam effugere.
His tibi tu gaude sapientum octavus; ineptum
Et fatuum quod te dicimus eximie
Et Veri expertem ante alios cassumque vocamus,
Turba levis, nihil id scilicet esse puta.
Sperne, decet, solus tam clara in luce locatus,
Nostrum nox caecat quos nigra iudicium.

590. [589.]

De Antigene, se rerum omnia scire putante

Scire putas rerum quae ignoras omnia credo,
Haud minus ac nostrum quilibet, Antigene,
Hoc tu deterior caecos quod scilicet inter
Caecus te liquido cuncta videre putas.

591. [590.]

In helluonem

Barrus adest; nobis primo et sermone popinam
Et medio extremoque ingeret omnigenam,
Quo se curarit potuque esuque beatus,
Queis ventrem implevit strenuus altilibus;
Addet fors etiam quam pulchre egresserit inde
Tot rerum pleno e corpore congeriem.
Haec narrans cuicumque salsus lepidusque videtur,
Haec narrans coetu fertur in ingenuo!

592. [591.]

In idem argumentum

Nullo non tractat Barrus sermone popinas
Et placet ac risus excitat assiduus.
Tam salsus lepidusque est Barrus? Quin mage Barro
Qui arident fatuo pectore tam stolidi?

593. [592.]

In Cynnamum, se suaque narrantem

Factaque mi semper tua dictaque, Cynname, narras,
Quem nec amo, curo discere nec quid agas.

Parce istis miserum, nugator, perdere nugis:
Nec placet historicus, nec placet historia.

594. [593.]

In Tuccam medicum

5 Nescio quae narres fibrarum fila cieri;
Hinc sensus hominum gliscere multigenos,
Hinc torpere alios, alios fervere, flumen
Torrentis rapidum fundere et eloquii.
Haec dum Poenonia doctor mirandus in arte 5
Saepe crepas, fibras sic mihi, Tucca, cies,
10 Ut verear digiti calammum ne sponte capessant,
In te, nugator, scribere et incipiant.

595. [594.]

In arrogantem summorum virorum censorem

Nil dubitas, tibi nil dicis, Corvine, videri,
Decidis certis omnia iudiciis:
Quidnam Virgilius, quid vatum culmen Homerus,
Quid Plato, quid magnus peccet Aristoteles,
Quid scribant dignum tolli dignumque relinqui 5
Pandis ceu sacro Pythia de Tripode?
Quid mirus censor coeptas cum scribere? Nil ne
Peccas? Ni peccas pleraque, dispeream.

596. [595.]

In medicos

Rura salus, urbes morbi tenere: sequuntur
Poenoniam hi turbam scilicet, illa fugit.

597. [596.]

Ad Aulum, semper docere cupientem

Usque doces tu me; fer te hoc semel, Aule, doceri.
Odi ego me invitum qui tamen usque docet.

598. [597.]

In multiloquum eundemque fatuum

Multa loqui rerumque soles nil dicere, Tucca,
Quin et verborum dicere Tucca parum.
Quidquid ais, prorsus nihil est; nec vel nihil istud
Verborum multo conficitur numero.

599. [598.]

In hominem, perpetuo eadem repetentem

Dicta semel verbis iterum proponis iisdem,
Mox iterum atque iterum, dein iterum atque iterum,

Obtundensque aures, multam praecordia circum
Et bilem incendens et cerebrum excutiens.

600. [599.]

In molestum

Parce queri, celant homines quod sensa, loquuntur
Nec quidquid volvunt mentibus in tacitis.
Id multis prodest; prodest tibi, Postume, certe,
Laeva queat pectus quem dare simplicitas.
Quae tibi vita foret misero, si dicere quisque,
Quanto sis odio, candidus incipiat?
Si te quem credis nulli non vivere carum
Quisque sibi ingenue dixerit esse gravem?

601. [600.]

In senem turpia loquentem

Foede senex, quis te possit perferre patique
Quae dicis coetu dicere in ingenuo?
Cui caput incanum est, cui languent scilicet artus,
Lingua sed effoeto in corpore prurit adhuc.

602. [601.]

In stultum, sibi invideri iudicantem

Invidisse tibi me dicis; quid tibi praeter
Vecordem invideam, Pontice, stultitiam?
Quam propter nulli non spretus, tu tamen esse
Te tibi persuades omnibus invidiae?

603. [602.]

De Quinti natura

Magnus, Quinte, foris; perparvus perque pusillus,
Nullius et pretii diceris esse domi.
Id quam dicam causa contingere: num quod
Persona eripitur, res manet ipsa domi?

604. [603.]

In contemptorem styli cultioris

Obscurum dicis, quod non intelligis, Aule;
Sic caecos media nox premit alta die.

605. [604.]

Ad Glauciam, nihil ineptiarum in amicis ferentem
Quod nil ferre potes quidquid peccamus inepti,
Hoc te iam nemo, Glaucia, ferre potest.

606. [605.]

In idem argumentum

Nullum ferre potes, ferri vis, Quinte. Quid isto
Fingi more potest intolerabilius?

607. [606.] [= 713.]

Ad Quintum omnes fastidientem

Nemo placet tibi, Quinte; vicem sic reddis, opinor,
Quinte, parem cunctis queis nihil ipse places.

608. [607.]

In inconsultum Fabullum

Quae magni reges, regum et gessere ministri,
Consilio narras plurima gesta tuo.
Cuius consilio fiunt tam multa, Fabulle,
Fac aliquid iam aliquo tu tibi consilio.

609. [608.]

In Rufilli insipientis arrogantia

Nobilis ac dives coetu Rufillus in omni
Audiri dignum se putat ante alios.
Ergo meras loquitur nugas narratque molestus
Saepe eadem et fatuos ingerit usque sales.
Nil et habet pensi quam stulte, quam sine sensu,
Primas dum partes actitet assidue,
Quas pol agit mire nec quemquam ex omnibus illi
Esse parem possis dicere vel similem.
Hoc si certamus, coetu quis possit in omni
Omnes multiloqua vincere stultitia?

610. [609.]

Ad Rullum, sibi uni placere dicentem

Uni, Rulle, tibi dicis te velle placere;
Istud mirabor si tibi contigerit.
Mirabor: nulli qui se scit namque placere,
Ipsi non potis est, Rulle, placere sibi.

611. [610.]

In Coecilianum, frustra amicitias parare conantem

Iungis amicitias frustra, tam stultus amari
Tamque malus cuinam, Coeciliane, potes?
Iungit amicitiam virtus, sapientia iungit;
Addita stultitiae discutit improbitas.

612. [611.]

Ad Glauciam, cur suam villulam amet

Quaeris, quidnam habeat pulchri mea villula? Mitto

Caetera, quibus capior, Glaucia, mirifice.

Hoc certe – quod quis non magni fecerit? – ut te

Atque tui similes devia submoveat.

613. [612.]

Ad Licinium in idem argumentum

Devia quod longe mea villula distet ab Urbe,

Displicet illa tibi, perplacet illa mihi.

Ni distet, fugiens qui te Urbem linguere cogor,

Cogeret et villam linguere dein, Licini.

614. [613.]

In Glauciam de se

Non ego me spreui usque adeo iam, Glaucia, sperni

lure etiam ut credam, Glaucia, posse tibi.

Qui nihil ut magnum tribuas mihi, multa necesse est

Ut tribuas certe quibus tamen ipse cares.

615. [614.]

In Rullum, poetae scripta improbantem⁴⁸

Quod numquam fecit, Rullus mea scripta probavit.

Communi sensu nunc mea scripta carent?

616. [615.]

Aliud

Nil doleo spernis mea tu quod scripta; dolerem

Aequae ego ni possem spernere scripta tua.

617. [616.]

Tempus cum Corvino amissum reparat

Quidnam solus agam, quaeris, Corvine? Profudi

Quod te dum foveo temporis id reparo.

618. [617.]

In Eunum, aliena, non sua, curantem

Tamne domi nihil est, quod cures, Eune, mearum

Inspector rerum sis mihi ut assiduus?

Omnia sic primus mea factaque dictaque noris,

Ut magnum, ut parvum te nihil effugiat?

Felix, quantam aliis gaudes impendere curam,

Si tantam impendes sedulus ipse tibi!

Nemo erit in foribus scriptum quod iussit Apollo

Ipsum qui se se noverit, Eune, magis.

619. [618.]

In medicos

Adduxti quatuor medicos: iam non ego morbum,

Quisquis is est, quatuor sed medicos timeo,

Quorum quisque unus vel multos perdere possit,

Uni opibus iunctis quid facient quatuor?

620. [619.]

In Herophilum, puellas nimis laudantem

Non ornas, oneras multa sed laude puellas,

Ergo tuas laudes iam sibi permetuunt.

Inter se iratae si quando et dira precantur,

Di faciant te, aiunt, laudet ut Herophilus.

621. [620.]

In Cinnamum, multo plausus ab amicis exceptum

In coetum exciperis multo quod, Cinnam, plausus,

Quae causa est? Unam scilicet hanc video:

Quisque sibi salsus fieri lepidusque videtur,

Factaque dum carpit dictaque, inepte, tua.

Haec nisi spes animos lactaret sola, nequiret

Quisquam ferre tuam, Cinnam, stultitiam.

622. [621.]

In Quintum multiloquum

Quinte, rogas quidnam tacito sub pectore volvam;

Hoc semel, hoc iterum, dein iterum rogitas.

Dicam equidem: volvo tacito sub pectore quinam

Possis multa loqui, dicere, Quinte, nihil.

623. [622.]

In Pupum, parvo vocis murmure loquentem

Apta loqui perhibent, Pupum, te; credo ego vere

Id dici atque istis scilicet invidio,

Quibus natura aures adeo concessit acutas,

Tam parvum vocis murmur ut excipiant.

Ipse quidem culicem soleo exaudire volantem,

Ad vocem videor surdus at esse tuam.

⁴⁸ In Rullum, primum poetae scripta probantem K

624. [623.]

In idem argumentum

Quae loqueris, Pupi, malo nescire, labore
 Quam nimio intentis auribus excipere.
 Apta loqui, perhibent, nec sperni digna; necesse est,
 Credam aliis verum id, qui nihil audierim,
 Cuius, crebra tibi video dum labra moveri,
 Verborum haud quidquam venit ad aurículas.
 Nec tam longe absum, paucis disiungimur ulnis,
 Sed tua vix paucos vox meat ad digitos
 Interdumque ipsis, nondum propulsa per auras,
 In labris haerens languidula emoritur.

5

625. [624.]

In Pollam, morbos suos continuo narrantem

Aut caput, aut pectus, aut quidvis denique, Polla,
 Assidue narras condoluisse tibi.
 Id pulchrae interdum faciunt nec dedecet illas,
 Est quiddam in questu languidulo illecebrae.
 Sed te non pulchram, crede hoc mihi, dedecet: iste
 crede mihi, questus nil quod ametur habet.
 Nec quisquam est nostrum, possit qui ferre gementem,
 Cuius vel risu laedimur atque ioco.

5

626. [625.]

Se plus quam morbum medicos timere

Morbo equidem afflictor, morbum hunc sed vincere spes est,
 Morbus ni maior venerit huc medicus.
 Illam ego mi pestem timeo: correptus ab illo
 Ne peream infelix, nil video remedi.

627. [626.]

In Hermogenem medicum, de morbis disserentem

Quot morbi corpus vexent, sermone diserto
 Egregie medicus disserit Hermogenes.
 Sed multos tamen interea, nec miror, omittit,
 Nempe illos ipsi quos faciunt medici.

628. [627.] [= Var. 122.]

In Corvinum, omnia secreto narrantem

Omnia secretam Corvinus dicit in aurem,
 Vel toti dicat nota licet populo.
 Nempe sapit; mavult unum quam laedere multos
 Dum tricas narrat frigidus atque apinas.

629.⁴⁹ [628.] [= Lud. 106.]

Ad Tullam, omnia festinantem

Omnia festinas, maturo tempore, Tulla,
 Nil peragis; studio parce quieta tuo.
 Ut tibi praescriptam nil denique fiat ad horam,
 Quamvis desideas, non minus efficies.

630. [629.]

In Aerae impudentis libidinem

Qua se cunque tulit, foedum fert Aerae lupanar,
 Prodens nequitiae signa pudenda suae:
 Turba procax, teneri circum densantur amantes,
 Occursant cupidis lumina luminibus,
 Effroenis tumido gliscit sub corde libido,
 Extremum quae mox proruat in facinus.
 Sic olim Actaea, credo, se Thais in Urbe
 Spectandam populi densa per ora dabat.
 Proh, pudor! Inversi nullo, proh, vindice mores!
 Haec cernes? Haec tu, Martia Roma, feres?

10

5

10

631. [630.]

In Cinnam, in minimis maximum

Maximus in minimis, credo, vult Cinna videri,
 Incidit et si quid forte negotioli,
 Omnia disquirat, partes rem versat in omnes
 Et se consultis enecat atque alios.
 Sed magna quisquis tractat res mole pusillas,
 Pol minimus rebus noscitur in minimis.

5

5

632. [631.]

In Marianum, morbos suos continuo narrantem

Si quando tibi condoluit venterve caputve
 Aut aliud, matri dic, Mariane, tuae
 Vel medico, miserum parce at vexare sodalem,
 Ingratam inculcans auribus historiam.
 Ipsi condoluit si quid mihi, vix, prope curo;
 Vis curem toties quid tibi condoluit?

5

633. [632.]

In Marcum, voce nimis sonora multiloquum⁵⁰

Unde tibi tanta est fiducia, Marce, loquenti?
 Nil unquam dicis non leve, non fatuum.
 Nil unquam dicis non tanto, Marce, sonore,
 Audiri, credo, possit ad Antipodas.

⁴⁹ Vide Ludicra n. 106. *R not.*⁵⁰ In Marcum nil nisi nugae magna voce garrientem *K*

Perge tamen, solitum est quod stulte miror: asello
Quid vocale magis, quid magis est fatuum?

634. [633.]

De Furio, illoto cive et lauto agricola

Rurales odi sordes urbanus et idem
Rusticus urbanas odi ego munditias.
Dulce reor mutare vices variumque locorum
Mores et cultus vertere ad ingenium.
Furius at contra risum dat, semper ineptus,
Illotus civis, lautus et agricola.

635. [634.]

In idem argumentum

Furius extruxit sibi villam; lautius illa
Nil est, urbanam dixeris esse domum.
Ergo placet multis, mihi displicet: odi ego lautas,
Quum me rura tenent sordida, delicias.

636. [635.]⁵¹

De Cinna et Tucce, diversa via pessum ruentibus

Vix quidquam in vita est, quod credat Cinna licere,
Vix quidquam est quod non Tucce licere putet.
Quemnam horum laudem, quaeris? Detestor utrumque,
Humani geminam perniciem generis.
Alter enim laeva miseros, dextra abripit alter
Infernum donec merserit in barathrum.
Felix, qui Scyllam vitat vitatque Charybdim
Ac tutum medio tramite findit iter!

637. [636.]

De Orphyto senescente, nec ideo minus libidinoso

Aevo iam languet, vitiis viget Orphytus; illi
Mens animi et gelido in corpore fervet adhuc.
Nec saevi patitur volitantia spicula Amoris,
Se miser at telis conficit ipse suis
Incestosque ignes, iuvenis quibus arserat olim,
Sponte rogi extremum protrahit ad cinerem.
Infelix! Necdum sentit, labente senecta,
Extremo quam sit non procul a cinere?

638. [637.]

De saltatore impudico

Roma, tibi molles Triviae qui saltat amores,
Quaesitum et solis Endimiona iugis,

Nempe chori bonus est, morum at malus ille magister,
Quamque placet multis, tam nocet arte sua.
Nil opus in vitium spectaculo impellere vulgus:
Sponte sua in culpam perditus ipse ruit.

639. [638.]

In Quintum, scurrae more scribentem

Ridiculum fateor, quod scribis, Quinte; facetum
Esse nego et doctis appositum auriculis.
Scurrari multum distant ac dicere salse,
Scriptori et mimus dissidet ingenuo.
Hunc fugio indignans, hic me tenet ac sibi dulci
Captum Cecropiis vindicat ore iocis.

640. [639.]

De homine ingenioso eodemque scurrante

Ingenium video scurrae ingens ac dolet in re
Tam parva effundi scilicet atque levi.
Effusas perhibent versando ut stercore magni
Augaei vires Herculis in stabulis.

641. [640.]

In Gelliam, male amore captam

Iste tibi mirus, nulli cur, Gellia, mirus
Est alii? Quid? Tu, Gellia, sola vides?
Nempe vides, reor, ostendit quae plurima, formas
Qui rerum didicit vertere, pravus Amor.
Quo simul incaluit mens ebria, nil videt hercle,
Spectra modo, vanas et sequitur facies.

642. [641.]

Ad Gallam, nimium admirantem Varum

Quidquid agit Varus, magnum tibi, Galla, videtur,
Nec miror forma qui nitet eximia.
Mirer, quidquid agunt, deformi corpore qui sunt,
Esset ni prorsum futile et exiguum.
Exigis ad veri normam nihil: omnia quanti
Sint pretii, sola quaeris et in facie.

643. [642.]

De Tulla, monitus contemnente

“Tulla, manum vita suspectam”, saepe monebam,
Contempsit monitus illa sed usque meos
Et iuvenis dextram stulte perpersa protervi est
Dici dum metuit nempe severa nimis.

⁵¹ Vide in idem argumentum aliud epigramma sub n. 942. *R not.*

Ergo quid factum? Iuvenis iam Tulla protervi
Suspectam haud patitur, sed petit ipsa manum.

5

644. [643.]

Ad Phyllida, amoris furores minime cohibentem

Percita vesano quod mens tibi fervet amore,
Non turpe id Phylli est, sed magis est miserum
Insanum quod non cohibes at, Phylli, furorem
Atque ruis, mentem quo malus urget amor.
Id non tam miserum quam turpe est; unde mereri
Non veniam possis, at magis opprobria.
Illud naturae vitium est; hoc – desine Amoris
Caussari stulte spicula – Phylli, tuum.

5

645. [644.]

In recitatore incompositum

Vocem infla magnam quantum vis, brachia iacta,
Frontem, oculos, ambo tende supercilia,
Non tamen efficies pulchrum ut sit carmen, amice,
Quod recitas; carmen se nisi sustineat,
Ipsum commendet ni se se, crede, popellum
Istae vix fatuum decipient phalerae.
Carmen ego pendo non aure oculisque, sed una
Mente; hanc da pondus quod facit ad trutinam.

5

646. [645.]

De Antigene, proceres assidue invisente

Nullum non procerum assiduus visitque colitque,
Nulli non carum se putat Antigene
Et magnos inter iam credit se quoque magnum
Et proceres inter, se quoque iam procerem.
Se tamen agnoscet, spero, ponetque tumorem,
Cum patriam repetet, sordida rura, suam.

5

647. [646.]

In censorem, se vatibus exaequantem

Exaequas censor te vatibus! An labor idem
Est opus effectum cernere et efficere?

648. [647.]

De Tullae trutina in pensandis amicorum scriptis

Quod scribo, Tullae nil non vulgare videtur.
Scribat si Lycidas, iam foret eximium,
Mirum si Damon, divinum si Polybotes.
Sic, ut amat, vatum suspicit ingenia.

649. [648.]

Ad Bolanum, nimis negligentem
in uxore custodienda

Uxori mire fidis, Bolane; puellam
Atque suo facilis vivere more sinis,
Quo vult ire, domi quicum vult esse, venusto
Saepe diem totum ducere cum Marato.
Felix, sorte datum cui nil metuisse, virorum
Cetera turba suo quod metuit capiti!
Felix, pol, saltem donec nescire licebit,
Non servata suam servet an illa fidem.

5

650. [649.]

Ad Gallam ut abstineat a prensandis manu viris

Galla, manum cohibe, nimium quae blanda virorum
Praefert, vitandas et petit ipsa manus,
Conscia nec metuit mirantis lumina turbae
Atque senum spernit triste supercilium.
Famae parce tuae! Quid clam factura putetur,
Si liceat, mulier, quae facit ista palam?

5

651. [650.]

In idem argumentum

Vidisti, visam alloqueris, iam tangere Gallam
Coepisti; extremum scis, puto, quid metuam.
Saepe manum quisquis tangit, vix evenit unquam
Gestiat ut solam tangere, Quinte, manum.

652. [651.]

Ad Lycorim, fictis comis onustam

Quae Venus es, fieri gaudes turrita Cybele,
Dum struis aggestas, pulchra Lycori, comas
Et molem imponis flavum super caput altam,
Quantam non Atlas coelifer ille ferat.
Quam metuo, sic te cultam parvusque Cupido
Atque tuae subito ne fugiant Charites!

5

653. [652.]

In Aulum, res alienas tantummodo curantem

Livia quid quondam, quid Iulia fecerit, Aule,
Scis; nescis coniux quid tua nunc faciat.
Antiquam nosti pulchre curasque, recentem
Atque tuam foede negligis historiam.

654. [653.]

In Quintillam, nunquam ultro officiis provocantem
Officiis Quintilla meis respondet, at ullis
Me prior haud unquam provocat officiis.
Sic scopuli et cautes interdum blanda loquuntur.
Dicis: "Amo", rupes aspera dicit: "Amo".

655. [654.]

De Quinto, nil amicitiae, omnia utilitati tribuente
Nil dat amicitiae Quintus, quem praebeat usum
Quisque, rogat. Patrem nolit amare suum
Aut matrem, si nil prosint. Se negligit ipsum,
Ne, se si curet, sit minor utilitas.

656. [655.]

De suo in Arcadibus Romanis probandis iudicio
Carmina quum magno recitari non sine fastu
Romana audiui sessor in Arcadia,
Si qua placent, dico timide mihi recta videri,
Recta levem patior dicere Gargilium.

657. [656.]

Cui nomen poetae tribuendum sit
Scribe aliquid proprium, dic quod non dixerit alter,
Fac iam quod possim dicere, Quinte, tuum.
Qui *facit*, hunc tantum Graii dixere *poetam*,
Non qui facta aliis verbaque resque refert.

658. [657.]

In idem argumentum
Vel nova, si potis es, iubeo te scribere, vel, si
Non potis es, saltem scribere, Quinte, nove.
Horum qui neutrum vates facit, haud *facit* hercle;
Nil est cur dici iure poeta velit.

659. [658.]

In hominem abutentem divino testimonio
Plurima qui dicis, tibi nec sat cognita, saltem,
Quinte, oro testem parce vocare Deum.
Impia ne cogar posthac tua dicere dicta,
Quae modo nunc soleo dicere futilia.

660. [659.]

Cuiusmodi senes honore digni sint
Assurgam vis, Quinte, seni: doctumve bonumve
Si dicis, quid ni protinus exsiliam?
At piger exsurgo quum se se huc intulit iste,
Quem possis tantum dicere, Marce, senem.

661. [660.]

Ad Varum mente vagantem
Mens ubi, Vare, tua est? Quanam regione vagatur?
Illa tuo certe non manet in capite.
Nil audis rerum quas dicimus, omnia contra
Respondes, sensu dicta carent. Revoca,
Clamo iterum, revoca sua rursum ad munia mentem, 5
Unde abiit, vacuum coge redire caput!
Vana loquor. Possit quae pars audire monentem,
Errat nubiferis hinc procul in spatiis.

662. [661.]

De Licinii avaritia in Quintum familiarem suum
Mutua pauca rogat sextertia Quintus; amicum
Mavis quam nummos perdere tu, Licini?
Cui vix ignosco quod mutua poscere cogis
Et maestum ingenuis erubuisse genis,
Sumere quem quod opus, tamquam commune, iubebat 5
Sanctum illud verae foedus amicitiae.

663. [662.]

In Cinnam, domum paternam et propinquos negligentem
Cinna domum haud curat patriam carosque propinquos.
Vel maior Cinna est, vel minor est homine.

664. [663.]

Non sapientem, sed stultum esse Ponticum
Communem tibi quae sensum sapientia demit,
Est mera, crede mihi, Pontice, stultitia.
Nempe oculis peccat, soli cui prava videntur,
Quae cuncti claro in lumine recta vident.

665. [664.]

De Lyco, sub virtutis specie vitia occultante
Hirsutam induitur vestem Lycus, Orphyte, molle
Veste sub hirsuta sed gerit ingenium.
Mentitur specie quod non est, qualis Iole
Delituit spoliis tecta sub Herculeis.

Tu caveris fraudem iuvenis, me longior aetas
Quaerere iam docuit, sub cute quid lateat.

5

666. [665.]

In Eunum, perpetuo proceres crepantem

Nil nisi purpureos proceres semper crepat Eunus,
Credi et vult magnis magnus amicitiiis.
Nec sentit quam se parvum putet ipse, videri
Qui magnus magnis gestit amicitiiis.
Cur aliena etenim⁵² cupiat se involvere luce,
Ni videat se se luce carere sua?

5

667. [666.]

In Atin, procerum amicitias quaerentem

Nempe suam supra sortem se tollere dum vult,
Parvus Atis magnas quaerit amicitias.
Nec sentit quo se demittat sponte necesse est,
Qui magnas parvus quaerit amicitias.

668. [667.]

In iactatorem

Si qua mihi desunt, superant tibi; sumito, dicis,
Lex vetus ut verae poscit amicitiae.
Iactator, quidnam sumam? Non, si mihi deesse
Dicam aliquid, dices nil superare tibi?
Lex vetus est, quoties poscit res, dulcis amicus
Ut quae sunt, non ut quae superant, tribuat.

5

669. [668.]

In libidinosum modulis suis omnes mortales metientem

Lascivire omnes dicis nec velle pudori
Alterius quemquam parcere neve suo.
Istud idem perhibent olim dixisse Neronem,
Laxantem foedis fraena libidinibus.
Antiquus stulto mos est hic, Cynname, ut omnes
Metiri modulis gaudeat ipse suis.

5

670. [669.]

De pravo Cinnae ingenio

Cinna bonos inter bonus est; virtutis amore
Nec tamen, ut video, ducitur ast hominum.
Namque malos inter cum caepit vivere, versis
Continuo studiis incipit esse malus.

671. [670.]

In Cynnamum, nihil rerum amantem

Nil quod amas, ducis tibi pulchrum, Cynname, quercum
Nempe hirtam et duos aequiparans lapides,
Nusquam non manus tot vitae ad munia, inertim
Nusquam non torpens frigidior glacie.
Qui bene amat, laudo; prorsum qui cassus amore est,
Sperno equidem, nugas et reor esse meras.

5

672. [671.]

In idem argumentum

Omni cum dicis te cassum, Cynname, amore,
Hoc dicis bruto te lapidi assimilem.
Solus amor mentem quoquo movet; omnia cessant
Munia confestim vitae, ubi cessat amor.

673. [672.]

In Cinnam, nihil timentem

Terra tremit, perculsa horrent mortalia corda
Atque pavor mentes deicit attonitas.
Unus nec metuis quidquam vulgique timorem
Rides, ut reris, pectore magnanimo.
Sed qui, Cinna, Deo pugnat – nutu is quatit orbem –
Non est magnanimus, crede mihi, at fatuus.

5

674. [673.]

De Tityro et Corydone

Tityrus et Corydon, flammato pectore uterque,
Deperit hic Phyllim, deperit hic Pholoen.
Alter et alterius miratur saepe furorem,
Stultitiam interea nescit at ipse suam.
Aeque ambo mire sapiuntque furuntque, videntque
Vera alii alterno lumine, falsa sibi.

5

675. [674.]⁵³

De poetis aliena carmina recitantibus

Furtiva ornavit se se cornicula pluma,
Inter aves miram praebuit et speciem.
Fraus deprensa mala est; proprios sibi quaeque colores
Iratae magno cum strepitu repetunt.
Illa suas flevit spes ac vota irrita, risum
Et dedit aligero nuda relicta gregi.
Haec tibi dicta puta, furtivo carmine laudem
Venaris docta quisquis in Arcadia.

5

⁵² etenim] *K pro etiam R*

⁵³ Ex apologo Aesopi. *K not.*

676. [675.]

De Tulla et Aulo

Irrides miserum quod se putat Aulus amari;
Iure quidem, id nullo si putat indicio.
At si multa tibi sunt dictaque factaque, amorem
Quae vulgo haud parvum prodere, Tulla, solent,
Haud aequum est illum videri, sed mage dici 5
Affinem culpa te, male quae simulas.
Indicia et vertis rerum atque affigis inani
Officio, quotquot sunt in amore, notas.

677. [676.]

De pravo Gargilii ingenio

Serpens prudentem dixit se forte, columba
Cui simplex, tanto es, perditte, deterior,
Stultitia qui nil peccas, verum omnia, pravum,
Quae laedis, tantum laedis ob ingenium.
Tolle tibi hoc dictum, Gargili, dicere suevi 5
Quem fatuum, fiat quo tua culpa minor.

678. [677.]

In Rullum, se propter honores, non virtute partos, magni
facientem

Navus et experiens quaesitum Rullus honorem
Quod tulerit, parta ceu sibi laude, tumet,
Ignosco; multo facio sed pluris honorem
Qui sibi non quaerit navus et experiens
Seque sua involvens virtute, haud curat haberi 5
Insignis pulchras scilicet ob phaleras.

679. [678.]

Ad Quintum, spernentem veteres et quaerentem novos
amicos

Usque novos quaeris, veteres et spernis amicos
Et nebula et levibus mobilius Zephyris.
Mirabor sed tu veteres dum spernis amicos,
Incipiant ne te spernere, Quinte, novi.

680. [679.]

De saeculi sui insipientia et arrogantia

Credo, reor, forsan, priscum fecisse, videri,
Quonam abiit? Nil non quisque videt liquido,
Nil incompertum cuiquam est. Oracula fundunt
Vel pueri, ut sacro Pythia de Tripode.
Hoc sapere est unum, quae nescis scire putari, 5
O morem, o saeculum, Iuppiter, insipiens!

681. [680.]

In Glauciam, naturae dona vitii omnibus corrumpentem

Improbis et vitio foede corruptus ab omni,
Diceris ingenio scilicet esse bono.
Naturam laudo, culpo te, Glaucia: debes
In te, quod probri est, perditus omne tibi.

682. [681.]

In idem argumentum

Formosus, celer ingenio cunctisque placere
Aptus festivo diceris ingenio.
Naturam patior laudari: te magis odi,
Improbe, naturae tot bona qui vitias.
Natus et ad laudem, perversa mente, nefandis 5
Dedecoras probri te, genus et patriam.

683. [682.]

Id placet, est proprium quod cuivis

Nec duram soleo stulte laudare puellam,
Nec mollem possum ferre patique virum.
Id placet, est proprium quod cuivis: hoc tibi in aurem
Pace tua dictum, Glaucia inepte, volo,
Quem nil non laedit, cuius audire molestas 5
Nullo non cogor tempore delicias,
Quod male firma labent ceu nervis membra solutis,
Languiduli et nequeant longius ire pedes.

684. [683.]

In quemdam qui dixerat nil detrimenti rebus publicis
avarum afferre

Nil rem communem te iudice laedit avarus;
Communem largus rem iuvat ergo nihil?
Publica res eadem est utcumque pecunia stagnet,
Didita seu liquidi fluminis instar eat?
Perque domos nunquam non labens perpete rivo 5
Nunc his, nunc illis commoda multa ferat?
Haec tibi vis credi? Vulgo haec quod falsa videntur,
Miraris vulgi, Pontice, stultitiam?
Istud nec vulgus, quod spernis, Pontice, nosti,
Docta virum quotnam millia contineat? 10
Qui risu ista novi excipiunt oracla Solonis,
Errantique senes dant veniam iuveni.

685. [684.]

In Cinna, magnificum quidem, non autem magnanimum

Quamvis magnificum te possum dicere, Cinna,
Haud possum, quod vis, dicere magnanimum.

Magna facit non magno animo, verum hercle pusillo,
Qui famae attonitus murmure magna facit.

686. [685.]

In hominem se vitiis magis magisque polluentem

Quod semel abripuit male caute caeca libido,
Ignosco; humanum est scilicet id facinus.
Quod semel abreptus luto magis et magis alto
Te mergis, nullam, Pontice, do veniam.
Qui cecidit, fleri est dignus, non dignus at ultro
Post casum horrendo qui manet in barathro.

5

687. [686.]

De Tulla

Umbrae persimilis Tulla est. Fugit umbra sequentem;
Contra, si fugias, incipit umbra sequi.

688. [687.]

De Galla

Quae te Galla fugit pol non irata sequentem,
Plectere vis pulchre, Cynname? Parce sequi.

689. [688.]

In Quintum, dicentem carmina auctoris nil sapere

Quod mea nil sapiunt tibi carmina, Quinte, dolerem,
Nescirem si te, Quinte, nihil sapere.

690. [689.]

De obscuritate scriptorum Hermogenis

Legi equidem Hermogenem. Quae scripsit, Lyda, requiris
Vera putem an contra falsa. Puto attonitus
Nil prorsum ac miror tantum sic scribere quemquam
Posse nihil rerum dispicere ut valeam,
Nec veri videar nec falsi cernere quidquam,
Versari et mediis caecus ut in tenebris.

5

691. [690.]

De Hermogenis scriptis

Apte qui volet, hunc fugiat, qui scribere inepte
At volet, hunc librum nocte dieque legat;
Par sit ut auctori tandem, ridendus et aequus
Non intellectos fundat et ipse sonos,
Lectorem et miserum, quidquam nec tale merentem,
Suffixum in dura torqueat usque cruce.

5

692. [691.]

De pessima Hermogenis scribendi ratione

Scribendi ratio quae sit longe optima, scripsit
Sic scribi ut peius nil queat, Hermogenes.
Cuius scita potest nemo reprehendere, nemo
Quid rerum doceat namque videre potest.
Felix, scribenti cui stulta haec obtigit aetas,
Heracliteis quae capitur tenebris,
Quidquid et obscurum est, plenum et caligine multa,
Doctum, alto scriptum credit et ingenio.

5

693. [692.]⁵⁴

Ad Aulum Lagoidis forma perculsum

Aule, tibi ante oculos praevecta est pulchra Lagois
Teque sua facie coepit et attonuit
Usque adeo ut, cultum propior cum videris omnem,
Nil possis visum dicere, ni faciem.

694. [693.]

Eo magis pulchra Phyllis erit quo minus sibi pulchra
vellet videri⁵⁵

Pulchra foret Phyllis, cupiat ni pulchra videri
Et formam intendens perdat inepta suam.
Quippe etenim ut toti pateant, duo sidera, ocelli,
Et frontem et niveas distrahit usque genas,
Attonitae similis. Deme hoc, iam nil erit omni
In facie nolit quod Venus ipsa sibi!

5

695. [694.]

Ad Ponticum, sui miratorem

Vis dicam, parvi cur fias, Pontice? Magni
Quod te – nec scabies haec latet – ipse facis.
Maior eris nobis – conde hoc sub pectore dictum –
Incipies tandem si minor esse tibi.

696. [695.]

In quemdam patrem, filio literas discente

Grammaticae ut studio captum vidit pater Aulum
Nec tantum *musam* discere vel *dominum*,
Verum et *amo* atque *lego*, *doceo*que et caetera verba,
Multa reluctantem continuo puerum
Abstraxit ludo. Metuens quid? Credo, parente
Ne fieret, cunctis doctior et proavis.

5

⁵⁴ Ponendum inter varia. K

⁵⁵ Nocere Phyllidi velle pulchram videri K

697. [696.] [≈ 1454.]

In Avitum

Et faciem et vocem, mores et foedus, Avite,
Idem aures, oculos atque animos crucias.
Nec te aliquo in tenebras condis, mala pestis, et urbes
Incolis et coetus non fugis innocuos?

698. [697.]

In Postumum, sibi nimis indulgentem

Narcissus placuit nimium sibi; se videt amne
Dum pulchrum in liquido, perdidit hoc miserum.
Hoc miserum perdit te, Postume, crede monenti,
Quod tibi quidquid agas ipse places nimium.

699. [698.]

In mulierem deformem

Frustra auro, frustra est gemmis ornata Lycoris:
Aurumque et gemmas dedecorat facies.

700. [699.]

In Quintum

Obtutuque haeres uno magnumque videris
Nescio quid toto volvere, Quinte, animo
Et versare hominum generi quod prosit et ipsam
Avertat carae perniciem patriae.
Hoc vultu facilem ducis fallisque popellum,
Tertius et multis crederis esse Cato,
Sed qui te norunt nil curas praeter inanes
Vecordem fatua mente agitare ferunt.
Sic miri vultus in marmore: praeter inertem
Miro at sub vultu nil tamen est lapidem.

701. [700.]

In Levinum, de bono religionis minime sollicitum

Vincuntur Galli, vincunt, Levine, Britanni;
Gaudes, dum plorat saucia religio.
Roma gemit fidae dum gentis damna, suorum
Et cladem cladem dum putat esse suam!
Nec te religio nec te Romana movet res,
Immemor heu patrii nominis et fidei!

702. [701.]

In rudem Musarum contemptorem

Ignotum patior tibi quidvis, Cinname, nec te
Musarum insector cultus in arte rudem.

Hoc dolet, hoc tacitus non possum ferre, pudore
Quod posito, Musas tam rudis exagitas.
Nec sola es venia quam do contentus, inert
Improbis at laudem quaeris ab ingenio.

703. [702.]

De Phyllide, se a pluribus amari iactitante

Quinte, rogas habeas quosnam sibi Phyllis amicos;
Quinte, magis quosnam dicat habere roga.
Dicit enim innumeros: verum at si quaerimus, ullum
Non habet, una uni Phyllis amica sibi.

704. [703.]

In quemdam ineptum obtrectatorem Scipionis Maffei

Aurea Maffei quae captus miror amoque,
Spernis quod tanto scripta supercilio,
Quid culpa dignum tibi quid male comprecper? Unum hoc,
Maffeo scriptor sis, Lupe, dissimilis.

705. [704.]

De Galliae turbis

Galle, quid insanis? Coeco iam parce furori
Atque sapi versa dum tibi mente licet.
Arma fremunt late gentes nectuntque catenas
Et collo et manibus, debita vincla tuis.
Nulla potest ratio quam flectere, denique, clamo,
Vis franget, clamo, denique stultitiam.

706. [705.]

De Galliae turbis

Humano generi quod Gallia stulta parabat,
In se re vera nunc videt exitium,
Illa ferae in morem tandem conclusa furentis,
Illa Dei atque hominum ferre coacta minas,
Illa suas in se iam vertens coeca furores,
Seque suis misere dentibus ipsa petens.
Haec sceleri est merces nimirum debita: vecors
Denique libertas hoc dabit imperium.

707. [706.]

In idem argumentum

Abiecit clypeum coeso iam Gallia rege,
Uno et quo fuerat pignore freta caret.

708. [707.]

De pileolo Italice *berretta*, quo tunc temporis
Galli utebantur

Glaucia, pileolo stulte laetaris inani:

Non tibi pileolo est nunc opus, at capite.

Nulla est libertas deliro. Insignibus orna,

Queis libet hunc, foede serviet⁵⁶ ille tamen.

709. [708.] [= 1472.]

In hominem nequam

Nobilis haud usquam notescis, Glaucia; condit

Obscurum multo in lumine clara domus,

Quam nihil es proavum similis, quos fama peremptos

Laudat adhuc passim, te silet incolumem.

Et precor ut sileat, tua factaque dictaque narrans

Ne male dedecoret teque tuumque genus.

5

710. [709.]

De Phaedone medico

Non tetigit, non me Phaedon invisit, at aeger

Illius audiui nomen et interii.

711. [709.*]

Aliter

Me Phaedon medicus non attigit; illius aeger

Audiui tantum nomen et interii.

712. [710.]

In criticum imperitum

Affectas, credo, qui linguae regna Latinae,

Haec tibi iam quisnam deferat immerito,

Cum dicis *servare pedes* minus esse Latinum

Quam *servare caput remve domumve*, aliud

Vel quidvis, pesti ereptum quod nempe solebant

Prisci *servatum* dicere Romulidae?

Horum scripta vigil si evolves rite, placebunt

Qui tibi *servati* displicuere *pedes*.

5

713. [711.] [= 607.]

Ad Quintum, omnes fastidientem

Nemo placet tibi, Quinte; vicem sic reddis, opinor,

Quinte, parem cunctis queis nihil ipse places.

714. [711.]

De fatua Leonillae pulchritudine

Formosam dicunt, formoso in corpore praefert

Ingenii nullam sed Leonilla notam.

Hoc miranda aliis, mihi sperni digna, placere

Cui fatuus pulchro vultus in ore nequit.

715. [712.]

In Quintum, animo semper amoris causa suspenso

Quintus abest longe nec possum dicere quonam

Fugerit; hoc possum dicere: "Quintus abest".

Membra quidem hic video; qua mens in parte vagetur

Scit saevus, miserum qui male vexat amor.

716. [713.]

In aemulatorem ineptum

Quod lusi carmen spernebam; spernere sed iam

Ne possim, fecit carmen, amice, tuum.

Omnia qui melius conatus dicere, nil non

Dixisti Roma iudice deterius.

717. [714.]

In ineptum carminis emendatorem

Illepidus lepidum carmen tibi, Roma, poeta

Perdidit, unde *caput* sustulit atque *pedes*.

718. [715.]

In idem argumentum

Aedilem appellas nulli qui praesidet aedi,

Sed curat solus Pretus in urbe vias?

Verborum vim discere prius, dein corrige carmen,

Quod probat et lepidum Roma diserta putat.

719. [716.]

In Glauciam invidum

Laudari sese vult Glaucia; laudis avarus

Ullam vix aliis vult dare particulam.

Invidus ergo audit passim laudemque videtur

Qua fraudare alios detrahit ipse sibi.

720. [717.]

In contemptorem styli cultioris

Qui puro scriptor cultu nitet, Aule, popello

Vilia cum vili verba nec eloquitur,

⁵⁶ hunc, foede serviet] *K pro hunc, serviet R*

Obscurum veluti damnas ac dicis ineptum,
Aequa nec possit qui tibi mente legi.
Quippe, reor, multo laedit te lumine, multo
Ut sol nocturnas lumine laedit aves.

5

721. [718.]

Ad Orphytum, in amanda Lycoride errore deceptum
Ipse sibi finxit, quam deperit Orphytus, Aeglem,
Nec rem, crede mihi, sed sua visa cupit.
Dii faciant, sibi nupta domum cum venerit illa,
Errorem agnoscens ne subito evigilet.

722. [719.]

De futili Vari iudicio in recentibus cum veteribus
poetis comparandis
Vare, novos vates priscis quod vatibus aequas,
Prodis nempe tuum futile iudicium
Nec quos collaudas fatuis scriptoribus addis,
Sed tibi laudator detrahis omne decus.

723. [720.]

In Antigenem, nimium hyemis atque aestatis
remedia defugientem
Aestu auras, ignem qui frigore defugit, omnes
Ni male desipiunt, desipit Antigenes.

724. [721.]

De Lyci consilio in Phyllide colenda
Gloriolam de te quaerit Lycus, optima Phylli,
Teque cupit dici, non cupit esse suam.
Crede hoc: quidquid agit blandus vel dicit amator,
Non est, Phylli, tuus, sed magis ipse suus.

725. [722.]

Si uxor domina, ergo mancipium vir
Nempe tuam uxorem dominam tu, Postume, dicis.
Quid ni uxor dicat te tua mancipium?

726. [723.]

In Glauciam interpellatorem
Cum Lyda veterum nactus me scripta legentem
Non sentis quam sis, Glaucia, utrique gravis?
Esse gravem sentis vel si te, Glaucia, utrique,
Hic potes ingratas ducere, lente, moras
Et longum torquere ambos, tua plumbea dicta
Pro veterum et dictis oggerere aureolis?

5

Cede, malum, procul hinc, cede ocyus! Hosne silere,
Hosne viros patiar, Glaucia, teque loqui?

727. [724.]

In idem argumentum
Dum mecum mea Lyda legit scripta aurea vatum,
Huc importunus Glaucia ne veniat,
Si lectove domi affixum sellaevae tenebis,
Implicitum et vinclis, lenta Podagra, tuis,
Carminibus celebrata meis, illataque coelo
Inter munificas prima ferere deas.

5

728. [725.]

In Cinnamum, simulatam Tullae amicitiam
pretio aucupantem
Ignoscam facile vafrae si, Cinname, Tullae
Quamvis multa dares ut sit amica tibi.
Hoc quis at ignoscat, quod das large omnia, amicam,
Quod solum potis est, se tibi ut assimulet?

729. [726.]

In Gallam, nimis in Varum officiosam
Cogeris officio venienti occurrere Varo,
Arreptum et dextra comiter excipere,
Cogeris officio laeta illi assidere, Galla,
Illi multa loqui cogeris officio.
At vultu interea succendi flammae toto,
Dic quonam tandem cogeris officio?

5

730. [727.]

In Glauciam, secreto assidue in Tullae aurem garrientem
Quod Tullae assiduo secretam garrit in aurem,
Audiri et nulli Glaucia vult alii,
Laudo; praestat enim tantum uni scilicet, omni
Quam coetu nugis displicuisse tuis.

731. [728.]

De conviciatoris fatui contemptu
Laesisti Crassum: nil rettulit ille. Veretur
Num te? Quin fatui verba facit nihili.

732. [729.]

De Phyllidis et Opimii levitate
Quod levis est Phyllis, doleo, nec miror, Opimi,
Te magis et doleo, miror et esse levem.

Naturae vitio levis est mea Phyllis; amice,
 Tu levis es vitio – nec pudet? – ipse tuo.
 Illa mihi est qualem non dedecet esse puellam;
 Tu talis qualem dedecet esse virum.

5

733. [730.]

De mutabili Phyllidis ingenio

Quinte, doles quod te spernit quae nuper amabat
 Phyllis. Quid? Mulier quod sit, amice, doles?
 Cui mage natura, quam plumae ac nubibus, aerae
 Ventorum et tenui, contigit esse levem.

734. [731.]

De impunitate Quinti, inepti conviciatoris

Quinte, impune potes cui vis male dicere: verbis
 Ullum nemo putat pondus inesse tuis.
 Sic, pulset si quem pusius nutricis ab ulna,
 Ridetur nulli noxia simplicitas.

735. [732.]

Nec mihi Cinna comes placeat, nec Furius: acer
 Hic nimis est, contra dulcis at ille nimis.
 Ut stomachum cibus et mentem sic laedit, utramvis
 In partem immodice quod sapit, ingenium.

736. [733.]

In Cinnamum, Ciceronis scripta minus probantem

Cinname, nil Tulli sapiunt⁵⁷ tibi scripta: requiro
 Nil ultra. Novi quam tibi cor sapiat.

737. [734.]

In nocentium patronum

Innocuos spernis, tutaris, Cinna, nocentes,
 Tutando et nimium fis puto et ipse nocens!
 Nec multum refert alienas an tibi vere
 Publica res noxus imputet anne tuas.

738. [735.]

De Cinnamo mutuum dare recusante

Mutua Corvinus sextertia pauca rogavit;
 Tu tibi ais quod des, Cinname, at esse nihil.

Dii faciant quod nunc foede mentiris, id olim
 Incipias vere dicere et ex animo.

739. [736.]

De Phyllide, amatores nullos respuente

Ut laeva est, nullum non spernit Phyllis amantem,
 Dignus et est sperni Phyllida quisquis amat.

740. [737.]

In scriptorum Graecorum ac Latinorum contemptorem

Qui Graios spernis scriptores atque Latinos,
 Quid rerum scribas quaerere, Cinna, piget.
 Scire sat est, quaequae scribas gravitate Latina
 Scilicet ac Graio cuncta carere sale.

741. [738.]

Ad Gellium, in amicitia solum vinci gaudentem

Sese ut amat, nulla vinci vult Gellius in re;
 In sola vinci gaudet amicitia.

742. [739.] [= 85.]

In malum scriptorem, qui mirabatur a poeta decies
 Flaccum lectum fuisse

Miraris decies Flacci quod scripta relegi?
 Miror ego legi quod tua scripta semel.

743. [740.]

De Pontici carminibus immerito laudatis

Qui tua laudarint, mihi narras, carmina, magnis,
 Credo, ut percellar, Pontice, nominibus.
 Verum ego sponte sua placeant ni cognita, spernam
 Una cum magnis carmina nominibus.

744. [741.]

Cononem merum Cecropidem contemnit

Sperno clarum ab avis atavisque Conona merumque
 Cecropidem, sed enim nil nisi Cecropidem.

745. [742.]

In iactatorem

Multus saepe suos Varro mihi narrat honores
 Et regum claras iactat amicitias.

⁵⁷ Tulli sapiunt] *pro* sapiunt Tulli R

Omnia nec forsan mentitur, verum ego de se
Narrantum ampullis credere nil soleo.

746. [743.]

In praedicantem omnia se mire facturum si velit
Nil se non mire facturum iactitat Aulus
Si faceret; verum nil facit interea.
Quid possit, nescit, credit posse omnia quorum
Expertus, credo, crederet ille nihil.

747. [744.]

In stultum Phyllidis amatorem
Ne quem Phyllis amet, stulte facis omnia: te te
Ipsum ut amet num quid, vir male sane, facis?

748. [745.]

Ad Lesbiam, amoris causa perperam de Varo iudicante
Peccat ubi Varus, nil cernis, Lesbia; recte
Si quid agit, veris, Lesbia, plura vides.
Deceptam assidue ludit nimiumque videntem
Et nimium caecam, Lesbia, ridet Amor.

749. [746.]

In idem argumentum
In flavo nullas non dotes cernis Amynta,
Sed quae sunt nusquam, Lesbia, cernit Amor.

750. [747.]

In laudatorem amicitiae, primam amicitiae legem
non servantem
Laudat amicitiam, primam sed dicere legem
Horret amicitiae Glaucia: πάντα φίλων.

751. [748.]

In importunum petitem
Non semel, at decies quae dixi, Pamphile, per te
Ipse mihi dici cur mihi vis eadem
Meque alia atque alia nequidquam voce moneri,
Quae memini, quae sum iam tibi pollicitus?
Non satis est miserum quod vexas tute? Gravis quo
Sis magis, adsciscis nempe tibi socios,
Ipsam et mi Lydam, quamvis ex omnibus una
Mi gravis esse nequit, vis tamen esse gravem!

752. [749.]

Malis carminibus ulcisci malum poetam vult
Nescio quid fatui scripsi modo carminis, Aule,
Nec volui flammis tradere uti soleo,
Intactum at potius servo tibi plena veneni
Ut mihi cum misero tu tua scripta leges.
Sit quo te ulcisci possim contraque referre
Supplicio ingenti non leve supplicium.

753. [750.]

In Glauciam, opinionis suae in omnibus tenacissimum
Propugnans nugis, quidquam concedere cuique
Dicenti verum, Glaucia, turpe putas.
Turpe est, crede, magis nunquam non vincere, nunquam
Non primum quavis velle tenere locum,
De lana et stulte rixari saepe caprina
Atque brevem in gerris quaerere laureolam.

754. [751.]

De Quinti stultitia in amanda Tulla
Tullam Quintus amat: sese quo sentit amari
Illa magis, Quintum spernit acerba magis.
Dignus et est sperni vel quod fert, stultus acerbum
Vel nondum Tullae quod videt ingenium.

755. [752.]

De carminibus mali poetae concinne descriptis
Regali descripta manu miroque lepore
Ducta videns pulchris carmina literulis,
Dixi: "Utinam possint sic menti lecta placere,
Conspecta illectis ut placuere oculis!"
At menti placuere minus; parvamque poetae,
Scriptori laudem largior eximiam.

756. [753.]

De Lesbia non virtutibus, sed ornatibus clara
Flaminiam aurato curru terit, aurea tota,
Tota nitens gemmis Lesbia fulgidulis.
Laudatur currus, vestis carique lapilli;
Ipsa nihil propriae Lesbia laudis habet.

757. [754.]

De Leonilla rubescente
Multa timet quae nil, credo, Leonilla timeret
Ni se formosam crederet esse nimis.

Quo iuvenes inter toties pudibunda rubescit,
Virgineus fastu non caret ille pudor.

758. [755.]

Ad poetam versibus foeda tractantem

Dulcis amice, istaec odi tua carmina, foedam
Queis tractas ventris proluviem et crepitus.
Non pudet in turpi mentem versare latrina,
In merdis famam quaerere et ingenii?
Crede mihi, tandem scurrari desine, tandem
Quae deceant vatem verbaque resque vide,
Ne tantum vili placeant tua scripta popello,
Coetibus ingenuis at male displiceant.

759. [756.]

In Aulum atheum

Nullum nosse deum dixit te Cinnamus, Aule;
Id nigram dictum dicis ob invidiam.
Dicis, sed cuivis possit quis fidere dicto
Illius, haud ullum qui putet esse deum?
Vita face id clamet simul omnis detque videndam
Quidquid ages vulgo se tua relligio.

760. [757.]

Abs te nescio quid nuper mihi, Marce, poposci
Nec magnum ut rebar, nec tibi difficile.
Id mihi tam laeve tribuisti, Marce, negatum
Ut posset, credo, displicuisse minus.

761. [758.]

In Nearchum, beneficia sua commemorantem

Cum tua tot memoras toties benefacta, referri
Nec tibi pro meritis aequa, Nearcha, doles,
Crede mihi, perdis quidquid benefeceris et iam
Debetur meritis gratia nulla tuis.

762. [759.]

Cur Orphitus, qui Tullae placet, sibi displiceat

Qui tibi mirifice placet Orphitus, o mea Tulla,
Quaeris mirifice cur mihi displiceat?
Ille solet mecum nil unquam fingere, tecum
Usque tuum sese fingit ad ingenium.

763. [760.]

In Postumum officiosum, non autem amicum

Officii plenum video te, Postume, inanem
Sed verae novi prorsus amicitiae.
Multa facis possis ne me sprevisse videri,
Nil facis at carus noscar ut esse tibi.

764. [761.]

Cuiusmodi carmine delectetur

5 Dulce mihi carmen contingat, Vare, leporis
Et plenum et multo lumine fulgidulum,
Nec careat nervis, mentem at percellat et imos
Lectori sensus incitet attonito
Et rerum omnigenas varia sub imagine formas 5
Ipsis admoveat subiciatque oculis.
Hoc ego mi carmen cupio: nova carmina condat
Mirator Musae Glaucia barbaricae
Et maestis iungi tacita sub nocte querelas
Divinae anteferat, si volet, *Iliadi*. 10

765. [762.]

Ad Albium, immerito ab Aegle laudatum

5 Unum te in cunctis mire tua quod probat Aegle,
Gaude, Albi, quidquam si probat illa boni.
Sin contra nil non pravi, tete ipse probandum
Hoc minus esse puta, quo magis illa⁵⁸ probat.

766. [763.]

Ad Ursum, foeda versibus canentem

Grandia qui magni vates cecinere, solemus
Nimirum vates dicere grandiloquos.
Dulcia qui modici vates cecinere, solemus
Nimirum vates dicere dulciloquos.
Quid si quis merdas humilis canit, ut facis, Urse? 5
Nonne decet vatem dicere merdiloquum?

767. [764.]

Ad Varronem, cuncta in auriculas secreto insusurrantem

Cuncta mihi, Varro, secretam dicis in aurem:
Hora quota est? Quinam nubila ventus agit?
Et genus hoc nugas, quae malim arcana recondas
Et serves tacito in pectore cuncta tibi
Atque meas posthac nolis deponere quidquid 5
Occurrit menti futile in auriculas.

⁵⁸ illa] corr. ex ille

768. [765.]

In hominem immerito ceteris honore praelatum

Quod se praelatum longe videt omnibus Aulus,
Praeferri dignum scilicet esse putat
Nec meminit quo sit praelatus iudice, vincat
Omnes quam sola Glaucia stultitia.

769. [766.]

In Avitum, Ciceronis scripta minime admirantem

Magnum te credis quod non miraris, Avite,
Romani scripsit quae pater eloquii.
Ast ego te contra perparvum perque pusillum
Vel solum, mitto caetera, ob hoc habeo.
Vecordi, sensu casso quod nil sapit illud,
Nulli non mirum, qui sapit, ingenium.

770. [767.]

De Tullae simulantis natura

Qui Tullam alloquitur, nemo non credit amari:
Tam blanda est verbis dulcibus, ore, oculo.
Verum usu Tullam si quis perspexit, amoris
Signa illaec prorsus vana fuisse dolet,
Cogitur erroris discussa et nocte fateri
Quantum res prima discrepet a facie.

771. [768.]

De incertis Gelliae blanditiis

Eximie carum ante alios te Gellia dicit,
Dignum et prae cunctis quem colat eximie.
Dicit: verum istud tam blande quod tibi dicit,
Multis saepe aliis, Postume, dicit idem.

772. [769.]

De Phyllide, cum iuvenibus consuescente

Aevo maturos odit iuvenumque catervam
Se circa semper, Postume, Phyllis habet.
Si quaerit moechos, video; sin quaerit amicos,
Cur matura aetas sordeat, haud video.

773. [770.]

In Postumum, futilia sua iterum atque iterum auribus
inculcantem

Sperno dicta semel quae dicis, Postume; nulla est
Queis venus, ingenui mica nec ulla salis.

Quid cum eadem toties memoras lassisque molestus
Auribus inculcas atque iterum atque iterum,
Dein iterum atque iterum rursus: nec pausa, nec ullus
Est finis dictis re sine futilibus.
O, Lydam cerebri felicem, quae tamen usque
Istam fert tantam tam bona stultitiam!

774. [771.] = 1151.

In Eunum ingratum

Iam bene promeritum de se fugit Eunus, ob ipsum
Id, credo, quod sum tam bene promeritus.
Nempe pudet cunctos gestit qui vincere, tantis
Se toties victum quod videt officiis.
Atqui turpe putat si vinci, turpe minorem
Esse, vir eximiis conspicuus titulis,
Vincere victorem cur non studet ac facit, unde
Maior ego incipiam scilicet esse minor.

775. [772.]

De Varo et Gellia, aequae fatuis

Mire cum Varo tibi, Gellia, convenit: aequae
Ambo estis bardi scilicet ac fatui
Atque ambo sueti multas garrire per horas,
Dicere nec quidquam pol melius nihilo,
Aequae ambo risu solvi salsumque putare
Illepidum quidvis nulla ubi mica salis.
Felices! Longum consuescite: tam bene iunctam,
Tamque parem nemo solvat amicitiam.

776. [773.] [= 1150.]

Ad Postumum de Gellia eum vitante

Quod sapis, hac una, si nescis, Postume, causa
Gellia te vitat nec sibi vult comitem:
Nempe amat hos quos ipsa queat male spernere; contra
Odit queis sperni se male posse videt.
Quid tu? Credo illa mavis quam mente carere.
Nil tanti est cupias ut fieri fatuus.

777. [774.]

De Antigene, nihil agente

Quidnam agit Antigene rerum? Nihil. Aut nihil, ipso
Aut aliquid certe non melius nihilo.
Sic alius ac deinde alius frustra effluit annus,
Sic omnis misero vita pudenda perit.
Vita? Quid, an vitam fas dicere, nil ubi inertis
Quod leto possis praeposuisse vides?

778. [775.] [= Lyd. 409.]

In Turpilium, foedum poetam

Odi Castalidas, Phoebum odi odique poetas
 Lassatus fatui carmine Turpili.
 Quo lecto mihi mens, hausto ceu plena veneno,
 Torpet, Pierios nec meminit numeros,
 Nec tibi, quod solita est persolvere, Lyda, diurnum
 Qualiscumque potest carminis officium.

5

779. [775.] [= 1152.]

Ad Postumum, promissis non stantem

Quae dixi cuicumque semel, stant firma, labascit
 Nec mihi captum unquam, Postume, consilium.
 Te quoque firmum animi constanti mente putabam
 Propositum atque datam posse tenere fidem.
 Non potes, ut video: dicta et promissa retractas,
 Heu, stipula, heu, siccis mobilior foliis!
 I, quemvis alium posthac tibi quaere sodalem:
 Odi ego qui probrum non putat esse levem.

5

780. [776.]

Ad puellam in coetu virorum nimis loquacem

O virgo in coetu nimium verbosa virorum,
 Verborum parcus quo pudor ille abiit?
 Ille, verecundis qui praepedit ora puellis,
 Ille, probat se se quo bona virgo, pudor?
 Crede mihi, hunc colito, foede sine garriat illa,
 Si qua tibi est, Aegle, moribus absimilis.

5

781. [777.]

Animi dotes, sed tantummodo iuvenum, Phyllis amat

Doctrinam, ingenium cultumque ac verba diserta
 Atque bonos mores denique Phyllis amat.
 Hoc mihi sed dici cupio tamen: Omnia Phyllis
 Haec tantum pulchro cur amat in iuvene?

782. [778.]

In Glauciam, minime aptum omnia sibi munera
deposcentem

Nulli aptus nullum non poscis, Glaucia, munus,
 Non rem, non vires consulis ipse tuas
 Succedisque oneri laetus, quod te gravet hercle,
 Cogat et inflexo succubuisse genu.
 Parvum parva decent. Probrum sibi comparat ipse,
 Qui magnum exiguis viribus audet opus.

5

783. [779.]

Postumi senis amores irridet

Phyllis anus vetulo tibi, Postume, coepit ineptas
 Blanda nec invito dicere delicias.
 Risit parvus Amor, gaudens canasque pruinas
 Atque sua glaciem posse calere face.

784. [780.]

De Ovidii Nasonis versibus iudicium

Ingenium admiror; sed enim, si dicere fas est,
 Naso, tuo interdum laedor ab ingenio,
 Nec video arguto in versu priscum esse leporem,
 Nec, sine quo virtus displicet ipsa, modum.

785. [781.]⁵⁹

Ad virgunculam minus pudibundam

Ingenium placet hercle tuum, virguncula; mores
 Ut placeant etiam fac pudibunda tui.
 Virgineus quidnam poscat pudor, ista docere
 Muta viros inter te Violanta potest.
 Ingenio esse parem tibi quam cogere fateri,
 Foemineo in coetu cum volet illa loqui.

5

786. [782.]

Ad Postumum de mulierum mutabilitate

Postume, quae toties te vultu excepit amico,
 Affata et blando est comiter alloquio,
 In te mutatum, quaeris, quid viderit Aegle,
 Quae te nunc tristi dura supercilio
 Vix una interdum venientem voce salutat.
 In te mutatum vidit, amice, nihil,
 Sponte sed ipsa sua mulier mutatur in horas
 Alternatque omnes fluxa levisque vices.
 Fluxa hercle atque levis; folio plumaque volante
 Et nebula et vernis mobilior Zephyris.

5

10

787. [783.]

Vesanus Alconis amor

Asper et hirsutus cultuque et moribus Alcon
 Idalia fixus cuspidis corda gemit
 Incertusque animi pendet, nec pandere vulnus
 Insuetum potis est, nec potis oculere,
 Ipse suum et primus damnatque oditque furorem,
 Indomitus gliscit sed magis usque furor.

5

⁵⁹ In lode di Violanta. *R* not.

788. [784.]

Ad Varum, recitare in coetu carmina cupientem

Nescio quid magnum premit alto in pectore Varus,
Quod ni iam coetu proferat in socio.
Disrumpi metuit. Profer iam denique, Vare,
Quidquid id est, misere te miser haud crucia.
Naturae frustra pugnas, da protinus istud, 5
Garrule, postremo quod tamen evoluas.

789. [785.]

Ad Cinnamum, sibi soli servire praedicantem

Officio dicis nunquam te, Cinname, duci;
Id sectari uni quod libitum est animo,
Non aliis, tibi sed soli servire, parantem
Assidue vitae commoda grata tuae.
Haec facere, haec audes tam prava et foeda fateri? 5
Ipse ultro haec de te dicere non dubitas?
Digne, o nullum hominum quod curas, quem procul omnes
Ab sese aspellant qui sapiunt homines.

790. [786.]

De Gellia, male ignoscente pulchris flagitiosa patrantibus

Ignoscit pulchris: miratur Gellia foedi
Si quid forte viri flagitii faciunt.
Humanum patitur. Quis non minus improbet illud,
Esse videt multo quod sibi commodius?

791. [787.]

In Pippum, pluries victum victori cedere nolentem

Prostratus decies, repetis certamina, Pippe,
Rursus et imprudens in tua probra ruis.
Nec sentis, necdum sentis, quam viribus impar
Tristia non aequo praelia Marte geras?
Stultum est iam toties victori cedere nolle, 5
Iam toties victas nec dare velle manus.

792. [788.]

In Ponticum, futilis iudicii censorem

Sperne, licet, quam vis me, Pontice: non minor esse
Mi videor, quod tu non mea scripta probas.
Nec, quod tu iudex damnaris, futile carmen,
Esse tuum at credo futile iudicium.
Laetor et interdum quod magno ut priscus Homero 5
Sic mihi nempe recens Zoilus obtigeris.

793. [789.]

Ad Postumum, nimis loquacem, ut taceat

“Et voce et verbis nimius iam desine tandem,
Desine iam nostri, Postume, si miseret!
Pulsatae cunctis mentesque auresque faticunt:
Desine, si potis est, Postume, desipere!”
Haec iterum atque iterum clamavi; dum tonat altis 5
Multiloquus verbis audiit ille nihil.

794. [790.] [= 1163.]

In Varum, lasciva loquentem

Unde istaec promis tam foeda et turpia, mire
Doctus, Vare, omnem Cypridis historiam?
Grata scit et loquitur quisque ultro: praelia miles,
Aequoreos cursus navita, pastor oves.

795. [791.] [≈ 473.]

Ad quintum, male celantem animi sensus

Qui celare animi sensus nequit, abdita rerum
Et prodens, aliis et sibi saepe nocet,
Non simplex, qualem te dicis, Postume, verum
Est imposve animi scilicet aut fatuus.
Ut qui vel rerum nescit discrimina, nullis 5
Praecipitem aut fraenis mentem inhibere potest.

796. [791.]

Ad Quintum, se eloquio ostentantem

Eloquium ostentas et perdis, Quinte, disertus
Nec iam, crede mihi, diceris, at tumidus.
Laudis amor minuit laudem tibi. Non bene dicit
Curat qui nimium dicere, Quinte, bene.

797. [792.]

Cur facilis in Flaccum, difficilis in Rullum sit

Cur Flacco quaecumque rogat do, nil tibi, Rulle?
Dicam pol, mos est ut meus, ingenue.
Ille mihi acceptum fert quod do; tu magis ipsi
Acceptum vereor ne tibi, Rulle, feras.
Ille sibi quoniam nil prorsus, tu tibi contra 5
Et generi credis debita cuncta tuo.

798. [793.]

Ad Gelliam, nimium viris blandientem

Blanda viris nimium crebro es. Dic, Gellia, fingis
Anne facis vero, quae facis, ex animo?

Pol medium haec inter nihil est. Dic qualis haberi,
Gellia, vis? Mendax anne pudica parum?

799. [794.]

Ad poetam inopem, mira a se inventa ob divitias
parandas narrantem

Nescio quae iactas memoranda inventa, iuvari
Unde queant reges, unde queant populi,
Divitias spondes, aliquo si forte lucello
Pauperiem valeas, Batte, levare tuam.
Sed quis posse putat montes largiri aureos,
Qui nec pauca queas aera parare tibi?

800. [795.]

De Phyllidis probitate ad Gelliam

Non ductare choros Phyllis, non psallere, dulci
Non cantu attonitis corda subire viris,
Non coetu in iuvenum vafro sermone iocari,
Blanda nec Idalio spargere dicta sale,
Gellia, nil horum, quae scis tu, scit mea Phyllis,
Sed, quod tu nescis, scit tamen esse proba.

801. [796.]

In censorem indoctum

Carpe, impune licet, quae scribo, Cinname. Scripti
Nil est quod possim carpere et ipse tui.

802. [797.]

Vir sapiens placere nequit foeminae insipienti

Optavit sapiens Varro tibi, Tulla, placere
Et quod erat sapiens, hoc tibi displicuit.
Usque amat ille tamen. Quid ni iam, Tulla, placere
Possit quem videas tam male desipere?

803. [798.]

Ad Gelliam, immodice a poetis laudatam

Te vates decorant certatim: laudibus impar
Tantis tu vates, Gellia, dedecoras.
Parva etenim de re scribunt quod magna, vocari
Iam derisores turpiter incipiunt.

804. [799.] [= 165.]

Ad Gelliam de homine pulchro et insulso

Quam placeat mihi Cinna, rogas me, Gellia. Dicam:
Multum oculis, auri nil placet ille meae.

805. [799.]

Consuetudines iungendas esse cum aequalibus

Polla senes, iuvenes Pollam sprevere. Quid ergo?
In vacua moeret sola relicta domo
Nec se disparibus sperat iam posse placere,
Optat frustra ipsos et revocare pares.

806. [800.]

In Lycum, patriam divitiis corrumpentem

Hoc tibi divitiae praestant, Lyce, perdere luxu
Non modo te ut possis, verum etiam patriam,
Impensis quae saepe tuis grata orgia ducit,
Dementi fervens ebria laetitia.
Scilicet ut, moris si pars super ulla severi est,
Pessum pulsa novis moribus omnis eat.
Hic tibi opum quando est usus, quid comprecet, istas
Ni tibi ut in cinerem fors mala vertat opes?

807. [801.]

Pauca loqui in iuvene non parva laus

Pauca loqui praestat: non omnes, Marce, doceto
Interdumque aliquid discere ama iuvenis.
Ut nihil addiscas, merces non parva tacendi
Is tibi erit qui nunc fertur abesse pudor.

808. [802.]

In Postumum, suas laudes recitantem

Ipse tuas recitas laudes possentque probari,
Credo equidem, ipse illas, Postume, ni recites.
Praeco istaec perdis praeconia. Deperit omne
Laudis, ubi proprio prodit ab ore, decus.
Nequam est ac turpis, de se praeclara sonantem
Ingenuus quem non praepedit ille pudor.

809. [803.]

De Cinna sapienti, inter puellas desipiente

Cinna viros inter sapiens cuicumque puellae
Assedit subito fit sibi dissimilis:
Et fatuos promit lusus et quidquid inepti est
Haud dubitat primus dicere vel facere.
Quem malus abruptat ni ludum, fallor an ipsos
Inter iam sapiens desinet esse viros?

810. [804.]

Desidiam Quinti in opibus carpit

Quid tua magna domus tibi magnum, quid tibi pulchrum
Quinte, affert? Nempe hoc denique nil ut agas,

Ut ludo noctem, lucem ut consumere somno,
Teque velis omni perdere desidia.
Isto at si proavis placuisset vivere pacto,
Quae magna est, esset quam tua parva domus!

811. [805.]

Carmina Pontici grata auditu, ingrata lectu

Quae recitas, audita placent. Si lecta placerent,
Esses pol vates, Pontice, mirificus.
Verum aures vincunt oculi, tibi credere nec vult
Lector, sed credit callidus ipse sibi.

812. [806.]

Ad Quintum, vitia sua minime videntem

Qui sic est nequam, nequam ut sese putet ipse,
Non longo is nequam tempore, Quinte, manet.
Nequitiam qui nec sentit, quis tempore in ullo
Nequitiae hunc credat ponere posse modum?
Quare non vitio tam laedor, Quinte, tuo, quam
Expers quod vitii, Quinte, videre tibi.

813. [807.]

In adolescentem aptum philosophiae, minus aptum poesi

Aptum te sophiae fecit natura, negavit
Ipsa tibi carmen condere suavidicum.
Tu tamen, a studiis procul et clamore Lycae,
Assidue Pindo vivis in aereo
Et nec philosophus vis, nec potes esse poeta.
Ingenium hoc, illud tu tibi, stulte, negas.

814. [808.]

In idem argumentum

Ingenium huc, illuc tua fert te, Crasse, voluntas;
Nec quam vis, nec quam rem potes, assequeris.

815. [809.]

In Aulum mendacem

Dicta indicta tibi sunt, Aule, indictaque dicta,
Quae lubet ut tecum nil sine teste loqui,
Vel sit opus quaecumque loquor mandare tabellis.
Primum ergo hoc, dictum ne tibi forte neges,
En scribo: "Fallax et mendax diceris, Aule,
Dicta quod, ut libitum est, dicta fuisse negas".

816. [810.]

In malum oratorem

Miratur populus te fantem, Graccule; miror
Ipse etiam non te, sed populum attonitus,
Constringi dignum, vesana et mente furentem,
Qui sapere et rerum dicere mira putat.

817. [811.]

In hominem foedum

Vis pingi, sculpi vis, Glaucia, non satis uni
Est saeclo faciem displicuisse tuam;
Aevum eadem ni iam longe transmissa per omnem
Displiceat saeculis innumerabilibus.

818. [812.]

In ineptum suorum carminum contemptorem

Pro re quae subito fundo, mea carmina spernis
Nec sperni quum sint, Postume, digna vides.
Dii faciant nemo ut videat, nec scriptor ab ullo
Esse malus, tantum sed citus esse ferar!

819. [813.] [= 380.]

Ad Postumum, de Venere infracta conquerentem

"Marmoream infregit Venerem quod castus Amyntas,
Culpatur!", vestris questibus aura sonat.
Nec laudo factum; tot questus, Postume, nolo
Effundi at parva re super atque levi.
Questu parce omni quum millia multa virorum
Thure dato vivas tot colitis Veneres.

820. [814.]

In Ponticum, hominem odiosissimum

A te digressus multa iam nocte per urbem
Erravi coecis abditus in tenebris.
Horrebat nimbus coelum, supra caput imbri
Effuso assidue multa cadebat aqua,
Nec poteram, nota egressus regione viarum,
Ipse meae inventum limen adire domus.
Aerumna in tanta misero fortasse requiris,
Inque malis tantis quid mihi mentis erat?
Dicam equidem ingenue: verbis lassatus ineptis,
Queis me, nugator garrule, perdideras,
Ista lassatus, frustra discedere quaerens
Quam tuleram longo tempore, stultitia,
"Est male", dicebam mihi, Pontice; sed tamen hercle
Multo est nunc melius, quam fuit ante mihi.

821. [815.]

In latronem, tristi morbo servatum

Ereptus tristi laetatur bestia morbo
 Seque putat carum vivere coelitis;
 Verum irata malum latronem numina servant,
 Quo meruit, vitam finiat ut laqueo.

822. [816.]

*Multa loquenti nullum responsum*⁶⁰

“Nil mihi respondes”, inquis, “tam multa loquenti?”
 Nil, Quinte, ut pigeat si pote multa loqui.

823. [817.]

In idem argumentum

Nil te, Quinte, rogo; paucis nam, Quinte, rogatus
 Multa refers, miserum quae misere excruciant.
 Quare ut crabrones caveo ne forte lacessam,
 Sic tua verba meis nunquam equidem elicio.

824. [818.]

De se et Galba

In te quod paucos dixi quiddam inter amicos,
 Idcirco iratum te mihi, Galba, ferunt.
 Cur non me laudas potius, tua quod malefacta
 Maluerim paucis dicere quam populo?

825. [819.]

In Eunum, sibi uni servientem

Non quod publica res agitur nunc, Eune, laboras,
 Verum res agitur quod simul, Eune, tua,
 Nec patriae servis, tibi sed male commodus uni
 Usque memor lucri, non memor officii.
 Quippe suos cives isto patriamque iuvare
 Haud renuat, credo, vel Catilina modo.

826. [820.]

Esse sapientis posse videre id quid pulcri in foedo lateat

In pulcro foedi si quid se se obtulit, ipsum
 Id lippis vulgus perspicit omne oculis.
 In foedo pulchri si quid latet, id mihi cernas,
 Aule, volo, dici si mihi vis sapiens.
 Zoilus in magno sic nevos vidit Homero,
 Sic gemmas Enni in stercore Virgilius.

827. [821.]

In Fabianum de fama, non de re sollicitum

Multa doles quod te culpant, Fabiane, Quirites;
 Quod vere culpant, nil, Fabiane, doles.
 Fama movet, non res, scelerate, pudetque videri
 Atque pudet dici, non pudet esse malum.

828. [822.]⁶¹*Ad Fernandum de crumena sibi emptā*

Aureolo emisti nummo, Fernande, crumenam,
 In qua quod condas iam, puto, nil superest.

829. [823.]⁶²*Aliud*

Pulchra tibi, at nummis vacua est, Fernande, crumena;
 Ut caput est pulchrum, sed vacuum cerebro.

830. [824.]

In Marcum, sua in ludo praestantia superbientem

Eximie in cunctis quod ludis, Marce, videris
 Hoc tibi prae cunctis esse vir eximius.
 Crede mihi, nugis qui praestat inanibus, haud vir,
 Sed mage nugator dicitur eximius.

831. [825.]

Monet Cinnam ne amicum se mole habentem invisat

Aegrotum visis miserans tu, Cinna, levare
 Et cupiens dulci commodus alloquio,
 Sed perdis miserum potius male salsus, ineptus,
 Dicens multa aegro quae male displiceant?
 Quare alii, sinito, visant; tu visere parce,
 Si miseret, si quid commodus esse cupis.

832. [826.]

De cantoribus et poetis

Cantibus eximiam tribuunt haec tempora laudem,
 At contra vatū carmina spreta iacent.
 Nec miror: bardi vocum dulcedine possunt,
 Non possunt acri tangere ingenio.

⁶⁰ De se, qui multa loquenti nullum responsum dederat K⁶¹ Ponendum inter ludicra. K not.⁶² Ut supra. K not.

833. [827.]

In Glauciam familiarissime poetam compellantem

Usque *tuum* dicis me, Glaucia, nec tibi longo
Usu, nec magnis qui teneor meritis,
Et miserum misere vexas mandasque iubesque
Plurima nec placidos mi sinis ire dies.
Desine iam, quaeso, noscas ne, Glaucia, qui sim,
Quamque ferus, fieri quum *meus* incipio.

5

834. [828.]

In malum poetam eundemque arrogantem

Voce tua pugnae finem statuuisse cruentae,
Servasse et geminum diceris, Eune, caput.
Miror ego quemquam servatum voce poetae
Qui nos saepe sua perdere voce solet.

835. [829.]

In invidum

Invidet Alfanus niger omnibus omnia; formam
Uxori, natis invidet ingenium.

836. [830.]

*In Rullum lucri avidum ideoque divitum amicitias
unice curantem*

Nulla sequi iactat se se compendia Rullus,
Quidquid agat, lucri nil sibi velle crepat.
Haec iactatque crepatque, inopes at spernit amicos
Et solas ditum quaerit amicitias.

837. [831.]

Ad Gallum de Corano, eius consiliis utente

Nil sine consilio fert se gessisse Coranus;
Ad te cuncta etenim, Galle, referre solet.
Sed tu consilii quidnam des, quem video ipsum
Usque adeo expertem vivere consilii?

838. [832.]

In Ruffillum

Consilio, Ruffille, tuo te vivere dicis.
Dic potius nullo vivere consilio.

839. [833.]

Quare Galbam raro invisat

Cur raro invisam quaeris te, Galba. Sodalem
In te quod quaerens, invenio dominum.

840. [834.]

In senem ineptissimum

Iam sexagenum Varro qui venit ad annum
Progressusque ultra est, se negat esse senem.
Et merito; nam quae loquitur, quae scribit ineptus
Omnia quinquennem vix deceant puerum.

841. [835.]

Quare Aristogenes velit ut Gellia sibi nubat

Nunc demum ut crebra vexari Gellia tussi
Coepit, eam poscit pauper Aristogenes.
Si sapitis, doti, doti superimpudentem,
Cognati, longe pellite vulturium.

842. [836.]

In molestum rerum suarum narratorem

Cinna ubinam fueris, quicum sis quidve locutus,
Quae tibi amicitiae, quaeve inimicitiae,
Quid speres, metuas, doleas, laetere, secundis
Quid tibi et adversis quid tibi contigerit,
Narras obtundisque aures mihi semper inepte,
Istarum re ulla qui nihil afficior,
Quem mea sollicitant, tua nil qui scire laboro,
Qui nescire ipsum te quoque discupiam.

5

843. [837.]

Quare Licinius poetas odio habeat

Despuis, irrides, damnas mendacia vatum,
Mentiri quod tu nil potis es, Licini,
Illa nec in Pindo tibi somnia fingere, fingit
Quae nemo pingui frigidus ingenio.
Hoc dolet, hinc vatum sordent mendacia; veri
Hinc ortum est istud triste patrocinium.

5

844. [838.]⁶³

Crede aurum, gemmas, si quid pretiosius usquam est,
Servabit mira Glaucia cuncta fide.
Crede aliquid contra verborum, protinus idem
Festinat cuius prodere depositum.
Arcani, moneo, quidquam ne credite: clausam
Nempe arcam, patulas ille habet auriculas.

5

⁶³ Non esse secreta Glauciae comunicanda K

845. [839.]

De Aegle compta et incompta

Compta, Venus visa est; incomptam videris Aeglen,
Horrendam possis dicere Tisiphonen.

846. [840.]

De naufragio Corani, improbissimi hominis

Non miror tua quod ratis est confracta, Corane:
Per facinus partas illa vehebat opes.
Nec miror tumidi quod te maris expuit unda,
Condere tam dirum noluit illa caput.
Hoc miror: littus monstrum quod tale recepit
Nec foedi a tactu corporis abstinuit.

847. [841.] [= 467.]

De Varo et Aulo

Nec tibi, nec Varo quisquam invidet, Aule: facis te
Hoc magni, Varo dicis et esse parem.
Falleris: invidiam supra volat ille, tuo tu
In coeno infra omnem voveris invidiam.

848. [842.]⁶⁴*De Albino, se officii erga Aeglen colere dicente*

Non amat Albinus, mittit cui saepe salutem,
Quam toties Aeglen visit et alloquitur.
Id vocat officium. Toties ut nominet Aeglen,
Dicite, quo tandem cogitur officio?

849. [843.]⁶⁵*In Verum, inepte Lycoridis laudes canentem*

Quam tu, Vare, canis, cantari est digna Lycoris,
A te cantari non tamen illa velit.
Deteris ingenii culpa, quibus inclyta fulget,
Tot laudes animi et corporis eximias,
Affundis luci tenebras: fit turpis, inepte
Dum canitur, cunctis digna puella cani.

850. [844.]

De Lidia, mortuo eius viro

Odisti vivum, nunc rapto coniuge ploras,
Lidia; habent lacrymas gaudia nonne suas?

851. [845.]

Cur nemo sine dote uxorem velit ducere

Uxorem ducit nemo sine dote. Requiris
Causam? Quod gratis vult sibi nemo malum.

852. [846.]

Ad Gelliam de Varo

Hoc agis, immodice laudas cum, Gellia, Varum,
Damnari possit ne tuus iste furor,
Nequitia ne victa tua, sed dotibus esse
Dicare ut iuvenis scilicet eximii,
5 Quem putat eximium nemo unus, te modo dempta, 5
Quam furor iste tuus decipit eximie.

853. [847.]

De iactatore nihil amicis largiente

Saepe suas ostentat opes mihi Marcus et amplos,
Queis pollet, census turgidus enumerat.
Hoc, puto, vult sciri, nil quod largitur amicis,
Fortunae haudquaquam, sed vitium esse suum.

854. [848.]

*Cavet amico ne perpetuo poscens carmina in funere
Sacchini fiat molestus et esse odio incipiat*

Sacchinum laudare tuum dum pergis, amice,
Carmina et invitis poscere ab Arcadibus,
Nec modus est ullus poscendi, nec pudor; et tu,
Tecum et Sacchinus iam, puto, displicuit.
Sacro parce, precor, cineri; ne tam bonus ille 5
Esse odio per te mortuus incipiat.

855. [849.]

De Polemonis instabili ingenio

Ut vultum Proteus, Polemo, sic vertere mentem
Usque soles omni mobilius Zephyro.
5 Nec possum quidquam de te promittere, ni te
Non fore mox, nuper qui fueras, Polemo.

856. [850.]

Quare Galbam raro invisat

Pura fluunt leni lapsu tua carmina; nil non
Excultum, nil non est nitidum eximie.
“Ergo placent?”, inquis; quin mire ingrata legenti
Aut somnum aut iram, Quinte, ciere solent.

⁶⁴ Ponendum inter ludicra. *K not.*⁶⁵ Vide epigramma sub n. 852. *K not.*

Qui fieri id possit, quaeris. Dic: fercula qui fit,
Ut, sale ni spargas, omnia displiceant?

5

861. [855.]
In avarum

Tam bene nummatus dicis te semper egere.
Credo semper eget qui sibi multa cupit.
Vis fieri dives? Non res augenda, cupido
Istaec semper hians sed minuenda tibi est.

857. [851.]

De Polla, nil nisi proceres amante

Polla meros loquitur proceres gaudetque frequenti
In coetu, sedit proxima quum proceri.
Huic blanda est uni, facta huius dictaque laudat,
Hunc omni arreptum detinet illecebra.
Ferrem aliquem dignum pretio si deligat et qui
Praestet laude aliqua corporis aut animi.
Irascor foedum ac fatuum quae deligit, in quo
Nil praeter cassum nomen amat proceris;
Irascor cupioque habeat sibi semper amantes,
Quos nihil esse queat dicere ni proceres.

5

862. [856.]
In Varronem

Omnia deposcit Varro sibi munia. Quid tum?
Non magnus labor est omnia negligere.

858. [852.]⁶⁶

Pulchra tuas renuit laudes spernitque Lycoris,
Carminibus *nec vult* nobilis esse tuis.
Moribus illa suis claret formaeque lepore,
Romulea et magnum nomen in urbe sonat.
Quod sibi iam debet, *non vult* debere poetae
Ingenio et cassis, Postume, versiculis.
Parce queri Musamque alio converte: puella
Hanc sibi quod *non vult*, pol sapit eximie.

10

863. [857.]⁶⁷

Nunc me Cinna petit, fugiet mox, dein petet idem:
Tam levis alterna fluctuat usque vice.
Qualis erat, talem nunquam lux altera vidit,
Quin videt hora eadem saepe alium atque alium,
De quo nil certi possis praedicere praeter
Hoc unum: quod vult, nolle cito incipiet.

5

864. [858.]

Cinnam non alio modo posse placere nisi tacendo

Orator malus, indocto doctoque placere,
Cinna, rogas, possis qua ratione? Tace.

5

859. [853.]

In hominem effoeminatum, muliebriter corpus curantem

Cerussaue genas linit Orphytus et bene comptam
Spargit odorato pulvere caesariem.
Interea enervisque audit mollisque: movetur
Ille nihil fama, dum niteat facie.
Pone licet pueri clament: "Salve, Orphyta", probrum
Tale nihil curat dum niteat facie.

5

865. [859.]⁶⁸

O mera barbaries, mera nox, Corvine, probarim
Quam tua dicentis verbaque resque rogas.
Rem vidi nullam; verbis ex omnibus illud
Postremum "Dixi" mirifice placuit.

860. [854.]

In nobilem avarum

Rem facis, argento postponens omnia, Servi,
Teque, tuosque simul dedecorans proavos,
Risus et es vili tuque et tua facta popello,
Queis isto indignum nil magis est genere.
Nil magis indignum, quas incolis, aedibus, ista
Dignum et, qua sordes luridus, endromide.

5

866. [860.]

In Varum, Latinae linguae expertem et imperitum

Obscurum dicit me Varus, Tuscula rura
Dicturus, dixi quod *Iuga Telegoni*,
Dicturus Tibur, *Catilli moenia* dixi.
Obscurum at pueri, turba pusilla, negant
Atque docent, Flacci recitato carmine, quae sint
Moenia Catilli, quae iuga Telegoni.

5

⁶⁶ Ponendum post epigramma 843. *K not.*

⁶⁷ Vide epigramma sub n. 849. *K not.*

⁶⁸ Quid sibi placuerit in scriptis Corvini *K*

867. [861.]

De Mancia foris ebrio, domi sobrio

Vinosusque idem et praeparcus Mancia gaudet
Ebrius esse foris, sobrius esse domi.

868. [862.]⁶⁹ [= 1375.]*De Gellia*

Docta placet nimium sibi Gellia, digna placere
Omnibus, ipsa sibi ni placeat nimium.

869. [863.]

In ineptum poetam in Arcadia carmen recitantem

In patria, cuius non audes dicere nomen
(Tam parva est, nulli et cognita Romulidum),
Qui fueras magnus vates, Rufine, pusillus
Romana es vates factus in Arcadia.
Nam tibi Romani tam praestant arte poetae,
Quam praestat patriae maxima Roma tuae.

870. [864.]

De carminibus Ventidii

Ingenium torpet, subeunt nec verba Latina,
Nec mihi legitimos versus habet numeros.
Unde malum, stupor hic? Diro num plena veneno,
Quod fatui legi carmina Ventidii?

871. [865.]

De libro insulsi scriptoris

Iste oculos pulchre mulcet liber: omnia belle
Pinguntur variis, aspice, imaginibus.
Iste aures pulchre mulcet liber: omnia belle,
Audi, iucundo verba cadunt sonitu.
Sed qui oculos, aures qui mulcet, nil tamen in se,
Quod mulcere queat corda legentis, habet.

872. [866.]

In idem argumentum

Ingenio praestat cum primis, non caret arte,
Non oleo parcat Postumus atque operae.
Ergo quae scribit, sperat pulchra omnia, sed ni
Omnia me fallunt, fallitur egregie:
Nam plena ingenii, plena artis, plena laboris
Atque sale atque omni scripta carent venere.

873. [867.]

In senem omnia rerum versa in praedicantem

Omnia versa putas rerum: non frigora brumae
Non ver, non messes legibus ire suis,
Non animos, quales fuerant, non corpora ut olim
Firma hominum, nil non deterius fieri,
Inque dies labi ad casum certamque ruinam,
Esse nec a tristi iam procul exitio.
Haec sentis? Necdum sentis, non caetera rerum,
Sed te mutatum te esse gravi a senio?
Nec tam quae ploras collapsa et perdita, quam te
Iam ruere enervi et corpore et ingenio?

874. [868.]

*Quid sit iis faciendum qui nesciant loqui et tacere
quod res et usus postulet*

Posse loqui prima est quod res, quod postulat usus,
Quod mentes hominum, quod iuvet aurículas.
Proxima laus huic⁷⁰ est id saltem posse tacere
Quod mentes hominum laedat et aurículas.
Qui neutrum praestare potest, secedat ab omni
Expelli coetu ni cupit ingenuo.

875. [869.]

In Quintum, se gratum esse omnibus causidentem

Mira sui est Quinto fiducia. Nil putat esse
Non gratum rerum quas facit aut loquitur.
Felix! Ingratus vivat licet omnibus, hercle
Id nescit, vivit gratus et ipse sibi.

876. [870.]

De Pyrrha et Lyco

Pyrrha Lyco est uni pulcherrima, caetera pulchram
Turba negat. Lycus an lumina solus habet?
Luminibus caret an solus, nec vera, sed ipse,
Quae sibi mente solet fingere, falsa videt?

877. [871.]

De Varrone et eius carminibus

Magnum scribit epos Varro quum scribere parvos
Vult elegos, tanto verba ruunt fremitu.
Idem epos incipiet si magnum scribere, parvos
Tum demum scribet, Postume, credo, elegos.

⁶⁹ Ponendum inter varia. *K* not.⁷⁰ huic] *K* pro hic *R*

878. [872.]

In Galliam

Quae libertatem nulli non, Gallia, spondes,
Nil praestas cuiquam ni grave servitium.
Quin tua, quae ostentas aliis, tibi dona reservas,
Stultitiae exemplum sola futura tuae?
Haec Romae insonuit Capitoli e vertice, late
Haec vox in terris omnibus una sonet.

5

879. [873.]

De Euphronis ingenio

Tam blanda est Euphro, ut possit Charis ipsa videri,
Vel si quid miti mitius est Charite.
Hanc laudem affectat nec quidquam laetior audit,
Quam si quis mitem dixerit et placidam,
Sed mitem hanc verbo si quisquam laeserit uno
Illa Charis subito fit mala Tisiphone
Et rabie furit immani saeva, effera, blandi
Nec vultus, mitis nec memor ingenii.
Nempe levis vultum paulisper fingit, at acre
Naturae virus non domat ambitio.

5

10

880. [874.]

Cur Rufillus officiosus sit

Omnes impertit multo Rufillus honore,
Idcirco et comis dicitur et facilis.
Nil minus est. Alios nam multo impertit honore,
Ipse coli multo se quod honore cupit.

881. [875.]

In foeminae deformis imaginem

Nulli non oculos, Aegle, tua laedit imago,
Non quia dissimilis, sed quia persimilis.

882. [876.]⁷¹
Flaccum altius, Tuccam submissius loqui iubet

Flacce, verecundus nimium ne deprime vocem,
Dicis enim audiri digna vel a populo.
Tucca procax, vocem, quaeso, submitte: propinquo
Dicis enim audiri digna nec a socio.

883. [877.]

In Rullum

Aspicias Rullum, magnum quiddam esse putaris,
Audieris fantem, noveris esse nihil;
Quod si forte legas etiam quae scribit ineptus,
Dices quiddam ipso deterius nihilo.

884. [878.]

In Sabidium

Fortunam accusas tu, quod te liquerit istic;
Omnes, quod te istuc extulerit, Sabidi.

885. [879.]

De Philo eiusque effigie

Cerne Philo effigiem: sic recto est corpore, torva
Sic facie, sic est acribus ille oculis,
Volvere sic magnum quiddam sub corde videtur,
Corde tamen penitus, bruta ut imago, caret.

886. [880.]⁷²
Ad Ignatium Veninum, praeclare de matrimonio disserentem

Connubii leges Veninum et iura docentem
Miransque horrescensque, attonito et similis
Audiui et mecum: "Salve, o, salve, unice", dixi,
"Orator cui vel Tullius invideat!"

887. [881.]⁷³

Foemineo e coetu visis quamcumque, Nearche,
Dicis: "Cognato sanguine iuncta mihi est".
Credo quidem; id miror solum has tibi sanguine iunctas
Esse quibus forma contigit esse bona.

888. [882.]

Tuccam satyra scripta sibi soli nocuisse

Et satyram scripsit voluitque nocere, nec ulli
Omnia conatus Tucca tamen nocuit;
Nulli se praeter solum qui scriptor ineptus,
Tam male quam scripsit dicitur ob satyram.

⁷² Ponendum inter Encomiastica ad Ignatium Veninum. *K not.*
⁷³ Ponendum inter ludicra. De Nearcho, sibi iunctas sanguine dicente tantum pulcras puellas *K*
⁷¹ Ponendum inter varia. *K not.*

889. [883.]

In Curtillum

Curtillus scit pauca, loqui vult plurima; eo fit,
Quae decies dixit, dicat ut undecimo.

890. [884.]

Se Auli de suis carminibus iudicium aspernari

Carmina saepe soles mea spernere; saepius, Aule,
At soleo ipse tuum spernere iudicium,
Atque probare magis quae scripsi cumque, probari
Quum video illorum non potuisse tibi.

891. [885.]⁷⁴*De Aulo nuptias meditante*

Uxorem poscis grandi cum dote domoque
Clara et praestanti corpore conspicuam,
Doctam etiam, ut perhibent, qui norunt; rem teneo, Aule:
Non vis uxorem ducere, sed dominam.

892. [886.]

De Serrani erga amicos avaritia

Cur mi durus opem nullam, Serrane, tulisti
Oblitus dulcis nomen amicitiae,
Illaque tot misero quondam promissa, protervi
Per mare Carpathium quae tulerunt Zephyri?
Dicebas toties, meminini, praesto esse futurum,
Quandocumque tua mi foret usus ope.
Usus erat, nec mi praesto, Serrane, fuisti,
Quid tum si tacui, poscere opem et puduit?
Ipse quidem tacui, verum res te ipsa vocabat,
Stentoreis clamans vocibus, auxilio.

893. [887.]

Neminem Varo placere posse

Nemo potest Varo, qualis sit cumque, placere:
Despicit ille malos, invidet ille bonis.

894. [888.]⁷⁵*De Varrone et Moevio*

Cur se non laudat Varro? Sibi scilicet esse
Quod laudatorum millia multa videt.
Cur laudat contra large se Moevius? Unum
Quod laudatorem se videt esse sibi.

895. [889.] [= 462.]

De Tucca, libros coemete

Emit librorum tria millia Tucca; rogas quid
Legerit inde? Omnes, quotquot erant, titulos.
Hoc tantum e libris discit sibi; caetera discet,
Si quis erit limo de meliore, nepos.

896. [890.] [= 12.]

In malum poetam

Quae primum in buccam veniunt, canis, Attale, raptim,
Inde tumes, vates mirus et esse putas.
Falleris: id nomen potis est vix ille mereri,
Acri qui expendit singula iudicio,
Quem limae exercet durus labor, usque retractat
Carmina qui cura pervigil assidua.
Sic pauci. Temere quo tu canis, Attale, pacto,
Nemo fuit lauro dignus Apollinea.

897. [891.]⁷⁶*Qua via eundum sit ad Musas*

Carpe viam ad Musas qua semita trita priorum est.
Desipit, Aule, novum qui sibi quaerit iter.

898. [892.]

In Antigenem minime reprehendi patientem

Qui te non culpet, nemo est; qui dicere coram
Audent id, frustra quaeritur, Antigene.
Hoc tibi ego munus nullo non carius auro,
Nullis non gemmis, carius en tribuo.
Primus et ingenue, fuco procul ablegato,
Dicam quid pecces, quam male displiceas.
Quid? Vultum vertis, palles torvumque tueris?
Parce irae: taceo promere quae volui.
De te quod dici non vis tibi, dicere in omni
Unus multorum pergam equidem populo.

899. [893.]

In malum tragoediae scriptorem

Quem veterum e scriptis totum corrasit Ulyssem,
Iurabat nuper Quintius esse suum.
Commissum at scenae, densa inter sibila postquam
Explodi vidit, iam negat esse suum.

⁷⁴ Ponendum inter ludicra. *K not.*⁷⁵ Ponendum inter varia. *K not.*⁷⁶ Ponendum inter varia. *K not.*

900. [894.]

In ingratum

Quid mea me benefacta iuvant? Quid plurima, Thyrsi,
Quae tibi nequidquam dona tuli atque fero?
Irritus in ventos sudor fugit atque labores
Aura meos nubes spargit in aérias,
Non secus ac sterili, mandat qui semina terrae,
Nec profecturis littera bobus arat.
Ergo vale: tibi quaere alium quem fallere possis,
Nullam et pro meritis, Thyrsi, referre vicem.

901. [895.]

In insulsum praestantissimae puellae cultorem

Quam colis assidue, non est tibi nota, Lycoris,
Nescis quam celeri polleat ingenio,
Imos quam cernat sensus et quidquid inepte
Aut facis aut dicis, callida pervideat.
Si scires, nolles, credo, tam futilis esse
Atque iocos toties promere frigidulos,
Nolles, dum properas salsus lepidusque videri,
Insulsus nosci, Postume, et illepidus.
Crede mihi, sapit haec nimium tibi. Quaere puellam
Stultitiae tibi sit quae magis apta tuae.

902. [896.]

In hominem nequam eundemque bonum poetam

Turpe tibi, tua quod laudantur carmina, non tu,
Virque malus, vates diceris esse bonus.

903. [897.]

Cur Lycoris Galbam digressum ploret

Digressum longe Galbam flet soeva Lycoris;
Tamne, inquis, Galbam soeva Lycoris amat?
Nullum amat; at veluti Circe olim carcere in arcto
Inclusos tantum gaudet habere viros,
Unde sibi, credo, subito nil tale verenti
Elapsum moeret nobile mancipium.

904. [898.]

In senem libidinosum

Nec iuvenem posset quae ferre obscaena loquentem
Lesbia, te ne ferat turpia verba loqui?
Rugosa et facie, tam cano et vertice foedum
Delicias cuiquam dicere vel facere?
Nec sentis spernique tuos iam, Cinname, amores,
Aetatem et nulli posse placere tuam,

Praesertim senio et rugis quum tristibus addit
Istam qua sordes, improbe, nequitiam?

905. [899.]

Se carmen obscurum spernere

5 Obscurum sperno carmen nec lentus, amice,
Scrutor, sed lectum vix semel abicio.
Hoc tibi tolle memor dictum multusque rogare
Parce, tuis quidnam versibus acciderit.

906. [900.]

In Postumum, equorum suorum morbos narrantem

Quod tibi equos macies absumit lurida, questus
Iam decies tandem, Postume, parce queri.
Nos quoque iam macies absumet, Postume, ni iam
Istaec tandem habeat stulta querela modum.

5

907. [901.]⁷⁷

De Minzono eiusque obtrectatoribus

10 Lividuli carpunt Minzonum, quod nihil illo
Romulidum toti carius est populo.
Lividulos spernit Minzonus, quod nihil illi
Romulidum toti vilis est populo.

908. [902.]⁷⁸

Si quid habes melius quod possis dicere, Quinte,
Dic; facili mutus, quod iuvet, aure bibam.
Ista piget toties audire ac discere, multam
Pastus ubi expleris largiter ingluviem.
Parce, oro; fuit esca tuo quae grata palato,
Auri eadem toties ne sit amara meae.

5

909. [903.]

Qua re Varro in orandis causis minime placeat

5 Pulcher homo est Varro, magnus, vocalior ipso
Stentore praeque acri praeditus ingenio
Doctrinaque omni: cur non est optimus ergo
Orator, fantem cur populus fugitat?
Quod pulcher, magnus, vocalis et ingeniosus,
Et doctus nihil, heu, sic agit ut deceat.

5

⁷⁷ Ponendum inter varia, nisi malis inter Encomiastica ad Minzonum. *K not.*

⁷⁸ In heluonem *K*

910. [904.]

In Puccinum, Canovae detrahentem

Canovam, Puccine, doces quid peccet in arte;
 Quid sit opus, miro praecipis artifice!
 Nec metuis ne iure tibi quis dicat in aurem:
Sus artes doctam Pallada Palladias!

911. [905.]

In poetam non apta rebus, quas tractaret, scribentem

Nil unquam eximia dignum facis, Orphyte, laude,
 Quod pleno possit vatibus ore cani,
 Parvus es in magnis, in magnis parvus es idem,
 Vel geris exigue vel geris exigua.

912. [906.]

In Antigenem, turpia quaeque nominibus propriis dicentem

Nomine quidque suo dicit, nec turpia pulchris
 Obvolvens verbis contegit Antigene.
 Id putat ingenuum. Ingenuum sed nil reor esse,
 Unde pudor foede laeditur ingenuus.

913. [907.]

Quare Lycoris Postumo blanda sit

Quas tibi delicias dicit formosa Lycoris,
 Nempe tuae debes, Postume, stultitiae.
 Et puero interdum, teneris quem gestat in ulnis,
 Illa solet pariles dicere delicias
 Et stultum sapiens dictis permulcet, inepte
 Ne perdat fletu lumina, stultidicis.

914. [908.]

Esse in cultu quiddam medium quod placet

Nec sordes laudo, nec multum in veste nitorem;
 Est quiddam medium, quod placet, Aule, mihi.
 Optimus est, oculos qui fallit, cultus, utramvis
 In partem et quidquam non habet eximium.
 Haec tu dicta tibi memori si mente tenebis,
 Materies crebri, non eris, Aule, ioci.

915. [909.]

In quemdam qui in scena filiam lenae partes agere patiebatur

Moribus innocuam pateris, malecaute, puellam
 In scena lenae fungier officiis
 Et dominae fatuos ductare ac ludere amantes,
 Arte sua vabrae ferre et opem dominae?

Nec metuis ne quid discat quod possit obesse
 Insoni, mores perdere et innocuos?
 Iamque aliquid, credo, didicit: non visa placeret
 Usque adeo partes ni sciat ipsa suas.

5

916. [910.]

Cur Galla doleat quod sibi vir zelotypus contigerit

Gallae zelotypus vir contigit. Hoc dolet illa,
 Quod minus est pronum fallere zelotypum.

917. [911.]

De effigie Rufi rhetoris

Rhetoris haec Rufi statua est; par scilicet illi,
 Ut facie atque habitu, sic etiam eloquio.

918. [912.]

Aliud

Rhetoris haec Rufi statua est. Infantior illa
 Forsitan est Rufus; caetera conveniunt.

919. [913.]

Quibus faveat quosve laudet Lesbia

Nil dicit contra quam sentit Lesbia, sentit
 Sed falsum indomitis icta cupidinibus.
 Nil unquam simulat, sed quae sibi fingit amorem
 Ob nimium, tantum non bene dissimulat.
 Cuius ab ingenuo formae est correpta lepore,
 Huic prorsum quidvis credit inesse boni;
 Hinc Thyrsin, Lycidam, flavum miratur Alexin,
 Et coelo attollit laudibus immodicis.
 Audit adulatrix. Non est. Dicatur amatrix:
 Quo digna est nomen dicere si libeat.

5

10

920. [914.]

Nil esse in carminibus Quinti quod prosit

Quinte, tuum carmen ni laudem, res facit una,
 Una, mihi at longe maxima: fruge caret.
 Delectat, sed non et prodest; hoc ubi desit,
 Vati laudem adimam non ego dimidiam,
 Totam, sed totam prorsus, vatis nec nomine dignum,
 Nugarum lepidum, sed reor artificem.

5

921. [915.]

In Aulum, qui lege metri neglecta elegiam scripserat informem

Clauda est alterno quaevis elegeia gressu,
 Ista sed incertis legibus, Aule, meat.

Nec pede inaequali de more incedit, abundat
Saepe sed – heu monstrum! – saepe caret pedibus,
Cui quicumque Arcas plausum dedit aut caret aure, 5
Aut longa Arcadicum praeminet aure pecus.

922. [916.]⁷⁹

*Monet Aulum quid sentire debeat de Quinto cito
carmina scribente*

Nempe citus nimium sua scribere carmina Quintus
Fertur et idcirco spernitur, Aule, tibi.
Non est, Aule, citus nimium, labor attulit ingens
Cui citus ut tardis cultior esse queat.

923. [917.]

In Bolanum, hominem iracundum

“Nemo”, ais, “haud aliquid peccat”, Bolane; fatemur
Id verum, at peccant qui modice, his *aliquid*
Hocce tuum quadrat. Te nil iuvat hercle, decorum
Qui contra peccas usque adeo immodice;
Quum laesus nulli, te fers truculentus, amici 5
Affari ut pronum ad iurgia permetuant.

924. [918.]

In Virronem omnibus infensum eundemque invisum

Tam magno in populo nulla est vel foemina vel vir,
Qui tibi, mi Virro, non male displiceat.
Tam magno in populo nulla est vel foemina vel vir,
Cui tu, mi Virro, non male displiceas.
Haec fieri video; nec possum dicere tu ne 5
Par populo referas anne tibi populus.

925. [919.]

In Aulum qui poetam intempestive ad se venisse dixerat

Intempestivus venio tibi saepe nec aequa
Mente, quod e vultu proditur, excipior.
Me captare horas, venari et commoda fandi
Tempora, displiceam quo minus, Aule, piget;
Omnes praecipue quum non mihi desit in horas, 5
Cui tempestivus scilicet adveniam.

926. [920.]

De Laelio eiusque laudatoribus

Orator clamat bene Laelius et bene cantat,
Sed male pol dicit. Quid populus? Pecudes

Ut brutae, mentem sonitu percussus inani
Et blanda vocis captus ab illecebra,
Miratur, stupet attonitus nec plaudere cessat, 5
Plaudere, pol, nugis stultitiaeque merae.

927. [921.]

*Quantumvis pulcra, contemni Romae rerum omnia quae
non miserit Gallia aut Anglia*

Hoc natum ad Tiberim est; contemnitur. At nihil unquam
Pulchrius huc misit Sequana vel Tamesis.
Quid tum? Quantumvis pulchrum, contemnitur illud
Quod non huc misit Sequana vel Tamesis.
O patriae obliti, digni trans et mare et Alpes 5
A Tiberi pelli ad Sequanam et ad Tamesim!

928. [922.]⁸⁰

Indignis fremit Aufidius quod dantur honores.
Num sibi praeturam vult adimi Aufidius?

929. [923.]⁸¹

Qui tam multa mihi toties mandasque iubesque,
Dictum hoc veraci pectore tolle memor:
Sponte mea soleo multis me addicere amicis,
Addici nulli me patior domino.

930. [924.]

In iactatorem eundemque avarum

Usque mihi longo nimium sermone molestus
Pergis, Vare, tuas dicere divitias,
Quos habeas grandi positos in foenore nummos,
Consitus egregie quid tibi reddat ager,
Scripserit haeredem quis te, quisve auxerit amplo 5
Munere, quid pernox alea profuerit.
Haec me saepe doces, simul at res me docet ipsa
Te tibi cuncta, aliis prorsus habere nihil.

931. [925.]

In Balbinum spurcidicum

Quam colimus, quae digna coli, Balbine, puella est,
Dedecoras dictis cur male spurcidicis?
Cur toties monitus pergis tamen usque protervus
Obscoeno risum quaerere velle ioco?

⁸⁰ Non sentire Aufidium se indignum esse fungi munere praetoris sibi dato *K*

⁸¹ In quemdam poetae amicitia abutentem *K*

⁷⁹ Ponendum inter varia. *K* not.

Nec dubitas castos intra iactare penates
 Turpia quae foedo in fornice verba sonant?
 Scilicet expectas iusto ut flammata furore
 Illa sua iubeat te procul ire domo?
 Crede mihi, faciet; tibi non pacata pudorem
 Et famam stulte prodiget usque suam.

5

932. [926.]⁸²

Ad Postumum, profitentem se de rebus, non de verbis
 sollicitum esse

De re sollicitum, dicis te spernere verba,
 Postume, verba equidem spernere te video.
 De re sollicitus quinam tamen avius erres
 Extra rem semper, Postume, non video,
 Miror et omnigenas dum pergis dicere tot res,
 Ad rem quod faciat, dicere posse nihil.

10

5

933. [927.]

In Quintum, libidinem suam minime celantem

Quod te, Quinte, urit vesanum foeda libido,
 Naturae id possim fors tribuisse tuae,
 Sed quod non celas quae te urat foeda libido,
 Haud possum vitio non tribuisse tuo.

934. [928.]

In Galliae regicidium

Impia mactato laetaris, Gallia, rege
 Nec piget horrendi nec pudet, heu, sceleris?
 Ast erit, ut pigeat iam iam pudeatque, cruoris
 Innocui pendes dura ubi supplicia,
 Pergat ubi humani generis contundere pestem
 Humanum late quam patet omne genus.
 Haec tibi vaticinor; magnum simul intonat omen
 Summo quem vides ultor ab axe Deus.

5

935. [929.]

Lucilla, negligens materfamilias

Vel comit se se ad speculum Lucilla, frequentes
 Metitur curru vel bene compta vias.
 Hoc studet, hoc agit assidue, natosque domumque
 Negligit; indignum, Iuppiter, heu, facinus!
 Indignum, at nostris haud rarum in matribus, ex quo
 Externis vivit moribus Italia.

5

936. [930.]

In hominem voluptatibus perpetuo studentem

Insomnem ludo quam longa est ducere noctem,
 Ad lucem foede stertere dein mediam,
 Inde dapes celebrare, domo dein sole cadente
 Evectum Portam visere Flaminiam,
 Inde iterum totam garrere ac ludere noctem;
 Hoc est in vita, Postume, nil agere
 Nec prodesse hominum generi multoque minoris
 Vel fabro apud sanos esse vel agricola.

5

937. [931.]

In puerum omnia discentem

Iste tuus nil non discens puer omnia nescit:
 Nil capit ut geminos qui sequitur lepores,
 Nil videt ut partem qui lumina versat in omnem,
 Nil agit ut mixtim plurima quisquis agit.

938. [932.]⁸³

De effigie Diogenis

Huc ego magnificis migravi ex aedibus atque
 Laetus ago gelido sub Iove Diogenes.
 Divitias odi stultas; pluviasque geluque
 Malo quam ditum ferre supercilium.

939. [933.]

De Varrone, procerum amicitias superbiente

Purpureos Varro pauper crepat usque dynastas
 Et magnas parvus iactat amicitias.
 Nec miserum misere se falli sentit, amicos
 Qui credat sibi quos imposuit dominos.

940. [934.]

Imparis coniugii finis infelix⁸⁴

Quo, Phylli, heu, recidit spes ingens illa? Petitam
 Tot votis, nunc te respuit Antigenes,
 Testantem et divos frustra frustra furentem
 Toti destituit ludibrium populo.
 Istum habeat coepta finem quaecumque puella
 Audet stulte impar quaerere coniugium.

5

⁸² Vide aliud sub n. 455. *R not.*

⁸³ Ponendum inter varia. *K not.*

⁸⁴ Imparis coniugii finem infelicem esse *K*

941. [935.]

In foeminam iracundam ideoque omnibus invisam

Clara genus, dives census formamque venusta,
Tarda nec ingenio, parca nec eloquio,
Sola domo in vacua moeres; te visere nemo
Gaudet, nemo tuam curat amicitiam.
Id curnam fiat, taceo: pacata monenti
Aurem si posses nam dare, non fieret.

5

942. [936.]

*Insanus amore somnia sibi condit*⁸⁵

In Gallae facie quid vidit Postumus, unde
Captus inexploto flagrat amore sinum?
Quod nusquam est, pulchri quiddam vidisse putavit
Quamque animo finxit stultus amat faciem.
Nempe insanus amor condit sibi somnia: nec rem
Deceptus veram, sed sua visa cupit.

5

943. [937.] [= Mor. 9.]

In Varum risorem

Vare, levis dicti levis est et gloria; risu
Ullus non minor est fructus et ingenii.
Futile fit quidquid ridetur? Fit, mihi crede,
Qui risum captat, futilis ipse magis.
Audit scurra etenim, vitae non ille severae
Utilis, in solo mirus et ille ioco.

5

944. [938.]

Ad Cinnam senem, puellas sectantem

Annosus teneras sectaris, Cinna, puellas:
Quaeris nimirum queis male displiceas,
Quaeris quas inter sedens risusque iocusque,
Quaeris quae faciant te sibi ludibrium.
Hoc iuvat, hac mercede placet pulchrosque tueri
Vultus et fatuas dicere delicias!

5

945. [939.] [= Lud. 53.]

Ad Flaccum de Aulo, Phyllidem invisente

Sola domi ne sit Phyllis, huc ventitat Aulus,
Auli si dicto credere, Flacce, iuvat.
Sin mage rem veram quam dictum quaeris inane,
Huc ne sit solus, ventitat assidue.
Illi nam procul est cum Phyllis pulchra, videtur
Esse sibi solus millibus in mediis.

5

946. [940.]

Cur Philippus laudet Puccinum

Puccinum laudat, laudetur ut ipse, Philippus:
Laudes non donat, foenerat ille suas.

947. [941.]

Aliud

Laudasti dignum laudari possis ut ipse.
Quid si te indignum laudibus ille putet?
Vis pro carminibus regerat tibi carmina, vis te
Quantum ornet, tantum detrahat ipse sibi?
Vis dum tu verax nulli non diceris ille
Nulli non mendax dicier incipiat?

5

948. [942.]⁸⁶

Odit tam molles quam duos magistros viae, quae ducit
ad coelum⁸⁷

Arcta via est, coeli superas quae ducit ad arces;
Arctam, nolo, arctes tu magis atque magis,
Usque adeo angustus fiet nam denique Callis,
Ut iam nemo illo, Quinte, meare queat.
Odi aequae molles morum duosque magistros;
In vita quidquam non placet immodicum.

5

949. [943.] [= Mor. 234.]

In Varronem, bona fortunae summa bona esse
praedicantem

Quae tu summa vocas, Varro, bona, nec bona dico,
Sed leve fortunae ludibrium instabilis.
Nil census et opes, nil tecta ingentia miror,
Quaero aliquid fiat quo melior dominus,
Quaero aliquid possim quo viso dicere tandem:
“Hoc Varro haud alii debet, at ipse sibi”.

5

950. [944.]

In quemdam male de rebus iudicantem

Quo magis humano virtus in pectore crevit,
Hoc virtutis opus pol magis est facile.
Tu quid ais? “Semper sibi praemia plura mereri,
Cui, quod agit recti, sit mage difficile”.
Nimirum hoc dicis: tam praemia crescere semper
Virtutis, virtus quam fuit ipsa minor.

5

⁸⁵ Amorem somnia sibi condire *K*
⁸⁶ Ponendum inter moralia. *K*
⁸⁷ Ad morum magistros, ne quid nimis *K*

951. [945.]

Ad Gelliam, non esse Accam qualem illa putet

Fabula quae toties totam fuit Acca per urbem,

Iudice te nullum, Gellia, crimen habet.

Ipsa nihil peccat, peccat lasciva iuventus

Illam quae sequitur nec sinit esse probam.

Crede mihi, solas sequitur lasciva iuventus,

Posse sua tandem quas putat arte capi:

Quasvis posse capi nec sperat, sed modo quas iam

Haudquaquam vere senserit esse probas.

952. [946.]

Ne quid nimis

Ingentes narras sumptus; mira omnia, nil non

Eximium. Id fateor, nec tamen, Aule, probo.

Adde: "nihil nimium", quod ni potes addere, quem tu

Dicis magnificum, dico ego monstificum.

953. [947.]

De Tulla, quae pulso coniuge peregre iverat.

Tulla iugum fregit, depulso et coniuge solam

Se tulit externos libera per populos,

Pulchra genas, nullas mulier non culta per artes,

Mente sagax, multis praedita literulis.

Haec⁸⁸ ego sic patior laudari cuncta, Lycori,

Tot laudes inter dum tamen excipias,

Quod fregitque iugum, depulso et coniuge solam

Se tulit externos libera per populos.

954. [948.]

In Gelliam, nec pulchram, nec lepidam

Audis illecebras, audis quum, Gellia, flammis

Quas ciet humano in pectore saevus Amor,

Corda et fixa virum iaculanti spicula ocello

Et quidquid pulchris dicitur et lepidis,

Horum nil dici tibi tu scribe putato,

Cui nihil est pulchri, cui nihil est lepidi.

Omnes quae potis es conspecta extinguere flammis,

Indis quae miram pectoribus glaciem;

Nulla foret cui non similis nunc si, hercule, Phaedra,

Nemo virum similis non foret Hippolyto!

955. [949.]

De invidio

Usque meis quod Tucce bonis tabescit, acerbas

Dat poenas, sibi nam duplicat ipse malum.

Infelix, adversa illi quod fata, reor, sunt,

Infelix, quod sunt fata secunda mihi.

956. [950.]

In ineptos recentioris moris laudatores

5 Pellit odor nares, aurem sonus. Ut sonus aurem

Aptus, cur nares non iuvet aptus odor?

Quae ratio est, bene quidquid olet ceu triste venenum,

Vitae ceu pestem tabificam fugere?

Nulla quidem ratio est: naturam invertimus ipsam,

Sed laevi dum mos regnat ubique novus.

Iam, reor, et gratae voces gratique colores

Auribus atque oculis more novo officient.

957. [951.]

Cur Cervius ineptiat

Cur amat, Aule, rogas, nec pulchram Cervius Aeglam,

Nec lepidam? Pulchram quod putat ac lepidam.

Et cur falsa putat? Scit perditus ille Cupido,

Qui vanis mentes ludit imaginibus,

Sic et agit quo vult, versatque urgetque petant ut

Digna fugi ut stulte, digne peti ut fugiant.

958. [952.]

In Lupum, maiora viribus suis molientem

Exiguae vires, ingens tibi spiritus; aut plus

Posse, opus est, opus est aut, Lupe, velle minus.

959. [953.]

In Maximum, male opinionis suae tenacem

Cum vulgo pugnas, id pulchrum est si modo tecum

Illa hostis vulgi, Maxime, stat ratio.

Hoc dolet, hoc foedum est, mutatis partibus, in te

Facta comes vulgi stat simul et ratio,

Quae tibi vesanos contundet saeve furores,

Quae subdet magnum turpiter exiguis.

960. [954.]

Olim sapiens, modo, Cinname, ineptis

Nempe levem dicis me, Cinname, quod tibi amicus

Esse, ut eram, verso pectore desierim.

Id fateor verti si me ventosus et idem

Nunc odio es, nuper qui mihi carus eras.

Sin male vertisti tu te, nec iam tibi quidquam

Illius, placuit qui mihi, moris inest,

⁸⁸ Haec] *K pro Hic R*

Ipse levem dic te, quod tam mutatus ab illo es,
Quem memini et nusquam, proh dolor, invenio;
Quem mihi si reddes, aequae sic rursus amabo:
Dicar ut eximia solus amare fide.

961. [955.]

Seni omnia frigent⁸⁹

Quinte, ais, in laeto nil non frigere theatro.
Credo equidem; frigent omnia, Quinte, seni.
Nec vitium est rerum, sed mentis, languida quae iam
Incassum blandis pellitur illecebris.
Sic mutam chordis citharam si forte remissis
Pulset, quantavis nil agat arte manus.

962. [956.]

Quod nihili es, non tu naturae, sed tibi debes

Ingenio praestas; nempe hoc es nequior usu
Cui nullo est praestans quamlibet ingenium.
Naturae, mallet, deberes, Cinna, sed heu heu,
Quod nihili es, debes moribus omne tuis.

963. [957.]

In idem argumentum

Ingenium culpas; culpa te, Quinte, pusillo
Nullum adhibes cultum quod piger ingenio.
Parvus ager fructus interdum reddit opimos,
Multa quem solers rusticus arte colit.

964. [958.]

In Cinnam, laetos ire dies amatoribus iactitantem

Ebria vesano cui mens fervescit amore,
Huic dicis laetos currere, Cinna, dies.
Usque utinam dicas nec possis noscere quid sit
Discerpi assiduis corda cupidinibus,
Quid miserum indomitae angustiae ac tabescere curis,
Quid nec ferre iugum posse nec excutere.

965. [959.]

Futilia esse amatorum iudicia

Nulli non dicis Tullam praestare puellae;
Id vero dici pol reor ex animo,
Nec tamen et vere dici reor, Eucrite: amantum
Scis etenim quam sit futile iudicium.

Scis aliis, nescis uni tibi. Cuncta, putato
Sed, tu aliis quae scis, haec tibi scire alios.

966. [960.]⁹⁰

“Nil nisi vulgus erit, qui vulgi oracula curat”

Carpe viam virtus quo te rapit ardua, sperne
Quidquid vulgus iners garrit et obloquitur.
Qui stulte curat fatui dicta omnia vulgi,
Ipse etiam semper nil nisi vulgus erit.

967. [961.]

“Quem bene non noris, tibi ne dicatur amicus”

Quinte, citus nimium tuus est amor. Ocyus, ut quem
Vidisti, fratris dicitur esse loco
Atque manu arripitur longo ceu cognitus usu,
Iampridem et multa iunctus amicitia.
Id scitum ac lepidum reris. Non est, mihi crede,
Sed magis inscitum, sed magis illepidum.
Ante opus est nosci, fieri dein, Quinte, sodalem:
Luxurians foetu praecoce sordet Amor.

968. [962.]

Aliud

Congressu in primo nullum non Quintus amice
Excipit atque sibi carum ait eximie.
Quid tum? Quae totam se primo effudit in ortu,
Confestim languens marcet amicitia.

969. [963.]

In Varum multiloquum

Ut verum ostendas, brevis est via rectaque, Vare.
Est, non est, totam rem tibi conficiet.
Ut falsum obtrudas, flexu est opus, omnia multo
Verborum et longo dicere circuitu.
Hic tibi, quod doleo, placuit mos, Vare, iuvat me
Atque erit ut semper vox iuvet illa brevis.

970. [964.]⁹¹

In ultores

Haud magnum ulcisci, magnum est ignoscere. Qua vis
Urget, prona via est; ardua, qua ratio.

⁸⁹ Seni omnia fringere K

⁹⁰ Ponendum inter moralia. K

⁹¹ Ponendum inter moralia. K not.

971. [965.]

In homines recentiores veterum disciplinas negligentes

Scit non nota atavis, nescit sed nota minorum
Aetas, nec didicist plura, puto, ast alia.

972. [966.]

Ad Tullam, cum divite quodam amicitiam exercentem

Ductandam diti quae te das pauper amico,
Tulla, reor, sancti foedera coniugii,
Ingenuum et servas constanti mente pudorem,
Sed famam certe negligis ipsa tuam.
Quippe etenim pauper, quam dives ductat amicus, 5
Haud credi vulgo iudice casta solet.

973. [967.]

In idem argumentum

Quae famam haud curat mulier, vel fervet amore
Vel foeda in praeceps fertur avaritia.
Quam Varus ductat quo vult, dic, pulchra Lycori,
Utram ob rem famam prodigis ipsa tuam?
Non sic de nihilo praebes risumque iocumque, 5
Nec gratis omni fabula fis populo.

974. [968.]⁹²*Ad Postumum de mutabili eius ingenio⁹³*

Quod semel abruptum furiis agitat iniquis
Liquisti fugiens, Postume, coniugium,
Rursus adis. Cessit saevus furor et tibi nupta,
Quae male displicuit, rursus ut ante placet.
Heu miseram! Rursus quae flebit nempe relicta, 5
Ibit et in patriam sprete puella domum.
Non es qui possis longo illam tempore ferre,
Ipsum qui nec te, Postume, ferre potes.

975. [969.]

In Quintum, hominem maledicum

Dic quae vis, modo vera tamen. Ne dicere veri
Quidquam in me possis, Quinte, cavere licet.
Ne tibi quae fingis dicas, ne somnia narres,
Quidquid agam, misero non licet effugere.
Hoc tamen est unum quod laetor, somnia narras 5
Dum tua, dum fingis quae tibi collibuit;

Si quid peccaro, narranti iam tibi tandem,
Vera licet narres, non erit ulla fides.

976. [970.]

Monet Postumum ne uxorem ducat

Saevus et indomitus rapidoque ardentior igne,
Parce, precor, miti, Postume, coniugio.
Stulte, iugo tauri supponis colla furentis,
Continuo abruptum quod ferus excutiat;
Mugitu horrendo et fugiens per confraga se se 5
In nemus et montes abdat in aërios.

977. [971.]

Ad Gelliam de Gargilio

Dives Gargilius, sibi quam delegit, amicam
Addici penitus sub sua iura petit.
Quamque vocat dominam, sibi vult servire timentem
Uni, multo emptum munere mancipium.
Talem docta potes tu, Gellia, ferre, patique? 5
Libertas auro est nec tibi cara magis?

978. [972.]

In rigidum morosumque officiorum exactorem

Expendis nimia mea factaque dictaque cura,
Morosusque omnes exigit ad numeros
Et carum culpas irata mente sodalem
Tantillum si quid negligit officii.
“Hoc male”, ais, “factum”, “non belle hoc”, “non decet hoc te”; 5
“Hoc potuit melius confieri”, “hoc citius”.
Heu, quis culpari toties totiesque doceri
Tam lento patiens iam ferat ingenio?
Sed ferat ut quivis; me pol gravat ac necat istud
Suavis amicitiae triste magisterium. 10

979. [973.]

In Albinum libidinosum fratremque [...] fratricidam⁹⁴

Quam ruat horrendum furiis agitata libido,
Albine infelix, morte tua didici,
Quem, flamma gliscente, ausum te opponere, frater
Fratrum et nomen, pro scelus, et patrios
Oblitus manes, maternam et barbarus umbram, 5
Confoditque, manu dissecuitque sua.
Triste leo tygrisque ursusque, at tristius, egit
Quum coecum in rabiem saevus amor, iuvenis.

⁹² Vide n. 970. *K not.*⁹³ Ad Postumum de mutabili eius ingenio et iracundia *K*⁹⁴ De fratricida *K*

980. [974.]

Senex puerilia loquens puer est⁹⁵

Quod dixi puerum, miraris, Lyda, senectae
Maturus finem qui prope contigerit.
Non oculis, auri credo: puerilia fantem,
Quamvis rugosa fronte, voco puerum.

981. [975.]

Pauperi fortunam vendenti responsum

Vendere fortunam se se clamabat Agyrtes
Vendebat sortes dum fatuas populo.
Cui puer e trivio: "Fortunam", dixit, "inepte,
Audes tam lacero vendere palliolo?"

982. [976.]

De Quinto, anum colente

Quinte, colis vetulam. Non miror, quin prope laudo:
Ut sit anus, Phyllis nam quod ametur habet.
Omnia si desint forma fugiente recessit
Inflabat pulchram qui prius ille tumor.
Commodus et si quid facias dicasve benigne,
Id tibi non meritis imputat omne suis.

983. [977.]

Foemineum spernuntque genus spretumque sequuntur
(Spernunt mendaci nam tenus ore) viri.

984. [978.]

"Non illam culpet, sed se, quem foemina perdit"

Et bonus est cuivis uti bene si sciat, ignis,
Et malus est uti ni sciat ipse bene.
Sic mulier magnoque eadem sapientibus usu
Esse gravi fatuis et solet exitio.
Foemina culpetur frustra: quem foemina perdit,
Stultitiae id vecors imputet ipse suae.

985. [979.]

In idem argumentum

Si nihili est mulier, qui se vir subicit illi
Sponte sua, quinam est? Nonne magis nihili?

986. [980.]

"Uxorem immodicus ne serva, ne mala fiat"

Uxorem immodica serva ne, Postume, cura,
Iratam perdat ne tua cura tibi.
Crede, virum fallat, praecludi sentiat omnem
Quae sibi, qua possit fallere vafra, viam.

987. [981.]

In idem argumentum

Uxorem immodicus ne serva, ne mala fiat
Quae bona, ne fiat, quae mala, deterior.
Laesa dolet; laudique putat sese usque tuentem
Centum oculis Argum fallere si qua potest.

988. [982.]

"Meroen non immerito a viro suo servari"

Servari Meroe magis est pol digna marito,
Servari sese quo dolet illa magis.
Teste pudicitia gaudet quaecumque pudica est
Et servata suum servat et ipsa virum.

989. [983.]

De Lyco zelotypo, ideoque misero

Zelotypus nimio miserum se perdit amore;
Nullus et est, solus quod studet esse, Lycus.

990. [984.]

In Ponticum, amicitias utilitate metientem

Quo tibi quisque usu sit, quaeris, Pontice; amicum
Atque vocas quisquis commoda multa tulit.
Sic et equum dices qui te bene portat amicum,
Et validum vertit qui tibi rura bovem.
Servitio nil et vili distabit honestum –
Proh, divi – sanctae foedus amicitiae.

991. [985.]

In remedia medicinae et medicos

Nil non expertus remedi languescis, amice,
Totque inter medicos scilicet aeger agis.
Crede mihi, hoc solum superest: contemne quod usquam
Est remedi atque omnes pelle procul medicos.
Vis nulla est morbi, medicis tot totque medelis,
Quae neglecta homini plus nocuisse queat.

⁹⁵ Senem puerilia loquentem puerum iure vocari K

992. [986.]

In idem argumentum

Ignotus medicis novi me, Pontice; saepe
 Hoc mihi ego medeor quod nequeant medici.
 Id male si cedit, tulero mihi scilicet ipse,
 Innumeri innumeris quod tulerunt medici.

993. [987.]

Si fucum arceas, saepe servi dominis suis meliores⁹⁶

Fucum arce ac phaleras circum omnes detrahe: multos
 Saepe suis servos anteferes dominis.

994. [988.]

In fortunam

Tu mollis rebus laetare, o Phylli, secundis,
 Adversis aegro pectore versa geme.
 Durus perpetuum vitae servare tenorem
 Fortunae medio in turbine cogor ego.
 Instabili servire deae pudet hercle pigetque:
 Foemina⁹⁷ turba illi serviat, illa viris.

995. [989.]

In medicum sine fine consultis Aulum vexantem

Huic calor, huic nimium frigus nocet, Aule, requiris
 Et tibi quid nimium iudice me, noceat?
 Dicam equidem: iste tuus, qui te sine fine modoque
 Consultis vexat perpetuis medicus;
 Quo nolo prorsus careas – vis parva veneni
 Haud nocet – utaris nolo sed immodice.

996. [990.] [= 43.]

In molestum elinguem

Fis mecum elinguis; nec miror, Quinte. Molesto
 Si quando assedi, mi quoque lingua perit.

997. [991.]

In Ponticum, immani corde cognatos suos spernentem

Quae te istaec vecors duxit sapientia, fratres
 Et docet immani spernere corde tuos?
 Nempe Deo ut totum se det quicumque propinquos
 Deserit, admiror, Pontice, magnanimum.

At quicumque uni servit sibi, qui sua tantum,
 Cognatos temnens, commoda persequitur,
 Odi ac detestor saevum dignumque relictis
 Inter solivagas urbibus ire feras.

5

998. [992.]

Equus in dominum suum

Fortis equus iaceo viridi sub cespite, dives
 Cuius in interitu multa gemit⁹⁸ dominus.
 Ille meas sed enim ob dotes haud plorat, at unum,
 Quo mihi successor quaeritur, ob pretium.
 Quod ne iterum perdat, metuat ni opprobria famae,
 Currum execratus iam velit ire pedes.

5

999. [993.]

Qui picem tractat, manus inquinat⁹⁹

Semper habet multos circum se Gellia moechos,
 Cuilibet et credi posse pudica putat?
 Usque picem si quis tractat (verbum est vetus), illi
 Pix tandem puras inquinat atra manus.

5

1000. [994.]

In Galliam, populus lege solutus belluae [...] ¹⁰⁰

Philosophi regnant, nec fis, o Gallia, felix.
 Regnant nam solo nomine philosophi,
 Quos fugit expertes veri omnis, lege solutus,
 Quam mala quamque nocens bellua sit populus!

5

1001. [995.]

In ingratum

Quod mihi pro meritis nil reddis, Quinte, molestum est,
 Sed mage quod nec scis quae bene promerui.
 Ingrato fecisse piget quae plurima feci,
 Non homini, ast orbo sensibus, heu, lapidi.

1002. [996.]

In quemdam Romam spernentem

Lustratam spernis Romam. Nil miror, at opto
 Dii tibi iudicium, dii tibi dent oculos.

⁹⁶ Servos quandoque esse dominis meliores *K*⁹⁷ Foemina pro foeminea. "Inter quos Danai foemina turba senis", *Propertius*. *R* not.⁹⁸ gemit] *K* pro gemens *R*⁹⁹ Qui picem tractat, manus inquinare debere *K*¹⁰⁰ Populum lege solutum belluae similem esse *K*

1003. [997.]

In Phyllidem, quae nil prior eloquitur et omnia respondet

Nil prior eloqueris, respondes omnia, Phylli.
Nil opus est aliud, Phylli, tacere iubes.

1004. [998.]

In Aulum, genas minio pingentem

Virne genas minio pingis, fucatus et ore
Purpureo in sacris cerneris, Aule, choris?
Nec te rideri sentis, nec multa popellus
Audis quae denso murmure dicta iacit?
Crede, oculos nimium laedis mentesque tuentum,
Crede, levis merito diceris et fatuus.
Crede, nigra inficias tibi si fuligine vultum,
Omnibus haud possis displicuisse magis.

1005. [999.]

In Lycorim, ornatibus immodicis se deturpantem

Ornatusque tuos laudo comptusque, Lycori,
Ista quibus minui forma leposque solet.
Has inter phaleras uris minus hercule quam si
Nativam obicias luminibus faciem.
Perge agedum: fors efficies cura atque labore
Iam pulchra ut facies denique displiceat.

1006. [1000.]

In idem argumentum

Pulchrior ante alias omnes vult esse Lycoris.
Hoc aliis, hoc fit se quoque pulchra minus.
Cultibus et modicis olim formosa, videtur
Iam prope deformis cultibus immodicis.

1007. [1001.]

In ingratum

Cur tibi displiceam, quaesivi, Cinna; repertum
Hoc tandem est, nimium quod bene promerui.

1008. [1002.]

Aliud

Tentavi saepe huc veniens tibi, Cinna, placere,
Si possem, placui nec tibi, Cinna, tamen.
Restat ut hinc abiens placeam. Mihi culte labore
Nequidquam longo, Cinna superbe, vale.

1009. [1003.]

In Gelliam, comitum turba stipatam

Seminecem, tabo enectam, non corpore pulchro,
Non raris animi dotibus eximiam
Turba frequens comitum te stipat, Gellia, servit
Nec tamen illa tibi, sed magis ipsa sibi.
Deme abs te sperant quae commoda quisque; relictas
Mirabor de tot si comes unus erit.

1010. [1004.]

In Galliam

Gallia, dic quae mens tam coeca ac devia pessum
Dat miseram, omni omnem perdit et exitio?
Templa iacent, versae leges moresque soluti,
Libertas nomen, res grave servitium.
Nusquam rex, uno multi pro rege tyranni,
Quorum certa infert iam tibi fata furor.
Tu plaudis tamen ipsa tibi et confossa cruentum
Lethali pectus vulnere vulnus amas.

1011. [1005.]

Aliud

Gallia, quis miseram nunc te regit? Efferat turba,
Ipsa suo arcessit quae capiti exitium,
Quae furiis incensa ruit seque ipsa barathrum
Demens atque ignes inicit in medios,
Caedibus et caedes addit gaudetque cruento,
Versa omni foede lege, latrocinio.
Non satius regesque pati regumque ministros
Arbitrio quam sic velle perire suo?

1012. [1006.]

Aliud

Infelix quo mersa malo es nunc, Gallia! Servit
Rex tuus et servit pars populi melior,
Vulgus ovat saevitque animis atque omnia miscet
Nactum vesanos ad scelus omne duces.
Cuncta iacent late ingenti prostrata ruina,
Ullus nec finis, nec modus exitio est.
Haec sperata olim libertas, haecine peior
Omni, o libertas pessima, servitio?

1013. [1007.]

Aliud

Quid lapsi faciant mores, quid froena recusans
Coelestis sophiae libera mens hominum,

Triste tua exemplum praebes, o Gallia, clade,
 Dira furens saevis saevior Odrysiis.
 Necdum etiam sentis, heu, necdum sentis origo
 Unde tui exorsum coeperit exitii?
 Sancta Dei lex una potis, potis una mederi est
 Sancta tuae cladi, Gallia, religio.

1014. [1008.]

In Antigenem, dementi amore Gallam prosequentem

Quod Gallam colis et multa virtute puellam
 Captus amas, mirum nil facis, Antigene.
 Hoc mirum est veniaque caret, quod totus in una
 Galla nec nostri nec memor ipse tui es.
 Negligis officium, nec vitae munia obire
 Sueta potes, demens et sine more furis.
 Crede mihi, tanti non ulla est foemina, sanae
 Lactura mentis quae bene possit emi.

1015. [1009.]

In Lucillam, se monstruose exornantem

Sic te more novo exornas, Lucilla, placebas
 Quae prius, ut nulli iam placeas hominum.
 Ante Venus visa es, nunc torva videre Megaera,
 Cui caput est densis anguibus implicitum,
 Structa ingens faciem turris coma surgit in altae,
 Et pluma et velo multiplici obtegatur,
 Mole sub ingenti est perparvum os perque pusillum,
 Idque suo iam non dixeris esse loco,
 Quippe etenim in medio est ac tantum a vertice summo,
 Quantum imis distat monstrifice a pedibus.

1016. [1010.]

In Quintum, dicentem nil moveri dictis popelli dum ipse
 sibi placeat

“Nil moveor”, dicis, “mea facta aut dicta popellus
 Carpit ubi soli dum placeam ipse mihi”¹⁰¹
 Quid? Qui te carpit, quem dicis, Quinte, popellum,
 Nescis esse omnem Romulidum populum?
 Millia multa cata praestantum mente virorum
 Suetaque res acri expendere iudicio?
 Huic qui displiceas populo tam sordidus, ipsi
 Non prorsum insanis quum tibi, Quinte, places?

1017. [1011.]

Nobilitas sine cultu ingenuo nomen inane¹⁰²

Servilem in morem nil non facit Eucritus, orta
 Heroum claro a sanguine progenies,
 Et docet ingenuo sine cultu quam sit inanis,
 Quam solum nomen re sine nobilitas.

1018. [1012.]

In idem argumentum

Nil habet ingenuum, nil non servile, superba
 Priscorum soboles, Glaucia, Romulidum,
 Tanto deterior, culpam quod sustinet omnem
 Ipse, suis mire degener a proavis.

1019. [1013.]

In Lycorim vetulam, literulas discentem

Coeplit ubi sperni provecta aetate Lycoris,
 Aggressa est varias discere literulas.
 Nec quidquam didicit, senio ni urgente, puellas
 Necquicquam senii quaerere praesidia.

1020. [1014.]

In Gelliam nimis foedam

Te quoties vidi, videor mihi cernere cultu
 Silenum toties, Gellia, foemineo.
 Audivi quoties, Polyphemum audire sub Aethna
 Mi videor bombos edere terrificos.
 Vis et adhuc cerni, audiri vis, Gellia? Nec te
 Auribus hinc nostris subtrahis atque oculis?

1021. [1015.]

[...] Hermogenem¹⁰³

Quanti ego te faciam, quam te delecter, ab uno –
 Mitto alia – hoc certe noscere, Tulla, potes.
 Ante alios omnes, quotquot Sol vidit, ineptum
 A te ne abscedam, Tulla, fero Hermogenem.

1022. [1016.]

In importunum quemdam

“Quanam iter?”, occurrens rogitas me, Glaucia, semper.
 Quavis, te pigeat qua simul ire, via.

¹⁰¹ mihi] *K* pro sibi *R*¹⁰² Nobilitatem sine cultu ingenuo nomen inane esse *K*¹⁰³ Ad Tullam de Hermogene *K*

1023. [1017.]

Aliud

“Quonam iter est”, rogitas. Mecum, dic, ipse venire
Quo non vis; illuc est iter, Antigene.

1024. [1018.]

In Aulum, qui nullo labore vellet habere divitias quas
parvo sibi congerit¹⁰⁴

Fungitur exiguum munus parvoque labore
Felix non parvas congerit Aulus opes.
Attamen et parvus laedit labor et sibi nullo
Stultus opes tantas stare velit pretio.
Ergo perpetuas iterat sine fine querelas,
Atque dolet vitae tristia fata suae.
Non secus ac doleat si rusticus hoc sibi fructus
Quod ferat eximios non nisi cultus ager
Et fatuo revocet questu saecula aurea, foetus
Sponte sua tellus quum dabat omnigenos.

1025. [1019.]

Nil tibi metuis? – Multa tibi metuo.

Postume, nil metuis: metuo tibi multa vel ipsum
Hoc propter, tibi quod, Postume, nil metuis.

1026. [1020.]

In Cinna, ob res pusillas a Romanis plausum
quaerentem

Foedas magnanimi sordes odere Quirites
Parvaeque res urbem nulla iuvat dominam,
Quare dum plausum rebus tibi, Cinna, pusillis
Quaeris, pro plausu sibila multa feres;
Sibila, mutari nullo quae non velit auro
Quidquam Romani quisquis habet decoris,
Nec veterum tantum seriem percenset avorum,
Sed veteres animo reddere curat avos.

1027. [1021.]

In malum patrocinatorum

Purgasti nuper quemdam, Fabiane: nocentem
Rebar, te audito nunc reor esse magis.
Credideram venia dignum, nunc, si modo vera
Narras, nec veniae iam video esse locum.

Crede mihi, posthac ne quem defende; reserva
Hostibus aut solis tale patrocinium.

1028. [1022.]

In Cinnamum, nil vulgi sibila curare dicentem

“Sibila nil vulgi curo”, inquis; dic mage vere:
“Romulei curo sibila nil populi”.
Namque tuas sordes qui non exhibilet, omni,
Si nescis, nemo est Romuleo in populo.
Quem si quis populum contemnit, non ego fastum
Miror, sed fatuam, Cinname, stultitiam.

1029. [1023.]

In Quintum, nimium stulte sibi ipsi placentem

Visere quod vetulam iuvenis foedamque venustus
Gaudes, Quinte, equidem cur id agas video.
Nempe times melior si qua est, tibi scilicet illa
Multo quam tu illi ne sit amabilior.
Mirari nec enim vis quemquam, mirus at ipse
Esse aliis; tuus hoc fonte amor exoritur.
Nec placet ista tibi, quam iuras hercle placere,
Sed stulte nimium tu tibi, Quinte, places.

1030. [1024.]

In Glauciam, sibi omnia deberi credentem

Nil non deberi credit sibi Glaucia; quidquid
Et bene fit meritis arrogat omne suis.
Ergo illi stultus faciat bene qui bene facta
In ventum et rapidam spargere gaudet aquam.
Quaero alium ipse mihi, qui si quid largiar ultro
Partem aliquam meritis imputet inde meis.

1031. [1025.]

Cur Gellia superba potius quam simplex sit¹⁰⁵

Quo cultu, quo vult comptu fert Gellia se se,
Quaeque domi, plateis haec facit in mediis.
Ergo audit simplex: malim dixisse superbam
Quae se urbis civem non putet, at dominam.

1032. [1026.]

In idem argumentum

It quo vult medias incompta illota per urbes,
Ancillam cultu qui deceat, Beroe.

¹⁰⁴ In Aulum, querentem quod sibi sine labore non obveniant divitiae K

¹⁰⁵ Cur Gellia superba potius quam simplex dici debeat K

Foemina nec dubitat princeps intrare popinas
 Et solet in celebri meiere saepe via.
 Simpliciter vivit, dicis; dic verius, Aule:
 “Nullum non spernit simpliciter Beroe”.

1033. [1027.]
 Ad Gelliam, “artes dum versas, detegis ipsa tuas”
 Fallere vis, quemquam nec fallis, Gellia et artes
 Dum versas mire, detegis ipsa tuas.
 Hinc odio simul et contemptu es: prava voluntas
 Cui praesto est, solers deficit at ingenium.

1034. [1028.]
 Aliud
 Contemptu atque odio digna est, quod nectere fraudes
 Nec potis est Phyllis, nectit et usque tamen.

1035. [1029.]
 “Non dicam ingenue quod tibi displiceat”
 “Dic”, ais, “ingenue quae pecco”. Dicere possum,
 Quando, Cinna, rogas, id tibi ego ingenue.
 Sed ferus atque irae impatiens et laudis amator
 Tu me audire, scio, non potes ingenue.

1036. [1030.]
 In idem argumentum
 “Ingenue de me quod sentis, dic”, ais, Aule.
 Aule, ego non dicam, quod tibi displiceat.
 Fallor an hoc ipsum videor quod dicere probri
 Posse aliquid mire iam tibi displicuit?
 Iam rudis ac saevus videor tibi; laedere amicum
 Iam credor dicto non satis ingenue.
 Ingenue quid si promam sensa intima? Rerum
 Quid si, quae peccas, plurima protulero?

1037. [1031.]
 In Gelliam, fatuam et loquacem
 Obrigit cervix: mallet tibi lingua rigeret,
 Guttur et ingratae, Gellia, vocis iter.
 Hanc certe partem plecti decet, hanc gravis Euris,
 Hanc saevus pessus si dederit Boreas,
 Vix erit ut prorsus corrupta et perdita dignum
 Persolvat nostris supplicium auriculis.

1038. [1032.]
 In Cinna, hominem malum
 5 Canitiem nigro mutavit Cinna capillo,
 Nempe foret vitae ne coma dissimilis.

1039. [1033.]
 Cur Varus magni non habeatur
 Iure suo possit permagni Varus haberi;
 Ipse suum ni ius exigit immodice.

1040. [1034.]
 In Albinum, plurima extra rem scribentem
 De Calvo in titulo scripturum, Albine, professus,
 Plurima cur de te garrulus eloqueris?
 Curnam alios addis tam multos, parvula, quaeso,
 Res agitur tanto cur tibi circuitu?
 De re quod poteras pagellam implere pusillam,
 Extra rem librum quod potes efficere. 5

1041. [1035.]
 De Deliae et Gelliae frustra [...] ¹⁰⁶
 Usque comunt sese: fit nullo at Delia cultu
 Pulchra magis, nullo Gellia foeda minus.
 Nec pote nativam nempe illa intendere lucem,
 Nec pote nativas discere haec tenebras.
 Frustra sunt ambae: studet altera quod iam habet ultro, 5
 Altera quod nec habet, quod nec habere potest.

1042. [1036.]
 In iactantem magnorum amicitias
 Iactat amicitias magnorum Cinna; pusillus
 Nec sentit quam sit laudis et ipse suae
 5 Indigus, involvens alieno lumine sese
 Magnorum quisquis iactat amicitias.

1043. [1037.]
 In iactantem suos amores
 Iste tibi miros narrat qui semper amores
 Se se unum, non te, Gellia, semper amat.
 Te, quod ait, virtute tua si captus amaret,
 Non sibi morigeram vellet, at esse probam,
 Nec demi cuperet quo dempto iure vel illi
 Incipias ipsi vilior esse decus. 5

¹⁰⁶ De Deliae et Gelliae frustraneo computo K

1044. [1038.]

Cur Aelia frustra comet et se et filiam

Nec te, nec gnatam comi est opus, Aelia; comptu
Nil quod eget iuvenis nilque iuvatur anus.

1045. [1039.]

In Postumum, inepta narrantem

Perdit equos macies tibi. Postume, nos quoque perdet
Istam dum narras iam decies maciem.

1046. [1040.]

In Thyrsidem, domum suam nuptam ducentem

Thyrsis "Quam cupii, sum Phyllida", clamat, "adeptus,
Illa meam venit iam mihi nupta domum".

Torvum subridet Nemesis, dea saeva, "Refuto
Has et", ait, "seris laetities lacrymis".

1047. [1041.]

In Quintum, continuo inepta dicentem

Toedet equis audire tuis an pabula desint
An superent; dic iam, Quinte, aliquid melius.
Dic aliquid, pasci quo mens queat... Occinit, eheu,
Defessis rursus pabula, rursus equos!

1048. [1042.]

De Cinna, multa de se lepide narrantem

A te quid factum, quid dictum, Cinna, lepore
Quippe soles narrans dicere mirifico,
Nil narrare alios de se vel paucula, de te
Nil ego te contra, Cinna, tacere velim.

1049. [1043.]

Cur Lycidas placet omnibus¹⁰⁷

Aequae cur Lycidas placet omnibus? Hanc reor unam
Ob rem quod dignum nil habet invidia.

1050. [1044.]

Ad Gelliam, "compta nimis damno vult tamen illa suo"¹⁰⁸
Compta parum foeda est, nulli sed foeda videtur,
Gellia, multarum quod latet in numero.

Coepit ubi comptus nimios, tum visa tuentes

Omni percellit foedior e numero.

Compta parum tamen illa sibi male displicet; esse
Compta nimis damno vult tamen illa suo.

5

1051. [1045.]

In Quintillam, numquam ridentem

Nil ridet Quintilla. Aliquod si corde sub alto
Vulnus habet, doleo, moesta quod est nimium,
Sin cura intactum pectus gerit et tamen usquam
Haud ridet, doleo, stulta quod est nimium.

1052. [1046.]

Ad Quintum, vati maledicentem

Te mihi seape aiunt maledicere. Parce vereri
Laesus ego referam ne tibi, Quinte, vicem.
Nil opus ulcisci quod nil nocet, at mihi laudem,
Ni mea me fallunt somnia, ferre solet;
Cui pulchrum placuisse bonis pulchrumque putatur,
Quos odi et fugio, displicuisse malis.

5

1053. [1047.]

Ad quemdam servanem Pholoen immeritam

Immeritam pergis Pholoen servare. Caveto
Servari se se ne velit ex merito.

1054. [1048.]

In Gelliam, non deficit tempus, sed amor visendi causa
Quintum aegrotum¹⁰⁹

Aegrotat Quintus. Deficit tibi, Gellia, tempus
Visum ut eas; rerum plurima praepediunt.
Crede mihi, potius qui nil non expedit et quem
Deficiunt nunquam tempora, deficit amor.

1055. [1049.]

Unum senectutis bonum inter alia est vati noscere Gallam¹¹⁰

Obice mi longam, quantumvis, Galla, senectam.
Hoc mihi fert certe longa senecta boni,
Quod nequeunt iuvenes, videam ut formosaque, flore et
In primo vernans quam fatua et nihili es.

¹⁰⁷ Cur Lycidas placeat omnibus *K*
¹⁰⁸ In Gelliam, "compta nimis damno quod velit esse suo" *K*
¹⁰⁹ Quare Gellia Quintum aegrotum minus invidet. Ponendum inter varia. *K*
¹¹⁰ In Gallam *K*

1056. [1050.]

In Gelliam, credentem sibi laudi esse solam¹¹¹

Quod sola es, laudi credis tibi. Nempe severos
 Ob mores linqui, Gellia, sola putas.
 Quid qui te laesi fugitant cautique, lacessis
 Queis male nil meritos, aspera dicta timent?
 Hi quoque num, quaeso, mores odere severos?
 Hos quod longe abigis, quid, rogo, laudis habet?

1057. [1051.]

In Glauciam, dicentem de more saeculi mulieris manum
deosculari¹¹²

Oscula quod figis muliebri plurima dextrae,
 Scilicet id saeculi, Glaucia, more facis.
 Oscula qui sequitur, quum faedo insanis amore,
 Idne etiam saeculi, Glaucia, more facis?

1058. [1052.]

Ad Leonillam, cela amorem si potes et nunquam detecto
irascere¹¹³

Fronte, oculis, vultu, Leonilla, fateris amorem
 Et tua, "Amas" tibi quod dicimus, ira furit?
 Vis alios urat quae te mala flamma tacere?
 Si potis es, moneo, tu prior ipsa tace.

1059. [1053.]

In Ponticum, in vitae ratione omnibus aliis dissimilem

Indueris duplici qui nunc panno quum furit aestas,
 Quid facies mediis, Pontice, frigoribus?
 Per glaciem, credo, et rigidas, vesane, pruinas
 Ibis carbasa frigidus in tunica.
 Hoc volupe est quando vita hoc laetaris in omni
 Omnibus esse aliis, quam pote, dissimilis.

1060. [1054.]

Ad Postumum, semper magis magisque inepta dicentem

Multa Lupus dicit, multa et tu dicis inepte,
 Postume; tu gravis es mi tamen, ille levis.
 Spes etenim est, doctus post res ut dicat ineptas
 Ille aliquid, nosci quod queat utiliter.

A te quod sperem nihil est: effatus inepta,
 Expecto dicas semper inepta magis.
 Disce aliquid, facies spem tu quoque te quoque fantem
 Qualiacumque aequis auribus excipiam.

1061. [1055.]

De Aegle, frustra eodem cultu quo Phyllis se ornante
 Ornatu frustra incedis quo Phyllis eodem,
 Non potis es cultu stulta placere pari.
 Illam cuncta decent, nil te non dedecet, Aegle,
 Illa addit vesti, detrahis ipsa decus.
 Suppara mutantur, vittae, redimicula, mitrae;
 Aegle tu semper, Phyllis at illa manet.

1062. [1056.]

Ad Petrum, petentem ut Arcadia fleat phonasum
mortuum. In phonascos.¹¹⁴

Extincto fletus fundi vis, Petre, phonasco
 Et luctum tota gliscere in Arcadia.
 Tu tibi fle solus: certatim flebimus omnes
 Arcadiae quando triste quid acciderit,
 Cui satis est valeant si vates: ire phonascos
 Pessum omnes placido pectore perpetitur.
 Pieriis adsueta modis nam despicit istos
 Parva alios faciunt qui sibi ab arte modos.

1063. [1057.]

In Marcum, quem monet ut timeat ne ille Leonillae
potius quam ei Leonilla propior displiceat¹¹⁵

Ne tibi displiceat propior Leonilla, vereris.
 Id quoque, ut es laevus, Marce, potest fieri.
 Sed certe fiet quod tu nil, Marce, vereris
 Illi displiceas ut male tu propior.

1064. [1058.]

In machinam volentem eiusque opificem

Fumea quod cassa nubes inclusa papyro
 It campos alte missa per aëros,
 Attonita id spectant stupefacti mente Quirites,
 Magnum et se credunt cernere prodigium.
 Quid mirum est fumus tenuis quod surgit in auras,
 Quid mirum est secum quod leve portat onus?
 O fumoque opifex levior cassa papyro,
 Hinc speras aliquam si tibi gloriolam!

¹¹¹ In Gelliam, credentem sibi laudi esse quod sola sit *K*¹¹² In Glauciam, dicentem se more saeculi mulierum manum de-
osculari *K*¹¹³ Ad Leonillam, nequaquam amores suos celare scientem *K*¹¹⁴ Ad Petrum, carmina ab Arcadia poscentem in funere phonasci *K*¹¹⁵ Marcum monet ut caveat ne Leonillae propior displiceat *K*

1065. [1059.]

In navem aeriam

Dii bene quod, ponti quae tranant caerula, puppes
Non nisi vesanus ducit in alta labor!
Ni foret id, miseram quae nunc male terret, in ipsum
Ausoniae pestis glisceret acta sinum.
Quam nunc vix sistit, possit quae sistere cura,
Aera si ansu praepete transiliat?

5

1066. [1060.]

Fabiano, longo tempore frustra culto, valedicit¹¹⁶

Non ego me primum volui, non esse secundum:
Esse aliquem volui me, Fabiane, tibi.
Id quando haud licuit, mihi longum culte, valeto:
Spe ludi falsa tempus in omne piget,
Conari et frustra, nec posse placere, superbus
Cui Labeo, fatuus cui¹¹⁷ placet Hermogenes.

5

1067. [1061.]

In Cinna, poeta vult ab eo amari, non tantum ferri¹¹⁸

Cinna diu me fers: ferri mihi, Cinna, molestum est,
Suntque graves video me quibus esse gravem.
Iam vel ama vel ferre itidem si pergis, abibo,
Talem et te posthac non ego, Cinna, feram.

1068. [1062.]

Aliud

Senti equidem: tu me fers tantum, Cinna. Valeto!
Me ferri tantum non ego, Cinna, fero.

1069. [1063.]

In Gallam, credentem eo quod a marito non servata se
magnam sibi fidem habere¹¹⁹

Quod te quidquid agas coniux non servat, haberi
Hoc magnam credis tu tibi, Galla, fidem.
Quid si non servet, servari haud digna videtur
Quod quam non ullam sensit habere fidem?

1070. [1064.]

Ad Pium Sextum, Romae querimonia
in sodales Quirinales¹²⁰

Sexte, Quirinales queritur tua Roma sodales,
Non iam Romulidas esse, sed Italidas,
Linguam et divini patriam sprevisse Quirini,
Dignos pol ratio quos fuget e Latio.

1071. [1065.]

In Postumum, Accam laudantem ut ab ea laudetur

Laudes saepe tuas dicit tibi Postumus, Acca,
Dicere quod laudes te cupit, Acca, suas.
Hoc te praesentem laudat male garrulus; abstas
Ut paullum, tacitus fit subito Harpocrates.

1072. [1066.]

In Aulum, continuo computantem inutiliter

Noctes atque dies longis rationibus Aulus
Et sumptum et census computat assidue.
Nil sumptu interea demit, nil censibus addit,
Remque suam perdit prodigus assidue.
Ergo nil longis rationibus expedit unquam,
Ni¹²¹ sua uti possit damna videre magis.

5

1073. [1067.]

In Ornitum semivirum

Permagno liquidam pretio vocem, Ornite, vendis,
Maiori at pretio vox tamen empta tibi est.
Semivir argenti vel montes congere: pensas
Iacturam nullis, Ornite, divitiis.

1074. [1068.]¹²²

Ad Gelliam, quae primum viso Lyco, dixit "Mi Lyce!"¹²³

"Mi Lyce!," ait primum mi viso Gellia. Miror
Ingenium quod me perspicit esse suum.
Fallor an eximiae tanta est fiducia formae,
Ut quemcumque velit noverit esse suum?

¹¹⁶ Fabiano, diu sibi culto, valedicit *K*

¹¹⁷ cui] *K pro* mi *R*

¹¹⁸ In Cinna, se velle ab eo amari, non tantum tolerari *K*

¹¹⁹ Ad Gallam, cur vir eius eam minime servet *K*

¹²⁰ Ad Pium Sextum, Romae querela *K*; Versus leonini. *R*

¹²¹ Ni] *K pro* Nil *R*

¹²² Ponendum inter varia. *K not.*

¹²³ De Gellia, Lycum salutante *K*

1075. [1069.]

In malum Torquati Tassi interpretem

Carmina Torquati non vertis, sed male perdis,
 Aurum ut si plumbo verteris aut chalybe.
 “Torquati nervis quid factum”, dicimus, “illo
 Quid factum”, attoniti dicimus, “ingenio?”

1076. [1070.]

In Aulum, malum poeta

Laudari a populo tua carmina gratulor, Aule,
 Sed mihi iudicium dissidet a populo:
 Sicque malos soleo vates damnare, probantem
 Ut damnem pariter non minus et populum.

1077. [1071.]

In idem argumentum

Laudibus attolli dicis tua carmina coelo;
 Credo equidem id fieri, sed reor immerito.
 Et soleo non te solum persaepe, sed una
 Et laudatores temnere, Quinte, tuos.

1078. [1072.]

In Lupum, se ob pauca et fatua carmina vatem credentem

Carmina quod scripsit nec multa et stulta, videtur
 Esse sibi vatum iam Lupus in numero.
 Est certe in numero, numerus modo, nomen inane,
 Forma levis, volitans et sine re species,
 Tam verus vates, quam, pingui corpore dempto,
 Quae cassa est veram dicimus esse nucem.

1079. [1073.]

In Levinum, arte carentem et artificum
historiam narrantem

Artificum, Levine, tenes et nomina et aevum
 Atque omnem narras garrulus historiam.
 Arte cares; nosti quanti quis polleat arte,
 Norit ut omnigenas si quis egenus opes
 Et regum cultus, laeta et convivia narret
 Et lacer et longa perditus ipse fame.

1080. [1074.]

In quemdam, de eximiis Theonis scriptis insulse
iudicantem

Eximii, quae tu dixisti insulsa, Theonis
 Scripta lego atque mihi mirifice sapiunt.

Et mire insulso te te reor esse palato,
 Cui sale tam multo sparsa nihil sapiunt.
 Mi risum haec moveant: risu tibi scurra, popellum
 Qui tenet in triviis, ilia concutiat.

5

1081. [1075.]

In quamdam quae publico theatro cantavit¹²⁴

Istam laudato, quantum vis, Cinna, theatro
 Quae quondam vocem vendidit in medio.
 Simplex, salsa, proba est, quantum vis, Cinna; theatro
 Sed vocem quondam vendidit in medio.

1082. [1076.]

In malum poetam

Difficiles optas numeros ultroque molestas
 Ipsum te vates induis in pedicas.
 Id magnum reris. Fatear, vestigia ferres
 Libera, si duris implicitus pedicis.
 Nunc video crebro lapsantem ac tarda meantem
 Sic ire ut quivis sentiat implicitum,
 Rideat et frustra caussantem, quas tibi nunquam
 Sumpsisses ultro, si saperes, pedicas.

5

1083. [1077.]

In Tullum parvi poetas, magni pictores facientem

Pictores magni pendis parvique poetas,
 Acer, Tulle, oculis, coecus at ingenio.

1084. [1078.]

In Philippum, ridentem phrasim Latinam tamquam
non perfecte Latinam

Gliscere quod *plausus* dixi, ridere, Philippe,
 Incipis: o, risu digna, Philippe, tuo!
 Pol si ridebis, quae nescis omnia, nusquam
 Non risus fatuo gliscet in ore tibi.¹²⁵

1085. [1079.]

In Aulum, dicentem poetam invidere eius versibus

Invidere tuis me dicis versibus, Aule;
 Dic potius versus nolle videre tuos.
 Quod spes nulla mihi est, scruter licet omnia, quidquam
 Nancisci dignum quod rear invidia.

¹²⁴ In quamdam quae publico in theatro cantaverat *K*¹²⁵ *Gliscere* ... tibi] Pacuvius apud Nonium: *Horrescit et gliscit gaudium*. Virgilius: *Gliscit violentia Turno*. Tacitus passim: *gliscit certamen, periculum, adulatio*. *R* not.

1086. [1080.]

In Aulum, dicentem poetam scribere *communia*

Quae scribo dicis *communia*. Forsitan et sunt,
Communis, credo, quod mihi sensus inest.
Tu, quem communi sensu aiunt, Aule, carere,
Scribe; id erit quidquid scripseris omne tuum.

1087. [1081.]

Ad virum cum quo continuas uxor rixas habebat¹²⁶

Hectoris haud vere quo dicta est nomine coniux,
Digna tua est dici verius Andromache.
Illa nil fieri possit pugnacius, illa
Assidue tecum praelia saeva gerit.
Quae tu cumque probas, cuncta improbat; ipse videri 5
Si tibi quid verum dixeris, illa negat.
Nec cessat clamor, convicia, rixa, querelae,
Dum trahat addictum sub sua iura virum.
Heu bellum miseris deplorandum lamentis,
Durius, heu, bello et longius Iliaco! 10

1088. [1082.]

In quemdam, Bembum et Casam parvos fuisse vates dicentem

Qui *parvos* dicis *vates* Bembumque Casamque,
Te dici *nullum*, Cinname, posse puta.
Nam procul a *parvo* tam *nullus* distat, opinor,
Distas a Bembo quam procul atque Casa.

1089. [1083.]

In Varum, grandiloquos vates laudantem

Grandiloquos laudas vates: ego – condere verbum
Hoc mihi, Vare, novum si licet – *aptiloquos*.

1090. [1084.]

In idem argumentum

Scribis magna; velim scribas magis apta. Pusillum
Ingens subvertit calceus, Aule, pedem.

1091. [1085.]

In dominum multos libros habentem et nunquam eos legentem¹²⁷

Hospes, librorum miraris tanta supellex
Tam neglecta suo quod iaceat domino.
Extra qua niteat, rem curat; stulta iuvari
Queis intra possint pectora, spernit opes.

1092. [1086.]

In idem argumentum

Tot tam pulchra tuis congesta volumina, Tulle,
Omnia cur multo in pulvere spreta iacent?
Hospes an ut proavos laudet spernatque nepotem
Indoctum doctis degenerem a proavis?

1093. [1087.]

In Orcam, nil pulchri a quoquam scribi putantem

Nil pulchri a quoquam scribi putat Orca, putabit
Et semper donec scripserit ipse aliquid.
Expertus discet quam sit contemnere pronum
Quidvis, quidquam apte at scribere, difficile,
Et collata suis censebit pulchra, videntur 5
Quae fatuo pulchri prorsus habere nihil.

1094. [1088.]

In Ponticum, magnum, sed non amabile carmen facientem

Nempe facis magnum, sed non et amabile carmen,
Quod blande captas mulceat auriculas,
Quod subeat pectus, circum et praecordia ludat
Seque imis alte sensibus insinuet.
Hinc doleo interdum, nec miror, Pontice, multi 5
Quod laudant, pauci sed tua scripta legunt.

1095. [1089.]

In Cinnam, epigrammata scribentem

Tempora ne deses perdas, epigrammata scribis.
Nempe alio perdis tempora, Cinna, modo.

1096. [1090.]

In Quintum, vera omnia scribere dicentem

Quae scribit, Quintus dicit, vera omnia; verum
Nec metuit falsi ne simulet species.
Ignosco iuveni. Quae nunc scit, pleraque, spero,
Maturo tandem nesciet ingenio.

1097. [1091.]

In carmina fugientem

Carminibus blandis quercus et saxa trahuntur:
Carmina te solum, Cinname, blanda fugant.
I procul, i vitaeque hominum consortia, duris
Quercubus et duro marmore dure magis.

¹²⁶ Ad quemdam, cum quo continuas uxor rixas habebat *K*
¹²⁷ In quemdam multos libros habentem et nunquam eos legentem *K*

1098. [1092.]

In Ponticum, fatuum scriptorem laudantem

Quod tribuis fatuo scriptori, Pontice, laudem,
 Nec sentis: laudem detrahis ipse tibi.
 Nec mihi fit maior tibi qui placet ille, sed hercle
 Tu mihi fis mire cui placet ille minor.

1099. [1093.]

In advenam, suum de vatibus Ausoniis iudicium dantem

Ausoniae pulchras qui nuper venit ad oras
 Hospes longinquo vectus ab Oceano,
 Nec sibi adhuc fecit Thuscae commercia linguae
 Nec Thuscas certe sentit adhuc veneres,
 Pensitat Ausonios non aequo examine vates,
 Nec dubitat pretium ponere cuique suum.
 Quidnam Itali? Rident ignarum ignota loquentem,
 Iure suo et spernunt futile iudicium.

1100. [1094.]

In Ponticum, gelidum carmen recitantem

Audiui gelidum recitas dum, Pontice, carmen,
 Totus et iniecta ceu glacie obrigui,
 Nec mihi iam numeri fervent nec verba, resedit
 Musaeus mentem qui ciet ille calor.
 Haec semel auditus. Nocuisti: pangere versus
 Dediscam, haud renuo, si te iterum audiero.

1101. [1095.]

In Furium, dicentem se aeternum carmen scribere

Furius aeternum dicit se scribere carmen,
 Et scribit. Vatum carmina quis veterum,
 Queis ornat se se, ut falsis cornicula pennis,
 Credat longa unquam posse perire die?

1102. [1096.]

“Pangis magniloquum, sed non et amabile carmen”

Pangis grandiloquum, sed non et amabile carmen,
 Quod mantem aggestis pulsas imaginibus,
 Percellitque aures ingenti, Cinna, fragore,
 Non quod sese imis sensibus insinuet,
 Infusumque alte perfundat corda lepore
 Atque suis animum vindicet illecebris.
 Hinc audita ferunt vanos tua carmina plausus;
 Lecta dein foedo in pulvere spreta iacent.

1103. [1097.]

Cur carmen, quamvis dulce, non placeat

Dulce tuum est carmen, sed quamvis dulce placere
 Cui nam posse putes ni fuerit modicum?
 Ambrosiam apponas saturo si fine sine ullo,
 Ipsam pertaesus respuet ambrosiam.

1104. [1098.]

In ineptum cantorem

Quinte, meros cantas numeros, non verba. Facesse
 Hinc procul in solum, cantor inepte, nemus.
 I; fatuas illic voces sensuque carentes
 Saepe itera brutas, ut lubet, inter oves
 Queis aures dedit, at mentem natura negavit:
 His placeant dulces, at sine mente, soni.
 Mi cantu placeat concors sententia; me rem
 Qui deceant soli detineant numeri.
 Sed deceant an non, qui possim noscere, Quinte,
 Si non rem, solos audiero at numeros?

1105. [1099.]

In advenam, poesim Thuscam spernentem

Hospes, disce prius Thuscam, dein sperne poesim.
 Crede sed haud spernes discere ut incipies.

1106. [1100.]

In quemdam Ludovicum Ariostum spernentem

Divinum, quo se iactat Ferraria, vatem
 Spernere tu tanto nempe supercilio?
 Illi quod placuit, pravum tu dicere quidquam,
 Carpere tu quidquam quod probat ille potes?
 Nec metuis, male caute, virum quae suspicit, omni
 Magnus ne fias risus in Ausonia?

1107. [1101.]

“Ipsum pone opus in trutina”

Nec cito, nec lente, quae scribo, scripta putato.
 Id nihil est. Ipsum pone opus in trutina.
 Hoc, si pondus habet, vel tu me dicito lentum
 Vel celerem, pretii defluet inde nihil.

1108. [1102.]

In Quintum, ob reprehensionem carminis peccantis
furore agitatum¹²⁸

Quinte, tuo quiddam est reprehensum in carmine: ineptum
Censorem, dicis, mentis habere nihil.
Scintillae absistunt oculis, frons ignea flagrat,
Membra tremunt, vocis praepedit ira viam.
Iam tua, non quaero, quid peccent carmina: peccat 5
Vita tibi, fatuus quem furor exagitat.

1109. [1103.]

Esset bonus poeta Cinna ni crederet se esse talem¹²⁹

Cinna bonus fieri posset fortasse, poetam
Ni se iam factum crederet esse bonum.
Hoc perdit miserum dum summo in fine putat se,
Quod piger in media desidet usque via.

1110.¹³⁰ [1104.] [= Var. 159.]

Quid pulchrum?

Quae sint pulchra, rogas. Quae, quamquam, Tulle, videnti
Cur placeant nequeas dicere, visa placent.

1111. [1105.]

In Gallos, ad Glyconem, narrantem Gallis non placuisse
carmina quae Graiis placuerent

Quae Graiis placuere, Glycon, insulsa putari
Gallorum narras carmina per populos.
Id fateor; remque hanc, si desint omnia, ob unam
Gallorum insulsos esse reor populos.

1112. [1106.]

In ineptum de Ulysse scribentem

Tot vada qui ponti felix evasit Ulysses,
Nunc miser in libro mergitur ille tuo.

1113. [1107.]

Aliud

Erravit ponto terraque erravit Ulysses;
In scriptis errat nunc magis ille tuis.

1114. [1108.]

“In Varum, quod nil scripserit ille suum”

Nulla est in scriptis Vari sententia quam si
Carpas scriptorem non vocet auxilio
Ille aliquem prima de classe. Hoc dicere magnum
Virgilium, hoc magnum dicere Moeoniden,
Haec Tulli doceat, divini haec dicta Platonis 5
Esse eadem iisdem perlita luminibus.
Vari ergo in scriptis nil carpam scilicet unum
Hoc praeter, quod nil scripserit ille suum.

1115. [1109.]

In fatuum Petrarchae carminum contemptorem

Petrarcham torpere gelu, te ardere, Lycota,
Quo Phoebus vates concitat, igne putas?
Cuius ego soleo fatuos ridere furores,
Verborum et vanam spernere luxuriam,
Quem mage quo passim succendere cuncta putas tu, 5
Hoc mage consuevi dicere frigidulum
Et pictae similem flammae, quae gliscere visa
Nec quemquam incendit, nec calet ipsa tamen.
Talis Petrarcham spernas? Cui dulce canenti
Assurgunt Pindi e vertice Castalides, 10
Ardua quem celeri superantem nubila penna
Ipso stratus humi vix tu oculo sequeris.

1116. [1110.] [= 1474.]

In Tuccam, factum criticum quando non potuit esse poeta¹³¹

Tu tibi ais sperni Musas maiora sequenti;
Spretum ego te Musis, Tucca, minora sequi.
Factus enim es criticus tandem postquam esse poetae
Conanti languens obstitit ingenium.
Nam quis Aristarcho mavult, modo sanus, Homero 5
Quam fieri utrumvis si licet assimilis?

1117. [1111.]

In vates Arcadiae

Vatum quisque furit vesano concitus oestro,
Mira videt totam quisque per Arcadiam
Et fugit in nubes longe per inania, lapsu
Ad terram et praiceps decidit Icaro.
Mens bona, si qua dea es, tantos compesce tumultus, 5
Fac regat hos coetus non furor, at ratio,
Fac pastor se se pastorem sentiat esse,
Carmen lanigeras et canat inter oves,

¹²⁸ In Quintum, eo quod in eius carmine aliquid reprehensum fuerit ira aestuantem *K*

¹²⁹ Fore bonum poetam Cinna ni crederet se esse talem *K*

¹³⁰ Ponendum inter varia. *R not.*

¹³¹ In Tuccam, factum criticum postquam non potuerit esse poeta *K*

Dulce sonans tenui deductum carmen avena, Vicino plaudat cui Dryas e nemore.	10	1123. [1117.] In futes nostrae aetatis sophos Ridemus veteres, miramur nostraque nosque, Ipsum iam culmen venimus ad sophiae; Clamamus: "Iam vera patent fulgentque!", libellis Dum fatuis aetas futilis obruimur.
1118. [1112.] In Arcadum plausus Carminibus plausere tuis, Quinte, Arcades; ipsis, Quinte, sed haud multum plauditur Arcadibus.		1124. [1118.] In ineptum carminum contemptorem Non unquam laudas bona carmina, Quinte; videre Quod, credo, numnam sint bona, Quinte, nequis.
1119. [1113.] In theatrorum cantores ¹³² Insulsi nil me cantus iuvere, theatro Longum desedi moestus et in medio. Dictum aliquod sapiens optabam; verba poetae Venabar patulis omnia et auriculis, Ullum nec potui – cantores dii male perdant – Nequidquam intentus perpetuo excipere; Humanasque inter voces nil denique dignum Audiui humano quod foret ingenio.	5	1125. [1119.] In idem argumentum Pol malus es vates. Qui norim id, Cinnam, quaeris. Hoc uno: versus despuis usque bonos. Scire piget quidnam scribas. Quod scribis, opinor, Est his quae toties despuis absimile.
1120. [1114.] In idem argumentum Obscurant merito cantores verba poetae Ne pateat quam res discrepet atque modi, Quam sapiens dictum numeros condemnet ineptos, Quam, quod amat sensus, respuat ingenium.		1126. [1120.] In malum poetam Tu tua contemni miraris carmina; contra Id te mirari, Glaucia, miror ego. Tam mala sunt etenim, magnum rear ut prope monstrum, Illa vel auctori posse placere suo.
1121. [1115.] In Levinum, veteres tantum commendantem Scriptores laudas priscos, Levine; recentum Ne laudes quemquam, praepedit invidia. Quod vivis tribuis, demptum tibi rere: sepultis, Laude tua incolumi, plauditur ingeniis.		1127. [1121.] In idem argumentum Conatus toties tam longis, Glaucia, curis Nil non insulsum scripsit et illepidum. Conari tamen invita iuvat usque Minerva, Invitis carmen scribere Pierisin. Stultum aiunt qui bis, qualem hunc par dici, ad eundem Offendit stulte qui toties lapidem? Carmine qui scripto toties derisus inepto Rursus ridendum scribere carmen amat!
1122. [1116.] In sacrum oratorem, non apte declamantem ¹³³ Absentes contra declamas; negligis, Aule, Oranti praesens qui tibi adest, populum. Longe hinc sunt fidei oppugnant qui dogmata; vita Quos cernis, fidei dogmata dedecorant. Nil opus est illos adigas ut vera fateri, Hoc opus est adigas, si pote, vera sequi.	5	1128. [1122.] In Postumum, qui indoctus doctum carpit Qui discum nunquam vidisti, Postume, disco Ludentem dicis quae deceat facies, Artificem et Graium culpas, quod scilicet illum Sic sculpsit facies non satis ut deceat. Nec sentis doctum indoctus quod carpere pergis, Id te quam certo, Postume, dedecet.

¹³² In scenicos cantores *K*¹³³ In sacrum oratorem, auditoribus suis neglectis contra absentes declamantem *K*

1129. [1123.]
Cur vati displiceant carmina Antigenis
Antigene, quiddam fecisti carminis idque
Dixi ego simpliciter displicuisse mihi.
Tu nullum, clamas, verbum non esse Latinum,
Nullum legitimos non cadere ad numeros.
Ne clama; id fateor, sed carmen displicet istud
Communi sensu quod caret, Antigene. 5
1130. [1124.]
In Phidippum
Mendicare tuam decuit ne, Phidippe, Camoenam?
Quo tibi divitiae, quo tibi nobilitas
Incessusque audax et sesquipedalia verba
Et magnum celsa fronte supercilium?
Tu vatum e trivio similis – proh dedecus ingens –
“Porrecta”, clamas, “da, pater, aera manu”?
Det quidquid poscis nunquam, dederit tibi tantum
Quantum poscendo detrahis ipse tibi. 5
1131. [1125.]
Lycotae de suis carminibus iudicium spernit
Tu laudave meum carmen vel sperne, Lycota,
Pace tua hoc liceat dicere: nil moveor.
Quidquid enim dicas de carmine, mi vetus, *ultra*
Ne crepidam sutor, dictum animo¹³⁴ obicitur.
1132. [1126.]
In ineptum carminum suorum censorem
Dormito interdum, fateor, ceu magnus Homerus,
Sed vel dormitans te meliora cano;
Nec mea, sint quamvis incondita, somnia sanus
Mutarim curis, censor inepte, tuis,
Aeternoque velim potius decumbere somno
Quam quo me velles pervigilare modo
Et furere insanos lymphata mente furores,
Pulmonem et nugis rumpere grandiloquis. 5
1133. [1127.]
Quis dormitans, quis vigilans inter Musas¹³⁵
Non ego dormitans de te, pater optime, scripsi
Nec somno est quidquam, cura ubi multa, loci,
Dormitans audire solet sed carmina qui me
Arguit ac stertit suave ubi quid canitur,
- Et dulcissime Albi vel blandi more Catulli 5
Carmen sedatis lene fluit numeris.
Tum solum evigilat nubes quum turgida pulsatur
Et furit et fatuos Musa ciet strepitus.
1134. [1128.]
In carmina Bavii
Quis novus obrepsit mihi torpor, cur mea Musa
Languet iners, dulces nec meminit numeros?
Quis terrae affigit mentem stupor? Heu, tua legi
Scripta, Bavi, Alpina frigidiora nive.
Hinc mihi ceu diro vinctum cor nempe veneno est, 5
Hinc algu hoc subito perditus obrigui.
1135. [1129.]
De Aulo eiusque iudicio in carminibus probandis
Magni Aulo fieri dicis tua carmina. Credo:
Magni Aulum nulli sed fieri video.
1136. [1130.]
In carmina Quinti, parum Romae placencia
Dicis ob invidiam sperni tua carmina Romae;
Ignoro idne malam fiat ob invidiam.
Hoc unum didici pol te ipso teste placere
Quae scribis Romae carmina, Quinte, parum.
1137. [1131.]
In poetas verborum tumidos et cassos rerum
Vos pulsate auras et nubila vana poetae,
Aetas haec effert quos veterum haud similes,
Verborum tumidos, cassos rerum, enthea miris
Pascentes fatue pectora imaginibus. 5
Ite, licet, falsis longe per inania pennis,
Ite, malus quo vos abripit iste furor.
Tutus ego terra ex humili spectroque volantes
Quoque ferant nisus Icarii video.
1138. [1132.]
Stultorum satis esse
Parce istis, demunt communem quae tibi sensum,
Parce istis, moneo, Cinname, literulis;
Istaec vel tibi habe mysteria, provenit unde
Falsi perpetuis auctibus ampla seges.
Stultorum satis est. Si quis non desipit, illum 5
Stultitia noli perdere, stulte, tua.

¹³⁴ dictum animo] *K pro vetus R*
¹³⁵ In idem argumentum *K*

1139. [1133.]

In Lycidam, instante senecta floridulum carmen scribentem

Cooperat exacto malus florere Novembri,
 Sperabat foetus et sibi mirificos,
 Irrita sed primo spes frigore concidit omnis,
 Strata omnis florum pompa iacebat humi.
 Haec sibi scripta putet Lycidas, instante senecta 5
 Caepit qui carmen scribere floridulum.

1140. [1134.]

In nostrum aevum¹³⁶

Quis leget hoc nostri quodcumque est carminis aevo,
 Quo bona tot veterum carmina spreta iacent,
 Quo Maro si redeat, redeat si magnus Homerus,
 Cassa dabunt rapidis verba ferenda Notis?
 Quippe ubi doctae aures desunt, quid docta facit vox, 5
 Quid faciunt Musae, quid faciunt Charites?

1141. [1135.]

Aulus vates eximius, quia credit nihil eximii se habere¹³⁷

Hoc habet eximium cunctis in vatibus Aulus,
 Eximium quod se credit habere nihil.
 Non, ut vulgo omnes, Musis et Apolline fervet,
 Semper vesanus nec furit, at loquitur.

1142. [1136.] [= Lyd. 631.]

In choragum populum nihili facientem¹³⁸

Displicuit populo, placuit tibi, Petre, choragus
 Atque aliis veros qui didicere modos.
 Ergo facit nihili populum, nec sibila curat
 Et celsum explosus tollit ad astra caput.
 Laudo equidem; tantum nec praestans ille choragus, 5
 Aequae sed praestans est mihi philosophus.

1143. [1137.]

In idem argumentum

Displicuit populo; mirus tamen esse choragus
 Dicitur et veros Cinna tenere modos.
 Dicatur: veros, populo at qui vendit opellam
 Non tenet ille modos, ni placeat populo.

1144. [1138.]

In frigidum Sophoclis interpretem¹³⁹

Interpres Sophoclis, posce hoc, Lamberte, Camoenas,
 Ut tibi Pierio ferveat igne sinus.
 Ni caleas, tragicum ni spires, plena leporum
 Carmina et omnis erit cultus, amice, nihil.

1145. [1139.]

In Varronem,¹⁴⁰ sua carmina spernentem

Si mala sunt, scribo indoctus quae carmina, sperni
 Illa tibi, Varro, digna ego confiteor
 Aut aliis potius – nam tu qui spernere possis
 Iure mala, haud possis vel mala qui facere?
 Sin bona sunt, Varro, pecudem brutam reor esse, 5
 Audet qui diae spernere mentis opus.

1146. [1140.]

In procerem ob dona fortunae vanum et superbum

Te domus alta, nitens ostroque auroque, paratu
 Regifico et structis mensa gravis dapibus,
 Aurati et currus, famulantum et turba; superbum
 Me facit hoc, istic quod nihil afficio.
 Vanaque tot propter fortunae munera vano 5
 Turgentem fastu despicio procerem.

1147. [1141.]

In Aulum, foemineas manus deosculantem

Foemineas petis, Aule, manus: incesta libido
 Si iubet, esse vides id, puto, flagitium.
 Sin amor innocuus, fatuum puto, quisquis amorem
 Testari solis scit fatue manibus,
 Bruta velut puerorum aetas, cui¹⁴¹ promere sensa 5
 Ut possit nondum suppetit eloquium.

1148. [1142.]

In idem argumentum

Foemineas petis usque manus; tua membra iuventa
 Si fervent, foedum, Quinte, facis facinus.
 Sin frigent senio, quae tam vesana puella est,
 Se tangi ut dextra iam moriente ferat?

¹³⁶ In sua tempora parum Musis accomodata *K*¹³⁷ Laudat Aulum eo quod nihil eximii se habere credat *K*; Ponendum inter varia. *K not.*¹³⁸ Ad Petrum Pizzellium, de chorago minime Romae accepto *K*; Ponendum inter Epigrammata ad domum Pizzelliam. *K not.*¹³⁹ Ad Lambertum, Sophoclis interpretem *K*; Ponendum inter varia. *K not.*¹⁴⁰ Varronem] *corr. e* Varrum¹⁴¹ cui] *K pro* mi *R*

1149. [1143.]

“Tangere enim ac tangi gaudet vitiosa libido”¹⁴²

Foedus amicitiae simul ictum est, Postume, Pollam
Teque inter, dextrae dextrae iuncta fuit.
Nil opus est istud nulla non luce novari
Et vestras cupide iungier usque manus.
Quod semel est factum non turpiter, hoc, mihi crede, 5
Ambo iam facitis turpiter assidue.
Tangere enim ac tangi gaudet vitiosa libido:
Purus amor dulci pascitur alloquio.

1150. [1144.] [= 776.]

Ad Postumum, cur Gellia eum vitat

Quod sapis, hac una, si nescis, Postume, causa
Gellia te vitat nec sibi vult comitem:
Nempe amat hos quos ipsa queat male spernere; contra
Odit queis sperni se male posse videt.
Quid tu? Credo illa mavis quam mente carere. 5
Nil tanti est cupias ut fieri fatuus.

1151. [1145.] [= 774.]

In Eunum, de se bene promeritum fugientem¹⁴³

Tam bene promeritum de se fugit Eunus, ob ipsum
Id, credo, quod sum tam bene promeritus.
Nempe pudet cunctos gestit qui vincere, tantis
Se toties victum quod videt officiis.
Atqui turpe putat si vinci, turpe minorem 5
Esse, vir eximiis conspicuus titulis,
Vincere victorem cur non studet ac facit, unde
Maior ego incipiam scilicet esse minor?

1152. [1146.] [= 779.]

In Postumum, datam fidem non tenentem

Quae dixi cuicumque semel, stant firma, labascit
Nec mihi coeptum unquam, Postume, consilium.
Te quoque firmum animi constanti mente putabam
Propositum atque datam posse tenere fidem.
Non potes, ut video: dicta et promissa retractas. 5
Heu, stipula, heu, siccis mobiliior foliis!
I, quemvis alium posthac tibi quaere sodalem:
Odi ego qui probum non putat esse levem.

1153. [1147.]

Vita ducta in rupibus et antris praestat servitio muliebri¹⁴⁴

Heic gelidae rupes, heic saxa horrenda, Lycori,
Antraque montanis vix adeunda feris.
Heic quid agam, quaeris? Mecum tua facta recordor
Et fastus misero qui dolere mihi,
Et dico: “Infelix haec praestat vita, Lycoris 5
Duro quo prestit me mea, servitio”.

1154. [1148.]

In Italiam, toties referentem machinam volentem,
aliena inventam¹⁴⁵

Quod coelum incluso follis petit actus ab igne,
Inventum iactat Gallia docta suum.
Quidquid id est laudis, totum sibi vindicat illa:
Vidit, inexpertum primum fecit opus.
Nil tibi iam superest. Aliena inventa referre, 5
Ut magnum, toties non pudet, Ausonia?

1155. [1149.]

In quamdam, senem stulta loqui ferentem

Istum, Phylli, senem toties tam stulta loquentem
Tam patiens placido pectore ferre potes?
Phylli, potes nugas et inania dicta probare,
Phylli, potes tantae plaudere stultitiae?
Tam ne placet pulcher violae color et placet ille 5
Currus, Flaminiam, quo terit, aureolus?

1156. [1150.]

Quo Phillis se magis ad speculum fingit, eo minus pulchra¹⁴⁶

Pulchra foret Phyllis, vellet ni pulchra videri,
Ni faciem ad speculum fingeret usque suum,
Ni male nativos corrumpere arte lepores
Ipsa sibi, versis vultibus, absimilis.
Nunc pulchram haud possum vere illam dicere; possum 5
Pulchrarum tantum dicere simiolum.

1157. [1151.]

Ad Lesbiam pronam in illecebras

Multis tentari dicis te, Lesbia; quid ni
Tentetur multis quam capere est facile?

¹⁴⁴ Praestare solam desertis in locis vitam agere quam mulieri servire *K*

¹⁴⁵ In Italiam, perpetuo crepantem machinam volentem ab aliis inventam *K*

¹⁴⁶ Quo se magis ad speculum fingit, eo minus pulchram esse Phyllidem *K*

¹⁴² Ad Postumum, dextram Pollae dextrae perpetuo iungentem *K*

¹⁴³ In Eunum poetam, de se bene promeritum fugientem *K*

Mirer si multis tentetur Delia, clamat
Vita omnis captu quam fore difficilem.

1158. [1152.]
In divitem avarum

In partes centum vilem qui disecat assem
Et lucro et damno est multus in exiguo,
Attentum dicis servanda scilicet in re,
Ullis ridendum sordibus esse negas.
Quid? Sordis ne parum est, quod re tam dives in ampla 5
Et lucro et damno est multus in exiguo?

1159. [1153.]
De senis et vetulae coniugio

Cinna senex, vetula et Pholoe iunguntur: uterque
Coniugio peccat, plectitur atque suo.

1160. [1154.]
“Cui nocet id soli, sola videre nequis”¹⁴⁷

Isti quam vetulo blandiris, Gellia, inepte,
Si videas, fias iam, puto, blanda minus.
Quorum nil refert, sed enim quod cernimus omnes,
Cui nocet id soli, sola videre nequis.

1161. [1155.]
In praeceptorem potius ineptum

Forsan vera doces, possim quae audita probare,
Ni non vera modo, ast certa etiam, Aule, voces.
Plurima communi sensu contraria saepe
Certa fuisse uni nam tibi commemini.

1162. [1156.]

In nil scribentem et suo iudicio se omnibus scriptoribus
praeferentem

Cunctis iudicio tu praefers, Cinna, tuo te;
Nec miror, qui nil scribere, Cinna soles,
Quae scripsere alii sed tantum spernere, multo
Et risu et sannis omnibus excipere.
Scribe aliquid: disces pronum ridere, sed hercle 5
Nil risu dignum scribere difficile.

1163. [1157.] [= 794.]

In Varum, foeda loquentem

Unde istaec promis tam foeda et turpia, mire
Doctus, Vare, omnem Cypridis historiam?
Grata scit et loquitur quisque ultro: proelia miles,
Aequoreos cursus navita, pastor oves.

1164. [1158.]

In Varum, Lycorim pulchram credentem

Vare, tibi pulchra est, aliis non pulchra Lycoris.
Solus habes oculos? Anne cares oculis?

1165. [1159.]

In quemdam affirmantem “foeminam cuilibet viro
gratam esse”

Iuppiter egregium doctorem, arcana latentis
Omnia naturae qui penitus reserat
In lucem expromens ignota atque abdita rerum
Quas miro primus viderit ingenio!
Nuper ut oraculum ceu fundens pectore ab alto, 5
“Nulli non”, inquit, “foemina grata viro est”.
Obstupui occulti nil non cernentis acumen,
Cui Plato, cui magnus cedat Aristoteles.

1166. [1160.]

In Orphytum, qui nihil veniae cuiquam largit¹⁴⁸

Tune gravis censor, subtilem expendere summi
Adsuetus iuris quidlibet ad trutinam,
Tu castigator iuvenum visisque theatrum
Et vocum blandis ducis illecebris?
Saltantum et pubem potis et laudare iocosam, 5
Dum laetos molli ducit ab arte choros?
Ignoscam id: veniae sed qui nihil, Orphyte, cuiquam
Largiris, veniam praestruis ipse tibi.

1167. [1161.]

“Quod mihi non tribuo, tribuam tibi?”

Scripti ubi quid, sperno, abiectum, nec reddere suevi
Incudi quod non est bene compositum.
Tu quae scripsisti, vis lecta ut saepe refingam,
Elimem exactos lentus et ad numeros.
Quod mihi non tribuo, tribuam tibi? Non satis est si 5
Quo mea sunt fuerint mi tua scripta loco?

¹⁴⁷ In Gelliam seni blandientem K

¹⁴⁸ In Orphytum, nihil veniae cuiquam largientem K

1168. [1162.]

In Quinti scripta, prorsus improbanda

“Quidquid mendosum est, deme”, inquis¹⁴⁹ quum tua, Quinte,
Mittis iudicio scripta probanda meo;
Demam equidem, vereor sed, demptis omnibus, hercle
Ne scripti redeat nil tibi, Quinte, domum.

1169. [1163.]

In spretum Lycidam, unam omnibus Gelliam
praeferentem¹⁵⁰

Nulli non praefert Lycidas te, Gellia; nullum
Contra non praefers, Gellia, tu Lycidae.
Quis peccat magis, incertum. Te, Gellia, saevum
Nil magis est, stultum nil magis est Lycida.

1170. [1164.]

Aliud

Magni te, Lycidas facit unam, Gellia; iure
Tam stultum spernis, Gellia, tu Lycidam.

1171. [1165.]

In Aulum, insula atque auribus atque animo ingrata
loquentem

Aure mea si te posses audire loquentem,
Eune, semel, nolles iam, reor, Eune, loqui.
Nil magis insulsum est, vacuum nil est magis omni
Fruge bona ingratumque auribus atque animo,
Nec remedi quidquam est, ni prorsus parcere verbis:
Hoc uno potis es consuluisse tibi.

1172. [1166.]

Munus aptum vetulae¹⁵¹ nuptae¹⁵²

Nubit anus Pholoe. Quid nuptae muneris aptum
Esse reor? Nihil est aptius helleboro,
Ni vincit male commotae vesania mentis
Hellebori tota est quidquid in Antycira.

1173. [1167.]

De Cinna, Gelliae ingrato¹⁵³

Cinna, fugam subito, Gallo veniente, capessis,
Gaudet discessu Gellia pulchra tuo,
Gallum et amat vel quod gratus venit ipse; fugare
Ingratum vel te quod solet adveniens.

1174. [1168.]

In horribilem sonitum vocis Auli

Dicturo adstiteram, sed verbo exterritus, Aule,
Quod primum sonitu prodiit horribili,
Fugi equidem diro percussus corda pavore
Discissis metuens auribus et cerebro,
Quae mihi adhuc misero penitus tinnire videntur,
Pulsari et vocis verbere Stentoreae.

1175. [1169.]

Ad Postumum, nimis insulse sua gesta narrantem

Usque adeo insulse narras tua, Postume, gesta,
Vel matri ut possis displicuisse tuae.
Quid nobis quorum nemo est qui scire laboret
Quid tibi vel laetum, triste vel acciderit?
Dic, oro, melius, dic et meliora; silere
Nam praestat, neutrum si potes efficere.

1176. [1170.] [= 33.]

In Sylvanum informem, Phyllidis amorem sperantem¹⁵⁴

Non miror quod amas Phyllin, Sylvane: venusta est
Illa quidem et lepido non rudis ingenio.
Hoc miror fieri quod credis posse rudem te,
Informem, illepidum Phyllis uti redamet.

1177. [1171.]

In Aulum, proavos suos saepe memorantem

Qui proavos memoras nobis tam saepe, nepotes
Te ne erit, ut memorent, Aule, tui proavum?

1178. [1172.]

In Eunum, Lycorim petentem¹⁵⁵

Et tussi et senio fractam petis, Eune, Lycorim.
Cur? Ipsam ob tussim, credo equidem et senium.

¹⁴⁹ est deme inquis] *K pro* est inquis *R*

¹⁵⁰ In Lycidam, puellis omnibus Gelliam praeferentem *K*
vetulae] *pro* Pholoe *R*

¹⁵² De anu nubente *K*

¹⁵³ De Cinna, Gelliae viso *K*

¹⁵⁴ In Sylvanum, se Phyllidi placere posse sperantem *K*

¹⁵⁵ petentem] *pro* senem *R*

1179. [1173.]
In Sabellium¹⁵⁶
Haec ut imago, caput sic, unde est ducta, Sabelli,
Non caput est, quiddam sed capiti assimile. 5
1180. [1174.]
In Cinnam senem, connubium celebrantem 10
Connubium celebras tam canus, Cinna; puella
Fiat ut infelix uxor an ut vidua? 15
1181. [1175.]
In idem argumentum
Noluit uxorem iuvenis; nunc ducere gestit
Cinna senex. Sapiens, heu, male desipuit.
1182. [1176.]
In senem ducentem anum
Ducis anum vetulus: non vitae – restat utrique
Pars brevis – at sociam mortis habere cupis.
1183. [1177.]
In idem argumentum
Haec anus, ille senex celebrat connubia. Laudo:
Poenam stultitiae pendet uterque suae.
1184. [1178.]
In impar coniugium
Impar coniugium qui iungit, comprecere illi
Quae mala? Fert impar quae mala coniugium.
1185. [1179.]
In Tullam, ob Vari amorem superbientem
Quod te Varus amat, nimium ne, Tulla, superbi:
Ardebat stulta non minus in Pholoe,
Continuo longi finem dein fecit amoris,
Stultitiae finem fecit ut illa suae.
1186. [1180.]
In Gallam, ob oscula a Varo accepta superbientem
Oscula quod Varus dederit tibi, Galla, superbis?
Nempe dedit metuit quod nihil inde sibi.
1187. [1181.]
In Quintum, quare Leonilla secum nimis officiosa¹⁵⁷
Quod coetu in magno venienti occurrit amice,
Quod solita est omnes dicere delicias,
Quod dextram dextrae iungit, quod blanda tuetur,
Quod prope complexu te, Leonilla, foveat,
Haec debes foedae, si nescis, Quinte, senectae: 5
Non faceret iuveni quae facit illa seni.
1188. [1182.]
Cur Quintus amat Gelliam vetulam¹⁵⁸
Non quod amat, sed quod devitat Quintus amores,
Te senio enectam, Gellia foeda, colit.
Nec vetulam pulchris te praefert ille puellis,
Quotquot sunt, foedis posthabet at vetulis.
1189. [1183.]
In Phyllidem, prodigam suarum dotum¹⁵⁹
Dotibus eximiis Phyllis praestare putatur
Et praestat – nempe id, Postume, confiteor.
Sed iuvenes non tot se circa Phyllis haberet
Donaret dotes ni facile eximias.
Largus opum colitur vulgo raroque petuntur 5
Qui servant clausas, Postume, divitias.
1190. [1184.]
In Lycorin, nimis rigidam senibus
Quidquid agas dicasve senex, Corvine, Lycorin
Haud potis es flavam conciliare tibi.
Illa solet facilis cuivis ignoscere culpa,
Uni ullam nunquam dat veniam senio.
1191. [1185.]
In Phyllidem, quo magis occultat senium, eo magis patet¹⁶⁰
Annorum celas nequidquam, Phylli, ruinas:
Deficiunt artes deficiuntque doli.

¹⁵⁷ In Quintum, quare Leonilla secum officiosa sit *K*¹⁵⁸ Cur Quintus colit Gelliam vetulam *K*¹⁵⁹ In Phyllidem nimis blandam *K*¹⁶⁰ In Phyllidem, turpior est aevo quae male pugnat anus *K*¹⁵⁶ In Sabelli imaginem *K*

Aetas longa urget miseram seniumque patescit
Hoc magis atque magis quo magis occultitur.
Da iam victa manus, quaeque es, tandem esse fatere.
Turpior est aevo quae male pugnat anus.

1192. [1186.]

In Tuccam, veniam poscentem eo quod Aeglen ducat
Non laudem, insano veniam sed poscit amori,
Aeglen quod properat ducere Tucca domum.
Do veniam et miror, tanto correptus amore
Quod poscit solam Tucca sibi veniam.

1193. [1187.]

In Ponticum, nimis pugnantes Cinnae coniugio¹⁶¹
Clarum non claram sibi ne duxisse puellam
Cinna velit, pugnas, Pontice, multimodis,
Tamque adeo pugnas, omni et ratione laboras
Solam ut posse istuc mirer amicitiam.
Et prope iam credam quod passim dicere vulgus
Coepit quiddam istis fervere zelotypi,
Nec te angere, sibi quod caram vult ille puellam,
Sed tibi quod caram, Pontice, praeripuit.

1194. [1188.]

In Leonillam, propriae laudis causa nimis blandam,
etiam senibus¹⁶²
Blanda nimis Leonilla seni est. Fuge, Postume, laudem,
Si nescis, de se quaerit illa sibi.
Non sat habet, iuvenes, quod primum est, urere posse;
Vult dici annosos urere posse senes.

1195. [1189.]

In Tullam foedam, se pulchram sibi credentem
Foeda rogas pulchras inter me, Tulla, puellas,
Quaenam aliis oculo sit mage pulchra meo,
Nec metuis dicam instanti ne denique: "Pulchra est
Quaeque magis, magis est quo tibi dissimilis".

1196. [1190.]

"Pulchra decet longe quaeri"¹⁶³

Tam foedam ut posses nancisci, Cinnae, sponsam,
Quidnam opus externos currere per populos?
Nulla erat ad Tiberim, quae turpi corpore posset,
Foeda aliis, uni visa placere tibi?
Pulchra decet longe quaeri; deformia nusquam.
Non passim innumero proveniunt numero.

1197. [1191.]

Lusus, in Cinnae, senem et frigidum¹⁶⁴

"Ne mirare fugit quod te istaec, Cinna, puella:
Illa timet pulchro quas iacis ore faces
Atque tuos metuit, fulgentia sydera, ocellos,
Unde sua intorquet spicula saevus Amor".
Haec Cinnae Flaccus derisor: vera putavit
Et laeto excepit pectore dicta senex.

1198. [1192.]

"Et par redde pari: questus non erit ullus"¹⁶⁵

Non toties fugeret, toties ni, Cinna, sequere
Aeglen. Despectus tu quoque despicias
Et par redde pari: questus iam non erit ullus;
Sera quies nostris venerit auribus,
Queis iterum atque iterum narras tua fata nec unquam
Perdere nos fatua desinis historia.

1199. [1193.]

"Cur Aulum fugiat formosa puella"

Cur te conspectum fugiat formosa puella,
Aule, rogas. Speculum, si sapis, Aule, roga.

1200. [1194.] [= 1462.]

Cur Cinnae seni, quaerenti filiam, occurrat mater

Quod tibi floridulam quaerenti, Cinna, puellam
Mater, quam nolle, obvia prodit anus,
Hoc tacite dicit: "Vetulo tibi non mea nata,
Verum ego iam senio perdita convenio".

1201. [1195.]

Ne quid nimis

Esse bonus cantor potis est Lycus; optimus esse
At nimium quod vult, desinit esse bonus.

¹⁶¹ In Ponticum de Cinnae coniugio K

¹⁶² Quare Leonilla etiam senibus blandiatur K

¹⁶³ In Cinnae de eius coniugio K

¹⁶⁴ Lusus, in Cinnae senem, amore captum K

¹⁶⁵ In Cinnae stulte Aeglen amantem K

1202. [1196.]

Cur Tulla spernet amores Postumi

Tulla tuos fugiens quod, Postume, spernit amores

Cur tibi tam cupido displiceat, video,

Sed Tullam idcirco fatuam stultamque vocare

Quod pergis, fateor, Postume, non video.

Interdum et vereor ne sit sapientia quam tu

Desinis haud unquam dicere stultitiam.

Id quoque tu possis, mi Postume, crede vereri

Te vetulum si iam videris in speculo.

1203. [1197.]

Ad Aulum, Tullae non vox, sed Lycidam placet¹⁶⁶

Tulla tibi in vita iurat nihil esse relictum

Quod placeat, vocem ni liquidam Lycidae.

Tamne placet, dicis, Lycidae vox? Dic magis, Aule,

Tullae formosus tamne placet Lycidas?

1204. [1198.]

Ad Quintum. Ignem ne tangas, Quinte!

Tange ignem: visum nimio plus, Quinte, calesces,

Ibit et in penitis flamma recepta sinus.

Ibit? Iit, credo potius: nec tangere Pollam

Velles, quae blandis quum lubet illecebris

Te miserum quam vult incendit, ni tibi rursum

Illa tuo iam nunc torreat igne iecur.

1205. [1199.]

Ad Varronem: Cinnamus in te plena veneno scribens
nocuit sibi uni¹⁶⁷

In te congessit nigro quod plena veneno,

Cassa sed ingenuo turpia dicta sale,

Varro, parce queri. Nocuit sibi Cinnamus uni

Et niger et passim dicitur illepidus.

Tu cave scribenti ne quidquam forte reponas

Neve modum studeas ponere stultitiae.

Poena sit haec illi: non quemquam obsistere se se

Scriptis ipse suis ne male dedecoret.

1206. [1200.]

In Glauciam sua carmina mirantem

Miraris quae tu scripsisti carmina, scribi

Nec melius quidquam, Glaucia, posse putas,

Non Maro si redeat, non si divinus Homerus,
Magnum iterum ad pugnam suscitet Aeaciden.

Miror ego, scin' quid? Solum hoc tam cassa lepore

Esse vel auctori carmina mira suo.

1207. [1201.]

Culpam citus elue¹⁶⁸

Res tibi displicuit potius quam carmen, amice,

Obieci lentam quod tibi desidiam

Atque tuam dixi foede cessare Camoenam,

Nolle pio et fungi quo decet officio.

Scribe, potes, culpam citus elue, protinus auri

Incipiet carmen dulce sonare meum.

1208. [1202.]

*Sumite materiem vestris, qui scribitis, aequam viribus
(Horatius)*

Cinname, scripsisti magno non magna labore:

Sumpta opera est ingens, parvum operae est pretium.

Anne haud apta tuis quod moribus omnia scribis,

Naturam et raptus, Cinname, non se queris?

1209. [1203.]

In vatium nugas ineptas

Usque adeo vatium nugis offendor ineptis

Malim ut quam vates dicier agricola.

Non artis pudet hercle meae, sed moribus artem

Qui turpant laevis dispudet artificum.

1210. [1204.]¹⁶⁹

In Aeglem nimis feram

Ne spernere, Aegle, nullum non spernis amantem:

Mavis quam vilis scilicet esse fera.

Consilium laudo: multorum audire querelas

Fac magis usque velis, quam semel ipsa queri.

1211. [1205.]

In foemineam Aeglae artem

Ut teneat miseros, Aegle male torquet amantes

(Foemineae id credit scilicet artis opus),

Nec tenet, abscedunt multi saevumque superbae

Irati fugiunt servitium dominae.

¹⁶⁶ Ad Aulum, Tullae non Lycidae vocem, sed Lycidam placere K¹⁶⁷ Ad Varronem de eius critico K¹⁶⁸ Amicum invitat ad carmen scribendum K; Ponendum inter varia. K not.¹⁶⁹ Ponendum inter varia. K not.

Ire modo quo res coepit si pergat, ineptam
Artem in quo promat iam, puto, nullus erit.

1212. [1206.]¹⁷⁰

Miraris quod te non praefert omnibus Aegle.
Non omnes praefert quod tibi, miror ego.

1213. [1207.]¹⁷¹

Ut te, Phylli, colam, spretum me, Phylli, superbo
Ut gravis excipias usque supercilio,
Ut verbosa aliis, mecum vix ipsa loquere,
Blanda aliis, uni vis modo saeva mihi,
Nemo ut tam foedus, tam vecors, tam sit ineptus,
Quem mihi non multis partibus anteferas.
Haec si ferre queam, pol dignum ferre putabo,
Quodque tuli dignum, ferre fuisse puto.

1214. [1208.]

In cantore non ratio, sed iudicat auris¹⁷²

Cantori plaudis, nec scis quae verba loquatur,
Sensa suis substent an satis apta modis.
Quid si discordet cantu sententia, quid si
Res dura et molles dissideant numeri?
Scilicet id nihil est: captus dulcedine vocis
Non quaeris, quidnam vox sibi, Quinte, velit.
Nec ratio quidquam, verum omnia iudicat auris,
Cassus mente omni cui placet ille sonus.
Sic brutas olim pecudes Rhodopeius Orpheus
Non intellecto carmine detinuit.

1215. [1209.]

In Battum, summum picturae culmen
se attingere credentem¹⁷³

Credis picturae summum te attingere culmen,
Summum quod culmen, Batte, videre nequis,
Scire nec immani tractu disiunctus ab illo,
Artis adhuc medio curris ut in spatio,
Nec tanto prior es nostri pictoribus aevi,
Quanto es tot priscis, hercule, posterior.

5

1216. [1210.]¹⁷⁴

In columnam inflexibilem

Frangi ais at flecti non unquam posse columnam;
Haud miror, duro constat enim lapide.
Miror at, humano constas qui corde, columna,
Nulla si flecti ceu lapis arte queas.

1217. [1211.]

In Postumum, machinae volantis spectacula
sermone nimis longo narrantem

Saepe ego iactati fugi spectacula follis,
Longa nimis quod sunt, Postume, visa mihi.
Longior at multo sermo est tuus iste modumque
Spectaculi et leges dum varias numeras.
Quare nil mirum est, nondum sermone peracto,
Lassatus procul hinc, Postume, si fugio.

5

5

1218. [1212.]

In Irin, varios colores mutantem¹⁷⁵

Irin quod varios dicis mutare colores,
Moribus et dignum nomen habere suis,
Falleris: illa eadem est semper, tibi gaudet inanem
Sed rerum faciem pingere stultus Amor.
Ille tibi flammam ostendit in Iride, canam
Ille tibi ostendit dein glaciem atque nivem.
De te Iris nullas mutavit, Postume, curas,
Cui nunquam de te, Postume, cura fuit.

5

5

1219. [1213.]

In Cinnam, Gallae iratum nullisque precibus placabilem

Quae te Scylla ferax genuit, quae saeva Charybdis,
Quae te flammivomis exspuit Aetna iugis?
Quem Gallae iratum – nec tantos causa furores
Quae digna excierit, dicere, Cinna, potes –
Iratum Gallae frustra placare laborat,
Effundit cassas et mea Lyda preces,
Armenias, credo, queis posset flectere tygres
Et saxa et duri frangere vim chalybis.
I, Siculos inter Cyclopas vivere digne,
Trux, ferus, immani praeditus ingenio.
I procul hinc: nimium Romanam dedecet urbem
Isthaec, heu, flecti nescia barbaries!

10

5

5

10

¹⁷⁰ In fatuum Aegles amatorem *K*

¹⁷¹ In Phyllidem coli volentem *K*

¹⁷² In fatuum cuiusdam cantoris laudatorem *K*

¹⁷³ In Battum, summum picturae culmen se attigisse credentem. *K*

¹⁷⁴ Vide n. 1260. *K not.*

¹⁷⁵ De Iride, varios colores mutante *K*

1220. [1214.]¹⁷⁶

In Pollam, quod toties visit Thyrsin

Polla, tuum toties visis quod sedula Thyrsin,
Credo equidem, iusto fungeris officio,
Sed ni me vultus, ni me signa omnia fallunt,
Iusto laeta nimis fungeris officio.

1221. [1215.]

In Gelliam, facile amatorem, difficile
amicum quaerentem¹⁷⁷

Quaerere amatorem pronum est tibi, quaerere amicum,
Si bene te novi, Gellia, difficile.
Tu nec enim quemquam potis es sapienter amare,
Te nec amare ullus, qui sapienter amet.

1222. [1216.]

Lycoris pulchra, sed languida et frigida¹⁷⁸

Pulchra genas, oculo torpet languente Lycoris
Atque solet quiddam cernere frigidulum.
Ergo placet multis, nullum at succendit amore
Assimilis pulchrae, quae caret igne, faci.

1223. [1217.]

In quemdam amorem suum inter rupes
et nemora celantem¹⁷⁹

Moestus, cura imum cor saucius, avius erras,
Quae trita humano est semita nulla pede,
Nempe istum celent ut rupes et nemora alta,
Qui tibi flammato in pectore sedit Amor
Et signis verso haud dubiis apparet in ore,
Et longum invito saepe ciet gemitum.
Celari sed quid prodest? Loca sola colenti
Parcius an saevas urget in ossa faces?

1224. [1218.]

"Amor pulcherrima fingit"

Pulchra parum vesanus amor pulcherrima fingit,
Hinc tu te pulchram, Gellia foeda, putas.
Qualis es in speculo cernes te denique; amare
Incipies quum te, Gellia foeda, minus.

¹⁷⁶ Ponendum inter ludicra. *K not.*¹⁷⁷ In Gelliam, amatorem, non amicum quaerentem *K*¹⁷⁸ Lycorim pulchram, sed languidam et frigidam esse *K*; Ponendum inter varia. *K not.*¹⁷⁹ De quodam propter amorem in agris vitam agente *K*; Ponendum inter varia. *K not.*

1225. [1219.]

Amor ludit amantes et mutat res ut vult¹⁸⁰

Phyllida, quam miro Lycidas flammatus amore
Formosae laudans praetulerat Veneri,
"Ut flammae posuere", tuens clamavit, "inanes
Quonam illa in ventos tam bona forma abiit?
Haec ne alia est, alius coepi an magis esse repente
Versus ego? Hisce oculis visa mihi haec facies?
Certe eadem est iisdem, fuit at modo plena leporum,
Nunc omni prorsus foeda lepore caret".
Scilicet, haec faciens praestigia ludit amantes
Resque ut vult verso lumine mutat Amor.

1226. [1220.]

Ad Tullam, petentem a Iola ut ipse illi pingat
suam effigiem

Ipse suam pingat formam tibi poscis Iolas.
Nil opus est: pictum in pectore, Tulla, geris.
Pinxit amor mentique obiectat nocte dieque,
Cogit et, ut nolis, perpetuo adspicere.
Posce tamen: ventosus amor quam pingit imago
Nam cita foemineo diffugit ex animo.
Id tibi quum fiet, saltem spectabis Iolam
Neglecta interdum forsitan in tabula.

1227. [1221.]¹⁸¹

Innoxia Leonilla sua forma innumeris nocet

Quam nec pulchra Venus formoso vicerit ore,
Formosam nescit se Leonilla tamen
Et passim blandis iuvenes accendit oculis
Atque ima ignotas condit in ossa faces.
Sic nocet innumeris innoxia: dicite forma
Ignarae, forma dicite quam valeat.
Queis miseri nullo possunt obsistere pacto,
Fors erit ut vires temperet illa suas.

1228. [1222.]

In Meroen foedam iuvenumque insidias
semper metuentem

Usque peti, Meroe, tibi nempe videris, amantum
Semper et insidias permetuis iuvenum;
Quidquid et officium est, manifestum credis amorem
Admotaque rubes ceu prope rapta manu.
Quid, Meroe, in speculo nunquam te te inspicias ipsa?
Omnes non facies discutit ista metus?

¹⁸⁰ Amorem ludere amantes et res ad suum arbitrium mutare *K*¹⁸¹ Leonillam sua forma innumeris nocere *K*; Ponendum inter varia. *K not.*

1229. [1223.]

In Gelliam, dicentem multos efflictim amare¹⁸²

Multos efflictim tibi, Gellia, dicis amari;

Dicis, at id fieri vera negat ratio.

Nam quae amat efflictim, curas consumit in uno

Omnes, nil aliis quod tribuit superest.

Quare nī dici vis mendax, dicito amare

Unum aliquem efflictim, vix bene velle aliis.

Id tibi ego credam: fortasse negabit, amari

Te te unam efflictim qui tibi Tucca putat.

1230. [1224.]

In Flaccum, vitio vitium vincentem

Flaccus foemineum vitat genus omne, crumenae

Quod metuit, non quod moribus ille suis.

Multa viro molli fervet sub corde libido,

Multa magis contra fervet avaritia.

Sic vitium vincit vitio fraenumque furori

Est alius miserum qui premit usque furor.

1231. [1225.]

In Quintum, foemineo generi male dicentem

Foemineo generi Quintus male dicere suevit,

Foemineum interea deperit ille genus.

Qui norim, quaeris? Quod queis male dicere suevit,

Harum se nunquam segregat a latere.

1232. [1226.]

Cur Hermogenes omnes amicitias negligit¹⁸³

Mirus amicitiae cultor quos ante fovebat,

Cur omnes aequae negligit Hermogenes?

Tullam, Quinte, roga. Totum sibi vindicat illa;

Pars, aliis possit quam dare, nulla super.

1233. [1227.]

In Quintum, amorem suum ante ipsam coniugem
non dissimulantem¹⁸⁴

Quinte, quod incautum te coepit blanda Lycoris,

Ignosco: illa omnes nempe habet illecebras.

Quod non dissimulas te captum coniugis ante

Ora tuae, nimium quod tuus ardet amor,

Illi etiam ignoscā si moesto pallida vultu

Incipiat largas fundere lacrymulas

Et quos iamdudum premit anxia corde sub alto

Victa animi ex imo pectore det gemitus.

1234. [1228.]

In Aulum, "Haudquaquam sperneris immerito"¹⁸⁵

Quod tua te Phyllis spernitque et negligit, Aule,

Parce queri, haudquaquam sperneris immerito;

Qui spretus, male qui neglectus scilicet usque

Tam vecors Phyllin tu tamen usque foves.

1235. [1229.]

Forma vincit eloquium¹⁸⁶

Pulchra sibi eloquio Phyllis praestare videtur,

Quod mentes flectit, quo lubet, unde lubet.

Eloquio prorsum caret omni, at forma, nitentes

Atque oculi vincunt quod libet eloquium.

1236. [1230.]

Cur Lycoris dicat rudem Eunum¹⁸⁷

Esse rudem dicis te quod fugit, Eune, Lycorin;

Id pol nī faciat, tunc reor esse rudem.

1237. [1231.]

In Glauciam, senem blandiloquum

Ohe, parce iocis levibus, iam desine; quisnam

Possit blandiloquum, Glaucia, ferre senem

Dum tremula fatuos lingua meditatur amores

Atque suae dicit delicias Veneri?

Auribus o utinam possis audire, meis te

O utinam possis, foede, videre oculis!

Quam tibi displiceas, quam damnes quidquid inepte

Dicis et incano quidquid agis capite!

1238. [1232.]

In Acim, vile Nisae mancipium gementem¹⁸⁸

Nisae servit Acis saevaeque in iure puellae

Vile gemit longo tempore mancipium.

¹⁸² In Gelliam, dicentem se multos efflictim amari *K*

¹⁸³ Cur Hermogenes omnes amicitias negligat *K*

¹⁸⁴ In Quintum, amorem suum coram uxore ipsa non dissimulantem *K*

¹⁸⁵ In Aulum, a Phyllide spretum non immerito *K*

¹⁸⁶ Formam in Phyllide eloquio praestare *K*

¹⁸⁷ In Eunum *K*

¹⁸⁸ In Acim, Nisae servientem *K*

Vincula quae teneant constrictum, saepe rogavi:
Nil mihi respondit, moestus at ingemuit.

1239. [1233.]

In Orphytum, dicentem nullam spem esse sibi misero¹⁸⁹

Nulla, ut ais, misero est spes, Orphyte, iam super ut te
Incipiat tandem Phyllis amare magis.
Quid? Superest an nulla etiam spes sanior ut tu
Incipias tandem Phyllin amare minus?

1240. [1234.]

Thyrsis Gallam nimis duram crepat¹⁹⁰

Thyrsis, Galla, tuus secretis degit in agris
Et prae te sylvas cernere solus amat,
Dumque videt rigidas quercus montanae saxa,
Interdum exclamat: "Durior illa fuit!"

1241. [1235.]

In Cinnami querelas quod suo amori sapiens Phyllis
non respondet¹⁹¹

Pulchra tuo Phyllis quod non respondet amori,
Parce queri: sapiens consulit illa tibi.
Quippe tuos aleret pariter si coeca furores,
Fabula iam tota, Cinnam, in urbe fores.

1242. [1236.]

Ad Varum, in amore miseratione dignum¹⁹²

Vare, tuum nondum si Gellia sensit amorem,
Illa nil unquam stultius esse reor.
Sin contra sensit, tam fidum et spernit amorem,
Illa nil usquam durius esse reor.
Vare, tui certe miseret seu stulta puella,
Dura tibi misero seu mage contigerit.

1243. [1237.]

Quo magis Gellia cara, eo magis amator vilis¹⁹³

Ante alios tibi sum cur, Gellia, vilis? An omnes
Ante alios quod tu, Gellia, cara mihi es?

Hoc male si miserum perdit, iam moribus istis
Efficies possim vilis ut esse minus.

1244. [1238.]

Nulli ignotum scit sola Gellia¹⁹⁴

Soli quam peream dixi tibi, Gellia: nulli
Ignotum id nescis, Gellia, sola tamen.

1245. [1239.]

In Gelliam, facilem et difficilem¹⁹⁵

Qualis visa mihi sit Gellia, quaeris, amice.
Visa eadem est facilis difficilisque mihi.
Thyrsin ut loquitur, facilis; secedere paullum
Cogitur a caro ut Thyrside, difficilis.
Ergo malam ambobus cur non vitamus uterque
Et sinimus, soli est cui¹⁹⁶ bona, Thyrsis amet?

1246. [1240.]

Lesbia muta absente Quinto, eo praesente facunda¹⁹⁷

Mercurium eloquii vates dixere parentem,
Pinniger eloquium sed, puto, gignit Amor.
Id tua, Quinte, docet me Lesbia, te sine torpet
Cui semper multo frigida lingua gelu;
Dein tibi ut assedit, facundo e pectore verbis
Volvit Nestoreis verba diserta magis.

1247. [1241.]

In Tullam vafram

Solum saepe negas tibi Cinnam, Tulla, placere,
Solutus; credo equidem quod tibi Cinna placet.
Vaфра tegi quod vis, prodis male garrula. Cinnam
Quum toties loqueris, "Cinnam ego", dicis, "amo".

1248. [1242.]

In Lycorim vafram

Officio fucatur amor, fucatur amore
Officium, at certas servat utrumque notas.
Has mihi ego tacitus novi et praestigia multo
Cum risu specto, vaфра Lycori, tua.

¹⁸⁹ In Orphytum, ingratam puellam amantem K; Ponendum inter varia. K not.

¹⁹⁰ Ad Gallam de Thyrside K; Ponendum inter varia. K not.

¹⁹¹ Ad Cinnamum de Phyllide K

¹⁹² Ad Varum de Gellia K

¹⁹³ In Gelliam amanti iniquam K

¹⁹⁴ In idem argumentum K

¹⁹⁵ In Gelliam facilem eandemque difficilem K

¹⁹⁶ cui] K pro ceu R

¹⁹⁷ Lesbiam mutam absente Quinto, eo praesente facundam esse K; Ponendum inter varia. K not.

1249. [1243.]

In Postumum, qui solus dicebat Phyllin esse rudem
Esse rudem solus dicis tu, Postume, Phyllin,
Qua perhibent alii cultius esse nihil.
An rudis est uni tibi, Postume? Scilicet esse
Id reor; idcirco nec reor esse rudem.

1250. [1244.]¹⁹⁸

Querimonia in Tullam

Cur tam blanda aliis, uni mihi, Tulla, severa es,
Cur moestam solus cernere cogor ego?
Cur miserum toties angis dubiumque relinquis,
An tibi iam toto pectore deciderim?
Prome odium si quod celas: fac denique aperte
Norim quo tandem sim tibi, Tulla, loco.
Malim hercle – id certis liceat mihi noscere signis –
Ferre odium assidue quam timuisse tuum.

1251. [1245.]

In Lesbiam, amantem formam Flacci¹⁹⁹

Ingenium et mores Flacci dicebat amare
Lesbia, sed morbo facta ubi deterior
Forma viro est, iam nec mores, nec Lesbia amabat
Quod mire quondam, nunc amat ingenium.
Fac reparet formae rursus dispendia, amabit
Et mores rursus Lesbia et ingenium.

1252. [1246.]

In Lycorim, ob mores Cinnae ignotos ab eodem laudatam²⁰⁰

Conspectam casu miratus Cinna Lycorin,
Confertim penitus arsit amore sinus
Nec solum laudat faciem cultumque puellae,
Sed mores etiam suspicit aureolos:
Aureolos mores quos nullo scilicet usu
Novit adhuc, pulchra vidit at in facie,
Ignotos aliis certe, queis Baccha videtur,
In patria quoties perfurit illa domo.

1253. [1247.]

In Pollam, amantium proelia narrantem

Narras, Polla, gerunt quae de te proelia amantes,
Ut pugnent primum quisque tenere locum,

Ut sibi te rapiant rixantum more luporum

Icti vesanis corda cupidinibus.
Gaude, cui mentes iuvenum furiare decora
Et facie, vafro et contigit ingenio.
Gaude, Romulea talis fortasse ferere
Actaea Phryne qualis in historia.

5

1254. [1248.]

Cur minus Tulla placet²⁰¹

Quae visa est multo formae mihi plena lepore,
Cur minus atque minus iam mihi Tulla placet?
Vertor ego sensim, sensim an mage vertitur illa?
An se se nostrum vertit uterque simul?
Hoc reor: usque illi decedit forma; relictum
Si quid et est formae me movet usque minus.

5

1255. [1249.]²⁰²

Clarus amicitiiis multorum es, Vare, tua sed
Multorum nemo est clarus amicitia.

1256. [1250.]

De tabula Raphaelis Sanctii, regiam familiam desidia
torpentem exhibente

Vir, coniux, nati, domus omnis regia cessant,
Regale in pulchra nil et agunt tabula.
Quales sunt illos, non quales convenit esse,
Pinxit Apellea Sanctius ille manu.

5

1257. [1251.]

In Leonillam, propter nobilitatem generis laudatam

Praestans ingenio fertur Leonilla, venusta
Una omnes eadem dicitur ante alias.
Quas fortuna domus laudes creat, has Leonillae
Detrahe; multarum protinus una fuat.

5

1258. [1252.]

In Tullam, non amantem sed amare simulantem

Esse tibi nunquam correptum pectus amore
Dicis et id laudi tu tibi, Tulla, putas?
Quid, tibi quum simulas correptum pectus amore,
Id quoque num laudi tu tibi, Tulla, putas?

¹⁹⁸ Ponendum inter varia. *K*
¹⁹⁹ De Lesbia, Flaccum propter eius pulcritudinem amante *K*
²⁰⁰ De Cinna et Lycoride *K*
²⁰¹ Cur minus Tulla placeat *K*; Ponendum inter varia. *K not.*
²⁰² Ob Vari amicitiam neminem posse clarere *K*

1259. [1253.]

“Quae iactas, nescis, Gellia, quid sit amor”²⁰³

Esse tibi nunquam succensum pectus amore,
 Quae iactas, nescis, Gellia, quid sit amor.
 Est bonus et malus est pro reque locoque; probari est
 Dignus non qui nil, sed bene si quis amat.

1260. [1254.]

In Quintum, qui iterum fit amator formosae puellae²⁰⁴

Quinte, venis iterum formosae in iura puellae;
 Tam cito libertas viluit illa tibi?
 Tam cito, quos passus, fugerunt mente labores
 Et dolor et lacrymis omnia plena tuis?
 Do veniam blandi si quem pellacia ponti
 Ducit inexperto pandere vela mari,
 Illi sed veniam quis det, qui naufragus audet
 Rursus vesano credere se pelago?

1261. [1255.]²⁰⁵

“Pulchrum est indecori solvere colla iugo”

Nempe doles, Phyllis quod te tua deserit, Aule,
 Atque suo pulsum limine abesse iubet.
 Crede mihi, vanam sapiens compesce querelam:
 Pulchrum est indecori solvere colla iugo,
 Nec miser est arcere sibi quod noluit ipse
 Qui procul invitus cogitur esse malo.

1262. [1256.]

Nil mirum peccare, sed inter innumeros peccare mirum²⁰⁶

Foemineo, ut perhibent, Lycidas insanit amore.
 Factum uni haud miror quod fit idem innumeris,
 Miror at innumeros eadem quum insania veret,
 Insanire unum quod perhibent Lycidam.

1263. [1257.]²⁰⁷In foede fortem ob foedam invidiam²⁰⁸

Pugnas collegam ne quis tibi praeferat, Appi,
 Nec victor patriae vincis, at ipse tibi:
 Nuper iners animi, imbellis timidusque pericli,
 Nunc foedam foede fortis ob invidiam.

1264. [1258.]²⁰⁹

Contemni mulier si digna est, Cinname, quid tu,
 Contemni dignam qui cupide sequeris?
 Illam qui carpis, non tu te carpis, in illam
 Non quaecumque iacis te male dicta petunt?
 Probra inhibe, mihi crede et parce utcumque merenti;
 Illi si non vis parcere, parce tibi.

1265. [1259.]²¹⁰

Usque meam tristes curas deponis in aurem
 Meque angi assiduo, Marce, dolore iubes?
 Hoc uno eximium socio testaris amorem.
 O, sanctae horrendum pignus amicitiae!

1266. [1260.]²¹¹*In idem argumentum*

Saxea diffringi, fulvo conflata metallo
 Inflecti potius, Quinte, columna solet.
 Huic te – clara domus te quando insignia tangunt –
 Assimilem, haud illi, moribus esse velim.

1267. [1261.]

In idem argumentum

Quintum iam toties ne perge ambine precando:
 Pone modum precibus, pone modum lacrymis.
 Flectere marmoream frustra vis, Aule, columnam,
 Irritus in ventos et labor omnis abit.
 Cornua flectuntur, flectuntur ferrea quaevis,
 Haud ulla durus flectitur arte lapis.

1268. [1262.]

In idem argumentum

Scilicet egregie constans tibi, Quinte, videris,
 Nulla quod flecti saxeus arte potes
 Et quodcumque semel dixi, vel si ruat orbis,
 Coelum et se terris misceat, usque tenes,
 Nec locus est blandis precibus iustae querelae:
 Indomitus nunquam vincitur iste rigor.
 Atqui sancta etiam scis divum numina flecti,
 Quotquot coelestes incoluere domos,
 Unum exorari nunquam atrox, triste, severum
 Numen, qui Stygiis praesidet Orcus aquis.

²⁰³ Ad Gelliam, profitentem se nunquam amasse K²⁰⁴ In Quintum, iterum formosae puellae amore captum K²⁰⁵ Ponendum inter varia. K not.²⁰⁶ In Lycidam, praecipue foeminarum amore insanientem K²⁰⁷ Vide Livium libro 10, capite 12. R not.²⁰⁸ In Appium, fortem factum propter invidiam K²⁰⁹ In Cinnamum, mulierem quem contemptu dignam dixerat sequentem K²¹⁰ In Marcum, tristitia tantum sibi referentem K²¹¹ Sub 1210. K not.; & 1261. & 1262. R not.

1269. [1263.]

Ad Quintum, iudicantem non esse foeminam in
Occultorum Accademiam cooptandam

Occultos inter censeri, Quinte, sodales
Iudicio digna est foemina nulla tuo.
Et merito; namque hos celebret si foemina coetus,
Heic, reor, occulti iam queat esse nihil.²¹²

1270. [1264.]

Ad Aulum, in idem argumentum

Foemina cur coetu secluditur, Aule, virorum,
Ingenio quae par noscitur esse viris?
Virtutem, quod inest formoso in corpore, quanta est,
Pace tua dicam, spernere barbaries,
Occultos tanto dignos, o, crimine se se
Prorsum Cimmerias occultare in tenebras!

1271. [1265.]

In Corvinum, mores spectaculis corruptentem

Gaudia vana paras populo, Corvine; venena,
Grata parans, praebes at nocitura tamen.
Non moeror tantum nimio risuque iocoque,
Omne sed et vitae solvitur officium.

1272. [1266.]

Ad Leonillam, se anum dicentem ut impune possit
confiteri se iuvenem pudicum amare

Ultro dixit anum se se Leonilla pudico
Impune ut iuveni dicere posset: "Amo".
Et pol amat, cui sic blanditur pectore ut aequo
Se, quod dictum horret foemina, dicat anum.

1273. [1267.]

I.

In Gallam, de eius comae fictore

Candidus ornator comit te, candida Galla.
An tantum comat, quaerere vulgus amat.
Quaero ego nil: miror cultum tanti esse capillum
Ut nolis famae parcere, Galla, tuae.

1274. [1268.]

II.

Pulchra virum manibus comi vult Galla; capillo
Et famam et mores posthabet illa suo.

1275. [1269.]

III.

Galla, caput nolles iuveni committere; maior
Esset quam famae ni tibi cura comae.

1276. [1270.]

IV.

Formoso a puero comi vult Galla. Venusta,
Incertum an docta gaudeat illa manu.

1277. [1271.]

"Coecus Amor fingit sibi somnia vana"

Publi, parce istam toties laudare puellam,
Quas et habet dotes dicere mirificas.
Irrita das vento necquicquam verba ferenti,
Nil soleo tali fidere iudicio.
Coecus Amor fingit sibi somnia vana nec usquam est
Quod prorsum certo certius ille videt.

1278. [1272.]

In Cinnam, male spernentem quemvis censorem

Spernit censorem quemvis, male Cinna. Quid ergo
Fit? Scribens mendis pol scatet innumeris,
Quantum et censorem quemvis fatuus male spernit,
Tantum lectori spernitur ille suo.

1279. [1273.]

De Galla, Varum laudante

Galla, tuum nuper coelo dum scilicet aequas
Eximiis Varum laudibus, ingemui
Invidique illi non quod est, esse videtur
Sed quod prae magno magnus amore tibi.

1280. [1274.]

De Orpheo et Lyco

Trax ubi pulsabat citharam sylvasque virentes
Convenisse illuc saxaque dura ferunt.
Contra pulsat ubi citharam Lycus, ocyus illinc
Sylvae etiam, credo, saxaque diffugiunt.

1281. [1275.]

De coniugio male auspicato

Quam dixti nuper divam, nunc dicis Erynnim,
Postume, ubi coniux Gellia facta tua est.

²¹² Ponendum et hoc et hoc aliud epigramma inter Ludicra. R

Quae lepidas inter visa est lepidissima formas,
 Iam nihil, heu, formae, nilque leporis habet.
 Qua nisi cum socia te vivere posse negabas,
 Hac iam cum socia vivere posse negas.
 Sic pereunt quos non ratio, sed captus utroque
 Ille oculo ad thalami foedera duxit amor.

1282. [1276.]

In quemdam, qui Cynthiam pravi ingenii laudabat²¹³

Quae tibi ob aureolos laudatur Cynthia mores,
 Hanc soror, hanc dulcis non probat ipsa parens,
 Oderunt fratres, odit pater ipse domusque
 Tota, gravem cunctis, difficilem, indocilem.
 Nec sentis, necdum sentis tua somnia et umbram
 Esse meram mores, queis peris, aureolos?

1283. [1277.]

De Aegle foeda

Conspectam longe Flaccus male deperit Aeglen.
 Qui pote sanari? Si prope conspiciat.

1284. [1278.]

In Gallam, fastu tumidam

Fastu, Galla, tumes; flatus iam comprimet istos
 Adveniens tremulo curva senecta pede,
 Quae bona – vae miserae! – tibi detrahet omnia quando
 Praeter formosam nil boni habes faciem.

1285. [1279.]

De Galla pulchra eiusque sorore docta

Pulchra olim doctam spernebat Galla sororem
 Illius irridens carmen et ingenium.
 Nunc ambae senuere. Soror viget; illa venusta
 Illa prior forma Galla flet in tenebris.

1286. [1280.]

In Gallam, nimis corpus, minime mores curantem

Galla, peregrinas pergis conquirere vestes
 Et minio exsangues pingis inepta genas.
 Haec facis ut placeas cultuque et corpore: tandem
 Fac aliquid, sanctis moribus ut placeas.

1287. [1281.]

In Battum, Lydae arridentem

Arrides Lydae, vafrum nec sentis amorem,
 Qui tibi nescio quas instruit insidias?
 Arrides; necdum vidisti retia nec quos
 Paullatim incautus ducers in laqueos?
 Batte, cave, brevis iste tuus nam denique risus,
 Ut video, longas desinet in lacrymas.

1288. [1282.]²¹⁴

In Cupidinem

Quod puer est, blandum quod ridet, Batte, Cupido,
 Ne credas: puer est blandus, at arma gerit,
 Contenditque arcus et spargit tela cruentus
 Et fert saepe viris vulnera, saepe necem.
 Dulcia sic haustu primo sunt tetra venena,
 Sic primo adspectu flamma timenda placet.

1289. [1283.]²¹⁵

De imagine Amoris

Hic quod ridet Amor, vafro ne credite; multos
 Extremum risu duxit in exitium.

1290. [1284.]²¹⁶

In idem argumentum

Quis puer hic pennatus? – Amor. – Quid fundit ab urna?
 – Quas ciet humanis ex oculis lacrymas.

1291. [1285.]²¹⁷

De duobus Amoribus, altero ex ebore, altero ex ebano

Cur tam dissimiles coniunxit sculptor Amores,
 Hunc ebore, hunc nigro scilicet ex ebano?
 An quod Amor primo solet ortu candidus esse,
 Dein verso fieri saepe colore niger?

1292. [1286.]²¹⁸

Ad Battum ne fidat Amori

Qui blandum risit veniens, nunc efferus in te,
 Batte, venenata cuspide saevit Amor.

²¹⁴ Ponendum inter moralia. *K not.*²¹⁵ Ut supra. *K not.*²¹⁶ Ut supra. *K not.*²¹⁷ Ut supra. *K*²¹⁸ Inter moralia. *K*²¹³ In quemdam qui Cynthiam pravi ingenii foeminam laudabat *K*

Tu placare paras puerum. Fuge, Batte, dolosum.
Ah, satis est, laesam vel semel esse fidem.

1293. [1287.]

In senem male sibi cohaerentem

Sextus amat gelida fessus fractusque senecta
Et facit incano delicias capite.
Interea censor castigatque minorum
Foeda haec insectans tempora laudat avos.
Quis non mirari, quis possit ferre patique
Idem ut homo faciat se Paridem et Priamum?

1294. [1288.]

In Aulum, non mentem, sed corpus curantem

Qui faciem curas, mentem sed negligis, Aule,
Ancillae multum, nil tribuis dominae.

1295. [1289.]

Ad Levinum, in idem argumentum

Disce aliquid, Levine: animum cole, tempore parvo,
Cui fidis, formae flos tuus iste perit.

1296. [1290.]

In idem argumentum

Mentem, Quinte, orna, mores compone tuosque
Cives usque omni iunge tibi officio.
Esse aliquid si vis, pulchrae nitor iste iuventae
In ventos, moneo, non rediturus, abis.

1297. [1291.]

In Antigenem, non satis a flagitiis caventem

Nil timet Antigenes, vitae commissa prioris
Eluit ut paucis plurima lacrymulis.
Antigeni sed qui cupio, commissa prioris
Ne vitae instauret omnia, permetuo.
Permetuo hanc ipsam nempe ob rem, perditus olim
Qui fuerit, sibi quod nil timet Antigenes.

1298. [1292.]

In Levinum, malis moribus, frustra bonis magistris traditum

Levinum vigiles pergunt servare magistris.
Quid tum? Servatus non minus ille perit.
Quippe malos arcet rectorum cura sodales,
Cura malos mores nulla inhibere potest,

Quos ni sponte abigat, solus sibi scilicet ipse
Nil non flagitii suaserit ac sceleris.

1299. [1293.]

In patrem, magistrorum disciplinam erga filium malis
exemplis corrumpentem

Traditus egregiis morum tuus iste magistris
Officium foede negligit omne puer.
Miraris? Quaecumque boni docuere magistri
Quum pater exemplis omnia dedoceas?

1300. [1294.]

In idem argumentum

Miraris qui non melior sit Cinna, magistris
Dum praecepta audit tam bona quotidie?
Miror ego qui non sit peior, facta parentis
Dum videt infelix tam mala quotidie.
Sic puer est: auri diffidit, credit ocellis;
Quidquid et audierit, quae videt, illa facit.

1301. [1295.]

In Aulum, bonos sodales fastidientem

Incipis, Aule, bonos iam fastidire sodales,
Restat ut incipias, Aule, probare malos.
Factus ad exitium gradus est iam primus; opinor,
Fiet continuo, qui superest, alius.

1302. [1296.]

In Artemidorum pulchra facie eumdemque malis moribus

Quod te conspectum primo deceptus amavi,
Id fronti debes, Artemidore, tuae.
Quod bene prospectum fugio cane peius et angue,
Moribus id debes, Artemidore, tuis.

1303. [1297.] [= Var. 325.]

Lusus

Qui canis albens, solet his prudentia inesse;
Albens qui Cyprio pulvere, stultitia.

1304. [1298.]

In impium²¹⁹

Non pudet insano ferri per compita cursu
Et dare nequitiae turpia signa tuae?

²¹⁹ In hominem perditissimis moribus K

Non pudet obscoeni iactantem iurgia scurrae
 Improba per medias verba crepare vias?
 Ore miser ficto nimium ne crede: popellum
 Ut fallis, divos fallere posse putas
 Atque Themis, stricto cuius iam fulgurat ense
 Atque tuum forsitan destinat ira caput.

1305. [1299.] [= Lud. 19.]
 In Rullum de eius ieiunio

Rullus conquirat peregrinos undique pisces,
 Et quaecumque mari squallida concha latet,
 Et sibi boletos, sibi vult fragrantia poni
 Advecta externis tubera littoribus,
 Vina dein poscit Mareotica, Chia, Falerna,
 Atque alia atque alia de meliore nota.
 Ebrius atque satur laudat ieiunia seque
 Iactat quod vetitis abstinet altilibus.

1306. [1300.]

De Quintilla iuvenes inter ludente

Cur iuvenes inter ludit Quintilla? Reponis:
 "Dote carens quaerit blanda puella virum".
 Stulte pater, metuo sibi ne, dum quaeritat unum,
 Inveniat plures blanda puella viros.

1307. [1301.]

De Tullae iudicio in Varo probando

Quidquid agat Varus, mire facit omnia Tulla
 Iudice. Nil rerum nescit et antevolet
 Ingenio cunctos, cunctos sermone disertis;
 Nullum habet aequalem, nullum et habet similem.
 Iudice sed Tulla est levius nihil, abstulit omnem,
 Si qua fuit, mentem cui male sanus amor,
 Quam si forte olim reddat, prior omnibus ipsa
 Iudicium dicet somnia vana suum.

1308. [1302.]

De Gallae querelis

Zelotypum queritur quod nacta est Galla maritum,
 Quem scit zelotypum non satis esse tamen.

1309. [1303.]

De Phyllidis amoribus

Phyllis amatores quaerit, non quaerit amicos.
 Cara cupit dici, carum habet ipsa nihil.

1310. [1304.]

De Gallae ingenio

5 Quae sit Galla, rogas. Nulli non apta sodali,
 Sive bonis, sive est moribus ille malis.
 Hic labor, hoc studium est, cuicumque assederit, usque
 Ut faciat se se, quam pote persimilem,
 Nec factis unquam, nec dictis discrepet hilum,
 Cuncta eadem at semper, quae probat ille, probat.
 Huic vitium, huic virtus nihil est, nisi nomen inane:
 Non quae sit curat, sed modo quam placeat.

1311. [1305.]

De malo poeta, sibi indulgente

5 Quae scribit Rullus miratur, laudat amatque.
 Felix, rivalem nunquam erit ut metuat!

1312. [1306.]

In pauperem, se divitem videri cupientem

Iro pauperior, dives vult Cinna videri.
 An ope uti careat? Quin mage ne careat?

1313. [1307.]²²⁰

Attulit exitium cui virtus, non perit, Eune.
 Ille perit, talem qui dedit exitio.

1314. [1308.]

In Nearcum ingratum

Corrigere ad frugem volui te saepe, Nearce;
 Verum opera in ventos, ut video, omnis abijt.
 5 Nec quidquam assiduus monitor fecisse potis sum,
 Ni male me ut vites, oderis et fugias.
 Mercedem hanc reddis curae longique laboris:
 5 Hostis habes quem par patris habere loco est.

1315. [1309.]

In Glauciam, de quo multi mala dicebant²²¹

Glaucia, scis de te multos mala dicere. "Multa
 Quid tum", ais, "ora hominum an mi licet obstruere?"
 Non licet id, verum licet hercule quae mala dicunt,
 Omnia ne dicant ex merito, efficere.

²²⁰ Ponendum inter Moralia. Non perire virtutem, sed qui velit eam pessumdare K

²²¹ In Glauciam, malae famae hominem K

1316. [1310.]

In Licinium, nescientem parta tueri

Lucra facis, Licini, frustra; consistere nam res
Haud potis est lucrum sumptus ubi exsuperat.
Quaerere qui didicit, sed nescit parta tueri,
Fracta perituris dolia complet aquis.

1317. [1311.]²²²

Ostendis medicis vitiant quae vulnera corpus;
Quae vitiant animum vulnera, Paulte, tegis
Vel fatuo tantum retegis malesanus amico,
Qui ferro atque igni quae perimenda fovet
Permulcetque manu blanda carumque sodalem,
Dummodo ne offendant, perdere non dubitat.

1318. [1311b.]

In mulierem male moratam et bene cultam

Veste bene ornaris, male moribus. Aufer, inepta,
Cultum vel cultu sis mage digna tuo.

1319. [1312.]

In invidum

Invidere meae, fama est, te, Pontice, Musae.
Dii faciant, Musae nemo tuae invidet!

1320. [1313.]

In Quintum, prava consuetudine aleaeque se perdentem

Quinte, fidemque tuam remque et te perdere totum
Festinas. Multos perdidit ista domus
Fervet ubi tota multiplex alea nocte,
Alea, quae soli lucra ferat dominae.
Nam si quid perdit, solvendi tempus in annum
Differt, nec quidquam, ni dare verba solet.
At si quem victrix pervertit, protinus omnes
Nil parens victo detrahit exuvias.
Has posuit leges, vultu confisa venusto,
Haec miseros cogit non patiendi pati.

1321. [1314.]

Ad Aulum in eius servum²²³

Cui nimium indulges, te servus decipit, Aule,
Atque suis quo vult ductitat usque dolis.

Ille audit domini dominus, tu fabula vulgo es,
Mancipiumque tui dicere mancipii.

1322. [1315.]

In Cinnam, ob amorem valde mutatum ab illo qui fuerat

Ex quo captus amas, proh, quam mutatus ab illo,
Qui fueras, Cinna, es! Te puerum memini
Mirarique viri passim et laudare solebant;
Ecce virum nunc te despiciunt pueri
Irridentque levem, fatuum fatuasque loquentem
Nugas, oblitis artibus ingenuis.
Sic homines, animal sanctum illud mente vigenti,
Improbis in brutas vertit Amor pecudes.

1323. [1316.]

De viro insipiente

Fles te desertum quod dicis ab omnibus esse;
Ast ego tu quod te deseris, Eune, fleo.

1324. [1317.]

In Glauciam, dicentem auctorem esse sibi addictum

Atque Deo possum quidvis parere iubenti,
Atque homini quem mi praeficit ipse Deus.
His possum, ast aliis nequeo servire, sed audax
Pugno gravi avertens libera colla iugo.
Hoc notum volui tibi, putide Glaucia, qui me
Addictum nuper dixeris esse tibi
Atque tuo generi fidens opibusque, rogari
Quae timide ac modice me decet, imperitas.

1325. [1318.]

In spernentem suos monitus

Sperne meos monitus: quod peccas expetet in te,
Damna ferent paucas mi tua lacrymulas,
Quas dextra tergens dicam: "Sibi quae tulit ipse
Me spreto, se se dum regit, ipse ferat!"

1326. [1319.]

In ineptum scriptorem

Nil legis aut audis; scribis modo verbaque fundis
Multa hercle ingenti, Postume, cum sonitu,
In multis at nulla subest sententia verbis,
A trimo afferri quae nequeat puero.
Nec miror: cassa quid scribas mente? Necesse est,
Nil ubi condideris, prodeat inde nihil.

²²² In Paullum corporis labes, non animi curantem *K*
²²³ Ad Aulum de eius servo *K*

1327. [1320.]

In proceres inopum preces spernentes

Non bene pauperiem iungis, Rufine, pudori
 Qui misero vocem comprimit usque tibi,
 Nec sinit auxilium inclames. Procul ergo molestum
 Abs te abige et claros dic eat ad proceres,
 Clamantum si forte inopum auxiliumque rogantum
 Dicant assiduas erubuisse preces.

5

1328. [1321.]

In Stilponum, ineptum poeseos magistrum

Castaliae sacrum laticem si quaeritis undae,
 Stilponi, moneo, credite ne pueri.
 Nescit iter: spondere aliis quas pergit ineptus,
 Nunquam Castalio in vertice vidit aquas
 Et sua quaesitis pro fontibus Hippocrenes
 Errans Letho proluit ora lacu.

5

1329. [1322.]

*Valedicit sodali Cinnamo, sibi soli amico*²²⁴

Esse decet fido nil non commune sodali,
 Quodque boni acciderit, Cinname, quodque mali.
 Tu mala mi large impertis, sed quae bona cunque
 Sunt tibi, me spreto, Cinname, solus habes.
 Ergo vale: damni, curae, moeroris abunde,
 Ut nihil ipse addas, mi reor esse domi.

5

1330. [1323.]

*Cui carmina foeda, huic et vita impudica*²²⁵

“Musa”, inquis, “male foeda mea est, sed vita pudica”:
 Id tibi si credam, Postume, desipiam;
 Fumus ut ex igni, sic foedo carmine gaudens
 Musa etenim e foedis moribus exoritur.

1331. [1324.]

*Se ipsum regat, qui alios vult regere*²²⁶

Te ne parem quisquam bello pacique regendae,
 Infelix qui te non regis ipse, putet?

1332. [1325.]

*Qualis sua elegia, qualia Volusii disticha*²²⁷

Non mea centeno constans elegeia versu
 Longa est ut questus nuper es, o Volusi.
 Omnia nam scripsi, multo expendique labore
 Ut nil non gratum mentibus accideret,
 Nil non blande aures mulceret. Longa fuerunt
 Quae duo scripsisti disticha tu, Volusi,
 Nil ubi non fatuum, nil non stridore molestum,
 Et mentem et miseras verberat auriculas.

5

1333. [1326.]

In ineptos vates, a Cinna laudatos

Vestros, Cinna, effers nequidquam ad sydera vates
 Atque facis Flacco Virgilioque pares.
 Vestri etenim se se mergunt sub Tartara vates
 Et te, quae dicis, dicere vera negant.
 Hercle negant; quaeris quo pacto denique? Ineptis,
 Quae prostant luci iam data, carminibus.

5

1334. [1327.]

In Graios, de Hectore mortuo

Laeditis Hectoreum corpus, non Hectora, Graii:
 Hoc torpet frigetque, Hector at indomitis
 Castrorum vallos manibus portasque refregit
 Atque ussit vestras fervidus igne rates.

1335. [1328.]

In Rufum, ob levissimam causam flentem

Cur fles, cur tantus ploras ceu parva puella
 Quae se se matris reicit in gremium
 Singultans? Dic, Rufe! Taces, nam causa dolendi
 Tam gravis est quam qua parva puella dolet.

1336. [1329.]

In Varronem taciturnum

Usque tacet Varro, sapiens hinc dicitur esse.
 Et, reor, est celat quod bene stultitiam.

1337. [1330.]

In Quintum, auctoris carmina carpentem

Quinte, impune licet nostras tibi carpere Musas.
 Musa ego quam possim carpere nulla tua est.

²²⁴ Valedicit sodali Cinnamo, sibi tantummodo consulenti *K*²²⁵ Lasciva carmina indicare, poetae vitam esse impudicam *K*²²⁶ Non esse aptum aliis regendis, qui se ipsum regere nesciat *K*²²⁷ De sua elegia et Volusii epigrammate *K*

1338. [1331.]

In Gaurum, se patria sua iactantem

Saepe tua iactas patria te, Gaure, sed eheu
Iactabit nunquam se tua te patria.

1339. [1331.*]

Aliter

Saepe tua iactas patria te, Gaure, sed unquam
Non erit ut iactet se tua te patria.

1340. [1332.]

In poetam ineptum, sibi iratum eo quod illum ineptum
auctor dixerit

Quod dixi nugas tua carmina, cur furis, Eune?
Non tua tu nugas carmina saepe vocas?
Cur mihi non liceat de te tibi credere, cur id
Quod credo tecum dicere non liceat?
Sed quoniam haud pateris, restat tua carmina nugas
Tu sine me dicas, te sine at ipse putem.

5

1341. [1333.]

In ingratum et crudelem

Stat fugere hinc, stat lustra hirtis horrentia dumi
Quaerere, me rupes abdere et in medias.
Certe illic odiis nemo benefacta rependet,
Durus et in nostrum saeviet usque caput,
Officiis et victa meis mansuescere si qua
Bellua mutato coeperit ingenio,
Non erit ut fallatque fidem notumque repente
Linquat vel saevo dente cruenta petat,
Tam facile quam me liquisti, perfide Cinna,
Et laceras laesa saevus amicitia.

5

10

1342. [1334.]

In haec nostra tempora, quibus et primi vates mediocres
sunt et parvi

Credo equidem et fateor, mediocribus esse poetis
Augusto quondam principe non licuit.
Esse loci quid enim potuisset talibus inter
Illa tot Aonii lumina prima chori,
Virgilios, Flaccos, teque Albi teque Properti?
Verum hodie res ut perdita Apollinea est
Et primi vatium sunt tam parvi atque pusilli,
Quod tum non licuit, iam reor, esse licet.

5

1343. [1335.]

In Cinnam, nimiam dotem petentem

Cur nimiam poscis dotem tibi, Cinna? Tuae vis
Stultus an uxoris mancipium fieri?
Quae dotem mulier nimiam tulit, haud putat ipsa
Duci, verum emptum ducere iure virum.

1344. [1336.]

In Cinnam, solam mathesin et mathematicos laudantem

Solam miratur, solam crepat usque mathesin
Et solos laudat Cinna mathematicos.
Nil miror: solam cognovit Cinna mathesin,
Vivit cum solis Cinna mathematicis.

1345. [1337.]

In Cinnam, artem tantum suam laudantem

Artem Cinna suam tantum probat, Orphyte, quod scit
Tantum artem, ignorans caetera, Cinna suam.

1346. [1338.]

In Gaurum, Romam contemnentem

Contemnis Romam. Magni hoc tibi, Gaure, videtur
Esse animi, verum falleris egregie.
Non magni est animi, rerum pulcherrima dum se
Ostendunt, pulchri, Gaure, videre nihil,
Nocturnae assimilem volucris quae lumina Solis
Non fert atque die nil videt in media.

5

1347. [1339.]

In idem argumentum

Nil te Romulea mirari dicis in urbe,
Et mire, ut perhibent, hoc tibi, Gaure, places.
Magni namque putas animi contemnere quae nos
Perculsi attonito lumine suspicimus.
Nec sentis, tam mira videns qui praeterit, esse
Non multum huic animi, sed nihil ingenii.

5

1348. [1340.]

In Quintum, omnibus maledicum seque laedi
vehementer impatientem

Quintus amat cuius passim maledicere, at illi
Si male quisquam unquam dixerit, horribiles
Impatiens laedi, subito exardescit in iras
Et furit et legum postulat auxilium.

Sed fatuos nemo non ridet iure furores
 Quasque solet, leges, laedere quotidie,
 Iratae auxiliumque negant ultroque minantur,
 Ipse prior meruit quod dare, supplicium.

1349. [1341.]

In Ventidium, annosa senectute carmina scribere
 incipientem²²⁸

Languidus annosa mentemque et verba senecta
 Carminibus coepit ludere Ventidius;
 Ludere, nil quoniam scribit grave, sed mera verba
 Et nugas, fatuos et sine mente iocos.
 Cunctaque ne quaeras, nulla est sententia quae non
 Imberbi expromi quiverit a puero;
 Quin levior multo multoque insulsiore et quae
 Clamet saepe, senes bis pueros fieri.

1350. [1342.]

In Cinna, fortunas augentem filiumque unigenam
 negligentem

Rem facis, assiduo et procuras, Cinna, labore,
 At Gnatum, cui res quaeritur, unigenam
 Negligis ac miserum perdi sinis ac dare in omne
 Se se praecipitem, flagitium ac facinus.
 Perge. Malo rem quaere bonam: se nunc malus ille
 Perdit, rem perdet post tua fata tuam.

1351. [1343.]

In iactatorem

Laudabat nuper se se; res quod male cessit,
 Nunc ultro ipse sibi detrahit Aufidius.
 Iactator modo qui dictus, sic forte modestus
 Incipiet stulto dicier a populo.
 Stulto, namque sapit cui cor, non hercle modestum,
 Iactatorem alio dicet at esse modo.

1352. [1344.]

In Glauciam de falsa amicitia

Sors adversa nocetque, sua et fert commoda, quorum est
 Hoc primum sanctae nomen amicitiae
 Mentitos longe quod submovet, ignis ab auro
 Ceu diffilat, si quid vilius indiderat
 Fraude mala conflans faber improbus, ut male cautos
 Falso et fulgore et pondere deciperet.

5 Tolle memor dictum hoc tibi, Glaucia, quem mihi amicum
 Adversi casus tam subito abstulerunt.

1353. [1345.]

In Laurentem, beneficiorum prorsus immemorem, sed
 valde memorem si sui ille bene fecerit²²⁹

Nil meminit Laurens auditaque lectaque et illi
 Si bene quid facias, id quoque nil meminit.
 At bene si quidquam contra tibi fecerit ille,
 Id nunquam oblito defluit ex animo,
 Sed meminit memoratque iterumque iterumque molestus 5
 Et monitum assidue te meminisse iubet.

1354. [1346.] [= 460.]

In Glauciam, prorsus immeritum laudis quam quaerit²³⁰

Vis te laudari. Quid laudem, Glaucia? Mores?
 Ingenium? Formam? Vae misero, proprium
 Nil est; namque genus quod iactas non tua laus est,
 Sed veterum a quibus tu degeneras proavum.

1355. [1347.]

In idem argumentum

Nil valet ingenio, nil scit, nil Lelius unquam
 Fecit vel dixit quod memorare queas,
 Nil quod non merito spernas, tamen usque suorum –
 Ride, o sanorum est quidquid ubique hominum;
 Res digna est certe risu – tamen usque suorum 5
 Se proavum truncis iactat imaginibus.

1356. [1348.]

De Gallo et Mancina

Non tulit a populo petiit quem Gallus, honorem,
 At qui non petiit, Mancina nempe tulit.
 O factum prave ac stulte! Sibi debita Gallus
 Nam petiit, contra Mancina pertimuit
 Ne sibi quae norat non debita forte petisset 5
 Fabulaque in tota risus et urbe foret.
 Nec sensit tali in populo se vivere spretae
 Foeda ubi virtuti praevallet improbitas.

²²⁹ In Laurentem, beneficiorum acceptorum immemorem eumdemque memorem datorum K

²³⁰ In Glauciam, nihil propriae laudis habentem K

²²⁸ In Ventidium, extrema aetate carmina scribere incipientem K

1357. [1349.]

Ad Lucium patrocinatorem, mirantem cur rari clientes
ad se veniant²³¹

Quod te mirari perhibent, Luci optime, dicam
Ad tua cur rarus tecta cliens veniat.

Promittis parce ac gelide; persolvere nunquam
Promissum, decies ni moneare, soles.

Herculeus labor est cunctantem adducere dicas
Ut: "Faciam"; Herculeo maior uti facias.

5

1358. [1350.]

In quemdam avarum

Num quid, Cinna, velim mitti mihi muneris a te,
Saepe rogas. Mitti nil volo; quandoquidem
Munera me non tam delectant ista, pudore
Quam grave deposito est dicere "Mitte aliquid".
Sed dicam tandem, quo dicto, Cinna, rogare
Num tua dona velim, nunquam iterum incipies.

5

1359. [1351.]

In Rufillum, qui obscurus omnibusque ignotus
peregrinabatur

Quid didicit lustrans orbem Rufillus? Opinor
Hoc unum: se se, solis utramque domum
Quum clara late fama complexse putabat,
Obscurum ignotumque omnibus esse locis.

1360. [1352.]

Lusus quidam est damni communis et Cinnae
et auctori²³²

Quod me sic ludis, damnum est commune: perire
Spemque mihi video, Cinna, fidemque tibi.

1361. [1353.]

Ad Battum de nimia sui ipsius iactantia
et magnificentia²³³

Posse tuis te, Batte, putas obducere nubem
Sordibus et coeno quo pater et genitrix
Et patrii turpant te foeda mapalia ruris,
Serica quod vestis, quod tibi culta coma est,
Quod veheris curru, quod magno non sine fastu
Tetrarcas, reges, omnia magna crepas.

5

Fallit te ratio, fallit, mi Batte! Latentis
Nemo genus vellet quaerere vel patriam:
Ex quo te iactas magnosque imitaris, ad unum
Quaesivere omnes: quis genus, unde domo?

10

1362. [1354.]

In Postumum stultum et tumidum

Postume, dic, oro: cur mi pedes omnia praestas,
Quae caris cives civibus, officia?
Consistisque, caputque aperis dextramque prendis
Dextra et compellas comiter, at biiugo
Idem quum veheris curru, proh Iuppiter, ut me
Ignoras, ut me despicias! Hoc sapiens
Scilicet ac stultus distant: sapientibus idem,
Externae varient res licet, est animus,
Externae stultos mutant res, quale caballus
Cum tumet auratis arduus in phaleris.

5

10

1363. [1355.]

Cur auctor cum Glaucia elinguis²³⁴

Quaeris cur nec inops verborum, Glaucia, tecum
Versor ubi, elinguem me facio Harpocratem?
Dicere quod nolo quae vis, dicere nolo
Quae non vis, tibi ne, ne mihi dipliceam.

1364. [1356.]

In Battum insipientem cupidumque melioris sortis

Num tibi sit levior posthac fortuna futura
An gravior, vates dicere fors aliquis,
Batte, queat, si quis venturae nuncia sortis
Fatidicus dio in lumine signa videt.
Hoc tibi non vates possum praedicere, Batte;
Quidquid erit, quo res cumque cadet, miserum
Te fore, ni sapere incipias et inania vota,
Spesque metusque, istam et ponere stultitiam.

5

1365. [1357.]

In Ponticum, in rebus nimium festinum²³⁵

Pontice, quidquid agis, festinas nec tamen unquam
Non sero peragis, Pontice, quidquid agis.
Nec miror; quid enim expedias, verso ordine rerum,
Cum pes atque manus consilium antevolat?

²³¹ Ad Lucium patrocinatorem, mirantem raros clientes ad se venire *K*

²³² Damnum esse commune et sibi et Cinnae quodve irriserit *K*

²³³ Ad Battum de inepta eius iactantia *K*

²³⁴ Cur auctor cum Glaucia elinguis sit *K*

²³⁵ In Ponticum, in rebus agendis inconsultum *K*

1366. [1358.]

In Glyconem, se suaque laudantem aliosque carpentem

Saepe, Glycon, laudas teque et tua, sed tua teque

Laudanti nemo credere vult hominum.

Carpis saepe alios obliquo dente, sed illos

Carpenti nemo credere vult hominum.

Desine iam: voces in ventum fundit inanes

Frustra cui nemo credere vult hominum.

5

1367. [1359.]

In Ponticum, quadragesimae tempore nunquam

verbum Domini audientem

Pontice, dic, oro, dum totam rite per urbem

Rostra sacris passim vocibus alta sonant

Auditumque omnis certatim confluit aetas

Atque pio gaudens pascitur eloquio,

Ipse operum vacuus nec re districtus ab ulla

Cur nusquam in denso conspiceris populo?

“Nemo oratorum placet”, inquis. Pontice, credo;

Nam solet in mores dicere quisque tuos.

5

1368. [1360.]

Ad Antimachum, minimarum iniuriarum ultorem

Odisti et premis et stricto vis perdere ferro,

Tantillum qui te laeserit, Antimache,

Nec sentis, nec dum sentis, male sane, ruinam

Ipse tuo temere quam struis, heu, capiti!

Qualis enim fueris vivus, quem fingis, in hostem,

Tale tibi tua post funera numen erit.

5

1369. [1361.]

In Quintum, cur auctor illi irascatur

Irasci facilem dicis me, Quinte, nec ipse

Diffiteor nostrum saepe calere iecur.

Sed qui, ubi te video, poscit quum seria tempus,

Nil praeter nugas velle agitare leves,

Garritumque ullum longo non ponere finem,

Sed mihi, sed sociis obstrepere usque tuis,

Si possem nihil irasci, dic, mitis an expers

Sensu omni atque merus dicerer esse stupor?

5

1370. [1362.]

In Gallum, munerantem ut multo magis remuneretur²³⁶

Accipere Aufidius renuit tua munera, Galle.

Cur? Hamum, credo, vidit et extimuit.

1371. [1363.]

In Aulum invidum

Alfenus cunctis placet, uni non placet Aulo.

“An peccata unus quod videt Aulus?”, ais.

Immo virtutes quod non videt unus et acrem

Caligat misere lippus ob invidiam.

1372. [1364.]

In Postumum, omnium contemptorem

Te tumidum esse aiunt vulgo et contemnere cunctos

Atque hominum prae te despuere omne genus.

Hoc passim dicit quisquis te, Postume, novit,

Sed vere id dici ne rear id, faciunt

Multa quidem, in primis illud quod nempe tumere

Unde queas in te, Postume, nil video.

5

1373. [1365.]

In Flacci inertiam

Quaecumque eveniunt, Flaccus fert omnia, quidquam

Nec facit; an sit iners, an patiens, dubito.

1374. [1366.]

In Quintum, officiorum immeritum

Cur tibi, quae Cinnae tribuo, tribuisse recusem,

Cur te non isdem prosequar officiis,

Quinte, rogas. Dicam, prius hoc sed dicito: cur tu,

Quam mihi Cinna placet, tam mihi displiceas?

1375. [1367.] [= 868.]

In Gelliam, sibi ob doctrinam nimis placentem

Docta placet nimium sibi Gellia, digna placere

Omnibus, ipsa sibi ni placeat nimium.

1376. [1368.]

Non canities, sed sapientia facit Nestora²³⁷

Canitiem propter vis, Cinname, Nestor haberi.

Cinname, sola facit Nestora canities?

²³⁶ In Gallum, nil sine malitia aliis dantem K²³⁷ Non canitiem, sed sapientiam facere Nestorem K

1377. [1369.]

In idem argumentum

Cinname, canitie fretus te Nestora dicis.
Non coma, stulte, facit Nestora, sed sapiens
Consilium rerumque usus, tum lingua diserta,
Tum mores istis moribus assimiles.
His quicumque caret, cyno si pulchrius ipso
Caneat, haud fuerit Nestor, at Archemorus.

1378. [1370.]

In Nevium, nulli culpa veniam dantem

Nulli vult culpa concedi Nevius et me
Culpat quod veniam perfacilis tribuo.
Tamne ipsum sese ignorat? Quo nullus, opinor,
Est hominum venia qui magis indigeat.

1379. [1371.]

In Cinnam, luxuriosum et prodigum

Post mediam accepsti lucem tria millia nummum;
Horum acta nondum luce, nihil reliquum est,
Cinna, tibi. O gurgis, o nullo praedita fundo,
Cuncta vorans rapido vortice luxuries!

1380. [1372.]

In Orphytum, Mamurrae maledicentiam narrantem

Quid Mamurra tibi male dixerit, Orphyte, narras,
Quid tu Mamurram laesis ante, taces.
Id postquam audiero, dicam: "Mordaxque feroxque,
An contra: "Iusto mitior ille fuit?"
Quis magnam possit messem vel dicere parvam,
Ni, quid sit iactum seminis ante, sciat?

1381. [1373.]

In linguam

O lingua, o quantas fers clades, lingua! Loquentem
Heu timeo, tacitam non minus heu timeo.

1382. [1374.]

In quemdam, tempus otiose consumentem²³⁸

Quod te cumque rogem, "Deest", inquis, "tempus". Opinor,
Hoc fit ut haud raro prodigus indigeat.

1383. [1375.]

In quemdam, tempus in nugis prodigentem.

In nugis tempus dum prodigis omne, Fabulle,
Volvitur et tacitis lapsibus annus abit.
Sic alius dein atque alius tibi transiet annus,
Sic omnis quanta est, irrita vita fluet.
Irrita? Quin turpis, quin foeda atque improba. Magnum est
Nam vitam in nugis perdere flagitium.

1384. [1376.]

In divitias

Iam satis est, quod habes: noli tibi quaerere, Calve,
Divitias, pestem perniciemque animi,
Queis comes it luxur epulaeque et foeda voluptas
Vanaque cum turpi gaudia desidia
Fastusque et celsa tumefacta superbia fronte
Coecaque vesano pectore stultitia.
Haec si quis dives vitarit, possit in igne
Algere, in media, Calve, calere nive.

1385. [1377.]

In Quintum, iustitiae divinae rigorem caveat²³⁹

Quae bene quis fecit, memini; male facta per auras
Omnia do rapidis, Quinte, ferenda Notis.
Est tamen, est oblita memor quae crimina servat
Et nihil humanum negligit aequa Themis.
De me securus ne quid succenseat illa;
Ne tibi pro merito saeviat illa, cave.

1386. [1378.]

In Aufidium, honoribus elatum, vatis immemorem

Ille meus quondam fidus comes, auctus honore,
Me velut ignotum praeterit Aufidius.
Proh, superi! Ut nimium crescens eductaque in altum
Obstruxit mentis gloria luminibus!

1387. [1379.]²⁴⁰

In Virronem ambitiosum et ineptum

Cuncta sibi Virro deposcit munia. Fungi
Qui potis est, inquis? Sic, nihil ut faciat.

²³⁸ In quemdam tempus male consumentem *K*

²³⁹ In Quintum, ut sibi a divina iustitia caveat *K*

²⁴⁰ Vide epigramma quod incipit *Omnia deposcit Virro. R not.*

1388. [1380.]

In Virronem arrogantem et ineptum

Omnia scit Virro, docet omnes omnia, nil est
De quo non passim disserat egregie.
Fallimur. Est quiddam quod nescit: nescit ineptus
Quos deceat quae scit quoque docere loco.

1389. [1381.]

In Tullum, nimis laudantem magistrum

Usque tuum quod tam dilaudas, Tulle, magistrum,
Id ne agis ut vulgus te putet esse aliquid?
An magis ut noscant omnes nihil esse, magister
Omnem in quo mirus perdidit ipse operam?

1390. [1382.]

In Cinnamum, immodicum lusorem

Mirum te perhibent lusorem, Cinname. Quid tu?
Gaudes idque tuis laudibus adnumeras.
Atqui, si nescis, probrum est; nam ludere mire
Nemo queat qui non luserit immodice.

1391. [1383.]

In Fabullum, in tabula depictum pulchrum,
sed stolidum et elinguem²⁴¹

Quem cernis pictum in tabula, Graecine, Fabullum,
Nil causae est ipsum cernere quod cupias.
Sic stupet attonitoque haeret suspensus oculo,
Nec sentit quidquam, nec loquitur stolidus,
Excors, elinquis. Formam si dempseris unam –
Pulchrior in tabula est – caetera conveniunt.

1392. [1384.]

In Rulli effigiem, foede depictam²⁴²

Quis pinxit Rullum? “Frater”. Fraterne? Putavi
Hostem, foeda foret notior ut facies.

1393. [1385.]

In Cinnam, regem se domi iactitantem

Regem Cinna domi se iactitat esse: fatemur,
Regnum etiam immundo in stercore Gallus habet.

1394. [1386.]

Uti res, sic desiderium sit, et eris dives²⁴³

Si res parva tibi est, fac sit minor, Aule, cupido.
Sic censu quamvis paupere, dives eris.

1395. [1387.]

In quosdam ineptos poetas, scribentes de recuperata
valetudine Clementis XIII.

Ohe, iam satis est, ohe, vexare, poetae,
Clementem vestris parcite carminibus!
Parcite iam: nuper cui tristem evadere morbum
Contigit, huic metuo, carmina vestra iterum
Ne frigusque ferant languoremque ut quibus esse
Nil pote frigidius, nil pote languidius.

5

1396. [1388.]

Multa et magna loqui non esse bene dicere

Multa loqui non est bene dicere: multa loquentem
Est nemo qui te, Cinname, non fugiat.
Magna loqui non est bene dicere: magna loquentem
Est nemo qui te, Cinname, non fugiat.
“Quidnam ergo est”, inquis, “bene dicere?” Cinname, dicam, 5
Si potero. Est quiddam quod placet auriculis,
Quod subit et vario miscet praecordia motu,
Est quiddam paucis quod licet efficere,
Est quiddam quod tu mente ista, corpore et isto,
Omnia si facias, non tamen efficies.

10

1397. [1389.]

In malum oratorem

Orator malus obtundis me saepe rogando
Qua multum cunctis arte placere queas.
Id facile ac pronum est: multum, Corvine, placebis
Paucula si dicas, plus quoque si taceas.

1398. [1390.]

In Rullum, cuidam oratori infensum

Qui placet orator cunctis, cur displicet uni,
Rulle, tibi? Solus quod sapis in populo?
An magis est medium quando nihil, an magis omni
Quod solus mire desipis in populo?
Lippus ut est oculis ambobus, quin prope coecus,
Qui, quae sunt aliis candida, nigra videt.

5

²⁴¹ In Fabullum in tabula depictum, pulchrum quidem sed stolidum et elinguem *K*²⁴² In foedi hominis effigiem *K*²⁴³ Quo modo pauper possit dives esse *K*

1399. [1391.]

Haud vina ingenium queunt ciere²⁴⁴

Carmina scripturus Virro bibit: arte cieri

Hac putat ad carmen credulus ingenium.

Quid tum? Crura caputque cientur; nulla ciere

Vina queunt prorsus quo caret ingenium.

1400. [1392.]

In malum scriptorem

Scripta Bavi doctus nemo probat unus; id ergo

Ulturus doctos despuat ille viros

Et quidquid scriptum est cuius, quamvis bene, pulchre,

Suaviter, argute, nil tamen ille probat.

1401. [1393.]

In Lycum, se invidiam spernere dicentem

Sperni a te invidiam dicis, Lyce; dico ego contra

Te potius sperni tantulum ab invidia.

1402. [1394.]

De Tucce et Afro

Laesus ab invidia nunquam est nec Tucce, nec Afro.

Namque est invidia maior hic, ille minor.

1403. [1395.]

In malum Homeri interpretem

Hoc amat, hoc laudat, sese hoc amplectitur uno

Quintus: "Grandiloquum verto ego Moeonidem".

Vertit, at est nemo Quinti qui agnoscere possit

Grandiloquum in tenui carmine Moeonidem.

1404. [1396.]

In ineptum carminum iudicem

Posse capi negat illecebra se carminis Aulus.

Quid mirum? Haud sentit carminis illecebram.

1405. [1397.]

In idem argumentum

Optima damnavit modo carmina, pessima coelo

Extulit immodicis laudibus Orbilius.

Idem saepe meri gustans genus omne Lyaei,

Quodnam alis praestet, iudicat egregie.

Nempe viro, ut video, res ut docet ipsa, palatus

Ceum brutae pecudi plus sapit ingenio.

1406. [1398.]

In idem argumentum

Nunc mihi, Cinna, placent demum tua carmina. Scin cur?

Illa quod audiui non placuisse tibi.

1407. [1399.]

De malo oratore eodemque malo poeta

Cuncta scit iste, Bavi, rhetor tuus atque poeta

Exceptis modo quae sunt rhetoris atque poetae.

1408. [1400.]

In criticum imperitum

Glaucia, qui damnat mea carmina dicere causam

Nec potis est ullam cur male displiceant.

Hoc mihi concedet, credo, mea carmina ut ipse

Laudem, nec cogar dicere cur placeant.

1409. [1401.]

In malum poetam

Consenuit Musas inter Curtillus et esse

Vult aliquo vatum qualibet in numero,

Sed data post Musis miser omnia tempora vatum

E numero ipse suis versibus eicitur,

Quos quisque leget, scriptorem scilicet esse,

Quam vatem citius dixerit astrologum.

1410. [1402.]

In idem argumentum

Odit Pieridas Rullus male. Num quod amantem

Spreverunt longo tempore Pierides

Et quoties Pindum est ausus tentare, fugarunt

Sacro furcillis praecipitem e nemore?

1411. [1403.]

In idem argumentum

Rullus grammaticos damnat. Quid ni, omnia Rulli

Omnes quum damnent carmina grammatici?

²⁴⁴ Vina ingenium non posse ciere K

1412. [1405.]

In idem argumentum

Grammaticos odit Rullus, mala carmina Rulli
Quod solos nequeunt fallere grammaticos.

1413. [1406.]

In molestum interpellatorem

Quaeris, num valeam. Si quid me scribere, versus
Aut audire tuos est opus, heu, graviter
Aegroto et mortis versor prope limine in ipso,
Si neutrum est horum, Postume, iam valeo.

1414. [1407.]

Quid sibi praecipue in carmine displiceat

Odi ego delicias verborum cassaque rebus
Carmina, tetram odi, Pontice, barbariem,
Turpantem foedis rerum pulcherrima verbis.
Horum sed quaeris quid mage displiceat?
Primum, primum illud mage displicet esse quod hercle 5
Elinguis potius quam sine mente velim.

1415. [1408.]

In Volumnium et Glauciam

Carmina cur scribis nulli placitura, Volumni?
Namque, probat qui te, Glaucia nullus homo est.
Quamquam opibus pollet, quamquam nummatus abunde est,
Clarus et antiquo sanguine, nullus homo est.

1416. [1409.]

Cur Tuccae carmen suum nequaquam crediderit

Quod tibi, Tucca, meum haud volui committere carmen,
Iudicium, credis, me timuisse tuum.
Non ego iudicium timui, sed furta; legenti
Quod placuit, recitas, Tucca, tuumque vocas.

1417. [1410.]

De libro mali poetae

Quem nosti, librum legi, Publi optime, dignum
Et reor aut flammis scilicet aut tenebris,
Ingenuos non quod possit corrumpere mores
Aut verae norma discrepet a fidei,
Sed quod nugarum plenus vacuusque leporis 5
Nec prodesse aliis quit, dabit et miserum

Scriptorem vulgo ridendum carmine inepto.

Quare, sanari si potis est, homini
Deme istum errorem, dic Phoebos indigna marito
Det Veneris; scripti, dic, quod habet Tiberim 10
Ipse manu in rapidum, foedam iaciatue cloacam;
Dic chartas posthac ne miseras misere
Vexet; dic rastrum fossor durumque ligonem
Verset vel faciat quidlibet, at calamum,
Ah, calamum infelix ne tangat, gignere nugas 15
Natum et scriptoris prodere stultitiam!

1418. [1411.]

In hominem sedulo occultantem ea quae scriberet

Quis furor est dulces chartis committere foetus
Ingenii, caecis abdere dein tenebris
Servantem caute? Coecis cur digna tenebris
Servas? Servari digna, legi a populo
Cur non vis? Abdis quod nosti digna latere 5
Scilicet, an servas quod tua stultus amas?

1419. [1412.]²⁴⁵

Nil prior ipse canis, respondes omnia, rupes
Adversae missos ut referunt sonitus.
Me contraque loqui fatuam pueriliter Echo,
Audire et toties verba iterata piget.

1420. [1413.]

Quo pacto Gellia placere possit

Gellia, saepe rogas qua possis cuique placere.
Si tibi sis prorsus, Gellia, dissimilis.

1421. [1414.]

In Varronem, amicorum commodo negligentem

Iungit amicitias Varro, securus, amicum
Queis sibi ne abscedat vinciat officiis.
Ergo novas tantum potis est numerare; vetustas,
Quas numeret, frustra quaerit amicitias.

1422. [1415.]

In Orphytum

Intentas mortem vel dedecus, Orphyte: mortem
Non timeo, invitum nil, scio, dedecorat.

²⁴⁵ In hominem ineptum, aliena carmina tantummodo repetentem K

1423. [1416.]

In simulatorem et dissimulatorem²⁴⁶

Odi qui simulat rerum quidquam improbus, odi
 Qui rerum haud quidquam, Pontice, dissimulat.
 Hic verum tectus corrumpit; prodit apertus
 Celari quum res postulat ille nimis.

1424. [1417.]

Cur Marco, si quid secreti est, credere nolit

Nil tibi ego renuam secreti credere, sed quae
 Credo, tu credis, Marce, alii atque alii.
 Hos mihi ego metuo: tibi quae committere vellem,
 His ne committam, scilicet, abstineo.

1425. [1418.]

In idem argumentum

Quod te scire unum volui, tecum domus omnis
 Scit tua, scire domus proxima et incipiet
 Et populus iam iamque omnis sciet. Hoc fuit unum
 Scire, datam servas sic mihi, amice, fidem?
 Nempe hos fert fructus qua te praecellere gaudes
 Istaec nil celans, Postume, simplicitas.

1426. [1419.]²⁴⁷

Ad Varum ne celet si quid mali acciderit

Si gravius quid forte tibi, Vare, incidit, omne
 Id mihi ego notum scilicet esse volo.
 “Nil opus est angique meis te luctibus”, inquis,
 “Atque meis frustra fletibus adgemere”.
 Porro opus est, mihi cum dulci communia amico
 Cuncta volo, spem, rem, gaudia, moestitiam.

1427. [1420.]

In viatorem, senis cuiusdam simulacrum

Siste gradum fractumque annis lacerumque, viator
 Aspice me, rarae suspice et artis opus.
 Nondum etiam id sentis? I porro: sensi ego, sensi,
 Te prorsum in Graiis artibus arte rudem.

1428. [1421.]

In Varronem, pluries eadem dicentem

Tulla levis quam sit, non possum dicere. Possum
 Hoc, Varro: Tullam dum toties iteras

Esse levem, iam te non Tullae scilicet uni,
 Quot sumus, at nobis omnibus esse gravem.

1429. [1422.]

Uxorem ducturus quid velit Fabullus

Uxorem quaerit grandi cum dote Fabullus.
 Id satis: haud illum caetera sollicitant
 Quali sit forma, queisnam sit moribus; ipsam
 Dos modo sit, possit ducere Tisiphonem.
 Et ducet, credo, tandem, quae laeva, superba,
 Foeda viri cupidam plectat avaritiam.

1430. [1423.]

In Aulum, poetis infensum

Contemnis vates, iuris legumque peritos
 Ad coelum tollis laudibus immodicis,
 Quod versus, credo, nullum, quod plurima contra
 Lucra ferunt rauci iurgia saeva fori.
 Verum artes lucro si pendimus, Aule, sophorum
 Cui non se dives praeferat agricola?

1431. [1424.]

In Lycotam, procerum amicitii intumescens

Matronas crepat usque meus procerosque Lycotas
 Atque tumet magnis laetus amicitii.
 Iamque, cliens quorum meruit vix esse, sodalem
 His factum se se scilicet esse putat.
 Iam fratres veluti nullo compellat honore
 Esse sibi merito quos cuperet dominos.
 Cui vellem haec demi possit vesania: verum
 Non opus est verbis, ast opus hellebor.

1432. [1425.]

In Quintum, ingenium negligentem

Arma dedit sua cuique Deus: leporem pede iussit,
 Dente lupum, taurum cornibus eximie,
 Unguibus et rictu fulvum praestare leonem,
 Acri hominem nil ut non queat ingenio.
 Hoc dum, Quinte, sinis neglectum hebescere, stultus
 Praesidium, heu, vitae proicis omne tuae.

1433. [1426.]

In improbum honorum petitem

Attolli ad magnos se postulat Aulus honores,
 Credo, ut quae coecis abdita erat tenebris

²⁴⁶ Se aequae odisse simulatorem et nihil dissimulare scientem *K*
²⁴⁷ Ponendum inter *Varia*. *R* *not*.

Incipiat claro manifesta in lumine cerni,
Omnibus et vulgo nota sit improbitas.

1434. [1427.]
De Phyllide anu

Se pulchram Phyllis credit plenamque leporum,
Florentemque genas, fulgidulamque oculos,
Et quaecumque illi multus laudabat amator
Quum patriam coleret rara puella domum,
In se quae, fateor, laudari audivit; at olim
Audivit nostris, credo equidem, a proavis.

1435. [1428.]
In improbum iactatorem

Galle, tumes proavum narrans decora ampla tuorum
Et magnae memorans tot monumenta domus,
Scilicet ut patrum tam clara in luce videndam
Se tua det nobis foedior improbitas.

1436. [1429.]
In hominem ineptum

Multa Cleon dicit, sed si, quae digna taceri
Sunt, taceat, credo, diceret ille nihil.

1437. [1430.]
In Glauciam, ineptum et obscurum narratorem

Haud novi, fateor, quae dicis, Glaucia, verum
Nec te, quae dicis, Glaucia, nosse puto.
Nota tibi facito sit res quamcumque loquere.
Spes erit ut pariter nota sit illa mihi.

1438. [1431.]
In eumdem malum scriptorem

Qui fit uti norim quae scribit Tullius; horum
Possim, quae scribis, Glaucia, nosse nihil?
An sua quod fulgent manifesto in lumine sensa?
An tua quod coeca condita nocte latent?

1439. [1432.]
In hominem inertem

Nil te posse inquis: ego te nil, Quinte, decori
Velle puto, molli pectore languidulum,

Insuetum validos animi contendere nervos
Atque gravi oblatis ferre laboris onus.
Surge age, tolle moras, vires exprome: volenti
Et praeit et praesens promovet orsa Deus.

1440. [1433.]
In senem apprime garrulum

Lenta senex magno evolvis qui verba labore,
Ultro te miror, Glaucia, multa loqui,
Auribus et quando nostris, heu, parcere non vis,
Ipsi non saltem parcere velle tibi.

1441. [1434.]
In superbum iactatorem

Maiorem quanto iactas te, Glaucia, tanto
Es minor atque omni sperneris a populo.
Vis magnus tandem fieri magnusque videri?
Si potes es, parvum te facito esse putes.
Sed miser haud potes es, mentem cui fastus ademit
Et veros rerum surripuit modulos.

1442. [1435.]
In Postumum, de iniuriis sibi illatis quaerentem

Te laedi a multis contra fas, Postume, narras,
Multos saepe tuis auctibus officere.
Crede mihi, laedis multo te valdius ipse,
Auctibus et demens officis ipse tuis,
Nam te quantumvis premat invida turba, sinistri
Pol gravius mores et tua vita premit.

1443. [1436.]
In Tullum, se omnibus praeponentem

Vincere vis omnes, nusquam non primus haberi,
Doctior esse aliis, pulchrior esse aliis,
Esse aliis quavis multo laudatior in re.
Verum ut contingant caetera, Tulle, tibi,
Hoc non continget certe dum vincere, primus
Dum vis esse, ullo sis ut amabilior.

1444. [1437.]
In improbum de malevolentia querentem

Usque odia incurrens multorum tristia, fato
Id quodam fieri dicere, Cinna, soles.
Quidni etiam fato dicas patrata, mereris,
Improbe, queis odium, tot mala flagitia.

1445. [1438.]

In Quintum, rerum omnia contemnente[m]

Quod tibi nil usquam rerum placet, esse videris
Hoc tibi, Quinte, acri praeditus ingenio,
Intima quo penitus scrutari et noscere possis
Perque videre intus quidquid inest vitii.
Erras, Quinte, tamen: tardi est bardique videre
Prava modo, recti cernere posse nihil.

1446. [1439.]

In Glauciam, de Flacci mutabilitate querentem

Quod coluit mire te longo tempore Flaccus,
Dein subito spretum, Glaucia, deseruit,
Infidumque levemque vocas, at falleris: ille,
Ut nemo, stabili est suetus amare fide,
Cuncta sed expertus, sibi quem desperat amicum
Posse capi nullis et videt officiis,
Non frustra sequitur voto male sanus, inani,
Sed toto sapiens expuit ex animo.
Ipse nec infidus peccat, sed ferre sodalem,
Quem sibi non fidum comperit esse, negat.

1447. [1440.]

De ludo latrunculorum caeterisque similibus

Quem fors coeca regit, ludum spernoque putoque
Victori laudis, Cinname, ferre nihil.
Sed quis ne fatuus ludum contemnat acuto
Vincit ubi multum qui videt ingenio?

1448. [1441.]

In idem argumentum

Ludum hunc sperne. Potes num, Cinname, spernere acutum,
Hic bene quo ludus luditur, ingenium?

1449. [1442.]

De iis qui lucri causa aliis bene faciunt

Mercari officium turpe est. Fecisse benigne
Sic iuvat ut facti proemia nulla sequar.
Qui merces veluti mutat bene facta, videri
Vult servire alii, servit at ipse sibi.

1450. [1443.]

In Postumum, suam, non paternam rem curantem

Negligis, heu, patriam tibi, Postume, commodus uni,
Sed rem cum patria negligis hercle tuam.

Non secus ac stulte corpus qui negligit omne,
Ille manus etiam negligit atque pedes.

1451. [1444.]

In Quintum, hominum congressus vitantem

5 Solus agis, vitans hominum vestigia, ne quis
Occurrat moesto qui male displiceat.
Ipsum at, Quinte, potes, venias quocumque locorum,
Te fugere ipse tibi ne male displiceas?

1452. [1445.]

De Flacco, Tullae amore insaniente

Flaccus remque suam dum Tullae insanit amore
Atque ipsum infelix se dedit exitio,
5 Tulla quid, indoluit? Pol, non mage, Tyndaris olim
Quam, Troia extremos dum ruit in cineres,
Haec, inconsultus pulchro quod credidit ori,
Stultitiae retulit proemia iusta suae.

1453. [1446.]

In Aulum populi iudicia contemnente[m]

Qui placuit populo, Burro, qui non placet Aulo,
Vis illum hic tollat laudibus astra super?
Fac – uni at tanti non est laudari Aulo –
Mutato explosus displiceat populo.

1454. [1447.] [≈ 697.]

In Avitum

Et faciem et vocem, mores et foedus, Avite,
Idem aures, oculos atque animos crucias.
Nec te aliquo in tenebras condis, mala pestis, et urbes
Incolis et coetus non fugis ingenuos?

1455. [1448.]

In Dutenum, plus aequo veteres admirantem

Laudo equidem, Dutene, recens quod displicet aetas,
Cuncta sibi tribuens quae tumet immodice.
Omnia sed priscis quod das inventa recentum,
Pol nequeo, ut cupiam, tollere laude pari.
5 Inventum nec enim dico in caligine caeca
Si quid vix tenui prodiit indicio,
Sed licuit pulsus quod pura in luce tenebris
Perque videre oculis atque tenere manu.
Quid, modo pressa ferae si quis vestigia vidit
Venator, primae praemia laudis habet?

1456. [1449.]

“Aude aliquid dignum quod sit laudarium, aude”

Iam satis indecori latuisti mollis in umbra,
 Fama nec ingenio, nec tibi parta manu est?
 Non pecudum ritu ventri servire libido,
 Non quo degenerem compulsi ire piget?
 Non terram spectare pudet, nec figere velle
 Coelo et cognatis lumina syderibus?
 Surge agedum, molire aliquid iam laudis; origo
 Unde tibi est, magnos perge reffere deos.
 Ille deos, Levine, refert, qui negligit umbras,²⁴⁸
 Mente viget, soli nec sibi vivit iners,
 Sed benefacta viros late diffundit in omnes
 Humanumque iuvat qua potis arte genus.

1457. [1450.]

Ad Battum de Amore

“Batte, vafer fraudis quiddam parat ecce Cupido;
 Batte, fuge instructis cautus ab insidiis!
 Ah fuge, praecipiti procul hinc perniciosus Euro,
 Ocyus hinc rapidi fulminis igne fuge!”
 Sic monui lentum frustra voluique monere
 Rursus, at in mediis haeserat ille dolis.

1458. [1451.]

Quid sibi velit a Postumo

Quaeris quid sit opus mihi, Postume? Scilicet unum
 Hoc opus est: quod scis esse opus, ut facias.

1459. [1452.]

In hominem inertem, libros coementem

Nam quo librorum tibi copia quaeritur, una
 Cui nondum est annis pagina lecta tribus?
 Nempe placet libri frons aurea, quidquid at intus
 Condit, emis, credo, non tibi, sed tineis.

1460. [1453.]

In ineptum Pholoes amatorem

Odisti Pholoen, quod te fastidit, amari
 Digna sed idcirco est forsitan illa magis,
 Nam formae ac raris, queis pollet, dotibus addit
 Acre etiam, ut video, callida iudicium.

1461. [1454.]

In senem formosae puellae amatorem

Stulta fugit; stulte fugientem, Cinna, puellam
 Quid sequeris? Spretus tu male sperne malam.
 Illam ni potis es, tu te ipsum sperne. Dolebis,
 Cinna, minus spretum noris ubi ex merito,
 Nil et erit mirum quod primo in flore iuventae
 Horret amatorem pulchra puella senem.

1462. [1455.] [= 1200.]

Aliud

Quod tibi floridulam quaerenti, Cinna, puellam
 Mater, quam nolles, obvia prodit anus,
 Hoc tacite dicit: “Vetulo tibi non mea gnata,
 Verum ego iam senio perdita convenio”.

1463. [1456.]

Aliud

“Quam stulte”, dicis, “conscriptum me fugit Aegles”.
 Istud “quam stulte” dicere non dubitas,
 Ipse tuam et, multo melius quae, Cinna, lateret
 Sponte tuam passim prodere stultitiam?

1464. [1457.]

Monet Quintum ut animum curet

Non magnos opta census tibi, Quinte, minorem
 Exiguo in censu parvus at opta animum.
 Qui dum tantus erit, quantus nunc dicitur esse,
 Ut fueris Creso ditior, Irus eris.

1465. [1458.]

Seu

Non magnos opta census tibi, Quinte, minores
 Opta animos censu at sanus in exiguo.

1466. [1459.]

De Cinnae amicis

Magnos Cinna fovet proceres. Se Cinna beatum
 Ob magnas procerum credit amicitias.
 Infelix, aequa potis est qui vivere lege,
 Mavult iniusto subdere colla iugo!

1467. [1460.]

In iuvenem otiose agentem

“Membra tibi solido stant robore, mens vigil intus.
 Cur mollem durus terret, amice, labor?”

²⁴⁸ umbras] corpus R

Haec iterum atque iterum monui rursusque monebo,
 In ventum at frustra dicta monentis eunt.
 Otia sola iuvant segnem, iuvat usque iocari,
 Res praeter ludum non placet ulla tibi.
 Sic mea iam multi spreverunt dicta; miselli
 Nunc referunt multo dicta dolore mea,
 Pauperies quod saeva premit, quos

 His, cave, ne similis
²⁴⁹

1468. [1461.]

In quemdam stultum, Romanis infensum
 Romae quondam hospes Romani nominis hostis
 Factus es. In Roma quid male displicuit?
 Scilicet hoc quod te vesana mente furem
 Horruit illa suo blanda fovere sinu,
 Nec passa est regnum sanctosque invadere leges,
 Laxa dare et vulgi froena cupidinibus
 Molirique ignes, furialem et spargere flammam,
 Quae multis, ipsi quae tibi fata ferat.
 Stulte, sapi, nec erit iam cur tu tam male Romae,
 Nec cur Roma tibi tam male displiceat.

1469. [1462.]

Ad Phyllin de eius monitis

Noli blanda istum quae peccat, Phylli, monere,
 Si cordi est, culpam norit ut ille suam.
 Non se reprimi, laudari sed putat, istaec
 Fundis ubi ambrosia dulcia verba magis.
 Phylli, nocet misero dum vis prodesse: lepore
 Illi grata nimis fit medicina tuo
 Forsque iterat culpas, te blande audire monentem,
 Isto et reprimi possit ut usque modo.

1470. [1463.]

In insulsum Francisci Mariae Zanotti obtrectatorem
 Quem cuncti laudant, spernis carpisque Zanottum;
 Non tu illi, at famae noxius ipse tuae.
 Quidquid enim effutis, crede hoc mihi, tu nihil illi
 Detrahis, at multum detrahis ipse tibi.

1471. [1464.]

In Levinum

Multa doces; unum fer te hoc, Levine, doceri:
 Odi ego qui nullo multa rogante docet.

1472. [1465.] [= 709.]

In hominem nequam

5 Nobilis haud usquam notescis, Glaucia; condit
 Obscurum multo in lumine clara domus,
 Quam nihil es proavum similis, quos fama preemptos
 Laudat adhuc passim, te silet incolumem.
 10 Et precor ut sileat, tua factaque dictaque narrans,
 Ne male dedecoret teque tuumque genus. 5

1473. [1466.]

In anum libidinosam

Quid iuveni faceres, vetulo quae, Phyllis, amari
 Gaudes inque vicem dicere delicias,
 Atque audire leves et dextrae iungere dextram,
 Figere et adversis lumina luminibus?
 Quam te ille in medio succenderet igne iuventae, 5
 Ipsa qui senii calfacit in glacie!
 Quod mirans fieri, vereor ne iam ista libido
 In truncos etiam proruat ac lapides.²⁵⁰

1474. [1467.] [≈ 1116.]

In Quintum, qui se poesi infensum dixerat

Spernere te dicis Musam maiora sequentem;
 Spretum ego te Musis, Quinte, minora sequi.
 Factus enim es criticus tandem postquam esse poetae
 Conanti languens obfuit ingenium.
 Nam quis Aristarcho malit, modo sanus, Homero 5
 Quam fieri, utrumvis quum licet, assimilis?

1475. [1468.]

In Fortunam

Fortunam incusas quod nil non turbida miscet
 Ac vitam arbitrio torquet agitque suo.
 Falleris: illa etenim nihil est nisi nomen inane,
 Quam falso vulgus credidit esse deam.

1476. [1469.]

Cur nequeat laudare Varronem

Nulli ego sum vates obnoxius. Ipse placere
 Mi studeo si quem carmine concebro,
 Blandior haud ulli, quod multo insignis honore est
 Aut proavum priscis clarus imaginibus.
 Sponte mea, Varro, laudo quos miror amoque; 5
 Cur te non laudem, parce rogare, vides.

²⁴⁹ Sic autographum, quod extat, manuscriptum. *R not.*
²⁵⁰ proruat ac lapides] Seu ut alibi: flagret et in lapides *R*

1477. [1470.]

In hominem ineptum, se magni facientem

Nullum hominum nuper laudabat Flaccus, haberi

Quod solus vellet mirus et eximius.

Id postquam vidit male cedere spretus, inepte

Nullum non cumulat laudibus omnigenis.

Nil tamen assequitur laudis nec solus habetur

Quod, nec cum multis, mirus et eximius.

5

1478. [1471.]

In desidem

Quas mihi tu nugas, quae vana crepundia, Publi,

Sectaris parvus ceu sine mente puer?

Nil agis in vita deses, male garrulus, omni

Nube ac ventorum flamine mobilior.

Quos, vesane, paras tibi stulta mente dolores

Ostendet ratio quum tibi qui fueris.

5

Tunc frustra revocans vita male perdita inert

Tempora, cum gemitu talia dicta dabis:

"Me miserum!²⁵¹.....²⁵¹

Haec flebis, nullo sed enim revocabile fletu,

Quod fugit cursu praepete, tempus erit.

10

1479. [1472.]

In eumdem

Irascor longo quod perdis tempora somno,

Irascor ludus quod tibi, Quinte, placet.

Vita fugit, vitae multo pars optima sensim

Sic misero nunquam non reditura perit.

Hoc tibi me iussit Phoebus, Quinte, hoc tibi iussit

Dicere ab Aonio Calliopea iugo.

Tu tamen haud cessas longo torpere veterno

Atque dies multa perdere desidia? &

5

²⁵¹ [...] Sic in autographo manuscripto. *R not.*

SEPULCRALIA ET LUGUBRIA

1.¹

Voltaeri tumulus

Voltaerus iacet heic, qui millia multa virorum
Seque suo infelix perdidit ingenio.
Nunc risor superum, quae risit, vera fatetur
Et videt offensi quam gravis ira Dei est.
Qui legis haec, gemitum da moesto corde, “Brevisque”, 5
Dic, “iocus, heu, longas desinit in lacrymas!”

2.

Blancae Ingamiae tumulus

Insolabiliter raptam luget domus omnis
Et quaestu, assiduis et revocat lacrymis.
Inscribi hoc tumulo satis est “Ingamia Blanca”:
Aetas hinc noscat postera, quae fuerim.

3.

Aliud

Caro nota viro, caris et nota propinquis,
Externis nosci Blanca viris renui.
Usque domum et dulces curavi sedula natos,
Luxum urbis, vanos et fugiens strepitus.
Ante omnes formosa alias, formam esse putavi 5
Hanc unam innocuis moribus esse probam.
Haec vivae meruit mihi veram semita laudem,
Extinctam haec sedes duxit ad aetherias.

4.

Ad Ioannem Baptistam Rezzonicum, Sanctae Romanae
Ecclesiae cardinalem, morte immatura et subita extinctum
Vixisti nulli non carus, Batte, iuventa
Quem mors florentem sustulit in media.
Insolabiliter flet raptum Roma, Quiritum
Extincti passim nomen in ore sonat.
Quisque tuas memorat laudes: quam comis in omnes, 5
Batte, homines fueris, quam pius in superos,
Quam celer ingenio, quam rebus dexter agendis,
Quam suadae plenus nectare suaviloquae.
Ultima purpureum laus est gestasse galerum, 10
Esse ortum et claro sanguine Rezzonidum.

5. I.

Metastasio tumulus

Ossa Metastasio lapis hic tegit: ulla poetae
Res nunquam eximii carmina dia teget.

6. II.²

Aliud

Urna Metastasio brevis haec tegit: assidet urnae
Atque decus raptum flet sibi Melpomene.

7.

Tumulus uxoris viro nequaquam fletae

Hunc mihi vir posuit tumulum tumuloque locavit
Moesta haec de Pario marmore signa super;
Quam dedit haud ullam nostro ipse in funere, duri
Si possint lapides mi dare lacrymulam!

8.

Tumulus uxoris fletae

Mi tumulum, lacrymas mi vir dedit. Obtigit illud
Multis, hoc paucis, pol, meruisse decus.
Fortunae funus, fusos in funere fletus
Aequus persolvit moribus ille meis.

9.

Tumulus naufragi

“Sterne salum, Neptune, maris compesce furores;
Magna tibi Taurus victima caesa cadet!”
Clamabam haec, hausit clamantem dira procella,
Auxilio faciles non habet unda deos.
Siste gradum, littus qui linquis, dum licet – imo 5
Conditus hic moneo naufragus e tumulo.

10.

Titiani tumulus

Hoc tibi amatores artis, Titiane, sepulchrum,
Ne iaceas parvo maximus in tumulo.

¹ Vide aliud epigramma sub n. 16. *R not.*

² Vide III. sub n. 68. *R not.*

11.
Tumulus coniugum
Heic Lupus et pariter coniux Leonilla quiescunt,
Ipso ni mulier litigat in tumulo.

12.
Tumulus viri optimi, qui mentis minime compos se
ipsum interemit
Expers curarum iaceo, qui me ipse peremi
Curis in furias actus ab indomitis.
Nec miserum est, insons, dempta sine crimine mente,
Vita infelici denique si carui.

13.
Tumulus Clytemnestrae
Terra Clytemnestram tegit haec. Agamemnona, Oresten
Alto quae horrende sub tumulo exululat
Incestatque locum, crudelis adultera, nati
Mactari dextra vindice digna parens.

14.
Tumulus Agamemnonis
Atrides iacet hic maior, quem saevior hoste
Mactavit patrios ante marita Lares.
Exemplum infelix, contempti fraena pudoris
Rupit ubi, possit foemina quid sceleris.

15.
Aliud
Foemina flagitio scelus adicit: hoc monet alto
Uxori Atrides proditus e tumulo.

16.
Voltaeri tumulus
Conditus heic superum est risor Voltaerus. Eodem
Condi scripta viri digna fuere loco.

17.
Phaetontis tumulus
Hic situs est Phaeton, pravo qui laudis amore
Coelo stultus equos impulit ignipedes,
Nec tenuit cursum, sed curru effusus ab alto
Decidit in magnum torvidus Eridanum.
Hoc fratrem in ripae tumularunt aggere flentque
Mutatae assiduus Heliades lacrymis.

O iuvenes, cohibete animos; audacia praecept
Ipsa suo arcessit nam capiti exitium.

18.³
In obitu Raphaelis Mengsii, pictoris egregii
Mengsius occubuit: multos numerare licebit
Pictores tota rursus in Ausonia.
Sic ubi se occidua clarus Sol mersit in unda,
Astra polo passim multa videre licet.

19.⁴ [= Enc. 176.]
In obitu Rufinae Battoniae, Pompei Battoni pictoris
celeberrimi filiae

Scribere longa piget. Batoni nata, sodales,
Laudetur versu mi satis hoc gemino:
Quam pater est forma picturae⁵ magnus⁶ in omni,
Tam cantu in dulci filia magna⁷ fuit.

20.
In funere Caroli Noceti Societatis Iesu
Carole, nec Pharias possum tibi ponere moles,
Viva nec artificis marmora sculpta manu.
Quod possum ac tenuis patitur fortuna poetae,
Versibus haec pono condita busta meis,
Busta, quibus moestae sedeant hinc Iris et illinc
Aurora argentis visa sub axe poli;
In medio, coelum ac terras quae dispicit, auri
Ingenio et memori mente valens Sophia.
Virtutes almae circumstent: prima sepulcri
Frons gerat haec udis verba legenda genis:
“Carolus ingenio, doctrina, moribus aureis,
Par quos prisca olim saecula tulere viris”.

21. [= Var. 93.]
De tabula exhibente mortem Priami
Heic versam Argolico Troiam cum cerneret igni
Collapsamque altos Ilion in cineres,
Infelix Priamus – misero nec sacra Penatum
Umbra, nec Hercei profuit ara Iovis –

³ Vide de Mengsio reliqua sub n. 63. *R not.*

⁴ Vide aliud sub n. 48. et 57. *R not.*

⁵ In obitu ... forma] Seu, ut alibi: Ad poetam longo epigrammate Rufinam laudantem. Longum epigramma facis; rem, quaeso, contrahe; lauda / Rufinam versu non male sic gemino: / Quam pater est forma *R*

⁶ magnus] mirus *R*

⁷ magna] mira *R*

Iuxta Hecubam, gnatam iuxta supraque Politen
Aeacidae telo concidit exanimis.
Quaere nec, heu, tumulum: sine nomine corpus in ipso
Praeda iacet diris littore vulturiis.

22.

Avari tumulus

Divitias liqui miser omnes: foeda sepulcro est
Fama comes clausas ob male divitias.

23.

Tumulus Eleonora, filiae ducis Arcis

Arcis prima ducem patrio quae nomine dixi
Eleonora tegor trima sub hoc tumulo.
Laeta mihi nolim luctu affecisse parentes,
Quorum risus, amor deliciae fuit.
Sed bene, quod frater superest. Rex aetheris alti,
Oro, serva illum sospitem et incolumem!
Redde illi quae dempta mihi sunt tempora, cumque
Rite suos annos vixerit, adde meos!

24.

Tucca uxori suae tumulum

Servitio exemptus longo curisque solutus
Hunc tumulum uxori Tucce libens statuo.

25. [25.*]

Seu

Servitio exemptus, magna et cum dote relictus,
Hunc tumulum uxori Tucce libens merito.

26. [25.]

Tumulus Iacobi III., Anglorum regis

Heic iaceo Anglorum regno qui laetus adempto
Romae privato sub Lare consenui
Romanamque fidem longe insignique coronae
Ex proavum sceptris omnibus antetuli.
Nunc mi eadem coelumque aperit regnoque rependit
Exiguam ingenti, perbreve perpetuo.

27. [26.]

Tumulus Polidori Troiani, de quo multa Virgilius

Hic iaceo Iliades Polidorus, quem impius hospes
Confixum hic telis obruit innumeris.

5 Scilicet ut mecum genitor quas miserat olivi
Me rapto Iliacas solus haberet opes;
Oblitus pactamque fidem sociosque Penates 5
Caede mea infidum polluit hospitium.
Da lacrymas misero, quidque auri, disce, viator,
Possit in humano pectore sacra fames.

28. [27.]* [= Enc. 105.]

In obitu Flaminiae Chisiae

Optatam ut prolem vitales fudit in auras,
Chisiadum et claro consuluit generi,
Aurea mortales coetus terrasque reliquit
Atque domos abiit Flaminia in superas.
Illa quidem felix, nec flerit digna, sed, eheu, 5
Coniux, heu, genitrix et pater unanimis,
Et soror et fratres, altum queis vulnus adegit,
Roma, tibi tristes eliciunt lacrymas!
Hos ploras? Ipsam te plora; nam tibi, Roma, 5
Eximium hinc abiens abstulit illa decus. 10

29. [27.]

Tumulus hominis minime ambitiosi

Quo mihi regalis moles operosa sepulcri
Claraque de Pariis marmora caesa iugis?
Quo mihi Pyramidum sumptus, quo stantia signa
Et mea inauratis nomina scripta notis?
Et vivus sprevis quondam, nec mortuus istas 5
Coepi auri et lapidum quaerere delicias.
Rite sat est si condar humo: putrescere corpus
Ut queat, est sedes quaelibet apta satis.

30. [28.]*

In imaginem extinctae Liviae principis Caraffa

Nota suis fuerat virtutibus, en mihi vultu
Nunc etiam tandem Livia nota suo est.
Quam simul ac vidi: "Fletu, pol, coniugis", inquam,
"Pol, vatum sacro carmine digna fuit,
Digna sua aeternum servari in imagine, digna 5
Nulli non omni semper honore coli;
Praecipue nobis, munus memorabile, amoris
Haec quibus est, princeps, pignus imago tui".

* Hoc epigramma invenitur inter Encomiastica sub n. 103; ideoque nullum numerum huic superimponendum duxi. *R not.*

* Ponendum inter Encomiastica. *K not.*; Ad Vincentium Karaphaeum. De Liviae coniugis imagine ad auctorem missa. Vide n. 44, 45, 46, 47, 49. & 245. Encomiasticorum. *R not.*

31. [29.]

Russii tumulus

Russius heic homines inter iacet. Hercle iacere
Inter solivagas dignior ille feras.

32. [30.]

In obitu Christophori Stay¹⁰

Qui mihi sint modice chari, queis carus et ipse
Sim modice, multos forsitan inveniam.
Quando alium posthac miser at nanciscar amicum,
Qui sibi me anteferat, quem mihi ego anteferam!
Haec mihi, te rapto, spes occidit, optime Staye,
Insolabiliter morte tua hoc doleo.

5

Epitaphia Lucillae, lectissimae foeminae

33. [31.]

Epitaphium I.

Haud ulli forma, ingenio, virtute minorem
Lucillam brevis haec, proh, dolor, urna tegit!

34. [32.]

Epitaphium II.

Hic Lucilla iacet: vivam est mirata puellam,
Extinctae iustas Roma dedit lacrymas.

35. [33.]

Epitaphium III.

Conditur hic Lucilla; urna conduntur eadem
Ornant foemineum quae bona cuncta genus.

36. [34.]

Epitaphium IV.

Hic iacet, heu, Lucilla. Bonae, plorate, puellae:
Decessit vestro gloria prima choro.

37. [35.]

Epitaphium V.

Lucillae ad cineres flores iactate, puellae
Romulides! Vestri flos fuit illa choris.

38. [36.]

Epitaphium VI.

Astra super fugiens patriam Lucilla petivit.
Laeta suo hic cineres liquit in exilio.

39. [37.]

Epitaphium VII.

Quod mortale fuit Lucillae, hac conditur urna:
Pars melior templis regnat in aethereis.

40. [38.]

Epitaphium VIII.

Lucillam sacer heic somnus foveat: illius ergo
Moesta domus, natae, vir, patruus vigilant.

41. [39.]

Ad Benedictum Stay, graviter aegrotante
Rogerio Boscovichio

Rotgerum lethi versari limine in ipso
Dixisti lacrymans tu mihi, Stayade.
At mi cor geminus fodit dolor, illius ergo
Atque tui: dulcem ne mala fors raperet
Vitam illi, dulci ne tu viduatus amico
Vitam odisse tuam perditus inciperes.
Perditus, heu, luctu, fraterno in funere qualis
Insolabiliter te miserum obruerat!

5

42. [40.]

Orphyti avari epitaphium

Heic indefletus iacet Orphytus: ille, mereri
Multorum dives qui potuit lacrymas.

43. [41.]

Aliud

Me lapis hic – vixi mihi tantum commodus uni –
Contegit haud ullis humidus a lacrymis.

44. [42.]

Cardinalis Alexandri Albani epitaphium

Condit Alexandrum lapis hic, quem Roma senectae
Extremo raptum in limite moesta gemit,
Dignum omnes longe vitam producere in annos
Ut foret usque bonis artibus auxilio

¹⁰ Christophorus Stay, frater clarissimi viri Benedicti Stay, obiit Romae anno MDCCLXXVII. *R not.*

- Ornaretque urbem monumentis, mira videri
Vel priscis possint qualia caesaribus.
45. [43.]
Tumulus Lycophontis Trezenii
(nomen Arcadicum Antonii de Gennaro ducis Belfortis
Neapolitani)
- Heic situs est Lycophon, vates longe optimus, at vir
Multo quam vates, ille tamen melior,
Quem sibi Parthenope raptum flet moestaque flebit
Dum Musas, mores dum colet illa bonos,
Dum spernet procerum vulgus, laudabit, avitam
Qui lucem, at clarus luce sua, decorat.
46. [44.]
Ad Vincentium Karaphaeum in obitu Liviae,
optimae suae coniugis
- Fle, decet, extincta, Vincenti, coniuge, fleri
Quidquid agas unquam non satis illa queat.
Iacturam aequari luctu vix posse putarit,
Cui vel parte aliqua Livia nota fuit.
Quid tu, cui penitus animi pernoscere sensus,
Virtutum et laudes contigit innumeras?
Non desiderio miserum cor fixus acerbo,
Totque tibi plores tantaque rapta bona?
47. [45.]
In idem argumentum
- Non sibi, sed coniux tibi vixit Livia: vivit
Nunc sibi coelesti diva potita domo.
Nec tristes agitat moesto sub pectore curas,
Vel tibi vel proli dum timet assidue.
Curae omnes, abiit timor omnis: castus at ille,
Qui vos mire ussit, nunc quoque perstat amor.
48. [46.]
In idem argumentum
- Exemplar morum, periit bona Livia; plorat
Iacturam largis Parthenope lacrymis.
Nec vitae digito monstratur forma pudicae
Quae sit, narratur sed modo quae fuerit.
49. [47.]¹¹
In idem argumentum
- Pone modum lacrymis: vivit tua nunc tibi coniux,
Sedibus et gaudens degit in aetheriis.
- 5 Nec metuit nec iam sperat, sed functa periclis,
Omnibus et dempto fine potita bonis,
Securos inter ducit convivia divos,
Aeterna et felix vescitur ambrosia.
Pone modum lacrimis: quam ploras, condita portu est,
Nos fluctu miseri volvitur in medio.
50. [48.]¹²
In parentalibus Rufinae Batoniae
- Iusta Metastasio nuper, nunc iusta poetae
Rufinae Arcadio solvitur in nemore.
Musa dolet geminam cladem. Quis carmina digne
Scribet? Quis digne carmina scripta canet?
51. [49.]
In obitu supradictae Liviae Karaphaeae
- Felices quando norunt mortalia divi,
Resque hominum spectant sedibus e placidis.
Istis, Vincenti, laetatur Livia curis,
Credo equidem, atque tuis gaudet ab officiis.
Forsque suum narrat superis a coniuge caro
Inferri aeternam nomen in historiam
Atque suas prodi vatum quoque carmine laudes,
Omnivori ut vitent tristia damna senis.
52. [50.]¹³
Ad Metastadium de iustis ei solutis in nemore Parrhasio
- Iure, Metastasi, funus tibi triste Camoenae
Ducunt Parrhasium per nemus Ausonides.
Restabat verae nam si pars ulla poesis,
Si quidquam in dulci carmine flexanimum,
Si quidquam sapiens quod menti affundere lucem
Possit museis implicitae illecebris,
Heu, totum id periit tecum: vesana furentum
Nil restat praeter somnia, stultiloquos
Nil praeter sonitus et cassos mente fragores
Et fucum et gerris omnia plena meris.
53. [51.]
Ad Benedictum Stay in obitu suae sororis
- Functa soror letho est tibi. Parce dolere:
Aetherias felix iam colit illa domos.

¹¹ Vide in hoc argumentum aliud quoque sub n. 49. *R not.*
¹² Vide Rufinae tumulum sub n. 57. *R not.*
¹³ Ponendum post III sub n. 68. *K not.*

Flere nefas puppim portu quae condita in alto est,
 In tutum aequoreas nec timet acta minas.
 Heu, moneo frustra: pectus dolor effodit imum
 Atque ora invitae moesta rigant lacrimae.
 Hoc vulgo distas sapiens: tu froena retentas,
 Indocilis luctu froena dat ille suo.

54. [52.]

In mortem Sacchini

Magne, iaces, Sacchine; modi siluere, morari
 Concita qui possent flumina, Treicii,¹⁴
 Vincere qui cantus Orphei raptamque vocare
 Euridicen auras non semel ad superas.
 Nec prorsus periere tamen quos candida servat
 Usque sibi aeternis harmonia in tabulis,
 Unde sibi exemplum saeculis petet omnibus omnis,
 Qui cantu scenam, templa vel exhilarat.

55. [53.]

In Montium quemdam, morte praereptum

Nusquam ergo, Monti, nusquam, Monti optime, iam te
 Ereptum nostris cernimus ex oculis?
 Quaerimus at luctu perfixi pectus acerbo,
 Nulli et non largis ora madent lacrimis,
 Quaerimus et moesta praereptum voce vocamus
 Et sumus atque tui dein erimus memores.
 Nec mite ingenium, multo nec plena lepore
 Verba, nec illa doli nescia simplicitas,
 Utilis et multis et nulli noxia vita
 Oblitis nunquam mentibus exciderit.

56. [54.]

Cinnami amantis tumulus

Cinnamus heic situs est. Mentem prius abstulit illi,
 Mox etiam vitae stamina rupit amor.
 Infelix bustum fatuos hortatur amantes
 Ducere vesanis froena cupidinibus.

57. [55.]

Tumulus passeris Lesbiae

Heic iacet herboso passer sub cespite, bustum
 Cui struxit nivea Lesbia pulchra manu,
 Cui dedit extincto lacrymas nec fundere fletus
 Cessat adhuc moestis e pectore luctificos

Atque suos querula testatur voce dolores
 Nec parcat teneras ungue secare genas.
 Invideo lacrymas. Vitae sic tempus in omne
 Nil habeas maius quod tibi flere queas.

58. [56.]

Cuiusdam garrulae tumulus

Hoc iacet in tumulo Pyrgo illaec garrula et ipso
 Mortua, credo equidem, vix tacet in tumulo.

59. [57.]

Rufinae Batoniae tumulus

Hic Rufina iacet, cantu quae mira puella,
 Mira magis vita sed fuit innocua,
 Digna choros inter mortales magna putari,
 Transferri ad superos dignior illa choros.

60. [58.]

Epitaphium Glaucia ignavi

Heic iaceo proavum clarus virtute meorum
 Atque mea obscurus Glaucia desidia.

61. [59.]

Epitaphium II.

Hoc facio in tumulo, vita quod semper in omni
 Feci: tabesco Glaucia desidia.

62. [60.]

Epitaphium III.

Heic iaceo magnum nomen, sed dicere nomen,
 Acta ubi res nulla est nomine digna, pudet.

63. [61.]

Epitaphium IV.

Quis iacet heic? Quem si dicam, nil noscere possis
 Ortum ni magna scilicet esse domo.

64. [62.]

Epitaphium V.

Heic situs est quidam, nomen quid scribere prosit
 Res ubi sub magno nomine nulla subest?

¹⁴ Treicii] Threicii R

65. [63. II.] ¹⁵ De Raphaele Mengsio ad Raphaelem Sanctium Urbinatem Mengsius heic laudum, Raphael divine, tuarum Aemulus exiguo conditur in tumulo. Pingere quo vivo didicit, quo maxima Roma Extincto rursum pingere dedidicit.	Exegitque aliis, at non sibi, tangere metam Nec pulchri quam mens viderat evaluit.	5
66. [64. III.] Mengsius heic iacet, heu, plorat Pictura, nec ullum Esse unquam reparet qui sua damna videt.	70. [68. III.] ¹⁷ Metastasio tumulus Ossa Metastasio lapis hic tegit: incluta vatis Musa viget, mortem nec timet aut senium.	10
67. [65. IV.] Mengsius heic situs est, quo vivo vivere rursum Et visus Raphael quo moriente mori.	71. [69.] Ciceronis tumulus ¹⁸ Tullius hoc vivit sub marmore; sed tacet ipse Quod Tusce nescit, quod nescit Tuca Latine.	15
68. [66. V.] ¹⁶ [≈ Enc. 230.] Cessantem in thalamo quo turbidus increpat Hector Ore Parin, quae vis fulgurat ex oculis! Hectoris haud forma haec, sed vitae redditus Hector: Iam vox, iam mi aures exsiliens feriet. Hoc opus extremum Mengsi est; miransque dolensque Roma viro plausum dat simul et lacrymas.	72. [70.] ¹⁹ [= Enc. 116.] In idem argumentum Tullius hoc vivit sub marmore, sed tacet, huius Quod domini stolidas despicit auriculas. Veneris huc, Stay, vel tu, Bonamice, loquetur Ore merum promens nectar et ambrosiam.	5
69. [67. VI.] [= Enc. 232.] Mirum opus hoc Mengsi, coeptum quod morte sub ipsa Optavitque omnes exigere ad numeros,	73. [71.] Tumulus Lausi Heic situs est Lausus. Patrem ne quaere; parenti Scire sat est longe quod fuit absimilis.	

¹⁵ Vide n. 18, ubi invenitur I. Vide de Raphaele Mengsio inter Encomiastica sub n. 224, 225, 226, 227, 228, 229, 230. *R not.*

¹⁶ Inter Encomiastica positum. *R not.*

¹⁷ Vide I. & II. sub n. 5 & 6. Vide de Metastasio et n. 50. *R not.*

¹⁸ De Ciceronis effigie apud indoctum K; Ponendum inter Satyrica. *K not.*

¹⁹ Ponendum ut supra. *K not.*; Scriptum sub n. 102. inter Encomiastica. *R not.*

LUDICRA

1. [≈ 222.]

Ad Bernardum Zamagnam de poeta inepto

Carpe fugam teque abde aliquo, Bernarde; propinquat
 Ille malus vates, carminis illepidi
 Conditor ille et habet versus tria millia secum
 Vel plures, nobis omnia quae recitet
 Ac male nos plectat crudelis hirudo, cruoris 5
 Nullam non sorbens addita particulam.
 Tu tibi carpe fugam, solus maneo ipse; molesto
 Defungi praestat munere ne me iterum
 Atque iterum usque domi quaerat tandemque repertum
 Anno post nugis enecet illepidis; 10
 Namque mihi hoc fatum est quod scripsit cumque meas ut
 Serius aut citius vulneret auriculas.¹

2.

Ad Quintum, cur sua carmina non edat poeta

Quinte, rogas mea cur non edam carmina. Dicam,
 Edendis quia non sufficit ingenium.
 Verum opus est aliud quiddam, tua, Quinte, crumena
 Quo gravis est semper, quo mea saepe vacat.

3.

In idem argumentum

Quae scripsi, rogitas, cur non edam? Edere solus
 Non possum solus scribere quae potui:
 Nempe liber – dictum tolle hoc tibi, dives amice –
 Editur argento, scribitur ingenio.

4.

Ad Battum, qui ad poetam ita scripserat: “Quaedam
 nuptiae propediem apud nos fient; amabo te, scribe
 aliquid mihi que mitte!”

Nescio quae cuidam nubit; me carmina Battus
 Poscit. Batte, audi, vera ne vaticiner:
 Ista viro foecunda uxor sterilisve futura est,
 Si quid nascetur, foemina, masve fuat,
 Moribus et vita aut morte utrique parenti 5
 Afferet aut risum et laetitiam aut lacrymas.
 Nunc satis haec: sponso fac norim, forsitan addi
 Huc aliquid poterit, forsitan haud poterit.

5.² [= Sat. 218.]

In odiosos tragoediarum recitatores

O tragici vates, dirum genus atque cruentum,
 Pergite me vestris perdere carminibus,
 Quae toties iam lecta iterumque iterumque necesse est
 Mi tamen invitis auribus excipere.
 Scribetur, credo, de me quoque, fabula: dicar 5
 Vatibus et vates perditus a tragicis.

6.

Ad Aulum de eius famulo vate

Qui vatem retines famulum, famaeque reique,
 Crede mihi, egregie consulis, Aule, tuae.
 Famae, quod meritas dicet tibi carmine laudes;
 Parva petet de te quod sibi lucra, rei.
 Scis etenim vates alienae quam nihil obsit, 5
 Tam facile qui rem prodigit ipse suam.

7.

De Rullo, malo scriptore

Saeva tua est, Progne, saeva est tua coena, Thyesta,
 Saevior ast Rulli est coena ubi quid recitat.
 Vos una perhibent contentos caede fuisse;
 Convivas, quotquot sunt, ferus ille necat.

8.

In Lycum, malum poetam

Qui tua mutari, Lyce, possint carmina, quaeris.
 Istaec si laceres, scripseris inde alia.

9.

De Corvino, inficete pictorum historias narrante

Sospes Romuleas redit en Corvinus ad arces
 Ille pererratam laetus ob Ausoniam.
 Ne mihi sit primo venienti occurrere, perdar
 Artificum ingrata ne miser historia,
 Cogar pictorum ne discere nomina, nec quid 5
 Quisque suis mire pinxerit in tabulis.
 Haec aliis narret longo sermone; loquendo
 Tam fessum laetis vultibus excipiam.

¹ Vide in idem argumentum aliud epigramma inter Ludicra sub n. 221. *R not.*

² Vide Satyrica, n. 218. *R not.*

10.
De Rullo, inepte genus suum ad reges Longobardorum
referente

Longobardorum se natum regibus esse
Rullus ait. Credo: vox, oculi, facies,
Quidquid agit, quidquid loquitur, bene convenit hirto
Longobardorum scilicet ingenio.

11.
In Dutenum, inutilium sectatorem
Cultellos et acus, terebras et scalpra, Dutene,
Fers tecum, normas, forficulas, calamos.
Anglus Daedaleo duxit tersitque lepore
Cuncta faber; fieri nil pote simplicius.
Ipse tamen, fas est si dicere vera, carere
Tot rerum nugis mi puto simplicius.

12.
Ad Quintum, aliena carmina recitantem
Saepe rogas placeant mihi num *tua carmina*. Dicam:
Carmina, quae recitas, pol mihi, Quinte, placent.
Sed qui te novi – sit fas hoc dicere soli –
Carmina, quae recitas, non reor esse tua.

13.
In Varum, nimium in scribendis epistolis
Adventu mihi, Vare, tuo nil longius unquam
Visum est, nulla abs te littera iam veniet.
Praesentem fortasse aliqua vitabimus arte,
Absentem prorsus non licet effugere.

14.
De Glaucia et Flacco
Glaucia multa typis edit, nil Flaccus. Opinor,
Quod Flaccus nummis, Glaucia mente caret.

15.
De Quintilli desidia
Quintillum iubeas Musis impendere curam,
Aegrotat; iubeas ludere, convaluit.

16.
In Postumum, exprobrantem beneficia
Si quidquam cuiquam fecit bene Postumus unquam,
Exprobrat; et quidquid promeruit, decies

Atque iterum decies narrat, nec plurima contra
Si facias, credit te retulisse vicem.
Haec causa est cur mi potius contingere febrim
Quartanam, illius quam bene facta velim.

17.
Ad Cinnam de populo ei plaudente
Turba tibi toto plausit modo, Cinna, theatro.
Tu quidnam stulti dixeris, haud video.
Verum aliquid certe incauto stultum excidit ore:
Uni turba solet plaudere stultitiae.

18.
De Aeliae repentinis divitiis
Parce vivebas ac duriter, Aelia, lana
Ac tela victum quaerere sueta tibi.
Nunc et iners cessas nec sumptu parcis; opinor,
Thesaurum nacta es, nec populus blaterat
Quod passim credo. Moneo tantum, Aelia: famam
Saepe solent subitae laedere divitiae.

19. [= Sat. 1305.]
Ebrius atque satur laudat ieiunia
Rullus conquirat peregrinos undique pisces,
Et quaecumque mari squallida concha latet,
Et sibi boletos, sibi vult fragrantia poni
Advecta externis tubera litoribus,
Vina dein poscit Mareotica, Chia, Falerna,
Atque alia atque alia de meliore nota.
Ebrius atque satur laudat ieiunia seque
lactat quod vetitis abstinet altilibus.

20.
Ad Postumum, coenam sibi datam narrantem
Iste tuus quam rex dederit tibi, Postume, coenam,
Narras, ingratis tectis et historiam.
Parce istis Lydae in coetu; nidore culinae
Hic nemo aut vino ducimur aut epulis.
Mentem aliquid nobis quod pascat, dicere praestat,
Expleret ventrem quid tibi, scire piget.

21.
Ad Philippum de Polla, frustra laudata
Et faciem et claros Pollae, duo sidera, ocellos
Laudasti multis non sine deliciis.

Laude tua sed quam tua non sit facta, Philippe,
 Res docuit certo protinus indicio.
 Quippe domum reducem velles quum tollere curru,
 Te comitem ut fugeret, maluit ire pedes.

22.

Ad quemdam laudantem suam ipsius imaginem vero
 absimilem

Iure istam laudas, tibi quam natura negavit,
 Formam quam pictor largiter adtribuit
 Et tibi sulcabant quae frontem demere rugas
 Et florem aetatis reddere qui potuit.
 Magnum est artificii verum exaequare: quid arte
 Verum tam longe vincere mirifica?

23.

De Lyco, sene curioso

Per fora perque vias fessus fractusque senecta
 It Lycus et quaerit quid sit in urbe novi.
 Hoc reor esse novum: fessum fractumque senecta
 Quaerere tam cupide quid sit in urbe novi.

24.

Ad Cinnam, inaniter gloriantem

Mirificam dicis te palmam, Cinna, tulisse
 Ligna dum ludo praelia conserimus,
 Quam cur mirificam pergas tam saepe vocare
 Tanto et cum fastu, nil equidem video.
 Mirificum ni forte putas quod vel semel hostem
 Vicisti, victus tam male iam decies.

25.

Ad Aulum, omnia inaniter pollicentem

Verborum largus, mihi re nil conficis, Aule;
 At re, non verbis est opus, Aule, mihi.
 "Re mihi opus", clamo, "rem parvam perque pusillam
 Multis verborum millibus antefero!"
 Haec summa est: fugiunt quae dicis vana per auras;
 Quod possim solidum prendere, fac aliquid.

26.

De vetula, in hominum frequentiam veniente

Miraris coetu vetulam se inferre frequenti.
 Non infert se se commoda, Quinte, aliis.
 Infert se soli sibi commoda: non placet ipsa,
 Invenit ast ipsi quod tamen heic placeat.

27.

Ad Aulum senem, Aegles adolescentulae amicitiam
 expetentem

Formosa est Aegle vernaetque in flore iuventae;
 In foedo torpes horridus, heu, senio.
 Quod placet illa tibi, non miror, miror at, Aule,
 Quod te contra illi posse placere putas.
 Miror ubi pugnant duo tam contraria, stulte
 Posse quod heic iungi credis amicitiam.

28.

De Cinna, doctorum amicitiiis gloriante

Iactat amicitias doctorum Cinna virorum;
 Laudo si fieri doctus et ipse potest.
 Sin minus, abnormis, doctrina cassus et omni,
 Haud video quorsum has iactet amicitias.
 Sene putet magnum quod magnos vixerit inter,
 Parvus monstroso corpore pumilio?

29.

Ad Postumum, supra modum laudari volentem

Carmina laudavi tua, Postume, largius aequo
 Et mihi derisor iam prope displicui.
 Nec tamen explevi quo pruris; laudis amorem
 Atque malam videor parvus ob invidiam?
 Quid de te dicam vis tandem, Postume? Sat ne
 Esse putas si te Moeonidae anteferam?
 Si dicam Phoebumque patrem doctasque Camaenas
 Esse tuis victas, Postume, carminibus
 Atque tibi toto Pindi decedere regno,
 Unus ut Aonio sis decus in nemore?

30.

Ad Hermogenem medicum

Quid tibi condoluit, narras; medicina levavit
 Quo tua te, narras omnibus, auxilio.
 Quaere alios, quaeso, testes; tibi credere soli
 De te narranti nolumus, Hermogene.
 Isto etenim pacto nemo non dicere possit
 Se sibi vel raptum restituisse caput.

31.

In Cinnam scabiosum, dexteram porrigentem

Abradis qua pus, dextram ne porrige, amico;
 Serva hosti si quem perdere, Cinna, voles.
 Dulcis amicitiae fructum proponis acerbum
 Communem tecum si mihi vis scabiem.

32.

Ad Gelliam, immani pinguedine sibi placentem
 Multo quae pingui distenta es, Gellia, sic ut
 Nulli non vasto corpore displiceas,
 Una places tamen³ ipsa tibi succique videris
 Plena Ceres thalamum scandere digna Iovis.
 Gaude Romuleas inter pinguissima nuptas,
 Quo mage foeda aliis, hoc mage pulchra tibi.

5

33.

In Mantinium, praepostere curiosum
 Nullam non aliam curat Mantinius artem;
 Artem dumtaxat negligit ille suam.
 Omni ergo sapiens alia perhibetur in arte,
 Artis at ignarus dicitur esse suae.

34.

Ad Rufinum de decreto quo ornatus est a sodalibus
 Grandia Romulei stulte consulta senatus
 Cum referunt sutor, fartor et ac lanius,
 Perquam amplis cum te verbis, Rufine, pusilli
 Ornat rectorem nempe sodalitiis,
 Aesopi ridens videor mi audire libellum,
 Humano fecit bruta ubi more loqui.

5

35.

In maledicum

“Bos foenum in cornu”, dicunt fugiuntque. “Menippus
 Foenum habet in lingua”, dicimus et fugimus.

36.

Ulmus vitem sustinens

Nec trunco enodi, ramo nec pulchra comante
 Ulmus ego vitem sustineo eximiam.
 Ergo ultro studium impendit mihi sedulus omne
 Meque aliis praefert villicus arboribus.
 Me videat rarae coniux quicumque puellae
 Civibus eximio cultus honore tumet.

5

37.

Ad Quintum, a nuptiis abhorrentem

Uxorem hoc foedo quod non vis ducere saeclo,
 Laudo: malum est dici, Quinte, nec esse patrem.

Esse suam quis enim prolem sibi norit, amantum
 Quam genuit denso foemina septa choro,
 Foemina, quae nullo qua vult custode vagatur,
 Ipsa sui custos una relicta sibi?
 Scilicet in mediis longum et versata periculis
 Evadat sanctae forma pudicitiae!

5

38.

De Gellio, vetulam et foedam ducente

Nec iuvenem et foedam sibi duxit Gellius; uni
 Credidit haud aliter ducere posse sibi.
 Moribus his iuvenemque et pulchram ducere qui vult,
 Ducit amatorum millia multa domum
 Et videt incertam prolem natisque veretur
 Sitne sibi⁴ qualis dicitur esse pater.

5

39.

Ad Quintum, ducentem anum divitem

Qui vocat ad thalamos te vafrum, Quinte, Cupido,
 Non Veneris, Pluti fertur at esse puer.
 Non quatit ille faces, multo fulgore coruscos
 Praeportat dextra blandus at aureolos.
 Ergo ducis anum iuvenis nec displicet aetas,
 Quin, reor, in diti coniuge sola placet.

5

40.

In Lupum de eius nuptiis

Et ditem et vetulam ducis, Lupe, laetus utroque
 Quod tibi praeda ingens, quod cito praeda venit.

41.

Ad Gelliam anum, iuveni nubentem

Ducit anum iuvenis te, Gellia, dignus amari;
 Illo tu censu, captus at ille tuo est.
 Hymen ades Hymenae, probo connubia: punctum
 Utile qui dulci miscuit, omne tulit.

42.

De Corvino, homine ingeniosissimo et loquacissimo

Ultimus et primus coetu est Corvinus in omni,
 Ultimus a sensu, primus ab ingenio.
 Mente acri cernit quae promi plurima possunt,
 Corde hebeti haud sentit promere quid deceat.

³ places tamen] *pro* tamen places *R*
⁴ sibi] Nempe: natis sibi *R not.*

Effutit quidvis, garrit, nugatur, ineptit,
Multus et invitis ingruit auriculis.
Ergo virum pariter mirari et spernere eundem
Et magnum cogor dicere et exiguum.

43.

Ad Gelliam, amatori obnoxiam

Tu domina es Quinti, quam te solet ille vocare,
An magis es Quinti, Gellia, mancipium?
Iniecta certe dextra quum te modo traxit
Atque meo abduxit scilicet a latere,
Ad latus atque sui iussit considerare amici,
“Haec est mancipium”, diximus, “hic dominus”.

44.

De Antigene, Pollae assidente

Anterior sedit, dein dexter, deinde sinister,
Usque foret Pollae ut proximus, Antigenes.
Illa importuno tandem est irata: sedenti
Ad latus et verso corpore terga dedit.
Sic quod restabat solum post cetera, sedit
Antigenes Pollae denique posterior.

45.

Ad Gelliam anum, querentem de amatoris levitate

Odit anum, iuvenem coluit quam Cinna, nec ille,
Gellia, foeminea est, sed mage forma levis.
Forma tibi mutata, idem manet ille; decoram
Prosequitur, foeda laeditur a facie.

46.

Ad comitem Augustinum⁵ Tanam, de victoria in
latrunculorum ludo relata

Me victo mire gaudes ipsique videris,
Tana, tibi lusor magnus et eximius,
Rem gestam et narras, iusto et prope digna triumpho,
Me semel everso praelia facta putas.
Pulchrum est sic vinci, victor miretur ut hostis,
Vix se victorem credat ut ipse sibi.

47.

Ad Corvinum, in ludo latrunculorum victorem suum
contemnentem

Te semel atque iterum vici – quo denique pacto,
Tute vide – vici te semel atque iterum.

5 Te, Corvine, mihi quam vis praeponito; multo
Deterior, vici te semel atque iterum.
Nullus ego lusor, tu primus: vici ego lusor
Sed nullus primum te semel atque iterum.

5

48.

Ad Corvinum ludo victum de eius responso
parum officioso

Vici deterior meliorem; fassus id ipse
Sum, Corvine, animo, pol, nimis ingenuo.
5 Fassus ego quod sum te dixi haud posse negare,
Me spernens animo non satis ingenuo.
Quare nil tribuam tibi posthac, nil mihi demam;
Dicam quod res est: “Vici ego bis, socii!”

5

49.

Ad Quintum de Herophila, ut vocat, sua

Nullius est quam, Quinte, *tuam* tu dicis. Amatur
Innumeris, ullum non amat Herophile.
5 Innumeros inter nam qui certatis amantes
Nil non insulsum salsa puella videt.
Despuat ergo omnes, te primum; nec sine risu
Audit cum toties dicitur esse *tua*.
Perge *tuam* sed tu quantum vis dicere, Quintum,
Non erit Herophile dicat ut esse *suum*.

5

50.

Ad Gelliam pulchram, sed insulsam

Marmoream dico Venerem te, Gellia; pulchra es,
Pulchra, sed insulso pectore frigidula.

51.

Aliud

Marmoream dico Venerem te, Gellia; pulchra es,
Pulchra, lapis pulchro quo solet esse modo:
5 Excors, elinguis, mentem nil mi afficis ipsam,
Spectaculum solis frigida stas oculis.

52.

Ad Aulum, cur Pollae dicta parum animadvertat

Aule, parum sentis loquitur quae Polla, loquentem
Quod Pollam sentis ceu reor, Aule, nimis.
Illa tuos sensus prorsum tibi vindicat uni
Et dicens dictis officit ipsa suis.

⁵ Augustinum] *corr. e* Caietanum

Forma, lepos, blandi vultus et quidquid amatur
Mentem opplent, tenues dictum ab in Zephyros.

53. [= Sat. 945.]

Ad Flaccum de Aulo Phyllidem invisente

Sola domi ne sit Phyllis, huc ventitat Aulus,
Auli si dicto credere, Flacce, iuvat.
Sin mage rem veram quam dictum quaeris inane,
Huc ne sit solus, ventitat assidue.
Illi nam procul est cum Phyllis pulchra, videtur
Esse sibi solus millibus in mediis.

54.

Ad Antigenem de multiplici doctrina

Philosophus, rhetor, vates, terraeque polique
Mensor, cuncta simul scilicet esse cupis.
Esto unum si vere aliquid vis esse. Videri
Multa potes, fieri non potes, Antigene.
Conflatam tribus e formis scis nempe Chimaeram
In solis vatium vivere carminibus.

55.

Ad Graecinum, artium peritum sermone tenus

Artificum te more loqui, Graecine, fatemur;
More aliquid malim te facere artificum.
Parvum aliquid quidvis pronum est utcumque crepare
Docti quae faciunt, omnia, nec facere.
Stratus humi ut si quis, coeno et demersus in alto,
Narret de nisu plurima Daedaleo.

56.

Ad Quintum de eius carmine, a Gellia contempto

Quod scripsti carmen spernit male Gellia, Quinte,
Prorsus et insulsum dictitat ac fatuum.
Vis multa incipiat iam coelo attollere laude
Atque ipso dignum dicere Moeonida?
Cuius amat faciem, Musam et se credit amare,
Dic pulchro id scriptum carmen ab Antigene.

57.

Ad Corvinum de malo carmine ab eo scripto

Scribere te ut velles carmen, Corvine, rogavi,
Id tu es facturum te mihi pollicitus.
Nec fecisse reor. Quod mittis carmen, amice,
Non carmen, nugas at video esse meras.

5 Quod potes ergo velis modo si contendere curam,
Quoque vales uti largiter ingenio,
Fac aliud mittas dignum te; ni facis, usque
Clamabo: "Sanctam prodis, amice, fidem!"

58.

In librum praeclarum, auctoris inepti nomine inscriptum

Dic, liber, auctorem verum; cur caetera verax
Lectorem solo decipis in titulo?
5 Cur parvum stulte mentiris, magne, parentem
Pygmaeo natum dicis et Enceladum?
Quod si qua fieri potuit tamen, hercule posse
5 Nil quidquam fieri non puto prodigii.

59.

De Varo erga vetulam officioso

Assidue vetulam Varus visitque colitque,
Illa viro lautas instruit usque dapes
Et, si quando egeat, nummos praebere parata est;
5 Haud miror vetulam quod colit assidue.
Mirer qui tantum se se ac sua commoda curet,
5 Haec quae non faciat, si coleret iuvenem.

60.

Ad Tullam lusus

Tulla, ego prae flavo quam spernar Thyrside, flos me
Illius et flores me docuere mei.
Ipse tibi multos, unum dedit ille; locatus
5 In medio est pulchre, quem dedit ille, sinu.
Quos dedi ego positi foede sine honore iacebant,
5 Contempto pudor et ludibrium domino,
Qui miser indoluit, nec se se flore decoro,
Victum floridula sensit at esse gena.

61.

Ad Hortalum

Stultus eras iuvenis, senior sapis, Hortale; miror:
5 Fructum quae florem non tulit, arbor habet.

62.

Ad Varum, hominem foedissimum a gravi morbo
convalescentem

Pulchra vorat, foedis mors abstinet: haud ego miror,
Te, Vare, a morbo convaluisse gravi.
Ista sibi faciet species vel Nestoris annos
Vel multa incanae saecula Deiphobes.

Si quisque est vivax, quam foedus, non erit hercle
Quisquam aequet vitae ut tempora longa tuae.

63.
Aliud

Mors foeda est, multo es tu morte at foedior ipsa:
Te viso extimuit, cepit et illa fugam.

64.
De Polla et Varo, illa virili, hoc muliebri forma praedito
Polla vir est faciem si spectes, foemina Varus:
Hic Venus, Alcides dicitur illa mihi.
Pulchri ambo faciem si possint vertere, Varus
Si Pollae, Varo Polla foret similis!
Num quando id fieri nequit, ambo turpibus aequae
Censendi in monstris: haec vir et hic mulier.

65.
Ad Antigenem de eius carmine
Antigenes, me, flave, tuo de carmine cogis
Nempe meum, quod sit, dicere iudicium.
Dicam equidem: Es visus caelum ferri super altum
Et miser insanis ausibus excidere,
Ut curru excussus Phaeton pennisque solutis
Icarus: ille Pado est obrutus, hic pelago.
Tres eritis posthac testes quam stulta iuventa est:
Icarus et Phaeton, flavus et Antigenes.

66.
Ad Pollam de Thyrside
Plurima de flavo narras mihi, Thyrside, Polla
Meque doces, quanto polleat ingenio,
Quam salsus, quam sit lepidus, quam suavis in aures
Flexanimo et mentes influat eloquio.
Haec me saepe doces, inculcas haec mihi saepe,
Quorum nil soleo credere, Polla, tibi.
Nil, toties doctus, didici tamen, hoc nisi solum
Uri te flavo in Thyrside non modice.

67.
Ad Varum, ducta uxore maerentem, lusus
Ante alias odio est uxor sua cuique quod uxor
Cuique sua est omnes notior ante alias.

Sic natura mali est: potis est ignota placere,
Nota eadem fuerit quo mage, respuitur.
Haec tantum visae dum captus amore puellae
Flagrabas cupido, Vare, tibi occinui.
Risisti: deducta domum tua Gellia, nunc te
Quae tu risisti, vera fuisse docet.

68.
Ad Pantagatum, lusorem imperitum
Longo abeas mire victus cur denique ludo,
Saepe soles causas dicere, Pantagate,
Quas quoties numeras tam multas ore diserto,
Vere aliquid dici non ego diffiteor.
Una sed est etiam causa, hercle, haud digna taceri,
Ludum quod nescis ludere, Pantagate.

69.
Ad Postumum, hominem ingenio nec satis parvo
nec satis magno
Vel minus ingenii vel plus tibi, Postume, inesse
Optarim, turbes omnia ne toties;
Dum tibi praefidens conaris grandia, dum quae
Conaris nescis quae decet efficere.

70.
Ad Gallam
Foemineo in cultu Venerem, in cultuque virili,
Te vates puerum, Galla, vocat Veneris;
Quae pol tam facie Venerem quam corporis ista
Immani Veneris mole refers puerum.

71.
Ad Aulum, convivio quod numquam praebeat
leges scribentem
Scribis conviviis leges, conviva nec ullus,
Aule, tibi est unquam, nec reor ullus erit.
Sic olim leges non ulla aetate futuris
Divinus scripsit civibus ille Plato.

72.
Ad Marcum de carmine ab eo scripto
in auriculam puellae
Foedi aliquid monstri, credo, est tua, Marce, puella,
Cuius tu carmen scribis in auriculum.

Foeda oculis, foeda illa genis et foeda labello est,
Una cui laudem quaeris ab auricula.
Formosum id solum dicens lepidumque ubi nullus
Aut minimus formae possit inesse lepos.

73.
Ad Quintum

Foemineae cur, Quinte, manu das oscula? Si sunt
Frigida, nil sapiunt; si caluere, nocent.

74.
Aliud ad eundem

Foemineae quod saepe manu das oscula, dicis,
Uno te duci scilicet officio.
Credo equidem, at video, quo quaeque est pulchrior, huc te,
Quinte, isto duci valdius officio.

75.
Ad Phyllin, auream invisat iniquo animo

Visere te, ut placeam, non est grave; pol grave, Phylli, est
Visere te toties ut tibi displiceam.
Ut metuam – vultu excipior tam, Phylli, severo –
Ut metuam saltem ne tibi displiceam.

76.
De Gellia, canente vultu semper ad risum composito
Risu diducit rictum cum Gellia cantat,
Interdum id fieri confiteor lepide.
Sed lepide interdum quod fit, semper facit illa,
Semper et idcirco nil magis illepidum est.

77.
Ad Gelliam, cur ad ea quae Varus dicat animum advertere
nequeat

Quid Varus dicat, cur mentem advertere non quis,
Saepe rogas, dicam more meo ingenue:
Quod nimium advertis mentem ipsi tute loquenti,
His non advertis, Gellia, quae loquitur.
Dicta animum praeter nequaquam admissa feruntur;
Omnem, qui dicit, quod tenet ipsum animum.
Advertes curam verbis, avertere ab ipso
Tantisper curam si potes incipere.

78.
Ad Quintum, in aurem loquentem
Quinte, soles Pollae secretam dicere in aurem
Plurima quae turba dicere teste licet.
Optas eximius nam credo, Quinte, videri
Arcta illi ante omnes iunctus amicitia.
Laudo quod clara respondet voce puella;
Omnis, Quinte, perit sic tibi gloriola.

79. [= Var. 198.]
Ad Lycotam, clamosum in disputando
Quae statuis, vasta propugnans voce, Lycota,
Sic nihil ut contra dicere mi liceat.
Hiscere nam quidquid coepi, miser opprimor ista
Clamoris subito vi prope Stentorei.
Qui simul ac demum sicca iam fame residet,
Quae mihi opus, dicam leniter ac leviter.
Fors erit haud paullo qui me potiora loquentem,
Audiat arrectis auribus atque probet.

80.
Ad Pollam de Euno
Miraris tu, Polla, mihi quod non placet Eunus;
Miror ego contra, quod placet ille tibi.
Stulte ambo: quis vir non possit, foemina possit
Nempe capi, parvas ille habet illecebras.

81.
Ad Pholoen de Lycida
Pallidus est Lycidas, macer est, heu, corpore nullo.
Squallidus aridula vix tegit ossa cute,
Crura queam graciles vere dixisse bacillos;
Iudicio est, Pholoe, pulcher at ille tuo.
Felix, rivalem haud metues: pulcher tibi soli,
Nunquam erit ut Lycidas desinat esse tuus.

82.
Ad Quintum, sua carmina ostendere nolentem
Carmina quae scripsi gestisque ostendere multis,
Oratus precibus promere, Quinte, negas.
Plectam ego te ut meritis, poenam dabis et mihi pendes,
Esse nihil gravius quo pote, supplicium.
Quid facies, inquis? Quae nunc tu promere non vis,
Cum promes, aures claudam ego carminibus.

83.

Ad Cinnam, mirantem hominem senem venire in theatrum

Miraris, mi Cinna, senem se inferre theatro.

Cur non miraris, vivere, Cinna, senem?

Cur non, consenuit quisquis, vivum atque videntem

Ipsum se tumulo condere, Cinna, iubes?

84.

In hospitae discessu

Phyllis abit longe: sensi nunc scilicet esse

Hoc mea, quod visum est mi domus, hospitium.

85.

Ad Celiam

Deduci a claudio fultam ut te, Celia, vidi;

Mulciber ille mihi, tu mihi visa Venus.

86.

Ad Quintum

Armiger abduxit claudio tibi, Quinte, Lycorin;

Mavors Vulcano surripuit Venerem.

87.

In Alfanum, Asdenti carmen recitantem in laudem Pii VI.,
pontificis maximi

Alfanus magnum dum coelo attolere Sextum

Optat, carminibus nec valet ipse suis,

Asdenti carmen sublegit nec tamen ullo

Se adstrinxit furto quod miser arguitur;

Invito nec enim domino id fecisse videtur,

Ipsis qui, credo, gaudet in Elysiis,

Sextum, quem vivus mirari nempe solebat,

Ornari extincti qualibet ingenio.

88.

De Marcella, viro imperante

Marcellam Crassi vocitant de more; vocare

Crassum Marcellae contra ego sed soleo.

Uxorem nec enim sibi Crassus vindicat, omni

Usque sibi imperio vindicat illa virum.

89.

Qua re Caecilianus se ipse laudet

Laudes ipse tuas nobis quod saepe recenses,

Posse quidem ignosci, Caeciliane, puto.

Officium cupido quod vult praestare virorum

Nemo alius, praestas scilicet ipse sibi.

90.

In mathematicum qui Fabullum deformem dixerat⁶

Deformem dicis, geometres Galle, Fabullum,

Cui mirus formae ridet in ore lepos.

Ultra ne crepidam sutor; scit dicere *quantum*Sit corpus, nescit *quale* mathematicus.

91.

In eundem non nomine, sed natione Gallum⁷

Gratia quem formae commendat rara, Fabullum

Deformem ac foedum dicere, Galle, soles.

Credo Alpes citra quod natus: Gallus at idem

Si foret, aequaret Nirea vel Paridem.

92.

In Cinnam, se sibi uni inservire velle dicentem

Tandem more tuo dicis te vivere velle,

Quidquid agas, uni commodus ipse tibi.

Cinna, vale. Fugio: nam qui sibi commodus uni

Esse parat, nulli non parat esse gravis.

93.

Ad Aulum, viros ingenio praestantes vitantem

Ingenio si quis pollet, vitasque fugisque,

Aule, virum. Quid, num despicias ingenium?

Ingenium quod quid melius natura creavit?

Quid sibi mens possit fingere amabilius?

Nil minus, at magnos prope ne videre pusillus,

Id metuis. Miror iam nihil, Aule; sapis.

94.

De Aegles mutabilitate in exercendis amoribus

Mopse, doles Lycidam tua quod tibi praetulit Aegle

Praeque illo iam te deputat esse nihil.

Parce queri. Praefert illum nunc omnibus, illi

Ipsum te rursus praeferet aut alium.

Ut levis est, longos haud unquam exercet amores:

It, redit, inceptum saepe recurrit iter.

⁶ In mathematicum qui Fabullum deformem dixerat] *pro* Cur Gallus Fabullum deformem dicat *R*⁷ In eundem non nomine, sed natione Gallum] *pro* In idem argumentum *R*

Ipsam se, credo – tanta inconstantia menti est! –
Mobilis alterna spernit amatque vice.

95.

Ad Gelliam, immanes mitras gerentem

Immanes inter mitras⁸, redimicula, vittas
Parva tuam video, Gellia, vix faciem
Et soleo velis tot plexo conque voluto
Ornatu in capitis quaerere saepe caput.

96.

De foeminea forma Cinnae

Pulcher erat iuvenis muliebri corpore Cinna,
Esse et adhuc pulchrum se putat ille senex.
Fallitur: est visus quondam formosa puella,
Corpore nunc gracili foeda videtur anus.

97.

Ad Postumum ut ne nimis loquatur

Quaeris pauca loqui possis quam arte: taceri
Quidquid erit dignum, Postume, si taceas.
At metuo es nimium ne qui nunc garrulus, ipso
Fias verborum parcius Harpocrate.

98. [= Sat. 45.]

De Phyllidis felicitate in fatuis ac foedis amandis

Phyllis amat mentem fatuos et corpora foedos.
Felix! Nemo illi quos amat eripiet.

99. [= Sat. 44.]

Cur praesente Corvino taceat Polla

Cur taceat, Pollam rogitas, Corvine. Recede
Tu procul; id quisquam non erit ut rogitet.

100.

De Phyllidis in amantes mutabilitate

Fallere quae fertur, Phyllis non fallit amantes:
Nullum fecte, omnes diligit ast brevier.
Nec tantum apparet, parvo post tempore sed fit
Mire mutato pectore prorsum alia.
Nescit quid fraudes, nescit constantia quid sit.
Nulla usquam est mulier verior et levior.

101.

De Phyllide, neminem nisi cultores suos probante

Qui te, Phylli, colit, re mirus praestat in omni,
At qui te contra non colit, est nihili.
Dic ipsam num te virtutem reris, ut ille
Sit maior quisquis te mage, Phylli, colit?

102.

In Cinnamum, insipientiam suam loquendo prodentem

Scire aliquid tacitum credo: nil scire loquentem
Ut credam interdum, Cinname, sollicitor.
Omnia quae dicis tam sordent, illa videri
Ut possit fossor dicere, non medicus.
Quam ni vis ob rem contemni, Cinname, disce
Iam non Hippocratis scita, sed Harpocratis.

103.

Ad Quintum, aleae damna Lydae narrantem

Quantum nummorum tibi demperit alea pernox,
Quod Lydae narras, non erit ut noceat.
Verum id, Quinte, aliis noli narrare puellis,
Excussum nummis ne male despiciant.

104.

Ad Varum, ob honores Romanae togae intumescens

Qui nihili est, quamvis nullo non auctus honore
Clareat, ille tamen non minus est nihili.
Hoc moneo te, Vare, tibi si forte videris
Magnus Romuleae factus honore togae.

105.

In malum poetam, quem maeroris levandi causa
scribere iussit

Maeroris magna pressus ne mole fatiscas,
Iussi te carmen scribere laetificum.
Iussi et prospexi pulchre tibi, nam tuus ille
Maeror iam nubes fugit in aérias.
At male consului nobis, queis carmen ineptum
Immanem adduxit, Pontice, maestitiam.

106.⁹ [= Sat. 629.]

Ad Tullam, omnia festinantem

5 Omnia festinas, maturo tempore, Tulla,
Nil peragis; studio parce quieta tuo.

⁸ inter mitras] *pro* mitras inter *R*

⁹ Vide Satyricorum 628. *R* not.

Ut tibi praescriptam nil denique fiat ad horam,
Quamvis desideas, non minus efficias.

107.

Ad Gelliam de Cinna, semper ei ad aurem
secreto insussurante

Gellia, praecipuum tibi se vult Cinna putari,
Ergo secretam garrit in auriculam
Seu pluvio dicat densari nubila caelo,
Seu Boreae culpet flamina, sive Noti,
Sive aliquid narret factum dictumve quod omni
Iam nemo quisquam nesciat e populo.
Ulcisci pulchre vis tandem, Gellia, ineptum,
Frigidulam et vanae affundere gloriolae?
Dic clare quidquid respondes. Proditus hercle
Obgannire auri desinet ille tuae.

108.

Cur medicos fugiat

Quam possum, fugio medicos: audire cruore
Et pure et merdis omnia plane piget.

109.

In medicum, tristitiam morbis narrantis cientem

Laetus eram, venio tibi nunc heu maestus, amice;
Nescio quae medicum fors mala in Hermogenem
Egit me incautum, mihi nil et tale verentem.
Is me conspectum protinus arripuit,
Is morbos centum centenaeque funera narrans
Omnes mi ex omni pectore laetities
Expulit et misero frontem contraxit et atra
Complevit maestum nube supercilium.

110.

Cur melius Postumo valeat

Quaeris cur valeam melius te, Postume? Dicam:
Una mihi morbi est causa, tibi geminae.
Mi natura modo fert morbos, at tibi, praeter
Naturam, morbos fert etiam medicus.

111.

De senectutis immunitatibus

Quid mihi contulerit quam laudo saepe senectus,
Tulla, rogas? Forma ut laeter et ipse tua
Et tecum ut crebro verser possimque videri
Ut tuus, interea sim tamen usque meus.

112.

In narratorem tristem morborum

Si quis forte levi risu quassator ineptus,
Laetitiae si quis ponere fraena cupit,
Is medicum, morbos narrantem scilicet omnes,
Morborum et causas, audiat Hermocratem.

113.

De malefactis ad pacandam Lesbiam adhibendis

Quo cupio magis usque, magis quo conor, amicam
Esse mihi hoc video te minus atque minus.
Frustra est alternum quidquid progignit amorem,
Quidquid amicitiam iungere suevit obest.
Officiis parcam posthac, maledictaque, Phylli,
Te mea iam, mea te iam malefacta petent.
Experiar possitne odio mollescere tandem
Efferat, quae durat, pectora mitis amor.

114.

Ad Varum, male odium in Tullam cientem

Dignam odio Tullam, sic, Vare, ostendis in illam
Arserit ut miro pectore amore mihi.

115.

De mutuis commodis in ingenio dissimili

Pulchre cum Quinto mihi convenit. Ille docere
Semper amat, semper discere at ipse aliquid.
Illum multa loqui, garritu et parcere nunquam,
Me cum res poscit dicere pauca iuvat.
Sic est ille mihi, sum sic ego commodus illi,
Dissimili et mire iungimur ingenio.

116.

Coniugii bona ex adversis coniugum studiis

Afra Lino gravis est, Afrae Linus. Hoc fit ut ambo
Longe semoti vivere discupiant
Et sibi secedens ipsi dum consulit aequae
Optatis alter serviat alterius.
Hic amor est, credo, quem dixit, Lesbia: Coniux
Alter enim alterius vultque paratque bonum.

117.

In Menippum senem, inter foeminas ineptientem

Aequalem Priamo rugis multaque Menippum
Quem possis merito dicere canitie.

Foemineo in coetu stulte cum blandus ineptit
 Omnimodis flavum dixeris esse Parin:
 Nec tamen idcirco metuas ne corda calescat
 Ulla Helene, blandum ne velit ulla sequi.

118.

In militis gloriosi socordiam

Egregius miles magna hostem voce lacessit
 Lolius et saevas intonat ore minas.
 Quid contra inclamet si forte haud territus ille?
 Corripit indecorem territus ipse fugam?

119.

De mitella minus Tullam decente

Optavit mirata tuam sibi Tulla mitellam,
 Illam aequae se posse decere putans.
 Illa sed haud decuit: deerat namque ista venustas
 Qua tu, quidquid habes, Lyda, decenter habes.

120.

In Coranum medicum, medicos culpantem

Quotquot sunt medicos, carpit culpatque Coranus;
 Omnibus ignotam solus ille viam.
 Rectum et forsitan iter solus tenet, ipse periculo
 Sanus at id metuam discere velle meo.

121. [= Sat. 47.]

De pulchritudine

Forma quid est? Fulsit quae mira tempore parvo
 Quum specie, in rugas desinit ac senium.

122.

De terrifica Pholoos deformitate

Immodicus formae si quis mirator honestae
 Aegrum foemineo pectus ab igne calet,
 Annosam videat Pholoen, foeda ora, fluentes
 Usque oculos, raro iam sine crine caput,
 Dispaream veluti visa ni Gorgone versos
 Frigeat extincto saxeus igne sinus.

123.

De Aegle, Antigeni semper annuente

Aegle oculis audit, non auribus: omnia pulchra
 Iurat quae pulcher dixerit Antigene.

124.

Ad Postumum, uxori servientem

5

Uxori servire tuae te, Postume, dicunt.
 Ultro si servis gratulor: illa sibi
 Invitum dura sin vi servire coegit,
 Miror stultitiam, dulcis amice, tuam.

125.

Ad hominem importunum

Num quid forte vacem, rogitas. Mihi Cinna – molestus
 Quin misero tandem desinis esse? – vaco.

126.

De amore Celsi et de Phyllidis fastidio

Phyllida Celsus amat, Celsum fastidit et odit
 Phyllis; laude, reor, dignus uterque pari.
 Aequus et ille suum tribuit ius Phyllidis et illi
 Ius tribuit Phyllis non minus aequa suum.

127.

De Quintilla uxore, Crassum illustrante

Quintillam Crassi dicunt; ego discere semper
 Crassum Quintillae verius at soleo.
 Maior laude virum longe praeit illa minorem
 Ac tota late claret in urbe magis.
 Crassus et ipse, reor, cum vult praeclarus haberi,
 Quintillae sese praedicat esse virum.

5

128.

In Ponticum, *Iliadem* dono postulantem

Mi versam *Iliadem*, poscis tibi, Pontice, dono;
 Credo lecta tibi quod placet eximie.
 Verum id quod credo, certo ut pernoscere possim,
 Blanditum dono quam tibi poscis, eme.

5

129.

In hominem imperiosum

Nulla non isti parebis tempore? Sic te
 Arbitrio saevus verset agatque suo?
 Sic, quam tute aliis coleris, tam postulet a te
 Mutatis foede partibus ipse coli,
 Qui modo cum venit caeptum te abrumperet torvus
 Iussit opus, tota et mente vacare sibi?

5

130.

Ad Marcum de sua cum eo amicitia

Ne quid, Marce, nimis: primus quod dicor, amicos
Inter postremus suspicor esse tuos.

131.

Certamen inter Tullum et Pollam

Tulle, doces Pollam; te dedocet illa. Quid, istud
Certamen quorsum denique, Tulle, cadet?
Illa, erit ut sapiat quod non pote; quod pote contra,
An magis ut pariter tu quoque desipias?
Vita istud (crebro vincunt peiora) periculum: 5
Te tua iam perdent stulta magisteria.

132.

Ad Avitum interpellatorem quaerentem quam valeat
et quam sit districtus

Quaeris quam valeam, quam sim districtus, Avite.
Nec valeo et rebus distrahor innumeris
Quandocumque aliquis, notus mihi nomine tantum,
Me vexare aliquo forte labore parat.

133.

Cui deo pro medicis litandum sit

Almae cum medicis male convenit, Aule, saluti.
Alma fame affligit namque salus medicos
Et medici invisam tristes odere salutem
Atque homines divam perdere saepe solent.
Quare pro medico facies cum sacra, saluti 5
Non te, sed morbis, Aule, litare decet.

134.

Ad Gelliam, amorem pro genere atque opibus perperam
partientem

Ut genus est, ut opes, cuivis partiris amorem.
Si scis quid sit amor, Gellia, dispeream!

135.

Ad Gelliam de Thyrsidis nomine commutato

Quam sensum haud subeat praesens tibi, Gellia, Thyrsis,
Ex re parva equidem, sed liquido edidici.
Quum discedentem visa es nec nosse, vocasti
Nec Thyrsin, verso nomine sed Lycidam.

136.

De se a Tulla spreto

Tullae spretus ego dolui. Quid Tulla? Dolorem
Saeva meum sensit, nec tamen indoluit.
Posthac, quandoquidem satis est mi cognita, spernet
Me quam vult, spretus non erit ut doleam.

137.

Ad Glauciam non re, sed verbis tantummodo officiosum
Num quid opus, rogitas.¹⁰ Nil, Glaucia, praeter amicum,
Sponte sua videat qui mihi quid sit opus.

138.

Non

Quas Lacedaemonii poscenti haud aequa Philippo,
Has tibi ego mitto tres modo literulas,
Quas nisi vis mitti tam duras tamque molestas,
Quod superest unum, fac magis aequa roges.

139.

Ad Accam, retia assiduo labore textentem

Noctes atque dies quid retia texere gaudes?
Anne opus ut mores indicet, Acca, tuos?

140.

De Nice, uni Varo pulchra

Nice uni Varo est pulcherrima; cetera pulchram
Turba negat. Varus lumina solus habet?
Luminibus caret an solus, nec vera, sed ipse 5
Quae sibi mente solet fingere falsa videt.

141.

De falso Tullae iudicio

Qui ferus est aliis, comis tibi Flaccus; habeto
Comem, Tulla, ferum dici aliis sinito.
Id si ferre nequis, dic illi praebeat ut se
Talem aliis qualem praebuilt usque tibi.

142.

De insulsis salibus Plauti

Sal nunquam Actaeum credo gustasse tuos qui
Insultos possunt, Plaute, probare sales,

¹⁰ rogitas] *corr. e* rogitavis

Queis cum Romulidum plaudebat vulgus, agresti
Graecia nondum artes intulerat Latio.
Sic homines foeda vixerunt glande beati
Cum fruges nondum severat alma Ceres.

143.

Ad amicum vulgo male audientem

Nolo ego pol vulgus de te quae narrat, amice,
Credere. Si vulgus vera tamen loquitur,
Te tibi dissimilem miror doleoque tuique
Exopto fias rursus ut assimilis.

144.

Peccasse aliquid in carmine timet quod laudetur a Cinna
Cinna, meum carmen laudasti denique. Ne quid
Magnum peccassem in carmine, pertimui.

145.

De Gellia, se non mutabilem profitente

Dicit mutari nunquam se Gellia. Quidni,
Quod dicit, vere dici ego confiteor?
Omni se in vita nunquam ipsam desiit, omni
In vita nunquam coepit amare alios.

146.

De Aegle, neminem inveniēte quem redamet

Quaerit amicitias et multos invenit Aegle
Quos amet, haud ullum putida, quem redamet.
Nam petit ignotum, notum fugit: optat amari,
Odit amatorem semper acerba suum.

147.

Ad Gelliam, nimis genio indulgentem

Quid deceat, quid non, scis pulchre, Gellia, cunctas
Officii et leges una docere potes.
Varum animo indulges nimium: iucunda voluptas
Captam saepe suis abripit illecebris.
Hinc et blanda novos iuvenes curasque fovesque
Et longum notos negligit hirta senes.

148.

Ad Marcum, iactantem senectutem

Annosam toties qui iactas, Marce, senectam,
Decoxisse aliquod num decus esse putas?

149.

Quid in Rullo ob stultitiam beato censeat invidendum

Esse mihi invidiae dicis te, Rulle; nec hercle
Diffiteor, sed scin' quid tibi ego invideam?
Invideo talis quod te non spernis et esse
Non risu dignum credis, at invidia.
Hanc tibi pol, laetum quae te facit atque beatum,
Hanc tibi ego, fateor, stultitiam invideo.

150.

De viro uxoris taedio saepius ab urbe discedente

Cur procul externas toties se ferret in oras,
Perstabat miserum Polla rogare virum.
Ingemuit tandem ille: "Invisam iratus" et "urbem"
Dixit non ausus dicere: "Te fugio".

151.

Ad Phyllida, frustra amorem celare conantem

Frustra, Phylli, tegis, frustra mentiris amorem:
Crede mihi, haud dubiis proderis indiciiis.
Nec fictam potis es pro vera obtrudere flammam,
Nec veram potis es, gliscit ubi, occulere.
Vafras ergo aliis linque artes: tu sine fuco
Mentem aperi missis fraudibus ingenuam.

152.

De Varrone et Aulo, altero docto, indocto altero

Doctior ante omnes Varo tacet, omnis at expers
Doctrinae haud unquam desinis, Aule, loqui.
Quam bene res habeat, si versis partibus ultro
Tuque tacere velis et velit ille loqui.

153.

De scriptore inepto

Nil prior eloquitur, respondet pauca Meneclis,
Dein subito elinguem se facit Harpocratem.
Fallimur an spernit nos nostraque scriptor ineptus
Cum sola et mavult posteritate loqui?

154.

Ad Quintum, ut aliquid novi in scribendo moliatur

Iam vires animus sumpsit cum corpore, iam te
Ingenio par est fidere, Quinte, tuo.
Iam par est veterum vestigia linquere vatū
Et ferri audaci qua via nulla pede;

Nec timide Flacci venari aut verba Catulli,
 Fortiter at quidquid res iubet ipsa loqui.
 Haec facit eximios fiducia certa poetas,
 Haec celeri claros tollit in astra rota.
 Sic dux, sic princeps laudabere: pone sequetur
 Caetera Apollinei turba minuta gregis.

5

155.

Quare Gellia Cinnamum spernat

Gellia formosum te spernit, Cinname. Quid ni
 Spernat nummorum cui sciat esse nihil?
 Tu faciem interea curas; rem, Cinname, cura.
 Odit vel pulchram Gellia pauperiem
 Et stultam vocat eximie, quae foemina nuptum
 It cum formoso coniuge, ut esuriat.

5

156.

*De Stilpone qui avem in coena conspectam nequaquam
 gustaverat*

Conspectam in coena, quam spe iam iamque vorabat,
 Vidit ubi Stilpo ferri alio volucrum,
 Flevit ut Atrides fertur flevisse Lacaenam
 Quum Phrygius raperet per freta vasta Paris.
 Et nunc raptorem contra furit ac prope bellum
 Orditur bello tristius Iliaco.

5

157.

De coena a Mancian parata

“Si placet, esurias mecum”, inquit Mancian, dici
 Ut solet, hocce ioco dictum ego credideram.
 Mox vere dictum sensi: tam pauca paravit,
 Illa ut non fuerit coena, sed esuries.

158.

In Rufinum, domi, non foris stomacho parcentem

Parcere te stomacho dicis, Rufine, crumena
 Te potius dico parcere at ipse tuae.
 Nam quoties coenare foris tibi contigit usquam,
 Pol nunquam vidi parcere te stomacho.

159.

De Lycabante sternuente

Credideram ad terram subito ruere omnia casu.
 Respexi: horrendum sternuerat Lycabas.

160.

Quare Marsia Gallo mille nummos dono dederit

Mutua poscebas quem tu duo millia nummum,
 Mille tibi dono Marsia, Galle, dedit.
 Laudo equidem, sed enim nil miror: maluit ille
 Quam totum partem perdere dimidiam.

161.

In bonum oratorem eundemque malum poetam

Abde citus, citus abde aliquo tua carmina, Tucca,
 Cunctaque da flammis dum licet aut Tiberi;
 Diceris orator ne qui bonus hercle, poeta
 Iam dici multo pessimus incipias.

162.

Inutilem esse Quinto curatorem

Additus est Quinto curator; Quintus egere
 Curatore negat se queriturque datum.
 Et merito: accisa re curatoris egebat,
 Hausta curator iam nihil est quod agat.

163.

De munere poetae misso

Aeolus, ut perhibent, mirandum munus Ulyssi
 Utrem ventorum praebuit Hippotades.
 Et meus hic multo ventosior Aeolus hanc mi
 Inflato parvam corpore misit avem.
 Aligeros habeas tibi ventos flabraque, amice;
 Auris non vescor quae stomachum excrucient.

5

164.

De Tulla pulchra, at pingui ingenio

Qui Tullam vidit, nec laudat captus amore,
 Huic pectus duro, durius est lapide.
 Qui Tullam audivit, posito nec spernit amore,
 Ingenium huic pingui pinguius est larido.

165.¹¹

Irae renovant amores

Nec te Flaccus amat, nec tu illum, Lydia, vere;
 Irasci nunquam nam video alterutrum.
 Ira ubi succensos crebro non ventilat ignes,
 Languescit parvo tempore lentus amor.

¹¹ Ponendum inter varia. *K not.*

166.

Ad Gelliam

I. Non unum, omnes, cara omnibus, alloquatur¹²

Cunctis cara, uni cur te das, Gellia, et omni
Unum de coetu perpetuo alloqueris?
Circum alii mussant taciti spernique dolent se,
Ullo tam multos esse nec in numero,
Nullo hercle in numero, cum solo sola videris
Quod tibi longe alios esse, nec esse putas.
Iste, quidem fateor, nulli non dignus amari est,
Nullum non praestat dotibus eximiis.
Desine, sed dulces tu desine laedere amicos,
Cunctis cara, omnes iam precor, alloquere.

167.

II. In idem argumentum

Gaude, laeta cohors, en comis Gellia nullum
Negligit, aequae omnes curat et alloquitur.
Paullisper num gaude, aderit iam Celsus, in auras
At tenues venti gaudia nostra ferent.
Unus erit solum quem curet cuique loquatur:
Nos erimus nullo, quot sumus, in numero.

168.

Rem narrat Plutarchus

Demonidi claudo pedibusque immane tument
Fur malus exutas sustulerat crepidas.
Ille videns fugientem exclamat: "Iuppiter istae
Faxit ut usque tibi conveniant crepidae!"

169.¹³

In Cinnam, amoenae villulae contemptorem

Villula quam blandi mulcet levis aura Favoni
Atque hilarat rivus lene fluentis aquae,
Et nemus et laetis vernantia floribus arva,
Roscidus et varia fertilis hortus ope,
Et volucrum argutae per frondea tecta querelae,
Quaeque thymum circa dulce susurrat apis,
Te ne meus potuit contemptam linquere Cinna?
Tene meus talem spernere Cinna potest?
Non impune tamen; gaudentes rure Camoenae
Namque viro irasci protinus incipient,
Nec male contempto dictabunt talia posthac,
Qualia in his lusit carmina saepe locis.

¹² Ne unum, sed omnes cara omnibus alloquatur K

¹³ Ponendum inter varia. K not.

170.

Amici commoda mutui facere debent¹⁴

Fert claudum caecus, caecum regit ille: sodales
Mutua sic faciunt commoda perpetuos.
Ingenio tu, Quinte, meo saepe uteris, uti
Nunquam vis manibus me pedibusve tuis,
Vel curru, vel equo. Valeas, mi Quinte! Sodalem
Quaere alium aut leges disce sodalitii!

171.

Gallo dulce vel uno oculo videre fugam hostis¹⁵

Gallo dum sequitur fugientem fervidus hostem
Allubens oculo est fixa sagitta; manu
Ille premens vulnus, "Tamen", inquit, "dulce vel uno
Est oculo vestram posse videre fugam".

172.¹⁶

Quare timeat Postumo ne uxor eius malefida fiat

Uxorem dicis malefida, Postume; ob ipsum
Id tibi nec fiat ne malefida times?

173.

Nec fidendum, nec ultra diffidendum uxori¹⁷

Uxori nec fide tuae, diffide nec ultra,
Quinte, modum: fert res utraque perniciem.
Altera nam fraenum demit res, altera suavit
Praecipiti ad casum subdere calcar equo.

174.¹⁸

Veras esse amicitias quas virtus formavit

Gignit amicitiam virtus virtusque tuetur.
Qui caret hac, falso iactat amicitias
Turpibus et studiis nomen praetendit honestum
Et fucum aut aliis aut facit ipse sibi.
Haec tibi dicta volo mores, heu, perditus, esse
Qui tibi amicorum millia multa refers.

¹⁴ Amicis inter se mutuo bene facere debere K

¹⁵ Gallo dulce esse vel uno oculo videre fugam hostis K; Ponendum inter varia. K not.

¹⁶ Ut supra. K not.

¹⁷ Nec fidendum, nec ultra modum diffidendum uxori K; Inter varia. K not.

¹⁸ Ut supra. K not.

175.¹⁹

In idem argumentum

Usque manet longoque vicens firmatur ab aevo,
 Mutua quam virtus iunxit, amicitia.
 At si quam iunxit gliscens vitiosa libido,
 Exigua per se deficit ipsa die.
 Nil habet illa etenim; contra haec habet omnia quorum 5
 Post modo ubi rediit mens bona poeniteat.

176.

De Glaucia, turpia loquente

Turpia qui loquitur te coram, Glaucia, vel te
 Galla bonam spernit vel putat esse malam.

177.²⁰

Non immerito Aeliam in virum suum saevire

“Tam parva in culpa tam saevit, Aelia”, dicis,
 “Iecit et in miserum tot maledicta virum”.
 Dic: “Magnis consumpta omnis patientia culpis
 Vel parva in culpa²¹ non fuit ulla super.
 Lassa onerum mole immani, quid denique mirum est 5
 Si iam non ullum tollere possit onus?”

178.²²

Res sperata placet, reperta sordet

Qui sibi desponsam te miro ardebat amore,
 Fastidit iunctum te sibi coniugio.
 Parce queri: humani commune id, Gellia, rebus,
 Sperata ut placeant partaque displiceant.

179.

Fervens amor amoris causam non dispicit²³

Cara tibi est Phyllis, potis es nec dicere quare;
 Posses ni Phyllis tam tibi cara foret.
 Causa subest, sed enim causam non dispicit. Unum,
 Fervet ubi valide, se modo sentit amor.

180.

Tulla amatur ob virtutem; ob vitium odio est Flaccus²⁴

Tullam Flaccus amat, Flaccum Tulla odit; uterque
 Iure suo. Huic amor est debitus, huic odium.
 Aequa nec est ulli iustae causa hercle querelae,
 Quum fert quisque sibi quod sibi promeruit.
 Haec ob virtutem bona quae praecellit amatur; 5
 Ille odio est sordet quo malus ob vitium.

181.

Flaccus ob solum amorem poscit amari a Tulla²⁵

Tullam Flaccus amat, Tullae hoc sibi poscit amorem,
 Sed quod amet, contra Tulla requirit adhuc.
 Haud etenim didicit, laude est secretus ab omni
 Quum prorsus, quinam solus ametur amor.

182.

Ad Aulum, qui amando Lycorim, quam sibi finxit,
non amat rem, sed sua visa²⁶

Tu tibi finxisti quam deperis, Aule, Lycorim.
 Nec rem, crede mihi, sed tua visa cupis.
 Dii faciant tibi nupta domum quum venerit illa,
 Errorem agnoscens ne subito evigiles!

183.

Ad Antigenem, Aegle non vera, sed quam tibi fingis
te excruciat²⁷

Non veram, sed quam fingis tibi, suspicis Aeglen,
 Cui quod abest pulchri, largiter, Antigene,
 Adicis et contra quod foedi est detrahis omne,
 Laudis mire omnes expleat ut numeros.
 Fallunt te ignavum tua somnia, stulte; puella 5
 Tu tibi quam condis te misere excruciat.
 Falsa tibi pingis per visum: vera videre
 Ut tandem incipias, Antigene, evigila.

¹⁹ Ut supra. *K not.*²⁰ Ponendum inter varia. *K not.*²¹ parva in culpa] *pro culpa in parva R*²² Ut supra. *K not.*²³ Nimio amore captos nescire cur ament *K*; Ut supra. *K not.*²⁴ Tullam amari ob virtutem; ob vitium odio esse Flaccum *K*; Ut supra. *K not.*²⁵ Cur Flaccus nequeat amari a Tulla *K*²⁶ Ad Aulum, amore insanientem *K*; Ponendum inter varia. *K not.*²⁷ Ad Antigenem in idem argumentum *K*; Inter varia. *K not.*

184.
Nuptae facta et mores quaere prius quam eam in patrium
larem duxeris²⁸

Nupta larem in patrium tandem tibi ducitur Aegle
Illa, putas qua nil mitius, Antigene.

Quae tibi iam nixae, quae praelia saeva parantur,
Quantus erit tota clamor et ira domo!

“Quam”, dices, “perii malesanus, quod mihi iunxi
Hanc miserum cruciet quae male Tisiphonen!”

Quam te damnabis, mansueto credulus ori
Quod facta et mores quaerere distuleris!

185.

“Qui novus est, Tulla hunc unum miratur amatque”

Felix postremus qui venit, submovet omnes
Inque domo Tullae regna superba tenet.

Qui novus est, hunc illa unum miratur amatque;
Vilescit quisquis desiit esse novus.

Tulla vale: procul hinc fugio. Fortasse revertar
Ut fieri possim rursus et ipse novus.

186.

Hortatur amicum ut Lycoridem deserat

Surpsti colla iugo tandem, nec publica te res
Mole sua nec te munia magna premunt.

“Iam tuus es”, dixi. Risit formosa Lycoris,
Et dixit: “Totus nunc erit ille meus”.

Dii melius: pulchro subtraxti victor, amice,
Victor et indecori subtrahe colla iugo.

187.

Parvae victoriae parva gaudia²⁹

Vicisti ludo, parva est res, Quinte. Pusillo
Ni vis dici animo, gaudia parva decent.

188.

Ad Antigenem volentem et nolentem ab urbe decedere

Tam grave Romulea quoquam est si cedere ab urbe,
Cur cedis? Nusquam pelleris, Antigene.

Tam grave si non est, si vis hinc cedere tute
Sponte tua, moesti quid faciunt gemitus?

Quid miseri questus, nec iam ista aetate decorae

Perque genas fusae perque sinum lacrymae?

Vis, non vis, eadem sequeris, fugis et tibi pugnas,

Quidnam animo sedeat nescius ipse tuo.

Quid dicam? Vel abi, versa vel mente maneto.

Quidquid ages, erit ut iam male displiceat.

189.

In quemdam qui triginta annos numerans bonus puer
dicebatur³⁰

Terdenas, ratio ni fallit,³¹ Pontice, messes

Iam numeras, bonus et diceris esse puer.

Id tibi habe laudis; messes mihi displicet ante

Bisdenas qui non desiit esse puer.

190.

In hominem nasi immanis

Immanis nasus procedit: parvula nasi

Appendix, facies caetera iam veniet.

191.

Aliud

Cui nasum praeter vix quidquam est corporis, haud te

Nasutum, nasum dicere sed soleo.

192.

Ad Quintum, qui multis precibus victus tandem roganti
morem gerit³²

Das operam tandem, sed non nisi saepe rogatus.

Tanti operam facio non ego, Quinte, tuam.

193.³³

In idem argumentum

Varro sponte sua tu plurima saepe rogatus

Mi tribuis, dispar nonne vides meritum?

Donatur, tribuit quod Varro; quod mihi contra

Tu tribuis multa venditur, Aule, prece.

²⁸ In idem argumentum *K*; Ut supra. *K not*.

²⁹ Parvae victoriae parva gaudia esse debere *K*

³⁰ In quemdam qui triginta annorum bonus puer dicebatur *K*
ni fallit] *pro* fallit ni *R*

³² Ad Quintum, qui multis precibus victus, tandem roganti mo-
rem gessit *K*; Ponendum inter varia. *K not*.

³³ Ponendum inter varia. *K not*.

194.³⁴

In idem argumentum

“Do gratis”, inquis; vendis quin omnia magni,
Victus enim longis omnia das precibus.
Ipse quidem pretium semel impendisse, pudorem
Ingenuum toties quam posuisse velim.

195.³⁵

In idem argumentum

Oratus decies fecisti denique serus
Nescio quid parvi scilicet officii.
Constitit id magni: pluris nihil arbitror emptum,
Quam quod tam longa venditur, Aule, prece.

196.

Ad Ornitem et Accam

Acca, sapit quod te petit Ornitus; haud minus et tu,
Illum quod spernis, quod fugis, Acca, sapis.
Aequa laude utinam semper celebretur uterque,
Inque diem sapiens sit magis atque magis.

197.

Cur semper valeat

Quaeris cur valeam semper. Quia pectore nunquam
Sollicito quaero, Postume, num valeam.

198.

In iuvenem anum ducentem

Ducis anum iuvenis? Fatuo quid comprecor? Istud
Sit tibi perpetuum, Cinname, coniugium.

199.³⁶

In Alexim, fingentem sibi factum quod fieri vellet

Quod fieri vellet, factum sibi fingit Alexis,
In falso et perdit tempora somniolo.
Usque sibi et sperans fortunae dona faventis
Mentem animi blandis lactat imaginibus.
Condere fabellas sic de se gaudet inanes
Et veram vitae negligit historiam.

200.

Cur Coelius non redametur

Immodicus placito quod Coelius instat amori
Pro meritis nullo fert in amore vicem.

201.

Cur Eucritus intolerabilis Varo [...] ³⁷

Insatiabiliter Varum colit Eucrytus: ille
Plectitur infelix intolerabiliter.

202.

Ad Tullam, quam Amor facit disertam ³⁸

Muta aliis, uni Varo est quod Tulla diserta,
“Sperno alios, Varum perdita”, dicit, “amo”.

203.

Insano amore captum ruris deliciae non recreant ³⁹

Varro Urbem fugiens, vacuos ut venit in agros
Et latus in viridi gramine deposuit,
Quercus ubi et dulces Zephyris motantibus umbrae
Et fugiens tremulo garrula lympha pede,
“Salve, o curarum requies, tu me, mea”, dixit,
“Eximis inviso villula servitio!”
Sic ait; ingemuit mox alto e corde, parari
Heu reduci parvo in tempore triste iugum.

5

204.⁴⁰

In Fabium de Lycoridis forma

Tam formosa aliis, tibi non formosa Lycoris
Visa, Fabi, est? Unus tu tibi vera vides?
An male caecutis, formas nec dispicis, omne
Et pulchri misero iudicium periit?
Hoc reor et rebor donec mihi scilicet, omni
Et mecum populo credidero esse oculos.

5

205.

Gelliam monet ut sine verborum circuitu dicat se
Thyrsim amare

5 Dicis: “Amabilis nil flavo est Thyrside”. Praestat,
Gellia, “Amo Thyrsin” dicere simpliciter.

³⁴ Ponendum inter varia. *K not.*³⁵ Inter varia. *K not.*³⁶ Inter varia. *K not.*³⁷ Eucritum intolerabilem Varo esse *K*³⁸ De Tulla, cum Varo solo loquente *K*³⁹ Insano amore captum ruris delicias non recreare. *K*; Inter varia. *K not.*⁴⁰ Inter varia. *K not.*

206.

Inane rerum veram formam vertit Amor⁴¹

Solane habes oculos tu, Gellia, pulcher ut uni
Sit Rullus forma qui malus est aliis?
Solane habes aures tibi dulci ut voce loquatur,
Quiddam aliis fremitu qui strepit horrifico?
Solane quis sentire salem tibi salsus ut ille
Sitque aliis expers ut salis et fatuus?
Proh, formam rerum veram quam vertit inani
Tangit ubi admota pectus Amor facula!

5

207.

Nec nimie rigidus nec laxus viri modus uxoris froenum est⁴²
Nec laxa nimium, nec contrahe froena, marite;
Uxor ne possit, ne velit esse nocens.

208.

Ad Lycorim marmoreae Veneri assimilem
Marmoreae Veneri dixi te saepe, Lycori,
Assimilem: pulchra es, candida, frigidula.

209.

Ad Lesbiam, solus ago⁴³

Ne mi alii, ipse tibi ne sim gravis atque molestus –
Tertia res nulla est – Lesbia, solus ago.

210.

Amicitia parva auctus⁴⁴

Tam parvos auctus tam longo tempore coepit
Antiquam iactas quam, Lupe, amicitia,
Nestoreis ut opus sit saeculis, tangere finem
Vel primum ut verae possit amicitiae.

211.⁴⁵

Ad Postumum, poetae carmina non valde probantem
Nec mea scripta legis tu, Postume, nec tibi quidquam
Scribo ego. Cui scribo, me mea Lyda legit.

212.

In Quintum, dicentem suum carmen parvo tempore
fuisse effusum⁴⁶

Quinte, tuum, dulces inter dum ludis amicos,
Effusum parvo tempore carmen ais.
Id quod opus dici? Nihil ut tu dixeris, ipsum
Se parvo effusum tempore carmen ait.

213.

Cur Postumus puer optima scripsit et senex deteriora
carmina scribit⁴⁷

Carmina scripsisti puer optima; carmina scribis
Annosus multo deteriora senex.
Castalides, credo, florenti aetate puellae
Oderunt foedam, Postume, canitiem.

214.

In Barbulam, levi morbo lecto decumbentem⁴⁸

Decubuit lecto velut aeger Barbula. Quemnam
Ob morbum? Ob tussim scilicet exiguum.
Quid si forte virum quatiat seu frigore febris
Sive igni miserum torreat indomito?
Continuo indicet, credo, sibi funera, nec se
In lecto poni, sed volet in faretro.

5

215. [214b]

Ad Guidum, Palum colentem

Palum, Guide, colis: praedo errat littora circum,
Nec tremis, heu, longe nec, male caute, fugis?
Nominis horrendum est omen. Fuge, Guide: manenti –
Scis morem gentis, scis grave supplicium
In Lybicus quo nil spectatur crebrius oris –
In palum ne res desinat, heu, metuo.

5

216. [215.]⁴⁹

Ad Tullam aliis blandam, sibi acerbam

Tulla, rogor, quae sis. Aio: mihi tristis, acerba est,
Ast aliis, doleam quo magis ipse, bona.
Tu de me contra, mage quo laeteris, acerbus
Dic aliis, uni est sed bonus ille mihi.

⁴¹ Amorem rerum veras formas immutare *K*; Inter varia. *K not.*

⁴² Qualem debeat esse maritum uxorem erga *K*

⁴³ Ad Lesbiam, cur solus vivat *K*

⁴⁴ In Lupum, de amicitiae parum sollicitum *K*; Inter varia. *K not.*

⁴⁵ Inter varia. *K not.*

⁴⁶ In Quintum, dicentem se carmen quod legerat parvo tempore scripsisse *K*

⁴⁷ Cur Postumus puer optima et senex deteriora carmina scribat *K*

⁴⁸ In Barbulam, ob levem morbum lecto decumbentem *K*

⁴⁹ Inter varia. *K not.*

217. [216.]

De amica formosiore inter pastores certamen⁵⁰

“Nil”, Daphnis, “Lysa”, “Galla nil”, Thyrsis, Alexis,
 “Nil usquam Nisa est”, dicit, “amabilis”.
 Quisque “Mea est multo”, dicit, “formosior omnes
 Ante alias, omnes dulcior ante alias”.
 Quid frustra gliscunt certamina? Vera fatebor
 Dicere quemque addat si modo quisque “mihi”.
 Id magnam verbum componet denique litem:
 Tres vincent Veneres, quaeque suo Paridi.

218. [217.]

Consulit Gallam quid facere debeat de suo Antigene, sibi fido et molesto⁵¹

Ante alios fido, ante alios tibi, Galla, molesto
 Quid tandem facies Antigene, haud video.
 Durum ferre ultra, durum sed pellere: magnum
 Altera supplicium est, altera res facinus.
 Supplicium, credo, praestat perferre. Molestus
 Adsuetae incipiet forsitan esse minus.

219. [218.]

Quid prius mirer, mihi sum incertus⁵²

Usque male acceptus Pholoe colit usque Lycotas;
 Incertum mirer quid prius, hercle, mihi est.
 An Pholoe tam culta manet quod saeva; Lycotan
 An mage tam saevam quod tamen usque colit.

220. [219.]

Ad Gelliam, dicentem se nullo unquam amore captam fuisse

Gellia, nullo unquam te captam dicis amore.
 Hanc nolim laudem vir tuus audierit.

221. [220.]

Ad Aulum, ducentem uxorem bis viduam

Bis viduata viro coniux tibi ducitur, Aule,
 Nec metuis fatum quod subiere duo?
 Ah cave sis cladem: bis victrix tertia de te
 Orco, si nescis, illa trophea parat.

222. [221.]⁵³ [≈ 1.]

In idem argumentum

Tu tibi carpe fugam, solus maneo ipse; molesto
 Defungi praestat munere ne me iterum
 Atque iterum usque domi quaerat tandemque repertum
 Anno post nugis enecet illepidis;
 Namque mihi hoc fatum est quod scripsit cumque meas ut
 Serius aut citius vulneret aurículas.

223. [222.]

De Mnesarci tarda voce

Alatas dixit voces divinus Homerus,
 Vox etenim lapsu praepete missa volat.
 Quid tua vox, Mnesarce? Alis non praedita certe est,
 Sed testudineis tarda meat pedibus.

224. [223.]

In gibbum Hermocratis

Pars toto maior comperta est denique: toto est
 Hermocratis gibbus grandior Hermocrate.

225. [224.]

Ad Mantinium de eius praediis et de se suisque libris auctor

Te tua delectant, Mantini, praedia; libris
 Laetor ego. His animum pascere quum licuit,
 Divitiis Cresum supero, in parvoque cubili,
 Esse mihi villas, praedia, regna puto.
 Aut igitur libros me poscere desine, poscam
 Aut ego te contra rura domosque tuas.

226. [225.]

In Battum, qui auctoris moecenas dicebatur

Diceris esse meus moecenas, Batte: negare
 Ipse quidem id soleo nec, reor, immerito.
 Scis Moecenatem nam, credo, Batte, fuisse
 Dulce decus vati praesidiumque suo.
 Te decori esse mihi fateor, sed res ubi poscit,
 In te nil quidquam praesidii invenio.
 De geminis pars haec cui desit, vix licet hercle
 Hunc moecenatem dicere dimidium.

⁵⁰ De tribus amatoribus inter se contententibus *K*⁵¹ Monet Gallam ut ferat Antigenem *K*; Ponendum inter varia. *K* not.⁵² De Pholoe et Lycota *K*; Inter varia. *K* not.⁵³ Hoc epigramma comprehensum est in primo. Epigramma hoc ponendum est post epigramma primum, cuius titulus *Ad Bernardum Zamagnam de poeta inepto. R* not.

227. [226.]

Ad Corvinum, furem pulcherrime simulantem

Tam belle furem simulas, Corvine, sodales
Inter et huic thecam surripis, huic loculos,
Tam foeda ut possis contritus in arte videri,
Nec lusor, sed fur scilicet esse merus.
Crede mihi, tanto famae ne lude periclo,
Tandem et qui non es, ne videare, cave.

228. [227.]⁵⁴

De Glaucia, se fusci coloris esse dicentem

Credo ego, qui fuscum dixit se Glaucia, fuscum
Carbonem, fuscum dixerit esse picem.
Credo ego, qui fuscum dixit te, Nevia, fuscum
Stultus ebur, fuscum dixerit esse nivem.
Ergo doce quid sit fuscum atque irata moneto,
Candida ne posthac nigraque fusca vocet.

229. [228.]

Ad quemdam familiae suae morbos continuo narrantem

Saepe mihi narras quid tu, quid filia et infans
Filius et coniux quid tua condoluit.
Quorum nil quaero quidquam, nec scire laboro;
Hoc scio, dum narras talia dumque iterum
Atque iterum inculcas, ego nil quae scire laboro,
Iam caput atque aures condoluisse mihi.

230. [229.]

Monet Franciscum ne e rure pinguior tantum corpore,
sed et animo melior redeat

Fac dum rure manes corpusque animusque vigescat
Inque urbem redeas pinguior et melior.
Qui pinguis tantum curat, Francisce, reverti,
Rem parvam curat, negligit eximiam.

231. [230.]⁵⁵

Ad Cinnam, sua carmina edere nolentem

Carmina quae scribis, ni sint mendosa, lepore
Prorsum omni et careant atque sale ac venere,
Velles, Cinna, legi tandem et notescere vulgo
Nec semper posses clausa fovere domi.
Nam quod te dicis nil tangi laudis amore,
Iurato nequeam credere. Laudis amor
Cui nullus prurit sub pectore, scribere versus
Parcit, non scriptos gaudet habere domi.

232. [231.]

Ad Mnesarcum, de paupertate querentem

Pauperiem cur mi narras, Mnesarce? Dolere
Possum equidem atque tuis questibus adgemere.
Possum et flere, dolor sed quid meus aut tibi prosunt
Vel gemitus vel fusae ex oculis lacrymae?
Num minus in vacua ludet levis aura crumena,
Num tibi curta minus tritaque vestis erit?
Quin tu alium quaeris, qui non flectat ipse, tuas at
Auro detergat divite lacrymulas?

233. [232.]⁵⁶

De quodam opere politico

Quisnam te canat egregium regemque patremque,
Digna tua promat carmina quis sophia!
Cui neque Spartani contendant iura Lycurgi,
Cecropius nec se comparet ille Solon.
Ipse quidem taceo attonitus. Bone legifer, una
Haec est laus meritis forsitan apta tuis.

234. [233.]⁵⁷

De amore sub specie amicitiae

Foedus amor casto se pelli ab limine Pollae
Vidit ubi, faciem fraude mala occuluit
Et sanctae speciem mentiri et verba pudicae
Et morem ingenuae coepit amicitiae.
Frustra: quidquid agit, quaecumque est verba locutus,
Quisnam sit certis noscitur indiciis
Et nulli obscura sperant vincere fraude
Ridemus fatui stultitiam pueri.

235. [234.]

Extemporale

Immani oppressit iuvenem quae sarcina mole,
Huic audes fessus subdere colla, senex?
Audaci quidnam coepto dignum imprecer? – Ut te
Ista diu fessum sarcina tanta premat.

236. [235.]⁵⁸

De Lycida pastore

Servat oves Lycidas; Lycidam quis servet at ipsum?
Prospectat denso quem Dryas e nemore

⁵⁴ Scripserat is "Fuscus ego, fuscum tu quiddam, Nevia, praefers." *R not.*

⁵⁵ Ponendum inter varia. *K not.*

⁵⁶ Ponendum inter Encomiastica. *K not.*

⁵⁷ Ponendum inter varia. *K not.*

⁵⁸ Ponendum inter varia. *K not.*

Et pueri admirans formam “Celerate, sorores,
Hic prisco est longe pulchrior”, inquit, “Hyla”.

237. [236.]

Cur nunquam Tulla visat Postumum

Cur non quae toties visebat sedula Celsum
Te nunquam visat, Postume, Tulla, rogas.
Quin tu, cur fugiat sibi quisque ingrata, sequatur
Et sibi quisque hominum, Postume, grata, rogas?

238. [237.]

Ad Aulum senem, Pollae adolescentulae amicitiam
expetentem

Non illi ut placeas, Pollam colis, Aule; colendi
Una, reor, causa est quod placet illa tibi.

Hoc satis est, credo, si dum tu deperis illam,
Illa modo aequanima te bona mente ferat.
Floridulam effoetus sequitur quicumque puellam,
Votorum haec misero est ultima meta senis.
Extremae se prima aetas ut iungat amice,
Quidlibet expertus non tamen efficiet.

5

239. [238.]

De Quinto

Se, quod amat, solam virtutem propter amare,
Quintus ait. Clorin sic amat ac Pholoen,
Et Lydam et pulchram pulchra cum matre Lycorin,
Aeglam et formoso corpore floridulam.
Cernit in his almam virtutem fulgere, in ulla
Quam, mirum, nunquam fulgere vidit anu.

5

LIBER CARMINUM AD LYDAM¹

1.

De domo Pizzellia

Una mihi requies longae Pizzellia curae
Est domus, una meis portus et ara malis.
Exul Romulea videar mihi degere in urbe
Hanc mihi praecludant si mea fata domum.
Haec modo si pateat semper, quocumque cadat sors,
Nullo non aequae tempore laetus agam.
Hic Helicon, Pindusque mihi est, hic est bona carmen
Assidue dictat quae mea Lyda mihi.

2.

Ad Lydam optimam optimi viri uxorem

Lyda, viro es felix, felix te coniuge, Lyda,
Vir tuus est, ambo quos mea Musa colit,
Quos mihi si liceat saeculis monstrare futuris
Atque modis pulchre pingere Pieriis,
Non erit, ut desit, donec mea carmina vivant,
Exemplum fidi normaue coniugii.

3.

Ad Lydam de duplici amicitia, altera in corporis,
altera in animis bonis fundata

Et forma praestas et moribus, optima Lyda,
Dente malo at formam deterit usque dies.
Mores nulla aetas potis est corrumpere, cedit
Non morbo virtus incluta, non senio.
Hinc tibi de multis possum hoc praedicere amicis
Quorum te assidue plurima turba colit.
Istam si quis amat formam, cito desinet; istos
Si quis amat mores, semper amicus erit.

4.

Ad Lydam

Non ego te stulte modo visam captus amavi,
Propter te mores nec placuere tui.

Tu propter mores coepisti, Lyda, placere,
Queis nihil est unquam suavius et melius.
Hi tibi fac maneant semper; meus usque manebit
Idem amor extremos integer ad cineres.

5.

Ad Postumum de se ac Lyda

Quod saepe affari soleo, quod visere Lydam,
Postume, foemineo captus amore feror.
Iure sed, in raris quamquam audit prima puellis,
Lyda virum est scribi dignior in numero,
Quam variae exornat doctrinae mira supellex,
Quae nil non acri pervidet ingenio,
Cuius mi placet eloquium nec displicet ipso
Actoeae similis forma severa deae.
Has propter dotes cui Lyda est cara viriles,
Falso ego foemineo captus amore feror.

6.

Ad Lydam, quo loco apud eam esse velit

Primo, Lyda, loco mi tu es; non dempserit ulla
Hunc tibi, ego veris dum capiar meritis.
Nec doleo, meritis tanto impar, dignus haberi
Possim vel decimo, si tibi, Lyda, loco.
Extremus nolo fieri vel scilicet unum hoc
Ob meritum, primo es quod mihi, Lyda, loco.

7.

Lusus

Assedi Lydae, pauxillum forte vacabat
Nos inter spatii; hoc arripuit Fabius
Et se continuo, Galataei scilicet omnes
Oblitus leges, inseruit medium.
Sic mihi qui obtigerat cupido longe optimus hercle
Continuo coepit pessimus esse locus.

8.

Ad Lydam, assidue doctrinae operam dantem

Foemineas perdit laudes brevis hora colorque
Et forma in nubes diffugit aeras.
Cum senuit, contempta iacet florente iuventa
Praelata Idaliae quae fuerat Veneri.

¹ Clarissimus vir Vincentius Fuga Societatis Iesu, Ragusinis civibus etiam notus eo quod in hoc Ragusino Collegio olim praeceptor fuit, pagina 187. carminum suorum, quae una cum carminibus Iosephi Petrucci Romae typis edita fuerunt 1822, in adnotatione 10. Sermonis I., sic de Lyda: "Hoc (Lydae) nomine nobilissimus poeta Raymundus Cunichius appellare consueverat Mariam Cuccuvillam Pizzelliam in suis carminibus: foeminam eruditissimam, quae non solum Graecas, Latinas, Hetruscasque Litteras, sed et philosophiam, mathesim, aliasque sublimiores disciplinas noverat". *R not.*

Hoc ne, Lyda, tibi contingat, perge viriles
 Foemineis laudes laudibus adicere.
 Disce avide quidquid restat, veniente senecta
 Pulchra futura minus, docta futura magis.
 Nil tibi decedet pretii; sub vertice cano
 Stabit at usque tuum, crescet et usque decus.

9.

De Lyda, eius carmen probante²

Lyda meum carmen facilis probat³ et legit usque;
 Nil curo populus num legat atque probet.

10.

Ad Lydam, aliis ab ea digressis in theatrum

Nemo hinc non abiit comitum te, Lyda, relicta.
 Prae te aliis, credo, laeta theatra placent.
 Uni, Lyda, mihi es quovis mage grata theatro,
 Vox tua mi cantus vincit et omnigenos.
 Ergo unus mansi; non tu ne sola maneres,
 Te sine sed videar ne mihi solus ego.

11.

De Lyda

Est ultra roseasque genas floremque iuventae,
 Est aliquid cur sit foemina digna coli.
 Ingenui mores, mens acri praedita sensu,
 Excultum Actaeis artibus ingenium,
 Quidquid et in Lyda est quo nuptas anteit omnes
 Foemineique audit gloria prima chori;
 Quamvis aetatis iam ver transgressa, iuventae
 Non florem, roseas non habet illa genas.

12.

Ad Lydam de Varo, qui eam salutavit Iuliam

Te, Lyda, invisens "Salve", inquit, "Iulia", Varus;
 Nempe, vides, illi est Iulia cara magis.
 Praesenti praesens tibi solo est corpore; in illa
 Mens animi, quamquam sit procul, usque manet.
 Hoc verum est: ardet seu quis, seu friget amator,
 Nimirum indicio proditur ipse suo.

² De Lyda, poetae carmen probante K

³ facilis probat] pro probat facilis R

13.

Ad Lydam, eloquentia praestantem

Eloquio polles miro, Lyda optima, quidquam
 Nusquam vidi unquam pol mage flexanimum.
 Isto si cerni possit, credo, ipsa loquatur,
 Atque hominum subeat pectora suada modo:
 Nec velit illa alios sibi vultus sumere, verbis
 Uti, credo equidem, nec velit illa aliis.
 Fandi iam video normam. Te, Lyda, loquente
 Scire piget quidnam scripserit Hermogenes.

14.

Ad Lydam de futura eius senecta

Foemina cum primae passa est dispendia formae,
 Purpureus roseo fugit et ore⁴ color,
 Ille nec argutis iam fulgor prodit ocellis,
 Ille nec e membris, qui fuit ante, lepos,
 Spreta iacet; nam quis possit perferre patique
 In foedo foedam corpore stultitiam?
 Id, mea Lyda, tibi ne iam contingere possit
 Priscæ si vivas saecula Deiphobes,
 Dia rapi nequeunt ulla quae oblata senecta,
 Cecropiae curant munera multa deae.

15.

Ad Lydam de eius absentia

Huic, bona Lyda, feras praesens quae gaudia coetu,
 Sentimus quoties cedis ab urbe procul.
 Nam sine te maesti non aequa hic mente sedemus,
 Quisque gravis sociis et gravis ipse sibi.
 Nil audire aliud, nil gratum est dicere, sermo
 Unus hic est: quo sis tu reditura die.

16.

Ad Dianam de Lyda, Ariciam petente

Laetor, Aricinos quod Lyda excurrit in agros
 Atque tuum visit, casta Diana, nemus.
 Adsis, diva, precor, venientem et mollibus ulnis
 Laeta fove, auxilio fac valeatque tuo,
 Florentemque genas hilaremque et membra vigentem
 Ocyus ad cupidae tecta remitte domus,
 Coetus ubi comitum quaerit revocatque profectam
 Et modo iam nimium dicit abesse diu.
 Si facias, Lydae vates teque et tua dona
 Tollam carminibus sidera ad alta meis.

⁴ ore] K pro ille R

Rursus Aricinos et Lydam excurrere in agros,
Atque tuum hortabor visere, diva, nemus.

17.

Ad quemdam, de mirifica Lydae patientia

Si natus matri narret quot tu mala Lydae,
Mater iam natum non ferat ipsa suum.
Te fert illa tamen morbosque, insomnia, tractus
Nervorum, quidquid denique condoluit
Narrantem totis longo sermone diebus
Auditque et placido pectore perpetitur.
Dumque istis perdi te dicis, nec semel unquam
Se perdi tali dixit ab historia.

18.

Ad Lydam, foeminam viris sapientiore

Inter, Lyda, viros miror te saepe loquentem
Sic sola ut prorsum vir videre mihi;
Caetera versatur quae circum turba virorum
Foeminea lanam ducere digna colo.
Macte, tui decus o generis, macte, incluta Lyda,
Naturam virtus quam super alma locat.

19.

Ad Lydam de puellis blandius exceptis a senibus
quam a iuvenibus

Hic geminae dum, Lyda, sedent cum matre sorores
Et coetum hunc geminus flos velut exhilarant
Blandirique senes, non miror, velle puellis,
Ardorem et iuvenes prodere nolle suum
Ambos officium ducit ratioque decori,
Illos impellens scilicet, hos retinens.
Illi nempe modum metuunt consistere citra,
Hi metuunt ultra, qui decet, ire modum.

20.

Ad Guasum, lusus

Crustum, instar cordis, mellitum, Guasce, tulisti
Lydam apto, donans, munere ut afficerem.
Clementina pari donari at munere poscit,
Blanca pari, inde aliae tot numero atque aliae,
A te quas dicor, vix notas, perditae amare
Et colere immodice, visere et assidue.
Harum quaeque suum poscit sibi munus, amice:
Non unum satis est, crusta fer innumera.

21.

Ad Lydam, lusus

Reginae cultor pulcherrimus ille Britannae
Mavult servitium, Lyda, subire tuum.
Lyda, cave, dominam qui te sibi deligit ultro,
Ipse tui fiat ne subito dominus
Et quae nunc victrix parto laetare triumpho,
Cincta dein dura compede victa gemas.
Reginas didicit qui vincere, non feret ille
Vinci perpetuo se, mea Lyda, tibi.

22.

Ad Philippum, de Lyda neglecta

Dic, rogo, qua laesit te re bona Lyda, Philippe,
Ullum quae nunquam laedere Lyda solet,
Qua iucunda magis non ulla est moribus aureis,
Omni nulla magis sedula in officio?
Cur spretam subito linquis, non te pudet idem
Quod non sis, eadem cum tamen illa tibi est?
Non pudet ingenio constet cum foemina, quod vir
Ventus ut et nubes verteris aeria?

23.

Ad Ianum, virum Lydae, saepe victum in ludo
latrunculorum, Lyda aegre ferente⁵

Vincere te facile est: vinci – quod, Iane,⁶ laboro –
Sic, ut te credas vincere, difficile.
Id tamen efficiam; dulci laetabere palma,
Desinet atque tuam Lyda dolere vicem.
Marte tuo invictus, mea iam victoria laedat
Ne Lydam, vincat denique Marte meo.

24.

Ad Gelliam, cur eam nequaquam invisat

Visenti Lydam nihil obstat, commoda quaevis
Tempora sunt, ullis nil opus est monitis.
Te contra possim ne, Gellia, visere, credi
Vix possit quot res me male distineant,
Quot sit opus monitis, subeant ne obliviae mentem,
Immemori officium ne fluat ex animo.
Id certe sic fit: qua fiat denique causa,
Confer te Lydae, forsitan invenies.

⁵ Ad Tanam (Augustinum) saepe victum in ludo latrunculo-
rum, Lyda aegre ferente K

⁶ Tana] K pro Iane R

25.

Ad Lydam de garrulo

Sermonem quatuor qui, Lyda, extendit in horas,
 Quaeris de Marci quid rear eloquio.
 Dicam equidem verbisque diu lassatus ineptis,
 Rem breviter paucis versibus expediam.
 Omnia si taceat Marcus quae digna taceri
 Nulla super largi pars erit eloquii,
 Et mutire alios qui nil sinit improbus, ipse
 In coetu iam nil mutiet ingenuo.

26.

Ad Quintum, dicentem Lydae "Omnes homines ingenio
 aeque valere"

Omnes posse eadem, narras, nec vincere quemquam,
 Quemquam nec vinci scilicet ingenio.
 Idque adeo narras Lydae quae mente sagaci
 Et miro nil non efficit ingenio,
 Quodque alii frustra multa mercede docentur,
 Ipse sua nullo sponte labore videt.
 Quinte, aliam tibi quaere, istud quae credere possit:
 Cogitur exemplo credere Lyda suo.

27.

De Lydae responso

Forte meum carmen dum gestat Lyda, rogata
 Quid foret id, dixit scilicet esse nihil.
 Me miserum! Quae scribo illi donoque dicatus
 Illi uni vates, haec putat illa nihil?
 Sed putet usque licet: vivet mea laude perenni
 In his Lyda tamen, quae putat esse nihil.

28.

Ad Lydam, Neptunum euntem

Littoream quando Neptuni tendis ad urbem
 Et procul hinc paullum cedere, Lyda, iuvat,
 Digressu maesti, dicemus laeta sodales
 Verba tamen, faustum quisque precatus iter.
 I felix, suaves Zephyri comitentur euntem
 Et niteat pura luce serena dies,
 Et quacumque ibis, nusquam non rideat, almum
 Nusquam non varias ver tibi fundat opes.
 Occursent faciles Nymphae multoque rosarum
 Certatim properent spargere flore viam.
 Haec tibi contingant: constanti mente feremus
 Heic desiderium nos, bona Lyda, tuum.

29.

In Aulum, affirmantem Lydam laudes prodigere

"Prodiga", ais, "laudum Lyda est"; id credere possim
 In te si laudes prodigat, Aule, suas.

30.

In Cervinum, affirmantem Lydam laudes prodigere

Inveheris Lydam contra quod prodiga multis
 Laudibus impertit quamlibet immeritos.
 Id dolet an nullis quantumvis prodiga quod te
 Laudibus impertit quamlibet immeritum?
 Hoc miserum, hoc urit, Corvine, haud prodiga laudum
 In te si laudes prodigat, illa foret.

31.

Ad Lydam de eius comptu

Iste novus deceat te comptus, Lyda, requiris.
 Nulli non comptus te, mea Lyda, decent.
 Ut vis, finge comam, solve, arcta, deprime, tolle;
 Cuncta decent, deceat quid magis, ambigitur.

32.

Ad Lydam, cur Metastasio laudare nolit

Lyda, Metastasio vis laudem: nil opus illi est
 Laude mea, scriptis noscitur ipse suis,
 Eximio et late mirus fulgore coruscat
 Inter et Eoos, inter et Hesperios.
 Quis demens adeo se posse intendere speret
 Exigua solis lumina dia face?

33.

Ad Lydam rusticantem de se Romae relicto

Roma mihi semper placuit, nunc displicet, eheu,
 Convictu careo dum, mea Lyda, tuo,
 Dum iuga Telegoni lustras tu, solus in urbe,
 Turbam inter solus, te sine linquor ego.
 Sole velut dempto nigrescunt omnia, sic te
 Dempta hic, nil laetum, nil mihi nunc lepidum est.
 Nil et erit donec redeas; quae te mihi reddet,
 His me una e tenebris eximet orta dies.

34.

Ad Clementinam Rossiam Lyda reversa

Clementina, vale, rediit mea Lyda, reverti
 Illa suum vatem sub sua iura iubet.

Te colui Lydae cultor nec gloria parva est,
 Quod potui Lydae te statuisse loco.
 Illi posthabeo quod te uni, qua mihi dempta,
 Unam te quot erunt omnibus antetuli.

35.

Ad Lydam, cur eam rusticantem crebro non visat
 Erras Telegoni tu, Lyda, in collibus, urbem
 Te frustra exoptans lustro ego Romuleam.
 Mens avet arreptis crebro ad te currere mannis,
 Non longam et biuigis ire redire viam.
 Res at dura vetat. Quae res ne quaere doceri.
 Scis, credo, census esse mihi tenues,
 Scis, quod adest, victu impendi cultuque; redundans,
 Impendi officiis quod queat, esse nihil.

36.

Ad Lydam de eius querela
 Non memor esse tui dicor? Tantum excidit ore,
 Lyda, nefas, dicor non memor esse tui?
 De qua saepe audit me passim Roma loquentem,
 De qua tantisper denique cum taceo,
 Sermoni ut videar sociorum impendere curam,
 In te cura omnis dum tamen usque manet?
 Frons, oculi, vultus clamant: "Huic corpus in urbe est;
 Post Lydam longe mens iit hinc peregre".

37.

De se visente Lydam, valetudinis causa rusticantem
 Viso iterum Lydam, mens intus fluctuat omnis,
 Corda micant, hinc spes, hinc metus exoritur.
 Convaluit? Placido fruitur tandem illa sopore?
 Aegrotat? Noctes transigit illa vigil?
 Aestuat his animus curis, haec candida num sit,
 Incertum, an misero nigra futura dies.
 Qualiscumque tamen fuerit, quodcumque paratum est,
 Illic seu risus seu dolor et lacrymae,
 Illuc mente feror cupida vel flere magis me
 Cum Lyda, ab Lyda quam procul esse iuvat.

38.

De Lydae epistola

Lyda suo aureolum, longe omni carius auro,
 Lyda suo vati misit epistolium.
 Pace tua hoc liceat mihi, Tulli, dicere: nunquam
 A te scriptum aliquid tam mihi dulce fuit,
 Tam iucunde animi sensus descendit in imos
 Ac tetigit mira cor penitum illecebra!

Mella tibi e calamo prodibant dulcia; Lydae
 E calamo prodit nectar et ambrosia,
 5 Queis alor atque mihi felix conviva deorum
 Aureolo videor factus epistolio.

39.

Ad Lydam, Tusculo reversam

Lyda redis, reducem dulces laetamur amici;
 Ante omnes fido pectore laetor ego.
 Tecum Roma placet, nam te dum Roma carebit
 Nil gratum in tota dulce nec urbe fuit.
 5 Testor quos fudi questus, mea carmina testor,
 Telegoni lustras dum iuga, missa tibi.
 Testor vultum, oculos, hanc⁷ quae te, Lyda, recepta
 Non cohibet tacito gaudia clausa sinu,
 Sed curas oblita omnes moremque severum
 Mens furit insanis ebria laetitiis
 10 Atque altas iactat voces clamatque: "Sodales
 Venit, io, reduci plaudite, venit, io!"

40.⁸

Ad Lydam de aqua soporifera ei missa

Lactucae a foliis lentum hic stillavit ad ignem
 Humor Lethaeas vincere natus aquas;
 Dimidium hinc cyathi fac potes nocte sub alta,
 Molli cum sternes languida membra toro.
 Ille tibi dulci componet lumina somno
 5 Et vati curas eximet ille tuo,
 Cui te, Lyda, aegra misero noctesque diesque
 Exedit assiduus pectora moesta dolor.

41.

Ad Lydam de Tulla, virum lugente

"Tulla viro quas dat lacrymas!" Tot commoda rapta
 Plorans, dic potius quas sibi dat lacrymas!
 Foemina flere aliis interdum, Lyda, videtur,
 Uni sed potis est foemina flere sibi.

42.

Ad Lydam, in Tusculano rusticantem

Haec te, Lyda, velim quam primum ad tecta reverti,
 Istaec rura velim longius et colere.
 Esse statim tecum cupio cupioque vigentem,
 Laetam, floridulam tardius adspicere.

⁷ hanc] Nempe: mentem *R not.*
⁸ Vide epigramma sub n. 74. *K not.*

Posterius tamen hoc malim: dum frigora cessant,
 Dum tepidi fulgent ac sine nube dies,
 Tuscula dum rident late iuga, quod facis, urbe
 Sis procul atque hilaris rura beata cole.
 Tarda, precor, venias: satis huc festina redibis
 Si redeas valido corpore firma satis.

43.

Ad asellam Lydae salutarem

Lacte tuo mea Lyda viget; deponit, asella,
 Lacte tuo fessum Lyda sopore caput.
 Perge et opem bona fer languenti; suavis in artus
 Se se omnes fundat, te tribuente, liquor.
 Perge bonas inter pecudes iam prima ferere,
 Ibis carminibus iam super astra meis,
 Bellerophontaeus nec te iam nobilis ille
 Ardens astrifero corpore vincet equus.

44.

Ad Lydam, suis metuentem

Lyda, tuis quod tam metuis, ignoscere possum,
 Foemineum trepido cor pavet usque metu.
 Illi si metuant eadem sibi, turpe virorum
 Indignum intrepidus et rear ingeniis.
 Increpet Andromache fortem Hectora, non minus Hector, 5
 Quae solet, interea fortis in arma ruat.

45.

Ad Lydam iocus de apro sodalibus apposito

Apris Circe olim socios mutavit Ulyssis,
 Lyda, tuos posito tu bene pascis apro.
 Ergo illam, ut licuit, cuncti fugere, solutus
 At tua qui fugiat fercula, nullus erit.

46.

Ad Lydam, se cum illa esse in urbe quam sine illa
 rusticari malle

Hic mihi ager laetus, hic florea prata, susurro
 Hic dulci arboreas quae ciet aura comas
 Et volucrum cantus, pastorum et carmina, si quid
 Et mage iucundum rura beata ferunt.
 A te ne cogar quoquam secedere, Lyda, 5
 Neve tuis caream dulcibus alloquiis,
 Urbs mihi habet quidvis, Tiburque et Tuscula tempe,
 Hesperidumque hortos et nemora Alcinoi.

47.

De Lyda, aliis omnibus praelata

Quaeris cur placeat mihi Lyda ex omnibus una?
 Uni quod video posse placere senem,
 Unam posse capi dicti scriptive lepore, 10
 Nec vatem incano vertice despuere.
 Hoc aliae haud possunt, queis dempto flore iuventae 5
 Nemo est non alga vilior aequeorea.
 Quippe dedit natura oculos ut corpora cernant;
 Ut mentes cernant, non dedit ingenium.

48.

Ad Lydam, ex faucium morbo valentem

Lyda, vales; valeo vates tuus atque solutis
 Ambo iam pariter faucibus eloquimur.
 Coetum hilaras dulci sospes tu voce frequentem,
 Verba mihi Aoniis laeta fluunt numeris.
 Exulto tolloque manus clamoque: Camoenae, 5
 Tempus, io, poscit carmina, Lyda valet!

49.

Ad Lydam, quod eam tardius inviserit

Ad te venturum fugiens quod me hora fefellit,
 Miror id ut magnum, Lyda, ego prodigium.
 Quippe mihi, visam de more ut limen amicum,
 Nunquam non tardis gressibus illa meat 5
 Et solet ignavo tam lenta incedere motu,
 Cessantem iratus semper ut increpitem.
 Quidquid id est, ignosce morae: te, Lyda, parumper
 Quod carui, solvi sat grave supplicium.

50.

Ad Lydam de se suisque carminibus

Mentis opus laetae carmen me fundere, Lyda,
 Posse putas maeror dum tibi corda premit,
 Dum tibi pallidulos languor malus obtinet artus
 Et nequeunt corpus iam prope ferre pedes?
 Haec mihi Castalios praecludunt tristia cantus, 5
 Haec tacitum complent pectus amaritiae.
 Di faciant pulchre valeas; iam divite vena
 Hoc quodcumque mei profluet eloquii,
 Et qui nunc mutus videor sine voce poeta,
 Iam dicar nimium forsitan esse loquax. 10

51. Ad Lydam, in levi morbo plus aequo sollicitam Condoluit guttur tentatum frigore, Lyda, Ima tibi subitus concutit ossa timor. Quid si magnum aliquid forte ingruat? Ante medendum Divus vitam adimat iam, reor, iste pavor. Ipse quidem et casus morborum, sed magis, eheu, Hercle tuos metuo iam tibi, Lyda, metus.		Hoc iuvat hoc vitare: meam tibi non ego laudem, Te laudi at dicar praeposuisse meae.	5
52. Ad Lydam, sodalium nomine Nempe tuae satis est consultum, Lyda, saluti, Cura sit et nostrae denique consulere, Qui desiderio miseri tabescimus acri, Qui sine te curis angimur assiduis. Hoc me iusserunt tibi dicere, Lyda, sodales: Quotquot sunt, cunctis vox sonat una: <i>Redi</i> .		56. De Lyda inornata Culta placet gemmis ac diti Gellia veste, Indiget his contra Lyda nihil phaleris. Dotibus illa suis nulli non magna putatur Atque urbis rarum dicitur esse decus. Hoc pulchrum est niti semet, debere nec ullam Externo laudis particulam auxilio.	5
53. Ad Levinum, gloriantem se sale suo ac facetiis Lydae mederi posse Tam, Levine, tibi lepidus salsusque videris, Affatu queat ut Lyda valere tuo, Expuere et maestas, vivit quibus anxia, curas Atque hilari laetos ducere mente dies. Non levibus nugis, risu non gaudet inepto, Crede mihi, fatuos non amat illa iocos. Ergo tuosque sales aliis aliisque leporum Serva quidquid habes, qui male desipiant. Lyda sapit nimium. Lydam si pauca loquere, Lydam, si taceas, forte iuvare potes.	5	57. Ad Lydam, lusus de chirurgo Omnes di ut saevum male plectant, Lyda, chirurgum, Istud qui miserae praebuerit remedi Quod tota insomnem cruciaret nocte, dolore Quod malam flenti perderet indomito. Huncine ego, infelix, duxi tibi? Fidere iussi Huic te, tam diras atque subire manus? Parce. Dedi poenas large iam, Lyda, dolorem Quam tu, nam dolui pol magis ipse tuum, Ipse mihi iratus, credens duxisse chirurgum, Horrendum duxi quod tibi carnificem.	5 10
54. Ad Lydam Ista aequat coelo nunc te victoria, Lyda, Non tua quod mansit res tibi salva domi; Uni salva tibi sed quod res, omnibus aequae Complevit mira pectora laetitia. Utile quam fuerit, non quaero. Nil mage pulchrum Esse tibi, quam sic vincere, Lyda, potest.		58. Ad Lydam de se domo emigrante Quam natura urbem ⁹ statuit mortalibus unam, Lyda, colo, mundi civis et indigena. Pone ubi vis: calida positus gelidave sub ora, Vivam alibi atque alibi, semper at in patria. ¹⁰ Sic ego sum, migrare domo ne forte molestum, Queis soleo incluso moenibus, ¹¹ esse putes.	5
55. Ad Lydam de carmine illius rogatu scripto Durum est quod poscis carmen mi condere, Lyda, Durius at carmen, Lyda, negare tibi. Turpe est conatu in magno succumbere, nolle Conari at placeam quo tibi turpe magis.	5	59. Ad Postumum de sua erga Lydam et Rossiam benevolentia Lyda mihi cara est, cara est mihi Russa; puderet Utraque ni cunctis, Postume, cara foret. Non pudet esse unum multis de millibus, ambae Quos mire miris dotibus afficiunt. Non pudet eximias laudes nosse atque videre, Nec caecum dici, Postume, nec fatuum.	5

⁹ urbem] Scilicet: mundum *R not.*
¹⁰ Vivam ... patria] ut civis mundi *R not.*
¹¹ moenibus] mundi *R not.*

60.

Ad Levinum, hortantem ut "Lydam pangeret",
id est carminibus celebraret

Pangere quid clavum sit novi; pangere vitem
Quid sit, quid carmen pangere novi etiam.
"Pangere" quid "Lydam", cupio, Levine, doceri;
Dic quonam pangi debeat illa modo
Quove loco. Ipse quidem sublatam praepes in axem 5
Astris pangam illam, si potero, in mediis.

61.

Lusus ad Lydam, utentem pincerna sene

Iure placet pincerna senex, ne vere iuventae
Si quis floridulus pocula praeberit,
Dum gelidam fundit quaerenti frigora in aestu,
Incensum Idalio torreat igne iecur. 5
Nunc frigus lymphaeque ferunt pincernaque: fervor,
Lyda, tuus gemino vincitur iste gelu.

62.

Ad Lydam, biduo abfuturam

Hinc aberis geminis tantum digressa diebus,
Tertia lux nobis te feret huc reducem.
Parva mora est; verum nulli non longa videri
Te rapta ex oculis protinus incipiet. 5
Nemo erit heic medium quo sueta es Lyda sedere,
Quin videat tristi mente vacare locum,
Nemo tuum secum memorans quaerensque leporem,
Quin dicat: "Nihil heic te sine, Lyda, sapit".

63.

De se cum paucis statim certiore facto de Lydae reditu

Uni cum paucis rediit mihi Lyda, redibit
Vesper cum veniet crastinus illa aliis.
Gratum est quod rediit, multo est sed gratius, uni
Cum paucis rediit quod mea Lyda mihi. 5
Quaque omnes large perfundet visa sodales,
Laetitiae voluit mi dare primitias.

64.

De imagine oratoris Veneti Hieronymi Iuliani in domo
Pizzelliana relicta

Orator Venetus Romana clarus in aula,
Carus et eximie dotibus eximiis,
Hoc desiderii lenimen dulce reliquit
Huic, vocat absentem quae memor usque domus.
Heu, faciem cur muta unam sic reddit imago? 5
Suave illud cur non reddit et eloquium?

65.

Ad Lydam rusticantem

Quam fuerat, melius multo est tibi, Lyda, salubre,
Nec facere id coelum, rura nec alma reor.
Causa patet. Medico nullis non sueta diebus,
Mense uno vixti iam procul a medico.

66.

Ad Lydam aegrotantem

Quaeris quo aegrotas morbo, mea Lyda? Frequenter
Non febri aut tusse aut rheumate, sed medico.

67.

Ad Ponticum medicum de Lyda

Perdis quod nimium curas, mi Pontice, Lydam;
Servabis cures si nihil aut minimum.
Una salus illi est, una haec atque unica postquam
More tuo vixit, vivat ut ipsa suo. 5
Ut tibi quam tota nunc mente obnoxia paret,
Libera tam posthac pareat ipsa sibi,
Se regat ipsa artem ridens et iussa medentum,
Ipsum et si veniat despuat Hippocratem.
Aegrescit medico nimium quae addicta; valebit,
Abiunget se se prorsus ubi a medico.

68.

Ad Lydam aegrotantem

Qui nunc est morbus, levis est, mea Lyda, sed alter
Te invadat morbus ne gravior, metuo.
Libera quo tandem secura mente carebas,
Iste iterum huc rediens arripuit medicus. 5
Incipies iterum nusquam tibi fidere et angi
Sollicito venam tanget ut ille metu,
Incipies nullis non sumere tetra diebus
Pharmaca, Poeonia quae teret ille manu,
Incipies nullam prope iam sperare salutem, 10
Ille suae dum te nil iuvat artis ope.
Hunc vita morbum quantum potes, optima Lyda,
Nil morbi assiduo tristius est medico.

69.

Ad Lydam de multiloquio

Multiloquam iam parce, oro, te dicere, Lyda;
Nescis quam soleam dicere multiloquam?

Multiloqua est Phyllis, verbis quae fatur ineptis,
 Quidquid id est longum vel breve, putidula,
 Quam simul ac caepit, nemo non protinus optat
 Exorsu in primo si pote desinere.
 Te, nemo haud gaudet quam fantem audire, lepore
 Quod mentes, aures quod iuvet omnigeno,
 Iliadas vel si placeat tibi texere longas,
 Usque tamen soleo dicere pauciloquam.

70.

Ad Lydam, remedium adversus malos scriptores

Ne mala scriptorum perdat me turba recentum,
 Prospexi pulchre iam, mea Lyda, mihi.
 "Quanam", inquis? Quidquid scripserunt, non mihi scriptum
 Esse reor, prorsum tangere ne soleo.

71.

Ad Lydam de sua spe in ea laudanda

Laude tua commune magis nil est, mea Lyda,
 Te vates, omnis te celebrat populus.
 Scis proprie sed enim communia dicere quam sit
 Conanti, Flacco iudice, difficile.
 Hoc studeo faveatque mihi modo magnus Apollo:
 Spes est posse olim forsitan efficere.

72.

De Lyda, inter viros praestanti

Lyda viros inter vir facta est; demite formam,
 Foemina foemineum praeferet illa nihil.
 Illa viris adeo similis, vir nullus ut esse
 Illi si possit non cupiat similis.

73.

Ad Lydam de Varo sollicitam

Varo, Lyda, times, arreptum quem tenet usque
 Roscius, ingrato perdit et alloquio.
 Visque feram longae aerumnae duroque labori
 Auxilium ante miser quam penitus pereat.
 Ne vero, ne, Lyda, iube, patiamur uterque
 Illum quod meruit pendere supplicium.
 Tali nam meruit sub cultro linquere vitam,
 Tam longis qui nos verberat historiis
 Et dicit paucis quae possunt dicier, uno
 Aut verbo, verbis garrulas innumeris.

74.

Ad Lydam de aqua soporifera

Hanc tibi mittit aquam tuus hospes, Lyda, sopore
 Haec tibi componet pectora si placido,
 Illam saepe suo cantu super astra locabit,
 Illam Castaliis fontibus anteferet,
 Ullam et Poeoniis dicet non surgere in hortis
 Herbam, lactucas quae pretio aequiparet.
 Quippe etenim e foliis lactucae mirus ad ignem
 Fluxit Lethaeis aemulus humor aquis.

75.

Ad Lydam de carmine amisso

Arma sibi miles, piscator retia servat,
 Pastor oves, vates, munere Pieridum
 Suavidicum si quod contingit scribere carmen,
 Servamus cura scilicet eximia.
 Ergo meo amissum tu ob carmen, Lyda, dolori
 Ignosce, ignosco non satis ipse mihi,
 Iacturam haud potui tacitus quod ferre fuique
 Dum doleo, magnus quod tibi, Lyda, dolor.

76.

Ad Lydam de carmine invento

Amissos dolui versus sensique dolorem
 Te mecum haud modice, Lyda, dolere meum.
 Inventos nunc iam laetor maloque dolori,
 Lyda, tuo finem quam posuisse meo.
 Rem prius at potui melius celare, fuisset
 Nullus qui longus desiit esse dolor.

77.

De Lyda, nulli se anteferente

Dotibus eximiis praestas, Lyda optima; dixi,
 Laudari et plene te mihi credideram.
 Nunc id cum solum dixi, mihi laudis omissam
 Esse tuae partem praecipuam video.
 Nullam quod prae te contemnis, tu licet una
 Nulli non praestes dotibus eximiis.

78.

Ad Lydam, cur de ea silere statuerit

Lyda, mihi de te certum est nil scribere posthac;
 Cur scribam cunctis quod male displiceat?
 Quidquid enim scripsi mirans formamque, leporem
 Atque tuum et mores, omnigenam et sophiam,
 Magna nimis de te videor tibi, Lyda, poeta
 Veri experts, aliis dicere parva nimis.

79. Ad Postumum de Polla et Lyda Et Pollae et Lydae me, Postume, dicis amicum; Dici equidem id facili pectore perpetior. De Polla nemo credit, nemo improbat unus De Lyda esse nihil qua scit amabilius, Quam colat omnimodis devota mente, necesse est Virtutem et mores qui colit ingenuos.	5	Qui voces audit, laetantum qui videt ora, Credit post annos te rediisse decem. Id scit amor, breve dissidium qui, Lyda, videri Possit vel saeculis longius innumeris.	5
80. Ad Lydam de papyro oblata Hanc tibi, ni spernis, niveam do, Lyda, papyrum. Gestit pol digitos illa subire tuos Quaeque mali vatis metuebat carmina sperat Felix litterulis culta nitere tuis Atque tuos sensus venturis prodere saeculis Et miram omnigenae pandere vim sophiae, Quam licet occultes, nusquam non lumine claro Sponte sua scriptis fulget in aureolis.	5	84. Ad sodales de Lydae celeri reditu Venit Aricinis de collibus et procul absens Lyda diu a coetu non tulit esse suo. Quamvis laetus ager spicisque undantia rura, Faecunda et varias quae dabat arbor opes Et dulces volucrum cantus auraeque salubres Longa illic possent detinuisse mora, Illa diu, tamen illa diu, gaudete sodales, Non tulit a coetu se procul esse suo.	5
81. Ad Levinum, quommodo Lydae placere possit Lydam posse capi speras, Levine, venusto Risus et verborum dulcibus illecebris, Ingenio et vultu atque aliis quae multa puellas Interdum vana decipiunt specie; Ignorans, credo, quam docta est Lyda sub alta Mente virum penitos quam videt illa sinus. Crede mihi, ut placeas, intus, Levine, necesse est Ut tibi te facias quam pote dissimilem.	5	85. Ad Lydam, Dantis carmina legentem Carmina cui Dantis tam sunt iucunda, virile Condis foemineae sub facie ingenium. Non te deliciae verborum, sed capit alti Vis animi, rerum mirifica et series, Pictaque tam vero quae scribit cunq̄ue colore, Ipsis te iures cuncta videre oculis Et visu horrescas, doleas, laetere, sub imam Aut terram aut sedes raptā per aetherias. Haec capiunt te, Lyda, viris, pol, digna placere, Blandum aliae cupidis auribus excipiunt Et solum clamant vatem versantque leguntque Et memori condunt mente Metastasium.	5 10
82. Ad Lydam de viro absente sollicitam Lyda, viro misere metuis tremefactaque palles Quod nondum sera nocte domum rediit. Quid factum absenti, quaeris? Nihil hercule, inani Lactatam ¹² ni te quod sciet esse metu. Cogeturque metu te infecta saepe redire, Istos, Lyda, ferat ne tibi saepe metus.	5	86. Ad Lydam, parvae puellae indolem admirantem Parvam contemplans mirata es, Lyda, puellam, Illa sui quod spem praebuit eximiam. Lyda, ego te interea mirabar, suetus inani Spe missa impelli rebus ab eximiis, Virtutis pulchrae duci nec flore caduco, Sed fructu ventos qui tulit ac pluvias, Quem non vere novo laudamus forte futurum, Praestantem autumnō carpimus at medio.	5
83. Ad Lydam, post biduum reversam Lyda, redis; fidi mire gaudemus amici, Cuncta vides hilari fervere laetitia. Qui meminit fueris qua nuper luce profecta, Scit te post lucēs huc rediisse duas.		87. Ad Postumum de Lyda doctrinam dissimulante Quam sibi praestanti congescit Lyda labore Ingentem omnigenae, Postume, vim sophiae,	

¹² Lactatam] *K pro Intactam R*

- Miror ego quoties promit largeque fluentis
Sermonis dulci nos beat ambrosia.
Sed magis hoc miror, nec raro quod tacet ultro 5
Atque suas non vult promere divitias,
Quod doctos inter non curat docta videri,
Quam lingua et mavult utier auriculis.
Magnum est doctrina quod praestat foemina; maius
Est quod doctrinam¹³ foemina dissimulat. 10
88.
Ad Lydam, poetae carmina laudantem
Quod tu, Lyda, probas, pulchrum reor; haud tamen idem,
Quae tu collaudas, omnia pulchra reor.
Iudicio nunquam peccas, mala carmina saepe
Ut laudes comi ducis ingenio.
Haec premit una meo res fastum in pectore, versus, 5
Lyda, tibi dicis cum placuisse meos.
89.
De Phyllide et Lyda, altera amatores, altera amicos
sibi parante
Quaerit amatores, contemnit Phyllis amicos,
Mansurum fluxu posthabet illa bonum.
Sprevit amatores, sibi Lyda paravit amicos,
Mansurum fluxu praetulit illa bonum.
90.
Ad Lydam, immodico virtutis studio ignoscendum
Lyda, modum laudo. Virtus mihi displicet ipsa,
Quem posuit ratio, ni tenet usque modum.
Nec tamen insector, pulchrae virtutis ineptus
Trans finem studio qui ruit immodico.
Non placet id, nostro sed ferri¹⁴ possit in aevo, 5
Quo virtus alga est vilior aequorea.
Hanc tot qui spernunt, culpo; culpae nec unum
Nunc vacat effraeni pectore si quis amat.
91.
De Lydae avaritia
Lyda, domi quod opus cuivis large erogatur, uni
Parca nimis semper, semper avara sibi est.
In Lyda quid laude caret? Laudare vel ipsam
Cuius ubi expendi cogor avaritiam.
92.
Ad Lydam, nimis parcam sibi uni
Uni, Lyda, tibi parca es, non respicis unam
Te dum large aliis commoda multa paras.
Laudo multum alios quod curas; quod nihil ipsam
Te curas, id me iudice laude caret.
Nam quae multa paras aliorum commoda, frangis 5
Omnia dum te unam negligis interea.
Quam sibi nemo unam non praefert ac magis ipsi
Quam sibi cui nemo non cupit esse bene.
93.
Ad Lydam de se, ab ea tantisper digresso
Tempus ad exiguum nuper te linquere, Lyda,
Quod potui, mirum est non tibi, verum aliis.
Nimirum sine te quam sit mihi vita molesta,
Tu nescis, omnes, Lyda, sciunt alii;
De te aliis passim quae multaque magna dico, 5
Uni quod metuo dicere, Lyda, tibi.
94.
Ad Lydam de aliis poetis eam laudantibus
Usque tibi vatum crescit chorus, optima Lyda,
Certatim in laudes qui studet ire tuas.
Laetor ego mihi tot socios pulchri esse laboris
Tollare ut lepidis versibus astra super,
Ut sciat haec aetas, aetas et postera, virtus 5
Quam te ornet miris dotibus omnigena.
Tentavi hoc solus frustra: fortasse – iuvare
Nec pudet – adiunctis pluribus efficiam.
95.
Ad Lydam, cur illam diligat, Lalagen aequae
pulchram oderit
Mens quoties pulchro se pulchra in corpore prodit
Sic prorsum ut mores formaque convenient,
Mulceor hoc mire concentu, multa medullas
Flamina subit, toto pectore captus amo.
Dulci at sub forma cum se mens improba celat 5
Et foede a vultu dissonat ingenium,
Discordi veluti sonitu conturbor et odi
Mendacem pulchri corticis illecebram.
Hoc, Lyda, est quod te cupide visoque coloque,
Aequae formosam quod fugio Lalagen. 10

¹³ quod doctrinam] *pro* doctrinam quod *R*
¹⁴ sed ferri] *pro* ferri sed *R*

96.

Ad Quintum, Lydam eo quod multos laudet
reprehendentem

Quod multos laudat, quod nullum spernit et odit,
Id Lydae vitio vertere, Quinte, soles?
Et potes hanc saevis culpam reprehendere verbis,
Et potes hanc toties tam ferus obicere?
Culpam ego mi talem cupio contingere: habeto
Virtutes solus tu tibi, Quinte, tuas!

97.

De Lyda ad Nymphas Tusculanas

Nymphae, piniferos saltus quaecumque tenetis
Et iuga in aeriis Tuscula verticibus,
Vos Lydam, vestras quae gaudet visere sedes,
Certatim blandis vultibus excipite!
Vos fulcite aegram, lucos et ducite in altos,
Suavis ubi arboreas ventilat aura comas,
Grata ubi pictarum resonat vox multa volucrum
Et strepit arguto garrula lympa pede,
Et laetos ductate choros, risu atque cachinnis
Sint facite ac lepidis omnia plena locis.
Disfugiant curae tristes maerorque severus,
Ludant passim alis gaudia purpureis!
Sic, Nymphae, vestro in coetu per florea rura
Laeta animi celeres transigat illa dies;
Inde domum rediens alto det membra sopori
Et somnum lucas protrahat ad medias.

98.

Ad Lydam de muliebri forma in viris

Vir, facie est similis gracili qui, Lyda, puellae
Iudicio pulcher dicitur esse tuo?
Quid, num pulchra itidem est, quaeso, te iudice, Lyda,
Et similis fuerit si qua puella viro?
Forma potest eadem pulchra et non apta putari,
Esse potest pulchrum, quod male dedecet?

99.

Ad Lydam

Quam sis grata mihi, didici te, Lyda, carendo,
Ipsi nam sine te sum mihi, Lyda, gravis
Et caris qui me visunt stipatus amicis
Desertus videor, solus et esse mihi.
Nec, mihi cum solus secreta in sede relinquo,
Aoniis possum corda levare modis,
Non mi grandiloqui divinum carmen Homeri,
Romanae scriptor non sapit Iliadis.

Una iuvas praesens animum: te denique visa
Laeta oritur multa luce serena dies,
Mens viget, effundo carmen, de vertice Pindi
Venerit ut subito si mea Calliope.

10

100.

Ad Lydam moestam

Quid telo miserum pectus tibi figit acuto,
Quid ciet invitas ex oculis lacrymas?
Quidquid id est, exprome tuoque affare sodali,
Cuius amor, cuius nota fides animi,
Ante omnes laeta qui te laetatur et ipse,
Te moesta ante omnes moeret et ipse alios.
Prome tuis altam quae insedit cura medullis,
Quae te dente malo conficit assidue.
Re, verbo, quavis, aegram fortasse iuvabo
Atque feram parvi quidlibet auxillii.
Hoc certe, iungam lacrymas partemque dolebo
Ipse meam; partes diditus in geminas,
Qui te, Lyda, unam lacerat noctesque diesque,
Iam, spero, fiet mitior iste dolor.

5

10

101.

Ad Lydam, quantae curae sibi sit

Lyda, doles, doleo; laetaris, Lyda, vicissim
Laetor ego: variat sors mea sorte tua.
Esse mihi curae qui te mirabitur ergo,
Miretur curae me simul esse mihi.

15

102.

Ad Lydam, eius fratrem convaluisse gaudet

Quod tibi convaluit frater tuus, optima Lyda,
Mi penitos hilarant gaudia laeta sinus.
Adversae quidquid sortis sortisque secundae
Tu fers, id pariter tecum ego nempe fero.
Nec mihi tam doleo, crede hoc, nec tam mihi laetor,
Quam doleo, laetor quam, mea Lyda, tibi.

5

5

103.

Ad Lydam de Quinto, sua carmina ostendere nolente

Lyda, rogas Quintum quae scripsit carmina promat;
Durus adhuc blandas respuit ille preces.
Dispeream at – vates vatum praecordia novi,
Quaeque solent tacito condere vota sinu –
Dispeream si non metuit ne fessa rogando
Haud ultro, prae te quod cupit ipse, roges.

5

5

104.

Ad Lydam, iocus de Aulo omnibus antelato

Unum, Lyda, foves Aulum, nos despicias, eheu!
Unus, neglectis omnibus, ille placet.
Id meruit, credo, quod multis abfuit annis
Quaque videt nos hic dum tua luce domus.
Anne iubes quondam ut parili dignemur amore, 5
Nos quoque ab his aliquo sedibus ire procul?
Te mihi ut acquiram, num te mihi, Lyda, carendum est?
Triste bonae hoc pretium ponis amicitiae?

105.

De Lyda eiusque sodalibus

Tu, mea Lyda, tuos decoras decorantque sodales –
Cur taceam quod fit? – te, mea Lyda, tui.
Laudamur placuisse bonae, laudaris et ipsa,
Diceris et passim digna placere bonis.
Perge decus nobis hoc addere, perge vicissim, 5
Multis cara bonis, hoc decus accipere.

106.

Ad Lydam

Grata Metastasio Pollae, tibi carmina Dantes
Grata canit, vates et placet ante alios.
Acri tu Pollam ingenio tam vincis, opinor,
Quam Dantes vincit, Lyda, Metastasio.

107.

Ad Lydam, res adversas aequo animo ferentem

Res tibi ego cupio cursu, Lyda, ire secundo
Et laetos pura luce nitere dies.
Id mores meruere tui, candor tuus iste
Et forma et quo nil suavius ingenium,
Adversas at res dura pulsata procella 5
Usque adeo forti pectore cum pateris,
Res prope iam nolo cursu, Lyda, ire secundo
Laudis ne desit pars tibi magna tuae.

108.

Ad Lydam

Multum equidem fateor tibi me debere, sodalem
Quod crebro gaudes visere, Lyda, tuum.
Multum itidem quod me te propter saepe sodales
Certatim gaudent visere, Lyda, tui.
Par tibi debetur prope gratia sive ego tecum, 5
Sive ego te propter tempora laetus ago.

109.

Ad Lydam

Musam saepe meam soleo te dicere, Lyda:
Unius ad nutus haec mea vena fluit.
Testes qui cupiunt si quid sibi carminis a me,
Non me, sed potius te, mea Lyda, rogant.

110.

Ad Benedictum Stayum, hortatur ut Lydam cantet

Lyda rogat carmen; causas tu nectis inanes
Et trahis ingratas, dulcis amice, moras?
Digna tuo Lyda est celebrari carmine, dignus
Tu, Stay, es, Lydam carmine qui celebres.
Ambobus veniet par gloria, desinet ambo 5
Nulla et felices dicere posteritas:
Illa tuo ingenio dotes quod praebuit aequas,
Aequum tu illius dotibus ingenium.

111.

Ad Lydam

In te foemineum laudo nihil, inclyta, magnos
Inter censeri, foemina, digna viros.
Ingenii robur, doctrinae mira supellex,
Pura luce nitens purius eloquium,
Usque sibi constans, nec vento elata secundo, 5
Fracta nec adverso turbine mens animi.
Haec tibi me adiciunt, haec cogunt magna lepores,
Lyda, tuos, dulcem vocis et illecebram,
Gressumque formamque oris vultusque decoros,
Quidquid et est laudis, spernere, foemineae. 10

112.

De Lyda valente ob adventum filii

Parcite iam docti succis herbisque medentes,
Lyda valet, vestram nec sibi poscit opem.
Natus ubi rediit sospes quicumque parenti
Morbus erat ventos fugit in aërios.
Nulla ego quae Chiron monstravit quaeque Machaon 5
Praetulerim dulci pharmaca laetitiae.

113.

Ad Lydam matrem de Petro filio

Petrum, Lyda parens, quod mens tibi cogitat usque,
Petrum quod prope iam singula verba sonant,
Quod Petrum totae referunt, credo, tibi noctes,
Plurima et in faciem somnia visa suam,

Miratur quicumque tuum modo novit amorem,
Egregii at dotes nescit adhuc iuvenis.
Qui scit enim, non quod tanto dignetur amore,
Sed quod sit tanto dignus amore stupet.

114.

Ad Lydam matrem Petro Neapolim eunte

Petrus abit: quid tu, mater, cui novimus, illum
Plusquam partem animae demere dimidiam?
Discidium fers triste, sinu latet abditus alto
Maeror, naturae fraena regit ratio.
Macte, lecta diu sapientum scripta virorum
Non mulier molli pectore dedecoras.

115.

Ad Lydam de itinere Petri filii

Petrus abit longe, sed enim ducente Minerva,
Quam teneris coluit parvus ab unguiculis.
Parce metu, bona Lyda, nefas timuisse periculum
Se se ubi dat sapiens diva potensque ducem,
Cultores vita quam pulchre servet in omni,
Tu potes exemplo prima docere tuo.
Parce metu, tibi quae semper favet, haud tibi natum
Quo se cumque ferat, deferet illa tuum.

116.

Ad Lydam matrem, de itinere Petri suavissimi atque optimi filii sollicitam

Ceu bona Penelope doluit quum Pallas amica
Abduxit patrio limine Telemachum,
Sic tu, Lyda, doles, heu, nunc dum, lux tua, dulcis
Natus abit pulchrae ad moenia Parthenopes.
Parce tamen curis, prolem quae duxit Ulyssis,
Illum etiam ducet quo parat ire dea.
Illum etiam reducem parta sibi laude videbis,
Telemachum vidit ceu bona Penelope.

117.

Ad Petrum filium, Neapolim euntem patruis visendi causa

Visere quod patruum tam gestis, Petre, paterni
Cara tibi haud dubitans linquere tecta Laris,
Non miror: dignus visi est, gaudebis ut illum
Ornatum eximiis dotibus adspicies.
Te quoque gaudebit conspecto haud parcius ille
Atque suae agnoscet spem columnenque domus.
Quid pater interea, quid mater cara, sodales
Quid, te qui toto pectore diligimus?

5 Heu, desiderium tamen aequa mente feremus
Noster ne minuat gaudia vestra dolor!

10

118.

Ad Petrum iter parantem de Lyda matre

Comparat apta viae mater tibi, Petre, tuumque
Multa gemens moesto corde volutat iter;
Parvum iter, at matri toto prope longius aevo,
Cuius amor mensem saecula multa putat.
Nec metus est ullus ne te tamen illa moretur,
Mire amat illa quidem, sed sapienter amat.
Quid sibi iucundum non quaerit; quae tibi prosint,
Qualiacumque, satis dulcia quaeque putat.

5

5

119.

Ad Lydam matrem de filio Petro Neapolim advecto

Parthenopen tenuit Petrus tibi, Lyda – poetae
Praesens haec vero Delius ore canit.
Parthenopen tenuit sospes, laetum obviis ulnis
Exceptit passis iam patruus iuvenem.
Vis et quae dicant narrem tibi? Plurima de te
Dicunt et quid agas hic rogat, ille refert.

5

120.

Ad Varum de Lyda curru vecta

Non gratis curru vehitur bona Lyda, vehendi
Sed magnum pendit, Vare, tibi pretium.
Cogitur insulse nam te perferre loquentem,
Parva et amit longo commoda supplicio.

121.

Ad eundem in idem argumentum

Immensus labor est te, Vare, audire loquentem
Nil non insulsum, futile, frigidulum.
Immensus labor est eadem te audire loquentem,
Dicta semel quae sunt cum decies iteras.
Hinc tecum quoties curru vectatur eodem,
Lyda istud quoties alloquium et patitur,
Aerumna, haud miror, tali quod fracta, reverti
Huc solet exangui corpore pallidula.

5

122.

De Lyda et Tulla aequae cultis non aequa laude

Et Lydam et Tullam multi visuntque coluntque,
Nec Lydae Tullam do tamen esse parem.

Cultores debet fortunae Tulla faventi,
Cultores debet, pol, mea Lyda sibi.
Parta sibi haec virtute sua; virtute parentum
Illa sibi atque opibus tradita regna tenet.

123.

Ad Lydam de Tucca, nequaquam ad loquendum
excitando

Tucca silet. Quid agis? Tacitum ne, Lyda, lacesse,
Desinet haud unquam si semel incipiet,
Omnigenas promit nugas gerrasque, necesse
Longam erit audiri de nihilo historiam
Atque illi cum nos plectet mala multa precari,
Nec modice irasci fors, mea Lyda, tibi.
Non modice irasci quod dum male consulis uni
Quot sumus hic omnes perdere non dubitas.

124.

Ad Lydam de Phyllide

Lyda, rogas quae visa mihi sit candida Phyllis,
Phyllis Romulei rara puella soli.
Difficile est omnes laudare aut dicere dotes,
Singula quam deceant, quae facit et loquitur,
Quam proba sit, quam culta. Brevi tamen omnia dicam: 5
Visa mihi Phyllis, Lyda, tui est similis.

125.

Ad Lydam de laude quae aliis foeminis a poeta tribuitur

Si qua mihi magna est praeter te foemina, Lyda,
Magna est quod similis creditur esse tui.
In te quae virtus placet integra, parte pusilla
In multis aliis mi placet illa sui.
Quare illis tribuo quam laudem, Lyda, tuae tu 5
Hanc etiam poteris laudis habere loco.

126.

Ad Lydam, curnam exquirat quam valeat

Quod rogo quam valeas, adiens tua limina mane,
Id mihi ego ut prosim, non tibi, Lyda, rogo.
Nil fero opis; nam si valeas minus aut bene si res
Se se habeant, cura liberor ipse gravi,
Nec cogor pendere animi, nec distrahor inter 5
Toto sollicitus spemque metumque die.
Quare mi grates iam desine reddere: de te
Quid bene promereor commodus ipse mihi?

127.

Ad Hermogenem, de Lyda muliebribus ineptiis experte

5 Foeminei generis mores affingis ineptos
Cum Lydae, pol, tam falleris, Hermogene,
Quam tibi si adscribas mores, laudare virorum,
Si laudes optes quas decet in genere.
Ipse marem ut repis sexum infra: sic, mihi crede, 5
Longe foemineum Lyda supervehitur.

128.

Ad Postumum de Lyda et Rufa

Esse tibi mavult aliis quam docta videri
Lyda et quae nescit singula saepe rogat.
5 Rufa unquam nullam ne quid nescire putetur,
Doctorem lucem quaerit ab ingenio.
Ergo illi crescit doctrinae mira supellex; 5
Doctrina haec omni, Postume, cassa manet.

129.¹⁵

Ad Lydam de historia Sapphonis

Lesbidos historiam legi, mea Lyda, magistram
Hanc certe vitae nec reor historiam.
Idalio nimium tribuit nam robur amori,
Id nemo ut possit vincere terrigenum.
5 Haec pueri, haec teneri praetexent scripta puellae,
Ne sit flagitii quis reus ipse sui.
Quidquid agent nequam, ne turpia facta pudori
Sint cuiquam, Idalii crimen amoris erit.
“Quare hanc innocuos quae nata est laedere more
Vitet”, clamo equidem, “qui sapit historiam!” 10

130.

Ad Lydam, ea quae legit mira perspicuitate ac lepore
enarrantem

Quidquid, Lyda, legis, sic narras ore deserto
Ipse tuo scriptor cedat ut eloquio.
Omnia nam mira perfundis luce, lepore
Et miro sensus inseris in penitis.
5 Felix enarras quem tu liber, optimus ille
Continuo et dulci est dulcior ambrosia.
Sic utinam enarres quae de te carmina condo,
Nomen ero in magnis vatibus eximium.

¹⁵ Credamne heic agere poetam de opere equitis Alexandri Verri quod inscribitur *Le Avventure di Saffo Poetessa di Mitilene?*
R not.

131.
Ad Ianum, dicentem Lydam esse multiloquam
Lydam, Iane, tuam verbosam dicere noli,
Multa licet dicat, nil tamen est brevis.
Nil non cordate, sapienter, suaviter effert,
Quidquid ait, prodest et iuvat eximie.
Ergo alias fari parco sermone iubeto;
Hanc fandi parcam, si sapiēs, esse veta.
132.
In idem argumentum
Multiloquam tu, Iane, unus, nos dicimus omnes
Lydam dixit ubi plurima pauciloquam.
133.
Aliud in idem argumentum
Iane, modum fanti cur vis imponere Lydae?
Digna est quae fandi nesciat una modum.
Tam docte loquitur, tam belle ac suaviter, esse
Prorsum ut quod loquitur non queat immodicum.
134.
Ad Lydam de Cinna
Miraris lustris octo iam, Cinna, peractis,
Quod Bacchi fatuis nolit adesse choris.
Miror ego lustris octo iam, Lyda, peractis
Si Bacchi fatuis possit adesse choris,
Inter si pueros et prima aetate puellas
Vir nondum firma ludere mente queat.
135.
Ad Lydam de Cinna, choreas et Bacchanalia vitante
Miraris, sanctis addictus Cinna Camoenis
Quod fatuos gaudet spernere, Lyda, choros,
Orgia bacchantis quod vitat foeda popelli,
In tacita mavult solus et esse domo.
Id te mirari, mirum est mihi, Lyda. Teneri
Illa non stultus quis pote stultitia?
Quis pote – tantillum sapiat modo corde – videre
Aequa mente urbem tam male desipere?
136.
Ad Cinnam de Lyda, rogante cur abstineat choreis
Esse levem quod, Cinna, tuo te in carmine sensit
Lyda, leves rogitat cur fugias choreas?
Istud, credo equidem, vatem non illa rogaret
Thebanam scripsit qui gravis Antigonom,
- Acer qui tragicum spirat, qui mente severa est,
Quid ni se nugis omnibus abstineat?
137.
Ad Lydam, cur pingi nolit
Lyda, senex pingi nolo: quid displicet uno,
Quidquid id est, cerni sat reor esse modo.
138.
Aliud
Lyda, senex pingi nolo, doliturus imago
Seu mihi dissimilis, seu fuerit similis.
139.
Aliud
Lyda, senex facie nunc dicor foedus in una;
Vis pingar foedus dicar ut in gemina?
140.
Ad Lydam, quam ipse imaginem relinquere velit
Hanc nolo pingi faciem, perit illa senescens,
Quin periit; mentem pingere conor ego,
Ipse meam sic ut possit conspecta placere
Inque meis longum vivere carminibus,
Carminibus de te quae scribo et scribere pergam,
Ingenio donec vis erit ulla meo,
Quae quum, Lyda, leges, vere, apte, rite, decenter
Te pictam, pictum me simul invenies,
Forsitan et dices museo capta lepore:
“Huic mens non pulchro in corpore pulchra fuit”.
141.
De Varo et Gellia, altero muliebri, altera virili forma
Si quali Varus, quali sit Gellia forma,
Lyda, roges, dicam: prorsus uterque mala.
Gellia namque viro est similis Varusque puellae,
Amborum sexus discrepat a facie.
Quos possim pulchros tum denique dicere possit
Si Varus mulier, Gellia vir fieri.
142.
Ad Postumum de Lydae probitate in facie conspicua
Lyda rogas quam sit, Postume, praedita forma.
Pulchra oculis, menti est pulchrior illa meae,
Qua visa haud tantum possis dixisse venustam,
Scire sed et sanctis moribus esse probam.

Credo, si faciem sibi virtus fingeret ipsa,
Hanc faciem virtus fingeret ipsa sibi,
Qualis et est intra, cum se se ostenderet extra,
Ad se omnes mira duceret illecebra.

143.

De Lyda, omnibus Romanis foeminis antelata

“Nulla est Romulea par Lydae foemina in urbe” –
Non magnum est suevit dicere quod Lycidas.
Hoc magnum est quotquot Lydam novere fatentur
Omnes id vere dicere quod Lycidam.
Magnum hoc Lyda suam quod laudem respuit una,
Iurat et id falso dicere quod Lycidam.

144.

De suo in Lydam atque in Lagoidem officio

Lyda, ut te visam visamque Lagoida flavam,
Nimirum iusto ducor ab officio,
Officium at visens illam vix assequor ac te
Visens officium saepe supergredior.
Sic utramque colens, metuo cessator et illi
Et tibi ne videar strenuus esse nimis.

145.

Ad Lydam, laudatam ex animi sententia

Quae mihi, Lyda, placent in te, sint digna placere
An contra et fallar iudicio, dubito.
Sed mire tua facta mihi et tua dicta placere,
Id scio et ipse mihi conscius experior.
Quare ubi te laudo, non vere ut plurima, nil mi
Non vero certe dicitur ex animo.

146.

Ad Lydam, quod incompta esset, refugientem

Quid, me incompta fugis? Scis miris dotibus aucta
Te mihi, non comptus, Lyda, placere tuos.
Tam bona, tam sapiens, tam suavis tamque venusta,
Quamvis Gorgonea grata futura coma es.

147.

Ad Lydam de Marci Tullii lectione

Miraris vitae requies curaeque levamen
Est mihi quod libris Tullius aureolis.
Miraris totum quod me sibi vindicat esse,
Lyda, mei prorsum cogit et immemorem

5 Et vultum incendit toties mutatque legenti 5
Et velut iniecta mi ciet ossa face.
Miror ego si quis tam segni est pectore, Lyda,
Gustata ut lentus torpeat ambrosia,
In medio si quis nunquam non frigidus igni,
Si flammis glaciem servat in indomitis. 10

148.

Ad Lydam de muliebri litteratura

Quae rudis, ingenuas nec mentem culta per artes
Infroenat miseros et regit usque viros,
5 Quid faciat, rite incipiat si multa doceri
Foemina et omnigenas discere litterulas?
Parce, precor, quod cum paucis tibi contigit, omni 5
Velle tuo generi, Lyda, parare decus.
Servitii satis est duras ne intende catenas,
Parce, iugum grave fit si magis, occidimus.

149.

Ad Lydam, interdum moestam

5 Nec coelum placeat semper mihi Lyda serenum,
Ullo nec iugis risus in ore placet.
Tu grata es moestae cui frons est saepe severa,
Non quae Polla ipsis ridet in exequiis.
Pro re cuncta proba: variet quum vita tenorem, 5
Idem hominem in vultu displicet¹⁶ usque tenor.

150.

Ad Lydam, quaerentem ex garrulo cur taceat

5 Garrulus obticuit; tacitum ne, Lyda, lacessas,
Neu requiem hanc nostris auribus invidas.
Argutae cantus pronum est movisse cicadae,
At simul ut moris¹⁷ sistere difficile.
Lyda, mane, moneo, cladem cave, ni facis, eheu, 5
Verborum torrens profluet indomitus.

151.

Ad Lydam, rogantem Tullamne an Pollam visere mallet

Pollam, Lyda, rogas an Tullam visere malim;
Duc quo vis, quoquo duxeris, ire iuvat.
Neutra placet sine te, tecum placet utraque: sola es,
Cumque aliis, aliis et sine, grata mihi.

¹⁶ displicet] nolo sit R

¹⁷ moris] moris pro moveris R not.

152.

Ad Lydam de eius valetudine

Dicto ignosce, tuos timeo tibi saepe timores;
 Deme hos, pars morbi maxima dempta tui est.
 Qui demi possint, quaeris? Mea Lyda, timere
 Ipso illos morbo si magis incipies.
 Si qua potes, facito mens fidat laeta; valebis
 Affusa veluti protinus ambrosia.

153.

Ad Lydam de ingenio muliebri

Quisquis foemineum spernit genus et putat esse
 Corpore ut est molli futile sic animo,
 Vel semel audierit si te, mea Lyda, loquentem,
 Clamabit: "Fallor, quam viget¹⁸ ingenio!
 Quam miranda viros haec vincit foemina, quanto
 Expendit rerum singula iudicio!
 Quam cupide rerum vestigat mente sagaci,
 Inventum et caecis protrahit e latebris!
 Quas sibi conguessit, quas cum res poscere visa est
 Expromit docto e pectore divitias!
 Digna coli, digna et quam propter dicere nemo
 Audeat esse genus futile foemineum!"

154.

Ad Lydam insomnem

Increpui Somnum iratus: "Saeve, improbe Somne,
 Lydam angi tota nocte dieque sines?
 Maeriori finem pones nec perditus ullum,
 Nec terges tristes ex oculis lacrymas?"
 Haec ego. Cui Somnus: "Dic Lydae qui mihi limen
 Praecludunt trepidos ne vocet ipsa metus;
 Laetitiam vocet auxilio, curas fuget omnes
 Atque mihi laxas pandat ut illa fores".

155.

De Lyda ad Somnum

Somne veni, ambrosia vigilem perfunde liquenti
 Et caput et penitos sparge sopore sinus.
 Somne veni, Lydam serva servaque sodales,
 Illa quibus caris carior est oculis.
 Thura tibi grati certatim et liba feremus
 Sertaque purpureis nexa papaveribus.
 Certatim laetas voces tollemus ad astra,
 Dicemusque: "Tuo munere, Lyda, valet,
 Munere, Somne, tuo quis cara est Lyda valemus;
 Parta uni haud unam sospitat alma quies".

¹⁸ viget] corr. e vivet

156.

Ad Lydam, post longum iter vigentem

Lyda, tuas noli vires contemnere: longam
 Passa viam, solis spicula et indomiti,
 Ecce viges, durum nec sentis fessa laborem,
 Corpore sis quamvis pol tenui et gracili.
 5 Non vigor et nervi nimirum, vasta sed istud
 Corpus membrorum pondera deficiunt.
 Queis careas oro semper, Thaumantias Iris
 Ut caret, illa levi quae rapitur Zephyro
 Atque agiles artus coeli per inania librans
 Indefessa omnes itque reditque vias. 10

157.

Ad Lydam de eius patrono, mercedem recusante

Qui te defendit mercedem noluit ullam
 Accipere, id mirum tu, mea Lyda, putas.
 Non ego: mi merces magna et praeclara videtur
 Te talem officio quod sibi demeruit.
 5 Re tibi servata quod tota est carus in urbe
 Fertur et ingenio magnus et eloquio.
 Tanta haec cui merces contingit, Lyda, laborum,
 Vel Cresi possit spernere divitias.

158.

Ad Lydam de se, illius *facta et dicta* approbante

Non tua te propter mihi factaque dictaque, sed tu
 Factaque mi propter dictaque, Lyda, places.
 Illud si fieret culpam meruisse faterer,
 5 Hoc ubi fit, laudem pol mihi promereor.
 Nempe sapit quid sit non pomum ex arbore, at arbos
 E pomo quoties iudicat agricola. 5

159.

Ad Lydam in idem argumentum

Quidquid agis, quidquid dicis, mea Lyda, probare
 Dicor et id vere dici ego confiteor.
 Nimirum cara es prae cunctis hanc pol ob ipsam
 Rem, quidquid dicis, quod probo, quidquid agis.

160.

Ad Ponticum, qua arte Lydae placere possit

Frustra Lydam ambis, frustra, mi Pontice, captas,
 Vulgaris mulier qua solet arte capi,
 Dasque manum et poscis, blando illam et figis ocello,
 Imo et languidulos corde cies gemitus.

Nugas tolle istas. Lydae si carior esse
Vis aliis; aliis, effice, sis melior?
Hoc habet illa: omnes contemnit et odit ineptos
Et sapit et solos vult sibi, qui sapiunt.

161.

Ad Quintum de se ipso ac Lyda

Quam do Lydae operam, tibi dem vis, Quinte, laborem,
Vertere sic me alio posse labore putas.
Pace tua dixisse velim: tibi si quid opellae
Do, parvus labor est, sed labor est aliquis;
Lydae operam impendo si parva aut magna iubenti,
Non labor est ullus, sed mera mi requies.
Hoc ubi fit, requiem vis mutem, Quinte, labore,
Quam do Lydae operam cum tibi, Quinte, rogas.

162.

De se ipso et Lyda

Iam senui, nec desit amor, sed crescit in horas
Et Lyda est animo gravior usque meo.
Mentis nempe oculos acuit mihi tarda senectus,
Quo videam et iuveni quae placuere, magis.
Doctrinam, ingenium, mores et quidquid amari
Dignum homini ratio fasque piumque docet.

163.

De Lydae laudibus

Lyda est, quam curo, studeo cui, Guasce, probari;
Deme hanc, nulla animo est foemina grata meo,
Haec nisi me teneat virtute ac moribus aureis
Et rari omnigenis dotibus ingenii.
Crede, alia quavis possim praesente, referre
Degentem in solis Bellorophonta locis.

164.

In idem argumentum

Cur Lydam toties celebro? Cur semper in ore
Inque meo semper carmine Lyda sonat?
Nempe alias video laudari posse puellas,
Sic tamen hercle aliquid cogar ut excipere,
Una est Lyda omnes inter, quam sic licet omni
Laude ornare, nihil prorsus ut excipiam.

165.

Cur praeter Lydam laudet alias

Lyda, tuum est, nostri est hoc quidquid carminis, usque
Arbitrio haec loquitur Musa siletque tuo.

5 Nec si quam praeter te laudo, tam mihi laudes,
Quam tibi, Lyda, volo debeat illa meas.
Unam te iniussus – fateor, tu ignosce fatenti –
Laudo alias tantum quod tua iussa sequor.

5

166.

Cur laudat Lagoin

Lyda, tuus vates miror laudoque Lagoin,
Nec metus est ullus ne tibi displiceam,
Cui saepe eximiam longo in sermone puellam
Extolli audiui laudibus astra super.
Laudo igitur duce te quando illam et cunque probavi
Scis me iudicium, Lyda, probare tuum.

5

167.

Quid debeat Lydae

Si quid, Lyda, legis mecum, iuvat hercule, mecum
At iuvat et si quid more tuo loqueris,
Cuius ego ingenio praestanti et moribus aureis,
Eloquio et facili mirifice capior,
Qua didici auditor toties monstrante, vetustis
Utilius multo quod foret historiis,
Quodque usu posset priscorum inventa sophorum et
Sermones longe vincere Socraticos.
Nec mihi tam prosit, possim ut mea scripta, decori
Quam vitam ut veros exigere ad numeros.

5

10

168.

De se et Lyda, a se laudata

Vatem, Lyda, senem nacta es; iam carmina dictat
Cui non stultus amor, callida sed ratio.
Hoc mea erunt pluris praeconia tuque ferere,
Credo equidem, maior docta per ora virum.
Atque aliquis:¹⁹ “Iuveni potis est non rara puella,
Cantari potis est non nisi rara seni”.

5

169.

De vero coniugis erga Lydam amore

Vix unquam dictis, factis testatur amorem
Perpetuo at multis vir tibi, Lyda, tuus.
Res ubi tam crebra, tam clara voce loquuntur,
Verborum cassis nil opus officii,
Queis, ut coeperunt se vabrae involvere fraudes,
Uti verus amor iam prope dedidicit.

5

¹⁹ aliquis] Subintelligitur: dicit *R* not.

170.

Quid amet praeter Lydam

Vel te vel soleo similem tibi, Lyda, probare
 Si qua modo est usquam, Lyda, tibi similis.
 Una tuae hanc pulsant mentem virtutis imago
 In te visa, tuo visa vel in speculo.
 Quare quidquid amo, quid ni te dicar eandem
 Unam non uno semper amare modo?

171.

De Flacco, qui dixerat se Lydam amare

Ingenue dixit Lydam se Flaccus amare.
 Admirans tollis, Quinte, supercilium:
 Quid, probrum est aliquod fassus cum dixit "amare"?
 Quid, num vis, mores non amet egregios?
 Doctrinam, ingenium spernat, spernat bona quotquot
 In magnis ratio sivevit amare viris?
 Tamne odio est mulier muliebri praedita forma
 Ipsa etiam virtus ut male displiceat?

172.

Laudes Lydae

Lyda, rogas de te possim quid scribere. Possim
 Qui satius de te, Lyda, silere, roga.
 Multa etenim admirans, laudans vix pauca; silere
 Mi videor de te, dia puella, magis.

173.

In Cinnam, obiectantem nimias Lydae et Lagoi
datas laudes

Quae bona sunt, quae pulchra, feror quod, Cinna, probare,
 Non probro id, laudi sed reor esse mihi.
 Quare non Lydam, non tu mihi iure Lagoi
 Obiectas, pulchras eximie atque bonas.
 Aequus in his quid ni lauder! Reprende, probaro
 Cinna unquam si te vel tibi quem similem.

174.

De Lyda, optima coniuge, et de Ioanne Pizzellio,
optimo viro

Lauda istum, patior, quamvis, Puccine, locari
 Astra super meruit laudibus eximiis.
 Lauda, inquam, large quantum vis; coniuge nolo
 Dicatur melior vir tamen ille sua.
 Esse parem satis est: Lydam praecellere laude
 Si possit, credo, non velit ipse suam.

Dic ergo: "Ante omnes ceu Lyda est optima nuptas,
 Sic est ante omnes optimus ille viros".

175.

Ad Lydam, suae maciei consulentem

5 Praescribit potum, praescribit balnea Lydae
 Arescat sicca ne macie medicus.
 Quod primum est, unum quod res sibi poscit, omittit,
 Nimirum ut vesci largius incipiat.
 Non videt id natura ultro quod monstrat et ipsae
 Sponte sua macrae quid faciunt pecudes.

176.

Qua re nolit diutius laudare Lydam

5 Multa equidem scripsi de te, Lyda optima, praestat
 Nulla operae quando est gratia desinere.
 Omnia quae scripsi veris maiora putas tu,
 Ast alii veris, Lyda, minora putant.
 Sic videor laudum quod prodigus et quod avarus,
 Atque tibi atque aliis, heu, male displiceo.

177. [= 527.]

De Lydae lepore in narrando

Isto qui narrat, quo tu, mea Lyda, lepore,
 Est brevis innumeras narret ut *Iliadas*.

178.

In idem argumentum

Hoc nostro in coetu narrasti quam, mea Lyda,
 Nil potuit fieri pulchrius historia.
 Et quo²⁰ narrasti, mos ut tuus, omnia mire,
 Nil potuit fieri dulcius eloquio.
 5 Ergo tot rerum series longissima nulli
 Non visa est facto fine fuisse brevis.

179.

Quum ferat Glauciam, quid agat Lyda

Abnormem, insulsum quod te fert, Lyda, probari
 Hoc te illi multum, Glaucia foede, putas.
 Crede mihi, non te, verum in te mite ferendo
 Ingenium, mores et probat illa suos.

²⁰ quo] corr. e quod

180.

Ad Lydam, cur ei legat ultro sua carmina

Quid deceat, quid non, sic cernis, Lyda, latere
 Ut te nil usquam posse rear vitii.
 Curnam igitur nulla fudi quae carmina cura
 Haec tibi sponte mea qualiacumque lego?
 Quod te ad censuram ingenio quam scilicet acri,
 Ingenio ad veniam tam facili experior.

181.

In idem argumentum

Ingenio quam, Lyda, tuo percellis, amico
 Ni me perfacilis tam recrees animo,
 Haec tibi sponte lego quae incondita scilicet a te
 Unquam non pateret pol mea scripta legi.

182.

Gaudet sua carmina Lydae placuisse

Est operae pretium: non frustra carmina fundo
 Irrita lascivis ludibrium Zephyris.
 Lyda meas aliquid nugas putat esse; perire
 Non patitur nugas Lyda venusta meas.

183.

De Lydae comitate

Qui tibi cunque placet, sic excipis hunc, mea Lyda,
 Eximie ut carum se putet esse tibi.
 Fallere nec quemquam vis, sed qui fallitur hercle
 Errorem ipse suum quo tueatur habet.

184.

De Lydae lepore in narrandis historiis

Dum facta heroum narras, mea Lyda, tuos sic
 Interea mores prodis et ingenium:
 Audire ut veterum videar decora alta virorum,
 Sed tua ceu claro in lumine conspicere.

185.

De se et Lyda

Lyda, mihi longo semper fis notior usu,
 Longo usu fio notior ipse tibi.
 Di faciant sed tu notescens ut mihi maior,
 Sic tibi ego videar ne, mea Lyda, minor.

186.

Cur Lyda nequeat laedi

Lyda ait: "Ut posui caliadri pondera, nullum
 Ipsa mihi videor prorsus habere caput".
 Risit et: "Inventum laetor qui foemina possit
 Ipsam se interdum noscere", Thyrsis ait.
 5 Lyda ioco arrisit: prorsum et sibi conscia virtus 5
 Nil metuit ne se laederet ille iocus.

187.

De ingenio Lydae

Foemineo generi multi male dicimus, unam,
 Lyda, illo sed te demimus ex numero;
 Foemina quae solum es formoso corpore – nostra
 Foemineum corpus nec maledicta petunt –
 Parte tui meliore, animo – ni dicere divam 5
 Praestat – primores inter habenda viros.

188.

De Postumo et Lyda

Audivi tacitus Lydam ac te multa loquentes;
 Illa vir et visa es, Postume, tu mulier.
 Quidquid enim quavis de re dixistis, inepte
 Omnia tu visus dicere, at illa²¹ nihil.

189.

Decere Lydam non esse nimis apertam

Alto Lyda, aiunt, celat sub pectore sensus;
 Laudo quod laudes occulit illa suas.
 Namque ibi qui possint, sensus non laude scatere,
 Facta ubi, dicta, omnis vita ubi laude scatet.

190.

Cur Lydam dicat puellam

Miraris quoties dixi te, Lyda, puellam.
 Quid, vis te incipiam dicere stultus anum?
 Nil medium est certe: prisci dixere puellas,
 Quas nondum incanas curva senecta domat,
 Quare ego te qualem vocito; vocitare necesse est 5
 Ad multas pergam, Lyda, ut Olympiadas.

²¹ illa] *corr. ex ille*

191.
Cur Lyda sibi dicatur Maria Pizzellia, ad Iulium Somaliam

Cur Lydam vocitem, Somalia docte, rogasti,
Istam quae canitur rara puella mihi.
Omphale Alciden domuit, quod Lyda, vocavi
Lydam ego, me captum quae melius domuit.
Illa deum a pulchro iussit cessare labore
Foedaque foeminea ducere pensa colu;
Haec me cessantem pulchro insudare labori
Atque sua carmen scribere lege iubet;
Illa decus misero partum abstulit, haec mihi cogit
Me sua dum perago iussa parare decus.

5

10

192.
Ad Lydam, ne quemquam nimis miretur aut spernat
Nec mirare nimis quemquam, nec sperne, putato
Et vitia et laudes, Lyda, hominum modicas
Miscerique inter se se contraria in uno
Esse viro geminas cuilibet ac facies.
Harum tu sapiens, moneo, sic cernito utramque,
Insipiens vulgus cernit ut alterutram.

5

193.
Se nisi Lyda iusserit non posse ex facili carmen scribere
Ne vexe miserum, ne frustra obtunde rogando
Istud nescio quid carminis, Hermogene.
Herculeus labor est quodvis mihi condere carmen.
“Quidnam”, inquis, “carmen cum tua Lyda rogat?”
Tunc non Hercules, non magnus, non mihi parvus
Est labor, at prorsus desinit esse labor.

5

194.
De Lyda Pholoen psallere docente
Lyda, doces cantus Pholoen servasque puellam;
Non erit ut metuat nam bene docta famem.
Docta famem haud metuet; miseras male suada puellas
Quae dedit innumeras et dabit exitio.
Nempe malus culpatur amor, sed dira sagittas,
Monstrum horrendum atrox, certius illa iacit.
Qui procul aversa, debebit non modo cantus,
Sed mores etiam, Lyda, tibi Pholoe.

5

195.
Brevem sibi videri viam ad Lydam; ad alios vel longam
vel longissimam
Longa, brevisne mihi via sit, Corvine, requiris.
Ad Lydam brevis est, longior ad Pholoen,

Ad te si veniam, multo longissima vires
Ut verear ne me denique deficiant.

196.
In idem argumentum
Cum visis Lydam, tibi, Glaucia, longa videtur
Ulla via! Hoc de me dicam equidem ingenue.
Longa brevis, viso cum Lydam; Glaucia cum te,
Quae brevis est subito fit mihi longa via.

197.
Cur semper Lydam laudat
Saepe mihi praesens ornaris laude, sed absens
Ornaris multo pol mihi laude magis.
Ipse quidem cupio tibi, Lyda, placere; placere
Sed te aliis cupio pol, mea Lyda, magis.

198.
Se semper Lydam laudare
Lyda, mihi semper praesens laudaris et absens.
Has nescis laudes forsitan, has renuis.

199.
De Lupo, Lydae veteri, et se, recenti amico
Iactat amicitiam veterem Lupus et vetus esse
Noscitur, enervis, languida, frigidula.
Quam qui, Lyda, meae praefert, praeferre puellae
Floridulae effoetam, credo ego, possit anum.

200.
Se eo loci esse ut Lydae amore capiatur
Spernitur aut spernit mulier. Qui spernere Lydam
Haud possum, restet quid misero, video.

201.
De Lyda, narrante quae in tabula picta viderat
Quid mihi opus tabulam, quam narras, Lyda, videre?
Pulchram – sic narras – iam tabulam video.

202.
De Lyda, tabulam pictam inspiciente et se Livii
historias legente
Nescio quid pictum spectabas, Lyda; legebam
Romanam Livi solus ego historiam –

Annibal ante oculos, fugiens dum saeva retorquet
Lumina desertae littus ad Italiae.
Hunc ego dum laetus tranantem caerulea specto,
Haec mecum haud tacito verba dolore dedi:
Quae quibus antetuli! Quo posset pascere mentem
Spectaculo, mecum si mea Lyda foret!

203.

De Lydae simplicitate

Intempestivus veni. Simplex sine fuco
Me procul actutum cedere Lyda iubet.
Sic, oro, iubeat crebro; nolitque, molestus
Si fuero, id tacito pectore lente pati.
Non erit ut metuum ne sim gravis; haud erit ultro
Forsitan interdum non gravis ut fugiam.

204.

Cur a laudibus Lydae et Phyllidis absteineat

Nec Lydam laudo, nec Phyllida. Laudibus, Aule,
Haec minor est multo, maior et illa meis.

205.

Cur nolit Lydam diutius laudare

De te iam taceo, nolo quod, Lyda, minora,
Aequa tuis meritis dicere quod nequeo.

206.

Laudat Lydam

Foemineo mori si demes quidquid inepti est,
Quidquid abest solidae laudis et adicies,
Quam tibi tu frustra finges, tua somnia, formam
Hanc vere in Lyda, Quinte, ego mi video.
O aequare meis liceat si visa Camoenis
Quantus ego, illa meo in carmine quanta foret!

207.

In idem argumentum

Nulli te si quam sustollo ad sidera laudans
Esse tibi dico sed, mea Lyda, parem.
Prima etenim haud soleo laudans aequare secundis
Virgilioque parem dicere Moeoniden.

208.

Ad Lydam de eius forma et modestia

Quas equidem sperno, spernas pol tu quoque formas,
Si tibi sis formae conscia, Lyda, tuae.

Ignoras quod te, miraris saepe figuras,
Queis tua collatis detrahit omne decus.
Hoc fuit aut fallor, tibi quod pulcherrima visa est,
Visa eadem et Phyllis quod mihi pulchra parum.

209.

Sibi nihil Lyda pulchrius videri

Sunt eadem nobis nigra, alba, ingentia, parva,
In pulchro mire iudicium variat.
Nec formosa eadem mihi, quae tibi, Lyda, videntur;
Id cur nam fiat, dicat Aristoteles.
Fit certe atque tua, quam tu contemnere sueta es,
Mi nihil hercle usquam pulchrius est facie.

210.

De Lyda, inter agendum librorum lectioni intenta

Urget opus coeptum solerti Lyda labore,
Quod dici haud renuat docta Minerva suum.
Interea quaecumque lego fida excipit aure
Sic nihil ut cupido difluat ex animo.
Alterutrum possit vix altera: praestat utrumque
Felici pariter, Lyda, sed ingenio.

211.

Timet ne se digresso Lyda, quae siluerat, loqui incipiat

Lyda silet, garrit sine fine Atlanta, Lycotas
Aures frigidulis vulnerat usque iocis.
En quid ago tot res inter deprensus amaras?
Una salus, credo, est hinc procul aufugere.
Haec mecum. Et fugi moestus quod nempe verebar
Ne me digresso Lyda loqui inciperet.

212.

Cur Lydam dixerit multiloquam

Multiloquam dixi nuper te, Lyda, noceres
Quod metui ne quid faucibus ipsa tuis,
Quas tibi frigidulas noram turgescere ab aura,
Nec laxam liquidae vocis habere viam.
Namque animi atque meae ratio mihi si foret auris,
Dixissem contra pol mage pauciloquam.

213.

In Zephyros, quorum opera Lyda tussi et febri laborabat

Immites Zephyri, dum vos ferventibus horis
Exciperet lasso candida Lyda sinu,
Laesistis miseram. Guttur gravis obsidet humor,
Praeclusumque dolet raucida vocis iter.

Immites, Caurum vobis Boreamque nivalem,
 Quidquid et est venti saevius anteferam.
 Nempe aliis nil fraudis inest franguntque feruntque
 Cuncta palam; vos clam fraude mala miseram
 Laesistis, Zephyri, tussimque febrimque tulistis
 Blanditum vaftris certius insidiis.

214.

De Lydae erga Antigenem indulgentia

Lyda, tibi quod se mentiri multa fatetur
 Egregie verax dicitur Antigenes.
 Nimirum tribuis quam laudem, aut vera fatendo
 Aut falsa, ex aequo derogat ipse sibi.
 Noscis veracem dici non qui semel, at qui
 Perpetuo, verum quod putat eloquitur.
 Scis aliis, pulchre scis quot sunt omnibus; uni
 Id soli nescis mirifice Antigene.

215.

Se prae Lyda non posse colere Lagoidem

Commodus esse tibi mallet si, Lyda, Lagoin,
 Te missa assiduus mi colere inciperem.
 Te tamen usque colam – pergas modo ferre molestum –
 Multo quod malo commodus esse mihi.

216.

In idem argumentum

Lyda, putat fieri si quisquam posse, Lagoin
 Ut tibi ego quamvis floridulam anteferam,
 Scilicet is nescit longo perdoctus ab usu
 Quotnam in te dotes cernam ego mirificas,
 Quam tua me totum virtus tibi vindicet, in me
 Cuiquam alii quidquam nec sinat esse loci.

217.

Se non Lagoidi, sed velle Lydae placere

Nec mihi, Lyda, seni est nimium placitura Lagois,
 Illi nec certe sum placiturus ego;
 Quem male cum spernet pacato pectore dicam:
 Mi satis est Lydae posse placere meae.

218.

Sibi Lagoidem placere eo quod illa Lydae placeat

Cur mihi praecipue placeat, scin', Lyda, Lagois?
 Illam quod video, Lyda, placere tibi;

5 Foemineae residens quae summo in vertice laudis
 Sub te foemineum dispicis omne decus.

219.

10 Se Lydam cuilibet praestantissimae foeminae anteferre
 Multas, Lyda, tibi soleo laudare, sed unam
 Te mox laudatis omnibus antefero.
 Una mihi es pulchras inter mage pulchra, disertas
 Inter et una mihi es, Lyda, diserta magis.
 Praeferri magnis magnum reor ipse; pusillis
 Corillam et spretus anteferat Fabius.

5

220.

Ad Petrum Pizzellium de eius villa et matre

5 Quae nunquam placuit, socio te visa placere,
 Petre, mihi coepit villula mirifice.
 Qualemcumque voles crebro si visere mecum,
 Hortis mi fiet gravior Alcinois,
 Quod si Lyda parens tua tecum venerit una,
 Ipsis dicetur laetior Elysiis.

5

221.

Guasum, quamquam longissime habitet,
Lydam perpetuo invisurum

Guasum habet longe, verum hic dum Lyda manebit,
 Hac mage erit Guasco nulla propinqua domus.

222.

Rebus adversis se non posse carmen scribere

5 Horret ubi coelum nimbis, contentus in agris
 Ille avium tacito gutture, Lyda, silet,
 Rursus at exoritur cum risit luce serena,
 Acrus et innubi fulsit ab axe dies;
 Sic ego sum: taceo adversis rebusque secundis,
 Suavidicum laetus fundere carmen amo.

5

223.

Se Lyda moerente non posse carmen scribere

Quid tacitum increpitas? Te moesta, Lyda, putas me
 Posse hilarem cantus fundere laetificos?
 Non si me Ascraeo Phoebus pater incitet igni,
 Castalio et mergat Calliopea lacu.
 Vati sola potes tu ad carmina subdere calcar:
 Lyda tibi canto, Lyda tibi sileo.
 Riseris ut primum, discusso turbine cantus
 Incipiet rursus haec mea Musa suos.

5

224.

Ad Stayum, vatis carmina coram Lyda laudantem
Staye, ornas coram Lyda mea carmina, laudis
Auctorem ac testem nullum ego maluerim,
Non si Parnassi me coram Calliopea
Laudarit Phoebus vertice in aerio.

225.

Se suis carminibus non posse Lydae laudes aequare
Lyda, tua dicis perdi mea carmina laude.
Heu, perdi laudem dic mage carminibus.
Magna etenim quae sunt mirandaque parva videri
Haec facit exili frigida Musa sono.

226.

Non esse ut, si Lyda adsit, vel Lycoridis vel ipsius Helenae
Spartanae adventus desideretur
Expectata diu est nec venit pulchra Lycoris;
Uni equidem id Lydae displicuisse puto.
Namque mihi atque aliis, reor, omnibus optima rerum
Lyda ut adest, ipsa non opus est Helena.

227.

Ad Lydam de suorum comitum grato et ingrato adventu
Stayus en rediit, rediit Somalia; gaude,
Lyda, tibi advenit flos comitum geminus.
Gaude, Lyda, licet donec gaudere: propinquat
Ille etiam e patriis finibus Hermogenes,
Omnia qui luctu veniens complebit amaro
Narrans morborum queis perit historias.

228.

Ad Lydam, se eius poetam profitetur
Non ita me cepit quamvis formosa Lagois,
Te missa ut vates illius esse velim.
Vena tibi haec uni fervet prope largior aequo,
Nulli non alii est tenuis et aridula.
Quare, aliquid si vis me scribere, poscere noli,
Lyda, aliis: soli carmina posce tibi.

229.

Sibi placere Lagoin eo quod Lydae placeat
Cur placeat mire, quaeris mihi, Lyda, Lagois.
Scilicet hoc, mire quod tibi, Lyda, placet.

230.

Se tantummodo Lydae iussu scribere
Saxea uti moles cessat nec volvitur usquam
Externa impulsam vis nisi circumagat,
Sic ego sum: cesso, quidquam nec scribere suevi,
Cessantem ni quid moverit exterius.
Sed neque propositae me spes nec iussa potentum,
Sola movet nutu me mea Lyda suo.

231.

Decere Lydam in coetu perpetuo loqui
Esse gravis fando, metuis, Lyda optima. Crede,
Una tibi est possis qua gravis esse via.
Si vites quemquam, si raro et pauca loquere,
Sic tantum potis es cuilibet esse gravis.

232.

De mira Lydae in dicendo sapientia
Omnia quod dicor tua dicta probare, meum ne
Id vitium est, laus est an mage, Lyda, tua?
Laus tua; tangis acu quae si rem quamque, probare
Ut verum haud possim, ni tua dicta probem.

233.

In idem argumentum
Dicor perpetuo quae sentit Lyda probare,
Nec vero id dici, Postume, diffiteor.
At quid agam? Mire solerti est, crede, puella,
Mire subtili est praedita iudicio,
Nil usquam falsi praebebat quod carpere possim,
Nil quod veri omnes non habeat numeros.
Vis pugnem veris, illi ne dicar amicus,
Vis quae mente proba, Postume, voce negem?
Quin tu illi potius dic; falsa et dicat inepta,
Me ni vis dictis omnibus annuere.

234.

Ad Hippolytum Pindemontium, qui Lyda interprete
poetam salvere iusserat
Qui memor usque tui sum, candide Pindemonti,
Cunichides vidici te memorem esse mei
Atque mihi missam post tempora longa salutem
Accepi magna non sine laetitia.
Lyda tulit, nullis non caram laudibus ambo,
Quam toto attoniti pectore suspicimus.
Haec salvere tuo iussit me nomine; carum
Fors et habet, carum quod videt esse tibi.

Perge: mei memorem semper te, semper eadem,
Et qua num didici, discere teste velim.

10

235.

De Lyda, eximie suos amante

Laudo, Lyda, tuis quod tantum impendis amorem,
Externis parva ut pars superesse queat.
Id placet ac volupe est mihi: amarem, possis amare
Si me, Lyda, magis, te, mea Lyda, minus.

236.

Ad Lydam, quid sibi in Albanos agros excurrenti
praecipue placuerit

Albanos licuit qua luce excurrere in agros,
Lyda, brevi quid me iuverit expeditam.
Iuvit pura dies coelumque innube virensque,
Iuvit ager, pulchro et caerula lympha lacu,
Iuvit Stayadum viso me, laetus uterque,
Lautaque cum multo prandia ducta ioco.
Haec iuvare; tuus iuvit super omnia gnatus,
Lyda, mihi assiduus qui fuit usque comes.

237.

Ad Lydam, quae Iolae cantoris effigiem sibi poposcerat

Lyda, tibi faciem pictam cur poscis Iolae,
Cantor mellita qui tibi voce placet?
Et faciem cantus commendat, crede; probari
Nec pote si vocis demperis illecebram.
Ergo vel faciem noli tibi poscere pictam
Cum facie vocem vel tibi posce simul.

238.

De Lydae perpetua moderatione

Frigidior Leonilla gelu est, ferventior igni
Gellia et haec nescit, nescit et illa modum.
Quae peccet magis, incertum, certe utraque peccat,
Diverso et verum tramite linquit iter.
Odi ambos: tu, Lyda, places, quae semper in omni
Vita sola vides, sola tenes medium.

239.

Cur poeta nolit rusticari

Cur petere ut quondam, nolim rus urbe relictam,
Hoc laeto autumnus tempore, Lyda, rogas.
Quod tecum heic possum ruris prorsum immemor esse,
Rure tui assidue cogere esse memor.

240.

Se quidquid didicerit Lydae debere proficitur

Quodnam, Lyda, tibi possim solvisse Minerval,
Cuius ego in ludo plurima condidici?
Aurea nam veterum dum scripta evolvimus una,
Tuque acri expendis omnia iudicio,
Iudicio mire quo praestas omnibus, ullam
Nec pateris pulchri particulam effugere,
Si quid et insulsum cuiquam forte excidit usquam,
Deprendisque, meis subicis atque oculis,
Nondum ego sum factus qualem tu forsitan optas,
Postremo fieri qualis et ipse velim;
Quam fueram, at melior sum certe summaque, pulchri
Olim ignota mihi, meta ubi sit video.

241.

De Lydae cultu nunquam vario

“Foemina cur variat, cultu vir semper eodem est?
Cultus an ut mores indicet oppositos,
Qui semel est, semper constanti hunc mente manere,
Hanc fieri instabili mente aliam atque aliam?”
Haec ego dicebam: processit Lydaque et Alcon,
Cultu eadem haec semper, semper at ille alius.
Erubui et falsum ne me dixisse faterer:
“Haec vir”, clamavi, “mi fuit, hic mulier”.

242.

De suo in Lydam iudicio

Sic ego quondam mirabar, Lyda, timerem
Iudicio ut falli praecipite atque levi.
Multa forent de te ne fors mihi visa, verebar
Quae mens praecupide fingeret ipsa sibi
Et quae deinde nihil ni somnia vana fuisse,
Proderet affulgens denique longa dies.
Tandem longa dies affulsit veraque novi,
Quae metui falso ne mihi visa forent;
Quodque leve incertumque sui nutabat, id alte
Sedet pacato in pectore iudicium.

243.

Nil rus habere unde possit se a Lyda avellere²²

Tulle, iubes vacuos hinc me secedere in agros²³
Et Zephyrum et murmur lene fluentis aquae.

²² Cui melius multo vivere in urbe licet *K*

²³ Tulle ... agros] Perge mihi dulces cantus memorare volucrum
K

Adde umbras nemorum virides, adde antra lacusque,
 Pomaque curvatis pendula ab arboribus
 Errantesque greges balantum armentaue laeta,
 Pastorum et iunctis carmen arundinibus.
 Adde alia et quaecumque voles: haec omnia Romae
 Pensabit longe mi mea Lyda comes.

244.

De miris Lydae dotibus

Nondum, Lyda, tibi viridis defloruit aetas,
 Multus adhuc pulchro ridet in ore decor.
 Ne tamen instantis metuas tibi damna senectae,
 Provisum est omni Palladis auxilio.
 Tabentesque genas etenim rarumque capillum
 Pensabit mirum scilicet ingenium
 Doctrinaeque omnis large congesta supellex
 Et quo nil usquam est dulcius eloquium.
 Foemineae ut pereant laudes tibi, quanta virorum
 Laudibus his olim es, Lyda, futura tamen.

245.

Se ingenue Lydam laudare

Dicis adulari tibi me, mea Lyda, quod usque
 Multus amo laudes tollere ad astra tuas.
 Crede mihi, falso accusas nil tale merentem:
 A me quo arcessor crimine crimen abest.
 Fallit adulator nocuus, non fallitur ipse;
 Non fallo, fallor forsitan ego innocuus.

246.

Nil esse quod sibi placeat sine Lyda

Esse putas quidquam mihi tecum, Lyda, molestum.
 Tamne ego sum, tamne es tu tibi nota parum?
 Crede hoc, vel Bavii mihi tecum lecta placerent
 Carmina vel magni carmina Virgilii,
 Te sine – pace tua dicam hoc, divine poeta –
 Salsa parum fierent, prorsus et illepida.

247.

Quam sibi iucundum sit Lydae servire

Quem parvi sumpsisse aliquid tibi rere laboris,
 Interdum dicis me, mea Lyda, tuum.
 Quam dicas²⁴ mage si noris quam sit tua iussa
 Cum facio, nullus mi, mea Lyda, labor.

248.

Ad Lydam, qua possit se ab homine molesto extricare

Ingratum possis qua pellere, Lyda, requiris.
 Ingratum se fac sentiat esse tibi.
 Sentiet id certe fuco procul ablegato
 Non dispar menti si tibi vultus erit.
 Non labor est ullus, non ars opus ulla videri
 Si modo qualis eris, te patiari, sat est.

249.

In idem argumentum

Cinnam Lyda abiget nunquam, ni denique fiat
 Quod pol non potis est, officiosa parum.
 Hoc perdit miseram: fert ac feret usque molestum
 Ne laedat mire quod colit officium.
 At partem Cinna officii si noverit ullam,
 Salvo iam se abigi pol sinat officio.

250.

In Glauconem, coram Lydam lasciva loquentem

Turpe seni est, Glaucon, iuvenari ac digna suburra
 Dicere lascivo verba pudenda ioco.
 Turpe, nec in coetu gratum hoc, ubi Lyda pudoris
 Foeminei exemplum, rara puella, sedet,
 Cui formam quamvis dederit Venus atque leporem,
 Ingenium et mores casta Minerva dedit.
 Hanc laedis, non grata illi seu dicere te scis
 Seu male deceptus dicere grata putas.

251.

Se omnibus foeminis Lydam longe anteferre

Me, spero, haud spernet, sed si vel spreverit, omnes
 Magna erit ante alias mi mea Lyda tamen.
 Illam quidquid agat cuivis praeponere cogor,
 Non quod amat, multo est sed quod amabilior.

252.

De comi Lydae ingenio et patientia

Horas, Lyda, senes inter residere quaternas
 Qui potis es geminos tam bona, tam facilis?
 Non audire piget tremula iam voce loquentes,
 Non piget alterna plurima voce loqui
 Atque tuo amborum mentes mulcere lepore
 Sic tibi se neuter credat ut esse gravem?
 Macte ista virtute; omnis te iure profecto
 Aetas tam comem suspicit atque colit.

²⁴ dicas] *K pro dicis R*

253.

Lydam mirifice et loqui et scribere

Mirifice loqueris, scribis quoque pol, mea Lyda –
 Veri sensus inest si mihi – mirifice.
 Ergo ut praesentem nostra haec te suspicit aetas,
 Aetas absentem postera suspiciet.
 Carminibus fortasse meis et magna ferere,
 Maior sed scriptis ipsa ferere tuis.

254.

“Novi ego quam recta est Lydae sententia”

A Lydae tua quam sententia discrepet, Aule,
 Dic aliis, laudem forsitan inde feres.
 Novi ego quam recta est Lydae sententia: pravum
 Quidquid et a recto discrepat, Aule, voco.

255.

Lydam mire ipsam, mire sua dicta probo²⁵

An tua dicta probem quod te probo, Lyda, probare
 Te magis an soleam quod tua dicta probo?
 Id quidem ego haud possim, possim hoc sed dicere tantum:
 Te mire, mire pol tua dicta probo.

256.

Quid sit quo vere fieri pote foemina *praestans*

Ingenio praestans et praestans Gellia forma est
 Et praestans aures quo tenet eloquio.
 Haec ego sic dici patior, sed *foemina praestans*
 Cum fertur, nequeo pol, mea Lyda, pati
 Atque tibi irascor, pleno quod scilicet illam
 Praestantem toties ore vocare soles.
 Est quiddam quod inest mire tibi quo caret illa,
 Vere quo praestans foemina conficitur.
 Ingenium est ultra formamque et verba diserta,
 Foeminei generis gloria prima, pudor.

257.

Cur toties Lydam laudet

Cur Lydam toties dicam, Corvine, requiris:
 Quod qualem volui dicere non valeo.
 Nec menti carmen respondet; multa volutat
 Mens intus, carmen pauca sed evoluit.
 Ergo instare operi cogor si forte labore
 Assiduo possim quod cupio efficere,

Mirandam et seris Lydam proponere saeculis
 Talem Lyda meo qualis inest animo.

258.

Pollae Lydam tamquam vitae et morum exemplar
imitandam proponit

Polla, refer Lydam, sed qua potes; illa referri
 Ex aliqua tantum nam tibi parte potest.
 Si queat ex omni, non una atque unica, maior
 Non aliis tanto iam mea Lyda foret.

259.

De miro Lydae in dicendo lepore

Dulcia Mexiaci non tam sunt munera potus,
 Quae larga praebes, care Philippe, manu,
 Quam quae dum laeti potamus, Lyda, lepore
 Nos omni ac suavi detinet alloquio.
 Nectar et ambrosiam tua munera scilicet aequant;
 Illa ipsum vincit nectar et ambrosiam.

260.

Fore ut sibi displiceat nisi Lydae perpetuo adsit

A te, Lyda, tuus cultor secedere nolo,
 Nec metus est abiens ne tibi displiceam,
 Cui me tam tristem ac tacitum cassumque leporis
 Convictu assiduo iam reor esse gravem.
 Hic metus est potius qui me tenet unicus, ipsi
 A te secedens ne mihi displiceam.

261.

De Polla canente et Lyda

Polla canit, perhibent quidquam nec dulcius esse,
 Dulcius at loqueris tu, mea Lyda, mihi.
 Illius ergo alios patior sibi quaerere cantus;
 Hic moror eloquio laetus at ipse tuo.

262.

Laudat Petrum Aloysium Pizzellium nocturnis choreis
abstinentem

Petrus abest festo a coetu, primaeva iuventus
 Gaudet ubi laetos ducere nocte choros.
 Laudo sive aliis quod dulce est despuat unus,
 Unus sive ipsi est quod sibi dulce fugit.

²⁵ probo] corr. e proboque

263.

De miti Lydae ingenio

Irarum patiens mulier vesana furores
Non cohibet si quis laeserit indomitos.
Hoc mihi fis pluris, Lyda optima, quod tua virtus
Mire foemineum temperat ingenium.
Naturae nec enim debes, at moribus, agna
Quod miti es rixa mitior in media,
Exercesque iras adeo sapienter ut hercle
Irasci melius non queat ipse Plato.

264.

In idem argumentum

Vidi equidem multas miti sermone placere,
Iras dein propter displicuisse truces.
Lyda iram exercet tam belle tamque venuste,
Mitis ut irata non sit amabilior.

265.

Ad Lydam, ne quid nimis probet

Lauda quidquid erit laudandum, Lyda; caveto
Virtuti adiungas ne tamen et vitium.
Nec quod erit dignum tantum una ex parte probari
Ex omni – non fas id tibi – parte proba.
Plurima sunt bona mixta malis; quodcumque malorum est 5
Sperne bonis positum sit licet in mediis.

266.

In molestum interpellatorem

Adveniens nactus Lydam et me, Cinna, legentes,
Non sentit quam non commodus adveniat.
Scilicet aureolis pro scriptis tam leve nobis,
Tam fatuum audiri possit ut alloquium.
“Nec sentis, necdum sentis utrique molestam 5
Quam trahis immodice garrulus esse moram?”
Haec mecum iratus. Nugis superaddere inanes
Perstabat nugas, sensit et ille nihil.

267.

Cur praesente Aulo ludo animum poeta intendisset

Non ludus mihi, Lyda, placet, sed displicet, Auli
Quo mage frigidulum nil queat esse, iocus.
Hinc laudo invitus, miser et rem vertor ad illam
Quae non grata magis, sed sit acerba minus.

268.

Ad pictorem de Lyda, sibi aliquid pingi optante

Pingere vis, Lydae quae possit forma placere?
Quid sit opus fieri, mentem adhibe, doceo.
Turgescant oculi, mentum extet, nasus in unum
Se flectat, se frons contrahat exigua,
5 Tabescantque genae liventes lumina subter, 5
Aridula et tenuis vix tegat ossa cutis.
Hanc probat, hac visa clamabit: “Forma lepores
Una omnes, omnes una habet haec veneres!”

269.

Fore ut sibi sua carmina placeant si Lydae placuerint

Quis novus hic languor subiit mihi pectus, Apollo
Num me, Calliope num mea deseruit?
Ut sacer ille animi posuit calor, ut mihi dudum
Torpent insueto frigida corda gelu!
Quidquid id est, mea Lyda meum dum carmen amabit, 5
Qualencumque, aliquod sed mihi carmen erit.

270.

Ad Lydam, ne nimis Phyllim laudet

Dum tibi dissimilem laudas, Lyda optima, Phyllin,
Illi ne similis tu videare, cave.

271.

Ad Lydam de importuno interpellatore

Insulsus, magni legimus dum scripta Platonis,
Confestim incautis ingruit Orbilius,
Nectaris et fontem praeclusit, Lyda, rigavit
Atque sua nostrum pectus amaritie.
Di magni, potuit demi quid suavius? Aut quid 5
Obtrudi contra tetrius, heu, potuit?

272.

Ad Lydam, lusus de nomine mutato

Nomine mutato quod me, mea Lyda, salutas,
Quam tibi sim video iam prope nullus ego.
Hoc potui sperare, ipsum de pectore ut isto
Ipsum, Lyda, meum nomen ut excideret?

273.

Ad Lydam

Nil tibi, Lyda, queo magnum praestare. Quid ergo
Restat ni praestem laetus ut exigua,

Quodque iubes, pretio cum res caret ipsa, citatim
Exequar ut pretium possit habere modus?
Dis etiam pietas grata est pro munere: magnum
Esse putant magno quod dederis studio.

274.

Ad Aulum de domo Pizzellia

Quod tam cara mihi domus est Pizzellia, mirum
Is putet hanc si quis nesciat, Aule, domum.
Qui norunt, possint vita ut sit carior ipsa
Mirari caram forsitan esse parum.

275.

Ad Guasum de sua in Pizzelliorum domo colenda
assiduitate

Usque domus colitur quod mi Pizzellia, multi
Materies, video, sum tibi, Guasce, ioci.
Sed domus usque coli dum mi Pizzellia possit,
Materiem multi non piget esse ioci.

276.

De Lyda et Lesbia

Quantumvis forma praestet praestetque sagaci
Lesbia mente, mihi non placet illa tamen.
Quaero ultra haec veram virtutem, noscere fertur
Quam nondum prima Lesbia de facie.
Hanc addat, laude extollam super astra merentem,
Lyda mihi solum nec mihi carmen erit.

277.

De Lydae erga inopes lenitate et misericordia

Lyda premi quos forte videt, levat ipsa fovetque
Exceptos omni comiter officio.
Aequa magis quo quisque magis vexatur inique,
Magnum una in duris casibus auxilium.
Hac mercede pati quidvis iuvat; aspera me sors
Usque premat, faveat dum mea Lyda mihi.

278.

De Lyda, ab omnibus laudata

Nil tibi non tribuo laudis, mea Lyda, vereri
Ut soleam illudat ne mihi caecus amor.
Sed metus hic prorsum vanescit cum tibi tota,
Quidquid ego tribuo, Roma simul tribuit.

Nec quisquam est qui te norit modo quin mihi certet 5

Multus virtutes tollere ad astra tuas.

5 Quare nec metuo caeco ne illudar amore

Et doleo quod nil dicere praecipuum

De te laudator possim tuus, omnia cum mi

Dicere quae volui praecripiat populus. 10

279.

Nil esse quod Lyda invidere vel odisse possit

Non te odio, invidia dicis non, Lyda, moveri;

Credo equidem, mirum nec reor id fieri.

Quemnam odisse queas cara omnibus, unaque praestans

Laude omni, cuinam quod decus invideas?

280.

Ad Colotum medicum, de Lyda minus valente

Lyda mihi valeat per te si, docte Coloti,

Tollam ego te ad magnos laudibus usque deos

Et, mala Poeoniam quae scripsi carmina in artem,

Imponam ardenti dona cremanda foco.

Id tibi erit sacrum ceu divo; epigrammata centum 5

Centeno poteris praeposuisse bovi.

281.

Ad Lydam ut sibi caveat a medicis

Horrendum est – audi, si vita est cara, monentem –

Horrendum in medici est, Lyda, venire manus.

Ipse mihi hanc vito pestem timidusque pericli

Corripio celerem cum venit ille fugam.

Tu quoque – clamo iterum atque iterum – tibi consule: saevas 5

Horrendum est medici, Lyda, subire manus.

282.

Ad Lydam, quocumque amictu induta ob formam placet²⁶

5 Seu pullo, niveo seu, Lyda, incedis amictu,

Iste decet mire, nec minus ille color.

Tot natura uni veneres dedit atque lepores

Ut possis quovis culta placere modo

Et placeas non culta aequae, nec veste probetur, 5

Commendet vestem sed tua forma tuam.

²⁶ Ad Lydam, quocumque amictu induta sit, ob formam placere K

283.

Ad Lydam, levius est vati cernere quam meminisse
Lydae moerorem²⁷

Tristis ego tristem fugi tete, optima Lyda,
Tristior ac multo te sine, Lyda, fui.
Nam mi cura memor tot gaudia laeta theatri
Felle mero et multa sparsit amaritie.
Ergo iterum huc maestus redii leviusque putavi
Cernere maerorem quam meminisse tuum.

284.

Ad Lydam, aegroto uno ex filiis moerentem

Quam te maternus deceat dolor, optima Lyda,
Olim vidi acta mirifice in *Merope*.
Nunc magis id video vero cor fixa dolore
Mater dum palles, dum gemis ipsa tibi.
O, me ceu praesens iuvat dolor ille tuentem,
Sic iuvet hic memorem cum procul actus erit!

285.

Ad Lydam, quae sit in scribendo novitas

Lyda, putas nihil esse novum quod scribimus. Aedem
Sic etiam nullam dixeris esse novam.
Quippe etenim ut struimus veterum nos dicta virorum,
Sic fabri antiquos cura struit lapides.
Quo fit opus vetus est: operi nova forma novumque
Ipsum etiam, formam cui dedit auctor, opus.
Sic nova sunt, spero, mea carmina; sic novus iste
Sermo est suavidico qui fluit ore tibi.

286.

De Lyda et Balthassare Odescalchio simul conventis

Qua te, Lyda, frui, qua te mihi, Balthasar, una
Laetanti faciles annuerunt superi,
Hanc ego candidulo signabo ut digna lapillo
Atque colam memori mente animoque diem.
Salve, o lux auro mihi carior, obtigit una
Dulcis qua geminae fructus amicitiae:
Qua clarum audivi iuvenem sua scripta legentem,
Miranti assedit qua mihi Lyda comes.

287.

Fore ut Lydae eo ingenio quo praedita est perpetuo
et magis in dies placeat Cicero

Tunc ego, Lyda, parum te credam posse probare
Scripsit Romani quae pater eloqui,
Quum tibi iudicium veri sensumque decori,
Quoque vales, aetas ingenium abstulerit.
Donec eris qualis nunc es, mirabere magni
Omne viri semper, semper amabis opus.
Forsan et aureolos studio crescente libellos
Assidua volves nocte dieque manu.

288.

De laudibus Lydae, Tullium legentis

Sic placuit semper mihi Tullius, o mea Lyda,
Iurarem ut nil mi posse placere magis.
Nunc placet ipse magis pol se mihi Tullius ipse
Coepit ut ille tuo scilicet ore legi.

289.

De laudibus Lydae narrantis

Malim ego narrantem te, Lyda, audire sub ipsis
Quam mihi quae narras cuncta videre oculis.
Non etenim verbis tantum aequas omnia rerum,
Sed longe, ornatrix mirifica, exsuperas
Et quae pulchra parum sunt in se, pulchra putare
Ille tuo affusus cogit ab ore lepor.
Hoc fuit ante alios tibi quod fortasse molestus
Poscere, Lyda, tuas institerim historias.
Hoc propter dolui frustratus, cum mea vota
Et spes in ventos irrita cessit heri.

290.

Lydam rogat ut sua opera uti velit

Nil mandas, mea Lyda, mihi, cupere omnia quem scis
Nempe tibi atque aliquo velle placere modo
Ingenioque tuo, multa et virtute tuisque
Tot, quas admiror, dotibus attonitum.
Manda multa; mea nihil est tibi forsitan opella,
Est opus at iussis mi, mea Lyda, tuis.

291.

Innumeras grates Lydae profitetur²⁸

Multas, Lyda, mihi te grates dicis habere;
Vin' scire ipse tibi quotnam habeo? Innumeras.

²⁷ Ad Lydam, levius esse sibi cernere quam meminisse Lydae moerorem *K*

²⁸ Innumeras grates se Lydae habere profitetur *K*

Quod me non dignum pateris tamen esse tuorum
 In numero atque tuam conceleberrare domum,
 Quod mecum evolvis veterum tot scripta virorum
 Inclyta quae Phoebus quaeque Minerva probat,
 Quod me pro cassis doceo quae paucula verbis,
 Tu rerum has melior cernere multa doces.
 Tu facis ipse piger tot scribam carmina dum te
 Dicere, Lyda, tuo dum iuvat ore legi.

5

10

292.

In commendatorem minime, commendatum

Commendas alios Lydae: commendet at ipsum
 Qui te, nancisci quem, rogo, Tulle, queas?
 Quis faciet dictoque omni factoque molestum
 Te tamen ut mitis longius illa ferat?

293.

De Lyda

Vesper adest, iam tempus oves²⁹ decedere pastu
 Et saturas prima nocte redire domum.
 I prae, Daphni, sequar. Lydam cantabimus una
 Interea, longam leniat illa viam.
 Lyda nulla magis laudari est digna puella,
 Lyda nulla minus laude puella tumet.

5

294.

In rus Lydam invitat

Hic nemus, hic virides campi fontesque lacusque
 Pomaque curvatis pendula in arboribus,
 Hic quas fundit opes autumnus dives, Iacchus
 Et pater, omnigeno Faunus et aucupio.
 Hic choreae, hic laeti sero sub vespere cantus,
 Hic quaecumque hilaris gaudia pagus habet;
 Hic erit ut prorsus desit nihil, haec modo rura
 Visere paullisper si, mea Lyda, voles.

5

295.

Sibi satis fore si Lyda partem aliquam carminum suorum
 legat non invita
 Non Lydae ut placeam toties tot carmina condo,
 Sed potius mire quod mihi Lyda placet.
 Ipse mihi haec scribo. Si quid leget illa, putabo
 Esse satis facili si modo mente ferat.

296.

De laudibus Lydae prae Pholoe ac Phyllide

Cur missa Pholoe, missa cur Phyllide, solam
 Observem Lydam, Postume, saepe rogas.
 Hoc placet in Pholoe, placet hoc in Phyllide: sola
 Quae video, in Lyda, Postume cuncta placent.

297.

De se Lyda non visa

Aeger nocturni dum frigida flamina venti
 Et metuo tristem, Lyda, mihi pluviam,
 Mansi nempe domi cautus timidusque pericli
 Nec te, quod soleo, visere sustinui.
 Plus mihi sed pluvia, vento plus obfuit omni,
 Congressu carui quod mea Lyda tuo.

5

298.

De se, mane Tullium Lydae legente et vespere
 illam adeunte

Qui tibi mane lego Tulli scripta aurea et idem
 Coetum, Lyda, tuum vespere concebro,
 Mane, reor, placeo; quid vespere? Dicere possem
 O utinam hoc saltem: non tibi displiceo.

299.

Se timere ne minus placeat Lydae

Quinte, rogas, serus Lydam cur visere coepi,
 Cur tam raro illi proximus assideo?
 Lyda mihi quod iam placeat minus? Imo ego sensi
 Quod me iam Lydae, Quinte, placere minus.

300.

In idem argumentum

Illa mihi quo, Lyda, tui fiducia cessit,
 Cur metuo ne sim iam tibi, Lyda, gravis?
 Alteruter dignus culpari est, functus et hercle
 Non satis est certae munus amicitiae.
 Aut tu cur metuam causam si forte dedisti,
 Aut ego, causa subest nulla ubi, si metuo.
 Atque utinam non iure mala formidine captus
 Me sontem potius dicere cogar ego?

5

301.

Cur a Lyda spretus sibi doleat poeta

Me sprexit nuper Ceselia, nec mihi spreto
 Id doluit; spernat si mea Lyda, dolet.

²⁹ oves] corr. ex adest

Quid causae est? Illam quod sperno scilicet, huius
Ipse meo longe iudicium antefero.

302.

In idem argumentum

A te contemptus curnam crucier, mea Lyda,
Dicam equidem ingenue dicere si potero.
A te contemptus memet contemnere cogor,
Quippe tuum ipse meo iudicium antefero.

303.

Nil non esse in Lyda summa laude dignum

Quaeris quae decorant Lydam praeconia laudum.
Quaere magis quaenam, Postume, non decorent.
Hoc uno expediam verbo, nam nulla³⁰ reponam:
Illic mi verbis est opus innumeris.

304.

Ad Salicetum archiatrum de epigrammate ad eum
a Maria Pizzelia misso

Quod scripsi de te carmen, Salicete, pusillum,
Donavi Mariae, misit at illa tibi.
Id placuit nec pol miror. Si mitteret illa,
Vel Bavii carmen posse placere puto.

305.

Quando sibi scribendi onus leviter, quando graviter feratur
Num grave sit, iubeor cum scribere, Cinna, requiris.
Nil levius me cum scribere Lyda iubet.
Cum tu cumque alius quivis – hoc vera loquenti
Pace tua liceat dicere – nil gravius.

306.

Lyda in urbe degente, sibi quovis rure urbem esse
longe gratiorem

Quos mihi tu narras agros, quae frigida tempe
Fluminaque et fontes et nemora et siluas,
Pictarum et cantus per frondea tecta volucrum
Et Zephyri umbrosis murmur in arboribus,
Mugitusque boum, dulcem et pastoris avenam,
Nympharum et laetos per loca sola choros?
Ista placent, sed enim nullis non gratior agris
Urbs erit hercle urbem dum mea Lyda colit.

307.

Se rus nunquam iturum si sciret se Lydae
non esse molestum

Ne caream te, Lyda, urbem non linquere mens est,
Id tibi sed potius ne grave sit metuo.
Forsan et invitus linquam teque ipse carebo,
Tu me tantisper scilicet ut careas.

308.

Lydae iussu et numine se scribere profitetur

Haec satis, Aonides: vestra hic sub rupe resido,
Surgam si me iterum surgere Lyda iubet.
Lyda rapit vatem quo vult – ignoscite, divae –
Haec mea nunc Erato est, haec mea Calliope.

309.

Ad Lydam, virum filiumque Ariciae commorantes
toto animo cogitantem

Nempe ades hic solo nunc praesens corpore, Lyda,
Mens, vultu ut video scilicet, omnis abest.
Fallor, Aricinos an longe hinc fugit in agros
Et gnatum atque virum spectat et alloquitur?
Atque vagos sequitur per devia rura nec usquam
Quo se cumque ferant non amat ire comes?
Isto macte animo: sic te procul esse dolendum.
Quis sibi, quis pulchrum non putet esse tibi?

310.

De se et Lyda eiusque miris dotibus

Nullus, Lyda, dies mihi tecum cedit inanis
Nec perit ignavae tempus amicitiae.
Nunc legimus veterum simul aurea scripta virorum,
Nunc me more meo scribere pauca iubet.
Nunc vario tractas verum sermone bonumque,
Verba nec ipsa bona ludicra fruge carent.
Hoc est, hoc, alias quod sperno, Lyda, puellas,
Quod³¹ te unam tota mente animoque colo.

311.

De miro Lydae lepore in narrando

Sic narras quidquid narras mea Lyda, lepore,
Sic rerum conditis omnia mirifico,
Ista audire mihi malim ut quam cernere rebus
Et tua verba ipsis mirifice anteferam.

³⁰ non] Subintelligitur *non*, unde *non nulla*, unde *omnia*. *R not.*

³¹ Quod] *K pro Quo R*

312.
Quaecumque de Lyda scribat, se putare eius meritis minora
Quae de te scribo vates tuus, optima Lyda,
Esse puto meritis cuncta minora tuis.
Tu maiora putas. Quis nostrum fallitur? Ipsa
Me, contra falli te magis ipse puto.
Quidnam alii? Nemo; nemo est ex omnibus unus
Iudicium de te quin probet hercle meum.

313.
De se, cum Lyda Tullium legente
Cum mihi Lyda comes, Tulli, est tua scripta legenti,
Dulce tuum mi fit dulcius eloquium.
Lyda ut abest, maeror mentem gravis occupat aegram,
Horrent cuncta, minus cuncta leporis habent.
Id curnam fiat nec possum dicere; aperte
Si possim, dici nec sibi Lyda velit.

314.
Se Lydae, nisi quid aliud illa iusserit, perpetuo adfuturum
Quod viso cupide Lydam, mirorque coloque,
Illius ingenio captus et eloquio,
In me, Guasce, soles ullo sine fine iocari
Multaque cum multo dicere verba sale.
Sed tua dicta, ioci et pereunt, salsusque dicaxque
Nusquam abigis Lydae me tamen a latere.
Nil moveor quoties dicor "gravis omnibus horis
Illi haerere comes scilicet assiduus".
Vis pellar? Toties iteras quod tu mihi carmen;
Si potis est, facito dicat ut illa semel.

315.
Ad Ianum (credo Pizzellium, Lydae, sive Mariae
Cucuvilliae Pizzelliae virum) absentem
Iane, tuum nomen sonat hic: te Lyda, sodales,
Te Lydae absentem quaerimus assidue
Et desiderium lenimus triste tuas dum
Certatim dotes dicimus eximias,
Quisque aliquid memorans de te quo carus amico
Omnibus in coetu sis magis atque magis.
Nimirum incendit virtus quem vera manetque,
Maior et usque novis auctibus ardet amor.

316.
De Glaucia, qui poetam qua hora Lydam visere solebat
retinere voluerat
Visere qua soleo Lydam, sibi forte poposcit
Atque suis horam Glaucia carminibus.

Subrisi et mecum tacitus: "Quam falleris, ipse
Quam tibi tu, Lyda est quam tibi nota parum!"

317.
De se et Lyda
Cur me, Lyda, fugis? Cur si tibi proximus unquam
Assedi, mutas, o mea Lyda, locum?
Cur non mutabas quondam? Heu heu, nil mihi verbis
Dici opus est quod res clara satis loquitur.
Nec tibi ego irascor, doleo modo, quaerere mecum
Nec tacitus cesso cur male displiceam.

318.
De se et Lyda
Si qua me laesum facto dictoque putavi,
Arguto soleo nempe dolore queri
Nec celare animi sensus; hoc nam reor esse
Magnum equidem verae pignus amicitiae.
Tu quoque idem facias ni quando, Lyda, molestum
Sed quod erit, tacito pectore dissimules,
Multa queror, questu nimium dum parcis amico,
Te mihi quam decuit non retulisse vicem.

319.
Lydam nihil unquam dicere quod veritati non sit
consentaneum
Vera probo, Varro, dicit quae Lyda; probare
Nec semper, semper sint modo vera, pudet.
Si tibi adulator videor, tu scilicet illam
Dicere quae possim vera negare iube.

320.
Lydam praecipuis laudibus ornari debere
Quod laudas Lydam, dehinc Nisam et Phyllida et Aeglen,
Et Beroem et Meroem laude pari cumulas,
Quid ni pro tali facto irascar, amice,
Atque tua Lydam laude carere velim?
Sordent quae multis tribuis, praeconia Lyda
Non Lyda est si quam laudis habet sociam.

321.
Cur Lydam colat, Gelliam fugiat
Cur Lydam sector, fugio te, Gellia? Amores
Quod modo tu sentis quos ego praeterii.
Illa, senex in qua valeo vigeoque nec, ulli
Ne vincar metuo, sentit amicitiam.

322.

Cur poeta Lydae placere studeat

Iure tibi studeo quam possum, Lyda, probari,
Quae sapiens rerum non nisi digna probas,
Cuius prona bono cuius est gratia, tanto
Prona magis quanto fit magis ille bonus.
Quis tali se se non expetat usque placere,
Nec, testem laudis, quaerat amicitiam?

5

323.

Sibi pulchrum et decorum esse Lydam colere

Abs te quod nusquam dicor secedere, Lyda,
Non probrum id, laudem sed reor esse meam.
Pulchrum est si placeo; pulchrum gravis illa severae
Virtutis cultrix si mihi, Lyda, places;
Pulchrum fama vetus de me si dixerit olim:
“Hunc Lyda in coetu est vivere passa suo”.
Non omni credar cassus fortasse lepore
Vates cui fuerit te penes usque locus.

5

324.

Ad Lydam de adulatore

Antistare aliis quot sunt te, Lyda, puellis,
Iste ait in laudes prodigus usque tuas.
Hoc tibi ne placeas: de te quod dicit, inepta
Id solet ille itidem dicere de Pholoe,
Et quamcumque probat, laudem fert foemina eandem,
Ac multo est aliis omnibus una prior.

5

325.

Non nisi amore eius ductum se Lydam laesisse

Laesi ego te, mea Lyda, tuo sed ductus amore,
Tu quoque sic me utinam laedere, Lyda, velis!
Tam pulchrae possim quidvis ignoscere causae
Atque pia factum vulnus amare manu.

326.

Ad Ianum, se nulli cultorum Lydae cedere dicentem

Cultorum Lydae nulli te cedere dicis;
Hoc dicunt etiam, Iane, alii atque alii.
Nec miror, nullis non claram laudibus illam,
Cuncti certatim quam pote quisque colunt.
Hoc similes, alio distant. Non omnibus aequè
Gaudet Lyda coli, quae solet usque coli.

5

327.

Ad Lydam de Philippo Bonamico

Advenit nobis gemino post mense Philippus,
Queis menses visi saecula sunt gemini.
Gaude, Lyda, boni adventu gaudete, sodales,
Noster amor nobis ecce Philippus adest
Fertque suos secum lususque salesque leporesque
Et gratum est coetu quidquid in ingenuo.

5

328.

Monet Guasculum nullam viam illi longam futuram
ad Lydam venienti

Guasce, domus longe tua dicitur esse, venire
Ad nos ne creber scilicet huc valeas.
Ipse quidem id fatear nos inter ni sit et illa,
Nusquam nancisci cui potes assimilem.
Ad quam cum venies quamvis de parte remota,
Nulla tibi, credo, longa futura via est.

5

329.

Timet ne Guasculus minus invisat sodales

Quo tua, Guasce, domus pulchra est magis, hoc magis hercle
Pace tua dicam, displicet illa mihi.
Quippe suo illectum, metuo ne forte lepore
Te nostro a caetu saepius abstineat.³²

330.

Ad Guasculum in idem argumentum

Guasce, domum vidi quae multo instructa lepore
Est tibi, nil et non mirifice placuit;
Nil unum praeter, quod nostro nempe remota
A coetu in summis dissidet Esquiliis.
Hoc tu aliqua vitium poteris si demere, tollam
Istam laude mea iam super astra domum.

5

331.

Se iussu Lydae carmen scribere

Garrulus haud placui, tacitus fortasse placebo.
Id tentare iuvat; Musa molesta, sile.
Sic mecum et posui calamus, sed me mea Lyda
Impulit ac coeptum pergere iussit iter
Et nugas garrire omnes et ludere quae fors
Obtulit incultis omnia carminibus.

5

³² Te ... abstineat] Nimirum a sodalibus tuis, qui domum Pizzelliam celebrant. *R not.*

Conde iterum spernat populus quae carmina: praestat
Quam populo Lydae, Musa, placere meae.

332.

Cur Hirtio misso Lydae legat Livii historias

Inscite si quid scriptum reor, o mea Lyda,
Id tecum invitus perlegere aggredior.
Nam timeo scriptor dum displicet, aequae alieno
Ne tibi displiceam lector ego vitio.
Hoc causae est Hirti iussus recitare libellos,
Romanam Livi quod³³ recitem historiam.

333.

De se et Lyda

Qua mecum es, mea Lyda, tibi cur tarda moratur,
Aequo cur citior volvitur hora mihi?
An bona quo lapsu praeceps fugit hora volucris,
At mala vix lentum promovet hora pedem?

334.

Timet poeta ne sit molestus Lydae

Non ego te fugio, metuo sed, Lyda, molestus
Ne tibi sim si te persequar immodice.
Tu quereris, timido sed, credo, ignoscis amico,
Te qui saepe caret ne tibi displiceat.

335.

Ad Lydam de molesta Hirtii lectione

Caesare iam lecto, subit Hirtius, ille molestus
Scriptor ni laetus, Lyda, ego te comite
Scripta legam quaevis, quamvis insulsa; molesti
Quidquid inest, praesens tu, mea Lyda, levas.

336.

Ad Lydam de Carlilla

Tam parva, haec tam mira eadem Carlilla, requiris
Olim maturo tempore qualis erit.
Dicam equidem sensu ex animi: res scilicet ipsa
Non raro magna spe solet esse minor.
Si tamen aequarit, spem si res vicerit ipsam,
Illa futura olim, Lyda, tibi est similis.

337.

Quanti faciat Lydae iudicium

Iudicium quandoque meum si forte requiris,
Occule iudicium mi, mea Lyda, tuum.
Namque id cum prodixi – tanti es mihi – spernere cogor
Ipse meum atque tuo fidere iudicio,
Nec secus ac speculum resonae vel vocis imago,
A te quae veniunt sola referre tibi.

338.

In idem argumentum

Quod mihi laudasti carmen, mea Lyda, requiris
Quale putem. Quid ni mirificum esse putem,
Quod tibi mirifice vidi placuisse tuisque
Esse ultro elatum laudibus astra super?
Quae nil non pulchrum, non omni ex parte politum
Exactumque omnes suspicis ad numeros,
Iudicio quae tam polles, ut non magis ipsa
Sit verax sacro Pythia de tripode.

339.

Gaudet se Lydae placuisse et sibi Lydam placere velle

Si laudas, mea quod laudari carmina digna
Esse putas, laetor me placuisse tibi.
Si non digna putas, laudas tamen, optima Lyda,
Laetor te saltem velle placere mihi.

340.

Cur amat Lydam

Me, quod amo Lydam, quae dicit cuncta probare,
Quintus ait; vere id nec, puto, Quintus ait.
Non quod amo nam cuncta proba; quod cuncta probare
Cogor, quae prudens doctaque dicit, amo.

341.

De se, Lydam quaerente, et de Petro Aloysio Pizzellio

Quaerebam te, Lyda; tuus mihi limen ad ipsum
Filius occurrit seque dedit comitem.
Laetus ego, inventam possum dixisse parentem:
Vivit in hoc mire scilicet ipsa parens.

342.

Ad amicum de Lyda, eius carmine mota

Carmine quae nullo dixit se Lyda moveri
Esse tamen motam carmine, amice, tuo;

³³ quod] *K pro quo R*

Id tibi cum dixit me coram, quid mihi eadem
Illa opera misero dixit, amice, vides.

343.

Se officii causa molestum fuisse Lydae

Peccavi officio immodicus nimiumque molestus,
Lyda, tibi, gratus dum studeo esse fui.
Hanc fateor culpam, culpam hanc tu plecte; molestum
Et quo te laesi laede molesta modo.

344.

Ad Petrum Aloysium Pizzellium canentem

Nec liquida est, nec magna tibi vox, Petre, canenti,
Mirifice illa meas at beat auriculas
Atque meos multa insinuans dulcedine sensus
Permulcet suavi suavior ambrosia.
Nimirum capior numeris, nec, si canat Orpheus,
Audiri possit vox numerosa magis.

345.

Ad Lydam de eius patrono

Oblatam spreuit mercedem Quintus, at hercle
Non parva est merces, Lyda, placere tibi.

346.

In idem argumentum

Oblatam Quintus mercedem spernit: amicus,
Lyda, tibi mavult quam fieri famulus.

347.

In Quintum de eius importunitate et audacia

Quinte, tuo da iura lari servosque molestus
Exerce invisio quam lubet imperio,
Parce importunus Lydae turbare penates
Ferque illam in propria regna tenere domo.
Fretus amicitia quae cum tibi poscis, amicum
Nescis quantum inter discrepet ac dominum.

348.

Quanti faciat Lydam

Quam te, Lyda, probem, soleo hinc cognoscere quod me
Nunquam ni placeo cum tibi, Lyda, probo,
Una quod es multis pro millibus; haec tibi malo
Uni quam toti scribere quod populo.

349.

Se Lydae commoda suis longe anteferre

Dum te, Lyda, mihi mecum de more legentem
Avehit hinc melior, dulcior atque comes,
Non tam angit sine te lux haec quod moesta futura
Est mihi, quam sine me quod tibi laeta iuvat.
Cultor amicitiae verus tua commoda nusquam
Non soleo longe praeposuisse meis.

350.

Monet Lydam quid sit factu si quid triste acciderit

Triste ubi quid metuis vel fers, Lyda optima, coelum
Suspice et, heu, tacita paucula mente refer:
“Cuncta potes, scis cuncta, Deus; meme ipsa regendam
Atque meos nutu do, Pater, usque tuo.
Nil possum, contra nil pugno. Quae facis, aequo
Cuncta fero, laeto pectore cuncta probō.”
Haec semel, haec iterum dic tecum, Lyda, reperta
Omnis iam fuerit certa medela mali.

351.

In inurbanum eumdemque importunum

Nempe domum Lydae veritum te, Postume, dicis
Iurgantem verbis abstinuisses malis.
Id semel auditum decies audire necesse est,
Obtundi et nota semper ab historia.
Laudo quod veritus tecta es: si fas tamen, oro,
Si fas tandem aures ut vereare meas.

352.

Ad Aulum de Lyda

Lydam posse negas quidquam perferre molesti,
Quid si non mores perferat, Aule, tuos?

353.

Se soli Lydae carmen scribere

Haec tibi ego ludo soli mea carmina, Lyda;
Soli si placeant haec tibi, Lyda, sat est.
Laude tua laetus spernam praeconia famae,
Quidquid et in tota plauditur Arcadia.

354.

Ad Petrum Aloysii Pizzellium de Lyda matre

Ut male di perdant cantores queis mea Lyda
Et caput auditis et dolet auriculas.

Prome tuos tu, Petre, modos, succurre parenti,
Quamque potes gratis cantibus affer opem.
Sic tibi, Romuleis fugit quae pulsa theatris,
Usque ora et digitos temperet Harmonia.

5

355.

Optat pluviam ut Lyda secum domi maneat

Et mansura domi Lyda est lecturaque mecum,
Ut solet, effusa si cadat imber aqua.
Id misso docuit famulo me; luce serena
Venturus frustra ne sua tecta petam.
Di faciant, saevos Auster ferat horridus imbres,
Sit mihi ut haec clara luce serena dies.

5

356.

Votum pro Lyda, opem perpetuam miseris ferente

Usque omnes mea Lyda iuvat facilisque volensque,
Quo potis est, miseros allevat auxilio.
Reddere felices tam multos quae studet, o di,
Vos facite ut felix sit magis atque magis.

357.

De laudibus Lydae

Quae mihi de clara miranda Lycoride narras,
Horum ego, Lyda, tibi credere nil renuo.
Olim foemineum sprevi genus, at mihi postquam
Nosse tuum attonito contigit ingenium,
Nil reor eximiae laudis iam scilicet esse
Foemineum quod non possit habere genus.

5

358.

Ad cardinalem Somaliam, Lydam revisentem

Quam te digresso doluit, Somalia, coetus
Hic noster, tam te gaudet item reduce
Aspectuque tuo fruitur fruiturque beatis
Et morum et rari dotibus ingenii.
Nec quisquam est – hoc Lyda ferat mi dicere, primam
Quam tuus huc reditus mirifice exhilarat –
Nec quisquam est numero ex omni qui non prope Lydae
Magna suae exaequet gaudia laetitiae.

5

359.

Se multa et magna debere Lydae profitetur

Multa pudet, tam et magna tibi debere nec unquam
Quidquam pro meritis, Lyda, referre tuis.

Hunc mihi quo crucior tandem, oro, deme pudorem
Atque aliquid, possim gratus ut esse, iube.
Si facias, inscripta meo quae in pectore servo,
Adscribam meritis id quoque, Lyda, tuis.

5

360.

Cur Lyda saepius Nearcum visat quam Quintum

Saepius invisat quam te cur Lyda Nearcum,
Quinte, rogas. Quam tu quod magis ille placet.
Cur placeat magis ille, omnes dempto, reor, uno
Te, nimium tribuis qui tibi, Quinte, vident.

361.

In rudem et illepidum, sibi Lydam multum
debere dicentem

Multum Lyda tibi debet te iudice quod tu
Illam tam longo a tempore, Quinte, colis.
Sed tu plus illi debes me iudice quod se
Passa tibi est longo tempore, Quinte, coli;
Quae tibi dum miros impertit culta lepores,
Nil audit contra ni rude et illepidum.

5

362.

Ad Lydam de se suisque carminibus

Non mihi vesano flagrat mens icta furore,
Multus ab immodico nec tonat ore fragor.
Parrhasios inter vates hoc spernor et ipse
Et mecum laudes, o mea Lyda, tuae.
Sed tamen haec, Graio non prorsum cassa lepore,
Olim scripta leget si bona posteritas,
Dicar ego prisco ritu Phoeboque favente
Et Musis, laudes concinuisse tuas.
Tu clara Ausonias inter dicere puellas,
Digna mihi saeclo sed meliore cani.

5

10

363.

De eximia Lydae natura et moribus

Irasci nunquam vidi te, Lyda. Quid, ullo
Non tibi succensum flagrat ab igne iecur?
An ratio edomitum sub pectore sic premit ignem
Agnosci nullo³⁴ possit ut indicio?
Quidquid id est, equidem laudoque et miror utrumvis
Naturam, mores vel, mea Lyda, tuos.

5

³⁴ nullo] *K pro multo R*

364.

In Alexin, Lydam in Tullam incitantem

Ne tibi displiceat, Tullam vis laedat, Alexi,
Aurea quae nullum laedere Lyda solet.
Tullam, qua – mitto genus et decora alta parentum –
Certe nil fieri possit amabilius.
Non faciet, nec si faceret dici aurea posset,
Ipsa sibi similis nec mea Lyda foret.

365.

De Lydae modestia

Vera loquor de te vates tuus, optima Lyda.
Falsa putas: fiunt hoc mihi vera magis.
Digna nec est pleno laudari scilicet ore
Agnoscit laudes si qua puella suas.

366.

Sibi nihil in scena placuisse ex quo Lyda Meropen
Maffeianam egerat

Acta modo an placeat, quaeris, mihi fabula. Lyda,
A te actam placeat quid mihi post Meropen?
In scenam redeat si Roscius ipse, videri
Post te mi possit Roscius ipse rudis.

367.

Laudes Lydae

In Lyda si quae miror, scribam omnia, cogar
Non iam elegos, longas scribere at *Iliadas*.
Ingenium ut, sanctos mores et caetera mittam,
Praecipuum laudis quae meruere decus,
Forma, lepos, sessus statusque et gressus euntis,
Quidquid agit rerum, quidquid et eloquitur,
Nil non laude scatet, nil non super aurea dignum est
Moeoniis ferri sidera carminibus.

368.

De laudibus Lydae

Cui videar nimium Lydae tribuisse, loquentem
Huc veniens Lydam audiat ille semel.
Mendacem patiar, nulli et credenda locutum
Me dicat videar ni tribuisse parum.

369.

In idem argumentum

De te iamdudum tacui longumque tacebo,
Olim perpetuum quae mihi carmen eras.

Nec tibi enim quidquid scribo, mihi nec placet ipsi,
Iudice me nisu quolibet ingenii.
Haud possum optatum veri contingere finem;
Iudice te verum, Lyda, supergredior.

5

370.

Cunichius et Pindemontius coram Lyda ante aram
amicitiae perpetuum iurant amorem

Pindemonti, aram sacro hanc Cunichius, ambo
Quam colimus, magnum numen amicitiae.
Hic Lyda coram alternum iuremus amorem,
Servandum stabili tempus in omne fide.
Qui fallet divamque unam similemque dearum,
Irasci Lydam sentiat ille sibi.

5

371.

De Lyda et importuno morborum narratore

Lyda tacet cupio quam solam audire loquentem;
Tu loqueris solum quem cupio tacitum.
Heu, loqueris narrasque tuae deliria mentis,
Morborum longas scilicet *Iliadas*!
Et tamen ex alto curnam suspiria moestus
Aegra traham interdum pectore, Avite, rogas.

5

372.

Ad Aulum de Lyda, quae illum de folle insulsa narrantem
patienter auscultaverat

Felix, ludicro de folle insulsa loquenti
Aures cui Lydae tam patiere diu!
Non ludi studio, studio magis illa tenetur,
Aule, tui, e caro quidlibet ore sapit.

5

373.

Ad Postumum, cur eius carmina etiamsi obscura sint
Lydae sint clara

Postume, quae scribis quod pervidet omnia Lyda,
Tu credis nil non scribere perspicue.
Laus tibi quam tribuis, non est tua, sed mage Lydae,
Multa ipsis mire quae videt in tenebris.

374.

Rogat Lydam ut se moneat si quid obscurum scripserit

Obscurum si quid scripsi, mea Lyda, moneto;
Quidquid luce caret, luce carere puto.
Nec quidquam non luce caret quod tu modo cursim
Lectum non primo dispicis intuitu.

Hic metus est potius ne multo obscura, sagaci
Ingenio ut polles, sint tibi clara satis.

5

375.

Ad Petrum Aloysium Pizzellium, Lydae filium

Petre, tibi mirum tribuit natura leporem:
Est aliquid quod te Lyda parens genuit,
Cuius et arguto interdum pendemus ab ore
Sparsa iacit multo dum sale dicta pater.
Fide modo ipse tibi, tacitus nec pectore conde
Sensa animi, haudquaquam digna latere, tui.
Laedimur assidue insulsi quod multa loquuntur;
Si taceant salsi, funditus occidimus.

5

376.

Timet ne Lyda secum legendi consuetudinem intermittat

Prima dies mihi iam dempta est, mox deinde secunda
Demetur, dein mox tertia, dein reliquae.
Hora etiam facta est contractior: ante placebam
Festine, sero nunc veniens placeo.
Nec queror; esse meae nec vile hoc quidquid opellae,
Esse gravem nec me iam tibi, Lyda, puto.
Sed tantum doleo si res hoc ire tenore
Pergat quod mecum nil, mea Lyda, leges,
Qua mihi cum socia sapiunt mire omnia, Homeri
Qua sine lecta mihi carmina desipiunt.

5

10

377.

De Lyda, nihil simulante, plurima dissimulante

Alba tibi pullo vestis praetexta colore;
Quam simplex eadem es vafraque, Lyda, docet.
Simplex quod simulat nihil unquam; vafra, quod ut res,
Ut tempus poscit, plurima dissimulas.

378.

Lydae laudes

Aequari genus haud renuam muliebre virili
Lydae multa foret si mulier similis;
Solis ad occasum sed primo solis ab ortu
Lydae aliam quis erit qui similem inveniat?

379.

De Lyda, inter agendum lectioni intenta

Pingit acu discitque lego quaecumque, Minervae
Et mente et docta Lyda operata manu.

Curam operi nec demit opus; tanta indita miro
Vis est multa gerit quo simul ingenio!

380.

Lydae laudes

Foemineum generi ne confer, Lyda, virili.
Te cuivis praefer, si placet, ipsa viro,
Cui tribuit natura uni quaecumque virile,
Foemineum decorant quae bona cunque genus.

381.

Ad Lydam de Lagoide, Romanarum formosissima

Romuleas inter celebrans laeta orgia nuptas
Atque terens curru Flaminiam aureolo,
Lyda, rogas, fuerit quo modo induta Lagois;
Nec mentem adverti, visum ego nec memini
Qua fuerit forma, quam vultu grata decoro,
Quam pulchras inter pulchrior, id memini.

5

382.

De se carmina Terentii cum Lyda legente

Sic mihi suavidici mulcent cor verba Terenti,
Sirenum cantu dulcia verba magis,
Ut si quid peccat videam nihil; omnia mira
Aequae vesano caecus amore putem.
Id mihi ego ignotum nuper contingere sensi;
Admonitu et duplici, Lyda, cavere tuo.

5

383.

Laudes Lydae

Ingenium Lydae laudabam et verba diserta
Et natura illi quae bona cuncta dedit.
Nunc, Lydam ut penitus pernovi, pol mage laudo
Illaec ipsa sibi quae bona cuncta parat.

384.

In die, quo cum Lyda Vaticanas aedes visum iverat

Nulla fuit toto lux haec mihi laetior anno,
Nulla magis memori pectore digna coli,
Dum Vaticani regales visimus aedes,
Tecum perpetuo quo, mea Lyda, fui;
Tantaque tot rerum vidi miracula, nec quam
Mirarer ni te, res tamen ulla fuit.

5

385.

In quemdam qui dixerat poetam intempestive Lydam
laudasse³⁵

Laudavi Lydam, re non patiente loquoque,
Nempe ut laude mea gaudeat illa magis.
Pro re proque loco mos est laudare vel hostem,
Intempestiva laude patescit amor.

386.

Quo loco esse velit apud Lydam

Hoc sat: amicitiae legem hanc dicamus uterque,
Nulla non maneat quae, mea Lyda, die,
Ut tu prima mihi, tibi sim non ultimus ipse,
Tu mi aliquem, ipse omnes ut tibi posthabeam.
Hoc mihi deberi tantum volo; quod fuit ultra,
Eximii ducam muneris esse loco.

387.

Laudat Lydam

Ex quo, Lyda, semel te novi tempore, noram
Quas prius, una omnes displicuere mihi.
Nulla placet prorsum, partim placet esse videtur
Si qua modo ex aliqua parte tui assimilis.

388.

Ad Lydam de tonitru

Optavi toties tibi quod, mea Lyda, virili
Esse animo tandem fortis ut inciperes,
Id tibi perfectum laetor, quae dum tonat axis
Non cessas doctae fila movere lyrae,
Fortis, seu tanto nihil es tremefacta fragore,
Tam bene dissimulas seu tremefacta metum.

389.

Ad Pollam de Lyda foeminarum praestantissima

Ex quo Lyda mihi caepit notescere, cur tu,
Cur aliae haud placeant iam mihi, Polla, rogas.
Dic tu: se claro simul ac sol extulit ortu,
Cur toto apparent sidera nulla polo?

390.

Ad clarissimum poetam³⁶ de Lyda

Lyda mihi est unum carmen: Lydam mea certat
Musa domos coeli tollere in astriferas,
Qualis et est, talem seris ostendere saeculis,
Illius ignoret ne decus ulla dies.
Hoc mihi opus, haec cura, labat sub pondere sed mens, 5
Nec par heu magnis ausibus ingenium.
Tu fer opem, tu iunge meis tua carmina, vates
Olim cantata clarus ab Euridice,
Te mihi, Sebethi linquentem flumina, quando
Fors bona Romanum huc attulit ad Tiberim. 10
Crede, una haec omnes longe anteit heroinas;
Orphaea haec longe dignior una lyra est.

391.

De Quinto et Lyda, diversas vitae rationes officii causa
laudantibus

Dum tibi blanditur Quintus, tu reddere Quinto,
Lyda, parem dum vis officiosa vicem,
Ille tibi mollis laudavit commoda vitae,
Illi tu firmae robora divitiae.
Falsi ambo: nec tu mollis nam commoda vitae, 5
Ille probare marem nec pote duritiam.

392.

Ad Lydam, longum iter susceptram

Lyda, tibi metuo quod strenua suscipis, eheu,
Longum iter immodico dum calet igne via.
Tu ne adeo gracilis bis quinas, Lyda, per horas
Solis torrentes excipies radios?
Parce tibi, parce, o, nobis quicumque timemus 5
Quae tu non metuis tristia damna tibi.
Te iuvat in gelida spatari molliter umbra:
Solem quae agresti est corpore dura ferat.

393.

Ad Lydam de narratore eadem pluries repente

Iste placet suavis narrator, Lyda; placebit
Atque diu dicet si modo quidque semel;
Verum iterum atque iterum si dicet, Lyda, molestus
Iam fiet nostris auribus atque animis.
Cantari toties nec mentes laedere et aures, 5
Id vix divinae contigit *Iliadi*.

³⁵ Adhibita coniectura ducor ad suspicandum hoc dictum fuisse de antecedenti epigrammate. *R not.*

³⁶ clarissimum poetam] Credo hunc esse Vincentium Cozzam Bononiensem, qui in nuptiis Odeschalchicis poema scripsit, quod *Orpheum* nuncupavit et apud Neapolitanos sibi domicilium comparaverat. *R not.*

394.

Ad Postumum, aegre ferentem se a Lyda prae Celso
contemni

Quod te prae Celso contemnit Lyda, molestum est,
Credo equidem, at fieri, Postume, iure vides;
Si modo quod cuncti, magni parvique videmus,
De te deque illo, tu quoque, amice, vides.

395.

Ad Ianum peregre euntem

Ergo ibis, flavum et Tiberim Romamque relinques
Et Lydam et Lydae hoc dulce sodalitium?
Ibis, Iane; utinam nostri memor, usque tui nos
Ut quamvis absis hic erimus memores,
Robur et ingenii mirum sensumque decori
Dicemus, mores et simul aureolos.
At desiderium spes leniet una, paternis
Rursus ut egressus sedibus huc redeas.
Hunc – iuvat augurio lacrymas detergere – nobis
Fata ferent olim candida Luciferum.

396.

Ad Lydam, se aegrum visentem

Fida tuum crebro quod visis Lyda sodalem,
Solari dulci pergis et alloquio,
Mi demis morbi quae multo est maxima partem,
Convicta cogar ne procul esse tuo,
Neve tuis caream queis mulces pectora dictis
Atque meram instillas auribus ambrosiam.
Hoc modo ne desit; videar mihi, Lyda, valere
Crura licet saevus mordeat usque dolor.

397.

Dolet si Lyda a se aliquando dissentiat

Tulla ubi quid mecum pugnat diversaue fertur,
Id lenta facilis mente animoque feror.
Irascor mecum pugnans cum, Lyda, videntur
Et vera interdum quae mihi falsa putas.
Id quinam fiat, possum tibi dicere verum:
Ut nemo dicat, sat, reor, ipsa vides.

398.

De se Lydae irato

Asperius si quid dixi, nil, Lyda, reponis
Iram nil contra mitis et indomitam.

Scilicet hoc frangitque animos et me mihi cogit
Irasci ac totis erubuisse genis;
Tam leni ac placidae quidquam dixisse puellae
Quod potui vecors et ferus asperius.

399.

Sub fronte severa animam dulcem inesse Lydae viro

Vidi equidem querno sub cortice condita mella
Atque videns mecum haec pectore sub tacito:
“Horridula haec facies quam dulcia condit? Ut intus
Quod latet externa dissidet a specie?”
Huic similis vir, Lyda, tuus: sub fronte severa
Corda gerit dulci dulcia melle magis.

400.

De interpellatis lectionibus ad Lydam

Mille morae officiunt tecum, mea Lyda, legenti,
Quaeque lego cogunt ponere de manibus.
Nec periisse tamen mihi tempus conqueror; ulla
Qua tecum versor non perit hora mihi.

401.

De domo Pizzellia

Cui coniux, nati, levir tuus, optima Lyda,
Cui tu praesertim es cognita, Lyda, semel,
Mirer pol quino mentem devinctus amore,
Ille domum vestram ni propriae anteferat.

402.

Ad Victoriam Odescalchiam de Lyda

Cunctas pol vincis longe, Victoria, matres,
E cunctis Lydam sed tamen excipio:
Esse parem cui te soli reor et reor esse
Id plus quam cunctas vincere longe alias.

403.

In Leonillam, poeta sprētus ob senectutem

Est aliquid viridem praeter, Leonilla, iuventam,
Est, quod amet mulier, quae sapienter amat.
Quae sapienter amat, mulier sed mira, volucris
Phoebae et multo rarior exoritur.
Hinc tibi quam placeam atque aliis, nil scire laboro;
Quod me Lyda senem non fugit una, sat est.

404.

Ad Lydam de bellariis Neapoli allatis

Salve, o Parthenope, divum domus, unde revertens
Hanc praesul nobis attulit ambrosiam,
Munere, Lyda, tuo qua vesci ut contigit, arsi
Continuo, ad carmen pectus et incaluit.
Incendi hac vatem posthac decet: unda, valet, 5
Quae fluis Aonio Castalis in nemore.

405.

Ad Lydam, quid sibi propositum habeat in
satyra scribenda

Haud hominum insecter quemquam. Peccare videntur
Quae mi homines tantum scribere, Lyda, iuvat.
Probra loquor, tacito sed nomine; turpior unde
Sit per me nemo, verum aliquis melior,
Scilicet agnorit qui se maledictaque vitans, 5
Mores ad laudem verterit ipse suos.

406.

Ad Lydam in idem argumentum

Lyda, meo agnosces qui se se in carmine laesum,
Audebit nemo se tamen esse queri;
Nam laesum incipiet si quis se dicere, probrum
Vesana incipiet prodere voce suum.
Quodque ibat vacua telum sine vulnere in aura, 5
Obvius ipse ultro scilicet excipiet.

407.

Ad Lydam, ut sibi minime sua videnti loco speculi sit

Cuncta videt, se se ipse oculus non cernit; imago
Vera est humani scilicet haec animi.
Nempe videt, mea Lyda, alios, se non videt ipsum,
Sit tamen et si acri praeditus ille acie.
Hoc ego me ostendi cupio mihi; teque rogare 5
Haud cesso ut speculi sis mihi saepe loco,
Dicere nec parcas quae pecco; quae tibi visa,
Ipse, mihi nimium proximus, haud video.

408.

Ad Lydam de se, laeto animo vivere cupiente

Lyda, velim nunquam non laetus vivere; at illa,
Quam faciat veram laetitiam, ratio.
Ipsa etiam abscissum gnati dum portat Agave
Saeva caput laetis vocibus exululat.

409. [= Sat. 778.]

Ad Lydam in Turpilius, foedum poetam

Odi Castalidas, Phoebum odi odique poetas
Lassatus fatui carmine Turpilii.
Quo lecto mihi mens, hausto ceu plena veneno,
Torpet, Pierios nec meminit numeros,
Nec tibi, quod solita est, persolvere, Lyda, diurnum 5
Qualiscumque potest carminis officium.

410.

De Lyda, Antigenem ac Postumum alium
alio modo excipientem

Coeptum opus, Antigenes cum venit, Lyda relinquit;
Venisti cum tu, valdius urget opus.
Non mirum hoc: operi praestat sermo illius; istis
Effutis quae tu, Postume, praestat opus.

411.

De Lydae constantia in Tucce non audiendo

Multum Lyda sapit quod te tam saepe vocantem
Non audit, coeptum fortis et urget opus.
Nil sapiat cessans aequam si praebeat aurem,
Sueti multa loqui, dicere, Tucce, nihil.

412.

Ad Plancum, terrifica Lydae narrantem

Horrendos terrae motus vastaue ruina
Hausta simul miseris oppida cum populis,
Fulguraque et tonitrus narrasti et perdita letho
Multa virum, multa et corpora quadrupedum.
Quae dum persequeris, nimio terrore molestum 5
Lyda tamen placido pectore, Plance, tulit.
Ausa nec est maestro sermoni ponere finem,
Laeta etenim fantem te magis illa timet
Atque tuos horret lusus fatuosque lepores
Atque senis blando verba proterva ioco. 10

413.

In amicum iurgiis sibi Lydam vindicare conantem

Quod se Lyda tibi non tota impertit, amice,
Arguto haud cessas multa dolore queri.
Est qui posse queri credit se iustius, uni
Impertit se se quod nimis illa tibi.
Nam tua dum metuit sibi iurgia, te prope solum 5
Observat, curat, sevocat, alloquitur.
Felix, cui saevis licet ista parare querelis,
Ille sibi nullis quae parat obsequiis.

414.

Ianetta, Lydae catella, loquitur

Salve, Lyda, tibi quod vixi cara; poeta

Mi tuus hunc moerens constituit tumulum:

"Forsan et Elysios Ianettam ducet in hortos

Inque altis faciet fulgere sideribus.

Queis non tam laetor rebus quam me procul esse,

A dulci esse procul discrucior domina".

5

415.

Eiusdem catellae tumulus

Lydae parva comes tegor hoc Ianetta sepulcro,

Rara canis dominae digna placere meae.

Cui tam cordatae, tam salsae tamque venustae,

Clarent eximia quae modo laude, placent.

416.

Mariae Pizzelliae Lydae, Meropen Scipionis Maffei
mirifice agenti

Maffeum attonitus mirabar scribere talem

Eximius vates qui potuit *Meropen*.

Nunc magis admiror te, praestans foemina, talem

Quae voce atque oculis, vultu et agis *Meropen*.

Illum certe aliquis carpsit: te carpere, ut ipsa

Spectatrix adsit, non queat invidia.

5

417.

Ad eandem

Quod caput esse artis dicebat Roscius, unum

Quod non posse ulla tradier arte tamen,

Id pol ego, quid sit, didici, Pizzellia, dum tu

Sollicitam curis nuper agis *Meropen*.

Vultu etenim ex omni motuque statuque tuo se

Prodebat, palmam cui dabat ille, *decor*.³⁷

5

418.

Ad eandem

"Ah, quid agis, mater? Natum vis perdere? Nati

Ultrix tela manu proice ne misero,

Heu, misero, infelix, dulcem, tua munera, vitam

Eripe!" Spectaclo sic animum attonitus

Clamavi – horrebant artus et corda micabant

5

Perque genas ibant perque sinum lacrymae –

Dum furiis agitur, stricto dum turbida ferro

Sopitum, Merope, iam ruis in iuvenem.

Nec sensi vana me ludi ab imagine: gnato

Sed lethum, matri sed scelus extimui.

10

419.

Ad eandem

Reginam egisti pulchre pulchreque parentem:

Olli maiestas, huic erat aptus amor.

420.

Ad Violantam Pizzelliam, Mariae filiam

Vis te collaudem plene, Violanta, tuas quod³⁸Egregie partes egeris in *Merope*?

Non opus est multis, uno dicam omnia dicto:

Matre mihi visa es filia digna tua.

421.

Eiusdem epigrammatis versio Italica ab eodem
Cunichio facta

Che dirò mai di te, Violante bella,

Che così al vivo rappresenti Ismene,

La di Merope fida amica e ancella?

Dirò: a tal madre tal figlia conviene.

422. [421.]

De eadem Violanta

Te laudo, Violanta, tuas virguncula partes

Sic quod agis sciteque et timide et lepide,

Voxque tua et gestus mire placet, at placet aequae

Virgineus qui te praepedit iste decor.

5

423. [422.]

Ad Mariam Pizzelliam, Medeam agentem

Egisti pulchre *Meropen*, Pizzellia; quid ni

Matrem pulchre ageres tam tibi consimilem?

Hoc magnum, hoc mirum est, matrum longe optima, pulchre

Medeam quod agis tam tibi dissimilem.

³⁷ *decor*] Cicero, *De Oratore*, lib. 1. cap. 29: "Roscium saepe audio dicere, caput artis esse decere; quod tamen unum id esse, quod tradi arte non possit". *R not*.³⁸ Vis ... quod] Alibi hoc epigramma sic incipit: Ut te pro merito laudem, Violanta, tuas quod *R*

424. [423.]

De eadem

Nulli non magni fis, o Pizzellia, nulli
Non laude omnigena tolleris astra super.
Id pulchrum est, fateor, multo sed pulchrius illud
Interea quod te despicias ipsa tamen.

425. [424.]

Egisti e Merope quiddam, Pizzellia: largo
Mi fletu exangues immaduere genae,
Intremuere artus, vario turbata tumultu
Continuo est imo in pectore mens animi.
Scilicet admonitu a parvo subiere, ciebas
Quos tota motus mirifice in Merope,
Cum versare omnes mihi sensus meque solebas
Saepe mihi attonito persimilem eripere.

426. [425.]

De eximio cantu Petri Pizzellii, Mariae filii

Fecisti sic, Petre, modos nil dulcius esse
Ut queat, ut mi, ullo tangier haud soleo
Qui cantu et varios vocom sentire lepores,
Omnem sed videor surdus ad harmoniam.
Isti ubi concentus aures contingere primo
Incipiunt, subito cor trepidum exsiliat
Horrescantque artus, circum et praecordia serpat
Nescio quid dulci dulcius ambrosia.
Noster salve, Orpheu, qui me sic moveris, hercle
Ipsa tuis passis saxa movere modis.

427. [426.]

De Mariae Pizzelliae dolore aegrotante Petro suo filio

Aegrotat leviter Petrus. Quid mater? Acerbum
Anxia sub molli pectore vulnus habet,
Nec queritur, moestos nec languidulo singultus
Ore ciet, tristi nec rigat imbre genas,
Sed pallet suspensa animi, sed contremittit artus,
Sed trepido infelix aestuat usque sinu,
Itque redditque, locum et mutat mutatque colores
Alternatque omnes corde micante metus.³⁹
Parce, o, plura, parens, ipsam et te respice; morbus
Qui levis est gnato, iam gravis iste tibi est.⁴⁰

³⁹ Alternatque ... metus] Seu: Nunc spe, nunc dubio scilicet acta metu; seu: Nunc spe, sollicita, nunc magis acta metu. *R*

⁴⁰ Parce ... est] Seu: Parce o plura parens, morbus ne denique gnato / Qui levis est, fiat iam gravis iste tibi. *R*

428. [427.]

In febrim qua Petrus, Mariae Pizzelliae filius, laborabat

I procul et Stygios, unde huc digressa, revise,
Egregio iuveni febris acuta lacus.
I procul hinc si quis pudor est ac multa, paramus
Quae tibi certatim dicere, probra fuge.
Hic perstare iuvat vel si tamen; illius exi
Et nostro potius te, mala, conde sinu.

5

429. [428.]

Ad eundem Petrum

Gaude, Petre, vales quod iam tu, sed mage gaude
Tota domus tecum quod tua convaluit.
Illud fortunae debes artive medentum;
Virtuti hoc debes, moribus atque tuis.

5

430. [429.]

Ad consuetum Mariae Pizzelliae sodalium coetum de
Ioanne eius viro et filiis absentibus

Quod procul est Violanta, procul quod Petrus, uterque
Hoc coetu a nostro, credite, ocellus abest.
Quod procul est sapiens et acuta nare Ioannes,
Hoc coetu a nostro, credite, nasus abest.

5

431. [430.]

De imagine Mariae Pizzelliae a Leucone picta

Egregie Leucon te pinxit: pingere quiddam
Pulchri, ego quod video, non tamen evaluit.
Id sentire magis quid sit quam dicere possum.
Suada? Venus? Multo gratia plena sale
Anne decor miro componens cuncta lepore,
Ipsa ne mens pulchra conspicua in facie?
Quidquid at est, rarae multo est pars maxima formae;
Quidquid at est, nulla pingier arte potest.

5

432. [431.]

De eadem ad Leuconem

Tu Mariae speciem quisti mirandus et ora
Solesti, Leucon, pingere pulchra manu.
Ars tua nil maius possit. Mihi pingere Phoebus
Posse animum et mores annuit eximios
Ingeniumque sagax et doctrinae genus omne
Consiliumque ingens, dives et eloquium,
Quae mihi venturis fuerint cum prodita saeculis,
Tota ibit gentes nota per innumeras

5

Atque inter primas nomen feret heroínas
Maiores et Evadne, maior et Ermione.

10

433. [432.]

De imagine Ioannis Pizzellii, Mariae coniugis

Leuco, tua sic est Pizzellius arte Ioannes
Pictus ut esse queat nil magis assimile.
Os idem est, idem formoso vultus in ore,
Toto eadem in vultu mens prope conspicua.

434. [433.]

De imagine Violantae Pizzelliae, Mariae filiae

Leuconis haec picta manu Violanta loquetur
Iam, credo, egregium laudet ut artificem;
Ut sileat tamen ipsa, omnes formamque puellae,
Egregium et tollent laude pari artificem.

435. [434.]

In idem argumentum

Haec Leuconis opus, Violanta, est; pulchra puellae
Ora, manum docti mirer an artificis?

436. [435.]

In idem argumentum

Sic Violanta tibi picta est, doctissime Leucon,
Leucon, Felsinei gloria rara soli,
Ut mentem pulchra defixo in imagine sit mi
Non verae similis visa, sed esse eadem.

437. [436.]⁴¹ [= Enc. 294.]

In idem argumentum

Unde ista pulchrae deprompta est forma Dianae,
Optavit pingi quam Violanta sibi?
Fallor an eximiae formoso ex ore puellae
Quae deceant ipsas perspicis ora deas?

438. [437.]

In idem argumentum; extemporale ad pictorem et matrem

Laudaris similem Violantam pingere, Leucon;
Laudaris veram tu genuisse, parens.

439. [438.]

De imagine Petri Aloysii Pizzellii

Petrus hic est, Leuconis opus, quod magnus Apelles
Mireturque tuens et velit esse suum.

440. [439.]

Aliud

Sic Petrum, Leucon, pinxisti ut verior ipso
Effigies reddi non queat e speculo.

441. [440.]

In idem argumentum

Arte tua Petrum formosa in imagine vero
Pinxisti, Leucon, usque adeo similem,
Attoniti aspectu Petrum ut iuremus amici
Non unum nobis vivere, sed geminum.

442. [441.]

Ad Leuconem

Pingere vis pulchre Violantam? Pingere Dianam,
Virgineos⁴² qualis sed praeit ore choros.
Pingere vis pulchre Petrum? Pingatur Apollo,
Sed qualis tractat post fera bella lyram.
Pingere vis Mariam? Latonam pingere, sed almo
Palladium in vultu fulguret ingenium.

5

443. [442.]

Laudat Lydam quod communi sensu prae ceteris
foeminis praedita sit

Foemina communi quod sensu est praedita Lyda,
Non parvam id laudem, sed reor eximiam.
Cetera si desint, quod pulchra est quodque diserta,
Dote omni et praestans corporis atque animi,
Cuncta haec si desint, magnum est quod contigit uni
Certe id foemineum quo caret omne genus.

5

444. [443.]

Cur diiudicante de carminibus suis Lyda, poeta
semper gaudeat

Lyda probat semper mea carmina. Quae bona si sunt,
Laetor, quod sapiat; sin mala, me quod amet.

⁴¹ Vide Encomiastica, n. 292. *R. not.*

⁴² Virgineos] *corr. e* Virgineo

445. [444.]

Ad Lydam de medicis contemnendis

Quaeris qui valeam tam firmo corpore? Dicam:
A me omnes longe submoveo medicos.
Quod si quem patior mihi venam tangere, quidquid
Praescipsit, monuit, credere nil soleo.
Tu fac idem, mea Lyda, viamque insiste valendi,
Quam monstro, fortis pectore magnanimo.
Re iam docta scies, medicos qui despuat omnes,
Ut validus nullis indigeat medicis.⁴³

446. [445.]

Ad Lydam de chirurgo ei venam incidente

Iste tuus vitae largitor, Lyda, peremptos
Qui prope iam caecis excitat e tumulis,
Cum tibi contingit salientem sanguine venam,
Ima mihi trepido corda pavore micant.
Arte valet, fateor, verum ars me territat ipsa.
Lyda, manu horrendum est tangier a medica.

447. [446.]

Ad Lydam de pulchro

Arida cui macies abductos contrahit artus
Ac tenui circum vix tegit ossa cute,
Cui longos nutant imitantia crura bacillos,
Cui corpus graciles aequat araneolos,
Hic miram est formam nactus te iudice Lyda,
Huic pulchro fieri contigit eximie.
Quid dicam? Fuerit si quis mihi scilicet hortis,
Optabo pulcher fiat ut ille tibi.

448. [447.]

De prole gemina Lydae et de multa Gelliae

Lyda suam gemina dumtaxat prole, tuam tu
Auxisti multa, Gellia, prole domum.
Sed quis non auri potius duo magna talenta,
Quam sibi quadrantum millia multa velit?

449. [448.]

De Lydae eadem iterum narrantis lepore

Fabula, cum primo narrasti, grata; secundo
Cum narras, eadem est fabula grata tamen.

Non res delectat mentem nova, sed tuus iste,
Iste tuus fantis, Lyda venusta, lepos.
Qui dum aderit, narra quidvis iterumque iterumque:
Dicta queo decies dicta putare semel.

450. [449.]

De Aegles ac Lydae forma

Displicet Aegle aliis, Lydae placet. An sua forma
Quod formae obiectu crescit ab oppositae?

451. [450.]

Purgat se Lydae

Quod similem dixi tibi prima aetate puellam,
Non est cur possit pulchra puella queri.
Parce queri tu, Lyda; tuae, o pulcherrima, formae
Non par illa mihi, dicta sed est similis.
Sic Helenae, credo, multo cum grandior esset,
Tros aliquis iuvenem contulit Andromacham.

452. [451.]

Poeta conatur Lydae quam minime displicere

In te, Lyda, mihi quando nil displicet, in me
Saltem pauca velim quae tibi displiceant.
Hoc certe conor quavis, longoque labore,
Ingenti et studio forsitan efficiam.
Efficiam hoc certe, conor quas demere mendas
Ipse mihi ut facilis tu patiare magis.

453. [452.]

Ad Lydam, nihil nimium admirantem

Quod tibi nil nimium video, mea Lyda, placere,
Hoc in te nimium mi, mea Lyda, placet.

454. [453.]

Laudat Lydam

Inter Romuleas quatenus sit prima puellas,
Si roger, haud dubitem dicere, Lyda mea est.
Nec verear ne quis credat me falsa locutum
Si de se vocem nesciat ipsa meam.

455. [454.]

De carminibus suis, a Lyda recitatis

Cum mea mi recitas tu carmina, Lyda, videntur
Carmina pol mire tum mea pulchra mihi.

⁴³ Quaeris ... medicis] Parendum tamen est divino oraculo "Honora medicum propter necessitatem", siquidem hoc loco medici nomine significantur etiam clinici, qui morbis, non soli chirurgi, qui vulneribus medentur. *R not.*

Tum sensus, tum verba placent, tum nil hiat usquam,
 Nil durum est usquam, nil sonat asperius,
 Nil est non salsum, nil se non sensibus imis
 Insinuat dulci dulcibus ambrosia.
 Tunc ego me primo, veram dein altius ut rem
 Inspeci, tantum te, mea Lyda, probo.

456. [455.]

Pizzelliam in Lydae nomine latere docet

Qui Lydam legit heic, nec te Pizzellia novit,
 Quae lateat Lydae in nomine diva, rogat.
 Sed qui te novit, Lydae sub nomine laudes
 Me tacito agnoscit protinus ipse tuas.

457. [456.]

De Lydae iudicio

Lyda, probas mea si tot carmina, digna probari
 Quod sint, iudicium mi placet hercle tuum.
 Si non digna, probas tamen omnia, mi placet hercle
 Magnus iudicium qui tibi perdit amor.

458. [457.]

Lecturus Homerum cum Lyda

Altos, Lyda, boni sensus quaeramus Homeri,
 Ortum, obitum quaerant factaque grammatici.
 Scire sat est Phoebi quam multo lumine plenus,
 Scire sat est quanto scripserit ingenio.

459. [458.]

Ad Lydam, quae mulierem torvo vultu pulchram dicebat

Nec mihi foeminea placeat vir, Lyda, virili
 Nec mulier forma: laus sua quemque decet.
 Quare istam, torvo Mavors cui spirat in ore,
 Ut solita es, pulchram dicere parce, precor.
 Te potius gaude non falsa laude probari,
 Cui placido mitis ridet in ore Venus.

460. [459.]

De Lydae hortulo ac villula

Hunc amat, hunc hortum visit mea Lyda, pusillam
 Hanc bona cum gnatis gaudet adire domum.
 Gaude, parva domus, gaude hortule! Carmina si quid
 Nostra valent, vobis non leve nomen erit
 Vosque sibi ostendi, rarae monumenta puellae,
 Longinquo veniens hospes ab orbe volet.

461. [460.]

In idem argumentum

Parva domus, nec nota urbi, tuque hortule qui nunc
 Spretus et haud ulla cultus ab arte iaces,
 Pulchra suis huc cum gnatis cumque bonorum
 Tot comitum coetu se mea Lyda ferat.
 Incipies late multa clarescere laude
 Et passim ferri multa per ora virum
 Atque mihi si Musae aderunt, si dexter Apollo,
 Ipsis dici hortis clarior Hesperidum.

462. [461.]

Ad Lydam, commoda senectutis

Quid mihi longa ferat, quaeris, mea Lyda, senectus.
 Pernoscam laudes ut magis usque tuas;
 Quoque minus fatuo mens haec turbatur amore,
 Hoc videam quam sis digna ut amare magis.

463. [462.]

Ad Lydam, unde *rivalis* nomen originem habeat

Unde habeat nomen *rivalis*, Lyda, requiris.
 Communi a *rivo* nomen habere patet,
 Quem sibi ceu proprium si quis male vindicat uni,
 Irae ac rixantum iurgia saeva calent.
 Huic simile exercet si quos certamen amantes,
Rivales vulgo dicere quisque solet.
 Quod genus hercle tuos nemo est, Lyda, inter amicos,
 Qui te concordii pectore semper amant.
 Nam rixas cohibet virtus tua seque pudica
 Mente coli miti gaudet amicitia.

464. [463.]

Comitem Lydae si iturum quolibet dicit

Dixti, cum Lyda visne ire? Locumque parabas
 Dicere; respondi sed prior ipse: "Volo".

465. [464.]

In illud Terentii (*Andria* II,1): *Quoniam id fieri quod vis non potest, velis id quod possit*

Quae tibi vis quando non fiunt, quod potes unum,
 Tu fac quae fiunt ut tibi, Lyda, velis.
 Seu tibi res, rebus seu te submiseris ipsa,
 Usque tibi prona vita feretur aqua.

466. [465.]
Ad Lydam de suis scriptis
Quae populo placuere, tibi si, Lyda, placebunt,
Incipient demum scripta placere mihi.
His mage sin videam te offendi, non mea scripta,
Non erit ut facilis mi placeat populus
Nec numerare etenim soleo, sed – vera quod hercle 5
Praescribit ratio – pendere iudicia.
467. [466.]
De Lyda, fabellas narrante
Per ludum atque iocum fabellas narrat aniles
Sic queat ut doctos Lyda tenere viros.
Sic, fieri quae non possunt, tamen omnia pingit
Nil ut non credas dum loquitur fieri.
468. [467.]
De laudibus Lydae senescentis
Nondum, Lyda, tibi venit rugosa senectus,
Nec formae rarus fugit ab ore lepos.
Ut tamen id fiat, quis te contemnere possit?
Quisnam te idcirco possit amare minus?
Quem tua non tentat facundia, quem tibi mentem 5
Qui ciet ingenii vividus iste vigor?
Omnigenaeque ingens doctrinae aggesta supellex
Visque alti, rerum provida, consilii?
Totque aliae dotes, queis nil praestantius esse,
Queis nil esse homini possit amabilius? 10
His tu semper eris nulli non cara, vel ipsam
Annorum ut vincas Deiphoben numero.
469. [468.]
De laudibus Lydae
Foemineo generi quidquid natura decori
Indidit, omne id adest, o mea Lyda, tibi.
Foemineo generi quidquid mos pravus inepti
Addidit, omne id abest, o mea Lyda, tibi.
Ergo cuncta placent, ulli nil displicet in te; 5
Nulla est grata magis, nulla molesta minus.
470. [469.]
De Lydae laudibus
Quo se cumque tulit, quoquo vestigia flexit
Lyda, simul fausto Pax venit alma pede,
Et placido mitis vultu Concordia, quique
Fida virum iungit pectora sanctus Amor,
- Atque bonae mentis cultrix iucunda Voluptas, 5
Et iuncta ingenuis Gaudia laeta iocis.
“Iure igitur talem sequimur; debemus et uni
Quod vitam heic hilares degimus, o socii”.
Nosque inter varii natura et moribus usque 10
Fraternae colimus foedus amicitiae.
471. [470.]
De Lydae in summis laudibus modestia
Lyda potest omnes quotquot sunt ore puellas,
Lyda potest omnes vincere mente viros.
Sponte sua gaudet sed cedere Lyda puellis,
Sponte sua gaudet cedere Lyda viris.
Ergo illam, quoties vicit, victaeque puellae 5
Et victi certant semper amare viri.
472. [471.]
De Lydae lepore in narrando
Quid vis eloquii possit, quid Suada, quid ille
Ambrosius blandus qui fluit ore lepos
Mulceat ut sensus mira dulcedine, captam
Ut mentem arbitrio verset agatque suo,
Si quis adhuc nescit, pulchre sciat, o mea Lyda, 5
Narrantem si te quidlibet audierit.
473. [472.]
In idem argumentum
Segnius irritant animos demissa per aures –
Flaccus ait – quam quae subdita sunt oculis.
Id fateor, quoties alii, mea Lyda, loquuntur,
Sed cum tu loqueris, tum prope diffiteor.
474. [473.]
De Lydae in virtute constantia
Qualis Lyda die primo est mihi cognita, multas
Talem post messes atque hyemes video.
Foemina, quod rebar fieri vix posse, virorum
Nullum constanti non animo aequiparat.
Ingenio et stabili mire omnes una refutat, 5
Queis leve foemineum dicitur esse genus.
475. [474.]
De Lydae laudibus
Qui te, Lyda, videt, coelo istam laudibus effert,
Quae possit magnas forma decere deus.

Qui te, Lyda, audit rerum tot mira loquentem,
 Ingens prae forma suspicit ingenium.
 Qui sensus at, Lyda, tuos pernoverit, hercle,
 Ingenio mores praeferet eximios.

476. [475.]

De laudibus Lydae prae Pholoe ac Phyllide

Cur Pholoen raro, raro cur Phyllida visam,
 Assidue at Lydam, Postume, saepe rogas.
 Quod miror Pholoen, miror quod Phyllida, verum
 Sic aliquid laudis cogar ut excipere;
 At contra miror sic Lydam ex omnibus unam
 Haud quidquam laudis cogar ut excipere.

477. [476.]

De Lyda, laudes suas minime agnoscente

Illi quas tribuo laudes agnoscere nunquam
 Lyda solet; iungo hanc laudibus ergo aliis
 Et saeculis testor venientibus: optima Lyda
 Nil non laudis habet, nec scit habere tamen.

478. [477.]

De Lyda, rus petente

Agros Lyda petit. Faciles, occurrite, Nymphae,
 Una venit vestro digna puella choro,
 Quae, dum rura colet, quantumvis sordida rura,
 Non erit ut cultis urbibus invadeant.

479. [478.]

De amicorum maerore Lyda aegrotante

Lyda ubi te morbus paullum tentavit, amicis
 Continuo verso pallor in ore sedet,
 Maeror habet cunctos, torpent formidine mentes,
 Incipiunt trepido corda micare sinu.
 Hoc mores meruere tui, Lyda aurea, vitam.
 Iure tuam ut vitae quisque suae anteferat.
 Quidquid et est parvi quamvis tenuisque pericli,
 Parvum id tam caro non putet in capite.

480. [479.]

Ad Lydam de se rusticante

Rura colens quid agam, quaeris, mea Lyda. Revolvor
 Ad te absens memori pectore, quidquid agam.
 Me liquidi fontes, me florea prata, virentes
 Me campos hilarans admonet aura tui.

Ut modo, procero nutantem vertice quercum
 Admirans, mecum talia dicta dabam:
 “Quantum humiles supra dumos tu celsa, puellas
 Tantum alias tollit se mea Lyda super”.

481. [480.]

Ad Lydam senescentem

Lyda tibi metuas tardae ne damna senectae,
 Prospexit donis nempe Minerva suis.

482. [481.]

Lydae imagini subscriptum

Optima quae mater, quae coniux, quae sit amica,
 Quae domina, exemplis haec docet una suis.
 Foemineum et quaecumque genus, quaecumque virile
 Commendant, mire vindicat una sibi.

483. [482.]

Ad Postumum, de laudibus Lydae

Quae sit Lyda tibi dici vis, Postume; dictu
 Non facile est, dicam sed tamen ut potero.
 Foemineum quaecumque genus quaecumque virile
 Condecorant laudes, Postume, iunge simul.
 Iunxeris ut pulchre simul omnia, dicito: “Lydam
 Haec, mihi quam finxit mens mea, forma refert”.

484. [483.]

Lydam laudat

Lyda, places vel sola, aliis at iuncta puellis
 Difficile est dictu quam mage, Lyda, places.
 Tanto etenim praestas quanto praestare videtur
 Fulgida pallidulis Cynthia syderibus.

485. [484.]

De Lydae constantia in virtute

Fluxa levis mulier, non tu. Virtus tulit alte
 Supra foemineum te, mea Lyda, genus.

486. [485.]

De Lydae iudicio in probandis carminibus

Lydium ut ad lapidem spectato fidimus auro,
 Fido ego carminibus quae tibi, Lyda, placent:

Quid deceat, quid non, mire nam cernis, acutum
 Quidquid inest vitii nec latet ingenium.
 Ut quaecumque probas queat ipsa probasse videtur
 Verax Phoebeo Pythia de tripode.

487. [486.]

De importuna hominis querimonia

Esse gravem Lydae quum te indignaris, Alexi,
 Pergis et arguto multa dolore loqui
 Et miseram questu assiduo vexare puellam
 Signaque mutati dicere cuncta animi,
 Qui gravis es – nam cur dicam te falsa videre? –
 Sic tamen ut facili te bona mente ferat;
 Ipsa iam, credo, fies onerosior Aetna,
 Ingens suppositum quae premit Enceladum.

488. [487.]

Ad patrem filiumque amicos, Ianum et Petrum
 Pizzellium, redeuntes in Urbem

Et pater et gnatus pariter salvete! Sodales
 Cari ambos laeti ut cernimus huc reduces.
 Queis procul avectis maeror nos altus hebebat
 Ac desiderii vix erat hercle modus.
 Mensibus et multis sunt visi tardius ire
 Bis duo, qui ruri vos tenuere dies.
 Hoc scit Amor quinam fiat, brevis hora videri
 Ut saeclo possit longior esse tamen.

489. [488.]

De suis carminibus

Auctor ego an placeam propter mea carmina, propter
 An mea me auctorem carmina displiceant,
 Si quis forte roget, dicam: “Scit Lyda, sed hercle
 Ignatum prorsus vult tamen esse mihi”.

490. [489.]

Adveniente rus Lyda

Ridet ager, subita capti dulcedine ludunt
 Passim lanigeri lata per arva greges,
 Laeta magis viridi late se gramine vestit,
 Laeta magis vario flore renidet humus,
 Laeta magis placidi circum fremit aura Favoni,
 Laeta magis puro fulget ab axe dies.
 Fallor an huc venit? ... Non fallor: rura beata
 Venit ad haec fausto iam mea Lyda pede.

491. [490.]

Ad Petrum Pizzellium, Lydae filium, ut secum
 Albanum excurrat

Petre, veni, Albanos tecum hinc excurrere in agros
 Mens avet atque meum visere Stayadem.
 Nam si forte alio visam comitante, foret mi
 Pol bene tantum illic tempus ad exiguum.
 At tecum laetusque ibo laetusque redibo
 Atque fruar solido gaudia plena die.

492. [491.]

Laus foeminarum a Lydae moribus

Odit foemineum si quis genus asper, acerbus,
 Immanis, videat te, mea Lyda, volo
 Atque tuos noscat mores. Mutatus amare
 Foemineum incipiet protinus ille genus.

493. [492.]

Ad Postumum de diversis utriusque in Lydam studiis

Ipse tibi Lydam nimium laudare, videris
 At mihi tu Lydam, Postume, nosse parum.
 Quis nostrum peccet non nostrum est dicere, peccat
 Iudicio absimili sed tamen alteruter.
 Verum ego si pecco, tribuo non debita; si tu
 Peccas, quod pudeat, debita non tribuis.

494. [493.]

Ad Lydam de filio laudato

Petri, Lyda, tui multa de laude loquentem
 Si meque audires Stayadumque meum,
 Largo, credo equidem, fletu materna rigares
 Non sine iucunda lumina laetitia,
 Tali et felicem posses te dicere nato
 Sic matre ut felix dicitur ille sua.

495. [494.]

Lydae a morbo recreatae gratulatur

Qui tibi, Lyda, dolor nec opinus viscera torsit,
 Percussit subito, pol, mihi corda metu
 Ac totum moerore animum complevit amaro
 Dum nil non tacito in pectore triste puto.
 Quod nunc ergo vales, tibi laetus gratulor, ipse
 Et videor tecum convaluisse mihi.

496. [495.]

Vota pro Lydae valetudine

Alma Salus, habili comples quae membra vigore
 Languoremque abigis, pallidulam et maciem,
 Huc ades et lymphas quibus mersat se bona Lyda
 Tange tua praesens tu, dea, tange manu.
 Illa tuo valeat si munere, quas tibi laudes,
 Quae tibi ego laetus carmina grata canam!
 Carmina quae veniens non ulla oblietret aetas,
 Fervet ubi, verus qualia dictat amor.

497. [496.]

Cur Lydam tantummodo laudet

Lydam cur laudo solam? Quod sola videtur
 Illa mihi haud impar laudibus esse meis.
 Parcus in hac dicor: mirari et scribere si quam
 Vellem aliam, dici prodigum inciperem.

498. [497.]

Ad Lydam

Tam procul a populo quae vivis, Lyda, probari
 Omni mirifice qui potis es populo?
 Nempe tegi virtus cum summa est nescit et ipsis
 Luce sua interdum fulgurat e tenebris.
 Nube velut latitans multa sol discutit umbras
 Saepe tamen, claris noscitur et radiis.

499. [498.]

Lyda rogante Leuconi discessuro fausta apprecatur

Dum bonus externas hinc Leucon cedit in oras,
 Fausta precer vates me, mea Lyda, rogas.
 Quid precer hoc melius cum cesserit, illius et tu
 Sis longum et longum sit memor ille tui,
 Temporis et spatium quodvis spatiumque locorum
 Vestrae nil unquam demat amicitiae?
 Auguror; eveniet: casus rerum haud timet ullos
 Sanctus quem virtus mutua iunxit amor.

500. [499.]

Ad Ianum, Lydae coniugem, Romam redeuntem
poeta suo ac sodalium nomine

Iane, tua huc prae te quae venit epistola, miro
 Incendit nostrum pectus amore tui,
 Nec quisquam est, reducem Tiberina ad flumina toto
 Amplecti quin te gestiat ex animo.
 Crede mihi, propera; nec differ gaudia nobis,
 Gaudia nec differ, dulcis amice, tibi:

Laetior haud ulla est quam quae lux rursus amicos
 Post longum iungit candida discidium.

501. [500.]

Ad Lydae coniugem, Torquati Tassi poema
latine vertentem

Miror ego et laudo pol te, Lydae bone coniux,
 Torquati Musam quod tua Musa refert.
 Sed miror laudoque magis quod pangere tantus
 Vates tam raro carmina dia soles,
 Magnus quod scribis, maior quod scribere non vis
 Et famam, vatum proemia sola, fugis.
 Macte, o digne tua vir coniuge: fulgere nata
 Luce omni, lucem sic premit illa suam.

502. [501.]

Certamen cum Corvino in Lyda laudanda

Laudo ego te, laudat Corvinus, Lyda; nec alter
 Tantillum laudis cedimus alterius.
 Diceris ambobus prae cunctis una puellis
 Doctrina, ingenio, moribus egregia.
 Hoc tantum distat nos inter: quae tibi semper
 Soli ego, saepe aliis atque aliis tribuit
 Largiter ille; solet nullam et laudare puellam,
 Quin dicat de te dicere quae solitus.

503. [502.]

Ad Lydam, hora nimis tarda in laetis, nimis festina
in tristibus⁴⁴

Hora tibi haud miror nimium quod tarda videtur,
 Qua Thyrsin gestis visere, Lyda, tuum.
 Hora eadem haud miror nimium festina videtur,
 Quod nobis, quos hic linquere, Lyda, paras.
 Tarda oritur laetum si quid vehit hora; propinquat
 Heu festina nimis fert ubi triste aliquid.

504. [503.]

Lyda collata aliis puellis cultior et formosior⁴⁵

Quos prope te vidi, mihi sic placuere puellae
 Umbra horrens pictis ut placet in tabulis.
 Nam collata illis visa es formosior esse,
 Cultior et solito tu, mea Lyda, mihi.

⁴⁴ Ad Lydam, venire horam nimis tardam si quid laetum ferat,
 nimis festinam si quid triste K

⁴⁵ Lydam collatam aliis puellis cultiorem et formosiorē esse K

505. [504.]

Quis vitabit senem vel insulsa loquentem si propior
illi Lyda sedet⁴⁶

Aerumna est ingens insulsa et multa loquentem
Et verba haerentem ad singula ferre senem,
Quem vitare tamen quisnam queat aut velit, illi
Quandoquidem propior tu, mea Lyda, sedes?

506. [505.]

Ob Lydae narrantis leporem amat heroinas quas narrat
et magis cogitur amare Lydam, quae narrat⁴⁷

Sic priscos narras casus, mea Lyda, loquentis
Sensus ut penitos cernere mi liceat
Et quo ardes pulchrae mirari laudis amorem
Inque alta omnigenum mente videre decus.
Ergo et quas narras amo scilicet heroinas
Et te, quae narras, cogor amare magis.

507. [506.]

Alter alterius vitium videt, suum ignorat⁴⁸

Lyda tibi, mentem quod celat, displicet; illi
Tu, Varro, mentem quod male totam aperis.
Sic sumus: alterius vitium videt alter et odit,
Ignorat vitium vel foveat ipse suum.

508. [507.]

Ad Quintum, accusantem Lydam quod nulli
mentem aperit⁴⁹

Accusas Lydam, quae sentit corde sub alto,
Quod premit ac nulli mentem aperire solet.
Quinte, utinam id faceret! Non tam mea damna viderem,
Angerer et maesto pectore, spretus ego.

509. [508.]

Ad Flaccum, commendat Lydam vel facientem pluris
viros quam par est⁵⁰

Lyda facit pluris quam par; tu, Flacce, minoris,
Queis praestare aliqua contigit arte, viros.

Illa ultra meritum laudat; laudator avarus
Tu nunquam exaequas laude pari meritum.
Me Lydae certe non poenitet: ut mage nummi,
Quam misere parcus, prodigus esse velim.

5

510. [509.]

Ex oculis Lydae luentis vel non pulchrae accipiunt
decus quo carent⁵¹

Quae nec pulchra aliis, tibi cur pulcherrima visa est?
Ten', mea Lyda, oculis falsa videre putem?
Ex oculis, o pulchra, tuis, quascumque tueris,
Afflari an rebus quo caruere decus?

511. [510.]

Lydam monet ne tonitruum fremitu foemineo sit animo⁵²

Turpe timore quati, vana et formidine, vasto
Horrida cum nubes intonuit fremitu,
Tolle metum et quae consilio, mea Lyda, virili es,
Fac ne foemineo, si pote, sis animo.

512. [511.]

De Lydae in narranda hystoria lepore et de Furii [...] ineptia⁵³

Qui te, docta, iubet praecidere, Lyda, lepore
Quam narras miro – Iuppiter! – historiam,
Hinc utinam dum tu narras, abscedat et idem
Narrabit, si quid Furius, huc redeat!

513. [512.]

Cur dum tonat metuat sibi et Lydae

Cum nigro intonuit dirus fragor aethere, primum
Lyda tibi metuo, dein metuo ipse mihi.
Id fieri video, factum et iam saepe recorder:
Cur fiat dicat Laelius ac Cicero.

514. [513.]

Lydae fides placet auctori etiamsi illi displiceant sua scripta⁵⁴

Lyda, nega placuisse tibi mea scripta; placebit
Tum quoque, vera loquor, mi tua, Lyda, fides.

⁴⁶ Neminem vitaturum esse senem vel insulsa loquentem, cui propior Lyda sedet *K*

⁴⁷ De Lydae in narrando lepore *K*

⁴⁸ Alterum alterius vitia videre propria ignorare *K*

⁴⁹ Ad Quintum, accusantem Lydam, quod nulli mentem aperiat *K*

⁵⁰ Ad Flaccum de Lyda laudum potius prodiga quam parca *K*

⁵¹ In idem argumentum *K*

⁵² Turpe esse Lydae tonitruum timere *K*

⁵³ De Lydae in narranda hystoria lepore et molesto interpellatore *K*

⁵⁴ Lydam monet poeta ne, si quid in suis carminibus minus placuerit, sibi celet *K*

515. [514.]

Ad Lydam,⁵⁵ lusus

Illecebris metuis teneat ne Lyda suis me.
 Ne dubita; illecebris nunc tenet illa alios.
 Me vix alloquio dignatur, me prope tristi
 Ab sese absterret torva supercilio.
 Nec metus est teneat, verum ne a limine pellat,
 Quem pepulit toto forsitan ex animo.

516. [515.]

Laudat iudicium Lydae quando etiam parvi pendat
 poetam, dummodo ferat se dici suum cultorem⁵⁶

Quod parvi pendas me, nil queror, o, mea Lyda;
 Laudo etiam, verum est quod tibi iudicium.
 Hoc sat erit: qualis, qualis sum cumque, feras me
 Cultorem dici si tamen aequa tuum.

517. [516.]

Lusus: quid Lydae displicuit cum dixit se ab ea contemni⁵⁷

A te contemni me dixi quod, mea Lyda,
 Id iuras dictum displicuisse tibi.
 Quidnam displicuit? Me falli an denique verum
 Celatum velles quod mihi dispicere?

518. [517.]

De Lydae et Balthassaris Odescalchii laudibus

Et Lydam feci magni et te, Balthasar, usque
 Praestantes aequae dotibus eximiis
 Ingenioque acres, faciles et moribus aureis
 Instructosque omni ditem animum sophia.
 Nunc quod tu Lydam, te Lyda observat, uterque –
 Quod rebar iam vix posse aliqua fieri –
 Hercle mihi coepit multo laudatior esse,
 Esse mihi multo coepit amabilior.

519. [518.]

Ad Balthassarem Odescalchium, Mariam Pizzelliam
 versibus celebrantem

Laudasti Mariam sic, Balthasar, ut prope nullo
 Aequandam aequaris carmine materiem.

520. [519.]

Petri Pizzellii versus laudat

Petre, tuis capior numeris. Nec dicere pronum
 Est mihi cur capiar, mirifice at capior;
 Atque aures, totum et penitus complet mihi pectus
 Nescio quid dulci dulcius ambrosia.
 Quid credam, tua me tantum ars movet an meus in te
 Arti aliquid, placeat quo magis, addit amor?

521. [520.]

Daphnida ad canendum invitat

Aurora en roseo pulchrum caput extulit ortu
 Atque deam lenes antevolant Zephyri.
 Pelle, o Daphni, greges in pascua: surgere tempus
 Ocyus et mollem deseruisse torum.
 Ibimus aërios in saltus, rura beata,
 Pinguis ubi multo gramine terra viret.
 Illic lanigeras dulci mulcebis avena
 Tu pecudes, dicam carmina laetus ego.
 Carmina, quae pulchrae de monte aut valle propinqua
 Auribus arrectis excipiant Dryades
 Et Lydae, eximias Lydae nam dicere laudes
 Mens est, eximiis laudibus invideant.

522. [521.]

Ad Lydam de Messala pessimis versus recitaturus

Sexcentos, heu heu, versus Messala paravit,
 Horrendum nostris auribus exitium.
 Quis tantam avertat cladem deus? Arte, sodales,
 Vitari hoc tantum qua pote supplicium?
 Nil opus, heu, video. Promit iam dira venena,
 Iam misere miseros perditus excruciat.
 Hoc tu, Lyda, feres? Sic nos, Lyda optima, plectat
 Ille tuae immeritos tu patiēre domi?

523. [522.]

De se si Lydae minus placeret

Me ne putas gravior si quis dolor attigit ossa
 Pieriis animo posse vacare modis?
 Mene tibi spretum si vere, Lyda, putarem
 Suavidico id lentum carmine posse queri?
 Crede mihi, iam nec numeri nec verba subirent;
 Pol magis elingui mutus et Harpocrate
 Haererem attonito similis curamque faterer
 Non cantu, at gemitu forsitan et lacrymis.

⁵⁵ De Lyda K⁵⁶ Docet quid sibi velit a Lyda K⁵⁷ Lusus, purgat se Lydae quod dixerit se ab illa contemni K

524. [523.]

Se unius Lydae iussu posse carmen scribere

Quae me iterum atque iterum, mi Varro, pauca rogasti

Carmina si possum scribere, dispeream.

Dispeream, frustra tentantem scribere ni me

Pierius, quem scis, deserit ille calor.

“Quidnam”, inquis, “cum Lyda rogat?” Contra omnia fiunt, 5

Mens calet, omnigeni sponte fluunt numeri.

Id cur nam fiat, causam tu quaerito: quod fit,

Id fieri verax tantum ego confiteor.

525. [524.]

Laudat Lydam, consilio mire praestantem

Consilio mire praestas, mea Lyda; quod aetas

Fert aliis, ingens scilicet ingenium,

Doctrinaeque omnis tibi vis vitaeque magistra

Ante diem soli contulit historia.

526. [525.]

Lyda in quocumque foeminae munere unum exemplar⁵⁸

Matris, Herae, uxoris, quodcumque et foemina munus

Fungitur, id fungi si cupis egregie,

Non ego praeceptis te, Polla, onerabo; sit unum

Pro cunctis: Lydam, qua potes, usque refer.

527. [526.] [= 177.]

De Lydae lepore in narrando

Isto qui narrat, quo tu, mea Lyda, lepore,

Est brevis, innumeras narret ut *Iliadas*.

528. [527.]

Cur Lydam vocet puellam quam laudat

Reddidit⁵⁹ Alcides Lydae sua pensa puellae;

Hoc Lydam, reddo cui mea pensa, voco.

Ille colu iussus lanam deducere, penna

At volucris carmen scribere iussus ego.

529. [528.]

Ad Lydam de Delia, exiguas culpas metuente et incestos
amores exercente

Exiguas metuit culpas: patrare veretur

Nil magni contra Delia flagitii.

An mendacioli quid dixerit, anxia quaerit,

Ne ieiunium fregerit aegra timet,

Interea incestos praeceps exercet amores, 5

Nulla putat sanctae iura pudicitiae.

Quid monstri hoc, eadem cur tam tibi dissidet? Id sic

Lyda, mihi, mirum ne rear, expedio.

Quod nequam est, quae prima homini, quae maxima in omni

Sunt vitae foede, negligit officia. 10

Ipsa sibi nequam non omni ex parte videri

Quod studet, in parvis angitur officiis.

530.

Iano inscriptum

Ianus hic est, idem iuvenisque senexque, severus

Et facilis, vultu gratus et alterutro.

Huic similis vita sapiens laudatur in omni

Ille aptus iuvenum moribus, ille senum.

531.

Ad Ianum, carmina carminibus remunerantem

Aerea Tydides Glauco dedit, aurea Glaucus

Rettulit Argivo prodigus arma duci.

Sic tibi ego misi carmen pol futile; reddis

Tu contra carmen, Iane, mihi eximium.

Hoc pudet, at pretio dispar sit carmen utrumque, 5

Opto par fidae pignus amicitiae.

532.

Ad Mariam Pizzelliam de Violanta et Petro Pizzelliis

Natos, Lyda, tuos quum tollo ad sydera, dignos

Dicere consuevi teque tuoque viro.

Idem ut laude pari vos tollam, dicere natis

Incipiam dignos teque tuumque virum.

Natus enim vobis mirus iam floret uterque 5

Et generi acceptum reddit uterque decus.

533.

De laudibus Lydae et Violantae

Sic matrem Violanta colit subiectione esse

Ut nequeat dominae fida ministra suae.

Sic illi mater se indulget tota sorori

Ut nequeat dulcis comior esse soror.

Hoc certamen habent se se ut gerat illa minorem; 5

Haec contra ut cupide se gerat usque parem.

⁵⁸ Monet Pollam ut qua possit Lydam imitetur *K*

⁵⁹ Reddidit] *K pro* Addidit *R*

534.

De Violantae in narrando lepore

Fabula quam narras nulli, Violanta, placeret
 Ore alio, nulli non placet ore tuo.
 Voce, oculis, vultu commendas omnia; rerum
 Non est quo capimur sed tuus iste lepor.

535.

In Philippum de laudibus Violantae canentis

Rauca silet Violanta. Doles? Gaudesne, Philippe,
 Quem torquet cantu, quem fugat illa suo?
 Cantu quo rigidas possit deducere quercus
 Duraque ab Alpinis saxa vocare iugis?
 Dii faciant, sint ista tibi ne gaudia longa,
 Ocyus et solito dulcior illa canat.

536.

In idem argumentum

Assiduo a cantu rauca est Violanta. Philippe,
 Si cantus metuis, linque domum atque veni.

537.

Aliud in idem argumentum

Artis magna tuae laus est praeclaraque dulci
 Tam multos cantu quod, Violanta, tenes.
 Maior at est, dulci – res mira auditaque nunquam –
 Longe unum cantu quod, Violanta, fugas.
 Te cantus laedit; laedunt nos tot tua dicta,
 Quae iacis Alpina frigidiora nive.
 Tam multi patimur placet uni quod tibi. Cur tu
 Unus tam multis quod placet haud pateris?

538.

Ad Violantam de Aulo, eius cantum non probante

Non placet Aulo uni cantus; placet omnibus, ergo
 Unum si taceas omnibus anteferes.
 Quod pol si facies, non te, Violanta, puellis
 Unam, feci ut adhuc, omnibus anteferam.

539.

Violanta canente, quid sibi praecipue placeat

Iudice me, vincis Rufam, Violanta; tuo sed
 In cantu placuit fors mihi Lyda parens,
 Atque pater, patruusque tuus, fraterque, tuique
 Mores, quae fieri nil pote amabilius.

Iudicium haec fors deprecant omnia, nec me
 Cantus, at in cantu tuque tuique movent.

5

540.

De Rufa et Violanta canentibus

Audivi Rufam: multo est vocalior, at non
 Tam belle ac lepide, quam Violanta, canit.
 Illa mihi summas percellit valdius aures;
 Imum permulcet blandius haec animum.

541.

In idem argumentum

5 Audivi Rufam, vocem admiratus et artem
 Optavi cantus at, Violanta, tuos.
 Flexanimos cantus: quiddam illud, corda subire
 Quod solitum est dulci dulcius ambrosia.

542.

Cur Violanta canens minus solito placuerit

Peccasti cantu quiddam, Violanta; pusillum
 Continuo nostras laesit id auriculas.
 Culpa tua est: suetae perfecta audire, recusant
 Si quid perfectum non satis exciderit.

543.

De Violanta, quae canere nolens aliam canere iusserit

5 Pollicita es nobis cantus, Violanta; rogasti
 Dein aliam, partes egit et illa tuas.
 Bis laesi querimur, nostris quod dempta voluptas,
 Illatus nostris quod dolor auriculis.

544.

In idem argumentum

Cantandi partes dum tu, Violanta, recusas,
 Deterior partes dum subit ista tuas,
 Laedimur, heu, miseri, vel quod vox ferrea torquet
 Vel quod vox aures non beat aureola.

545.

De laudibus Violantae canentis

Per nemus errabant Dryades: Violanta, canebas
 Dulcia forte tuis carmina structa modis.
 Ars placuit vocisque lepos laetosque dedere
 Formosa plausies terque quaterque manu,

- Quidquid et audibant mirantes scribere divae,
Certaunt teneris omnia in arboribus.
Nunc eademque iterant et te, Violanta, magistra
Doctae, quam suerant, dulcius ore canunt.
546.
Ad Philippum de dono ad Violantam misso
Candida quae mittis Violantae dona, Philippe,
Apta illi, ut video, sunt simul atque tibi.
Illa candidius nihil: ornat te quoque fūco
Ista carens omni candida simplicitas.
Cerea sunt eadem quod munera, mitis et agni
Mystica inest sacris orbibus effigies,
Flecti apta ad laudem quovis et mitia et omnes
Perfecta ad numeros indicat ingenia.
Felix, cui licuit pariter diamque puellam
Teque tuis mire pingere muneribus!
547.
In discessu Violantae ad sanctas moniales
“Quo fugis, ah, Violanta? Mane: cur saeva parentes,
Heu heu, cur fratrem deseris unanimum?
Te laeto excipient vittatae corde sorores
Mulcebuntque omni scilicet officio.
Verum ille ut tantus primum desederit ardor,
Nil erit ut possis tam bona laesa queri,
Sed, credo, charos optabis moesta parentes,
Optabis fratrem moesta sed unanimum.”
Haec ego: freta Deo constanti pectore, gressum
Extulit e patria dia puella domo.
548.
Violantam inter moniales canentem laudat
Terrigenum coetu placuit Violanta; placere
Ipsis nunc possit vox tua coelicolis
Coelicolum regem vesca sub fruge latentem
Dum canit et dulci dulcior ambrosia
Sacro templum hilarat cantu mulcetque piorum
Corda, pias oculis elicit et lacrymas.
Felix Lyda parens haec si audiat, audiat et se
Matres felicem dicier ante alias!
549.
In idem argumentum
Ante quidem sueras carmen cantare profanum;
Carmen, io, sacrum nunc, Violanta, canis.
Ipsam se vincit tua vox quae vicerat omnes
Atque pio prodit dulcis ab ore magis;
- 5 Ante domo patria templo nunc digna, placere
Ante homini, nunc iam digna placere Deo.
550.
De Violantae mora apud sanctas moniales
Tres aberis menses tecto, Violanta, paterno;
Haec quis tam durus non tria saecula putet?
Ah utinam fugiant raptim, noctesque diesque
Se cursu evolvant tempora praecipiti!
Queis desiderium cedens curamque relinquis
Laetitiam ut rediens, dia puella, feras.
551.
Ad Violantam, quum ad moniales transiret
Digrederis, Violanta, domo; te flet domus omnis,
Quaeque tuam celebrat candida turba domum.
Nec vocem qua nil auri est iucundius optant,
Nec formam qua nil pulchrius est oculis.
Optant queis menti pote nil acceptius esse,
Mores – heu durum discidium! – aureolos.
- 552.⁶⁰
Post Violantae ad sanctas moniales discessum
Unde abes, o Violanta, domus te moesta requirit
Et qua turba tuam visit amica domum,
Nec desiderio quisquam non fixus acerbo
Digressu moeret, dia puella, tuo.
Haec contra, sacras inter quae septa puellas
Incolis, ut rident laeta magis solito,
Te socia ut gaudent omnes, ut nulla sororum
Non vultu praefert gaudia magna suo!
Nec facile est dictu quinam locus an domus anne
Hoc magis hospitium laude tua resonet.
O rara, o nullis non mire dotibus aucta,
O prope iam matri par, Violanta, tuae!
553.
Ad Lydam, a librorum lectione abstinenter post
Violantae discessum
Aureolos veterum nulla non luce libellos,
Quae sueras mecum sedula perlegere,
- ⁶⁰ In editione Bodoniana hoc epigramma in duo epigrammata divisum reperitur. Primum sub n. XLVII inter Encomiastica, pagina 49, incipit a primo versu usque ad septimum, et secundum sub n. LXXXIV inter Varia, pagina 175, incipit a versu septimo usque ad finem. In manuscriptis vero ambo haec epigrammata unum tantummodo, prout hic, efficiunt. *R not.*

Ecce, mea, octonis cessas nunc, Lyda, diebus
 Illa operum procul est dum tibi cara comes,
 Multiplices inter curas, nec conqueror; unum
 Sed miror dempsti quod mihi nempe diem.
 Hunc etiam, spero, reddes, demet tibi partem
 Curarum rediens quum Violanta domum.

554.

De Violanta, matrem videre cupiente

Quae matri, Violanta, tuae te iunget, Eoo
 Lux veniens clarum tollit ab amne caput.
 Ut tibi laetitia trepidat mens, somnus ocellos
 Fugit et in cupido pectore corda micant,
 Ut lentam increpitas votis properantibus horam,
 Hos subeat genitrix qua tua chara lares,
 Aspectuque suo, longo et sermone fruire,
 Secum perpetuo nempe futura die!
 Nulla mora est, iam iam veniet, sed lenta videtur
 Quae veniens, celeri mox ruet hora pede,
 Elapsum et mirans magna inter gaudia tempus,
 Quonam abiit, dices, quo mihi laeta dies?
 Humanis haec nempe bonis est sors: pede lento
 Adveniunt, lapsu praepete disfugiunt.

555.

De Violanta, visa matre

Ut caram secum vidit Violanta parentem,
 “Nunc demum haec”, dixit, “nunc mihi septa placent”.
 Virgineo res nulla choro me avelleret unquam,
 Haec quoque virginei si foret una chori.

556.

In idem argumentum

“Deiecto, Violanta, solum cur lumine figis,
 Nubes pallidulas cur tegit atra genas?”
 Haec ego. – Suspexit matrem illa et dicere visa est:
 “Nescis, mi quantas haec habet illecebras!
 Quam non ulla queat mihi quamvis laeta placere
 Ni mecum pariter quam colat illa domus”.

557.

De Violanta, regredi domum cupiente

“Multas sum matres, multas et nacta sorores,
 Felix, felicem nomina si faciunt.
 Sin res, prae matrum turba turbaque sororum,
 Una mihi mater, frater et unus erat”.

Haec secum interdum, credo, Violanta, paternam
 Et cupit in tacita mente redire domum.

5

558.

De Violanta, ob matris discessum aegrotante

Digressu carae doluit Violanta parentis.
 Haec morbi causa est, hinc, reor, aegra iacet.
 Lyda, veni: amissus te discedente, redibit
 Artubus atque animo te veniente vigor.

559.

De Violanta, domum reversa

Cara domo existi patria, Violanta; reversa
 Es tamen in patriam nunc mage cara domum,
 Nec quisquam est nostrum coetu qui nempe solebat
 Assiduo vestros concelebrare lares,
 Cui, quamquam iucunda olim, iucundior esse
 Reddita nunc multo non videare tamen.
 Nam procul hinc degis dum sacris abdita septis
 Inter virgineos, dia puella, choros,
 Omnigena absentis crebro de laude loquentum
 E desiderio valdius arsit amor:
 Sanctus amor – nomen dubium ne horresce – bonorum
 Candida quo virtus corda ciere solet.

5

10

5

10

560.

De Lyda, minus alia curante aegrota filia

Anxia dum natae morbo es, nil carmina, credo,
 Ulla queunt animum lecta movere tuum.
 Nil opus est igitur multa me scribere cura,
 Nulla quae cura tu, mea Lyda, legas.
 Quidquid enim scribo, scribo tibi: cedit inanes
 In ventos quem tu negligis una labor.

5

561.

Ad medicum de Lyda, cuius filium curaverat

Lyda tibi nil non debet mea, docte Coloti,
 Cui per te natus iam valet atque viget,
 Cui natum pergis nunc tristi exsolvere morbo
 Arte tua et curis pervigil assiduis.
 Felix, de tali cui tam bene posse mereri
 Contigit! Invideo, dulcis amice, tibi;
 Meque suo vatem qui numine fecit Apollo,
 Pro vate ut faciat iam medicum cupio.

5

562.
De Lyda, omnes partes egregie fungente
Dum natae servit, caris dum servit amicis,
Alternat crebras ut mea Lyda vices!
Nunc coetu in medio est, lecto nunc assidet, aegram
Et foveat ac dulci detinet alloquio.
Partem nulla queat tam belle fungier unam,
Quam belle partes fungitur illa duas.
563.
Ad Violantam, praesepe Christi nati contemplantem
Fratris opus pulchrum, Bethlaea mapalia cernis,
Vagit ubi aeterni Filius ille Patris,
Nempe ut ceu glaciem fert ille ac frigora, morbum
Sic quo fessa iaces tu, Violanta, feras,
Ille suos patitur ceu laeta mente dolores,
Laeta ut mente itidem tu patiare tuos.
564.
Ad Montium de Lyda filiorum macie sollicita
Monti crasse, omnes quae macros Lyda probare,
Omnes quae pingues despicere est solita,
Postquam illi natus coepit pinguescere, amica
Iam, credo, fieri pinguibus incipiet.
Quod si nata etiam macie pinguescet abacta,
Illa sibi posthac nil nisi pingue volet
Atque gravem multa Bacchum pinguedine Phoebo,
Mammosam Veneri praeferet et Cererem.
565.
Ad Lydam de Violanta, minus aegrotante
Obscura sub nocte tibi quod lucis obortum
Est quiddam, toto gratulor ex animo.
Sume animos, mea Lyda, procul vis efferat morbi
Cedit Poeoniis victa sub auxiliis.
Cui metuis, iam iam dulcis Violanta valebit
Et, matrem amplectens sospes et incolumis
Bis debere tibi vitam se dicet, ab atra
Praecipue curis morte recepta tuis.
566.
De Violanta, e morbo melius habente
Tandem aliquid longam post noctem est lucis obortum,
Febris ubi advenit serior et levior.
Spes matri, Violanta, tuae, spes omnibus alma
Complevit dulci pectora laetitia.
- Quid faciet post spem quum coeli e parte serena
Pulchra salus niveis venerit alitibus?
567.
Vaticinium de Violanta aegrotante
Vidi formosum prope sicco germine florem
Languidulum in prato deposuisse caput,
Vidi sed rursum coelesti rore madentem
Laetum purpureis, Lyda, vigere comis.
Vaticinor: tua sic rursum Violanta vigebit,
Languida quae tristi nunc iacet aegra toro.
568.
De Violantae valetudine auguratio
Qualem te in somnis vidi, Violanta, valere,
En erit ut videam te, Violanta, vigil?
Augurium certe placuit: mea visa sequetur
Cum res, somne, tibi qualia dona feram!
569.
Augurium ex somnio Violantae aegrotantis recuperandae
Vidi ego te in somnis, laetam, Violanta, sedere
Plena erat omnigena mensa ubi structa dape,
Florentemque, rosae ac similem, morboque levatam
Prorsum omni vesci gnaviter appositis.
Vidi, credo equidem, non frustra: ludere inani
Me vatem Phoebus non solet augurio.
570.
Ad Lydam de Violanta, minus febris laborante
Gratia diis, tandem febris decessit abacta
Longe sub Stygios venerat unde lacus.
Cara tibi Violanta, mihi et tu reddita, Lyda, es,
Cui gnatae in morbo plurima pertimui,
Pertimui tanto hercle magis quanto minus ipsa,
Dum gnatae metuis, visa timere tibi es.
571.
In Quintum, Violantae morbum Lydae matri extollentem
Quid metuas, quidnam speres, tu videris ipse,
Quinte, tibi: ast aliis tristitia quae metuis
Nil opus est claras proferre in luminis oras,
De gnata et matri dicere quid metuas,
Praesertim fatuos metuis qui saepe timores
Errantesque umbras et tua visa paves.

572.

De Violanta, graviter aegrotante

Aegrotat Violanta, pavet cor fixa dolore

Lyda parens; iubeor scribere carmen ego.

Possem utinam! Garrire levis solet, anxia corda

Quae premit immani pondere, cura silet.

573.

In Postumum, male ominantem de Violantae salute

Egregius vere solator, Postume, Lydae

Anxia sollicito corde timore levas.

Haec bene se dicit gnatae sperare, spei tu

Respondes iam te prorsus habere nihil.

Haec morbi frungi vires, tu gliscere morbum

Sic, ais, ut medicae vicerit artis opem.

Talia cum gemitu, magnum ut testeris amorem!

O, saevum horrendae pignus amicitiae!

574.

De Violanta, cum in eo esset ut animam ageret

Quod trahit, heu, duos Violanta in morte dolores,

Necdum etiam sedes tollitur ad superas,

Parvae aliquid superest labis fortasse pium,

Nec satis ex omni candida parte nitet.

Sic opifex aurum purgat multo prius igne,

Dein locat in regum vertice fulgidulum.

575.

De Lydae in ipso dolore moderatione

Quae tibi vis animi est! Quod robur, Lyda, tremement

Quam gnatae in morbo lancinat usque dolor!

Nec tamen aut⁶¹ fundis lacrymas aut anxia curis

Moesto languidulos ore cies gemitus,

Ne tuus in vacuas moeror si prodeat auras

Moestitia totam compleat iste domum.

Macte tua virtute, omni mihi laude locari

Inter magnanimos digna puella viros!

576.

De die, quo obiit Violanta

Quo se virgo die patrum de more piandam

Templa olim gaudens intulit in Solymae,

Hoc te virgo, tibi nunquam non culta, supremas

Ad superum sedes, templum beata, vocat.

O felix Violanta! Labor cui desinet omnis,

Aeternaeque ibunt gaudia laetitiae!

O felix, primo hinc cedentem in flore iuventae

Non fletu dignam, sed, reor, invidia!

577.

In funere Violantae

Ante alias omnes praestans Violanta puellas

Hinc levis in sedes avolat aetherias.

Primam quae meruit, metas praevecta, coronam

Quid ni decurso cesserit e stadio?

578.

In idem argumentum

Quae virgo hinc abiit tibi gnata in flore iuventae,

Lyda, quot et quantis est caritura malis!

Hoc certe: haud unquam ceu tu nunc, perdita luctu

Plorabit gnatam, viscera cara, suam.

579.

Ad Lydam in idem argumentum

Vita mare est, saevi quam versant undique fluctus,

Ventorum furor et concitat indomitus,

Nec quisquam est tanta in turba tantoque labore

Felix, quum dubio volvitur in pelago.

Ille modo est felix, qui cuncta exire pericla

Magnorum potuit munere coelicolum

Totque inter scopulos, tot naufraga corpora portu

Se vita functus condidit in placido.

Haec tibi si natae dices in funere, Lyda,

Maternus poterit mitior esse dolor.

580.

In idem argumentum

Vidi ego te vita functam, Violanta, iacere;

Mira inerat niveis forma leposque genis.

Vultus erat talis quali reor esse futuros

Reddita post vitae corpora coelicolae.

Obstupui flexique genu, veneranda puella,

Nec pro te fudi, sed tibi rite preces.

581.

In idem argumentum

Extinctam vidi Violantam. Pulchrior esse,

Quam quo vivebat tempore, visa mihi est.

⁶¹ aut] *K pro* haud *R*

Fallor an hinc abiens aeternae ad gaudia vitae
Mens formae partem liquit in ore suae?

582.

In idem argumentum

Non tibi ego moestos tam pulchro in funere questus,
Non tibi ego lacrymas, o Violanta, dabo.
Flere nefas raptam trans coeli culmen Olympi,
Divum ad sidereas, fulgida templa, domos,
Cantus ubi et choreae, laeta et convivia, mentes
Et quaecumque hominum gaudia grata iuvant.
Nos fleri miseros decet, heu, quos, dia puella,
Deseris in mediis, ipsa beata, malis.

583.

In idem argumentum, Violanta loquitur⁶²

“Semita quae vitae heic melior foret, aptior et mi
Ante alias omnes, noscere discipii,
Quaesivi et frustra; magna in caligine quidquam
Nec potui curis anxia dispicere.
Sed bene habet: miserans longum Deus ipse laborem
Me bonus ad sedes evehit aetherias,
Illius et transfert felicem ad gaudia vitae,
Qua nulla est melior nec magis apta mihi”.
Sic ait, aequae humili fugiens tellure, beatas
Intulit in superum se, Violanta, domos.

584.

Aliud⁶³

“Mater, triste mihi nil contigit. Aegra, dolori
Pone modum: divam ne lacrymis viola,
Divam coelicolum tecta in stellata receptam,
Plena ubi perpetuae saecula quietis eunt,
Nec curis locus est ullus durove labori,
Candida sed pennis Gaudia purpureis,
Laetitiaequae omnes volitant largaque Iuventa
Usque manu praebat nectar et ambrosiam.
Haec fruor; haec carae tu, mater, tot bona gnatae
Moestitia noli digna putare tua”.
Lyda, tibi e summo Violantam haec dicere coelo
Atque tuos luctus iam sibi nolle, puta.

585.

Monet Lydam, matrem moestissimam, ut foras exeat
animum recreatura

Linque domum, quamvis luctu cor saucia mater,
Nondum et siccatis uda sinum lacrymis.
Erranti occurrent magnam tibi, Lyda, per urbem,
Quae fors paullum te tibi surripiant,
Vel certe impediunt prorsum indulgere dolori
Et tota in curas mente vacare tuas.
Est aliquid, solidam nequeas quum ponere molem,
Posse mali⁶⁴ saltem demere particulam.

586.

Ad Lydam mortua filia sanctas moniales, apud quas
olim morabatur, invisentem

Quo ruis in lacrymas? Saevi monumenta doloris
Parce viae, servat quam petis ista domus,
Nata ubi, vae miserae, morbo correpta supremo est.
Siste gradum, infaustos aufuge, Lyda, lares.
Quid loquor? Officium quo te rapit, i, bona Lyda,
Virgineos natae moesta revise choros:
Iungetis pariter fletus et multus utrinque
Gliscet, sed multa non sine laude, dolor.

587.

Ad Lydam, matrem moestissimam

Lyda, tuos possem solari voce dolores
Anxia ni premeret mi quoque corda dolor.
Nunc tecum tristes modo possum iungere curas
Atque tuis moestus fletibus adgemere.
Haec valeo. In luctu si quis te non amat aequae,
Solamen gelidum, verba diserta dabit.

588.

In funere Violantae

Chara satis, vixit donec, Violanta, supremum
Post funus facta est nunc mihi chara magis.
Et merito: praestans virtus qua viva placebat
Multo est in divum sedibus aucta magis.

589.

Tumulus Violantae

Heic Violanta iacet, cuius vox formaque cepit
Terrigenas, virtus incluta coelicolas.

⁶² In idem argumentum, Violantae verba novissima *K*

⁶³ Poeta ad Lydam, Violantae nomine *K*

⁶⁴ mali] *K pro mihi R*

Coelicolae ad sese placitam rapuere puellam;
Flerunt rapta sibi gaudia terrigenae.

590.

Ad Lydam, filiae desiderio perpetue anxiam

Omnia iam natae solvisti, Lyda; tibi iam
Ipsi quae debes solvere, Lyda, para.
Sume animos, moestas, quantum potes, abice curas,
Laetitia et mentem fessaque corda leva,
Luctus ad extinctos quando hic non transmeat, ullum 5
Ad vitam tristes nec revocant lacrymae,
Moerorem at vivis tantum seniumque, supremam
Et maciem et morbos, fataque nigra ferunt.
Non furor est vanos in longum ducere fletus;
Haud prodesse alii, velle nocere sibi? 10

591.

Ad Violantam de bonis, quae illi Morandus
testamento donaverat

Morandus, patrio qui te dilexit amore,
Donavit moriens quod, Violanta, tibi,
Id patri matrique tuae fratrique molesta
Hoeres Morandi lite avet eripere.
In superum tu magna foro tua iura tuere, 5
Tu serva tibi quae sunt data dona tuis.
Eduxit quae te vivam, quae plorat ademptam,
Turpe tibi est laedi si patiari domum.

592.

De Lyda narrante

Quid vox, quid vultus possint oculique loquentis,
Quid vis eloquii, Lyda, videre potest,
Audierit qui te fabellas ludere aniles
Atque viros circum viderit excipere
Auribus arrectis nugas et inania rerum, 5
Nunc subitam et risu prodere laetitiam,
Nunc terrore quati, verso et pallescere vultu,⁶⁵
Nunc moerore angi non sine lacrymulis,
Et quos nulla aetas tulerit, nec possit, opinor,
Ferre unquam fictis casibus annuere, 10
Qui, si alio casus quovis narrentur ab ore,
Septennes, credo, vix teneant pueros.

⁶⁵ verso et pallescere vultu] *pro* vultu et pallescere verso *R*

593.

De eadem

Artem impune potes, Pizzellia, spernere agendi,
Quidquid agas, quovis doctior artifice.
Nam te intus natura docet, motusque statusque
Et voces mire temperat ipsa tuas.
Cuncta decent: oculos vultusque manusque faventum 5
Applausus, mentes testor et attonitas.

594.

Ad Lydam, cur non possit Gauri carmina probare

Dicta probo Lydae semper; tua dicta probare
Ut cupiam, ut coner, Gaure, tamen nequeo.
Obstat enim, quam Lyda colit, quam tu male spernis,
Cui parere uni cogor ego, ratio.

595.

In Varum, Lydam sibi totam vindicare conantem

Varus adest: cari, longe migrate, sodales.
Solut vult pulsus omnibus ille coli.
Ille sibi Lydam solus deposcit: amicam
Ulli praeterea non sinit esse viro.
Vos migrate alio, me nulla iniuria vincet 5
Ne patiens quaevis non patienda feram.

596.

Ad Postumum, maledictis fictis adulantem

Ut placeas Lydae, fictis maledicere verbis
Mirus adulator, Postume, saepe soles,
Nec magis ulla, reor, nostrae praeconia laudis,
Istaec Lyda sibi quam maledicta velit.
Quae cur non malo possim conferre, proterva 5
Damoetam e latebris quo Galatea petit?

597.

In ineptum, assidue Lydam invisentem⁶⁶

Assiduus Lydan invisit, Pontice; num te
Quam spernat noscas ut magis atque magis?

598.

De homine fero, quam comem Lyda dixerat

Qui ferus est aliis, comis tibi, Lyda, vocatur;
Comis sola ferum dici aliis sinito.

⁶⁶ In quemdam ineptum assidue Lydam invisentem *K*

Id si ferre nequis, dic talem praebeat ille
Se se aliis qualem praebuilt usque tibi.

599.

De Flacco, sperante se posse a Lyda amari

Lydam Flaccus amat; nec miror, namque venusta est
Salque merum, raro praedita et ingenio.
Hoc miror sese Lydae quod sperat amari
Insulsum vasto corpore, mente rudem.

600.

*Ad Petrum Pizzellium, quod scribens poetam
inter amicos primum salutarit*

Me primum salvere iubet, nec falleris hercle;
Primus amicorum sum tibi de numero.
Sexcentos inter "Mihi palmam cedite", clamo,
"Non erit ut Petrum me magis alter amet".
Hoc ita quod sentis, gratum est: teneo atque tenebo
Semper quem tribuis tu mihi iure locum.

601.

Ad Petrum Pizzellium, sine causa poetae gratias agentem

Petre, mihi sine te nulla est iucunda voluptas;
Tecum epulae, tecum florea rura placent.
Quare ubi te comitem duco mihi, nil mihi debes,
Duco etenim bene sit quo mihi te comite.
Ipse magis fateor tibi me debere quod ob te
Gaudia mi sapiunt, quae male desiperent.

602.

Ad Pizzelliam, quae poetae carmina Stayo legerat

Quae tibi festinus lusi, Pizzellia, tu ne
Legisti magno carmina Stayadae,
Eloquio exaequat prisci qui scripta Lucreti,
Doctrina longe vincit et ingenio?
Ille, reor, nugasque meas et spreuit inanes,
Ipse ego quos soleo spernere versiculos,
Communis patriae ni vinclum praepedit, acris
Vim ni iudicii forte retundit amor.

603.

Inscriptum imagini suae

Cunichius tuus ille tibi, Pizzellia, donat
Non parvae hoc parvum pignus amicitiae.

604.

Cur a Lyda discesserit

Lyda ego non odio te liqui, at ductus amore,
Me sine quod melius visa futura domi es;
Nil poteram praesens, absens num forte iuvare
Possem. Tentavi scilicet atque abii.

605.⁶⁷

Lyda, sibi debes fortunae tu decus omne,
Tulla, tumes magnos quae levis ob titulos,
Omnis cui gemmis atque auro est clara supellex,
Multus et in stabulis pinguibus hinnit equus.
Quae, fateor, nec habet mea Lyda nec optat habere
Freta sui raris dotibus ingenii,
Maiorque et melior tanto sapientia quanto
Et virtus brutae praeminet alma deae.

606.

*Ad Petrum Pizzellium, illum monet ut valetudinis causa
ruris deliciis fruatur*

Petre, vales: vacuos i tandem laetus in agros,
Quo vocat ac vegetum te ciet alma salus.
Illic aerios colles camposque virentes,
Sylvarum dulces iuverit et latebras
Lustrare atque frui divini gaudia ruris
Vere novo vernis floribus assimilem,
Vesci et more tuo, nosse et sibi consulat ipsi
Natura ut docto doctius Hippocrate.

607.

Ad Lydam absentem

Tecum, Lyda, loqui, lustras quae Tuscula tempe,
Urbis Romuleae cultor ego cupio.
Id quando cupido nondum licet;⁶⁸ quod⁶⁹ licet unum,
Assidue de te nocte dieque loquor.

608.

*Ad Lydam de Merope ab illa acta et de Antigona
acta a Donna Zagarolia*

Spectaram *Meropen* quondam, mea Lyda, lepore
Atque tuis captus mirifice illecebris.
Spectaram, scenae quidquam nec posse putaram
Post illa inferri tam lepidum et sapidum.

⁶⁷ De Lyda et Tulla K

⁶⁸ cupido nondum licet] *pro* nondum liceat mihi R

⁶⁹ quod] K *pro* hoc R

Spectavi at postquam *Antigonam*, pol, visa lepore
 Illabi est penitis sensibus illa pari.
 Salvete insignes ambae, salvete, coronam
 Queis dedit ambabus candida Melpomene!

609.

Ad Lydam

Maffei Meropen spernit Corvinus, eamdem,
 Lyda, unam attonito pectore miror ego.
 Nempe illi haud unquam, crebro at mihi contigit olim
 Esse heic mirifice quum tu ageres Meropem.

610.

Lydae ubique comes⁷⁰

Quaeris an ire velim Lydae comes? Addere, amice,
 Nil opus est quonam: quolibet ire volo.

611. [612.]

Laudat Lydam

Lyda suas nescit laudes mirandaque cunctis
 Nec se miratur nec placet ipsa sibi.
 Hoc ego praecipue demiror: laudibus unam,
 Unam hanc pol cunctis, qui sapit, anteferet.

612. [613.]

Ad Lydam, rogantem quemdam⁷¹ quam valeat

Ah, quid agis, mea Lyda, istum cur ausa rogare es
 Quam valeat? Miseris, heu, mala quanta moves,
 Quae subito nobis tempestas ingruet! Omnem
 Morborum incipiet promere iam numerum
 Et moesta aeternas ordiri voce querelas
 Et dicet decies dicta iterum decies.
 Tunc te sera nimis damnabis, tunc male nobis,
 Tunc male te dices consuluisse tibi.
 Crabrones ceu quum stultus puer excitat, inde
 Sensit ubi figi spicula saeva gemit.

613. [614.]

Laudat Lydam eo quod se ipsam non novit

Nosse ipsum se, Lyda, ingens sapientia fertur,
 Pythius et gentes id docuisse deus.
 Pace tamen Phoebi liceat mihi dicere verum:
 Quod te non nosti, tu mihi, Lyda, places.

5

614. [615.]

Laudes Mariae Pizzelliae

Ipsa tam sapiunt sensu tua verba, lepore
 Ut vel cassa omni, Lyda, placere queant.
 Tantus et est verbis lepor omnibus, ut mihi possint
 Omni vel sensu cassa placere tamen.

615. [616.]

In idem argumentum

Istaec, Lyda, placent quae narras omnia: verum,
 Quo mire narras, perplacet iste lepos.

616. [617.]

Laudat Lydam

Quod proba, quod formosa, omnis quod docta Minervae es,
 Laudari longo carmine, Lyda, potes;
 Cuncta sed expedio paucis praeconia, solum
 Hoc dicens: matri, Lyda, tuae es similis.

617. [618.]

Laudat Mariam Pizzelliam sub nomine Lydae⁷²

Quod mihi displiceas ne quando, Lyda, laboras,
 Id gratum est; multo gratius at fuerit
 Si tibi quidquid ages haec sit fiducia semper,
 Posse nihil fieri, quo mihi displiceas.

618. [619.]

Ad pictorem, quid sibi velit Maria Pizzellia

Pingere vis Mariam sic pulchra in imagine sese
 Gaudeat ut veram cernere? Pingere Petrum.
 Ipsa suam faciem contemnit: laeta decori
 In gnati facie se videt usque parens.

5

619. [620.]

Ad Mariam Pizzelliam de eius singulari in narrando lepore

Quam narrans Glaucon a te, Pizzellia, distat!
 Hic memorat, pingis tu mihi facta virum;
 Hic sua dicta meas tantum dimittit in aures,
 Tu quae gesta ipsis subicis hercle oculis;
 Hunc vix ferre queo, te miror; longus in omni est
 Mi nimis hic, brevis es tu nimis, historia.

5

⁷⁰ Se Lydae comitem, ubicumque ire velit, futurum *K*⁷¹ rogantem quemdam] *pro* quemdam rogantem *R*⁷² Laudat ... Lydae] Seu, ut melius: Ad Lydam, quid de illa sentiat *R*

620. [621.]

Ad Violantam Pizzelliam

Si tales pagus ferret, Violanta, puellas,
Pagano in cultu qualem ego te video,
Nemo urbem nollet spernens et regia tecta,
Rusticus agrestes incoluisse domos.

621. [622.]

Mariae Pizzelliae sub nomine Lydae laudes

Vidisti Lydam: vise omnia quidquid in urbe est
Rari operis, dices rarius esse nihil.

622. [623.]

De eadem

Est tibi visa Venus nuper dum Lyda tacebat;
Audieris fantem, Postume, Pallas erit.
Forsitan et Iuno fiet vultuque, disertis
Illectum et verbis quum premet imperio.

623. [624.]

Ad eandem

Tollor humo, curae fugiunt, circum omnia rident,
Corda micant hilari concita laetitia.
Unde animo hic subitus vigor incidit? O, bona Lyda,
Hoc facit e vultu quae venit aura tuo.
Haec moestum affigit terrae gravis; haec, ubi spirat,
Lenis me sedes evehit in superas.

624. [625.]

Dicit se Lydae iratum, eo quod parce opera sua utatur

Imperiis me, Lyda, tuis qui posse putavit
Offensum irasci, fallitur egregie.
Irasci possem tibi rem si laevus ob ullam,
Irascar parcis quod nimium imperio.
Quemque iubere tuo fas est iure omnia, vix me
Ceum nihil addictus sim tibi pauca rogas.

625. [626.]

Ad Lydam

Aedes, Lyda, tuas laeta dum mente petebam,
Frigida non Cauri mi fuit aura gravis,
Nimbosumve atra septum caligine coelum,
Atque ruens gelidae turbidus imber aquae.
Idem ego te ut frustra quaesivi limine amico
Digrediens moestus, dum mea tecta peto,

Nimbosque et glaciem vesanaque flamina sensi,
Imber me saevus, me fera laesit hyems.

626. [627.]

Ad Postumum de Phyllide et Lyda

Cara mihi est Phyllis, cara est mihi Lyda. Quid ergo?
Vecors ille meum pectus an urit amor?
Dii melius! Cara est, si nescis, utraque utramque
Alma suis virtus quod decorat radiis,
Gratior illa quidem formoso in corpore, sed quae,
Forma etiam dempta, Postume, grata foret.
Hic meus est: quem tu falso tibi fingis, amice,
Iste senem longo a tempore fugit amor.

627. [628.]⁷³

Ad Lydam

Et cantus placuere mihi, placuere choreae
Et celeres, placuit sed tamen egregie
Unum hoc hesternum dum laetus nocte theatrum
Concelebro, tecum quod, mea Lyda, fui,
Quod tibi me comitem voluisti, Lyda, carere
Es nec passa tuis dulcibus alloquiis.

628. [629.]

Ad Lydam

Lyda tuo sic me devinctum credis amore
Libertas ut sit iam mihi nulla super.
Istud idem de me, si nescis, Tulla putabat,
Errorem at sensit Tulla relictum suum.

629. [630.]

Ad Lydam

Me tibi opus comite est si quando, Lyda, rogare
Parce vacem anne aliqua re male distinear.
Nunquam distineor cura districtus ab ulla,
Totus perpetuo quin tibi, Lyda, vacem,
Cuius me virtus cepit sic ut mihi malim
Nil prorsum in vita quam tuus esse comes.

630. [631.]

De Lyda et Lycoride

Pulchra est, nec pulchram sentit se Lyda; Lycori,
Foeda es, sed pulchram te tamen esse putas.

⁷³ Factum die 19. Ianuarii 1778. *R not.*

Hoc fit ut e cunctis placeat mage Lyda, Lycori,
Et cuivis contra tu mage displiceas.

631. [634.] [= Sat. 1142.]

Ad Petrum Pizzellium de chorago minime Romae accepto

Displicuit populo, placuit tibi, Petre, choragus

Atque aliis veros qui didicere modos.

Ergo facit nihili populum, nec sibila curat

Et celsum explosus tollit ad astra caput.

Laudo equidem; tantum nec praestans ille choragus, 5

Aequae sed praestans est mihi philosophus.

632. [635.]

Ad Lydam de Lycida

Nobilis ac pulcher, vernans et flore iuventae,

Non miror, Lycidas quod tibi, Lyda, placet.

Miror at has propter dotes quod corporis idem

Miro etiam fertur praeditus ingenio,

Dixerit et quidquid chartisque illeverit, esse 5

Dicitur id dulci dulcius ambrosia.

Deme genas formamque olli nitidamque iuventam,

Qui deus est, fiet scurra tibi ac nebulo.

VARIA

1.

Villa Nigronia ad Pium VI., pontificem maximum

Urbis deliciae quondam et iucunda voluptas,
Villa, gemo ignotis vendita nunc dominis.
Romulidum populo semper celebrata, patebo
Ignotis tantum – proh, superi – dominis?
Pulchrior Alcinoi Crassique et Coesaris hortis
Squallebo ignotis squallidior dominis?
Urbem qui decoras tot rebus, Sexte, Quirini
Urbis me perdi tu patiere decus?

2.

Ad Clementinam Rossiam

Usque puer qui te latuit dum conditus alvo
Aerumna miseram perdidit assidua,
Effudit celeri se partu vixque dolorem
Nitenti egrediens attulit exiguum,
Omnibus et mire quis cara es Rossia, mira
Complevit sospes pectora laetitia.
Hoc fatum¹ est homini: succedunt grata molestis,
Quos pressit, facili sors levat aequa manu.

3.

De legendis poetis

Carmina sunt vitaeque salus vitaeque venenum,
Carminibus virtus traditur et vitium.
Huic praebe, huic aurem Musae, puer, obstrue; non est
Omnis Pierii casta puella chori.
Pars castae addixit sese pudibunda Minervae,
Effrons lascivam pars sequitur Venerem.

4.

Catullum vel peccantem amat

Quaeris cur blandi culpetur Musa Catulli;
Non me, verum alios, id, mea Lyda, roga.
Nam me sic blandi coepit sibi Musa Catulli
Ut quae vel peccat cogor amare tamen.

5.

De Thyrside, qui Tullam appellarat Iuliam

Invisens Tullam, “Salve”, inquit, “Iulia”, Thyrsis;
Nempe illi est quidvis Iulia, Tulla nihil.

Cui solus miserae contra est tamen omnia Thyrsis,
Nusquam non Thyrsin quae videt ac loquitur,
Saepe invita suos mihi quae testatur amores,
Me Thyrsim falso cum vocat ore suum.

6.

De Dorylae forma

Polla vocat pulchrum Dorylam, foedum Acca; sub alto
Versat corde faces huic amor, huic odium.
Aequa animi rixamque audit ridensque Lycoris:
“Non pulcher, foedus non”, ait, “est Dorylas”.

7.

Ex Graeco Anacreontis

Atridas volui magnos et dicere Cadmum;
Solut amor pulsa de cythara sonuit.
Mutavi nervos Alciden ipse, sonabat
Sponte sua puerum sed Veneris cythara.
Ergo valete mihi heroes; mea cantat amores
Mi solos etenim sponte sua cythara.

8.

De Gellia et Aulo, altera sapienter, altero stulte amante

Parce amat ac timide quod Gellia, non placet Aulo,
Quippe parum est uni commodus ille pudor.
Verum aliis merito placet omnibus et memor esse
Quum vel amat sancti dicitur officii.
Atque utinam nec amet posthac iam prorsus, amari
Cui tantum parce non placet ac timide.

9.

Ad Phyllin blandam de Gellia severa

Phylli, tibi assidue culpatur se quod amantum
Nulli non praebet Gellia difficilem.
In quoque culpae crebro illi te quod amantum
Nulli non praebes morigeram et facilem.
Quae vestrum peccet, si iam roger, hoc sine fuco,
Pace tua, liceat promere iudicium:
Illa quidem levis est, si qua est modo, culpa; pudendum
Hoc, ni fas mutant saecula, flagitium.

10.

Ad mystam de tabula obscoena

Haec tu oculis hauris spectacula obscoena pudicis?
Nuda ornat mystae foemina picta domum?

¹ fatum] *K pro factum R*

Tolle hinc, quae castos potis est corrumpere mores,
Tolle hinc, quae famam laedit imago tuam.
Qua visa, qui te non norunt, dicere possint:
“Quod videt iste oculis, id cupit iste animo”.

11.

De poesi extemporalis

Si temere fundi possunt bona carmina, vatem
Esse bonum statuo laudis habere nihil.
Sed temere fundi² nequeunt bona carmina, testor
Vates qui scribunt carmina cumque bona.
Testor et hos, temere, vesano corde furentes,
Carmina qui fundunt multa, sed usque mala.

12.

Lusus

Nos inter sedit Varius, mihi nempe molestus,
Carior ast oculis, o Leonilla, tibi.
Ipse meam doleo quod te mihi sustulit audax
Ille, tuam gaude tu tibi laeta vicem.
Fors et ego incipiam paccata mente molestum
Ferre, tuo tecum laetus et esse bono.

13.

De Lacone deditio

Vendere captivum ne dic te, praeco, Laconem,
Cum bello est captus desiit esse Lacon.
Magnanimi pulchra iacuerunt morte Lacones,
Colla nec hostiles supposuere iugo.

14.

De Aulo, viro optimo eodemque asperissimo

Tetrior absinthii succo est et amarior Aulus
Et rusco et duris sentibus asperior.
Idem corde sapit multum, scit plurima, vitam
Integer ante alios et colit innocuam.
Distractor ergo virum semper fugiensque petensque,
Nec prope sustineo, nec procul esse queo.
Mellis ut ambrosio trahitur qui forte sapore
Pastor, apum et pariter spicula saeva timet.

15.

Ad Aulum, uxori non indecore servientem

Uxorem dicis dominam. Nil verius, Aule, est:
Servitii valido te premit illa iugo.

Quidquid agas, illi semper parere necesse est

Et victum, quoquo duxerit illa, sequi.

Servitii sed ne pudeat tamen, imperat illa

Non vi, sed dulci scilicet illecebra.

Invitum non te raptat, blanda efficit ut quod

Vult fieri, fieri semper et ipse velis;

Utque sapit mire, nil vult nisi quod tibi prosit

Atque tuam in melius provehat usque domum.

Aule, tua es felix domina. Sic, sic precor usque

Servitii valido te premit illa iugo.

16.

Ad Postumum, sibi ob fortunae bona nimis placentem

Tu quod habes, magnum te reris; me reor esse

Magnum ego quod sperno, Postume, quidquid habes

Atque ostro clarum, curru dum fulget in alto,

Qui nihili est, nihili quod facio procerem.

17.

Ad Aulum, cur ingeniosus parum proficiat

Ingenio polles magno, nec proficis, Aule,

Quod nusquam magno figeris ingenio.

Acrem oculum sic qui re non defigit in ulla,

Acri rem nullam pervidet ille oculo.

18.

Ad Aulum, pluribus intentum

Candida quae vitrum lux transit, nil agit, Aule,

Vastum ubi se fundit didita per spatium;

Arctum ubi se in conis totam contraxit acumen,

Ignescit, flammas et ciet indomitas.

Sic tua mens omnes late nunc fusa per artes

Magnum et mirandum nil potis efficere est.

Uni se totam si quando addixerit arti,

Unam urgens curis omnibus, efficiet.

19. [= Sat. 150.]

Ad Leonillam, formosam et fatuam

Ut potis es, mihi crede, tace, Leonilla; tacentis

Nemo non corpus suspicit egregium.

Cum loqueris, nemo non voces odit ineptas

Et miram egregio in corpore stultitiam.

Da te oculis quam vis, aures fuge: digna videri es,

Audiri non es digna. Tace, ut potis es.

² Sed temere fundi] *K pro* Sed fundi *R*

20.

De Cinnamo, re quam specie meliori

Asper, difficilis, clamorus, res ubi poscit,
Omnibus est omni Cinnamus auxilio:
Dum mihi tam suaves liceat modo carpere fructus,
Nil movet hirsuto cortice laesa manus.

21.

Ad Ponticum dicacem

Pontice, quam dictum, cur mavis perdere amicum?
Parvo rem mutas eximiam pretio.
Qui dicto iratus te fugit, praestat, acuti
Gloriolae multum, vir bonus, ingenii.

22.

De amore ac pudore

Stultus amor cauto pugnat, Leonilla, pudori
Et stultus cautum vincere saepe solet.
Non tamen absistit victus pudor et redit usque
Et repetit, pulsus cesserat unde, locum;
Quem simul ac tenuit, decisis turpiter alis,
Pellitur in praeceps non rediturus amor.
Quare nil miror, fatue quem nuper amabas,
Nunc odio est Varus quod, Leonilla, tibi.

23.

Ad Aulum, quali corpore vellet esse virum nobilitate
generis praestantem

Candidus et membris mollis languentibus, Aule,
Id clari credis sanguinis esse notam?
At non tale fuit, pernici corpus³ Achilleo,
Non magno Aiaci, non⁴ Amphytrioniadae,
Ora sed ardebant multo suffusa colore,
Frangebat nullus fortia membra dolor.
His, volo, vir similis mihi sit, tibi foemina, solem
Quae fugit, inque sua desidet usque domo.
Mollities decet hanc, robur decet, Aule, parentum
Clarus virtutem qui referat, iuvenem.

24.

Ad Quintum de domus administratione uxori
committenda

Ipse tuam curare domum iam desine, Quinte,
Quo magis, heu, curas, hoc magis illa perit.

Uxori committe tuae rerum omnia, mente
Qua valet, ut sapiens teque tuosque regat.
Consilio nuptae praestat parere maritum,
Omnia quam nullo perdere consilio.
Vir caput uxori est, sed multum cum sapit uxor
Virque nihil, par est sit caput illa viro.

5

25.

Ad Quintum, satis laudabilem ob dotes quas habet

Si, quod abest, laedat, nemo laudabitur unquam.
In te, Quinte, boni laudo ego quidquid adest.
Nec dives fertur si quis rerum omnia; rerum
Sed si quis tantum plurima possideat.

26.

Ad Quintum, meretricis amoribus implicatum

Vidi ego te magni supremo in fine barathri
Gaudentem Idalios ducere, Quinte, choros.
Clamavi et "Serva, serva, ingens, Quinte, periculum est,
Lubricus innumeros perdidit ille locus!"
Clamavi frustra, risisti vera monentem;
Risus at, heu, seras desiit in lacrymas.
Quod circum fatue ludebas namque, barathro,
Nec spes ulla fugae, voveris in medio.

5

5

27.

Inscriptum sub imagine Lucretiae

Innocua haec Sexti violata est crimine. Cur se,
Heu, perimens proprio est crimine facta nocens?

28.

Ad Quintum, de Batone summo pignore

Dicere quae pinxit Raphael, scis omnia, Quinte;
Nescit, quem spernis, maximus ille Bato.
Quae pinxit Raphael potis es quam dicere sed tu,
Tam potis efficere est maximus ille Bato.

10

29.

Ad Lesbiam de Gallo, ea praesente verecundo

Qui nequam est alibi, frugi fit, Lesbia, tecum
Gallus et improbulum nil facit aut loquitur.
Nec tandem tamen ille sibi simulatur, opimam,
Lesbia, sed laudem comparat usque tibi,
Cui se nimirum desperat posse placere
Virtutis faciem ni gerat Improbisitas.

5

³ corpus] *K pro clarus R*
⁴ non] *K pro aut R*

30.

Ad egregium publicae rei curatorem, amore captum

Aule, urbis nuper spes maxima, quid facis, istos

Cur te tam vecors induis in laqueos?

Cur lentus tenerae mavis servire puellae

Quam coeptum eximiae carpere laudis iter?

Ah furor est uni quam cunctis malle placere,

Velle unam toto Phyllida prae populo.

Non tibi fas curas alio traducere; curas

Publica res omnes postulat una sibi.

Illa vetat mentem placito submittere amori,

Illa vetat dulci subdere colla iugo.

Et clamat: "Meus es, quo nunc te proripis?" Et te

Una sibi iniecta vindicat, Aule, manu.

31.

Ad Daphnin, Phyllidis laudatorem

Sponte tumet Phyllis nullo laudante; quid utrem

Inflas et tentum tendere pergis adhuc?

Daphni, sapi caramque tibi ne perde puellam;

Crede mihi, perdis laudibus immodicis.

Quam magis illa sibi per te laudata placebit,

Tam fiet nobis digna placere minus.

32.

De Cinna et Tulla, sene et adolescentula

Cinnam Tulla senem iuvenis colit, ille vicissim

Tullam. Quid mirum sit magis, addubito;

Effoetum hunc senio iuvenari, vere iuventae

An magis in primo floridulam hanc sapere?

33.

Ad Quintum, nihil in Varo non improbantem

Quae dicit Varus vel quae facit, omnia culpas,

Nec tam, crede, illi quam tibi, Quinte, nocet.

Lividulus nam qui nil laudat, nil probat unquam,

Dictis ille fidem derogat ipse suis.

Varo ergo ut noceas, prosis tibi; si pote, laudis

Expressum invito e pectore dic aliquid.

34.

Ad Tullam de Frontone et Corvino, altero arrogante,
altero modesto

Tulla, cave ne sis Frontoni blandior aequo:

Unum offers, audax arripit ille decem.

Blanda esto, quam vis, Corvino; mille modesto

Si tribuas, unum vix tamen accipiat.

Hic sibi enim quod das donari cogitat; ille,

Quidquid id est, meritis arrogat omne suis.

35.

Ad Ponticum de suis monitis

Pontice, quae peccas, moneo; nec turbidus insto

Forte meis si non parueris monitis.

Illas namque boni partes reor esse sodalis,

Immitis partes hasce reor domini.

36.

Ad Cinnam, amatorem senem

Cinna senex, teneras iam visere parce puellas;

Necdum etiam sentis quam grave supplicium est

Quo te cumque feras, nusquam non perdit amare,

Multas quas et amas omnibus esse odio?

Quippe habet hoc: odio tanto est mage digna senectus

Ipsa cupidineo quam magis igne calet.

37.

Ad Cinnam senem, iuvenum coetibus se immiscentem

Cinna, seni hoc superest ne sit gravis omnibus unum:

Se iuvenum ut laetis coetibus abstineat,

Ut potis est nulli qui foeda aetata placere,

Id teneat saltem ne male displiceat.

Haec mihi ego soleo iamdudum; non minus haec te,

Cinna, decet tibi iam, si sapis, occinere.

38.

In illud vetus "Amor docet musicam"

Primus Amor carmen docuit: cum pectus amore

Incaluit, dulces ore fluunt numeri.

Nec sermone mero curas et gaudia profert

Stratus humi sylvia pastor in umbrifera,

Sed blandas flectit voces carumque puellae

Nomen amat variis saepe iterare modis.

Idalius cantum dictat puer ille; canoras

Ut volucres, nostrum sic facit esse genus.

39.

Ad Pollam, amatricem amatoris vilium puellarum

Quem tu, Polla, colis, multas colit, est tibi turpe

Queis male postponi, Polla, vel esse parem.

Quae sis, nosce; tibi rivales sumere noli,
Quos nolis famulas forsitan esse tuas.

40.

De amore Thyrsidis

Dicitur Euryllae Thyrsis correptus amore,
Nec tamen id certis noscitur indiciis.
Non est Euryllae Thyrsis correptus amore;
Verus amor certis noscitur indiciis.

41.

De amore Aconis

Ardet Acon meus, at flammam sub pectore celat.
Res salva est: vere non meus ardet Acon.

42. [41b]

Ad Phyllim, de Lycoride eius congressum vitante

Phylli, fugit pulchram quod te non pulchra Lycoris,
Haud miror; mirer ni male te fugiat.
Quae potis est aliquid, tibi non collata, videri,
Incipiat, si se⁵ conferat, esse nihil.
Crede, fugax cavet illa sibi; nec, candida Phylli,
Te spernit, sperni sed magis illa timet.

43. [42.]

Ad Ponticum, quae scribit nequaquam emendantem

Scribis multa, linis nil, Pontice: foeda litura
Partem operis pulchri sed facit haud minimam.
Verte stilum, prosit mire si verteris: alter,
Non potuit primus quod labor, efficiet.
Alter ni possit, res pol tibi non male cedet;
Si possit tandem, Pontice, vel decimus.

44. [43.]

Ad Aulum, tragoediarum scriptorem, frustra cum
Victorio Alferio certantem

Daedaleos nisus Victori vincere frustra,
Aule, cupis molli praeditus ingenio.
Artem adhibe quantam vis denique, non erit unquam
Ut terra attollas te tamen ex humili.
Non erit ut dici possis vel proximus illi,
Non si te studio ruperis immodico.
Iam sibi, iam tragici primas tenet ille cothurni;
Mirabor decimas tu tibi si teneas.

45. [44.]

Ad Nearcum, de Pallade picta eodem ore quo
Daphnem pinxerat

Quo picta est Daphne, quod Pallas pingitur ore,
Non est ingenii culpa, Nearce, tui.
Qui tibi flammato pinxit sub corde Lycorin,
Ni fallor, culpam sustinet unus amor.
Hanc nisi delebis, quaevis, quam pinxeris, illi
Forma uni formae semper erit similis,
Quo Daphne ac Pallas, vultu pingetur eodem
Fauna, Ceres, Iuno, Vesta, Diana, Venus.
Seu dea, seu mulier mortalis, nulla Lycorin
Non referet; quidvis una Lycoris erit.

46. [45.]

Ad Varum de eius carmine, lepidio quidem,
sed infrugifero

Vare, tuum laudem ne carmen, res facit una,
Una, mihi at multo maxima: fruge caret.
Delectat, sed non et prodest; hoc ubi desit,
Vati laudem adimo non ego dimidiam,
Sed totam prorsum, nec vatis nomine dignor
Nugarum, lepidus sic licet, artificem.

47. [46.]

Ad Antigenem, scribentem pulchre magis quam apte

Quae scribis, scribis pulchre omnia; pleraque scribis,
At quae res prorsum respuit, Antigene.
Delphinum sylvis appingis, fluctibus aprum,
Terram astris, coelum conseris arboribus.
Pulchra placent, pulchrum sed quivis desinit esse,
Apta suis ni sint omnia pulchra locis.

48. [47.]

Ad Aulum, prae philosophis poetas contemnentem

Quos sapere haec aetas putat unos, Aule, putabit
Nempe illos aetas postera desipere.
Philosophi hoc fatum: primo scire omnia, dein mox
Fertur post parvo tempore scire nihil.
Nil firmum hic, subito vertuntur scita ruuntque,
Magno quae fuerunt scilicet in pretio.
Fors melior vatum est, quos temnis: carmine clarus
Qui semel est, clarus carmine semper erit.
Sub pedibus protrita iacet quae se extulit alte
Illa Stagiraei gloria magna senis,
At magis atque magis semper florentis Homeri
Fama recens coeli templa supervehitur.

⁵ se] *K pro te R*

49. [48.]

Ad Quintum de Tucca, bono viro, sed malo poeta

Esse malum dixi cum Tuccam, Quinte, poetam,
 Nil facere hunc dixi flagitii aut sceleris.
 Ergo bonum tamen esse virum ne, Quinte, repone;
 Id nec opus quaeri est, primus ego et fateor.
 Atque bonus quod vir, gaudet malus esse poeta,
 Non morum culpam, sed reor ingenii.

5

50. [49.]

Ad Quintum de arte poetica

Naturae fontes priscis patuere. Patent nunc
 Et nobis: veterum scripta quid assidue
 Volvimus incassum nec rerum exempla tuemur,
 Quae fidis passim subdita sunt oculis?
 Ex vero ductum carmen placet: una poetas
 Haec fecit veteres ars facietque novos.
 Hanc tu, Quinte, artem penitus tibi discere vel ipsum
 Aequabis fors carmine Moeonidem.

5

51. [50.]

Ad Ponticum poetam, una grandiloquentia contentum

Scripsti grandiloquum, sed non et amabile carmen,
 Carmen, quod mentes perculit attonitas,
 Non tamen et vario confudit pectora motu
 Atque imos blanda miscuit arte sinus,
 Nec quiddam afflavit, penitus quo corda cientur,
 Et dulces oculis prosiliunt lacrymae.
 Hoc stabant veteres; quaere hoc tibi, Pontice, grandem
 Esse parum fuerit, sis, volo, flexanimus.
 Flexanimus fies, facies quemcumque loquentem,
 Sensa animi expomat si sua, nemo tua.

10

52. [51.]

Ad Ponticum, poetam emmendatum, at mediocrem

Nempe carent culpa tua, Pontice, nec tamen in se
 Eximiae quidquam carmina laudis habent.
 Quid loquor? Haud levis est culpa haec in carmine si quod
 Eximia carmen, Pontice, laude caret.

53. [52.]

Ad Hermogenem geometram de eius carminibus

Hermogene, tua saepe legis mihi carmina, dici
 Et tibi vis de te quid rear ingenue.

Ingenue dicam, docte o geometra, rogatu
 Dicere quod tandem cogor ab immodico.
 Quam malus es vates, si tam bonus es geometres,
 Newtono longe maior es, Hermogene.

5

54. [53.]

Ad Hermogenem geometram, carmina scribentem

Artem quisque suam tractet. Geometra poesi
 Abstineas, moneo, quam potes, Hermogene.
 Lineolas ducens, vir magnus, carmina scribens,
 Exiguus contra crederis esse puer.
 Metiri ut coelum possis dedit aequa, venustum
 Ut carmen pangas, non dedit Uranie.

5

55. [54.]

Ad Ianum, artem inscriptionum ingenti volumine complexum

Inscribi deceat quo rerum singula pacto,
 Iane, doces artis conditor eximiae,
 Quam tamen Herculeus labor est perdiscere totam
 Et tua tot memori condere scita animo!
 Aspice, num doceam brevius, num rectius ipse
 Complexus geminis omnia versiculis:
 "Missa arte ac phaleris, in saxo quidquid et aere
 Scribes, id paucis scribito simpliciter".

5

56. [55.]⁶

Ad Aulum, cur eo relicto Quintum invisat

Aule, mihi non est Quintus te carior, illi
 Quam tibi sed multo sum mage carus ego.
 Laetius excipior, dimittor lentius; ullum
 Non video coram cui male posthabear.
 Haec propter viso Quintum te saepe relicto:
 Carus et ille minus, me trahit, Aule, magis.

5

57. [56.]⁷

Ad Galliam, de navi aeria

Tanta mole globus tam parvam in nubila puppim
 Tollit! Vectores vix habet illa duos,
 Ingentem ut turbam sursum evehat et queat undis
 Versari quovis vectus in aeriis!
 Ut multo possit propelli remige, quanta est
 Mole opus immensum crescat ut iste globus!

5

⁶ Vide epigramma sub n. 76. *K not.*⁷ De navi aeria I. Vide reliqua inter Encomiastica sub n. 259. *R not.*

Id nisi fit fieri quod res vetat, heu, nihil actum,
Magna tibi invento est, Gallia, Daedaleo.

58. [57.]

Ad scholam rediens

Romulei iuvenes, mea quos praecepta sequentes
Dulce mihi est rupes ducere in Aonias,
Quam dolui vobis distractus, quam modo laetor
Me cupidum ut cupidis fors bona restituit!
Restituit cupidum cupidis: licet ardua rursum
Nobis ire una per iuga Pieridum.
Crura dolent aegro, mens at viget atque vigeat –
Spero equidem – et vobis serviet usque tamen.
Ite alacres, ite, o, mea post vestigia: laurum
Carpemus pariter dux ego, vos comites.
Ite alacres, celerate viam cunctosque docete:
Fortibus exiguum nil nocuisse moram.

59. [58.]

Ad Aulum, optimum artificem a vulgo improbatum

Insanum de te vulgus quid sentiat, Aule,
Nil moror et sperno quamlibet innumeros.
Nil moveor, quidquid stulte damnatve probatve
Altum vociferans turba hominum, haud ratio.
Una tibi ratio faveat modo: mente carenti
Adversum ride iudicium populi
Ceum vocem surdus damnet caecusque colorem,
Ignari quid vox, quid sit, amice, color.

60. [59.]

Ad Gallam, enixam filium matri similem, patri
dissimilem

Laetaris mater, dias in luminis oras
Editus iste tibi quod puer est similis.
Patri pol mallet similis foret: omnibus esset
Maternae ut testis, Galla, pudicitiae.
Esse tuum scimus nunc omnes, non tamen omnes
Scimus, quod caput est, unde sit ille tuus.

61. [60.]⁸

De rate aëria

Terra neci sat erat: terrae olim adiecimus undas,
Undis nunc tractus addimus aërios.
Quae genus humanum regno perdebat in uno,
Ocyus ut perdat, mors tria regna tenet.

62. [61.]

Ad Gelliam, oculos turgentibus laudantem

Gellia, cur laudas quae turgent lumina? Cur non
Abdita quae frontem sub penitam fugiunt?
Odi oculos quicumque occursant longius aequo,
Longius, odi, aequo se male qui retrahunt.
Displicet extremum quodvis Lepor et Venus omnis
In medio sedem gaudet habere loco.

63. [62.]

Ad Alexin, antequam cubet omnia circa se
loca scrutantem

Furem permetuens nil non scrutaris, Alexi,
Ante loces molli quam tua membra toro.
Parce metu. Quid, nulla animo est fiducia, quod se
Vindicat aerata ianua firma sera?
Quid, nihil est intra vicina cubilia quod sunt
Qui veniant si vox increpet auxilio?
Esse loci haec inter furi quid possit? Inani
Parce, ubi nulla vides esse pericla, metu.
Vana loquor: Quid tu videas, cui terror inani,
Nulla ubi sunt, pingit mille pericla metu?

64. [63.]

Ad Tuccam, cur non eosdem atque ille miretur

Qui tibi, Tucca, placet, recte facit omnia; recte
Qui facit, is contra mi modo, Tucca, placet.
Convenit hinc nobis raro: terram abicit infra
Alter, coeli alter quem super astra locat.

65. [64.]

De Corvino, cum specie indocilem, re docilem esse

Corvinum moneo, sive pugnare monenti,
Nec monitus prava spernere mente meos.
Agnoscit culpam tacitus secumque, fateri,
Quod non vult aliis, imputat ipse sibi.
In speciem indocilis, docilis re, quidquid amice
Monstravi, pugnat quamlibet usque, facit.

66. [65.]

In simulacrum Herculis, ab amore victi

Foemineam induitur pallam lanamque columque
Tractat bellipotens Amphytrionides.
Idalius clavamque puer setasque leonis
Tinctaque Lerna spicula felle gerit.

⁸ De navi aëria ep. VI. Vide inter Encomiastica n. 260. *R not.*

Gaude, Iuno: tui quem non fregere labores,
Victus ab enervi turpiter hoste iacet.

5

67. [66.]
Aliud

Quid tibi nunc magni prosunt, Alcida, labores
Illaque tot forti monstra subacta manu?
Pensa trahis Lydae probrosa in veste puellae
Et tremis et saevae iussa times dominae.
Ridet amor, clavamque et terga hirsuta leonis,
Horrendas tractat, nec timet exuvias.

5

68. [67.]

In veterem inscriptionem
HERCVLI INVICTO

Invictum scribis, foedo qui victus amore est
Et molli potuit vivere sub domina?
Scribe, licet, nervis invictum et corpore, victum
Sed, quae pars forti prima viro est, animo.
Invictum plane cum scribis, clamat Iole
Mendacem, Idalius clamat et ille puer.

5

69. [68.]

Ad Gallam, sorori formosae similem,
nec tamen formosam

Galla, tibi similis soror est formosaque, nec te
Formosam quisquam dixerit esse tamen.
Forma eadem ambabus, fateor, sed non lepor idem,
Quo sine formosum dicitur esse nihil.
Formae, Galla, tuae, quem non potes, adde leporem:
Diceris tua quod dicitur esse soror.

5

70. [69.]

Ad solem exorientem

O sol, iucundo lustras qui lumine terram
Atque redis campos vecte per aërios,
Salve, operum hortator, salve, o, nox lurida longe
Te fugit obscoenis cincta caput tenebris,
Te veniente procul somnusque et somnia cedunt,
Omnis et ignavo a corpore languor abest.
Pastor oves curat, ventis dat navita vela,
Incipio laetum scribere carmen ego.
Teque cano, te, Sol, primum pictasque volucres
Et vatem ad cantus qui revocas hilarem,
Nec pateris turpi mersum torpore veterno
Et vitam indecori perdere in otio.

10

71. [70.]

De inani Vari amatoris querela

“Quae mala dissimilem tibi me fors iunxit, ut esses,
Tulla, mihi aeternus scilicet usque dolor?
Perpetuas iterem nulla ut non luce querelas,
Quod facto aut dicto laesis immeritum,
Quod quaecumque tibi feci bene vel bene dixi
Ingrato spernens pectore despueris?
Et potui tam saeva pati, nec rumpere vincla
Mens fuit ac tristi solvere colla iugo?
At nunc est; iam, Tulla, meus iam denique fio,
Haec lux infandi est ultima servitii”.
Sic Varus; vanos ridet secum⁹ illa furores
Et durum exercet saevior imperium.

5

10

72. [71.]

Ad Aulum de mysta, nimis, ut aiebat, severo

“Phyllida non odi formosam, Phyllidis”, Aule,
“Adspectum”, dicis, “non equidem fugio”.
Dic: “Flagro incestis formosa in Phyllide flammis,
Phyllidis adspectu”, dic, “miser immorior”.
Non erit ut culpes, qui te iam posse piari;
Ne caram vites Phyllida, mysta negat.

5

5

73. [72.]

Ad frustratorem

Dic tentasse diu promissum scribere carmen,
Dic saepe expertum non potuisse tamen.
Dic quodcumque voles aliud: promissa fateri
Immemori at pudeat vana abiisse animo,
Quae meminit, iustae metuunt qui probra querelae,
Quique cupit verbis pondus inesse suis.
Haec satis oblito: monitus iam carmina scribe
Atque datam praesta, dulcis amice, fidem.

5

5

74. [73.]

De se et Varo

Dulcis amicitiae fungi omnia munia possum
Si fungi contra qui velit alter adest.
Is quoties desit, vivo mihi scilicet uni,
Me curo, mihi sum solus amicus ego.
Haec modo iactabam; risit verba irrita Varus,
Quem quidquid faciat cogor amare tamen.

5

⁹ ridet secum] *pro secum* ridet *R*

75. [74.] Ad amicum, quo modo officio certare velit “Officio certemus”, ais. Certamen, amice, Si rite hoc fiat, parte fit e gemina. It, redit officium citroque ultroque, remitti Unde prius venit, ceu pila missa, solet. Officio certare volo, non perdere, quod mi Aut raro aut nunquam redditur, officium.		Ridet Amor spretosque urit mulcetque sodales, Inque fugam vertit, nec sinit aufugere.	5
76. [75.] Ad Flaccum, simulatione utentem Mecum esto, moneo, quem te vis, Flacce, videri; Falli mendaci non soleo a specie. Hoc usus rerum, tulit hoc mihi longa senectus, Intus uti videam sub cute quid lateat.		80. [79.] Ad Postumum de suis cum eo litibus Lis mihi cum Varo nulla est; mihi, Postume, tecum, Quidquid agam, crebro lis tamen exoritur. “Id fieri doleo qui fiat”, dixerit ille Iras igne suo qui ciet, acer Amor.	5
77. [76.] Ad Quintum, cur eo relicto Scaurum visat Interdum viso Scaurum te, Quinte, relicto, Illi quod video me minus esse gravem: Ille mihi arridet, tu vultu, Quinte, severo es, Ille mihi loquitur, tu mihi, Quinte, siles, Ille mihi carum sese vult esse, piget te Prae multis carum millibus esse mihi. Haec fieri tu scis, scis et mirare relicto Te interdum Scaurum visere quod soleo? Hoc mirum est tantum, interdum quod viso, sodalis Te spreto Scauri nec fio perpetuus.		81. [80.] Ad Tullum de carmine oblato inique atque acerbè Dulces Musarum foetus tam promissis acerbo, Tulle, animo, tristi non sine maestitia? Odi ego qui plorat pretium cum solvit avarus Et, quos dat, nummis ingemit aureolis. Da quod das, laeto vultuque et corde: negare Praestat longe isto quam dare, Tulle, modo.	5
78. [77.] [= 352.] De salso atque insulso Insulsum quod sit, si nescis, Polla docebit, Nulli quae pulchro corpore Polla placet. Quid salsum contra, si nescis, Tulla docebit, Cuncti quae foedo corpore Tulla placet. Deme salem, vilis forma est quaecumque; probari Vis mire formam quamlibet? Adde salem: Quem sentire omnes quimus, quem dicere, quid sit, Incassum expertus plurima, nemo potest.		82. [81.] Ad Tullam de eius querela quod aequo tardior venerit Nec prope si fuerim, gaudes, nec si procul absim, Tulla, doles: multis id scio ab indiciis. Nec miror, mihi nec placeo sic ipse, cuiquam Ut quidquam credam posse placere meum. Ergo, quod dicor venisse huc tardior aequo, Verba puto, cassum prorsus et officium. At placet hoc ipsum, verbis ceu gratus amicis Quod tamen ingratus forsitan excipior.	5
79. [78.] De Tulla eiusque sodalibus Aulo Tulla uni dat sese: cum venit Aulus, Nemo non alga est vilior aequoreae, Solum audit, soli secretam garrit in aurem, Surda aliis, muta est omnibus illa aliis.		83. [82.] Ad Gelliam, querela A te displiceat fieri quid, Gellia, dixi Nunc hoc, nunc alio saepe modo ingenue. Frustra: nil audis, nulli prorsus tibi curae Est mihi quid placeat, quid mihi displiceat. Hoc miror: mihi dum quod displicet, id facis usque, Qui mihi nondum etiam, Gellia, displiceas.	5
		84. [83.] Ad Gelliam, querela A te, qua laedar, monui te, Gellia, saepe, Non minus interea laedor at usque tamen; Quin laedor magis atque magis ne scilicet ullum Forte rear verbis pondus inesse meis.	

Perge, dolet mi nunc; extincto at prorsus amore,
Ne doleat posthac, forsitan efficies.

5

85. [84.]

Ad Lycorin de illius ac de Phyllidis forma

Quam ludit natura! Caput deforme, Lycori,
Mire formoso in corpore Phyllis habet,
At tu deformi formosum in corpore: vestrum
Deterior quae sit, dicere difficile est.
Utraque spectanti pol displicet, utraque monstrum est
Conflatum forma turpiter e gemina.

5

86. [85.]

Ad Postumum, aegre ferentem quiddam verso nomine
de illo scriptum

Nescio quid de te mutato nomine scripsi;
Id tibi cur lectum, Postume, displicuit?
Cur tibi non placuit potius te laedere, amice,
Cum possem, noxa quod tamen abstinui?
Quod telum in vacuas missum per inania nubes,
Non te, non verum nomen et appetiit?
Hoc ego, si nescis, dilectos more sodales
Quae peccant nulli noxius admoneo.

5

87. [86.]

Ad Postumum de ludo latrunculorum

Quem ludis, belli pulchra est hic ludus imago:
Vincit qui structas prospicit insidias,
Qui dubiae nil et sorti permittit et alto
Molitur solers omnia consilio.
Qui contra sorti fidit male nec catus acri
Expendit rerum singula iudicio,
Qui, non facturus quae sit, sed quae facit hostis
Sola videt, pugna vincitur indecori:
Turpius ingenio quando est quam robore vinci,
Nec dici enervem, Postume, sed fatuum.

5

88. [87.]

De honore puellae ab Arcadibus habito

Aures, quae solita est cantu mulcere puella,
Huic solvunt maestas Arcades inferias.
Magne Metastasi, pudeat: vilescere caepit
Extincto nuper qui tibi venit honos.
Dat chorus huic suavi cantrici praemia voci,
Divino vatis quae dedit ingenio.

5

89. [88.]

De sua in re quaerenda negligentia

Commoda divitiis, fateor, non parva parari,
Res dura est sed enim quaerere divitias,
Sacro praecipue vati, quem cantor Apollo
Correptum in rupes abstrahit aérias,
Musarumque choris miscet rerumque mearum
Atque mei secum detinet immemorem.
Haec inter partiri assem, subducere quid sit
Expensum, fiat quidve domi reliquum;
Herculeus certe labor est quem sumere nolim,
Lucrer, Crasse, tuas ut mihi divitias.

5

10

90. [89.]

De Phyllide candida et Lycoride fusca
sed oculis nitentioribus praedita;
Ex Italico Caietani Goltii

Candida moerebat Phyllis quod fusca Lycoris
Visa est fulgidulis pulchrior esse oculis.
Cui puer Idalius: "Quid moeres? Lux caret alma,
Nox una est claris praedita sideribus".

91.

Versi Italiani dell' abate Gaetano Golt

Doleasi con Amor la bianca Flora
Che una brunetta avea luci più belle;
Zitto, "Mia cara", egli rispose allora:
"Non vedi all' ombre appartenere le stelle?"

92. [90.]

Ad Daphnim, pastorem somnolentum

Fronde super molli dormis tu, Daphni, Melampus
Ante pedes somno stratus et ipse iacet.
Ilice sub viridi pastas grex ruminat herbas,
Cui lupus adrepat raptor. "Io, vigila,
Iam vigila, cape saxa manu, cape robora, Daphni,
Ista tibi nimium ne sit amara quies!"

5

93. [91.]¹⁰ [= Sep. et Lug. 21.]

De Priamo

Hic versam Argolico Troiam quum cerneret igni
Collapsamque altos Ilion in cineres,

¹⁰ Vide Sepulcralia, n. 21. *R. not.*

Infelix Priamus (misero nec sacra penatum
 Umbra, nec Hercae profuit ara Iovis)
 Iuxta Hecubam, natas iuxta supraque Politen
 Aeacidae telo concidit exanimis.
 Quaere nec, heu, tumultum: sine nomine corpus in ipso
 Praeda iacet diris littore vulturiis.

94. [92.]¹¹ [= Enc. 275.]

De Aenea et Anchisa

Aeneas, Troia extremo dum corrui igne,
 Impiger annosum sustulit ipse patrem.
 Mox ait: "O genitor, te salvo ex ignibus uno,
 Alta ego vix Troiae moenia versa queror".
 Cui genitor: "Gnate, incolumi te, moenia versa
 Numquam ego et Iliacas esse fatebor opes".

95. [93.]

Dum cogitabat valedicere Musis, poeta ad sua carmina
 redit (fragmentum)

Mens erat Ascraeo suspendere cymbala trunco
 Et procul Aemonio pandere vela iugo,
 Rura mihi vallesque cavae collesque supini,
 Culminaque et fontes, rustica vita, lares,
 Et quae pastores feliciter otia servant,
 Otia, sperabam, iam mihi grata forent.
 Somnia fingentem Aonius me risit Apollo,
 Risit Calliope Pieridumque chorus.
 Hic iterum verto celeres ad carmina gressus
 Et solita versus personat arte lyra.

96. [94.]¹²

In Austrum

At non idcirco furvo pater Aeolus antro
 Eductum campos misit in aërios
 Ut fratrem, qui te melior placidusque bonusque est,
 Omnibus e terris exigeres Zephyrum,
 Ut verna horridicis contristes tempora nimbis,
 Chloris et amissum lugeat alma decus.

97. [95.]

Ad Daphnym

Daphny, lyram pulsa, dulces inflabit avenas
 Thyrsis, ego liquida carmina voce canam.

Hic Iani colle in pulchro mulcebimus omni
 Concentu Nymphas Panaque capripedem.
 Auditis plaudet Corydon et Mopsus et Aegon:
 Uretur tacita Battulus invidia.

98. [96.]

Ad hirundinem (fragmentum)

Quid tu mane novo circum vacua atria lustras
 Et summum penna praepete verris humum?
 Quid petis infelix, placidae nunc solvere vitae
 Tempus et infestas quaeris, hirundo, manus?
 An non fila procul calamo pendentia cernis,
 Impediant cursum quotque pericla tuum?
 Cur non longinquas tendis modo visere terras,
 Quisque vetat tacitum pervolare nemus?
 Deficeret tutum cui tu suspendere nidum
 Possis, at aërium certius esset iter?

99. [97.]

Apis (fragmentum)

Surge, apis; alma refert roseas Aurora quadrigas,
 Iam Phoebus primo lumine spargit humum.
 Eia quid ignavis torpes nunc Attica cellis,
 Nil pudet Aetaeis nunc recubare favis?
 Iam modo tempus adest riguos volitare per agros
 Et verno gratos carpere rure thymos.
 Nonne rosas casiamque vides floresque madentes,
 Rore et sparsa suas cana ligustra comas?
 Ni venis, aestivo solis fervente calore
 Ignivomus gelidas Phoebus aduret aquas.

100. [98.]

In captatorem

Et suus est vultus, sua cuique et gratia flori,
 Quisque tuas ornat, candida Flora, comas.
 Sic vatum variant vultus variantque colores,
 Nec tamen hic multa laude vel ille canit.

101. [99.]

Ad Petrum, praesentia domini sit agrorum cultura melior¹³

Multi multa docent, ruri quae cura colendo,
 Quidnam amplius laetos fructibus auctet agros,

¹¹ Vide Encomiastica, 273. *R not.*

¹² Ex Italico Zanotti (fragmentum) *R not.*

¹³ Domini praesentiae agro colendo necessariam esse *K*

Petre, sed haec praecepta unum longe omnia vincit,
 Saepe agrum dominus visat ut ipse suum.
 Negligit absentem, credo, neglecta vicissim;
 Praesenti omnigenas terra ministrat opes.

102. [100.]
 Aliud

Non amplae desunt segetes vinetaque fundo,
 Petre, tuo et curvis foetus in arboribus,
 Non hortus rigui et fontes rerumque bonarum
 Omnis quae pingues copia ditat agros.
 Crede tamen, deerunt simul omnia si modo fundi
 Inspector desit, Petre, oculus domini.

103. [101.]
 De rei rusticae administratione

Nil iactum semen tellus alat ubere gleba,
 Tellurem fortis ni iuvet agricola,
 Agricolam et dominus cogat sua munia fungi
 Atque rei praesens consulat ipse suae.
 Haec ni cuncta adsint, pleno tibi, Postume, cornu
 Agrestes nunquam Copia fundet opes.
 Parce uni stultus telluri fidere: fructus
 Dant una tellus, agricola et dominus.

104. [102.]
 Ad Daphnym, ut redeat

Daphny, redi; vacuis tu cessas lentus in agris,
 Te procul hinc Pholoen pulcher amat Lycidas.
 Illa novos flavi iuvenis nec spernit amores,
 Cara tibi est Pholoe si tua, Daphny, redi.

105. [103.]
 Se moestum non posse laeta loqui

Laeta iubes narrem tibi, Postume; laeta loquentem
 Hostis meme etiam quilibet audierit.
 Pars animae ille meae dulcis patiaturs amicus
 Sollicitum moesto pectore moesta loqui.

106. [104.]
 Ad Tullam, nemini placentem

Pol sapis adsciscensque novos mutansque sodales,
 Tantum nota parum, Tulla, placere potes.

107. [105.]

Ad Aulum, virum bonum, at malum oratorem

Cede foro tandem: laedis perdisque clientes,
 Vir bonus, orator sed malus, Aule, tuos.
 Velle nihil prodest quod non potes, irrita cura est
 Omnis ubi curam deserit ingenium.
 Id verum expertus toties, iam desine, dici,
 Ne mihi, ut orator, vir malus incipias.

108. [105b]

Ad Ponticum, morbos suos continuo narrantem

Usque tuos narras moestos mihi, Pontice, morbos,
 Ut verear ne me forte putes medicum.
 Non sum equidem; si sim, primum praescribere vellem
 Hoc, tacitus morbos ut patiare tuos,
 Nec tristi senio tot foeda ingrataque narrans
 Incassum assidue teque tuosque neces.

109. [106.]

In idem argumentum

In vita nunquam dixit se, Cinna, valere.
 Nunc dicit; miror, Gellia, prodigium.
 Atque oro valeat semper nostraeque valere
 Aures post longum tempus ut incipiant,
 Quas nunquam insulsa cessat vexare querela
 Dum narrat morbos, somnia vana, suos.

110. [107.]

Ad Postumum. Phyllidi melius esse soli, quam cum illo

Vidisti solam si quando Phyllida, tute
 Id miserans, illi, Postume, das comitem:
 Atqui te comitem quoties habet, esse videtur,
 Credo equidem, illa sibi, Postume, sola magis.

111. [108.]

De Aegle, se magni faciente

Dotibus eximiis quae fulget, spernitur Aegle,
 Nec sperni passim desinet illa, reor.
 Dotibus hanc aliis addat ni scilicet unam,
 Queis fulget, dotes norit ut ipsa minus.

112. [109.]

Cur Aulum nemo non vitet

Quaeris tam multi cur te vitare laborent,
 Nec domus adventu gaudeat ulla tuo?

Ex facili cuivis laedi ceu vitreus, Aule,
Ex facili quemvis laedere et Aule soles.
Utraque res longe fugat omnes, utraque cogit,
Qui sapiunt omnes consuluisse sibi.
Quippe grave est laedi, gravius prope laedere: utrumvis
Nec potis est, qui te non fugit, effugere.

113. [110.]¹⁴ [= Sat. 583.]

De Glaucone et Nigello

Tu parva, Glaucon, ingenti voce Nigellus
In coetu loquitur: mi male utrumque dolet.
Aurea tu sapiens obscuras dicta; molesta
Ille aures pergit laedere stultitia.
Di faciant, versa tandem vice, vox tua grandis
Illius exiguo prodeat usque sono!

114. [111.]

Ad Cinnamum, contemnente dignate principes viros
Purpureos quot sunt contemnis, Cinname, patres,
Omnes et nullo dicis habere loco.
Dicis quem populo res venditat una, quod esse
Purpurei fratrem contigit esse patris.

115. [112.]

De Ciceronis praestantia inter alios scriptores aetatis suae
Tullium ut exaequet bello tibi, restat, opinor,
Caesar, qui te illi comparat eloquio.
Aequaevis tanto praestat scriptoribus ille,
Quanto ingens parvis amnibus Oceanus.

116. [113.]

Ad Daphnyda, gregis obliviscentem in amando Aegle
Aeglem, Daphni, canis tu sola in rupe, vagantur
Incustoditae per nemus at pecudes,
Queis lupus adrepat raptor; cape robora, Daphni,
Saxa cape ac miserum, Daphni, tuere gregem!
Surge, age, Daphni, gradum celera! Ferus ingruit ille,
Ille tibi niveam iam rapit acer ovem.
Quid loquor? Heu vacuas frustra dilapsa per auras
In ventum ac nubes, irrita verba volant.
Nil audit, sola mentem defixus in Aegle,
Nec memor est pecoris, nec memor ipse sui.

117. [114.]

In Postumum de continuis eius querelis

Nusquam non tristes dicis resonare querelas.
Credo equidem; nusquam, Postume, non quereris.
Sic quocumque malo consedit culmine bubo,
Culmen ferali carmine quodque sonat.

118. [115.]

In idem argumentum

“Quo me cumque feram, resonant”, ais, “omnia questu”.
Adde: “meo”; verum id, Postume, nemo neget.

119. [116.]

In Quintum, non tantum ingenio, sed communi sensu
carentem

Non caret ingenio, doctrina et Quintus abundat;
Communi sensu quod caret, id doleo,
Communi sensu, quo dempto scilicet uno,
Nil doctrina illum, nil iuvat ingenium.
Quippe etenim docte quae scribit, scribit acute,
Cuncta solet fatua perdere stultitia.

120. [117.]

In quemdam de foeno semper loquentem

Foenum, iteras, defit; nec pausa est ulla, querelae
Nec modus est ullus, nec modus ullus erit.
In cornu cui sit, magis hercle occurrere tauro,
Quam tibi, cui foenum est semper in ore, velim.¹⁵

121. [118.]

In idem argumentum

Postumus ecce venit. Qui primus, quinam erit illi
Extremus sermo, credite, vaticinor.
A foeno incipiens, in foenum desinet, ac pars
Primae atque extremae conveniet mediae.

122. [119.]¹⁶ [= Sat. 628.]

In Corvinum, omnia secreto narrantem

Omnia secretam Corvinus dicit in aurem,
Vel toti dicat nota licet populo.

¹⁴ Vide Satyrica, n. 582. *R not.*

¹⁵ *Foenum habet in cornu*: Proverbium apud Horatium, libro satyrarum 4 (V, 34), de iis qui ad ulciscendum paratissimi sunt vel minime laedantur; tractum a bobus cornupetis, quorum in cornu bubulci manipulum foeneum alligare solent ut obvii ad cavendum admoneantur; *Forcellini. R not.*

¹⁶ Vide satyricorum n. 627. *R not.*

Nempe sapit; mavult unum quam laedere multos
Dum tricas narrat frigidus atque apinas.

123. [120.]

De domino aegroto et servis valentibus

Aegrotant domini, valido sunt corpore servi.
Otia lenta ferunt, non labor, exitium.

124. [121.]

Ad pedagogos et ludi magistros

Vidi ego qui molli docilis parebat habenae,
Nusquam et non flecti rite solebat equus,
Sessor ubi dorsum pressit ferus arctaque duxit
Froena et ferrato calce latus petiit,
Indomitum caeco ferri per devia cursu
Et ruere in ripas saxaque praecipitem.
Heus, iuvenem quicumque regis, da mollia iura:
Pugnabit saevis efferus imperiis.

125. [122.]

Non se vera solet ratio clamore tueri

Voci parce. Placet verum defendere foede,
Falsum defendi quo mage more decet?
Clamores falsis propugnant: voce tueri
Sedata sese vera solet ratio.

126. [123.]

De se et Gellia

Idem semper ego quod sum, me, Gellia, spernis,
Laudo ego te, morem, Gellia, quod varias.
Idem semper ego nec sim, si, Gellia, saeva es
Ut crebro, semper sic mihi saeva fores.

127. [124.]

Ad Gelliam, ab antiqua morum disciplina desciscentem

Qualem perspexi te, Gellia, sanus amavi;
Quid nunc, facta tibi es cum male dissimilis?
Quid dicam? Qualem perspexi, rursus amare
Optabo ut liceat tempus in omne mihi.

128. [125.]

Fronti nulla fides

Cinna tibi placidus mitisque videtur. Ovilla
Veste tegi sed scis, Orphyte, saepe lupum.

Fronti nulla fides ni dictaque factaque constant,
Mansueta sanus nil moveor facie.

129. [126.]

Non legem violat qui se vinclo eximit

Non legem violat qui se vinclo eximit, at lex
Quae vetat id, verae legis honore caret.
Quam tibi tu serva si res feret; haud erit ullum
Ut tibi tam sapiens invenias comitem.
Nemo erit incerta deceptus lege, subire
Insanus certum qui velit exitium.

130. [127.]

Se nunquam posse frui congressu amici quem
absentem optaverit

Tota ego te in somnis quaesivi, Postume, nocte,
Quaesitum potui nec reperire tamen.
Dein vigil:¹⁷ in somnis hoc mi fit scilicet, omni
In vita fieri quod misere doleo;
Cui fatum est optare absentem semper amicum
Praesenti nullo tempore posse frui.

131. [128.]

Ignaros rerum species exterret inanis

Flagrantem subito pueri videre caminum
Ad caelum et nubem surgere fumiferam,
Clamaruntque: "Igni periit domus!", ocyus ardor
At casso innocuus vanuit ille metu.
Ignaros rerum species exterret inanis,
Multaque non ullo digna pavore pavent.

132. [129.]

Seni quoque esse ab amore cavendum

Postume, frigidulae nimium ne fide senectae.
Praestans et canos urere forma solet,
Nec solum indomito Pariden succendit amore,
Aevo etiam fessum Tyndaris at Priamum
Atque seni potuit flammato digna videri,
Quam propter se se perderet ac patriam.

133. [130.]

Cui iudicium desit, nil prodesse ingenium

Ingenio praestas acri; praestare velim te
Acri etiam ad vitam, Cinname, iudicio,

¹⁷ vigil] Subintelligitur: clamavi *R not*.

Naturam et rerum penitus dum perspicis, omnes
 Scrutari et veri tam catus es latebras,
 Cernere quid deceat, quid non, quae res tibi prosit,
 Quae noceat, damnumve aut ferat invidiam.
 Haec si quis nescit sapiens, multum hercule frustra
 Dum sapit ille aliis, nil sapit ipse sibi.

134. [131.]

“Non miser est, qui non miserum se cogitat esse”

In vita quodcumque mali est si, Quinte, dolebis,
 Est tua perpetuus vita futura dolor.
 Fortunam emmendet sapientia; mens bona saevum
 Angorem et curas qua potis arte levet.
 Sicque, boni quod erit, sese hoc defigat in uno,
 Ut memor ingrati non queat esse mali.
 Tot casus inter, tot rerum tristia, solum
 Non est qui non se cogitat esse miser.

135. [132.]

Cur non omnes de omnibus aequae iudicent

Foeda tibi, contra mihi pulchra Camilla videtur.
 Nostrum uter aut oculis aut mage mente caret?
 Ambos quam vereor ne devius auferat error,
 Te ne odium, ne me, Postume, fallat amor.
 Quippe etenim cui mens aequato examine recta est,
 Nec foedam, pulchram nec putat esse, Lycus.

136. [133.]

De effigie Amoris, altera manu vittam, altera
 vellus gerentis

Utile nil videt infelix, nil audit amator,
 Hinc vittam et vellus fert puer hinc Veneris:
 Hac oculos claudit ne quid sibi cernere possit,
 Hoc, monitus ne quos audiat, auriculas.

137. [134.]

“Forma eadem non et color omnes detinet idem”

Pulchrum est quod menti visum placet et placet omne
 Unde boni praestans obicitur species.
 Hinc non forma omnes eadem, non detinet idem
 Nos color: hinc pulchri iudicium variat.
 Quippe bonum, quod res visa indicat, haud videt alter
 Alter solerti perspicit ingenio.
 Sic tabulam interdum doctus miratur Apelles,
 Quam rudis inspectam despuat agricola.

138. [135.]

In Lucretiam Colatini Romanam

Plus timuit credi, fieri quam moecha Lucreti
 Filia, Romanae fama pudicitiae;
 Ni foret id, Sexti ferro intemerata perire
 Pol mallet propria quam temerata manu.

139. [136.]

Qualem amicum sibi velit

Sit mihi perspectum longo iam tempore qui me
 Observet, qui me diligat, Aule, comes,
 Consilio possit qui me iuvisse fideli,
 Aurem qui monitis praebeat ipse meis.
 Hunc mi ego; tu contra quemvis pol delige, mentem
 Assiduis hilaret qui tibi scurra iocis.

140. [137.]

“Semper amat similis similes”

Foemina quos habeat mores, qui scire laborat,
 Quaerat quo coetu gaudeat illa coli.
 Semper amat similis similes; nec casta protervos,
 Castos nec comites ferre proterva potest.
 Flamma prius glaciem, glacies petat incita flammam
 Illa sibi coetum quam petat absimilem.

141. [138.]

Ad Aulum, Phyllidis amore captum

Frustra urbem linquis, frustra secedis in agros
 Et saevae aspectum Phyllidis, Aule, fugis.
 Haerebit Phyllis tamen imis fixa medullis,
 Occurret menti Phyllis et usque tamen
 Floriferis illam in pratis, rivoque, lacuque,
 In duris illam rupibus adspicies.

142. [139.]

Ad Flaccum, cur illi Varium recentem amicum
 veteri anteferat

Vinum, Flacce, vetus, vetus et laudatur amicus,
 Sed veteri vappae musta, puto, anteferas.
 Sic tibi ego, quamquam es longo mihi cognitum usu,
 Cognovi nuper quem Varium antetuli.
 In te istaec servata diu nam languet et illo
 Nata modo at mire fervet amicitia.

143. [140.]

Ad Thyrsim, uxorem ducere volentem

Thyrsi, cave; tibi qui felicitis gaudia vitae,
 Caram si ducas Phyllida, spondet amor,
 Multa solet spondere, fidem sed fallit, inani
 Et sua dat mendax verba ferenda Noto.
 Thyrsi, cave: nihil ast audis. Picer improbus aures
 Usque tuas fidis obstruit, heu, monitis.
 Perge, domum caram duc Phyllida, nec¹⁸ tibi primo
 Pollicitus risum, struxit amor lacrymas.

5

144. [141.]

In idem argumentum

Spondet amor praesens tibi commoda multa. Quid, idem
 Si longe penna, Thyrsi, levi fugiat?
 Omnia vanescent tibi commoda: pauper inopsque
 Flebis coniugii turpia vincla tui.
 Thyrsi, levi puero non tutum est fidere: iurat
 Mansurum, nullo sed manet ille loco.

5

145. [142.]

Moerenti Postumo opem si quam potest pollicetur

Heu, tacitum dirus lacerat dolor altaque cura
 Saevit et immani pondere corda premit.
 Non me deiecti vultus defixaque fallunt
 Lumina, nec verso nullus in ore color.
 Quidquid id est, cela ne, Postume. Ferre iuvabit
 Vel tibi opem, misero vel miserum adgemere.

5

146. [143.]

Ad Quintum, arbitrio uxoris omnia gerentem

Uxor Parca tibi est: quae fatur cumque, necesse est
 Quinte, velis, nolis, omnia confieri.
 Quidquid agas, animo quae destinat illa, geruntur;
 Verba tibi incassum votaue spesque cadunt.

147. [144.]

De uxore, virum ad arbitrium agente

Nil non moliris frustra; tamen omnia fient
 Serius aut citius, quae volet Herophile.
 Froena viro iniecit coniux ducitque volentem
 Usque suo, invitum vel trahit, arbitrio.

148. [145.]

Minerva vicisset si non Paris, verum Hector iudicasset

Parva Venus magnae forma est praelata Minervae;
 Iudicium fecit mollis at ille Paris.
 Magnanimus quod si iudex foret Hector, haberet,
 Credo equidem, primum magna Minerva decus.

149. [146.]

Qua ratione malis placere Varus possit

Quaeris, Vare, malis qua possis arte placere:
 Si tibi sis ipsi quam pote dissimilis.
 Sed nihil est tanti, natura, moribus atque,
 Tam bonus esse velis ut tibi dissimilis.

150. [147.]

Graeculorum invidorum censuram contemnit

Nil moveor sannis paucorum. Quae mea pauci
 Lividuli carpunt carmina, Roma probat.

151. [148.]

Castigat Aviti tarditatem in mandatis obeundis

Cur tibi quae mando, lente moliris, Avite?
 Quae mihi tu mandas, cur citus expedio?
 Anne quod officium tete urget triste; ciet me
 Ille volans penna praepete laetus amor?

5

152. [149.]

Ad Balthassarem Odeschalchium, virum clarissimum

Ingens Romuleae, Balthassar, gloria gentis,
 Magnam istis orna divitiis patriam
 Et spolia externis ferto huc a gentibus, auro
 Cara magis, Pario cara magis lapide.
 Lucis non oculi specie lactantur inani,
 Nostrum at fruge bona pascitur ingenium.

5

153. [150.]

De Gellia, immerito irrita

Ridetur, subito capitis perculsa periclo
 Gellia clamorem quod tremefacta dedit.
 Quidquid agat, quidquid dicat, ridetur: inepti
 Quamvis nil faciat, fertur inepta tamen.
 Infelix, toties miserae cui non sua culpa,
 Sed livor, mendax et nocet invidia!

5

¹⁸ nec] *K pro non R*

154. [151.] [= 292.]

Ars atque ingenium ad doctrinam necessaria

Qualem se pennis hinc atque hinc nixa volucris
 Sublimem nubes tollit in aeras,
 Talis doctrinae se mens in templa serena
 Atque arte atque acri promovet ingenio.
 His freta est alis; harum si forte soluta
 Alterutra est, casu corrui Icaro.

155. [152.]

De artis atque ingenii ad doctrinam necessitate

Proficit ingenio non multum qui caret arte;
 Qui caret ingenio, proficit arte nihil.

156. [153.]

De Caio Mario, eruditionis experte

Dure Mari, spreto velis quem turba Metello
 Afrorum turmas misit in armigeras,
 Artibus, o utinam, Graiis Musisque litasses,
 Aetas primum olim cum tua ver ageret!
 Cultus enim melius, melius patriaeque saluti
 Et famae poteras consuluisse tuae.

157. [154.]

In aeneum alati iuvenis simulacrum

Aliger hic iuvenis spiranti ut vivit in aere,
 Ut viget, ut summum vix pede tangit humum
 Ut fugit, aeras ut se prope tollit in auras
 Atque leves pernix antevolat Zephyros!
 Ille quidem pandit pennas: per inane videtur
 Posse vel, ut pennas dempseris, ire tamen.

158. [155.]

Qualem sibi cupiat amicum

Odi percussus plagam qui celat amicus
 Et coecum in tacito pectore vulnus alit;
 Quem laesum nescis, cum laeseris; esse videtur
 Qui laetus, moesta cum tibi mente tumet.
 Hic mihi contingat, quo possim scire tacente,
 Esse nihil factum possit ut ille queri.

159. [156.] [= Sat. 1110.]

Quaenam pulchra sint

Quae sint pulchra, rogas. Quae, quamquam, Tulle, videnti
 Cur placeant nequeas dicere, visa placent.

160. [157.]

Ad Balthassarem Odescalchium rusticantem

Hinc procul in virides ibis tu, Balthasar, agros;
 Hic maneo assiduus cultor at urbis ego.
 Nec tamen hic desit ruris mihi multa voluptas
 Rura ego si celeri visere mente velim
 Et rupes spectare altas et lustra ferarum
 Horrida, sed quamvis horrida, pulchra tamen,
 Prata, lacus liquidos, labentia flumina, fontes
 Ingenuos, laetum per iuga celsa pecus
 Et varios volucrum lusus et quidquid amoeni est,
 Quodque animos pulchra visum hilaret specie.
 Haec mihi ubi mentem pascent spectacula, videnti
 Non erit haec eadem tristis ut invidiam,
 Verum animi laetus dicam: tu quaerito rura
 Quae tibi vis; in me sunt mea rura mihi.

161. [158.]

De gaudio Phyllidis ob adventum Daphnidis

Phylli, tuus venit Daphnis tibi. Gaudia frustra
 Magna cupis tacito clausa tenere sinu.
 Laetum oculi micuere, viget frons laeta, sereno
 Laetitiae subitus visit in ore lepor.
 Haec frustra tacitam produnt; vultum occule. Vultus,
 Phylli, tibi tacitum quod cupis eloquitur.

162. [159.]

De Phyllide fastidiente Thyrsida

Thyrsis adest: frustra invisum conaris amico,
 Phylli, tamen vultu comiter excipere.
 Ore, oculis, moesta produnt se taedia fronte
 Atque ipsa fictus voce negatur amor.
 Nam quoties flammis mentita est, ipsa refutat
 Sese languidulo frigida lingua sono.

163. [160.]

Ad Avienum, cultorem falsae amicitiae

Esse mihi infensum, qui te mihi dicis amicum
 Nescire haud possum, possum, Aviene, pati.
 Qui nescire queam, verbis contraria quod res
 Discendi haud cupidum me tamen usque docet?
 Nam facile infensum patior quem denique sprevis
 Cultorem falsae laesus amicitiae.

164. [161.]

Ad Balthassarem Odescalchium, delicias urbis
rus adducentem

Rura petis magna comitum stipante caterva
Tecum et laetificum ducis, amice, chorum.
Nempe urbi adsuetus – liceat quod dicere – vita
Nescis quas habeat rustica delicias.
Mane novo aerios quam dulce invisere saltus,
Umbrosum densis et nemus ilicibus,
Riparumque toros atque antra virentia musco,
Nympharum dulces Naiadum latebras,
Tum lepori pedicas, tum retia ponere damis,
Tum misso incautam figere avem calamo.
Dein garrire aliquid quod reddere gaudeat Echo
Aut tacitum adspectu pascere dulci oculos.
Hinc errant niveique greges armentaque laeta,
Agricola hinc duram vomere findit humum.
Hinc laetas mittit voces frondator ad auras,
Hinc pastor grato carmine mulcet oves.
Hinc... Quid plura sequar frustra? Me ruris amoeni
Scilicet haec capiunt, Balthasar, illecebrae.
Vita tibi sordet male rustica; rus tibi et ipsum
Displicet urbana si careat specie.

165. [162.]

Levat animi aegritudinem ruris solitudine

Intonsi montes et densae in montibus umbrae,
Horrendum hirsutis et nemus ilicibus,
Accipite hunc, hominum vitans consortia fertur
Qui nulla humano qua via trita pede
Atque suis quaerit lacrimis longoque dolori
Si quam nancisci forte queat latebram.
Est aliquid moesto solum tabescere fletu,
Ima ubi iam saevus venit in ossa dolor,
Moeror et immanis nulla est potis arte levare
Oblatamque animus respuit aeger opem.
Me miserum, hoc tantum fertis mihi, rura beata?
Rura meis quondam cognita deliciis!

166. [163.]

De Tulla, nimium Varroni obsequente

Nil Tulla est melius, nil comius, ulla placere
Nec magis est cultis foemina digna viris
Cum procul est Varro: sed Varro ut venit, acerba
Omnibus est aliis et rudis, asperior
Et rusco. Omnimodis solum colit atque veretur,
Nec renuit soli quo vocat ire comes,
Iure alii quamvis doleant se nempe relinqui
Urbani spretis legibus officii.

Varroni similis fit scilicet ipsa suosque
Deserit et mores migrat in alterius.

10

167. [164.]

Questibus indulget

Hic nemus et liquidi fontes et mollia prata
Et levis arboreas ventilat aura comas.
Hic paullum cessare iuvat sternique sub umbra
Et querulas inter dicere carmen aves,
Quod procul excipiatque cavis e rupibus Echo,
Nec renuat moestos moesta referre sonos,
Et spretos olim infelix quae flevit amores,
Questubus et lacrymis adgemat aequa meis.

168. [165.]

In Aulum interpellatorem

Si pars ulla vacat mihi temporis, hanc tibi poscis,
Aule, mihi ne pars temporis ulla vacet.
Ut mihi, perpetui post toedia longa laboris,
Si qua datur, pereat te rapiente quies,
Qua sine vitemale possim qui dicere vitam,
Nec liber vili cedere mancipio?

169. [166.]

Cur hoc saeclo vario colore fucentur vestes

Cur vario vestem fucant haec saecula colore,
Priscis quae fuerat candida temporibus?
Illis quod placuit prorsum omni sorde carere:
Nobis quod sordes nunc placet occultare.

170. [167.]

In Aulum, novos mores consecantem

More novo fieri quidquid videt, id probat Aulus.
 Tamne etiam ut morem legibus anteferat?
 Tamne ut more novo toties iam perditus ultro
 More novo perdi se tamen usque velit?
 Ut nolit, liceat cum salvo vivere, multos
 Quod videat passim se dare praecipites?

171. [168.]

De Varo et Beroe

Diva tibi visa est Beroe, Beroenque potitus
Sperabas vitam ducere coelicolum.
At nunc, Vare, iugo postquam illi es nexus eodem,
Nec divam credis vitaque coelicolum

- Illa ubi sit quaeris, felicem et coniuge si quis
Te vocat, imo altum corde trahis gemitum. 5
172. [169.]
De mutuo Alconis et Pholoos amore per coniugium mutato
Nuper vesano Pholoos ardebat amore
Optans toto Alcon pectore coniugium.
Coniugio tandem, sperata et sorte potitus,
Mutatus sociam vix patitur Pholoen,
Quaerit et eximias dotes quas captus amabat 5
Spesque fuisse suas somnia vana dolet.
173. [170.]
Ad Leuconem, pictorem egregium discedentem
Nunquam utinam nossem te, Leucon, haud ego certe
Flerem digressu moestus, amice, tuo
Nec desiderio frustra tabescere inani
Cogerer atque istas saepe dolere vias.
I tamen, i laetis avibus laudemque referto 5
Et cape virtutis praemia digna tuae
Et quascumque coles terras, qui cogitat usque,
Usque tuus tete qui Perelaus amat,
Fac saepe occurrat memori tibi, fac tibi saltem
Oblito prorsus ne fluat ex animo. 10
174. [171.]
De Ianetta catella
O longe ante alias omnes formosa catella,
Dulce o formosae delictum dominae,
Quae mihi cum venio tam laeta occurrere semper,
Moestaque cum cedo pone venire soles,
Blandiri assidue, circum gannire meamque 5
Lambere velle manum, velle cubare sinu,
Fida, vigil, mitis, nulli non cara catella,
Quam colis et servas digna catella domo,
Non ego te ignotam saeculis, Ianetta, futuris
Inque meis nullam versibus esse feram, 10
Sed scribam de te, tibi quod passerque Catulli,
Teii et invidet pulchra columba senis.
175. [172.]
Ad malum quemdam poetarum ducem
Quem legere ducem sibi vates, munere fungi
Qualis cumque tuo vis tamen egregie?
Esse iube veterum similes ubi carmina condent,
Atque tui contra quam pote dissimiles.
176. [173.]
In Quintum, contempnentem carmina si minime nova sint
Ni nova sint, spernis qui carmina, Quinte, puellae
Quin spernis pulchram, ni nova sit, faciem?
Quin aurum spernis, gemmas quin spernis, ocellis
Quod gratus fulgor nil habet ille novi?
Quinte, novum satis est, quod pulchrum, quodque decorum est, 5
Hoc ut inest, insunt omnia carminibus.
177. [174.]
In amici discedentis digressu
I felix, tibi nec flentem quem linquis amicus
Oblito prorsus defluat ex animo.
Ipse meum quoties cor nam alloquar – id pote amoris
Vi fieri – tecum, dulcis amice, loquar.
178. [175.]
De carminibus lungi tristitiam cientibus
Ante diem anxifera si quis tabescere cura,
Perdi et amat miseris sollicitudinibus,
Iunge, tuum carmen, noctes et verset amaras
Rupe sub horrenti conditus aut nemore. 5
Me teneant Graii vates vatesque Latini,
Quosque Arni ad ripas educat Italia.
Horum laetifico tristis me carmine moeror
In nubem, aërios et fugit in Zephyros;
Spes redeunt, dulci trepidant praecordia motu
Totaque mens pulchris ridet imaginibus. 10
179. [176.]
De foemina senes aversante
Odit Polla senem; fuge, Postume. Spes tibi nulla
Iam superest: fies nam magis usque senex.
180. [177.]
De Lagoide, Lucam petente
Magna urbes inter Roma est, at Luca pusilla,
Multum habet at Lucae Roma quod invidet.
Nam Tiberim linquit nulli non cara Lagois,
Aesaris et ripas udaeque rura petit.
Nec placeas tibi, Luca, tamen mox illa recurrit, 5
Non erit invidet cur tibi Roma diu.

181. [178.]

Ad Tullum, quam probetur nondum sentientem

In te displiceat num quid mihi, Tulle, rogasti.
Dicam equidem vero candidus ex animo.
Displicet hoc unum tua dictaque factaque cuncta,
Quod nondum sentis, quam mihi perplaceant.

182. [179.]

Spernit hominem sibi in amore non respondentem

Ipse ut amem, redames nec tu, mi Postume, longum
Vix potui, possum ferre nec ulterius.
Tu tibi quaere alium qui sit mage dignus amari,
Qui me amet ipse alium forsitan inveniam.
Certe non curas consumem semper inanes
In trunco demens et gelido in lapide.

183. [180.]

Testatur posteris quantum Quinto debeat

Quinte, tibi obstrictus quam sim, nec tu tibi dici
Vis, ego et invito dicere iam metuo.
Attamen – extincto sic me, mea carmina vivant –
Dixi venturis omnia temporibus.
Omnia iam servat, cunctis late omnia quondam,
Dicere quae metuo, charta loquetur anus.

184. [181.]

Contra furiosum Pontici amorem

“Quo te flexit amor, non is; ruis. Haud ego amare
Te veto more hominum, Pontice, sed pecudum.
Infroenet mentem ratio, ne coeca furore
Proterat insano iusque piumque pede”.
Haec iterum atque iterum clamavi. Quo malus urget
Impetus, in praeceps non minus ille ruit.

185. [182.]

De Carthagine eversa

Strata solo iacuit Carthago. Romula pubes,
Plora: virtuti cos erat illa tuae.

186. [183.]

In Garrulum ad Gelliam

Ille loquax, picas ante omnes garrulus ille,
Uni iam garrit, Gellia pulchra, tibi.
Iamque sibi totam victor te vindicat, omnes,
Quot sumus hic, soli, Gellia, deserimur.

Unum audis, uni respondes, cetera turba

Expers esse tui cogimur alloqui.
Non placet hac mercede aures requiescere nostras;
Quidquid vult nobis garriat ille iterum.

187. [184.]

Ad Gallum, veterum sepulcrorum epigraphas nimium admirantem

Laudas mi priscos lapides, miraris et altis
Inscriptum si quid prodiit e tenebris.
Carminibus nihil est salsum magis atque venustum
Quae fossor nigris eruit a tumulis.
Lecta mihi quae, Galle, placent hoc scilicet uno,
Carmina quod faciunt mi mea uti placeant.
Antiquis et me toties postponere suetus,
Interdum antiquis ut tamen anteferam.

188. [185.]

Ad Glauciam, ob genus divitiasque superbientem

Esse putas nihili, cui nec genus aequa, nec amplas,
Ut tibi, fors tribuit, Glaucia, divitias.
Crede mihi, nihili est hominum quo res manet omnis
Publica vel vivo vel pereunte eadem.
Haec multos procerum, multos haec formula regum,
Haec te comprehendit formula praecipue.

189. [186.]

Ad Quintum, quaerentem quid prosit Lydae tam multa legisse

Quinte, rogas Lydae quid prosint plurima lecta.
Plurima quae nescis vir sciat ut mulier,
Oraculis nec, vana soles quae fundere, credat,
Marte suo verum sed tibi dispiciat.
Haec tam magna legens cepit quae, commoda, quid ni
Plurima quae legit legerit utiliter?

190. [187.]

Ad Quintum, nullam puellam esse magis aptam suo ingenio quam Tullam

“Nulla est pulchra magis, magis omni plena lepore,
Dotibus et raris digna puella coli” –
Hoc tu de Tulla, de Galla hoc dicit Alexis,
De Polla hoc dicit, iurat et Antigones.
Quinte, cupis verum si dicere, dicito: “Nulla
Ingenio magis est apta puella meo”.

191. [188.]

Scriptores aevum decorant

Quod tuus Augusto scripsit sub principe Celsus,
Hoc, Leucon, pluris non erit ille mihi.
Scriptores aevum decorant: qui scriptor ab aevum
Laudatur, pretium non habet ipse suum.

192. [189.]

De hospitis et civis officio

Et patriam lauda, lauda et quas incolis urbes;
Sic hospes poteris, civis et esse bonus.

193. [190.]

Patris desiderium pueri cuiusdam nomine

Nam quid abes, genitor, tam longo tempore, quid me
Sic desiderio conficis usque tuo?
Ah miserum, ah flentem frustra frustra timentem
Triste aliquid, semper numina magna deum
Pro dulci orantem reditu! Iam desine gnato
Esse dolor, qui te diligit atque oculis
Ambobus praefert: tandemque aut ipse redito
Aut istuc ego iam, te mora si qua tenet,
Dic, veniam. Tecum vel nigros ire per Afros
Possim atque argentes visere Hyperboreos;
Te sine, dulce caput, si fas est dicere, sed fas,
Barbaries Roma est et patria exilium.

194. [191.] [= Enc. 408.]

Ad Gerardum de fabula scenis commissa

Gerarde, Actaeo tua fabula plena lepore
Quod cecidit, fatuo nec placuit populo,
Non tibi tu doleas, populus sibi sed magis ipse,
Stultitiae testis quod fuit ipse suae,
Cuius ego sensu pulchrique bonique carentis
Laudibus et plausu sibila praetulerim.

195. [192.]

Ad Caelium, qui e paupere dives factus, Musis valedixerat

Calliope quondam et flavus dictabat Apollo,
Nunc algens dictat carmina pauperies.
Testis erit, coeli, cuius Musa ista diserta,
Factus ut es dives, turpiter obticuit.
Di male divitias perdant, quando illa voluptas
Nobis, illa tibi gloria deperiit

Divitias propter. Redeat, precor et tibi dictet
Auro cara magis carmina pauperies.

196. [193.]

Cassandrae vaticinium

Victor ovans curru biiugo raptabat Achilles
Extinctum foedo in pulvere Priamidem,
Cui procul Iliaca dirum canit omen ab arce
Troica discissos Moenas aperta sinus:
“Saevis in exanimem? Saevi, licet. Hectoris umbram
Nempe trahis; contra quem furis, Hector abest.
Perge, ferox: non ista meum facta impia fratrem
Dedecorant sed te, saeve, tuamque domum.
Perge, deus sceleri veniet tamen ultor, ab arcu
Iam fugit atque auras certa sagitta secat.
Illa tuos tandem sistet, malesane, furores,
Illa mihi et Priamo gaudia laeta feret”.

197. [194.]

De Romae iudicio in musicis

Queis plaudit cantus si Roma explodet, amice,
Si, quos explosit, plausibus excipiet,
Quam nunc immerito laudem sibi poscit, ut acri
Dicatur sensu praedita, iure feret.
Haec tibi dicta uni serva vulgaque; docebit
Ipsa ubi, iam nimium vera fuisse, dies.

198. [195.] [= Lud. 79.]

Ad Lycotam, clamor in disputando

Quae statuis vasta propugnans voce, Lycota,
Sic nihil ut contra dicere mi liceat.
Hiscere nam quidquid coepi, miser opprimor ista
Clamoris subito vi prope Stentorii.
Qui simul ac demum sicca cum fauce residet,
Quae mihi opus, dicam leniter ac leviter.
Fors erit haud paullo qui me potiora loquentem
Audiat arrectis auribus atque probet.

199. [196.]

In Aulum, qui poetam dixerat indocilem

Indocilem dicis sana quod mente recuso,
Aule, tuae meme credere stultitiae;
Coeco sese aliquis ceu si permittat agendum,
Ipse suis uti quum potis est oculis.
Vera doce quaecumque iubes: parere iubenti
Si renuam, dic me quam libet indocilem.

200. [197.]

De Maximi pertinacia

Quod placuit seditque animo, non si ruat orbis
 Mutatus flectas, Maxime, iudicium.
 Id pulcrum ducis. Non est, mihi crede, superbum,
 Sed magis et stultum quamlibet ac fatuum,
 Flectere iter ceu si nolit malitque viator
 In rupem praeceps vel ruere in fluvium.

5

201. [198.]

Amatoris querela ad Aeglen

Aegle, iamdudum video quam negligere a te,
 Aeque conor ego te quoque negligere,
 Nec possum, longo mentem devinctus amore,
 Sed possim ut tandem qualibet efficiam.
 Vanescet mentem qui nunc circumvolat error
 Et sibi se victrix restituet ratio.
 Nulla mihi incipies fieri tunc ipsa vicissim,
 Ut tibi sum longo a tempore nullus ego.

5

202. [199.]

Aeneas loquitur:

“Litora tum patriae lacrymans portusque reliqui”
 (Aeneas in Virgilio)

Dardaniae sedes, bello et subversa bilustri
 Moenia, nostrorum regna vetusta patrum,
 Nunc moesti cineres tantum convulsaque saxis
 Saxa et Troiano sanguine pinguis humus,
 Fluminaque et pulchri colles et dulcia rura,
 Et lustrata meo littora cara pede,
 Littora cara, valete: vocant quo fata deorum
 En pando celeri vela ferenda Noto,
 Digredior quocumque feret ventusque deusque
 Et vehor hinc alias forsitan ad lacrymas,
 Bellorum ad casus alios quoscumque dabit fors.
 At quocumque ferar, quae loca cumque colam,
 Quidquid ero, natale solum sedesque paterna,
 Nunquam erit ut memori defluat ex animo.

5

10

203. [200.]

Poeta rusticaturus Romae valedicit

Roma, vale, iuvat hinc vacuos decedere in agros,
 Qua trita humano sit via nulla pede.
 Illic sollicitas animi deponere curas
 Atque meo tandem vivere more lubet.
 Non dulces aberunt Musae, non Phoebus Apollo,
 Illaque Apollinei scripta venusta chori,

5

Quae mihi si liceat gelida sub rupe iacenti
 Lectare ad murmur lene sonantis aquae,
 Felix sorte mea populosque urbisque tumultus,
 Auratas procerum despiciamque domos.

10

204. [201.]¹⁹*In scriptorum nostri aevi contemptorem*

Qui priscos tantum laudatque legitque poetas,
 Despuat et quidquid tempora nostra ferunt,
 Nuper et est si quid scriptum, fastidit et odit,
 Doctumque et cultum sit licet et lepidum,
 Non aequus veterum virtutem sentit amatque,
 Lividus at nostris invidet ingeniis,
 Hoc et agit, non ipse suo dicatur, at aevi
 Ut vitio insulsus scriptor et illepidus.

5

205. [202.]

De Gellia, cuius amatorem poeta inducit

Blanda olim ut captum sensit me Gellia, rusco
 Facta est atque hirtis sentibus asperior;
 Sic mihi libertas rediit, sic Gellia ab arctis
 Emissum vinclis me mihi restituit.
 Quid semel emissum repetat si rursus et illas
 Expromat, queis nil non pote, blanditias?
 Me miserum! Ut rursus spernar rursusque fatiger,
 Sponte dabo famulas in sua vincla manus.

5

206. [203.]

Ad Quintum, qui poetam amicitiae oblitum dixerat

Desine iam tristi me, Quinte, urgere querela,
 Oblitum et veteris dicere amicitiae.
 Nil ego te laesi; Phoebum et communia nobis
 Testor sanctarum numina Castalidum,
 Nec mihi contendat quisquam quem coepit amare
 Maiori ut possit semper amare fide.
 Sed tua, crede mihi, vigilem te somnia ludunt,
 Nec rem, verum umbras vanaque visa doles,
 Quae tibi discutiat si quis deus, ista sodalem,
 Nosces quam laedat falsa querela tuum.

5

10

207. [204.]

De navi aerea

Aeriae attollant nisi pondera vasta carinae,
 Nil aget inventis Gallia docta suis,

¹⁹ Vide n. 207. *R not.*

Attolli aeriis at pondera vasta carinis Posse, tenet cupidos irrita spes animos. Id fieri donec rerum natura negabit, Aerium fuerit nil nisi lusus iter. ²⁰		Haec, quam miramur, quam coelo attollimus, aetas Parne illis quidquam protulit aut simile? Moeonidae confer quos laudas cumque, Maroni Vel magno, nugas dixeris esse meras.	
	5		10
208. [205.] Ad Balthassarem Odescalchium, feliciter variolarum morbo functum ²¹		211. [208.] Ad Balthassarem Odescalchium, ne dum ipse rusticatur vatem sui oblitum credat	
Romae invisa diu ratio fuit ista medelae, Pustula qua validis artubus inseritur, Insita sed postquam tibi pustula tam bene cessit Et morbo functus pulcher ut ante nites, O iuvenum flos et Romanae pubis ocellae, Balthasar, et Phoebi delictum et Sophiae, Invisae dudum ratio tota ista medelae Ad coelum fertur laudibus eximiiis. Et merito; nam quis possit non tollere ad astra Rem quae tam caro consuluit capiti? Quam propter quum dira lues rursum ingruet urbi Complebitque atris omnia funeribus Et male turpabit cives, hunc auribus, illum Eros linquens naribus aut oculis, Oraque sulcatum foede, nil triste supersit Tam caro quidquam quod timeat capiti.	5	Quamvis rura colas ipsa vicina sub urbe Nec longa et facili quo licet ire via, Attamen id cupiens potui te visere nunquam Adspectuque tuo colloquioque frui, Quippe iter ingressum Boreae vel flabra furentis Vel gravis effusa terruit Auster aqua. Ergo tui oblitum ne credas, scribere raptim Haec placuit celeri qualiacumque manu Atque meam pro me, quam nec mala frigora, tristes Nec pluviae laedunt, mittere Calliopen. Hanc, precor, excipias quo vultu epigrammata Graium Quum tulit aut magni carmina Moeonidae.	5
	10		10
	15		
209. [206.] Auriga Olympiacus in antiquo marmore		212. [209.] <i>De Acis Minervae ope ab Amore tuto</i> Acin Amor telo petiit stridente; Minerva Adfuit opposuitque aegida. Dissiluit Futilis ut glacies telum; frustratus et expes Irato digitum dente momordit Amor.	
Lora iuvat misso tractare undantia curru, Alipedum et volucris vincere flabra fuga Et iuvat Eleo certantem pulvere spargi Dum rota se metam fervida circumagit Atque omnis fremituque virum plausuque faventum Lucus et Alpei flumina pulsa sonant. Quod mihi speratae veniant si proemia palmae, Quid ni vel superis me rear esse parem?	5	213. [210.] <i>Mediocri fortuna contentum se beatum esse</i> Mene iubes dubio vitam committere ponto Et dare non sanis vela ferenda Notis? Non mihi non auri si quis fulgentis acervos, Non mihi si vestem spondeat Attalicam, Non si gemmarum quidquid fert India, quidquid Dives Erythraei parturit unda maris! Foecundi colles pinguesque ad flumina campi, Quos Bacchus, mire quos amat alma Ceres, Hic ego sim vester messorque ac vinitor; ullis Otia non muto dulcia divitiis.	5
	5		10
210. [207.] <i>Poeta de se suoque erga antiquos amore</i> Irides vatum quod laudo scripta priorum Et verso assidua nocte dieque manu, Nostra nec aut Graii aequari aut digna Latinis Saecla reor cultu, laude vel ingenii. Irides, sed quod priscis opponere possis Ecquid habes, aetas nostra quod extulerit?		214. [211.] <i>De Minerva Amorem docente</i> Magna docere instat dum parvum Pallas Amorem, Magnam parvus Amor Pallada dedocuit.	

²⁰ iter] *K pro erit R*
²¹ Ad Balthassarem Odescalchium, feliciter e variolarum morbo
valentem *K*

Nec Puer est sapiens factus, sed diva, propinqua
Incaluit pueri quod face, desipuit.

215. [212.]
In Boream

Quid, Borea malesane, furis nunc vere sub ipso,
Nec pateris molles ludere iam Zephyros?
Laeta nec omnigenis pingis iam floribus arva
Atque tegi viridi iam nemus omne coma?
Te Pomona, Ceres te flava et mitis Iacchus,
Saeve, timent, moestus te pavet agricola
Spesque suas metuit subito longosque labores
Ne perimant tristi frigora dura gelu.
Parce, precor, flecti si qua potes: hei mihi, flecti
Sed potes haud ulla, trux, malesane, prece.

216. [213.]

In Flaccum sodalem veterem male negligentem

Amplecti ante alios quem sueras, Flacce, sodales
Atque animae partem dicere dimidiam,
Seria cui soli, soli cui credere nugas,
Quicum velle simul vivere, velle mori;
Nunc male neglectum spernis, nunc, perfide, eundem
Immemor heu longae laedis amicitiae.
Dextrae ubi sunt, fractum et foedus promissaque vana
Spesque meae ac rapidis tot data vota Notis?

217. [214.]

Achemenides in Cyclopus insula relictus

“Me miserum, solus deserta hic linquor in acta,
Classis abit, tendunt carbasa passa Noti.
Saeve mane, proram flecte huc ad littus, Ulysse,
Destituor vestrae pars ego militiae.
Saeve mane, socium scelus est, ah, saeve, cruentam
Immani monstro linquere velle dapem.
Verte ratem servaque tuum; cui Troia pepercit,
Ne ducis haec pereat crimine vita sui”.
Talibus orabat: regi timor obstruit aures
Nec profectiones diripit aura preces.

218. [215.]

De se et Phyllide

Quod tibi displiceam senior iam vertice cano,
Pol doleo, sed non, Phylli venusta, queror.
Hoc doleo, hoc tacitus non possum ferre quod omni
In re mi ostendis quam tibi displiceam.

219. [216.]²²

Alcon arcum et pharetram suspendens

Ut pater ingentem spiris ingentibus anguem
Vidit gnati Alcon artubus implicitum,
Nulla mora intenditque arcum telumque volucre
Ora manu certa fixit in ipsa ferae.
Non puerum ferro laesit, lethalis arundo
Nunc arcum et pharetram suspendit ab illice ut artis
Fortunaeque eadem sint monimenta suae.

220. [217.]

In Ocnium, discendi toediosum

Oblitus tecti solus venator in agris
Durat et hiberno sub Iove laetus agit,
Nec glaciem tristesque horret calcare pruinas,
Nec iuga Rhiphaea semper operata nive,
Seu cervam longe catuli videre fideles,
Linea seu Marsus retia rupit aper.
Te sophiae addictum placidae piget, Ocne, palestrae,
Discendique vigil toedia ferre negas?

221. [218.]

Pastor invitat pastorem ad canendum

Hic nemus, hic liquidi fontes, hic roscida, Thyrsi,
Floribus et laeto gramine ridet humus,
Hic variae ludunt per frondea tecta volucres,
Hic levis aestivum temperat aura canem.
Huc niveum compelle gregem, cantabimus una
Quod Lycus et Dorylas, Daphnis et invidet.

222. [219.]

*In hominem claudum et foedum*²³

Vulcanus Venerem ducis, pulchro ore puellam
Foedus: nec Martem, Cinna, tibi metuis?

223. [220.]

*Amicus amice de defectu moneatur*²⁴

Ne vivam si te quidquam mihi carius uno est
Atque ego ni cupio carus et esse tibi.
Non tamen irasci numquam possemve probare
Quidquid vel dicas, Postume, vel facias.

²² Impressum in *Antologicis*. *R not*; Ponendum inter votiva. *K not*.

²³ In hominem claudum et foedum, pulchram mulierem ducen-
tem *K*

²⁴ Amici officium esse amicum si quid peccet monere *K*

Istaec derisor possit; me dicere amica Mente iuvat: "Placet hoc, hac male displicuit".	5	228. [225.] Ne fortem stolidis misce Ne fortem stolidis misce! Imperterritus ille Et videt et certa mente pericla subit; Hos praeceps coecos rapit impetus. Urget honesta Hunc ratio, hos turpis, quo decet, error agit. Hic se homines supra extollit similisque deorum est; Infra hominem hi reptant assimiles pecudum.	5
224. [221.] Foeminea forma cito perit ²⁵ Effoeta pulchram vidi cum matre puellam – Visa est aeternas vincere nata deas; Matri vix inerant priscae vestigia formae – Atque tuens ambas, talia verba dedi: "Foemineus docet haec qui sit decor; haec docet, eheu, Quam citus in ventos avolet ille decor".	5	229. [226.] <i>Aeneas Marti arma Mezentii</i> ²⁷ Thoracem hunc telis perfossum, scuta, rubenti Insignem crista cassida, fatiferae Immane hoc hastae fragmen multaue madentem, Hospes, quem cernis caede virum gladium, Mezenti exuvias, quercu suspendit ab alta Aeneas, Marti munera, Dardanides; Quae moneant omnes olim conspecta tyrannos, Sontibus ultorem post caput esse deum.	5
225. [222.] Consilio interdum fortunam praevalere Cui bene res cessit, sapientem; cui male, stultum Dicere cum vulgo, Pontice, stultitia est. Consilio interdum fors praevallet et bene struxit Quae ratio, ad terram diva superba ruit.		230. [227.] Amor quem fecit virtus semper manet ²⁸ Turpis Amor celeres quatit alas et levis Euro Ocyor in nubes avolat aérias; Aut illum Ratio veniens fugat aut fugat Aetas Aut vitio omnivolus vertitur ipse suo, At Virtus quem fecit, Amor, manet usque nec ullas Vel patitur sibi vel conciet ipse vices.	5
226. [223.] "Nulla fides pelago est" Quo, miser, insano lucri correptus amore, Daphni, ruis vasti per vada salsa maris? Quas tibi divitias fingis, quae gaudia vitae Plurima et haud casso parta labore bona? Terra fidem servat, credit quae semina, reddit Agricolae multo foenore cultus ager. Nulla fides pelago est: placidi pellacia ponti Humanum lusit, ludet et usque genus. Obrutus hic fluctu manes descendit ad imos, Hic redit ad patriam nudus inopsque domum. Quinte, mane; cari monitus ne sperne sodalis, Quaeque tibi metuit ne patiari, cave.	5	231. [228.] <i>Monet Laevinum ut Circen fugiat</i> Remigio velisque fugam, Laevine; capesse Istam aliqua Circen si potes effugere, Quae patrias tibi sorbet opes famamque decusque, Ipsam quae tibi te fraude mala eripiet, Mutatum et foede foedam concludet in haram, Coget et in turpi volvier usque luto, Usque; semel versum nunquam formae illa ²⁹ priori, Solis ut illa vetus filia, restituet.	5
227. [224.] Pellatur a coetu sodalium, qui palam facit infidus ab ipsis audita ²⁶ Infidus qui dicta foras eliminat, absit Hic coetu longe pulsus ab ingenuo; Huic patulas nemo quidquam committat in aures, Nec dignum affatu, nec putet esse aditu, Per quem libertas omnis perit et perit omne Eversum sanctae foedus amicitiae.	10	232. [229.] <i>Ad Acin ab Amore irretitum</i> "Frustra eris: in vanos recident molimina ventos, Spicula nil, istae nil et agent faculae.	5

²⁵ Foemineam formam cito perire *K*

²⁶ Pelli debere ab omni coetu qui sibi credita vulgare solet *K*

²⁷ Ponendum inter votiva. *K not.*

²⁸ Amorem quem fecit virtus, semper manere *K*

²⁹ nunquam formae illa] *K pro* nunquam illa *R*

Me sibi sacrarunt Musae, me casta Minerva,
 In me nil poteris, foede puer Veneris!"
 Talia iactabas, Aci, olim. Nunc miser, eheu,
 Nescio quid taciti vulneris intus habes.
 Ah miser, illa tibi quonam sapientia fugit,
 Quo tibi tam subito tam bona mens abiit?

233. [230.]

Nosce te ipsum

Dic medico quae vis, fac venam exploret in horas,
 Numquam te noscet, notus ut ipse tibi es.
 Disce tibi expertus quid sit rerum utile, quid non,
 Ipsum ridebis doctior Hippocratem.

234. [231.] [= Mor. 125.]

Ad Phyllin, cuiusmodi foeminam esse oporteat

Blanda nimis fieri metuis fisque aspera, Phylli,
 Et rusco et duris sentibus horridior.
 Hirta nimis fieri metuis, fis mollior aequo,
 Nec servas morem quam decet ingenuum.
 Est quiddam medium, Phylli, est; laudatur utrumque
 Navis devitat callida quae scopulum.
 Hirta odio est, blanda est contemptu; carior auro est,
 Quae quorsum vergat, dicere non valeas.³⁰

235. [232.]

Docet non esse aggrediendum quod fieri nequeat³¹

Irrita me tota luserunt somnia nocte,
 Dum conor possum coepta nec efficere:
 Quoque magis conor speratum attingere finem,
 Tam magis atque magis me video esse procul
 Et vigilem huic similis ne me labor urgeat usque,
 Optatis pono iura modumque meis.

236. [233.]

Parvus ne magna cupiat

Parvus magna cupis: hinc est tibi curta supellex
 Fortunae haud impar scilicet, ast animo.
 Quem nisi compescat ratio, quamcumque ferat sors,
 Explebit diram copia nulla sitim.
 Tantalus infelix nullo et satiatus ab haustu,
 Optabis medio in flumine semper aquas.

237. [234.]

In Ponticum, urbanas delicias in rustica praedia
 transferentem

Rure urbem mutas, nec mutas, Pontice, transfers
 At magis urbanos in tua rura lares.
 Cuncta nitent, turba fervet domus, advenit hospes
 Multus, lux crebris perditur officiis.
 Nusquam tuta quies, nusquam otia lenta, nec usquam
 Exlex libertas priscaque simplicitas,
 Quae nisi contingant visenti rura, quid, oro,
 Est aliud quod tam visere rura velis?

238. [235.]

Esse quiddam in rebus medium

Ludicro solidum decies expendis in uno
 Dum metuis dici sordidus, Antigene.
 Sed scopulum haud vitas diversa in parte latentem,
 Diceris et stulte prodigus, Antigene.
 Est quiddam in rebus medium. Laudetur utramque
 In partem qui nil fecerit immodicum.

239. [236.]

"Res movet una senem, iuvenem spes"

Musta ego nec veteri Baccho, Levine, parandam
 Nec partae antefero stultus amicitiae.
 Nota placent, ignota piget tentare: movebat
 Spes iuvenem, res me nunc movet una senem.

240. [237.]

Non omnibus omnia conveniunt³²

Blanda canis dominum redeuntem in tecta solebat
 Queis propere occurrens excipere illecebris,
 Has olim expertus frustra narratur asellus,
 Verbera et officio multa tulisse suo.
 Omnia non rerum sunt omnibus apta: placere
 Pars opera, cassis pars pote blanditiis.

241. [238.]

Monendum esse amicum ne peccet si melior fieri potest

Quod peccat caro, dic primum, Quinte, sodali,
 Id modo si peccat, quod pote corrigere.
 Ni potis id facere est, quidquam ne dicito: rectum
 Non etenim, tantum sed facies miserum.

³⁰ Quae ... valeas] Vel: Foemina quam, quae sit, dicere non valeas.

R

³¹ Docet non esse tentandum quod fieri nequeat K

³² Non omnibus omnia convenire K

242. [239.]
De asino alienis honoribus superbiente
Forte deum matris simulacra ferebat asellus,
Quae flexo excepit plurima turba genu.
At ferus intumuit fastu dum scilicet illo
Se veluti numen credit honore coli.
Cui baculum impegit ridens et dixit agaso: 5
“Non tuus est quo tu, stulte, superbis honos”.
Immeritus regni quicumque insignia gestas,
Haec tibi dum coleris dicta putare potes.
243. [240.]
Vitam hominum et parvis et magnis rebus constare
Vita hominum magnis stat rebus, stat quoque parvis:
Magna vir, *utiliter* parva gerit mulier.
244. [241.]
Ea forma pulcherrima, quae omnibus formis apta
magis est cuique³³
Quae sit forma, rogas, pulcherrima. Nempe cuique
Una est quae formis omnibus apta magis.
Foeda Aegle, pulcher Thyrsis, quos mater eodem
Effudit partu mirifice similes.
Forma viri ambobus; Thyrsin decet, haud decet Aeglen, 5
“Aeglum” quam verso nomine turba vocat.
245. [242.]
De effigie Octaviae Odeschalchiae D. Zagaroli
Quae matronalis decus est ac forma pudoris,
Cur prope nudatis pingitur inguinibus?
Frange istam similis quae vultu, Octavia, imago
Est tibi, sed mores arguit absimiles.
Frange, olim saeculis ne fors videre futuris 5
Pulchra quidem, verum casta fuisse parum.
246. [243.]
Cuique forma praestantior quae magis apta est ingenio suo³⁴
Si Paris Idaeo quum sedit vertice et Hector
Sedisset iudex et Priamus pariter,
Iuno foret Priamo, Pallas foret Hectore, credo,
Quoque fuit solum iudice pulchra Venus.
247. [244.]
Docet pictorem quo modo sibi velit pingi Amorem
Docte, mihi aligerum, pictor sic pingito Amorem:
Hac vittam, gerat hac vellera densa manu.
Vitta virum ambobus noctem ut praetendat ocellis,
Occludant ambas vellera ut auriculas.
Utilium quidquam rerum ne cernere possit 5
Neve audire malus quem premit ille puer.
248. [245.]
*Nec sperni, nec pluris quam docet aestimari debere
genus foemineum*
Nolo foemineum sperni genus, alta locari
Astra super nolo: nil placet immodicum.
Flammatus inter iuvenes glacieque rigentes
Multa, Flacce, senes est aliquid medium,
Atque hinc atque illinc utroque a fine reductum, 5
Consistat verum pulchre ubi iudicium.
249. [246.]
“Nacta viam es qua te crucies, Nisa”
Quae nunquam fient, metuis tamen usque futura
Anxia et assiduo, Nisa, pavore tremis.
Nacta viam es qua te crucies; rebusque secundis
Adversae sortis tristia damna feras.
250. [247.]
“A parvo ad magnum ne transi, clamo, sodalem!”
In mediis mulus vitam degebat asellis
Florebatque omnes nobilis ante alios,
Egregius forma prae cunctis et celer idem
Et quot sunt raris dotibus eximius.
Auritos tandem spreuit fugitque sodales 5
Et se se in medios intulit altus equos.
Continuo doluit verti simul omnia, nulli
Non longe toto de grege posthabitus,
Nec iam formosus, nec iam celer, omnibus expers,
Et quotquot fuerant dotibus eximiis. 10
Tum secum haec: “Inter quanto praestabat asellos
Laudari, sperni quam merito inter equos!”
Haec te compellat mea fabula, qui male cautus
A parvis magnos transilis ad socios.

³³ Eam formam pulcherrimam esse, quae unicuique formae magis apta sit *K*

³⁴ Illa praecipue placere, quae uniuscuiusque ingenio magis apta sint *K*

251. [248.]

Dic hosti sibi aliquid fuisse boni;
Dic amico id quod est et erit boni³⁵

Quinte, boni si quid fuit, hosti dicito; amico
Id quod erit, quod et est, dicere ne dubita.
Alter ne possit quidquam tibi demere; partem
Alter ut accipiat si velit inde suam.

252. [249.]

“Iunge seni iuvenem si stat tibi profore utrique”

Aetas prima levis, nimium gravis ultima; utrique
Ut prosis, comitem iunge seni iuvenem.

253. [250.]

Aliud

Laetitiam iungit moerori et miscet utrumque
Qui sapit et vitam temperat arte suam.
Hoc iuvenem atque senem iungi volo, laetior aequo
Ne iuvenis, ne sit moestior, Aule, senex.

254. [251.]

Aliud

Multa ubi concelebrat coetu, Corvine, iuventa,
Dementi fervent omnia laetitia.
Multa ubi turba senum coetu consedit in uno,
Morosa frigent omnia moestitia.
Qui sapiet genus hoc una miscbit utrumque
Vina ut frigidulis fervida miscet aquis.

255. [252.]

Amico precatur ut nec pauper nec dives sit

Quam do, nec vacuum, nec plenam, Quinte, crumenam
Hanc tibi dii faciant. Nil placet haud modicum.

256. [253.]

Ne dicas amicos quos, ut iungit, potest disiungere utilitas³⁶
Utilitas iungit quos mutua, solvere iunctos,
Si variet, rursum possit et utilitas.
Nomine dic quovis alio, sed dicere amicos
Parce tamen; fiet vilis amicitia.

Si pecudum ritu quaeret sua commoda quisque,
Dumque iuvat socium, consulat ipse sibi.

5

257. [254.]

De vera amicitia

Commoda vult aliis, sua commoda negligit, Aule,
Quae non mentitur nomen, amicitia,
Quam nunquam praeit utilitas, at saepe secuta est,
Spreta nec aversam desinet usque sequi.
Haec tibi ne vitium te nomine fallat honesto
Edita Phoebeo dicta puta e tripode.

5

258. [255.]

De iis qui falso dicuntur amici

“Rebus in adversis mutati”, dicis, “amici
Me celeri subito deseruere fuga”.
“Mentiti faciem”, dic, “multi, Postume, amici
Res ante adversas imposuere mihi”.

259. [256.]

“Praesens, Quinte, malum satis est, ne adiunge futurum”

Praesens, Quinte, malum satis est, ne adiunge futurum;
Quae nunquam fient, nulla futura putes.
Cur dolor antevenit casus? Incerta laborum
Cur tibi iam certas, Quinte, ferunt lacrymas?

260. [257.]

Aliud

Ah, satis est, quod vita feret, tolerare malorum,
Nec sibi tot tristes fingere velle metus.
Cur properas, quod abest, metuens cur praecipis? Ultro
Adveniet si quid fors inimica parat.
Adveniet figetque, suo sed tempore, vulnus;
Cur nondum facto vulnere, amice, doles?

5

261. [258.]

Aliud

Quae fiunt, doleo; quae fient, Aule, dolebo;
Cum fient, sint par ut dolor atque malum.

262. [259.]

“Non amat, a caro qui fert linqui aequus amico”

Non amat, a dulci quisquis neglectus amico
Non saevo fixus corda dolore gemit.
Quidque feret, solum non hoc feret aequus, amore
Fraudari alterno, Postume, quisquis amat.

³⁵ Quidquid cuique est boni cum amico communicandum esse K

³⁶ Nequaquam dici debere amicos, qui utilitatis causa iungantur et possint disiungi K

263. [260.]

“Quis furor est dubiis angi et tabescere curis?”

Corda metu assiduo quateris morbosque famemque,
Nullaque non trepida tristia mente paves.
Quis furor est dubiis angi et tabescere curis,
Praecipue et si quid fors inimica parat?
Crede mihi, in vita curae ac maeroris abunde est,
Ut nisi praesenti non cruciere malo.

5

264. [261.]

“Vera profundo condita sunt puteo”

Huc, illuc volitat, nec re consistit in ulla;
Hoc celer ingenio dicitur esse Lycus.
At levis est potius, nec firmus, possit ut acrem
Obtutum primam figere sub faciem,
Scrutari et penitus res ut sunt. “Vera profundo”,
Democritus clamat, “condita sunt puteo”.
Lentus adi, contende aciem longumque morare
Vix aliquid longus protrahet inde labor.

5

265. [262.]

Nil esse in Alexi, quo quisquam offendi possit

Nil habet offendi quo quisquam possit, Alexis.
Hanc si quis laudem non putat eximiam,
Ignorat, quisquam ne offendi possit, habere
Quot sit virtutes in se opus eximias.

266. [263.]

De senectute

Qui senuit gestitque aevum producere vivax,
Ipse sibi atque aliis nempe amat esse gravis,
Nec vitae – nulla est post actam vita iuventam –
Mortis at infelix tempora longa cupit.
Haec mihi ego, haec senior tumet tibi dicito, quamvis
Auri grata parum, Postume, vera tamen.
Est aliquid fatuum, liceat si, ponere votum,
Deque malis senii demere stultitiam.

5

267. [264.]

Tempore luctus et irae ne cape consilium³⁷

Turbidus et luctu, saeva externatus et ira,
Quaeris, quod tibi dem, Pontice, consilium?
Consilii nihil est, hoc praeter scilicet unum:
Tali ne capias tempore consilium.

³⁷ Qui aliquid consilii capere velit, ab ira et angore vacuum esse debere *K*

268. [265.]

Ad Glauciam imperantem et Iolam servientem

Imperium exerces tu, Glaucia, servit Iolas:
Res hominum coecae sic placet ire deae.
Alter at alterius partes, mihi crede, capessat,
Partes cuique suas si tribuat ratio.

269. [266.]

Ad Rullum, qui carmine spretum amorem solatur

Carmine qui dulci spretum solatur amorem,
Credo equidem, nullo Rullus amore calet.
Spretus amor furiis agit frendetque fremitque,
Nec cantu indulget, sed gemitu et lacrymis,
Nec vatum in medio narrat sua vulnera coetu,
Sed procul in solis rupibus exululat.

5

270. [267.]

De scurrae fabula³⁸

Spectavi scurram sceptrum regale gerentem,
Abnormem, stolidum, non hominem, at pecudem;
Et mecum tacitus: “Mendax haec fabula veram
In vita, heu, quoties transit in historiam”.

271. [268.]

Ad Quintum inertem

Quid, tu sponte tua te, Quinte, fateris inertem,
Dicis et in longa vivere desidia?
Nimirum hoc dicis malesanus: non ego amicis
Vivo, non patriae, non bonus ipse mihi?

272. [269.]

Grave damnum amittere amicis³⁹

Qui facile amissi damnum reparabile amici
Credit,⁴⁰ vim verae nescit amicitiae,
Quid sit nancisci, prae se quem diligit ipso,
Aeque cui carus gaudeat esse, virum.
Thesauri genus hoc vita pars maxima in omni
Numquam, vix aliquis vel semel inveniat.
Hoc ubi perdidideris, spes fracta est omnis; inanes
Nil praeter gemitus et lacrymas superest.

5

³⁸ De scurra, regia insignia gerente *K*

³⁹ Grave esse damnum amittere amicis *K*

⁴⁰ Credit] *K pro Perdit R*

273. [270.]

Dorylas pauper, at liber, ad Cinnam divitem et superbum

Quaere alium, qui te miretur: spernere magnum

Parvus ego soleo, Cinna, supercilium,

Nec moveor fulgore auri gemmaque nitenti,

In re praeclara sordet ubi dominus.

Haec censu tenuis Dorylas, at liber, ab altis

Et se se iratus proripuit foribus.

5

274. [271.]

Ad emeritum Eunum, omni officio et munere
fungi cessantem⁴¹

Emeritus fungi iam munere desiit omni,

Fungi omni et pariter desiit officio,

Nec sibi iam vivit, patriae nec iam utilis Eunus.

Proh, superi, haec virtus praemia digna capit?

275. [272.]

Libentius poeta moratur Romae quam Neapoli⁴²

Mire Parthenopem laudas, Fernande, frequenti

Areta fremunt semper compita quod populo:

Isti me fremitus laedunt. Placet alta Quirini

Urbs, vulgo colitur maxima quae modico.

In turba heic nusquam luctari cogor, amicus

In media et Musis multa via meditor.

Plerumque et rediens mecum sub tecta reporto

Quae mihi dictavit carmina Calliope.

Haec longe, credo, praestat quam iurgia, lites,

Clamores, rixas, probra referre domum.

5

10

276. [273.]

Non fugio populum, sed clamores et rixas⁴³

Tamne, inquis, fugitas populum ferus? Orphyte, verum

Si quaeris, fugio turbam ego, non populum.

Non laedit numerus; laedunt convicia, rixae,

Clamores, exlex vanaque laetitia,

Quidquid et insanit vulgus. Fac talia desint,

Me nunquam in solis videris esse locis.

5

277. [274.]

*Veram fidem ignorare qui putet eius cultores et hostes
niti iudicio aequae firmo*"Qui verae fidei cultores et putat hostes⁴⁴

Niti aequae firmo, Pontice, iudicio

Sic, nihil ut cogat, suspensa mente vereri

Error ne caecos⁴⁵ devius abripiat,

Ille fidem ignorat veram nec scit, Deus auctor

Quam claro nobis lumine se se aperit.

Quam contra nihil est illis cur credere possit

Quisque sui auctorem dogmatis esse Deum".

Haec ego clamabam; non intellecta volabant

Necquicquam campos dicta per aërios,

Nec potui rixae studio revocare calentem,

Post rixam rediit quo, puto, sponte sua.

5

10

278. [275.]

Effusissimi imbris terror quid doceat vatem

Effusum late coelo vidi agmen aquarum,

Mersum late orbem fluctibus immodicis,

Horrendam et speciem morientum gurgite in alto;

Vidi equidem ac totis artubus intremui,

Averti et vultum spectaculo exterritus, illud

Triste meo et metuens exitium capiti.

Mire, Opifex, taceant de te praeconia famae:

Quantus sis, terror me docet ipse meus.

5

279. [276.]

Ad proceres: quid deceat fieri tempore siccitatis

Aret ager quando, nec foeni copia tanta est

Quanta opus, expediam quid deceat fieri.

Neve indefesso desint, curemus, asello,

Neve bovi desint pabula ruricolae,

Pabula sint et equo ductanti plaustra, curulis

Ieiuna esuriens ilia ducat equus.

Turpe sit, o proceres, vobis si commoda quisquam

Publica dicatur posthabuisse suis.

5

280. [277.]

"Exitio quam quis prohibet, rem, Postume, servat"

Exitio quam quis prohibet, rem, Postume, servat.

Hoc tu non nescis, dicere at es veritus.

Praestitit et verum prudenti prodere, claro

Quam proceri vera voce placere minus.

⁴¹ De Euno, homine frugi, qui omni officio et munere fungi desierat *K*⁴² Quare melius Romae vivatur quam Neapoli *K*⁴³ Se non fugere populum, sed clamores et rixas *K*⁴⁴ hostes] Nempe fidei *R not.*⁴⁵ caecos] Fidei obtrectatores *R not.*

281. [278.]

Cum Postumo libenter, cum aliis aegre se vivere

Quam solus, malo, mi Postume, vivere tecum;
Quam cum aliis, malo vivere solus ego.

282. [279.]

Ad Quintum, cur eum fugiat

Quinte, rogas cur te fugiam tuus ille sodalis.
Dicam equidem, ut soleo, quod fuit, ingenue.
Tempore tentavi longo, num denique iungi
Nos inter verax posset amicitia.
Hunc mihi ubi frustra vidi sumpsisse laborem
Spesque abiit nubes cassa per aerias,
Frustratus voto abscessi nec stultus inanem
Tecum operam et tempus perdere sustinui.
Nec iam erit, expertus tanto molimine quem sum,
Ignotum veluti rursus ut experiar.

283. [280.]

“Me, queror, indicta quod damnas, Pontice, causa”⁴⁶

Non, quod me damnas – iudex non displicet aequus,
A culpa nec me semper abesse reor –
Sed quod me damnas indicta, Pontice, causa,
Id doleo, id de te, Pontice, saepe queror.
Cur delatori das ambas, cur mihi neutram
Servas, dum crimen diluero, auriculam?
Vix audita una dumtaxat parte, peractum
Quis ferat incerto crimine iudicium?

284. [281.]

Ad Quintum, dolentem non fieri ea quae vult

Ne tibi, Quinte, voles quae fient, saepe dolebis:
Nam raro fient quae tibi, Quinte, voles.

285. [282.]

Ad Lycorim in patria omnibus, Romae nemini pulcrum

Dum fuit in patria, nulli non pulchra Lycoris
Visa est, at flavum venit ubi ad Tiberim,
Tot raras inter formas nec pulchra videtur
Ulli nec pulchram se, reor, ipsa putat.

286. [283.]

Hostem lauda ni vis laudem tibi ipsi detrahere⁴⁷

Hostem non laudans, laudem tibi detrahis, Aule,
Te pugna victum dicis et indecori;
Turpe etenim est vinci, melior ni vicerit, olim
Priamidem ut fortem fortior Aeacides.

287. [284.]

Ne laudes hostem ni vis tibi ipsi laudem detrahere⁴⁸

Hostem ni laudes, laudem tibi detrahis ipse,
Te victum vitio dicis et esse tuo.
Quod genus invidiae? Victor ne forte putetur
Esse aliquid, tu te sponte ais esse nihil.

288. [285.]

In Varum, sibi morbos imaginantem

Aegrotat Varus; quaeris quo, Pontice, morbo.
Quem fingit validus scilicet ipse sibi:
Ullo quaesitum nemo deprendere pacto
Quem vir Poeonia doctus in arte queat.
Ni vacuum ingressus parvi penetrare cerebri
Intus forte aliquid somnioli inveniat:
Quo fit uti vigilans de se, si credimus ipsi,
Quod rerum est nusquam sentiat et videat.

289. [286.]

*Increpat Guidum, qui dereliquerat domum quam
ipsa virtus sibi delegisset⁴⁹*

Istam, Guide, domum linquis, non poenitet ipsam
Sponte tua egressum deseruisse domum?
Quam mihi si facilis pandat Deus, esse beatus
Mi videar, toto laeter et ex animo.
Quae mihi tu narras ultro citroque meantum
Murmura, quos somnum rumpere ais strepitus?
Iuxta equidem incudes Cyclopum audire sonantes
Malim quam talem linquere, amice, domum;
Ipsa sibi, credo, quam virtus deligat unam,
Romulea sibi si quaerat in urbe locum.

⁴⁷ “Turpe quidem est vinci, melior ni vicerit” K

⁴⁸ In idem argumentum K

⁴⁹ Ad Guidum, qui dereliquerat domum quam ipsa virtus sibi delegisset K

⁴⁶ “Me, doleo, indicta quod damnas, Pontice, causa” K

290. [287.]

In Decianum

Felicem ingenii, nullum non posse molestum
 Quantumvis, dicis, te, Deciane, pati.
 Miror id, at multo mirer magis, hercle, molestum
 Quisquam si possit te, Deciane, pati.
 Felici nempe ingenio tibi commodus uni
 Quam coetu degis solus ut in medio,
 Quum longe a nobis aversa mente loquentem
 Non audis quemquam, non tacitum alloqueris.
 Haec certe quicumque facit, nil posse molesti
 Ipsa re, clamat, se, Deciane, pati.

5

10

291. [288.]

Monet ne aulaea tegant parvi templi parietes

Parietibus dispansa istaec aulaea tegendis,
 Quamvis pulchra, tamen demite si sapitis.
 Tam parvum est templum, quantumvis tenuia, templi
 Aulaea ut partem dimidiam abstulerint.

292. [289.] [= 154.]

Menti doctrina nil proficit ni freta ingenio et arte⁵⁰

Qualem se pennis hinc atque hinc nixa volucris
 Sublimem nubes tollit in aeras,
 Talis doctrinae se mens in templa serena
 Atque arte atque acri promovet ingenio.
 His freta est alis; harum si forte soluta
 Alterutra est, casu corrui Icaro.

5

293. [290.]

Ad Benedictum Stayum, qui volebat tribui dona
magnis tantum poetis

Qui magnis tantum tribui vis dona poetis,
 Nemo ut sit magnus, Stayada, efficies.
 Quas optat fieri magnas, affundat oportet
 Humorem parvis rusticus arboribus.

294. [291.]

Ad Benedictum Stayum, laudantem Bembum,
qui scripserat naturam timuisse mori morte cuiusdam
eximii pictoris⁵¹

Morte mori timuit pictoris maxima rerum
 Illa parens. Id tu scribere, Bembe, potes?

Id scriptum laudare potes tu, candide Stay?

Quod scripsisse, scio, non tamen ipse velis,
 Cuius in aureolis sapiens veraxque libellis
 Haud usquam verum Musa supergreditur,
 Cui nihil it fines ultra, nec maximus orbis
 Iactura unius corrui in capitis.

5

295. [292.]

De Arcadia, "Magna sonant nostri vates, at pinguia"

Magna sonant nostri vates, at pinguia: ruris
 Pace tua dicam, plena meri, Arcadia, es.
 Plena et eris semper; ni quae Romae intulit olim,
 Romae iterum referat Graecia munditias.

296. [293.]

In idem argumentum

Graiorum tenui ducit quae carmina filo
 Si recitet pingui Gallus in Arcadia,
 Quid fiet? Fieri vidi quod saepe, placere,
 Digna magis quae sunt, haec minus ut placeant,
 Callimachi et spernant vestigia pressa legentem,
 Solo qui norunt nomine Callimachum.

10

297. [294.]

"Discimus a foeda carmina barbarie"

Proh, superi, longis mutantur ut omnia saeculis,
 Discimus a foeda carmina barbarie.
 Nec vatum dux est quisquam Graiusve Latinusve,
 At Gallus, Cimber, Svevus et Angligena.
 Iamque aliquis forsitan, stulta quem mente sequamur,
 Scriptor ab extrema prodit Iaponia.

5

298. [295.]

Inter nostros et veteres poetas diversitas⁵²

Postume, quid nostros inter veteresque poetas
 Praecipuum intersit, si roger, hoc referam:
 Quae nostri dicunt, mihi dici cuncta videntur,
 Quae dicunt veteres, cuncta geri ante oculos.

299. [296.]

De poesi extemporalis

Parva queunt subito, non unquam dicere magna,
 Quorum improviso carmine vena fluit.

⁵⁰ Mentem erudiri non posse nisi freta sit ingenio et arte *K*⁵¹ Ad Benedictum Stayum, laudantem Bembum, qui scripserat naturam timuisse mori mortuo Raphaele Urbinate *K*⁵² Quid inter nostros et veteres poetas intersit *K*

Contingat lento mihi scribere grandia: pondus,
Haud numerum in sacris quaero ego carminibus.

300. [297.]

De veteri recentique illustrium virorum aetate⁵³

Admiror veteres, nec sperno, Quinte, recentes:
Aetas est meritis utraque nixa suis.
Quam tamen anteferam, quaeris. Praeponere nostram
Haud dubitem inventis paucula dum veterum
Addit, ni veterum paullatim segnis inersque 5
Inventa oblito defluere ex animo
Lethaeoque sinat sub gurgite mersa latere,
Inventa ut nullo tempore si fuerint.⁵⁴

301. [298.]

“Non bona, sed nova vulgus amat”

Cur vovum flexus alios aliosque theatra
Poscunt, cur sordent, qui placuere, modi?
Cur quos mirifice phonascos Roma probavit
Explosos eadem cogit abire procul?
Naturam atque artem vicit ventosa libido. 5
Nec bona iam stolidum, sed nova vulgus amat.

302. [299.]

“Exigua exigue, dic magne magna”

Nolo ego mi parva e magnis, nec magna, Menisce,
Ex parvis facias callidus eloqui,
Nec vestis non apta placet, nec verba probarim
Si fuerint rebus non satis apta suis.
Exigua exigue, dic magne magna; decere 5
Omnimodis artis nam reor esse caput.

303. [300.]

De Fortibus et quomodo nomen magnum
acquirere possunt⁵⁵

Ipsos qui dicunt se Fortes et sibi magna
Adsciscunt prisca nomina ab historia,
Re ut vera, moneo sint Fortes magnaue sani
Optent prae magnis carmina nominibus

304. [301.]

In Quintum, innumeras condendo leges
cives suos vexantem

Innumeras condis leges fingisque refingisque
Omnia; res longa nec manet ulla die.
Parce, precor, miseros cives vexare, beatam
Parce urbem inventis reddere velle tuis.
Crede mihi, sperni mavult neglectaque linqui, 5
Isto quam fieri, Quinte, beata modo.

305. [302.]

Modus sciendi aliquid⁵⁶

Quinam scire aliquid possis, Levine, rogasti.
Respondi: Si non omnia scire velis.
Hoc perdit miserum: perdiscere nil potes unquam
Omnia dum cupida discere mente furis.

306. [303.]

Cur vates fugiat mulieris Teuthonicae occursum⁵⁷

Teuthonidi occurri torvae fugique, virili
Quippe oculos laedit mi mulier facie.
Aere caput cingat, clypeo laevam inserat, arma
Tractantis, credo, forma placere potest.
Sic truculenta olim, saeva et metuenda securi 5
Aemonio placuit, Penthesilea duci.⁵⁸

307. [304.]

Se sibi invisum esse ex quo amico displicuerit

Certe displicui tibi, Postume, nec scio quare.
Hoc scio me certe displicuisse tibi,
Ex quo et displicui tibi tempore, dulcis amice,
Ipsi non unquam me⁵⁹ placuisse mihi.

308. [305.]

De Varo, nullam sui fiduciam habente

Nulla sui est Varo fiducia; nil putat esse
Gratum ulli rerum quas facit aut loquitur.
Infelix! Quamvis mire placet omnibus hercle,
Id fieri ignarus displicet ipse sibi.

⁵³ De veterum recentiorumque artibus et inventis *K*

⁵⁴ ni ... fuerint] Nisi haec nostra aetas neglexisset veterum inventa *K not.*

⁵⁵ De Fortibus, sive de academia litteraria vulgo dicta *Fortium K*

⁵⁶ Nil posse discere qui omnia discere velit *K*

⁵⁷ Cur poeta fugiat mulieris Teuthonicae occursum *K*
duci] *K pro deo R; Achilli K not.*

⁵⁹ me] *K pro nec R*

309. [306.]⁶⁰

*Quare poeta fleverit dum fratrem sororemque inter se
flentes videret*

Dum fratrique soror lacrymas fraterque sororis
Perstabant udis fundere luminibus,
Digressu extremo flentes, quid, Pontice, mirum est
Mi pariter moestae quod maduere genae?
Nempe animum strinxit mirae pietatis imago,
Illa mihi penitus molluit una sinus.
Una; malus nam quem culpas puer ille tulisse
Nec mihi iam risum, nec potis est lacrymas.

310. [307.]

“Mulier nil te laedet ni sponte sequare”⁶¹

Visa trahit mulier pulchro te, Pontice, vultu.
Id nihil est: tractus tu modo ne sequere.
Illa quidem nil te laedet ni sponte sequare
Vinctaque des faciles captus in arcta manus.
Si piget obniti contra, non foemina, sed tu
Ipsum te culpa laedis, amice, tua.

311. [308.]

De aedibus Romae, in quibus Aegiptiae papyri servantur

Niliacas vidi servantia tecta papyrus,
Tam pulchrum eximiae scilicet artis opus;
Ipsas oblito percussa mente papyrus
Tecta modo ut fuerit cura videre mihi.

312. [309.]

Foemineum consilium res plena pericli⁶²

Extimui taurum spatio conclusus in arcto,
Inveni at celeri mi pede profugium.
Tutus eram, laesit miserum sed foemina monstrans
Quo possem longe tutior esse loco.
Huius ego nimium docilis praecepta secutus
Distraxi nisu crus lacerum a subito
Atque malo doctus didici quam plena pericli
Sit res foemineo fidere consilio.

313. [310.]

Anchises Aeneam alloquitur

Cur vitam misero profers, heu, gnate, parenti?
Vita mihi est quaevis tristior ista nece,

Quae nec dulce ferat quidquam longoque labore
Invalidum et curis atterat usque senem.
Talem serva hosti vitam finemque datura
Exitii, sinito, facta subire patrem.

314. [311.]

De Iphigenia⁶³

Proh, scelus! Ut repetat, quos liquit sponte, Penates
Tyndaris obscoeno trans mare vecta duci,
Quae te prima patrem dixit miseranda puella
Innocuos sparget coesa cruore focos?
Id superis gratum est! Tam foedo crimine se se
Placari Danais laesa Diana cupit!
Aeolus hac ventos mittet mercede ferentes?
Haec probat ille deum sacra nefanda pater?
Solve bene haerentes, licet, ad pia saxa carinas,
Pande, licet, celeri vela cruenta Noto:
Tristia virgineae quid possint omina coedis
Sentiet Euboico Graecia mersa mari.

315. [312.]

“Nec nulli purgo, nec me omnibus”

Nec nulli purgo, nec me omnibus: est furor omnes,
Nullum ut censorem spernere stultitia est.

316. [313.]

Nec risui nec fletui indulgendum esse

Qualiscumque venit, seu clara luce serena
Seu tristis nigro turbine, carpe diem.
Nec risu indulge nec fletu: quae fugit hora
Quodque boni est aufert concita, quodque mali.

317. [314.]

Ad Spem

Candida Spes, miserum comi quae cernis oculo⁶⁴
Verbaque das dulci dulcia melle magis,
Laudo quod blanda es, nequeo laudare sed usque
Spondens ingratas quod trahis usque moras
Et quae facturam cras dixit, crastina venit
Quum lux, facturam cras ais esse iterum.

⁶⁰ Credo heic indicari Petrum Pizzellium et Violantam quum haec moreretur *K not.*

⁶¹ “Nil te nil mulier laedet, ni sponte sequare” *K*

⁶² Fidere mulieris consilio periculosum esse *K*

⁶³ De Iphigenia ad Agamemnonem *K*

⁶⁴ miserum ... oculo] Comibus est oculis alliciendus Amor. Ovidius, *De Arte. R not.*

318. [315.]

Ad Coecilianum, donantem potius quam credentem
nummos amico

Quod sibi quos credi nummos poscebat amicus,
Donasti potius, Coeciliane, sapis.
Ut nunc sunt mores, nummos qui credit amico
Ipsam cum nummis perdit amicitiam.

319. [316.]

Ad Postumum, quis verus dives⁶⁵

Multa tibi desunt, deest nil mihi, Postume, quamvis
Nil ego, tu rerum plurima possideas.
Ergo divitias inter tu pauper, in arcta
Pauperie verso nomine dives ego.

320. [317.]

Daphnidis pomaria⁶⁶

Haec posuit senior Daphnis pomaria, foetus
Posset ut hinc dulces carpere posteritas,
Quam monet ipsa suos ne contra oblita nepotes
Hoc tantum carpat dulcia poma loco;
Sed magis atque magis queis postera gaudeat aetas
Usque locum hunc aliis conserat arboribus.

321. [318.]

Ad poetas, ut res, cuiusmodi sunt, ita versibus exprimant

Naturam rerum, non somnia vestra, poetae,
Pingite, nam vanis ludere imaginibus
Illi etiam possint si quos dementia versat.
Qui sapit, alte ipsam rem videt, inde aliis
Monstrat nativo cultam comptamque lepore,
Iungit equis gryphos cui furor est sapere.

322. [319.]

Poetam decere esse philosophum

Ut lymphas Baccho, sophiam sic iungere Musis,
Exitio ne sint, Antemidore, decet.

323. [320.]

Cur amico nolis dicere quid sibi mali acciderit

Parce rogare animum quatenus vexent mihi curae,
Qua re angar, misero triste quid inciderit.

Quae doleam, celo, doleas ne tute, dolorem
Atque meum cumulet ne dolor, Aule, tuus.

324. [321.]

Ad amicum dubiae spei

Odisti me? Odium ne cela. Diligis? Istud
Fac possim certos noscere ut indicis.
Cur miserum torques nunc mitis, nunc ferus idem,
Cur mi animum partes distrahis in geminas?
Dic fidusne mihi sis, Aule, sodalis an acer
Te falsa obvolvens hostis amicitia.
Quid loquor, heu, novi, qui sis; post tempore longo
Cuius adhuc nutans fluctuat, Aule, fides.

325. [322.] [= Sat. 1303.]

De sene et iuvene

Qui canis albert, solet his prudentia inesse;
Albert qui Cyprio pulvere, stultitia.

326. [323.]

De malis vitae

O natum in curas hominum genus, atra malorum
Cui seges assiduam praebet amaritiam!
Quae postquam venere, angit praecordia moeror;
Ne veniant, gelido mens tremit usque metu.
Sic quae sunt et erunt, miseri mala iungimus, acri
Nostros ut morsu discrucient animos.

327. [324.]

Panemum ad rusticandum invitat

Heic umbrae nemorum, culta heic vineta, Paneme,
Pomaque curvatis pendula in arboribus,
Heic pulchri colles, heic collibus undique clausa
Subter in Albano quae nitet unda lacu,
Heic citharae, heic laeti sero sub vespere cantus
Nec sine iucundo sobria mensa ioco.
Huc ades: hoc inter tot gaudia displicet unum,
Quod non haec mecum rura, Paneme, colis.
Huc ades: October iam praeterit, otia ruris
Iam tristi rumpent aera timenda sono.
Huc ades: esse queam nisi tecum heic longius una,
Tecum una ut saltem laetius hinc abeam.

328. [325.]

Forti animo ferenda esse vitae incommoda

Aspera tot rerum tam lento pectore possim
Qui ferre, admirans, Postume, saepe rogas.

⁶⁵ Ad Postumum, qui vere dives sit, docet K

⁶⁶ Daphnis pomaria post se venturis K; Ponendum inter votiva.
K not.

Dicam equidem ingenue, res est quod vera, gravabor
 Intima nec mentis pandere sensa meae:
 Aspera ego nec digna metu nec digna dolore
 Esse reor, nam cur aut metuum aut doleam,
 Instare aut fieri, quo dempto, vix licet hercle
 Forti, quo nil est pulchrius, esse viro.

329. [326.]

De Minerva in distribuendis officiis

Bina viris duplex ponit certamina Pallas:
 Nam quos ingenio viderit esse bono,
 Voce iubet pulchre aut calamo certare loquaci,
 At quos ingenio viderit esse malo,
 Bella iubet ferro, ut validis tractare lacertis
 Immanes tractant qualia bella ferae.

330. [327.]

Qualem decet esse iustitiam⁶⁷

Quae geminam abiecit lancem Themis et gerit ensem,
 Credite, non Themis est, sed mala Thisiphone.
 Quae geminam gestat lancem Themis et caret ense,
 Quid monstri est? Certe desinit esse dea
 Et gentes perdit miseras urbesque domosque,
 Non secus ac fieret si mala Thisiphone.

331. [328.]

Cur nequeat Quintum dolore affectum iuvare

Moerentem cupio solari ac dicere quidvis,
 Qualemcumque modum quod statuatur lacrymis
 Et conor, sed frustra; ipse etenim te, Quinte, doloris
 Quum video tanta mole premi, stupeo.
 Mens torpet, subeunt cupido nec verba tuisque
 Infelix tantum fletibus addo meos.
 Sic Amor officium quod suadet praepedit idem
 Et luctum, dum vult demere, congregat.

332. [329.]

Ad Coranum, ne immeritis donis afficiat

Perdere te dicis quae donas cunque, Corane,
 Et perdis, donas nam stolidè immeritis.
 Fac dones meritis; servantur et omnia fructus
 Aucta ferant longo fœnore multiplices;
 Qui si forte tamen desint, non fructibus hoc par
 Omnibus est, frugi demeruisse virum?

⁶⁷ Qualem deceat esse iustitiam *K*

333. [330.]

“Est ludus vitae requies”

Est ludus vitae requies et pausa laborum:
 Hoc ni sit, venia ludus, amice, caret.
 Fac aliquid subeat post otia lenta negoti,
 Fac repetas munus fortior inde tuum.
 Sic patitur sapiens tonsum cessare novale,
 Largius at fruges ut ferat, agricola.

334. [331.]

De amicitia

Verbis nulla fides: mihi te quum dicis amicum,
 Nil moveor dictis, Pontice, blandiloquis.
 Est aliud quiddam, soleo cui fidere et in quo
 Veras nosse animi perque videre notas.
 Quod nisi cum verbis constet, verba irrita semper
 Fundes lascivis ludibrium Zephyris.

335. [332.]

Ad Quintum, amicum suum

An mihi iucundus venias, ne, Quinte, require;
 Hoc satis est gratus si mihi, Quinte, venis.
 Vertuntur varie sensus, eadem manet usque
 Atque tuis ratio tangitur officiis.

336. [333.]

De se Bacchanalibus diebus

Insanit vulgus vario per compita lusu
 Orgya laetanti pectore dum celebrat.
 Ipse quid a strepitu longe turbaque remoto
 Cui moeror curis anxia corda premit?
 Vulgus laeta agitat, tristis me insania, ludit
 Par ambos error forsitan et absimilis.

337. [334.]

“Est modus in rebus”

Propter amicitiam si quando negligis aequum,
 Ista opus est, Varro, nil tibi amicitia.
 Propter amicitiam sed nemo transilit aequum,
 Quemquam nec virtus illicit in vitium.

338. [335.]

In idem argumentum

Propter amicitiam fers te ius laedere: nunquam,
 Crede mihi, virtus lena fuit vitii.

339. [336.]

Quid sibi velit ab amico

Es mihi iucundos inter qui primus amicos,
Esse tibi cupio, Postume, vel decimus.
Id mihi quum posco, nimium si poscere credor,
Esse tibi cupio, Postume, saltem aliquis:
Esse, inquam, dici nam tantum nil moror, hercle, 5
Nec verbis soleo credere, at officiis.

340. [337.]

“Est pulchrum quodcumque suis est usibus aptum”

Si pulchrum est quodcumque suis est usibus aptum,
Cur rosa sit rusco pulchrior horridulo?
Regales curnam foedis praesepibus aedes,
Curnam Italus nigro pulchrior Aethiope?
Cur formosa tibi, mihi quae formosa videtur 5
Lydia, sylvestri pulchra magis Pholoe?

341. [338.]

Ne quid nimis

Usque suos aliis, Varro, praefere superbum est;
Usque suis alios, turpe nec ingenuum.
Non Gallum laudo patriam quum tollit ad astra,
Non Italum patriam quum premit usque suam.
Ille placet medium si quis tenet ac probat aequae 5
Nunc mage nata domi, nunc mage nata foris.

342. [339.]

Poeta de se

Qua possum re quemque iuvo facioque benigne
Queis licet, ut vultu, sic animo hercle hilari.
Quod meruere, illis, quod non meruere, libenter
Naturae id tribuo, moribus atque meis.

343. [340.]⁶⁸

De iis qui parvo contenti sunt

Divitiae grandes animo aequo vivere parce.
Has homini quisnam demere divitias
Possit ni reprimat manantes rupibus undas
Et nata in solis gramina verticibus?

344. [341.]

In idem argumentum

Cui panis puraeque adsunt e fontibus undae,
Et duram contra crassa lacerna hyemem,
Et domus et requies curarum, dulcis amicus,
Omnia quae vitae postulat usus, habet.

345. [342.]

De poetis

Delos, in undoso quae nunc immota profundo,
Spernit vesani tristitia flabra Noti,
Dicitur Aegeas olim fluitasse per undas
Nunc his, nunc illis proxima littoribus.
Muneris hoc Phoebus debet. Deus ipse revinxit, 5
Errantem in medio continuitque mari;
O utinam, patriae unus quod contulit, idem
Ille vago id vatum conferat ingenio,
Nec sinat huc illuc ferri certa sine lege
Instabiles animos quo levis cura tulit! 10

346. [343.]

Gratius est quidquid tribuas cito

Gratius est quidquid tribuas cito: saepe negasse
Praestat post longas quam tribuisse moras.

347. [344.]

In idem argumentum

Fac cito des quaecumque dabis; nam deperit omnis
Longum dilati gratia promeriti.

348. [345.]

Ad Gelliam

Me quando in numero vis dici ac esse tuorum
Atque tua dignum dicis amicitia,
Aequum hoc, ni fallor, posco mihi, Gellia, primo
Tu mihi ut es, medio sim tibi ut ipse loco.
Istam ferre queat quis legem ut, Gellia, nullum 5
Ipse tibi anteferam, tu mihi posthabeas?

349. [346.]

Ad Postumum de Rullo, poeta maledico

Famoso quem vult describit carmine, Rullus,
Veris nec parcat, Postume, nominibus.
Rides. Quid, populum saxis petat improbus aut si
Arrepto in turbam prosiliat gladio?

⁶⁸ Vide T. Lucreti Cari *De rerum natura* lib. V. v. 1117, ubi haec habet: “Divitiae grandes homini sunt vivere parvo / Aequo animo, neque enim est unquam penuria parvi”. *R not.*

Id ne etiam dignum videri, Postume, credas,
 Id ne etiam plausu laetifico excipias?
 An capiti et scapulis metuis modo, quamlibet omnis
 Lacturam famae reris et esse nihil?

350. [347.]

Ad amicos inter coenandum

Haec licet effuso nigrescens horreat imbre,
 Squalleat et densis nubibus atra dies,
 Pulchra tamen, niveo signari et digna lapillo est,
 Eximio et semper laudis honore coli,
 Qua datur et moestas animo secludere curas,
 O socii, et multo corda levare ioco,
 Atque epulas et vina inter satiare lepore
 Mentem omni plausu non sine laetifico,
 Et risu et crebris salsa inter dicta cachinnis
 Haec gaudere mihi gaudia dum liceat,
 Quam vult immanis circum fremat Auster et udus
 Quantos vult nimbos concitet Hydrochous.⁶⁹

351. [348.]

Ad Gelliam

In me displicuit tibi quiddam, Gellia, sensi,
 Sensi equidem. Id quid sit, me licet excutiam,
 Exquiram et penitus quae factae dictaeque mi sunt,
 Omnia, ne vivam, si queo dispicere.
 Tu dic cuncta placent in qua mihi, Gellia; cogar
 Unum hoc e cunctis ne tamen excipere,
 Quod me sic miserum torques renuisque docere,
 Quidquid id est, in me quod tibi displicuit.

352. [349.] [= 78.]

De Polla et Tulla

Insulsum quid sit, si nescis, Polla docebit,
 Nulli quae pulchro corpore Polla placet.
 Quid salsum contra, si nescis, Tulla docebit,
 Cuncti quae foedo corpore Tulla placet.
 Deme salem, vilis forma est quaecumque; probari
 Vis mire formam quamlibet? Adde salem:
 Quem sentire omnes quimus, quem dicere, quid sit,
 Incassum expertus plurima, nemo potest.

353. [350.]

Ad Aulum, ut parce laudet

Praemia virtutis, laudem qui prodigit, Aule,
 Calcar virtutis demere stultus amat.

5 Nam cur se intendat? Vires cur exerat omnes
 Gloria ubi parvo magna labore venit?
 Lauda igitur, sed enim parce; prudensque caveto
 Virtutem merces ne sua diminuat.

5

354. [351.]

Ad Phyllim, ne Roma abeat

Parce viae, patriam propera nec visere, Phylli,
 Et Tiberim et colles linquere Romuleos.
 Multa illic vexant cupidi te lite propinqui
 Et tibi curarum millia multa ferunt.
 5 Heic veluti summo delapsam ex aethere divam
 Nemo non te unus diligit atque colit.
 Contigerit felix cuivis ubi vita, iubebo
 Hic patriam sapiens credat ut esse suam.

5

355. [352.]

Aliud

Phylli, mane: vita est ubi laeta et clara, iubebo
 Hic sapiens patriam credat ut esse suam.

356. [353.]

Cur Postumum raro visat poeta

5 Raro te in viso quamquam te invisere saepe
 Di mihi sunt testes, Postume, discupio.
 Quid causae est, inquis. Vito fastidia quae non
 Exit qui tali est multas in officio.
 Quidquid id est, timido potes ignovisse clienti,
 Qui te saepe care ne tibi displiceat.

5

357. [354.]

De Aulo et Tulla

5 Aulo Tulla placet, Tullae Aulus displicet, at si
 Veni aliquid possit cernere caecus Amor,
 Aulo displiceat iam Tulla Aulusque placere
 Iam Tullae versis partibus incipiat.

358. [355.]⁷⁰

Pompa sacra

Tendite purpureas Latia per compita vestes
 Et celebres multo spargite flore vias.
 Pompa venit, praeceunt sacri longo ordine mystae,
 Pone subit niveo frugis in orbe Deus.

⁶⁹ Hydrochous] Orion *R not.*

⁷⁰ Desunt reliqua. *R not.*

359. [356.]

Ad Gallum, priscos lapides scrutantem et mirantem

Scrutaris priscos lapides, miraris et altis

Inscriptum si quid prodiit e tenebris.

Carminibus nihil est salsum magis atque venustum,

Quae fossor coecis repperit in tumulis,

Lecta mihi quae, Galle, placent hoc scilicet uno,

Carmina quod faciunt, mi meas uti placeant,

Antiquis toties et me postponere suetus

Interdum antiquis me tamen anteferam.

360. [357.]⁷¹

Manet sub Iove frigido venator

Surge, domum et charos invise, o Daphni, Penates,

Segnis et in molli corpora sterne toro.

Nigra, viden', totis late nox ingruit agris

Ortaque iam coelo sydera clara micant?

Me iuvat heic longam sub dio ducere noctem

Fessaque gramineo ponere membra solo.

Nec saevus terret Boreas gelidusque pruinis,

Iniecta spargi nec piget usque nive.

361. [358.]⁷²

Ad Italos de Gallis

5 Dira fremens celsas iam Gallus transilit Alpes

Et pulchrae cladem comparat Italiae.

Este viri et fortes venienti occurrite, quas et

Iactat, constanti spernite mente minas!

362. [359.]

Monet Virbium ut amorem fugiat

Virbi, tendit amor circum tibi retia. Sentis

Nondum etiam structos tu, male caute, dolos?

5 Heu fuge! Quid, cessas onitusque irascere? Virbi,

Haesisti in mediis iam, male caute, dolis.

⁷¹ Desunt nonnulla. *R not.*
⁷² Desunt reliqua. *R not.*

KAZALO IMENA*

- Abundius Rezzonicus *Enc.* 37, 38
 Achilles (Aeacides) *Enc.* 233, 295; *Sat.* 1206; *Var.* 23, 196, 286
 Acis *Sat.* 284
 Aedipodes *Enc.* 208, 216
 Aeneas *Enc.* 178, 275, 350; *Var.* 94, 202, 229, 313
 Aesopus *Lud.* 34
 Agamemnon (Atrides) *Enc.* 233; *Sep. et Lug.* 13, 14, 15; *Var.* 7
 Agnes, sancta *Sac.* 49, 50, 51
 Ajax *Var.* 23
 Albani (*familia*), *Enc.* 84
 Albius Tibullus *Enc.* 277; *Sat.* 1133, 1342
 Alcinous *Lyd.* 46, 220; *Var.* 1
 Alexander (*Magnus*) *Enc.* 71, 377
 Alexander Albani *Enc.* 107; *Sep. et Lug.* 44
 Alexander Georgius *Enc.* 192, 325
 Alexander Popius *Enc.* 95
 Aloysia Cancellieri Martinetti *Enc.* 177
 Aloysius Gonzaga, sanctus (Lodoix) *Sac.* 52, 53, 54, 55, 56, 57
 Aloysius Turrigianus *Enc.* 78
 Amaryllis (*Theresia Bandettini*) *Enc.* 147, 355, 405, 411
 Amor (Veneris puer) *Sac.* 53; *Mor.* 11, 12, 18, 36, 50, 57, 58, 134, 157, 260, 274; *Enc.* 229, 279, 305, 306, 309, 315, 316, 322; *Sat.* 186, 453, 637, 644, 748, 749, 783, 954, 967, 1197, 1218, 1223, 1225, 1246, 1277, 1289, 1290, 1291, 1292, 1322, 1457; *Lud.* 202, 206; *Var.* 38, 79, 80, 91, 136, 212, 214, 230, 232, 247, 331, 357
 Amphion *Enc.* 339
 Anacreon *Var.* 7
 Anchises *Enc.* 275, 351; *Var.* 94, 313
 Andrea Joannetti *Enc.* 80
 Andromache *Sat.* 1087; *Lyd.* 44, 451
 Andromede *Enc.* 229
 Anna Rossi *Enc.* 300
 Antinorius *Enc.* 65
 Antinous *Enc.* 279
 Antonius Canova *Enc.* 35, 40; *Sat.* 910
 Apelles *Enc.* 215; *Sat.* 260, 1256; *Lyd.* 439; *Var.* 137
 Apollo (Delius) *Vot.* 5; *Enc.* 19, 130, 157, 212, 278, 293, 340, 411; *Sat.* 281, 618, 1141; *Lyd.* 71, 119, 269, 442, 461, 561; *Var.* 89, 95, 195, 203
 Aristoteles (Aristotheles, Stagiraus senex) *Sat.* 173, 220, 1165; *Lyd.* 209; *Var.* 48
 Atrides (*Menelaus*) *Lud.* 156; *Var.* 7
 Augustinus Tana *Enc.* 130, 131; *Lud.* 46
 Augustinus, sanctus *Sac.* 33
 Augustus (*princeps*) *Enc.* 65, 348; *Sat.* 1342; *Var.* 191
 Aurora *Vot.* 6
 Automedon *Enc.* 241
 Bacchus *Mor.* 165; *Enc.* 97; *Lyd.* 134, 564; *Var.* 213, 239, 322
 Balthassar Odescalchi *Enc.* 94, 95, 96, 108, 109, 110, 216, 218, 222, 223, 224, 225, 285; *Lyd.* 286, 518, 519; *Var.* 152, 160, 164, 208, 211
 Barbatica, N. *Enc.* 237
 Benedictus Stay *Enc.* 3, 4, 5, 9, 10, 11, 12, 13, 14, 15, 16, 17, 18, 19, 20, 116, 256; *Sep. et Lug.* 41, 53, 72; *Lyd.* 110, 224, 227, 236, 491, 494, 602; *Var.* 293, 294
 Benedictus XIV. *Enc.* 111
 Bernardus Zamagna *Enc.* 7, 8; *Lud.* 1
 Blanca Ingamia *Sep. et Lug.* 2, 3
 Boccaglia (Madame du Bocage, A.-M. Fiquet du Bocage) *Enc.* 161
 Borbonides (Borboni) *Enc.* 42, 43, 85, 343
 Bozzolus *Enc.* 182
 Briseis *Enc.* 233
 Cadmus *Var.* 7
 Caesar (Coesar, Gaius Julius) *Enc.* 107, 255; *Lyd.* 335; *Var.* 1, 115
 Cajetanus Goltius *Enc.* 33; *Var.* 90, 91

* Kazalo sadrži imena stvarnih, povijesnih osoba, te imena likova iz antičke mitologije i književnosti; fiktivna imena nisu uvrštena. U zagradama je uspravnim slovima dodana inačica imena kakvu donosi sam rukopis, a kurzivom je otisnuta inačica ili dopuna imena koja služi njegovu lakšem prepoznavanju.

- Cajetanus Honoratus *Enc.* 126, 341
 Callimachus *Enc.* 277; *Var.* 296
 Calliope *Enc.* 7, 131, 138, 145, 147, 161, 355; *Sat.* 153, 1479; *Lyd.* 99, 223, 224, 269, 308; *Var.* 95, 195, 211, 275
 Camillus (Marcus Furius) *Enc.* 236, 331, 332
 Camillus de Lellis, sanctus *Sac.* 61
 Camoena (Camaena) *Sac.* 3; *Enc.* 5, 11, 19, 31, 81, 219; *Sat.* 224, 234, 239, 442, 1130, 1144, 1207; *Sep. et Lug.* 52; *Lud.* 29, 169; *Lyd.* 48, 135, 206
 Caphnia (Angelika Kauffmann) *Enc.* 412
 Carolus Noceti *Sep. et Lug.* 20
 Carolus Roncalli *Enc.* 164
 Cassandra *Var.* 196
 Catharina Justiniani (domina Ceria) *Enc.* 174, 216
 Catilina (Lucius Sergius) *Sat.* 825
 Cato (Marcus Porcius) *Sat.* 700
 Catullus (Gaius Valerius) *Enc.* 277, 342; *Sat.* 458, 1133; *Lud.* 154; *Var.* 4, 174
 Caunius (Kaunitz) *Enc.* 380
 Cecrops *Sat.* 106
 Celsus (Aulus Cornelius) *Var.* 191
 Ceres *Vot.* 2; *Lud.* 32, 142; *Lyd.* 564; *Var.* 45, 213, 215
 Charis *Vot.* 22; *Enc.* 138, 155, 156, 157, 221, 270; *Sat.* 198, 652, 879, 1140
 Chimaera *Mor.* 164; *Lud.* 54
 Chisiades (familia) *Enc.* 84, 105; *Sep. et Lug.* 28
 Christophorus Stay *Sep. et Lug.* 32
 Cicero (Marcus Tullius) *Enc.* 115, 116, 117, 121, 166, 364, 365; *Sat.* 156, 250, 270, 274, 736, 769, 886, 1114, 1438; *Sep. et Lug.* 71, 72; *Lyd.* 38, 147, 287, 288, 298, 313, 513; *Var.* 115
 Cimarosa (Domenicus) *Sat.* 345
 Circe *Mor.* 154; *Sat.* 903; *Lyd.* 45; *Var.* 231
 Clemens Franciscus Bavariae dux *Enc.* 158
 Clemens XIII. Pontifex Maximus *Sac.* 38; *Vot.* 10; *Enc.* 21, 22, 23, 24, 25, 26, 27, 28, 29, 30, 31, 32, 33, 34, 35, 36, 37, 74, 101, 344; *Sat.* 1395
 Clemens XIV. Pontifex Maximus *Enc.* 39, 40
 Clementina Rossi *Enc.* 270, 300, 357, 410; *Lyd.* 34, 59; *Var.* 2
 Clementinus Vannettius *Enc.* 192
 Clytemnestra *Sep. et Lug.* 13
 Coccia (Maria Rosa) *Enc.* 148
 Columbus (Christophorus) *Enc.* 161
 Cornelia Knight *Enc.* 173
 Corsini (familia) *Enc.* 84
 Crassus (Lucius Licinius) *Mor.* 316; *Var.* 1
 Creon *Enc.* 216, 217
 Cunichius (Cunichides, Perelaus, Raymundus) *Sac.* 42, 44; *Vot.* 1, 17, 20; *Enc.* 140; *Lyd.* 322, 370, 603; *Var.* 173
 Cupido *Sac.* 46, 54; *Sat.* 652, 957, 1288, 1289, 1457; *Lud.* 39
 Dante *Enc.* 86; *Lyd.* 85, 106
 Daphne *Enc.* 190, 288, 289; *Var.* 45
 David (Jacques-Louis) *Enc.* 234
 David *Sac.* 64; *Enc.* 139
 Deiphobe *Mor.* 280; *Lud.* 62; *Lyd.* 14, 468
 Democritus *Sat.* 544; *Var.* 264
 Deus *Sac.* 4, 5, 14, 16, 21, 26, 28, 31, 50, 51, 64, 73, 74, 75; *Mor.* 75, 182, 301, 318, 320; *Enc.* 27, 45, 63; *Sat.* 189, 217, 306, 659, 673, 706, 934, 997, 1013, 1324, 1432, 1439; *Sep. et Lug.* 1; *Lyd.* 350, 547, 549, 583; *Var.* 277, 289, 345, 358
 Diana (Delia) *Vot.* 2; *Enc.* 224, 294; *Sat.* 1157; *Lyd.* 16, 437, 442; *Var.* 45, 314
 Diogenes *Sat.* 938
 Durinus (Angelus Maria) *Enc.* 79
 Dutenus (Louis Dutens?) *Sat.* 1455; *Lud.* 11
 Echo *Mor.* 130; *Sat.* 1419; *Var.* 164, 167
 Eleonora, filia ducis Arcis *Sep. et Lug.* 23
 Ennius *Sat.* 826
 Erato *Lyd.* 308
 Erynnis *Mor.* 131; *Sat.* 1281
 Euridice *Sep. et Lug.* 54; *Lyd.* 338
 Eurynome *Enc.* 155, 156, 157
 Fabius (Cunctator) *Enc.* 55
 Fabronius (Angelus) *Enc.* 391
 Fauna *Var.* 45
 Faunus *Lyd.* 294
 Febronius (J. N. von Hontheim) *Enc.* 72
 Ferdinandus IV. utriusque Siciliae rex *Enc.* 291
 Flaminia Odescalchi *Enc.* 103, 104, 105, 106; *Sep. et Lug.* 28
 Flangini (Ludovicus) *Enc.* 77
 Franciscus Cancellierius *Sac.* 56; *Mor.* 318; *Enc.* 141, 142, 142, 177
 Franciscus Maria Zanotti *Sat.* 1470
 Franciscus Xaverius, sanctus *Sac.* 60
 Gaius Marius *Sat.* 397; *Var.* 156
 Galatea *Sat.* 284
 Garrichius (David) *Enc.* 366
 Goliath *Sac.* 64
 Hannibal *Enc.* 302
 Harpocrates *Mor.* 273; *Enc.* 20; *Sat.* 163, 1071, 1363; *Lud.* 97, 102, 153; *Lyd.* 523
 Hector (Priamides) *Enc.* 230, 295; *Sat.* 1087, 1334; *Sep. et Lug.* 68; *Lyd.* 44; *Var.* 148, 196, 246, 286
 Hecuba *Mor.* 142; *Sep. et Lug.* 21; *Var.* 93
 Helena (Helene, Lacaena, Priamides, Tyndaris) *Mor.* 120, 233; *Enc.* 100, 103, 195, 336; *Sat.* 19, 201, 437, 1452; *Lud.* 117, 156; *Lyd.* 226, 451; *Var.* 132

- Hera *Lyd.* 526
 Henrica (*Enrica Dionigi?*) *Enc.* 175, 403
 Hercules (Alcides) *Sat.* 640; *Lud.* 64; *Lyd.* 191, 528;
Var. 7, 66, 67, 68
 Hieronymus Grimaldus *Enc.* 154, 210
 Hieronymus Julianus *Enc.* 128; *Lyd.* 64
 Hieronymus Pompeius *Enc.* 144, 401
 Hippocrates *Mor.* 38; *Sat.* 554; *Lud.* 102; *Lyd.* 67, 606;
Var. 233
 Hirtius (*Aulus*) *Lyd.* 332, 335
 Homerus (Moeonides, Maenonides) *Enc.* 86, 95,
 126, 131, 133, 134, 135, 136, 152, 161, 182, 370,
 371, 372, 373; *Sat.* 253, 268, 275, 595, 792, 826,
 1114, 1116, 1132, 1140, 1206, 1403, 1474; *Lud.*
 29, 56, 223; *Lyd.* 99, 207, 376, 458; *Var.* 48, 50,
 210, 211
 Horatii *Enc.* 234
 Horatius (Flaccus) *Enc.* 166; *Sat.* 85, 239, 257, 742,
 866, 1333, 1342; *Lud.* 154; *Lyd.* 71
 Hugo Bass-ville *Enc.* 73
 Hymen *Enc.* 88, 89; *Lud.* 41
 Hyppolithus Pindemontius *Enc.* 145, 193, 368; *Lyd.*
 234, 370
 Hyppolitus (Hippolytus) *Sat.* 111, 403, 954

 Iacchus *Lyd.* 294; *Var.* 215
 Iacobus III. *Sep. et Lug.* 26
 Iansen (*Cornelius*) *Enc.* 125
 Ianus *Lyd.* 530; *Var.* 97
 Icarus *Lud.* 65
 Iesus (Christus, Magister, Dominus, Dei Filius, Patris
 Filius) *Sac.* 1, 2, 3, 4, 5, 6, 7, 9, 10, 11, 12, 13, 14,
 15, 16, 17, 18, 19, 22, 23, 24, 25, 66, 68, 70
 Ignatius Boncompagnius *Enc.* 165, 166, 392
 Ignatius Busca *Enc.* 168, 348
 Ignatius Loyola *Enc.* 82
 Ignatius Veninus *Enc.* 118, 119, 120, 121, 122, 123;
Sat. 886
 Inachus *Sat.* 106
 Ino *Vot.* 3
 Ioannes Baptista Rezzonicus *Enc.* 36; *Sep. et Lug.* 4
 Ioannes Baptista, sanctus *Sac.* 46
 Ioannes Casa *Sat.* 255, 1088
 Ioannes Hispanus (Don Giovanni Tenorio) *Sat.* 190
 Ioannes Nepomucenus, sanctus *Sac.* 48
 Ioannes Pizzelli (Janus) *Lyd.* 23, 131, 132, 133, 174,
 315, 326, 395, 430, 433, 488, 500, 501, 531
 Ioannes Vidman *Enc.* 88
 Iosephus II. *Enc.* 85
 Iosephus Taruffius *Enc.* 137, 138
 Iosephus, sanctus *Sac.* 45
 Iphigenia *Var.* 314
 Iris *Sat.* 1218; *Sep. et Lug.* 20; *Lyd.* 156
 Iuda *Sac.* 10, 11, 12
 Iulius Caesar Cordara *Enc.* 6
 Iulius Somalia *Enc.* 75, 76; *Lyd.* 191, 227, 358
 Iulus (Ascanius) *Enc.* 179
 Iuno *Enc.* 293, 319, 322, 350; *Lyd.* 622; *Var.* 45, 66,
 246
 Iuppiter *Mor.* 105, 138, 233; *Enc.* 229, 246, 270, 350,
 402; *Sat.* 266, 268, 483, 680, 935, 1165, 1362;
Sep. et Lug. 21; *Lud.* 32, 168; *Lyd.* 512; *Var.* 93,
 220, 360

 Laurentius Riccius *Enc.* 81
 Lebrunia (*L.-É. Vigée-Le Brun*) *Enc.* 413, 414, 415
 Leuco (*Carlo Bianconi*) *Sac.* 72; *Enc.* 292, 296, 297,
 298; *Lyd.* 431, 432, 433, 434, 435, 436, 438, 439,
 440, 441, 442, 499; *Var.* 173
 Livia Karapha (*Caraffa*) *Enc.* 247; *Sep. et Lug.* 30, 46,
 47, 48, 49, 51
 Livius (*Titus*) *Lyd.* 202, 332
 Livius Odescalchi *Enc.* 93
 Lodoicus Cappoccia *Enc.* 298, 299
 Luca Sorgius *Enc.* 245
 Lucius Scipio Barbatus *Sat.* 6
 Lucretius (*Carus, Titus*) *Enc.* 9, 15; *Lyd.* 602
 Lucullus (*L. Licinius*) *Enc.* 107
 Ludovicus Ariostus *Sat.* 1106
 Lycophon Trezenius (*Antonius de Gennaro*) *Sep. et*
Lug. 45
 Lycurgus *Lud.* 233
 Lyda *Vot.* 8; *Mor.* 184; *Enc.* 10, 20; *Sat.* 5, 175, 231,
 690, 726, 727, 751, 773, 778, 980, 1219, 1287;
Lud. 20, 103, 119, 211, 239; *Lyd. passim*; *Var.*
 4, 67, 189
 Lysippus *Enc.* 152

 Maria (Beata Maria Virgo, Dei Mater, Virgo) *Sac.*
 26, 27, 28, 29, 30, 31, 32, 33, 34, 35, 36, 37, 38,
 39, 40, 41, 42, 43, 44, 68, 71, 72; *Vot.* 16, 17, 20
 Maria Magdalene, sancta *Sac.* 47
 Maria Pizzelli (*v. Lyda*) *Vot.* 8; *Enc.* 404; *Lyd.* 191,
 304, 416, 417, 420, 423, 424, 425, 426, 427, 428,
 430, 431, 433, 434, 456, 519, 532, 593, 602, 603,
 614, 617, 618, 619, 621
 Mars (Mavors) *Enc.* 158, 302; *Lud.* 86; *Lyd.* 459; *Var.*
 229
 Megaera *Sat.* 1015
 Melicerta *Vot.* 3
 Melpomene *Enc.* 199; *Sep. et Lug.* 6; *Lyd.* 608
 Metellus (*Quintus Caecilius*) *Var.* 156

- Meuccius *Enc.* 288, 289
 Minerva *Mor.* 153; *Enc.* 200, 362; *Sat.* 1127; *Lyd.* 115, 210, 250, 291, 372, 481, 616; *Var.* 3, 148, 212, 232, 329
 Momus *Enc.* 40, 204
 Musa (Pieris) *Vot.* 4; *Mor.* 50, 274; *Enc.* 6, 7, 81, 96, 98, 126, 138, 158, 164, 193, 212, 221, 276, 329, 334, 335, 411; *Sat.* 5, 222, 257, 265, 275, 281, 287, 397, 702, 764, 858, 897, 1116, 1127, 1133, 1134, 1140, 1141, 1319, 1330, 1337, 1409, 1410, 1474; *Sep. et Lug.* 45, 50, 70; *Lud.* 15, 56; *Lyd.* 2, 75, 109, 165, 223, 225, 331, 362, 390, 461, 501; *Var.* 4, 58, 81, 89, 95, 156, 195, 203, 232, 275, 294, 322
 Narcissus *Mor.* 130; *Sat.* 698
 Neptunus (Enosigaeus) *Vot.* 3; *Enc.* 28, 87, 272, 273, 274, 394; *Sep. et Lug.* 9; *Lyd.* 28
 Nereides *Vot.* 3; *Enc.* 181
 Nero (*imperator*) *Sat.* 669
 Nestor *Vot.* 15; *Mor.* 257, 280; *Enc.* 23, 59; *Sat.* 491, 1246, 1376, 1377; *Lud.* 62, 210
 Newtonus (Neutonius) *Enc.* 9, 15, 163, 373; *Var.* 53
 Nicolaus Azara *Enc.* 129
 Nicolaus Rospiliosi Zagaroli *Enc.* 127, 215
 Nicolaus Spedalierius *Enc.* 151
 Nicolaus Tiberius *Enc.* 358
 Nireus *Enc.* 298; *Lud.* 91
 Nivildus (Joacchino Pizzi) *Enc.* 283
 Nymphae *Vot.* 18, 21; *Mor.* 130; *Enc.* 134, 157, 288; *Lyd.* 28, 97, 306, 478; *Var.* 97, 164
 Octavia Odescalchi (donna Zagarolia) *Enc.* 89, 90, 91, 92, 127, 215, 334, 335, 340; *Lyd.* 608; *Var.* 245
 Odescalchiades *Enc.* 84, 97
 Omphale *Lyd.* 191
 Onuphrius Minzonus *Enc.* 124, 125, 369; *Sat.* 907
 Orestes *Sep. et Lug.* 13
 Orpheus *Enc.* 148, 151, 219, 339, 404; *Sat.* 1214, 1280; *Sep. et Lug.* 54; *Lyd.* 344, 390, 426
 Ovidius (Naso, Publius) *Enc.* 277; *Sat.* 784
 Pallas *Mor.* 50, 58; *Enc.* 82, 158, 168, 173, 199, 238, 251, 319, 322, 327, 362; *Sat.* 391, 394, 910; *Lyd.* 116, 244, 622; *Var.* 45, 214, 246, 329
 Pan *Enc.* 31, 85; *Var.* 97
 Paris *Mor.* 153; *Enc.* 195, 230, 319, 320, 350; *Sat.* 111, 308, 437, 1293; *Sep. et Lug.* 68; *Lud.* 91, 117, 156, 217; *Var.* 132, 148, 246
 Paullus Borghesius (Borghesius) *Enc.* 99, 332
 Pelias *Enc.* 299
 Penelopa *Mor.* 66; *Sat.* 437; *Lyd.* 116
 Pericles *Enc.* 301
 Perseus *Enc.* 228, 229
 Petrarca *Sat.* 256, 1115
 Petrus Bembus *Sat.* 256, 1088; *Var.* 294
 Petrus Leopoldus dux Etruriae *Enc.* 83
 Petrus Metastasius *Enc.* 132, 198, 201; *Sep. et Lug.* 5, 6, 50, 52, 70; *Lyd.* 32, 85, 106; *Var.* 88
 Petrus Pizzelli *Vot.* 8, 9; *Enc.* 256; *Sat.* 1142; *Lyd.* 113, 114, 115, 116, 117, 118, 119, 220, 262, 341, 344, 354, 375, 426, 427, 428, 429, 430, 439, 440, 441, 442, 488, 491, 494, 520, 532, 600, 601, 606, 618, 631
 Petrus Rossius *Enc.* 139, 140
 Petrus, sanctus *Sac.* 62, 63; *Vot.* 1; *Enc.* 44, 45, 46, 57, 72, 256
 Phaeton *Sep. et Lug.* 17; *Lud.* 65
 Phidia *Mor.* 285; *Enc.* 35
 Philippus Bonamicus (Bonamicus) *Enc.* 116; *Sep. et Lug.* 72; *Lyd.* 327
 Philippus Honoratus *Enc.* 404
 Philippus Honoratus *Enc.* 404
 Philomela *Mor.* 119
 Phoebus *Vot.* 5, 8; *Mor.* 33, 91, 175; *Enc.* 3, 9, 15, 31, 82, 94, 98, 138, 146, 158, 180, 191, 219, 278, 288, 289, 293; *Sat.* 89, 239, 459, 544, 778, 1115, 1417, 1479; *Lud.* 29; *Lyd.* 223, 224, 291, 362, 403, 409, 432, 458, 486, 564, 569, 613; *Var.* 99, 203, 206, 208, 257, 345
 Pius VI. Pontifex Maximus *Sac.* 63; *Vot.* 1, 15; *Enc.* 41, 42, 43, 44, 45, 46, 47, 48, 49, 50, 51, 52, 53, 54, 55, 56, 57, 58, 59, 60, 61, 62, 63, 64, 65, 66, 67, 68, 69, 70, 71, 72, 73, 75, 77, 80, 102, 283, 345, 375; *Sat.* 1070; *Lud.* 87; *Var.* 1
 Pizzelli (familia) *Lyd.* 1, 64, 274, 275, 401
 Plato *Mor.* 33, 89; *Sat.* 80, 173, 193, 197, 220, 235, 236, 429, 595, 1114, 1165; *Lud.* 71; *Lyd.* 263, 271
 Plautus (Titus Maccius) *Lud.* 142
 Plutarchus *Lud.* 168
 Plutus *Lud.* 39
 Polidorus *Sep. et Lug.* 27
 Polidorus *Sep. et Lug.* 27
 Poliphemus (Polyphemus) *Sat.* 284, 1020
 Pompeo Batoni *Sac.* 25, 70; *Enc.* 176, 215, 235, 237, 409; *Sep. et Lug.* 19; *Var.* 28
 Praxiteles *Enc.* 152
 Pretius (Pretus) *Enc.* 112, 280; *Sat.* 718
 Priamus *Mor.* 257; *Sat.* 1293; *Sep. et Lug.* 21; *Lud.* 117; *Var.* 93, 132, 196, 246
 Progne *Mor.* 119; *Lud.* 7
 Proteus *Enc.* 366; *Sat.* 155, 337, 855
 Puccinus *Enc.* 10, 20, 191; *Lyd.* 174

- Quintilianus (*Marcus Fabius*) *Enc.* 365
- Raphael Mengsius (*Menxius*) *Sac.* 71; *Mor.* 295;
Enc. 226, 227, 228, 229, 231, 232; *Sep. et Lug.*
18, 65, 66, 67, 68, 69
- Raphael Sanctius *Sat.* 264, 1256; *Sep. et Lug.* 65; *Var.* 28
- Raymundus Nonnatus *Sat.* 282
- Rogierius Boscovichius (*Rotgerus*) *Vot.* 13; *Enc.* 2, 4,
6, 245; *Sep. et Lug.* 41
- Rufina Batoni *Enc.* 176; *Sep. et Lug.* 19, 50, 59
- Sacchinus (*Antonius*) *Sat.* 854; *Sep. et Lug.* 54
- Salicetus (*Natalis*) *Enc.* 184, 185; *Lyd.* 304
- Sappho *Lyd.* 129
- Scipio Maffaeus *Enc.* 368; *Sat.* 704; *Lyd.* 366, 416, 609
- Serassi (*Pierantonio*) *Enc.* 374
- Sigismundus Chisius *Enc.* 93, 98, 103
- Sisyphus *Sat.* 339
- Solon *Sat.* 684; *Lud.* 233
- Sophocles *Enc.* 202, 203, 207, 210, 214; *Sat.* 1144
- Spinellius *Enc.* 61, 112, 113, 114
- Stanislaus Kostka, sanctus *Sac.* 43, 58, 59
- Stephanus Antonius Martinetti *Enc.* 177
- Strozzi *Enc.* 150
- Terentius (*Afer, Publius*) *Lyd.* 382, 465
- Tereus *Mor.* 119
- Thais *Sat.* 630
- Thalia *Enc.* 7
- Theseus *Enc.* 195; *Sat.* 443
- Thyestes *Lud.* 7
- Thyphis *Enc.* 262
- Tiberius *Sat.* 396
- Tisiphone *Sat.* 216, 845, 879, 1429; *Lud.* 184; *Var.* 330
- Titianus (*Vecelli*) *Sep. et Lug.* 10
- Torquatus Tassus *Enc.* 169; *Sat.* 1075; *Lyd.* 501
- Ulysses *Enc.* 296, 368; *Sat.* 437, 899, 1112, 1113;
Lud. 163; *Lyd.* 45, 116; *Var.* 217
- Uranie (*Urania*) *Enc.* 340; *Var.* 54
- Venus (*Paphia, Cypris, Cytherea*) *Vot.* 19; *Mor.* 36,
153, 160, 187, 247, 274; *Enc.* 40, 178, 199, 200,
204, 215, 237, 238, 302, 303, 305, 307, 308, 310,
315, 320, 322, 362; *Sat.* 201, 284, 326, 380, 391,
405, 567, 652, 694, 794, 819, 845, 1015, 1163,
1225, 1227, 1237, 1417; *Lud.* 39, 50, 51, 64, 70,
85, 86, 208, 217; *Lyd.* 8, 250, 431, 459, 564, 622;
Var. 3, 7, 45, 62, 136, 148, 222, 232, 246
- Verza (*Sylvia Curtoni*) *Enc.* 146
- Vesta *Sat.* 266; *Var.* 45
- Victoria Odescalchi *Enc.* 93, 100, 104; *Lyd.* 402
- Victorius Alferius *Enc.* 199, 200, 201, 202, 203, 204,
205, 206, 207, 208, 209, 211, 212, 213, 214, 217,
218, 219, 220, 221, 333, 367; *Var.* 44
- Viennus (*Joseph-Marie*) *Enc.* 233
- Vincentius Karaphaeus (*Caraffa*) *Enc.* 46, 51, 247
- Vincentius Monti *Enc.* 149
- Violanta Pizzelli *Vot.* 9, 21; *Enc.* 294, 299; *Lyd.* 420,
421, 422, 430, 434, 435, 436, 437, 438, 442, 532,
533, 534, 535, 536, 537, 538, 539, 540, 541, 542,
543, 544, 545, 546, 547, 548, 549, 550, 551, 552,
553, 554, 555, 556, 557, 558, 559, 563, 565, 566,
567, 568, 569, 570, 571, 572, 573, 574, 575, 576,
577, 578, 579, 580, 581, 582, 583, 584, 588, 589,
591, 620
- Virgilius (*Maro, Publius*) *Enc.* 79, 166, 276, 277,
370, 371, 372; *Sat.* 231, 335, 595, 826, 1114,
1140, 1206, 1333, 1342; *Sep. et Lug.* 27; *Lyd.* 207,
246; *Var.* 202, 210
- Voltaerus *Sat.* 13; *Sep. et Lug.* 1, 16
- Vulcanus *Lud.* 86; *Var.* 222
- Xistus V. *Enc.* 111
- Zelada (*Francesco Saverio*) *Enc.* 338
- Zenon *Sat.* 80
- Zoilus *Sat.* 257, 792, 826

KAZALO POČETNIH STIHOVA*

A Lydae tua quam sententia discrepet, Aule,	<i>Lyd.</i> 254
A me, saepe doles, fieri te, Postume, parvi	<i>Mor.</i> 103, R 40
A te contemni me dixi quod, mea Lyda,	<i>Lyd.</i> 517
A te contemptus curnam crucier, mea Lyda,	<i>Lyd.</i> 302
A te digressus multa iam nocte per urbem	<i>Sat.</i> 820
A te displiceat fieri quid, Gellia, dixi	<i>Var.</i> 83
A te iure cavet sibi Lesbia: quae tibi dixit	<i>Sat.</i> 499
A te quid factum, quid dictum, Cinna, lepore	<i>Sat.</i> 1048
A te, Lyda, tuus cultor secedere nolo	<i>Lyd.</i> 260
A te, qua laedar, monui te, Gellia, saepe	<i>Var.</i> 84
Ab se se abscedens posset si cernere se se	<i>Mor.</i> 261, P 29
Abde citus, citus abde aliquo tua carmina, Tucca,	<i>Lud.</i> 161, R 232
Abiecit clypeum coeso iam Gallia rege	<i>Sat.</i> 707
Abnormem, insulsum quod te fert, Lyda, probari	<i>Lyd.</i> 179
Abradis qua pus, dextram ne porrige, amico	<i>Lud.</i> 31, R 217
Abs te nescio quid nuper mihi, Marce, poposci	<i>Sat.</i> 760, P 84
Abs te quod nusquam dicor secedere, Lyda,	<i>Lyd.</i> 323, R 336
Absentem culpas; num iure? Id, Pontice, dicam	<i>Mor.</i> 132
Absentes contra declamas; negligis, Aule,	<i>Sat.</i> 1122
Acca virum fugit; possim ignovisse relicto	<i>Sat.</i> 329
Acca, sapit quod te petit Ornitus; haud minus et tu	<i>Lud.</i> 196, R 234
Accipere Aufidius renuit tua munera, Galle	<i>Sat.</i> 1370, R 188
Accusas Lydam, quae sentit corde sub alto	<i>Lyd.</i> 508
Acin Amor telo petiit stridente; Minerva	<i>Var.</i> 212
Acta modo an placeat, quaeris, mihi fabula. Lyda	<i>Lyd.</i> 366
Actores digni palma dignusque poeta	<i>Enc.</i> 211, R 116
Ad te venturum fugiens quod me hora fefellit	<i>Lyd.</i> 49
Adde vel Antinoo pennas vel detrahe Amori	<i>Enc.</i> 279, R 126
Addictus sacris odi quaecumque protervae	<i>Mor.</i> 274, R 45
Additus est Quinto curator; Quintus egere	<i>Lud.</i> 162, R 232
Addixi tibi me, mentem cui, Tulla, putabam	<i>Sat.</i> 205
Adduxti quatuor medicos: iam non ego morbum	<i>Sat.</i> 619
Admiror tacitam; malo Quartilla pudorem	<i>Enc.</i> 244, P 51
Admiror veteres, nec sperno, Quinte, recentes	<i>Var.</i> 300
Admoto cernis digito quem labra prementem	<i>Sac.</i> 48, R 16
Adsuetis cantu vitam incestare profano	<i>Enc.</i> 139, R 120
Adveniens nactus Lydam et me, Cinna, legentes	<i>Lyd.</i> 266

* Uz oznaku epigrama pridružen je i podatak o tome je li epigram tiskan u dva dosadašnja veća izdanja, parmskom (*Raymundi Cunichii Ragusini epigrammatum libri quinque*, Parmae: ex Publico typographeo, 1803) i dubrovačkom (*Raymundi Cunichii Ragusini epigrammata nunc primum in lucem edita*, Ragusii: typis Antonii Martecchini, 1827). Parmsko se izdanje navodi slovom P, dubrovačko slovom R, a slijedi broj stranice na kojoj je epigram tiskan.

"Adveniens video", dixit, Vare, "omnia". Quid? Quam	Sat. 59, P 93
Advenit nobis gemino post mense Philippus	Lyd. 327, R 311
Advenit, Leonilla, tibi cum stultus amator	Enc. 240, R 143
Adventu mihi, Vare, tuo nil longius unquam	Lud. 13, R 212
Adventum accedens tardum celeremque recedens	Sat. 579
Aedes regali pergis dum condere sumptu	Sat. 209
Aedes, Lyda, tuas laeta dum mente petebam	Lyd. 625, R 331
Aedilem appellas nulli qui praesidet aedi	Sat. 718, P 57
Aedipodum tristes furias et mutua fratrum	Enc. 208, R 114
Aeger nocturni dum frigida flamina venti	Lyd. 297
Aeger perdiderat luctu Rogerius ambos	Enc. 4, R 71
Aegle oculis audit, non auribus: omnia pulchra	Lyd. 123, P 136
Aegle, iamdudum video quam negligere a te	Var. 201
Aeglem, Daphni, canis tu sola in rupe, vagantur	Var. 116, P 166
Aegra caput fessum posuit Violanta, sub imo	Vot. 21, P 45
Aegrotant domini, valido sunt corpore servi	Var. 123
Aegrotat leviter Petrus. Quid mater? Acerbum	Lyd. 427, R 315
Aegrotat Quintus. Deficit tibi, Gellia, tempus	Sat. 1054
Aegrotat Varus; quaeris quo, Pontice, morbo	Var. 288, R 269
Aegrotat Violanta, pavet cor fixa dolore	Lyd. 572, P 154
Aegrotum visis miserans tu, Cinna, levare	Sat. 831
Aegrum non visit me, credo, ut plectat Orestes	Sat. 553
Aelia dum cunctis passim blanditur inepte	Sat. 17
Aeneas, Troia extremo dum corrui igne	Var. 94, R 272
Aeneas, Troia extremo dum corrui igni	Enc. 275, R 272
Aeolus, ut perhibent, mirandum munus Ulyssi	Lud. 163, R 231
Aequalem Priamo rugis multaque Menippum	Lud. 117, P 134
Aequari genus haud renuam muliebri virili	Lyd. 378
Aequae cur Lycidas placet omnibus? Hanc reor unam	Sat. 1049
Aerato scribis calamo tua carmina, Quinte,	Sat. 87, P 64
Aere, argento, auro qui rex ditaverit urbem	Mor. 52
Aerea Tydides Glaucus dedit, aurea Glaucus	Lyd. 531, P 52
Aeriae attollant nisi pondera vasta carinae	Var. 207
Aeriam ob puppim, Gallorum exempla secutus	Sat. 410
Aerumna est ingens insulsa et multa loquentem	Lyd. 505
Aerumnam horremus, causas tamen addimus omnes	Mor. 302
Aes aurum spremit prae se quod nempe cieret	Sat. 581, R 204
Aestu auras, ignem qui frigore defugit, omnes	Sat. 723, P 60
Aestuat heic ignis formoso in corde sinuque	Sac. 22
Aetas prima levis, nimium gravis ultima; utrique	Var. 252
Aevi flos fugit, fugit matura iuventus	Mor. 288, R 47
Aevo iam languet, vitiis viget Orphytus; illi	Sat. 637
Aevo maturos odit iuvenumque catervam	Sat. 772, P 89
Affectas, credo, qui linguae regna Latinae	Sat. 712, P 54
Afra Lino gravis est, Afrae Linus. Hoc fit ut ambo	Lud. 116, P 134
Afra palam exercet, crebros et Gallus amores	Mor. 270, P 31
Agnosce si forte meo se in carmine quisquam	Sat. 2, R 160
Agros Lyda petit. Faciles, occurrere, Nymphae,	Lyd. 478, P 44
"Ah quid agis, mater? Natum vis perdere? Nati	Lyd. 418, R 313
Ah, satis est, quod vita feret, tolerare malorum	Var. 260, R 266
Ah, valeat, quicumque unum legit usque Maronem	Enc. 277
Ah, quid agis, mea Lyda, istum cur ausa rogare es	Lyd. 612, R 329
Aiunt esse tuam ob formam te, Polla, superbam	Mor. 141, R 59

Alatas dixit voces divinus Homerus	<i>Lud.</i> 223, R 238
Alba tibi pullo vestis praetexta colore	<i>Lyd.</i> 377
Albani colles castrumque in collibus et tu	<i>Vot.</i> 10, R 21
Albanos licuit qua luce excurrere in agros	<i>Lyd.</i> 236, R 310
Alea Romulea nusquam non fervet in urbe	<i>Enc.</i> 70
Alfanus magnum dum coelo attolere Sextum	<i>Lud.</i> 87, R 209
Alfenus cunctis placet, uni non placet Aulo	<i>Sat.</i> 1371
Alferi, magnus tibi quam dictavit Apollo	<i>Enc.</i> 212, R 115
Aliger hic iuvenis spiranti ut vivit in aere	<i>Var.</i> 157, P 159
Alituum regina, Iovis pennata satelles,	<i>Mor.</i> 138
Alma Salus, habili complex quae membra vigore	<i>Lyd.</i> 496, P 177
Almae cum medicis male convenit, Aule, saluti	<i>Lud.</i> 133, P 141
Alto Lyda, aiunt, celat sub pectore sensus	<i>Lyd.</i> 189
Altos, Lyda, boni sensus quaeramus Homeri	<i>Lyd.</i> 458, P 156
Ambit Hylas ditem ac vetulam gestitque venire	<i>Sat.</i> 295
Amissos dolui versus sensique dolorem	<i>Lyd.</i> 76
Ampla excussa domo parva latet Afra sub aede	<i>Enc.</i> 172, P 48
Amplecti ante alios quem sueras, Flacce, sodales	<i>Var.</i> 216
Amplexu petis, heu, morientem, cui nihil isto	<i>Mor.</i> 116
An ducenda uxor tibi sit, me consulis, Eune?	<i>Sat.</i> 503
An mihi iucundus venias, ne, Quinte, require	<i>Var.</i> 335
An tua dicta probem quod te proba, Lyda, probare	<i>Lyd.</i> 255
Anglum nempe doces Romae loca; te simul Anglus	<i>Sat.</i> 320
Annorum celas nequidquam, Phylli, ruinas	<i>Sat.</i> 1191
Annosam toties qui iactas, Marce, senectam	<i>Lud.</i> 148, P 139
Annosus teneras sectaris, Cinna, puellas	<i>Sat.</i> 944
Annosusque gravis cano et iam vertice, multa	<i>Sat.</i> 84, P 73, P 155
Ante alias odio est uxor sua cuique quod uxor	<i>Lud.</i> 67, R 223
Ante alias omnes praestans Violanta puellas	<i>Lyd.</i> 577
Ante alios fido, ante alios tibi, Galla, molesto	<i>Lud.</i> 218
Ante alios tibi sum cur, Gellia, vilis? An omnes	<i>Sat.</i> 1243
Ante diem anxifera si quis tabescere cura	<i>Var.</i> 178, P 176
Ante quidem sueras carmen cantare profanum	<i>Lyd.</i> 549, P 50
Anterior sedit, dein dexter, deinde sinister	<i>Lud.</i> 44, R 219
Antigene, quiddam fecisti carminis idque	<i>Sat.</i> 1129
Antigenes, me, flave, tuo de carmine cogis	<i>Lud.</i> 65, R 224
Antiquum munus, iuvenem quod dedecet hercle	<i>Sat.</i> 349
Antistare aliis quot sunt te, Lyda, puellis	<i>Lyd.</i> 324
Antra colat solus montesque ac lustra ferarum	<i>Mor.</i> 209, P 9
Antra polo tenet ecce Puer demissus ab alto	<i>Sac.</i> 7
Anxia dum natae morbo es, nil carmina, credo	<i>Lyd.</i> 560, R 322
Apris Circe olim socios mutavit Ulyssis	<i>Lyd.</i> 45, R 296
Apta loqui perhibent, Pupī, te; credo ego vere	<i>Sat.</i> 623
Apta parum soeclo molli sunt fortia dictat	<i>Enc.</i> 199, R 111
Apte qui volet, hunc fugiat, qui scribere inepte	<i>Sat.</i> 691, P 103
Aptum te sophiae fecit natura, negavit	<i>Sat.</i> 813, P 122
Arcadiae rupes, Romanaque Moenala, vatū et	<i>Enc.</i> 158, R 85
Arcadium nemus et celsi dumeta Lycēi	<i>Enc.</i> 157, R 109
Arcis prima ducem patrio quae nomine dixi	<i>Sep. et Lug.</i> 23, R 277
Arcta via est, coeli superas quae ducit ad arces	<i>Sat.</i> 948
Arcto hic in spatio deprensus torva minantis	<i>Sac.</i> 42, R 23
Arcto hic in spatio deprensus torva minantis	<i>Vot.</i> 17, , R 23
Ardelio, curas omnes atque omnia: solum	<i>Sat.</i> 54, P 106

Ardet Acon meus, at flammam sub pectore celat	Var. 41
Arenti longum quod terrae effuderis imbrem	Vot. 12, R 25
Aret ager quando, nec foeni copia tanta est	Var. 279
Aret ager, tellus late morientibus herbis	Sac. 35, R 10
Arida cui macies abductos contrahit artus	Lyd. 447, P 138
Arma dedit sua cuique Deus: leporem pede iussit	Sat. 1432, R 200
Arma sibi miles, piscator retia servat	Lyd. 75
Armiger abduxit claudo tibi, Quinte, Lycorin	Lud. 86, R 228
Arrides Lydae, vafrum nec sentis amorem	Sat. 1287
Arrisit si quis Tullae dixitve salutem	Sat. 66, P 84
Arte nova purgas omnes qui smegmate morbos	Sat. 485
Arte tua Petrum formosa in imagine vero	Lyd. 441, P 318
Arte virum quaeris, qua possis, Polla, tenere	Mor. 256, P 26
Artem Cinna suam tantum probat, Orphyte, quod scit	Sat. 1345
Artem impune potes, Pizzellia, spernere agendi	Lyd. 593
Artem pingendi nescis, Levine; docere	Sat. 264, R 176
Artem quisque suam tractet. Geometra poesi	Var. 54, R 252
Artem scit nullam qui multas scire laborat	Mor. 38, R 35
Artificum te more loqui, Graecine, fatemur	Lud. 55, R 221
Artificum, Levine, tenes et nomina et aevum	Sat. 1079
Artis magna tuae laus est praeclaraque dulci	Lyd. 537
Asper eras, nulli et non saevus, Cinname; in omnes	Mor. 147
Asper et hirsutus cultuque et moribus Alcon	Sat. 787, P 100
Asper, difficilis, clamosus, res ubi poscit	Var. 20
Aspera ego nec digna metu, nec digna dolore	Mor. 174
Aspera tot rerum tam lento pectore possim	Var. 328
Asperius si quid dixi, nil, Lyda, reponis	Lyd. 398
Aspice: Mors geminas aequato examine lances	Mor. 23
Aspicias Rullum, magnum quiddam esse putaris	Sat. 883
Assa super prunis igni gliscente sonorum	Mor. 219, P 13
Assedi Lydae, pauxillum forte vacabat	Lyd. 7
Assidue vetulam Varus visitque colitique	Lud. 59
Assiduo a cantu rauca est Violanta. Philippe,	Lyd. 536
Assiduus Lydan invisit, Pontice; num, te	Lyd. 597, R 306
Assurgam vis, Quinte, seni: doctumve bonumve	Sat. 660, P 113
Astra super fugiens patriam Lucilla petivit	Sep. et Lug. 38, R 289
At non idcirco furvo pater Aeolus antro	Var. 96
Atque Deo possum quidvis parere iubenti	Sat. 1324
Atridas volui magnos et dicere Cadmum	Var. 7, R 244
Atrides iacet hic maior, quem saevior hoste	Sep. et Lug. 14, R 286
Atrox, heu, facinus; ferro vesanus acuto	Sat. 362
Attolli ad magnos se postulat Aulus honores	Sat. 1433, R 200
Attulit exitium cui virtus, non perit, Eune	Sat. 1313
Auctor ego an placeam propter mea carmina, propter	Lyd. 489, P 162
Audax, incestus, nulla non lege solutus	Sat. 27
Audes quod scribo carmen ridere, Philippe,	Sat. 510
Audiris paucis rhetor longe optimus, isti	Enc. 118
Audis illecebras, audis quum, Gellia, flammis	Sat. 954
Audit adulatrix falso: dicatur amatrix	Sat. 430
Audivi gelidum recitas dum, Pontice, carmen	Sat. 1100
Audivi Rufam, vocem admiratus et artem	Lyd. 541
Audivi Rufam: multo est vocalior, at non	Lyd. 540
Audivi tacitus Lydam ac te multa loquentes	Lyd. 188

"Auferor in praeceps", dicis; dic, Postume, "Ferri	<i>Mor.</i> 74, R 37
Auges prole domum quod dulci, Octavia, totam	<i>Enc.</i> 127, R 90
Auget, Sexte, tuam passim praesentia famam	<i>Enc.</i> 58, R 83
Aule, hominum nullis non vis notescere; quanto	<i>Sat.</i> 152
Aule, istam alloqueris, multos quae vafra fefellit?	<i>Mor.</i> 223, P 14
Aule, malum non est, res est modo plena pericli	<i>Mor.</i> 37, R 35
Aule, mihi non est Quintus te carior, illi	<i>Var.</i> 56
Aule, parum sentis loquitur quae Polla, loquentem	<i>Lud.</i> 52, R 220
Aule, tibi ante oculos praevecta est pulchra Lagois	<i>Sat.</i> 693
Aule, urbis nuper spes maxima, quid facis, istos	<i>Var.</i> 30, R 248
Aulo Tulla placet, Tullae Aulus displicet, at si	<i>Var.</i> 357
Aulo Tulla uni dat sese: cum venit Aulus	<i>Var.</i> 79
Aure mea si te posses audire loquentem	<i>Sat.</i> 1171, R 185
Aurea dum scandis, princeps, Capitolia, pompam	<i>Enc.</i> 38, R 81
Aurea Maffei quae captus miror amoque	<i>Sat.</i> 704, R 206
Aureolo emisti nummo, Fernande, crumenam	<i>Sat.</i> 828
Aureolos veterum nulla non luce libellos	<i>Lyd.</i> 553
Aureolum hunc Petri collem super hanc locat aram	<i>Vot.</i> 1, R 22
Aureolum legique avidus, tua dona, libellum	<i>Enc.</i> 343, R 140
Aures obtundi clamat sibi Quintus, amice,	<i>Sat.</i> 486, P 55
Aures, quae solita est cantu mulcere puella	<i>Var.</i> 88
Aurora en roseo pulchrum caput extulit ortu	<i>Lyd.</i> 521, P 166
Ausoniae pulchras qui nuper venit ad oras	<i>Sat.</i> 1099, R 183
Auspice te dias lucis processit in oras	<i>Enc.</i> 210, R 115
Aut caput, aut pectus, aut quidvis denique, Polla,	<i>Sat.</i> 625
Autumnum exegi Romae caruique beati	<i>Enc.</i> 109, R 93
Bacchi templa vides priscis meliora, decorae	<i>Enc.</i> 97
Barrus adest; nobis primo et sermone popinam	<i>Sat.</i> 591
Batte, Lupum scripto laceras. Nihil ille reponit	<i>Sat.</i> 225
"Batte, vafer fraudis quiddam parat ecce Cupido	<i>Sat.</i> 1457
Battus in invidiam declamat; pagina nulla es	<i>Sat.</i> 466
Bina viris duplex ponit certamina Pallas	<i>Var.</i> 329
Bis viduata viro coniux tibi ducitur, Aule,	<i>Lud.</i> 221, R 235
Blanda canis dominum redeuntem in tecta solebat	<i>Var.</i> 240, R 265
Blanda nimis fieri metuis fisque aspera, Phylli,	<i>Mor.</i> 125
Blanda nimis fieri metuis fisque aspera, Phylli,	<i>Var.</i> 234
Blanda nimis Leonilla seni est. Fuge, Postume, laudem	<i>Sat.</i> 1194
Blanda olim ut captum sensit me Gellia, rusco	<i>Var.</i> 205
Blanda tibi est Phyllis quod se non credit amari	<i>Mor.</i> 194, P 3
Blanda viris nimium crebro es. Dic, Gellia, fingis	<i>Sat.</i> 798, P 109
Blanditiis nimium grassaris, Gellia; sordent,	<i>Sat.</i> 14
"Bos foenum in cornu", dicunt fugiuntque. "Menippus	<i>Lud.</i> 35
Bozzole, Moeonidem sic vertis Tusca videri	<i>Enc.</i> 182
Caesare iam lecto, subit Hirtius, ille molestus	<i>Lyd.</i> 335
Caetera privatis vatum scripta; <i>Ilias</i> una	<i>Enc.</i> 133, R 104
Calliope quondam et flavus dictabat Apollo	<i>Var.</i> 195, R 260
Cana aetas quoties verbis lascivit inersque	<i>Mor.</i> 214, P 11
Cana comam rugisque genas iam foeda nitenti	<i>Mor.</i> 120, R 40
Candida cui profugo clarum facit omina sidus	<i>Enc.</i> 178, R 106
Candida cur nigro praetexta est palla? Referret	<i>Enc.</i> 328
Candida moerebat Phyllis quod fusca Lycoris	<i>Var.</i> 90, R 258

Candida quae mittis Violantae dona, Philippe,	<i>Lyd.</i> 546, R 320
Candida quae vitrum lux transit, nil agit, Aule,	<i>Var.</i> 18
Candida Spes, miserum comi quae cernis oculo	<i>Var.</i> 317
Candidus et membris mollis languentibus, Aule,	<i>Var.</i> 23, R 247
Candidus ornator comit te, candida Galla	<i>Sat.</i> 1273
Canitiem nigro mutavit Cinna capillo	<i>Sat.</i> 1038
Canitiem propter vis, Cinname, Nestor haberi	<i>Sat.</i> 1376, R 197
Canovam, Puccine, doces quid peccet in arte	<i>Sat.</i> 910
Cantandi partes dum tu, Violanta, recusas	<i>Lyd.</i> 544
Cantibus eximiam tribuunt haec tempora laudem	<i>Sat.</i> 832
Cantori plaudis, nec scis quae verba loquatur	<i>Sat.</i> 1214, R 187
Cara cupis fieri nec fis tamen, Aelia; quaeris	<i>Sat.</i> 16
Cara domo existi patria, Violanta; reversa	<i>Lyd.</i> 559, P 46
Cara mihi est Phyllis, cara est mihi Lyda. Quid ergo?	<i>Lyd.</i> 626, R 331
Cara mihi est Phyllis prae cunctis, nec foret, essem	<i>Mor.</i> 250, P 24
Cara tibi est Phyllis, potis es nec dicere quare	<i>Lud.</i> 179
Carmen, Homere, tuum dico breve: mi breve quidquid	<i>Enc.</i> 136
Carmina consulto fac scribas, carmina qui nunc	<i>Sat.</i> 271
Carmina cui Dantis tam sunt iucunda, virile	<i>Lyd.</i> 85, R 298
Carmina cur scribis nulli placitura, Volumni?	<i>Sat.</i> 1415
Carmina divini mecum mea Lyda Maronis	<i>Sat.</i> 231
Carmina laudavi tua, Postume, largius aequo	<i>Lud.</i> 29, R 216
Carmina quod scripsit nec multa et stulta, videtur	<i>Sat.</i> 1078
Carmina quum magno recitari non sine fastu	<i>Sat.</i> 656, P 74
Carmina saepe soles mea spernere; saepius, Aule,	<i>Sat.</i> 890
Carmina scripsisti puer optima; carmina scribis	<i>Lud.</i> 213, R 235
Carmina scripturus Virro bibit: arte cieri	<i>Sat.</i> 1399, R 198
Carmina sunt vitaeque salus vitaeque venenum	<i>Var.</i> 3, R 246
Carmina Torquati non vertis, sed male perdis	<i>Sat.</i> 1075
Carmina, Pompei, mea quum tot laudibus effers	<i>Enc.</i> 401
Carmina, Pompei, mea cum tot laudibus effers	<i>Enc.</i> 144, R 98
Carmina quae recitas commendas voce liquenti	<i>Sat.</i> 252
Carmina quae scribis, ni sint mendosa, lepore	<i>Lud.</i> 231, R 270
Carmina quae scripsi nunquam, Francisce, putavi	<i>Enc.</i> 143, R 119
Carmina quae scripsisti gestisque ostendere multis	<i>Lud.</i> 82, R 226
Carmine quae nullo dixit se Lyda moveri	<i>Lyd.</i> 342
Carmine qui dulci spretum solatur amorem	<i>Var.</i> 269
Carmine quo, Bernarde, canem super astra locasti	<i>Enc.</i> 8, R 73
Carminibus blandis quercus et saxa trahuntur	<i>Sat.</i> 1097, R 193
Carminibus plausere tuis, Quinte, Arcades: ipsi	<i>Sat.</i> 1118
Carminis haud geminas partes, at carmen in uno	<i>Sat.</i> 239
Caro nota viro, caris et nota propinquis	<i>Sep. et Lug.</i> 3, R 279
Carole, nec Pharias possum tibi ponere moles	<i>Sep. et Lug.</i> 20, R 278
Carole, quas Kostkae fudisti pronus ad aram	<i>Sac.</i> 58
Carpe, impune licet, quae scribo, Cinname. Scripti	<i>Sat.</i> 801, P 110
Carpe fugam, princeps, morbo gliscente, relinque	<i>Enc.</i> 353, R 140
Carpe fugam teque abde aliquo, Bernarde; propinquat	<i>Lud.</i> 1, R 210
Carpe viam ad Musas qua semita trita priorum est	<i>Sat.</i> 897
Carpe viam virtus quo te rapit ardua, sperne	<i>Sat.</i> 966, R 55
Carus eras Romae praesens, o Sexte, videris	<i>Enc.</i> 52
Casca male, Antoni, revocas cur verba, suo cur	<i>Sat.</i> 282
Cascam odi linguam: nostro quae cognita saeclo	<i>Sat.</i> 251
Casta, velim fias. Id non potes? Aelia, saltem	<i>Mor.</i> 282, R 207

Castaliae sacrum laticem si quaeritis undae	<i>Sat.</i> 1328
Caunius hic. Caesar donum immortale, parabat	<i>Enc.</i> 380
Cecropiam ad legem tibi scripta tragoedia, quid si	<i>Enc.</i> 367, R 112
Cede foro tandem: laedis perdisque clientes	<i>Var.</i> 107
Cedere Amicitiam parvo aiunt, Gellia, Amori	<i>Mor.</i> 58
Cellula parva mihi satis est attritaque vestis	<i>Mor.</i> 181, R 45
Cerne hunc ut se se validos collegit in artus	<i>Enc.</i> 257, R 129
Cerne Phili effigiem: sic recto est corpore; torva	<i>Sat.</i> 885
Cerne, Agnes mollis primaevae in flore puella	<i>Sac.</i> 50, R 18
Cerne ut adhuc monstro pectus tremefacta marino	<i>Enc.</i> 229, R 148
Cernis Honorati vultum. Vis cernere mentem	<i>Enc.</i> 341, P 35
Certe displicui tibi, Postume, nec scio quare	<i>Var.</i> 307
Cerussa genas linit Orphytus et bene comptam	<i>Sat.</i> 859
Cessantem in thalamo quo turbidus increpat Hector	<i>Enc.</i> 230, R 148
Cessantem in thalamo quo turbidus increpat Hector	<i>Sep. et Lug.</i> 68, R 148
Ceu bona Penelope doluit quum Pallas amica	<i>Lyd.</i> 116, R 304
Chara satis, vixit donec, Violanta, supremum	<i>Lyd.</i> 588, R 327
Chisi magne, tuas Helicon migravit in aedes	<i>Enc.</i> 98
Cimarsa dici placuit, nunc displicet urbi	<i>Sat.</i> 345, R 179
Cinna bonos inter bonus est; virtutis amore	<i>Sat.</i> 670
Cinna bonus fieri posset fortasse, poetam	<i>Sat.</i> 1109
Cinna diu me fers: ferri mihi, Cinna, molestum est	<i>Sat.</i> 1067
Cinna domum haud curat patriam carosque propinquos	<i>Sat.</i> 663
Cinna domum liquit, patriam carosque penates	<i>Sat.</i> 511
Cinna memor rerum thesauros possidet in se	<i>Sat.</i> 145, R 169
Cinna potest paucos, multos vult usque iuvare	<i>Mor.</i> 140
Cinna senes inter mire sapit hercule, at idem	<i>Sat.</i> 107
Cinna senex, teneras iam visere parce puellas	<i>Var.</i> 36, R 249
Cinna senex, vetula et Pholoe iunguntur: uterque	<i>Sat.</i> 1159
Cinna suae imperitat domui ferus et iubet omnes	<i>Sat.</i> 378
Cinna tibi placidus mitisque videtur. Ovilla	<i>Var.</i> 128, R 258
Cinna tribus Romam se se vidisse diebus	<i>Sat.</i> 587
Cinna ubinam fueris, quicum sis quidve locutus	<i>Sat.</i> 842
Cinna viros inter sapiens cuicumque puellae	<i>Sat.</i> 809, P 115
Cinna, fugam subito, Gallo veniente, capessis	<i>Sat.</i> 1173
Cinna, manus cohibe, teneras ne attinge puellas	<i>Mor.</i> 148, R 42
Cinna, meum carmen laudasti denique. Ne quid	<i>Lud.</i> 144, P 145
Cinna, places aequae cunctis; hoc displicet in te	<i>Sat.</i> 444
Cinna, places populo; mallet uni, Cinna, placeres	<i>Sat.</i> 390
Cinna, seni hoc superest ne sit gravis omnibus unum	<i>Var.</i> 37
Cinna, tibi patior sperni mea carmina, sperni	<i>Sat.</i> 82, P 72
Cinna, tumes aliis magno praelatus honore	<i>Sat.</i> 552, P 69
Cinnam Lyda abiget nunquam, ni denique fiat	<i>Lyd.</i> 249
Cinnam Tulla senem iuvenis colit, ille vicissim	<i>Var.</i> 32
Cinnam, Polla, pati potis es pudibunda protervum	<i>Mor.</i> 149
Cinname, canitie fretus te Nestora dicis	<i>Sat.</i> 1377
Cinname, nil Tulli sapiunt tibi scripta: requiro	<i>Sat.</i> 736, P 67
Cinname, scripsisti magno non magna labore	<i>Sat.</i> 1208
Cinnamus heic situs est. Mentem prius abstulit illi	<i>Sep. et Lug.</i> 56, P 25
Cissidae audiivi Furias regnumque supremo	<i>Enc.</i> 206, R 113
Clamas "O mores!"; clamas "O tempora!"; ferri	<i>Sat.</i> 535
Clamas nec surdo loqueris; nae prodige vocis	<i>Sat.</i> 358
Clamas qui loqueris toties tam digna taceri	<i>Sat.</i> 166

Clara genus, dives censum formamque venusta	<i>Sat.</i> 941
Clarum saepe genus iactas male degener. Unde	<i>Sat.</i> 106, R 165
Clarum amicitia multorum es, Vare, tua sed	<i>Sat.</i> 1255
Clarum non claram sibi ne duxisse puellam	<i>Sat.</i> 1193
Clauda est alterno quaevis elegera gressu	<i>Sat.</i> 921
Clementi magno instabat mors pulchra, laborum	<i>Enc.</i> 74, R 74
Clementi magno quod tertius incipit annus	<i>Enc.</i> 36, R 80
Clementina, ipsam qui te non vidit, imago	<i>Enc.</i> 357, R 127
Clementina, tuum tua nuper quod mihi nomen	<i>Enc.</i> 410, R 127
Clementina, vale, rediit mea Lyda, reverti	<i>Lyd.</i> 34, R 295
Clementis tumulum decorant quae signa, Quirites,	<i>Enc.</i> 40, R 78
Coccia, solerti laudamus mente puellas	<i>Enc.</i> 148, R 125
Coelestine, mihi est tua littera lecta simulque	<i>Enc.</i> 180, R 120
Coelicolae inter multa qui clarus Ioseph	<i>Sac.</i> 45, R 12
Cooperat exacto malus florere Novembri	<i>Sat.</i> 1139, R 192
Coepit Amor mentem quoties tibi, Phylli, repente	<i>Mor.</i> 18
Coepit ubi sperni provecta aetate Lycoris	<i>Sat.</i> 1019
Coeptum opus, Antigene cum venit, Lyda relinquit	<i>Lyd.</i> 410, P 94
Cogeris officio venienti occurrere Varo	<i>Sat.</i> 729, P 64
Colle super sedem queis hanc largitus amoeno est	<i>Enc.</i> 345
Commendas alios Lydae: commendat at ipsum	<i>Lyd.</i> 292, P 78
Commoda divitiis, fateor, non parva parari	<i>Var.</i> 89
Commoda vult aliis, sua commoda negligit, Aule,	<i>Var.</i> 257
Commodus es verbis, magis es re commodus, Aule,	<i>Enc.</i> 267
Commodus esse tibi mallet si, Lyda, Lagoin	<i>Lyd.</i> 215
Communem tibi quae sensum sapientia demit	<i>Sat.</i> 664
Comparat apta viae mater tibi, Petre, tuumque	<i>Lyd.</i> 118, R 303
Componis, scribis, recitas magnoque videri	<i>Sat.</i> 258
Comprendique doles Burrum plectique nocentem	<i>Sat.</i> 49, P 133
Compta parum foeda est, nulli sed foeda videtur	<i>Sat.</i> 1050
Compta, Venus visa est; incomptam videris Aeglen	<i>Sat.</i> 845
Conatus toties tam longis, Glaucia, curis	<i>Sat.</i> 1127
Condit Alexandrum lapis hic, quem Roma senectae	<i>Sep. et Lug.</i> 44, R 277
Conditur hic Lucilla; urna conduntur eadem	<i>Sep. et Lug.</i> 35, R 289
Conditus e nihilo es; scis curnam, Postume? Summum	<i>Mor.</i> 41
Conditus heic Superum est risor Voltaerus. Eodem	<i>Sep. et Lug.</i> 16, P 156
Condoluit guttur tentatum frigore, Lyda,	<i>Lyd.</i> 51
Congressu in primo nullum non Quintus amice	<i>Sat.</i> 968
Congressu in primo nullum non torret amore	<i>Sat.</i> 368
Connubii leges Veninum et iura docentem	<i>Sat.</i> 886
Connubium celebras tam canus, Cinna; puella	<i>Sat.</i> 1180, R 186
Consenuit Musas inter Curtillus et esse	<i>Sat.</i> 1409
Consilii satis est in te tibi, Vare, sagacis	<i>Sat.</i> 181
Consiliis uti qui non vis ullius, Euni,	<i>Mor.</i> 102, R 61
Consilio mire praestas, mea Lyda; quod aetas	<i>Lyd.</i> 525, P 51
Consilio, Rufille, tuo te vivere dicis	<i>Sat.</i> 838
Conspectam casu miratus Cinna Lycorin	<i>Sat.</i> 1252
Conspectam in coena, quam spe iam iamque vorabat	<i>Lud.</i> 156
Conspectam longe Flaccus male deperit Aeglen	<i>Sat.</i> 1283
Contemni mulier si digna est, Cinname, quid tu	<i>Sat.</i> 1264
Contemnis Romam. Magni hoc tibi, Gaure, videtur	<i>Sat.</i> 1346, R 189
Contemnis vates, iuris legumque peritos	<i>Sat.</i> 1430, R 198
Contemnit vates Gaurus. Miremur an ullis	<i>Sat.</i> 74, P 76

Contemptu atque odio digna est, quod nectere fraudes	<i>Sat.</i> 1034
Copia rerum urbes, urbes male perdit egestas	<i>Mor.</i> 33
Corda metu assiduo quateris morbosque famemque	<i>Var.</i> 263
Corpore quam valido, quam firmo robore, Phylli, es	<i>Sat.</i> 515
Corpus uti serves, animam te perdere iussit	<i>Sat.</i> 199
Corpus, Phylli, ornas. Quid mentem? Servus ubi auro	<i>Sat.</i> 469, R 203
Corrigere ad frugem volui te saepe, Nearce;	<i>Sat.</i> 1314
Corvinum immodice tollis coelum super altum	<i>Sat.</i> 318
Corvinum moneo, suevit pugnare monenti	<i>Var.</i> 65
Corvinus gravis est tibi, Postume, tu gravis illi	<i>Mor.</i> 115, R 59
“Cras sapere incipiam”, dicis; mox crastina venit	<i>Sat.</i> 454
Crede aurum, gemmas, si quid pretiosius usquam est	<i>Sat.</i> 844
Crede mihi, stulte laetaris, tot male facta	<i>Mor.</i> 323, R 53
Credideram ad terram subito ruere omnia casu	<i>Lud.</i> 159, R 229
Credis picturae summum te attingere culmen	<i>Sat.</i> 1215
Credo ego, qui fuscum dixit se Glaucia, fuscum	<i>Lud.</i> 228, R 239
Credo equidem et fateor, mediocribus esse poetis	<i>Sat.</i> 1342
Credo equidem, rapto maeret Leonilla marito	<i>Sat.</i> 330
<i>Credo, reor, forsitan priscum fecisse, videri</i>	<i>Sat.</i> 680
Crudelis, Lydaeque preces et carmina dia	<i>Enc.</i> 20, R 70
Crustum, instar cordis, mellitum, Guasce, tulisti	<i>Lyd.</i> 20
Cui bene res cessit, sapientem; cui male, stultum	<i>Var.</i> 225, R 273
Cui coenam praebes, recitas tua carmina, corpus	<i>Enc.</i> 259, R 130
Cui coniux, nati, levir tuus, optima Lyda,	<i>Lyd.</i> 401
Cui nemo est carus quos nosti cunque virorum	<i>Sat.</i> 399
Cui nimium indulges, te servus decipit, Aule,	<i>Sat.</i> 1321
Cui panis puraeque adsunt e fontibus undae	<i>Var.</i> 344
Cui scis immodico succendi pectus amore	<i>Sat.</i> 8, R 161
Cui videar nimium Lydae tribuisse, loquentem	<i>Lyd.</i> 368, R 340
Cui nasum praeter vix quidquam est corporis, haud te	<i>Lud.</i> 191
Cuique suos loquitur queis servit, captus, amores	<i>Sat.</i> 432
Cuius habes agni solium, mitissime Clemens,	<i>Enc.</i> 26, R 75
Culparis quod te culpasti censor iniquus	<i>Enc.</i> 368, R 118
Culta aliis, uni tibi rustica dicitur Aegle	<i>Sat.</i> 319
Culta placet gemmis ac diti Gellia veste	<i>Lyd.</i> 56
Cultellos et acus, terebras et scalpra, Dutene,	<i>Lud.</i> 11, R 211
Cultorum Lydae nulli te cedere dicis	<i>Lyd.</i> 326, R 339
Cultum animi spernens olim, fulgore iuventae	<i>Mor.</i> 226, P 15
Cultum odi mollem, cor molle ac mollia verba	<i>Mor.</i> 269, P 31
Cum Lyda veterum nactus me scripta legentem	<i>Sat.</i> 726, P 62
Cum male res cecidit, clamas: “Hoc”, Postume, “et illud	<i>Mor.</i> 114, R 61
Cum mea mi recitas tu carmina, Lyda, videntur	<i>Lyd.</i> 455, P 152
Cum mihi Lyda comes, Tulli, est tua scripta legenti	<i>Lyd.</i> 313
Cum nigro intonuit dirus fragor aethere, primum	<i>Lyd.</i> 513
Cum tacita es, iuvenem similes te, Gellia, fuco	<i>Sat.</i> 149, R 170
Cum tua tot memoras toties benefacta, referri	<i>Sat.</i> 761, P 85
Cum vidi, possum bipedem te dicere; cum te	<i>Sat.</i> 489, R 178
Cum visis Lydam, tibi, Glaucia, longa videtur	<i>Lyd.</i> 196
Cum vulgo pugnas, id pulchrum est si modo tecum	<i>Sat.</i> 959
Cuncta audire placet, nil dicere: Postume, turpe est	<i>Sat.</i> 51, P 108
Cuncta mihi, Varro, secretam dicis in aurem	<i>Sat.</i> 767, P 87
Cuncta scit iste, Bavi, rhetor tuus atque poeta	<i>Sat.</i> 1407
Cuncta sibi Virro deposcit munia. Fungi	<i>Sat.</i> 1387

Cuncta videt, se se ipse oculus non cernit; imago	<i>Lyd.</i> 407, P 6
Cunctas pol vincis longe, Victoria, matres	<i>Lyd.</i> 402, R 315
Cunctis cara, uni cur te das, Gellia, et omni	<i>Lud.</i> 166, R 230
Cunctis iudicio tu praefers, Cinna, tuo te	<i>Sat.</i> 1162
Cunichius tuus ille tibi, Pizzellia, donat	<i>Lyd.</i> 603
Cur amat, Aule, rogas, nec pulchram Cervius Aeglam	<i>Sat.</i> 957
Cur casta incestam curas, Leonilla? Tuere	<i>Mor.</i> 299, R 49
Cur coetu in socio vocem sic tollis, amice,	<i>Sat.</i> 167, R 170
Cur Flacco quaecumque rogat do, nil tibi, Rulle?	<i>Sat.</i> 797, P 107
Cur fles, cur tantus ploras ceu parva puella	<i>Sat.</i> 1335
V. Cur fonte in summo stas arduus, Enosigae?	<i>Enc.</i> 273
Cur iuvenes inter ludit Quintilla? Reponis	<i>Sat.</i> 1306
Cur Lydam sector, fugio te, Gellia? Amores	<i>Lyd.</i> 321
Cur Lydam toties celebro? Cur semper in ore	<i>Lyd.</i> 164
Cur Lydam toties dicam, Corvine, requiris	<i>Lyd.</i> 257, R 336
Cur Lydam vocitem, Somalia docte, rogasti	<i>Lyd.</i> 191, R 308
Cur magna est merces cantori, parva poetae?	<i>Sat.</i> 292
Cur male te fugiam, quaeris. Quia displicet, Aule,	<i>Sat.</i> 334
Cur me, Lyda, fugis? Cur si tibi proximus unquam	<i>Lyd.</i> 317
Cur mi durus opem nullam, Serrane, tulisti	<i>Sat.</i> 892
Cur mihi praecipue placeat, scin', Lyda, Lagois?	<i>Lyd.</i> 218
Cur missa Pholoe, missa cur Phyllide, solam	<i>Lyd.</i> 296
Cur nimiam poscis dotem tibi, Cinna? Tuae vis	<i>Sat.</i> 1343, R 62
Cur non quae toties visebat sedula Celsum	<i>Lud.</i> 237
Cur nulli placeat nulli non pulchra Lycoris	<i>Sat.</i> 198, R 171
Cur palles, moesto cur figis lumina vultu?	<i>Sac.</i> 69, R 19
Cur petere ut quondam, nolim rus, urbe relicta	<i>Lyd.</i> 239
Cur Pholoen raro, raro cur Phyllida visam	<i>Lyd.</i> 476, P 43
Cur placeat mire, quaeris mihi, Lyda, Lagois	<i>Lyd.</i> 229
Cur procul externas toties se ferret in oras	<i>Lud.</i> 150, P 141
Cur Puero substat stramen? Cur stella superstat?	<i>Sac.</i> 4
Cur raro invisam quaeris te, Galba. Sodalem	<i>Sat.</i> 839
Cur se non laudat Varro? Sibi scilicet esse	<i>Sat.</i> 894
Cur sit lapsus equo, causatur plurima Cinna	<i>Sat.</i> 376, R 203
Cur taceat, Pollam rogitas, Corvine. Recede	<i>Lud.</i> 99, P 126
Cur taceat, Pollam rogitas, Corvine. Recede	<i>Sat.</i> 44, P 126
Cur tacitus moesto defigis lumina vultu	<i>Mor.</i> 273, P 32
Cur tam blanda aliis, uni mihi, Tulla, severa es	<i>Sat.</i> 1250
Cur tam dissimiles coniunxit sculptor Amores	<i>Sat.</i> 1291, R 54
Cur te conspectum fugiat formosa puella	<i>Sat.</i> 1199
Cur te iterum reducem conspexi, magne Rogeri,	<i>Enc.</i> 2, R 71
Cur tibi displiceam, quaesivi, Cinna; repertum	<i>Sat.</i> 1007
Cur tibi quae mando, lente moliris, Avite?	<i>Var.</i> 151, P 151
Cur tibi Stayadem nemo non praeferat, Eune,	<i>Enc.</i> 17, R 69
Cur tibi, quae Cinnae tribuo, tribuisse recusem	<i>Sat.</i> 1374, R 195
Cur tua divinum contra furit ira Magistrum?	<i>Sac.</i> 11
Cur tua non placeant, quaeris, mihi scripta, Menisce	<i>Sat.</i> 278
Cur valeat Quintus, vacuos ut venit in agros	<i>Sat.</i> 501
Cur vario vestem fucant haec saecula colore	<i>Var.</i> 169, P 168
Cur vecors Gallae Quintus placet? Anne quod illi	<i>Sat.</i> 61, P 93
Cur vitam misero profers, heu, gnate, parenti?	<i>Var.</i> 313
Cur vocem pluris cantor, quam carmina vates	<i>Sat.</i> 506
Cur vocum flexus alios aliosque theatra	<i>Var.</i> 301

Curas multa nimis, nil non vis scire. Quid ergo?	Sat. 344
Curnam Galla tumet? Quod magnas incolit aedes	Sat. 30, P 112
Curtillus scit pauca, loqui vult plurima; eo fit	Sat. 889
Daedaleos iactas quid nisis, Graecia? Fluctus	Enc. 264, R 157
Daedaleos nisis Victori vincere frustra	Var. 44, R 249
Daphny, lyram pulsa, dulces inflabit avenas	Var. 97
Daphny, redi; vacuis tu cessas lentus in agris	Var. 104, P 167
Dardaniae sedes, bello et subversa bilustri	Var. 202, R 260
Das coenam, simul et recitas tua carmina. Coenam	Sat. 288
Das operam tandem, sed non nisi saepe rogatus	Lud. 192
Das patriae, domui das tempus, das et amicis	Mor. 4, R 32
De Calvo in titulo scripturum, Albine, professus	Sat. 1040
De multis toties quae facta infectaque narras	Sat. 559, P 69
De re sollicitum dicit se Postumus esse	Sat. 455
De re sollicitum, dicis te spernere verba	Sat. 932
De te iam taceo, nolo quod, Lyda, minora	Lyd. 205
De te iam dudum tacui longumque tacebo	Lyd. 369, R 340
De te quod narras, turpe est tibi, Pontice. Quid nam	Sat. 161
De te, Galle, tibi nimium ne crede, videre	Mor. 314, R 52
Decubuit lecto velut aeger Barbula. Quemnam	Lud. 214, R 236
Deduci a claudio fultam ut te, Celia, vidi	Lud. 85, R 227
Defixti semel ut flagrantia lumina, Phylli,	Sat. 453
Deformem dicis, geometres Galle, Fabullum	Lud. 90, R 227
“Deiecto, Violanta, solum cur lumine figis	Lyd. 556, R 322
Deligit Acca sibi quos diligit; ergo perennes	Mor. 111
Delos, in undoso quae nunc immota profundo	Var. 345
Demonidi claudio pedibusque immane tument	Lud. 168, R 233
Dente malo absentes gaudes quod rodere, Tulle,	Sat. 109
Desiit audiri tua vox, Venine, sed alto	Enc. 123, R 103
Desine iam miseros tandem vexare sodales	Sat. 513
Desine iam tristi me, Quinte, urgere querela	Var. 206, R 262
Desine sollicitas curis super addere curas	Sat. 529
Despuis, irrides, damnas mendacia vatum	Sat. 843
Detrahis inventis hominum, Levine, recentum	Sat. 238
Devia quod longe mea villula distet ab Urbe	Sat. 613
Devia Teutonicae servant haec templa puellae	Sac. 66, R 18
Dic “Mariam”, haud culpo, sed enim dixisse “Mariam”	Sac. 39
Dic medico quae vis, fac venam exploret in horas	Var. 233
Dic quae vis, modo vera tamen. Ne dicere veri	Sat. 975
Dic quaecumque placet, lauda, culpave; movemur	Sat. 162
“Dic”, ais, “ingenue quae pecco”. Dicere possum	Sat. 1035
Dic, liber, auctorem verum; cur caetera verax	Lud. 58
Dic, rogo, qua laesit te re bona Lyda, Philippe,	Lyd. 22
Dic tentasse diu promissum scribere carmen	Var. 73
Dicebam: “Vafri ne crede, o Pontice, verbis	Mor. 283, R 44
Dicere quae pinxit Raphael, scis omnia, Quinte;	Var. 28
Diceris esse meus moecenas, Batte: negare	Lud. 226, R 237
Dicis adulari tibi me, mea Lyda, quod usque	Lyd. 245
Dicis amicitiam, quae foeda est nempe libido	Sat. 111, R 165
Dicis ob invidiam sperni tua carmina Romae	Sat. 1136
Dicis, Cinna, meae quidquid cecinere Camoenae	Sat. 442, R 178
Dicis: “Amabilis nil flavo est Thyrside”. Praestat	Lud. 205, R 235

Dicit mutari nunquam se Gellia. Quidni	<i>Lud.</i> 145, P 145
Dicite <i>Io</i> , miserae, quas vexat Gallia, gentes	<i>Enc.</i> 181
Dicitur Euryllae Thyrsis correptus amore	<i>Var.</i> 40
Dico aliis, quae dicta volo tibi, Pontice, verso	<i>Sat.</i> 414
Dicor perpetuo quae sentit Lyda probare	<i>Lyd.</i> 233
Dicta probo Lydae semper; tua dicta probare	<i>Lyd.</i> 594, P 94
Dicta semel verbis iterum proponis iisdem	<i>Sat.</i> 599
Dicta indicta tibi sunt, Aule, indictaque dicta	<i>Sat.</i> 815
Dicto ignosce, tuos timeo tibi saepe timores	<i>Lyd.</i> 152
Dicturo adstiteram, sed verbo exterritus, Aule,	<i>Sat.</i> 1174
Dictus Alexander se digno est nomine; pastor	<i>Enc.</i> 337
Difficilem dicit Varum Corvinus; eundem	<i>Mor.</i> 213, P 11
Difficiles optas numeros ultroque molestas	<i>Sat.</i> 1082
Digna vides Petri templo sacraria: Sextum	<i>Enc.</i> 46
Dignam odio Tullam, sic, Vare, ostendis in illam	<i>Lud.</i> 114, P 132
Digrederis, Violanta, domo; te flet domus omnis	<i>Lyd.</i> 551, P 182
Digressam fleuit, reducem nunc Roma Lagoin	<i>Enc.</i> 313, R 137
Digressu carae doluit Violanta parentis	<i>Lyd.</i> 558, P 157
Digressum longe Galbam flet soeva Lycoris	<i>Sat.</i> 903
Dii bene quod, ponti quae tranant caerula, puppes	<i>Sat.</i> 1065
Dii patrii, densos vestra en simulacra per hostes	<i>Enc.</i> 351, R 272
Dilexit Phoebus Daphnen Peneida; amore	<i>Enc.</i> 190, R 107
Dira fremens celsas iam Gallus transilit Alpes	<i>Var.</i> 361
Dire senex, quo te deiecit foeda libido	<i>Sat.</i> 396
Disce aliquid, Levine: animum cole, tempore parvo	<i>Sat.</i> 1295
Disce boni officium civis. Viden' alta Camilli	<i>Enc.</i> 331, R 121
Disce oculos nimium, disce, o, cohibere loquaces	<i>Sat.</i> 302
Disce, puer, moneo, duro nec parce labori	<i>Enc.</i> 389, R 65
Disco aliquid mecum, nil tecum, Cinna; rogas et	<i>Sat.</i> 496
Differ, Daphni, tuos tu cantus: nunc Amaryllis	<i>Enc.</i> 405, R 133
Dispeream, si scis, quid dicas, Quinte, calore	<i>Sat.</i> 221
Displicet Aegle aliis, Lydae placet. An sua forma	<i>Lyd.</i> 450, P 145
Displicuit populo, placuit tibi, Petre, choragus	<i>Lyd.</i> 631
Displicuit populo, placuit tibi, Petre, choragus	<i>Sat.</i> 1142
Displicuit populo; mirus tamen esse choragus	<i>Sat.</i> 1143
Distat adulanti paullum reprehensor ineptus	<i>Mor.</i> 87
Dius Amor, clara faciens praeconia voce	<i>Sac.</i> 23
Diva fuit quondam, quo primum tempore Phyllis	<i>Mor.</i> 246, P 22
Diva potens frugum, foecundae pacis alumna	<i>Vot.</i> 2
Diva potens, coeli cui parent nubila, venti	<i>Sac.</i> 36, R 10
Diva tibi visa est Beroe Beroenque potitus	<i>Var.</i> 171, P 169
Diva, meo cuius tollunt se adversa cubili	<i>Sac.</i> 43, R 8
Dives ego parvo in censu, tu, Pontice, magno	<i>Mor.</i> 199, P 6
Dives ego verbis, tu nummis: verba rogantem	<i>Sat.</i> 461
Dives Gargilius, sibi quam delegit, amicam	<i>Sat.</i> 977
Divinum, quo se iactat Ferraria, vatem	<i>Sat.</i> 1106, R 184
Divitiae grandes animo aequo vivere parce	<i>Var.</i> 343
Divitias iactas. Vitae istaec dira venena	<i>Sat.</i> 139, R 168
Divitias liqui miser omnes: foeda sepulcro est	<i>Sep. et Lug.</i> 22, R 287
Divitias mihi si tam saepe ostendet Avitus	<i>Sat.</i> 359
Divitias nactus fatue laetaris, Opimi,	<i>Mor.</i> 200, P 6
Divitiis ne, Polla, tume: despectior urbi es	<i>Sat.</i> 383
Dixi ego quum solido coniux tua cusa metallo es	<i>Enc.</i> 247, R 155

Dixti, cum Lyda visne ire? Locumque parabas	<i>Lyd.</i> 464, P 164
“Do gratis”, inquis; vendis quin omnia magni	<i>Lud.</i> 194
Do parvum hunc librum magno tibi. Thure pusillo	<i>Enc.</i> 402, R 97
Docta placet nimium sibi Gellia, digna placere	<i>Sat.</i> 1375
Docta placet nimium sibi Gellia, digna placere	<i>Sat.</i> 868
Docte, mihi aligerum, pictor sic pingito Amorem	<i>Var.</i> 247
Doctior ante omnes Varo tacet, omnis at expers	<i>Lud.</i> 152, R 229
Doctrinam, ingenium cultumque ac verba diserta	<i>Sat.</i> 781, P 96
Dona ferunt reges tibi ditia. Dic, Puer, a me	<i>Sac.</i> 1, R 1
Dormito interdum, fateor, ceu magnus Homerus	<i>Sat.</i> 1132
Dotem Galla tulit, non quae dos dicitur esse	<i>Enc.</i> 242, R 124
Dotibus eximiis Phyllis praestare putatur	<i>Sat.</i> 1189, R 186
Dotibus eximiis praestas, Lyda optima; dixi	<i>Lyd.</i> 77
Dotibus eximiis quae fulget, spernitur Aegle	<i>Var.</i> 111
Ducere corruptam te cogunt iura puellam	<i>Sat.</i> 120
Ducis anum iuvenis? Fatuo quid comprecor? Istud	<i>Lud.</i> 198, R 237
Ducis anum vetulus: non vitae – restat utrique	<i>Sat.</i> 1182, R 188
Ducis equos pulchre; mallem te ducere pulchre	<i>Sat.</i> 297
Ducit anum iuvenis te, Gellia, dignus amari	<i>Lud.</i> 41, R 218
Ductandam diti quae te das pauper amico	<i>Sat.</i> 972
Dulce mihi carmen contingat, Vare, leporis	<i>Sat.</i> 764, P 86
Dulce tuum est carmen, sed quamvis dulce placere	<i>Sat.</i> 1103
Dulces Musarum foetus tam promiss acerbo	<i>Var.</i> 81
Dulcia Mexiaci non tam sunt munera potus	<i>Lyd.</i> 259
Dulcis amice, istaec odi tua carmina, foedam	<i>Sat.</i> 758, P 83
Dulcis amicitiae fungi omnia munia possum	<i>Var.</i> 74
Dulcis amicitiae qui nescit foedera, amari	<i>Enc.</i> 400, R 265
Dum bonus externas hinc Leucon cedit in oras	<i>Lyd.</i> 499, P 181
Dum facta heroum narras, mea Lyda, tuos sic	<i>Lyd.</i> 184
Dum fratrique soror lacrymas fraterque sororis	<i>Var.</i> 309
Dum fuit in patria, nulli non pulchra Lycoris	<i>Var.</i> 285
Dum mecum mea Lyda legit scripta aurea vatum	<i>Sat.</i> 727, P 62
Dum natae servit, caris dum servit amicis	<i>Lyd.</i> 562, R 323
Dum Scythicae sacrum simulat crudele Dianae	<i>Enc.</i> 224, R 139
Dum stella insani multo furit igne leonis	<i>Sac.</i> 31, R 8
Dum te rura tenent, contractae seria frontis	<i>Enc.</i> 101, R 75
Dum te rura tenent, contractae seria frontis	<i>Enc.</i> 344, R 75
Dum te servatum gaudemus, maxime Clemens,	<i>Enc.</i> 32, R 77
Dum te, Lyda, mihi mecum de more legentem	<i>Lyd.</i> 349
Dum teneras inter versaris, Tulle, puellas,	<i>Sat.</i> 350
Dum tibi blanditur Quintus, tu reddere Quinto	<i>Lyd.</i> 391
Dum tibi dissimilem laudas, Lyda optima, Phyllin	<i>Lyd.</i> 270
Dum tibi quisque gravis, Tulla, est, hoc denique nacta es	<i>Sat.</i> 567, P 64
Dum Venetam se se iactat Neptunus ob urbem	<i>Enc.</i> 87, R 100
Dure Mari, spreto velis quem turba Metello	<i>Var.</i> 156, P 156
Dure, potes dulcem pretio mutare Magistrum	<i>Sac.</i> 10
Durum est ingenue quod peccas dicere velle	<i>Mor.</i> 49
Durum est quod poscis carmen mi condere, Lyda,	<i>Lyd.</i> 55
E duro tractas calamum, Corvine, metallo	<i>Sat.</i> 88, P 64
E saxo prodit vitis. Gaudete, Quirites,	<i>Enc.</i> 49, R 84
Ebria tu simulat tam belle verba loquentem	<i>Enc.</i> 225
Ebria vesano cui mens fervescit amore	<i>Sat.</i> 964

Effigiem sine mente vides. Mens quanta viro sit	<i>Enc. 51</i>
Effoeta pulchram vidi cum matre puellam	<i>Var. 224, R 263</i>
Effusum late coelo vidi agmen aquarum	<i>Var. 278, R 268</i>
Egisti e Merope quiddam, Pizzellia: largo	<i>Lyd. 425, R 313</i>
Egisti pulchre Meropen, Pizzellia; quid ni	<i>Lyd. 423, R 314</i>
Egregie fungi quo dicis munere Cinnam	<i>Sat. 577</i>
Egregie Leucon te pinxit: pingere quiddam	<i>Lyd. 431, R 316</i>
Egregium dicis iuvenem, Leonilla, puellas	<i>Sat. 326</i>
Egregium promissum carmen, Levine, tuisque	<i>Sat. 279</i>
Egregium si quid patrastis, Quinte, supremum	<i>Mor. 143</i>
Egregius miles magna hostem voce lacessit	<i>Lud. 118, P 135</i>
Egregius vere solator, Postume, Lydae	<i>Lyd. 573, R 323</i>
Eloquio adsuetus, Tulli, tua verba probavi	<i>Enc. 117</i>
Eloquio celer est Aulus: laudatur ob hanc re	<i>Sat. 433</i>
Eloquio polles miro, Lyda optima, quidquam	<i>Lyd. 13</i>
Eloquio, Bolane, putas, te posse placere	<i>Sat. 498</i>
Eloquio, fateor, praestas, mi Pontice: quisque	<i>Sat. 250, R 173</i>
Eloquium ostentas et perdis, Quinte, disertus	<i>Sat. 796, P 106</i>
Emeritus fungi iam munere desiit omni	<i>Var. 274</i>
Emit librorum tria millia Tucca. Rogas quid	<i>Sat. 895, R 179</i>
Emit librorum tria millia Tucca. Rogas quid	<i>Sat. 462, R 179</i>
En agite affusi redeuntem rure, Quirites,	<i>Enc. 30, R 76</i>
Eoi reges, laeti procedite, sydus	<i>Sac. 8, R 3</i>
Ereptum quae te servat, Salicete, periclo	<i>Enc. 184, P 39</i>
Ereptus tristi laetatur bestia morbo	<i>Sat. 821</i>
Ergo deficimus; celeri sors omnia cursu	<i>Mor. 173</i>
Ergo ibis, flavum et Tiberim Romamque relinques	<i>Lyd. 395</i>
Erras Telegoni tu, Lyda, in collibus, urbem	<i>Lyd. 35</i>
Erravit ponto terraque erravit Ulysses	<i>Sat. 1113</i>
Errorrem agnoscis? Veniam do, Quinte. Tueris?	<i>Sat. 42, P 121</i>
Es mihi iucundos inter qui primus amicos	<i>Var. 339</i>
Esse aliquem cui non placeas, o Glaucia, crede	<i>Sat. 62, P 91</i>
Esse aliquid gestis Romana denique in urbe?	<i>Mor. 64</i>
Esse aliquid videor quod carmine, Tucca, Latino	<i>Sat. 224, R 173</i>
Esse bonam frustra dicis te, Galla, popellus	<i>Mor. 144</i>
Esse bonam nimium dicis te, Polla, roganti	<i>Mor. 161</i>
Esse bonus cantor potis est Lycus; optimus esse	<i>Sat. 1201</i>
Esse cupis dives, sanus magis esse labora	<i>Mor. 26, R 31</i>
Esse decet fido nil non commune sodali	<i>Sat. 1329</i>
Esse gravem Lydae quum te indignaris, Alexi,	<i>Lyd. 487, P 161</i>
Esse gravem sese vult Cinnamus; et reor, illo	<i>Sat. 57, P 94</i>
Esse gravis fando, metuis, Lyda optima. Crede	<i>Lyd. 231</i>
Esse levem credis; nihil est constantius Afra	<i>Sat. 55, P 100</i>
Esse levem dixi Voltaerum, qui ruit usque	<i>Sat. 13</i>
Esse levem quod, Cinna, tuo te in carmine sensit	<i>Lyd. 136</i>
Esse malum dixi cum Tuccam, Quinte, poetam	<i>Var. 49</i>
Esse mei memorem te, candide Pindemonti,	<i>Enc. 193, R 118</i>
Esse meras dicis nugas, Corvine, poesim	<i>Sat. 293</i>
Esse mihi infensum, qui te mihi dicit amicum	<i>Var. 163, P 163</i>
Esse mihi invidiae dicis te, Rulle; nec hercle	<i>Lud. 149, P 141</i>
Esse nefas quoties tragica desaevis in arte	<i>Sat. 254</i>
Esse odio nulli iactat se Rullus; opinor	<i>Sat. 41, P 121</i>
Esse probam dicunt Pollam castisque pudicam	<i>Sat. 112, R 166</i>

Esse putas legem quod mos tulit omne; quid omne	<i>Sat.</i> 189
Esse putas magnum quod nemo dixerit unquam	<i>Sat.</i> 234
Esse putas nihili, cui nec genus aequa, nec amplas	<i>Var.</i> 188, P 186
Esse putas quidquam mihi tecum, Lyda, molestum	<i>Lyd.</i> 246
Esse rudem dicis te quod fugit, Eune, Lycorin	<i>Sat.</i> 1236
Esse rudem solus dicis tu, Postume, Phyllin	<i>Sat.</i> 1249
Esse tibi mavult aliis quam docta videri	<i>Lyd.</i> 128
Esse tibi nunquam correptum pectus amore	<i>Sat.</i> 1258
Esse tibi nunquam succensum pectus amore	<i>Sat.</i> 1259
Esse tibi similem nullum non reris, Alexi:	<i>Enc.</i> 243, R 143
Esse ulli dicis nunquam te, Cinna, molestum	<i>Sat.</i> 164, P 113
Est aliquid viridem praeter, Leonilla, iuventam	<i>Lyd.</i> 403
Est aliquid praeter faciem quod possit amari	<i>Sat.</i> 340
Est ludus vitae requies et pausa laborum	<i>Var.</i> 333
Est operae pretium: non frustra carmina fundo	<i>Lyd.</i> 182
Est tibi visa Venus nuper dum Lyda tacebat	<i>Lyd.</i> 622, R 331
Est ultra roseasque genas floremque iuventae	<i>Lyd.</i> 11
Esto, Quinte, brevis cum narras quidlibet: unum	<i>Sat.</i> 132, R 168
Et bonus est cuivis uti bene si sciat, ignis	<i>Sat.</i> 984
Et cantus placuere mihi, placuere choreae	<i>Lyd.</i> 627
Et coenam praebes, recitas et carmina; suavis	<i>Sat.</i> 289
Et ditem et vetulam ducis, Lupe, laetus utroque	<i>Lud.</i> 40, R 218
Et faciem et claros Pollae, duo sidera, ocellos	<i>Lud.</i> 21, R 214
Et faciem et vocem, mores et foedus, Avite,	<i>Sat.</i> 1454
Et faciem et vocem, mores et foedus, Avite,	<i>Sat.</i> 697
Et forma praestas et moribus, optima Lyda,	<i>Lyd.</i> 3, R 292
Et Iuno et Pallas visa Mareotide: "Nobis"	<i>Enc.</i> 319
Et Lydam et Tullam multi visuntque coluntque	<i>Lyd.</i> 122
Et Lydam feci magni et te, Balthasar, usque	<i>Lyd.</i> 518, P 154
Et mansura domi Lyda est lecturaque mecum	<i>Lyd.</i> 355
Et merito Iliaci clarum caput ardet Iuli	<i>Enc.</i> 179, R 272
Et merito senior non cano es vertice, prudens	<i>Sat.</i> 34, P 113
Et merito, egregii fratres, duo clara Pisauri	<i>Enc.</i> 159, R 122
Et pater et gnatus pariter salvete! Sodales	<i>Lyd.</i> 488, P 162
Et patriam lauda, lauda et quas incolis urbes	<i>Var.</i> 192, R 262
Et placuit spectata mihi, mihi lecta placere	<i>Enc.</i> 220, R 116
Et Pollae et Lydae me, Postume, dicis amicum	<i>Lyd.</i> 79
Et puerum et niveas quaerit Cytheraea columbas	<i>Enc.</i> 307, R 151
Et pulchra est, pulchram nec se scit Delia; mire	<i>Enc.</i> 323, R 138
Et saepe audiui te, Sigismunde, loquentem	<i>Enc.</i> 103, R 92
Et satyram scripsit voluitque nocere, nec ulli	<i>Sat.</i> 888
Et sophiam et fatuos exercet Quintus amores	<i>Mor.</i> 108
Et suus est vultus, sua cuique et gratia flori	<i>Var.</i> 100
Et terra et ponto victrix iam Gallia regnat	<i>Enc.</i> 263
Et tussi et senio fractam potis, Eune, Lycorim	<i>Sat.</i> 1178
"Et voce et verbis nimius iam desine tandem	<i>Sat.</i> 793, P 104
Et vultum et morem scurrae, Quintilla, protervi	<i>Mor.</i> 165
Eurynome Arcadias coluit quondam dea sylvas	<i>Enc.</i> 156, R 109
Eurynome, o Charitum mater, laeti Arcades aram	<i>Enc.</i> 155, R 110
Ex quo captus amas, proh, quam mutatus ab illo	<i>Sat.</i> 1322, R 191
Ex quo Lyda mihi caepit notescere, cur tu	<i>Lyd.</i> 389, R 338
Ex quo, Lyda, semel te novi tempore, noram	<i>Lyd.</i> 387
Exaequas censor te vatibus! An labor idem	<i>Sat.</i> 647, P 119

Exemplar morum, periit bona Livia; plorat	<i>Sep. et Lug.</i> 48, R 154
Exemplum hoc mirae cernis pietatis ut exul	<i>Enc.</i> 332, R 122
Exercet Varus, Plato quos laudabat, amores	<i>Sat.</i> 193
Exere purpureo flavum caput, exere ab ortu	<i>Enc.</i> 21, R 73
Exiguae vires, ingens tibi spiritus; aut plus	<i>Sat.</i> 958
Exiguas metuit culpas: patrare veretur	<i>Lyd.</i> 529, P 102
Eximie caram qui te nunc ductat amator	<i>Sat.</i> 299
Eximie carum ante alios te Gellia dicit	<i>Sat.</i> 771, P 89
Eximie in cunctis quod ludis, Marce, videris	<i>Sat.</i> 830
Eximii peccant te iudice, Vare, medentes	<i>Sat.</i> 554, P 75
Eximii, quae tu dixisti insulsa, Theonis	<i>Sat.</i> 1080
Eximium et similem priscis nullum tibi vatem	<i>Enc.</i> 16, R 69
Eximium iactat se vatem Cinnamus, urbem	<i>Sat.</i> 268
Eximium Sextus tibi quod, Somalia, honorem	<i>Enc.</i> 75, R 86
Eximius vates, recitas quod carmina vatis	<i>Enc.</i> 218, P 34
Exitio quam quis prohibet, rem, Postume, servat	<i>Var.</i> 280
Expectata diu est nec venit pulchra Lycoris	<i>Lyd.</i> 226
Expendis nimia mea factaque dictaque cura	<i>Sat.</i> 978
Expers curarum iaceo, qui me ipse peremi	<i>Sep. et Lug.</i> 12, R 285
Expertem probri non est satis esse, Lycori,	<i>Mor.</i> 16
Expletis nondum lustris Carlilla duobus	<i>Enc.</i> 321
Exsectis quod te nervis, Graecine, canentem	<i>Sat.</i> 222
Externam ut fingunt faciem, sic fingere mentem	<i>Enc.</i> 50, R 82
Extimui taurum spatio conclusus in arcto	<i>Var.</i> 312
Extinctam vidi Violantam. Pulchrior esse	<i>Lyd.</i> 581, R 326
Extincto fletus fundi vis, Petre, phonasco	<i>Sat.</i> 1062
Fabula, cum primo narrasti, grata; secundo	<i>Lyd.</i> 449, P 140
Fabula quae toties totam fuit Acca per urbem	<i>Sat.</i> 951
Fabula quam narras nulli, Violanta, placeret	<i>Lyd.</i> 534
Fac cito des, quaecumque dabis; nam deperit omnis	<i>Var.</i> 347
Fac dum rure manes corpusque animusque vigescat	<i>Lud.</i> 230
Facta tibi narras, narras tibi dicta, Nearce,	<i>Sat.</i> 142
Facta virum clarant, mores, prudentia; natus	<i>Mor.</i> 279, R 47
Factaque mi semper tua dictaque, Cynname, narras	<i>Sat.</i> 593
Fallere quae fertur, Phyllis non fallit amantes	<i>Lud.</i> 100, P 127
Fallere vis, quemquam nec fallis, Gellia et artes	<i>Sat.</i> 1033
Fallitur, hercle, bonos omnes si quis putat esse	<i>Mor.</i> 53, R 37
Famoso quem vult describit carmine, Rullus	<i>Var.</i> 349
Fastu, Galla, tumes; flatus iam comprimet istos	<i>Sat.</i> 1284
Fastum pone, aliquid fortasse videbere; totum	<i>Sat.</i> 497
Fecisti sic, Petre, modos nil dulcius esse	<i>Lyd.</i> 426, R 315
Felicem ingenii, nullum non posse molestum	<i>Var.</i> 290
Felices quando norunt mortalia divi	<i>Sep. et Lug.</i> 51, R 155
Felix postremus qui venit, submovet omnes	<i>Lud.</i> 185, R 233
Felix praestanti vir coniuge! Tu quoque felix	<i>Enc.</i> 92, R 90
Felix quisque animo est. Animus quem deserit, ampla	<i>Mor.</i> 210, P 9
Felix, ludicro de folle insulsa loquenti	<i>Lyd.</i> 372
Felix quem superum deducit cura: per ignes	<i>Mor.</i> 317, R 49
Felsinei cives, vestrae si gloria gentis	<i>Enc.</i> 80, R 95
Fert claudum caecus, caecum regit ille: sodales	<i>Lud.</i> 170, R 232
Fert onus impositum sapiens curamque, laborem	<i>Enc.</i> 287, R 135
Fessum operi paullum nunc te furare; redibit	<i>Enc.</i> 170, R 138

Festina lente, doctrinae pulchra cupido	<i>Enc.</i> 325 , R 119
Festivum laudo puerum; vir displicet, Aule,	<i>Mor.</i> 155
Festivus puer est Aulus, iam sena peregit	<i>Sat.</i> 137
Fida tuum crebro quod visis Lyda sodalem	<i>Lyd.</i> 396
Fidis, Rulle, tibi, nec quare fidere possis	<i>Sat.</i> 472 , P 107
Figē oculos pulchro in vultu, iam corda calescent	<i>Mor.</i> 293
Fis mecum elinguis; nec miror, Quinte. Molesto	<i>Sat.</i> 43 , R 120
Fis mecum elinguis; nec miror, Quinte. Molesto	<i>Sat.</i> 996 , R 120
Fit res parva ingens, ingens fit parva loquenti	<i>Sat.</i> 286
Flacce, verecundus nimium ne deprime vocem	<i>Sat.</i> 882
Flaccus foemineum vitat genus omne, crumenae	<i>Sat.</i> 1230
Flaccus remque suam dum Tullae insanit amore	<i>Sat.</i> 1452
Flagrantem subito pueri videre caminum	<i>Var.</i> 131
Flaminiam aurato curru terit, aurea tota	<i>Sat.</i> 756 , P 82
Flamma furit subter, stat virgo immota superne	<i>Sac.</i> 49 , R 17
Fle, decet, extincta, Vincenti, coniuge, fleri	<i>Sep. et Lug.</i> 46 , R 154
Fles quod pulsatae perierunt grandine vites	<i>Mor.</i> 94
Fles te desertum quod dicis ab omnibus esse	<i>Sat.</i> 1323
Florea sarta dabat ridens Venus, altera lauro	<i>Enc.</i> 362 , R 132
Florentes Minci ad ripas dum forte vagatur	<i>Sac.</i> 53 , R 14
Floret adhuc postquam tacite labentibus annis	<i>Enc.</i> 195
Flos rosa sum pulchrae Veneri sacer, illius olim	<i>Mor.</i> 247 , P 23
Flos roseo hic faciem pictus niveoque colore	<i>Mor.</i> 130
Fluxa levis mulier, non tu. Virtus tulit alte	<i>Lyd.</i> 485 , P 51
Foeda istaec facies gemmis ornatur Eois?	<i>Sat.</i> 151 , R 169
Foeda rogas pulchras inter me, Tulla, puellas	<i>Sat.</i> 1195
Foeda ruit studiis in partes scissa Geneva	<i>Sat.</i> 217
Foeda tegi nulla potis est ratione senectus	<i>Mor.</i> 5 , R 32
Foeda tibi, contra mihi pulchra Camilla videtur	<i>Var.</i> 135
Foedas magnanimi sordes odere Quirites	<i>Sat.</i> 1026
Foede senex, puero coram qui turpia narras	<i>Sat.</i> 550 , R 180
Foede senex, quis te possit perferre patique	<i>Sat.</i> 601 , P 79
Foedi aliquid monstri, credo, est tua, Marce, puella	<i>Lud.</i> 72 , R 225
Foedum, difficilem, male parcum Gellia dixit	<i>Sat.</i> 95 , P 54
Foedus amicitiae fatuo quam praestat amori!	<i>Mor.</i> 20 , R 34
Foedus amicitiae simul ictum est, Postume, Pollam	<i>Sat.</i> 1149 , R 185
Foedus amor casto se pelli ab limine Pollae	<i>Lud.</i> 234 , R 270
Foemina communi quod sensu est praedita Lyda	<i>Lyd.</i> 443 , P 101
Foemina cur coetu secluditur, Aule, virorum	<i>Sat.</i> 1270 , R 240
“Foemina cur variat, cultu vir semper eodem est?	<i>Lyd.</i> 241
Foemina flagitio scelus adicit: hoc monet alto	<i>Sep. et Lug.</i> 15
Foemina quos habeat mores, qui scire laborat	<i>Var.</i> 140
Foemina cum primae passa est dispendia formae	<i>Lyd.</i> 14
Foemineae cur, Quinte, manu das oscula? Si sunt	<i>Lud.</i> 73 , R 225
Foemineae quod saepe manu das oscula, dicis	<i>Lud.</i> 74 , R 225
Foemineam induitur pallam lanamque columque	<i>Var.</i> 66 , R 254
Foemineas perdit laudes brevis hora colorque	<i>Lyd.</i> 8 , R 293
Foemineas petis usque manus; tua membra iuventa	<i>Sat.</i> 1148
Foemineas petis, Aule, manus: incesta libido	<i>Sat.</i> 1147
Foeminei generis mores affingis ineptos	<i>Lyd.</i> 127
Foemineo e coetu visis quamcumque, Nearchē,	<i>Sat.</i> 887
Foemineo generi multi male dicimus, unam	<i>Lyd.</i> 187
Foemineo generi quidquid natura decori	<i>Lyd.</i> 469 , P 38

Foemineo generi Quintus male dicere suevit	Sat. 1231
Foemineo in coetu praeclerere, dia Lycori,	Enc. 330
Foemineo in cultu Venerem, in cultuque virili	Lud. 70, R 223
Foemineo mori si demes quidquid inepti est	Lyd. 206
Foemineo, ut perhibent, Lycidas insanit amore	Sat. 1262
Foemineos dicis vultus te, Quinte, videre	Mor. 292, R 48
Foemineos quaerunt comptus, odere viriles	Enc. 200, R 242
Foemineum generi ne confer, Lyda, virili	Lyd. 380
“Foemineum nil posse genus pervincere duri”	Mor. 135
Foemineum spernuntque genus spretumque sequuntur	Sat. 983
Foenum, iteras, defit; nec pausa est ulla, querelae	Var. 120
Foeta imbri nubes cur siccus circuit agros	Mor. 298
Forma bonum nihili est, vento fugit ocyus omni	Mor. 233, P 18
Forma mihi tua, Polla, placet, sed displicet istud	Sat. 366
Forma quid est? Fulsit quae mira tempore parvo	Lud. 121, P 135
Forma quid est? Fulsit quae mira tempore parvo	Sat. 47, P 135
Formosa est Aegle verna in flore iuventae	Lud. 27, R 215
Formosae Charites, dium genus, queis sine pulchrum	Vot. 22, R 27
Formosam dicunt, formoso in corpore praeferunt	Sat. 714, P 56
Formosam in tabula vidi, Corvine, Lycorin	Enc. 303, R 151
Formosam vidit Venerem; quod carpere posset	Enc. 204, R 113
Formoso a puero comi vult Galla. Venusta	Sat. 1276
Formosus, celer ingenio cunctisque placere	Sat. 682
Forsan vera doces, possim quae audita probare	Sat. 1161
Forte deum matris simulacra ferebat asellus	Var. 242, R 267
Forte meum carmen dum gestat Lyda, rogata	Lyd. 27
Fortem vulgo aiunt alios qui vincere; fortem	Mor. 324, R 54
Fortis equi Roma est similis: non apta domari	Enc. 113, P 40
Fortis equus iaceo viridi sub cespite, dives	Sat. 998
Fortunae infelix culpam cur pendit amicus	Sat. 178
Fortunae irascor quae te, Cinna improbe, iussit	Sat. 79, P 74
Fortunae tribuis quae iactas omnia, Vare	Sat. 46, P 131
Fortunam accusas tu, quod te liquerit istic	Sat. 884
Fortunam incusas quod nil non turbida miscet	Sat. 1475
Fortunam ploras mutata, Gellia, lucem	Mor. 193, P 3
Fraenum duc rapiat si te vesana libido	Mor. 39
Frangi ais at flecti non unquam posse columnam	Sat. 1216
Fratris opus pulchrum, Bethlaea mapalia cernis	Lyd. 563, R 323
Frigida curantur calidis, reor, omnia praeter	Sat. 545
Frigida ridentes exceptant dicta ubi rebus	Sat. 586
Frigida vesano tremefactus corda pavore	Mor. 178, R 43
Frigidior Leonilla gelu est, ferventior igni	Lyd. 238
Frigidulis gaudere iocis te suspicor, Aule,	Sat. 512
Fronde super molli dormis tu, Daphni, Melampus	Var. 92
Frons refugit; cerebri est sedes angusta, sed arcto	Sat. 490
Fronte, oculis, vultu, Leonilla, fateris amorem	Sat. 1058
Fronti nulla fides: figit qui lumine terram	Sat. 479
Fructus amicitiae quinam sit, Postume, nescit	Mor. 228, P 16
Frustra auro, frustra est gemmis ornata Lycoris	Sat. 699
“Frustra eris: in vanos recident molimina ventos	Var. 232
Frustra Lydam ambis, frustra, mi Pontice, captas	Lyd. 160
Frustra urbem linquis, frustra secedis in agros	Var. 141
Frustra, Phylli, tegis, frustra mentiris amorem	Lud. 151, P 144

Fucum arce ac phaleras circum omnes detrahe: multos	Sat. 993
Fumea quod cassa nubes inclusa papyro	Sat. 1064
Functa soror letho est tibi. Parce dolere	Sep. et Lug. 53, R 276
Fungitur exiguum munus parvoque labore	Sat. 1024
Furem permetuens nil non scrutaris, Alexi,	Var. 63
Furius aeternum dicit se scribere carmen	Sat. 1101
Furius extruxit sibi villam; lautius illa	Sat. 635
Furtiva ornavit se se cornicula pluma	Sat. 675
Fusius in scena foedos modo saltat amores	Sat. 285
Galla, caput nolles iuveni committere; maior	Sat. 1275
Galla domo in parva colitur coetuque frequenti	Mor. 128, R 41
Galla, manum cohibe, nimium quae blanda virorum	Sat. 650, P 123
Galla, peregrinas pergis conquirere vestes	Sat. 1286
Galla, tibi similis soror est formosaque, nec te	Var. 69
Galla, tuum nuper coelo dum scilicet aequas	Sat. 1279
Gallae zelotypus vir contigit. Hoc dolet illa	Sat. 916
Gallam quo Venerem dicis, Levine – monenti	Sat. 405
Galle, quid insanis? Coeco iam parce furori	Sat. 705
Galle, tumes proavum narrans decora ampla tuorum	Sat. 1435
Gallia, dic quae mens tam coeca ac devia pessum	Sat. 1010
Gallia, quis miseram nunc te regit? Effera turba	Sat. 1011
Gallo dum sequitur fugientem fervidus hostem	Lud. 171, R 271
Garrichium fato raptum fles, Anglia, quaerens	Enc. 366
Garrulus haud placui, tacitus fortasse placebo	Lyd. 331, R 336
Garrulus obticuit; tacitum ne, Lyda, lacesas	Lyd. 150
Gaude, laeta cohors, en comis Gellia nullum	Lud. 167, R 231
Gaude, Petre, vales quod iam tu, sed mage gaude	Lyd. 429, R 316
Gaudia qui victor prodit victusque dolorem	Mor. 198, P 5
Gaudia vana paras populo, Corvine; venena	Sat. 1271
Gellia formosum te spernit, Cinname. Quid ni	Lud. 155, R 229
Gellia te foede spernit. Ne spernere pergat	Sat. 31, P 112
Gellia, cur laudas quae turgent lumina? Cur non	Var. 62, R 254
Gellia, nullo unquam te captam dicis amore	Lud. 220, R 236
Gellia, praecipuum tibi se vult Cinna putari	Lud. 107, P 129
Gellia, saepe rogas qua possis cuique placere	Sat. 1420
Gerarde, Actaeo tua fabula plena lepore	Var. 194, R 143
Gerarde, Actaeo tua fabula plena lepore	Enc. 408, R 143
Gibbum equidem nuper quod scripsti, Postume, carmen	Sat. 228, R 174
Gignit amicitiam virtus virtusque tuetur	Lud. 174
Glaucia multa typis edit, nil Flaccus. Opinor	Lud. 14, R 212
Glaucia praeponit pudibundis usque protervas	Sat. 143
Glaucia ridetur, quod multo pallet amore	Sat. 387
Glaucia, dum rides populum, dum spernis inepte	Mor. 10
Glaucia, pileolo stulte laetaris inani	Sat. 708
Glaucia, qui damnat mea carmina dicere causam	Sat. 1408, R 202
Glaucia, scis de te multos mala dicere. "Multa	Sat. 1315, R 192
Gliscere quod <i>plausus</i> dixi, ridere, Philippe	Sat. 1084, R 208
Gloriolam de te quaerit Lycus, optima Phylli,	Sat. 724, P 60
Graiorum tenui ducit quae carmina filo	Var. 296
Grammaticae ut studio captum vidit pater Aulum	Sat. 696, R 205
Grammaticos odit Rullus, mala carmina Rulli	Sat. 1412
Grandia qui magni vates cecinere, solemus	Sat. 766, P 87

Grandia Romulei stulte consulta senatus	Lud. 34
Grandiloquos laudas vates: ego – condere verbum	Sat. 1089
Grata mathematicis non sunt, non grata poetis	Sat. 459
Grata Metastasio Pollae, tibi carmina Dantes	Lyd. 106
Grata mihi est quovis, vel foedo, in corpore virtus	Mor. 65
Gratia diis, tandem febris decessit abacta	Lyd. 570
Gratia quem formae commendat rara, Fabullum	Lud. 91, R 228
Gratius est quidquid tribuas cito: saepe negasse	Var. 346
Gratuler incolumi ut Sexto, Nivildus in aestu	Enc. 283, R 130
Gratulor eximium tibi, Pontice, laetus honorem	Enc. 347
Gratus et in scena es mihi, Balthasar, attamen ipsa	Enc. 223, R 139
Guasce, domum vidi quae multo instructa lepore	Lyd. 330
Guasce, domus longe tua dicitur esse, venire	Lyd. 328
Guascus habet longe, verum hic dum Lyda manebit	Lyd. 221
Haec anus, ille senex celebrat connubia. Laudo	Sat. 1183
Haec hominum generi vitae praecepta reliquit	Sac. 67, R 19
Haec Leuconis opus, Violanta, est; pulchra puellae	Lyd. 435, R 317
Haec licet effuso nigrescens horreat imbre	Var. 350
Haec posuit senior Daphnis pomaria, foetus	Var. 320
Haec satis, Aonides: vestra hic sub rupe residio	Lyd. 308
Haec sit cura prior, ne quo capiaris amore	Mor. 225, P 15
Haec te, Lyda, velim quam primum ad tecta reverti	Lyd. 42
Haec tibi ego ludo soli mea carmina, Lyda	Lyd. 353
Haec tibi simplicitas quando est, nil posse tacere	Mor. 239, P 20
Haec tibi, Somne, fero lethaea papavera, lacte	Vot. 7, R 24
Haec tu oculis hauris spectacula obscoena pudicis?	Var. 10
Haec ut imago, caput sic, unde est ducta, Sabelli,	Sat. 1179
Haec vestris defensa atavis insignia quondam	Enc. 160, R 122
Hanc anceps pennam cycni quam dempsit ab ala	Enc. 386, R 134
Hanc nolo pingi faciem, perit illa senescens	Lyd. 140, R 306
Hanc parvus Dorylas laurum tibi, Phoebe, per altas	Vot. 5, R 26
Hanc rupem, densis haec saxa horrentia dumis	Sac. 9, P 148
Hanc tibi mittit aquam tuus hospes, Lyda, sopore	Lyd. 74
Hanc tibi vernantem primaevo flore iuventam	Sac. 57, R 15
Hanc tibi, Castalii fontis quam ducit ad undam	Sac. 41, R 12
Hanc tibi, ni spernis, niveam do, Lyda, papyrus	Lyd. 80, R 298
Hanc Venus occurrens videat si Pallada, dicat	Enc. 238
Hanc vobis aram Permessi ad flumina, Musae,	Vot. 4, R 25
Hannibal hic, belli fulmen, Mars alter, aventi	Enc. 302
Haud hominum insecter quemquam. Peccare videntur	Lyd. 405, P 5
Haud honor acceptus decorat te, Glaucia; honorem	Sat. 38, P 121
Haud magnum ulcisci, magnum est ignoscere. Qua vis	Sat. 970, R 54
Haud novi, fateor, quae dicis, Glaucia, verum	Sat. 1437
Haud ulli forma, ingenio, virtute minorem	Sep. et Lug. 33, R 288
Hectoris haud vere quo dicta est nomine coniux	Sat. 1087
Heic dura stratus, nec victus morte iacebat	Sac. 19
Heic gelidae rupes, heic saxa horrenda, Lycori,	Sat. 1153, R 184
Heic indefletus iacet Orphytus: ille, mereri	Sep. et Lug. 42, R 288
Heic iaceo Anglorum regno qui laetus adempto	Sep. et Lug. 26, R 277
Heic iaceo magnum nomen, sed dicere nomen	Sep. et Lug. 62, R 290
Heic iaceo proavum clarus virtute meorum	Sep. et Lug. 60, R 290
Heic iacet herboso passer sub cespite, bustum	Sep. et Lug. 57, R 288

Heic Lupus et pariter coniux Leonilla quiescunt	<i>Sep. et Lug.</i> 11, R 285
Heic quod eras, nuper gaudebat Parrhasis ora	<i>Enc.</i> 147, R 108
Heic situs est Lausus. Patrem ne quaere; parenti	<i>Sep. et Lug.</i> 73
Heic situs est Lycophon, vates longe optimus, at vir	<i>Sep. et Lug.</i> 45, R 282
Heic situs est quidam, nomen quid scribere prosit	<i>Sep. et Lug.</i> 64
Heic umbrae nemorum, culta heic vineta, Paneme,	<i>Var.</i> 327
Heic versam Argolico Troiam cum cerneret igni	<i>Sep. et Lug.</i> 21
Heic veterum collecta Pius monumenta locavit	<i>Enc.</i> 48
Heic Violanta iacet, cuius vox formaque cepit	<i>Lyd.</i> 589, R 327
Heic ubi aqua e scabro Virgo exit murice, Roma	<i>Enc.</i> 394
Henricam audiui pangentem ut carmina mirans	<i>Enc.</i> 175, R 127
Henricam audiui pangentem ut carmina mirans	<i>Enc.</i> 403, R 127
Hermogene, tua saepe legis mihi carmina, dici	<i>Var.</i> 53, R 252
Herophilen fac, Marce, colas, mireris amesque	<i>Sat.</i> 317
Heu heu, regalis laeta inter fercula mensae	<i>Sac.</i> 46, R 12
Heu, miseri fratres, quae vos mala vexat Erynnis?	<i>Mor.</i> 131, R 42
Heu, natum in curas hominum genus, atra malorum	<i>Mor.</i> 171, R 41
Heu, tacitum dirus lacerat dolor altaque cura	<i>Var.</i> 145, P 147
Hic geminae dum, Lyda, sedent cum matre sorores	<i>Lyd.</i> 19
Hic iaceo Iliades Polidorus, quem impius hospes	<i>Sep. et Lug.</i> 27, R 287
Hic iacet, heu, Lucilla. Bona, plorate, puellae;	<i>Sep. et Lug.</i> 36
Hic Lucilla iacet: vivam est mirata puellam	<i>Sep. et Lug.</i> 34, R 289
Hic mihi ager laetus, hic florea prata, susurro	<i>Lyd.</i> 46, R 297
Hic nemus et liquidi fontes et mollia prata	<i>Var.</i> 167, P 167
Hic nemus, hic liquidi fontes, hic roscida, Thyrsi,	<i>Var.</i> 221, R 246
Hic nemus, hic virides campi fontesque lacusque	<i>Lyd.</i> 294
Hic nubes captat, tellure hic reptat in ima	<i>Sat.</i> 287
Hic pax alma viget, longe Galli atque Britanni	<i>Sat.</i> 419
Hic primum Alferii <i>Antigone</i> commissa theatro	<i>Enc.</i> 214, R 116
Hic quod ridet Amor, vafro ne credite; multos	<i>Sat.</i> 1289, R 54
Hic Rufina iacet, cantu quae mira puella,	<i>Sep. et Lug.</i> 59, R 280
Hic sedit, cecinit, sub lauru hac Verza, canentem	<i>Enc.</i> 146, R 108
Hic situs est Phaeton, pravo qui laudis amore	<i>Sep. et Lug.</i> 17, R 285
Hic tacet obscuros, claros crepat ille parentes	<i>Mor.</i> 46
Hic Tereus furiisque ardens Philomela, cruenta	<i>Mor.</i> 119
Hic tibi verbosus, verborum hic pauper et infans	<i>Sat.</i> 327, R 201
Hic versam Argolico Troiam quum cerneret igni	<i>Var.</i> 93, R 286
Hinc aberis geminis tantum digressa diebus	<i>Lyd.</i> 62
Hinc procul in virides ibis tu, Balthasar, agros	<i>Var.</i> 160, P 161
Hirsutam induitur vestem Lycus, Orphyte, molle	<i>Sat.</i> 665
Hirsutum legi carmen placuitque, severa	<i>Enc.</i> 201, R 111
Hirtum animi nulli non praefert Phyllis Amyntam	<i>Sat.</i> 343
Hirtus amor tuus est, trux, efferus, horret amantis	<i>Sat.</i> 284
Hispanum quae turba ferum scelerosa frequentas	<i>Enc.</i> 129, R 99
Hoc agis, immodice laudas cum, Gellia, Varum	<i>Sat.</i> 852
Hoc amat, hoc laudat, sese hoc amplectitur uno	<i>Sat.</i> 1403
Hoc Deus, hoc ratio, res hoc docet ipsa, sub alto	<i>Mor.</i> 320
Hoc erat, hoc nuper quod capripedes satyris	<i>Enc.</i> 85, R 79
Hoc facio in tumulto, vita quod semper in omni	<i>Sep. et Lug.</i> 61, R 290
Hoc habet eximium cunctis in vatibus Aulus	<i>Sat.</i> 1141
Hoc iacet in tumulto Pyrgo illaec garrula et ipso	<i>Sep. et Lug.</i> 58
Hoc iacuit victor post praelia dura sepulcro	<i>Sac.</i> 18
Hoc mihi cur factum, cur dictum hoc, Quinte, requiris	<i>Mor.</i> 254, P 26

Hoc natum ad Tiberim est; contemnitur. At nihil unquam	<i>Sat.</i> 927
Hoc nostro in coetu narrasti quam, mea Lyda,	<i>Lyd.</i> 178
Hoc olim vultu Phrygiae vastator Achilles	<i>Enc.</i> 295, R 150
Hoc opus extremum Menxi est; miransque dolensque	<i>Enc.</i> 231, R 281
Hoc ore, hoc vultu est Somalia: caetera pinget	<i>Enc.</i> 76, P 42
Hoc patriam laudare audes, Levine, quod illa	<i>Mor.</i> 84, R 38
Hoc sat: amicitiae legem hanc dicamus uterque	<i>Lyd.</i> 386
Hoc tibi amatores artis, Titiane, sepulchrum	<i>Sep. et Lug.</i> 10, R 283
Hoc tibi divitiae praestant, Lyce, perdere luxu	<i>Sat.</i> 806, P 114
Hora tibi haud miror nimium quod tarda videtur	<i>Lyd.</i> 503
Horas, Lyda, senes inter residere quaternas	<i>Lyd.</i> 252
Horrendos terrae motus vastaue ruina	<i>Lyd.</i> 412, P 74
Horrendum est – audi, si vita est cara, monentem	<i>Lyd.</i> 281
Horret ubi coelum nimbis, concentus in agris	<i>Lyd.</i> 222
Hortos atque domos quod condis, magnus haberis	<i>Mor.</i> 286
Hortum, Alfere, tuum medio florere decembri	<i>Enc.</i> 221, R 117
Horum, Sexte, faber positum qui mutat equorum	<i>Enc.</i> 375
Hos tu qui docte pingunt sculpuntve domosve	<i>Sat.</i> 306
Hospes, disce prius Thuscam, dein sperne poesim	<i>Sat.</i> 1105
Hospes, librorum miraris tanta supellex	<i>Sat.</i> 1091
Hospes, picta vides Iessaeae Virginis ora	<i>Sac.</i> 68
Hospes, quae lustras florentia septa, colebat	<i>Sac.</i> 59, R 15
Hospes, quam cernis, divinae Matris imago	<i>Sac.</i> 40, R 11
Hostem ni laudes, laudem tibi detrahis ipse	<i>Var.</i> 287
Hostem non laudans, laudem tibi detrahis, Aule,	<i>Var.</i> 286
Huc ades, o quicumque pius, tibi namque paratur	<i>Sac.</i> 20, R 5
Huc agite, o pueri, cura certemus et acri	<i>Sac.</i> 55, R 14
Huc ego magnificis migravi ex aedibus atque	<i>Sat.</i> 938
Huc, illuc volitat, nec re consistit in ulla	<i>Var.</i> 264
Huic calor, huic nimium frigus nocet, Aule, requiris	<i>Sat.</i> 995
Huic, bona Lyda, feras praesens quae gaudia coetu	<i>Lyd.</i> 15, R 294
Humanas narro vidi quascumque libellis	<i>Sat.</i> 1, P 53
Humano generi quod Gallia stulta parabat	<i>Sat.</i> 706
Hunc amat, hunc hortum visit mea Lyda, pusillam	<i>Lyd.</i> 460, P 158
Hunc mihi vir posuit tumulum tumuloque locavit	<i>Sep. et Lug.</i> 7, R 284
Hunc superum regi Iessides dedicat ense	<i>Sac.</i> 64
Hunc tu, Galla, potes, potes hunc tu ferre sodalem	<i>Sat.</i> 294
I felix, i Sexte! Praeit te Petrus euntem	<i>Enc.</i> 57
I felix, tibi nec flentem quem linquis amicus	<i>Var.</i> 177, P 174
I pater, i, quos ante palus limosa tegebat	<i>Enc.</i> 63, R 83
I porro ad metam pulchrae virtutis, eodem	<i>Mor.</i> 22, R 34
I procul aequoreas, Xaveri magne, per undas	<i>Sac.</i> 60, R 13
I procul et Stygios, unde huc digressa, revise	<i>Lyd.</i> 428, R 316
Idalio quisquis non ponit iura furori	<i>Mor.</i> 43
Idalios qua, Cinna, potes compesce furores	<i>Mor.</i> 106, R 43
Idem semper ego quod sum, me, Gellia, spernis	<i>Var.</i> 126
Ignarum dicis morum vitaeque Theona	<i>Enc.</i> 361, R 64
Ignarus linguae garris sine more modoque	<i>Sat.</i> 584
Ignati, violae nunc te color almus, at olim	<i>Enc.</i> 165
Ignem ardes gemino infelix: hinc fervida flammam	<i>Sat.</i> 192
Ignoras totum, credo, mi Tucce, Platonem	<i>Sat.</i> 236, R 174
Ignorat qui se, frustra scit caetera; malim	<i>Sat.</i> 21

Ignoscā facile, vāfrae si, Cinnāme, Tullae	Sat. 728, P 63
Ignoscit pulchris: miratur Gellia foedi	Sat. 790, P 103
Ignosco iuveni; miror frigēte senecta	Mor. 235, P 19
Ignotum ambobus de quo contendimus, Aule, est	Sat. 333
Ignotum patior tibi quidvis, Cinnāme, nec te	Sat. 702, P 53
Ignotus medicis novi me, Pontice; saepe	Sat. 992
Illa mihi quo, Lyda, tui fiducia cessit	Lyd. 300
Illato vesci cupiunt sermone sodales	Sat. 169
Ille loquax, picas ante omnes garrulus ille	Var. 186, P 182
Ille mala primos qui lusit fraude parentes	Sac. 13, R 4
Ille meus quondam fidus comes, auctus honore	Sat. 1386
Ille tuus custos, tuus et, Francisce, magister	Mor. 318
Illecebris metuis teneat ne Lyda suis me	Lyd. 515
Illepidus lepidum carmen tibi, Roma, poeta	Sat. 717, P 57
Illi quas tribuo laudes agnoscere nunquam	Lyd. 477, P 44
Immanes inter mitras, redimicula, vittas	Lud. 95, P 125
Immani oppressit iuvenem quae sarcina mole	Lud. 235
Immanis nasus procedit: parvula nasi	Lud. 190
Immensus labor est te, Vare, audire loquentem	Lyd. 121
Immeritam pergis Pholoen servare. Caveto	Sat. 1053
Immites Zephyri, dum vos ferventibus horis	Lyd. 213, R 311
Immodicus formae si quis mirator honestae	Lud. 122, P 136
Immodicus placito quod Coelius instat amori	Lud. 200, R 237
Immotoque haeres vultu, Fernande, nec audis	Sat. 474, P 109
Impar coniugium qui iungit, comprecet illi	Sat. 1184
Impendis curam parvis, mi Postume, rebus	Sat. 528
Imperiis me, Lyda, tuis qui posse putavit	Lyd. 624
Imperium exerces tu, Glaucia, servit Iolas	Var. 268
Impia mactato laetaris, Gallia, rege	Sat. 934
Imposuit mire, Phyllis, tibi, Gaure, fefellit	Mor. 218, P 13
Improbior quanto quisque est ac nequior, ille	Sat. 315
Improbis esse tibi quod quisque videtur, Amynta,	Sat. 179
Improbis et vitio foede corruptus ab omni	Sat. 681
Improbis incestos foede testantia mores	Sat. 119, R 166
Impune hic domina vates grassatur in urbe	Sat. 247
In coetu est quoties matura aetate virorum	Sat. 401
In coetum exciperis multo quod, Cinnāme, plausu	Sat. 621
In flavo nullas non dotes cernis Amynta	Sat. 749, P 77
In Gallae facie quid vidit Postumus, unde	Sat. 942
In lapidem Gorgo fertur mutasse tuentes	Sat. 389
In libro non verba tuo me quaerere, sed rem	Sat. 395
In Lyda si quae miror, scribam omnia, cogar	Lyd. 367, R 337
In me displicuit tibi quiddam, Gellia, sensi	Var. 351
In me quod versus, Tiberi, es tu nocte sub alta	Enc. 358
In mediis mulus vitam debebat asellis	Var. 250, R 266
In nugis tempus dum prodigis omne, Fabulle,	Sat. 1383, R 196
In partes centum vilem qui disecat assem	Sat. 1158
In parvis vincit rebus te foeda libido	Sat. 187
In patria, cuius non audes dicere nomen	Sat. 869
In Pollae vultu Quintus mira omnia, praestans	Mor. 126
In pulcro foedi si quid se se obtulit, ipsum	Sat. 826
“In puteo verum”, dixit Democritus; id tu	Sat. 544
In scena vidi Pollam divamque putavi	Mor. 112

In summo non tu clares, ut credis, honore	Sat. 39, P 121
In te congescit nigro quod plena veneno	Sat. 1205
In te displiceat num quid mihi, Tulle, rogasti	Var. 181, P 178
In te foemineum laudo nihil, inclyta, magnos	Lyd. 111
In te quod culpo, dicam tibi, Glaucia, non vis	Sat. 356
In te quod paucos dixi quiddam inter amicos	Sat. 824
In te displicuit si quid mihi, Tulle, monere	Mor. 163
In te, Lyda, mihi quando nil displicet, in me	Lyd. 452, P 149
In versu nil molle tuo est audire, Menippe,	Sat. 86
In vita nunquam dixit se, Cinna, valere	Var. 109
In vita quodcumque mali est si, Quinte, dolebis	Var. 134
Incertum est quid fata ferant, quam crastina surget	Mor. 296, R 48
Incestos inter castam te vivere dicis	Mor. 312, R 50
Incipis, Aule, bonos iam fastidire sodales	Sat. 1301
Increpui Somnum iratus: "Saeve, improbe Somne,	Lyd. 154, R 332
Inde seni, hinc iuveni blanditur Polla, sed illae	Mor. 263, P 29
Indice te iuvenum nemo est non perditus, Acca,	Sat. 212
Indignis fremit Aufidius quod dantur honores	Sat. 928
Indocilem dicis sana quod mente recuso	Var. 199
Indocilis dicor, quem sentis, Postume, nunquam	Sat. 347
Indomitas cepit vires vesana libido	Mor. 82
Indorum tales habeat si terra puellas	Enc. 174, R 110
Indotata Macro fertur nupsisse Lycoris	Enc. 354, R 131
Indueris duplici qui nunc panno quum furit aestas	Sat. 1059
Infantem puerum tam longo carmine laudas	Sat. 9
Infelix quo mersa malo es nunc, Gallia! Servit	Sat. 1012
Infidus qui dicta foras eliminat, absit	Var. 227
Inflat, Phylli, tuae nunc te fiducia formae	Mor. 232, P 18
Ingenii, mihi crede, tui fac, Cinna, periculum	Sat. 75, P 76
Ingenio celer ante omnes vult Rullus haberi	Sat. 126
Ingenio celeri est, sed parvo, Cinna; labore	Sat. 436
Ingenio dicis praestantem seque, sodalem	Sat. 331
Ingenio nulla est res dura atque ardua: celsas	Enc. 261, R 156
Ingenio polles magno, nec proficis, Aule,	Var. 17
Ingenio pollet Varus magnoque feretur	Sat. 538
Ingenio praestans et praestans Gellia forma est	Lyd. 256, R 335
Ingenio praestans, nulli et non aequa virorum	Enc. 412, R 133
Ingenio praestare putat se Varus, acutis	Sat. 539, R 204
Ingenio praestas acri; praestare velim te	Var. 133, R 259
Ingenio praestas; nempe hoc es nequior usu	Sat. 962
Ingenio praestat cum primis, non caret arte	Sat. 872
Ingenio quam, Lyda, tuo percellis, amico	Lyd. 181
Ingenio si quis pollet, vitasque fugisque	Lud. 93, R 228
Ingenio tantum qui fidit, negligit artem	Mor. 211, P 10
Ingenium admiror; sed enim, si dicere fas est	Sat. 784, P 98
Ingenium culpas; culpa te, Quinte, pusillo	Sat. 963
Ingenium et mores Flacci dicebat amare	Sat. 1251
Ingenium huc, illuc tua fert te, Crasse, voluntas	Sat. 814, P 122
Ingenium Lydae laudabam et verba diserta	Lyd. 383
Ingenium misera quanto est felicius arte	Enc. 253, R 126
Ingenium placet hercle tuum, virguncula; mores	Sat. 785, P 99
Ingenium torpet, subeunt nec verba Latina	Sat. 870
Ingenium video scurrae ingens ac dolet in re	Sat. 640

Ingenium vultu prodat mihi si qua placere	<i>Mor.</i> 187, P 1
Ingens Romuleae, Balthassar, gloria gentis	<i>Var.</i> 152, P 152
Ingentes laudo sumptus, laudo acre videndis	<i>Enc.</i> 286, P 129
Ingentes narras sumptus; mira omnia, nil non	<i>Sat.</i> 952
Ingenuas artes liba, Phylli optima, nec sat	<i>Mor.</i> 118
“Ingenuae de me quod sentis, dic”, ais, Aule	<i>Sat.</i> 1036
Ingenue dixit Lydam se Flaccus amare	<i>Lyd.</i> 171
Ingenue in caetu quantumvis, Vare, sedeto	<i>Sat.</i> 124
Ingenue in coetu Pallas Leonilla videtur	<i>Sat.</i> 391
Ingratum possis qua pellere, Lyda, requiris	<i>Lyd.</i> 248
Innocua haec Sexti violata est crimine. Cur se	<i>Var.</i> 27, R 248
Innocuos spernis, tutaris, Cinna, nocentes	<i>Sat.</i> 737, P 68
Innumeras condis leges fingisque refingisque	<i>Var.</i> 304
Insanit vulgus vario per compita lusu	<i>Var.</i> 336
Insanum de te vulgus quid sentiat, Aule,	<i>Var.</i> 59
Insatiabiliter Varum colit Eucrytus: ille	<i>Lud.</i> 201
Inscite si quid scriptum reor, o mea Lyda,	<i>Lyd.</i> 332
Inscribi deceat quo rerum singula pacto	<i>Var.</i> 55, R 253
Insolabiliter raptam luget domus omnis	<i>Sep. et Lug.</i> 2, R 279
Insomnem ludo quam longa est ducere noctem	<i>Sat.</i> 936
Insulsi nil me cantus iuvare, theatro	<i>Sat.</i> 1119
Insulsum quid sit, si nescis, Polla docebit	<i>Var.</i> 352
Insulsum quod sit, si nescis, Polla docebit	<i>Var.</i> 78
Insulsus, magni legimus dum scripta Platonis	<i>Lyd.</i> 271
Insulsus semperque omni sermone molestus	<i>Sat.</i> 163
Intempestivus veni. Simplex sine fuco	<i>Lyd.</i> 203
Intempestivus venio tibi saepe nec aequa	<i>Sat.</i> 925
Intentas mortem vel dedecus, Orphyte: mortem	<i>Sat.</i> 1422
Inter Romuleas quatenus sit prima puellas	<i>Lyd.</i> 454, P 151
Inter, Lyda, viros miror te saepe loquentem	<i>Lyd.</i> 18, R 294
Interdum viso Scaurum te, Quinte, relicto	<i>Var.</i> 77
Intermisce epulis ieiunia, ne gravet esca	<i>Mor.</i> 99, P 25
Interpres Sophoclis, posce hoc, Lamberte, Camoenas	<i>Sat.</i> 1144
Intonsi montes et densae in montibus umbrae	<i>Var.</i> 165, P 165
Inveheris Lydam contra quod prodiga multis	<i>Lyd.</i> 30
Invictum scribis, foedo qui victus amore est	<i>Var.</i> 68
Invidere meae, fama est, te, Pontice, Musae	<i>Sat.</i> 1319, R 192
Invidere tibi dicis me, Rulle, nec hercle	<i>Sat.</i> 569
Invidere tuis me dicis versibus, Aule;	<i>Sat.</i> 1085
Invidet Alfanus niger omnibus omnia; formam	<i>Sat.</i> 835
Invidiae metuo flammam cumque, Aule, coorta est	<i>Mor.</i> 217, P 12
Invidiae prope iam discerptus dente cruento	<i>Enc.</i> 65, R 85
Invidiam sperni patior si quam tibi virtus	<i>Mor.</i> 122
Invidisse tibi me dicis; quid tibi praeter	<i>Sat.</i> 602, P 58
Invisens Tullam, “Salve”, inquit, “Iulia”, Thyrsis	<i>Var.</i> 5, R 247
Ipse sibi finxit, quam deperit Orphytus, Aeglem	<i>Sat.</i> 721, P 59
Ipse suam pingat formam tibi poscis Iolas	<i>Sat.</i> 1226
Ipse tibi Lydam nimium laudare, videris	<i>Lyd.</i> 493, P 174
Ipse tuam curare domum iam desine, Quinte,	<i>Var.</i> 24
Ipse tuas recitas laudes possentque probari	<i>Sat.</i> 808, P 115
Ipse ut amem, redames nec tu, mi Postume, longum	<i>Var.</i> 182, P 178
Ipsos tam sapiunt sensu tua verba, lepore	<i>Lyd.</i> 614
Ipsos qui dicunt se Fortes et sibi magna	<i>Var.</i> 303

Ipsum se se animus sentit vivitque vigetque	<i>Mor.</i> 40, R 36
Irarum patiens mulier vesana furores	<i>Lyd.</i> 263
Irasci facilem dicis me, Quinte, nec ipse	<i>Sat.</i> 1369, R 195
Irasci facilis, tibi nunquam irascere ipsi	<i>Mor.</i> 32, R 57
Irasci numquam Varro solet ac sibi laudi	<i>Sat.</i> 441
Irasci nunquam vidi te, Lyda. Quid, ullo	<i>Lyd.</i> 363
Irascor longo quod perdis tempora somno	<i>Sat.</i> 1479
Irin quod varios dicis mutare colores	<i>Sat.</i> 1218
Iro pauperior, dives vult Cinna videri	<i>Sat.</i> 1312
Irrides miserum quod se putat Aulus amari	<i>Sat.</i> 676
Irrides quod Phyllis anus se gaudet amari	<i>Mor.</i> 142
Irrides, vatum quod laudo scripta priorum	<i>Var.</i> 210, R 261
Irridet miserum vesanus; nam bene sanus	<i>Mor.</i> 325
Irrita me tota luserunt somnia nocte	<i>Var.</i> 235
Is ultro citroque alacer visisque colisque	<i>Sat.</i> 118, R 166
Ista aequat coelo nunc te victoria, Lyda,	<i>Lyd.</i> 54
Ista quid in pleno faciet rite acta theatro	<i>Enc.</i> 209, R 115
Ista quis inflixit saevus tibi vulnera? Parce	<i>Sac.</i> 14, R 4
Istaec, Lyda, placent quae narras omnia: verum	<i>Lyd.</i> 615
Istam laudato, quantum vis, Cinna, theatro	<i>Sat.</i> 1081
Istam odi faciem qua vulgus fallitur, Aule,	<i>Mor.</i> 258, P 27
Istam qui monstras aegro, Corvine, medelam	<i>Sat.</i> 296
Istam, Guide, domum linquis, non poenitet ipsam	<i>Var.</i> 289
Istas venari nugas et inania, magne,	<i>Sat.</i> 502
Iste novus deceat te comptus, Lyda, requiris	<i>Lyd.</i> 31
Iste oculos pulchre mulcet liber: omnia belle	<i>Sat.</i> 871
Iste placet suavis narrator, Lyda; placebit	<i>Lyd.</i> 393
Iste potest veteres poni longe ante sodales	<i>Sat.</i> 424
Iste tibi mirus, nulli cur, Gellia, mirus	<i>Sat.</i> 641
Iste tuus nil non discens puer omnia nescit	<i>Sat.</i> 937
Iste tuus vitae largitor, Lyda, peremptos	<i>Lyd.</i> 446, P 137
Iste tuus quam rex dederit tibi, Postume, coenam	<i>Lud.</i> 20, R 213
Iste tibi miros narrat qui semper amores	<i>Sat.</i> 1043
Isti quam vetulo blandiris, Gellia, inepte	<i>Sat.</i> 1160
Isto qui narrat, quo tu, mea Lyda, lepore	<i>Lyd.</i> 177
Isto qui narrat, quo tu, mea Lyda, lepore	<i>Lyd.</i> 527
Istud ne signum ruat, omnis Roma timemus	<i>Sat.</i> 573
Istum odisse velim nec possum odisse tyrannum	<i>Enc.</i> 217, P 36
Istum, Phylli, senem toties tam stulta loquentem	<i>Sat.</i> 1155
It quo vult medias incompta illota per urbes	<i>Sat.</i> 1032
It subnixa Aegle, vesano et turgida fastu	<i>Sat.</i> 171
Ite procul, moneo, procul hinc abscedite, clamo	<i>Sac.</i> 21, R 5
Iactat amicitiam veterem Lupus et vetus esse	<i>Lyd.</i> 199
Iactat amicitias doctorum Cinna virorum	<i>Lud.</i> 28, R 216
Iactat amicitias magnorum Cinna; pusillus	<i>Sat.</i> 1042
Iam bene promeritum de se fugit Eunus, ob ipsum	<i>Sat.</i> 774, P 91
Iam canus lacrymas raptae das, Quinte, catellae	<i>Sat.</i> 451
Iam satis est, quod habes: noli tibi quaerere, Calve,	<i>Sat.</i> 1384, R 195
Iam satis indecori latuisti mollis in umbra	<i>Sat.</i> 1456
Iam senui, nec desit amor, sed crescit in horas	<i>Lyd.</i> 162
Iam sexagenum Varro qui venit ad annum	<i>Sat.</i> 840
Iam tua canities decet ipsum Nestora: sermo	<i>Sat.</i> 491, P 93
Iam vetula es, tibi pulchra tamen, Leonilla, videris	<i>Sat.</i> 99

Iam vires animus sumpsit cum corpore, iam te	<i>Lud.</i> 154
Iane, modum fanti cur vis imponere Lydae?	<i>Lyd.</i> 133
Iane, tua huc prae te quae venit epistola, miro	<i>Lyd.</i> 500, P 183
Iane, tuum nomen sonat hic: te Lyda, sodales	<i>Lyd.</i> 315
Ianus hic est, idem iuvenisque senexque, severus	<i>Lyd.</i> 530
Iudice me, vincis Rufam, Violanta; tuo sed	<i>Lyd.</i> 539
Iudicio praecurrit amor tibi Gellia: peccat	<i>Sat.</i> 312
Iudicium quandoque meum si forte requiris	<i>Lyd.</i> 337
Iunge malis bona vina, boni quod iungis acescit	<i>Mor.</i> 127, R 40
Iungis amicitias frustra, tam stultus amari	<i>Sat.</i> 611, P 97
Iungit amicitias Varro, securus, amicum	<i>Sat.</i> 1421
Iuppiter egregium doctorem, arcana latentis	<i>Sat.</i> 1165
Iuppiter hanc auro licet impleat usque crumenam	<i>Enc.</i> 270, R 128
Iuppiter, aetatis quae vix tria lustra peregit	<i>Enc.</i> 246
Iuras vera, tibi quae soli vera videntur	<i>Sat.</i> 585
Iure istam laudas, tibi quam natura negavit	<i>Lud.</i> 22, R 214
Iure pius dici vis nomine quem negat omni	<i>Enc.</i> 41, R 82
Iure placet pincerna senex, ne vere iuventae	<i>Lyd.</i> 61
Iure suo possit permagni Varus haberi	<i>Sat.</i> 1039
Iure tibi studeo quam possum, Lyda, probari	<i>Lyd.</i> 322
Iure, Metastasi, funus tibi triste Camoenae	<i>Sep. et Lug.</i> 52, R 280
Iussa puellari puer oscula quod negat umbrae	<i>Sac.</i> 54, R 14
Iussus pauca loqui submisce, Cinna, recedis	<i>Sat.</i> 207
Iusta Metastasio nuper, nunc iusta poetae	<i>Sep. et Lug.</i> 50, R 280
Lacte tuo mea Lyda viget; deponit, asella	<i>Lyd.</i> 43
Lactucae a foliis lentum hic stillavit ad ignem	<i>Lyd.</i> 40
Laedit Cinna oculos atque aures, Gellia, ventrem	<i>Sat.</i> 422
Laeditis Hectoreum corpus, non Hectora, Graii	<i>Sat.</i> 1334
Laesi ego te, mea Lyda, tuo sed ductus amore	<i>Lyd.</i> 325
Laesisti Crassum: nil rettulit ille. Veretur	<i>Sat.</i> 731, P 65
Laesus ab invidia nunquam est nec Tucce, nec Afer	<i>Sat.</i> 1402
Laeta iubes narrem tibi, Postume; laeta loquentem	<i>Var.</i> 105
Laetari nimium victor victusque dolere	<i>Sat.</i> 582
Laetaris mater, dias in luminis oras	<i>Var.</i> 60, R 254
Laetifico in coetu venaris, Postume, verba	<i>Sat.</i> 346
Laetitiam iungit moerori et miscet utrumque	<i>Var.</i> 253
Laeto cuncta sonant plausu, laetus venit Hymen	<i>Enc.</i> 89, R 89
Laetor, Aricinos quod Lyda excurrit in agros	<i>Lyd.</i> 16, R 294
Laetus eram, venio tibi nunc heu maestus, amice;	<i>Lud.</i> 109, P 130
Languebam fractus vires et pallidus ora	<i>Enc.</i> 399, R 63
Languidulo, enervi, quamvis florente iuventa	<i>Sat.</i> 522
Languidus annosa mentemque et verba senecta	<i>Sat.</i> 1349
Lapsus equo es tantum conspecta, Cinna, puella	<i>Sat.</i> 377
Largus opem fer, Quinte, ultro; quicumque rogari	<i>Mor.</i> 59, R 65
Lascivire omnes dicis nec velle pudori	<i>Sat.</i> 669
Lauda istum, patior, quamvis, Puccine, locari	<i>Lyd.</i> 174
Lauda quidquid erit laudandum, Lyda; caveto	<i>Lyd.</i> 265
Laudabar pulchro quod structum in colle, quod agri	<i>Enc.</i> 39
Laudabat nuper se se; res quod male cessit	<i>Sat.</i> 1351
Laudari a populo tua carmina gratulor, Aule,	<i>Sat.</i> 1076
Laudari sese vult Glaucia; laudis avarus	<i>Sat.</i> 719, P 57
Laudaris similem Violantam pingere, Leucon;	<i>Lyd.</i> 438, R 318

Laudaris tacito quod nil sub pectore celans	Sat. 537
Laudas mi priscos lapides, miraris et altis	Var. 187, P 184
Laudasti dignum, laudari possis ut ipse	Sat. 947
Laudasti Mariam sic, Balthasar, ut prope nullo	Lyd. 519, P 155
Laudat amicitiam, primam sed dicere legem	Sat. 750, P 77
Laudatur, viles iuvenis quod Tucca puellas	Sat. 403
Laudavi Lydam, re non patiente locoque	Lyd. 385
Laude tua commune magis nil est, mea Lyda,	Lyd. 71
Laudes ipse tuas nobis quod saepe recenses	Lud. 89, R 227
Laudes saepe tuas dicit tibi Postumus, Acca,	Sat. 1071
Laudibus attolli dicis tua carmina coelo	Sat. 1077
Laudo ego te, laudat Corvinus, Lyda; nec alter	Lyd. 502, P 185
Laudo equidem, Dutene, recens quod displicet aetas	Sat. 1455
Laudo, Lyda, tuis quod tantum impendis amorem	Lyd. 235
Laudo, non uni dives tibi, ponere gaudes	Mor. 253, P 25
Laudo quod condis carmen breve; pol mage, Quinte,	Sat. 249
Laudo, quod dives frugi es, quod ponere gaudes	Enc. 360, R 134
Legi equidem Hermogenem. Quae scripsit, Lyda, requiris	Sat. 690, P 104
Legi equidem tua scripta; rogas quid sit mihi visum	Sat. 3, R 160
Legi, Tana, istud, supremo in vertice Pindi	Enc. 130, R 102
Lenta senex magno evolvis qui verba labore	Sat. 1440
Lesbia digna peti foret omnibus, at petit ultro	Sat. 202
Lesbidos historiam legi, mea Lyda, magistram	Lyd. 129
Leucia parva pio quae nacta in rege parentem	Enc. 291, R 144
Leuco, tua sic est Pizzellius arte Ioannes	Lyd. 433, R 318
Leuconis haec picta manu Violanta loquetur	Lyd. 434
Levinum vigiles pergunt servare magistri	Sat. 1298
Liba Pali, flores Nymphis thyrsumque Lyaeo	Vot. 18, R 26
Libera mens partem quo vult se flectit in omnem	Mor. 67
Lilia Borbonidas, volucrum regina faventes	Enc. 42
Limo nati homines nuper limusque futuri	Mor. 284, R 46
Linque domum, quamvis luctu cor saucia mater	Lyd. 585, R 328
Lis mihi cum Varo nulla est; mihi, Postume, tecum	Var. 80
Littoream quando Neptuni tendis ad urbem	Lyd. 28, R 333
Livia quid quondam, quid Iulia fecerit, Aule,	Sat. 653, P 97
Lividuli carpunt Minzonum, quod nihil illo	Sat. 907
Lividuli carpunt tua carmina: nunc mihi demum	Enc. 333, R 112
Livius hanc genuit, peperit Victoria nympham	Enc. 93, R 91
Longa, brevisne mihi via sit, Corvine, requiris	Lyd. 195
Longo abeas mire victus cur denique ludo	Lud. 68, R 222
Longobardorum se natum regibus esse	Lud. 10, R 211
Longum ais esse alii quidquid cecinere, Menisce,	Sat. 138, R 172
Lora iuvat misso tractare undantia curru	Var. 209, R 263
Luce micant pulchra tot gemmae, Octavia, sponsi	Enc. 91, R 89
Luce sua heroas perfudit, clarior ipse	Enc. 198, R 107
Lucillae ad cineres flores iactate, puellae	Sep. et Lug. 37, R 289
Lucillam sacer heic somnus fovet: illius ergo	Sep. et Lug. 40, R 289
Lucis Phoebe pater, si lucida carmina panget	Sat. 89, P 63
Lucra facis, Licini, frustra; consistere nam res	Sat. 1316, R 192
Ludicro solidum decies expendis in uno	Var. 238
"Ludimur an divum patuit penetrale? Pyropo	Enc. 120, R 102
Ludis, amas cura vacuus, iucunda voluptas	Mor. 167
Ludum hunc sperne. Potes num, Cinname, spernere acutum	Sat. 1448

Ludum, potum, epulas, quaeque hinc lasciva sequuntur	<i>Sat.</i> 195
Lustratam spernis Romam. Nil miror, at opto	<i>Sat.</i> 1002
Lyda ait: "Ut posui caliendri pondera, nullum	<i>Lyd.</i> 186
Lyda ego non odio te liqui, at ductus amore	<i>Lyd.</i> 604
Lyda est, quam curo, studeo cui, Guasce, probari	<i>Lyd.</i> 163
Lyda facit pluris quam par; tu, Flacce, minoris	<i>Lyd.</i> 509
Lyda meum carmen facilis probat et legit usque	<i>Lyd.</i> 9
Lyda mihi cara est, cara est mihi Russa; puderet	<i>Lyd.</i> 59
Lyda mihi est unum carmen: Lydam mea certat	<i>Lyd.</i> 390, R 338
Lyda mihi valeat per te si, docte Coloti,	<i>Lyd.</i> 280
Lyda potest omnes quotquot sunt ore puellas	<i>Lyd.</i> 471, P 41
Lyda premi quos forte videt, levat ipsa fovetque	<i>Lyd.</i> 277
Lyda probat semper mea carmina. Quae bona si sunt	<i>Lyd.</i> 444, P 130
Lyda redis, reducem dulces laetamur amici	<i>Lyd.</i> 39
Lyda rogat carmen; causas tu nectis inanes	<i>Lyd.</i> 110, R 300
Lyda silet, garrit sine fine Atlanta, Lycotas	<i>Lyd.</i> 211
Lyda suam gemina dumtaxat prole, tuam tu	<i>Lyd.</i> 448, P 139
Lyda suas nescit laudes mirandaque cunctis	<i>Lyd.</i> 611
Lyda suo aureolum, longe omni carius auro	<i>Lyd.</i> 38, R 269
Lyda tacet, cupio quam solam audire loquentem	<i>Lyd.</i> 371
Lyda tibi nil non debet mea, docte Coloti,	<i>Lyd.</i> 561, R 322
Lyda tibi, mentem quod celat, displicet; illi	<i>Lyd.</i> 507
Lyda tuo sic me devinctum credis amore	<i>Lyd.</i> 628
Lyda ubi te morbus paullum tentavit, amicis	<i>Lyd.</i> 479, P 44
Lyda viros inter vir facta est; demite formam	<i>Lyd.</i> 72, R 296
Lyda, doces cantus Pholoen servasque puellam	<i>Lyd.</i> 194
Lyda, doles, doleo; laetaris, Lyda, vicissim	<i>Lyd.</i> 101
Lyda, domi quod opus cuivis large erogat, uni	<i>Lyd.</i> 91
Lyda, meo agnoscet qui se se in carmine laesum	<i>Lyd.</i> 406, P 5
Lyda, Metastasium vis laudem: nil opus illi est	<i>Lyd.</i> 32, R 295
Lyda, mihi de te certum est nil scribere posthac	<i>Lyd.</i> 78, R 297
Lyda, mihi longo semper fis notior usu	<i>Lyd.</i> 185
Lyda, mihi semper praesens laudaris et absens	<i>Lyd.</i> 198
Lyda, modum laudo. Virtus mihi displicet ipsa	<i>Lyd.</i> 90
Lyda, nega placuisse tibi mea scripta; placebit	<i>Lyd.</i> 514
Lyda, places vel sola, aliis at iuncta puellis	<i>Lyd.</i> 484, P 51
Lyda, probas mea si tot carmina, digna probari	<i>Lyd.</i> 457, P 155
Lyda, putas nihil esse novum quod scribimus. Aedem	<i>Lyd.</i> 285, P 170
Lyda, putat fieri si quisquam posse, Lagoin	<i>Lyd.</i> 216
Lyda, redis; fidi mire gaudemus amici	<i>Lyd.</i> 83
Lyda, rogas Quintum quae scripsit carmina promat	<i>Lyd.</i> 103
Lyda, rogas de te possim quid scribere. Possim	<i>Lyd.</i> 172
Lyda, rogas quae visa mihi sit candida Phyllis	<i>Lyd.</i> 124, R 305
Lyda rogas quam sit, Postume, praedita forma.	<i>Lyd.</i> 142, R 307
Lyda, senex facie nunc dicor foedus in una	<i>Lyd.</i> 139
Lyda, senex pingi nolo, doliturus imago	<i>Lyd.</i> 138, R 305
Lyda, senex pingi nolo: quid displicet uno	<i>Lyd.</i> 137
Lyda, sibi debes fortunae tu decus omne	<i>Lyd.</i> 605
Lyda, tibi faciem pictam cur poscis Iolae	<i>Lyd.</i> 237
Lyda, tibi metuas tardae ne damna senectae	<i>Lyd.</i> 481, P 47
Lyda, tibi metuo quod strenua suscipis, eheu	<i>Lyd.</i> 392
Lyda, tibi quod se mentiri multa fatetur	<i>Lyd.</i> 214
Lyda, tua dicis perdi mea carmina laude	<i>Lyd.</i> 225

Lyda, tuas noli vires contemnere: longam	<i>Lyd.</i> 156
Lyda, tuis quod tam metuis, ignoscere possum	<i>Lyd.</i> 44
Lyda, tuos possem solari voce dolores	<i>Lyd.</i> 587, R 328
Lyda, tuum est, nostri est hoc quidquid carminis, usque	<i>Lyd.</i> 165
Lyda, tuus vates miror laudoque Lagoin	<i>Lyd.</i> 166
Lyda, ut te visam visamque Lagoida flavam	<i>Lyd.</i> 144
Lyda, vales; valeo vates tuus atque solutis	<i>Lyd.</i> 48
Lyda, velim nunquam non laetus vivere; at illa	<i>Lyd.</i> 408, P 11
Lyda, viro es felix, felix te coniuge, Lyda,	<i>Lyd.</i> 2, R 292
Lyda, viro misere metuis tremefactaque palles	<i>Lyd.</i> 82
Lydae parva comes tegor hoc lanetta sepulcro	<i>Lyd.</i> 415
Lydam cur laudo solam? Quod sola videtur	<i>Lyd.</i> 497, P 177
Lydam Flaccus amat; nec miror, namque venusta est	<i>Lyd.</i> 599
Lydam posse capi speras, Levine, venusto	<i>Lyd.</i> 81
Lydam posse negas quidquam perferre molesti	<i>Lyd.</i> 352
Lydam, lane, tuam verbosam dicere noli	<i>Lyd.</i> 131
Lydium ut ad lapidem spectato fidimus auro	<i>Lyd.</i> 486, P 52
Machina deproperet quae Serum fila reperta est	<i>Enc.</i> 67
Macte, pater, gnati doctrina. Mira docentem	<i>Enc.</i> 162, R 123
Macte, Honorate, tua virtute et fortibus ausis	<i>Enc.</i> 404
Maeonidae interpres magnum mirabar Homerum	<i>Enc.</i> 95, P 42
Maeret Amor durae devinctus membra columnae	<i>Mor.</i> 12, R 56
Maeroris magna pressus ne mole fatiscas	<i>Lud.</i> 105, P 128
Maffei Meropen spernit Corvinus, eamdem	<i>Lyd.</i> 609
Maffeum attonitus mirabar scribere talem	<i>Lyd.</i> 416, R 313
Magna docere instat dum parvum Pallas Amorem	<i>Var.</i> 214
Magna domus si quem commendat, dignus habetur	<i>Sat.</i> 562, P 59
Magna sonant nostri vates, at pingua: ruris	<i>Var.</i> 295
Magna studes rerum versu cantare pusillo	<i>Enc.</i> 406
Magna urbes inter Roma est, at Luca pusilla	<i>Var.</i> 180, P 177
Magna voce crepas nugas et inania rerum	<i>Sat.</i> 527
Magna, Flacce, domo, magno te dicere censu	<i>Sat.</i> 574, P 101
Magna, venusta eadem, vita et veneranda pudica	<i>Enc.</i> 290, P 49
Magnanimus fert se Pomptinum Sextus in agrum	<i>Enc.</i> 66, R 84
Magne places, Tulli, seorsum, componere sed te	<i>Enc.</i> 364, R 105
Magne subi fausto, Caesar, pede celsa Quiritum	<i>Enc.</i> 255
Magne vales iam Sexte, valet Spinellius una	<i>Enc.</i> 61
Magne vir, imperii Roma plaudente ministrum	<i>Enc.</i> 348, R 88
Magne, iaces, Sacchine; modi siluere, morari	<i>Sep. et Lug.</i> 54, R 283
Magni Aulo fieri dicis tua carmina. Credo	<i>Sat.</i> 1135
Magni te, Lycidas facit unam, Gellia; iure	<i>Sat.</i> 1170
Magnos Cinna fovet procures. Se Cinna beatum	<i>Sat.</i> 1466
“Magnum” monstrifice scripsi “Mare”. Cedite, Graii	<i>Sat.</i> 291
Magnum scribit epos Varro quum scribere parvos	<i>Sat.</i> 877
Magnum te credis quod non miraris, Avite,	<i>Sat.</i> 769, P 88
Magnum Virgilium, maiorem dicis Homerum	<i>Enc.</i> 372, R 160
Magnus, Quinte, foris; perparvus perque pusillus	<i>Sat.</i> 603, P 60
Maestas et amor vultu iunguntur in uno	<i>Enc.</i> 62
Maiorem quanto iactas te, Glaucia, tanto	<i>Sat.</i> 1441
Maius flore novo redimitus, quem sibi Virgo	<i>Sac.</i> 32, R 9
Malim ego narrantem te, Lyda, audire sub ipsis	<i>Lyd.</i> 289, P 173
Mapheo debes, Verona, tragoedia nusquam	<i>Enc.</i> 150, R 125

Marce, tibi longum est divini carmen Homeri	<i>Enc.</i> 135, R 105
Marcellam Crassi vocitant de more; vocare	<i>Lud.</i> 88, R 227
Marmoreae Veneri dixi te saepe, Lycori,	<i>Lud.</i> 208
Marmoream dico Venerem te, Gellia; pulchra es	<i>Lud.</i> 50, R 222
Marmoream dico Venerem te, Gellia; pulchra es	<i>Lud.</i> 51, R 218
Marmoream infregit Venerem quod castus Amyntas	<i>Sat.</i> 380
Marmoream infregit Venerem quod castus Amyntas	<i>Sat.</i> 819
Martinelle, tuo nemo est non laetus honore	<i>Enc.</i> 197
“Mater, triste mihi nil contigit. Aegra dolori	<i>Lyd.</i> 584, R 327
Matris, Herae, uxoris, quodcumque et foemina munus	<i>Lyd.</i> 526
Matronas crepat usque meus procerosque Lycotas	<i>Sat.</i> 1431
Maximus in minimis, credo, vult Cinna videri	<i>Sat.</i> 631, P 123
Me lapis hic – vixi mihi tantum commodus uni	<i>Sep. et Lug.</i> 43, R 288
“Me miserum, solus deserta hic linquor in acta	<i>Var.</i> 217
Me ne putas gravior si quis dolor attigit ossa	<i>Lyd.</i> 523
Me neque tam variis halantes floribus horti	<i>Enc.</i> 276
Me Phaedon medicus non attigit; illius aeger	<i>Sat.</i> 711
Me primum salvere iubes, nec falleris hercle	<i>Lyd.</i> 600, R 329
Me quando in numero vis dici ac esse tuorum	<i>Var.</i> 348
Me sprexit nuper Ceselia, nec mihi spreto	<i>Lyd.</i> 301
Me tibi opus comite est si quando, Lyda, rogare	<i>Lyd.</i> 629
Me victo mire gaudes ipsique videris	<i>Lud.</i> 46, R 219
Me visum in turba vitas, cupis atque latere	<i>Enc.</i> 359
Me, quod amo Lydam, quae dicit cuncta probare	<i>Lyd.</i> 340
Me, spero, haud spernet, sed si vel spreverit, omnes	<i>Lyd.</i> 251
Mecum esto, moneo, quem te vis, Flacce, videri	<i>Var.</i> 76
“Membra tibi solido stant robore, mens vigil intus	<i>Sat.</i> 1467
Mendicare tuam decuit ne, Phidippe, Camoenam?	<i>Sat.</i> 1130
Mene iubes dubio vitam committere ponto	<i>Var.</i> 213, R 245
Mengsius heic iacet, heu, plorat Pictura, nec ullum	<i>Sep. et Lug.</i> 66, R 282
Mengsius heic laudum, Raphael divine, tuarum	<i>Sep. et Lug.</i> 65, R 281
Mengsius heic situs est, quo vivo vivere rursum	<i>Sep. et Lug.</i> 67, R 282
Mengsius occubuit: multos numerare licebit	<i>Sep. et Lug.</i> 18, R 281
Mens bona fac adsit quum res mala te premit, Aule;	<i>Mor.</i> 322
Mens bona, si qua dea es, foedam quae pectore noctem	<i>Vot.</i> 14, R 24
Mens erat Ascraeo suspendere cymbala trunco	<i>Var.</i> 95
Mens quoties pulchro se pulchra in corpore prodit	<i>Lyd.</i> 95, R 300
Mens ubi, Vare, tua est? Quanam regione vagatur?	<i>Sat.</i> 661, P 116
Mensuras, numeros tractas, geometra, perite	<i>Sat.</i> 281
Mente bona adversam fer sortem. Lenius omne	<i>Mor.</i> 321, R 52
Mente viros aequas; animis ingentibus aequa	<i>Mor.</i> 212, P 10
Mentem, Quinte, orna, mores compone tuosque	<i>Sat.</i> 1296
Mentis opus laetae carmen me fundere, Lyda,	<i>Lyd.</i> 50
Mercari officium turpe est. Fecisse benigne	<i>Sat.</i> 1449
Mercurium eloquii vates dixere parentem	<i>Sat.</i> 1246
“Mi Lyce!”, ait primum mi viso Gellia. Miror	<i>Sat.</i> 1074
Mi tumultum, lacrymas mi vir dedit. Obtigit illud	<i>Sep. et Lug.</i> 8, R 284
Mi versam <i>Iliadem</i> , poscis tibi, Pontice, dono	<i>Lud.</i> 128, P 138
Mille morae officiunt tecum, mea Lyda, legenti	<i>Lyd.</i> 400, P 150
Minzonum dicis tantum, Corvine, docere	<i>Enc.</i> 369, R 104
Mira sui est Quinto fiducia. Nil putat esse	<i>Sat.</i> 875
Mirantur multi, subito quod carmina fundis	<i>Sat.</i> 261
Miraris coetu vetulam se inferre frequenti	<i>Lud.</i> 26

Miraris decies Flacci quod scripta relegi?	<i>Sat.</i> 742, P 70
Miraris decies Flacci quod scripta relegi?	<i>Sat.</i> 85, P 70
Miraris Graio priscos tu in marmore vultus	<i>Enc.</i> 152, R 105
Miraris lustris octo iam, Cinna, peractis	<i>Lyd.</i> 134
Miraris Pholoen, vesana mente furentem	<i>Sat.</i> 185
Miraris tu, Polla, mihi quod non placet Eunus	<i>Lud.</i> 80, R 226
Miraris, mi Cinna, senem se inferre theatro	<i>Lud.</i> 83
Miraris quae tu scripsisti carmina, scribi	<i>Sat.</i> 1206
Miraris qui non melior sit Cinna, magistri	<i>Sat.</i> 1300, R 190
Miraris quod te gliscens vesana libido	<i>Mor.</i> 83
Miraris quod te non praefert omnibus Aegle	<i>Sat.</i> 1212
Miraris quoties dixi te, Lyda, puellam	<i>Lyd.</i> 190, R 309
Miraris, sanctis addictus Cinna Camoenis	<i>Lyd.</i> 135, R 306
Miraris tam pulchra, domo tam clara, sodales	<i>Sat.</i> 549
Miraris vitae requies curaeque levamen	<i>Lyd.</i> 147
Miratur populus te fantem, Graccule; miror	<i>Sat.</i> 816
Mire cum Varo tibi, Gellia, convenit: aequae	<i>Sat.</i> 775, P 91
Mire Parthenopem laudas, Fernande, frequenti	<i>Var.</i> 275, R 267
Mire pinxisti quem, Rossi docte, Camillum	<i>Enc.</i> 236, R 145
Mirificam dicis te palmam, Cinna, tulisse	<i>Lud.</i> 24, R 215
Mirifice loqueris, scribis quoque pol, mea Lyda	<i>Lyd.</i> 253, R 339
Mirror ego et laudo pol te, Lydae bone coniux,	<i>Lyd.</i> 501, P 183
Mirror, amo, cuicumque dedit natura leporem	<i>Sat.</i> 481
Mirum opus hoc Mengsi, coeptum quod morte sub ipsa	<i>Sep. et Lug.</i> 69
Mirum opus hoc Menxi coeptum quod morte sub ipsa	<i>Enc.</i> 232, R 281
Mirum te perhibent lusorem, Cinname. Quid tu?	<i>Sat.</i> 1390
Mirus amicitiae cultor quos ante fovebat	<i>Sat.</i> 1232
Moeonidae magni carmen formosa Lagois	<i>Enc.</i> 336, R 152
Moeonidum laudas meque uno carmine, princeps	<i>Enc.</i> 126, R 98
Moerentem cupio solari ac dicere quidvis	<i>Var.</i> 331
Moestus, cura imum cor saucius, avius erras	<i>Sat.</i> 1223
Molle tibi dicis cor, Gellia, quo malus ille	<i>Mor.</i> 136
Mollia corda virum quod pulchra incendit amore	<i>Enc.</i> 250
Monti crasse, omnes quae macros Lyda probare	<i>Lyd.</i> 564
Monti magne, tua haec quod prima tragoedia magnos	<i>Enc.</i> 149, R 117
Mopse, doles Lycidam tua quod tibi praetulit Aegle	<i>Lud.</i> 94, P 125
Morandus, patrio qui te dilexit amore	<i>Lyd.</i> 591
Morbi quid metuas, aegris tu dicere noli	<i>Sat.</i> 371
Morbo equidem afflictor, morbum hunc sed vincere spes est	<i>Sat.</i> 626
Morbum, Cinna, tibi metuis. Levis est tibi morbus	<i>Sat.</i> 168
More novo fieri quidquid videt, id probat Aulus	<i>Var.</i> 170, P 169
Moribus innocuam pateris, malecaute, puellam	<i>Sat.</i> 915
Moribus ornari quam gemmis Lesbia mavult	<i>Enc.</i> 385, R 142
Moribus, ingenio et praestans quod contigit, Aegle,	<i>Enc.</i> 349
Mors foeda est, multo es tu morte at foedior ipsa	<i>Lud.</i> 63
Morte mori timuit pictoris maxima rerum	<i>Var.</i> 294, R 241
Morte viri ne fle, miserum nec dicito. Non est	<i>Sat.</i> 93, P 61
Mos novus instituit si quidquam, Rufa, licere	<i>Sat.</i> 196
Multa adversa cadunt miseris mortalibus, omnes	<i>Mor.</i> 319, R 52
Multa Cleon dicit, sed si, quae digna taceri	<i>Sat.</i> 1436
Multa doces; unum fer te hoc, Levine, doceri	<i>Sat.</i> 1471
Multa doles quod te culpant, Fabiane, Quirites	<i>Sat.</i> 827
Multa equidem scripsi de te, Lyda optima, praestat	<i>Lyd.</i> 176

Multa legis, melior nec fis, Levine, medullas	<i>Mor.</i> 86, R 38
Multa loquax censor tabula tu carpis in omni	<i>Sat.</i> 244
Multa loqui fateor te, Pontice; multa loquenti	<i>Sat.</i> 144
Multa loqui non est bene dicere: multa loquentem	<i>Sat.</i> 1396, R 271
Multa loqui rerumque soles nil dicere, Tucca,	<i>Sat.</i> 598
Multa Lupus dicit, multa et tu dicis inepte	<i>Sat.</i> 1060
Multa mihi narras multo quaesita labore	<i>Sat.</i> 129
Multa pavet sapiens; stultus nihil, omnia tuta	<i>Mor.</i> 158, R 62
Multa pudet, tam et magna tibi debere nec unquam	<i>Lyd.</i> 359
Multa quidem dixit Marcus; quae dixerit, horum	<i>Sat.</i> 104
Multa quidem miseram vexant mala, sed grave nullum	<i>Mor.</i> 19, R 33
Multa quidem moneo, nec tu asper, Tulle, monenti es	<i>Mor.</i> 139
Multa quidem peccas, peccantem, Quinte, moneri	<i>Enc.</i> 265, R 131
“Multa scio”, dicis. Dic: “Nescio”, Postume; nescis	<i>Sat.</i> 246
Multa tibi desunt, deest nil mihi, Postume, quamvis	<i>Var.</i> 319
Multa timet quae nil, credo, Leonilla, timeret	<i>Sat.</i> 757, P 82
Multa ubi concelebrat coetu, Corvine, iuventa	<i>Var.</i> 254
Multa, Glyco, Tullae secretam dicis in aurem	<i>Sat.</i> 60, P 93
Multas post hyemes longinquo ex orbe revertens	<i>Mor.</i> 191, P 2
Multas post messes vidi te, Delia, longo	<i>Enc.</i> 187, P 38
“Multas sum matres, multas et nacta sorores	<i>Lyd.</i> 557, P 176
Multas, Lyda, mihi te grates dicis habere	<i>Lyd.</i> 291
Multas, Lyda, tibi soleo laudare, sed unam	<i>Lyd.</i> 219
Multi multa docent, ruri quae cura colendo	<i>Var.</i> 101, R 256
Multi regna tenent digni servire; tenere	<i>Mor.</i> 230, P 17
Multiloquam dixi nuper te, Lyda, noceres	<i>Lyd.</i> 212
Multiloquam iam parce, oro, te dicere, Lyda;	<i>Lyd.</i> 69
Multiloquam tu, lane, unus, nos dicimus omnes	<i>Lyd.</i> 132
Multiloquum dicis Varum, rerum optima sacro	<i>Sat.</i> 509, P 99
Multiloquus Cinnam contemnis pauca loquentem	<i>Sat.</i> 141
Multis pauca soles effari et dicere semper	<i>Sat.</i> 158
Multis tentari dicis te, Lesbia; quid ni	<i>Sat.</i> 1157
Multo quae pingui distenta es, Gellia, sic ut	<i>Lud.</i> 32, R 217
Multo rideri mavult quam Cinna taceri	<i>Sat.</i> 542
Multos efflictim tibi, Gellia, dicis amari	<i>Sat.</i> 1229
Multum equidem fateor tibi me debere, sodalem	<i>Lyd.</i> 108
Multum Lyda sapit quod te tam saepe vocantem	<i>Lyd.</i> 411, P 95
Multum Lyda tibi debet te iudice quod tu	<i>Lyd.</i> 361
Multus in officio Tucca est: visitque colitque	<i>Sat.</i> 117
Multus saepe suos Varro mihi narrat honores	<i>Sat.</i> 745, P 71
Munditiem in cultu laudo, Corvine; decori	<i>Sat.</i> 305
Musa tuo vultu picta est, Octavia. Quam mi	<i>Enc.</i> 334
Musa tuos simulat vultus, Octavia. Posthac	<i>Enc.</i> 335
“Musa”, inquis, “male foeda mea est, sed vita pudica”	<i>Sat.</i> 1330
Musam saepe meam soleo te dicere, Lyda	<i>Lyd.</i> 109
Musarum domus haec et doctae Palladis; expers	<i>Mor.</i> 50
Musta ego nec veteri Baccho, Levine, parandam	<i>Var.</i> 239
Muta aliis, uni Varo est quod Tulla diserta	<i>Lud.</i> 202
Mutua Corvinus sextertia pauca rogavit	<i>Sat.</i> 738, P 68
Mutua pauca rogat sextertia Quintus; amicum	<i>Sat.</i> 662
Mutua poscebas quem tu duo millia nummum	<i>Lud.</i> 160, R 231
Mutua qui nummum te millia quinque poposcit	<i>Sat.</i> 495

Nam quid abes, genitor, tam longo tempore, quid me	<i>Var. 193</i>
Nam quo librorum tibi copia quaeritur, una	<i>Sat. 1459</i>
Narcissum quondam sevit formosa Lycoris	<i>Mor. 195, P 4</i>
Narcissus placuit nimium sibi; se videt amne	<i>Sat. 698</i>
Narra istaec medicis, tibi quae male sederit esca	<i>Sat. 101, R 164</i>
Narras, Polla, gerunt quae de te proelia amantes	<i>Sat. 1253</i>
Narras quae spernam narret si Tullius ipse	<i>Sat. 156</i>
Nascitur Isacidum clara de gente puella	<i>Sac. 27, R 7</i>
Nate Deo, pendes probroso in stipite, sanguis	<i>Sac. 16, R 4</i>
Natos, Lyda, tuos quum tollo ad sydera, dignos	<i>Lyd. 532, R 319</i>
Natura et leges naturae in nocte iacebant,	<i>Enc. 163</i>
Naturae fontes priscis patuere. Patent nunc	<i>Var. 50, R 252</i>
Naturae leges tu te deprendere, frustra	<i>Sat. 477</i>
Naturam e caecis protractam denique lustris	<i>Sat. 237</i>
Naturam rerum pandens, foeda omnia pandis	<i>Sat. 431</i>
Naturam rerum, non somnia vestra, poetae,	<i>Var. 321</i>
Navus et experiens quaesitum Rullus honorem	<i>Sat. 678</i>
Ne caream te, Lyda, urbem non linquere mens est	<i>Lyd. 307</i>
Ne coma Rotgeri, Tusco quam carmine laudat	<i>Enc. 6, R 72</i>
Ne fortem stolidis misce! Imperterritus ille	<i>Var. 228, R 264</i>
Ne mala scriptorum perdat me turba recentum	<i>Lyd. 70</i>
Ne mi alii, ipse tibi ne sim gravis atque molestus	<i>Lud. 209</i>
Ne mirare fugit quod te istaec, Cinna, puella	<i>Sat. 1197</i>
Ne multa pinguis videatur Gellia veste	<i>Sat. 130, R 167</i>
Ne nimium placeas longo tibi, Quinte, capillo	<i>Sat. 313</i>
Ne quem Phyllis amet, stulte facis omnia: te te	<i>Sat. 747, P 72</i>
Ne quid non dicas lepide, tibi plurima cura est	<i>Mor. 160</i>
Ne quid, Marce, nimis: primus quod dicor, amicos	<i>Lud. 130, P 139</i>
Ne spernere, Aegle, nullum non spernis amantem	<i>Sat. 1210</i>
Ne tibi displiceat propior Leonilla, vereris	<i>Sat. 1063</i>
Ne tibi displiceat, Tullam vis laedat, Alexi,	<i>Lyd. 364</i>
Ne tibi dissimilem lauda, Leonilla, puellam	<i>Mor. 300, R 49</i>
Ne tibi nobilitas imponat, ne tibi census	<i>Mor. 196, P 4</i>
Ne tibi quid noceas dum consulis, Aule, sodali	<i>Mor. 189, P 2</i>
Ne tibi, Quinte, voles quae fient, saepe dolebis	<i>Var. 284, R 269</i>
Ne vexa miserum, ne frustra obtunde rogando	<i>Lyd. 193, R 308</i>
Ne vivam si te quidquam mihi carius uno est	<i>Var. 223</i>
Nec cito, nec lente, quae scribo, scripta putato	<i>Sat. 1107</i>
Nec coelum placeat semper mihi Lyda serenum	<i>Lyd. 149</i>
Nec duram soleo stulte laudare puellam	<i>Sat. 683</i>
Nec facto es cuiquam, nec dicto commodus usquam	<i>Sat. 351</i>
Nec iuvenem et foedam sibi duxit Gellius; uni	<i>Lud. 38</i>
Nec iuvenem posset quae ferre obscaena loquentem	<i>Sat. 904</i>
Nec laxa nimium, nec contrahe froena, marite	<i>Lud. 207</i>
Nec liquida est, nec magna tibi vox, Petre, canenti	<i>Lyd. 344</i>
Nec Lydam laudo, nec Phyllida. Laudibus, Aule,	<i>Lyd. 204</i>
Nec mea scripta legis tu, Postume, nec tibi quidquam	<i>Lud. 211</i>
Nec mihi Cinna comes placeat, nec Furius: acer	<i>Sat. 735, P 67</i>
Nec mihi foeminea placeat vir, Lyda, virili	<i>Lyd. 459, P 157</i>
Nec mihi vir parvus, mulier nec magna probatur	<i>Mor. 192, P 3</i>
Nec mihi, Lyda, seni est nimium placitura Lagois	<i>Lyd. 217</i>
Nec mihi nec natura tibi dedit, Aule, faceti	<i>Sat. 134</i>
Nec mirare nimis quemquam, nec sperne, putato	<i>Lyd. 192</i>

Nec mortem forti, nec dedecus, Eune, minare	<i>Mor.</i> 245, P 22
“Nec mulier, thalamum laesit quae infida iugalem	<i>Mor.</i> 104
Nec mustum antefero maturo, Cinna, Lyaeo	<i>Mor.</i> 27
Nec nulli purgo, nec me omnibus: est furor omnes	<i>Var.</i> 315
Nec prope si fuerim, gaudes, nec si procul absim	<i>Var.</i> 82
Nec pulchram haud pulcher, nec foedam ducito, Quinte,	<i>Mor.</i> 197, P 4
Nec quisquam hic surdus, longo nec, Postume, tractu	<i>Sat.</i> 272
Nec sentit stimulos vesani Flaccus amoris	<i>Mor.</i> 17
Nec sordes laudo, nec multum in veste nitorem	<i>Sat.</i> 914
Nec te Flaccus amat, nec tu illum, Lydia, vere	<i>Lud.</i> 165
Nec te, nec gnatam comi est opus, Aelia; comptu	<i>Sat.</i> 1044
Nec te, Torquatum nec nosti, crede, Menippe,	<i>Sat.</i> 72, P 81
Nec tibi, nec Varo quisquam invidet, Aule: facis te	<i>Sat.</i> 467
Nec tibi, nec Varo quisquam invidet, Aule: facis te	<i>Sat.</i> 847
Nec trunco enodi, ramo nec pulchra comante	<i>Lud.</i> 36
Necdum etiam incaluit, Stay, mens frigida, necdum	<i>Enc.</i> 10, R 70
Nectit amicitias virtus. Quod sanxerit illa	<i>Mor.</i> 266, P 30
Negligis, heu, patriam tibi, Postume, commodus uni	<i>Sat.</i> 1450
Nemo hinc non abiit comitum te, Lyda, relicta	<i>Lyd.</i> 10
Nemo non gravis est tibi, Postume; crede, vicissim	<i>Sat.</i> 170
Nemo placet tibi, Quinte; vicem sic reddis, opinor	<i>Sat.</i> 607, P 55
Nemo placet tibi, Quinte; vicem sic reddis, opinor	<i>Sat.</i> 713, P 55
Nemo potest Varo, qualis sit cumque, placere	<i>Sat.</i> 893
“Nemo”, ais, “haud aliquid peccat”, Bolane; fatemur	<i>Sat.</i> 923
Nempe ades hic solo nunc praesens corpore, Lyda,	<i>Lyd.</i> 309
Nempe carent culpa tua, Pontice, nec tamen in se	<i>Var.</i> 52
Nempe citus nimium sua scribere carmina Quintus	<i>Sat.</i> 922
Nempe die decies ploratque et ridet in uno	<i>Sat.</i> 520
Nempe doles, Phyllis quod te tua deserit, Aule,	<i>Sat.</i> 1261
Nempe domum Lydae veritum te, Postume, dicis	<i>Lyd.</i> 351
Nempe facis magnum, sed non et amabile carmen	<i>Sat.</i> 1094, R 193
Nempe iterum atque iterum ludo instas victor eidem	<i>Mor.</i> 109
Nempe iaces cum sors adversa est, fractus et idem	<i>Mor.</i> 80, R 58
Nempe levem dicis me, Cinname, quod tibi amicus	<i>Sat.</i> 960
Nempe opibus vincis, nulla non vinceris at re	<i>Sat.</i> 415
Nempe suam supra sortem se tollere dum vult	<i>Sat.</i> 667
Nempe times facias ne quid servile, Petille,	<i>Sat.</i> 194
Nempe tuae discunt bene psallere, Gellia, natae	<i>Sat.</i> 191, R 171
Nempe tuae satis est consultum, Lyda, saluti	<i>Lyd.</i> 52
Nempe tuam uxorem dominam tu, Postume, dicis	<i>Sat.</i> 725, P 61
Nempe tumes quod multa, Glycon, te credis habere	<i>Sat.</i> 369
Nempe tumes rerum tractas quod multus habenas	<i>Sat.</i> 11, R 163
Nempe tuum, causam tu noris, dissidet usque	<i>Sat.</i> 406
Nempe tuum carmen quoties legis ipse probatur	<i>Enc.</i> 205, R 113
Nempe uni effulget veri lux, caetera turba	<i>Sat.</i> 589
Neptunus fundo salsum hac de rupe liquorem	<i>Enc.</i> 274
Nequitiam culpas alienam censor eadem	<i>Sat.</i> 147
Nereides, Neptune, Ino, Melicerta, deorum	<i>Vot.</i> 3, R 27
Nescio quae cuidam nubit, me carmina Battus	<i>Lud.</i> 4
Nescio quae iactas memoranda inventa, iuvari	<i>Sat.</i> 799, P 109
Nescio quae narras fibrarum fila cieri	<i>Sat.</i> 594
Nescio quid de te mutato nomine scripsi	<i>Var.</i> 86, R 256
Nescio quid fatui scripsi modo carminis, Aule,	<i>Sat.</i> 752, P 79

Nescio quid magnum premit alto in pectore Varus	Sat. 788, P 101
Nescio quid morbi furit intus, quod mihi ne iam	Sat. 580
Nescio quid pictum spectabas, Lyda; legebam	Lyd. 202
Nescio quid rumpi dicis tibi, Postume, dictum	Sat. 541
Nescio quod pulchrum narras te scribere carmen	Sat. 67, P 83
Nescio quid scribas; nescis, an fallor, et ipse	Sat. 229
Newtoni sophiam, numeros aequare Lucreti	Enc. 15, P 34
Newtonum Graio si quis praeponit Homero	Enc. 373
Ni nova sint, spernis qui carmina, Quinte, puellae	Var. 176, P 174
Ni tecum certent Musae vel Delius ipse	Enc. 411
Nice uni Varo est pulcherrima; cetera pulchram	Lud. 140, P 143
Nil audere, loqui vel nil vel paucula, vulgo	Sat. 463
Nil bene de me unquam studeo mereare, Fabulle,	Sat. 211
“Nil”, Daphnis, “Lysa”, “Galla nil”, Thyrsis, Alexis	Lud. 217, R 236
Nil dat amicitiae Quintus, quem praebeat usum	Sat. 655, P 73
Nil dicit contra quam sentit Lesbia, sentit	Sat. 919
Nil dignum audiri loqueris, Lupe, verbaque ducis	Sat. 114
Nil doleo spernis mea tu quod scripta; dolerem	Sat. 616
Nil dubitas, tibi nil dicis, Corvine, videri	Sat. 595
Nil fortuna virum laedit: quocumque cadat res	Mor. 249, P 24
Nil habet ingenuum, nil non servile, superba	Sat. 1018
Nil habet offendi quo quisquam possit, Alexis	Var. 265
Nil iactum semen tellus alat ubere gleba	Var. 103, R 257
Nil legis aut audis; scribis modo verbaque fundis	Sat. 1326, R 191
Nil licet obscoenum, quamvis parvum atque pusillum	Mor. 96
Nil mandas, mea Lyda, mihi, cupere omnia quem scis	Lyd. 290
Nil meminit Laurens auditaque lectaque et illi	Sat. 1353
Nil meruisse, Albi, veterem de te inquis amicum	Mor. 204, P 7
“Nil mihi respondes”, inquis, “tam multa loquenti?”	Sat. 822
Nil moveor dictis, dicens quod, Basse, moveris	Sat. 507
Nil moveor dictis, res est ubi pulchra, protervis	Mor. 8, R 274
Nil moveor sannis paucorum. Quae mea pauci	Var. 150, P 151
“Nil moveor”, dicis, “mea facta aut dicta popellus	Sat. 1016
Nil nisi purpureos procures semper crepat Eunus	Sat. 666
Nil non ad numerum facit Aulus, nil sine lege	Sat. 68, P 82
Nil non deberi credit sibi Glaucia; quidquid	Sat. 1030
Nil non expertus remedi languescis, amice,	Sat. 991
Nil non moliris frustra; tamen omnia fient	Var. 147, P 148
Nil non perpetuo moliris, Quinte, labore	Sat. 339, R 178
Nil non scire avidus, nunc hoc, nunc arripis illud	Sat. 488
Nil obstare tibi pateris, nec scire videris	Sat. 476
Nil pecco, dicis; peccas, Quinte, omnia: peccant	Sat. 456
Nil prior eloqueris, respondes omnia, Phylli	Sat. 1003
Nil prior eloquitur, respondet pauca Menecles	Lud. 153
Nil prior ipse canis, respondes omnia, rupes	Sat. 1419
Nil pulchri a quoquam scribi putat Orca, putabit	Sat. 1093, R 183
Nil quod amas, ducis tibi pulchrum, Cynname, quercum	Sat. 671
Nil rem communem te iudice laedit avarus	Sat. 684
Nil ridet Quintilla. Aliquod si corde sub alto	Sat. 1051
Nil se non mire facturum iactitat Aulus	Sat. 746, P 72
Nil sibi non omni perfectum e parte placere	Sat. 576, R 199
Nil sine consilio fert se gessisse Coranus	Sat. 837
Nil te posse, inquis: ego te nil, Quinte, decori	Sat. 1439

Nil te Romulea mirari dicis in urbe	<i>Sat.</i> 1347, R 189
Nil te, Quinte, rogo; paucis nam, Quinte, rogatus	<i>Sat.</i> 823
Nil tegit atque suam quod cuivis Cinna profatur	<i>Sat.</i> 103
Nil tibi ego renuam secreti credere, sed quae	<i>Sat.</i> 1424
Nil tibi non tribuo laudis, mea Lyda, vereri	<i>Lyd.</i> 278, R 335
Nil tibi, Lyda, queo magnum praestare. Quid ergo	<i>Lyd.</i> 273
Nil timet Antigenes, vitae commissa prioris	<i>Sat.</i> 1297
Nil Tulla est melius, nil comius, ulla placere	<i>Var.</i> 166, P 165
Nil unquam eximia dignum facis, Orphyte, laude	<i>Sat.</i> 911
Nil valet ingenio, nil scit, nil Lelius unquam	<i>Sat.</i> 1355
Nil vir, cuncta timet mulier. Coniungitur apte	<i>Mor.</i> 71
Nil nisi mens deerat patriam tibi, Cinna, colenti	<i>Sat.</i> 532
Niliacas vidi servantia tecta papyros	<i>Var.</i> 311
Nimirum cives quo multi evadere possint	<i>Mor.</i> 162
Nisa dico speculum hoc Paphiae, quod me ipsa videre	<i>Vot.</i> 19
Nisae servit Acis saevaeque in iure puellae	<i>Sat.</i> 1238
Nobilis ac dives coetu Rufillus in omni	<i>Sat.</i> 609, P 89
Nobilis ac pulcher, vernans et flore iuventae	<i>Lyd.</i> 632
Nobilis haud usquam notescis, Glaucia, condit	<i>Sat.</i> 709
Nobilis haud usquam notescis, Glaucia; condit	<i>Sat.</i> 1472
Nobilitas quiddam est pulchrum et memorabile, seram	<i>Mor.</i> 24, R 206
Noctem, Roma, colas memor hanc qua tristior ulla	<i>Enc.</i> 22, R 74
Noctes atque dies cursas quo vana voluptas	<i>Sat.</i> 384, R 203
Noctes atque dies longis rationibus Aulus	<i>Sat.</i> 1072
Noctes atque dies quid retia texere gaudes?	<i>Lud.</i> 139, P 143
Noli blanda istum quae peccat, Phylli, monere	<i>Sat.</i> 1469
Nolo ego mi parva e magnis, nec magna, Menisce,	<i>Var.</i> 302
Nolo ego pol vulgus de te quae narrat, amice,	<i>Lud.</i> 143, P 144
Nolo foemineum sperni genus, alta locari	<i>Var.</i> 248
Noluit uxorem iuvenis; nunc ducere gestit	<i>Sat.</i> 1181
Nomine mutato quod me, mea Lyda, salutas	<i>Lyd.</i> 272
Nomine quidque suo dicit, nec turpia pulchris	<i>Sat.</i> 912
Nomine rem foede geminam confundimus uno	<i>Mor.</i> 95
Non aliis, sibi se tantum inquit vivere Quintus	<i>Mor.</i> 184, P 20
Non amat Albinus, mittit cui saepe salutem	<i>Sat.</i> 848
Non amat, a dulci quisquis neglectus amico	<i>Var.</i> 262
Non amplae desunt segetes vinetaque fundo	<i>Var.</i> 102
Non bene pauperiem iungis, Rufine, pudori	<i>Sat.</i> 1327
Non caret ingenio, doctrina et Quintus abundat	<i>Var.</i> 119
Non culpo medicum, culpo artem nil ubi firmum est	<i>Sat.</i> 352
Non curru invehitur, non pulchra veste renidet	<i>Sat.</i> 32, P 113
Non dixi pulchram, retuli tibi carmine at ipsam	<i>Enc.</i> 352
Non ductare choros Phyllis, non psallere, dulci	<i>Sat.</i> 800, P 110
Non ego dormitans de te, pater optime, scripsi	<i>Sat.</i> 1133
Non ego me primum volui, non esse secundum	<i>Sat.</i> 1066
Non ego me spreui usque adeo iam, Glaucia, sperni	<i>Sat.</i> 614
Non ego nunc inopem facio te, Quinte, minoris	<i>Enc.</i> 188, P 33
Non ego par cupio reddi mihi, Postume; gratum	<i>Mor.</i> 221, P 14
Non ego te fugio, metuo sed, Lyda, molestus	<i>Lyd.</i> 334
Non ego te novi, novi sed, Batte, sodales	<i>Mor.</i> 180, R 45
Non ego te sperno quod longa es fracta senecta	<i>Sat.</i> 102
Non ego te stulte modo visam captus amavi	<i>Lyd.</i> 4, R 292
Non ego, Quinte, mihi si quis contingat amicus	<i>Mor.</i> 15

Non flocci facio quod me vocat Aulus amicum	<i>Enc. 393</i>
Non gemini fratres, partu quos mater eodem	<i>Enc. 141, R 273</i>
Non gratis curru vehitur bona Lyda, vehendi	<i>Lyd. 120</i>
Non illi ut placeas, Pollam colis, Aule; colendi	<i>Lud. 238</i>
Non ita me cepit quamvis formosa Lagois	<i>Lyd. 228</i>
Non laudem, insano veniam sed poscit amori	<i>Sat. 1192</i>
Non laxe nimium, genitor, non arctius aequo	<i>Mor. 272, P 32</i>
Non legem violat qui se vincolo eximit, at lex	<i>Var. 129</i>
Non ludus mihi, Lyda, placet, sed displicet, Auli	<i>Lyd. 267</i>
Non magnos opta census tibi, Quinte, minorem	<i>Sat. 1464</i>
Non magnos opta census tibi, Quinte, minores	<i>Sat. 1465</i>
Non mea centeno constans elegeia versu	<i>Sat. 1332</i>
Non memor esse tui dicor? Tantum excidit ore	<i>Lyd. 36, R 295</i>
Non mihi divitias opto: sat mi reor esse	<i>Mor. 244, P 21</i>
Non mihi ego tantae merui praeconia laudis	<i>Enc. 137, R 99</i>
Non mihi vesano flagrat mens icta furore	<i>Lyd. 362, R 337</i>
Non miror quod amas Phyllin, Silvane: venusta est	<i>Sat. 33, P 108</i>
Non miror quod amas Phyllin, Sylvane; venusta est	<i>Sat. 1176, P 108</i>
Non miror tua quod ratis est confracta, Corane	<i>Sat. 846</i>
Non movet os pulchrum, movet at me vultus in ore	<i>Enc. 381</i>
Non omnis periit vatum flos. Aule, querelis	<i>Enc. 132, R 107</i>
Non ornas, oneras multa sed laude puellas	<i>Sat. 620, R 204</i>
Non placet Aulo uni cantus; placet omnibus, ergo	<i>Lyd. 538</i>
Non pudet insano ferri per compita cursu	<i>Sat. 1304</i>
Non quod amat, sed quod devitat Quintus amores	<i>Sat. 1188</i>
Non quod publica res agitur nunc, Eune, laboras	<i>Sat. 825</i>
Non res, verba mihi placuere in carmine tantum	<i>Sat. 280</i>
Non satis est bene posse loqui; bene, Marce, tacere	<i>Sat. 105</i>
Non satis est praesens quod me vexare, Nearche,	<i>Sat. 96, P 55</i>
Non semel, at decies quae dixti, Pamphile, per te	<i>Sat. 751, P 79</i>
Non sibi, sed coniux tibi vixit Livia: vivit	<i>Sep. et Lug. 47, R 154</i>
Non soleo quod tu rides, Ligurine, procacis	<i>Sat. 482</i>
Non te odio, invidia dicis non, Lyda, moveri	<i>Lyd. 279</i>
Non tetigit, non me Phaedon invisit, at aeger	<i>Sat. 710</i>
Non tibi ego moestos tam pulchro in funere questus	<i>Lyd. 582, R 325</i>
Non toties fugeret, toties ni, Cinna, sequare	<i>Sat. 1198</i>
Non tua te propter mihi factaque dictaque, sed tu	<i>Lyd. 158</i>
Non tulit a populo petiit quem Gallus, honorem	<i>Sat. 1356</i>
Non turpe est vinci, nec pulchrum vincere ludo	<i>Mor. 238, P 20</i>
Non unquam laudas bona carmina, Quinte; videre	<i>Sat. 1124</i>
Non veram, sed quam fingis tibi, suspicis Aeglen	<i>Lud. 183</i>
Non virtus, fortuna isthuc te sustulit, Ocne,	<i>Sat. 457</i>
Non Lydae ut placeam toties tot carmina condo	<i>Lyd. 295</i>
Non, quod me damnas – iudex non displicet aequus	<i>Var. 283, R 268</i>
Nondum uno es, Torquate, die procul urbe moratus	<i>Enc. 384, R 126</i>
Nondum uno, Torquate, die procul urbe moratus	<i>Enc. 167</i>
Nondum, Lyda, tibi venit rugosa senectus	<i>Lyd. 468, P 37</i>
Nondum, Lyda, tibi viridis defloruit aetas	<i>Lyd. 244</i>
Norma placet, recti sed normam transilit, ipsam	<i>Mor. 264, P 29</i>
Nos inter sedit Varius, mihi nempe molestus	<i>Var. 12</i>
Nos, Grimalde, tibi multum debere fatemur,	<i>Enc. 154, P 35</i>
Nosce sit Actaei facies quae vera Periclis	<i>Enc. 301</i>
Nosse ipsum se, Lyda, ingens sapientia fertur	<i>Lyd. 613</i>

Nostra nimis qui multa doles epigrammata, transi	<i>Ad lectorem</i>
Nostri magna sonant vates, at magna sonantum	<i>Sat. 262</i>
Nota suis fuerat virtutibus, en mihi vultu	<i>Sep. et Lug. 30, R 156</i>
Notus adhuc paucis, nosci vult pluribus, omnem	<i>Sat. 148</i>
Novi equidem innumeros, qui multis dicere pauca	<i>Sat. 110</i>
Nube, animum tristi complebis, Gellia, cura	<i>Mor. 151</i>
Nubila cur toto pendent errantia coelo	<i>Sac. 75</i>
Nubit anus Pholoe. Quid nuptae muneris aptum	<i>Sat. 1172</i>
Nudasti scapulas, nudasti Gellia pectus	<i>Sat. 123</i>
Nulla est in scriptis Vari sententia quam si	<i>Sat. 1114</i>
“Nulla est pulchra magis, magis omni plena lepore	<i>Var. 190</i>
“Nulla est Romulea par Lydae foemina in urbe”	<i>Lyd. 143, R 307</i>
Nulla fuit toto lux haec mihi laetior anno	<i>Lyd. 384</i>
Nulla mora est: gelidas curris festinus ad Arctos	<i>Enc. 55</i>
Nulla non praestas re, maxime Spedalieri,	<i>Enc. 151</i>
Nulla potest ratio Crassi pervincere mentem	<i>Sat. 78, P 76</i>
Nulla sequi iactat se se compendia Rullus	<i>Sat. 836</i>
Nulla sui est Varo fiducia; nil putat esse	<i>Var. 308</i>
Nulla, ut ais, misero est spes, Orphyte, iam super ut te	<i>Sat. 1239</i>
Nullam non aliam curat Mantinius artem	<i>Lud. 33</i>
Nulli aptus nullum non poscis, Glaucia, munus	<i>Sat. 782, P 96</i>
Nulli ego sum vates obnoxius. Ipse placere	<i>Sat. 1476</i>
Nulli non dicis Tullam praestare puellae	<i>Sat. 965</i>
Nulli non magni fis, o Pizzellia, nulli	<i>Lyd. 424</i>
Nulli non oculos, Aegle, tua laedit imago	<i>Sat. 881</i>
Nulli non praefert Lycidas te, Gellia; nullum	<i>Sat. 1169</i>
Nulli postponi satis est: cur, Tulle, sodales	<i>Sat. 446</i>
Nulli te, si quam sustollo ad sidera laudans	<i>Lyd. 207</i>
Nulli vult culpae concedi Nevius et me	<i>Sat. 1378, R 196</i>
Nullius est quam, Quinte, <i>tuam</i> tu dicis. Amatur	<i>Lud. 49, R 219</i>
Nulla laeta bono satis est quo denique parto	<i>Mor. 182, P 159, R 45</i>
Nulla non isti parebis tempore? Sic te	<i>Lud. 129, P 139</i>
Nulla non tractat Barrus sermone popinas	<i>Sat. 592</i>
Nullum audire unquam, nulli vis, Aule, doceri	<i>Sat. 22</i>
Nullum ferre potes, ferri vis, Quinte. Quid isto	<i>Sat. 606, P 56</i>
Nullum hominum nuper laudabat Flaccus, haberi	<i>Sat. 1477</i>
Nullum non curas, nulli non consulis, Eune,	<i>Mor. 156, R 60</i>
Nullum non curat, nulli non consulit Aegle	<i>Sat. 564, P 84</i>
Nullum non procerum assiduus visitque colitque	<i>Sat. 646, P 118</i>
Nullum non rides, nullum non despicias, Aule,	<i>Sat. 531</i>
Nullum nosse bonum dicis te, Galla, virorum	<i>Mor. 121</i>
Nullum nosse deum dixit te Cinnamus, Aule;	<i>Sat. 759, P 83</i>
Nullum nosse virum dicis te, Galla, pudicum	<i>Mor. 276, R 206</i>
Nullus, Lyda, dies mihi tecum cedit inanis	<i>Lyd. 310</i>
Num grave sit, iubeor cum scribere, Cinna, requiris	<i>Lyd. 305, P 130</i>
Num quid forte vacem, rogitas. Mihi Cinna – molestus	<i>Lud. 125, P 136</i>
Num quid opus, rogitas. Nil, Glaucia, praeter amicum	<i>Lud. 137, P 142</i>
Num quid, Cinna, velim mitti mihi muneris a te	<i>Sat. 1358</i>
Num tibi sit levior posthac fortuna futura	<i>Sat. 1364</i>
Numquam importunus venias ne forte, vereris	<i>Sat. 561</i>
Nunc algere, inquis, nunc te sudare, laborem	<i>Sat. 426</i>
Nunc Austros culpat, Boream nunc; laeditur aestu	<i>Sat. 65, P 90</i>
Nunc demum ut crebra vexari Gellia tussi	<i>Sat. 841</i>

Nunc lacrymas, verso risum nunc incipis ore	<i>Sat.</i> 337
Nunc me Cinna petit, fugiet mox, dein petet idem	<i>Sat.</i> 863
Nunc mihi, Cinna, placent demum tua carmina. Scin' cur?	<i>Sat.</i> 1406
Nunc te, Quinte, regit ratio; quondam ille regebat	<i>Mor.</i> 133, R 57
Nunc ubi mi placidi mores, ubi mite, nec ulli	<i>Mor.</i> 220, P 13
Nunquam forma mihi placuit mea: nunc placet, hercle	<i>Enc.</i> 297, R 150
Nunquam non loqueris de te, Levine; loquentis	<i>Sat.</i> 121, R 167
Nunquam utinam nossem te, Leucon, haud ego certe	<i>Var.</i> 173, P 172
Nuper apud Graios inventus dicitur ignis	<i>Enc.</i> 271
Nuper vesano Pholoes ardebat amore	<i>Var.</i> 172, P 171
Nupta larem in patrium tandem tibi ducitur Aegle	<i>Lud.</i> 184
Nusquam ergo, Monti, nusquam, Monti optime, iam te	<i>Sep. et Lug.</i> 55, R 283
Nusquam non cursas, nullum non, Quinte, salutas	<i>Sat.</i> 204
Nusquam non de se gaudet garrire Philippus	<i>Sat.</i> 543
Nusquam non odio es quo te fers cumque, Lycurge,	<i>Sat.</i> 131, R 167
Nusquam non sapiens, nusquam, Fabiane, decori	<i>Sat.</i> 388
Nusquam non tristes dicis resonare querelas	<i>Var.</i> 117
Nymphae, piniferos saltus quaecumque tenetis	<i>Lyd.</i> 97, R 301
O divae genus Austriados, quo fratre superbit	<i>Enc.</i> 83, R 79
O lingua, o quantas fers clades, lingua! Loquentem	<i>Sat.</i> 1381
O longe ante alias omnes formosa catella	<i>Var.</i> 174, P 172
O mera barbaries, mera nox, Corvine, probarim	<i>Sat.</i> 865
O miseri, vestras flete artes, pharmacopolae,	<i>Sat.</i> 484
O natum in curas hominum genus, atra malorum	<i>Var.</i> 326
O nemus Arcadiae pastorumque aurea sedes	<i>Enc.</i> 31, R 76
O praestans animi virgo, quam flectere nullae	<i>Sac.</i> 51, R 17
O praestans iuvenis, cum te diamque puellam	<i>Enc.</i> 88, R 101
O proceres, proceres, vulgum ne spernite, in imo	<i>Mor.</i> 289
O sol, iucundo lustras qui lumine terram	<i>Var.</i> 70, R 255
O terrae decus, o pater orbis, siccine egenos	<i>Enc.</i> 27
O tragici vates, dirum genus atque cruentum	<i>Lud.</i> 5
O tragici vates, dirum genus atque cruentum	<i>Sat.</i> 218
O vates, vates! Vestra ut di carmina perdant	<i>Sat.</i> 219
O virgo in coetu nimium verbosa virorum	<i>Sat.</i> 780, P 95
O flos Italiae, pubes generosa, beatam	<i>Enc.</i> 82, R 96
Obice mi longam, quantumvis, Galla, senectam	<i>Sat.</i> 1055
Oblatam Quintus mercedem spernit: amicus	<i>Lyd.</i> 346
Oblatam spremit mercedem Quintus, at hercle	<i>Lyd.</i> 345
Oblitus matrem sequitur te, pulchra Lagoi,	<i>Enc.</i> 306
Oblitus tecti solus venator in agris	<i>Var.</i> 220
Obriguit cervix: mallet tibi lingua rigeret	<i>Sat.</i> 1037
Obscura sub nocte tibi quod lucis obortum	<i>Lyd.</i> 565, P 150
Obscurant merito cantores verba poetae	<i>Sat.</i> 1120
Obscurum dicis, quod non intelligis, Aule	<i>Sat.</i> 604, P 58
Obscurum dicit me Varus, Tuscula rura	<i>Sat.</i> 866, R 208
Obscurum si quid scripsi, mea Lyda, moneto	<i>Lyd.</i> 374
Obscurum sperno carmen nec lentus, amice,	<i>Sat.</i> 905
Obscurus fama Varro est, obscurus et ore	<i>Sat.</i> 146
Obscurus tibi sum, nec possum clarior esse	<i>Sat.</i> 530
Obtutuque haeres uno magnumque videris	<i>Sat.</i> 700, R 205
Obvia sunt, fateor, quae scribo; devia contra	<i>Sat.</i> 253
Obvius adspexi Pholoen Aeglenque sorores	<i>Mor.</i> 91, R 261

"Occultos" inter censer, Quinte, sodales	<i>Sat.</i> 1269, R 240
Odescalchiadas, Corsinos, Chisiadasque	<i>Enc.</i> 84, R 80
Odescalchiades hic Balthasar, inclutus ille	<i>Enc.</i> 96, R 94
Odi Castalidas, Phoebum odi odique poetas	<i>Lyd.</i> 409, P 92
Odi Castalidas, Phoebum odi odique poetas	<i>Sat.</i> 778, P 92
Odi ego delicias verborum cassaue rebus	<i>Sat.</i> 1414, R 197
Odi equidem blandas visoque coloque severas	<i>Mor.</i> 153
Odi te peccas quod plurima, sed magis odi	<i>Sat.</i> 69, P 82
Odi, percussus plagam qui celat amicus	<i>Var.</i> 158, R 159
Odi qui simulat rerum quidquam improbus, odi	<i>Sat.</i> 1423
Odisti et premis et stricto vis perdere ferro	<i>Sat.</i> 1368
Odisti me? Odium ne cela. Diligis? Istud	<i>Var.</i> 324
Odisti Pholoen, quod te fastidit, amari	<i>Sat.</i> 1460
Odisti vivum, nunc rapto coniuge ploras	<i>Sat.</i> 850, R 180
Odisti ante alias omnes quam dicis amare	<i>Mor.</i> 237, P 19
Odit anum, iuvenem coluit quam Cinna, nec ille	<i>Lud.</i> 45
Odit foemineum si quis genus asper, acerbus	<i>Lyd.</i> 492, P 173
Odit Pieridas Rullus male. Num quod amantem	<i>Sat.</i> 1410
Odit Polla senem; fuge, Postume. Spes tibi nulla	<i>Var.</i> 179, P 176
Officii plenum video te, Postume, inanem	<i>Sat.</i> 763, P 86
Officii trux ad rigidas expendere leges	<i>Sat.</i> 434
Officiis Quintilla meis respondet, at ullis	<i>Sat.</i> 654, P 70
"Officio certemus", ais. Certamen, amice,	<i>Var.</i> 75
Officio dicis nunquam te, Cinname, duci	<i>Sat.</i> 789, P 102
Officio fucatur amor, fucatur amore	<i>Sat.</i> 1248
Ohe, iam satis est, ohe, vexare, poetae,	<i>Sat.</i> 1395, R 199
Ohe, parce iocis levibus, iam desine; quisnam	<i>Sat.</i> 1237
Olim quae miro iuvenes incendit amore	<i>Enc.</i> 183, P 46
Omnem qui sophiam petit, omnem deserit, Aule,	<i>Mor.</i> 117
Omnem pluma velut Gracchus mutatur ad auram	<i>Sat.</i> 526
Omnes di ut saevum male plectant, Lyda, chirurgum	<i>Lyd.</i> 57
Omnes dum spernit, dum vitat Phyllis ineptos	<i>Sat.</i> 516
Omnes impertit multo Rufillus honore	<i>Sat.</i> 880
Omnes posse eadem, narras, nec vincere quemquam	<i>Lyd.</i> 26
Omnes stultitia qui vincis scilicet, unum	<i>Sat.</i> 563, P 96
Omnes vestigas, sectaris et usque puellas	<i>Sat.</i> 534
Omni cum dicis te cassum, Cynname, amore	<i>Sat.</i> 672
Omni quae in vita nunquam non clara fuisti	<i>Enc.</i> 106
Omnia deposcit Varro sibi munia. Quid tum?	<i>Sat.</i> 862, R 182
Omnia festinas, maturo tempore, Tulla,	<i>Lud.</i> 106, P 129
Omnia festinas, maturo tempore, Tulla,	<i>Sat.</i> 629, P 129
Omnia iam natae solvisti, Lyda; tibi iam	<i>Lyd.</i> 590, R 328
Omnia qui rerum respondes, hoc mihi, quaeso	<i>Sat.</i> 558, P 68
Omnia quod dicor tua dicta probare, meum ne	<i>Lyd.</i> 232
Omnia scit Varus, nulla versatus in arte	<i>Sat.</i> 556, P 80
Omnia scit Virro, docet omnes omnia, nil est	<i>Sat.</i> 1388
Omnia secretam Corvinus dicit in aurem	<i>Sat.</i> 628
Omnia secretam Corvinus dicit in aurem	<i>Var.</i> 122
"Omnia sunt ingrata usquam non redditur ulla	<i>Mor.</i> 301, R 50
Omnia versa putas rerum: non frigora brumae	<i>Sat.</i> 873
Omnibus acceptam fieri sese cupit Aegle	<i>Sat.</i> 15
Omnibus occursat blande, blande accipit omnes	<i>Sat.</i> 208
Omnibus officiis tibi me vincere laboras	<i>Sat.</i> 177

Optarent nostrae cum te laudare Camoenae	<i>Enc. 81, R 96</i>
Optas laude frui, durum fugis, Eune, laborem	<i>Mor. 73, R 65</i>
Optatam ut prolem vitales fudit in auras	<i>Sep. et Lug. 28, R 92</i>
Optatam ut prolem vitales fudit in auras	<i>Enc. 105, R 92</i>
Optavi toties tibi quod, mea Lyda, virili	<i>Lyd. 388</i>
Optavit mirata tuam sibi Tulla mitellam	<i>Lud. 119, P 135</i>
Optavit sapiens Varro tibi, Tulla, placere	<i>Sat. 802, P 111</i>
Optima damnavit modo carmina, pessima coelo	<i>Sat. 1405</i>
Optima quae mater, quae coniux, quae sit amica	<i>Lyd. 482, P 47</i>
Ora vide magni Clementis; pingier isto	<i>Enc. 29, R 79</i>
Orane sint Iesu picta haec an vera, tuentes	<i>Sac. 70</i>
Orantem sacra Veninum nuper in aede	<i>Enc. 121, R 103</i>
Orator clamat bene Laelius et bene cantat	<i>Sat. 926</i>
Orator cunctis placuisti, Cinna; poeta	<i>Sat. 468</i>
Orator malus obtundis me saepe rogando	<i>Sat. 1397, R 197</i>
Orator malus, indocto doctoque placere	<i>Sat. 864</i>
Orator Venetus Romana clarus in aula	<i>Lyd. 64, R 299</i>
Orator, medicus, pictor simul omnia mire	<i>Mor. 164, R 274</i>
Oratus decies fecisti denique serus	<i>Lud. 195</i>
Ore tuo pingi gaudet Venus ipsa, Lagoi	<i>Enc. 308, R 152</i>
Orgya quod vitas iuvenis, laudo. Ignibus hercle	<i>Mor. 291, R 47</i>
Ornat flore caput quam cernis picta Lagoi	<i>Enc. 304, R 151</i>
Ornatu frustra incedis quo Phyllis eodem	<i>Sat. 1061</i>
Ornatusque tuos laudo comptusque, Lycori,	<i>Sat. 1005</i>
Os nitidum Eoa profer, iam profer ab unda	<i>Enc. 23, R 73</i>
Os Phoebe hoc almum Iuno si viderit ipsa	<i>Enc. 293</i>
Oscula quod figis muliebri plurima dextrae	<i>Sat. 1057</i>
Oscula quod Varus dederit tibi, Galla, superbis?	<i>Sat. 1186</i>
Oscula quae dextrae perfert impacta, protervi	<i>Mor. 159</i>
Ossa Metastasio lapis hic tegit: inclyta vatis	<i>Sep. et Lug. 70</i>
Ossa Metastasio lapis hic tegit: ulla poetae	<i>Sep. et Lug. 5</i>
Ostendis medicis vitiant quae vulnera corpus	<i>Sat. 1317, R 63</i>
Ostendis populo nudas, Cesellia, mammas	<i>Sat. 316</i>
Ostendis populo totas, Leonilla, mamillas	<i>Sat. 325</i>
Ostentat natam passim Leonilla, iuventam	<i>Sat. 206</i>
Otia vel liceat non sperni lenta sequentem	<i>Mor. 72</i>
Pace mea dicis te dicere foeda: pudere	<i>Sat. 63, P 85</i>
Pallidulum, exilem, succo nervisque carentem	<i>Sat. 408</i>
Pallidus est Lycidas, macer est, heu, corpore nullo	<i>Lud. 81, R 226</i>
Palum, Guide, colis: praedo errat littora circum	<i>Lud. 215, R 235</i>
Pangere quid clavum sit novi; pangere vitem	<i>Lyd. 60, R 297</i>
Pangis grandiloquum, sed non et amabile carmen	<i>Sat. 1102</i>
Parce amat ac timide quod Gellia, non placet Aulo	<i>Var. 8</i>
Parce insperato praereptam dicere letho	<i>Sat. 321, R 202</i>
Parce istis, demunt communem quae tibi sensum	<i>Sat. 1138</i>
Parce ioco, talem non te decet, Aule, iocari	<i>Sat. 100, R 164</i>
Parce queri, celant homines quod sensa, loquuntur	<i>Sat. 600</i>
Parce rogare animum quatenus vexent mihi curae	<i>Var. 323</i>
Parce tumere unum quod te miratur et uni	<i>Sat. 448</i>
Parce viae, patriam propera nec visere, Phylli,	<i>Var. 354</i>
Parce vivebas ac duriter, Aelia, lana	<i>Lud. 18, R 213</i>
Parcere subiectis et debellare superbos	<i>Sat. 335</i>

Parcere te stomacho dicis, Rufine, crumena	<i>Lud.</i> 158, R 230
Parcite iam docti succis herbisque medentes	<i>Lyd.</i> 112
Parietibus dispansa istaec aulaea tegendis	<i>Var.</i> 291
Pars laudat, pars te culpat, Minzone, Quiritum	<i>Enc.</i> 124
Pars toto maior comperta est denique: toto est	<i>Lud.</i> 224, R 239
Parthenopem viset Roma digressa Lagois	<i>Enc.</i> 312, R 137
Parthenopen Romae praeponis, flava Lycori	<i>Enc.</i> 318
Parthenopen tenuit Petrus tibi, Lyda – poetae	<i>Lyd.</i> 119, R 302
Parva cutim invasit Getuli musca leonis	<i>Sat.</i> 23, R 164
Parva domus, nec nota urbi, tuque hortule qui nunc	<i>Lyd.</i> 461, P 158
Parva domus, vilis mihi vestis parcaque mensa est	<i>Mor.</i> 308
Parva queunt subito, non unquam dicere magna	<i>Var.</i> 299
Parva Tulla domo est, magna tu, Gellia; nec tu	<i>Enc.</i> 314, R 136
Parva Venus magnae forma est praelata Minervae	<i>Var.</i> 148, P 149
Parvam contemplans mirata es, Lyda, puellam	<i>Lyd.</i> 86
Parvus ego statuor celso heic in colle Quirini	<i>Enc.</i> 64
Parvus magna cupis: hinc est tibi curta supellex	<i>Var.</i> 236, R 265
Patroni auxilio nixus tua scripta, Meneni,	<i>Sat.</i> 404
Patronum es nactus quod magnum, Quinte, superbis	<i>Sat.</i> 360
Pauca loqui praestat: non omnes, Marce, doceto	<i>Sat.</i> 807, P 115
Pauper, inops, patrio deducta huc rure Lycoris	<i>Mor.</i> 1, R 32
Pauperiem cur mi narras, Mnesarce? Dolere	<i>Lud.</i> 232, R 238
Pauperiem nato metuis pergisque parare	<i>Mor.</i> 105, R 39
Pauperies acuit mentes aptatque labori	<i>Enc.</i> 392, R 141
Pauperies me nuda iuvat prae divite censu	<i>Mor.</i> 285, R 66
Peccasti cantu quiddam, Violanta: pusillum	<i>Lyd.</i> 542
Peccat ubi Varus, nil cernis, Lesbia; recte	<i>Sat.</i> 748, P 77
Peccavi officio immodicus nimiumque molestus	<i>Lyd.</i> 343
Pellit odor nares, aurem sonus. Ut sonus aurem	<i>Sat.</i> 956
Pendentem lino e tenui conspexit alaudam	<i>Mor.</i> 93
Per fora perque vias fessus fractusque senecta	<i>Lud.</i> 23, R 214
Per ludum atque iocum fabellas narrat aniles	<i>Lyd.</i> 467, P 36
Per nemus errabant Dryades: Violanta, canebas	<i>Lyd.</i> 545, R 319
Percita vesano quod mens tibi fervet amore	<i>Sat.</i> 644, P 119
Perdere te credis quae donas cuncta, Menisce,	<i>Mor.</i> 215, P 12
Perdere te dicis quae donas cunque, Corane,	<i>Var.</i> 332
Perdere tu Dominum, tu certae opponere morti	<i>Sac.</i> 12
Perdis quod nimium curas, mi Pontice, Lydam	<i>Lyd.</i> 67
Perdit equos macies tibi. Postume, nos quoque perdet	<i>Sat.</i> 1045
Perdita res animum luctu si complet amaro	<i>Mor.</i> 77
Perditus indomito Varus tabescit amore	<i>Sat.</i> 508
Pergis, Polla, tuum mihi tu laudare Lycotam	<i>Sat.</i> 298
Permagno liquidam pretio vocem, Ornite, vendis	<i>Sat.</i> 1073
Permagnus hoc peccas; ne disrumpare vereris	<i>Sat.</i> 536
Petrarcae similem Bembum ne despue, Vare,	<i>Sat.</i> 256, R 175
Petrarcham torpere gelu, te ardere, Lycota,	<i>Sat.</i> 1115, R 162
Petre, ferae media viden' ut versantur in urbe	<i>Mor.</i> 70
Petre, mihi sine te nulla est iucunda voluptas	<i>Lyd.</i> 601, R 330
Petre, tibi mirum tribuit natura leporem	<i>Lyd.</i> 375, R 311
Petre, tuis capior numeris. Nec dicere pronum	<i>Lyd.</i> 520, P 163
Petre, vales: vacuos i tandem laetus in agros	<i>Lyd.</i> 606, R 330
Petre, vales, Violanta simul valet; una duobus	<i>Vot.</i> 9, R 28
Petre, veni, Albanos tecum hinc excurrere in agros	<i>Lyd.</i> 491, P 169

Petri, Lyda, tui multa de laude loquentem	<i>Lyd.</i> 494, P 175
Petrum, Lyda parens, quod mens tibi cogitat usque	<i>Lyd.</i> 113, R 304
Petrus abest festo a coetu, primaeva iuventus	<i>Lyd.</i> 262
Petrus abit longe, sed enim ducente Minerva	<i>Lyd.</i> 115, R 303
Petrus abit: quid tu, mater, cui novimus, illum	<i>Lyd.</i> 114, R 303
Petrus hic est, Leuconis opus, quod magnus Apelles	<i>Lyd.</i> 439, R 318
Philosophi regnant, nec fis, o Gallia, felix	<i>Sat.</i> 1000
Philosophus, rhetor, vates, terraeque polique	<i>Lud.</i> 54, R 220
Phoebe pater, vocum et citharae moderator eburnae	<i>Vot.</i> 8, R 27
Phoebe, tenes frustra Daphnen. Comprensa virescit	<i>Enc.</i> 288, R 149
Phylli, fugit pulchram quod te non pulchra Lycoris	<i>Var.</i> 42
Phylli, mane: vita est ubi laeta et clara, iubebo	<i>Var.</i> 355
Phylli, senem alloqueris gaudens audisque loquentem	<i>Enc.</i> 269, R 132
Phylli, senem alloqueris gaudens audisque loquentem	<i>Sat.</i> 413, R 132
Phylli, tibi assidue culpatur se quod amantum	<i>Var.</i> 9
Phylli, tuus venit Daphnis tibi. Gaudia frustra	<i>Var.</i> 161, P 162
Phyllida Celsus amat, Celsum fastidit et odit	<i>Lud.</i> 126, P 137
“Phyllida non odi formosam”, Phyllidis, Aule,	<i>Var.</i> 72
Phyllida vidit Amor, matrem et vidisse putavit	<i>Enc.</i> 316, R 136
Phyllida, quam miro Lycidas flammatus amore	<i>Sat.</i> 1225
Phyllis abit longe: sensi nunc scilicet esse	<i>Lud.</i> 84
Phyllis amat mentem fatuos et corpora foedos	<i>Lud.</i> 98, P 126
Phyllis amat mentem fatuos et corpora foedos	<i>Sat.</i> 45, P 126
Phyllis amat Rullum non formae incensa lepore	<i>Sat.</i> 213
Phyllis amat solum, soli cui spernitur, Eunum	<i>Sat.</i> 447
Phyllis amat, rigido Phyllis memoranda pudore	<i>Mor.</i> 260, P 28
Phyllis amatores quaerit, non quaerit amicos	<i>Sat.</i> 1309
Phyllis amicitias, exercet Phyllis amores	<i>Sat.</i> 418
Phyllis anus vetulo tibi, Postume, coepit ineptas	<i>Sat.</i> 783, P 98
Phyllis, Acon, de te dulci quae capta sopore	<i>Sat.</i> 386
Picta genas, ferro vibratos compta capillos	<i>Sac.</i> 47, R 17
“Pictor, philosophus iacet hic”. Inscribere, Menxi,	<i>Mor.</i> 295, R 282
Pictores magni pendis parvique poetas	<i>Sat.</i> 1083
Pictorum tabulas contemplans – res mihi risum	<i>Sat.</i> 260
Picturam et causas tractat simul Aulus, utroque	<i>Sat.</i> 26
Pindemonti, aram sacro hanc Cunichius, ambo	<i>Lyd.</i> 370, R 242
Pindus ego nunc sum, non Strozzi villa. Camoenae	<i>Enc.</i> 219, R 117
Pingere vis Mariam sic pulchra in imagine sese	<i>Lyd.</i> 618
Pingere vis pulchre Violantam? Pingere Dianam	<i>Lyd.</i> 442, R 319
Pingere vis, Lydae quae possit forma placere?	<i>Lyd.</i> 268
Pingis more tuo; naturae pingere posses	<i>Sat.</i> 259
Pingit acu discitque lego quaecumque, Minervae	<i>Lyd.</i> 379
Plorabas pauper; subito nunc dives inani	<i>Mor.</i> 201, P 7
Plurima de flavo narras mihi, Thyrside, Polla,	<i>Lud.</i> 66, R 224
Plurima de pulchro quae scribis carmina, Vare,	<i>Sat.</i> 243
Plurima facturum se dicit Glaucia: mallet	<i>Sat.</i> 76, P 76
Plurima grata facis, grate nil, Marce; refertur	<i>Sat.</i> 64, P 85
Plurima qui dicis, tibi nec sat cognita, saltem	<i>Sat.</i> 659, P 110
Plurima scis vulgus quae nescit; vulgus et omne	<i>Sat.</i> 20, R 163
“Plurima scit Barrus”. Potius dic, plurima nescit	<i>Sat.</i> 40, P 121
Plus timuit credi, fieri quam moecha Lucreti	<i>Var.</i> 138, R 248
Pol malus es vates. Qui norim id, Cinname, quaeris	<i>Sat.</i> 1125
Pol sapis adsciscensque novos mutansque sodales	<i>Var.</i> 106

Polla canit, perhibent quidquam nec dulcius esse	<i>Lyd.</i> 261
Polla meros loquitur proceres gaudetque frequenti	<i>Sat.</i> 857
Polla senes, iuvenes Pollam sprevere. Quid ergo?	<i>Sat.</i> 805, P 114
Polla vir est faciem si spectes, foemina Varus	<i>Lud.</i> 64, R 222
Polla viris ait infensam se se omnibus aequae	<i>Sat.</i> 307
Polla viros odit; mirer si diligit omnes	<i>Sat.</i> 309
Polla vocat pulchrum Dorylam, foedum Acca; sub alto	<i>Var.</i> 6
Polla, manum serva, Quinti vita oscula, dextrae	<i>Mor.</i> 157, R 42
Polla, refer Lydam, sed qua potes; illa referri	<i>Lyd.</i> 258
Polla, tegis frustra, quo foede insanis, amorem	<i>Mor.</i> 54
Polla, tibi dextram toties quod porrigit Aulus	<i>Mor.</i> 100
Polla, tibi nullo flagrat quum pectus amore	<i>Mor.</i> 315
Polla, tuum toties visis quod sedula Thyrsin	<i>Sat.</i> 1220
Polla, viro quaeris placeat curnam extera tellus	<i>Sat.</i> 48, P 133
Pollam vir spernit, quam tu miraris, amice	<i>Mor.</i> 287
Pollam, Lyda, rogas an Tullam visere malim	<i>Lyd.</i> 151
Pollicita es nobis cantus, Violanta; rogasti	<i>Lyd.</i> 543
Pone animos froenisque iram compesce: nocere	<i>Mor.</i> 326, R 56
Pone modum lacrymis: vivit tua nunc tibi coniux	<i>Sep. et Lug.</i> 49, R 155
Pontice, dic, oro, dum totam rite per urbem	<i>Sat.</i> 1367, R 194
Pontice, divitiae, si recte utare, bonae sunt	<i>Mor.</i> 3, R 31
Pontice, me laudas, contra ut lauderis, at ipse	<i>Sat.</i> 73, P 78
Pontice, quae peccas, moneo; nec turbidus insto	<i>Var.</i> 35
Pontice, quam dictum, cur mavis perdere amicum?	<i>Var.</i> 21
Pontice, quidquid agis, festinas nec tamen unquam	<i>Sat.</i> 1365
Pontice, Romulea iamdudum es notus in urbe	<i>Sat.</i> 210
Posse capi negat illecebra se carminis Aulus	<i>Sat.</i> 1404, R 200
Posse loqui prima est quod res, quod postulat usus	<i>Sat.</i> 874
Posse nihil contra Idalium te dicis amorem	<i>Mor.</i> 34, R 33
Posse novum scribi nil dicis, Quinte, priorum	<i>Sat.</i> 248
Posse puta quidvis, quantum vis, Postume; nil non	<i>Mor.</i> 62
Posse putat cuivis se quidvis Tulla iubere	<i>Sat.</i> 314
Posse tuis te, Batte, putas obducere nubem	<i>Sat.</i> 1361, R 190
Post mediam accepsti lucem tria millia nummum	<i>Sat.</i> 1379
Postremam eximii defixo lumine Menxi	<i>Enc.</i> 227, R 148
Postume, connives quidquid peccavit amicus	<i>Sat.</i> 176
Postume, dic, oro: cur mi pedes omnia praestas	<i>Sat.</i> 1362, R 194
Postume, frigidulae nimium ne fide senectae,	<i>Var.</i> 132
Postume, nil metuis: metuo tibi multa vel ipsum	<i>Sat.</i> 1025
Postume, quae scribis quod pervidet omnia Lyda	<i>Lyd.</i> 373
Postume, quae toties te vultu exceperit amico	<i>Sat.</i> 786, P 100
Postume, quem ratio et virtus haud iunxit amorem	<i>Mor.</i> 152
Postume, quid nostros inter veteresque poetas	<i>Var.</i> 298
Postume, quod multas tibi laudat Rufa puellas	<i>Sat.</i> 412
Postumus ecce venit. Qui primus, quinam erit illi	<i>Var.</i> 121
Praemia virtutis, laudem qui prodigit, Aule,	<i>Var.</i> 353
Praescribit potum, praescribit balnea Lydae	<i>Lyd.</i> 175
Praesens, Quinte, malum satis est, ne adiunge futurum	<i>Var.</i> 259, R 266
Praesentem laudas, digressum, perdit, culpas	<i>Sat.</i> 341
Praestans arte tua laudo, Bato, quod tibi fidis	<i>Enc.</i> 235, R 146
Praestans ingenio fertur Leonilla, venusta	<i>Sat.</i> 1257
Praestantem ingenio quam dicis, Nise, Lycorim	<i>Sat.</i> 18
Praestantem sophia quem dicis, morte sub ipsa	<i>Sat.</i> 407

Prete, vias mire curas: hoc te super astra	<i>Enc. 280</i>
Prima dies mihi iam dempta est, mox deinde secunda	<i>Lyd. 376</i>
Prima virum magno contemnis, Glaucia, fastu	<i>Sat. 10, R 176</i>
Primo, Lyda, loco mi tu es; non dempserit ulla	<i>Lyd. 6</i>
Primum aliquid moveat nisi res, immota manebit	<i>Sac. 73, R 20</i>
Primus Amor carmen docuit: cum pectus amore	<i>Var. 38</i>
Primus formoso qui te vocet ore parentem	<i>Enc. 94, P 39</i>
Pro re quae subito fundo, mea carmina spernis	<i>Sat. 818</i>
“Prodiga”, ais, “laudum Lyda est”; id credere possim	<i>Lyd. 29</i>
Profecisse putas te multum, quod tibi Tulli	<i>Enc. 365, R 106</i>
Proficit ingenio non multum qui caret arte	<i>Var. 155, P 156</i>
Proh, scelus! Ut repetat, quos liquit sponte, Penates	<i>Var. 314</i>
Proh, superi, longis mutantur ut omnia saeculis	<i>Var. 297</i>
Propter amicitiam fers te ius laedere: nunquam	<i>Var. 338</i>
Propter amicitiam si quando negligis aequum	<i>Var. 337</i>
Propugnans nugis, quidquam concedere cuique	<i>Sat. 753, P 80</i>
Propugnans nugis: crebrae quae denique litis	<i>Sat. 572, P 118</i>
Prostratus decies, repetis certamina, Pippe,	<i>Sat. 791, P 103</i>
Pubblica deposcis, Varro, tibi munera, magnis	<i>Sat. 551, P 71</i>
Pubblica tu poscis tibi munera, pubblica sed te	<i>Sat. 578</i>
Publi, parce istam toties laudare puellam	<i>Sat. 1277</i>
Publica quod frustra poscebant vota peractum	<i>Enc. 47</i>
Publica res tecum supremo erepta periculo est	<i>Enc. 60</i>
Puccinum laudat, laudetur ut ipse, Philippus	<i>Sat. 946</i>
Pugnans pro foedis non belle, Pontice, moechis	<i>Sat. 363</i>
Pugnans, collegam ne quis tibi praeferat, Appi,	<i>Sat. 1263</i>
Pulchellus, dives, claro de sanguine cretus	<i>Sat. 565, P 86</i>
Pulcher erat iuvenis muliebri corpore Cinna	<i>Lud. 96, P 126</i>
Pulcher homo est Varro, magnus, vocalior ipso	<i>Sat. 909</i>
Pulchra est, nec pulchram sentit se Lyda; Lycori,	<i>Lyd. 630</i>
Pulchra foret Phyllis, cupiat ni pulchra videri	<i>Sat. 694</i>
Pulchra foret Phyllis, vellet ni pulchra videri	<i>Sat. 1156</i>
Pulchra genas, oculo torpet languente Lycoris	<i>Sat. 1222</i>
Pulchra olim doctam spernebat Galla sororem	<i>Sat. 1285</i>
Pulchra parum vesanus amor pulcherrima fingit	<i>Sat. 1224</i>
Pulchra places aliis, sapiens mihi. Non ego formae	<i>Enc. 249</i>
Pulchra sibi eloquio Phyllis praestare videtur	<i>Sat. 1235</i>
Pulchra tibi est, Quinto foeda est Leonilla, Menisce,	<i>Mor. 124</i>
Pulchra tibi Pollae facies placet, Orphyte; pulchra	<i>Mor. 313</i>
Pulchra tibi, at nummis vacua est, Fernande, crumena	<i>Sat. 829</i>
Pulchra tuas renuit laudes spernitque Lycoris	<i>Sat. 858, R 181</i>
Pulchra tuo Phyllis quod non respondet amori	<i>Sat. 1241</i>
Pulchra Venus visa Mareotide: “Non ego”, dixit	<i>Enc. 320</i>
Pulchra virum manibus comi vult Galla; capillo	<i>Sat. 1274</i>
Pulchra vorat, foedis mors abstinet: haud ego miror	<i>Lud. 62, R 221</i>
Pulchra, sagax, varias artes et docta Perilla est	<i>Mor. 110, R 60</i>
Pulchram Aeglen renuit pulchrarum Flaccus amator	<i>Sat. 500</i>
Pulchram Barbadiacae faciem vis pingere, Bato,	<i>Enc. 237, R 146</i>
Pulchram dicis anum: glaciem sic, Vare, tepentem	<i>Sat. 24</i>
Pulchram, Paulle, domum vidi. Pars altera fabri	<i>Enc. 99</i>
Pulchre cum Quinto mihi convenit. Ille docere	<i>Lud. 115, P 132</i>
Pulchrior ante alias omnes vult esse Lycoris	<i>Sat. 1006</i>
Pulchrum est quod menti visum placet et placet omne	<i>Var. 137, R 259</i>

Pura fluunt leni lapsu tua carmina; nil non	<i>Sat.</i> 856, R 182
Purgasti nuper quemdam, Fabiane: nocentem	<i>Sat.</i> 1027
Purpureos inter procures te, Quinte, loquentem	<i>Enc.</i> 186, P 38
Purpureos quot sunt contemnis, Cinname, patres	<i>Var.</i> 114, P 170
Purpureos Varro pauper crepat usque dynastas	<i>Sat.</i> 939
Pyrrrha Lyco est uni pulcherrima, caetera pulchram	<i>Sat.</i> 876
Qua mecum es, mea Lyda, tibi cur tarda moratur	<i>Lyd.</i> 333
Qua possum re quemque iuvo facioque benigne	<i>Var.</i> 342
Qua se cunque tulit, foedum fert Afra lupanar	<i>Sat.</i> 630, P 120
Qua te, Lyda, frui, qua te mihi, Balthasar, una	<i>Lyd.</i> 286, P 312
Quae bene quis fecit, memini; male facta per auras	<i>Sat.</i> 1385
Quae bona sunt, quae pulchra, feror quod, Cinna, probare	<i>Lyd.</i> 173
Quae Caper atque Aries, quae Taurus cornua caelo	<i>Sat.</i> 28
Quae de te scribo vates tuus, optima Lyda,	<i>Lyd.</i> 312
Quae deceant, quae non deceant, videt omnia Varus	<i>Sat.</i> 160
Quae dicis, clamas, Quinte, omnia; supprime vocem	<i>Sat.</i> 357
Quae dicis, dic, Tucce, brevi. Cognoscere finem	<i>Sat.</i> 35, P 117
Quae dicit Varus vel quae facit, omnia culpas	<i>Var.</i> 33, R 249
Quae dixi cuicumque semel, stant firma, labascit	<i>Sat.</i> 1152, P 95
Quae dixi cuicumque semel, stant firma; labascit	<i>Sat.</i> 779, P 95
Quae facio raptim, spernis mea carmina; verum	<i>Sat.</i> 81, P 72
Quae famam haud curat mulier, vel fervet amore	<i>Sat.</i> 973
Quae fiunt, doleo; quae fient, Aule, dolebo	<i>Var.</i> 261
Quae fueram quondam poenis addicta nocentum	<i>Sac.</i> 17, R 4
Quae geminam abiecit lancem Themis et gerit ensem	<i>Var.</i> 330
Quae Graiis placuere, Glycon, insulsa putari	<i>Sat.</i> 1111
Quae iuvenum turba stipata est semper amantum	<i>Mor.</i> 35
Quae libertatem nulli non, Gallia, spondes	<i>Sat.</i> 878
Quae loqueris, Pupi, malo nescire, labore	<i>Sat.</i> 624
Quae magis attingunt vitam, odit Cinnamus artes	<i>Sat.</i> 214
Quae magni reges, regum et gessere ministri	<i>Sat.</i> 608, P 98
“Quae mala dissimilem tibi me fors iunxit, ut esses	<i>Var.</i> 71, R 255
Quae matri, Violanta, tuae te iunget, Eoo	<i>Lyd.</i> 554, R 321
Quae matronalis decus est ac forma pudoris	<i>Var.</i> 245
Quae me iterum atque iterum, mi Varro, pauca rogasti	<i>Lyd.</i> 524
Quae mihi de clara miranda Lycoride narras	<i>Lyd.</i> 357
Quae mihi dictarit versus, Bernarde, rogasti	<i>Enc.</i> 7, R 72
Quae mihi, Lyda, placent in te, sint digna placere	<i>Lyd.</i> 145
Quae nec pulchra aliis, tibi cur pulcherrima visa est?	<i>Lyd.</i> 510
Quae nunquam fient, metuis tamen usque futura	<i>Var.</i> 249
Quae nunquam placuit, socio te visa placere	<i>Lyd.</i> 220, R 310
Quae pinxit Raphael, mire scis omnia, Quinte,	<i>Enc.</i> 409, R 134
Quae populo placuere, tibi si, Lyda, placebunt	<i>Lyd.</i> 466, P 30
Quae prima occurrunt, scribis, Varo, omnia; quidquam	<i>Enc.</i> 258, R 130
Quae primum in buccam veniunt, canis, Attale, raptim	<i>Sat.</i> 896, R 163
Quae raptim fugiunt, curamus, Postume; in omni	<i>Mor.</i> 42, R 58
Quae recitas, audita placent. Si lecta placerent	<i>Sat.</i> 811, P 116
Quae Romae ingenti iacui deiecta ruina	<i>Enc.</i> 282
Quae rudis, ingenuas nec mentem culta per artes	<i>Lyd.</i> 148
Quae scimus vere, stant omnia; quod male nutat	<i>Sat.</i> 353
Quae scribis, Francisce, probem licet omnia, laudo	<i>Enc.</i> 142, R 273
Quae scribis nequeo, Victori, scribere, at hercle	<i>Enc.</i> 202, R 111

Quae scribis, scribis pulchre omnia; pleraque scribis	Var. 47, R 250
Quae scribit Rullus miratur, laudat amatque	Sat. 1311
Quae scribit, Quintus dicit, vera omnia; verum	Sat. 1096
Quae scribo dicis <i>communis</i> . Forsitan et sunt	Sat. 1086, R 182
Quae scribo, dicis, Quinte, obvia; forsitan et sunt	Sat. 242
Quae scripsi, rogitas, cur non edam? Edere solus	Lud. 3, R 210
Quae scripsi, audiri vis atque audita placere	Sat. 277
Quae sedet elinguis vultu matrona severo	Sat. 425
Quae sentit Phyllis, fuco procul ablegato	Sat. 428
Quae senuit Leonilla, tamen sibi pulchra videtur	Sat. 98
Quae sint pulchra, rogas. Quae quamquam, Tulle, videnti	Var. 159, P 160
Quae sint pulchra, rogas. Quae, quamquam, Tulle, videnti	Sat. 1110, P 160
Quae sit forma, rogas, pulcherrima. Nempe cuique	Var. 244
Quae sit Galla, rogas. Nulli non apta sodali	Sat. 1310
Quae sit Lyda, tibi dici vis, Postume; dictu	Lyd. 483, P 50
Quae statuis, vasta propugnans voce, Lycota,	Lud. 79, R 225
Quae statuis, vasta propugnans voce, Lycota,	Var. 198
Quae sunt facta aliis, tibi, Postume, facta putato	Mor. 290, R 47
Quae te Galla fugit pol non irata sequentem	Sat. 688
Quae te istaec vecors duxit sapientia, fratres	Sat. 997
Quae te Scylla ferax genuit, quae saeva Charybdis	Sat. 1219
Quae te, Virgo, dies conceptam vidit, Olympum	Sac. 26, R 6
Quae terris almam portas, dea candida, lucem	Vot. 6, R 26
Quae tibi festinus lusi, Pizzellia, tu ne	Lyd. 602, R 314
Quae tibi non placeant humano in corpore, quaedam	Sac. 74, R 20
Quae tibi ob aureolos laudatur Cynthia mores	Sat. 1282
Quae tibi vis animi est! Quod robur, Lyda, trementem	Lyd. 575, R 324
Quae tibi vis quando non fiunt, quod potes unum	Lyd. 465, P 10
Quae tu mira vides, alios haud posse videre	Sat. 568, P 66
Quae tu summa vocas, Varro, bona, nec bona dico	Sat. 949
Quae tu summa vocas, Varro, bona, nec bona dico	Mor. 234, P 18
Quae tua sunt, caro quae tibi fingis in Euno	Mor. 146
Quae Varum ducis custodem, quis tibi custos	Sat. 7, R 161
Quae Varus loquitur, sperno simul omnia: nil est	Sat. 159
Quae Venus es, fieri gaudes turrita Cybele	Sat. 652, P 124
Quae virgo hinc abiit tibi gnata in flore iuventae	Lyd. 578, R 326
Quae vis cumque roga, dicet mire omnia Quintus	Sat. 276
Quae visa est multo formae mihi plena lepore	Sat. 1254
“Quae volo cuncta”, inquis, “prorsum assequor”. Ergo, Fabulle,	Mor. 176, P 28
Quae, Fernande, mihi misisti munera nuper	Enc. 395, R 132
Quaecumque eveniunt, Flaccus fert omnia, quidquam	Sat. 1373
Quaenam est? Pulchra deae in speciem depicta Lagois	Enc. 309, R 152
Quaenam haec picta puella: Venus ne, an pulchra Lagois?	Enc. 310, R 152
Quaenam haec pulchra genis nec vultu diva protervo	Enc. 305, R 151
Quaere alium, quem vis, qui te ferat, Aule, natantem	Sat. 155, R 169
Quaere alium, qui te miretur: spernere magnum	Var. 273
Quaere tibi quidvis: respondet stans pede in uno	Sat. 557
Quaerebam te, Lyda; tuus mihi limen ad ipsum	Lyd. 341
Quaerere amatorem pronum est tibi, quaerere amicum	Sat. 1221
Quaeris pauca loqui possis quanam arte: taceri	Lud. 97, P 126
Quaeris an ire velim Lydae comes? Addere, amice,	Lyd. 610
Quaeris cur blandi culpetur Musa Catulli	Var. 4, P 47
Quaeris cur nec inops verborum, Glaucia, tecum	Sat. 1363

Quaeris cur placeat mihi Lyda ex omnibus una?	<i>Lyd.</i> 47
Quaeris cur valeam melius te, Postume? Dicam	<i>Lud.</i> 110, P 131
Quaeris cur valeam semper. Quia pectore nunquam	<i>Lud.</i> 197, R 234
Quaeris, num valeam. Si quid me scribere, versus	<i>Sat.</i> 1413, R 199
Quaeris quae decorant Lydam praeconia laudum	<i>Lyd.</i> 303
Quaeris quam valeam, quam sim districtus, Avite	<i>Lud.</i> 132, P 140
Quaeris qui valeam tam firmo corpore? Dicam	<i>Lyd.</i> 445, P 133
Quaeris quid scribam? Tibi nil, Corvine, venusti	<i>Sat.</i> 5, R 162
Quaeris quid sit opus mihi, Postume? Scilicet unum	<i>Sat.</i> 1458
Quaeris quidnam habeat pulchri mea villula? Mitto	<i>Sat.</i> 612
Quaeris quo aegrotas morbo, mea Lyda? Frequenter	<i>Lyd.</i> 66
Quaeris tam multi cur te vitare laborent	<i>Var.</i> 112
Quaeris, Vare, malis qua possis arte placere	<i>Var.</i> 149, P 150
Quaerit amatores, contemnit Phyllis amicos	<i>Lyd.</i> 89
Quaerit amicitias et multos invenit Aegle	<i>Lud.</i> 146, P 145
Qualem perspexi te, Gellia, sanus amavi	<i>Var.</i> 127
Qualem se pennis hinc atque hinc nixa volucris	<i>Var.</i> 154, P 154, R 269
Qualem se pennis hinc atque hinc nixa volucris	<i>Var.</i> 292, P 154, R 269
Qualem te in somnis vidi, Violanta, valere	<i>Lyd.</i> 568, P 152
Quales Luculli vidit seu Coesaris hortos	<i>Enc.</i> 107, R 94
Quales prisca aetas olim tulit heroinas	<i>Enc.</i> 173, P 48
Qualis eras olim quinto, Lebrunia, lustro	<i>Enc.</i> 413, R 153
Qualis Lyda die primo est mihi cognita, multas	<i>Lyd.</i> 474, P 42
Qualis ubi roseis invectus Apollo quadrigis	<i>Enc.</i> 278
Qualis visa mihi sit Gellia, quaeris, amice,	<i>Sat.</i> 1245
Qualis, dum venti convolvunt turbine fluctus	<i>Mor.</i> 172
Qualiscumque venit, seu clara luce serena	<i>Var.</i> 316
Qualiscumque, domus ferar omni nobilis aevo	<i>Enc.</i> 68
Quam bene te laudat Franciscus, tam bene vita	<i>Sac.</i> 56
Quam cito frugiferis arescunt gramina in arvis	<i>Mor.</i> 175, R 44
Quam colimus, quae digna coli, Balbine, puella est	<i>Sat.</i> 931
Quam colis assidue, non est tibi nota, Lycoris	<i>Sat.</i> 901
Quam coma te deceat, quam vestis, Quinte, rogasti	<i>Sat.</i> 421
Quam decet iste color fuscus, quam torva, Nigelle,	<i>Enc.</i> 241, R 144
Quam decet iste tuus te cultus, Gellia, celat	<i>Sat.</i> 324, R 202
Quam densi gliscunt plausus, quam laeta frequentum	<i>Enc.</i> 59
Quam dixti nuper divam, nunc dicis Erynnim	<i>Sat.</i> 1281, R 65
Quam do Lydae operam, tibi dem vis, Quinte, laborem	<i>Lyd.</i> 161
Quam do, nec vacuum, nec plenam, Quinte, crumenam	<i>Var.</i> 255
Quam dulcis fuerit, quam dives claraque vita	<i>Mor.</i> 76, R 37
Quam flevi extinctam, te ad vitam surgere laeter	<i>Enc.</i> 281
Quam fuerat, melius multo est tibi, Lyda, salubre	<i>Lyd.</i> 65
“Quam gelida es! Lento quam torpes pectore!”, quondam	<i>Mor.</i> 57
Quam iaceat versis eadem sententia verbis	<i>Sat.</i> 71, P 81
Quam laudat Petrus, si digna est laude puella	<i>Sat.</i> 266
Quam ludit natura! Caput deforme, Lycori,	<i>Var.</i> 85
Quam malus es vates, licuit hinc noscere, Maevi,	<i>Sat.</i> 240
Quam mihi Cinna placet, vellem tibi, Polla, placeret	<i>Sat.</i> 108
Quam misere optasti, nubit tibi denique, Tulle,	<i>Mor.</i> 224, P 15
Quam narrans Glaucon a te, Pizzellia, distat!	<i>Lyd.</i> 619
Quam natura urbem statuit mortalibus unam	<i>Lyd.</i> 58
Quam nec pulchra Venus formoso vicerit ore	<i>Sat.</i> 1227
Quam placeat mihi Cinna, rogas me, Gellia. Dicam	<i>Sat.</i> 804, P 111

Quam placeat mihi Cinna, rogas me, Gellia. Dicam	<i>Sat.</i> 165, P 111
Quam possum, fugio medicos: audire cruore	<i>Lud.</i> 108, P 129
Quam potes, Idalii stimulos averte furoris!	<i>Mor.</i> 36, R 34
Quam potis es, vigila. Quod somno demis inerti	<i>Mor.</i> 30, R 31
Quam praestat stulto sapiens! Rebusque secundis	<i>Enc.</i> 390
Quam pulchra est Ithaci, quam, Leucon, pingis, imago!	<i>Enc.</i> 296, R 150
Quam res, verba, modi constant! Quam quidque cohaeret	<i>Enc.</i> 256, R 158
Quam ruat horrendum furiis agitata libido	<i>Sat.</i> 979
Quam se dedeceant, quos vulgo exercet, amores	<i>Sat.</i> 402
Quam sensum haud subeat praesens tibi, Gellia, Thyrsis	<i>Lud.</i> 135, P 142
Quam sibi praestanti congegssit Lyda labore	<i>Lyd.</i> 87, R 299
Quam sis grata mihi, didici te, Lyda, carendo	<i>Lyd.</i> 99, R 301
Quam sis pulchra, vides, speculo quae affixa nitenti	<i>Sat.</i> 201, R 168
Quam solus, malo, mi Postume, vivere tecum	<i>Var.</i> 281
“Quam stulte”, dicis, “conspicuum me fugit Aegles”	<i>Sat.</i> 1463
Quam stupro opplesti, tibi ducere, Flacce, puellam	<i>Sat.</i> 411
Quam te dedecorant quos tecum exercet amores	<i>Sat.</i> 304
Quam te digresso doluit, Somalia, coetus	<i>Lyd.</i> 358, R 312
Quam te maternus deceat dolor, optima Lyda,	<i>Lyd.</i> 284
Quam te, Lyda, probem, soleo hinc cognoscere quod me	<i>Lyd.</i> 348
Quam tibi conspecta flagret cor, Quinte, puella	<i>Sat.</i> 127
Quam tibi morigeri se dent, Spinelle, Quirites	<i>Enc.</i> 114, P 36
Quam tu laetitiam dicis, me nomine vero	<i>Mor.</i> 63
Quam tu, Vare, canis, cantari est digna Lycoris	<i>Sat.</i> 849, R 181
Quam, Venine, tibi dulcis modulataque sit vox	<i>Enc.</i> 119
Quamvis magnificum te possum dicere, Cinna,	<i>Sat.</i> 685, P 70
Quamvis rura colas ipsa vicina sub urbe	<i>Var.</i> 211, R 243
Quanam animus forma pingatur quove colore	<i>Enc.</i> 226, R 147
“Quanam iter?”, occurrens rogitas me, Glaucia, semper	<i>Sat.</i> 1022
Quanti ego te faciam, quam te delecter, ab uno	<i>Sat.</i> 1021
Quanti te faciam, si nondum, Gellia, nosti	<i>Sat.</i> 475
Quanti Virgilius, quanti sit magnus Homerus	<i>Enc.</i> 370, R 159
Quantum nummorum tibi demperit alea pernox	<i>Lud.</i> 103, R 128
Quantum oculos nuper, Cappoccia, laesimus ambo	<i>Enc.</i> 299
Quantum, Roma, Petro debes! Quo sub duce maius	<i>Sac.</i> 62, P 184
Quantumvis forma praestet praestetque sagaci	<i>Lyd.</i> 276
Quas equidem sperno, spernas pol tu quoque formas	<i>Lyd.</i> 208
Quas Lacedaemonii poscenti haud aequa Philippo	<i>Lud.</i> 138, R 143
Quas mihi tu nugas, quae vana crepundia, Publi,	<i>Sat.</i> 1478
Quas tibi delicias dicit formosa Lycoris	<i>Sat.</i> 913
Queis plaudit cantus si Roma explodet, amice,	<i>Var.</i> 197
Quem cernis pictum in tabula, Graecine, Fabullum	<i>Sat.</i> 1391
Quem cuncti laudant, spernis carpisque Zanottum	<i>Sat.</i> 1470, R 200
Quem fors coeca regit, ludum spernoque putoque	<i>Sat.</i> 1447
Quem genuit puerum Varus, pater en docet ipse	<i>Sat.</i> 215
Quem legere ducem sibi vates, munere fungi	<i>Var.</i> 175, P 173
Quem ludis, belli pulchra est hic ludus imago	<i>Var.</i> 87
Quem nosti, librum legi, Publi optime, dignum	<i>Sat.</i> 1417
Quem parvi sumpsisse aliquid tibi rere laboris	<i>Lyd.</i> 247
Quem tristi extinctum fato prope luximus, ut te	<i>Enc.</i> 3, R 68
Quem tu, Polla, colis, multas colit, est tibi turpe	<i>Var.</i> 39
Quem veterum e scriptis totum corrasisit Ulyssem	<i>Sat.</i> 899, R 182
Quemcumque alloqueris, multo fit laetior, Aegle	<i>Sat.</i> 200

Qui <i>parvos</i> dicis <i>vates</i> Bembumque Casamque	Sat. 1088, R 183
Qui blandum risit veniens, nunc efferus in te	Sat. 1292, R 55
Qui canis albent, solet his prudentia inesse	Sat. 1303
Qui canis albent, solet his prudentia inesse	Var. 325
Qui celare animi sensus nequit, abdita rerum	Sat. 473, P 105
Qui celare animi sensus nequit, abdita rerum	Sat. 795, P 105
Qui deceant motus vix foedum, Quinte, lupanar	Sat. 338
Qui discum nunquam vidisti, Postume, disco	Sat. 1128
Qui docto similem dixit te, Quinte, Catullo	Sat. 458, R 180
Qui faciem curas, mentem sed negligis, Aule	Sat. 1294
Qui facile amissi damnum reparabile amici	Var. 272
Qui ferus est aliis, comis tibi Flaccus; habeto	Lud. 141, P 143
Qui ferus est aliis, comis tibi, Lyda, vocatur	Lyd. 598
Qui fit uti norim quae scribit Tullius; horum	Sat. 1438
Qui formae partem tibi morbus, pulchra Lycori,	Enc. 194, R 128
Qui Graios spernis scriptores atque Latinos	Sat. 740, P 69
Qui iacet argenti Puer hic tremebundus in antro	Sac. 5, R 2
Qui late populis victor dat iura subactis	Mor. 68
Qui laudas alios, cur me laudare merentem	Sat. 323
Qui linguae heic, Leli, coepisti elementa Latinae	Sac. 61, R 16
Qui Lydam legit heic, nec te Pizzellia novit,	Lyd. 456, P 153
Qui me collaudent, multos nanciscor ubique	Mor. 85, R 264
Qui memor usque tui sum, candide Pindemonti,	Lyd. 234, R 309
Qui mihi sint modice chari, queis carus et ipse	Sep. et Lug. 32, R 276
Qui nequam est alibi, frugi fit, Lesbia, tecum	Var. 29
Qui nihili est, quamvis nullo non auctus honore	Lud. 104, P 128
Qui nunc est morbus, levis est, mea Lyda, sed alter	Lyd. 68
Qui placeat iuvenis mi prima aetate, requiris?	Mor. 13, R 30
Qui placet orator cunctis, cur displicet uni	Sat. 1398
Qui placuit populo, Burro, qui non placet Aulo	Sat. 1453
Qui priscos tantum laudatque legitque poetas	Var. 204, R 262
Qui proavos memoras nobis tam saepe, nepotes	Sat. 1177, R 186
Qui promissa tibi memorat tua Quintus et urget	Mor. 56
Qui puro scriptor cultu nitet, Aule, popello	Sat. 720, P 58
Qui sacros rapitis thesauros, Heliodorum	Sac. 65
Qui sapit, is late regnat; qui desipit, inter	Enc. 396, R 53
Qui sapit, is rerum nil non habet et sibi quoquo	Enc. 397, R 53
Qui senuit gestitque aevum producere vivax	Var. 266
Qui senuit nulli iucundus postulet esse	Mor. 188, P 1
Qui sibi desponsam te miro ardebat amore	Lud. 178, R 271
Qui sibi obest sapiens, frustra sapit. Aule, iuvato	Mor. 190, P 2
Qui sic est nequam, nequam ut sese putet ipse	Sat. 812, P 117
Qui somno indulget nimio, sibi tempora vitae	Mor. 97
Qui tam multa mihi toties mandasque iubesque	Sat. 929
Qui te defendit mercedem noluit ullam	Lyd. 157
Qui te non culpet, nemo est; qui dicere coram	Sat. 898
Qui te tam duro, tam saevo nomine dixit	Enc. 324, R 142
Qui te, docta, iubet praecidere, Lyda, lepore	Lyd. 512
Qui te, Lyda, videt, coelo istam laudibus effert	Lyd. 475, P 43
Qui te, Phylli, colit, re mirus praestat in omni	Lud. 101, P 127
Qui tibi cunque placet, sic excipis hunc, mea Lyda,	Lyd. 183
Qui tibi mane lego Tulli scripta aurea et idem	Lyd. 298
Qui tibi mirifice placet Orphitus, o mea Tulla,	Sat. 762, P 85

Qui tibi tam placuit, placeat mihi, Polla, necesse est	<i>Mor.</i> 251, P 24
Qui tibi, Lyda, dolor nec opinus viscera torsit	<i>Lyd.</i> 495, P 175
Qui tibi, Tucca, placet, recte facit omnia; recte	<i>Var.</i> 64
Qui tua laudarint, mihi narras, carmina, magnis	<i>Sat.</i> 743, P 71
Qui tua mutari, Lyce, possint carmina, quaeris	<i>Lud.</i> 8, R 211
Qui Tullam alloquitur, nemo non credit amari	<i>Sat.</i> 770, P 88
Qui Tullam vidit, nec laudat captus amore	<i>Lud.</i> 164
Qui vatem retines famulum, famaeque reique	<i>Lud.</i> 6, R 211
“Qui verae fidei cultores et putat hostes	<i>Var.</i> 277
Qui vita fueras nunquam non clarus in omni	<i>Enc.</i> 25, R 75
Qui vocat ad thalamos te vafrum, Quinte, Cupido	<i>Lud.</i> 39, R 218
Qui vulnus, Rogere, tibi tetrum abstulit ac te	<i>Vot.</i> 13, R 21
Qui magnis tantum tribui vis dona poetis	<i>Var.</i> 293, R 241
Quid clamas? Validam praestat submittere vocem	<i>Sat.</i> 439
Quid currum praebes? Ad te quae ducit, amice,	<i>Enc.</i> 285
Quid deceat, quid non, scis pulchre, Gellia, cunctas	<i>Lud.</i> 147, P 138
Quid deceat, quid non, sic cernis, Lyda, latere	<i>Lyd.</i> 180, P 178
Quid decet? Hoc, nemo quod si laudaverit, ipsum	<i>Mor.</i> 240, P 20
Quid didicit lustrans orbem Rufillus? Opinor	<i>Sat.</i> 1359
Quid faciem pingis? Non te decet, Afra, venustam	<i>Sat.</i> 440
Quid furis invisam contra, dux magne, Lacenam	<i>Enc.</i> 350, R 106
Quid iuvat? Ad parvum pol tempus plurima rerum	<i>Mor.</i> 242, R 21
Quid iuvenis faceres, vetulo quae, Phyllis, amari	<i>Sat.</i> 1473
Quid lapsi faciant mores, quid froena recusans	<i>Sat.</i> 1013
Quid Mamurra tibi male dixerit, Orphyte, narras	<i>Sat.</i> 1380
Quid me, cui comes assiduus dudum ire solebas	<i>Sat.</i> 493, P 110
Quid mea me benefacta iuvant? Quid plurima, Thyrsi,	<i>Sat.</i> 900
Quid metuas, quidnam speres, tu videris ipse	<i>Lyd.</i> 571
Quid mihi contulerit quam laudo saepe senectus	<i>Lud.</i> 111, P 131
Quid mihi longa ferat, quaeris, mea Lyda, senectus	<i>Lyd.</i> 462, P 158
Quid mihi opus tabulam, quam narras, Lyda, videre?	<i>Lyd.</i> 201, R 309
Quid miseram incestus captas vexasque Lycorin?	<i>Mor.</i> 227, P 16
Quid moneam frustra? Peior fis, Rulle, monendo	<i>Sat.</i> 361
Quid narret vulgus mendax, quid fama loquatur	<i>Mor.</i> 306, R 51
Quid nunc Cinna velit, vis longo doctus ab usu	<i>Sat.</i> 464
Quid prodest misero nunquam meminisse, parantur	<i>Mor.</i> 166
Quid prodest? Quidquid rerum decet, Aule. Decoro	<i>Mor.</i> 241, P 21
Quid quis agat passim vestigas nare sagaci	<i>Sat.</i> 348
Quid rudis ingenuo in coetu versaris, Avite?	<i>Sat.</i> 52, P 106
Quid sit amor, nescis? Nemo id, pol, Gellia, nescit	<i>Sat.</i> 300
Quid sit amor, quaeris, Plato quem dilaudat. Amare	<i>Sat.</i> 197, R 171
Quid sit opus nescis in praesens; re male gesta	<i>Mor.</i> 113
Quid soror ediderit, nescis, tua? Stulta rogare id	<i>Sat.</i> 342
Quid tacitum increpitas? Te moesta, Lyda, putas me	<i>Lyd.</i> 223, R 334
Quid tacitus volvit secum, quid cogitat Aulus?	<i>Sat.</i> 80, P 75
Quid telo miserum pectus tibi figit acuto	<i>Lyd.</i> 100
Quid tibi condoluit, narras; medicina levavit	<i>Lud.</i> 30, R 216
Quid tibi nunc magni prosunt, Alcida, labores	<i>Var.</i> 67, R 255
Quid tu mane novo circum vacua atria lustras	<i>Var.</i> 98
Quid tua magna domus tibi magnum, quid tibi pulchrum	<i>Sat.</i> 810, P 116
Quid tua visa mihi sit fabula, docte, requiris	<i>Enc.</i> 207, R 114
Quid tum Roma fuit, miseros cum saeva Quirites	<i>Enc.</i> 168, R 88
Quid valeat qui vir tempus non prodigit unquam	<i>Enc.</i> 338, R 97

Quid Varus dicat, cur mentem advertere non quis	<i>Lud.</i> 77
Quid vis eloqui possit, quid Suada, quid ille	<i>Lyd.</i> 472, P 41
Quid vox, quid vultus possint oculique loquentis	<i>Lyd.</i> 592, R 339
Quid, Borea malesane, furis nunc vere sub ipso	<i>Var.</i> 215, R 245
Quid, me incompta fugis? Scis miris dotibus aucta	<i>Lyd.</i> 146
Quid? Tu sponte tua te, Quinte, fateris inertem	<i>Var.</i> 271
Quidnam agit Antigenes rerum? Nihil. Aut nihil, ipso	<i>Sat.</i> 777, P 92
V. Quidnam istic, Neptune, tibi cum dulcibus undis?	<i>Enc.</i> 272
Quidnam solus agam, quaeris, Corvine? Profudi	<i>Sat.</i> 617
Quidquid agas dicasve senex, Corvine, Lycorin	<i>Sat.</i> 1190
Quidquid agat Varus, mire facit omnia Tulla	<i>Sat.</i> 1307
Quidquid agis, longo moliris tempore, pendes	<i>Mor.</i> 168
Quidquid agis, quamvis perparvum perque pusillum	<i>Mor.</i> 202, P 7
Quidquid agis, quidquid dicis, mea Lyda, probare	<i>Lyd.</i> 159
Quidquid agit Varus, magnum tibi, Galla, videtur	<i>Sat.</i> 642, P 114
Quidquid agit Varus, miratur Gellia; nil est	<i>Sat.</i> 423
Quidquid amas, sapienter ama si, Galla, perennis	<i>Mor.</i> 265, P 30
Quidquid amat, dicit semper se Varus amare	<i>Sat.</i> 427
Quidquid erit rerum, sortem ferto aequus utramque	<i>Mor.</i> 281, R 46
Quidquid id est, iuvenum quo mens tumet, ira, cupido	<i>Mor.</i> 31, R 33
Quidquid id est, ludens quod scribo, Quinte, sodalis	<i>Sat.</i> 154
Quidquid id est Varus caepit quod scribere dixit	<i>Sat.</i> 269
“Quidquid mendosum est, deme”, inquis; quum tua, Quinte,	<i>Sat.</i> 1168, R 194
Quidquid, Lyda, legis, sic narras ore deserto	<i>Lyd.</i> 130, R 305
Quidquid, Phylli, patras, tenerum causaris amorem	<i>Mor.</i> 137
Quinam scire aliquid possis, Levine, rogasti	<i>Var.</i> 305
Quinte, abis hinc patrias longe digressus in oras	<i>Enc.</i> 329, R 161
Quinte, ais, in laeto nil non frigere theatro	<i>Sat.</i> 961
Quinte, aliis etiam posses fortasse placere	<i>Sat.</i> 375
Quinte, boni si quid fuit, hosti dicito; amico	<i>Var.</i> 251
Quinte, cave, nimium gelidae ne fide senectae	<i>Mor.</i> 294, R 55
Quinte, citus nimium tuus est amor. Ocyus, ut quem	<i>Sat.</i> 967
Quinte, colis vetulam. Non miror, quin prope laudo	<i>Sat.</i> 982
Quinte, doles quod te spernit quae nuper amabat	<i>Sat.</i> 733, P 67
Quinte, doles, tibi quod contingit parva supellex	<i>Mor.</i> 327
Quinte, fidemque tuam remque et te perdere totum	<i>Sat.</i> 1320, R 64
Quinte, impune licet nostras tibi carpere Musas	<i>Sat.</i> 1337
Quinte, impune potes cui vis male dicere: verbis	<i>Sat.</i> 734, P 67
Quinte, meros cantas numeros, non verba. Facesse	<i>Sat.</i> 1104
Quinte, meus satis est venter mihi; quid tuus iste	<i>Sat.</i> 122
Quinte, mihi es dulces inter tu primus amicos	<i>Enc.</i> 266, R 131
Quinte, quod incautum te coepit blanda Lycoris	<i>Sat.</i> 1233
Quinte, rogas habeas quosnam sibi Phyllis amicos	<i>Sat.</i> 703, P 54
Quinte, rogas cur te fugiam tuus ille sodalis	<i>Var.</i> 282
Quinte, rogas Lydae quid prosint plurima lecta	<i>Var.</i> 189, P 186
Quinte, rogas mea cur non edam carmina. Dicam	<i>Lud.</i> 2, R 210
Quinte, rogas quem nam primum reor esse medentum?	<i>Sat.</i> 525
Quinte, rogas quidnam tacito sub pectore volvam	<i>Sat.</i> 622
Quinte, rogas, serus Lydam cur visere coepi	<i>Lyd.</i> 299
Quinte, soles Pollae secretam dicere in aurem	<i>Lud.</i> 78, R 224
Quinte, tibi obstrictus quam sim, nec tu tibi dici	<i>Var.</i> 183, P 179
Quinte, tuam quereris mactatam fraude catellam	<i>Sat.</i> 450
Quinte, tuo da iura lari servosque molestus	<i>Lyd.</i> 347

Quinte, tuo quiddam est reprehensum in carmine: ineptum	Sat. 1108
Quinte, tuum carmen ni laudem, res facit una	Sat. 920, R 250
Quinte, tuum, dulces inter dum ludis amicos	Lud. 212, R 209
Quinte, venis iterum formosae in iura puellae	Sat. 1260
Quinte, verecundi frugem praeferre pudoris	Mor. 257, P 27
Quintillam Crassi dicunt; ego discere semper	Lud. 127, P 137
Quintillum iubeas Musis impendere curam	Lud. 15
Quintum iam toties ne perge ambine precando	Sat. 1267
Quintus abest longe nec possum dicere quonam	Sat. 715, P 56
Quintus amat cuius passim maledicere, at illi	Sat. 1348
Quintus amat Pollam senior. Miraris? Amari	Mor. 69
Quintus amat senior vetulam te, Gellia; quid ni?	Enc. 382
Quis dives? Facilis rerum cui supperit usus	Mor. 316, R 52
Quis furor est dulces chartis committere foetus	Sat. 1418
Quis iacet heic? Quem si dicam, nil noscere possis	Sep. et Lug. 63, R 290
Quis leget hoc nostri quodcumque est carminis aevo	Sat. 1140
Quis modus est Italis, quo pictam saepe tabellam	Sat. 227
Quis novus hic languor subiit mihi pectus, Apollo	Lyd. 269
Quis novus obrepsit mihi torpor, cur mea Musa	Sat. 1134
Quis pinxit Rullum? "Frater". Fraterne? Putavi	Sat. 1392
A. Quis Puer hic? B. Iesus. A. Quid flamma in pectore gliscens?	Sac. 6, R 3
Quis Puer hic pennatus? – Amor. – Quid fundit ab urna?	Sat. 1290, R 54
Quisnam te canat egregium regemque patremque	Lud. 233
Quisque, malus Varo est, Rufo bonus: an quod uterque	Mor. 123
Quisquis foemineum spernit genus et putat esse	Lyd. 153, R 307
Quo cultu, quo vult comptu fert Gellia se se	Sat. 1031
Quo cupio magis usque, magis quo conor, amicam	Lud. 113, P 132
Quo fugis, ah, spes una aegris mortalibus? Istaec	Sac. 72, P 185
"Quo fugis, ah, Violanta? Mane: cur saeva parentes	Lyd. 547, R 320
Quo magis es dives, hoc fis tibi parciore, Aule,	Sat. 183
Quo magis humano virtus in pectore crevit	Sat. 950
"Quo me cumque feram, resonant", ais, "omnia questu"	Var. 118
Quo mihi regalis moles operosa sepulcri	Sep. et Lug. 29, R 287
Quo picta est Daphne, quod Pallas pingitur ore	Var. 45, R 251
Quo ruis in lacrymas? Saevi monumenta doloris	Lyd. 586
Quo ruis in praeceps furiata mente? Libido	Mor. 75
Quo ruis? Ignota vilem de gente puellam	Mor. 216, P 12
Quo se cumque tulit, quoquo vestigia flexit	Lyd. 470, P 40
Quo se virgo die patrum de more piandam	Lyd. 576, R 324
Quo servas nummos? Dixit sua damna sodalis	Mor. 60
"Quo te flexit amor, non is; ruis. Haud ego amare	Var. 184, P 180
Quo tibi quisque usu sit, quaeris, Pontice; amicum	Sat. 990
Quo tu dignus eras, retulit non dignus honorem	Mor. 262, P 29
Quo tua, Guasce, domus pulchra est magis, hoc magis hercle	Lyd. 329
Quo, miser, insano lucri correptus amore	Var. 226, R 246
Quo, Phylli, heu recidit spes ingens illa? Petitam	Sat. 940
Quod bene, Marce, tibi feci sentire putabam	Mor. 222, P 14
Quod caput esse artis dicebat Roscius, unum	Lyd. 417
Quod celer eloquio es, magno tibi, Quinte, videris	Sat. 540
Quod coelum incluso folliis petit actus ab igne	Sat. 1154
Quod coetu in magno venienti occurrit amice	Sat. 1187, R 186
Quod coluit mire te longo tempore Flaccus	Sat. 1446
Quod comitem assiduum fers me, Cinna optime, grande	Sat. 420

Quod coniux te, Galla, tuus fugit, anxia moeres	<i>Mor.</i> 229, P 17
Quod debet cantor tibi, Phoebe, Meuccius, omne	<i>Enc.</i> 289, R 141
Quod dixi nugas tua carmina, cur furis, Eune?	<i>Sat.</i> 1340, R 188
Quod dixi puerum, miraris, Lyda, senectae	<i>Sat.</i> 980
Quod facis, Aule, tuum iacta genus: id nisi iactes	<i>Sat.</i> 546
Quod fieri vellet, factum sibi fingit Alexis	<i>Lud.</i> 199
Quod Gallam colis et multa virtute puellam	<i>Sat.</i> 1014
Quod laeto exhilaras, Aegle, sermone sodales	<i>Enc.</i> 248
Quod laudas Lydam, dehinc Nisam et Phyllida et Aeglen	<i>Lyd.</i> 320
Quod levis est Phyllis, doleo, nec miror, Opimi,	<i>Sat.</i> 732, P 66
Quod lusi carmen spernebam; spernere sed iam	<i>Sat.</i> 716, P 57
Quod maior nondum lustris, Aloysa, duobus	<i>Enc.</i> 177, R 128
Quod male composuit vestem compositque capillum	<i>Mor.</i> 248, P 23
Quod me sic ludis, damnum est commune: perire	<i>Sat.</i> 1360
Quod mea dilaudas, Fabroni, carmina, gratum est	<i>Enc.</i> 391, R 125
Quod mea nil sapiunt tibi carmina, Quinte, dolerem	<i>Sat.</i> 689, R 205
Quod mi opus est, habeo; quod non opus, optet habere	<i>Mor.</i> 255, P 26
Quod mihi laudasti carmen, mea Lyda, requiris	<i>Lyd.</i> 338
Quod mihi pro meritis nil reddis, Quinte, molestum est	<i>Sat.</i> 1001
Quod molles ductare choros te, dia Lagoi,	<i>Enc.</i> 327, R 138
Quod mortale fuit Lucillae, hac conditur urna	<i>Sep. et Lug.</i> 39, R 289
Quod multi dicunt de te, quod dicere nemo	<i>Sat.</i> 310
Quod multos laudat, quod nullum spernit et odit	<i>Lyd.</i> 96
Quod nequam est Quintus, patior; quod censet honore	<i>Sat.</i> 25
Quod nil ferre potes quidquid peccamus inepti	<i>Sat.</i> 605, P 56
Quod nil, Galla, pati duri vis, hoc, mihi crede	<i>Mor.</i> 61, R 59
Quod numquam fecit, Rullus mea scripta probavit	<i>Sat.</i> 615
Quod parvi pendas me, nil queror, o, mea Lyda,	<i>Lyd.</i> 516
Quod peccat caro, dic primum, Quinte, sodali	<i>Var.</i> 241
Quod per prona trahit correptum dira libido	<i>Mor.</i> 79
Quod placuit seditque animo, non si ruat orbis	<i>Var.</i> 200
Quod proba, quod formosa, omnis quod docta Minervae es	<i>Lyd.</i> 616
Quod procul est Violanta, procul quod Petrus, uterque	<i>Lyd.</i> 430
Quod puer est, blandum quod ridet, Batte, Cupido	<i>Sat.</i> 1288, R 53
Quod rarus venias, venias quod serus, id aequa	<i>Sat.</i> 570, P 65
Quod rogo quam valeas, adiens tua limina mane	<i>Lyd.</i> 126
Quod rudis est, ultro docet omnes Cinna, docere	<i>Sat.</i> 517
Quod Rufo Varum pudibundo, Galla, protervum	<i>Sat.</i> 364
Quod saepe affari soleo, quod visere Lydam	<i>Lyd.</i> 5, R 293
Quod sapis, hac una, si nescis, Postume, causa	<i>Sat.</i> 1150, P 92
Quod sapis, hac una, si nescis, Postume, causa	<i>Sat.</i> 776, P 92
Quod satis est, nusquam sentis, Leonilla; placere	<i>Sat.</i> 393
Quod satyra invasit scriptum, Lupus edidit ipse	<i>Sat.</i> 233
Quod scribo, Tullae nil non vulgare videtur	<i>Sat.</i> 648, P 120
Quod scripsi de te carmen, Salicete, pusillum	<i>Lyd.</i> 304, P 134
Quod scripsti carmen spernit male Gellia, Quinte,	<i>Lud.</i> 56, R 221
Quod se Lyda tibi non tota impertit, amice,	<i>Lyd.</i> 413, P 75
Quod se non patitur curari more bubulci	<i>Sat.</i> 480
Quod se praelatum longe videt omnibus Aulus	<i>Sat.</i> 768, P 88
Quod semel abripuit male caute caeca libido	<i>Sat.</i> 686
Quod semel abruptum furiis agitatus iniquis	<i>Sat.</i> 974
Quod semel est verum, verum non desinit, Aule,	<i>Mor.</i> 92, R 39
Quod sero venias, purgas te, Glaucia: purga	<i>Sat.</i> 560, P 61

Quod similem dixi tibi prima aetate puellam	<i>Lyd.</i> 451, P 148
Quod sola es, laudi credis tibi. Nempe severos	<i>Sat.</i> 1056
Quod spernis cunctos, aliis, Corvine, superbus	<i>Sat.</i> 566, P 62
Quod tam cara mihi domus est Pizzellia, mirum	<i>Lyd.</i> 274
Quod te conspectum primo deceptus amavi	<i>Sat.</i> 1302
Quod te cumque rogem, "Deest", inquis, "tempus". Opinor	<i>Sat.</i> 1382
Quod te incestus amat Lycidas, Leonilla, pudori	<i>Sat.</i> 382
Quod te laudavi toties, me dicis amicum	<i>Mor.</i> 185, P 28
Quod te mirari perhibent, Luci optime, dicam	<i>Sat.</i> 1357
Quod te non laudo laudatus carmine, acerbe	<i>Sat.</i> 494, P 108
Quod te omnes fugiunt, stulte miraris, Ofelle,	<i>Sat.</i> 519
Quod te prae Celso contemnit Lyda, molestum est	<i>Lyd.</i> 394
Quod te religio tremefactum corda premebat	<i>Sat.</i> 188
Quod te scire unum volui, tecum domus omnis	<i>Sat.</i> 1425
Quod te Varus amat, nimium ne, Tulla, superbi	<i>Sat.</i> 1185
Quod te quidquid agas coniux non servat, haberi	<i>Sat.</i> 1069
Quod te, Quinte, urit vesanum foeda libido	<i>Sat.</i> 933
Quod tibi Amor saevius tentat praecordia flammis	<i>Sat.</i> 186
Quod tibi convaluit frater tuus, optima Lyda,	<i>Lyd.</i> 102, R 302
Quod tibi displiceam senior iam vertice cano	<i>Var.</i> 218
Quod tibi displicuit carmen, mihi perplacet, ipsum	<i>Sat.</i> 153, R 170
Quod tibi equos macies absumit lurida, questus	<i>Sat.</i> 906
Quod tibi floridulam quaerenti, Cinna, puellam	<i>Sat.</i> 1200
Quod tibi floridulam quaerenti, Cinna, puellam	<i>Sat.</i> 1462
Quod tibi nil nimium video, mea Lyda, placere	<i>Lyd.</i> 453, P 151
Quod tibi nil usquam rerum placet, esse videris	<i>Sat.</i> 1445
Quod tibi opus, tibi disce; aliis discenda relinque	<i>Mor.</i> 2
Quod tibi quo fulges tandem post tempora longo est	<i>Enc.</i> 196, R 121
Quod tibi, Tucca, meum haud volui committere carmen	<i>Sat.</i> 1416
Quod trahit, heu, duros Violanta in morte dolores	<i>Lyd.</i> 574, R 324
Quod tribuis fatuo scriptori, Pontice, laudem	<i>Sat.</i> 1098
"Quod tribuo", dicis, "magnum est": mihi, Postume, sed fit	<i>Sat.</i> 58, P 94
Quod tu, Lyda, probas, pulchrum reor; haud tamen idem	<i>Lyd.</i> 88
Quod tua te Phyllis spernitque et negligit, Aule,	<i>Sat.</i> 1234
Quod Tullae assiduo secretam garrit in aurem	<i>Sat.</i> 730, P 65
Quod tuus Augusto scripsit sub principe Celsus	<i>Var.</i> 191, R 260
Quod varios pelagi casus et caeca pericla	<i>Sac.</i> 34, R 23
Quod varios pelagi casus et caeca pericla	<i>Vot.</i> 16, R 23
Quod viso cupide Lydam, mirorque coloque	<i>Lyd.</i> 314
Quod vitam eximii scripsi, Vannette, Georgi	<i>Enc.</i> 192, R 119
Quod mihi displiceas ne quando, Lyda, laboras	<i>Lyd.</i> 617
Quod sibi quos credi nummos poscebat amicus	<i>Var.</i> 318
Quodnam, Lyda, tibi possim solvisse Minerval,	<i>Lyd.</i> 240
Quonam isthaec hauris tua scita e fonte, refutat	<i>Sat.</i> 588
"Quonam iter est", rogitas. Mecum, dic, ipse venire	<i>Sat.</i> 1023
Quos habeas mores, non quaero: noscere sat mi est	<i>Sat.</i> 355
Quos mihi tu narras agros, quae frigida tempe	<i>Lyd.</i> 306
Quos prope te vidi, mihi sic placuere puellae	<i>Lyd.</i> 504
Quos sapere haec aetas putat unos, Aule, putabit	<i>Var.</i> 48, R 251
Quosnam habeas mores non quaero, Gellia, quasnam	<i>Mor.</i> 309
Quot medici pestes numerant, proh Iuppiter, usque	<i>Sat.</i> 483
Quot morbi corpus vexent, sermone diserto	<i>Sat.</i> 627
Quotquot sunt medicos, carpit culpatque Coranus	<i>Lud.</i> 120, P 135

Quum video te, pulchre Theon, video omnia. Si te	<i>Enc.</i> 363
Raro te invisio quamquam te invisere saepe	<i>Var.</i> 356
Rauca silet Violanta. Doles? Gaudesne, Philippe,	<i>Lyd.</i> 535
Re nulli, nulli verbis es commodus, Eune	<i>Sat.</i> 157
Re praestas, pulchro quod praefers nomine Turri	<i>Enc.</i> 78, R 87
“Rebus in adversis mutati”, dicis, “amici	<i>Var.</i> 258
Rectorem vitae legisti, Gellia, nulla	<i>Sat.</i> 409
Reddidit Alcides Lydae sua pensa puellae	<i>Lyd.</i> 528
Regali descripta manu miroque lepore	<i>Sat.</i> 755, P 81
Regem Cinna domi se iactitat esse: fatemur	<i>Sat.</i> 1393
Reginae cultor pulcherrimus ille Britannae	<i>Lyd.</i> 21
Reginam egisti pulchre pulchreque parentem	<i>Lyd.</i> 419, R 314
Regnabas, nunc regna alius tenet, inde tenebit	<i>Sat.</i> 332
Rem facis, argento postponens omnia, Servi,	<i>Sat.</i> 860
Rem facis, assiduo et procuras, Cinna, labore	<i>Sat.</i> 1350, R 189
Rem male quod verbis corrumpit Rullus ineptis	<i>Sat.</i> 50, P 108
Remigio velisque fugam, Laevine; capesse	<i>Var.</i> 231
Res tibi displicuit potius, quam carmen, amice,	<i>Sat.</i> 1207
Res tibi ego cupio cursu, Lyda, ire secundo	<i>Lyd.</i> 107
Rhetoris haec Rufi statua est. Infantior illa	<i>Sat.</i> 918
Rhetoris haec Rufi statua est; par scilicet illi	<i>Sat.</i> 917
Ridemus veteres, miramur nostraque nosque	<i>Sat.</i> 1123
Ridet ager, subita capti dulcedine ludunt	<i>Lyd.</i> 490, P 168
Ridetur, subito capitis perculsa periclo	<i>Var.</i> 153, P 153
Ridiculum fateor, quod scribis, Quinte; facetum	<i>Sat.</i> 639
Risu diducit rictum cum Gellia cantat	<i>Lud.</i> 76, R 228
Roma mihi semper placuit, nunc displicet, eheu	<i>Lyd.</i> 33
Roma tibi grates agit, o bona Virgo, recepit	<i>Sac.</i> 38
Roma, cave ne, si Veninum spreveris, omni	<i>Enc.</i> 122
Roma, tibi merito gaudes quod septa ruentis	<i>Enc.</i> 33, R 77
Roma, tibi molles Triviae qui saltat amores	<i>Sat.</i> 638
Roma, vale, iuvat hinc vacuos decedere in agros	<i>Var.</i> 203, R 244
Romae arcem, scopulum Byzanti suspice, claram	<i>Enc.</i> 254
Romae invisio diu ratio fuit ista medelae	<i>Var.</i> 208, R 243
Romae quondam hospes Romani nominis hostis	<i>Sat.</i> 1468
Romano clarus quod fulges denique in ostro	<i>Enc.</i> 77, R 86
Romulea orator loquitur dum multus in urbe	<i>Enc.</i> 125
Romuleam inveheris dum rite orator in urbem	<i>Enc.</i> 153, R 100
Romuleas inter celebrans laeta orgia nuptas	<i>Lyd.</i> 381
Romulei iuvenes, mea quos praecepta sequentes	<i>Var.</i> 58, R 253
Roncalli, vincis quae vertis carmina, Musae	<i>Enc.</i> 164, R 121
Rotgerum lethi versari limine in ipso	<i>Sep. et Lug.</i> 41, R 276
Rulle, vides nigri demergi in faucibus Orci	<i>Sat.</i> 190
Rullum quosnam habeat caros caraque rogasti	<i>Sat.</i> 518
Rullus amicitiam vitat, cogatur amici	<i>Mor.</i> 205, P 8
Rullus conquirat peregrinos undique pisces	<i>Lud.</i> 19, R 213
Rullus conquirat peregrinos undique pisces	<i>Sat.</i> 1305, R 213
Rullus grammaticos damnat. Quid ni, omnia Rulli	<i>Sat.</i> 1411
Rura colens quid agam, quaeris, mea Lyda. Revolvor	<i>Lyd.</i> 480, P 45
Rura petis magna comitum stipante caterva	<i>Var.</i> 164, P 164
Rura salus, urbes morbi tenuere: sequuntur	<i>Sat.</i> 596
Rurales odi sordes urbanus et idem	<i>Sat.</i> 634

Rure urbem mutas, nec mutas, Pontice, transfers	Var. 237, R 264
Russius heic homines inter iacet. Hercle iacere	Sep. et Lug. 31, P 155
Rustica sis nolo, nolo sis blanda, Lycori,	Mor. 25, R 56
Rustica sit nolo, nolo sit blanda puella	Mor. 7
Sacchinum laudare tuum dum pergis, amice,	Sat. 854, R 181
Sacrorum antistes, laudo quod candidus agni	Enc. 34
Saeculum triste iret quum vatibus, haec ego scripsi	Enc. 388
Saepe ego iactati fugi spectacula follis	Sat. 1217
Saepe mihi debere uni te cuncta fateris	Sat. 478, R 202
Saepe mihi narras quid tu, quid filia et infans	Lud. 229, R 239
Saepe mihi praesens ornaris laude, sed absens	Lyd. 197
Saepe rogas placeant mihi num <i>tua carmina</i> . Dicam	Lud. 12, R 212
Saepe suas ostentat opes mihi Marcus et amplos	Sat. 853
Saepe tua iactas patria te, Gaure, sed eheu	Sat. 1338
Saepe tua iactas patria te, Gaure, sed unquam	Sat. 1339
Saepe uno in verbo peccas duo vel tria, Rulle	Sat. 53, P 107
Saepe, Glycon, laudas teque et tua, sed tua teque	Sat. 1366, R 193
Saeplus invisat quam te cur Lyda Nearcum	Lyd. 360
Saeva canis miseri, Gaspar, dum fata Leandri	Enc. 339
Saeva prius pugnaque diu lassata virorum	Enc. 251
Saeva tibi mulier collum gravat, Aule; furorem	Sat. 216
Saeva tua est, Progne, saeva est tua coena, Thyesta,	Lud. 7
Saeve Mari, Musis utinam florente litasses	Sat. 397
Saeve pater, natum increpitas quem laudibus omnis	Sat. 373
Saeve quid exultas coluber; felicibus hortis	Sac. 29, R 7
Saevit hyems, gelidas festinat Sextus ad Arctos	Enc. 54
Saevus et indomitus rapidoque ardentior igne	Sat. 976
Sal nunquam Actaeum credo gustasse tuos qui	Lud. 142, P 144
Salsa putas atro plena istaec scripta veneno	Sat. 232
Salve, Itali columen, salve, o, spes una theatri	Enc. 213, P 33
Salve, Lyda, tibi quod vixi cara; poeta	Lyd. 414
Salve, o Parthenope, divum domus, unde revertens	Lyd. 404
Salve, urbis decus aeternae, salve, optime Tulli,	Enc. 115, P 47
Sanctum Cor Domini pingis, Bato, profluit unde	Sac. 25
Sarmatiae antistes quanam fideique bonisque	Sat. 487
Saxea diffringi, fulvo conflata metallo	Sat. 1266
Saxea uti moles cessat nec volvitur usquam	Lyd. 230
Saxeus est certe Varro vel ferreus: omnes	Sat. 524
Scande iugum laetus Capitoli quo tua Roma	Enc. 37, R 81
Scilicet egregie constans tibi, Quinte, videris	Sat. 1268
Scipiadae hic tumulus censoris priscus; et ipse	Sat. 6
Scire aliquid tacitum credo: nil scire loquentem	Lud. 102, P 127
Scire nihil malo quam tot quas, Cinname, scis tu	Sat. 241
Scire piget vitae quos duci possit ad usus	Enc. 268, R 157
Scire putas rerum quae ignoras omnia credo	Sat. 590
Scis, quae donantur, non perdi, Quinte; pusillis	Sat. 125
Scit non nota atavis, nescit sed nota minorum	Sat. 971
Scita senum rident iuvenes, laudant sua scita	Mor. 45, R 35
Scita vides Pario sapientum in marmore scripta	Sat. 273, R 177
Scribe aliquid proprium, dic quod non dixerit alter	Sat. 657, P 78
Scribe aliquid prosit quod moribus, Eune. Libellos	Mor. 206, P 8
Scribendi ratio quae sit longe optima, scripsit	Sat. 692, P 105

Scribere conaris carmen, nec fundere carmen	Sat. 265
Scribere longa piget. Batoni nata, sodales,	Enc. 176, R 146
Scribere longa piget. Batoni nata, sodales,	Sep. et Lug. 19, R 146
Scribere te ut velles carmen, Corvine, rogavi	Lud. 57
Scribis conviviis leges, conviva nec ullus	Lud. 71, R 222
Scribis magna; velim scribas magis apta. Pusillum	Sat. 1090
Scribis multa, linis nil, Pontice: foeda litura	Var. 43
Scripti grandiloquum, sed non et amabile carmen	Var. 51
Scripta Bavi doctus nemo probat unus; id ergo	Sat. 1400, R 198
Scripta mihi semper iactas tua, Cinname; iacta	Sat. 91, P 61
Scripta probat, dicis, Varro mea; dic mage, Quinte,	Sat. 471, P 106
Scripti ubi quid, sperno, abiectum, nec reddere suevi	Sat. 1167
Scriptores laudas priscos, Levine; recentum	Sat. 1121
Scriptores spernit cunctos, at scribere si quid	Sat. 77, P 76
Scrutaris priscos lapides, miraris et altis	Var. 359
Scurram agis ad populum, nec te pudet, Aule, tuorum	Sat. 417
Se pulchram Phyllis credit plenamque leporum	Sat. 1434
Se se Aulus perhibet claris maioribus ortum	Sat. 548
Se qualis nunc est Lebrunia pingere non vult	Enc. 415, R 153
Se, quod amat, solam virtutem propter amare	Lud. 239
Sebeto mutas Tiberim, formosa Lagoi,	Enc. 311, R 136
Sebetum Tyberi praeferes, formosa Lycori,	Enc. 317, R 137
Secretum a turba possum te dicere, solum	Enc. 166, R 95
Segnius irritant animos demissa per aurem	Lyd. 473, P 41
Seminecem, tabo enectam, non corpore pulchro	Sat. 1009
"Semita quae vitae heic melior foret, aptior et mi	Lyd. 583, R 325
Semper ab Idalio falli te dicis amore	Sat. 445
Semper amat semel occipit quem Flaccus amare	Enc. 398, R 63
Semper habet multos circum se Gellia moechos	Sat. 999
Senti equidem: tu me fers tantum, Cinna. Valet!	Sat. 1068
Sergi saxa vides, hospes, praeclsa, Ragusae	Enc. 1, R 67
Sermonem quatuor qui, Lyda, extendit in horas	Lyd. 25
Serpens prudentem dixit se forte, columba	Sat. 677
"Serva haec", clamavi, "serva haec tu signa, Quirine,	Enc. 378
Servari Meroe magis est pol digna marito	Sat. 988
Servat oves Lycidas; Lycidas quis servet at ipsum?	Lud. 236
Servatus passer tibi, Lesbia, voce Catulli est	Enc. 342, R 105
Servilem in morem nil non facit Eucritus, orta	Sat. 1017
Servitio exemptus longo curisque solutus	Sep. et Lug. 24, R 286
Servitio exemptus, magna et cum dote relictus	Sep. et Lug. 25
Sese ut amat, nulla vinci vult Gellius in re	Sat. 741, P 70
Seu bene contingat quidquam mihi, seu male, Quinte,	Sat. 311
Seu pullo, niveo seu, Lyda, incedis amictu	Lyd. 282
Sexcentos, heu heu, versus Messala paravit	Lyd. 522, P 181
Sexte, Petri augusta narras dum laetus in aede	Enc. 72, P 37
Sexte, Quirinales queritur tua Roma sodales	Sat. 1070
Sexte, veni, miseros urget mala turba Quirites	Enc. 102
Sexto plaude Pio: Petri sacra templo	Enc. 45, R 82
Sextus abest; sola interea quid Roma? Veretur	Enc. 56, R 83
Sextus amat gelida fessus fractusque senecta	Sat. 1293
Si dices faciat populos rex, nil reor esse	Mor. 51
Si gravius quid forte tibi, Vare, incidit, omne	Sat. 1426
Si laudas, mea quod laudari carmina digna	Lyd. 339

Si magno es censu, da, res quod poscit amici	<i>Mor.</i> 28
Si mala sunt, scribe indoctus quae carmina, sperni	<i>Sat.</i> 1145, R 184
Si natus matri narret quot tu mala Lydae	<i>Lyd.</i> 17
Si nihil est ultra mortem, bene vivit Erotes	<i>Sat.</i> 174
Si nihili est mulier, qui se vir subicit illi	<i>Sat.</i> 985
Si Paris Idaeo quum sedit vertice et Hector	<i>Var.</i> 246
Si pars ulla vacat mihi temporis, hanc tibi poscis	<i>Var.</i> 168, P 168
“Si placet, esurias mecum”, inquit Mancina, dici	<i>Lud.</i> 157, R 230
Si pulchrum est carmen subito quod concinis istud	<i>Sat.</i> 267
Si pulchrum est quodcumque suis est usibus aptum	<i>Var.</i> 340
Si qua me laesum facto dictoque putavi	<i>Lyd.</i> 318
Si qua mihi desunt, superant tibi; sumito, dicis	<i>Sat.</i> 668
Si qua mihi magna est praeter te foemina, Lyda,	<i>Lyd.</i> 125
Si qua tumet pulchram ob faciem formaeque leporem	<i>Enc.</i> 100, R 90
Si quali Varus, quali sit Gellia forma	<i>Lyd.</i> 141
Si quam multa loqui, tam multa audire soleres	<i>Sat.</i> 128
Si quando tibi condoluit venterve caputve	<i>Sat.</i> 632
Si quid habes melius quod possis dicere, Quinte,	<i>Sat.</i> 908
Si quid, Lyda, legis mecum, iuvat hercule, mecum	<i>Lyd.</i> 167
Si quidquam cuiquam fecit bene Postumus unquam	<i>Lud.</i> 16, R 212
Si quis amor veniet, vis omne is duret in aevum?	<i>Mor.</i> 14
Si quis forte levi risu quassator ineptus	<i>Lud.</i> 112, P 131
Si quis forte locus, si quis locus, optime Stay,	<i>Enc.</i> 5
Si quot res nosti, curax nugator, ineptas	<i>Sat.</i> 173
Si res parva tibi est, fac sit minor, Aule, cupido	<i>Sat.</i> 1394, R 198
Si rubet aut livet sincero in corpore quidquam	<i>Sat.</i> 372
Si sapias, pulchris defixo pectora curis	<i>Mor.</i> 81, R 57
Si sua quisque sibi curat modo commoda, si nil	<i>Mor.</i> 207, P 8
Si tales pagus ferret, Violanta, puellas	<i>Lyd.</i> 620
Si talis patria coniux venisset ab Argo	<i>Enc.</i> 216, P 35
Si tam pulchra olim Briseis vera fuisset	<i>Enc.</i> 233, R 145
Si temere fundi possunt bona carmina, vatem	<i>Var.</i> 11
Si tibi non placeo, placeo mihi, Postume; et ipsum	<i>Sat.</i> 521
Si tria lustra aevi numeret, salsus puer Aulus	<i>Sat.</i> 136
Si, quod abest, laedat, nemo laudabitur unquam	<i>Var.</i> 25, P 171
“Sibila nil vulgi curo”, inquis; dic mage vere	<i>Sat.</i> 1028
Sic ego quondam mirabar, Lyda, timerem	<i>Lyd.</i> 242
Sic ego sum: quovis dilecti, Quinte, sodalis	<i>Mor.</i> 177, P 22
Sic matrem Violanta colit subiectior esse	<i>Lyd.</i> 533, P 157
Sic mea mi recitas, Puccini, carmina ut hercle	<i>Enc.</i> 191, R 98
Sic mihi suavidici mulcent cor verba Terenti	<i>Lyd.</i> 382, P 167
Sic narras quidquid narras mea Lyda, lepore	<i>Lyd.</i> 311
Sic Petrum, Leucon, pinxisti ut verior ipso	<i>Lyd.</i> 440
Sic pingi ut superum posset Rex et bona Virgo	<i>Sac.</i> 71, R 147
Sic placuit semper mihi Tullius, o mea Lyda,	<i>Lyd.</i> 288
Sic priscos narras casus, mea Lyda, loquentis	<i>Lyd.</i> 506
Sic recitas nemo ut melius; nec me tamen, Aule,	<i>Sat.</i> 36, P 117
Sic te more novo exornas, Lucilla, placebas	<i>Sat.</i> 1015
Sic Violanta tibi picta est, doctissime Leucon,	<i>Lyd.</i> 436, R 317
Sic, pater ut natos, populum rege. Nullo erit ut rex	<i>Mor.</i> 55
Sirenum infames scopulos, squalientia semper	<i>Sac.</i> 52, R 13
Sis licet annosus, toto et sis vertice canus	<i>Enc.</i> 346, R 97
Siste gradum fractumque annis lacerumque, viator	<i>Sat.</i> 1427

Siste gradum, vulgo matrum nec te inlere, Virgo,	<i>Sac.</i> 30, R 8
Sit mihi perspectum longo iam tempore qui me	<i>Var.</i> 139
Sola domi ne sit Phyllis, huc ventitat Aulus	<i>Lud.</i> 53, R 220
Sola domi ne sit Phyllis, huc ventitat Aulus	<i>Sat.</i> 945, R 220
Solam miratur, solam crepat usque mathesin	<i>Sat.</i> 1344
Solam nimirum virtutem, Gellia, laudas	<i>Sat.</i> 301
Solane habes oculos tu, Gellia, pulcher ut uni	<i>Lud.</i> 206
Soli quam peream dixi tibi, Gellia: nulli	<i>Sat.</i> 1244
Solum saepe negas tibi Cinnam, Tulla, placere	<i>Sat.</i> 1247
Solus agis, vitans hominum vestigia, ne quis	<i>Sat.</i> 1451
Somne veni, ambrosia vigilem perfunde liquenti	<i>Lyd.</i> 155, R 332
Somnia mi narras tua plurima; somnia dicis	<i>Sat.</i> 435
Sors adversa nocetque, sua et fert commoda, quorum est	<i>Sat.</i> 1352
Sospes Romuleas redit en Corvinus ad arces	<i>Lud.</i> 9
Spectaram Meropen quondam, mea Lyda, lepore	<i>Lyd.</i> 608, R 330
Spectasti Pholoen, visa est Venus aurea; docta	<i>Enc.</i> 322
Spectavi scurram sceptrum regale gerentem	<i>Var.</i> 270
Sperne meos monitus: quod peccas expetet in te	<i>Sat.</i> 1325
Sperne, licet, medicos. Quid? Quam facis ipse medellam	<i>Sat.</i> 504
Sperne, licet, quam vis me, Pontice: non minor esse	<i>Sat.</i> 792, P 104
Spernebat nuper, virtutem nunc amat Aegle	<i>Sat.</i> 182
Spernere te dicis Musam maiora sequentem	<i>Sat.</i> 1474
Spernere te invidiam dicis, Lyce; dico ego contra	<i>Sat.</i> 465
Spernere te sacram dicis, Levine, poesim	<i>Sat.</i> 223, R 172
Sperni a te invidiam dicis, Lyce; dico ego contra	<i>Sat.</i> 1401, R 199
Spernis inops magnos opibus. Vel res tibi maior	<i>Sat.</i> 37, P 117
Spernit censorem quemvis, male Cinna. Quid ergo	<i>Sat.</i> 1278, R 188
Spernitur aut spernit mulier. Qui spernere Lydam	<i>Lyd.</i> 200
Sperno clarum ab avis atavisque Conona merumque	<i>Sat.</i> 744, P 71
Sperno dicta semel quae dicis, Postume; nulla est	<i>Sat.</i> 773, P 90
Spondebat decimo, quarto edidit Aelia prolem	<i>Sat.</i> 4, R 201
Spondet amor praesens tibi commoda multa. Quid, idem	<i>Var.</i> 144
Sponsi dona tui, raras, Octavia, gemmas	<i>Enc.</i> 90, R 88
Sponte tumet Phyllis nullo laudante; quid utrem	<i>Var.</i> 31
Sponte viros nimio succendit Phyllis amore	<i>Sat.</i> 449
Spurciculosi odi iuvenes damnoque, Lycota,	<i>Sat.</i> 115
Spurciloquus laedis Pollam Pollaeque sodales	<i>Sat.</i> 172
Stabat moesta Parens luctu cor saucia, Gnatum	<i>Sac.</i> 33, R 9
Staiadae faciem cernis. Vis cernere mentem?	<i>Enc.</i> 12, R 69
Stat fugere hinc, stat lustra hirtis horrentia dumi	<i>Sat.</i> 1341
Stat gravis ac tentos non audit pila rudentes	<i>Enc.</i> 376
Stayadae os vera nosce hic in imagine: norunt	<i>Enc.</i> 13, P 46
Stayadae os vera nosce hic in imagine: vatis	<i>Enc.</i> 14
Staye, ornas coram Lyda mea carmina, laudis	<i>Lyd.</i> 224, R 309
Stayus aegrotat: sanctae properate Camoenae,	<i>Enc.</i> 19, P 50
Stayus ecce valet. Sanctae, gaudete, Camoenae,	<i>Enc.</i> 11, R 68
Stayus en rediit, rediit Somalia; gaude	<i>Lyd.</i> 227
“Sterne salum, Neptune, maris compesce furores	<i>Sep. et Lug.</i> 9, R 284
Stramineum, formose Puer, iam linque cubile	<i>Sac.</i> 2, R 1
Strata solo iacuit Carthago. Romula pubes	<i>Var.</i> 185, P 181
Stulta fugit; stulte fugientem, Cinna, puellam	<i>Sat.</i> 1461
Stulte optas dives tibi rerum plurima, nec scis	<i>Mor.</i> 203, P 7
Stulte pater, nato indulges qui perditus omni	<i>Sat.</i> 374

Stultus amor cauto pugnat, Leonilla, pudori	Var. 22
Stultus amor tuus est: credit se, Quinte, latere	Sat. 184
Stultus eras iuvenis, senior sapis, Hortale; miror	Lud. 61, R 223
Stultus, iners, primos tibi, Glaucia, poscis honores	Sat. 514
Subducto incedis vultu gravis atque beatum	Sat. 555, P 77
“Summa probo tantum, quaevis mediocria sperno”	Sat. 575
Sumptibus immensis, immenso exstructa labore	Sat. 245
Sunt eadem nobis nigra, alba, ingentia, parva	Lyd. 209
Supplicium vitans, torqueri pertulit Euni	Sat. 365
Supremum volui Rogero solvere munus	Enc. 245, R 275
Surge, apis; alma refert roseas Aurora quadrigas	Var. 99
Surge, domum et charos invise, o Daphni, Penates	Var. 360
Surpsti colla iugo tandem, nec publica te res	Lud. 186, R 234
Tale mihi saevus carmen si diceret hostis	Enc. 110, R 93
Tam belle furem simulas, Corvine, sodales	Lud. 227, R 237
Tam bene nummatus dicis te semper egere	Sat. 861
Tam bene promeritum de se fugit Eunus, ob ipsum	Sat. 1151
Tam blanda est Euphro, ut possit Charis ipsa videri	Sat. 879
Tam carum Romae qui te, Salicete, probavit	Enc. 185, P 39
Tam foedam ut posses nancisci, Cinnam, sponsam	Enc. 1196, R 187
Tam foedus, tam deformis blandire puellis	Sat. 308
Tam formosa aliis, tibi non formosa Lycoris	Lud. 204
Tam grave Romulea quoquam est si cedere ab urbe	Lud. 188, R 233
Tam iuvenem ad tantos quod patria tollit honores	Enc. 171, R 123
Tam levis est, Romae ostendis quem, Persea, Menxi,	Enc. 228, R 147
Tam magno in populo nulla est vel foemina vel vir	Sat. 924
Tam male quod narres, non miror; miror at ultro	Sat. 135
Tam mihi, care, places in vita, Balthasar, ut vix	Enc. 222, R 139
Tam parva auctus tam longo tempore coepit	Lud. 210
“Tam parva in culpa tam saevit, Aelia”, dicis	Lud. 177
Tam parva, haec tam mira eadem Carlilla, requiris	Lyd. 336
Tam procul a populo quae vivis, Lyda, probari	Lyd. 498, P 179
Tam, Levine, tibi lepidus salsusque videris	Lyd. 53
Tamne domi nihil est, quod cures, Eune, mearum	Sat. 618
Tamne, inquis, fugitas populum ferus? Orphyte, verum	Var. 276
Tana, tuam vidi latebram placuitque: pusilla	Enc. 131, R 102
Tandem aliquid longam post noctem est lucis obortum	Lyd. 566, P 160
Tandem more tuo dicis te vivere velle	Lud. 92, R 229
Tange ignem: visum nimio plus, Quinte, calesces	Sat. 1204
Tanta mole globus tam parvam in nubila puppim	Var. 57
Tantillus tantum contemnitis, Tucca, Platonem?	Sat. 235
Tantillus tantum haud dubitas reprehendere vatem	Sat. 257, R 175
Tanto quam tradis fastu, Corvine, videndi	Sat. 19
Te Bato, novus, Antigone, si pingat Apelles	Enc. 215, P 34
Te domus alta, nitens ostroque auroque, paratu	Sat. 1146
Te fraudum sedem ac sceleris, Florentia, Dantes	Enc. 86, R 158
Te laedi a multis contra fas, Postume, narras	Sat. 1442
Te laudo, Violanta, tuas virguncula partes	Lyd. 422
Te malus urget amor. Stas contra, Tulla, protervo	Mor. 90
Te mihi seape aiunt maledicere. Parce vereri	Sat. 1052
Te multi caecum perhibent, sed carmen, Homere,	Enc. 134, R 104
Te ne parem quisquam bello pacique regendae	Sat. 1331

Te patrem regemque Tybris vix, maxime Clemens,	<i>Enc.</i> 28
Te procul a patria morientem sede, tuorum	<i>Enc.</i> 284, R 129
Te pulchrae laudes narrantem Phyllidis, Aule,	<i>Sat.</i> 452
Te quod amas, nulli non, Glaucia, credis amari	<i>Sat.</i> 56, P 98
Te quoties vidi, videor mihi cernere cultu	<i>Sat.</i> 1020
Te semel atque iterum vici – quo denique pacto	<i>Lud.</i> 47
Te serum venisse inquis: mi Postume, serum	<i>Sat.</i> 571, R 65
Te sibi praesentem gavisa est Moenalis ora	<i>Enc.</i> 355
Te tibi surripuit miseram duraque catena	<i>Mor.</i> 134
Te tua delectant, Mantini, praedia; libris	<i>Lud.</i> 225, R 238
Te tumidum esse aiunt vulgo et contemnere cunctos	<i>Sat.</i> 1372
Te vates decorant certatim: laudibus impar	<i>Sat.</i> 803, P 111
Te vidi in medio coetu iacuisse supinum	<i>Sat.</i> 492, P 97
Te, Lyda, invisens “Salve”, inquit, “Iulia”, Varus	<i>Lyd.</i> 12
Tecum de superis nil possum, Cynname, rebus	<i>Sat.</i> 438
Tecum, Lyda, loqui, lustras quae Tuscula tempe	<i>Lyd.</i> 607
Tellure egressos parvo post tempore tellus	<i>Mor.</i> 307, R 30
Temnis Aristothelem, divinum, Cinna, Platonem	<i>Sat.</i> 220, R 172
Tempora ne deses perdas, epigrammata scribis	<i>Sat.</i> 1095, R 196
Tempus ad exiguum nuper te linquere, Lyda,	<i>Lyd.</i> 93
Tempus habes vacuum numquam, nec miror: habere	<i>Sat.</i> 547
Ten, mea vita, istos pro me perferre labores!	<i>Sac.</i> 15
Tendite purpureas Latia per compita vestes	<i>Var.</i> 358
Tentavi saepe huc veniens tibi, Cinna, placere	<i>Sat.</i> 1008
Tenuia, sunt, fateor, quae scribo, si mea vatum	<i>Sat.</i> 470
Teque, tuas et res loqueris mihi, Glaucia, nec scis	<i>Sat.</i> 523
Terdenas, ratio ni fallit, Pontice, messes	<i>Lud.</i> 189, R 234
Terga canis Damae fugientis corripit, hostis	<i>Enc.</i> 69
Tergeminam faustis prolem pater instruit armis	<i>Enc.</i> 234, R 145
Terra Clytemnestram tegit haec. Agamemnona, Oresten	<i>Sep. et Lug.</i> 13, R 286
Terra neci sat erat: terrae olim adiecimus undas	<i>Var.</i> 61
Terra tremit, perculsa horrent mortalia corda	<i>Sat.</i> 673
Terrigenum coetu placuit Violanta; placere	<i>Lyd.</i> 548, P 49
Tetrior absinthii succo est et amarior Aulus	<i>Var.</i> 14
Teuthonidi occurri torvae fugique, virili	<i>Var.</i> 306
Thersiten forma Nireus quam vicit, imago	<i>Enc.</i> 298
Thoracem hunc telis perfossum, scuta, rubenti	<i>Var.</i> 229
Thyphi Argive, tuam sileat iam fama carinam	<i>Enc.</i> 262, R 156
Thyrsi, cave; tibi qui felicitis gaudia vitae	<i>Var.</i> 143
Thyrsis “Quam cupii, sum Phyllida”, clamat, “adeptus	<i>Sat.</i> 1046
Thyrsis adest: frustra invisum conaris amico	<i>Var.</i> 162, P 163
Thyrsis, Galla, tuus secretis degit in agris	<i>Sat.</i> 1240
Tityrus et Corydon, flammato pectore uterque	<i>Sat.</i> 674
Toedet equis audire tuis an pabula desint	<i>Sat.</i> 1047
Tolle dapes, carmen potius vel tolle molestum	<i>Sat.</i> 290
Tollor humo, curae fugiunt, circum omnia rident	<i>Lyd.</i> 623
Tormentum est ingens cum narras, non caput, Aule,	<i>Sat.</i> 133
Torquati carmen Latio donare, Philippe,	<i>Enc.</i> 169
Torquati interpres, quid de te sit mihi visum	<i>Sat.</i> 70, P 81
Tot bona quae superi tibi dant, mi Vare, fruenda	<i>Mor.</i> 107, R 41
Tot iuvenes qui te visunt, cum blandior aequo	<i>Sat.</i> 116
Tot tam pulchra tuis congesta volumina, Tulle,	<i>Sat.</i> 1092
Tot vada qui ponti felix evasit Ulysses	<i>Sat.</i> 1112

Tota ego te in somnis quaesivi, Postume, nocte	Var. 130
Totam heic se pinxit Lebrunia. Quidquid habebat	Enc. 414, R 153
Totque ac tam raris gnatam Victoria praestet	Enc. 104, R 91
Traditus egregiis morum tuus iste magistris	Sat. 1299, R 190
Trax ubi pulsabat citharam sylvasque virentes	Sat. 1280
Tres aberis menses tecto, Violanta, paterno	Lyd. 550
Tres videt Idaeo pictas in vertice divas	Mor. 98, P 23
Triste ubi quid metuis vel fers, Lyda optima, coelum	Lyd. 350
Tristis ego tristem fugi tete, optima Lyda,	Lyd. 283
Tristis hyems ante hac mihi, Balthasar optime, visa est	Enc. 108, R 93
Trux, ferus impersitas uxori, Cinname, natis	Sat. 379, R 179
Tu casta, incestus Cinna est. Fuge, Galla, sodalis	Mor. 311
Tu doceas artem, tu nos, Corvine, videndi	Sat. 97
Tu domina es Quinti, quam te solet ille vocare	Lud. 43
Tu laudave meum carmen, vel sperne, Lycota,	Sat. 1131
Tu Mariae speciem quisti mirandus et ora	Lyd. 432, R 317
Tu mihi, Palla, places mire, sed displicet istaec	Sat. 394
Tu mollis rebus laetare, o Phylli, secundis	Sat. 994
Tu ne viris frustra tentatum foemina carmen	Enc. 161, R 124
Tu nemore in magno dormis, heu, Daphni; Melampus	Vot. 11, R 24
Tu nupta es; virgo est, quae tecum, vivit, Elysa	Mor. 278, R 207
Tu parva, Glaucon, ingenti voce Nigellus	Sat. 583
Tu parva, Glaucon, ingenti voce Nigellus	Var. 113
Tu quod habes, magnum te reris; me reor esse	Var. 16
Tu rudis es, doctas at vincis, Delia; quanto	Enc. 252
Tu te, habeas quod multa, ego me me, Glaucia, magnum	Mor. 169, R 44
Tu tibi carpe fugam, solus maneo ipse; molesto	Lud. 222
Tu tibi finxisti quam deperis, Aule, Lycorin	Lud. 182
Tu tibi ais sperni Musas maiora sequenti	Sat. 1116
Tu tua contemni miraris carmina; contra	Sat. 1126, R 185
Tu, mea Lyda, tuos decoras decorantque sodales	Lyd. 105
Tucca silet. Quid agis? Tacitum ne, Lyda, lacesse	Lyd. 123
Tulla amat ingenium moresque et verba diserta	Sat. 203
Tulla coli se vult primo, dein forsan amari	Sat. 385
Tulla irae, Phyllis vesano paret amori	Mor. 259, P 27
Tulla iugum fregit, depulso et coniuge solam	Sat. 953
Tulla levis quam sit, non possum dicere. Possum	Sat. 1428
Tulla probos inter frugi est moresque pudicae	Sat. 437
Tulla seni blanditur anus tibi, Postume; contra	Sat. 90, P 63
Tulla tibi in vita iurat nihil esse relictum	Sat. 1203
Tulla tuos fugiens quod, Postume, spernit amores	Sat. 1202
Tulla ubi quid mecum pugnat diversa fertur	Lyd. 397
“Tulla viro quas dat lacrymas!” Tot commoda rapta	Lyd. 41
Tulla virum spernens alios sibi quaerit amores	Sat. 400
Tulla, cave ne sis Frontoni blandior aequo	Var. 34
Tulla, doles de te multi quod multa loquuntur	Mor. 179, P 16
Tulla, ego prae flavo quam spernar Thyrside, flos me	Lud. 60
Tulla, malam populus vulgo te dicit. Id audis	Sat. 381
“Tulla, manum vita suspectam”, saepe monebam	Sat. 643, P 119
Tulla, probam possim te dicere, nil tibi factum	Mor. 310
Tulla, rogas quanam possis cara omnibus esse	Mor. 47, R 36
Tulla, rogas quidnam pecces. Peccare videris	Mor. 183, P 19
Tulla, rogas quonam possis cara omnibus esse	Mor. 275

Tulla, rogor, quae sis. Aio: mihi tristis, acerba est	<i>Lud.</i> 216
Tulla, tibi Lycidas est visus pulchra puella	<i>Mor.</i> 154
Tullae spretus ego dolui. Quid Tulla? Dolorem	<i>Lud.</i> 136, P 142
Tullam Flaccus amat, Flaccum Tulla odit; uterque	<i>Lud.</i> 180
Tullam Flaccus amat, Tullae hoc sibi poscit amorem	<i>Lud.</i> 181
Tullam odit populus, tu, Pontice, diligis, ornas	<i>Sat.</i> 429
Tullam Quintus amat: sese quo sentit amari	<i>Sat.</i> 754, P 80
Tulle, doces Pollam; te dedocet illa. Quid, istud	<i>Lud.</i> 131, P 140
Tulle, iubes vacuos hinc me secedere in agros	<i>Lyd.</i> 243, R 333
Tulle, vocas fortem qui se se Cinna peremit	<i>Mor.</i> 231, P 17
Tullium ut exaequet bello tibi, restat, opinor	<i>Var.</i> 115, P 170
“Tullius hoc nusquam scripsit?” bona verba; vereris	<i>Sat.</i> 274
Tullius hoc vivit sub marmore, sed tacet huius	<i>Sep. et Lug.</i> 72, R 157
Tullius hoc vivit sub marmore, sed tacet, huius	<i>Enc.</i> 116, R 157
Tullius hoc vivit sub marmore; sed tacet ipse	<i>Sep. et Lug.</i> 71
Tunc ego, Lyda, parum te credam posse probare	<i>Lyd.</i> 287
Tunc gravis censor, subtilem expendere summi	<i>Sat.</i> 1166
Turba tibi toto plaussit modo, Cinna, theatro	<i>Lud.</i> 17
Turbidus et luctu, saeva externatus et ira	<i>Var.</i> 267
Turpe seni est, Glaucon, iuvenari ac digna suburra	<i>Lyd.</i> 250, R 334
Turpe seni lascivus amor, vesana libido	<i>Mor.</i> 208, P 9
Turpe tibi, tua quod laudantur carmina, non tu	<i>Sat.</i> 902
Turpe timore quati, vana et formidine, vasto	<i>Lyd.</i> 511
Turpi succubuit quae culpa victa puella	<i>Mor.</i> 280
Turpia qui loquitur te coram, Glaucia, vel te	<i>Lud.</i> 176, R 232
Turpis adulator vera es re, nomine tantum	<i>Sat.</i> 392
Turpis Amor celeres quatit alas et levis Euro	<i>Var.</i> 230
Tutus eos mundusque urbis per compita. Servas	<i>Enc.</i> 112, P 40
Ullum non renuo tibi quod sumpsisse laborem	<i>Enc.</i> 407, R 133
Ultimus et primus coetu est Corvinus in omni	<i>Lud.</i> 42
Ultra dena aevo progressus Glaucia lustra	<i>Sat.</i> 83, P 73
Ultrō dicit anum se Gellia, quod videt esse	<i>Sat.</i> 533
Ultrō dixit anum se se Leonilla pudico	<i>Sat.</i> 1272
Ultrō dum cives ad gaudia laeta vocantur	<i>Sat.</i> 398
Ultrō quae in buccam veniunt canis, Attale, raptim	<i>Sat.</i> 12
Umbrae persimilis Tulla est. Fugit umbra sequentem	<i>Sat.</i> 687
Umbras vir metuis cassas? Formidine vana	<i>Sat.</i> 416
Una mihi requies longae Pizzellia curae	<i>Lyd.</i> 1, R 291
Unde abes, o Violanta, domus te moesta requirit	<i>Lyd.</i> 552, P 49
Unde habeat nomen <i>rivalis</i> , Lyda, requiris	<i>Lyd.</i> 463, P 160
Unde istaec promis tam foeda et turpia mire	<i>Sat.</i> 1163, P 105
Unde istaec promis tam foeda et turpia, mire	<i>Sat.</i> 794, P 105
Unde istaec pulchrae deprompta est forma Dianae	<i>Lyd.</i> 437
Unde istas promis, Leuco doctissime, formas	<i>Enc.</i> 292, R 149
Unde isthaec pulchrae deprompta est forma Dianae	<i>Enc.</i> 294
Unde tibi tanta est fiducia, Marce, loquenti?	<i>Sat.</i> 633
Unde venis? Quonam tendis? Quae vita futura est	<i>Mor.</i> 78, R 38
Uni cum paucis rediit mihi Lyda, redibit	<i>Lyd.</i> 63
Uni, Lyda, tibi parca es, non respicis unam	<i>Lyd.</i> 92
Uni, Rulle, tibi dicis te velle placere	<i>Sat.</i> 610, P 99
Unum quidquid agit, se consulit: omnia rerum	<i>Sat.</i> 92, P 60
Unum te in cunctis mire tua quod probat Aegle	<i>Sat.</i> 765, P 87

Unum, Lyda, foves Aulum, nos despicias, eheu	<i>Lyd.</i> 104
Uraniae genus en summis delabitur astris	<i>Enc.</i> 340, R 138
Urbem agris, agros mutat Levinus et urbe	<i>Mor.</i> 297, R 48
Urbis deliciae quondam et iucunda voluptas	<i>Var.</i> 1
Urbis deliciae, moesta discedis ab Urbe	<i>Enc.</i> 128, R 101
Urbs effusa sua tecum est de Sede, Quiritum	<i>Enc.</i> 53
Ureris et Gallam visis. Pol, quam mage vises	<i>Mor.</i> 129
Urget opus coeptum solerti Lyda labore	<i>Lyd.</i> 210
Urna Metastasio brevis haec tegit: assidet urnae	<i>Sep. et Lug.</i> 6, R 279
Usque adeo insulse narras tua, Postume, gesta	<i>Sat.</i> 1175
Usque adeo vatium nugis offendor ineptis	<i>Sat.</i> 1209, R 187
Usque comunt sese: fit nullo at Delia cultu	<i>Sat.</i> 1041
Usque doces tu me; fer te hoc semel, Aule, doceri	<i>Sat.</i> 597, P 182
Usque domus colitur quod mi Pizzellia, multi	<i>Lyd.</i> 275
Usque gravis, sapiens usque es, ni flava Lycoris	<i>Sat.</i> 354
Usque labas, firmus nec re consistis in ulla	<i>Mor.</i> 243, P 21
Usque loqui gaudes, nil rerum et dicere. Non es	<i>Sat.</i> 140
Usque male acceptus Pholoen colit usque Lycotas	<i>Lud.</i> 219
Usque manet longoque vigens firmatur ab aevo	<i>Lud.</i> 175
Usque meam tristes curas deponis in aurem	<i>Sat.</i> 1265
Usque meis quod Tucca bonis tabescit, acerbis	<i>Sat.</i> 955
Usque mihi longo nimium sermone molestus	<i>Sat.</i> 930
Usque novos Erebi moveat rex ille tumultus	<i>Sac.</i> 24, R 6
Usque novos quaeris, veteres et spernis amicos	<i>Sat.</i> 679
Usque odia incurrens multorum tristia, fato	<i>Sat.</i> 1444
Usque omnes mea Lyda iuvat facilisque volensque	<i>Lyd.</i> 356
Usque peti, Meroe, tibi nempe videris, amantum	<i>Sat.</i> 1228
Usque Pius te, Petre, colit visitque tuosque	<i>Enc.</i> 44, R 18
Usque Pius te, Petre, colit visitque tuosque	<i>Sac.</i> 63, R 18
Usque puer qui te latuit dum conditus alvo	<i>Var.</i> 2, R 242
Usque suos alii, Varro, praeferre superbum est	<i>Var.</i> 341
Usque tacet Varro, sapiens hinc dicitur esse	<i>Sat.</i> 1336
Usque tibi gelidam Thyrsis fert, Polla; calescis	<i>Sat.</i> 370
Usque tibi vatium crescit chorus, optima Lyda,	<i>Lyd.</i> 94, R 299
Usque tuos narras moestis mihi, Pontice, morbos	<i>Var.</i> 108, R 257
Usque tuum dicis me, Glaucia, nec tibi longo	<i>Sat.</i> 833
Usque tuum quod tam dilaudas, Tulle, magistrum	<i>Sat.</i> 1389, R 197
Ut bona sit divesque eadem gens, Postume, nisu	<i>Mor.</i> 89
Ut caram secum vidit Violanta parentem	<i>Lyd.</i> 555, R 321
Ut gemma in pulchro quae pulchre inclusa metallo est	<i>Mor.</i> 252, P 25
Ut genus est, ut opes, cuius partiris amorem	<i>Lud.</i> 134, P 142
Ut laeva est, nullum non spernit Phyllis amantem	<i>Sat.</i> 739, P 68
Ut lymphas Baccho, sophiam sic iungere Musis	<i>Var.</i> 322
Ut male di perdant cantores queis mea Lyda	<i>Lyd.</i> 354
Ut nil non placeat, quae dicis, Gellia, cunque	<i>Mor.</i> 101, R 60
Ut pater ingentem spiris ingentibus anguem	<i>Var.</i> 219
Ut placeas Lydae, fictis maledicere verbis	<i>Lyd.</i> 596, P 146
Ut potis es, mihi crede, tace, Leonilla. Tacentis	<i>Var.</i> 19
Ut potis es, mihi crede, tace, Leonilla; tacentis	<i>Sat.</i> 150
Ut reor, es; verum non est satis esse pudicam	<i>Mor.</i> 66
Ut semel iniecit froenum, te, Postume, coniux	<i>Mor.</i> 186, P 1
Ut te, Phylli, colam, spretum me, Phylli, superbo	<i>Sat.</i> 1213
Ut teneat miseros, Aegle male torquet amantes	<i>Sat.</i> 1211

Ut tibi thura duces myrrhamque aurumque Sabaei	<i>Sac.</i> 3, R 2
Ut verum ostendas, brevis est via rectaque, Vare	<i>Sat.</i> 969
Ut vultum Proteus, Polemo, sic vertere mentem	<i>Sat.</i> 855
Utile nil videt infelix, nil audit amator	<i>Var.</i> 136, R 259
Utilitas iungit quos mutua, solvere iunctos	<i>Var.</i> 256
Uxor Parca tibi est: quae fatur cumque, necesse est	<i>Var.</i> 146, P 147
Uxorem assidue custodis, Postume. Fida est	<i>Mor.</i> 271, P 32
Uxorem culpas. Culpa te, Cinname: nunquam es	<i>Mor.</i> 145
Uxorem dicis dominam. Nil verius, Aule, est	<i>Var.</i> 15
Uxorem dicis malefida, Postume; ob ipsum	<i>Lud.</i> 172
Uxorem ducis tam foedam? Quis tibi, stulte,	<i>Sat.</i> 505
Uxorem ducis, dotem et superadicis, Aule	<i>Sat.</i> 94, P 58
Uxorem ducit nemo sine dote. Requiris	<i>Sat.</i> 851, R 180
Uxorem duxit quod Gellius, omnia credit	<i>Sat.</i> 322
Uxorem hoc foedo quod non vis ducere saeclo	<i>Lud.</i> 37, R 217
Uxorem immodica serva ne, Postume, cura	<i>Sat.</i> 986
Uxorem immodicus ne serva, ne mala fiat	<i>Sat.</i> 987
Uxorem poscis grandi cum dote domoque	<i>Sat.</i> 891
Uxorem quaerit grandi cum dote Fabullus	<i>Sat.</i> 1429
Uxori mire fidis, Bolane; puellam	<i>Sat.</i> 649, P 122
Uxori nec fide tuae, diffide nec ultra	<i>Lud.</i> 173
Uxori servire tuae te scilicet olim	<i>Enc.</i> 326, R 141
Uxori servire tuae te, Postume, dicunt	<i>Lud.</i> 124, P 136
Vare, ais et pugnas, linguam perisse Latinam	<i>Sat.</i> 263, R 175
Vare, Casam dicis verbosum, quod reor esse	<i>Sat.</i> 255, R 174
Vare, crucem gaudes lectori figere, longum	<i>Sat.</i> 230
Vare, hominum vitam culpas quod plena malorum est	<i>Mor.</i> 29, R 29
Vare, levis dicti levis est et gloria; risu	<i>Mor.</i> 9
Vare, levis dicti levis est et gloria; risu	<i>Sat.</i> 943
Vare, meas aures si quid sapis effuge; suerunt	<i>Sat.</i> 270, R 176
Vare, novos vates priscis quod vatibus aequas	<i>Sat.</i> 722, P 59
Vare, probas teneris addicta haec saecula puellis	<i>Mor.</i> 48, R 36
Vare, senem spernis. Cur sperni digna videtur	<i>Mor.</i> 88, R 58
Vare, tibi pulchra est, aliis non pulchra Lycoris	<i>Sat.</i> 1164
Vare, tuum laudem ne carmen, res facit una	<i>Var.</i> 46
Vare, tuum nondum si Gellia sensit amorem	<i>Sat.</i> 1242
Varo, Lyda, times, arreptum quem tenet usque	<i>Lyd.</i> 73
Varro sponte sua tu plurima saepe rogatus	<i>Lud.</i> 193
Varro Urbem fugiens, vacuos ut venit in agros	<i>Lud.</i> 203, R 270
Varus adest: cari, longe migrate, sodales	<i>Lyd.</i> 595, P 146
Varus amat blando vultu blandaque loquela	<i>Sat.</i> 443
Varus mel loquitur, nullam at sibi speret ab illo	<i>Mor.</i> 150
Varus parcit equis tolli si est usus amico	<i>Sat.</i> 328
Varus posse negat quemquam clarere Latino	<i>Enc.</i> 18, R 69
Vatem, Lyda, senem nacta es; iam carmina dictat	<i>Lyd.</i> 168
Vatum quisque furit vesano concitus oestro	<i>Sat.</i> 1117
Vel comit se se ad speculum Lucilla, frequentes	<i>Sat.</i> 935
Vel minus ingenii vel plus tibi, Postume, inesse	<i>Lud.</i> 69, P 171
Vel nova, si potis es, iubeo te scribere, vel, si	<i>Sat.</i> 658, P 78
Vel pectus vel crura tibi scabis, Aule, vel alas	<i>Sat.</i> 175
Vel semel, Aule, rogas, Titam cur visere nolim?	<i>Enc.</i> 260
Vel te vel soleo similem tibi, Lyda, probare	<i>Lyd.</i> 170

Velle bonum lascivus amor si nescit, amori	<i>Mor.</i> 236, P 19
Vendere captivum ne dic te, praeco, Laconem	<i>Var.</i> 13, P 180
Vendere fortunam se se clamabat Agyrtas	<i>Sat.</i> 981
Venit Aricinis de collibus et procul absens	<i>Lyd.</i> 84
Vera loquor de te vates tuus, optima Lyda	<i>Lyd.</i> 365
Vera ne sint, de te quae scribo, Gellia, amore	<i>Enc.</i> 383
Vera proba, Varro, dicit quae Lyda; probare	<i>Lyd.</i> 319
Veram hic naturae formam videt, hic sibi falsam	<i>Sat.</i> 226
Verba senum spernunt iuvenes ridentque protervi	<i>Mor.</i> 44
Verbis deceptus toties, nil fidere verbis	<i>Mor.</i> 267, P 31
Verbis nulla fides: mihi te quum dicis amicum	<i>Var.</i> 334
Verborum largus, mihi re nil conficis, Aule;	<i>Lud.</i> 25, R 215
Verbosus qui aliis, brevis est tibi, Gellia, Thyrsis	<i>Sat.</i> 367
Veris opes ubi nunc? Ubi dives copia florum	<i>Sac.</i> 37, R 11
Veronae decus et nova gloria, Pindemonti,	<i>Enc.</i> 145, R 118
Vertit Amor rerum species, odium quoque vertit	<i>Mor.</i> 11
Vesper adest, iam tempus oves decedere pastu	<i>Lyd.</i> 293, P 43
Veste bene ornaris, male moribus. Aufer, inepta	<i>Sat.</i> 1318, R 191
Vestros, Cinna, effers nequidquam ad sydera vates	<i>Sat.</i> 1333
Vi foeda instantem confodit Roscia moechum	<i>Enc.</i> 239, R 142
Vi fretus vexas inopem, Corvine, referre	<i>Mor.</i> 6
Vici deterior meliorem; fassus id ipse	<i>Lud.</i> 48
Vicisti ludo, parva est res, Quinte. Pusillo	<i>Lud.</i> 187
Victor ovans curru biuigo raptabat Achilles	<i>Var.</i> 196
Vidi ego te in somnis, laetam, Violanta, sedere	<i>Lyd.</i> 569, P 153
Vidi ego te magni supremo in fine barathri	<i>Var.</i> 26, P 180
Vidi ego te vita functam, Violanta, iacere	<i>Lyd.</i> 580
Vidi ego qui molli docilis parebat habenae	<i>Var.</i> 124, R 257
Vidi egomet – sacri, Phoebos monstrante, poetae	<i>Enc.</i> 9, R 67
Vidi equidem multas miti sermone placere	<i>Lyd.</i> 264
Vidi equidem querno sub cortice condita mella	<i>Lyd.</i> 399
Vidi formosum prope sicco germine florem	<i>Lyd.</i> 567, P 149
Vidi opus, o Canova, tuum molemque sepulchri	<i>Enc.</i> 35, R 78
Vidisti Lydam: vise omnia quidquid in urbe est	<i>Lyd.</i> 621
Vidisti solam si quando Phyllida, tute	<i>Var.</i> 110, R 250
Vidisti, visam alloqueris, iam tangere Gallam	<i>Sat.</i> 651, P 123
Vidit Amor Phyllin, forma et deceptus eadem	<i>Enc.</i> 315, R 136
Vidit ut hac pulchram sub imagine Clementinam	<i>Enc.</i> 300, R 150
Villula, quam blandi mulcet levis aura Favoni	<i>Lud.</i> 169
“Vince animum, compesce malos, Levine, calores	<i>Mor.</i> 21, R 55
Vincere Alexandrum, qui vicerat omnia, durum est	<i>Enc.</i> 71, R 85
Vincere Alexandrum, qui vicerit omnia, durum est	<i>Enc.</i> 377, R 85
Vincere te facile est: vinci – quod, Iane, laboro	<i>Lyd.</i> 23
Vincere vis omnes, nusquam non primus haberi	<i>Sat.</i> 1443, R 201
Vincuntur Galli, vincunt, Levine, Britanni	<i>Sat.</i> 701
Vinosusque idem et praeparcus Mancian gaudet	<i>Sat.</i> 867
Vinum, Flacce, vetus, vetus et laudatur amicus	<i>Var.</i> 142
Vir caput uxoris fertur. Quid si caput uxor	<i>Mor.</i> 268, P 31
“Vir iacet ecce rogo impositus, festinat eodem	<i>Sat.</i> 283, R 177
Vir, coniux, nati, domus omnis regia cessant	<i>Sat.</i> 1256
Vir, facie est similis gracili qui, Lyda, puellae	<i>Lyd.</i> 98
Virbi, tendis amor circum tibi retia. Sentis	<i>Var.</i> 362
Virgilio magnum magno componis Homerum	<i>Enc.</i> 371, R 159

Virgo, tibi calamum dicat hanc Perelaus ad aram	<i>Vot.</i> 20, R 23
Virgo, tibi calamum dicat hanc Perelaus ad aram	<i>Sac.</i> 44, R 23
Virne genas minio pingis, fucatus et ore	<i>Sat.</i> 1004
Virtus in pulchro laudatur corpore tantum	<i>Mor.</i> 277, R 46
Virtus nobilitas una est atque unica. Inerti	<i>Mor.</i> 170
Virtus una, reor, potis est praestare beatum	<i>Mor.</i> 304, R 50
Virtutem Lycidae miraris multa; Lycotae	<i>Sat.</i> 303
Virtutem quod habet, quodque indicat, hoc ego pulchrum	<i>Enc.</i> 356, R 62
Virtutem tibi, Quinte, para: pulchra omnia virtus	<i>Enc.</i> 387, R 61
Virtutes vulgare tuas, Durine, parabam	<i>Enc.</i> 79, R 87
Vis dicam, parvi cur fias, Pontice? Magni	<i>Sat.</i> 695, P 111
Vis pingi, sculpi vis, Glaucia, non satis uni	<i>Sat.</i> 817
Vis sine conatu magnum nil efficit; ausu	<i>Enc.</i> 203, R 112
Vis te collaudem plene, Violanta, tuas quod	<i>Lyd.</i> 420, R 320
Vis te laudari. Quid laudem, Glaucia? Mores?	<i>Sat.</i> 1354
Vis te laudari. Quid laudem, Glaucia? Mores?	<i>Sat.</i> 460
Vis, non vis, nutas partes male claudus in ambas	<i>Sat.</i> 180
Visa procul diva est Phyllis tibi, Quinte; videri	<i>Sat.</i> 29, P 112
Visa trahit mulier pulchro te, Pontice, vultu	<i>Var.</i> 310
Visenti Lydam nihil obstat, commoda quaevis	<i>Lyd.</i> 24
Visere qua soleo Lydam, sibi forte poposcit	<i>Lyd.</i> 316
Visere quod patruum tam gestis, Petre, paterni	<i>Lyd.</i> 117, R 302
Visere quod vetulam iuvenis foedamque venustus	<i>Sat.</i> 1029
Visere te, ut placeam, non est grave; pol grave, Phylli, est	<i>Lud.</i> 75
Viso iterum Lydam, mens intus fluctuat omnis	<i>Lyd.</i> 37
Vita bonum instabile est: fugit, avolat ipsaque se se	<i>Mor.</i> 305, R 30
Vita hominum magnis stat rebus, stat quoque parvis	<i>Var.</i> 243
Vita levi est somno similis: quaecumque geruntur	<i>Mor.</i> 303, R 51
Vita mare est, saevi quam versant undique fluctus	<i>Lyd.</i> 579, R 326
Vita quidem dulcis, sed vita dulcius hoc est	<i>Enc.</i> 24
Vitales prodit Virgo Iessaea sub auras	<i>Sac.</i> 28, R 7
“Vivat, io, Sextus!”, laeti clamate, Quirites,	<i>Enc.</i> 73
Vivum te in tabula, vivum, Serasse, videmus	<i>Enc.</i> 374, R 153
Vix quidquam in vita est, quod credat Cinna licere	<i>Sat.</i> 636
Vix unquam dictis, factis testatur amorem	<i>Lyd.</i> 169, P 179
Vixisti nulli non carus, Batte, iuventa	<i>Sep. et Lug.</i> 4, R 278
Voce ista recites magni si carmen Homeri	<i>Sat.</i> 275
Voce tua pugnae finem statuiste cruentae	<i>Sat.</i> 834
Vocem infla magnam quantum vis, brachia iacta	<i>Sat.</i> 645, P 118
Voci parce. Placet verum defendere foede	<i>Var.</i> 125
Voltaerus iacet heic, qui millia multa virorum	<i>Sep. et Lug.</i> 1, R 284
Vos procul hinc patrias revocat Sebethus ad oras	<i>Enc.</i> 189, R 123
Vos procul hinc patrias revocat Sebethus ad oras	<i>Enc.</i> 379, R 123
Vos pulsate auras et nubila vana poetae	<i>Sat.</i> 1137
Vota pii solvunt vates, quinquenne peregit	<i>Vot.</i> 15, R 22
Vulcanus Venerem ducis, pulchro ore puellam	<i>Var.</i> 222, R 263
Vulgo audit gracilisque infirmo et corpore Polla	<i>Sat.</i> 113
Xiste pater, gaude: Benedicto vindice foedis	<i>Enc.</i> 111
Zelotypum esse virum queritur sibi Gellia; caram	<i>Sat.</i> 336
Zelotypum queritur quod nacta est Galla maritum	<i>Sat.</i> 1308
Zelotypus nimio miserum se perdit amore	<i>Sat.</i> 989

BILJEŠKA O AUTORICI

Irena Bratičević rođena je 27. ožujka 1977. u Zagrebu. Pohađala je klasičnu gimnaziju u Dubrovniku, a nakon toga studij kroatistike i klasične filologije na Filozofskom fakultetu Sveučilišta u Zagrebu. Diplomirala je 2002. godine te doktorirala pri istom fakultetu 2010., obranivši disertaciju pod naslovom *Epigrami Rajmunda Kunića: tradicija teksta i problemi interpretacije*. Na Odsjeku za klasičnu filologiju Filozofskoga fakulteta u Zagrebu, na kojem je trenutačno pročelnica, u zvanju docenta predaje kolegije iz rimske književnosti, hrvatske novolatinske književnosti te rukopisne baštine staroga Dubrovnika.

Redovito sudjeluje na domaćim i međunarodnim znanstvenim skupovima te u zbornicima i znanstvenim časopisima objavljuje radove iz područja hrvatske latinističke književnosti. Iz interesa za stvaralaštvo dubrovačkih autora od 15. do 19. stoljeća proistekli su njezini radovi o Rajmundu Kuniću, Ruđeru Boškoviću, Marinu Zlatariću, Petru Franu Aletinu, Euzebiju Kabogi i drugima. U tim radovima nastoji popisati, interpretirati i objaviti njihova djela, često sačuvana samo u rukopisnom obliku.

U suradnji s Teom Radićem uredila je zbornik *Classical Heritage from the Epigraphic to the Digital: Academia Ragusina I & II* (2014). Zbornik je izišao u izdanju naklade Ex libris, jednako kao i njezina prva autorska knjiga, *Via virtutis / Put vrline: Epigramatski opus Rajmunda Kunića*, 2015., kojoj se u ovome svesku pridružuje izdanje Kunićevih epigrama.

Zajedno s Ivanom Lupićem već se više godina bavi sveobuhvatnijim proučavanjem dubrovačke rukopisne kulture, od 2016. unutar projekta »Manuscript Networks of the Ragusan Republic« (1358-1808) pri Stanford University, SAD. Plod je ove suradnje objavljena studija o Držićevoj *Hekubi* te studija u pripremi koja kritički preispituje rukopisnu predaju Gundulićeva *Osmana*, najčešće prepisivanoga djela starije hrvatske književnosti.

KAZALO

UVOD

Književna ostavština Rajmunda Kunića	7
Rukopis AMB 1156.	12
O ovom izdanju	19
Kunićevi epigrami	22

EPIGRAMI

Epigrammata.	31
Sacra	31
Votiva	40
Moralia	43
Encomiastica	77
Satyrica	124
Sepulcralia et lugubria.	266
Ludicra	273
Liber carminum ad Lydam	296
Varia	362
 Kazalo imena	 401
Kazalo početnih stihova	407

Bilješka o autorici	477
-------------------------------	-----